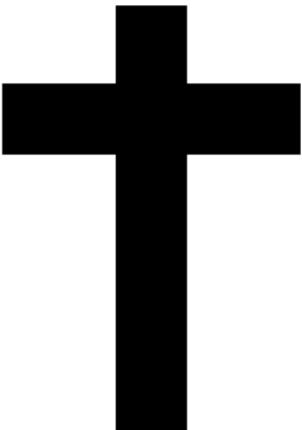

Píívyéébé ihjyu:
jetsocríjyodítyú
cáátúnuháámi

New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

Píívyéébé ihjyu: jetsocríjyodítýú cáátúnuháámi New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2025 from source files dated 29 Jan 2022
6f878dbd-e896-5e27-b788-1442926dfc48

Contents

Matéó	1
Mááco	76
Róóca	121
Jóáa	196
Héécho	250
Romááno	315
1 Coríítio	342
2 Coríítio	370
Gáárata	388
Epéétsio	398
Piripéétse	408
Corotséétse	415
1 Tetseronitséétse	422
2 Tetseronitséétse	428
1 Timotéo	431
2 Timotéo	439
Tíito	445
Piremóo	448
Heeberéo	450
Tsajtiágo	471
1 Péédoro	478
2 Péédoro	486
1 Jóáa	491
2 Jóáa	498
3 Jóáa	499
Jóódaá	500
Apocaríhtsi	503

MATÉO

Matéó Jetsóodítyú cáátúnuháámi

*Jetsocríjtó ihdé múnááuvu
(Rc 3.23-38)*

1 Dabíii, Aavaráaa, íjcyámútsiúvú tsiiménémúhaabéhjáa Jetsocríjtó íjcyáábé ihdé múnááuvú illuume:

2 Diibyéhjáa Aavaráá tsíimavá Itsáake. Aabéhjáa Itsáá tsíimavá Jacóóboke. Aabéhjáa Jacóóbó tsíimavá Jodáake tsíjtyehji íñahbémuma.

3 Aabéhjáa Jodáá tsíimavá Tamáadívú Pááreé, Tsááraá, íjcyámútsikye. Aabéhjáa Pááre tsíimavá Ejróoke. Aabéhjáa Ejróó tsíimavá Aráake.

4 Aabéhjáa Aráá tsíimavá Aminadáake. Aabéhjáa Aminadáá tsíimavá Naatsóoke. Aabéhjáa Naatsóó tsíimavá Tsamóooke.

5 Aabéhjáa Tsamóó tsíimavá Bóóke Raáadívü. Aabéhjáa Bóó tsíimavá Obéeke Róótídívu. Aabéhjáa Obéé tsíimavá Itsaíkye.

6 Aabéhjáa Itsaíí tsíimavá ávyéjuube Dabíikye. Aabéhjáa Dabíí tsíimavá Tsaromóoke Oriá táábadívü.

7 Aabéhjáa Tsaromóó tsíimavá Roboáake. Aabéhjáa Roboáá tsíimavá Abíake. Aabéhjáa Abíá tsíimavá Áátsáke.

8 Aabéhjáa Áátsa tsíimavá Jotsapáake. Aabéhjáa Jotsapáá tsíimavá Joráake. Aabéhjáa Joráá tsíimavá Otsíake.

9 Aabéhjáa Otsíá tsíimavá Jootáake. Aabéhjáa Jootáá tsíimavá Acáake. Aabéhjáa Acáá tsíimavá Etsekíake.

10 Aabéhjáa Etsekíá tsíimavá Manatséeke. Aabéhjáa Manatséé tsíimavá Amóoke. Aabéhjáa Amóó tsíimavá Jotsíake.

11 Aabéhjáa Jotsíá tsíimavá Jeconíake tsíjtyehji íñahbémuma. Téijyúhjáa Babiróónia múnáá hójtsiri méihdéejte ijraéému.

12 Aaméhjáa diityé hójtsí pañétú íjhívyéné boone Jeconíá tsíimavá Tsaratiéeke. Aabéhjáa Tsaratiéé tsíimavá Tsorobabééke.

13 Aabéhjáa Tsorobabéé tsíimavá Abióoke. Aabéhjáa Abióó tsíimavá Eriakíkye. Aabéhjáa Eriakíí tsíimavá Atsóoke.

14 Aabéhjáa Atsóó tsíimavá Tsadóoke. Aabéhjáa Tsadóó tsíimavá Akíkye. Aabéhjáa Akií tsíimavá Erióoke.

15 Aabéhjáa Erióó tsíimavá Ereatsáake. Aabéhjáa Ereatsáá tsíimavá Matáake. Aabéhjáa Matáá tsíimavá Jacóóboke.

16 Aabéhjáa Jacóóbó tsíimavá Jotséeke Maaríá tajíí íjcyáábeke. Aanéhjáa diille Maaríá tsíimavá Jetsóoke, 'Pájtyetetsoóbe' nééiyóné 'Críjtoó' némeííbyeke.

17 Éhduméhjáa Jetsóó ihdé múnááuvu. Diibyéhjáa muurá Aavarááuvú tsíimavá tsáápiíkye. Aabéhjáa dsíjivénetu díibyé hajchíyéjuco cámavéné éhnííñevu. Aabéhjáa idyé dsíjivénetu díibyé hajchíyéjuco cámavéné. Ehdúhjáa icyóhbodu 'camácámá' llíyaatéhíjcyámé 14-ihjyúvá Dabfíuvuke ditye tsíimávanévújuco. Áabeúvudítyúhjáa idyé llíyaatéhíjcyámé téhdunéré

14-ijyúva. Áijyúhjáa diityéké Babiróónia múnaa méenujcátsítyu ityáhjámeke tsajtyé iinújivu. Téijyútúhjáa idyé ditye llíyaatéhijcyáné téhdunéré 14-ijyúvá úújeténáa Críjtorejuco tsíimaváméiñe.

*Jetsocrítoke Maaríá tsíimaváne
(Rc 2.1-7)*

18 Íllúhjáa muurá teene Jetsocrítoke tsáápille tsíimaváne: Díibyéj tsíijuhjáa íjcyáille Maariake Jotséé áababajáá ityáábávaki. Árónaacáhjáa dityétsíi úújcatsítyúné ihdéré tsúúca Maariá eevá Píivyééberéhjáa ihdyu Íapíichoje tééveri pícyoone.

19 Aabéhjáa diibye Jotséé ímiáábé iijcyánélli tsá ímílléturó ehdu néellemá iijcyane. Aánéllihiyhjáa íjtsámeíbyé illurejuco dílleke iihvéjtsóiyóné múa wájácütúnááca. Aabéhjáa tsá ímíllétu míamúnáake iwájácutsóné muhdú dille iijcyane.

20 Ááneríhjyáa dibye ítsámeíhjcyánáa níjkyéji múnáajpi ityúwá pañe díibyedívú böhówááveebé nééhi:

—Jótsej, Dabíiuvú tsíiménémúhaabe u íjcyáabej, tsá muhdú u íjtsámeíityú dityáába íjcyáille Maariadítyu. Tsá muurá dille éevane ímityúné íjcyatúne. Muurá ihdyu Píivyéébere Íapíichoje tééveri pícyoone éévalle. Ahdícyane ihdyu wa duucu díllekej.

21 Muurá tsíimaváiille wájpiikye. Áábe mémei Jetsóó dibye ihyájkímuke íimityuháñetu pájtyetétsóiñéllihiye. Ehdúhjáa níjkyéji múnáajpi néé Jotséeké ityúwá pañe.

22-25 Ahdújucóhjáa dibye ipyééne dílleke úucjéné ihjyávu. Áállekéhjáa tsá dibye dómájcotú dille tsíimavátúné hajchóta. Aanéhjáa tsúúca dille tsíimaváábeke meménuube Jetsöodívu. Ehdúhjáa pajtyéné Píivyéébe ihjyú ubabálle múnáájpij tééveri illu néhdújuko:

Wájpiikye úújétúné badsíjcaja éévaáhi. Aane tsíimaváiille wájpiikye. Áábe mémei Emanoée, 'íjcyáabe Píivyéébe méémaá' nééiyóne.

Ehdúhjáa Píivyéébe ihjyú ubabálle múnáájpij tééveri néhdújuko tene pájtyene.

2

Waajácu múnaa Jetsóoke úújeténe

1 Aanéhjáa Jodéá iinújivu díibyeke tsíimavámé Beréé coomívú Heróódé tééne iinújí avyéjuube íjcyánááca. Áijyúhjáa nuhba tsáhícyánéjcutu tsaate miiçcúrú waajácu múnaa tsááme wajtsí Jerotsaréevu.

2 Aaméhjáa técoomí múnáake nééhi:

—¿Kiá diibye éhneva jodíómú avyéjuube íjcyáííbyeke tsáápille tsíimavaábe? Muurá íne nuhba tsáhícyánéjcuri muha meíjcyame máájtyumí tsúúca dibye íjcyane úúbálléné miiçcúrúwake. Áánélli muha metsáá díibyeke medúúruváváme.

3 Aanéhjáa idyé téhdure Heróódé tsúúca waajácuhi. Aanéhjáa díibyeke tsíwárejcáró pámeere teene Jerotsarée múnáamájuko.

4 Áánéllihiyhjáa pihjyúcuube pámeekéré llúúvájté avyéujtémá taúhbájú uwáábojtéke. Áámekéhjáa dílloobe kiávú diibye Pájtyetésoobe íjcyáííbyeke ditye tsíimavaíñé némeíhjcyáne.

5 Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Beréevu Jodéa iiñújiri íjcyácoomívu. Íllúhjáa muurá Píivyéébé ihjyú uubálle múnáajpi caatúnúhi:

6 Jodéa iiñújiri íhtsútú coomíjí íjcyánetu tsá íatéréecómí Beréé íjcyatúne.

Muurá ámuha teene Beréé múnaa tahñéjté meíjcyámedítýú tsaapi íjcyáá amúhá avyéjuube ámúhakye téhméiíbye.

7 Ehdúhjáa ditye úubállénélli Heróódé píuvá wáajácúratúné diitye miicúrú waajácu múnáake. Áamékéhjáa dílloobe ímíñeúvú muijyútújucóhjáa ímichi miicúruwa böhówaavéne.

8 Átsihdyúhjáa teene Beréevu iwállóómeke neébe:

—Cána mepééne ímíñeúvú méwajácute diibye tsiméneke. Aane ámuha díbyeke maajtýumícooca oke méúubálleco téhdure o dúúrúvaté díbyeke.

9 Ehdúhjáa avyéjuube Heróódé diityémá ihjyúvátsihdyu idyé pehíjcyámé diibye miicúrúwá tujkévetu. Aaméhjáa tsúúca tétsihvu úújeténáa díbyewu ijcyátsíi hallúvú miicúruwa táchúúreeváhi.

10 Áánerihjyáa mítyane ímíjuyuvéme.

11 Aaméhjáa téejá pañéuvú úcaavéme úújeté tsíjiu Maaríama íjcyáábewúudívu. Áábewúukéhjáa duurúvámé ímíhmóóbánema. Átsihdyúhjáa bohbánúmé díbyewúuke óoroó, ijtsiéétsoo, mííráá, éhdunévu.

12 Ááné boonéhjáa Píivyéébe diityéké ityúwá pañe néé Heróódé ijcyáhullétu ditye ióomíjyúcótuki. Ahdújucóhjáa ditye óomiñe íiñújivu tsiélletúréjuko.

Jetsóoma tsimjumútsi Ejíhtó iiñújivu úmiváne

13 Aaméhjáa tsúúca íiñújivu óomíñe déjuvu idyé tsiiñe njkyéji múnáajpi Jotséedívú ityúwá pañe iböhówáváne néé díbyeke:

—Maajkyéne méumívá dítyáábá nííhyoma Ejíhtó iiñújivu. Aame ámuha meíjcyáá téhulle ámúhakye o nééné hajchóta. Muurá Heróódé néhcoó aadi tsiménéwúuke idsíjivétsoki.

14 Ahdújucóhjáa ditye iájkýéne pééne tépejcójuko teene Ejíhtó iiñújivu.

15 Áhulléhjáa ícyahíjcyámé diibye Heróódé dsíjivétúné hajchóta. Ehdúhjáa pajtyéné Píivyéébe ihjyú uubálle múnáajpij téeveri illu néhdújuko:

Ejíhtori íjcyáábeke ó píuvá Háchíwúuke.

Ávyéjuube Heróódé tsimédívú llíihyánutsóne

16 Aanéhjáa Heróódé ávyétá ihnáhó cayóbáávaté diitye waajácu múnaa tsiélletúréjuko óomíñeri. Áánemáhjáa íjcyabé lliihyánutsó wapímúj tsimédívú míñéécú pijcyábatu llííñlevu íjcyáméhjídípívu, diityéhjáa waajácu múnaa míñéécú pijcyábájuko ípyée miicúrúwake iájtyúmínetu íjcyáne ééveri íjcyáméhjídívu. Teenéhjáa Beréé múnáaj tsimédívú llíihyánútsoobe técoomí úníri íjcyáméj tsimemájuko.

17 Ehdúhjáa pajtyéné Píivyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Jeremiá illu néhdújuko:

18 Ramáá ijcyátsihyi dsíjivé maatyóbá mélleebóhi. Rakyéé muurá tahíjcyá íáachimúhá ijraéémuj tsimé dsíjivéneri. Aalle tsá imíllétu díllke mebóhijtsóne.

19-20 Aanéhjáa diibye Heróodé tsúúca dsíjívénélli níjkyéji múnáajpi tsiiñ Ejíhtovu Jotséedívú ityúwá pañe ibóhówávéné nééhi:

—Maájkyéne wa meóomí ámuha ijraéémü iiñújivu. Tsúúca dsíjivémé tsíiménewúukée dsíjívétsollehíjcyáme.

21 Ahdújucóhjáa ditye óomiñe iiñújivu.

22 Árónaacáhjáa diibye Heróodé cápayóové illiyéjuco Akyeráó teene Jodéá iiñújí avyéjuube íjcyane Jotséé iwájácúne illityé téhullévú ipyééiyóneri. Áánéllihiyéhjáa Gariréá iiñújivúréi péeme Pívyéébe diityéké ityúwá pañe téhullévú ditye pééityúné néénéllihiye.

23 Aaméhjáa úújeté Natsaréevu diibyéhjáa Jetsóó Natsarée múnáajpi íjcyáñé tsúúcajátujuco Pívyéébé ihjyú uubálle múnaa néhijcyádújuco.

3

Tsojtsó múnáajpi Jóáá úwaabóne

(Mc 1.1-8; Rc 3.1-9; Ja 1.19-28)

1 Téijyúhjáa Jóáá tsojtsó múnáajpi úwáábohíjcyá míamúnáake Jodéá iiñújiri iiñéubárá pívyétútsihyi.

2 Íllúhjáa úwáábohíjcyáabe:

—Méihvéjtsó ímítýú ámuha meícyahíjcyáne. Ááne ámúhá íjtsaméí mécapayóové ímiánejcúvuréjuco. Muurá níjkyéjiri íjcyabe Pívyéébe íavyéjúejte meíjcyá meke újcuíñé tsúúca méhdivu piihíjucóohi.

3 Diibyéhjáa Jóáadityu Pívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Itsáiá nééhi:

Méllééboó iiñéubárá pívyétuné iiñújiri íjcyabe keevawu illu úwaabóne: “Méimibáávyé ímítýú ámuha meícyahíjcyánetu tsaímíyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube íajtyumívaki.”

4 Aanéhjáa diibye Jóáá caméellómú ihjínetu méenúmeíñé wajyámúúnema íjcyáábéj piinétú ócájimííhé chiúcunúhi. Aabéhjáa tséréémuke dohíjcyáhi. Téhduréhjáa iimúhojpacyó ádohíjcyáabe.

5 Áábé uwáábóhjáa illéébúcunú tsáácunúhíjcyámé pahúllevátú Jerotsarée múnaaa, pámeere teene Jodéá iiñújí múnaa, Joodááj piihíri íjcyáné iiñújí múnaa, íjcyame.

6 Áámedítýúhjáa muhdú iic平yahíjcyanéhjí úúbállémeímyekéjuco dibye tsotsohíjcyáné teene Joodáatu.

7 Áijyúhjáa tétsihyi mítyame paritséó imyémé íjcyáha múnáama, tsadotséó imyémé íjcyáha múnaa íjcyame idyé imíllerá téhdure itsójstsámeíñé peecútére. Árómekéhjáa illure tsíjpájuúbe. Neebhéhjáapeé:

—Áyeta ámuha ífímyémuméjté meíjcyámeke zmúha ámúhakye néé peecútéré ámuha teene meméenúneri mepájtyetéiyóné Pívyéébe meke méimítyuháñé hallútú ícúbáhraiñé méumíwari íjcyánet?

8 Imiááné ámuha metsójstsámeíñé meimílléhajchíí ímítýúné ámuha meícyahíjcyáné meihvéjtsóne ímiáámeréjuco meíjcyá tééneréjuco ámúhadíytu ibóhówáucunúki.

9 Tsá műu néétune: “Muha muurá Aavaráaúvúj tsíiménémúhaabe meíjcyámeke tsá iiná műúhakye pajtyéityúne.” Tsá műu ehdu ihjyúvatúne.

Muurá íñe néwayúúné íjcyárónetu Píívyéébe ípívyéjtsóiyá tsíjtyeke Aavaráauvúj tsíiménémúháábeke.

10 Aabe muurá téhmehíjcyá ímityúmeke iwáágooíñé éhne múúne tsaapi ibájtsoháñetu ímiñe néévatuhéhjí iillóne cóvajtsódu.

11 Muurá ihdyu ímiááné ámuha meíhvéjtsómé íjtsaméí tsíhdyuréjuco cápáyóovémeke. Áánetu ihdyu íjcyabe táhboone úwáábóibye ávyeta táchñííñevu íhtsútuube íjcyáábeke íjtyúhpáájíubáré o táchoriúcu dííbyedívú o piíhivéítýúroóbe. Diibye ihdyu ímiááné cáhcújtsómé pañévú pícyoó Píívyéebé Apíicho. Áánetu cáhcújtsótúmeke cúujúwá pañévú waagooíibye.

12 Aabe muurá míamúnáake iímibájhómeke dówajcároó ímityúmedítyu. Ááne tsái Miyé pícyoóibye diitye ímiáámeke. Áánetu ímityúmeke waagooíibye cúujúwá pañévú éhne múúne triígotu iimíúhjí meújcúne íatéréene téjuuhójima mecovajtsódu. Ehdúhjáa paritséomuke neebe Jóáa.

Jetsóó tsójtsótsámeíñé

(Mc 1.9-11; Rc 3.21-22)

13 Téijyhjáa Gariréá iiñújitu Jetsóó péé Joodáavu Jóáa téhulle íjcyáábe éllevu dííbyedívú itsójtsótsámeíki.

14 Árónáacáhjáa Jóáa néé dííbyeke:

—Aca muhdú cáábyerá uke ó tsójtsóo oke u tsójtsóiyóóbeke?

15 Árónáacáhjáa neebe dííbyeke:

—Árónáa ihdyu ú méénuú tehdu Píívyéebé ímillédújuco.

Ehdúhjáa dibye néenéllii Jóáa tsojtsó dííbyeke.

16 Aabéhjáa itsójtsótsámeítsihdyu íjchívyeeb íiténáa cáámetu Píívyéebé Apíicho íjuuúdú böhówaavéné niityé dííbyedívú.

17 Áánáacáhjáa idyé téhulléturé cáámetu Píívyéébe nééhií:

—Áánu Hájchíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó imíjyúúhií.

4

Jetsóoke Naavéné mavárijchóne

(Mc 1.12; Rc 4.1-13)

1 Aanéhjáa Jetsóó tsójtsótsámeíñé boone Píívyéebé Apíicho dííbyeke tsajtyé iiñéubá píívyétuné iiñújivu téhullévú Naavéné dííbyeke imávárijchoki.

2 Aabéhjáa téhulle 40 coojívájuco májchótuube íjcyabe ajyábáávatóéhi.

3 Áabéhjáa Naavéné imújtátsóro nééhií:

—Bo ímiááné Píívyéebé Hajchi u íjcyáhchíí íu néewáyutu pááaho díípyéjtsóne majchoj.

4 Árónáacáhjáa neebe dííbyeke:

—Muurá Píívyéebé waajácuháámitu nééneé: “Tsá apááñéré májchó tájpí meíjcyatúne. Muurá téhdure Píívyéébe meke néhdu meíjcyame tééne tájpí meíjcyáhi.”

5 Ehdúhjáa Jetsóó áñújcúnéllii tsajtyéebé dííbyeke Jerotsaréevúréjuco. Áabéhjáa nériívyemútsí cáámevu duuruvájá hallúvu.

6 Átsihvúhjáa idyé neebe dííbyeke:

—Áyu cána ímiááné Píivyéébé Hajchi u íjcyáhajchíí íchihdyu cátsiñívyé baavújuco. Muurá dííbyé waajácuháámitu nééneé:

Píivyéébe wálloó níjkyéji múnáake uke ditye ityéhme iiná uke ipájtyétuki. Aabe tsá iinéúbatu u wápújúuvéityúne.

7 Ehdúhjáa Naavéné néérónáa idyé Jetsóó néé dííbyeke:

—Téhdure muurá nééne dííbyé waajácuháámitu: “Tsá Máavyéjuube Píivyéébeke memáváríjhóityúne.”

8 Ehdúhjáa Jetsóó néérónáa íhvéjtsótubbe tsiiñe tsajtyé dííbyeke cáméhbaú níjcaúvu. Áhbaú níjcáutúlhjáa úujétsoobe páneere iinújí avyéjuvu.

9 Áánemájháa neébe:

—Páneevúr éíneevu uke ó ájcuu u mímóúuvéne oke u dúúrúváhajchííjyu.

10 Áánélliihyéhjáa Jetsóó dííbyeke nééhií:

—Díhne óhdityu, Náve Naavénej. Muurá Píivyéébé waajácuháámitu nééneé: “Máavyéjuube Mépiiyéébekéré medúúrúváábeke méíicuvéiyáhi.”

11 Ehdúhjáa Jetsóó néenetu illuréjuco dibye íhvéjtsoiñúné dííbyeke. Ááné boonéhjáa níjkyéji múnááréjuco dííbyeke iicuvéne.

*Jetsóó úwáábótujkénéné Gariréá iinújíi múnáadityu
(Mc 1.14-15; Rc 4.14-15)*

12 Aanéhjáa téiju tsojtsó múnáajpi Jóáake ditye cùvéhoojánúné uubállé Jetsóó iwáájácúne péé Gariréá iinújivu íhcyóomi Natsaréevu.

13 Ácoomílyhjáa wahájchotáré iijcyáne iinéebe Capenaóovu, teene Gariréá iinújiri íjcyáné unéúcóbá úníuri Tsaboróoo, Netarii, íjcyáné dohjiba múnáá iinújíicú úníuri íjcyácoomívu.

14 Ehdúhjáa pajtyéné Píivyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Itsáiá illu néhdújuco:

15 Jodíomú íjcyátuné míamúnaa íjcyá Gariréá unéú íjcyátsihyi Joodáá úníuri, Tsaboróoo, Netarii, íjcyáné dohjiba múnáá iinújíicuri.

16 Aame ícyahíjcyá idáátsowu éhne múúne cùúvésihyi meíjcyadu ímiáájú wáájácutumé wágooóváiyóme. Árómemá tsúúca íjcyájúcooróné ditye pájyetetíyóné uwááboju.

Ehdúhjáa Itsáiá nééhií.

17 Aanéhjáa Jetsóó úwáábótujkénunuube nééhií:

—Méihvéjtso ímítýu ámuha meícyahíjcyáne. Ááne ámúhá iijtsaméí mécéapayoové ímiánejcúvuréjuco. Muurá tsúúca níjkyéjiri íjcyáabe Píivyéébe íavyéjúejte íjcyáímyeke újcúiñe éévé úújetéhi. Ehdúhjáa Jetsóó úwáábótujkénunuube nééhií.

4-meva ínamyémú íjcyáímyeke Jetsóó újcuue

(Mc 1.16-20; Rc 5.1-11)

18 Aabéhjáa Gariréá unéú úníuri péhíjcyáabe úújeté tsaatétsí iináhbema amómeke tsínuhíjcyámútsidívu. Tsáápi méméhjáa Tsimóo Péédoro. Áánetúlhjáa tsíipi mémé Aderéé.

19 Áámútsikyéhjáa neébe:

—Ookéréjuco meúráávye. Muurá íñe amómé lliliñája múnáajtétsí ámuhtsi meíjcyámútsikye ó pícyoó míamúnáakéréjuco Píivyéébedívú ámuhtsi meibúwáávésöñíe wákimyéivu.

20 Ehduhjáa Jetsóó néénellii teenémáyé ijtsínuuháñé iihvéjtsóne peemútsí díibyemáyéjuco.

21 Átsihdyújhjáa éhníiñéwúuri ájtyúmiibe tsíjtyetsi íñáhbema Jacóóboo, Jóáaá, íjcyamútsí cáani Tsebedéoma ihmíiné pañe ijtsínú pájáábohíjcyamútsikye. Áámútsikyéjháa idyé piúvaábe.

22 Aamútsíjhjáa téhdure ihmíinema cáánikye iihvéjtsóne péé díibyemáyéjuco.

Jetsóó mítýameke Úwaabóne

(Rc 6.17-19)

23 Páneerée Gariréá iiñújiri muuha ímamyémuma Jetsóó úwááboobéré pehíjcyá míamúnáake diityé pihcyáávejááné pañevu. Úwáábohíjcyaabée ímíájú Píívyéébé avyéjutu íjcyáné uwááboju diityéke. Aabée böhíitsohíjcyá páhduváré nééne chémeháñeri chéméméhjike.

24 Ehdúu dibye méenuhíjcyánéjháa páneere Tsííriá iiñúji múnnaa iwáájácúne tsívhíjcyá díibye éllevu páhduváré nééne chémeháñeri chéméméhjike: Avyéháñeri íjcyámeke, naavémú ípañe íjcyámeke, méívatéméhjike, íjpi vááumeityúneri chéméméhjike. Áámekée böhíitsohíjcyáabe.

25 Áyetáa pahúlleváré múúhamá dibye péhíjcyáhulle mítýame míamúnaa díibyeke úráávyejhíjcyá Gariréaa, Decááporii, Jerotsaréee, Jodéá iiñújü, Joodáá tsiñéjcuu, íjcyátsihjí múnnaa.

5

Cáméhbaú hallúvú Jetsóó úwaabóne

1 Aamée díibyedívú pihcyáávénellii cáméhbaú hallúvú ácúúveébe.

2 Áábedívúu muha mepihcyáávemeke pámeekéré úwááboobe nééhií:

Muhdú nééné míamúnaa ímí íjcyane

(Rc 6.20-23)

3 Maímijyu ditye íjcyane ídátsó Píívyéébé icyánéjcú piáábójuri tsúúrámeíhíjcyáme. Muurá tehdru néémé wáábyuta díibyé avyéjú.

4 Maímijyu ditye íjcyane ídátsó kímóhcó nénehjí pátyehíjcyáme. Muurá Píívyéébe tehdru nénehjí pájtyémeke ímíjyúúvetsóhi.

5 Maímijyu ditye íjcyane 'mítýáhmítýá' néétume ímí tsáábuwáré ícyahíjcyáme. Píívyéébée diityéké iájcuíñé nééné iiñújí muurá diityé wáábyuta.

6 Maímijyu ditye íjcyane Píívyéébe ímillédú iíjcyáiyóneri tsúúrámeíhíjcyáme. Muurá tehdru néémeke piááboobe dibye ímillédú éhníiñevu ímí ditye iíjcyaki.

7 Maímijyu ditye íjcyane pamévakéré iidaatsólléne piáábohíjcyáme. Muurá tehdru néémedi téhdure Píívyéébe iidáátsóvéne piáabóhi.

8 Maímijyu ditye íjcyane panévatúré ímíááméré iíjcyáiyóneri tsúúrámeíhíjcyáme. Muurá tehdru nééme tsáiimiyé díibyema iíjcyáhi.

9 Maímijyu ditye íjcyane tsáiimiyé pamévamáyé iíjcyáiyóneri tsúúrámeíhíjcyáme. Muurá tehdru néémeke ímíááné Píívyéébe dilló iitsíímedi.

10 Maímijyu ditye íjcyane ímíájú Píívyéébe néhdújuco ímí iúráávýéné déjúcotu ícúbáhrámeíhíjcyáme. Muurá ehdru néémé wáábyuta díibyé avyéjú iíjcyá níjkyéjiri.

11 Maímijyu ámuha meíjcyane tahñéjté ámuha meíjcyáné déjúcotu míamúnaa ámúhadí iicubáhrámedi iúuhívaténe nehníwu állíuháñé ihjyúvahijcyáme.

12 Muuráhjáa ehdu nénehjí éíjyuuvú téhdure Pívyéébé ihjyú uubálle múnáake patyéhijcyáhi. Ahdícyane tehdu nénehjí ámúhakye pájtyérónáa illure méimijuhijcyaco. Muurá tehdu ámuha meícubáhrámelhíjcyáne áhdó ávyeta iiné imíjyaú ámuha meíjcyáa níjkyéjiri.

Pívyéébék wájájútumé uwáaboje (Mc 9.50; Rc 14.34-35)

13 Aame iinújiri ámuha meíjcyá cánáámadu. Muurá teene cánááma iimúnélíi meke piaabohí. ¿Aca iimútua meke piáábóiyóne? Tsáhaá. Muurá tehdu tene néeca mewáágooné míamúnaa iiteínuhíjcyáiyáhi. Ahdu ámuha oke meúráavyénetu meihvetéhajchíi waagoojtéréjuco ámuha meíjcyáañe.

14 Muurá peetedú ámuha meíjcyá iinújiri ímiájú ámúhadítýú böhöwaúcunuhijcyáme. Muurá tsácoomi cáméhbáu níjcáuri ijacyacóomí tsá téveetúne.

15 Áhdure peete tsá múijyú tsíeménevu maávojhácoíturóne. Muurá ihdyu cáamevu iboohówátsihvu mépicyóó tene iájchúcunúki.

16 Ahdu ámuha menéeme ihdyu óví ímiáánéré ámuha meméénúnetu méböhöwaúcunú teene iájtyúmíne tsijtye iávyéjútso dúúrúvaméré níjkyéjiri ijcyabe Méécáanikye.

Pívyéébék taúhbajú Jetsóó úwaabóne

17 Álliúumé ihdyu méijtsúcunúdi Pívyéébék taúhbajuu, díibyé ihjyú uubálle munaápe úwáábohíjcyanéhjíi, ijcyane o tútvajtsóvaabe o tsááneé. Muuráhjáa ihdyu o tsáá muhdú teene taúhbajú néhíjcyáné ímíñeúvú míamúnáadívú o böhöwájtsoki.

18 Aane ímiáánéturé ámúhakye o néé muurá Pívyéébék taúhbajú tsá múijyú wágooovéityú páneere níjkyéjíma iinúji wágooovérónááca. Muurá páneere díibyé waajácúháámitu néhíjcyanéhjí pájtyéé muhdú tene néhíjcyádújuco.

19 Muurá tsaaate díibyé taúhbajúúnetu iihstsúnéwu ijcyaróné cáhcújtsotúmé mühdurá dáríivehíjcyámé tsá ávyejúullémefityú díibyé avyéjuvu. Áánetu panéváré díibyé taúhbajúúné ímí cáhcujtsómé téjítójuco míamúnáake úwáábohíjcyámé díibyé avyéjú níjkyéjiri ijcyanéúvú avyéjúulléméíhi.

20 Muurá ímiááné ámúhakye o néé eene taúhbajúúné uwáábojtémá paritséómú mühdurá ícyahíjcyádú ámuha meíjcyáhajchíi tsá múijyú ámuha meíjcyáityú Pívyéébék avyéjuejte.

Cáyáóba ímityúne ijcyánetu Jetsóó úwaabóne (Rc 12.57-59)

21 Muurá ámuha méwaajácú éíjyuuvú ámúhá ihdé múnááuvuke illu némeíñe: "Tsá műu míamúnáake dsíjivétsotúne. Muurá tehdu néémema ihnáhooíñé tene ímibájchómeíñé."

22 Áhdure ámúhakye o néé tsaaate iñahbéktedívú cáyobáávatéróné muurá téhdure ápichó diityé hallúri. Áhdure idyé tsaaaté ehdíiivá tsijtye néhajchíi diityémá ímityúne ímibájchojte teene ímibájchoóhi. Áhdure tsijtye ávyéta néhní úhbámé hallúri ápichó teene cíújuwá pañéevú ditye wágooovéiyóne.

23-24 Áánélíi műu díñahbéébema ímityúné ámuhtsi medáriiívégcatsíhajchíi ímibáchójcatsíhi. Áijyu ihdyu Píiyéébeke dúúrvámeíhíjcyátsihvu tsíeméné u tsájtyéneri u dúúrváné ímí ijtsúcunúube.

25 Téhdure műu tsaatémá ámuha ímityunéhjí ditye ímibáchójhullévú metsátýéjcatsíhajchíi téhullévú iúújetéténé ihde ímíneuvú cánáájánújcatsí ávyéjujtédívú ámuha mecvéhoojánútsójcatsítayuki.

26 Ímiáánetúré ámúhakye o néé tsá muurá cùvéhóójatu ámuha meíjchívyéítayuró páneere ámuha maáhdótúhajchíijyu.

Ihdícyámema míamúnaa dómacójcatsíñetu Jetsóó úwaabóne

27 Tsúúca muurá ámuha méwaajácú éhnéhjáa éíjyuuvú méihdé múnáaúvuke Píiyéébe illu úwaabóne: "Tsá műu ihdícyámema dómacójcatsítayune."

28 Áhdure idyé ámúhakye o néé muurá tsaapi pevénéré tsáápílledi úmúúpívyérónáa tsúúca dííllema műu dómacójcatsídýú ímityúné méenuvee ijtsaméí paña.

29 Ahdícyane díhyállúuri u ijtereri ímityúné u méenúúyóneri u úmúúpívyéhajchíi műu waagóó teéu. Óvíjyuco ihdyu tsau díhyálluu u wájyúrou wágooovéné u ímíjpyeté tsáijyu műüne páneere díjpi ímí néeroobe cùújúwá pañevú u wágooóvénááca.

30 Áhdure díhyójtsiri ímityúné u méenune uke tútvávásóhajchíi műu waagóó téhojtsi. Óvíjyuco ihdyu téhojtsi u wájyúrohójtsi wágooovéné u ímíjpyeté tsáijyu műüne páneere díjpi ímí néeroobe cùújúwá pañevú u wágooóvénááca.

Táábávájcatsímyé wáágóójcatsítýuróné Jetsóó úwaabóne

(Mt 19.9; Mc 10.11-12; Rc 16.18)

31 Áhdure muurá tsúúca ámuha méwaajácú ámúhá ihde múnáaúvukée Píiyéébe Moitsééuvuj tééveri illu úwaabóne: "Tsaapi műu méwakye ihvégtsócooca díílleke ajcú teene úúbálléné waajácúhaamívu."

32 Árónáa ámúhakye o néé muurá tsaapi méwakye ímityunévú méenutsó tsíjpiima ícyahíjcyátúrólleke dibye ihvégtsolle tsíjpiikye tájiváneri. Áhdure diibye díílleke táábávaaabe ímityúné meenú méwamájíi tsíjpi taábama ijcyáneri.

Meihjuyvádújuco meméenúiyóné Jetsóó úwaabóne

33 Áhdure idyé muurá ámuha méwaajácú éíjyuuvúu ámúhá ihde múnáaúvuke Píiyéébe Moitsééuvuj tééveri illu úwaabóne: "Tsane műu ímiáánetúré imyéenúñé Píiyéébe lléebónáa díbye mémé idyómajcóné meenú muhdú iñehdújuco."

34 Árónáa ámúhakye o néé téeméné ámuha meméenútuki. Tsá műu néétune: "Bo óvíi níjkyejí muhdú ijcyá o állihajchíijyu." Muurá Píiyéébé avyéjüré teéne.

35 Áhdure tsá műu néétune: "Bo óvíi ííñuji muhdú ijcyá o állihajchíijyu." Muurá Píiyéébe éhnéré idyé teene ííñuji. Áhdure idyé tsá műu néétune: "Bo óvíi Jerotsaréé muhdú ijcyá o állihajchíijyu." Muurá Píiyéébe íhtsútuube ávyéjuube ijcyáábe cóomiyé técoómi.

36 Áhdure idyé díhñíwau ijcyároutu tsá műu néétune: "Bo óvíi muhdú tähníwau ijcyá o állihajchíijyu." Muurá u nééjuri tsá tsájíubáré llíjcyáityuró díhñíwácotu. Áhdure tsá tsájíubáré cùúvenúútyuró u nééjuri.

37 Áánéllii műu ímiáánéjuco íjcyane ápáhajchíí nééhií: "Éée ímiááné tehdújuco teéne." Áánetu ímiááné íjcyatúné műu ápáhajchíí nééhií: "Tsáhaá tehdúne néénejíívari." Ehdu iihjyuváné tsá műu éjkétsotú Píívyéébedítü. Muurá tehdúne meihjyuváné Naavénédítüüré tsááhií.

Mepiámeítyuróné Jetsóó úwaabóne (Rc 6.29-30)

38 Áhdure muurá ámuha méwaajácú éíjyuúvúu ámúhá ihdé múnáaúvuke tsiiñe Píívyéébe Moitséeúvuj tééveri illu úwaabóne: "Tsáápikiye ihyálluu tsijpi böhdcúcúubé hálluu téhdure böhdcúcúuveéhi. Áhdure tsáápí ihwájí wápiyuúcúúbeéhíí wápiyuúuveéhi."

39 Árónáa ihydu ámúhakye o nééhií: Tsá műu ámúhakye ímityúné tsaate dáríívhajchíí piámeítyúne. Áhdure tsaate ámúhakye méénúhajchíí tsá műu piámeítyúne.

40 Áhdure idyé tsaate ámúhamma tsane iímibájcho iipíívámedítü ámúhá caaméeja dójtúcúhajchíí műu iiná néétuméré ihvejtsó téhdure hállújea ámúhá tsuucójá dibye itsajtyeki.

41 Téhdure tsaate ámúhakye 'múúhá pííchutátú műúhakye mépiáábó wahájchotáwu' néhajchíí műu tsajtyé diityémá ehnííñevújuco.

42 Áhdure tsaate ámúhakye tsííñé piáábo táúmeíhajchíí műu píaabóhi. Áhdure tsaate ámúhakye tsíeméné bóónétu ióómíchoíñé táúmeíhajchíí műu ajcúhi.

Meke múnáájtsórómeke mewájyune Jetsóó úwaabóne (Rc 6.27-28, 32-36)

43 Muurá ámuha méwaajácú míamúnaa illu úwáábócatsíhijcyáne: "Uke wájyúmemáyé műu wajyújcatsíhi. Áánetu uke múnáátsohíjcyámeke tsá műu wájytútne."

44 Árónáa ámúhakye o nééhií: Ámúhakye múnáájtsórómeke műu wajyúhi. Áhdure ámúhakye múhdurá dáríívrómé halluvú műu piááboju táúmeí Píívyéébeke.

45 Áíjyu ihydu ámuha méíjcyáá ímiááné ámúháj Caani níjkyéjiri íjcyáábej tsííme. Diibye muurá núhbake ájchutsó pámeere ímityúróméhjíima ímiáámélliíhje. Áhdure nííjyaba állétsohíjcyaabé ímiájító úráávyehíjcyámema téjijto úráávyehíjcyátúrómeílliíhje.

46 Muurá ámúhakye wájyúmekré ámuha mewájyúhajchíí tsá ímiá wájyú tene íjcyatúne. Ehdu ámuha mewájyújcatsíñé tsá Píívyéébe ímí ámúhadívú íjtsúcunútúne. Muurá ímityúmé íjcyarómé téhdure diityéké wájyúmeke wajyúhi.

47 Áhdure ámúhakye ímí náhbévalhíjcyámémáyé ímí ámuha meihjyúváhajchíí tsá ámuha ímiáámé meíjcyatúne. Muurá téhdure Píívyéébeke wáájácúturómé ímí íjcyámema ímí ihjyúvájcatsíhi.

48 Ahdícyane ímiááméré műu ijcyá ámúháj Caani níjkyéjiri íjcyaabé ímiáábé íjcyadu.

1 Tsá múu miamúnaa ámúhadi iúllévenúkíyé méénutú ímiájító ámuha meúraavyéne. Muurá tehdu ámuha meméénuhajchíi níjkyéjiri íjcyabe ámúhaj Caani tsá ímí ámúhakey íjtsúcunúityúne.

2 Áánéllii múu ídáatsómeke ípiaabóné tsá úbálléjcatsítýú eene ímityúmé bañú múnnaa íjcyame méénuhíjcyádu. Diitye muurá teene méénuhíjcyá pi-hcyáávejááné pañevú, ulléijítóné píinévú, miamúnaa ímiáámé ditye íjcyane íjtsúcunúkíye. Aane téénetu ámúhakey ímiáánetúré o néé ápááñéré tééne áhdójuco íjcyane miamúnaa diityéké dúúrvahíjcyáne.

3 Áánéllii múu tsaatéké píaabó téévéneúvúre.

4 Áijyu ihdyu ámúhaj Caani pane wáajácuube ímí ámuha meméénuhíjcyáné iitténe tééne áhdó ámúhakey píáaboóhi.

Píívyéébema meíhjyuváné Jetsóó úwaabóne

(Rc 11.2-4)

5 Áhdure tsá múu Píívyéébema ámuha meíhjyúvácooca eene diitye ímiáámeúvúdú bañú múnnaa íjcyame méénuhíjcyadú méénutúne. Muurá eene pi-hcyáávejááné pañevú ulléijítóné úniúvú Píívyéébema ihhyúvahíjcyámé miamúnaa iittérokíye. Aane ímiáánetúré diityédítýu ámúhakey o néé ápááñéré tééne áhdójuco íjcyane miamúnaa diityéké dúúrvahíjcyáne.

6 Áánéllii ihdyu múu dííbyema iihhyúvácooca ímijcóhó pañevú iwátáháávéne ihhyúvá muha wáajácutúnáaáca. Áijyu ihdyu ámúhakey píáábóiíbye.

7 Áhdure idyé tsá múu ihdícyanéhjíré íhhyúvatú dííbyema iihhyúvácooca. Pane tsá múu biwáánéré wápihtsúcuhíjcyatú dííbyeke wáajácutúmé méénuhíjcyádu. Muurá itsúcunúhíjcyámé ditye biwáánéré wápihtsánuhíjcyánetu dibye diityéké illéebóne añújcyúyóne.

8 Ahdícyane tsá múu diityédú néétune. Muurá ihdyu Méécááni tsúúca waajácú iiná méhdity píhtone dííbyekéi metááumeítyúrónáaáca.

9 Áánéllii múu illu ihhyúvá dííbyema:

Múúhaj Caáni níjkyéjiri u íjcyáabej, uke muha máávyéjuitsó dúúrvamére.

10 Aabe ihdyu díavyéjuvu múúhakey dúúcúne u ímillédú múúhakey túkevjtso iinújiri muha meíjcyámeke muhdú níjkyéjiri u méénuhíjcyádu.

11 Aabe ihdyu óvíi múúhakey majchovú ú ácuhíjcyá paíjyuváré tééne tájpí muha meíjcyaki.

12 Áhdure muha ímityúné meméénuhíjcyáné múúhadi díidáátsóvéne dábjáiivé múúhakey ímityúné méénuhíjcyámedi muha meídáátsóvéne teene maábájíivehíjcyádu.

13 Áhdure múúhakey íhvéjtsótuubéré píáábohíjcyá mávaríjchojúúnevú muha metáhjátsámeityuki. Muurá íhtsútuube múijyú muhdú u íjcyáityuube páné avyéjuubéré ú ijcyáhi. Áyu tehdújuco. Ehdu múu Píívyéébema ihhyúváhi.

14 Ahdícyane muurá ámúhaj Caani níjkyéjiri íjcyabe ámúhadi iiddáátsóvéne ábájíiiveé ámuha ímityúné meméénuhíjcyáné tsijtye ámúhama ímityúné méénuhíjcyáné diityédí ámuha meídáátsóvéne maábájíivehajchíi jyu.

15 Áánetu ámuha diityédí meídáátsóvétúhajchíi téhdure tsá dibye ámúhadi iidaátsóvéityúne.

Píívyéébema meíhjyúvácooca tsáíjyu majcho meáwañle Jetsóó úwaabóne

16 Áhdure műu ámuha tsáijyu díibyema meíhjyúva majcho maáwácooca tsá kehdovémehjíuvú ijcyatú eene bañú múnnaa ijcyame míamúnaa iúllévenúkíyé ícyahíjcyádu. Muurá ímiáanetúré o néé apááñéré tééne áhdójuco ijcyane míamúnaa diityédí úllévenúhjcyáne.

17-18 Ahdícyane díibyema ámuha meíhjyúva majcho maáwácooca tsá műu boohówáneúvú ménénetúne. Óvíi ihdyu díibyere ámúháj Caani waajácú tehdújuco ámuha meméénuhjcyáne. Ajyu muurá ámúhakye piáábóiþye.

*Ímí níjkyéjiri meíjcyáne uwáábo
(Rc 12.33-34)*

19 Tsá műu ííñújiri iéhnéváiyóneri tsúúrámeítýú mühajchótá tééne tájpí ámuha meíjcyáiyóneríjívari. Muurá ámuha tééne tájpí meíjcyaronéhjí ámúhadívú tútavááveéhi. Áhdure naní múnnaa ámúhadívú ícúbáhraáhi.

20 Aánéllii műu tsúúrámeí níjkyejívú Píívyéébe ámúhakye ávyéjuutétsóíñeri. Teene ihdyu tsá műijyú muhdú ámúhadívú ijcyáityúne. Áhdure tsá téhulle naní múnnaa ijcyáityú ámúhá avyéjú ámúhadívú tútavájtsóiyóme.

21 Muurá kénéjcú éhnííñevu ímí ámúhakye pájtyénéjcuríyéjuco ámuha meíjíiveíñe.

*Méhálluúúicú peetédú nééneri
(Rc 11.34-36)*

22 Muurá ámúhá hálluúúné peetédú nééneri ámuha ímiáánéré meíjténeri metsúúrámeíhajchíi teene ámúhadítýú böhöwaúcunuúhi.

23 Áánetu ímityúnéré ámuha meíjténeri metsúúrámeíhajchíi téenetúré ámuha méböhöwaúcunuúhi. Ajyu muurá Píívyéébé ijcyánéjcujezte ámuha meíjcyaróné tsáhájuco wáajácúmeftiyú illuréjuco ámuha metútaváávénélliíhye.

*Míijjtócu meúraavyéné tsá ímityúne
(Rc 16.13)*

24 Tsá muurá tene ímíityúrò mítýétsikye ámuha maávyéjuubévéne. Muurá tsáápiikyéré ímí ámuha méíicúváiyá cáabyeké éhnííñevu ámuha mewájyúúbeke. Áánetu tsijpíyo iiçúvérátuube imíchi ámuha mewájyútuúbe. Ehdu néénéllii tsá tene ímityú Píívyéébeke meúraavyémé metsúúrámeíñé mítyane meéhnéváiyóneri.

*Ihñéjteke Píívyéébe téhmene
(Rc 12.22-31)*

25 Ahdícyane ámúhakye o néé tééne tájpí ámuha meíjcyáneríyé meíjyácumútu majchoo, adoo, wájyamu, ijcyáneri. ¿Aca pánere iiná ámúhadi ijcyáne tájpí tsaimiyé ámuha meíjcyáiyáhi? Tsáhaá, muurá ijcyáné tsane tééne tájpí éhnííñevu ímí meíjcyane.

26 Cáhawáá méjitsúcunu wahpéjteke bajtsóubáré műijyú ménéntúrómeke diibye ámúháj Caani níjkyéjiri ijcyabe máchotsohjcyáne. Aanéjíi muurá diityé ehniíñevu ámuha míamúnaa méwajyúmeíhi. Áameke ámúhakye Píívyéébe tsá iinetü píhtotsóityúne.

27 ¿Aca ijcyabe tsaapi ámúhadítýú iiye éhnííñevu cáámenútsámeíyoóbe? Ijcyáabejíi vari.

28 Aanéjíi óvíjyacójóné ámuha meíjtsámeíhijcyáné ámuha mewájyamúuváiyóneri. Cáhawáá méíjtsúcunu wajcöháñé múhdutú pívyehijcyáné pevétáré ijcyaróné.

29 Muuráljhää ávyéjuube Tsaromoo tsijtye ávyéjujté ehnííñevu ijcyáróóbé avyéjú wajyámú ímí tsá úújetétú teene wajcöháñé ímivu.

30 Ehdú muurá Pívyéébe tsaimiyé téhmehijcyá wajcöháñé wahájchotáré ímíñe illúhwuúré tsúúca chémene. Aabéjíi awáá muurá ámúhakye éhnííñevu tsaimiyé téhmeéhi. Ehdú teéne, ámuúha cáhcujtsópítýúné míamúnaaj.

31 Ehdú muurá páneere Pívyéébe tájpíyé ijcyáhi. Áánéllii tsá múu néétune: ¿Aca iiná iñé mémájchoóhi? ¿Aca iñemá iñé mewajyámú méújcuúhi? Tsá múu ehdú ijtsámeítyú Pívyéébe ijcyátúcoocájíívari.

32 Muurá ihdyu Pívyéébeke cáhcújtsotúmé ehdú ijtsámeíhi. Áánetu tsá ámuha tehdú menéjúcootúne. Muurá ámúháj Caani níjkyejíri ijcyabe waajácú iiná ámúhadítýú píhtone. Aabe ihdyu ámúhakye piááboóhi.

33 Áánéllii múu tsane ámúhadítýú píhtóróneri iicúvetúmé tsúúrámeíhijcyá múhdutú tsaimiyé Pívyéébeke iúráavyéne díibýé avyéjuvu iúcaávélyóneri. Áíjyu muurá tsá ámúhakye dibye iinetú píhtotsóityúne.

34 Áánéllii tsá múu ijtsámeítyú muhdú ámúhá úmiwa ijcyáneri. Múu iijcyájcoójíri muhdú iijcyáneriyé ijtsámeíhi. Muurá Pívyéébe ámúhakye piáábohijcyáá panévatúré pajcóójiváre.

7

Tsijtye múhdurá ijcyáneri meihjyúváityuróne (Rc 6.37-38, 41-42)

1 Ahdícyane tsá múu tsijtye múhdurá ijcyáneri ihjyúvatú Pívyéébe ámúhakye iñéetu téhdure ímityúmé ámuha meíjcyane.

2 Muurá tsijtyeke ámuha ímityúné medáriivéhajchíi téhdure ámúhakye Pívyéébe méénuú muhdú ámuha diityéké meméénuhijcyádu.

3 ¿Aca íveekí ámuha méijyáculhijcyá ámúhá nahbémú hálluúúné pañe wááhyéwuúné ijcyáneri ámúhá hálluúúné pañe úménébaáné ijcyane wáájácúmeítyúme?

4 Muura úménébaáné ámúhá hálluúúné pañe ijcyame tsá ámúhá nahbémuke ámuha menééityuróne: “Cána muha ámúhakye mebóhdo eene wááhyene ámúhá hálluúúné pañe ijcyane.”

5 Áýveta bañú múnaa ámuha meíjcyame pánehjídú ímiáámeúvúdú ámuúhal! Tujkénú méwaagóóméí eene úménébaáné ámúhá hálluúúné pañe ijcyane botsíí ímí ámuha máájtyumímé mebóhdo teene wááhyene ámúhá nahbémú hálluúúné pañe ijcyane. Ehdú nééne tsá múu tsaaate wahdiíváné imityúwu méénúneri ijyáculnútú tsáijyu múu éhnííñevu ímityúné ámuha meméénuhijcyáme.

6 Tsá muurá ámuha ímiáánevu oohímyeke maájcuítýuró bóónétu illure ámúhakye dígújcuítýomeke. Áhdure muurá tsá ícyááve méénimudívú ámuha mepovihjúcúítýuró illure téuhjí tädírihcóítýomedívu. Ehdú nééne tsá múu ímiájú Pívyéébé uwááboju bañúháñé úwáábotúne.

Pívyéébeke piááboju metááumeíñé (Rc 11.9-13; 6.31)

7 Múu táúmeí Píívyéébeke tééne tájpí ámuha meícyahíjcyáné ámúhakye dibye iájcuksi. Métsúúraméí ímí ámuha meíjcyáiyóneri ámúhakye dibye iipiáaboki. Áhdure métáuméí ámúhakye dibye ityukévéjtsoki.

8 Muurá tééne tájpí iíjcyáne táúmeímyeke ájcuúbe. Ímí iíjcyáiyóneri tsúúrámeímyeke piááboóbe. Dííbyeke túkevétjsoju táúmeímyeke tükévéjtsoóbe.

9 ¿Aca iíjcyámé tsaate ámúhadítýú iíjtsüüméné majcho táúmeícyooca nééwayúvúré ájcuíyóme?

10 Áhdure ¿aca amóóbeke tetsi táúmeíñáa iíñimyédívúré ájcuíyóme?

11 Muurá ímityúmé ámuha míamúnaa meíjcyarómé méimíllé ímiáánevúré ámúháj tsüümeké maácune. Aanéjíi awáá muurá ámúháj Caani níjkyéjiri iíjcyáabe imíllé dííbyeke ámuha metáuméímyeke ímiáánevúré iájcune.

12 Muurá ámuha méimíllé míamúnaa ímí ámúhama iíjcyane. Áánellii múu iéhnéjcutu diityémá ímiááméré iíjcyá ditye téhdure ámúhama ímiáámé iíjcyaki. Ehdu muurá Píívyéébe meke úwaabó Moitsééúvú waajácúháamíitu, téhdure tsijtye dííbyé ihjyú uubálle múnáá waajácúhaamínetu meke úwaabóne.

Ímiáájito

(Rc 13.24)

13 Múu ihnáhó íuráávyé néérojító úraavyé níjkyejívú meúújetéjító. Muurá iíjcyajító tsüjító tsaímíyé meíjcyajító. Árónaa téjító meúráávyerómé ni-hnéétsihvúré méicúbhárámeíhi. Árojító muurá mítyame úraavyéhi.

14 Áánetu ihnáhó íuráávyé néérojító meúraavyémé méúújeté múijyú muhdú meíjcyáityúhullévu. Ájító uhjéméré úraavyéhi.

Muhdú meíjcyánetu méwaajácumeí muhddüvamé meíjcyane

(Rc 6.43-44)

15 Tsáma téibúwá meíjcyá álliu múnáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadi díllómeíhíjcyámeke. Muurá pánehjídú éhne imíwu obéjámú iíjcyadu ímiáámeúvúdú ámúhakye nahbévahíjcyá ávyeta bájú oohímyédú néémeé.

16 Muurá téévetúné téeméjté iíjcyánetu méwaajácú álliu múnááré ditye iíjcyane. Cáhawáá méijsúcunuj, tsá muurá múijyú wacyónejke baaco néévályuróne. Tsá átéreéhe múijyú ímiááné néévályuróne.

17 Áhdure ímiááhé tsá múijyú átéreéene néévályuróne. Áánetúré méwaajácú keehé ímiááhé iíjcyane.

18 Muurá ooove iíjcyane nééváné uméhé tsá néévályuró átéreéene ooove iíjcyatúne. Áhdure ooove iíjcyatúne néévahíjcyahé tsá ímiááné néévályuróne.

19 Áánellii múúne átéreéhe meíllóne mécóvajtsóhi.

20 Aane muurá úmhéhéné méwaajácú keehé ímiááhé iíjcyane iñéévatúre. Ahdu üvane cáhawáá óví ámuha méwaajácú álliu múnáake muhdú ditye iíjcyánetúre.

Píívyéébe íavyéjuvu újcuímye

(Rc 13.25-27)

21 Muurá oke ávyéjuubévahíjcyárómeke tsá pámekéré níjkyéjiri iíjcyáabe Méecááni Píívyéébe íavyéjuvu újcuítyúne. Muurá ihdyu dibye ímíllédú iíjcyámekéré újcuíibye íavyéjuvu.

22 Muurá muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné ímíbájchómeícyooca mítyame oke avyéjuubévaá ifillityénemáye. Aame oke neéhi: “Ávyéjuúbej, muurá muha diuwááboju méuwáábohíjcyáhi. Aame dimyémeri muha mewáamíuhíjcyá naavémuke tsaaté pañétu. Ehdu muha dimyémeri méméénuhíjcyá meénúráityúronéhji.”

23 Ehdu oke ditye néérónáa ó neé diityéke: “Íllure ámuha máallíhi. Keenéiyó ámúhakye o wáájacúne. Muurá ímityúné ámuha méícyahíjcyáhi. Aame meéínné óhdityu.” Éhdure ó neé diityéke.

Mítýétsi íahpa ánúmeíñetu íjcyáné uwááboju (Mc 1.22; Rc 6.47-49)

24 Ahdícyane íñe caabyé o úwaabóné illéebóne tehdújuco íjcyaaabe muurá éhne müúne wájácúnéjcubube cíhpétsihvu ihjya méénuubédu.

25 Muurá ávyéta cíhpé ihjya dibye ménúnáa kíjyébama nííjyaba mítyane álléneri téhiñe ihnáhó cáájávéróneri tsá muhdú teja íjcyatú ávyéta cíhpé netshihu dibye ménúnélliíhye.

26 Áánetu íñe o úwaabóné lléebójúcóiroobe ímí íjcyátuuibe muurá éhne müúne wájácúnéjcútuibe cíhpétútsihvu néwáyúúhá halluvúré ihjya méénuubédu.

27 Muurá ihdícyátsihvúré dibye ihjya ménúnáa nííjyaba ávyétá ihnáhó kíjyébama íjcyáneri téhiñe cáájavéné teeja wááoja cähvýabáhi.

28 Ehdúu Jetsóó úwáábóneri ullévenúme.

29 Ávyétá ímí úwáábohíjcyaaabe diityéké tujkévéwu ávyéjuube müúne ihjyúvajítjoco. Tsáháa dibye úwáábohíjcyatú taúhbajú uwááboje úwáábohíjcyádu.

8

Íjpi chájáávéebeke Jetsóó bóhiitsóne (Mc 1.40-45; Rc 5.12-16)

1 Aabée Jetsóó teene cáméhbáutu níityéébeke mítyame míamúnaa úraavyéhi.

2 Áánáacáa tsaapi íjpi chájááveebe dílbye éllevu itsááne dílbyé lliinéevú imimóóúvéné néé dílbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca muhdúiyó teene oke u böhíitsóne?

3 Áánéllihiyée neébe:

—Mu ihdyu tehdújucoj. Ehdúu néébere dílbyeke dócárájconeri tsúúca böhíibe.

4 Áábekée neébe:

—Tsáma tsaatéké dúúbállédí íñe muhdú u böhíibe. Tsapéhdúré llúúváábe éllevu pééne dílbyedívú dúhjétsámeítyeco. Ááne Moitsééuvúú néhdu Píívyéébeke tsímeméneri ú hícuvéé téénetu míamúnaa iwáájácu u böhíjucóone. Ehdúu Jetsóó néé dílbyeke.

Tsodáhómú avyéjúúbé úníu múnáájpikye Jetsóó bóhiitsóne (Rc 7.1-10)

5 Átsihdyúu muha Jetsóoma Capenaóovu meúújeténáa romáánómú tsodáhómú avyéjuube dílbye éllevu itsááne piáábó táúmeíhi.

6 Neebápeé:

—Ávyéjuúbej, táúníu múnáájpi chémeebe ávyétá ihnáhó ícúbáhrámeíhi. Aabe tsáhájoco íjpi vásáumeítyúne.

7 Áánéllihiyée Jetsóó nééhií:

—Cána bo o péé o böhiiítso dííbyeke.

8 Áánéllihiyée neébe:

—Avyéjuúbej, muurá íñe tsijtye múnáajpíyé o íjcyabe ídátsó o néébe jávú tsá u áahívéityuróne. Áánélli ihdyu uke o néé ichihdyúré u íhjyúváné tujkéveri dibye ibohííki. Muurá ó cáhcujsós dibye böhiiíñé.

9 Muurá táavyéjuje oke táuhbáné ó méénuhíjcyáhi. Áhdure tsodáhómuke o táuhbáné méénuhíjcyáme. Muurá tsáápiikye diityédítýu tsiéllevu o wállóócooca peebe téhullévu. Áhdure tsáápiikye o píúvácooca tsaábe. Áhdure táuníu múnáajpíkya tsíleménev o táuhbáné méénuúbe. Ahdícyane ó waajác u nécooca táuníu múnáajpi böhiiíñé.

10 Ehdúu diibye tsodáhómú avyéjuube nééneri iúllévenútsihdyu neebe tétsihyi íjcyámeke:

—Ímiáánetúré o néé tsá muurá tsáápiubáré tamúnaa ijraéémudítýu cáhcujsotsú íñé áánu cáhcujsódu.

11 Ehdú muurá pahúllevátú tsaaímyé mítyame ijraéémú íjcyátrómé íñé áánu romáánómuube cáhcujsódú ímí Píívyéébeke cáhcújtsoímye. Aame dííbyé avyéjuvu úcaavémé nahbévájcátsí majchóháñeri Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámema.

12 Áánetu ijraéémudítýu mítyame wágooóveé ícyuvétsíí pañévú Píívyéébé avyéjutu ímichi diityé wáabyuta íjcyárónetu. Aame tétsihyi ícúbáhrámeímyé tahíjyaá íhwáñenee iíhdónema.

13 Ehdúu iñééné boonétú tsliñe neebe diibye tsodáhómú avyéjuúbeke:

—Áyu wa dipye dihjyávuj. Óvíi ihdyu u cáhcujsódú íjcyane úúma díúníu múnáajpi bohííhií.

Ehdúu Jetsóó nééné tujkéveríhjyáa tsúúca böhííbe.

*Péé doró báábeke Jetsóó böhiiitsóne
(Mc 1.29-31; Rc 4.38-39)*

14 Áhdurée dííbyema muha Péé doró javu mepéénáa diibye Péé doró baabe áíívyeri chémelle ícyuwájá pañé.

15 Áállekée Jetsóó íhyójtsitu ékéevéneri tsúúca böhíílle múúhakye májchotsóhi.

*Mít yámeke Jetsóó böhiiitsóne
(Mc 1.32-34; Rc 4.40-41)*

16 Tépejcóo Jetsóó éllevu tsivámé naavémú ípañe íjcyáneri chéméméhjike. Áámé pañétúu ijchívyétsoobe diityéke. Áhdurée tsííñe chémeri íjcyámeke böhiiítsoóbe.

17 Ehdúu Jetsóó méénuhíjcyá téijyu Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpíhjyáa Itsáia illu néhdújuco: “Dííbyere méhdityu páhduváré nééne chémeháñé waagóóhi.” Ehdúhjáa Itsáia néhdújuco dibye méénuhíjcyáne.

*Jetsóoke iúraavyéené ímílleróme
(Rc 9.57-62)*

18 Áábedívúu téijyu mítyanéjuco míamúnaa píhcyáávénéllii múúhakye neebe muha únélçóbá tsíñéjcuvu mepjátyeki.

19 Áánácacáa tsaapi taúhbájú uwáaboobe dííbye éllevu itsááne nééhií:

—Uwááboóbej, ó imíllé úúmaye o péhíjcyáné kiávú u péhullévújuco.

20 Áánéllihiyée Jetsóó néé dííbyeke:

—Muurá iyámé óowamu íjcyarómé íhyéjúnema téhejújí pañe icyúwaki. Áhdure wahpéjté ijcyá icyuwáitsihjíma. Áánetu muurá ífē Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsá tahjyáúbamáyé o íjcyatúne.

21 Áijyúrée idyé tsaapi dííbye déjuri péhíjcyámedítýu néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ói o péé llihíyo éllevu. Óvíi ihdyu múijyú óhdivu dsíjíveebe úúmayéjuco o úllehíjcyaki.

22 Áárónáacáá Jetsóó néé dííbyeke:

—Óvi ihdyu tsaméré ímiájító úráávyetúmé cùúújcatsí idsíjívécoóca. Wa ihdyu ookéréjuco duráávyej.

*Kíjyébama nohji Jetsóó íhvétésóne
(Mc 4.35-41; Rc 8.22-25)*

23 Átsihdyúu muha miiñneri mepéé únél tsiñéjcuvu.

24 Áánáacáá ávyéta tsíjpá nééné kiijyébari mítyane nohji íjcyane múúhakye pámáúcúiyáhi. Áijyúu Jetsóó cuwáhi.

25 Áábekée muha iiçuí maákyéjtsóne menééhií:

—¡Ávyéjuúbej, meke pájyetetsó! ¡Tsúúca mémájcánuúhi!

26 Áánéllihiyée neebe múúhakye:

—¿Íñneríami ámuha méíllityé ayájú ihnáhóhajaj? ¡Tsáháikyéha ímí ámuha mecáhcújtsotú Píívyéébeke!

Ehdúu múúhakye iñétsihdyu kíjyébama nohji íjcyane úhbaabe tene iihvétéki. Ahdújucóo tene íhvéténé dáílañérejuko.

27 Ehdúu téijyu Jetsóó méénúneri muha meúlévenúne ménéjcatsíhi:

—¿Muubáami aabye íjcyáábeke muhdú kíjyébama nújpacyo lleéboj?

*Tsaaté pañe naavémú íjcyane
(Mc 5.1-20; Rc 8.26-39)*

28 Aanée tsúúca muha tsíñejcúeúvú méúújeté Gadáará iiñújivu. Áánáacáá dííbyeke mítyétsi cáhdahíró naavémú ípañe íjcyamútsí níjkyénéj piinéréhjáa ícyahíjcamútsi. Aamútsihjyáa apííchówu néémutsi tétsii ícyahíjcyánéllií tsá muha tétsii úllehíjcyatúne.

29 Aamútsíí Jetsóoke kévádijcyó illuú:

—¡Múhtsikye ihdyu pátsárijcyodí Píívyéébé Hajchi u íjcyáábe! ¡Tsáhái muurá icúbáhraméi éévé íjcyatúne!

30 Áijyúu tétsííj piihírí mítyame jéémú meenímú majchóri.

31 Áánéllihiyée naavémú diityétsi pañe íjcyame Jetsóoke nééhií:

—Múúhakye íjtyétsí pañétu u wáágóóhajchíí aatyé méénímú pañévréjuko muha meújcámeíñé.

32 Áánéllihiyée neebe diityéke:

—Wa ihdyu méújcámeí diityé pañévuj.

Ahdújucóo diitye iijchívyéne újcaméiñé diityé pañévréjuko. Aamée únél pañévú cáhtsíñibámé májcanúhi.

33 Ehdúu méénímuke tene pájtyéneri diityé tehméjté ávyétá ihnáhó illityéhi. Áánemáa iiçuí tétsííj piihírí íjcyaméhji éllevu idsíinéne úúballémé muhdú tene pájtyene.

34 Áánélilihyée pámeeere tsáacunú Jetsóó éllevu. Aamée dííbyeke néé tétsihdu muha mepéekií.

9

Íjpi vááúumeítýúúbeke Jetsóó ímíjpyetétsóne (Mc 2.1-12; Rc 5.17-26)

1 Ahdújucóo muha meóómiñe biwáhullévúré múúhá coomívu.

2 Átsihyí muha meíjcyánáa Jetsóó éllevu tsaate tsivá íjpi vááúumeítýúúbeke iibotári. Aamée dííbyeke cáhcujtsóné iwáájácúne dííbyeke iitténe neébe:

—Llíhij, wa illuréjuco dímijiyúúvej. Muurá tsúúca úhdi o idáátsóvéne díimítyú ó ábájiívégucóohí. Ahdícyane tsáhájcuo iiná díhyallúrí ijcyájúcootúne.

3 Ehdúu Jetsóó nééne tsaate taúhbájú uwáábojte illéébóne iibuwááné pañe nééhií:

—¿Aca íveekí eene aabye ímityúné ihjyúvá Píívyéébe ímí dííbyedívú ijtscunúnejíívari?

4 Ehdúu ditye íjtsámeíñé Jetsóó iwáájácúne néé diityéke:

—¿Aca íveekí ámuha ímityúné óhdityu méíjtsámeíhi?

5 ¿Aca muhdú ámuha oke méíjtsúcunúhi? Áánerá ó piivyété míamúnáadi o idáátsóvéne diityé imityuháñé diityémá o ímíbjachóne. Áánélíii ó piivyété áánúke o nééneé: “Úhdi o idáátsóvéne díimítyú úúma o ímíbjachóhi.” Áhdure ó piivyété o nééneé: “Dímíjpyeténe dipye.”

6 Ahdícyane cáhawáá óví ámuha máájtyumí Míamúnáájpidívúu o ípivyééveebe muhdú o méénune.

Ehdúu diityéké iñétsihdu tsiiñe neebe dííbyeke:

—Dímíjpyeténe eene díihbotámá dipye dihjyávu.

7 Ahdújucóo dibye pééneé.

8 Ehdúu Jetsóó méénúneri míamúnaa iillityéne Píívyéébeke ávyéjujtsó dúúrúvaméré dííbyé ihtsúturi dibye ehdu méénúnélliíhye.

Matéoke Jetsóó újcune (Mc 2.13-17; Rc 5.27-32)

9 Tsáijiýúu Jetsóó oke Matéoke ájtyumí múúhá iiñújí avyéjúúbé wáábyuta dsiiidsike o áhdótsohíjcyátsihyi o ijcyáábeke. Aabée oke nééhií:

—Ookéréjuco duráávyej.

Ahdújucóo o pééne dííbyemáyéjuco.

10 Áábemáá téijiýu tahjyávú muha mémajchóhi. Áhdurée tsijtye téénere dsiiidsí ahidotso münaa múúhama majchóhi. Áhdurée tsijtye ímityúmé ijcyá múúhama.

11 Áámekée iitténe paritséómú néé múúhakte:

—¿Aca íveekí eene ámúhá uwááboobe majchó aatye ímityúmemá?

12 Aanée Jetsóó illéébóne néé diityéke:

—Tsá muurá taabóóbé böhíime tsaímíyé ijcyámeke táábotúne. Muurá ihdyu chéméméhjikéré tááboóbe.

13 Cáhawáá ímíñeúvú meéévé ámuha mewáájácu Píívyéébé waajácúháámitu tsátsii nééneé: “Muurá tsá apááñéré o imíllétü ámuha oke Píívyéébeke iyámedi meíicúvehíjcyáne. Téhdure ó imíllé ámuha pamévamáyé meídaatsólléjcatsííne.” Ahdícyane tsáháá ímiáámé wáábyú o tsáátune. Muuráhjáa ihdyu ímityúme

wáábyú o tsáá diityéké téénetu o ímibáávyétso Píiyéébé icyánejcúvuréjuco ditye iibuwááveki. Ehdúu Jetsóó néé paritséómuke.

*Jetsóó mamyémú majcho áwatyúne
(Mc 2.18-22; Rc 5.33-39)*

14 Áhdurée tsáijyu tsojtsó múnáajpi Jóáá mamyémú Jetsóó éllevu itsááne díibyeke dilló tsáijyu Píiyéébema iihjyúvácooca majcho iawahíjcyánetu. Néémépeé:

—¿Aca íveekí tsáijyu muha paritséómuma Píiyéébema meílhjyúvácooca majcho máawahíjcyánáa tsá dímamyémú áwahíjcyatúne?

15 Áánéllihiyée neebe diityéke:

—¿Aca tsaaapi ityáábavácooca wáñehjivaténevu díibyé miñútso múnaa tsááme kímóóvéiyá díibyedívú iwájtsícoóca? Ehdu nééne támamyémú tsá kímóóvéityuró diityémá o íjcyáné hajchóta. Árónáa ihdyu ímiááné íjcyáñé diityédítýu o pééiñe. Áijyu ihdyu óvíi muhdú iñéhajchíi awámye.

16 Tsá muurá tene ímityú wájyamu tsúúcáaja béhbátu mepáaabóne. Muurá illure teeja meníjyúcooca éhníiñevu táváajcáruba.

17 Áhdure idyé tsá tene ímityú béjpácyo bíinojpácyo mepícyoone tsúúcáau miihénéu cahpáyú pañévu. Muurá béjpácyo iúhtsáráúuvéhulle táváajcó tsúúcáau. Áijyu muurá wágooovéné tsanéécújuco bíinojpácyoma cahpáyú. Áánéllii ihdyu béjpácyo mépicyóó bééu pañévüré muhdú tsanéécú iijcyátki. Ehdu nééne tsá tene ímityú ihdééné uwááboju béhné uwáábójú pañévú meúacóné.

*Tsaatépíke Jetsóó bóhiitsóne
(Mc 5.21-43; Rc 8.40-56)*

18 Ehdúu Jóáá mamyémuma Jetsóó íhjyúvánáa tsaaapi avyéjuube wajtsí múúhadívu. Aabée díibyé lliiñévu imimóóúvéné néé díibyeke:

—Ájyúwa íhyajchíi óhdivu dsíjivéhi. Árónáa ó waajácú dille óoma tsiiñe böhiiñé u péébe díilke u dócárájconeri.

19 Áánéllihiyée téhullévú péébema muha mepééhií.

20 Aamée muha téhullévú mepéénáacáhjáa tsáápillé 12 pijcyábájuco dílleke ichémé tujpácyó iħvetépítýunerí ícubáhrámeħiħicyalle piħhvé Jetsóodívú idyéju éhnéjcutu.

21 Aalléhjáa dómajcó díibyé wajyámú ‘muurá éhne íwajyámú íjcyaróné o dómajcóhajchíi ó böhíħi’ iñéénema. Éhdúhjáa iijtsámeíñé dómajcolle díibyé wajyámú.

22 Aanéhjáa iwáájácúne díilledívú iyévóóvéne neébe:

—Ínerí kímóóvedíñé, Wáhaj. Muurá Píiyéébeke ímí u cáhcujtsódújuco íjcyalle iñé tsúúca u böhíñe.

Éhdúu Jetsóó néénemáyé ímiááné tsúúca böhíħlle.

23 Aamée muha tsúúca méúújeté diibye avyéjuube Jáiró javu. Áánáacáa mítyane téejá pañe míamúnaa kímóóveri íjcyame máátyóba májtsí méénuhíjcyáhi.

24 Áámekée Jetsóó nééhií:

—Cána méijchívyéi áachívuj. Muurá tsá dille dsíjívetúne. Illure cùwalle.

Éhdúu Jetsóó nééneri illure goocómé díibyedi.

25 Áámekée tééjá pañétu iijchívyétsóné boone iiyéjuco dibye iúcáávéne díillewúuwú hójtsitu ékééveténeri tsúúca böhílle.

26 Ehdúu Jetsóó méenúné uubállé páneere tééné iiñúji münaa waa jácúhi.

Hálluvátumútsikye Jetsóó ímíjpyetétsóne

27 Aanée tétsihdu muha tsúúca meóomíñaa müityétsi hálluvátumútsí müúha déjutu dsiinéríyé tsáámutsi díibyedi wánijcyámeíhi. Íllúu neemútsi:

—¡Múhtsidi bo dídaatsóv Dabíiúvú tsiiménémúhaabe u íjcyáabe!

28 Aanée muha meícyahíjcyajávú mewájtsitsihvu Jetsóó dilló diityétsikye:
—¿A ámuhtsi mecáhcujtsó ámúhtsikye o ímíjpyetétsóyóné ámúhtsí hálluúúne?

Áánéllihiyée neemútsi:

—Éée Ávyéjuúbej, muhtsi mecáhcujtsóhi.

29 Ehdúu dityétsí néénélli diityétsikye íhyálluúúné idyócárájcóne neébe:

—Ámuhtsi mecáhcujtsódújuco íjcyane tsúúca ámúhtsí hálluúúné ímíjpyetéhi.

30 Ahdújucoo ímiááné tsúúca íhyálluúúné ímíjpyetémútsi tsaímiyéjuco hítene.

Áámútsikyée bóljcyuube muucá teene dityétsí iúubállétuki.

31 Árónáacáhjáa tétsihdu óómmimútsí péé úbálléjcatsímútsíyé pámeekéré tétsihji múnáake.

Íhjyúvátúúbeke Jetsóó íhjyúvatsóne

32 Áámútsi déjuvúu idyé tsaate tsivá íhjyúvátúúbeke Jetsóó éllevu naavéné ípañle íjcyáábeke.

33 Áábé pañétuu diibye naavéneke dibye iijchívyétsóné boone tsúúca ihjyúvájúcoóbe. Ááneríi míamúnaa iúllévenúne nééhiif:

—Ávyeta tsá müijyú ehdu nééne müha méhdityu ménune maájtyúmitúne.

34 Árónáacáa paritséomú nééhiif:

—Aadi muurá eene naavémuke ichívyétsohíjcyá páñétúejpi naavémú avyéjuube píáábóneriye.

Míamúnáadi Jetsóó ídáátsovéne

35 Ehdúu Jetsóó cómíñeri uwááboobéré pehíjcyá míamúnáake Píívyéébé avyéjutu íjcyáné uwááboju diityé pihcýáávejááné pañévu. Aabée böhíitsohíjcyá panéva chémeħáñeri íjcyáméhjike. Téhdurée ihjyáhañévúré tsaatéké uwááboobéré pehíjcyáhi.

36 Aabée ídáátsóvehíjcyá míamúnáadi éhne müúne obééjámú ítyehméébema íjcyatúmé ídáátsówu íjcyadu nééme díibye éllevu tsáámedi.

37 Áámedityúu neebe müúhakye:

—Ímiááné mütyame míamúnaa ijcyá Píívyéébé avyéjuvu ditye úcáávéiyóné uwááboju uwáábómeiyóome. Árónáa tééné uwáábojte tsá pahdu íjcyatúne.

38 Áánélli müú táméi páné aabáaabéré íjcyabé Píívyéébeke dibye éhniíñevu uwáábojtéké ipícyo ditye iuwáábo tsíjtyeke díibyé avyéjuvu ditye iúcááveki.

1 Aanée téijyu Jetsóó muuha ímamyémuke pihjyúcú 12-meva muha meíjcyámeke. Áámekée műúhakye ájcuube iihnahootu díibye mémeri tsaaté pañétu naavémuke muha meíjchívýétsöhíjcyaki, panéva chémeháñeri íjcyámeke muha mebóhíitsohíjcyaki.

2-4 Aamée muuha illúúme: Tsimóo Péedoroo, iñahbe Áderéee, Tsebedéó hajchimútsí Jacóboma Jóáámutsii, Perípee, Batoroméee, Tomáaa, iíñújí avyéjúubé wáábyutáa dsíidsike o áhdótsohíjcyaaabe oo Matéoo, Apéó hajchi Tadéó díibyere 'Rebéo' némeíbyee, cananijtámúejpi Tsimóoo, diibyée Jetsódívú bónétu méénútsóibye Jóoda Ijcarióótee, éhdume.

Ímamyémuke uwáábovu Jetsóó wálloóne (Mc 6.7-13; Rc 9.1-6)

5 Éhdumekée műúhakye Jetsóó uwáábovu iwállóómeke illu pítyajcóihi:

—Tsáma ihdyu mépehdí jodiómú íjcyátumé iñújiinévu. Áhdure Tsamááriá iñújí méúújedíñé.

6 Ijraéemú pañévúré métsajtyécó íñe uwááboju éhne múúne obééjámú müjtame idáátsówu íjcyadu nééme pañévu.

7 Aame méúwáábohíjcyaco níkyéjíri íjcyaaabe Pívyéébe míamúnáake íavyéjuvu újcíiñé eévé tsúúca úújeténe.

8 Áhdure mebóhíitsohíjcyaco dsíjivéméhjike, íjpi chajááveneri chéméméhjike, páhduváré nééne chémeri íjcyáméhjike. Áhdure tsaaté pañe naavémú íjcyámeke méwaagóohíjcyaco. Ehdu tamyémeri táihnahori ámuha meméénúñévú ámúhakye ó ajcú pevénére. Áánellii tsá ámuha maáhdotsóityú ámuha diityéké mepiáabonéhji.

9 Aame ihdyu métsajtyédí dsíidsike.

10 Áhdure métsajtyédí tsíyahjí ámúhá wajyámúúnee, ámuha májchoo, ámúháj túhápajínee, éhdune. Ámúhá cuujú íjcyaróné métsajtyédíñé. Ámuha mepiáabóméré ámúhakye piáábohíjcyaa panévatúre.

11 Aame műu tsácoomívú iúújetécooca nehcó tsaatéké ámuha tétsii meíjcyáné hajchótá imí ámúhakye pícyóómyeke.

12 Aane tsaaté javu ámuha meúújetécooca műu ímíñeúvú ihjyúvá diityéma.

13 Aame imílléhajchíí műu diityémá ijcyá ámúhaj tééveri diityéké Pívyéébe ipiáaboki. Áánetu ditye imíllétuhajchíí tsáhájuco műu iicúvetú diityédi.

14 Téhdure tsácoomí műnaa ámuha diityéké meúwááboiyónéhjimáyé imíllétuhajchíí méíícvéjúcohdi diityédi. Ílluréjuco ámúháj tuhááñe iíñú mépichóújácámeícyo 'tsá műúhá hallúri tene íjcyatú ámúhakye muha meúwááboiyóné ámuha meímilletúne' nééiyóne. Ááne tsiellevúréjuco mépeeco tétsihdyu.

15 Muurá imiáánetúré o néé tehdú nééme ícúbáhrámeíñé éhnée Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomícyu műnaa ícúbáhrámeíñé ehnííñevu muhdú míamúnaa íyahíjcyáné diityémá imlbájchómeícyoóca.

Jetsóoke úraavyémé ícúbáhrámeíñé

16 Ahdícyane íñe ámúhakye ó wallóó obééjámuke bájú oohímyé pañévú mewállóóiyóodu. Aane ihdyu wajácútsi méíjcyaco éhne múúne iifnímye iicúi

meke pállójcoíñudu. Árónáa ihdyu tsá múu muucá tútavájtsotúne. Ímiááméré múu ijcyá íjuumu ijcyadu.

17 Aame ihdyu tsáma imíchi méíjcyaco. Muurá tsaate ámúhakye túkevéjtsojté éllevu itsájtyémeke pihcyáávejááné pañévú wápájcoohi.

18 Áhdure ámúhakye tsajtyéimye ávyéjujté éllevu óhdityu ijcyáné uwááboju ámuha meuwáábohíjcyáné hallútu. Áijyu téhdure tétsihvu ámuha diityéké meuwááboó jodíomú ijcyátúrómeke.

19 Aane ámúhakye ditye ékéévécooca tsá múu áábímyeítýu muhdú iihjyúváiñeri. Muurá ihdyu Píívyéébere ámúhakye túkevéjtsoó ámuha meihjyúvaki.

20 Tsá ámúhá íjtsaméityu tsááne ámuha meihjyúváityúne. Muurá ihdyu ámúháj Caani Píívyéébé Apííchó ámúhá pañe ijcyanéré ámúhakye túkevéjtsóneri ámuha méihjyúváhi.

21 Aane muurá míamúnaa ávyétá imítýu dáríívécátsíhi. Muurá tsané nahbémú ijcyarómé lliihyánújcátsíhi. Áhdure cáánimu ijcyárómema lliihyánújcátsímye.

22 Áhdure mítyame ámúhakye múnáájtsoó oke ámuha meúráávyéné déjúcotu. Aane ehdu nééronéhjí tsaímiyé nihñéétsihvúré áabucumé ihdyu pájtyéteéhi.

23 Áhdure tsáoomí míamúnaa ámúhakye imítýúné dáríívöhajchíí múu técoomítýu péé tsícyoomivuréjuco. Muurá íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe ímiánetúré ámúhakye o néé tsiiñé ó tsááíñe ámuhaí pámeekéré ijraéémuke íñe óhdityu ijcyáné uwáábojúvú mewáájácútsótúnááca.

24 Muurá tsaapi mamye tsá íuwáábóbé ehnííñevu ijcyatúne. Áhdure tsáné avyéjúubé únú múnáajpi tsá díibýe ehnííñevu ijcyatúne.

25 Aane muurá íñe ámúhá avyéjuube o ijcyároobe o ávyejúullémeítýúhajchíí téhdure tsá ámuha maávyejúullémeítýúne. Muurá oke Betsebóodívú imyéménúúbeke állíu múnáájpidi díllohíjcyáme. Aaméjííva muurá ámúhakye iávyejúullétúne téhdure dílloohi.

Píívyéébedi míu illityéhi

(Rc 12.2-7)

26 Árónáa ihdyu mááábímyeídí míamúnaa ámúhakye méénúiyóneri. Muurá tehdu nénehjí ámúhakye pátyehíjcyáné tsá tétsihvúré níjkéváityúne. Muurá páneere iiná meméénuhíjcyáné böhówááveéhi.

27 Áánéllii íñe ámúhakye o néhíjcyáné múu tsíjtyeke úúballéhi. Tsá idyé úúbállétumé ámuha meíjcyáityúne.

28 Ahdícyane tsá múu áábímyeítýu míamúnaa ámúhakye dsíjíívetsóiýóneri. Muurá tsá ditye píívyetétú ámúhakye iwáágooiyóné Píívyéébedítýu. Apáábyéré ihdyu diibye piivyéte ámúhakye iwáágooné ávyeta müijyú ámuha meíjchívyéítýumé meícübáhrámeítýóné cuujúwá pañévü. Áánéllii múu apáábyediyé Píívyéébedi áábímyeíhi.

29 Muurá coomícomútsí míityétsíwuúcú tsájííhwuúré áhdómeíhi. Ehdu áyá áhdómeíyomedítýu muurá tsá tsaapi ámúháj Caani Píívyéébe wáájácútúnáá dsíjíívétýuróné.

30 Aabe muurá páneere ámúhá níwáújííñé ijcyaróné waajácú múhdújivá ijcyane.

31 Áánéllii tsá iiñerí ámuha maáábímyeítyúne. Muurá diitye coomímú wájyúmeíñé ehnííñevu ámuha mewajyúmeí Píívyéébedívu.

*Jetsóoke meúraavyéné metóónúíturóne
(Rc 12.8-9)*

32 Muurá oke iúraavyéné tóónúmeítyúmeke ó böhówájtsoó níjkyéjiri íjcyabe Llihíyodívu.

33 Áánetu illure tóónúmeíhíjcyámé hallúvú ó úúbálleé Llihíyoke tahñéjté ditye íjcyatúne.

*Jetsóó hallútú míamúnaa tsárilléjcatsíñé
(Rc 12.51-53; 14.26-27)*

34 Aane méijtsúcunúdí iiñújivú o tsááne míamúnaa tsaímiyé iiñcyaki. Muuráhjáa ihdyu o tsáá táhallútú ditye itsárilléjcatsíki.

35 Muurá tsaapi tsarilléé cááníkye oke dibye cáhcútsóné hallútu. Áhdure tsápille tsarilléé tsíijuke tééné hallútu. Áhdure íbáábeke íaaja tééné hallútúré tsarillééhi.

36 Ehdu muurá tsamééré múnáátsójcaatsíi oke tsaate imúnáadityú cáhcútsóné hallútu.

37 Muurá oke iwájyúné ehnííñevu tsamééré cáánímuma iiñtsüme wájyújcatsíhajchíi tsá ímíááné tahñéjté ditye íjcyatúne.

38 Áhdure oke iúráavyéné déjúcotu iiçubáhrámeíyóné ímílletúmé tsá tahñéjté íjcyatúne.

39 Muurá iiñújiri iimillédüré iiñcyáneri tsúúrámeímyé wágooóveéhi. Áánetu ookéréjuco ímí iúráavyéneri tsúúrámeímyé pájtyéteéhi.

*Tsíjtyeke ímí meíicuvéné Píívyéébé ímí íjtsúcunúne
(Mc 9.41)*

40 Muurá ámuha tawákímyéí meméénúmeke iiçuvémé okée wálloobe Llihíyomájuco múhtsikye iiçuvéné.

41 Aame tsaímiyé Píívyéébé wákímyéí mééénúmeke iiçuvémé tééne áhdo újcuú tsahdúré diityéma. Áhdure idyé tsíjtye Píívyéébeke úráávyehíjcyámeke tsaímiyé iiçuvémé tééne áhdó újcuú tsahdúré diityéma.

42 Aane diitye táuráávye múnáake nújpácyo diívanévú ájcume téhdure újcuú tééne áhdo.

11

*Tsojtsó múnáajpi Jóáa Jetsóó éllevu wálloomútsi
(Rc 7.18-35)*

1 Ehdúu Jetsóó muuha 12-meváké iúwáábotsihdyu péé tsiéllevu tééne iiñújí comíñevu téhulle iúwááboki.

2 Áánáacáhjáa cívéhóójari tsojtsó múnáajpi Jóáa íjcyabe tsúúca waajácú ehdu Jetsóó méénuhíjcyáne. Áánélliihyéhjáa wálloobe miítyétsikye ímamyémudítýu dííbye éllevu.

3 Aamútsii neevá dííbyeke:

—¿Ava diibyéjuco uu Pájtyetétsooibe éhneváá iiñújivú u böhówáávénéíbyeke muha meítsohíjcyábe? ¿Mityá tsáhái diibye u íjcyatúne?

4 Ehdúu diityétsi Jetsóoke néérónáa neebé diityétsikye:

—Meóómíñe méuubállé Jóááke íñe muhdú o úwááboobe méénúráityúronéhjí o méénune ámuhtsi maájtumíne.

5 Méuúbálleco hálluvátuméhjí hálluvájucóóne, úllétuméhjí úlléjucóóne, íjpi chájááveneri chémeméhjí böhíine, lléebótuméhjí tsúúca lléébone, dsijivémé tsiiñe böhíine. Áhdure méuúbálleco ídáatsóméhjike pajtyéteju tsúúca úwáábómeíñe. Énehjí páneere méuúbálleco díibyeke.

6 Maímijyu ihdyu oke cáhcujtsómé íjcyanej.

7 Ehdúu iñéené boone diityétsi déjuvu neeve muúhakye diibye Jóáádityu:

—¿Acáa Jóáá iñéubará píívyétuné iinújiri íjcyáábedívú ámuha mepíhcyáávehíjcyácooca muhdú ámuha méijtsúcunú díibyeke? ¿A ámuháa méijtsúcunú éhne muúne úmehe kííjyébari vááumeidyú páhduváré díibye íjtsaméi nééneé?

8 ¿A tsané ímíyée úcáméhíjcyáabe? Muuráhjáa tehdu iújcámeícyá tsá ihdícýátsihyi dibye íjcyááityurón. Muuráhjáa ávyéjuité jaaháñé pañéiyo diibye. ¿Aanée muubá ímiááné díibye?

9 ¿Mityá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpí díibyej? Ímiáánée diibyéjuco. Árónaacáa tsíjtyé ehnííñevu díibye.

10 Díibyedítýu muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé:

Ó pícyoó díihde tsáápikiye dibye iúubálle míamúnáake ditye iimílbáávyéne ímíuke iwáatsúcúpéjtsoki.

11 Aane ímiááné tsá díibyedu tsíjtye néétune. Árónaá níjkyéjiri íjcyabe Píívyéébé avyéjúejtédítýu iídáatsoobe íjcyároobe avyéjúúlléméí díibye Jóáá ehnííñevu.

12 Diibyée muurá Jóáá úwáábótsihdyu íñe ícyoocávú teene Píívyéébé avyéjuvu iúcaavéné ímíllémema ténejcu ímílletúmé múhdurá íyahíjcyáhi.

13 Muuráhjáa pámeere Píívyéébé ihjyú uubálle múnaa éíjyuúvú íjcyame téiyúutújuco ihjyúvahíjcyáné díibye avyéjuri. Áhdurée Moitsééuvú ihjyúvahíjcyá ténetu. Áámé nihñéejpíyée muurá díibye Jóáá böhówaavéhi.

14 Aane ámuha mecáhcújtsóhajchíi mécahcújtsó Jóáá Eríá íjcyane éhnée Píívyéébé ihjyú uubálle múnaa tsiiñe dibye böhówaáveíñé néhíjcyáabe.

15 Aane ihdyu óvíi ímiááné lléébome icyáhcújtsóne tehdú ijcyáhi.

16 Ahdícyane ¿aca muutédítýu íñe ámuha iícyoocá múnáake ó meménúiyáhi? Ihya tsiiimedivuj. Muurá múnue lláhájtsíri iícumé úhbácatsíhíjcyádú ámuha páhduváré médáriiívemeíhíjcyáhi.

17 Muurá múnue illu úhbácatsíhíjcyáme: "Chiiyóró mellíjchúrónáa tsá ámuha meímílletú mewáhtsíne tééneri. Áhdure máátyóba májtsí memájtsívárónáa tsá ámuha meímílletú mekímoovéne." Ehdu múnue tsiiime úhbácatsíhíjcyáamé íjcyadu muurá ámuúha.

18 Muuráhjáa Jóáá tsá mítyane máchohíjcyatúne. Áhdurée tsá dibye ádohíjcyatú bíinojpácyo. Áánetúu díibyedítýu ámuha ménehíjcyá méeíibye íjcyáabé pañe naavéné íjcyánellii ehdu dibye nééneé.

19 Áábé boonétúu ó böhówaavé Míamúnáajpidívú o ípívyéeveébe. Aabe panéváré o májchoobe téhdure ó adó bínojpácyo. Áánetu idyé illuréjuco óhdityu ámuha menéhíjcyáné ooova majchópíwu adópíwu o nééneé. Áhdure ámuha óhdityu ménehíjcyá ooova ávyéjúubé wáábyuta íjcyáne dsíidsí ahdótso

múnaa ímityúmé íjcyámedívú o náhbévahíjcyáne. Árónáa tene pánéévénetúi méwaajácuú keená ímiááné íjcyane. Ehdúu neebe Jetsoo.

Lléébópítýúné míamúnaa

(Rc 10.13-15)

20 Aabée tsáijyu ihjyúvá mítyane méénúráityúronéhjí imyéénuhíjcyá coomíji múnáadítýu ditye ímityú iihvejtsópítýúnetu.

21 Neebépéé:

—¡Máidáátsoju tsáma tene pájtyeíñé Coratsíii, Betsáidaa, íjcyácoomícyu múnáake! Muurá íñe méénúráityúronéhjí o méénuhíjcyánee Tíiroó, Tsidóoo, íjcyácoomícyuvu o méénuca tsúúca téijyúré técoomícyu múnaa ímityú iihvédítóne ímiánejcúvuréjuco iibuwáávéiyóne. Aamée muurá íatérééjahjívú iújcámeíñé bállíjyuri ávúhcúiyá teene iihvédítóne uubálle.

22 Áánéllii muurá ditye ícúbáhrámeíñé ehníiñevu ícúbáhrámeímye diitye Coratsíii, Betsáidaa, íjcyácoomícyú múnaa muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné Píívyéébe nihñéétsihvúré diityémá ímibájchócoóca.

23 Ahdu muurá téhdure Capenaóo múnáake pajtyeíñé eene múhdumé 'mityáhmítýá' tsíñáávehíjcyámeke. Íjtsúcunúméubá iihlsútúúvégéiyóne. Áánerá illure wágóóvéimyé cùújúwá panévu. Muurá íñe méénúráityuróné o méénuhíjcyánee Tsodóóma múnáama éíjyuúvú o méénuca ímityú iihvédítóne ímíjyeteíyóme. Aacáa muurá ícyoocápí íjcyáyocóómi.

24 Aane muurá diitye Capenaóo múnaa ávyétá ihnáhó ícúbáhráméí técoomí múnáápe ícúbáhrámeíñé ehníiñevu Píívyéébe muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné ímibájchócoóca.

Méimityutu meke Jetsóó állíjchutsóne

(Rc 10.21-22)

25 Téijyúu Cááníma illu íhjyúvaábe:

—Ayúu Táácaáani Píívyéébeéj, níjkyejii, iíñujii, íjcyane páné aabájaabéré u íjcyáábej, uke téhdújtsoobéré ó duurúvá ímiáájú idáátsojtédívúré u böhówatsohíjcyáné hallúvu. Áánetu tehdújuco tsá waajácu múnaa iijcyane ítsúcunúmeihíjcyámedívú u böhówájtsotú teéne.

26 Ahdícyane ihdyu, Lli, óvíi ehdu teene muhdú u ímillédu.

27 Ehdúu Cááníma iihjyúvátsihdyu neébe:

—Muuráhjáa ihdyu Llihíyó oke picyóo tajtyééveri míamúnáake iwáájácútso muhdú diityédítýu iijtsámeíñé. Tsá muurá múa waájácutú dííbyé Hajchi o íjcyáábé íjtsaméi. Apáábyéré diibye Llihíyó waajácu muhdú o íjcyane. Áhdure idyé apáábyéré ó waajácu muhdú dibye íjcyane. Áhdure teene tsaatédívú o böhówajtsóméré waajácuhi.

28 Ahdícyane cáhawáá ookéréjuco méuráávyé idátsó múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu ámúhakye o állíjchútsoki.

29 Muurá íñe idátsó tsaiibuwáré o íjcyáabe ámúhakye o úwaabóné tsáma mewáájáne tehdúu méíjcyaco. Áijyu ihdyu iiné imíjyaú ámuha méíjcyáahi.

30 Tsáháturo tene ihnáhootú ehdu ámúhakye o nééne ámuha meúráávyéiyóne. Ehdúu neebe Jetsoo.

12

*Wáyeéévejcójí Jetsóó mamyémú méénune
(Mc 2.23-28; Rc 6.1-5)*

1 Áábemáa muha wáyeéévejcójí úmihéj piiinétú mepájtyeme maáyabáávaténellii bajtsóháñetu meúcúne mémajchóhi.

2 Aanée paritséomú iíténe néé dííbyeke:

—¿Aca íveekí eene aatyé dímamyémú meenú íjcyooji wáyeéévejcójí meméénúityuróne?

3 Árónáacáa Jetsóó néé diityéke:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú tsáiyúu iájyabáávaténellii íñahbéjtema téhdure Dabíiuvú méénune Píívyéébé waajácuháámitu cáátuváne?

4 Muuráhjáa duuruvájá pañevú iúcáávéne imájchóityuróné Píívyéébé iicuvé pááa tééjá pañevú pícyameíhíjcyáné apáámyéré llúuvájte máchohíjcyánetu ma-jchóme.

5 Áhdure ¿aca tsá ámuha meéévehíjcyatú Moitsééuvúu téhaamítúrécáátunúné duuruvájá pañé wákemyéi múnaa llúuvájte wáyeéévejcoojíí íjcyaróné wáyeéévéityuróne? Aane muurá ditye téjcooji wáyeéévetúné tsá ímityúné íjcyatúne.

6 Aanéjíí awáá muurá teene duuruvaja ávyejúullméíñehnílevu táavyéju.

7 Muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé: “Ó imillé ámuha pamévamáyé meidaatsólléjcatsíñe. Tsá o ímilletú apááñéré oke ámuha iyámeke mecovájtsóneri meíicúvehíjcyáne.” Aane muurá ámuha ímí mewáájácuca tsá menéétsóityuró ímityúné méénútúrómedívu.

8 Muurá íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéebéllii téhdure téjcooji wáyeéévejcójí. Ehdúu Jetsóó néé paritséomuke.

*Tsáapi hójtsí Jetsóó ímíjpyetétsóne
(Mc 3.1-6; Rc 6.6-11)*

9 Átsihdyúu dííbyema muha méúcaavé téjcooji pihcýáávéjá pañevu.

10 Áájá pañée tsaapi tsánejcúehójtsí ihójtsí múhdurá néébeé. Áánáacáa tsaate tétsihyi íjcyame Jetsoodívú iñéétsóro néé dííbyeke:

—¿A ímí tehdújuco teene íjcyooji wáyeéévejcójí tsaate chémémeke mebóhhítsóiyóne?

11 Áánéllihiyéee neebe diityéke:

—¿Aca wáyeéévejcójí ámuha jééú obééjá wáhyéjú pañevú áákityéébeke tsá ámuha meíchívyétsóityuróne? Muurá ámuha meíchívyétsóiyáhi.

12 ¡Aanéjíí awáá muurá diibye obééjá wájyúmeíñehnílevu míamúnaa wajyúmeíhi! Aane muurá tsá muhdú tene néétu wáyeéévejcójí ímiááné íjcyane meméénune.

13 Ehdúu diityéké iñétsihdyu neebe dííbyeke:

—Muúbej, cána ííllevu cujúúvé díhyótsííj.

Ahdújucóo dibye cíjúúvénemáyé téhojtsí ímíjpyeténe.

14 Átsihdyúu paritséomú ipyéénemáhjáa pityácójcatsí muhdú Jetsóoke idssíívétsoíñe.

Jetsóó méénuíñehnítsí tsúúlcajátlújuco némeíñehní

15 Aanée iwáájácúne péjúcoóbe. Áabekée mítyane míamúnaa úráávyémedítýú chéméméhjike böhíitsoóbe.

16 Áanémáa diityéké bójcyuube ditye muucá iúubállétuki.

17 Ehdúu diityéké bójcyuube Pívyéebé ihjyú uubálle múnáajpíhjyáa Itsáiá díibyedítýú illu néhdújoco:

18 Áanu ímí tawákimyéi méenuhíjcyáa téénevu o pícyoóbe. Áabeke o wájyúnellii ó imíjyúú díibyedi. Áánellii Táapíichó díibyé pañevú ó pícyoó tééné piáábori dibye pámeekéré míamúnáake iúubálle muhdú táijtsaméi íjcyane.

19 Aabe tsá 'mityáhímityá' ihjyúváityú míamúnáama.

20 Áhdure tsá idáátsóméhjike dibye éhdiiválléityúne. Áhdure ihctsútúnetu cahcújtsótú pañe cáhcújtsörömedítýú tsá dibye 'óvíjyacóóme' nééityúne. Ehdú páneree imíjpyetétsóiibye iávyéjuutéijyu.

21 Áabedívú pamévá míamúnáaré cátsípááveéhi.

Ehdúlhjáa Pívyéebé ihjyú uubálle múnáajpi Itsáiá Jetsoodítýú nééhií.

Jetsóoke Naavéné píaabóné tsaate nééneé (Mc 3.20-30; Rc 11.14-23; 12.10)

22 Áabe éllevúu tsáápiikye tsivámé naavéné ípañe íjcyáábeke. Aabée ihjyúvátuube íjcyabe idyé tsá hállúvatúne. Áabekée Jetsoo imíjpyetétsooibe tsúúca ihjyúváhi. Áhdurée hállúvájúcoóbe.

23 Áanéríi tétsihyi íjcyame iúllévenúne néjcatsíhi:

—¿Aca tsá diibyéjoco áanu Dabfiúvúj tsíiménémúhaabe Críjto íjcyatú éhneváa tsááíibye?

24 Ehdúu tsaate nééne paritséómú illéébóne néjcatsíhi:

—Aadi muurá naavémuke waagóohíjcyá míamúnáa pañétú diitye naavémú avyéjuube Betsebóó piáábóneríye.

25 Aanéhjáa Jetsoo iwáájácúne nééhií:

—Muurá tsáné avyéjuje tsajítóré íjtsámeítyúmé ímityúné idyáriivéjcatsíñe illuréjoco ihvejtsóné íavyéju. Áhdure tsája múnaa ímityúné idyáriivéjcatsíñe illuréjoco wáchajánújcatsíñe.

26 Ahdu nééne ¿aca muhdú iiwane Naavéné ihyájkíyé íjcyáábeke tsíjpiikye waagóoyáhi? Muurá tehdu imyéénuca illuréjoco dibye íavyéjú újovéjtsóiyóne.

27 Aane muurá ámuha menéé Betsebóó piááboríyé díibyeéjté naavémuke o wáágóohíjcyáne. Áanetúhaca ¿múúbé piááborí ámúhá mamyémú waagóohíjcyá diitye naavémuke? Áyu cána oke menej. Tsá muurá ámuha menééityuró Betsebóó piáábori ditye wáágóohíjcyáne. Íllure ámuha mémujtá ehdu óhdityu meíhjyúváneri.

28 Muurá ihdyu Pívyéebé Apíichó oke piáábóneri ó waagóohíjcyá naavémuke tsaaté pañétú téénetu ámuha mewáájácuro tsúúca díibye avyéjú iiñújiri ámúhama íjcyájucodóne.

29 Tsá muurá tsáápi éhné díibye já pañétú múha tsájtyéítyuró díibyeke tétsihdyu bójayotúméré. Muurá ihdyu díibyeke tujkénú ibójayoca botsíi tsajtýeyiymé díibye éhne. Árónáa tsáháubá muurá dibye ihñe múhdivú ihvéjtsóityuróne. Ahdu iiwane tsá Naavéné oke piáábóityuró díibye hákímuuke o wáámíuki.

30 Muurá oke ipiaabóné ímilletúmé tawákimyéí illure imillé óhdivu ityútávajtsóne. Aame tahñéjté ijcyályómeke illure óhdityu mütátsohijcyáhi.

31-32 Muurá panéváré ímityúné miámúnaa méenuhíjcyáronéhjí Pívyéébe ábájjiveé diityédí idáátsóvnemá. Áhdure íñe Miámúnáájpidívú o ípívyéévéébedítýu ímityúné ihjyúvárómedi idáátsóvéiibye. Áánetu ihdyu díibye Apííchotu ímityúné ihjyúvahíjcyámedi tsá dibye múijyú idáátsóvéityúne.

*Iñéévatu méwaajácú keehé ímiááhá ijcyane
(Rc 6.43-45)*

33 Muurá bajtsóháñetu ímiááhá ímí neeváhi. Áánetu átéreéhe tsá ímí néévatúne. Áánetúré méwaajácú keehé ímiááhá ijcyane.

34 Ahdu iñvane éímiáámejjíva ámuha ímí méihjyúváiyá iíñimyémúeméjtéré ámuha meíjcyame? Muurá ímityúné iibuwá pañe ijcyámedítýu téénere ijchívyéhi.

35 Muurá ímiáábé ímiáánéré ihjyúvá ímiá ijtsaméí ípañe ijcyanéjuco. Áánetu ímityube ímityúnéré ihjyúvá ímityúné ijtsaméí ípañe ijcyanéjuco.

36 Aane muurá pámeere miámúnaa úubálle Pívyéébeke muhdú ihjyúvahíjcyánehjí dibye páneere muhdú ditye íyahíjcyáné diityémá ímibájchócoóca.

37 Muurá tsáápiitsámá ímibájchóibye muhdú ditye ihjyúvahíjcyádújuco. Ímiáánéré ihjyúvahíjcyámé hallúrí tsá iiná ijcyáityúne. Áánetu ímityúné ihjyúvahíjcyámé icubáhráméiíhi. Ehdúu Jetsóo néé paritséómuke.

*Miámúnaa Jetsóoke néé dibye méenúráityuróné imyéénuki
(Mc 8.12; Rc 11.29-32)*

38 Aamée tsiiñe taúhbájú uwáábojtémá Jetsóo éllevu itsááne néé díibyeke:

—Uwááboóje, cána bo méenúráityuróné meenu muha maájtyúmíne menéé ímiááné diibyéjuco Críjto Pájtyetétsoobe u ijcyane.

39 Áánellihyée néébe:

—¿íveekí ámuha méimillé teene o méenure ámuha mecáhcújtsoklíívari? Óvíi ihdyu Pívyéébé ihjyúu ubálle múnáajpí Jonáake pájtyedu nééne oke pájtyénetu ámuha méwaajácú diibyéjuco miámúnáake o pájtyetétsoobe o ijcyane.

40 Muuráhjáa amóóbé pañe téhí déjúcori ijcyáabe 3 coojíva. Ahdu muurá íñe Miámúnáájpidívú o ípívyéévéébeke ditye cùuuube iíñújí pañe 3 coojívá o ijcyátsihdyu tsiiñe ó böhííhi.

41 Aane muurá Níinibé cóomi múnaa ámúhadívú néétsoó íñe ícyooca ijcyáné miámúnaa ámuha mecáhcútsohíjcyátúmedívú Pívyéébe miámúnaa muhdú íyahíjcyáné ímibájchócoóca. Muuráhjáa técoomí múnaa diibye Jonááuvú úwaabóné ijcyáhcújtsóne ímibaavyé ímityúné iícyahíjcyánetu. Áánaa díibyeúvú ehnííñevu o ijcyáabe ámúhakye o úwááboróné ¿íveekí tsá ámuha oke mecáhcútsohíjcyatúne?

42 Áhdure tsáápille tsíiñé iíñújí múnáalle ámúhadívú néétsoóhi. Muuráhjáa tsíhyullétu tsaaalle Tsaromóó úwaabóné illééboki. Aallée muurá ímí cáhcujtsóhi. Áánaa díibyeúvú ehnííñevu o ijcyáabe o úwaabóné ¿íveekí tsá ámuha mecáhcútsohíjcyatúne?

*Ípyée iíjchívymé pañévú tsiiñe naavéné óómiñe
(Rc 11.14-26)*

43 Muurá naavéné tsaaté pañétu íjchívyebe pehíjcyá iíjcyáitsí néhcoobére. Aabe iíjcyáiyotsí iájtyumítúnellii illu iítsameishi: "Tsiiñe éhne biwáábé pañévüré ó óómií ópée o íjchívyméébé pañévú."

44 Ahdújuco muurá óómiibye ájtyumíváné diibye ípyée iíjchívyméébeke imíwu pevéeébé éhne múu jaa llíjyahdu néébeke.

45 Áánellii múúne nahbévaabe tsijtye 7-meváké éhníñevu ímityúmeke diityémá tsiiñe iúcaáve dííbyé pañévú. Áabeke muurá ihdée iícubáhráné ehníñevu ícubáhraabe. Ehdu muurá ímityumé iíjcyame idátsó ícubáhráméíhi.

*Jetsóoke tsiiju dííbyé nahbémuma újcutéróne
(Mc 3.31-35; Rc 8.19-21)*

46 Ehdúu Jetsóó lhjyuvánáa iñahbémú tsiiñuma dííbye éllevu tsááme wajtsí tétsihvu áachínu. Aamée imíllé iílhjyuváné dííbyema.

47 Aanée tsaate úúballé dííbyeke. Néémépeé:

—Áátye éhtsíhyi áachi díñahbémú díítsiiñuma iíjcyamévá imíllé úúma iílhjyuváné.

48 Árónaacáa neebe diityéke:

—¿Aca caatyé táátsiiñu, táñahbémuu, táñaallémuu, iíjcyame?

49 Ehdúu iñétsihdyu múúhakye úúbacyunúúbéré nééhií:

—Áánerá téhdure ámuha pámeere wahárómú, táñahbémú, táñaallémú, méijcyá iñe múhdumé tahñéjté ámuha meíjcyame.

50 Muurá Llihíyó níjkyéjiri iíjcyamébeke cáhcujsómé dibye ímillédú iíjcyame imíiaáné tahñéjté táñahbémú, táñaallémú, wahárómu.

13

*Tsaapi bájtsónetu iíjcyáné uwááboju
(Mc 4.1-9; Rc 8.4-8)*

1 Ehdúu Jetsóó diityéké nétsihdyu muha dííbyema meíjcyájatu mepéé úněú úniúyu.

2 Atsihyíí muha meíjcyánáa idyé mítyane míamúnaa píhcyaavéjucóó dííbyedívu. Aamée téhwíjáu hallúrí iíjcyánáa míínné pañévú úcaáveébe.

3 Aabée téémi pañétu diityéké mítyane panévatu iúwaabóné úúbállehíjcyá tsíeménéhjitu. Téijyúu tsaapi bájtsónetu uwááboobe illu úúballéhi:

—Tsaapíhjyáa íwajcyóhá tríigouúhá bájtsooibe illure wávárajcóhi.

4 Aanéhjáa dibye wávárájcónetu tsáuhji juuváj piinévú dójcone coomímú méhdojéhi.

5 Ááné tsíuhjíhjáa néwayúúné raahovú dójcoúhjí iícúíwuúré iiñé tétsii iiñu imíchi iíjcyátúnellíihye.

6 Áróhiibájíhjáa chemé núhbá allóócori hállúháñeriyé tébajkyéjí iíjcyánellíihye.

7 Ááné tsíuhjíhjáa tsuhji iíjcyátsihvu dójconé hallúvú tene wááménéneri iíñeróné duhcúvatéhi.

8 Áánetuhjáa ihdyu tsáuhji dojcó imíwu iiñuji nétsihvu. Aanéhjáa imíwu píívyénetu tsáhiibájí neevá mítyane. Ááné tsihíibájíhjáa llíñevüré neeváhi. Ááné llíñevüréjucóhjáa tsíhiibájí neévane.

9 Aane ihdyu óvíi lléébome icyáhcújtsóne tehdu iíjcyáhi.

*Jetsóó iuwáábó túhútsohíjcyáne
(Mc 4.10-12; Rc 8.9-10)*

10 Ehdúu dibye néénéllii muha díibyeke menééhi:

—¿Aca íveekí tsieménetu ú úúbállehíjcyá u úwaabóne?

11 Áánéllihíjyée múuhakye neébe:

—Muurá ihdu ehdúu ó úwáábóhíjcyá Píivyéébe ámúhakye iwáájácútsó muhdú iávyéjú íjcyanévu. Áánetu oke cáhcújtsótumeke tsá dibye wáájácútsotú ténevu eene ámúhakye iwáájácutsódu.

12 Muurá ímiájú imíllémedívú böhówájtsóiibye éhníñevu ditye iwáájácuki. Áánetu teene imíllétumédívú tsá dibye böhówájcaáyóityúne. Tsáijyu múa áyánéwu ditye wáájácuróné muurá illure dojtúcuiibye diityédítuy.

13 Ehdúu néénéllii muurá o úwaabóné tsieménéljiitu ó úúbállehíjcyáhi. Muurá o úwaabóné lléébójúcoorómé íyahíjcyá lléébótumeúvúdu. Áhdure teene ájtyúmíjúcoorómé íyahíjcyá ájtyúmítumeúvúdu.

14 Ehdúu íyahíjcyámé Píivyéébé ihjyú uubálle múnáajpí Itsaá illu néhdújuco: Uwáábó lléébójúcoorómé tsá cáhcújtsóityúne. Áhdure iájtyumíjúcooróné tsá ditye wáájácúityúne.

15 Dityé ítsaméí ímí néétúnéllii tsá ditye ímíñeeuvú lléébohíjcyatúne. Aame íyahíjcyá wáájácúmeítýumé éhne múaune hállyvatúmé íjcyadu. Aáméjíva tehdu óhdi íjyácuñumekéjí ó ímíjpyetétsóiyáhi.

Ehdúu neebe Itsaá.

16 Áánetu ihdu ímí ámuha melléébónéllii tsúúca méwaajácú iiná tene nééiyone. Áhdure muurá ámuha maájtyumíné tsúúca méwaajácú iiná íjcyane. Áánéllii ihdu mémíjyúú téeneri.

17 Muuráhjáa éíjyuúvú íjcyame Píivyéébé ihjyú uubálle múnáama tsijtye Píivyéébeke úráávyejhíjcyámé imíllehíjcyará iájtyumíné íñe ícyooca tsúúca ámuha maájtyumíné. Árónáacáa tsá téijyu diityédívú tene ajtyúmídú néétune. Áhduréé imíllehíjcyarómé illéébone íñe ícyooca ámúhakye o úwáábóhíjcyáné uwááboju. Árónáacáa tsáhái téijyu tene böhówáávetúne.

*Tsaapi bajtsónetu iúwaabóné Jetsóó böhówajtsóne
(Mc 4.13-20; Rc 8.11-15)*

18 Cáhawáá ímíñeeuvú meíjtsó bajtsó múnáájpidítýú íjcyáné uwááboju iiná nééiyóné o böhówajtsóne.

19 Muurá níjkyéjiri íjcyabe Píivyéébé avyéjutu íjcyáné uwááboju tsaate lléébójúcooróné Naavéné diityédívú mútátsohíjcyáhi. Aane nééiyóné eene juuváj piinévúlhjáa dójcoúhjí coomímú méhdojéne.

20-21 Áánetu teene illéébone tsúúca ímí úraavyéjúcoorómé páhduváré nééné mávaríjchojúúné íjcyanéhjí iáábucújúcótúnetu illréjoco teene ihvejtsóne. Aane nééiyóné eene néwayúúnéhjáa íjcyátsihvu dójcoúhjí imíwu ííñeróné núhbá allóócori chémene. Ehdúu muurá patyéhíjcyáné ímí cáhcújtsótumema.

22 Áánetu tsaate tsúúca ímí téené uwááboju llééborómé mítyane ijí avyéjuríyé itsúúráméíñéllii ténejcu ábájívehíjcyáhi. Aane nééiyóné eene tsuhjí pañévúlhjáa dójcoúhjí iíñeróné illure dúhcúvaténe.

23 Áánetu ihdu íjcyámé tsaate teene illéébone cáhcujtsómé ímí tehdújuco úráávyejhíjcyáme. Aame muurá eene imíwuúlhjáa iíñuji nétsihvu dójcoúhjí

íiñedu. Áámedítýú ijcyámé tsaate éhníiñevu ímí Píívyéébeke úráávyejhícyámé eenéhjáa teene tríigóhiibáné imíwu píívyene mítyane néévadu néémeé. Áánetu ijcyámé tsaate iħtsútawu ímí Píívyéébeke úráávyejhícyámé eenéhjáa llííñevüré nééváhiibájídú néémeé. Áámedítýú muurá ijcyámé tsaate diityé llííñevüréjuco úravyémé eenéhjáa máiħtsúnéré nééváhiibájídú néémeé. Ehdúu Jetsóo böhōwajtsó bajtsó múnáájpíditýú ijcyáné uwááboju.

Tríigójí pañé bíívatu ijcyáné uwááboju

²⁴ Téhdurée tsiiñe úwááboobe tsaapi fúmihe bájtsónetu. Neebépeé:

—Muurá Píívyéébé avyéjú tsaapílhjyáa fúmihe bájtsojédu.

²⁵ Dibyéhjáa ibájtsójéne óómíñe déjuvu tsaapi dílbyeve múnáátsohíjcyáabe bájtsojé biħva triígo dibye bájtsóné raahóri.

²⁶ Aanéhjáa keemévé teene īmiááné ikyéémévéne nééváné tujkéveríye.

²⁷ Aanéhjáa diibye tépallí aabájáábé únú múnna iúújéjéne néé dílbyeve:

—Ávyéjuúbej, ááneráhjáa īmiáánéré méúmihe mebájtsónáa Ɂkiátú ijcyane biħva iżżeñ ténéen raahóri?

²⁸ Aánellihyhéjáa neébe:

—Tsaapiúbá oke múnáátsohíjcyáabe eħdu meenúhi. Aánellihyhéjáa nééme dílbyeve:

—Cána muha mewáámíuki. ɁMityá óvíi ijcyánej?

²⁹ Ehdúhjáa ditye néénellii neébe:

—Tsáħħáá. Muurá ámuha teene metábáhcyóhajchíi bajtsóháñé ámuha métútávájtsoóhi.

³⁰ Áánellii ihdyu óvíjyucói meihvējtsoiñé tsanéécu ikyééméveki. Tsanééréi teene īmiááné néévá maáähivétsócooca ámúhakye ó neé ámuha metábahcyóné pájtsuuħojí mechíjchu mecovájtsoki. Áánetu ihdyu īmiááné maáähivétsóne īmíñieuvú mépícyoόhi. Ehdúu Jetsóo úwaabó tsaapi fúmihe bájtsónetu.

Mojtáátsá neeváúwúluu ijcyáné uwááboju

(Mc 4.30-32; Rc 13.18-19)

³¹ Áhdurée tsiiñe úwááboobe ‘mojtáátsa’ némeíñé uméhetu. Neebépeé:

—Téhdure idyé muurá Píívyéébé avyéjú éhne mūúne ‘mojtáátsa’ némeíñé neeváúwu tsaapi bájtsonne iżżeñ imijyaú ávyétá mítyáħé kékmevédu.

³² Muurá panévá neváúúné llíiñevüré ijcyáróúwúluu iżżeñ keemévé panévá bajtsóháéené ehníiñevu bájú uméhedúhe. Ááħe pañévú muurá wahpéjté ijcyóváhi. Ehdúu Jetsóo úwaabó mojtáátsáhetu.

Pááá ooríchotu ijcyáné uwááboju

(Rc 13.20-21)

³³ Téhdurée pááá ooríchotu úwááboobe nééhi:

—Muurá tsáápille haríínállíjyutu pááá imyéénúcooca áyánéwu tééné ooríchotu pícyooróné páneeréjuco óórichódú idyé teene Píívyéébé avyéjú.

Jetsóo iúwaabóné tsíeménéhjitu úúbálleħíjcyáne

(Mc 4.33-34)

³⁴ Ehdúu Jetsóo tsíeménéhjitu iúúbállénej tééveri úwááboħíjcyá míamúnáake īmíñieuvú iwáájáċutso iżżeñ iúwaabóju nééiyóne. Tsáħħáá dibye pevénéré úwááboħíjcyatúne.

35 Ehdúu úwáábohíjcyabe Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpíhjyáa illu néhdújuco:

Muurá tsíeménéhjitu o úubállinej tééveri ó waajácútsoó tátuwááboju iiná nééiyóne. Muurá ó böhówájtsoó iñée iññújima páneere Píívyéébé ípívyéjtsójijyújoco ijcyáronéhjí múa wáájácútunéhjí.

Ehdújhää Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi néhdújuco Jetsóó úwáábohíjcyáné tsíeménéhjitu.

Biiyátú ijcyáné uwááboju Jetsóó böhówajtsóne

36 Átsihdyúu illuréjuco míamúnáake ipityájcóne dibye áahivu pééneé. Áhullévúu muha díbyeke menééhi:

—Áyu cána műúhadívú böhówájtsó úmihé pañe biiva ijcyánetu ijcyáné uwááboju iiná nééiyóne.

37 Áánéllihiyée műúhakye neébe:

—Eene ímiá bájtsó bájtsoobe muurá oo Míamúnáajpidívúu o ípívyééveébe.

38 Áánetu teene úmihé ‘páneere iññújiri míamúnnaa ijcyane’ nééiyóne. Muurá eene ímiá bájtsó Píívyéébé avyéjúejte ijcyane nééiyóne. Áánetu biiva ‘Naavéné icyánéjcuríyé ijcyáné míamúnnaa ijcyane’ nééiyóne.

39 Áánetu eene tépallí múnáájpikye imúnáájtsóne biiva bájtsoobe muurá pánnetu diibye Naavéné. Áánetu ‘iñe iññújima páneere illuréjuco níjkévaliñe’ nééiyóné eene bajtsóháñé ááhívetsóméiñe. Áánetu diitye eene bajtsóháñé ááhívetsómé ‘níkýejí múnnaa ijcyane’ nééiyóne.

40 Muurá éhne műúne úmihé pañe biiva mepihñune mecovajtsódú pajtyéiñe diitye Naavéné icyánéjcéjtéma. Aame wágooóveé cúujuwá pañévú iñe iññújiri műhdurá míamúnnaa ícyahíjcyáné diityémá níjkévácoóca.

41 Muurá Míamúnáajpidívúu o ípívyééveebe ó táuhbaá tahñéjté níkýejí múnáake ditye ihdyúétsihvu ipihjyúcu diitye ímítýumeke táavyéjúejtéké ímítýúnejcúvú iñbúwátsohíjcyámeke.

42 Áameke cúujuwá pañévú ditye wájojcómé téewá pañe ijcyame íhwáñenee iñhdóne taá iñcúbáhrámeíñeri.

43 Áánetu ihdyu Píívyéébé ímílldéu ícyahíjcyámé díbyé avyéjú pañe ijcyame cadioúcunuú éhne műúne nuhba cójiejpi ájchúcunúdu. Aane ihdyu óvíi ámúhadítyú lléébome icyáhcújtsóne tehdu ijcyáhi.

Imíwu nééné tsíeménetu ijcyáné uwááboju

44 Téhdure idyé Píívyéébé avyéjú illuú:

—Tsaapíi tsátsii iññújí pañe ávyétá mityáné wájyúmeíñé tsíeméné iájtyumíné tétsihvúré iñhvéjtsoiñúhi. Ááneríi iñmíjyúuvéne páneere ítsíeméné iñáhjíhénúne dsíidsima tétsii iññuji áhdoobe iiyéjuko téenema iñjcyaki.

Imíwu nééné neewáyutu ijcyáné uwááboju

45 Téhdure muurá Píívyéébé avyéjú éhne műúne tsaapi náhjíhe múnáajpi imíwu nééné newáyúúné mítyane áhdótsámeíúhjí néhcohíjcyádu.

46 Aabe muurá tsau iájtyúmícooca páneere ítsíeméné iñáhjíhénúne dsíidsima teeu ahdóhi.

Tsínuccóóhotu ijcyáné uwááboju

47 Téhdure Pívyéébé avyéjú éhne műúne tsíinúúri amómeke meújcudu.

48 Muurá műúne tsínú múnnaa itsínúúmeke técoohóríyé téhi úniúvú itsájtyéne pihcýú ímiá amómeke. Áánetu doorátujtéke illuréjuco ditye wámiúúne.

49 Ehdu muurá pajtyéiñe miámúnáama Pívyéébe páneere ííñuji níjkévátsócooca. Muurá níjkyéjí múnnaa dówajcáróo ímiáámedítýú imítýumeke.

50 Áameke cúújúwá pañévú ditye wájojcómé téewá pañe íjcyame ihwáñeene ihdóne taá iicúbáhraméiñeri.

Béhnéma tsúúcánéécu imíwu nénéécetu íjcyáné uwááboju

51 Ehdúu Jetsóo iúwáábóné níjcáutu néé műúhakye:

—¿A ícyooca ámuha méllebójucóo iiná nééiyóné o úwáábohíjcyáne?

Áánellihyée muha menéé:

—Éée Ávyéjuúbej, ímí muha méllebó ícyooca iiná tene nééiyóne.

52 Áánellihyée neeve műúhakye:

—Muuráhjáa tujkénúene Pívyéébé taúhbaju úwáábohíjcyámema ícyooca tsúúca ijcyáné míñéécu uwáábó ihdéénema bélne Pívyéébé avyéjutu ijcyane. Aane muurá teene ihdéene Pívyéébé waajácúháamí pañe ijcyáhi. Áánetu iñe bélne ámúhadívú ó böhówátsohíjcyáhi.

Jetsóó Natsaréeri úwaabóné (Mc 6.1-6; Rc 4.16-30)

53 Ehdúu Jetsóo tsíeménéhjitu iúubállénej tééveri iúwaabóné níjkevádú muha mepéé tétsihdyu.

54 Aamée muha méúújeté Natsaréevu dibyée pívyéecoomívu. Áijyú idyé úwaabójúcoobe tétsíi múnáake pihcyáávéjá pañévu. Áábedíi iúllévenúne néjcatsimye:

—¿Aca kiátú aabye iújcúné waajácuri panéváré méénúráityúronéhjí méénuhíjcyáhi?

55 ¿Aca tsá éhne aabye úmehewááné wákmyéi múnáájpí hajchi íjcyatúne? ¿Aca tsá éhne tsíiji Maariá íjcyatúne? Muurá dííbyé nahbémú Jacóóboo, Jotséee, Tsímóoo, Jódóaá, éhdume.

56 Áhdure muurá iíñaallémú íchihyi. Aabéjíi muhdú ¿kiátú waajácú ehdu nénehjí műú méénuné?

57 Ehdúhjáa dííbyedítýú iñééne tsá ditye cáhcútsohíjcyatú dibye diityéké úwáábohíjcyaróné. Áámekée neéébe:

—Tsijtye muurá ihdyu avyéjuullé Pívyéébé ihjyú uubálle múnáájpíikye. Áánetu ihyájkímú íjcyarómé tsá ávyejúllétü dííbyeke.

58 Ehdúu dííbyeke ditye cáhcútsohíjcyátúnéllii tsá éhnííñevu dibye méénújúcootú méénúráityúronéhjí tétsihvu.

14

Tsojtsó múnáajpi Jóáa dsíjivéné

(Mc 6.14-29; Rc 9.7-9)

1 Aanéhjáa dííbyedítýú tsaate úúballé Gariréá iinújí avyéjuube Heróódeke.

2 Áánellihyéhjáa neeve iúníu múnáake:

—Tsájyu műúne tsojtsó múnáajpi Jóáa tsiiñe bohíhií. Téénéllii muurá eene piivyéteebe méénúráityúronéhjí imyéénune.

3 Diibyée muurá Heróódé nééjuri dsíjívetsómé Jóáakeé. Muuráhjáa díibyedívú iékéévétsóné úwááñéhiyi ichíjhútsósóbedívú cuvéhoojánútsoóbe. Ehdúhjáa méénuube íñahbe Perípé taaba Herodiá díibymáyéjuco íjcyalle nééjuri.

4 Diibyéhjáa Heróódeke illu nehíjcyaaabe Jóáa íñáhbé táábama dibye íjcyánetu:
—Tsá muurá tene ímityú díñáhbé táábake u táábaváne.

5 Ehdúhjáa dibye néhíjcyáné hallútú imílleroobe téijyúréjuco idsíjívetsóné díibyeke. Árónáacáhjáa nuhnéveebe Píiyéébé ihjyú uubálle múnáajpi dibye íjcyane iwáájácúne míamúnaa díibyeke ávyejúlllehíjcyánellílyhe.

6 Áijyúhjáa ítsüümávajcójí úújeténéllii díibye Heróódé wáñehjívatéhi. Ááné pañéhjáa ídsidúle Herodiá ajyúwá wahtsí pámeere úúbámyé úmiwávu. Aanéhjáa díibyeke ávyéta ímí pájtyéneri ímíjyúúveebe mítyane.

7 Áánélliihyéhjáa dílleke neebe iiná dille díibyeke táúmeíñevu iájcuíñé ímíááné állityuubére.

8 Áánélliihyéhjáa tsüjiu úwaabódújuco dille nééne díibyeke:
—Ó imillé oke u ájcune tsojtsó múnáajpi Jóáá níívaúvú bohtájiri.

9 Ehdúhjáa dille nééne kímóhcó díibyeke pajtyéráhi. Árónáacáhjáa iállíityúné dibye nééne pámeere díibye uubámyé lléébójúcójónéllii tehdu méénuúbe.

10 Aabéhjáa tsúúca tsaatéké wallóó díibye Jóáa cùvöhóójari íjcyáabeke ditye ikípíyuúcuté ihñíwau.

11 Ahdújucóhjáa pééme ikípíyuúcújeu tsívane bohtájiri. Ááuvúhjáa ajcúmé diille bádsíjcájake. Ááuvúhjáa ájculle tsüjiuke.

12 Áánélliihyéhjáa díibyeúvú mamyémú tsááme díibyeúvú iitèmehe iújcújéne cuuúhi. Átsihdyúhjáa Jetsóo éllevu ipyééne úúballémé ehdu Jóáake tene pájtyene.

Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóné (Mc 6.30-44; Rc 9.10-17; Ja 6.1-14)

13 Átsihdyúu muha mepéé miíneri tsíhyullévú múha íjcyátúhullévú múúhayee meijcyároki. Árónáacáhjáa tsúúca míamúnaa waajácújucójí kiávú muha mepééneé. Áhullévújucóhjáa ditye péecunúné íchityu pacóómivá mínaáre.

14 Aanée téhullévú muha meúújeténáa miíné pañétu Jetsóó íjchívyeebe iitécunú tétsihýjyuco míamúnáacóbaúvú íjcyane. Áámedíi iídáátsóvéne böhítsoobe chéméméhjíkéhjáa ditye tsájtyéemeke.

15 Áijyúu tsúúca cùvöhrejuco tene néénéllii muha menéé díibyeke:

—Tsúúca cùvöhrejuco teene múubárá íjcyátútsihyi meijcyánáááca. Ílluréjuco walló íjtyéke íchííj píihírí íjcyájáhjí múnáadítýú tsíeméné iújcune ditye imájchoki. Muurá tsá imájchoma ditye íjcyatúne.

16 Áánélliihyéee neebe múúhakye:

—Ivéémekéami ó wálloóij. Ámuháyé bo mémajchótsoj.

17 Áánélliihyéee muha menéé díibyeke:

—Árónáá méhdi tsáhojtsíhováré páahóónema mítyétsiye amóóbemútsi.

18 Áánélliihyéee neebe múúhakye:

—Áyu cána metsívaj.

19 Ehdúu múúhakye iñééne diityéké neebe ditye iáhcúbaki. Átsihdyúu teene páahóóné amóóbemútsima iékéévéne téhdújtsoobe Pívyéébeke cáámevu icyárúuvénema. Áánemáa teene idyóhdahínunévú múúhakye dibye ájcune muha méwajtú pámeekére.

20 Aanée muha memájchónetu pámeere méooovéhi. Áánetúu coéváné 12-rutjsívá úvéruijtsíñe wáhpe.

21 Aamée eene diityémá muha memájchome wajpíimúré 5,000-meváubáhjáa walléémuháñema tsíime éevémeityúrónáaáca.

*Nújpácyo hallúri Jetsóó ullene
(Mc 6.45-52; Ja 6.16-21)*

22 Ááné boonétúu Jetsóó múúhakye néé muha dííbyé ihde miiñeri mepájtye tsíñejcúeuvú dibyéi míamúnáake pityájcóné hajchóta.

23 Aabéhjáa diityéké ipityájcótsihdyu péé iiye múha íjcyátúhullévú cáméhbaúvú Pívyéébema iíhjyúvaki. Aabéhjáa iíjyunú téhullévu.

24 Áánáacáa muha tsúúca píñnééuríjuco meíjcyánáa ávyétá ihnáhó kíijyébama nohji múúhakye wájojcóhi.

25 Aaméikyée muha mepéepíñáa cójí pañévú diibyéhjáa Jetsóó tsájucóó múúhá tujkévetu nújpácyo hallúri úlleeberé.

26 Áábekée muha maájtyúmíne meíllityéne menéjcatsíhi:

—¡Áyuúj, naavénécobáubá bo eene aabye tsáá métujkévetuj!

27 Áróñáacáa neebe múúhakye:

—¡Méíllityédíñe, oóre!

28 Áánéllihiyée Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, áyu cána ímiááné diibyéjuco u íjcyáhajchií o péé diéllevu ehdu nújpácyo hallúri.

29 Áánéllihiyée neébe:

—Cáhawáá dichaj.

Ahdújucóó Péédoro miiñetu níítyeíñúné nújpácyo hallúri úlleeberé dííbye éllevu.

30 Áróñáacáa kíijyeba ávyétá ihnáhó nééneri iíllityéne illuréjuco dibye búuvéné. Aabée dííbyedi wáníjcyámeíllyé nééhii:

—¡Ávyéjuúbej, oke ihdyu pájtyetétso!

31 Áánéllihiyée íhyójtsitu iékéévébeke neébe:

—¿Aca íveekí tsá oke ímí u cáhcújtsotúne?

32 Aamútsíi miiñé pañévú úcáávénáa tsúúca kíijyeba íhvétéhi.

33 Áijyúu pámeere téémi pañe muha meíjcyame Jetsóó lliiñévú memíhmóúbáne menééhi:

—Ímiáánéjucóha ihdyu Pívyéébé Hajchi uú.

*Chéméméhjike Jetsóó böhütsóné Genetsaréé iiñújiri
(Mc 6.53-56)*

34 Ehdúu muha úneu mepájtyeme méúújeté Genetsaréé iiñújivu.

35 Aanée tétsíi múnaa Jetsóoke iwáájácúne úúballé pahúllleváre tééné iiñúji múnáake. Aamée tsívahíjcyá chéméméhjike dibye ibóhiítsoki.

36 Aamée dííbyeke néé íwajyámúubávúré dibye idyómájcótsa ibóhiíki. Ahdújucóó ímiááné dííbyeke íwajyámutu dómajcóméjuco bóhihíjcyáne.

15

*Ímichi iiná miamúnáake tútávajtsóne
(Mc 7.1-23)*

1 Áhdurée tsáijyu Jerotsaréetu paritséómuma taúhbájú uwááboje Jetsóo éllevu itsásáne néé dííbyeke:

—¿Aca íveekí dímamyémú tsá méénuhíjcyatú méihdé múnáaúvúu uwáábohíjcyádu?

2 Tsá muurá ditye nítýámeíhíjcyatú imájchóiñé ihde Píívyéebé úmiwávú muúne meímibájhómeíñé meméénune.

3 Áánéllihiyée neebe diityéé:

—Árónáa muurá téhdure Píívyéebé taúhbaju nééne tsá ámuha melléébohíjcyatú ámuháyé meípívyéjtsóné uwááboju ámuha meúráávyeöhíjcyánélliíhye.

4 Muurá dííbyé taúhbaju nééhií: “Ámúháj caanímuke múu iwájyúne avyéjuulléhi. Áánetu illure cáánímuke tútávátsohíjcyámé ihdyu óvi dsíjivéhi.”

5 Ehdu muurá tene néérónáa ámuha tsíñejcúvúré méúwáábohíjcyáhi. Muurá ámuha ménehíjcyá tsaapívá cáánímútsikye iipiáabóné iimillétuhajchíí nééiyóne: “Tsá o píívyetétú ámúhtsikye o pííabóné. Muurá ámúhtsikye o pííabóoyídú iiwané Píívyéebékéréju o iiçuvéné.”

6 Aanévá ehdu ihjyúváróóbé hallúrí tsá iiná íjcyatú diityétsikye dibye piáábótúrónááca. Ehdu muurá ámuha méúwáábohíjcyáhi. Aame muurá ámuha Píívyéebé taúhbaju illure méwaagóohíjcyá ámuháyé meípívyéjtsóné uwááboju ámuha meúráávyeöhíjcyánélliíhye.

7 Ímíáámeúvúdú ámuha méícyahíjcyá bañú múnaa ámuha meíjcyame. Muuráhjáa ímíáánéjuco Píívyéebé ihjyú uubálle múnáajpi Itsaíá ámúhadítyú nééneé:

8 Ijtye oke ávyéjútsohíjcyará hállúéjuríye. Tsá ávyeta iibúuri oke ditye ávyéjútsohíjcyatúne.

9 Illure iállíñé oke duurúvahíjcyáme. Aame iiye iipívyéjtsóné uwáábojúúné úráávyeöhíjcyá pánehjídú tátayaúhbájúúné iúráávyeúvúdu.

10 Ehdúu iinetéhdyu Jetsóo tsiiñé pámere tétsii íjcyámeke nééhií:

—Ímíñeúvú mélleebúcunúcó iiná nééiyóné ámúhakye o nééiñé ámuha mewáájácuki.

11 Muurá panéváré míamúnaa óóvene tsá diityéké tútávájtsotúne. Muurá ihdyu diityé iibúwá déjúcotúré ímítýúné íjtsaméí tsááne diityéké tútávajtsóhi.

12 Ehdúu dibye néénélli muha dííbyeke menééhií:

—¿Aca ú waajácurá eene ehdu u nééne aatyé paritséómuke ávyéta tsáriyé pájtyene?

13 Áánéllihiyée neebe műúhakye:

—Muurá muúne úmhéhe pañétú mépéé mebájtsótúné umhéhe iíñehé metábahjyúcúne méwaagóóhi. Ehdu muurá níjkyéjíri íjcyáabe Llihíyó avyéjúeje íjcyatúmé ímítýú ícyahíjcyámé wágóóóveéhi.

14 Áeméjté íjcyámedi tsá meííçuvéíturóne. Muurá éhne muúne hállúvatúmé íjcyadu tsá ditye wáájácuméítýúne. Muurá tsahdúré hállúvatúmé íjcyame tsátyéjcatsíyómé tsaméhjíjucu áákityéiyóné wáhyéju dííváné pañévu. Ahdu muurá diitye. Ehdúu Jetsóo nééhií.

15 Átsihdyúu Péédoro néé dííbyeke:

—Áyu cána bo múuhadívú bóhowájtsó peíyené u nééné uwááboju iiná nééiyóne.

16 Áánéllihiyée neébe:

—¿Aca ihdu eene ámuha meíjcyarómé tsá mewáájácutú iiná tene nééiyóne?

17 Muurá panéváré meóóvehíjcyanéhjí pevénéré méjpíítyu pajtyéhi.

18 Áánetu ihdu míamúnáa iibuwá déjúcotúré ímítýúné ijtsaméi tsááne diityéké tútávajtsóhi.

19 Muurá diityé iibuwá déjúcotu ichívyehíjcyáné panéváré ímítýúné ijtsaméi illuúne: Ditye dsjíivétsócatslhíjcyanéhjí, ditye ihdícymema dómacácatslhíjcyanéhjí, ditye nánicyatslhíjcyanéhjí, ditye állícyatslhíjcyanéhjí, ditye tsíjtyedi néhní ihjyúvahíjcyanéhjí.

20 Énehji ihdu diityéké tútávajtsóhi. Tsá eene Píívyéebé úmiwávú iimílbajchoméiyóné ihjyótsine níjtyámeítyúmé májchone diityéké tútávájtsotúne. Ehdúu Jetsóó néé müúhakye.

Tsííne iinújí múnáalle Jetsóoke cáhcujsóne (Mc 7.24-30)

21 Átsihdyúu muha mepéé Tíiroó, Tsidóoo, íjcyácoomícyú íjcyáné iinújívu.

22 Átsihyíhjyáa íjcyalle Canáa múnáalle Jetsóo éllevu tsáá illu wáníjcyámeíllére:

—Ávyéjuúbej, Dabíúvúj tsiiménémúhaabe u íjcyáabej, óhdi ihdu dídaatsóve. Ájyúwa naavéné ípañe íjcyalle ávyétá ihnáhó ícúbáhrámeíhi.

23 Ehdúu dille néérónáa tsá dibye iiná néétu díilke. Áánéllihiyée muha dííbyeke menééhi:

—Áálleke piáábó dille ióómiki. Íjyévé medéjutu wáníjcyámeíllére tsááhií.

24 Áánéllihiyée neébe:

—Tsáháa tsíjtye múnáa jodíomú íjcyátúmeke o piáábo o tsáátune. Muuráhjáa ihdu Píívyéébe oke wallóo ijraéemuke o piáábo éhne müúne obéejámú müjtadu néémeke.

25 Ehdúu Jetsóó néérónáa idátsójkímyeíllére dííbyé lliiñévú imímóúuvéne nééhjí:

—¡Ávyéjuúbej, árónáa óvíjyuco ihdu oke piáábo!

26 Árónáacáa neébe:

—Tsá muurá tsaapi iitsíímedítýu majcho idyójtúcúne oohímyekéréjuco ténevu ájcuíturóne.

27 Árónáacáa neéelle:

—Ihdíyuhde tehdíjúcoóro, Avyéjuúbej. Árónáa muurá müúne oohímyé íjcyarómé majchó íaabájajte májchónetu dójcónéwuújí.

28 Áánéllihiyée neebe díilke:

—Imiáánéha oke, muulle, u cáhcujsóhi. Ahdícyané ihdu óvíi uke ó piáabóhi. Ehdúu Jetsóó díilke nééné tujkéveríhjyáa tsúúca díillé ahyúwá bohíjucóóhi.

Páhduváré nééne chémeháñeri chéméméhjike Jetsóó böhütsóne

29 Átsihdyúu muha tsiiñe Gariréá unéévu mepééme tétsihvu meúújeténáa páhbaú hallúvú ácúúvéebe.

30 Áábedívúu idyé mítyane míamúnáa píhcyaaavémé tsivácumú páhduváré nééneri chéméméhjike: Üllétuméhjike, hállúvátuméhjike, ihjyúvátuméhjike,

pevéviiújí néméhjike, tsijtye tsíñneeméneri chéméméhjike. Áámécóbaúvukée böhítsöhíjcyaaábe.

³¹ Ááneríi míamúnaa ullévenúhijcyá eenée íhjyúvahíjcyatúmé tsúúca íhjyuvájúcónneri, páviiújí némhjji ímíjpyeténeri, úllehíjcyatúmée tsúúca úlléjúcónneri, hálluvatúmée hálluvájúcónneri. Áánemáa duurúvámé muha mecaánívahíjcyaaabe Pívyéébeke.

Majcho mítýámedívü Jetsóó úújetétsóne (Mc 8.1-10)

³² Ááné boonétúu Jetsóó müúhakye nééhi:

—Mítayne ó ídáátsové íjtye tsúúca pápihchúúj coojívájuco mééma íjcyámedívú imájchó óúuvnéneri. Aane tsá o ímíilletú májchótúmeke o wállóoíyóne. Tsáijyu müú juuvávýúré chéméiyómé ájyaháñeri.

³³ Áánellihyée muha menéé dííbyke:

—Árónáa ¿kiátú meújcúnetu mémájchótsóiyá áyámekéjíva müubará íjcyátútsihyi meíjcyame?

³⁴ Áánellihyée müúhakye neébe:

—¿Aca múhduná méhdi majcho? Áánellihyée muha menééhi:

—Ijcyáné 7-hova páahóónema áyánéwu amóme.

³⁵ Áánellihyée neebe ditye iáhcúbaki.

³⁶ Áánemáa teene páahóónema amómeke iékéévéne téhdújtsoobe Pívyéébeke. Átsihdyúu idyóhdáhínunévú müúhakye ájcuube muha mewájtu diityéke.

³⁷ Áánée imájchóne pámeere tsáimíyé óovénetu coéváné 7-rujtsíva.

³⁸ Áánée diitye májchome wajpíimúré 4,000-meváubáhjáa walléémuháñema tsíime éévémeityúrónááca.

³⁹ Ehdúu imájchótsóné boonétú botsíi wálloobe diityéke. Átsihdyúu muha mííneri mepéé Máádará cójomí ijcyáhullévu.

16

Paritséómuma tsadotséómú Jetsóoke néé méénúráítyuróné dibye imyéénuki (Mc 8.11-13; Rc 12.54-56)

¹ Áijyúu paritséómuma tsadotséómú tsáá Jetsóó éllevu. Áamée dííbyke imújtásóro néé íévéhoowávú méénúráítyuróné dibye imyéénuki.

² Árónáacáa neebe diityéke:

—Muurá cuuvé pañe níjkyejí tújpañúnetu ámuha méwaajácú tsíjcyooji ímí nééiñe.

³ Áánetu cúúvénetu teji tújpañúcooca ámuha méwaajácú téjcooji ímítuyuj cóójí ijcyaiñe. Ehdu muurá ámuha ímiáámeúvúdú méwaajácú muhdú néijyu muhdíívané cóójí ijcyaiñe. Árome ¿íveekí tsá ámuha mewáájácutú okée iwáolloone tsúúca ámúhakye Pívyéébe páhduváré nénehjji imyéénúneri úúballéjúcohíjcyaróne?

⁴ Aame ámuha ímiáámejjí ¿íveekí méimillé méénúráítyuróné o méénune téénetu oke ámuha mecahcújtsokjíívari? Óvíi ihdyu Pívyéébé ihjyú uubálle múnáajpí Jonáake pájtyedu néene oke pájtyénetu ámuha méwaajácú ímiááné diibyéjuco o ijcyane. Ehdúu Jetsóó diityéké nééné boone muha diityédítú mepéé tsiéllevúréjuco.

*Paritséómú uwáábójutu Jetsóó ímamyémuke téibúwajtsóne
(Mc 8.14-21)*

5 Aamée únél muha meúújetetsihvu méítsaavé múúha májchóhjáa muha maábájiivéne.

6 Áánáacáa Jetsóó múúhakye nééhií:

—Téibúwá méíjcyaco. Méíicúvedí paritséómuma tsadotséómu éhné pááá ooríchori.

7 Ehdúu múúhakye dibye néénéllií muha ménéjcatsíhi:

—Méubáhjané médóviyíjcyo práahóubáré metsívátúnélíi ehdu meke neébe.

8 Ehdúu muha meíjtsámeíne iwáajácúne neebe múúhakye:

—Íveekí ámuha apááñeriyé méíjtsámeí memájchó mééma íjcyátúneri?

Áánélliihyéha ihdyu tsá ímí ámuha oke mecáhcújtsotúne.

9 ¿Muhdú wáájacúpityúmé ámuúha? ¿A tsá ámuha mewáajácutú éhnée 5-hovatúré páahóonetu 5,000-meváké o májchótsónetu pívrárujtsívá pátyeevéné?

10 Áhdure ¿aca tsá ámuha meítsáávetú éhnée 4,000-meváké 7-hovatúré o májchotsónetu múhdúrujtsívá cőeene meújcune?

11 Aane ¿muhdú íhvane tsá ámuha mewáajácutú tsííñeriyé ámúhamo o íhjyúvaróné ámúhakye o nééneé: “Méíicúvedí paritséómuma tsadotséómu éhné pááá ooríchori?”

12 Ehdúu dibye néénetu botsíí muha méwájácuuvé ímiááné téénetu dibye múúhakye néétune. Ihdyúhacáa paritséómuma tsadotséómu uwáábó múhdurá nééne múúhakye müjtástsíyónetu muha metéhmémeí dibye múúhakye nééneé.

Péédoro néé mépájtyetéébé Jetsóó íjcyane

(Mc 8.27-30; Rc 9.18-21)

13 Átsihdyúu muha ‘Tsetsaréa Pirípo’ némeí cójomí íjcyáné iiñújivu meúújetetsihvu múúhakye neébe:

—¿Aca muubá o íjcyane míamúnaa óhdityu nehíjcyá íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébedityu?

14 Áánélliihyéé muha menééhií:

—Tsaate nehíjcyá tsojtsó múnáajpi Jóáava tsíiñe böhíibe u íjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá éíjyuúvúu ícyahíjcyámé Pívyéébé ihjyú uubálle múnáadítýú Eríaa, Jeremíaa, íjcyámútsidítýú tsaapi u íjcyane.

15 Ehdúu muha menéénélíi múúhakye neébe:

—¿Ácooca ámuha muubá o íjcyane menééhií?

16 Áánélliihyéé Péédoro nééhií:

—Muurá uu Críjto míamúnáake u pájtyetétsoobe ímiáábé Piivyéébé Hajchi.

17 Áánélliihyéé neébe:

—Tehdújuco, maímijyúhde tsáma uu Tsimóó Jonáá hajchi u íjcyáábe. Óvíí Pívyéébe uke píaabóhi. Tsá muurá míamúnaa uke túkévéjtsóneri ehdu u ihjyúvatúne. Muurá ihdyu níjkyéjiri íjcyabe Llihíyóré uke túkévéjtsóneri ehdu u ihjyúváhi.

18 Áábeke téhdure uke o néé Péédoro dimyémé íjcyane ‘nééwayu’ nééiyóne. Muurá nééwayu iiná wááótouúdú u néébe ú íjcyáá múhdumé oke cáhcújtsómedítýú ímichi idyéjúcøjpi. Áánéllii muurá tahñéjté íjcyámeke tsá iiná muhdú méénúityuróne. Muurá dsíjivéjúcoorómé tsíiñe böhííhi.

19 Áhdure uke ó picyóó dijtyééveri míamúnaa iwaájácu muhdú njíkyéjiri ijcyaaabe Píívyéébé avyéjúejte ijcyaiñne. Aane íñe ííñújíri múhdurá ícyahíjcyáné míamúnaa díuwááboju cáhcújtsotúmé tsá téenéejte ijcyatú njíkyéjiri ijcyaaabe Píívyéébe néhdújuco. Áánetu teene cáhcujtsómé ímí ícyahíjcyámé téenéejte ijcyá díibyere néhdújuco.

20 Ehdúu iñééné boone múúhakye neebe muha muucá meúúbállétu ímiááné diibyéjuco Críjo mépájtyetésoobe dibye ijcyane.

*Idsíjíveíñé Jetsóó úúballéne
(Mc 8.31-9.1; Rc 9.22-27)*

21 Átsihdyúu múúhakye úúbálleebe muhdú Jerotsaréevu péébeke túkevjtsojtémá llúúvájté avyéjutée, taúhbajú uwáábojtee, ijcyame iícubáhráné njícautu díibyeke dsíjívétsoíñne. Ároobe 3 coojívatu tsiíñe ibóhiiñnee úúbálleébe.

22 Áánelliihyyé Péédoro múúhadítýu idywajcáróbeke nééhií:

—Tsáha Ávyéjuúbej, kiá Píívyéébe ijcyánáa iiná uke pájtyeéhi. Tsá iiná uke pájtyéityúne.

23 Ehdúu Péédoro néérónáa Jetsóó illure díibyeke uhbáhi. Neebépéé:

—Díhne óhdityu Náve Naavéne! ¡Iijyévéne oke u túhútsohíjcyáne! Muurá míamúnaá iítsaméiyé dípañe ijcyánellii tsá u wáájácutú muhdú Píívyéébe óhdityu iítsameíñne.

24 Átsihdyúu neebe múúhakye:

—Tsaate oke iúraavyéné ímillémé óvíi iímillédú iícyahíjcyánetu iíhvétene úraavyé wájyúmeityúméré iícubáhrámeiyóné pañe.

25 Muurá iímillédú ííñújíri iíjcyáiyóneriyé tsúúrámeíhijcyámé tsá pájtyetéityúne. Áánetu teene iíhvéjtsóne ookéréjoco ímí iúráávyéíñeri tsúúrámeíhijcyámé pájtyéeteéhi.

26 ¿Aca iínetú meke piáábóiyóné tsáijyu műu mewágooovénáa mítyane meeéhneváne? ¿Mityá ijcyáné tsane mepájtyetéiyóné ehníñevu tsaímiyé meijcyáiyóné?

27 Muurá oo Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe Lilihíyó avyéjuma ó tsaá díibyeéjté njíkyéji múnáama. Áijyu muurá pámeere újcuú muhdú iícyahíjcyáne áhdo.

28 Muurá ímiááné ámúhadítýu tsáhái tsaate dsíjívétityú táavyéjú böhówaavéné ájtyúmitúme. Ehdúu Jetsóó néé múúhakye.

17

*Jetsóó tsíhdyúreevéné
(Mc 9.2-13; Rc 9.28-36)*

1 Átsihdyúu 6 coojívatu tsajtyéébé Pééedoroo, Jacóóboo, íñahbe Jóáaá, éhdúmeke cáméhbaúvú múa ijcyátúhullévu.

2 Áhullévújhää diityédívú tsíhdyúreevéebe. Íhyúmíjhää ajchúcunú cóójiejpi nuhba ájchúcunúdu. Áhduréjhää iwjayámú ávyeta cádiúcunú peetédu.

3 Áánáacájhää Moitséee, Eríaa, ijcyamútsí díibyedívú böhówávémútsima ijhyúvaábe.

4 Áánelliihyyéjhää Péédoro nééhií:

—Ávyéjuúbej, ¡Maímijyu ihdyu mee íchihyij! Ahdícyane u ímílléhajchíí metsu meméénu 3-wava nújuwááné dihñéwaa, Moitsée éhwaa, Ería éhwaa, éhdune.

5 Ehdúhjáa Péedoro ílhjyúvánáa ojtsó ávyeta ájchúcunúné diityédívú niityéhi. Áané pañétuhjáa Píiyéébe nééhi:

—Áánu muurá Hájchíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó imíjyúúhií. Áabeke ihdyu tsáma méllééboco.

6 Áánerílhjyáa mítyane iíllityéne íhvóhobáme.

7 Áánéllihiyéhjáa Jetsóó diityéké dócárájcoobéré nééhií:

—Méllityédíñe. Méíjyocúúve.

8 Ahdújucóhjáa iíjyócúúvéne tsiiñe ditye iíterónáa tsáhájuco múha íjcyatúne. Iiyéjucóhjáa Jetsóó tétsihyi.

9 Ehdúhjáa diityédívú itsíhdyúréévéne oomívú diityéké neébe:

—Tsáma méúúbálledíñei muucá iñe ámuha maájtyumíñé Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe o dsíjíveebe tsiiñe o böhíítüné hajchóta.

10 Áánéllihiyéhjáa nééme dííbyeke:

—¿Ácooca muhdú iívane taúhbájú uwááboje nehíjcyá Eríava tsiiñe böhówááveíñé míamúnáake pájtyetétsóiibye böhówáávéíñé ihdéwu?

11 Áánéllihiyéhjáa néébe:

—Eée, ímiáánéjucóhde tene némeíñé Eríá böhówááveíñé míamúnáake pájtyetétsóiibye úmíwari dibye diityéké iíhdenu dííbyema.

12 Ahdújucóo muurá dibye böhówáavéné tsojtsó múnáajpi Jóáa eenée Eríá dibye íjcyane némeíibye. Áróóbekée muurá míamúnaa ávyejúúlletúmé múhdurá dáríívehíjcyá mújyú ookréjuco Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébeke idyáriííveídu.

13 Ehdúhjáa Jetsóó néénetu botsíi diitye 3-meva waajácú tsojtsó múnáajpi Jóááúvudítýu dibye nééneé.

*Méiváteri chéméébeke Jetsóó böhíítsóne
(Mc 9.14-29; Rc 9.37-43)*

14 Aamée tsúúca tsiiñe wajtsí múúhadívu.

15 Áánáacáa tétsihyi mítyane míamúnaa íjcyámedítýu tsaapi Jetsóó lliiñévú ímímóóúúvéne néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, cána ihdyu óvíjyuco hájchíwúudi dídaatsóvej. Mítyane ícubáhrámeihíjcyaaabe imyéévaténeri. Aabe ápíchó áákityéhíjcyá cíújúwá pañévu. Tsáijyu áákityéhíjcyaaabe téhí pañévu.

16 Aane iñe íjtye dímmamyému éllevu diityévá óoma iböhíítso o tsíváróóbeke tsá ditye böhíítsotúne.

17 Áánéllihiyée néébe:

—¡Juhúúj, múhduré míamúnaáhana ihdyu ímiááné ámuha Píiyéébeke cáhcujtsópityúme! Aane iñe ¿múhajchótá ámúhá muhduré o áábúcúne ámúhakye ó úwáábohíjcyáá ímíñéúvú ámuha mecahcújtsoki? Ehdúu múúhakye iñétsihdyu neébe:

—Áyu cána bo ílllevu metsívaj.

18 Ahdújucóo ditye tsájtyéébé pañe naavéné íjcyáábeke dibye úhbánetu dibye íjchivyéne. Ááné boonéé tsúúca ímíjpyetéébe.

19 Ááné boonétúu muha tsamééré meíjcyátsihvu dííbyeke menééhií:

—¿Aca íveekí tsá muha mepíívyetétú meíjchívyetsóné naavéneke eene u méeenuhíjcyádu?

20 Áánélliihyée neebe múúhakye:

—Ámuha Píívyéébeke ímí mecáhcújtsótúnéllii tsá ámuha mepíívyetétú tehdíívane meméénúiyóne. Muurá ímiáánetúré ámúhakye o néé mojtáátsá neeváuwu áyá néerou muhdú kékemévédú ímí ámuha Píívyéébeke mecáhcújtsoca muurá cámehbáu ííneiyá tsíhtsihvú ámuha menééjuri. Ehdú ímí Píívyéébeke ámuha mecáhcújtsoca tsá iiná ámúhádívú tühúúítýuróne.

21 Muurá ihdyu téeméjiikye mewáágoo májchotúmé Píívyéébeke piáábó métááumeíhi. Ehdúu Jetsóo néé múúhakye.

Idsíjíveiñé tsiiñé Jetsóo úúballéne (Mc 9.30-32; Rc 9.44-45)

22 Áhdurée Gariréá iinújiri muha meíjcyánáa tsiiñé múúhakye neébe:

—Míamúnáájpidívú ipívyéévébedívú muurá tsaapi ékéévétoó ímityúmeke.

23 Áabeke ditye dsjíjvétsoobe muurá 3 coojívatu tsiiñé böhíhi. Ehdúu dibye ílhjuyváné ídástsó múúhakye pajtéhi.

Duurúvájá wáábyuta pamévakéré ditye áhdotsóne

24 Aamée Capenaóovu muha meúújeténáa duurúvájá wáábyuta dsiidsike áhdótsohíjcyámé tsáá múúhá éllevu múúhakye iáhdótsoki. Aamée Pééedoróké néé Jetsóodítyu:

—¿Aca tsá ámúhá avyéjuube áhdóityú duurúvájá wáábyuta paméváré áhdohíjcyáne?

25 Áánélliihyée Pééedoró néé diityéke:

—Ihdyúi áhdóiibye. Ehdúu ditye nééne Jetsóoke iúúbálle Pééedoró dííbye éllevu tsájá pañévú úcáávérónáa íhdére népéjtsoobe dííbyeke:

—¿Aca muhdú ú ijtsúcunúhi, Tsímoj? ¿Muucá múúne áhdótsohíjcyámé ávyéjuje? ¿A iinújí múnáakere? ¿Mityá tsííñé iinújí múnáakej?

26 Áánélliihyée neebe Pééedoró:

—Muurá múúne tsííñé iinújí múnáakéré áhdótsohíjcyáme.

Áánélliihyée Jetsóo nééhi:

—Aanéjíí ¿muhdú tsííñé iinújí múnáájpíubájíí ó áhdoóhi?

27 Árónáa ihdyu o áhdotúné múhdurá ditye iijtsúcunútu cáhawáá pijcyúté úneuj. Aane u pijyúcúubé ílhjyú pañe tsají dsíidsíji u ájtyúmijívú ú áhdóteé mééma tsamútsimájuco. Ehdúu Jetsóo néé Pééedoróke.

18

Jetsóoke ímamyémú dilló caabyé íhtsútuube diityédítýú íjcyáiyóne (Mc 9.33-37; Rc 9.46-48)

1 Áijyúu muha Jetsóoke menééhií:

—¿Aca caabyé múúhadítýú íhtsútuube íjcyáá níkyéjiri íjcyáabe Píívyéébé avyéjuri muha meíjcyácoóca?

2-3 Áánélliihyée tsííménéwúuke ipíúváábeke múúháj piinévú ipícyóone neébe:

—Imiááné ámúhakye o néé íjtye tsííme iinéikyé wáájácutúmé íjcyadu ámúhá ijtsaméí cápáyóóvétuhajchíí tsá ámuha meíjcyáityú Píívyéébé avyéjúejte.

4 Muurá Pívyéébé avyéjúejte idáátsóméhjiúvú tsii méwuúmú íjcyadu néeme ijcyá iíhtsútujte.

5 Muurá iñe áanu idátsó tsii mene íjcyadu táuráávye múnaa idáátsóméhjiúvú néemeke iícvéhíjcyámé oökéjucu iícvéne.

*Tsaatéké ímityunévú meibúwajtsóné ápichó néeneé
(Mc 9.42-48; Rc 17.1-2)*

6 Áanetu botsíi oke cáhcujtsómé idátsó tsii méwuúmúdúréi néemedítýú tsaatéké ímityunévú ibúwátsohíjcyámekéubá múu apáhajchíi íjkyééháñetu néwáyúcobáné ióhbáñúmeke wájojcó móóá pañévú ápichó diityé úmiwa nééné ihdétu.

7 jíveekíami iñe iíñújiri ímityúmé íjcyame ténejcúvú tsíjtyeke ibúwátsohíjcyaj! Árómeke ihdyu máidáátsoju tene pájtyéiñe.

8 Ahdícyane ámúhá hojtsíneri ímityúné ámuha meméenuhíjcyáhajchíi múu kípíyújcúmei téhojtsíji. Áhdure ámúháj tuhááñeri ímityúne élevu ámuha mepéhíjcyáhajchíi múu kípíyújcúmei téjtuháji. Muurá ihdyu ímí ámuha méijcyaá ámúháj piityu tsátsihjítsá íjcyájúcóturómé ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áanetu muurá idátsó ámuha méijcyaá ímí ámúháj piiháñé néerome műijyú áábatéítýúnéj cuujuwá pañévú ámuha mewágoovéhajchííjyu.

9 Áhdure ámúhá hálluúneri ámuha maájtyumíné ímityúné meméenuhíjcyáhajchíi méwaagoo téuhji. Muurá ímí ámuha méijcyaá tsánejcúehíjí íjcyájúcóturómé ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áanetu idátsó ámuha méijcyaá tsaúúcumá ámuha meijcárómé cíujuwá pañévú mewágoovéhajchííjyu.

*Obéejá müjtánetu íjcyáné uwááboju
(Rc 15.3-7)*

10 Ahdícyane tsá múu tsii méwuúmú íjcyadu idáátsóméhjiúvú nééné cahcújtsó múnáake éhdiiválletúne. Muurá ijcyámé diityé tehméjté níjkyéjí múnaa Llhíyoma dííbyeke diityé hallúvú piááboju táumeíhíjcyáme.

11 Muuráhjáa Míamúnáájpidívú o ípívyééveebe o tsáá íimityuháñé müjtátsómeke o pájtyetétsoki.

12 ¿Aca tsáápí obéejámú 100-meva íjcyámedítýú tsaapi mújtaca tsá dibye ímunáajte 99-meváréjucu íjcyámeke tsátsihvu ipícyóóné néhcóíturó dííbyeke? Muurá néhcóíyoobe.

13 Aane muurá dííbyeke iájtyúmíne mítyane ímíjyúuvéíyoobe pámeerée íjcyácooca ímíjyúúné ehnííñevu.

14 Ahdu muurá níjkyéjíri íjcyáabe Méécááni tsá ímíllétu dííbyé uráávye múnaa idátsó tsii méwuúmú íjcyadu néemedítýú tsáapíubáré wágooovéne.

*Tsíjtyema múhdurá meijciane meímibáchójcatsíñe
(Rc 17.3)*

15 Ahdícyane ámuha cahcújtsó múnáadítýú ímityúné tsaapi ámúhama méénúhajchíi múu iiye dibye íjcyátsihvu bóiçyú téénetu dibye illéebóhajchíi íimílbáávyeki.

16 Aane dibye lléebótúhajchíi múu pívámevájucu ímíñeúvú íhjyuváné dííbyema.

17 Aame néérone dibye táhjálléhajchíí múu pámeeréjuco cahcújtso múnnaa idyóbéévéne ílhjuyváné dííbyema. Áameke idyé dibye táhjálléhajchíí múu illuréjuco íhvejtísóné ihdícyaabéduréjuco dibye iiýcyaki.

18 Muurá ímiááné ámúhakye o néé muhdú níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébe néhdújuco íñe ííñújiri míamúnáake ámuha metükévétsohíjcyádú ámuha meíjcyáíne.

19 Áhdure idyé ámúhakye o néé míityétsi tsane iijsámeíñé halluvú Llihíyó Píívyéébe níjkyéjiri íjcyáábeke piáábó táumeíhajchíí muurá piáábóibye diityétsikye.

20 Muurá Píívyéébeke cáhcujtsómé pívááturómé tamyémeri píhcyáávéméj piine oo diityéké o piááboki.

21 Ehdúu Jetsóó néénéllii Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aanéhaca íñe múhdúijyúvá ó ídáatsóvéiyá óoma ímityúné méénúmedi? ¿A 7-ijyúva?

22 Áánéllihiyée neébe:

—Tsáhaá, paíjyuváré múu ídáatsové uke ímityúné méénúrómedi.

Ídáatsóvéiyóné ímíllétúúbedítýú íjcyáné uwááboju

23 Muurá níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébe pámeemáyé íavyéjú ímílbájchoó tsáné avyéjuubéhjáá ihyákímú pevénéré dííbyedítýú náhjíhenuhíjcyáné diityémá ímílbájchódu.

24 Tujkénúlhjáá ímílbájchóroobe mítyane pevénéré dííbyedítýú náhjíhenuhíjcyáábema.

25 Árónáacáhjáá tsá dibye píívyetétu teene iiinetú iáhdóiyóne. Áánéllihiyéhjáá diibye íavyéjuube néé tsaatéké dííbyedívú iñáhjíhenuíñé páneere ihñénéhjíima iiitsímemájuco teene múhdutú dibye áhdóityúrónéllíhye.

26 Áánéllihiyéhjáá diibye íúníu múnáajpi dííbyé lliiñévú ímímóúúvéne dííbyedívú íidátsójkímyeíñé nééhi: “Ávyéjuúbej, cána ehdícyáróné pañéi daabúcú íñe úhdityu o náhjíhenuhíjcyáné uke o áhdohíjcyatúne. Ukéi chooco ó áhdoó páneére.”

27 Ehdúhjáá dibye néénéllii dííbyedi íidáatsóvéne tsáhájuco dibye áhdótotsúne. Áábé hallúrjhjáá tsá iiná íjcyájúcootúne.

28 Ehdúhjáá íavyéjuube dííbyema ímílbájchótsihdyu péébe cábuuvé tsaapi iñahbéébedívú téhduréhjáá dííbyedítýú áyánewu iñáhjíhenuúné áhdohíjcyatúúbedívú. Áabékéhjáá íjkyéétu iéékévéne neébe:

—Ó imillé ícyoocáré oke u áhdone óhdityúu u náhjíhenuúne.

29 Áánéllihiyéhjáá téhdure dííbyé lliiñévú ímímóúúvéne íidátsójkímyeíñé nééroobe dííbyeke: “Muúbej, cána ihdyu óvíjyucói daabúcú tsárífyoné pañe teénej. Ukéi ihdyu chooco ó áhdoóhi.”

30 Árónáacáhjáá tsá dibye ímíllétú íidáatsovéné dííbyedi. Ílluréjucóhjáá dibye cúvélhoojánúné dííbyeke. Aabékéhjáá cúvélhoojá pañé ijcyá dííbyeke iáhdótúné hajchóta.

31 Ehdúhjáá iñahbéébeke dibye dáriivéné tsijtye iñahbéjteke ídátsó pájtyénéllii íavyéjúúbeke úúballémé muhdú dííbyeke tene pájtyene.

32 Áánélliihyéhjáa íavyéjuube píuvá dííbyeke. Áábekéhjáa népéjtsoóbe: "Uu tátúniú múnáajpi, éiveekí ávyétá imityuube uú? Úhdíi muurá o ídáátsóvéne ó íhvéjtsó páneere ávyétá mityáné óhdityu u náhjíhenúné u áhdohíjcyatúne.

33 Ahdu muurá díñahbéébedi u ídáátsóvéne ú íhvéjtsóiyá páneere úhdíi o ídáátsóvéne o íhvéjtsódu."

34 Ehdúhjáa íavyéjuube dííbyeke iñééne ílluréjuco icyáyobáávaténe icyúvöhoojánúúbedivú ícúbáhratsóné teene dibye áhdótúné hajchóta.

35 Ehdu muurá ámúhakye méénúibye Llihíyó níjkyéjiri íjcyabé ámuha ímiáánéjuco ámúhá iibúuri ámúhá náhbedi meídáátsóvétuhajchíjyu.

19

Táábávájcatsímyé wáágóójcatsíityuróné Jetsóó úwaabóne

(Mc 10.1-12; Rc 16.18)

1 Ehdúu Jetsóó nétsihdyu muha mepéjucóó Gariréatu Jodéá iiñújivu Joodáá tsíñéjcuvi.

2 Áhullée mityane míamúnaa úráávye híjcyá dííbyeke. Áámedítýúu chéméméhjike böhítsohíjcyáabe.

3 Áijyúu tsaate paritséómú dííbyeke imújtásóro dííbye éllevu itsááne nééhií:

—¿A tehdújuco tsaapi méwakye íhvéjtsóiyóné ihdícyáné hallútúre?

4 Áánélliihyée neébe:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú Píívyéebé waajácuháámi? Muurá téhaamítú caatúváné dibyée páné ihdéene iípívyéjtsóné níjcaúvú téhdure iípívyéjtsóné wajpii, wallee, íjcyane muhdú tene íjcyáidýújucu.

5 Áánemáá muurá téijyújucu dibye nééne wajpi wálleeke ityáábavállema iíneíñé cáánímútsidítýú dííllemáyéjuco iíjcyä tsahéécoréjucu tsáápiyié íjcyáiyódu.

6 Aamútsí muurá míiyéetsi íjcyáromútsí tsahéécoréjucu íjcyáiné Píívyéebée iípívyéjtsódújucu. Áánéllii tsá tsaate ityáábavájcatsícyooca dówáávétéyuróné.

7 Ehdúu Jetsóó néénéllií nééme dííbyeke:

—Áánáacáráhjáa éiveekí Moitsééuvú úwáábohíjcyá metáábavárólleke meíhvéjtsóiyóné tééené waajácuháámi mecaátúnúhaamívú maájcúnema?

8 Áánélliihyée neébe:

—Muuráhjáa ihdyu eene ámuha meíjcyadu ditye cáhcujtsópítýúnélli ehdu nehíjcyabé tehdúu tene néétúrónááca. Tsáháa Píívyéebé tehdúu teene iípívyéjtsotúne.

9 Áánéllii ámúhakye o néé tsaapi mewa ímityúné tsíjtyéhjíma méénútúrólleke iíhvéjtsóne tsíjpíllekéréjucu táábáváhajchíi muurá ímityúné méénuube éiveekí méwamájíi tsíjpíllema iíjcyáneri. Áhdure idyé tsaapi íhvéjtsólleke táábávaabe ímityúné meenúhi.

10 Ehdúu Jetsóó néénéllií muha menééhií:

—Ímí tehdújúcooro teene táábávajcásí néérónáá tsíñejcútú múhdurá teéne. Áánélliihyéubá óvíjyácoóiyóné teéne.

11 Áánélliihyée neebe múúhakye:

—Áróónáá tsá paméváré píívyeté tehdúu iíjcyane. Apáámyéré ihdyu Píívyéebé pícyohdújucu iíjcyame píiivyté tehdúu iíjcyane.

12 Muurá ijcyámé tsaate ípyée iípívyeevédújuco wálleema iijcyáiyóné píívyetétúme. Áhdure ijcyámé tsaate miámúnaáré méénúnetu wálleema iijcyane píívyetétúme. Áánetu ihduy tsaate imillé iíyéejtére iijcyane iiná tühjútsotumé níjkyéjiri íjcyabe Píívyéébé avyéjúejte iijcyáneriyé iijíveki. Ahdícyane ihduy óvíi caatyé iíyéejtére iijcyane imillémé tehdu ijcyáhi. Ehdúu Jetsoo néé műúhakye.

**Tsiiméké Jetsoo llúuvanúne
(Mc 10.13-16; Rc 18.15-17)**

13 Ájyúu tsaate iitsíimeke tsivá díibye éllevu dibye diityé hallúvú piááboju ityáumeí Píívyéébeke. Áánelliihyée muha menéé iinevú ditye tsiiméké tsívane illure díibyeke ityúhjutsoki.

14 Áróñácacáa neeveb műúhakye:

—Óvi ihduy tsiváme. ¿íveekí ámuha mécátuhtsóhi? Muurá diitye tsiime ijcyadu néemé wáábyuta Píívyéébé avyéjú ijcyá níjkyéjiri.

15 Ehdúu iineéne diityéké dócarájcoobéré Píívyéébeke piáábó táumeí diityé hallúvu. Ááné boonétúu tétsihduy muha mepéé tsiéllevúréjuco.

**Ováhtsá Jetsóoma ihyuváne
(Mc 10.17-31; Rc 18.18-30)**

16 Tsájyúu téhdure tsaapi ováhtsá ehnéva múnáajpi íjcyabe Jetsoo éllevu itsásáne néehí:

—Uwáábojé, ímiáábé u íjcyabe cána oke diñe muhdú o ijcyáiyóné múijyú o dsíjivéjúcóiityúne böhí o újcuki.

17 Áánelliihyée neébe:

—¿Aca íveekí eene oke ú dilló ímiáábedi? Muurá ihduy apáábyéré Píívyéébe ímiáábe. Ahdícyane cáhawáá díibye taúhbajúúné néhdu diicya múijyú u dsíjivéjúcóiityúne böhí u újcune u imilléhajchíjyu.

18 Áánelliihyée neébe:

—¿Aca keená teene díibye taúhbajúúné? Áánelliihyée úúbálleebe teene taúhbaju illu néeneé:

—Tsá műu miámúnáake dsíjivétsotúne. Tsá műu ihdícyámema dómácójcatsityúne. Tsá műu nánívatúne. Tsá műu álliuutúne.

19 Műu avyéjuullé diícyáanimútsikye. Pamévakéré műu wajyú muhdú u wájyúmeídyu.

20 Ehdúu Jetsoo néenéllii neébe:

—Muuráhjáa ihduy táayáábedítýúré tehdújuco o ícyahíjcyáne. ¿Mityá ijcyánéi tsiiñe iiná o méénúiyónej?

21 Áánelliihyée neébe:

—Ihduy panévatúré ímiáábé u íjcyane u imilléhajchí dítsíeméné náhjihénúne idáátsóméhjike piáábo. Áijyu ihduy ímiááné ú ávyéjúúteé níjkyéjiri íjcyabe Píívyéébé avyéjuvu. Aane cáhawáá ehdu méénúne ookéréjuco duráávyej.

22 Ehdúu Jetsoo nééne kímóhcó pajtyé díibyeke mítyane dibye éhnévánelliihye. Aabée illuréjuco pééne kímóóveebére.

23 Áánelliihyée Jetsoo néé műúhakye:

—Ímiáánetúré ámúhakye o néé ehnéva múnaa ihtsútúnetu úcáávériyóné Píívyéébé avyéjuvu.

24 ¿Aca muhdú caméelló ánneétóhéjutu pajtyéiyáhi? Áhdure ¿aca muhdú diitye ehnéva múnna Píivyéebé avyéjuv úcáávéniyáhi?

25 Ehdúu dibye nééneri muha meúllévenúne menééhi:

—¿Aca ihdyu múhdutúrá pájyetéiyóme?

26 Áánéllihiyée múúhakye iíténe neébe:

—Tsá muurá mímáunaa píiyetétú iife ipájyetétsameíñ. Árónáa Píivyéébe piivyeté diityéké ipájyetétsóné iiná dííbyedívú tühúútúnélliíhye.

27 Áánéllihiyée Péedoró nééhi:

—Ávyéjuúbej, muuráhjáa páneere muha meíhvéjtsóne uukéréjuco meúraavyéne. ¿Aane muhdúu íñ teéne? ¿Iná muha méúcuu tééné hallúvu?

28 Áánéllihiyée múúhakye neébe:

—Ímiáánetúré ámúhakye o néé páneere tsíhdjuréjuco ímibáávyécooca Mímáunáájpidívúu o ípívyéévebe o ávyéjuutéiñ. Áijyu idyé ámuha téhdure méíjyaá 12-hava ámúha múnna ijraéemú íjcyámé avyéjuje.

29 Muurá páneere íjcyátsíhjima imúnáake íñahbemuu, íñaallémuu, cáánimuu, méwamyyuu, iitsímee, íjcyárómeke ipícyoíñune ookéréjuco iúráávyéne wákimyéí méénume éhnííñevu tsaimyé íjcyáa műijyú muhdú íjcyáityúmeréjuco.

30 Árónáa ihdyu téibúuwá méíjcyaco. Muurá íñ ícyooca íhtsutúmé íjcyame ídátsó téijyu waagóojte íjcyáahi. Ááné lliiñevu íñ ícyooca ídaatsómé ávyéjúúteéhi.

20

Tsaate wákimyéíñetu íjcyáné uwááboju

1 Muurá Píivyéébe níjkyéjiri íjcyabe pámeemáyé íavyéjú ímibájchoó éhne műúne tsaapi íumihé wákimyéí múnáama diityé wákimyéí ímibajchódu. Tsaapíhjyáa muurá íumihé pañétú óóva ditye iaáhívetso cíuvénetúré nehcó wákimyéí múnáake.

2 Aanéhjáa tsúúca iújcúmeke neebe 10-haamívá tsájcooji iáhdoíñ. Áánemáljáa wallójúcoobe ditye iwákimyéiki.

3 Ááné boonétúhjáa idyé cójíhréjuco néénáa tsiiñe tsíjtyeke néhcotéébé úújeté tsaate tsátsii pevétáré íjcyámedívú.

4 Áámekéhjáa neébe: “Ámuúhaj, óóma méwákimyéityé táumihé pañe. Ámúhakye ímí ó áhdoóhi.” Ahdújucóhjáa ditye wákimyéityéne.

5 Ááné boonétúhjáa idyé tsiiñe cójíjiipíne péébe újcujé tsíjtyeke. Átsihdyúhjáa tsiiñe péébe újcujé tsíjtyeke.

6 Ááné boonétúhjáa ávyétá cuuvé pañéjuco péébe úújeté tsaate pevétáré íjcyámedívú. Áámekéhjáa neébe: “¿fveekí wákimyéityúmé ámuha pevétáre?”

7 Áánéllihiyéhjáa néémeé: “Muhdú múa múúhakye táuhbánejí iiná muha méwákimyéiyáhi.” Áánéllihiyéhjáa neébe: “Ané óóma mepééne méwákimyéityé táumihé. Ámúhakye ímí ó áhdoóhi.” Ahdújucóhjáa ditye pééne dííbyema.

8 Ááné iifyúnuvúhjáa diitye wákimyéí múnáá tehméébeke neébe: “Áyu illuréjuco wákimyéí múnáake dááhívetsómeke dahdo. Nihñérené úcáávemedítýú ú áhdótujkénunuhi. Ááné boonétúi ú áhdoó tujkénuné úcáávemeke.”

9 Ahdújucóhjáa dibye eenée ávyétá nihñéejtére cuuvé pañe úcáávémedítyú áhdótujkénúné tsápiitsáké 10-haamívá diibye tépallí múnáajpi néhdunéjuco.

10 Aanéhjáa diitye eenée tujkénú cúuvénetúré úcaavémé iiiiténe íjtsámeí dibye áhdoíñé éhníiñevu pájcoojíré ditye wákímyeíñélliíhye. Árónáacáhjáa diityéké téhdunéré 10-haamívá áhdoóbe.

11 Aanéhjáa múhdurá diityéké pájtyénellii tépallí múnáájpidítýú llíhcyámeímye.

12 Áamedítýúhjáa tsaapi néé díbyeke: "Aca muhdú iivane aatyé ícyoocárené cuuvé pañe úcáávemeke ú ahdó íñe muha cójhajchótá állócohíváneri mewákímyeímyeke u áhdodúnéré."

13 Áánélliíhyéhjáa neeve díbyeke: "Muúbej, ¿acáne tsá o néetu téhdune 10-haamívá ámúhakye o áhdoíñé tsájcoojí wákiméi? Áánerá tsáháturo ímityúné ámúhakye o dáríivetúne."

14 Ahdícyane wa eene uke o áhdone dékéévéne dipyej. Muurá ihdu ó imillé áyánéwu wákímyeíyómemä tsahdúnéhjíré o áhdone pámeekére.

15 ¿Aca tsá u wájájcutú o ímillédú o áhdóiyóné tadsíidsidívu? Anéjíiva oke ú néiyáá múhdurá o dáríiivéne. Áhdure tsá u nómítááváityuró pámeemáyé ímiábabé o íjcyáneri." Ehdúhjáa neeve tépallí múnáajpi díbyeke.

16 Ahdícyane íñe ícyooca iiye iíhtsutúmé iíjcyane ítsúcunúmeíhijcyámé ni-hnëétsihvu ídátsó waagóojte íjcyáahi. Ááné lliiñévu íñe ícyooca ídaatsómé ávyéjúúteéhi. Muurá mítyámeke täävyéjú wákímyéivu o újcúrómedítýú uhjéméré ímí teene úraavyémé ávyéjúúteéhi. Ehdúu Jetsóó úwaabó tsaapi íwákímyéi múnáama diityé wákímyéi ímíbájchónetu.

Idsíjíveíñé tsiiñé Jetsóó úúballéné (Mc 10.32-34; Rc 18.31-34)

17 Átsihdyúu múúhaye 12-meva Jerotsaréevu díbyema mepéénáa juuvávyú múúhakye neébe:

—Mepéé íñe Jerotsaréevu.

18 Ácoomívú muurá Míamúnáájpidívú o ípívyéévébedívú tsaapi llúúvájté avyéjuitémá taúhbájú uwáábojtéké óhdivu ékéévetsóohi. Aame neé oke ídsíjívetsoíñé.

19 Áábeke muurá oke íhvéjtsoímyé jodíomú íjcyátumé hójtsí pañévu. Aame óhdi iúúhívaténe oke imyéenúúbeke ílluréjuco wátyétyéhcuíñé párachékevu o dsíjíveki. Ároobe tsiiñé ó böhíi 3 coojívatu. Ehdúu Jetsóó néé múúhakye.

Jacóbomútsíj tsiiju Jetsóoma íljyuváne (Mc 10.35-45)

20 Téijyúu Tsebedéó taaba Jetsóó éllevu itsááne íllímutsi Jacóóboo, Jóááá, íjcyamútsí múúhamá íjcyámútsikye ípíúváne díbyé lliiñévu mímóuvé piáábó ityáúmeíki.

21 Áállekée neébe;

—¿íinetú uke o piáabóné ú imilléhi?

Áánélliíhyée neéle:

—Ó imillé íjtyetsi hájchíwúumútsí úúma páñétúétsihyi íjcyane díavyéjuri u íjcyácooca.

22 Árónáacáá neeve dílleke:

—Ávyeta tsá u wáajácotú iiná u táumeíñe. Ehdúu díílleke iñétsihdu dityétsikye neébe:

—¿Aca ámuhtsi ávyétá ihnáhó méicúbáhrámeíiyá muhdú o ícúbáhrámeídyu?

Aánéllihyée neemútsi:

—Éée, muhtsi méicúbáhrámeíiyáhi.

23 Aánéllihyée neebe diityétsikye:

—Ímiáánéhde ámuhtsi méicúbáhráméíhi. Árónáa ihdyu páñétuétsihyi táchayéjuri o íjcyácooca tsá oore ámúhtsikye táuniúvú o pícyooíturóne. Muurá ihdyu Llihiyöré pícyoó caatyéké iwábyújtsómeke.

24 Ehdúu Jetsóoma dityétsí lhjuyváné múúhakye diityétsí nahbéjté 10-meva muha meijcyámeke tsári pajtyéhi.

25 Árónáacáa múúhakye ipíúváne neébe:

—Ámuha muurá méwaajácú íne ííñújiri íjcyáné avyéujte paméváré iíhtsutumé iíjcyane ímilléne.

26-27 Áanetu ihdyu íne ámuha tsúúca tahñéjté meijcyame tsá múu tehdú nécetune. Ámúhadityú tsaapi íboohówaabe iíjcyane ímílleebe múu íñahbéjteke iícuvé íñée muhdú Míamúnáájpidívú o ípívyééveebe o méenuhíjcyádu.

28 Tsáháa muurá o tsáátu iíhtsúube ávyéjuube o íjcyáabeke míamúnaa oke iílcíveki. Muuráhjáa ihdyu o tsáá diityéké o píaabódú íjcyaaabe diityé wájyuri o dsíjive teene cáhcujtsómé ipajtyetéki.

Hálluvátumútsikye Jetsóó ímíjpyetétsóne (Mc 10.46-52; Rc 18.35-43)

29 Aamée Jericóotu muha mepéemeke mítyane míamúnaa úraavyéhi.

30 Ájyúu hálluvátumútsí juuvá úníuri ácuucunúhíjcyamútsí tétsihdu Jetsóoma muha mepájtyene iwájácúne kékévanécoba néé dííbyeke:

—¡Ávyéjuúbej, Dabílúvúj tsíiménémúhaabe u íjcyáabej, múhtsidi ihdyu óvíjyuco díidaatsóve!

31 Ehdúu dityétsí néénélli tétsii íjcyame uhbá cíuvéhulléré dityétsí iíjcyaki. Áróneríi iílcívétumútsí éhníínevúré tsíiñé nééhi:

—¡Ávyéjuúbej, Dabílúvúj tsíiménémúhaabe u íjcyáabej, múhtsidi ihdyu óvíjyuco díidaatsóve!

32 Aánéllihyée Jetsóó iíjyócuúváne néé diityétsikye:

—¿Iná ámuhtsi méimílléhi?

33 Aánéllihyée neemútsi:

—Ávyéjuúbej, muhtsi méimíllé mahálluváne.

34 Ehdúu dityétsí néénélli mítyane ídáátsóveebe diityétsidi. Áánemáa dityétsikye íhyálluúúné dibye dócárájcónetu tsaímíyé iitójúcoomútsi. Aamútsíi díibyekéréjuco úraavyéne.

21

Jerotsaréé pañévú Jetsóó úcaavéne (Mc 11.1-11; Rc 19.28-40; Ja 12.12-19)

1 Aamée muha méwajtsí Jerotsaréé píihíriyéjuco Bepajéé cóomí úníuri Oriívo bájú íjcyátsihvu. Átsihdyúu Jetsóó wallóó mítyétsikye múúhadityú técoomívu.

2 Aámútsikyée neébe:

—Écoomi ípiihíré cóómityu óoma méujcúté íayáne iiójú illíma íjcyabe dóhjínúmeíbyeke. Áabeke metsíñaaýóne métsívaco.

3 Aane tsaate ámúhtsikye ‘ivéémútsikyé ámuhtsi métsíñaaýó’ néhajchíí méneéco: “Ávyéjuubéne múhtsikye néénélliíhye. Híciuyévané ihdyu óomichóiíbye.” Ehdúu neeve diityétsikye.

4 Ehdúu pajtyéné Píívyéebé ihjyú uubálle múnáajpíhjyáa illu néhdújuco:

5 Tsióo cóomi múnáake mene: “Ámúha éllevu ámúhá avyéjuube tsaá ídaatsóné íayáne iiójú hájchí hallúri.”

Ehdúhjáa neeve Píívyéebé ihjyú uubálle múnáajpi.

6 Aamútsíi tsúúca újcujé diibye íayáne iiójuke illíma Jetsóo néhdújuco.

7 Áábé hallúu wájyamúúnetu muha meíhbóné hallúvú iñériívyéne péjúcoóbe.

8 Áijyúu mítyane míamúnaa íjcyame ihbó iwajyámuunévú juúva. Tsaatéé wájyaúúnevú ihbóhi.

9 Aamée dííbyema péé tsuullérí íjcyamee, idyéjuri íjcyamee, ehdu. Aamée wáñécohíjcyá:

—¡Ñóóooj, máávyejújtsó áánu Dabíiúvúj tsíiménémúháábeke! ¡Maímijyu dibye Píívyéébe mémeri tsááneéj! ¡Ñóóooj, máávyejújtsó caame íjcyabe Píívyéébeke! Ehdúu iwáñéjcóne nehíjcyáme.

10 Aabée Jerotsaréevu úcááveneri pámeere técoomí múnaa íbóríbaavémé nééhi:

—¿Múamí tsáma aátyej?

11 Áánelliihyéé tsaate nééhi:

—Áánerá aabye Jetsóo Píívyéebé ihjyú uubálle múnáajpi Gariréá iiñújiri íjcyacóómí Natsaréé múnáajpi.

Duurúvájá pañétú náhjíhe múnáake Jetsóo bóayóne

(Mc 11.15-19; Rc 19.45-48; Ja 2.13-22)

12 Ááné boonétúu duurúvájá pañévú náhjíhénújcatsímyeke téjá pañétú boáyoóbe. Wájójcoobée dsíidsike cápáyócohíjcyámé metsawááne. Áhduréé ijúumuke náhjíhénuhíjcyámé acíúváihcyúné wájójcoóbe.

13 Áánemáá neeve diityéke:

—Muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé: “Íjya tahjya tééjá lliiñévú míamúnaa óoma íhjyúvahíjcyáíjya.” Aaja ¿íveekí ámuha naní múnáá jaríyéjuco medíllone?

14 Áijyúu tééjá pañe hálluvátúmehjíma ímí úllehíjcyátuméhjí íjcyame dííbyeke piáábó tátuméimeyeke ímíjpyetétoóbe.

15 Ehdúu téijyu méenuuube méenúráityúronéhji. Áijyúu tsíime wáñécohíjcyá: “¡Ñóóooj! Átsihdyúu nehíjcyáme: ¡Máávyejújtsó aadi Dabíiúvúj tsíiménémúháábeke!” Aanée llúúvájté avyéjutémá taúhbájú uwáábojte tsárií ijtsúcunúne Jetsóoke nééhi:

—¿A ú lleebó eenee aatyé néhíjcyáne?

16 Áánelliihyéé Jetsóo néé diityéke:

—Éée. ¿Aca tsá míjyú ámuha meeévetú Píívyéébé waajácuháámí téénetu íhjyuváne? Illu muurá nééneé:

Pámeere dííbyeke duurúvahíjcyá tsíime ñohñóríyéí íjcyárótsíwuújmájuco.

17 Ehdúu Jetsóó diityéké nééné boonétú muha mepéé Jerotsaréetu Betáaniávuréjuco. Áhullée tépejco muha mécuwáhi.

*Higyeérahe Jetsóó pítyuutsóne
(Mc 11.12-14, 20-26)*

18 Áané tsitsívevúu cíuvénetúré muha tsiiñe Jerotsaréevu meóómíñáa Jet-sóó ajyábáávatéhi.

19 Aabée juuvá únituú íjcyahé higyeérahe úújéjerá 'néévahéubáhája' iñéénema. Árónácacáa tsá tehe néévatúne. Áánéllihiyéé illuréjuco dibye teehe pítyúútsoobe nééneé:

—Níhñécunu illuréjuco u chéméihye ¿íveekí tsá u néévatúne?

Ehdúu dibye néenemáyé tsúúca ijtóíñihu.

20 Áánéríi muha meúllévenúne menéé díibyeke:

—¿Aca muhdú eene eehe higyeérahe peecútéré tsúúca cheméhi?

21 Áánéllihiyéee neebe múúhakye:

—Muurá ímiááné ímíñeeuvú ámuha mecáhcújtsoca tsá apááñéré iñé higyeérahe o chémétsónéeméné ámuha meméénúíturóne. Téhdure muurá ámuha menéejuri tsane cámehbááu iñéiyá móáaj piinévu.

22 Ahdicyane muurá páneere iñá Píívyéébeke ámuha metáúmeíñé ámúhakye ájcúibye ímiáánetúré ámuha ímí mecáhcújtsóhajchíjyu.

*Jetsóó ihtsútu
(Mc 11.27-33; Rc 20.1-8)*

23 Atsihdyúu idyé tsiiñe duuruvájá pañevú dibye úwáábónáa páñétúejte lluúvájté avyéjujtémá túkevéjtsoje díibye éllevu itsááne nééhi:

—¿Aca múúbé ihtsúturí u íjcyaaabe eene ehdu nénehjí ú méénuhíjcyáhi?

24-25 Áánéllihiyéehjáa neebe diityéé:

Ahdure ¿acáa muha néejuri Jóáa tsótsohíjcyá cáhcújtsómeke? ¿A Píívyéébeé, mityá míamúnaárée néejuri tééné wákimyéí méénuhíjcyáabe? Áyu cána oke máañújcuj. Ámuha oke maáñújcúhajchíí botsíi ámúhakye ó neé múúbé ihtsúturí ténehjí o méénuhíjcyáne. Áánéllihiyéee tsamééré néjcatsíi:

—Muurá 'Píívyéébée néejuri tsótsohíjcyáabe' menéhajchíí meke nééyoóbe: "¿Áábekéráhjáa íveekí tsá ámuha mecáhcújtsotúne?"

26 Áanetu 'míamúnaárée néejuri' menéhajchíí meke diitye míamúnaa tééné hallútú méénuýáhi. Muurá paméváré cáhcújtsó ímiáánéjucóo Píívyéébé ihjyú ubálle múnáajpi diibye Jóááuvu íjcyane.

27 Ehdúu iñéjcatsíñeri iñúhnévéne illure nééme díibyeke:

—Maáhuú, tsá muha mewáájácutúne.

Áánéllihiyéee neebe diityéé:

—Aanéjíiva idyé ámúhakye ó neé múúbé ihtsúturí o méénuhíjcyáne.

Tsáápí hájchimútsidítyú íjcyáné uwááboju

28 Atsihdyúu tsiiñe Jetsóó diityéké nééhi:

—¿Muhdú ámuha méijtsúcunú tsiiñe ámúhakye o úubálleíñie? Tsaapíhjyáá illímútsidítyú ámíáábeke nééhi: "Llöhij, cána íhyajchíí méúmihe wákimyeítyej."

29 Árónácacáhjáa neebe: "Tsá o ímíllétúne." Árónemáhjáa bódónétu wákimyeítyeébe.

30 Átsihdyúhjáa bónéébeke neebe téhdure. Áánélliihyéhjáa neébe: "Juújuj Llöhij, tehdújuco. Óvíi ó wákímyeítéyi." Árónaacáhjáa tsá dibye wákímyeítetúne.

31 Aanée ¿caabyé diityétsidítýú cáhcujsó cááníkyeé? Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Tujkénúejpíhjyáa cáhcujsóhi.

Átsihvúu neebe diityéke:

—Ímiáánetúré ámúhakye o néé muurá múhdurá ícyahíjcyáné walléémuma méiiñújí avyéjúubé wáábyuta dsíidsike áhdótsohíjcyámé ímityúmé íjcyarómé ímijpyéteé ámúhájtane Pívyéébé avyéjúejtérejuco iíjcyaki.

32 Muuráhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáa ámúhakye úwáábohíjcyará ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne Pívyéébé icyánejcúvuréjuco ámuha meíbúwáávéroki. Árónaacáa tsá ámuha mecáhcútsohíjcyatú dííbyeke. Áánetúu ihdu muurá diitye ímíááné ímityúmé íjcyarómé dííbyé uwáábó icyáhcújtsóne ímijpyetéhi. Áánáacáa ¿muhdú íveekí tsá ámuha teene melléébójúcoorómé meimíjpyetétúne?

Úmhé tehmé múnaa múhdurá dáríívemeíñetu íjcyáné uwááboju (Mc 12.1-12; Rc 20.9-19)

33 Cáhawáá mélleebúcunu tsiiñé ámúhakye o úúballéné: Tsaapíhjyáa íúmihe óova ibájtsonc míjcónúhi. Áánemáhjáa tsátsii ímibájchoobe tééne néévá dótssúhcúmeítsii. Áhduréhjáa jáhwu méénuube cáámé cöhnaúvú téejá pañétú tépalli téhmémeíjya. Áppallívuhjáa tsaatéké ityéhmétsóne aahívetéébé tsiiñé iiñúji.

34 Aabéhjáa tsúúca tene néévane iwáájácútsihvu wallóo íúníu múnáake diityémá ditye iwállóoro téénetu dííbye éhné íjcyadúne.

35 Árónaacáhjáa illure méénúpejtsómé diityéke. Tsáápiikyéhjáa néwayúúnevú aamúume. Áánetúhjáa tsíipiikye dsíjívetsóme.

36 Ááné boonétúhjáa idyé tsiiñé wálloobe pívámevákéjuco. Árómekéhjáa idyé méénúpejtsóme.

37 Ááné nihñévúrélhjáa wálloobe illíkyeréjuco 'íhya hájchíwu íjcyánéllii dííbyeke avyéjúulléiyóome' iñéenema.

38 Árónaacáhjáa dííbyeke iájtyúmíne néjcatsímye: "Aabye muurá illíyéjuco íñé cááníñúiyóone. Áánéllii metsu dííbyeke medsiíjivétsó mehnéréjuco tene iíjcyaki."

39 Ahdújucóhjáa iékévéébeke ditye tépallítyú iíwávu itsájtyéne dsíjívetsóne.

40 Ehdúu iúúbállétsihdyu neebe diityéke:

—¿Aane íñé diibye úmihéaabájaabe itsáácooca muhdú méénuú diityéké eenée tépallívú dibye téhmétsoiñúmé ímityúné dáríívemeímyeke?

41 Áánélliihyéee néémeé:

—Íhya ihdu diityéké ídáátsóvétuubéré idsíjívetsóne tsíjtyekéréjuco téhmétsoiñé tépallívú botsíi teene bajtsó kékévécooca tsáneevu dííbyeke ájcuúmyeke.

42 Ehdúu ditye néérónáa neebe diityéke:

—¿Aca tsá ámuha müijyú meéévetú Pívyéébé waajácuháámi? Muurá tsátsihdyu nééneé:

Tsaúpe nééwayu jááháñé wákimyéi múnnaa iñéhnílléne wáágóórou pícyámeí ímichi téétu jaa éjkéiu. Muurá ihdyu Píívyéébare ehdu meenú tehdújuco.

Ehdu muurá Píívyéébé waajácúháámítu néénee.

43 Aane ámúhakye o néé Píívyéébé avyéjú ámúhá wáábyuta íjcyájúcootúne. Muurá ihdyu tsijtye ímí óoma íjcyámé wáábyutáréjuco teéne.

44 Muurá teeu nééwayúdú o néébedítýu íjcyáné uwááboju cáhcújtsotúmé müjtaáhi. Áamedívú muurá o cayobáávatécooca illuréjuco ditye wágóóóveíñé.

45 Ehdúu Jetsóó tsíeménéhjitu úwaabóné llúuvájté avyéjújtémá paritséómú waajácújucóo diityéké dibye lléboobóne.

46 Áánéllihiyéé imíllerómé dííbyeke iwáágoóné tétsihdyu. Árónáacáa nuhnévémé Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi dibye íjcyane míamúnaa néhíjcyáneri iíllityénema.

22

Táábávajcátsí wañéhjitu íjcyáné uwááboju (Rc 14.15-24)

1 Áhdurée tsiiñe Jetsóó úúballé muhdú Píívyéébe íavyéjú pámeemáyé ímibájchoíñé.

2 Neebépé:

—Tsáné avyéjuubéhjáa illi táábáváné wañéhjivu míñutsó mítyane míamúnaake.

3 Áame éllevúhjáa wáolloobe iúníu múnáake ditye iñééte ditye itsájúcoóki. Aaméhjáa úúbállerónáa tsá ditye ímíllétu itsááneé.

4 Áánéllihiyéhjáa tsijtyeke tsiiñe iwállóómeke neébe: “Méneete tátuubámyeke ditye itsááne íñé ocájímú tutácóóné idyóóvaki.”

5 Ahdújucóhjáa ipyééne ditye úúbállerónáa idyé tsá ditye ímíllétu itsááneé. Hicúvetúméhjáa íwákimyéiháñevúré péécumúhi. Tsaatéhjáa péé iúmhénevu. Tsijtyéhjáa péé náhjihévu.

6 Áánetúhjáa tsijtye illure diityédí iícúbáhrámeke dsíjívetsóhi.

7 Aanéhjáa illuréjuco diibye ávyéjúbeke mítyane cayobáávatétsóne. Áánéllihiyéhjáa ítsodáhómuke táuhbaabe ditye diityéké ídsíjívetsóne diityé cóomí icyátsuhjácoki.

8 Ááné boonéhjáa idyé tsijtye iúníu múnáake neébe: “Tsúúca íñé hájchíwu táábáváné wañéhjí májchoháñé méénúmeíjyúcoorá téénevu tsáámeke memájchótsóiyóne. Ávyeta ímílléityúmekéhjáa o míñutsójúcoorómé íñé tsá tsáátu meellevu. Árone ihdyu óvi tehdújuco tsá ditye tsáátune, ímiáamejíí tsááiyáhi.

9 Ahdícyané cána étsihjívú mepééne ámuha maájtyúmidúmeke méuubállé ditye itsáákií.”

10 Ahdújucóhjáa ditye pahúllevávú ipyééne pámeekéré iájtyúmidúmeke míñutsóné ímítyúróhméhjimáye. Aaméhjáa tsúúca tsááme teeja wahpéhi.

11 Áame éllevúhjáa diibye ávyéjuube ipyééne ájtyumí tsaapi ihdícýájamáyé íwajyámuma diityéj piine íjcyáabeke.

12 Áábekéhjáa néébe: "Muúbej, ḡacáne íveekí íñe átérééjamáyé u tsáá béhjávu úcáávéne tsáátuúbe?" Ehdújháa ávyéjuube dííbyeke néénellii tsá dibye iiná néetüne.

13 Áábedítýúlhjáa fúníu múnáake neébe: "Áánúke íjtyúlháacyuma lhýójtsicu mechíchchúne áachívú peete íjcyátuhullévé mépicyólhé téhulle dibye ityáa lhwáñe iihdónema."

14 Ehdú nééne muurá íñe ímiááné pámé wáábyutáréjúcooro Pívyéebé avyéjú íjcyáronévé uhjéméré úcááveéhi.

*Ííñújí avyéjúubé wáábyuta dsíídsike ditye áhdotsóne
(Mc 12.13-17; Rc 20.20-26)*

15 Ehdúu Jetsóó úwaabóné paritséómú itsárlilléne pityácójcatsí muhdú dííbyedívú iñnéétsoíñe.

16 Áánemáhjáa Heróódé icyánéjcúejtéma tsaatéké ihdityu wallóómé dííbye éllevu ditye iñnéete muhdújháa dííbyedítýu ipityácójcatsíñe. Aamée itsááne dííbyeke nééhi:

—Ávyéjuúbej, muha méwaajácú ímiáábé u íjcyane állíútuúbe. Aabe muurá ú uwáábohíjcyá ímiááné keená Pívyéébe míamúnádívú tújkevééllejító tsijtye mühdurá úhdivu íjtsúcunúróneri iicúvétuubére. Árómeke muurá pámeekéré tsahdúré újtsúcunú muhdú ditye íjcyane u tühúullétúnelliíhye.

17 Aabe ihdyu cána múúhakye diñe díicyánéjcutuj: ḡA tehdújuco ávyéjuube romáánómuube íjcyáábé wáábyuta dsíídsike ditye áhdótsohíjcyáné maáhdóiyónej, mityá tsáháaj?

18 Ehdúu illure dííbyeke imújtásóro ditye díllone iwáájácúne neebe diityéke:

—Ávjeta mía bañú múnaa ámuha pánehjídú ímiáámeúvudú meíjcyame íveekí illure oke ámuha memújtásóro mémávárijchóhi?

19 Áyu cána oke méuwijétsó dsíídsijívuj.

Ahdújucóo ditye tsájíivu úújsetsóné dííbyeke.

20 Áajítuu húmi náávee, memee, íjcyane iititéne neebe diityéke:

—Aca mühúmi náávé eéne? Áhdure ḡmumémé eene tééjitu?

21 Áánelliihyéé nééme dííbyeke:

—Tséétsá húmi nááve. Áabe méméré íñe tééjitu.

Áánelliihyéé neebe diityéke:

—Ané wa ihdyu diibye Tséétsáke mááhdohíjcyá dííbye éhnéjuco íjcyanévu. Áánetu ihdyu Pívyéébeke máácuhiíjcyá dííbyé wáábyuta íjcyanévu.

22 Ehdúu Jetsóó diityéké nééneri iúllévenúne illuréjuco ditye pééne tétsihdyu.

*Dsíjivémé muhdú tsiiñe böhüne tsaate díllone
(Mc 12.18-27; Rc 20.27-40)*

23 Ááné boonée téjcoojíré tsadotséómú tsáá dííbye éllevu medsíjivémé tsiiñe mebóhiíne cáhcújtsotúme.

24 Aamée néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, Moitsééuvújháa muurá néé tsaapi méwadívú tsíimávátuube dsíjivéhajchíi iñnahbéréjuco díílleke táábávaíñé dííbyeréjuco itsíimáva díílleldívú iñáhbeúvúu tsíimáváiyo.

25 Aanée ijcyámé műúhadítyú 7-meva tsané nahbému. Áámé amíaabée ityáábaváróllejtane dsíjivé tehdu tsíimávátuubére. Áállekée bónaabéréjuco táábaváne.

26 Aroobée idyé dsíjivé téhdure tsíimávátuube díilléjtane. Aanée ehdu pámeere 7-meva tsaapíllekéré táábávarómé dsíjivé díilléjtane.

27 Aanée nihñévúré díílleréjuco dsíjivéne.

28 Aane cána műúhakye diñe ¿cáábyé taabá ímichi dille ijcyáiné tsiiñe ditye böhícoóca?

29 Aánélliihyée neebe diityéke:

—Íllure ámuha mémujtá Píívyéébe íhtsútuube ijcyáábé waajácuháámitu tene úwaabóné ámuha mewáájácútúnélliíhye.

30 Muurá dsíjivémé tsiiñe böhíijyu páneere cápáyóóveé tsíhdyuréjuco. Tsáhájuco muurá míamúnaa táábávácatsíityúne. Muurá pámeere téijyu ijcyáá níkyéji múnaáduréjuco.

31 ¿Aca tsá ámuha meéévehijcyatú Píívyéébé waajácuháámi? Muurá téhaamítú néénee:

32 “Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, ijcyámé Piivyéébé ó ijcyáhi.” Ehdu muurá Píívyéébe néénetu méwaajácú ditye ijcyane. Muurá ditye ijcyátuca tsá dibye nééityúr diityé Piivyéébé ijcyane.

33 Ehdúu Jetsóó diityéké nééneri ullévenúmé muhdú díibyé tujkéveeju ijcyáneri.

Ímichi páñétuéjúúcú taúhbajúúcu

(Mc 12.28-34)

34 Aanée paritséomú iwáájácúne iiyéjuco píhcyaaavéné díibyedívu.

35-36 Áamedítyúu tsaapi taúhbajú uwááboobe Jetsóoke imújtásoro nééhií:

—Ávyéjuúbej, ¿aca teene Píívyéébé taúhbajúúnetu keená ímichi páñétúene?

37 Aánélliihyée neébe:

—“Múu wajyú Dípiiyéébé Díavyéjuube ijcyáabeke ávyeta díílbúutúré páneere muhdú u ijcyáneri dííjtsaméiyi.”

38 Eene muurá ímichi páñétúene Píívyéébé taúhbajúúnetu.

39 Áanetu tsiiñe nééhií: “Pamévakéré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu.”

40 Éneecu ímichi páñétúenéécú Píívyéébée Moitsééuvuj tééveri pícyóóné taúhbajúúnetu. Áneecu néhdu meíjcyáhajchíi tsúúca méijcyá díibyé ihjyú ubálle múnaápe úwáábohijcyádu. Ehdúu Jetsóó néé díibyeké.

Muubá Críjto ijcyane

(Mc 12.35-37; Rc 20.41-44)

41-42 Aamée diitye paritséomúi péétúmeke tsiiñe neébe:

—¿Aca műjtsíiménémúhaabé Críjto ijcyáiyóné ámuha méijtsúcunúhi?

Aánélliihyée néémeé:

—Dabííuvúj tsíiménémúhaabéyo muurá díibye.

43 Aánélliihyée neébe:

—¿Aanée idyé muhdú iívane diibye Dabííuvú íjtsíiménémúhaabe ijcyáíibyeke dilló íavyéjúúbedi? Muuráhjáa ihdyu Píívyéébé Apíichóré díibyeke túkévéjtsóneri neebe díibyedítyu:

44 Ávyéjuubée néé Táavyéjúúbeke: "Cána táuniúvúi diic和平 dímunáake o tácháné hajchóta."

45 Ehdúu muurá Dabíiúvú néé Críjtodítýú Íavyéjuube dibye íjcyane. Aane muhdú íjcyáyoobe dílbyeúvúj tsiiéménémúhaábe.

46 Ehdúu Jetsóó diityéké nééne iáñújcútúnéllii tsáhájuco tsiiñe ditye díllójúcootúne.

23

*Paritséómuma taúhbájú uwáábojtéké Jetsóó núcójpívetsóne
(Mc 12.38-40; Rc 11.37-54; 20.45-47)*

1 Ájyúu idyé pámeere tétsii muha meíjcyámeke Jetsóó nééhií:

2 —Muurá taúhbájú uwáábojtémá paritséómú ijtsúcunúmeí Píívyéébée Moitsééuvuj tééveri méenúné taúhbájú uwáábojte íjcyane.

3 Emiáánéhde tehdújuco ditye uwáábohíjcyáne. Aane melléébóne mécahcújtsó. Árónáa ihdyu eene múhduhírá ditye ícyahíjcyánetu tsá múu iiwatúne. Muurá ímí úwaabójúcoorómé tsá tehdú íjcyatúne.

4 Aame miámúnáama tsíñehjí taúhbajúuné ípívyétsohíjcyá diitye páñetu íjcyarómé teene úráávyénejjíva awáá muhdú ditye iúráávyeki.

5 Muurá páneere iiná imyéénune méenuhíjcyámé miámúnaa diityéké imityájtsokíye. Aame muurá eene Píívyéébé ihjyu icyáátúnúné waajácúhaamínevú pícyámeihíjcyá iñéjuwáánetu iúmicóónetu. Áhdure eene tsíjtyé wajyámúuné ehniíñevu íwajyámúuné icyáméjtsójacobájivu úcáméhíjcyáme.

6 Aame muurá wañéhjíné pañe imíllé íboohówátsihjívúré imájchone. Áhdure pihcyáavejááné pañe iíjcyácooca imíllémé ímítsijívúré iácuuvné.

7 Téhdure imíllémé miámúnaa diityéké iáveyejúlléne patsíhjívavúré uwáábojtédí díllone.

8 Áánetu ámuha tahñéjté meíjcyame tsá múu tehdú néétune. Tsá múu íjyacunútú miámúnaa ámúhakye uwáábojtédí díllóiýneri. Muurá ámuha tsahdúré tsané nahbémú meíjcyamé uwááboobe apáábyéré oo Críjtoó.

9 Ahdícyane tsá ámuha műúbaké mecaáníváityú iññújiri. Muurá níjkyéjiri íjcyabe apáábyéré ámúháj Caáni.

10 Áhdure tsá múu díllótsámeítýú ávyéjujtédi. Muurá oo apáábyéré ámúhá avyéjuúbe.

11 Muurá ihdyu tsíjtyeke iícvémé ímiááné iíjcyá íhtsutúmé íboohówajte.

12 Aame idáátsoméhjíúvú tsáiíbuwáré iíjcyame ávyéjúúteéhi. Áánetu iiye íhtsutúmé ávyéjuje iíjcyane némeihíjcyámé illure núcójpívetsáméíhi.

13 Aane máidáátsou ámúhakye tene pájtyeíñé bañú múnáa pánehjídú ímiáámeúvúdú ámuha taúhbájú uwáábojtémá paritséómú meíjcyámeke. Muurá níjkyéjiri íjcyabe Píívyéébé avyéjúje iíjcyáyómeke illure ámuha mémávárichohíjcyá múhdurá ténejcu ámuha meúráávyénélliíhye. Áánéllii tsá ámuha dílbyé avyéjúje meíjcyáitúne.

14 Ááneréi iíjcyáiyónáa ?iveekí ámuha píbájuyute walléémudítýú médótuhíjcyá ihjyáháñé? Ááne ehdu ámuha meméenuhíjcyánéhjí nucójpi ulléjítóné úniúúnevú ámuha meíjcyáne Píívyéébema cááménécobájíúvú mélhjyúvahíjcyá

wáájácúratúne. Ehdu ámuha medáriiivémeíhíjcyáné déjúcotu muurá ávyétá ihnáhó ámuha méicubáhráméíhi.

15 Téhdure íveekí ámuha pahúlllevá múnáake úwááboméré mépehíjcyá ámúhá uwááboju múhdurá nééne ditye iüráávyeki. Muurá ímityúmeke éhnííñevüré ámuha métútávátsohíjcyá múhdurá meuwáábóneri. Áánellii diityé hallúrí ápichó cúujuwá pañévú ditye wágóóveíñé ímichi ámuha lliiñé íjcyane.

16 Máiidáátsoju ámuha éhne múúne hállúvatúmé tsiéllevu tsátyéjcatsíyódú menééme tsá mewáájácumeítýu muhdú Píívyéébeke meúráávyéíyóne. Aame ámuha ménehíjcyá duuruvája mémerívá tsane ámuha meméénuiñé menéérone ámuha meméénútúróné muhdú néétune. Áánetuvá ihdyu téejá pañéene órótu méenúmeíñé mémeri tsane ámuha meméénuiñé menéérone ámuha meméénútúhajchíí ímityúné ámúhá hallúrí íjcyane ámuha ménehíjcyáhi.

17 Aame ímiááné ámuha méijcyá éhne múúne hállúvatúmé íjcyadu wáájácumeítýume. ¿Aca keená ímichi máavyéjúúlléiyáhi? ¿A teene téejá pañéene órótu méenúmeíñéhjij, mityá teeja duuruvaja ímichi téejá tájpí pañéenéhjí íjcyaj?

18 Áhdure ámuha ménehíjcyá Píívyéébé iicúvé cójavtsómeíñé waíji mémerívá tsane ámuha meméénuiñé menéérone ámuha meméénútúróné muhdú néétune. Áánetuvá ihdyu díibyé iicúve mémeri ámuha tsane meméénuiñé menéérone ámuha meméénútúhajchíí ímityúné ámúhá hallúrí íjcyane ámuha ménehíjcyáhi.

19 Aame ímiááné ámuha méijcyá éhne múúne hállúvatúmé íjcyadu wáájácumeítýume. ¿Aca keená ímichi máavyéjúúlléiyáhi? ¿A teene Píívyéébé iicúve, mityá teene wáíji ímichi téejí halluvú tene cójavtsómeíhíjcyaijí?

20 Muurá téejí mémeri tsane imyéénuíñé tsaate nééne dómajcó páneeréjuco múhduná téejíene íjcyánéhjimájuco.

21 Áhdure idyé duuruvája mémeri tsane imyéénuíñé ditye nééne dómajcó páneeréjuco téejáene íjcyánéhjí Píívyéébe mémemájuco ímichi díibyé wáábyuta tene íjcyánélliíhye.

22 Áhdure níjkyéjí mémeri tsane imyéénuíñé ditye nééne dómajcó Píívyéébekéjuco díibyé avyéjú tene íjcyánélliíhye.

23 ¡Ahdícyane máidáátsoju ámúhakye tene pájtyeíñej! Muurá tehdujuco ámuha Píívyéébeke meíicúveróné ámúha bájtsori. Áróóná ámuha mécoévahíjcyá teenéjuco awáá taúhbájutu páñétütsíí íjcyane Píívyéébeke ámuha meúráávyéne tsái míyé meijcyame tsíjtyeke mepiáábóiyóne. Ehdu ámuha tsanéhjíjuco meméénuyóné tsá meméénuhíjcyatúne.

24 Aame muurá ámuha éhne múúne hállúvatúmé tsiéllevu tsátyéjcatsíyódú wáájácumeítýume. Muurá éetébáwu íjcyáróobeke ámúha ádó pañétú ámuha mewáagoómé ¿íveekí camééolloke wáágootúmé díibyemáyé ámuha máádohíjcyáhi?

25 ¡Máiidáátsoju ámúhakye tene pájtyeíñej! Muurá ámúhá lliyiíllóné, ámúhá bohtámú, ámuha ménityuhíjcyará imíwu. Áróóná ténehjí pañévú ámuha mépícyohíjcyá ímityúné naníyí ámuha meúcuhíjcyanéhjí.

26 Aame ámuha ímiááné hállúvatúmé íjcyadu menééme tujkénú méímibáávyé ámúhá íbuwááné íjtsaméí ímiáámeréjuco ámuha meijcyane ámúhadítyú ibohóhwáucunúki.

27 ¡Árónáa ihdu máidáátsoju ámúhakye tene pájtyeíñej! Muurá ámuha pánehjídú ímiáámédú éhne műúne níjkyéné pañe nehníwu néerone pánehjídú hállu imíwu meíitedu.

28 Ehdu ámuha meícyahíjcyá míamúnáama pánehjídú ímiáámeúvúdú tsanééré ímityúné íjtsaméí ámúhá pañe íjcyame.

29 ¡Áameke ámúhakye máidáátsoju tene pájtyeíñej! Íveekí ámuha éíjyuúvú ditye dsíjivétsohíjcyámé Pívyéébé ihjyú uubálle múnáauvú níjkyéné méícyáávétsohíjcyá ímiáámeváa diityéúvú íjcyánellíhýe.

30 Áane ámuha ménehíjcyáhi: “Éíjyuúvúu méihdé múnáauvú íjcyáijyu meíjcyaca muurá tsá medsijivétsóítýuró Pívyéébé ihjyú uubálle múnáake.”

31 Ehdu ámuha menéeneri muurá ámuháyé méúubállémeí diityéúvukéé dsíjivétsohíjcyámeúvúj tsiiiménémúhaabe ámuha meíjcyane.

32 Ahdícyane wa ihdu oke meméenú ámuha meímillédú ámúhá ihdé múnáauvúu méénuhíjcyádú diityédúré ámuha menéémeé.

33 Áyeta muurá ámuha íñimyémuméjte. ¿Aca ámuha méijtsúcunú cúujúwatu ámuha mepállójcóiyone?

34 Áánellii ícyooca ó pícyóoroó ámúhama tsíjtyeke Pívyéébé ihjyú uwáábojte pane wáájacúmeke ámúhá uwáábojte íjcyáímyeke. Árómeke muurá ámuha méüráávyehíjcyá pátsáríjcyoméré pacóomiváriye. Áamedítýu muurá tsaatéké ámuha méwátsíhcyuú píhcyáávejááné pañévu. Áane tsááteke ámuha médsíjivétsóo páwachékev mewátyétyéhcúneri.

35 Ehdu ámuha menéénellii ámuha pámé hallúriyé teene éíjyuúvúu ímiá uwáábojtéké ditye dsíjivétsohíjcyanéhjji. Muuráhhja Abéé ímiáábé íjcyáábeke íñahbéré dsíjivetsóhi. Ááné boonée tsíjtye Pívyéébé ihjyú uubálle múnáake ámúhá ihdéejte dsíjivetsóhi. Átsihdyúu nihñéré dsíjivetsómé Berekiaá hajchi Tsacaríake duuruvájama Pívyéébé iiçuvé cívátsómeíhíjcyáné waijj ráhoúcunútsihvu.

36 Aane ímiááné ámúhakye o néé ehdúu éíjyu múnáauvú dáríivémeíhíjcyáné muurá ámúhá hallúri íñe ícyooca ámuha meíjcyámé hallúri.

Jerotsarée múnáake Jetsóó kímoovéne (Rc 13.34-35)

37 Ahdícyane ámuúha Jerotsarée múnaaj, ¿íveekí ámuha méllihiyánúpétsohíjcyá Pívyéébé ihjyú uwáábojtéke? ¿íveekí ámuha diityéké néwayúunetu mááamuhíjcyáhi? Muurá imíllerroobe ámúhakye iújcune éhne műúne cáraca iiitsíimeke ihñuwáácyú lliiñévú újcuđu. Árónáa ¿íveekí tsá ámuha meímillehíjcyatúne?

38 Ááné déjúcotu muurá ámúha cójomí ápajyúréjuco íjcyáíñ.

39 Ahdícyane ámúhakye o néé téhdure oke ámuha maájtyumíjúcóóityúné tsiiñe o tsááiñévújuco. Téjyu muurá ámuha oke maájtyumíne méneéhi: “Maímijyu áánu Pívyéébe mémeri tsááneéj.”

24

Duuruvaja wágóóóveíñé Jetsóó nééneé (Mc 13.1-2; Rc 21.5-6)

1 Aabée Jetsóó duuruvájá pañétú muha meíchívyénáa múúha tsúúlleríjyuco péébeke muha mépiuvá téjahji imíwu méenúmeíñé muha meííteki.

2 Aamée muha meíítemeke neébe:

—¿A ámuha méiíté imíwu duuruvaja méenúmeíñé? Muurá ímiáánetúré ámúhakye o néé ehdú nééroja wácacváyhacámeíñé.

Jetsóó tsááíñé ihde pájtyéiñéhji

(Mc 13.3-23; Rc 21.7-24; 17.22-24)

3 Átsihdyúu muha oríívó bajúvú mepétsihvu ácúúvéebeke áábánéwu muha menééhi:

—Cána múúhakye duubállé müijyú tene pájtyeíñé eene múúhakye u néhíjcyanéhji. ¿Aca íinetú muha méwaajácuú iiñúji níjkévaíñeréjuco u tsááíñé píihjucóone?

4 Áánélliihyée neebe múúhakye:

—Éhdu nééme tsáma wajácutsi méíjcyaco ámuha maállítsámeítyu állíu múnáadívu.

5 Muurá o tsááíñé tsúúca píihícooca íjcyáimyé mítyame óhdi díllómeímye. Aame nehíjcyáá diibyéjuco Críjto íjcyane. Aane mítyame cáhcújtsóó bañúháñe.

6 Áhdure íjcyáíñé méenujcátsi pahúlleváre. Árónaa méíllityédíñé. Muurá tsáhái téijyu o bólhwáávéityúne. Árónaa ihdyu ehdú nénehji tujkénú pájtyeéhi.

7 Muurá tsáné iiñúji múnaa méenújcátsií tsúíñé iiñúji múnáama. Áijyu íjcyáíñé ájyabáánema cheméháñe. Áhdure pahúlleváré iiñúji vááúméméíhi.

8 Ehdú déjúcórveíñé ícúbáhraméí iiñújiri.

9 Áijyu muurá ámuha tahñéjté meíjcyáné hallútú cáhcújtsotúmé ámúhakye itsáílléne ámúhadí ícúbáhraáhi. Aame ámúhadítyú tsaatéké dsíjívétsoóhi.

10 Áijyu muurá mítyame amúhadítyú oke cáhcújtsorómé tsáhájuko oke cáhcújtsóityúne. Aame ámúhakye itsáílléne ámúhadívú méenútsoó tsijtyeke.

11 Áhdure idyé téijyu mítyame állíu múnaa díllóméí Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadi. Áámedívú mítyame állítsáméméíhi.

12 Ehdú páhduváré ímityúné íjcyánetu mítyame tsáhájuko wájyúcatsíityúne.

13 Áánetu ehdú néérónéhji pañe Píívyéébeke íhvéjtsotúmé tsáímíyé íjcyame ihdyu pájtyeéhi.

14 Muurá teene díibyé avyéjutu íjcyáné uwááboju ímiáájú pámeekéréi iiñújiri íjcyáné miámúanáake waajácútsáméméíhi. Áijyu ihdyu botsíi ó tsaá páneere illuréjuco iníjkévaki.

15-16 Muurá duuruvájatu tsátsii íiné imityúné úujéityútsihvu tsane ímityúné úújeténé Píívyéébeke ávyéta tsáriyé pájtyeéhi. Ahdícyane teene ámuha maájtyumícooca méwáácunúcо cáméhbaúnev Jodéá iiñúji múnaa ámuha meíjcyame. Ehdúu ímiááne tene pájtyeíñé muurá Daniéré tsúúcajátújuco nééne Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi íjcyáabe. Aane éévehíjcyámé íhya waajácújucóo iiná íjcyáíñé.

17 Ahdícyane téijyu áachi íjcyame íúcaavéjúcohdi ímijcöhö pañévú tsíeméné iújuki.

18 Áhdure íúmhé pañe íjcyame íoomíjyúcohdi ihjyávú íwajyámu éllevu.

19 ¡Máidáátsoju tsáma tene pájtyeíñé téijyu walléémú éévájtema tsijtye ñohñóríyéi ítsíiméwuúmú íjcyámeke!

20 Áánéllii ihdyu Pívyéébema méihjyúvaco wáyeéévejcóójí ehdu tene ámúhama ipájtyétuki, áhdure tsúcohíváneri úúnijyáijyu níijyáháñé lliine ámuha mewáácunútuki.

21 Muurá téijyu íjcyáñé ávyétá ihnáhó ícúbáhraméí íñée íñúji ípívyéévetsihdyu múijyú íyahíjcatúne. Ááné boonétu ihdyu tsáhájuco múijyú tehdu nééné ícúbáhraméí íjcyáityúne.

22 Aane muurá Pívyéébe oke wállóótua pámeere dsíjíváiyáhi. Áánéllii híci tsiiñe oke wállóóibye ihñéjté wájyuri.

23 Aane tsúúca tene píñícooca íjcyáimyé tsaate illure iállíñé ‘tsúúca Críjto tsájucóóhi’ nééimye. Áameke tsáma wajácútsi meíjcyáne mécáhcújtsodíñé.

24 Muurá íjcyáimyé álliú múnnaa iiye Críjtodí díllómeimye. Áhdure muurá díllómeimye Pívyéébé ihjyú uubálle múnáadi. Aame piivyéteé méénüráityúronéhjí imyéénune. Ááneri muurá mújtásoimyé míamúnáake Pívyéébedityu. Tsáijyu múúne téhdure mújtátsóiyómé ímiánné dííbyeéjtéjuco íjcyárómeke.

25 Aane íñe ámúhakye ó úúballé ihdéjuco ehdu tene pájtyeíñé ámuha metéíbúwááveki.

26 Ahdícyane tsaate ámúhakye ‘éje, áádi éhlle Críjtoó’ néhajchíí mépehdí téhullévu. Áhdure ditye ámúhakye ‘áádi éhjá pañe Críjtoó’ néhajchíí mécáhcújtsodí éhduhjí ditye ámúhakye néérone.

27 Muurá ihdyu éhne múúne chijchi ááméjutu níjkéniiñévújuco rórihjyácodú ámúhakye ábájíñéjcuñíé Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsiiñe o böhówááveíñé.

28 Áábedívú muurá óhdivu táuráávye múnnaa píhcyááveé éhne múúne tsíeméjpí dsíjíváébedívú áñumu píhcyaaavédu.

Jetsóó tsáácooca pájtyeíñéhjí

(Mc 13.24-37; Rc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

29 Ehdu ícúbáhraméí pájtyéné boone coójiejpi nuhba illuréjuco áábatéiñé. Áhdure péjcoejpi tsáhájuco ájchúityúne. Áijyu miiçcuru dójcoo cáámetu. Ehdu páneere íévéhóówari íhtsútunéhjí íjcyane mujtárabá íjcyáhi.

30 Áijyu tsúúca Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe páneere táihstsútú táavyéjuma ojtsó pañétú ó böhówááveéhi. Ááneri muurá oke cáhcújtsotumé íñújírì íjcyame iillityéne taáhi.

31 Aabe téijyu níjkyéjí múnáake ó táuhbaá ditye kékavánécoba illíjchu írojrócó pámeere múldumé íñújírì íjcyáné míamúnnaa tahñéjté óhdivu ipíhcyááveki.

32 Cáhawáá méijtsúcunu higyeérahej. Muurá itsóúvéné tsiiñe tehe béhjívánetu méwaajácu píjcyaba píihíjucóone.

33 Ahdu nééne íñe ámúhakye o nénehjí pájtyénetu ámuha méwaajácuú tsiiñe o tsááíñé éévé tsúúca úújeténe.

34 Muurá ímiáánetúré ámúhakye o néé ehdu nénehjí pájtyeíñé íñei íñújírì míamúnnaa íjcyapíñááaca.

35 Muurá íñe íñújíma páneere íévéhóówari íjcyanéhjí wágóóvéehi. Áánetu íñe ámúhakye o néhíjcyáné tsá múijyu wágóóvéeityúne.

36 Árónáa ihdu o tsááíñe éévé tsá múha wájácutúne. Níjkyéji múnaa ijcyarómé tsá wájácutúne. Téhdure páñetu Píívyéébé Hajchi o ijcyároobe tsá o wájácutúne. Apáábyéré ihdu Llihiyó waajacú mújyú tsiiñe oke iwállooíñe.

37 Muuráhjáa Noéé ijcyáijyu ijcyáné miámúnáake tene pájtyedüré pajtyéíñe Miámúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsiiñe o tsááíñe.

38 Muuráhjáa téijyu ijcyame iíñuji cájávéríñé ihde ‘iinéjuú’ iñééne ícyahíjcyá iimillédu wañéhjíneri táábávajcátsiyi. Ehdúu ícyahíjcyámé tsúúca Píívyéébe iíñuji cájávértsóíñéllii Noéé ihmíiné pañévú úcáávértsihvújuco.

39 Aamée ehdúu iícyahíjcyáneriyé túhuuvémé wájájcúmeítýúnáa tsúúca pánere iíñuji cájávérnetu tsáhájucu ditye píívyetétú muhdú ipájyeténe. Áhdure iívané muurá miámúnaa iimillénhjiríyé ijcyánáa Miámúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsiiñe o tsááne ábájinéjcuú diityéke.

40 Téijyu muurá mítyétsi wákímyeíhíjcyámútsidítýú tsáápiikye wájájcúratúné o újcuñetu tsijpi tétsihvúré coévaáhi.

41 Áhdure tsaatépí cáatsohíjcyámúpidítýú tsáápílleke o újcuñetu tsíjpille coévaá tétsihvúré.

42 Áánéllii tsáma téibúwá méíjcyaco tééné ijtsúcunúre. Muurá tsá mewáájácutú mújyú o tsááíñe ámúhá avyéjuube o ijcyáabe.

43 Muurá tsaapi ihjya cùwátuube téhmé péjcovéiyá naní múnaa tépejco díibye éhnénehjí nániíñé iwájácuca. Aabe muurá tsá nánichóityuró ihñénehjívu.

44 Ahdu tsáma téibúwá méíjcyaco naní múnáake tsaapi téhméiyódu. Muurá ámuha meíjstsótúnáa ó tsaá Miámúnáájpidívúu o ípívyééveébe.

Tsaatétsí wákímyeíñetu ijcyáné uwááboju

(Rc 12.41-48)

45 Muurá tsaapi tsáímíyé íavyéjúubema wákímyeíbyeke pícyoobe ihyákímú tehméébedívu. Aabe diityéké ímí iícvé tééne tájpí ditye ijcyáíñéhjitu.

46 Ahdícyane maímiyyu dibye ijcyane íwákímyéiyi ijcyáábeke íavyéjuube ájtyumívaábe.

47 Aane ímiááné ámúhakye o néé ímiáábé ijcyáábeke íavyéjuube ihñévú téhme-tsóne.

48 Áanetu ijcyabé tsaapi ímítyuube íavyéjuube ‘iicuí óómítyúné’ iñééne íwákímyéi iibúwá ijcyátúube.

49 Ehdu néébe muurá illure ihyákímuke imyéénúne iimillédu wañéhjíneriyé pehíjcyá tsíjtyéhjima llíyíjcyáveebére.

50 Aabe ehdu ícyahíjcyánáa muurá íavyéjuube óomiibye tuvááová díibyeke dibye ítsótúnááaca.

51 Áabeke muurá illuréjuco dibye ihnáhó ícúbahráné ímityúmé bañú múnaa pánéhjídú ímiáámeúvúdú ijcyámeke imyéénudu dibye ityáá ihwáñe iíhdónema. Ahdu muurá pajtyéíñe miámúnáama tsiiñe o tsáácoóca.

25

Bádsíjcadítýú ijcyáné uwááboju

1 Muurá idyé níjkyéjiri ijcyabé Píívyéébé avyéjú tsaatéhjáa 10-meva bádsíjca tsáápíllé taji ijcyáíbyeke peetémá téhmehíjcyádu.

2 Diityédítýúhjáa 5-meva ímuhdúrejte. Áanetu híjáa téhduméré 5-meva ímíajte.

3 Aaméhjáa diitye ímuhdúrejte tsá tsájtyetú ícyuujúwájpacyóné ipyéété ipáñenuíñe.

4 Áanetúhjáa ihdyu íimíajte tsajtyé ícyuujúwájpacyóne.

5 Aaméhjáa wájsípítýúubeke tépejco ityéhmehíjcyárone icyúwávénellii illuréjuo cùwane.

6 Árónáacáhjáa tsúúca pécójpiiñe tsaate kéévánécoba nééhi: “¡Tsúúca tsaabe ámuha metéhmehíjcyáabel! ¡Wa mécáhdahíroj!”

7 Ahdújucóhjáa ditye iájkyné íicúi íjcyátsíiivyéjucóóné ipyééteháñema.

8 Áánáacáhjáa diitye ímuhdúrejté cuujúwajpacyó tsúúca óuvéhi. Áánéllihiyhjáa diitye íimíajtéké neeróme: “Cána óvíjyuco műúhakye ámúhá cuujúwájpacyotu tsánéhwuúvú maájcu. Tsúúca műúhadívú műúhá cuujúwajpacyó óuvéhi.”

9 Árónáacáhjáa nééme diityéke: “Tsáhaá. Muurá ehdu meméénúhajchíi méhdivu óúúveíñé tsaméhjídívújuco. Wa ihdyu tsiiñe máahdótej.”

10 Ahdújucóhjáa ditye ahdóvúi pééné hallúrí tsúúca wájtsíibema ditye úcaavéné teeja dibye wáñehjívatéijyá pañévu. Áámé hallúvuhjáa illuréjuo dibye téejá lleeöhówá wátajcóné múaha iúcaavéjúcótuki.

11 Ááné boonéréjucóhjáa diitye ímuhdúrejte iwájtsíne llééhowa dibye ipááyúcúro wátótóhcoméré nééneé: “¡Ávyéjuúbej, Ávyéjuúbej, műúhakye paayúcu!”

12 Árónáacáhjáa neebe diityéke: “Tsá o wáájácutú ámúhakye.”

13 Ehdúu iúúbálléne műúhakye Jetsóó nééhi:

—Téhdu ámúhakye tene ipájtyetu tsáma ímíñevú meíjcyátsíívyéne oke méitsohíjcyaco. Tsá muurá mewáájácutú muijyú tsiiñe o tsáaiñe Míamúnáájpidívúu o ípívyééveébe.

Dsíidsitu íjcyáné uwáábojo (Rc 19.11-27)

14 Téhdure níjkyéjiri íjcyaaabe Pívyéébé avyéjú wákimyéi tsáné avyéjuube tsíñé iinújí iááhíveté íwákimyéi múnáadívú idsíidsike téhmétsóñúdu.

15 Tsáápihídívuhjáa pícyoínuube 5,000-jiva, tsíjpihídívuhjáa 2,000-jiva, tsíjpihídívuhjáa 1,000-jiva. Ehdúhjáa diityéké íjtsúcunúdunéhjí iwájtúne peebe diityédítyu.

16 Ááné hallúrhjáa diibye 5,000-jivámá íjcyaaabe náhjihé meenú téénema. Áánerílhjáa llíyaatétsoobe dííbyema tsiiñe éhníñevu 5,000-jiva.

17 Áhduréhjáa idyé tsijpi 2,000-jivámá íjcyaaabe náhjihé imyéénúneri llíyaatétsó tsiiñe éhníñevu téhdunéré 2,000-jiva.

18 Áanetúhjáa tsijpi 1,000-jiváré dibye ájcuíñuube illure cuuú teene dsíidsi wákimyéichótúube.

19 Áánáacáhjáa diityé avyéjuube tsúúca wajtsí diityédívú. Aabéhjáa ímíbajchóvá diityémá teene diityéké ityéhmétsóñúne dsíidsi muhdú ditye téhmene.

20 Tujkénúhjáa ímíbajchoobe 5,000-jivávúu iájcúúbema. Aabéhjáa néé dííbyeke: “Ávyéjuúbej, okée éhne 5,000-jivávú u ájcune muurá iñeeé. Áanetújuco iñe tsiiñe éhníñevu téhdunéré 5,000-jiva o llíyaatétsóne.”

21 Áánélliihyéjháá neebe íavyéjuube dííbyeke: “Tehdújuco, ávyeta ímiáábé uu ímí tehdújuco u wákímyeíbye. Muurá múhdurá néérone ímí ú tehméhi. Áánéllii ícyooca éhnííñevu íjcyane díhyójtsí pañévú ó ihvéjtsoó u téhmeki. Ahdícyane óvíí illuréjuco u ávyéjuuténe.

22 Áabé boonétúhjáá tsijipi 2,000-jívávúu ityéhmétsóóbema idyé ímibájchoóbe. Aabéjháá idyé néé dííbyeke: “Ávyéjuúbej, okée éhne 2,000-jívávú u téhmétsóíñuné muurá íñé. Áánetújuco íñé tsiiñe éhnííñevu téhdunéré 2,000-jíva o llíyaatétsóne.”

23 Áánélliihyéjháá idyé neebe íavyéjuube dííbyeke: “Tehdújuco, ávyeta ímiáábé uu ímí tehdújuco u wákímyeíbye. Muurá múhdurá néérone ímí ú tehméhi. Áánéllii ícyooca éhnííñevu íjcyane díhyójtsí pañévú ó ihvéjtsoó u téhmeki. Ahdícyane óvíí illuréjuco u ávyéjuuténe.”

24 Ehdúhjáá tsaatétsima iimibájchótsihdyu iíneebe ípyée 1,000-jívávúré iájcúúbedívu. Aabéjháá illure néé dííbyeke: “Ávyéjuúbej, ópée ó waajácú múhdurá u néébe uure u wákímyeíñé hallúvú dsíidsíjike u ékéévehíjcyatúne. Muuráhjáá ihtsútúnetu o llíyaatétsóné dsíidsíjí ímiátsíí páneere úhdivúré ú újcúiyáhi.

25 Áánélliihyéhé illure ó cuuú diidsíidsíke. Aane íñé diidsíidsí.

26 Áánélliihyéjháá íavyéjuube néé dííbyeke: “¡Áyeta ímityube uu óvéhe múnáajpi tawákímyéi múnáadíty! ¿A éhdurée ú meenú teene tadsíidsíke ‘o wákímyeítyúroobe dsíidsíjike o ékéévehíjcyán’ u néénema?

27 Aanéhdée ihdu ditye dsíidsíke téhmehíjcyájáubá pañévúré ú pícyóóiyá tene óoma illíyaatéki. Aacáá muurá ícyooca ó wajtsiyyá éhnííñewuúvújuco tene llíyaaténááca.”

28 Ehdúhjáá dííbyeke iñétsihdyu neebe tsaatéké tétsihyi íjcyámeke: “Áábyedítyú eene 1,000-jíva íjcyane dsíidsí medójtúcúne maajcú áadíkye eene 10,000-jíva idsiidsí íjcyáabeke.

29 Muurá múúne ihñe llíyaatétsómeke éhnííñevu tsiiñe máajcú ditye illíyaatétsoki. Áánetu ihñe pevénéré pícyohíjcyámedítyú illuréjuco medójtucúné páneere diityédi íjcyaróne.

30 Ahdícyane áadíkye iinéubará óóma wákímyeítyúúbeke méwaagóote peete íjcyátuhullévú dibye ityáá ihwáñe ihdónema.”

Pámeere míamúnáama ímibájchoju íjcyáíñ

31 Muurá Míamúnáajpidívúu o ípívyééveebe múijyú tsiiñe o tsáácooca ó tsaá ihtsútuubéréjuco avyéjuube o íjcyaaabe tahñéjté níjkyéjí múnáama. Áijyu táavyéjú ijywáá hallúrí ó ácuúcunuúhi.

32 Áabédívú óhdivu páneere íññújiri íjcyáné míamúnnaa pícyáávemedítyú ó dówajcáróo tsaatéké ihdyúétsihvúré éhne múúne obééjámudítyú cáávarámuke ítyehméébé dówajcáródu.

33 Aame diitye obééjámudi o díllome óóma íjcyáahi. Áánetu cáávarámudi o díllome tsiéllléré íjcyáahi.

34 Áijyu eene óóma íjcyámé avyéjuube o íjcyaaabe diityéké ó neéhi: “Muuráhjáá Llihíyó ámúhakte íññújí iipívyéjtsótúné ihdéjuco ityújkévééllémeke wábyujtsödújuco íñé ámuha óóma táavyéjuri.”

35 Muuráhjáa o ájyabáávatéébeke ámuha oke mémáchótsohíjcyáhi. O adóiýóneríi o íjcyáábeke ámuha oke méíchohíjcyáhi. Wáajácúrátuuubée úlleebéré o péhíjcyáábeke ámuha oke mécuwátsohíjcyá ámúhá jaaháñevu.

36 O wájyamúúvátúúbekée ámuha oke máajcú wájyamúvu. O chéméébekée ámuha oke méúújehíjcyáhi. Cúvéhóójarii o íjcyáábeke ámuha oke méúújehíjcyáhi."

37 Ehdu o néenéllic muurá ditye ímiájté óóma íjcyame oke neéhi: "Ávyéjuúbej, ¿acáa múijyú u ájyabáávatéébeke uke muha mémájchotsóhi? ¿Múijyúhjáa adópiyi i íjcyáábeke uke muha méijchóhi?"

38 ¿Áhdurée múijyú múa uke wáajácútuube u úlléébeke uke muha mécuwátsohíjcyá múúhá jaaháñevu? ¿Múijyúhjáa u wájyamúúvátúúbeke uke muha máajcú wájyamúvu?

39 ¿Acáa múijyú u chéméébeke uke muha méúújehíjcyáhi? Áhdure ¿acáa múijyú cúvéhóójari u íjcyáábeke uke muha méúújehíjcyáhi?"

40 Ehdu muurá oke ditye néenéllic ó neé diityéke: "Muuráhjáa ihdyu ehdu ámuha tahñéjteke iítéculútuméré panévatúré mepiáábohíjcyáneri ookéjuco ámuha meíícuvéhíjcyáne." Ehdu ó neé óóma íjcyámeke.

41 Áánetu óhdityu tsíelléré íjcyámeke ó neéhi: "Méíine óhdityu ámúhá imítýu níjcaúvú ámuha mewágóóvóveímye. Muurá ámuha mewágóóvóveé ihyákínuma Naavéné wágóóvóvéné cuujúwá pañévú múijyú ámuha meíjchívéityúhullévu.

42 Muuráhjáa tsá ámuha oke memáchótsohíjcyatú o ájyabáávatéébeke. Tsáháa ámuha oke meíchohíjcyatú adópiyi o íjcyáábeke.

43 Áhdurée wáajácúrátuube o úlléébeke tsá ámuha oke mécuwátsohíjcyatú ámúhá jaaháñevu. O wájyamúúvátúúbekée tsá ámuha oke maájcutú wájyamúvu. Tsáháa ámuha oke meúújehíjcyatú o chéméébeke. Tsáháa ámuha oke meúújehíjcyatú cúvéhóójari o íjcyáábeke."

44 Ehdu o néenéllic muurá oke neeímye: "Ávyéjuúbej, áronáacáa tsá múijyú uke muha maájtyúmitú u ájyabáávatéébé adópiyi i íjcyáábeke. Tsáháa múijyú úlleebéré o péhíjcyáábeke uke muha maájtyúmitúne. Áhdurée tsá múijyú muha maájtyúmitú wájyamúúvátuube u íjcyáábeke. Áhdurée tsá muha mewáájácutú u chémene. Áhdurée tsá muha mewáájácutú cúvéhóójari u íjcyane. Aanéíívarií muhdú uke muha mepiáábóiyáhi."

45 Ehdu oke ditye néenéllic ó neéhi: "Muuráhjáa tahñéjteke ámuha mepiáábohíjcyátúneri téhdure ookéjuco ámuha meéhdiivállehíjcyáne." Ehdu ó neé óhdityu tsíelléré íjcyámeke.

46 Aame íluréjuco wágóóvóvéné múijyú níjkéváityúné iítcúbáhrámeíhullévu. Áánetu ihdyu ímiáámé pájtyéteé muhdú íjcyáityúmeréjuco iíné imíjyaú iíjcyáki.

26

Jetsóoke iékééveíñé ditye pítyáćójcatsíñé

(Mc 14.1-2; Rc 22.1-2; Ja 11.45-53)

1 Ehdúu Jetsóo ifrééné boone tsiiñe múúhakye nééhií:

—Muurá míjcyoojícutúréjuco pajtyété wañéhjí lléévaíñé.

2 Ááné pañé muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyéévébedívú tsaapi ékéévétsóo tsaatéke. Aame oke dsíjivétsóo páwachékevu iwátyétyéhcúneri.

3 Aanéhjáa ímiááné téijyu teene wañéhjí tujkéveri páñétúejpi llúuvájté avyéjuube Caipáa jávú píhcyaaavémé tsijtye llúuvájté avyéjujee, túkevéjtsojee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame.

4 Aaméhjáa pityácójcatsí muhdú díibye hallúvú iálliñe díibyeke iékééveíñé ídsíjivétsoki.

5 Aaméhjáa néjcatsíhi:

—Tsáhái íñe wañéhjí pañe tehdu meméénúityú míamúnáake meíibórínúyónellíhye.

*Pácúúcújpácyori tsáapille Jetsóoke ihníwau müríjchóné
(Mc 14.3-9; Ja 12.1-8)*

6 Áijyúu muha Betániári Tsimóo díibyeré ‘Ahlláriho’ némeííbyé jari.

7 Áánáacáa tsáapille tsáá Jetsóo éllevu pácúúcújpácyó mítyane áhdómeíjpácyoma. Ájpacyóríi müríjcholle ihníwau majchóri íjcyáabeke.

8 Aanée müúhakye tsaríwu pájtyénéllii muha menéehíi:

—¿íveekíami aalle ícúbahra pácúúcújpácyorij?

9 Muurá téjpacyo menáhjihénúne dsíidsiri mépiáábóiyá ídáátsóméhjíke.

10 Ehdúu muha menéjcatsíñé illéébóne müúhakye neébe:

—¿íveekí ámuha méihjyúvá áamyédityu? Muurá ihdyu tehdújuco dille méénunue.

11 Muurá diitye ídáátsojte tsá kiávú ámúhadítyú pééityúne. Áánetu tsá mühajchótá ámúhamá o íjcyáityúne.

12 Áánéllii oke téjpacyóríi müríjcholle oke ditye cúúuíñé ihde tájpi iimíbjachóne.

13 Aane ímiáánetúré ámúhakye o néé íñe tajtyééveri míamúnaa pájtyetéíñé uwááboju úwáábohíjcyámé muurá idyé teene úúballéné pámeere iíñújíri íjcyáné míamúnaa waaјácuúhi. Ehdúu Jetsóó néé müúhakye.

*Jóoda Ijcaríóóté Jetsóodívú ékéévétsoíñé
(Mc 14.10-11; Rc 22.3-6)*

14-15 Aanéhjáa téijyu Jóoda Ijcaríóóté tsaapi muuha 12-meva meíjcyáméejpi íjcyároobe müújyúrá llúuvájté avyéjujté éllevu ipyééne neeté diityéke:

—¿Aca mühundá íñe oke ámuha mááhdóiyá ámúhakye Jetsóodívú o waaјácutsóne?

Ehdúhjáa dibye néénéllii ahdómé 30-jiva.

16 Aanéhjáa diityémá ipityácójcatsíñé tsúúca iimíbáchójcatsíñéllii ítsámelhíjcyaaabe muhdú díibyedívú iékéévétsoíñé.

*Ímamyémuma Jetsóó májchone
(Mc 14.12-25; Rc 22.7-23; Ja 13.21-30; 1Co 11.23-26)*

17 Aanée teene pajtyété wañéhjí óóritýúne pááá májchómeíhíjcyáné wanéhjí tükévajcójí muha Jetsóoke menéehíi:

—¿Kiávú ú imillé wañéhjí májchó muha meméénunue?

18 Áánélliihyée neebe müúhakye:

—Cáhawáá mepe Jerotsaréevu éhne tsúúca wájácú ámuha menéébe jávu. Áábeke méneeco tsúúca muhdú o íjcyáíñé éévé píihjúcónéllii díibye jávú ámúhamá íñe wañéhjí o pájtyeíñé.

19 Ahdújucóo tsaate müúhadítyú ipyééne teene majcho díibye jávú méénunue.

20 Ááné iiyúnuvúu tsúúca muha mémajchó dííbyema.

21 Átsihvúu neebe múúhakye:

—Imiáánetúré ámúhakye o néé íjcyabe tsaapi ámúhadítýú óhdivu méénútsóiibye.

22 Ehdúu dibye múúhakye nééne ávyétá kimóhcó múúhakye pajtyéhi. Áánélliihyée muha pámeere menéé dííbyeke:

—Avyéjuúbej, ¿aca caabyé íñe ehdúu uke muha méméénuúhi, a oó?

23 Áánélliihyée múúhakye neébe:

—Íñe tsají pañévúré muhtsi dííbyema memájchoobe ehdúu oke méénuúhi.

24 Ehdúu imiááné oke pajtyéíñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébeke tsúúcajátújucóo Píívyéébe íwaajácúháámitu néhdújuco. Árónáá ihdyu máidáátsouj tene pajtyéíñé ehdúu oke méénúúbeke. Tsáháá ihdyu dibye íjcyáityuróne.

25 Ehdúu dibye néénélli diibye Jóóda eenéhjáá dííbyedívú méénútsóiibye néé dííbyeke:

—Avyéjuúbej, ¿a oo tehdu uke ó méénuúij? Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—Éée, uu muurá ehdúu oke ú méénuúhi.

26 Ehdúu iñétsihdyu pááaho iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánemáá idyóhdahínunévú múúhakye iwájtúne neébe:

—Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho.

27 Áhdurée idyé ado iékéévéne téhdújtsoobe. Áánevúu múúhakye iájcúne neébe:

—Íñe tátujpácyo náávé íjcyane maádo.

28 Aane úúballé íñe muhdú ámuha meícyahíjcyáné pityájcoju o dsíjíveneri tsíhdyuréjucóo cápáyoovéíñe. Ahdícyane tátujpácyo wágóóóveé páme wájyuriyé múhdumé teene cáhcujsómé imityú iábájíívemeíki.

29 Aane ámúhakye o néé ícyoocátú tsiiñe ámúhama o ádójúcóóityúné óovajpácyo mújyú Lílihyó avyéjuríyéjucóo meícyácooca tsiiñe maádóiñévújuco. Ehdúu Jetsóo néé múúhakye.

Jetsóó úúballé Péédoro tóónúmetíñé (Mc 14.26-31; Rc 22.31-34; Ja 13.36-38)

30 Aamée teene pajtyétá wañéhjí majtsíjyú muha memájtsívátsihdyu mepéé oríívó bajúvu.

31 Átsihvúu múúhakye neébe:

—Ípyejco muurá ámuha pámeere illuréjucóo óhdityu metsújááveíñé pahúllevávu. Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Obééjámú tehméébeke o dsíjívetsóné boone illuréjucóo ditye mújtaíñé pahúllevávu.” Ehdúu muurá nééne Píívyéébé waajácúháámitu.

32 Árónáá ihdyu o dsíjíveebé tsiiñe o böhííne ó peé ámúhá ihde Gariréavu.

33 Áánélliihyée Péédoro nééhi:

—Íhya ihdyu íjtye uke íhvéjtsoóhi. Áánetu ihdyu tsá uke o íhvéjtsóityúne.

34 Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—Árónáá imiáánetúré uke o néé ípyejcójucóo oke u úráávyeróné u tóónuíñé cáracái májtsíváttúne ihde 3-ijyúva.

35 Áánélliihyée Péédoro nééhi:

—Muurá tsá o tóónúmeíityúne. Óvíjyuco ihdyu néhi oke ditye dsíjívetsóné tééné hallútua.

Ehdúu pámeere muha méneerá dííbyeke.

Píívyéébema Jetsóó Ílhjyuváne

(Mc 14.32-42; Rc 22.39-46)

36 Aamée tétsihdyu muha mepééme méúújeté ‘Getsemaní’ némeitsihvu. Átsihvúu Jetsóó néé múúhakye:

—Íchiíyéi meíjcyá Píívyéébema o ílhjyúvatéki.

37 Aabée múúhadíýu tsajtyé Pééedorómá Tsebedéó hájchimútsikye.

38 Áamedívúhjáa ávyétá ihnáhóré kímóóvemeíibyé néé diityéke:

—Muhdú íhya o dsíjívéiúvúduréjuco oke táábuwa. Ahdícyane cána íchihdyúréi oke metéhmej. Áróónáa ihdyu mécúwadíñé.

39 Ehdúhjáa iñééne peebe diityédítýu éhnííñéwuúvu. Átsihvúhjáa ímímóóúvéne Píívyéébema ílhjyúvaabe nééhi:

—Ayúu Táácaáaniij, muhdú u néhajchíí óvíjyacóóné o ícúbáhrámeíñé. Áróónáa idyé tsá o ímillédú u méénúityúne. Wa ihdyu muhdú u ímillédú óoma meénuj.

40 Ehdúhjáa iílhjyúvátsihdyu óómiibye wajtsí cuwári íjcyámedívu. Aabéhjáa néé Pééedoróke:

—¿Aca tsá eene ámuha cuwa maáábúcutú oke metéhmekí?

41 Imíchi bo meíjcyáne cùwávetúmé Píívyéébema méílhjyúvahíjcyá ámúhakye dibye ipiáábo ímítunévú ámuha metáhjátsámeítyuki. Muurá ímíáané ámuha meímíllerá tsaímíyé meíjcyane. Áróónáa tsá ámuha meíhnáhootú tehdú meíjcyáiyóne.

42 Ehdúhjáa diityéké iñééne tsiiñe óómiibye biwáhullévúre. Áánemáhjáa idyé tsiiñe Píívyéébema ílhjyúvaabe nééhi:

—Ayúu Táácaáaniij, muhdú u néhajchíí óvíjyacóóné o ícúbáhrámeíñé. Áróónáa ihdyu óvíli muhdú u ímillédú óoma ú meenúhi.

43 Átsihdyúhjáa idyé tsiiñe tsáabe wajtsí biwáhdúré cuwári íjcyámedívu. Ávyetáhjáa tsá cuwa ditye áábúcutúne.

44 Áamedílhjáa iílcúvétube tsiiñe oomí biwáhullévúre. Áánemáhjáa idyé tsiiñe Píívyéébema ílhjyúvaabe piéhdúré tujkénúu iílhjyuvádu.

45 Átsihdyúhjáa tsiiñe diityé éllevu itsááne neebe diityéke:

—Áyu ícyooca ihdyu illuréjuco mecéuwáiyóne. Áróónáa Míamúnáájpidívúu o ípíyéévéébedívú tsaapi ímítúmeke ékéévétsóíñé éévé tsúúca úújetéhi.

46 Ahdícyane illuréjuco metsu. Muurá tsúúca tsaabe óhdivu méénútsóiibye.

Jetsóoke ditye ékeevené

(Mc 14.43-50; Rc 22.47-53; Ja 18.2-11)

47 Ehdúhjáa Jetsóó néénáa tsúúca tsaatémá Jóóda wajtsí tétsihvu llúúvájté avyéejutémá túkevétsoje wállóónéllii tsáámeé. Aamée tsáá ímyéénujcátsiháñé niitsúmuma cáváajcoháñema.

48 Ácoocáhjáa íhdéjuco Jóóda nééne diityéke:

—Cáábyeké o chohchócuube diibyéjúcoói.

Áabeke meékkéévéne métsajtyéco.

49 Ehdúhjáa diityéké ipítyajcódújuco dibye Jetsóó éllevu itsááne dííbyeke nééneé:

—Ávyéjuúbej, ¿a áánu uúj? Ehdúu néébere chohchócú dííbyeke.

50 Áánélliihyéé Jetsóó néé dííbyeke:

—Muúbej, ¿aca íveekí ehdu oke ú meenúhi? Áróñáacáá tsúúca dííbyeke iékéévéébe tsajtyéme.

51 Áánéréjucóo tsaapi múúhadityú íniitsúwari wállórihjúcúné llúúvájté avyéjúubé únú múnáájpí núúmího.

52 Áánélliihyéé dííbyeke Jetsóó nééhi:

—Pícyo téhbabýá pañévú díniitsúwa. Muurá niitsúmuri méénújcatsímyé téwáhjiríyé dsíjíveéhi.

53 ¿Aca tsá u wáájácutú o ímílcea ícyoocáré Llihíyoke o táúmeíyóné níjkyéji múnaa oke ipájtyetétsoki?

54 Muurá illú oke ditye méénútúhajchíí ¿muhdúikyé pajtyéyóné tsúúcajátújucóo Pívyéébe néhijcyáné dííbyé waajácuháamítu cáátuváne?

55 Ehdúu dííbyeke ifnétsihdyu neeve dííbyeke ékéévémeke:

—¿Aca muhdú éhne műúne ímityúné méénuhjícyáábe éllevu ditye tsáhdu ámuha metsáá taéllevu niitsúmuma cávaájcoháñema? Áánérá íhyajchótá ámúháj piine o íjcyáabe duurúvájá pañévú ámúhakye ó uwáábohíjcyáhi. Áróóbeke keená ámuha oke meékkéévehíjcyáne.

56 Áróñáa ihdyu tehdújuko ámuha meméénune Pívyéébé ihjyú uubálle múnáápe tsúúcajátújuko néhijcyáné dííbyé waajácuháamítu néhdújuko tene ipájtyeki. Ehdúu Jetsóó néénáa illuréjuko muha mewááne tétsihdyu dííbyéjtane.

Túkevéjtsójé úmíwari Jetsóó íjcyane

(Mc 14.53-65; Rc 22.54-55, 63-71; Ja 18.12-14, 19-24)

57 Aamée awáá tsajtyéjucóo dííbyeke llúúvájté avyéjuube Caipáá jávú tééjari pánétúejte avyéjuyte íjcyáme éllevu.

58 Áánáacáhjáá Péedoró dííbyeke úráávyeebe pehíjcyá diityé kemúellére. Aabéhjáá úújeté pánétúejpi llúúvájté avyéjúubé já llahájtsivújuko. Aabéhjáá tétsihyi tééjá tehmé múnááj piinévú úújeté tétsihdyu iíite muhdú ditye Jetsóooke méénúññe.

59 Áánáacáhjáá diitye avyéjuyte íjtsámeí muhdú dííbyé hallúvú iállííne dííbyeke idsiíjvétsoíñne.

60 Áróñáacáhjáá tsá ditye pívyetétú muhdú dííbyé hallúvú iállíiyóné. Mityaméróhjáá diitye dííbyé hallúvú állihíjcyáme.

61 Áánéj piinévúhjáá tsaatétsí úúballé dííbyé hallúvú illúu dibye nééneé:

“Muurá Pívyéébé duurúvaja o wáácyáhcoja ó piivyété tsiiñe 3 coojívatúré o pánéévetsóné.”

62 Ehdúhjáá dityétsí úúballénéllii llúúvájté avyéjuube néé Jetsóooke:

—¿Aca íveekí tsá iiná u néétu aatyétsí díhyallúvú úúballénetu?

63 Áróñáacáhjáá cíúvéhulléré dííbye. Áánélliihyéhjáá tsiiñe neeve dííbyeke:

—Ímiá Piivyéébe mémeri uke o néé ímiáanénetúré múúhakye u úúbálleki: ¿A ímiááné diibyéjuuu Críjto Pívyéébé Hajchij?

64 Áánélliihyéhjáá neébe:

—Éée, diibyéjuco oó. Aane cáhawáá óvíi ámuha méwaajácú Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe iíhtsútuube Pívyéébé únúri o íjcyane. Aabe muurá tsiiñe o tsáácooca ó böhówááveé ojtsó pañétu.

65 Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii diibye llúuvájté avyéjuube íwajyámú döváríjcyámeíbyéré nééhi:

—Áánu ɿiveekí Píívyéébedi uuhívatéhi? Ahdícyane iinéllihiyécó tsijtye éhnííñevu dííbyé hallúvú úubálleiyáhi. Muurá íñe ámuha melléébóneriyé uuhívatéébé Píívyéébedi.

66 ɿÁábeke muhdú ámuha méijtsúcunúhi?

Áánélliihiyéhjáa néémeé:

—Muurá ímiááné ímityúné ihjyúvaábe. Áánéllii illuréjuco dibye dsíjjíveíñé.

67 Ehdúhjáa iñééne dííbyeke méénuméré íhyúmi úníchihcyúhi.

68 Aanéhjáa tsaate dííbyeke imyéénúne nééhi:

—Ehdu idyé Críjto u ijyaabe cána waajácú caabyé uke méénune.

Péédoro tóónúmeíñé

(Mc 14.66-72; Rc 22.56-62; Ja 18.15-18, 25-27)

69 Áánáacáhjáa Péédoro lláhájtsiri ácuúcunúhíjcyáábe éllevu tsáapille tééja múnáá únú múnáalle ipyééne néé dííbyeke:

—Úpée idyé éhne Jetsóoma ú ícyahíjcyá Gariréa múnáájpiíma.

70 Árónáacáhjáa pámeere tétsihyi ijcyame lléébónáá illure ityóónúne neébe:

—Tehdu o wáájácúúbedíjíí óóma ú ihjyúváhi.

71 Ehdúhjáa ityóónútsihdyu lláhájtsí lleeöhówá ijcyáhullévú péébeke idyé tsíjpille iájtyúmíne tétsihyi ijcyámeke nééhi:

—Áánúu muurá idyé ícyahíjcyá Natsarée múnáajpi Jetsóoma.

72 Áánélliihiyéhjáa idyé tsiiñe tóónuube nééhi:

—Éje, tsá o wáájácutú dííbyeke. Muurá Píívyéébe waajácú o állityúne.

73 Ááné illúhwuúréhjáa tsijtye dííbyeke nééhi:

—Áánerá ímiááné diibyéjuco uu Jetsóó mamyméúejpi. Muurá dílhjyútture muha méwaajácú diibyéjuco u ijcyane.

74 Ehdúhjáa ditye néénéllii tsiiñe ityóónúne llíhcyámeíbyéré nééhi:

—ímiáánétúré tsá o wáájácutú muubá Jetsóó ijcyáábeke! ¡Muurá Píívyéébe waajácú o állityúne!

Ehdúhjáa dibye néérónáa tsúúca cáraca májtsiváhi.

75 Áánetúhjáa botsíi ítsááveebé Jetsóópe dííbyeke nééne ímiááné dííbyé uráávye múnáajpi ijcyaróné dibye tóónuñíe cáracamúi májtsívatúné ihde 3-ijyúva. Aabéhjáa áachívú icyájtúcuíñúne illuréjuco tááne ávyétá ihnáhó ímiááné ityóónune iitsááveneri.

27

Pirááto éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene

(Mc 15.1; Rc 23.1-2; Ja 18.28-32)

1 Ááné tsitsíívevúhjáa pámeere llúuvájté avyéjutémá túkevéjtsojte pityácojcatsí ímíñeúvú muhdú Jetsóoke idsíjjívétsoñé.

2 Áábéhjáa idyóhjínúúbeke tsajtyémé tééné iiñújí ávyéjuube Pirááto éllevu diibye muhdú iñéé dííbyedítyu.

Jóoda Ijcaríóté dsíjjívéné

3 Áánetúhjáá diibye Jóóda tsúúca díibyedívú imyéénutsójúcónellii botsíi ítsaavé íveekí ímityúné imyéénune. Áánemáhjaa diitye llúúvájté avyéjutémá túkevéjtsojte íjcyáme éllevu peebe dityée áhdone dsiidsi 30-jiva íjcyane ióómichoki.

4 Aabéhjáá neeté diityéke:

—Íveekí ímityúné ó meenú iiñé imityúné méénútúúbedívú o llílyhánútsósíñeri.

Árónáacáhjáá néeme díibyeke:

—Máhdúnihyaáj, muhdú idyé muha méméenuú ihdyu díhyallúrí íjcyane.

5 Ehdúhjáá díibyeke ditye néénellii teene dsiidsi illuréjuco dibye duuruvájá piinévú wácháacáróne. Átsihdyúhjáá tsátsihvu ipyééne illuréjuco dibye íkyéjtúhityu ióhbáyúmeíñeri dsijivéne.

6 Aanéhjáá teene dsiidsi llúúvájté avyéjuje iújcúne nééhií:

—Tsá iñé dsiidsi Píívyéebé wáabyuta mepícyohíjcyáné pañevú mepícyóóityú dsijivétso áhdó tene íjcyánellíihye.

7 Áánemáhjáá bóbónetu íjtsámeímyé téénema iáhdoíñé tsátsii iíñuji 'Llíyihllóné nijcyó múnáájpí iiñúji' némeitsíi tétsihdyu tsííñé iiñúji múnaa dsijivémeke icyúúuhíjcyaki.

8 Téénellii muurá ícyoocápí tétsíi mémé 'Tújpácyo hájtsi'.

9-10 Ehdúu pajtyéné Píívyéebé ihjyú uubálle múnáajpíhjyáá Jeremíá illu néhdújuco: "Ujcumé ijraéémú dsiidsi díibyeke idsijivétsóne áhdó 30-jiva. Áánema ahdómé tsátsii iíñuji 'Llíyihllóné nijcyó múnáájpí iiñúji' némeitsíi." Ehdúhjáá muurá ihdétújuco Jeremíá téénetu nééneé.

Piráátó úmíwari Jetsóó íjcyane

(Mc 15.2-5; Rc 23.3-5; Ja 18.33-38)

11 Aanéhjáá tsúúca Jetsóoke tsajtyéjucóómé tééné iiñúji ávyéjuube Piráátó éllevu. Aabéhjáá népejtsó díibyeke:

—¿A uu jodíomú avyéjuúbe? Áánellíihyéhjáá neébe:

—Éée, diibyejuko oó.

12 Aanéhjáá tétsihvu idyé diitye llúúvájté avyéjutémá túkevéjtsojte tsíiñé állílyucóó díibye hallúvu. Árónáacáhjáá tsá dibye iiñéubá néétu diityéke.

13 Áánellíihyéhjáá Piráátó néé díibyeke:

—¿A ú lléébora aatye ímityúné úhdityu ihjyuváne?

14 Árónáacáhjáá tsá dibye áñújcutúne. Ájyúhjáá diibye ávyéjuube Piráátó díibyeke iiñá néétuube illuréjuco úllévenúne.

Jetsóoke ditye dsijivétoíñé

(Mc 15.6-20; Rc 23.13-25; Ja 18.39-19.16)

15 Aabéhjáá diibye Piráátó paíjyuva teene pajtyété wañéhjí pañe ichívyétsohíjcyá cívéhóójari íjcyámedítýú tsáápí halluvú ditye ihjyuváábekéjuko.

16 Aanéhjáá téiju 'Barabáá' némeíbyé cívéhóójari ávyeta ímityuube íjcyáabeke pámeree wájácuúbe.

17 Aanéhjáá tétsihvu dóbéévémeké diibye Piráátó nééhií:

—¿Cáábyeké o ácádsíjcaáyóné ámuha méimilléhi? ¿A Barabáake, mityá Jetsóoke diibyere 'Críjtoó' némeíbyekej?

18 Ehdúhjáa diityéké dílloobe íllure Jetsóodi iñómítutááváne ditye ehdúdibyeke dáriivéné iwájácúnema.

19 Aabéhjáa íavyéjú ijyáwá hallúrí íjcyáábeke tsaate úúballé mewa íllu nééneé: "Állíuuube ihdyu tsáma Jetsóoke ímityúné méénudí iñé imityú méénúúbekéííva díibyé hallúrí tene iijcyátuki. Ípyejcóné ávyétá apíichó ó tuwá díibyé ihdéhacáneécu." Ehdúhjáa mewa nééne úúballémé díibyeke.

20 Árónaacáhjáa llúuvájté avyéjuktémá túkevéjtsojte pámeere tétsihvu píhcyáávemeke néé ditye Barabáá hallúvúré iihjyúva dibye iijchívyeki. Áanetúlhjáa nééme Jetsóó hallúvú ditye iñéé dibye dsijíveíne.

21 Áámekéhjáa tsiiñe neebe Pirááto:

—¿Aanéhaca ímiááné cáabyeké o ácádsíjcaáyóné ámuha méimilléhi?

Áánéllihiyhéhjáa néémeé:

—Muha méimillé Barabáakéré u íjchívyetsóne.

22 Áánéllihiyhéhjáa neébe:

—¿Ácooca muhdú ó méenuú Jetsóoke Críjto íjcyáábeke?

Áánéllihiyhéhjáa pámeere nééhií:

—¡Díibyedívú ihdyu wátyetyehcútsó páwachékevu!

23 Áánéllihiyhéhjáa neébe:

—¿Aca iiná ímityúné méénuúbe?

Árónaacáhjáa tsiiñe éhnííñevúré keévánécoba néémeé:

—¡Muúbe wátyetyehcútsó díibyedívú!

24 Ehdúhjáa ditye néénellíi tsáhájuco dibye ímfbájchotú Jetsóó icyánéjcu. Aabéhjáa apíichowúúréjuco ditye íbóribáávénellíi nújpacyo ityáúmeíjpacyori pámeere iiténáa íhyótsicu níjtyámeíibyéré nééhií:

—Árone néhi tsá táhallúrí tene íjcyáityú eene iñé imityú méénútúúbeke ámuha medssíjivétsoíne. Ámúhá hallúríyei teéne.

25 Áánéllihiyhéhjáa nééme díibyeke:

—¡Óvi néhi ihdyu pámeere múúháj tsuuménémúháábemájuco múúhá hallúrí teene díibyeke muha medssíjivetsóne!

26 Ehdúhjáa ditye néénellíi tsúúca ijchívyétsoobe Pirááto Barabáakére. Áánemáhjáa Jetsóodívú iwátsíhcyútsóne diityédívuréjuco dibye íhvejtsóné diityéréjuco iwátyetyéhcu páwachékevu.

27 Áábekéhjáa díibyé já pañéevú tsodáhómú iáahlívésóóbedívú píhcyaaavéhi.

28 Aaméhjáa díibyé wajyámúúné ityácoríjcóné uácó tujpájácoba nééné wajyámuvu.

29 Áhduréhjáa tsuhjíuuuhónetu imyéénúné cháhííwatu iávohjácóóbeke éjejcállómé úméheívu. Áánemáhjáa díibyé lliiñévú imíhmóúbáne iúuhívaténemáyé wáñejcómé:

—¡Ñoooj! Átsihdyúhjáa nehíjcyáme: Áánu muurá jodíómú avyéjuúbe.

30 Áhduréhjáa díibyé hallúvú iúnityójcóné díibyedi íjcyai úmhéhéyi illaáyohíjcyámé ihñíwáutu.

31 Ehdúhjáa díibyedi iúuhívaténé níjcáutu teeja wájyámúcoba díibyedítýú ityácoríúcúne páñétúeja íwajyámuvúréjuco ditye úacóné. Áánemáhjáa tsajtyémé páwachékevu iwátyetyéhcu íhullévuréjuco.

*Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne
(Mc 15.21-32; Rc 23.26-43; Ja 19.17-27)*

32 Aaméhjáa péeme cábuuvé Tsirééne múnáajpi Tsimóodívu. Áabekéhjáa ihbutsómé Jetsóoke iwátyétyehcúwachékevu.

33 Aaméhjáa úújeté tsátsihvu heeberéomú ihjyúrí ‘Niwáupááji’ nééiyóné ‘Góógota’ némeítsihvu.

34 Átsihvúhjáa Jetsóoke íjchorómé bíínojpácyó paapáwu néénetu iúménújpácyotu. Aanéhjáa ipíhjácúróne tsá dibye ádotúne.

35 Áabekéhjáa tsúúca Wátyétyehcúmē téwachékevu. Áánemáhjáa tsodáhómú néhcójcatsí caatyé éhjáhjí dííbyé wajyámúúné íjcyáñné iwátújcatsíki. Ehdúu pajtyéné tsaapíhjyáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi illu néhdújuco: “Táwajyámúúné caatyé éhjáhjí íjcyáñné iñéhcójcatsíñé wátújcatsímye.” Ehdúhjáa muurá neebe Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi.

36 Aaméhjáa tétsihvúré diitye tsodáhómú iáhcúbáne téhmehíjcyá dííbyeke.

37 Áábé níiwáú caamééhullétuhjáa téwachéketu picyóómé tsieménetu icyáatunúné illu nééneé: “Áánu Jetsóo jodíomú avyéjuúbe.”

38 Téhduréhjáa téijyu tsaatétsí ímítýumútsikye Wátyétyehcúmē dííbyé úníutu panéjcvátú íjcyáwachékécetu.

39 Aanéhjáa dííbyeke úújejémé dííbyedi iúlhívaténe ‘wamíwami’ nehíjcyáhi.

40 Áabekéhjáa néémeé:

—Ehdíívaabée eene ú nehíjcyá duurúvaja u wácávyáhcoja 3 coojívatúré tsiiñe u pájáávétsoíñé. Áyu cána bo pájtyetétsaméí eene éwachékevu uke ditye wátyétyehcúnetu ímiááné diibyéjuco Píívyéébé Hajchi u íjcyáhajchííjyu.

41 Téhduréhjáa idyé llúuvájté avyéujtee, taúhbájú uwáábojtee, túkevéjtsojtee, íjcyame iúlhívaténemáyé néjcatsíhi:

—Tsíjtyékéé ímiááné pátyetétsohíjcyáábe. Árónáa tsáháhaca dibye píívyetétú iiye ipájtyetétsámeíñé.

42 Aabe cána bo óvíí ímiááné mee ijraéémú avyéjuube iíjcyáhajchíí éwachéketu ditye wátyétyehcúné ityábáhcyúmeíñé pájtyeté botsíi dííbyeke mecáhcújtsóne dííbyeejteréjuco meíjcyaki.

43 Muurá Píívyéébedívú cátsípáávehíjcyáábe. Aabe cána bo óvíí dííbyeke pájtyetétsó ímiááné dibye némeíhíjcyádú dííbyé Hajchi dibye íjcyáhajchííjyu.

44 Áhduréhjáa dííbyé úníutu ditye wátyétyehcumútsí uuhívaté dííbyedi.

*Jetsóó dsíjivéne
(Mc 15.33-41; Rc 23.44-49; Ja 19.28-30)*

45 Téijyúhjáa cójíipiinétu ííjyunúné cuuvé tujkévevújuco.

46 Áíjyúhjáa Jetsóó ávyétá ihnáhó wáníjcyámeíñbyé nééhií:

—Eríij, Eríij, ¿rama tsabatááni? —Tápiivyéébej, Tápiivyéébej, ¿íiveekíami oke ú ihvejtsoj? Ehdúhjáa nééiyóné ehdu néébe.

47 Aanéhjáa tsaate tétsihyi íjcyame ehdu dibye wáníjcyámeíñé illéébóne nééhíj:

—Eje, aadi Eríadi wáníjcyámeí Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpiúvudi.

48 Áánéllíihyéhjáa tsaapi iíciú iidsííneiñúne wájyámubádú nééne bíínojpácyó kiwátyetu iéenýojéné úméhéí níjcáutu ipícyoonévú cíjuuvé dibye iílhároki.

49 Árónáacáhjáa tsijtye néé dííbyeke:

—Óvíjyacóóne, dáácudíñe. Bo óvíi Eriá pájtyetétsová dííbyeke.

50 Áánáacáhjáa tsiiñe ávyétá ihnáhó iwánijcyámeítsihdyu illuréjuco dibye dsíjivéne.

51 Ááné tujkéveríhjyáa duurúvájá pañétu pánétuétsíi watájco wájyámúwácoba dóchereeve cáámetu baavújuco panéjcuvávú wajítahnécu. Áhduréhjáa téijyu ííñluji vááúmeíñneri néwáyúcobáné wáhcabáhi.

52 Áhduréhjáa níjkyene wáhcábánetu cahcújso munaáape dsíjívehíjcyámé tsiiñe böhíme ijchívécunúhi.

53 Aaméhjáa Jetsoo böhíiné boone Píívyéébe cóomí Jerotsaréevu péemeke mítyame ájtyumíhi.

54 Áanetúhjáa eene dííbyeke téhmehíjcyáné tsodáhómú íavyéjúúbemáyé ávyétá mítyáné illityé téijyu ííñluji vááúmeíñema tsíñehji pájtyene iájtyúmíneri. Áánemáhjáa néémeé:

—ja ihdyúha ímiááné Píívyéébé Hajchi áánuú!

55 Áijyúhjáa tsaate walléémú kemuélletúré iítehíjcyá dííbyeke ditye dsíjívetsóné dííbyemáa Gariréa iíñujitu tsááme dííbyeke iícúvehíjcyáme.

56 Áámemáhjáa ijcyámé Maaríia Madarénaa, Jacóóboma Jotséemútsí tsiiju Maaríiaa, Tsebedéo hájchimútsí tsííjuu, éhdume.

Jetsoo iitémeho ditye cíúúne

(Mc 15.42-47; Rc 23.50-56; Ja 19.38-42)

57 Ááné iijyúnuvúhjáa Jotséé Arimatéá cóomi múnáajpi íhtsútuube ijcyaaabe Jetsooke úráavyehíjcyaaabe péé Piráato éllevu.

58 Aabéhjáa táúmeí dííbyeke dííbyeuvú iitémeho icyúúuki. Áánéllihiyhéhjáa neebe ítsodáhómuke ditye iájcuki.

59-60 Aabéhjáa tééhoúvuke ibíjjínúne cuuú bhéjüréhjáa íhllii néewájitu ibóhdotsöhéjú pañévu. Áánemáhjáa néewáyúcobávú téheju iwátájcoíñúne péjúcoóbe.

61 Ááné boonéhjáa tétsiyé téhejú úníuri Maaríia Madarénamúpí tsíjpille Maaríama ácuúcunúhjcyáhi.

Jetsoo níjkye ditye téhmene

62 Ááné tsijcyóójihjáa teene pajtyétá wañéhjí lléévá tujkénujcójí diitye llúúvájté avyéjujtémá paritséomú péé Piráato éllevu.

63 Aaméhjáa néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, muha méítsaavé téallíújaúpe 3 coojívatu tsiiñe ibóhíiñé nééneé.

64 Áánélli cána cóhpejtsótsó ímíñeúvú dííbyé níjkyévuj. Ááne ímíñeúvú tehmétsó téhajchótá 3 coojívá dííbyé mamyémú pejco illure iñánijyéne míamúnáake ‘tsúúca muurá Jetsoo éhnée ditye dsíjívétsoobe tsiiñe bohíihi’ iñééneri éhníiñevu meke iálliúúnútuki.

65 Áánéllihiyhéhjáa Piráato néé diityéke:

—Aané wa ihdyu aatyé tsodáhómuma mepééne mécohpéjtsó ámuha meímillédu.

66 Ahdújucóhjáa ditye tsaatémá ipyééne teeu nééwayu icyóhpéjtsótu cáátuñuné múha teene idyómájcótuki. Áánemáhjáa diitye tsodáhómuke téhmétsóñúme.

28

*Jetsóó dsíjiveebe tsiiñe böhíne
(Mc 16.1-8; Rc 24.1-12; Ja 20.1-10)*

1 Aanéhjáa wáyeévéjcojí tsiijyú tsiiñé tsemáánaréjuco déjúcóóvejcójí cùuvénetüré Maaría Madarénamúpí tsíjpille Maaríama úújeté teene níjkyeé.

2 Áánacáhjáa íínuji ihnáhó vááumei níjkyéji múnáajpi níftyéné tujkéveri. Aabéhjáa teene níjkyé watájcó néewáyúcoba icyávihyícyúne tééú halluvú ácuuvéhi.

3 Áábé wajyámúhjáa ávyeta tsitsíwu néebé ámítsaráhcó éhne múúne chijchi rórihcyodu.

4 Áábedihjyáa diitye tsodáhómú ténijkye téhmehíjcyarómé ávyétá ihnáhó iíllyéne íjcyaiñú múu dsíjivédu.

5 Aabéhjáa néé diityépi Maaríamúpíke:

—Méíllityédíñe. Muurá ó waajácú ámuhpí meúújévaróné Jetsóoke éhnée páwachékevu ditye wátyétyéhcúneri dsíjivébeke.

6 Árónaa tsáhájuco dibye níkyéhéjú pañe íjcyájúcootúne. Tsúúca tsiiñe bohíjúcoobe ípyée iñéhíjcyadújuco. Cáhawáá idyé méuujévá íñe dityée dííbyeke pícyohéjú ífevéhjuréjuco íjcyane.

7 Ahdícyane iicuí mepééne méuubállé dííbyé mamyémuke tsúúca dibye tsiiñe ibohíiñne diityé ihde péjucóóné Gariréavu téhullévú diityémá iájtyúmíjcatsíki. Éeneréne ihdyu ó imíllé ámúhpíke o úúballéne.

8 Ahdújucóhjáa iicuí dityépi dsinéríyé pééne múúha éllevu múúhakye iúúbálleki. Aamúpíhjáa iíllyéróne mítyane ímíjyuuvéhi.

9 Áamúpidívúhjáa Jetsóó ibohówáávéne diityépike dillóhi. Áánéllihyéhjáa iicuí dííbyej tuháácyuvu waamúpí dííbyeke idyúúruváne.

10 Áamúpíkéhjáa neébe:

—Méíllityédíñe. Wa ihdyu iicuí mepééne méuúballété tsijtye tahñéjteke ditye ípyée Gariréavu téhullévú muha maajtyúmíjcatsíki.

Múhdurá tsodáhómú úúballéne

11 Aamúpíhjáa pééne tujkéveri tsodáhómú dííbyé níjkye téhmehíjcyámedítýú tsaate péé imunáá coomívu. Aaméhjáa úúbálleté llúúvájté avyéjujtéké muhdú tene pájtyene.

12 Ááné illiñétuhjáa túkevítsojtémá iúcújcatsíñne pityácójcatsímyé muhdú iñééiñne Jetsóópe böhíjúcóiityúné iñéhíjcyáneri iñééstsámeítyuki.

13 Aaméhjáa mítyane diitye tsodáhómuke iáhdóne nééhi:

—Tsáma ménehíjcyaco “pejcóhjané muha mecúwaíñúné hallúrí ímamyémúré újcuje” Jetsóó iitémeho.”

14 Aane néhi méiiñújí ávyéjuube iwáájácúne ámúhadívú cayobáávatéhajchíí muha ámúhá halluvú méihjyúva dibye muhdú ámúhakye imyéénútuki.

15 Ahdújucóhjáa diitye tsodáhómú ditye áhdónéllíí llure iállíñé néhíjcyáné ímamyémúré Jetsóó iitémeho újcuje. Aane muurá ícyoocápíi ehdu tsaate tamúnaa jodiómú úúbállehíjcyáhi.

*Muhdú ditye wákímyeliñne ímamyémuke Jetsóó nééneé
(Mc 16.14-18; Rc 24.36-49; Ja 20.19-23)*

16 Aanée muha 11-meváréjuco dííbyé mamyémú meíjcyame mepéé Gariréá iinújí caméhbaúvú műúhakyée dibye néhbaúvú.

17 Aamée muha tétsihvu dííbyedívú meúújetémé méduurúvá dííbyeke tsaate műúhadítýú dibye böhii ne cáhcújtsótúrónááca.

18 Árónáacáa műúhakye neébe:

—Muurá Píívyéébe oke picyóó páneere iíñujii, níjkyejii, íjcyáné avyéjuube o íjcyaki.

19 Ahdícyane óvíi ámuha pahúllévá iñújii ne múnáadívú métsújaúcú tåuwááboju. Aane cáhcujtsómeke tééné uubállé métsótsohíjcyaco Méécááni mémerii, Íapíícho mémerii, tamyémeri, íjcyane.

20 Áámeke ihdyu ímíñeúvú méúwááboco tátyaúhbajú néhdu ditye iíjcyaki. Aabe muurá ámúhamáyé ó íjcyáá paíjuyváré iíñuji níjkévanévújuco. Áyu tehdújuco.

MÁÁCOÓ Mááco Jetsóodítýú cáátúnuháámi

*Tsojtsó múnáajpi Jóáá úwaabóne
(Mt 3.1-12; Rc 3.1-9, 15-17; Ja 1.19-28)*

1 Illúu tujkéváné Pívyéébé Hajchi Jetsocríjtó mepájtyetéíñé méénúné uwááboju.

2 Pívyéébé ihjyú uubálle múnáajpíhjyáa Itsaíáuvú caatúnú íwaajácuháámitu tsúúcajatújuco tsojtsó múnáajpi Jóáádityu illúu:

Ó pícyoó díihde tsáápiikye dibye iúúbálle míamúnáake ditye iímibáávyéne ímíuke iwáátsúcúpéjtsoki.

3 Aane méllééboó iinéubárá pívyétúné iiñújiri ijcyaaabe keeváwu illu úwaabóne: “Méimibáávyé imityú ámuha meícyahíjcyánetu tsaimiyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube iájtyumívaki.”

Ehdúhjáa Itsaíá íwaajácuháámitu caatúnú Jóáádityu.

4 Ahdújucóhjáa dibye iinéubárá pívyétúné iiñújiri úwáábohíjcyáné míamúnáake ditye imityúné iicityahíjcyáné iihvérjsone ímiánejcúveréjuco iibuwááve diityé imityú iábájíívemeíki, áané uubállé ditye itsójtsósámeíki.

5 Pahúllevátúhjáa Jodéá iiñúji múnáadityú píhyáávehíjcyámé díibyedívú díibyé uwáábó illéebúcunúki. Téhduréhjáa Jerotsarée múnáadityú mítyame píhyáávehíjcyáhi. Áamedítýuhjáa imityúné imyéénuhíjcyáné úubállémeke tsótsohíjcyaaabe Joodáatu.

6 Aanéhjáa diibye Jóáá caméellómú ihjínetu méénúmeíñé wajyámúúnema ijcyáábéké piinéti ócáijmííhé chiúcunúhi. Aabéhjáa tséréémuke dohíjcyáhi. Téhduréhjáa iimúhojpácyó ádohíjcyábe.

7 Aabéhjáa úwááboobe nehíjcyáhi:

—Muurá ijcyaaabe tsijipi táhboone úwáábóiibye táehniiñevu ihtsútuube ijcyáábeke ijtyúhápáájíubáré o tácóriúcu díibyedívú o piíhivéítyúroóbe.

8 Muurá ámúhakye nüjpácyori o tsótsohíjcyáhi. Áánetu ihdyu diibye ámúhá pañévú pícyoó Pívyéébé Apíícho.

*Jójáádivu Jetsóótsotsósámeíñé
(Mt 3.13-17; Rc 3.21-22)*

9 Téijyúhjáa Jetsóó péé Gariréá iiñújiri ijcyacóómí Natsaréetu diibye Jóáá éllevu Joodáatu díibyeke dibye itsójtsoki.

10 Aabéhjáa tsúúca dibye tsójtsótsihdyu ijchívyeebe iiténáa cáámetu Pívyéébé Apííchó niityé díibyedívú ijuuúdú nééneé.

11 Áánáacáhjáa idyé cáámetu Pívyéébe nééhií:

—Uu Hájchíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó imíjyúúhií.

*Jetsóoke Naavéné máváríjchóné
(Mt 4.1-11; Rc 4.1-13)*

12 Ehdúhjáa dibye tsójtsómeíñé boonétu Pívyéébé Apííchó díibyeke tsajtyé iinéubá pívyétúné iiñújivu.

13 Áhulléhjáa íjcyaaabe 40 coojívá apáámyéré iyámé íjcyáhulle. Áábekéhjáa téhullévú Naavéné máváríjhóóbeke níjkyéji múnnaa piáábohíjcyáhi.

Jetsóó úwáábótújkenúne
(*Mc 4.12-17; Rc 4.14-15*)

14-15 Aanéhjáa téijyu tsojtsó múnáajpi Jóááke ditye cúvéhoojánúné boonétú Jetsóó péé Gariréavu. Áhullé múnáakéhjáa Píívyéébé avyéjuvu muhdú meúcáávéné úwááboobe nééhi:

—Tsúúca Píívyéébe íavyéjúeje íjcyáímyeke újcúíñe éévé úújetéhi. Ahdícyane illuréjuco méihvédtsó ímityúné ámuha meícyahíjcyáne. Ááne ámúhá íjtsaméí ímiánejcúvuréjuco mecápáyóóvéne mécahcújtsó íñe mepájtyetééné uwááboju. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

4-meva ímamyémú íjcyáímyeke Jetsóó újcune
(*Mt 4.18-22; Rc 5.1-11*)

16 Aabéhjáa Gariréá unéú úníuri péébe úújeté Tsimóomútsí íñahbe Aderéema amóomeke tsínuhíjcyámútsidív.

17 Áámútsikyéhjáa neébe:

—Ámuhtsij, ookéréjuco méuráávy. Muurá íñe amómé lliiñája múnáajtétsí ámuhtsi meícyámútsikye ó pícyoó míamúnáakéréjuco Píívyéébedívú ámuhtsi meibúwáávétsoóné wákemyéivu.

18 Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii teenémáyé íjtsínuuháñé iihvédtsóne peemútsí dííbyemáyéjuco.

19 Áámútsimáhjáa péébe éhnííñéwuúvú úújeté Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboo, Jóááa, íjcyamútsí ihmíiné pañe íjtsínuuháñé pájáábohíjcyamútsidív.

20 Áámútsikyéhjáa idyé dibye píúvánéllii ihmíiné pañe cááni Tsebedéoma ípiááboje íjcyámedítýu peemútsí dííbyemáyéjuco.

Tsáápi pañétú naavéneke Jetsóó wáágoóne
(*Rc 4.31-37*)

21 Éhdúmekéhjáa iújcúmema Jetsóó úújeté Capenaóovu. Aabéhjáa téhulle wáyeéévejcoóji pihcyáávéná pañévú úwaabóhi.

22 Ááneríhjáa mítyane ullévenúmé ávyétá tujkévé ávyéjuube müúne ihjyúvajjító dibye ihjyúváneri. Tsáháhjáa dibye ihjyúvatú taúhbájú uwááboje ihjyúvhahíjcyádu.

23-24 Aíjyúhjáa tééjá pañe tsaapi naavéné ípañae íjcyaaabe kékádijcyó illu dííbyeke:

—¡Jetso Jetsóoj, Natsarée múnáajpi u íjcyáabej! ¿íveekí müúhakye ú pátsárijcyóváhi? ¿Mityá müúhakye ú waagóovaj? Muurá uke ó waajácú ímiáábé Píívyéébé Hajchi u íjcyane.

25 Áánéllihihjáa neebe dííbyeke:

—¡Cúúvöhulléré diícy! ¡Dííchivye áadí pañétu!

26 Ááneréjucóhjáa naavéné wáníjcyámeíbýéré íjchivyené dííbyé pañétú ávyétá ihnáhó dííbyeke iáméjcatsichónema.

27 Ehdúhjáa Jetsóó méenúneri pámeere iillityéne nééhi:

—¿Múhdutúami aabye ehdu meénuj? Ávyetáha ímiááné tsíldhyure dííbyé uwááboju. Muhdú naavémú íjcyármé íjchivyené dibye néénetu.

28 Ehdúhjáa dibye méénúné uubállé tsújaavé páneere Gariréá iiñújiri.

*Tsimóo Péédoró báábeke Jetsóó bóhiitsóne
(Mt 8.14-15; Rc 4.38-39)*

29 Átsihdyúhjáa pihcyáávéjá pañétú pééme tsaméhjí Jacóóboo, Jóáaá, íjcyame Tsimóoma Aderéemútsi jávu.

30 Áijyúlhjáa Tsimóó baabe áíiyveri chémene úúballémé Jetsóoke.

31 Áánélliyhéhjáa dílle éllevu ipyééne íhyójtsitu dibye íjyócujcárolle tsúúca ibóhíine diityéké májchotsóhi.

*Mítymáke Jetsóó bóhiitsóne
(Mt 8.16-17; Rc 4.40-41)*

32 Aanéhjáa tsúúca meíjyunúrónáa tsívahíjcyámé díibye éllevu naavémú ípañe íjcyáméhjima tsíñéhjiri chéméméhjike dibye ibóhíitsoki.

33-34 Mítymáehjáa técoomí múnaa tééjavu tsáámedítyú páhduváré nénéhjí chémeri íjcyámeke bóhíitsohíjcyáabe. Áhduréhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyámeke waagóohíjcyáabe. Aaméhjáa diitye naavémú muubá dibye íjcyane nééiyónáa tsá dibye diityéké íhvéjtsotú ditye iihjyúvaki. Waajácuméhjáa díibyeke.

*Jetsóó úwaabó pahúlleváré Gariréá iiñújí pañe
(Rc 4.42-44)*

35 Ááné tsitsíivevúhjáa pejcójuco técoomítyú dibye pééne tsátsihvu Píívyéébema iihjyúvaki.

36 Áábekéhjáa Tsimóó íñahbéjtema néhcotéhi.

37 Aaméhjáa iájtyúmííbeke nééhií:

—Míamúnaa uke néhcohíjcyáhi.

38 Áánéllihiyhéhjáa neevee diityéke:

—Árónaa metsu éhcóómijíivú mepéé técoomíji múnáake idyé o úwááboki. Muuráhjáa ímichi téénellii o tsááhií.

39 Aabéhjáa pihcyáávejááné pañévú pahúllevá múnaa Gariréá iiñújiri íjcyámeke úwáábohíjcyá tsaaté pañe naavémú íjcyámeke wáágooobére.

*Íjpi chájáávéebeke Jetsóó bóhiitsóne
(Mt 8.1-4; Rc 5.12-16)*

40 Áábé lliiñévúhjáa íjpi chájááveebe imímóóúveténe néé díibyeke:

—¿Aca muhdúiyó teene oke u bóhiitsóne?

41 Áánéllihiyhéhjáa díibyeke idyócáraúcunúne díibyedi iídáátsóvéne neébe:

—Mu ihdyu tehdújucoj.

42 Ehdúhjáa dibye néenemáyé tsúúca bóhíibe.

43 Áábekéhjáa neébe:

—Dúúbállédí tsaate juuváyí uke pájtyémeke íñe muhdú u bóhíine.

44 Tsapéhdúré llúúváabe éllevu pééne díibyedívú dúlhjétsámeítymoco. Ááne Moitsééúvúu néhdu íñe u ímíjpyeténé hallúvú Píívyéébeke tsíeméneri ú iicúveé téénetu míamúnaa iwáájácu tsúúca u bóhíjucóóne.

45 Ehdúhjáa dibye bóiycíyrónáa pámeekéré juuváyí ipájtyedúmeke úúbálleebe muhdú ibóhíine. Aaméhjáa mítyane Jetsóodívú pihcyáávehíjcyánélli tsáhájuco dibye píívyetétú múhdutú cíomí pañévú iúcaávéeiyóne. Áánéllihiyhéhjáa

pehíjcyáabe imíchi ditye íjcyátútsihjíríye. Áróné pañéhjáa pahúllevátú díibyedívú píhcyáávehíjcyáme.

2

Íjpi vááúmeítyúúbeke Jetsóó böhütsóne (Mt 9.1-8; Rc 5.17-26)

1 Ehdúhjáa tsúcájá tsiéllé iíjcyátsihdyu tsiiñe óómiibye Capenaóovu. Ááné uballéhjáa idyé iicuíwuúré tsúúca waajácumé técoomí múnnaa.

2 Aaméhjáa díibyedívú píhcyaaavémé dibye íjcyaja wáhpécunúmeke úwááboóbe.

3 Áánacáhjáa 4-meva tsivá íjpi vááúmeítyúúbeke díibye éllevu.

4 Árónacáhjáa tsá ditye píiyetétú iúújetétsóné mítyane míamúnaa íjcyánellíhye. Aánellíhyéhjáa cáámetu dibye íjcyátsíi tujkévetu idyóhejúróne botsíi díibyeke niityétsóme.

5 Aaméhjáa ímí cáhcujtsóné iwáájácúne neebe Jetsóó díibyeke:

—Llíhij, tsúúca úhdi o idáátsóvéne díimítyú ó ábájíivéjucóohií.

6-7 Ehdúhjáa dibye néenetu tétsihyi íjcyame taúlbájú uwááboje néjcatsíhi:

—¿Aca íveekí aabye ehdu ihjyúvá Píivyéébe ímí díibyedívú íjtsúcunúnejíívari?

Muurá ihdyu apáábyéré Píivyéébe piivyété míamúnáadítú ímítyú iwáágoóné diityédi iídáátsóvénema.

8 Ehdúhjáa Jetsóodítýu ditye néjcatsíñé iwáájácúne neebe diityéke:

—¿íveekí ímítyúné óhdityu ámuha méíjtsámeíhi?

9 *9* Aca muhdú ámuha oke méíjtsúcunúhi? Áánerá ó piivyété míamúnáadi o idáátsóvéne diityé ímítyuháñé diityémá o ímíbajchóne. Áánellíii o piivyété áánuké o néeneé: “Úhdi o idáátsóvéne díimítyú úúma o ímíbajchóhi.” Áhdure ó piivyété o néeneé: “Dímíjpyeténe díihbotámá dipye dihjyávu.”

10 Ahdícyane cáhawáá óvíi ámuha máájtyumí Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebé muhdú o méénune.

11 Ehdúhjáa iñétsihdyu neebe díibyeke: Llíhij, dímíjpyeténe eene díihbotámá dipye dihjyávu.

12 Ehdúhjáa díibyeke Jetsóó néenemáyé tsúúca iímíjpyeténe iihbotámá péjúcoobe pámeere iiténááaca. Ááneríhjyáa mítyane iúllévenúne Píivyéébeke idyúúrváne néemeé:

—Áveta tsá múijyú ehdíívane maájtyúmitúne.

Revíkye Jetsóó újcene (Mt 9.9-13; Rc 5.27-32)

13 Ááné boonétúhjáa tsiiñe Jetsóó péé únétú úniúvú ímamyémuma. Áhullévúhjáa idyé díibyedívú píhcyáávéméke úwááboóbe.

14 Átsihdyúhjáa péébe úújeté Apéó hajchi Revíi iíñújí avyéjúubé wáábyuta dsíidsíke iáhdótsohíjcyátsihyi ácuúcunúúbedívu. Áábekéhjáa neebe:

—Muúbej, ookéréjuco duráávyej.

Ahdújucóhjáa dibye pééne díibymáyéjuco.

15 Áabe jávúhjáa Jetsóó téijyu majchó ímamyémuma. Áámémáhjáa téhdure tsijtye majchó téénere avyéjúubé wáábyuta íjcyáne dsíidsí ahdótso múnnaa. Áhduréhjáa íjcyámé tsijtye ímítyumé diityéma. Mítyaméhjáa díibyema pehíjcyáhi.

16 Ehdúlhjáa dibye diityémá májchone iíténe taúhbájú uwáábojtémá paritséomú néé díibyé mamyémuke:

—¿Aca íveekí eene ámúhá uwááboobe majchó aatye ímityúmhéjhima?

17 Aanéhjáa Jetsóo illéebóne néé diityéke:

—Tsá muurá taabóóbé böhíime tsaímíyé íjcyámeke táábotúne. Muurá ihdyu chéméméhjikéré tááboóbe. Ahdícyane tsáháa ímiáámé wáábyú o tsáátune. Muuráhjáa ihdyu ímityúme wáábyú o tsáá diityéké o ímibáávyétso Píívyéébé icyánejcúvuréjuco ditye iibúwááveki. Ehdúlhjáa Jetsóo néé paritséomuke.

Jetsóo mamyémú majcho áwatyúne

(Mt 9.14-17; Rc 5.33-39)

18 Tsáíjyúhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáá mamyémuma diitye paritséomú mamyémú Píívyéébema iihjyúva majcho áwahíjcyáhi. Aanéhjáa Jetsóo éllevu ipyééne tsaate díibyeké nééhi:

—¿Aca íveekí dímmamyémú majcho áwátúnáa Jóáá mamyémuma paritséomú mamyémú tsáíjyu áwahíjcyáhi?

19 Áánélliiyhéjháa diityéké neébe:

—¿Aca tsaapi táábaváné wañéhjivu tsááme ikímóóvéne majcho áwáiyáhi? Muurá teene wañéhjí aabájaabe diityémá íjcyánáa tsá ditye áwáityuró majcho. Ehdu nééne támamyémú tsá majcho áwáityuró diityémá o íjcyáné hajchóta.

20 Muurá ihdyu íjcyaiíné diityédítýu o pééifíne. Ajyu ihdyu óvíi muhdú iñéhajchíi tsáíjyu awámye.

21 Tsá muurá tene ímityú tsúúcáaja wájyamu bélhbátu mepájaabóne. Muurá teeja menítyúcooca éhnííñevu illure táváajcáruba.

22 Áhdure idyé tsá tene ímityú bějpácyo bíinojpácyo mepícyoone tsúúcáau miíhénéu cahpáyú pañévu. Muurá bějpácyo iúhtsarááuvéhulle táváajcó tsúúcáau. Ajyu wágooovéné tsanéécújuco bíinójpácyoma cahpáyú. Áánéllii bějpácyo mépañénú béeú pañévúre muhdú tsanéécú iijcyátuki. Ehdu nééne tsá tene ímityú ihdéené uwááboju běhné uwáábójú pañévú meúacóne. Ehdúlhjáa Jetsóo nééhi.

Wáyeéévejcóójí Jetsóo mamyémú méeénune

(Mt 12.1-8; Rc 6.1-5)

23 Aabéhjáa tsáíjyu ímamyémuma pajtyé úmihéj piinétú wáyeéévejcóójí. Ajyuúhjáa ímamyémú bajtsóháñetu ujcú imájchoki.

24 Áánélliiyhéjháa paritséomú néé díibyeké:

—¿Aca íveekí aatye dímmamyémú meenú íjcyoojí wáyeéévejcóójí meméénúityuróné?

25 Árónáacálhjáa neébe:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú tsáíjyúu iájyabáávaténélli iñahbéjtema Dabííuvú téeméné méeénune Píívyéébé waaјácuháámitu cátátváne?

26 Muuráhjáa Abiatáá llúuvájte avyéjuube íjcyáijyu duuruvájá pañévú iúcáávéne imájchóítyuróné Píívyéébé iicuvé pááa téejá pañévú pícyámeihjcyáné majchómé apáamyérée llúuvájte máchohíjcyáne.

27 Áhduréhjáa neébe:

—Muurá wáyeéévejcóójí ijcyá míamúnaa ímí téjcooji iijcyaki.

28 Áánéllií Miámúnáájpidívúu o ípívyéévéné wáábyuta téhdure téjcoójí.

3

*Tsáápi hójtsí Jetsóó ímíjpyetétsóne
(Mt 12.9-14; Rc 6.6-11)*

1 Átsihdyúhjáa Jetsóó ímamyémuma tsiiñe úcaavé pihcyáávéjá pañévu. Áajá pañéhjáa tsaapi múhdurá íhyójtsi néébeé.

2 Aanéhjáa téijyu wáyeéévejcójí íjcyánellii tsaate dííbyedívúré iítéhíjcyá ‘áadíkye éhne ímíjpyetétsóílhye’ iñééne teénej tééveri dííbyedívú iñéétsóroki.

3 Áánáacáhjáa dííbyeke neébe:
—Muúbej, cána dichaj.

4 Ahdújucóhjáa dibye pééneé. Áábedítyúhjáa neebe pámeere tétsii íjcyámeke:
—Ámuúhaj, ¿a tehdújuco tsaatéké mepiáábóiyóné íjcyooji wáyeéévejcójíj, mityá tsáhaaj? ¿A mépájyetétsóiyá tsaate dsijíveri íjcyámeke téjcooji íjcyaróne, mityá méíhvéjtsóiyá ditye idsíjíve wáyeéévejcójí íjcyánellíhje?

Ehdúhjáa Jetsóó díllone tsá ditye áñújcutúne.

5 Aanéhjáa dííbyeke tsaríwu pajtyéráhi. Áróñáacáhjáa idyé ídátsó iñtsúcunúubé ditye dííbyeke cáhcújtsotúne. Átsihdyúhjáa neebe diibye múhdurá íhyójtsi néébeke:

—Muúbej, cána ííllevu cujúúvé díhyójtsí.

Ahdújucóhjáa dibye cíjúúvénemáyé téhojtsi ímíjpyeténe.

6 Ehdúhjáa Jetsóó méénune paritséomú iíténe tétsihdu pééme Heróóde hájkínuma pityácójcatsí muhdú dííbyeke idsíjívétsoíñe.

Mítayne míamúnaa Jetsóodívú píhcyaaavéne

7 Áróñáacáhjáa tétsihdu ímamyémuma peebe únélúvú. Áábekéhjáa mityane míamúnaa úráavyé Gariréa iññúji múnaa.

8 Aabéhjáa méénúráítyúronéhjí mityane méénúné uubállé tsújaavé pahúllevávu. Áánélliíhyéhjáa mityame tsáacunú pahúllevátú Jodéa iññújituu, tééné iññújiri íjcyacóómí Jerotsaréetu, Idoméa iññújituu, Joodáá tsiñéjcutuu, Tíiroó, Tsidóoo, íjcyáné iññújícutuu, íjcyane dííbyeke iájtyúmiki.

9 Ehdúhjáa mityane míamúnaa Jetsóodívú píhcyaaavéjúcónéllii neebe ímamyémuke ditye miine iimíbájcho témi pañévú iúcáaveki.

10 Mítyanéhjáa dibye chéméméhjike böhíitsohíjcyánellii ávyetáréjuco ditye dííbyedívú píhcyáávehíjcyáne. Aaméhjáa imíllehíjcyá dííbyeke idyómajcóné iböhíiki.

11 Ájiyúhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyame dííbyé lliiñévú mímóúúvémé pañétu keévánécoba néémeé:

—¡Uu muurá Pívyéébé Hajchi!

12 Áánélliíhyéhjáa diityéké neebe ditye tsiiñe tehdu iihjyúvátuki.

*12-meváké Jetsóó meménú ímamyémú ditye iíjcyaki
(Mt 10.1-4; Rc 6.12-16)*

13 Átsihdyúhjáa peebe cáméhbaúvú iíjtsúcunúdúmema.

14 Áámedítyúhjáa meménuube 12-meváké dííbyé uwááboju úwááboméré péhíjcyáámyeke.

15 Áámekéhjáa ájcuube iihnahootu ditye chéméméhjike iböhíitsohíjcyaki, naavémú tsaaté pañe íjcyámeke ditye iwáagóohíjcyaki.

16-19 Aaméhjáa illúume: diibyéhjáa Jetsóó Tsimóoke Péedoródívú mémenuúbee, Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboma Jóáámútsikyéhjáa díibyere chíjchí hájchimútsidívú méménúmútsii, Aderéee, Perípee, Batoroméee, Matéeo, Tomáaa, Apéo hajchi Jacóóboo, Tadéoo, cananítámúejpi Tsimóoo, diibyéhjáa Jetsóodívú méénútsóiibye Jóoda Ijcyarióótee, éhdume.

*Jetsóoke Naavéné píáábohíjcyáné tsaaate nééneé
(Mt 12.22-32; Rc 11.14-23; 12.10)*

20 Áamémáhjáa Jetsóó tsúúca oomí ípyée iícyahíjcyajávu. Áánáacáhjáa tsúúca mítyane míamúnaa píhcyaaavé tétsihvu. Áámedíyéjucóhjáa túhuuvémé tsá imájchóiyónéhjí éllevu íjcyatúne.

21 Aanéhjáa iwáájácúne díibye hájkímú tsáá díibyeke tétsihdyu itsájtýeroki. Ijtsúcunúmélhjáa dibye méívaténe.

22 Téhduréhjáa mítyame tétsihyi taúhbájú uwáábojte Jerotsaréetu tsááme néé díibyedítyu:

—Áadí pañe mía naavémú avyéjuube Betsebóo. Téenéllii muurá eene dibye píáábóneri tsaaté pañétu naavémuke waagóohíjcyáabe.

23 Áánélliihíyéhjáa Jetsóó diityéké nééhi:

—¿Aca múhdutú diibye Naavéné iiye waagóómeíiyáhi?

24 Muurá tsáné avyéjuje tsajítóré iítsámeítyúmé páhduváré idyáriívégcatsíhachíi illure wáchájánújcatsí íavyéjutu.

25 Áhdure tsája múnnaa tsajítóré iítsámeítyúmé páhduváré idyáriívégcatsíhachíi illuréjuco ihjjátú wáchájánújcatsííñe.

26 Ahdu iívane muurá Naavéné ihyákímukéré iwáágóoca illure pírújtsóiyá diityéjúcooíyó íavyéjúeje íjcyáiyómeke. Tehdu imyéénuca illure íavyéjú újovéjtsóiyóobe.

27 Tsá muurá tsaapi iítsútúubé tsíeméné díibye já pañétu múha tsájtyéíturó díibyeke tétsihdyu boáyotúméré. Muurá ihdyu díibyeke tujkénú iboáyoca botsíi tsajtyéiyómé díibye tsíeméne. Árónaa tsáhábá muurá dibye ihñe múhdivú iíhvéjtsóiyuróne. Ahdu iívane tsá Naavéné oke píáábóíturó díibye hájkímuke o wáámiíku.

28 Imiáánetúré ámúhakye o néé panéváré ímityúné míamúnaa méénuhíjcyáronéhjí Pívyéébe abájíiveíñé diityédi iídáátsóvénema. Áhdure ímityúné óhdityu ditye ihjjúvahíjcyáronéhjí ábájíivéíibye.

29 Áánetu ihdyu díibye Apíchotu ímityúné ihjjúvahíjcyámedi tsá dibye múijyú iídáátsóvityúne. Aane tsá múijyú diityémá iímbláávyéityúne.

30 Ehdúhjáa diityéké neebe díibye pañe naavéné íjcyane ditye néénélliíhye.

*Jetsóoke tsíiju díibye nahbémuma újcutéróne
(Mt 12.46-50; Rc 8.19-21)*

31 Áánáacáhjáa tétsihvu tsíiju díibye nahbémuma wajtsí áachí éhnejcúvu. Aaméhjáa tsaatéké néé ditye díibyeke iñéé dibye iúújéva diityéke.

32 Ahdújucohjáa tsaaate díibye úníuri íjcyame nééne díibyeke:

—Díítsíiju díínahbémuma ukévá néhcome éhtsíhyi áachi.

33 Árónáacáahjáa neebe diityéke:

—¿Aca caatyé tátsíiju, táñahbémuu, táñaaallémuu, íjcyame?

34 Ehdúhjáa iñééne iúnluri ácújcatyémeke iílténe neebe:

—Áánerá téhdure ámuha wahárómú táñahbémú táñaaallémú méijcyá íñe múhdumé tahñéjté ámuha meíjcyame.

³⁵ Muurá Píiyéébeke cáhcujsómé dibye ímillédú íjcyame ímiááné tahñéjté táñahbémú, táñaaallémú, wahárómu. Ehdújháa Jetsóó diityéké nééhií.

4

Tsaapi bájtsónetu íjcyáné uwááboju (Mt 13.1-9; Rc 8.4-8)

¹ Aabéhjáa tsiiñe únél úniúvú úwáábóóbedívú idyé mítyane míamúnaa píchyáávénellii míiné pañevú iúcáávéne téémí pañéturéjuco dibye úwaabóné diityéke.

²⁻³ Átsihvújháa mítyane tsíeménéhjitu úwááboobe nééhií:

—Ámuúhaj, cáhawáá mélleebúcunuj:

Tsaapíjhjáa íwajcyóhá tríigoúuhá bájtsoobe illure wávárajcóhi.

⁴ Aanéhjáa dibye wávárájcónetu tsáuhjí juuváj piinévú dójcone coomímú mēhdojéhi.

⁵ Ááné tsiújhíjháa dojcó néwayúúné raahovú iiñu imíchi íjcyátútsihvu. Áuhjíjháa iicuíwuúré iiñé tétsii iiñu mítyane íjcyátúnelliíhye.

⁶ Aróhiibájhjáa chemé núhbá allóócori hállúháñeriyé tébajkyéí íjcyánelliíhye.

⁷ Ááné tsiújhíjháa dojcó tsuhjí pañevu. Ááné hallúvújháa teene tsuhjí wááménéneri iíñeróné dúhcúvaténé tsáhájuko néévatúne.

⁸ Áánetújháa ihdyu tsáuhjí dojcó tsátsii imíwu iíñuji nétsihvu. Aanéhjáa tsáimiyé píiyene imíwu neeváhi. Tsáhiibájhjáa uhjénéré neeváhi. Áánetújháa tsíhiibájí kémú neeváhi. Ááné tsíhiibájhjáa éhniíñevu mítyane neeváhi.

⁹ Ehdu tsaapi bájtsone iúubállétsihdyu neeve diityéke:

—Ehdu teéne. Aane ihdyu óvíi lléébome icyáhcújtsóne tehdú ijcyáhi.

Jetsóó iuwáábó túhujsóne

(Mt 13.10-17; Rc 8.9-10)

¹⁰ Aanéhjáa boónetu iiye íjcyátsihvu ímamyémuma tsijtye tétsii íjcyame dilló muhdú nééiyóné teene tsaapi bájtsónetu dibye úwaabóné.

¹¹ Áánélliíhyéhjáa neeve diityéke:

—Muurá ihdyu ámúhadtívú Píiyéébe böhówátsohíjcyá ámuha mewáájácu muhdú díibyé avyéjú íjcyane. Áanetu eene tsíeménéhjitu ó úwáábohíjcyá oke cáhcujsotúmedívú tene iböhówáávétuki.

¹² Muurá o úwaabóné lléébójúcoorómé íyahíjcyá lléébótúmeúvúdu. Áhdure teene ájtyumíjúcoorómé íyahíjcyá ájtyúmítúmeúvúdu. Áámé imítyuháñé muurá tsá imlbáávyéityúne. Ehdu néénellí ó úwáábohíjcyá tsíeménéhjitu.

Tsaapi bájtsónetu iúwaabóné Jetsóó böhówajtsóne

(Mt 13.18-23; Rc 8.11-15)

¹³ Átsihdyújháa neeve diityéke:

—Aca ihdyu tsá ámuha mewáájácutú tsaapi bájtsónetu o úwaabóné iiná nééiyóné? Aca múhdutúrá ámuha méwaajácuú tsiiñe téhdure nénéhjitu ámúhakte o úwaabóné?

¹⁴ Muurá eene tsaapíjhjáa tríigoúuhá wávárajcódú nééne íñe tsaapi ímiáájú úwááboobéré pehíjcyáhi.

15 Aane tsaate ímí lléébójúcóórómeke Naavéné téénetu mútátsohíjcyáhi. Aane muurá néiyóné eene juuváj piinévúlhjáa dójcoúhjí coomímú méhdojéne.

16-17 Áánetu teene illéebone tsúúca ímí úraavyéjúcoorómé páhduváré nééné máavaríjchojúúné íjcyanéhjí iáábucújúcoótúnetu illuréjuco teene ihvejtsóne. Aane néiyóné eene néwayúúnéhjáa íjcyátsihvu dójcoúhjí imíwu ííñeróné núhbá allóócori chémene. Ehdu muurá patyéhijcyáné ímí cáhcújtsótumema.

18-19 Áánetu ímíá uwááboju tsúúca ímí llééborómé mítyane ijí avyéjuríyé itsúrámeíñéllii illuréjuco ténejcu ábájíivehíjcyáne. Aane néiyóné muurá eene tsuhjí pañévúlhjáa dójcoúhjí ííñeróné illure dúhcúvaténé néevájúcootúne.

20 Áánetu ihdu ijcyámé tsaate tééné uwááboju illéebóne cáhcujtsómé ímí tehdújuco úráávyehíjcyáme. Aame muurá eene imíwuúlhjáa ííñuji nétsihvu dójcoúhjí ííñedu. Áámedítýú muurá ijcyámé tsaate eenéhjáa uhjénéré néeváhiibájídú néémeé. Áánetu ijcyámé tsijtye eenéhjáa kéémú néeváhiibájídú néémeé. Áánetu ijcyámé tsaate eenéhjáa ávyétá mityáné néeváhiibájídú nééme ímíáánéjuco ímíáájú icyáhcujtsóné ímí úráávyehíjcyáme. Ehdúlhjáa Jetsóó néé diityéke.

Peetétú íjcyáné uwááboju (Rc 8.16-18)

21 Áhduréhjáa neebe diityéke:

—¿A múúne peete mepéétetsóne mépicyóó tsíeméné lliiñévu? Tsáhaá. Muurá ihdu mepéétetsóne cámamevu mépicyóó tene iájchúcunúki.

22 Ehdu nééne muurá Pívyéébé uwááboju böhówajtsó páneere muhdú meícyahíjcyáne. Muurá íñe teevétari meméénuhíjcyaróné tsá wáájácúratúné íjcyáityúne. Muurá páneere waajácuméíhi.

23 Aane ihdu óvíi lléébome icyáhcújtsóné tehdu ijcyáhi.

24 Téhduréhjáa tsiiñe neébe:

—Ímíñeúvú tsáma méíjtsoco íñe ímíá uwááboju tsúúca ámuha mewáájacújucóóne. Muurá teene ámuha mewáájacújúcoorómé múhdurá medáriívéméihajchíi Pívyéébe tsáhájuco ámúhadi iicúvéityúne. Áánetu tsúúca iwáájacúné ímí úráávyémeke éhníñévu waajácútsóiibye.

25 Muurá ímíáájú ímíllémedívú böhówajtsóibye éhníñévu ditye ímíñeúvú iwáájácuki. Áánetu teene ímíllétúmedívú tsá dibye böhówajtsóityúne. Ááne tsáijyu műu áyánéwu ditye wáájácuróné dojtúcúiibye diityédítyu.

Tríigo bajtsómeíñetu íjcyáné uwááboju

26 Téhduréhjáa neebe diityéke:

—Muurá tsaapi bajtsó tríigoúlhá íwajcyóha.

27 Aane íbúwajíi dibye íjcyánáa keemévehíjcyá pajcóójiváré dibye wáájácútúné halluri.

28 Ehdu muurá ííñújiri ímí bajtsóháñé píívyene ikyéémévéne tsúúca wajcó iñéévá ípívyééveíñéjuco. Aane tsúúca neeváhi.

29 Aane kéémécooca illuréjuco áábájaabe újcune. Ehdu muurá pajtyéiñe Pívyéébé avyéjúejtéma. Muurá diityéké dibye újcúiñe éévé úújetécooca újcúiibye diityéke.

Mojtáátsá neeváúwúutu íjcyáné uwááboju (Mt 13.31-32; Rc 13.18-19)

30 Téhduréhjáa tsiiñle neebe Jetsóó diityéke:

—¿Aca iiinetú íñe tsiiñe ámúhakye ó úwááboó Píívyéébé avyéju?

31 Muurá díibýé avyéjú éhne múúne ‘mojtáátsa’ némeíñé uméhé neeváú kékumúútúróówu mebájtsou mítyáhécoba kéémevédu. Muurá pahévá neváúúné llíiñévúré tééhé neeváú ávyétá ayáúwu.

32 Áróówu muurá mebájtsou iiñene keemévé mítyáhécoba pahéváré ba-jtsöhééné ehníiñevu. Áahé wájcaváné halluvú muurá wahpéjté píhtobáhi. Ahdu muurá teene Píívyéébé avyéju.

Jetsóó iúwaabóné tsíeménéhjitu úúballéne

(Mt 13.34-35)

33 Ehdúhjáa Jetsóó míamúnáake iúwaabóné tsíeménéhjitu úúballéhíjcyá muhdú ditye lléébóiyodu.

34 Tsáháhjáa dibye pevénéré úwáábohíjcyatúne. Árónáacáhjáa ihdyu ímamyémuke ímíñéévú waajácútsohíjcyaaabe iiñá tene nééiyóne.

Kííjyébama nohji Jetsóó íhvétésóne

(Mt 8.23-27; Rc 8.22-25)

35 Áané iiijyúnuvúhjáa neebe ímamyémuke:

—Métsu éhnéjçueévú mepéékií.

36 Ahdújucóljháa tétsihýé tsíijtye íjcyánáa ditye pééne tsíñejcúeévú miiñneri. Áamemájucóljháa idyé tsaate ihmínéneri pééneé.

37-38 Aaméhjáa piíñééuri íjcyánáa ávyétá ihnáhó kííjyébari mítyane nújpacyo nöhjíne úcaavé diityé miiñé pañévu. Aanéhjáa ipámáávífýóneri iíllityéne diitye ímamyémú idyéjuri cúwahíjcyáábeke iákyéjtsóne nééhií:

—¡Ávyéjuúbej, tsúúca mémájcánuúhi! ¿A tsá íñe meke u pájyetétsóityúne?

39 Áánélliíhyéhjáa iájkyéne úhbaabe kííjyébama nohji íjcyane. Neebélhjáapeé:

—¡Ijyévéne, díhvéte!

Ahdújucóljháa tene íhvéténé dáíhañéréjuco.

40 Átsihdyúlhjáa neebe diityéke:

—¿Íveekí ayájú ihnáhórá ámuha meíllityéne? Tsáháhaca bo ámuha Píívyéébeke ímí mecáchújtsotúne.

41 Ehdúhjáa diityéké dibye néérónáa illure illityémé néjcatsíhi:

—¿Muubáami aabye íjcyáábeke muhdú kííjyébama nújpacyo lleéboj?

5

Tsáápí pañe naavéné íjcyane

(Mt 8.28-34; Rc 8.26-39)

1 Aaméhjáa tsúúca úújeté tsíñejcúeévú Gadáárá iiñújívu.

2 Aanéhjáa ditye cátsúúvénemáyé Jetsóó ijchívyéhi. Áabe éllevúhjáa tsaapi níjkyénéj piine íyahíjcyaaabe tsáá ípañe naavéné íjcyáábe.

3 Aabéhjáa ávyéta tsíjpá néébeke tsá múha píívyetétú iékeevéne. Úwááñehíjyáa íjcyáróneri tsá múha díibýeke chíjchúúcohíjcyarómé íjtyúháácyuma íhyójtsicu.

4 Tsáíjyúhjáa tsúúca díibýeke chíjchúúcohíjcyarómé íjtyúháácyuma íhyójtsicu. Arónéhjáa távúdócohíjcyáábe. Tsáháhjáa múha díibýeke muhdú méénúíturóne.

5 Aabéhjáá cójíhajchótá pécóhajchótá íhjyúcunúúbéré pehíjcyá njíkyénéj piíne. Ááné tsaíjyúhjáá cáméwajúneri pehíjcyaaabe néwayúúnetu wápújúhcámeíbyére.

6 Aabéhjáá tsíhyulléttré Jetsóoke iájtyúmíibe éllevu dsiinéríyé ipyééne mímóúúveté dííbyé lliiñévu.

7 Áánemáhjáá keévánécoba neebe dííbyeke:

—¿ziná óhidityu ú imillé ihctsúube Píívyéébé Hajchi Jetsóo u íjcyáábe? Uke Píívyéébe mémeri o néé óhdi u ícubáhrátuki.

8 Ehdúhjáá naavéné dííbyé pañétu néé Jetsóoke dibyéhjáá dííbyeke ‘díjchivye áadí pañetu’ néenélliíhye.

9 Áábekéhjáá Jetsóó nééhií:

—¿Aca muubá dimyéme? Áánélliíhyéhjáá neébe:

Tamyémé Píváánéejí mítyame muha meíjcyánélliíhye.

10 Aanéhjáá diitye naavémú néé Jetsóoke dibye diityéké iwáágooitu tsíhyullévé tééné iiñújitu.

11 Áihjyúhjáá tétsihyi jéémú meenímú majchóri.

12 Áánélliíhyéhjáá dííbyeke néémeé:

—Múuhakye ihdu wallo aatyé méénímú pañévuréjuco.

13 Ahdújucóhjáá dibye wállónéllii dííbyé pañétu iíjchívyéne méénímú pañévuréjuco ditye újcámeíñe. Aaméhjáá ditye méívatétsómé 2,000-meváubáhjáá íjcyame cáméwájutu únúúpañévú cáhtsíñibámé májcanúhi.

14 Ááneríhjyáá diityé tehméjté iíllityéne iícúi tétsii múnáake úúballéhi. Áánélliíhyéhjáá téhullévé péecunumé iájtyúmí muhdú tene pájtyene.

15 Aaméhjáá úújeté diibye eenée ipañe naavémú ícyahíjcyaaabe tsúúca íwajyámúúnema íjcyaaabe pevétsihjíduréjuco ácuúcunúúbedívu. Ááneríhjyáá illityéme.

16 Aanéhjáá tétsihyi íjcyame úúballé diityéké muhdú tene pájtyene.

17 Aanéhjáá múhdurá ihctsúcunúnéllii nééme Jetsóoke dibye tééné iiñújitu ipyéé tsiélleuvíréjuco.

18 Áánélliíhyéhjáá Jetsóó ipyéé miiñé pañévú úcáávéebeke diibye eenée ipañe naavémú ícyahíjcyaaabe néé dííbyemáyéjuco ipyéékií.

19 Árónáacáhjáá neebe dííbyeke:

—Tsá u pééityú óómaá. Dihyájkímú pañévúré pééne duubállé diityéké muhdú Píívyéébe úhdi iiddáátsóvéne uke ímíjpyetétsóné.

20 Ahdújucóhjáá dibye ihyájkímú pañévú ipyééne úúballéné páneere muhdú Jetsóó dííbyeke böhütsóné Decááporí iiñújiri íjcyácoomíji múnáake. Ááneríhjyáá ávyetáré ullévenúme.

Tsaatépike Jetsóó böhütsóné

(Mt 9.18-26; Rc 8.40-50)

21 Aanéhjáá Jetsóó ímamyémuma biwánejcúvúré úújeténáa idyé tsúúca miámúnaa píhcyaaavé dííbyedívu únúúúniúvu.

22 Átsihvúhjáá ‘Jáiro’ némeíibyé wajtsí pihcyáávéjá avyéjuube íjcyáábe.

23 Aabéhjáá dííbyé lliiñévú ícyánoovévéne nééhií:

—Ájyúwa ávyeta dsijíveríjyuco íjcyánéllii uke o néé u dócárájcoté dille óóma ibohííki.

24 Ahdújucóhjáa Jetsóó dííbyema péébeke mítyane míamúnaa úraavyé ávyeta rááutúne.

25 Áámé pañéhjáa tsáápille 12 pijcyábájuco díílleke ichémé tujpácyó íhvetetípítýúneri ícúbáhrámeihíjcyalle.

26 Aalléhjáa bañúháñé taabójtédívú ityáábótsámeíñé áhdohíjcyá ihñénehjívvú 'pirúhpírújuco'. Áróné pañéhjáa illure ávyetélle.

27 Aalléhjáa muubá Jetsóó íjcyane iwájácúne míamúnáá raahótú dííbye éllevu ipyééne dííbyé wajyámú dómajcó 'muurá dííbyé wajyámú íjcyaróné o dómajcöhajchíi ó bóhiíhi' iñéénema.

28 Ehdúhjáa iijsámeíñé dómajcolle dííbyé wajyámu.

29 Áánetúlhjáa ímiááné tsúúca bóhiille tsáimiyéjuco llíñémuúcunúmeíñé.

30 Aanéhjáa Jetsóó waajácú tsaaate bóhiine dííbyé wajyámú idyómájcóneri. Áánéllihiyhjáa iyévóovnéne néébe diityéke:

—¿Caatyé ámuha táwajyámutu oke médómajcói?

31 Áánéllihiyhjáa ímamyémú nééhi:

—¿Aca muhdú míamúnaa wahdyúré néétúnáa ú dilló múha uke dómajcóné?

32 Ehdúhjáa ditye néérónáa pahúlleva iiteebe iájtyúmi caatyé dííbyeke dómajcóné.

33 Áánéllihiyhjáa eenée dííbyeke dómajcolle iíllityéneri úúvécunúlléré dííbyé llíñévvú imímóúveténe úúballé dííbyé wajyámú idyómajcóné.

34 Áánéllihiyhjáa neevee díílleke:

—Wáhaj, ímí Píívyéébeke u cáhcujtsódú íjcyalle tsúúca ú bohíhií. Ahdícyane wa dipye tsáimiyéjucoj.

35 Ehdúhjáa Jetsóó díílleke néénáa tsaaate pihcyaávéjá avyéjuube Jáiró jatu tsááme úúballévá dííbyeke ídsíwu dsíjivéjucóone. Nééméhjáa dííbyeke:

—Tsúúca dáájyuwa dsíjivéhi. Aane iinéllihiyécó ú tsájtyeé aabye uwáábóóbeke.

36 Ehdúhjáa ditye nééneri iícúvétuube Jetsóó néé Jáiróke:

—Kímóóvédíñé. Píívyéébekéré cahcújtsó.

37 Ehdúhjáa iñééne tsá dibye ímilletú pámeere dííbyema pééneé. Apáámyéréhjáa péé dííbyema Péedoroo, Jacóóboo, dííbyé nahbe Jóááá, éhdume.

38 Aaméhjáa pééme úújeté mítyane míamúnaa téejá pañe táhíjcyámedívú.

39 Áámekéhjáa Jetsóó neetéhi:

—¿Ííneríami ámuha metaj? Áánerá tsá dille dsíjivétúne. Muurá illure cùwallé.

40 Ehdúhjáa dibye nééneri illure goocóme. Áámekéhjáa téejá pañétú iíjchívyétsóne iiyéjuco dibye úcaavéné dííllewúuúvúj caanímútsii, diitye 3-meva ímamyémuu, íjcyámema.

41 Aanéhjáa dííllewúuúvuke íhyójtsitu iékéévéne neébe:

—Taríta cómi, 'Wáhaj, dájkyeé' nééiyóne.

42 Ehdúhjáa dibye néénemáyé éhne múu cuwátú maájkycavádú ibóhíine tsúúca úllelle 12 pijcyábáhjáa íjcyalle. Ááneríhjyáa míamúnaa ávyetáré ullévenúhi.

43 Áámekéhjáa Jetsóó bóiijcyú muucá ditye teene iúúbállétuki. Átsihdyúhjáa neevee ditye imájchótso díílleke.

6*Jetsóó Natsaréeri úwaabóne
(Mt 13.53-58; Rc 4.16-30)*

- 1** Átsihdyúhjáa ímamyémuma óómiibye ípyée ipíívyéné iiñújivu.
2 Aabéhjáa wáyeéévejcójí pihcyaávéjá pañevú úwaabóné mítyame illéebóneri dííbyedi iúllévenúne nééhi:

—¿Kiátúami aabye ehdiívaiñé panéváré wáájacúne? ¿Aca múhdutú piivyéteebe méénúráityúronéhjí imyéenune?

3 Áánerá úmhéhewááné wákyméi múnáajpi diibye Maariá hajchi. Áábé nahbémújuco muurá Jacóóboo, Jotséee, Jóodaá, Tsimóoo, éhdume. Téhdure muurá iñaallémú ijcyá íchihyi méjpiíne. Ehdúhjáa dííbyedítýu iñééne tsá ditye áveyejúúlletú dííbyeke.

4 Áánéllihiyéhjáa neebe diityéke:

—Ihdyújuco tsáma Píiyéébé ihjyú uubálle múnáajpi ijcyáróóbeke dííbyé iiñúji múnaa ihyákímú ijcyarómé tsá áveyejúúlletú tsíjtye múnaa ijcyarómé áveyejúúlletébeke.

5 Ehdúhjáa tétsíi múnaa dííbyeke cáhcújtsótúnellii tsá dibye tétsihvu mítyane méénúráityúronéhjí méénutúne. Apááñéréhjáa chéméméhjike idyócárájconeri böhíítsohíjcyáabe.

6 Ílluréhjáa ullévenúúbé ditye dííbyeke cáhcújtsótúneri. Áánéllihiyéhjáa técoomí úníuri ijcyájáhjí múnáakéréjuco dibye úwááboobéré péhijcyáne.

*Ímamyémuke uwáábovu Jetsóó wállóóne
(Mt 10.5-15; Rc 9.1-6)*

7 Aabéhjáa tsájyu ímamyémú 12-meva ijcyámeke uwáábovu wallóó miíyétsícyutsáké pahúllevávu. Áámé pañevúhjáa pícyoobe itsíjpá dííbye mémeri tsaaté pañe naavémú ijcyámeke ditye iwaágóohíjcyaki.

8-9 Áámekéhjáa neebe ditye itsájtyétu ícyahpáyuu, imájchoo, idsíidsii, ijcyane. Apááñéréhjáa neebe ditye ipyéé íhyalluéjáhjí iwayámúnee, ijtyúhápaa jínee, ícyuujúii, ijcyánema.

10 Áámekéhjáa neébe:

—Tsátsihvu ámuha tsaaté javu meúújetéjaríyé méíjcyaco tsiéllevu ámuha mepéétuné hajchóta.

11 Aane tsátsíi múnaa ámúhá uwáábó cátuhtsóhajchíi múu ámúháj tuhááñeri ijcyáne iiñú píchóújcámei diityédívu, ‘tsá múúhá hallúrí tene ijcyatú ámúhakye muha meuwáábóiyoné ámuha mecatuhtsóne’ nééiyóne. Ááne múu péé tsiéllevúréjuco. Muurá múhdumé ámúhá uwáábó cátuhtsómé ávyétá ihnáhó ícúbáhráméii muhdú míamúnaa ícyahíjcyáne ímíbájchómeícyooca éhnée Tsodóómaa, Gomóóraa, ijcyácoomícyu múnaa ícúbáhráméíñé ehniíñevu.

12 Ehdúhjáa ímamyémuke téibúwájtsoobe uwáábovu iwállóómeke. Aaméhjáa úwáábohíjcyá míamúnáake ditye ímityúné iiçyahíjcyáné iihvéjtsóne iijsaméí icyápáyóóve ímiánejcúvuréjuco.

13 Téhduréhjáa tsaaté pañe naavémú ijcyámeke waagóohíjcyáme. Chéméméhjikéhjáa dùúrúbájpácyori íhñíwaúúné ditye pípájchónéri böhíítsohíjcyáme.

Tsojtsó múnáajpi Jóáa dsíjivéne

(Mt 14.1-12; Rc 9.7-9)

14 Ehdújháa Jetsóó méénuhíjcyáné uubállé ávyéjuube Heróodé iwáájácúne nééhi:

—Tsojtsó múnáajpi Jóáa éhnée dsíjiveebéubá tsiiñe bohíhií. Muurá téénéllií piivyéteebe méénúráityúronéhjí imyéénune.

15 Áánetúlhjáa tsijtye nééhi:

—Tsáhaá, muurá ihdyu Eríá diibye Pívyéébé ihjyú uubálle múnáajpíí éíjyuúvú ícyahíjcyáabe.

Áánetúlhjáa tsijtye nééhi:

—Áánerá ihdyu béébéré diibye Pívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi éíjyuúvúu ícyahíjcyáméejpi.

16 Ehdújháa ditye néénéllií tsiiñe Heróodé nééhi:

—Tsáha bóhoj, muurá ihdyu diibyéjuco tsojtsó múnáajpi Jóáa éhnée ihníwaúvú o kípíyuúcútsoobéha tsiiñe böhíibe.

17-18 Diibyéjháa muurá Heróodé táábavá ítyónüllekéré iñahbe Perípé taaba Herodiáke. Aanéhjáa ímityúné íjcyane Jóááuvu díibyeke néhíjcyáné hallútú cuvéhoojánútsoobe úwáñehííñeri ichíjchútsóóbedívu.

19 Téhduréhjáa diille Herodiá díibyeúvuke tééné hallútú iñéhmílléne imíllé iidsíjivetsóne.

20 Árónaacáhjáa tsá dille pívyetétú muhdú díibyeke iidsíjivétsóiyóné diibyéjháa Heróodé Pívyéébéejpií dibye íjcyáneri iíllityéne díilleke témhéhíjcyánélliíhye. Áánélliíhyéjháa díibyeúvú ihjyúvanéhjí tsáriyóné pañe lleebúcunúlhíjcyáabe.

21 Árónaacáhjáa diille Herodiá tsúúca díibyedívú lliihyánútsoóhi. Diibyéjháa Heróodé ítsiimávajcójí úújeténé wáñehjínúhi. Ááne éllevújháa pihjyúcuube ípiáabojee, ítsodáhómú avyéjutee, Gariréá iiñújí ihtsútujee, éhdúmeke.

22 Ááméj píinévújháa díillé ajyúwá bádsíjcaja wáhtsíne imíwu ijtsúcunúubé diibye Heróode. Áhduréhjáa díibyeke náhbénúné avyéjutte ímí ijtsúcunúhi. Áánélliíhyéjháa díilleke neébe:

—Iná u imilléné oke táuméí ávyeta ímiááné állityuube uke o ájcuki.

23 Ehdújháa Heróodé néé díilleke ímiáánetúré iná dille táúmeínevü iájcuíñé. Neebhéjháa ávyeta íavyéjú íjcyárónetu tsahdúnéecú díilleke iájcuíñé teene dille táúmeíhajchííjyu.

24 Áánélliíhyéjháa tsíjju éllevu ipyééne neetéle:

—¿Aca Wa iná íñe ó táúmeíyáhi?

Áánélliíhyéjháa needle díilleke:

—Táuméí tsojtsó múnáajpi Jóáá nííwau ikípíyuúcuúvú uke dibye iájcuiki.

25 Ahdújucóhjáa dille díibye éllevu ipyééne néétene:

—Ó imillé bohtájiri oke u ájcune tsojtsó múnáajpi Jóáá nííwaúvú.

26 Ehdújháa dille nééne díibyeke kímóhcó pajtyéráhi. Árónaacáhjáa eene díibyeke náhbénúné avyéjutte lléébónáa díilleke iállityúné iñéenéllií tsá dibye ‘tsáhaá’ nééttue.

27 Áánélliíhyéjháa iicúi ítsodáhómudítýu tsáápiikye wálloobe cúvéhoojá pañe íjcyáabeke ihnííwau ikípíyuúcúne dibye ítsívaki.

28 Ahdújucóhjáa dibye ipyééne ikípíyuúcúne bohtájiri itsívaúvú ájcuváné díilleke. Aaúhjáa tsajtyéllé tsííju éllevu.

29 Ehdúhjáa tsojtsó múnáajpi Jóááuvu dsíjivéhi. Ááné uubálléhjáa ímamyémú illéébóne újcuje dííbyeúvuke ícyúuku.

*Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne
(Mt 14.13-21; Rc 9.10-17; Ja 6.1-14)*

30 Áánáacáhjáa Jetsóó mamyémú úwááboméré ipyéhíjcyátsihdyu tsúúca óómimye tsíiñe píhcyaaavé dííbyedív. Aaméhjáa úúballé dííbyeke páneere muhdú téhulle imyéénuhíjcyanéhjí.

31 Áámekéhjáa neébe:

—Cána metsu múha íjcyátúhullévú mepéé mewáyééveki. Ehdúhjáa neebe ímamyémuke 'rááho néétune' míamúnaa tsaate péénetu tsíjtyeréjuco dííbyedív píhcyáávehíjcyánélliíhye. Áámedíyéhjáa íjcyame tsá imájchólyónéhjí éllevu íjcyatúne.

32 Áánélliihyéhjáa pééme miiñneri múha íjcyátútsíi tujkévetu.

33 Árómekéhjáa mítyame ájtyumí kiávú ditye pééneé. Áhullévújucóhjáa iicuí ditye pacóómováturé péécunüné íjchityu. Aaméhjáa diityé ihdéré úújeté kiávú ditye pétsihvu.

34 Aaméhjáa tétsihyíjuco íjcyámedívú Jetsóó úújeténe. Áámedíhjyáa idáátsóveebé éhne műúne ítyehméébema íjcyatúmá obéejámú íjcyadu idáátsó diityéké iiténélliíhye. Áámekéhjáa imyéénuhíjcyádú úwaabójúcoobe mítyane panévatúre.

35 Aanéhjáa cùvéhréjuco néénéllii ímamyémú néé dííbyeke:

—Muhdú cùvéhréjuco teene íchii műubará íjcyátútsihyi meíjcyánáaáca.

36 Illuréjuco wallo aatyéké íchiíj píihírí íjcyájáhjí múnáadítýú tsíeménéuba iújcune ditye imájchoki.

37 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ámuháyé bo mémajchótsó diityékej.

Árónáacáhjáa néémeé:

—¿Aca íhya tsíiñe maáhdone pámehdívúré úújetéiyáhi?

38 Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Aca múhduná majcho méhdií? Cána méuvánuj.

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Íjcyánéha 5-hova páahóónema mítyétsi amóóbemútsi.

39 Áánélliihyéhjáa neebe míamúnáake ditye iáhcúba páhadsíji.

40 Ahdújucóhjáa ditye áhcubáne. Tsáhadsíji múnááhjáa 100-mevátsa. Áánetúhjáa tsíhyadsíji múnaa 50-mevátsa.

41 Aanéhjáa páahóónema amóóbemútsikye iékéévéne téhdújtsoobe Pívyéébeke cáámevu icyárúuvénema. Ááné boonétúhjáa idyóhdáhínúne neebe ímamyémuke ditye iwájtu pámeekére.

42 Aanéhjáa imájchónetu pámeere oové tsaímíye.

43 Áánetúhjáa cóeváné 12-rujtsívá úvérurjtsíñe wáhpe.

44 Aaméhjáa diitye eenée tétsihvu májchome 5,000-meva.

*Nújpácyó hallúrí Jetsóó úllene
(Mt 14.22-27; Ja 6.16-21)*

45 Átsihdyújhjáa Jetsóó néé ímamyémuke ditye diíbyé ihde únéú tsíñéjcuvu miiñeri ipyééne iúújeté Betsáidávú dibye míamúnáake pityájcóné hajchóta.

46 Aanéhjáa diityéké ipityájcóné peebe cáméhbaúvú Píívyéébema iílhjyúvaki.

47 Aánáacálhjáa diitye ímamyémú pééme pííneeúvújuco iíjyunúne.

48 Áámekéhjáa dibye iíténáa kííjyeba nólhíj wájojcómé ihstsútúnetu böhhdameílhijcyáhi. Ááme déjutújhjáa pejcójuco dibye pééne nújpácyó hallúri úlleeberé diityéké pájtyeíñníiibyédu.

49 Áabekéhjáa iájtyúmíne illityémé wáníjcyámeí naavénekéré iwáábyúnema.

50 Árónáacálhjáa neebe diityéke:

—¡Méíllityédíñé, oóre!

51 Aabéhjáa diitye pañévú úcáávénemáyé kííjyeba ihveténeri ullévenúme.

52 Tsáháikyéhjáa ditye ímí diíbyeke cáhcújtsotú dibyée ihde majcho mítyámedívú úujetétsörönáaáca.

Chéméméhjike Jetsóó böhütsóné Genetsaréé iíñújíri

(Mt 14.34-36)

53-54 Aaméhjáa tsíñejcúeúvú Genetsaréé iíñújívu úujetémeke tétsíi múnaa iájtyúmíne waajácú diityémá Jetsóó íjcyane.

55 Áánemáhjáa úbálléjcatsimýé tsúúca dibye tééné iíñújívu wájtsíne. Áánellíihyéhjáa pahúlllevátú chéméméhjike tsivámé diíbye éllevu.

56 Aabéhjáa patsíhjiváriyé íjcyámeke úwááboobéré pehíjcyá cómiñeri íjcyámeke, iíyéétsihjíri íjcyajáhji múnáake, iúmhéneri íjcyámeke. Átsíhjí múnáahljáa idyé chéméméhjike pícyohíjcyá dibye pájtyéítsihjívu. Áánemáhjáa nehíjcyámé diíbyeke dibye diityéké iwajyámúubávúré idyómájcótso ditye ibohííki. Ahdújucóhjáa diíbyeke iwajyámú dómajcóméjuco böhíhíjcyáne.

7

Ímichi iiná míamúnáake tútávajtsóne

(Mt 15.1-20)

1 Aanéhjáa Jetsóodívú tsáijyu paritséómuma taúhbájú uwáábojte Jerotsaréetu tsááme píícyavaávéhi.

2 Aaméhjáa iíténáa diíbyé mamyémudítyú tsaate íhyójtsine níjtyámeítyúmé majchóhi. Aanéhjáa múhdurá iítsúcunumé ihde múnáauvúú méénuhíjcyadú ditye méénutúne.

3 Diityéhjáa Píívyéébedívú iímíbájchómeíñéjuco imájchóíñé ihde íhyójtsine nítyámeílhijcyáne. Tsáhálhjáa ditye májchóíturó níjtyámeítyúmé tééné uwááboju iúráávyéñellíihye.

4 Tsíeménéhjáa iñáhjíhénújétsihdyu wájtsime iñíjtyámeítyúhajchíi tsá máchohíjcyatúne. Imájchoháñé imyéénuhíjcyanéhjíhjáa nítyuhíjcyáme. Áhduréhjáa icyúwaháñé nítyuhíjcyáme. Áánetújhjáa iíjcyáné mítyane tsíñehjí ditye méénuhíjcyáné ityútávájtsámeíñé iímpíjyetéki.

5 Aanéhjáa iúraavyépíñélli diitye paritséómuma taúhbájú uwáábojte néé Jetsóoke:

—¿Aca íveekí dímamyémú tsá nítyámeílhijcyatú imájchóíñé ihde ihde múnáauvúuwááboju néhduú?

6 Áánellíihyéhjáa neebe diityéke:

—Ámuha pánehjídú ímiáámeúvúdú bañú múnaa ámuha meíjcyame. Ímiáánéhacáa Itsaiaúvú Píívyéébé ihjyú uu bálle múnáajpi ámúhadityú nééhi: Íjtye oke ávyéjútsohíjcyará hálltúéjuríye. Tsá ávyeta iibúuri oke ditye ávyéjútsohíjcyatúne.

7 Íllure iállíñi eke duurúvahíjcyáme. Aame iiye iipívyéjtsóné uwáábojúúné úráávye híjcyáme pánehjídú tátayaúhbajúúné iúráávyeúvúdu.

Ehdúu muurá Itsaiaúvú caatúnú ámúhadityú.

8 Aame ámuha tsá meíicúvehíjcyatú ímichi keená Píívyéébé taúhbaju íjcyáneri eene íhdityúré iújcúné íjtsaméi míamúnaa úwáábohíjcyáneriyé ámuha meíicúvehíjcyánellíhye. Muurá eene llíyihllóne níjtyú álliúré íjcyane ditye úwaabóné ámuha meúráávye híjcyáhi. Téhdure tsíñehji álliúré ditye méénune ámuha meúráávye híjcyáhi.

9 Téhduréhjáa tsiiñe neebe Jetsóó diityé:

—Ámuha míamúnáadityúré tsááné uwáábó meúráávye nééveekí tsá Píívyéébé taúhbajuri meíicúvehíjcyatúne?

10 Íllúu muurá Píívyéébe néé Moitséeúvuj tééveri: “Ámúháj caanímuke múu iwájyúne avyéjuulléhi. Áánetu caanímuke tútvátsohíjcyámé ihdyu óvi dsíjivéhi.”

11 Ehdu díibýe taúhbaju néérónáa muurá ámuha meúwáábócatsíhíjcyá tsaatévá cáánímútsikye nééiyóne: “Tsá o piívyetétú ámúhtsikye o píaabóne. Ámúhtsikye o píaábójyódú iibúne Píívyéébekéréjuco o iicúvehíjcyáne.”

12 Aanévá ehdu ihjyúváróóbé hallúrí tsá iiná íjcyatú diityétsikye dibye píaábótúrónááca.

13 Ehdu muurá ámúhá íjtsaméityúré tsááné uwáábó ámuha meúráávye néétsihdyu tsiiñe neebe diityé:

—Ímíñeúvú mélleebúcunu ámúhakye iiná o nééne ámuha mewáájácuki.

15 Muurá panéváré míamúnaa májchoróné tsá diityé iibúwá íjtsaméi tútvájtsotúne. Áánetu ihdyu diityé iibúwááné déjúcotúré néhnijyu tsááné diityéké tútvájtsóhi.

16 Aane ihdyu óví lléebome icyáhcújtsóne tehdu ijcyáhi.

17 Ehdúljáa diityéké iñééne peebe ímamymáuma tsáávu. Átsihvúljáa díibýeke dillómé iiná nééiyóné ehdu dibye úwaabóne.

18 Áánellíihjáa neebe diityé:

—¿Aca ihdyu ámuha meíjcyarómé tsá mewáájácutú iiná tene nééiyóne? Muurá panéváré memáchohíjcyánéhjí tsá meke tútvájtsotúne.

19 Tehdu teene majchótú ímítýúné íjtsaméi tsáánejíívari. Muurá pevénéré méjpiítyu pajtyéne. Ehdúljáa Jetsóó úwaabó panéváré majchóháñé dooháñema ímí nééne maáwáíturóne.

20-22 Átsihdyúljáa idyé tsiiñe neebe:

—Muurá ihdyu míamúnáá iibúwá déjúcotu illuune ímítýúné íjtsaméi tsááne diityéké tútvájtsóhi: ihdícyáméhjímáyé ditye dómacócatsíhíjcyáne, ditye dsíjivétsócatsíhíjcyáne, ditye nánihíjcyáne, tsíjtye éhneri ditye úmúúpívyehíjcyáne, ditye állícyatsíhíjcyáne, panévá oo ve íjcyatúné ditye

óóvehíjcyáne, ditye nómítáávahíjcyáne, ditye tsíjtyedi íhjyúvahíjcyáne, ditye mítyákímyehíjcyáne, ditye múhdurá ítsámeíhíjcyáne.

23 Énehji ihduy míamúnáá ííbúwá déjúcotu tsááne diityéké tútávajtsóhi. Ehdújhjáa neeve Jetsóó ímamyémuke.

*Tsíñé iiñúji múnáalle Jetsóoke cáhcujtsóne
(Mt 15.21-28)*

24 Átsihdyújhjáa idyé peebe diityémá Tíiroó, Tsidóoo, íjcyácoomícyú íjcyáné iiñújivu. Aaméhjáa tsáaavu úújeténáa tsá dibye ímílléturó múha wáajacúné kiá dibye íjcyane. Árónáacáhjáa tsá dibye téévehíjcyatúne.

25 Áanéllihiyhéhjáa íícúiye waajácumé tétsihvu dibye wájtsine. Aanéhjáa tsúúca tsáapille tsáá díibye éllevu ídsí pañe naavéné íjcyalle.

26 Aalléhjáa mímóuuuvévá díibye llíiñévú Tsiropenítsiá iiñúji múnáalle tsíjtye múnáalléré íjcyárolle. Ánemáhjáa Jetsóoke neelle dibye iwáágoo naavéneke ídsí pañétu.

27 Árónáacáhjáa neeve díilke:

—Tujkénúi tahájkímuke ó piááboohi. Tsá muurá tsaapi íítsíimeditíyú majcho idyójtúcúne oohímyeke ájcúítyuróne.

28 Áanéllihiyhéhjáa neelle díibyeke:

—Ihdýúhde tehdújúcoóro, Ávyéjuúbej. Árónáa muurá múúne oohímyé íjcyarómé majchó tsiime imájchotu dójcootsówaahyéji.

29 Áanéllihiyhéhjáa neeve díilke:

—Tehdújuco, muúllej. Ahdícyane wa dipye dihjyávuj. Tsúúca muurá ícyooca dáájyuwa bohíjucóo. Tsáhájuco díillé pañe naavéné íjcyatúne.

30 Ahdújucóhjáa péelle úújeténé ídsídivu pevetsihjíduréjuco icyúwá pañe tódsiúcunúlldívu. Tsáhájucóhjáa naavéné díillé pañe íjcyájúcootúne.

Lléébótubue ihjyúvátúubeke Jetsóó ímíjpyetétsóne

31 Aanéhjáa tétsihdu Tíirótú Jetsóó ímamyémuma péé Tsidóovu. Átsihdyújhjáa Gariréá unéuvúréjuco pééme pajtyé Decáápori iiñújitu.

32 Aaméhjáa tsúúca tétsihyíjyoco íjcyánáa tsaate tsivá díibye éllevu lléébótubue ihjyúvátúubeke dibye íímlbájchoki.

33 Áabekéhjáa diityédítýú tsátsihvu itsásjtyéébeke íhyójtsíwari íñúhejúúcú ibóríjcyóne iúúniyi díibye níijíwa pípájchoóbe.

34 Áanemáhjáa cáámevu ícyárúúvéne tsíjjánécoba iállíjchúne díibyeke neeve:

—íEpááta! Díñúhejúúcú dímlbáávyéne lleébo' nééiyóne.

35 Ahdújucóhjáa dibye tsúúca llééboobe tsáimiyéjuco íhjyuváne.

36 Aanéhjáa ájtyúmímeke bóiíjcyuube ditye tsíjtyeke iúúbállétuki. Árónáacáhjáa úúballéme.

37 Ááneríhjyáa ávyétá ihnáhó iúllévenúne néémeé:

—Panéváréhaca ihduy ímíááné piivyéteébe. Íñúhejúúné lléébótumekéha piivyéteebe illéébotsóne. Áhduréha íhjyúvátúmeke piivyéteebe íihjyúvatsóne.

1 Aanéhjáá idyé mítyane míamúnaa Jetsóodívú píhcyáávémedi tsá iiñá íjcyatú ditye májchóiyóne.

2 Áánéllihiyhéjháá neebe ímamyémuke:

—Mítyane ó ídáátsové íjtye míamúnaa tsúúca 3 coojívájuco mééma íjcyame imájchoma íjyájúcótúneri.

3 Muurá májchótúmeke ihjyáhañevú o wállóhajchíí juuvávyúré chéméiyómé ájyáháñeri. Muurá tsaatétsáhjí tsíhyullé múnnaa.

4 Ehdúhjáá dibye néenéllii ímamyémú néé dííbyeke:

—Árónáá Ɂkiátú meújcúnetu diityéké mémájchótsóiyá müubárá íjcyátútsihyi meíjcyame?

5 Áánéllihiyhéjháá neebe diityéke:

—¿Aca múhduná méhdi majcho?

Áánéllihiyhéjháá néémeé:

—Íjcyáné 7-hova páahóóne.

6 Áánéllihiyhéjháá neebe míamúnaa iáhcúbaki. Áánemáhjáá teene páahóóné iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Átsihdyúhjáá idyóhdáhíñunévú ájcuube ímamyémuke ditye iwájtu diityéke.

7 Téhduréhjáá amómé ijcyá áyánéwu diityédi. Ááné halluvúhjáá téhdure ityéhdújtsóne neebe ditye iwájtu.

8 Áanetúhjáá pámeere óovénetu coéváné 7-rujtsívá úvéruijtsíñé wáhpe.

9-10 Aanéhjáá diitye 4,000-meváubálhjáá ijcyámeke imájchótsóné boone diityéké ipítýájcoíñúne péjucóómé miiñneri ímamyémuma Damanóótá iiñüjivüréjuco.

Jetsóoke paritséomú néé dibye méénúráityuróné imyéénu
(Mt 16.1-4; Rc 12.54-56)

11 Áíjyúhjáá idyé paritséomú péé Jetsóó éllevu dííbyema ityáhjájcatsíki. Aaméhjáá dííbyeke imújtásoro néé iévéhoowávú méénúráityuróné dibye imyéénu.

12 Aanéhjáá múhdurá dííbyeke pájtyénnéllii neéébe:

—¿Íveekí ámuha méimíllé méénúráityuróné o méénune? Tehdu oke ámuha menéenéllii o méénúiyónejjíívari.

13 Ehdúhjáá diityéké iñééne tsiiñé ímamyémuma péjúcoobe únél tsiñéjcuvu.

Paritséomú uwáábójtu Jetsóó ímamyémuke téibúwajtsóne
(Mt 16.5-12)

14 Téijyúhjáá ímamyémú ábájíívé majcho itsájtyéiyóne. Áámedíhjyáá tsáhoore ípaaáho.

15 Áánáacáhjáá Jetsóó diityéké nééhií:

—Téibúwá tsáma méíjcyaco. Méííícúvedí eene pááá ooríchó Heróódema paritséomu éhné íjcyáneri.

16 Ehdúhjáá dibye néenéllii ímamyémú néjcatsíhi:

—Majchóne metsívátúnellíhiybá ehdu meke neébe.

17 Ehdúhjáá majchóré ditye ijtsúcunúné iwájácúne neébe:

—¿Aca muhdú iiívane majcho mééma íjcyatúné ámuha ménéjcatsíhi? Ihdyúubá ávyétá muhdúrás ámúhá iiíbuúúné nééme íhyajchótá tsá ámuha mewáájacúpityú tåuwáábo.

18 Áánerá ámúhá hálluúúnema ámúhá núhejúúnema ámuha meíjcyaróméubá tsá maátyúmhíjcyatú ínehjí o méénuhíjcyáne. ¿Íveekí tsá ámuha meléébohíjcyatú o úwaabóne? ¿Mityá tsá ámuha meítsaavéjúcootú majchóo muhdú o méénune?

19 Muuráhjáa 5-hováré páahóóné íjcyaróné ó úújetétsó 5,000-meva íjcyárómedívú. Áánetúu cöeváné ¿múhdúrujtsíva wáhpé éhne mépihjyúcúhi?

Áánéllihiyhéjháa néémeé:

—12-rujtsíva wáhpée muurá mépihjyúcúhi.

20 Áhduréhjáa neébe:

—Ácooca Éhnée 7-hova páahóóné íjcyaróné 4,000-mevádívú o úújetétsójyu ¿múhdúrujtsívá tééne pájtyé mépihjyúcúhi?

Áánéllihiyhéjháa idyé néémeé:

—Téhdunérée 7-rujtsíva wáhpé mépihjyúcúhi.

21 Ehdúhjáa diityéké iññétsihdyu neébe:

—¿A ícyooca tsúúca ámuha méwaajacú iiná nééiyóne pääá ooríchotu o íhjuyváne?

Hálluvátúúbeke Jetsóó ímíjpyetétsóne

22 Átsihdyúhjáa úújetémé Betsáidávu. Áánáacáhjáa dííbye éllevu tsaate hálluvátúúbeke itsíváne néé dibye iimibájcho dííbyeke.

23 Áánéllihiyhéjháa dííbyeke íhyójtsitu iékéévéne técoomítýu tsátsihvu itsájyéébeke íhyalluúúcú iúúniyi pipájchoóbe. Áánemáhjáa idyocárájcóne dílloobe dííbyeke muhdújucó dibye iitene.

24 Áánéllihiyhéjháa neébe:

—Muhdú ó iité míamúnaa úllécunúné úmehéénédu.

25 Áánéllihiyhéjháa tsiiñe Jetsóó dííbyé hálluúúcú dócárájcónetu botsíi tsámiyéjuco dibye iitene.

26 Áábekéhjáa ihjyávú iwállóóne neebe técoomí múnáake dibye iúúbállétuki.

Péédoro néé mépájtyetéebé Jetsóó íjcyane

(Mt 16.13-20; Rc 9.18-21)

27 Áhduréhjáa tsáijyu Jetsóó ímamyémuma péé 'Tsetsaréa Pirípo' némeí cóómi úniúúcuri íjcyáme wáábyu. Áijyúhjáa juuvávyú diityéké dílloobe muubá dibye íjcyane dííbyedityú míamúnaa néhijcyáne.

28 Áánéllihiyhéjháa néémeé:

—Tsaate nehíjcyá tsojtsó múnáajpi Jóáa tsiiñe böhüübe u íjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá éíjyuúvúú ícyahíjcyámé Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadityú Eriá tsiiñe böhüübe u íjcyane.

29 Ehdúhjáa ditye néénéllii diityékeréjuco dibye díllone:

—¿Ácooca ámuha muubá o íjcyane menééhií?

Áánéllihiyhéjháa Péédoro nééhií:

—Muurá uu Críjto míamúnáake u pájtyetétsoóbe.

30 Ehdúhjáa Péédoro dííbyeke néénetu bóiíjcyuube ditye muucá iúúbállétuki.

Idsjíiveíñé Jetsóó úúballéne

(Mt 16.21-28; Rc 9.21-27)

31 Téijyúhjáa ímamyémuke úúbálleebe Jetsóó Míamúnáájpidívúu ípívyééveebe muhdú iicubáhrámeifiñe. Úúbálleebéhjáa muhdú túkevjtsojee, llúuvajté avyéujtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame dííbyeke iávyejúullétúne dsíjívétsoobe 3 coojívatu tsiiñe ibohiññe.

32 Ehdúhjáa dibye néénellii Péédoro dííbyeke íhdyúétsihvu idyówajcáróóbeke néé ehdu dibye iihjyúvátuki.

33 Áánélliihyéhjáa dííbyedítýu iyévóovéne tsijtye ímamyémuke iiteebéré dííbyeke uhbáhi. Neebhéhjáapeé:

—¡Díhne óhdityu Náve Naavénej! Muurá tsá u wáájácutú muhdú óhdityu Píívyéébe iítsámeíñe. Míamúnáá iítsaméiyé dípañe.

34 Ehdúhjáa dííbyeke iñéené boonétú pámeere tétsihyi íjcyámeke neébe:

—Tsaate oke iúraavyéné ímillémé múu iímillédú iícyahíjcyánetu iihveténe oke úraavyé wájyúmeftýumé tééné déjúcotu iicubáhrámeftýóné pañe.

35 Muurá iímillédüré ícyahíjcyámé tsá pájtyetéityúne. Áánetu ihdyu iímillédú iícyahíjcyáné iihvédtsóne ookeréjuco úraavyémé pájtyéteéhi.

36 ¿Aca iinetú meke piáábóiyóné tsáijyu múu mewágooovénáa mítyane meéhneváne?

37 ¿Mítyá iíjcyáné tsane mepájtyetéiyóné ehníiñevu tsáimiyé meíjcyáiyóné?

38 Muurá oke iúraavyéné núcojpíllemeke téhdure ó nucójpílleé Míamúnáájpidívúu o ípívyééveébe. Áhdure táuwááboju tsijtyeke iúúballéiyóné núcojpíllemeke téhdure ó nucójpílleé níjkyéji múnáama tahñéjté ujcúvavu o tsáácoóca.

9

1 Téhduréhjáa tsiiñe neeve diityéke:

Muurá iimiááné ámúhadítýu tsáhái tsaate dsíjívétýu Píívyéébé avyéjú iíhtsútú ájtyúmitúme.

Jetsóó tsíhdyúreevéné

(Mt 17.1-13; Rc 9.28-36)

2 Átsihdyúhjáa 6 coojívatu peebe cáméhbaúvú apáámyemáyé Péédoroo, Jacóóboo, Jóáaá, éhdumema. Áamedívúhjáa tsíhdyúrééveébe.

3 Íwajyámúhjáa ávyeta tsítsíj íjcyaja ajchúcunúhi. Tsáháubá múha téhdu ímí níjtyúityuró wájyamu.

4 Áánáacálhjáa Eríama Moitséemútsí tétsihvu diityédívú böhówáávémútsima Jetsóó ihjyúváhi.

5 Ááneríhjyáa Péédoro iúllévenúne néé dííbyeke:

—¡Ávyéjuúbej, maímijyu ihdyu mee íchihiyij! Ahdícyane métstu méméénu 3-wava nújuwááné ámúhá ahpa dihñéwaa, Moitsée éhwaa, Eríama éhwaa, éhdune.

6 Ehdúhjáa iíllityéné pañe iñéene tsá Péédoro wáájácutúne. Áhduréhjáa iñahbéjtétsí iíllityéhi.

7 Áánáacálhjáa ojtsó diityédívú níityéné pañétu Píívyéébe nééhií:

—Áánu Hájchíwu mítyane o wájyúubeke tsáma mélléeboco.

8 Áánélliihyéhjáa iíterómé iínéubárá íjcyatúne. Téhduréhjáa Moitséemútsí Eríama tsáhájcuo íjcyatúne. Apáábyeréjucólhjáa Jetsóó tétsihyi.

9 Átsihdyúhjáa ditye óomíñáa Jetsóó bójcyú ditye muucá teene iúúbállétu Míamúnáajpidívúu ípívyééveebe ídsíjivétsihdyu tsiiñe böhíitúné hajchóta.

10 Ahdújucóhjáa tsá ditye muucá úubálletú teéne. Aaméhjáa ihdyu tsaméére dillócatsíhijcyá muhdú dsíjiveebe tsiiñe böhíiñé.

11 Átsihdyúhjáa nééme dííbyeke:

—¿Ácooca muhdú iiwanee taúhbájú uwáábojte nehíjcyá Eriá tsiiñe íjcyaiñé míamúnáake pájtyetétsóóibye böhówááváiñé ihdéwu?

12 Áánéllihiyéhjáa neébe:

—Éée, ímiáánéjucóhddé tene némeíñé Eriá böhówááváiñé míamúnáake pájtyetétsóóibye úmíwari dibye diityéké ihdenu dííbyema. ¿Muhdútá nééne óhdityu Míamúnáajpidívúu o ípívyéévéébedityú Píívyéébé waajácúháamítu? Muurá nééne míamúnaa oke iávyejúúllétúne óhdi ícubáhraiñé.

13 Aanée muurá ímiááné ijcyájúcóóroobe tsojtsó múnáajpi Jóáa eenée Eriá dibye íjcyane ditye néhíjcyáabe. Áróóbeké míamúnaa iéhdíiaválléne illure ícubáhrahíjcyáhi. Ánemáa dibye néérone tsá ditye cáhcútsohíjcyatúne. Ehdúu Píívyéébé waajácúháamítu tene néhdújuco dííbyeke tene pájtyene. Ehdúhjáa neebe Jetsóó 3-meva ímamyémuke.

Tsáápíwúu pañétu naavéneke Jetsóó wáagoóne

(Mt 17.14-21; Rc 9.37-43)

14 Aaméhjáa tsúúca ímunáajtéma tsijtye mítyame íjcyámedívú wajtsíhi. Áánáacáhjáa taúhbájú uwáábojtémá diitye ímamyémú táljácatsíhijcyáhi.

15 Aaméhjáa dííbyeke iájtyumíne iičui dííbye éllevu ipyééne dííbyeke duurúvháhi.

16 Áámekéhjáa neébe:

—¿Hnerí ámuha métáhjácatsíhijcyá támamyémuma?

17 Ehdúhjáa dibye neerónáa tsapi néé diityéj piinétu dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, áánu hájchíwúu pañe naavéné íjcyaaibe ihjyúvátúubeke ó tsivá diéllevu óoma u ímíbájchoki.

18 Muhdú íhya dííbyeke dibye méenúcooca baavu áákityéébé ihjyútú uráhtsaba ijchívyécooca íhwáñe ihdóne cíopenúhíjcyáabe. Áánélli íñé ijtye díímyémuke ó neerá dityévá óoma dííbyé pañétu iwáágóóroki. Árónáa tsá ditye píívyetétúne.

19 Áánéllihiyéhjáa Jetsóó néé ímamyémuke:

—Juhúú, muhdúré míamúnaáami ámuuhá Píívyéébeke cáhcujsópityúme! Aane íñé ¿múhajchótá ámúhá muhdúré o áábúcúne ámúhakye ó úwáábohíjcyáá ámuha mecahcújtsoki?

Ehdúhjáa diityéké iñééróne neébe:

—Áyu cána bo íllevu metsívá dííbyekej.

20 Ahdújucóhjáa dííbyewúuke ditye tsájtyene dííbye éllevu. Áánáacáhjáa naavéné Jetsóoke iájtyumíne dííbyeke ávyeta wáírohjácoobe áákityé baavújuco. Aabéhjáa baari cávílyiñúmeííbyeke ihjyútu uráhtsaba ijchívyéhi.

21 Aanéhjáa Jetsóó néé cááníkyéé:

—¿Aca múhajchótájuco illu dibye íjcyane?

Áánéllihiyéhjáa neébe:

—Tsíiménédityúré ehdu dííbye.

22 Tsáijyu muurá cútúuwá pañévú dibye íjcaáyoobe tsúúca dsíjívehíjcyáiyáhi. Ááné tsaíjyu téhí pañévú díbyeke wááhóhíjcyáabe. Aane cána ihdyu u píívyetéhajchíi műúhadi dídáátsóvéne műúhakye piááboj.

23 Áánélliihyéhjáa Jetsóo néé díbyeke:

—¿A o píívyetéhajchíjyu? Ú eene ihdyu ímiááné oke u cáhcújtsóhajchíi tehdújuco uke o piááboiñe. Tehdu iiná óhdivu túhúúnejíívari.

24 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Uke muurá ó cáhcújtsóhi. Áánéllii oke piáábó éhnííñevu uke o cáhcújtsoki.

25 Aanéhjáa mítyane míamúnaa pííhcyáavénáa Jetsóó naavéneke úhbaabe nééhi:

—¡Nave Naavénej, eene muhdú áadíwúuke u dárííveebe ihjyúvátuuube lléébótúubé pañétú uke o néé u ijchívyeki! ¡Aabe dohmíjyúcohdí dííbyé pañévú!

26 Áánélliihyéhjáa naavéne wánjycáameíbýéré díbyeke tsiiñe ávyétá ihnáhó iwáíröhköne ijchívyéhi. Ááné boonéhjáa coévaabe dsíjíveebédu. Aanéhjáa mítyame ijtsúcunú tsúúca dibye dsíjívécucóone.

27 Áronáacáhjáa Jetsóó ihyójtsitu íjyócujcároobe tsaímiyéjuco.

28 Ááné boonéhjáa tsájaavu aahíveebe ímamyémuma. Átsihvúhjáa tsamééré ijcyátsihvu néé díbyeke:

—¿Aca íveekí muhdú nétsihdyu tsá muha mepííyetétú meíjchívyetsóné naavéneke eene u ijchívyetsódu?

29 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá ihdyu téeméjiikye mewáágoo májchotúmé Píívyéébeke piáábó métáúumeíhi. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Idsíjíveíñé tsiiñe Jetsóó úúballéne (Mt 17.22-23; Rc 9.43-45)

30 Átsihdyúhjáa pééme pajtyé Gariréa iiñújitu. Áijyúhjáa tsá Jetsóó ímíllétú muha wáájacúné ditye tééneri pájtyene.

31 Imílléebhjáa apáámyékéré ímamyémuke iúwaabóne. Téijyúhjáa úúbálleebe Míamúnáájpidívúu ípíyyéévéebedívú tsaapi ímítýúmeke ékéévétsoóbeke ditye dsíjívétsoobe 3 coojívatu tsiiñe iböhíiñé.

32 Ehdúhjáa dibye diityéké úúballéné tsá ditye wáájácutú muhdú nééiñé ehdu dibye nééneé. Aanéhjáa díbyeke ímíñéuvú idillóiyoné nuhnévehíjcyáame.

Jetsóoke ímamyémú dilló caabyé iihtsútuube diityédítýú íjcyáiyóne (Mt 18.1-5; Rc 9.46-48)

33 Átsihdyúhjáa Capenaóovu pééme úújeté tsájaávu. Átsihvúhjáa Jetsóó diityéké nééhi:

—¿Iínerí éhne ámuha táhjájcatsímyéré métsahíjcyá juuváyi?

34 Áronáacáhjáa tsá ditye añújcutú caabyé diityédítýú iihtsútuube íjcyáiyóneríhjáa ityáhjájcatsíñélliíhye.

35 Áánélliihyéhjáa iácuúvéne neebe diityéke:

—Ámúhadítýú iihtsútuube ijcyane ímílléebe óvíi tsíjtyeke iiçuvéhi.

36 Ehdúhjáa diityéké iñééne tsíiménéwúuke icyáaabúcúne neébe:

—Éje, áánu muurá tsíimene ídátsóhreé.

37 Ahdu muurá táuráávye múnnaa ídátsó néemeke iicúvehíjcyámé ookéjuco iicuvéne. Aane tsá idyé ookére. Téhdure okée wállóóbekéjuco ditye iicuvéne. Ehdújhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

*Meke tútvájtsotúmé meke piaabóne
(Mt 10.42; Rc 9.49-50)*

38 Áhduréhjáa tsáijyu Jóáa néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, tsáápiikye muha máájtumí tsaaté pañe naavémú ijcyámeke dimyémeri wáágóohíjcyáábeke. Áábeke muha mébóíjcyiñú tsíjipiye ijcyabé iiveekí tehdu méenúnélliíhye.

39 Árónáacáhjáa Jetsóó nééhi:

—¿iiveekí ámuha mébóíjcyúhi? Muurá eene tamyémeri méenúráityúronéhjí méenuhíjcyáméubá tsá óhdityu ímityúné iijyúváityuróne.

40 Muurá meke piaabómé tsá meke tútvájtsotúne.

41 Ahdícyane tsaate ámuha tahñéjté meíjcyámeke nújpácyo díívanévú tamyémeri ijchome muurá tééne áhdó iiné imíjyaú ijcyáahi.

*Tsaatéké ímityunévú meibúwjatsóné ápichó nééneé
(Mt 18.6-9; Rc 17.1-2)*

42 Áánetu botsíi oke cáhcujtsómé ídátsó tsiiméwuúmúdúréi néémedítýú tsaatéké ímityunévú iibuwátsohíjcyámekéubá műu apáhajchíi ijkyééháñetu néwayúcobáné ióhbáñúmeke wájojcó móóá pañévú ditye icúbáhrámeíyóné ihdéetu.

43-44 Ahdícyane ámúhá hojtsíneri ímityúné ámuha meméenuhíjcyáhajchíi műu kípíyújcumeí téhojtsíji. Muurá ímí ámuha méíjcyáá tsánejcúéhójtisma ijcyájúcóturómé ámuha mepájtyetéhajchíijyu. Áánetu ídátsó ámuha méíjcyáá tsahójtsícumá ámuha meíjcyarómé müijyú áábatéityúnéj cuujúwá pañévú mewágooóváhajchíijyu. Árónáa ihdyu téewá pañe ijcyame tsá muhdú ijcyáityúne.

45-46 Téhdure ámúháj tuhááñeri ímityúne éllevu ámuha mepéhíjcyáhajchíi műu kípíyújcumeí téuhjí. Muurá ímí ámuha meíjcyáá tsajtuháacyuma ijcyájúcóturómé ámuha mepájtyetéhajchíijyu. Áánetu ídátsó ámuha meíjcyáá tsajtuháacyuma ámuha meíjcyarómé müijyú áábatéityúnéj cuujúwá pañévú mewágooóváhajchíijyu. Árónáa ihdyu téewá pañe ijcyame tsá muhdú ijcyáityúne.

47-48 Áhdure idyé ámúhá hálluúúneri ámuha maájtumíné ímityúné meméenuhíjcyáhajchíi méwaagóomé téuhjí. Muurá ímí ámuha meíjcyáá tsánejcúéuma ijcyájúcóturómé Píívyéebé avyéjuri ámuha meíjcyáhajchíijyu. Áánetu ídátsó ámuha meíjcyáá tsaúúcumá ámuha meíjcyarómé müijyú áábatéityúnéj cuujúwá pañévú mewágooóváhajchíijyu. Árónáa ihdyu téewá pañe ijcyame tsá muhdú ijcyáityúne.

49 Muurá pámeere téewá pañe ijcyámedi téewaj cívá búúuveéhi. Áánetu Píívyéebé iicúvehíjcyámeke ímíjpyetétsóibye éhne múúne cánááma heeco ímíjpyetétsódu.

50 Muurá cánááma iíímúnélli meke piaabóhi. Áánetu iíímútuca tsá iinetú tene piáábóityuróne. Ahdu teene Píívyéebé uwááboju cánáámadu. Aane

ihdyu óvíi ámúhá pañévú ámuha méujcú tsaímíyé ámuha menáhbévájcatsíki. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó ímamyémuke.

10

Táábávájcatsímyé wáágóójcatsíturóné Jetsóó úwaabóne

(Mt 19.1-12; Rc 16.18)

¹ Aabéhjáa Jetsóó Capenaóotu péé diitye ímamyémuma Jodéá iiñújivu Joodáá tsíñéjcuvi. Áhullévúhjáa idyé míamúnaa dííbyedívú píhcyáávemeke imyéenuhjícyádú úwááboóbe.

² Áijyúhjáa paritséomú dííbye éllevu itsááne dííbyeke imújtátsóro dilló tsáápilleke ihdícyané hallútúré áju wáágóóné tehdújuco néhajchíijyu.

³ Áánéllihiyéhjáa neébe:

—¿Muhdútáhjáa Moitséeuvú nehíjcyá téénetuj?

⁴ Áánéllihiyéhjáa néemeé:

—Muuráhjáa nehíjcyáábeuvú dííllekévá tééné waajácúhaamívú maájcúne meíhvéjtsóyíone.

⁵ Áánéllihiyéhjáa neébe:

—Muuráhjáa ihdyu eene ámuha meíjcyadu ditye cáhcujtsópítyúnéllii ehdu nehíjcyaaabe tehdú tene néétúrónáaca.

⁶ Muuráhjáa Píívyéébe páné ihdéene iípívyéjtsóné níjcauvú téhdure ípívyejtsó wajpii, wallee, íjcyane muhdú tene íjcyáidýújuco.

⁷⁻⁸ Áánéllihiyéé muurá neebe wajpi ityáábavácooca iiineíné cáánímútsidítyú dííllemáyéjuco iíjcyaa tsahéecoréjuko tsáápiyié íjcyáiyóodu.

⁹ Aamútsí míiityétsi íjcyáromútsí tsahéecoréjuko íjcyaiñé Píívyéébée ípívyejtsódújuco. Áánélli tsá tsaate ityáábavájcatsíyooca dówáávéityuróne.

¹⁰ Ehdúhjáa iñééné boonétú tsájaavu ímamyémuma úújetéébeke tsüñé dillómé teéne,

¹¹ Áánéllihiyéhjáa neébe:

—Muurá tsaapi méwakye iihvéjtsóne tsíjpíllekéréjuko ityáábaváhajchíí imityúné meenú mewa ímíubááné íjcyánáa tsíjpíllemáyéjuco iíjcyáneri.

¹² Áhdure idyé walle ájyúke iihvéjtsóne tsíjpiikyéréjuko ityájiváhajchíí imityúné meenú áju ímíubááné íjcyánáa tsíjpiimáyéjuco iíjcyáneri.

Tsiiméké Jetsóó llúúvanúne

(Mt 19.13-15; Rc 18.15-17)

¹³ Téijyúhjáa tsaaate iitsíimeke tsivá dííbye éllevu dibye diityé hallúvú piááboju Píívyéébeke ityáúmeíki. Árónáacáhjáa ímamyémú néé iinevú ditye iitsíimeke tsívane.

¹⁴ Ehdúhjáa ímamyémú nééne tsári iíjtsúcunúne neebe diityéke:

—Óvi ihdyu tsiváme. ¿íveekí ámuha mécátuhtsóhi? Muurá diitye tsíime íjcyadu nééme wáábyuta Píívyéébée avyéju.

¹⁵ Aane ímiáánetúré ámúhakye o néé éhne múúne teetsi tsíimene ímí meke cáhcujtsódú Píívyéébeke cáhcújtsotúmé tsá dííbyé avyéjúejte íjcyatúne.

¹⁶ Ehdúhjáa iñééné tsíiméké cajáábíñuubéré piáábo táúmeí diityé hallúvú.

Ováhtsá Jetsóoma íhyuváne

(Mt 19.16-30; Rc 18.18-30)

17 Átsihdyújháá dibye pééiyónáa tsaapi dííbye éllevu dsiiñéríyé itsááne dííbyé lliiñevú imímóóuvéne néé dííbyeke:

—Uwááboóbej, ímiáábé u íjcyaaabe cána oke diñe muhdú ó íjcyáiyóné múijyú o dsíjivéjúcóiityúne böhí o újuki.

18 Áánéllihiyhéjháá neébe:

—¿Aca íveekí ímiáábedi oke ú dillóhi? Muurá ihdyu apáábyéré Píívyéébe ímiáábé.

19 Aane muurá tsúúca ú waajácú dííbyé taúhbajúúné illu nééneé: Tsá múu ihdícyámema dómacójcatsítýune. Tsá múu miámúnáake dsíjivétsotúne. Tsá múu nánívatúne. Tsá múu álliuutúne. Múu avyéjuullé díícyáánimútsikye.

20 Ehdújháá Jetsóó néénéllii neébe:

—Uwááboóbej, tehdújuco muurá ihdyu o íyahíjcyáné táayáábedítýure.

21 Ehdújháá dibye nééne Jetsóó ímí iíjtsúcunúne néé dííbyeke:

—Árónáa ijcyánéi tsane. Dítsleméné náhjihénúne piáábó ídaátsóméhjike. Áijyu ihdyu ú avyéjúúteé níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjuvu. Aane cahawáá ehdu méenúne ookéréjuco duráavyej.

22 Ehdújháá Jetsóó nééne kimóhcó pajtyé dííbyeke mítyane dibye éhnévánéllihiye.

23 Aabéhjáá kímóóveebéré pééneri Jetsóó iúllévenúne néé ímamyémuke:

—Muurá mítyane éhnevámé iíhtsútúnetu Píívyéébé avyéjuvu úcáávéiyáhi.

24 Ehdújháá dibye nééneri ímamyémú úllévenúnéllii tsiiñé neébe:

—Ámuúha Llihíúmu, ihnáhooné ímiááné ehnéva múnnaa Píívyéébé avyéjuvu úcáávéiyóné ditye tééneriyé tsúúrámeíhíjcyánéllihiye.

25 ¿Aca muhdú caméélló ánéétóhéjutu pajtyéiyáhi? Áhdure ¿aca muhdú diitye ehnéva múnnaa Píívyéébé avyéjuvu úcáávéiyáhi?

26 Ehdújháá dibye nééneri iúllévenúne tsamééré néjcatsíhi:

—¿Aca ihdyu múhdutúrá pájtyetéiyóme?

27 Áánéllihiyhéjháá neébe:

—Ímiáánéjucóhde miámúnaa tsá píívyetétú iiye ipájtyetétsámeíñé. Árónáa Píívyéébe piívyété diityéké ipájtyetétsóné iiná dííbyedívü tühúútúnéllihiye.

28 Áánéllihiyhéjháá Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, muurájháá páneere muha meíhvéjtsóne uukéréjuco meúraavyéne.

29-30 Áánéllihiyhéjháá neébe:

—Tehdújuco. Muurá ímiáánetúré ámúhakye o néé tsaate ííjcyátsíhjii, iñahbémuu, iññaallémuu, cáánímutsii, méwanyuu, iítsíimee, íjcyámeke tsánejcúvú iíhvéjtsóne Píívyéébé wákiméí méénume iiné imíjyaú íjcyaiñé iñé iññújiri. Aame muurá ájtyúmií tsíjtyeke diityémá iñáhbévámyeke iñahbémúdú iññaallémúdú cáánímutsídýú iítsiimédú nééme téhdure ookéréjuco úráávyémeke. Aame tééné déjucotu ícubáhrámeíhíjcyáhi. Árónáa ihdyu nihnévúré újcuímyé múijyú iidsíjivéjúcóiityúne böhí tsíijiréjuco iíñju Píívyéébe ípívyéjtsójí hallúri iíjcyaki.

31 Muurá iñé ícyooca iítsutumé íjcyame ídaatsós téijyu waagoojte íjcyáhi. Ááné lliiñevú iñé ícyooca ídaatsómé ávyéjúúteéhi. Ehdújháá Jetsóó néé ímamyémuke.

*Idsíjíveíñé tsiiñe Jetsóó úúballéne
(Mt 20.17-18; Rc 18.31-34)*

³² Aaméhjáa Jerotsaréevu péeme díibye déjuri pehíjcyá illityécunúméré. Áámekéhjáa tsátsihvu imíjyojcáróné tsiiñe úúbálleebe muhdú técoomívú díibyeke tene pájtyeíñé.

³³ Neebélhjáa diityéke:

—Mepéé iíñe Jerotsaréevu. Ácoomívú muurá Míamúnáájpidívuu o ípívyéévébedívú tsaapi llúuvajté avyéjutémá taúlhájú uwáábojtéké óhdivu ékéévéétsoohi. Aame oke iékéévéébeke jodíomú íjcyátumé hójtsi pañevú lhvétsoó oke ditye idsíjívétsooki.

³⁴ Aame óhdi iúúhivaténe oke únichíhcuméré iwápáájcoóbeke dsíjívétsoohi. Ároobe tsiiñe ó böhí 3 coojívatu.

*Jacóóbomútsí Jóááma Jetsóoke táúumeíñé
(Mt 20.20-28)*

³⁵ Áábekéhjáa tsáijyu Tsebedéo hájchimútsí Jacóóboma Jóáámutsi nééhií:

—Uwááboóbej, muhtsi méimillé tsane uke metáúmeíñé.

³⁶ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Iná ámuhtsi méimilléhi?

³⁷ Áánélliihyéhjáa neemútsi:

—Muhtsi méimillé u avyéjuutécooca díuniúvú mûhtsikye u ácujcáróné úúma muhtsi maávyéjuutéki.

³⁸ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ávyeta tsá ámuhtsi mewáájácutú iiná metáúmeíñé. ¿Aca ámuhtsi méicúbáhrámeíyiá muhdú o ícúbáhrámeídyu?

³⁹ Áánélliihyéhjáa neemútsi:

—Éée, muhtsi méicúbáhrámeíyáhi.

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Imiáánéhde ámuhtsi méicúbáhráméíhi.

⁴⁰ Árónáa tsá ámûhtsikye táuniúvú oore o pícyooíturóne. Muurá ihdu Lilihýoré táuniúvú pícyoó caatyéké iwábyújtsómeke. Éhduréhjáa áñújcuube Jetsóó diityétsikye.

⁴¹ Aanéhjáa íñahbéjté 10-meva íjcyame illéebóne cayóbáávaté diityétsidívu.

⁴² Árónáacáhjáa Jetsóó diityéke nééhií:

Ámuha muurá méwajácú íñújiri íjcyámé avyéjuje ihnáhó ityáúhbájcatsíñé tálhjácatsíhjcyáne.

⁴³⁻⁴⁴ Áánetu ihdu ámuha tahñéjté meíjcyame tsá múu tehdu néétune.

Ámúhadítyú íhtsútuube iijcyane ímílleebe múu pamévakéré píaabóhi.

⁴⁵ Muuráhjáa iíñe Míamúnáájpidívú o ípívyéveebe tsá o tsáatu íhtsútuube avyéjuube o íjcyáábeke míamúnaa oke iñicúveki. Ópée o tsáá diityéké o píaabóné diityé wáyuri o dsíjíve mûhdumé teene cáhcujsómé ipájtyetéki.

*Hállúváttúube Jetsóó ímípyetétsóne
(Mt 20.29-34; Rc 18.35-43)*

⁴⁶ Aabéhjáa Jericóori iijcyátsihdu diitye ímamyémuma tsiéllevúréjuco péémema mítyame pééhií. Áánáacáhjáa ditye péejú úníuri Timéó hajchi Batiméó hállúvátuube ácuúcunúúbé táúmeíhjcyá piáabo.

47 Aabéhjáa tétsihvu diibye Natsarée múnáajpi Jetsóó píihine iwáájácúne kékévánécoba nééhi:

—¡Jetsóó Dabííuvúj tsiiiménémúhaabe u íjcyaaibe óvíjyuco ihdyu óhdi dídaatsóve!

48 Ehdúhjáa dibye néénéllii tsaate néé cùuvéhulléré dibye iíjcyaki. Árónáacálhjáa éhnííñevúré tsiiñe neébe:

—¡Dabííuvúj tsiiiménémúhaabe u íjcyaaibe óvíjyuco ihdyu óhdi dídaatsóve!

49 Aánéllihiyéhjáa Jetsóó tétsihvu iijyócúuvéne nééhi:

—Méne dibye itsáa taéllevu.

Ahdújucóhjáa dííbyeke ditye nééneé:

—Uke píúvaabe. Wa dichaj.

50 Ahdújucóhjáa iicuí íwajyámú hállújea ityácoríivéne dibye cátsíñiivyéné dííbye éllevu.

51 Áábekéhjáa neébe:

¿Hiná ú imilléhi?

Aánéllihiyéhjáa neébe:

—Ávyéjuúbej, ó imillé o hálluváne.

52 Aánéllihiyéhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Tehdújuco. Oke u cáhcujsodú íjcyaaibe tsúúca ú hallúváhi.

Ahdícyane wa illuréjuco dipyej. Ehdúhjáa Jetsóó dííbyeke néénemáyé iitójucoóbe. Aabéhjáa dííbyemájuco pééneé.

11

Jerotsaréé pañévú Jetsóó úcaavéne

(Mt 21.1-11; Rc 19.28-40; Ja 12.12-19)

1 Aaméhjáa úújeté Jerotsaréej píihírí Bepajéema Betáániá coomícyú úníuri oríivo bájú íjcyátsihvu.

2 Átsihdyúhjáa Jetsóó míityétsikye ímamyémudítýú ípiihíré coomívú iwállóómútsikye nééhi:

—Écoomi ípiihíré cóomityu óóma méujcúté íayáne iijúwuúke. Múikyé dííbyedi üllétuube dóhjiváábeke metsíñaaýóne métsívaco.

3 Aane tsaate ámuhtsikye ‘ívéébeké ámuhtsi métsíñaaýó’ néhajchíí méneéco: “Ávyéjuubéne néénéllii muhtsi méujcúváhi. Hicuíyévané ihdyu ómichóiibye.”

4 Ahdújucóhjáa péémutsi úújeténé dííbyedívú juuvá únítu tsaaté já llahájtsí míjçó lleeöhówá úmíwatu dóhjiváábedív.

5 Áábekéhjáa dityétsí tsíñaaýórónáa tsaate néjucóó:

—¿Aca ívéébeké ámuhtsi métsíñaaýó kiávú metsájtyeki?

6 Aánéllihiyéhjáa neemútsí dííbyée úwaabódu. Aánéllihiyéhjáa íhvejtsómé dityétsí itsájtyeki.

7 Áábekéhjáa dityétsí úújetétsósóbé hallu wájyamúúnevu ditye íhbóné halluvú Jetsóó iñéríipyéne pééhi.

8 Áábé úmiwáhjáa mítyame míamúnaa juuva íhbó wájyamúúnema wájyuhoónevu.

9 Aaméhjáa dííbyema pééme tsuullérii, idyéjurii, íjcyame wáñécohíjcyá:

—¡Ñóóooj, maímijyu áánu Píívyéébe mémeri tsááneé!

10 ¡Ñóooj, máávyejújtsó áánúke Dabííuvúj tsiiéménémúhaabe ímiá ávyéjuube ijcyáabeke! ¡Maímijyu Píiyéébe mééma ijcyanej! Ehdúlhjáa iwáñéjcóne nehíjcyáme.

11 Aanéhjáa Jetsóó Jerotsaréevu úcázeebe duurúvajávú iááhívéne tééjá pañe panéváré iitiéiñúne péjucóó Betáániávú cívéhréjuco tene néénélliíhye.

*Higyeérahe Jetsóó pítyuutsóne
(Mt 21.18-19)*

12 Ááné tsíiyúhjáa Betáániátú ditye oómíñáa Jetsóó ajyábáávatéhi.

13 Aabéhjáa tsíhyullétüré ájtyumí higyeérahe juuvá únítu ijcyahé imíwu háamívahe. Ááhe éllevúhjáa míjyóóveebe 'néévahéubáhaja' iñéenema. Áróñáacáhjáa tsá téijyu tehe néévatú iñééváyó rááhori ijcyátúnélliíhye.

14 Ááné hallútúhjáa illuréjuco dibye teehe pítyúútsoobe nééneé:

—Óvíárohe tsáma tsíiñe u néévahíjcyadú ú neevá níhñécunu illuréjuco u chéméihye.

Ehdúlhjáa dibye nééne ímamyémú lleebóhi.

*Duurúvájá pañétú náhjíhe múnáake Jetsóó bóayóne
(Mt 21.12-17; Rc 19.45-48; Ja 2.13-22)*

15 Átsihdyúhjáa úújetémé Jerotsaréevu. Áíjyúhjáa Jetsóó duurúvájá pañétú boáyó tééjá pañévú náhjíhénújcatsímyeke. Dsíidsikéhjáa cápáyócohíjcyámé metsáwááné wájójcoóbe. Áhduréhjáa ijúumuke náhjíhénuhíjcyámé acúvewááné wájójcoóbe.

16 Áánemáhjáa neebe múha tééjá pañévú iñáhjíhenújúcótuki.

17 Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Muurá Píiyéébé waajácuháámitu nééneé: "Íjya tahjya tééjá lliiñévú míamúnaa óoma íljyúvhahíjcyáijya." Aaja ¿iveekí ámuha naní múnáá jaríyéjuco medíllone?

18 Ehdúlhjáa Jetsóó méenéné uubállé llúúvájté avyéjujtémá taúhbájú uwáábójte iwáájácúne imíllerá díibyeke idsíjívetsóne. Áróñáacáhjáa nuhnévémi míamúnáadi ditye ímí díibyé uwáábó ijtsúcunúnélliíhye.

19 Ááné iijyúnuvúhjáa tépejcójuco Jetsóó pééne técoomítýú ímamyémuma tsíellevúréjuco.

*Higyeérahe chémene
(Mt 21.20-22)*

20 Aaméhjáa tsíijyu cíúvánetüré dibyée pítyúútsohe higyeérahe ijcyátsihdyu pájtyénáa ímamyémú ájtyumí tehe tsucájaaháñé tébajkyéjimájuco chémene.

21 Átsihvúhjáa Péédoro ítsaavé tétsihdyúu ditye pájtyénáa Jetsóó teehe úhbane. Áánemáhjáa neébe:

—Éje Uwááboóbej, éhnée u pítyúútsohéha íhye tsúúca cheméhi.

22 Áánellíihyéhjáa neebe díibyeke:

—Ehdu ámuha meméénuhíjya ímíñeúvú mécahcújtsó Píiyéébeke.

23 Muurá ámúhadítyú tsaate ímíááné ímí cáhcujtsomé éhbau cámehbáú nééiyá téhbau iiné móój piinévu. Ahdújuco muurá téhbau iinéiyóne.

24 Ahdícyane muurá páneere Píiyéébeke ámuha metáúmeíñé piáábojúvú ámúhakye ájcúiibye ímíááné ámuha mecahcújtsóhajchíjyu.

25 Árónáa ihdyu múu tujkénú ímíbáchójcatsí tsaatémá ímítýú ámuha medárii vécatsíhajchíjyu. Áijyu ihdyu ámúháj Caani níkjyéjiri íjcyáabe ámúhadi iídáátsóvéne illuréjuco ábájíiveíñé ámuha ímityúné meméénune.

26 Áanetu ímityúné ámúhakye méenúmedi ámuha meídáátsóvétuhajchíi téhdure tsá dibye ámúhadi iídáátsóvéityúne. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Jetsóó ihtsútú

(Mt 21.23-27; Rc 20.1-8)

27 Aaméhjáa Jerotsáreeri íjcyánáa duuruvájá pañe íjcyáábedívú llúuvájité avyéejutee, taúhbájú uwáábojtee, túkevítsojtee, íjcyame pílhycaváehi.

28 Aaméhjáa néé díbyeke:

—Aca műubé ihtsúturí u íjcyáabe eene ehdu nénehjí ú méénuhíjcyáhi?

29-30 Áánélliihyéhjáa neeve diityéke:

—Áhdure ¿acáa müha néejuri Jóáa tsótsohíjcyá cáhcújtsómeke? ¿A Píívyéébeé, mityá míamúnaárée néejuri tééné wákimyéí méénuhíjcyáabe? Áyu cána oke máaňújcu. Ámuha oke mááňújcúhajchíi botsíi ámúhakye ó neé műubé ihtsúturí o méénuhíjcyáne.

31 Áánélliihyéhjáa tsamééré néjcatsíhi:

—Muurá ‘Píívyéébée néejuri tsótsohíjcyáabe’ menéhajchíi meke nééíyoóbe: ‘Áábekéráhjáa ¿íveekí tsá ámuha mecáhcújtsotúne?’

32 Áanetu ‘míamúnaárée néejuri’ menéhajchíi meke míamúnaa tééné hallútú méenúiyáhi. Muurá paméváré cáhcujtsó ímiáánéjucóo Píívyéébé ihjyú uuabálle múnáajpi Jóáa íjcyane.

33 Ehdúhjáa nééneri iñúhnévéne néémeé:

—Maáhuúj, tsá muha mewáájácutúne.

Áánélliihyéhjáa Jetsóó nééhi:

—Aanéjíiva idyé ámúhakye ó neé műubé ihtsúturí o méénuhíjcyáne.

12

Úmihé tehmé múnaa múhdurá dárii véméiñetu íjcyáné uwááboju
(Mt 21.33-46; Rc 20.9-19)

1 Áijyúhjáa Jetsóó tsíeménéhjitu úwááboobe nééhi:

—Tsaapíhjyáa iúmihe tsanééré óóva ibájtsone mijcónúhi. Áánemáhjáa tsátsii ímíbájchoobe tééne néevá dótsúhcúmeítsii. Áhduréhjáa tépallíj piinévú méénuube jáhwu cáámé cöhnaúvú tééjá pañétú tépalli téhmémeíjya. Ehdúhjáa imyéénúne tsaatéké tépallívú ityéhmétoíñúne aahívetéébé tsíiñé iiñújí.

2 Aanéhjáa tsúúca tépalli néévane iwáájácútsihvu wállooobe iúniú múnáájipiikye díibyema ditye iwállóóro díibye éhné íjcyadúne.

3 Ahdújucóhjáa pééróóbeke ditye illure méenúpéjtsónetu dibye óómiñe ívéébe.

4 Áánélliihyéhjáa tsíjipiikyéréjuco dibye wállóróóbeke téhdure néwayúúneri iññíwáutu ityúúvástsóóbedi illure uuhívatéme.

5 Áróné pañéhjáa tsíjipiikye dibye wállóróóbeke illuréjuco ditye dsíjivétsópejtsóne. Árónáacáhjáa tsíiñe wállooobe pívámevákéjuco. Áámekéhjáa idyé imyéénúpéjtsóne tsaatéké dsíjívetsóme.

6 Ááné boonéhjáa illi apáábyeréjuco cőeváné mítyane dibye wájyuúbe. Áábekéréjucóhjáa dibye wálloone 'íhya hájchíwu íjcyánellii dííbyeke avyéjúlléiyóme' iñéenema.

7 Aabéhjáa bóhdítéébeke iájtyúmíne néjcatsímye: "Aabye muurá illiyéjuco íñe cáaníñúiyóne. Áánellii metsu dííbyeke medsjívétso mehnéréjuco tene ijcyaki."

8 Ehdúhjáa iñéjcatsíñe ídsíjívétsoóbeke waagoomé ílyové pañévu.

9 Ehdúhjáa Jetsóo diityéké iúubállétsihdyu nééhií:

—¿Aane íñe diibye úmihé aabájaabe itsáacooca muhdú méénuú eenéé tépallívú dibye téhmétsioínmé ímityú dáríivémeímyeke? Muurá diityéké dsíjívétsoóibye tééné hallútu. Ááne tsíjtyekéréjuco dibye téhmétsioínmé tépallívú.

10-11 ¿A tsá ámuha múijyú meéévetú Píívyéebé waajácúhámí? Muurá téhaamítú nééneeé:

Tsaúu néewayu jááháñé wákimyéi múnaa iñéhnilléne wáágóórou pícyámeí ímichi tééetu jaa éjkéiu. Muurá ihdyu Píívyéebere ehdu meenú tehdújuco.

12 Ehdújáa diitye llúuvájté avyéjujee, taúhbájú uwáábojtee, túkevéjtsojtee, íjcyámeke Jetsóo llébóbóné hallútú imílleromé dííbyeke tétsihdyu iwáágoóne. Árónaacáhjáa nuhnévémé Píívyéebé ijhyú uubálle múnáajpi dibye íjcyane míamúnaa néhíjcyámedi iillityénema. Aaméhjáa illuréjuco pééneé.

Ííñújí avyéjúubé wáábyuta dsíidsike ditye áhdotsóne

(Mt 22.15-22; Rc 20.20-26)

13 Ááné boonétúhjáa paritséómú wallójcatsí Heróodé icyánéjcúejtéemá dííbye éllevu ditye iñééte muhdú dííbyedítü ipityáocatsíhjcyáne. Ehdúhjáa iítsámeímyé dibye muhdú áñújcúnetu dííbyedívú iñéétsóroki.

14 Aaméhjáa neeté dííbyeke:

—Uwááboóbej, muha muurá méwaajácú ímiáábé u íjcyane állíítuúbe. Aabe ú uwáábohíjcyá kékijtó Píívyéébe míamúnáadívú ímí iítsúcunújító tsíjtye mühdurá úhdivu iítsúcunúróneri iičívétuubére. Árómeke muurá pámeekéré tsahdúré ú iítsúcunú muhdú ditye íjcyane u tühúllétúnélliíhye. Aabe cána müúhakye diñe díicýánéjcutuj. ¿A tehdújuco ávyéjuube romáánómuube íjcyáábé wáábyuta dsíidsike ditye áhdótsohíjcyáne maáhdóiyóne, mityá tsáháaj?

15 Ehdúhjáa dííbyeke dillómé illure imújtátsóroki. Aanéhjáa iwáájácúne neebe diityéé:

—¿Iveekí illure oke ámuha memújtátsóro mémávárijchóhi? Áyu cána oke méuujeétsó dsíidsijívuj.

16 Ahdújucóhjáa ditye tsájíhcobávú ájcune dííbyeke. Áájítúhjáa húmi náávee, memee, íjcyane iítténe neebe diityéé:

—¿Aca múhúmi náávé iñéé? Áhdure ¿mumémé íñe tééjitu?

Áánelliihyéhjáa nééemeé:

—Ávyéjuube Tséétsá húmi nááve. Áabe méméré eene tééjitu.

17 Áánelliihyéhjáa neebe diityéé:

—Ané wa ihdyu diibye Tséétsáke mááhdohíjcyá dííbye éhnéjuco íjcyanévu. Áánetu ihdyu Píívyéébeke máácuhíjcyá dííbyé wáábyuta íjcyanévu.

Ehdúhjáa Jetsóo diityéké nééneri illure ullévenúme.

*Dsíjivémé muhdú tsiiñe böhüne tsaate díllone
(Mt 22.23-33; Rc 20.27-40)*

18 Téijyúréhjáa idyé tsadotséomú péé dííbye éllevu medsjivémé tsiiñe mebóhiine cáhcújtsotúme.

19 Aaméhjáa néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, Moitséeuvújháa muurá néé tsaapi méwadívú tsíimávátuube dsíjivéhajchíí ínahbéréjuco dílleke táábávaiñé dííbyeréjuco itsíimáva dílldívú ínahbeúvúu tsíimávaiyóne.

20 Aanée ijcyámé 7-meva tsané nahbému. Áámé amíaabée ityáábaváróllejtane dsíjivé tsíimávátuubére.

21 Ááné boonée bóneebe dílleke táábávároobe idyé dsíjivé dílldívú téhdure tsíimávátuubére. Áábé bonéebéké idyé téhdure pajtyéne.

22 Ehdúu pámeere tsané nahbému 7-meva ijcyame dílleke ityáábáválledívú tsíimávatumé dsíjivéhíjcyáhi. Aanée nihñévúré díílleréjuco dsíjivéne.

23 Aane cána múúhakye diñe ímichi ¿cáábyé taaba dille ijcyáñé tsiiñe ditye böhücoóca?

24 Ehdúhjáa ditye néénéllii Jetsóó nééhií:

—Íllure ámuha mémujtá Píívyéébe íhtsútuube ijcyáábé waajácuháámitu muhdú tene úwaabóné ámuha mewáájácútúnellílhye.

25 Muurá dsíjivémé tsiiñe böhücooca páneere tsílhyuréjuco cápáyóóveíñé. Tsáhájuco téijyu míamúnaa táábávácatsílhíjcyáné ijcyáityúne. Muurá téijyu pámeere ijcyáa níjkyéji múnaáduréjuco.

26 ¿Aca tsá múijyú ámuha meéévetú Píívyéébé waajácuháámi? Íllúu muurá Píívyéébe Moitséeke néé úmhéhéwu péétécunúné pañétú dííbyema iihjyúvácoóca: “Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, ijcyámé Piívyéébé ó ijcyáhi.”

27 Ehdúu Píívyéébe néénetu muurá méwaajácú ditye ijcyane. Muurá ditye ijcyátuca tsá dibye nééíturó diityé Piívyéébé ijcyane. Aanéííva illure ámuha mémujtáhi.

Páñétujejúúcú taúhbajúúcu

(Mt 22.34-40)

28 Ehdúhjáa Jetsóó tsadotséómuma táhjájcatsíñé tsaapi taúhbajú uwááboobe lleebúcunúhi. Aabéhjáa ímí diityéké Jetsóó áñúcuhíjcyánéllii néé dííbyeke:

—¿Aca teene Píívyéébé taúhbajúúnetu keená ímichi páñétúene?

29 Áánélliihyéhjáa néébe:

—Ímichi muurá páñétúene taúhbajúúnetu nééhií: “Ámuúha ijraéémuj, muurá Máavyéjuube Mépiívyéébé apáábyéré íhtsútuube ijcyáhi.

30 Áánéllii múu dííbyeke Dípiívyéébé Díavyéjuube ijcyáábeke wajyú ávyeta dííbúutúré páneere muhdú u ijcyáneri dííjtsaméiyi.” Ehdu nééne ímichi páñétúene teene taúhbajúúnetu.

31 Áánetu tsiiñe nééhií: “Pamévakéré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu.” Íñeeecu muurá ímichi páñétúenéécu taúhbajúúnetu.

32 Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii diibye taúhbajú uwááboobe néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, tehdújuco u nééne ímiááné tsáápiyi Píívyéébe ijcyane apáábyéré íhtsútuube ijcyáabe.

33 Áábeke ímiááné méwájyúiyá ávyeta méíibúutúre páneere muhdú meíjcyáneri méíjtsaméyi. Áhdure tsíjtyeke méwájyúiyá muhdú mewájyúmeídyu. Ehdu muurá meíjcyane ímí ijtsúcunúubé íñe dííbyeke meíicuvéné panéváré dííbyé úmiwávú mecovátsohíjcyáné ehnííñevu.

34 Ehdúhjáa dibye tsáimiyé áñújcúnellii Jetsóó néé dííbyeke:

—Tsúúca muurá Píívyéébé avyéjúejpijyúcooíyó uú.

Ehdúhjáa dííbyeke Jetsóó nééné boone tsáhájuco múha dííbyeke tsiiñe díllotúne.

Muubá Críjto íjcyane

(Mt 22.41-46; Rc 20.41-44)

35 Téijyúhjáa duuruvájá pañe íjcyámeke uwááboobe íhdityúré nééhií:

—¿Aca íveekí taúhbájú uwáábojte nehíjcyá Dabíiúvú tsiiménémúhaabe Críjto íjcyáiñne?

36 Ááneráhjáa Píívyéébé Apííchóré dííbyeúvuke túkévéjtsóneri neébe:

Ávyéjuube néé Táavyéjúúbeke: “Cána táuniúvú diicya dímunáake o táhjáné hajchóta.”

37 Ehdúhjáa muurá neeve Dabíiúvú Críjtodítýú Íavyéjuube dibye íjcyane. Aanéjíi ¿muhdú iívane Dabíiúvú tsiiménémúhaabe íjcyáíyoobe Críjtoó?

Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóné ímí diityéké pájtyénellii lleebúcunúme.

Taúhbájú uwáábojteké Jetsóó núcójpívetsóne

(Mt 23.1-36; Rc 11.37-54; 20.45-47)

38 Téhduréhjáa tsiiñe uwááboobe nééhií:

—Ámuúhaj, téibúwá tsáma méíjcyaco. Tsá múu iívatú eene aatye taúhbájú uwáábojte miámúnaa diityéké iávyejúlllekíyé cááméjacobájí úcáméfhíjcyánetu.

39 Muurá pihcyáávejááné pañevú iúcáávécooca imíllémé iboohówátsihjívúré iácuuvné. Áhdure teene pihcyááveháñe májchó májchómeícyocca imíllémé imítsihjívúré imájchone.

40 Aame pííbájuytje walléémudítýú dótuhíjcyá diityé jaaháñe. Ehdu muurá imyéenúné nucójpi cááménécobaúvú ihjyúvhájcyarómé Píívyéébema. Árome muurá tééne déjúcotu ícúbáhráméíhi. Ehdúhjáa Jetsóó nééhií.

Idátsó néelle pííbájulle dsíidsike pícyoóne

(Rc 21.1-4)

41 Téijyúhjáa duuruvájá pañe Píívyéébé wáábyuta dsíidsike ditye pícyohíjcyábá úníuri dibye ácuúcunúnáa téhbá pañevú pícyóómé teene dsíidsi. Dsíidsiváméhjáa mítyanéhjí pícyóohi.

42 Áánacáhjáa pííbájulle idátsó pícyóó míjíhwuúcúre.

43 Aanéhjáa iítténe ímamyémuke neébe:

—Áámye muurá pííbájulle idátsó néerolle pícyóó pámé ehnííñevúre.

44 Muurá aatye pícyóó mítyane idátsó néerolle pícyóó pámé ehnííñevúre. Áánetu pícyoolle páneere tééne tájíí iíjcyáiyóne.

1 Aaméhjáa duurúvájá pañétú íjchívyénáa Jetsóoke ímamyémudítýú tsaapi nééhi:

—Uwááboóbej, aca iiiné imíjyaú eene duurúvaja néwayúúnetu méénúmeíhi.

2 Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿A imíwu ú iitéhi? Ároja muurá wácavyáhcáméihi.

*Jetsóó tsááiñé ihde pájtyéiñéhji
(Mt 24.3-28; Rc 21.7-24; 17.22-24)*

3 Átsihdyúhjáa péeme téejáj piihirí oríivo bájú íjcyátsihvu.

4 Átsihvúlhjáa Jetsóó ácuúcunúúbeke Péedoroo, Jacóóboo, Jóáaá, Aderéee, ijcyame nééhi:

—Cána műúhakye duubállé müijyú tene pájtyeíñé eene műúhakye u néhíjcyanéhji. ¿Aca iiinetú muha méwaajácuú tsúúca tehdu tene pájtyeíñé?

5 Áánélliihyéhjáa neeve diityéke:

—Ehdu nééme tsáma wajácutsi méíjcyaco ámuha álliu múnáadívú maállítsámeityuki.

6 Muurá o tsááiñé tsúúca píihicooca íjcyáimyé mítyame óhdi díllómeímye. Aame neé diibyéjuco Críjto íjcyane. Aane mítyame cáhcújtsoó bañúháñé.

7 Áhdure téijyu íjcyáíñé méenújcátsí pahúlleváre. Ááneri méíllityédíñé. Ehdu pájtyeíñé páneere illuréjuco níjkéváíñé ihde.

8 Muurá tsáné iiñúji múnaa méenújcátsí tsííñé iiñúji múnáama. Áijyu iiñúji vááúmérii pahúlleváre. Áhdure ájyaba íjcyáahi. Ehdu déjúcóóveíñé ícúbáhraméí iiñújiri.

9 Áánéllii téiibuwá méíjcyaco. Muurá oke ámuha mecáhcújtsóné hallútú pihcyaávejááné pañevú ámúhakye imyéénúmeke tsajtyéimyé ávyéjuité éllevu. Aame muurá ámuha méúwááboó diityéke.

10 Muurá iñe pájtyéteju pámekkéríi iiñújiri íjcyáné míamúnáake uwáábóméihi. Áijyu ihdyu ó tsáa páneere illuréjuco iníjkévaki.

11 Ahdicyane ávyéjuité éllevu ditye ámúhakye icyúvöhoojánu tsájtyécooca tsá műú íjtsámeityú muhdú iíhjyúváíñeri. Muurá ihdyu Píívyéébere Íapíichojo téveri ámúhakye tükévéjsóneri ámuha méihjyúvááhi.

12 Áhdure téijyu tsané nahbémú íjcyarómé ímityúné dáríívécátsíhi. Aame tsamééré tsijtyedívú táuhbájcaátsíhi. Muurá iítsiime íjcyárómedívú cáánimu táuhbaá tsijtye dityéké idsíjívetsoki. Áhdure idyé iítsiime íjcyarómé cáánímudívú táuhbaáhi.

13 Áhdure cáhcújtsotúmé ámúhakye tsarilleé tahñéjté ámuha meíjcyámeke. Aane ehdu néérónéhjí pañe Píívyéébeke íhvéjtsotúmé tsaímíyé nihñéétsihvúré íjcyame ihdyu pájtyéteéhi.

14 Áhdure muurá duurúvájatu tsátsii iiiné imityúné úújéityútsihvu ímityúné úújeténé Píívyéébeke ávyéta tsári pájtyeéhi. Aane ihdyu ámuha maájtyúmicooca méwáácunúcó cáméhbaúnevú Jodéá iiñúji múnaa ámuha meíjcyame. Ehdú muurá tene pájtyeíñé tsúúcajátújuco Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Daniéré nééneé. Aane éévehíjcyámé lhya ihdyu waajácújucóo iiñá íjcyáñne.

15 Ahdicyane téijyu áachi íjcyame íúcaavéjúcohdi ímijcöhó pañevú tsíeméné iújcuiki.

16 Áhdure íumihé pañe íjcyame íoomíjyúcohdí ihjyávú íwajyámu éllevu.

17 ¡Máidáátsoju tsáma tene pájtyeíñé téijyu walléémú éevájtema tsijtye ñohñójtéréi íítsiimewuúmú íjcyámeke!

18 Áánellii Píívyéebema méihjyúvaco tsúcohivánéri úúníjyáijyu tene ipájtyétu níjyáháñé lliiñe ámuha mewáacumútuki.

19 Muurá téijyu íjcyáñé ávyétá ihnáhó ícubáhraméí íñée ííñuji ípívyéévétsihdyu múijyú ícyahíjcyatúne. Ááné boonétú ihdyu tsáhájuco múijyú téhdu néené ícubáhraméí íjcyáityúne.

20 Aane muurá Píívyéébe oke wállóótua pámeere dsííváiyáhi. Áánellii íicuí tsiiñe oke wállóóibye ihñéjte wájyuri.

21 Aane tsúúca tene piíhicooca íjcyáimyé tsaate illure iállíñé ‘tsúúca Críjto tsájucóóhi’ nééimye. Áámeke wajácutsi meíjcyáne mécáhcújtsodíñé.

22 Muurá íjcyáimyé állíu múnaa iiye Críjtodí díllómeímye. Áhdure díllómeímye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadi. Aame piivyéeteé méénúráityúronéhí imyéénune. Ááneri muurá míamúnáake müjtátsoímyé Píívyéébedítyu. Tsáijyu múúne téhdure müjtátsóiymé ímiááné díibyeéjtéjuco íjcyárómeke.

23 Aane íñe tsúúca ámúhakye ó úúballé íhdétújuco ámuha metéibuwááveki.

Jetsóo tsáácooca pájtyeíñéhji

(Mt 24.29-35, 42-44; Rv 21.25-36)

24 Ehdu ícubáhraméí pájtyéné boone cójiejpi nuhba illuréjuco áábatéíñé. Áhdure péjcoejpi tsáhájuco ájchúityúne.

25 Áijyu miicuru dójcoo cáámetu. Ehdu páneere íevéhóówari íhtsútunéhí íjcyane mujtárabá íjcyááhi.

26 Áijyu tsúúca Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe páneere táchitsútú táavyéjuma ojtsó pañétú ó bólhwááveéhi.

27 Aabe ó táchubaá níjkyéjí múnáake ditye ipíhjyúcu óhdivu tahñéjteke pahúlleváré ííñújiri, níjkyéjiri, íjcyámeke.

28 Cáhawáá méijtsúcunu higyeérahej. Muurá itsóúúvéne tsiiñe tehe békéjivánetu méwaajácu piíjcyaba piíhjucóóne.

29 Ahdu nééne íñe ícyooca ámúhakye o nénehji pájtyénetu tsúúca ámuha méwaajácuú tsiiñe o tsááíñé éevé úújetéjucóóne.

30 Aane ímiááné ámúhakye o néé ehdu nénehji pájtyeíñé ííñújiríí míamúnaa íjcyápiñááaca.

31 Muurá íñe ííñújima páneere íevéhóówari íjcyanéhí wágooóveéhi. Áánetu íñe ámúhakye o néhíjcyáné tsá múijyú wágooóvéityúne.

32 Áróóná ihdyu tsiiñe o tsááíñé éevé tsá múha wáájácutúne. Níjkyéjí múnaa íjcyarómé tsá wáájácutúne. Téhdure páñetu Píívyéébé Hajchi o íjcyároobe tsá o wáájácutúne. Apáábyéré ihdyu Lilihiyó waajácu múijyú tsiiñe oke iwállooíñé.

33 Ahdícyané tsáma téibuwá tééné ijsúcunuré meíjcyáne méihjyúvhájcyaco Píívyéébema. Muurá tsá mewáajácutú múijyú tsiiñe o tsááíñé.

34 Muurá tsáapi tsiiñé iiñújí iáhávité iúniú múnáake pícyoñú ihjyávú tsáné wákimyéívu ditye téeneri iíjcyá dibye téhulle íjcyáné hajchóta. Áámedívú muurá tsáápiikye ityéhmétsoíñúróobeke tsá dibye néétu múijyú itsááíñé. Ahdu tsá ámúhakye o néétu múijyú tsiiñe o tsááíñé.

35 Ahdícyane téibúwá meíjcyáne tééne íjtsóré méíjcyaco. Muurá ávyeta tsá mewáájácutú müijyú ámúhá avyéjuube o íjcyáabe o tsááíñe. Tsáijyu müúne tsájcoojí o tsáá cuuvé pañe, mityá cùuvénetúrej, mityá pécójpiínej, mityá cójí pañevuj. Ávyeta tsá mewáájácutúne.

36 Áánéllii müú téibúwá tééne íjtsóré ijcyá ámúhakye o túvaovátu pevétáré iiná méenutumé cuwáriyé ámuha meíjcyámeke.

37 Ehdu íñe ámúhakye o néé pámeere tahñéjté ámuha íjcyámeke. Ahdícyane tsáma tééne íjtsóré méíjcyaco. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

14

Jetsóoke iékééveíñé ditye pityácójcatsíñé

(Mt 26.1-5; Rc 22.1-2; Ja 11.45-53)

1 Áíjyúhjáa pajtyéte wañéhjí óóritýune pááá máchómeíhjícyáné wañéhjí míjcyoojícutúréjuco lléeváíñáa llúuvájté avyéjújtémá taúhbajú uwáábojte íjtsámeí muhdú iállíne Jetsóoke iékééveíñé ídsijivétsoki.

2 Árónemáhjáa néjcatsímyé teene wañéhjí pañéi tehdú imyéénútu miámúnáake iiþbörinúiyónélliíhye.

Pácúúcújpácyori tsáápille Jetsóoke lhñíwau müríjchóne

(Mt 26.6-13; Ja 12.1-8)

3 Áíjyúhjáa Jetsóó ímamyémuma Betáániári Tsimóó dííbyere ‘Ahlláriho’ némeííbyé jari. Aaméhjáa tééjari majchórí íjcyánáa tsáápille tsáá mityane áhdómeíñé pacúúcújpácyoma. Aalléhjáa téjpacyorí dííbyé nííwau müríjchóhi.

4 Aanéhjáa ímamyémuke tsaríwu pájtyénéllií néjcatsímye:

—¿íveekíami aalle ícúbahra pácúúcújpácyori tsáné pijcyábá mewákímyeíñé áhdoduné áhdómeíjpácyorij?

5 Muurá téjpacyo menáhjíhénúne dsíidsiri mépiaabóiyá ídáátsóméhjike.

6 Ehdúhjáa dííldítýu ditye néérónáa Jetsóó néé diityéke:

—Óvi íjcyalle. ¿íveekí ehdu ámuha méihjyúváhi? Muurá tehdújuco dille méeñune.

7 Muurá diitye ídáátsojte tsá kiávú ámúhadítýu pééityúne. Áánetu tsá mühajchótá ámúhama o íjcyáityúne.

8 Áánéllii muurá oke téjpacyorí müríjcholle oke ditye cùúuíñé ihde tájpi iimíbjchóne.

9 Aane ímíááné ámúhakye o néé íñe tajtyééveri miámúnaa pájtyetéíñé uwááboju úwáábohíjyámé muurá idyé teene úúballéné pámeere ííñújíri íjcyáné miámúnaa waajácuúhi. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Jóoda Ijcaríóóté Jetsóodívú ékéévetsóíñé

(Mt 26.14-16; Rc 22.3-6)

10 Áíjyúhjáa Jóoda Ijcaríóóté dííbyé mamyémú 12-meva íjcyáméejpi íjcyároobe müijyúrá llúuvájté avyéjújté éllevu ipyééne diityéké neeté dííbyedívú íkééyétsöñí.

11 Ááneríhjáa mityane iimíjyúuvéne imíllémé dííbyeke iáhdone. Ehdúhjáa tsúúca diityémá ipityácójcatsíñé illuréjuco dibye íjtsámeíñé muhdú dííbyedívú íkéévetsöñí.

*Ímamyémuma Jetsóó májchone
(Mt 26.17-29; Rc 22.7-23; Ja 13.21-30; 1Co 11.23-25)*

12 Aanéhjáa teene pajtyété wañéhjí óórityúne pááá ditye máchohíjcyáné wañéhjí obééjáwuúmuke tsájaatsá múnaa dsíjívétsohíjcyáné wañéhjí tükévajcójí Jetsóoke ímamyémú nééhi:

—¿Aca klávvú ú imillé wañéhjí májchó muha meméénune?

13 Áánélliíhyéhjáa tsaatétsikye neébe:

—Cáhawáá Jerotsaréevu mepej. Ácoomiyí ámuhtsi tsaapi llíyílhyori nújpáñújéébeke maájtyúmíbema mépeéhi.

14 Aabe tsájá pañévú úcáávéebe déjutu meúcáávéne tééja múnáájpikye méneéco: "Uwááboobéne mühtsikye néé kiáváljané íchii míjchoho íjcyane tééhó pañévú dibye múúhamá pajtyété wañéhjí májchó májchóihyo."

15 Áijyu ámúltsikye úújétsööibye tsaho imíwu cörííhócoba néeho cáámééíjiri íjcyahóvu. Ááhó pañévú méménuco mééma majcho. Ehdúlhjáa neebe dityétsikye.

16 Ahdújucóhjáa dityétsí pééne técoomívu. Aamútsíhjyáa ímiááné muhdú dibye néhdújuco iúújeténe tééhó pañévú méménu teene majcho.

17 Ááné iiyúnnuvúhjáa Jetsóó tétsihyíjyuco pámeemáyé ímamyémuma.

18 Aanéhjáa tsúúca imájchótsihvu neebe diityéke:

—Ímiáánetúré ámúhakye o néé íjcyaaibe tsaapi ámúhadítyú óhdivu méménuúibye.

19 Aanéhjáa kímóhcó diityéké pájtyénéllii pámeere néé dííbyeke:

—¿Aca caabyé ehdu uke muha méménuúhi, a oó?

20 Áánélliíhyéhjáa neébe:

—Íñe tsají pañévúré muhtsi dííbyema memájchoobe ehdu oke méménuúhi.

21 Ehdu ímiááné oke pajtyéiñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéebeke tsúúcajátújucóo Píívyéébé waajacúháámítu tene néhdújuco. Árónáa ihdyu máidáátsuju tene pájtyeíñé ehdu oke méménuúbeke. Tsáháa ihdyu dibye íjcyáityuróne.

22 Ehdúlhjáa diityéké iñétsihdyu pááaho iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánemáhjáa idyóhdahínunévú diityéké iwájtúne neébe:

—Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho.

23 Áhduréhjáa ado iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánevúhjáa dibye ájcune adóme.

24 Áámekéhjáa neébe:

—Íñe tátyujpácyo náávé íjcyane úúballé muhdú míamúnaa íyahíjcyáné pityájcoju o dsíjíveneri tsíldhyuréjuco cápáyóóveíñé múhdumé oke cáhcujtsómé ipájtyetéki.

25 Aane ímiáánetúré ámúhakye o néé ícyoocátú tsiiñe ámúhamá bíinojpácyo o ádójúcóóityúné Píívyéébé avyéjuri meíjcyácooca tsiiñe maádóiñévújuco.

*Pééedoró tóónúmetiñe Jetsóó úúballéne
(Mt 26.30-35; Rc 22.31-34; Ja 13.36-38)*

26 Aaméhjáa teene pajtyété wañéhjí majtsíjyú imájtsívátsihdyu péé oríívó bajúvu.

27 Átsihvúhjáa Jetsóó néé diitye ímamyémuke:

—Ípyejco muurá ámuha pámeere illuréjuco óhdityu metsújááveíñé pahúllevávu. Muurá Píiyéébé waajácúháámitu nééneé: “Obéjámú tehméébeke o dsíjivétsóné boone illuréjuco ditye mújtaíñé pahúllevávu.” Ehdú muurá nééne Píiyéébé waajácúháámitu.

28 Árónáa ihdyu o dsíjíveebe tsiiñe o bólhíine ó peé ámúhá ihde Gariréavu.

29 Ehdúhjáa Jetsóó ímamyémuke néénellii Péédoro nééhií:

—Íhya ihdyu íjtye uke o híhvéjtsoohi. Áánetu ihdyu tsá uke o híhvéjtsóityúne.

30 Áánéllihýelhjáa neevee dííbyeke:

—Imiáanetúré uke o néé muurá ípyejcójucu tahñéebé u íjcyaróné u tóónuiñé 3-ijyúvá caracái míijyúcú májtsívátuné ihde.

31 Árónáacáhjáa Péédoro nééhií:

—Muurá tsá o tóónumeíityúne. Óvíjyuco néhi ihdyu oke ditye dsíjivétsóné téené hallútu. Ehdúhjáa pámeere neerá dííbyeke.

Píiyéébema Jetsóó Ihjyuváne

(Mt 26.36-46; Rc 22.39-46)

32 Aaméhjáa úujeté ‘Getsemaní’ némeítsihvu. Átsihvúhjáa Jetsóó néé dityééke:

—Íchiíyéí meíjcyá Píiyéébema o ihjyúvatéki.

33 Áánemáhjáa tsajtyéébé Péedoroo, Jacóóboo, Jóáaá, éhdumekére. Áamedívúhjáa ávyétá ihnáhó kímóvémeíbye.

34 Áánemáhjáa neebe:

—Muhdú íhya o dsíjivéiúvduréjuco oke táábuwa. Ahdícyane cána íchihdyúréi oke metéhmej. Árónáa ihdyu mécuwadííne.

35 Ehdúhjáa iñééne peebe éhnííñewuúvu. Átsihvúhjáa imimóóúvéne Píiyéébema ihjyúvaabe muhdú tene néhajchíi iicubáhrámeítyuki.

36 Illúhjáa ihjyúvaabe:

—Ayúu Táácaánií, tsá muurá iiná u túhúülletúne. Ahdícyane muhdú u néhajchíi óvíjyacóné o iicubáhrámeíñé. Árónáa idyé tsá o imillédú u méenúityúne. Óvíi ihdyu muhdú u imillédú óoma ú meenúhi.

37 Ehdúhjáa Píiyéébema iihjyúvátsihdyu óómiibye cuwári íjcyámedívú iwájtsíne néé Péedoróóke:

—¿Aca eene ú cuwáhi, Tsímoj? ¿íveekí tsá cuwa u áábúcutú oke u téhmekí?

38 Imíchi bo meíjcyáne cùwávetúmé Píiyéébema méihjyúvahíjcyá ímityunévú ámuha metálhjátsámeítyuki. Muurá imiááné ámuha méimíllerá tsaímíyé meíjcyane. Árónáa tsá ámuha méihnhootú tehdu meíjcyáiyóne.

39 Ehdúhjáa diityéké iñééne biwáhullévúré ipyééne tsiiñe Píiyéébema ihjyúvaabe piéhdúré tujkénúu iihjyuvádúre.

40 Átsihdyúhjáa tsiiñe péébe úujeté téhdure cuwári íjcyámedívú. Ávyetáhjáa mítyane cuwa diityéké íjcyame tsá dííbyema iihjyúvályónéhji éllevu íjcyatúne.

41 Aabéhjáa diityédí iúlléjéróne tsiiñe Píiyéébema ihjyúvatéhi. Átsihdyúhjáa ihdyu óómiibye diityéké nééhií:

—Áyu, ícyooca ihdyu illuréjuco mecúwáiyóne. Árónáa Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébedívú tsaapi ímityúmeke ékéévétsóiñé éévé tsúúca úujetéhi.

42 Ahdícyane illuréjuco metsu mepéékií. Muurá tsúúca tsaabe óhdivu méenútsóíbye.

*Jetsóoke ditye ékeevéne
(Mt 26.47-56; Rc 22.47-53; Ja 18.2-11)*

43 Ehdúlhjáa Jetsóo néénáa tsúúca tsaatémá Jóóda wajtsí tétsihvu llúúvájté avyéujtee, taúhbájú uwáábojtee, túkevéjtsojtee, íjcyame wállónéllii tsáámeé. Aaméhjáa tsáá ímyéénujcátsiháñé niitsúmuma, cávaájcoháñema.

44 Ácoocáhjáa ihdéjuco diityéké Jóóda nééneé:

—Cáábyeké o chohchócuube diibiyéjúcoói. Áabeke meékéévéne métsajtyéco.

45 Ehdúlhjáa diityéké ipítajcódújuco Jetsóo éllevu ipyééne dibye néétene:
—‘Uwááboóbej, ¿a áánu uúj?’ nééberéhjáa chochchócu diibyeke.

46 Ááneréjucóhjáa ditye iékéévéébeke tsájtyene.

47 Árónáacáhjáa tsaapi díibyé mamyémudítyú íniitsuwari wállórihjúcú llúúvájté avyéujtje únú múnáájípí núúmího.

48 Áámekéhjáa Jetsóo nééhi:

—¿Aca muhdú iiivane éhne múúne ímityúné méénuhíjcyáábe éllevu ditye tsáádu ámuha metsáá taéllevu niitsúmuma cávaájcoháñéma?

49 Áánerá ihyajchótá ámúháj piñe o íjcyabbe duuruvájá pañe o uwáábohíjcyáábeke keená ámuha oke meékéévehíjcyáne. Árónáa ihdyu tehdújuco ámuha meméénune Píívyéébé ihjyú uubálle münaápe tsúúcajátújuco néhíjcyáne díibyé waajácuháámitu néhdújuco tene ipájtyeki.

50 Ehdúlhjáa Jetsóo néénáa ímamyémú illuréjuco wuruvájá pañe o uwáábohíjcyáábeke keená ámuha oke meékéévehíjcyáne. Árónáa ihdyu tehdújuco ámuha meméénune Píívyééááne díibyéjtane.

Tsáápiikye ditye ékévéroobe páollojcóne

51 Áánáacáhjáa tsaapi ováhtsá íeveho íjcyabbe wájyámubávú idyovíyívyéne pehíjcyá diityé déjutu.

52 Áábekéhjáa ditye ékévéronáa tehba diityé hójtsí pañevú iwááooíñúne waabe pevöhorejuko.

Túkevéjtsojité úmíwari Jetsóó íjcyane

(Mt 26.57-68; Rc 22.66-71; Ja 18.12-14, 19-24)

53 Aanéhjáa tsúúca Jetsóoke tsajtyémé llúúvájté avyéjúube éllevu. Áánáacáhjáa tsijtye llúúvájté avyéujtee, túkevéjtsojtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame pííhcaavéjucóo tétsihvu.

54 Áiyúlhjáa Péédoro díibyeke úráávyeebe pehíjcyá diityé kemuellére. Aabéhjáa úújeté lláhajtsívúré tétsihyi téejá tehméjté íjcyuujúwatu píímhíjcyáme élletu ipííhmíki.

55 Áánáacáhjáa ávyéujte ítsámeíhíjcyá muhdú Jetsóó hallúvú iállíñé díibyeke ídsjívétsoíñé. Árónáacáhjáa tsá ditye pííyetétú muhdú díibyé hallúvú iállíiyóne.

56 Ávyetáhjáa mítyame díibyé hallúvú páhduváré álliyómé báñúmeíhíjcyáhi.

57-58 Árónáacáhjáa tsaate téhdure díibyé hallúvú iállíñé nééhi:

—Áánu muurá nehíjcyá míamúnaáváa méénuja duuruvaja iwácávyáhcóne tsííjyaréjuko imyéénuiñé míamúnaa méénútuja. Aajává pánéévétsóibye 3 coojívatüre. Ehdu ihjyúvahíjcyáábe.

59 Ehdúlhjáa ditye néérone tsá cáhcújtsómeítýúne.

60 Árónáacáhjáa llúuvájté avyéjuube diityéj piinétú iíjyócúuvéne néé Jetsóoke:
—¿iveekí tsá u añújcutú aatye díhyalluvú ímítyunéhjí úúballéne?

61 Árónáacáhjáa tsá iiná diibye néétune. Áánélliihyéhjáa tsiiñe neebe díibyeke:
—¿A ímiááné diibyejuco uu Críjto ímiáábé Píívyéébé Hajchi?

62 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Éée, diibyejuco oó. Aane méwaajácú iñe Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe
íhtsuube Píívyéébé úníuri o íjcyane. Aabe muurá tsiiñe o tsáacooca ó
bóhwáávé ojtsó pañe.

63 Ehdúhjáa Jetsóó néene ávyéta tsári pajté diibye llúuvájté avyéjúubeke.
Áánélliihyéhjáa íwajyámúúné dóvárijcyámeíbýéré nééhií:

—Ávyeta tsáhájuco meímilletú tsijtye éhnííñevu díibye halluvú tsiiñe
úúballéne.

64 Muurá iñe ámuha melléébóneriyé ¿iveekí uuhivatéébé Píívyéébedi? Aane
iñuhdú ámuha méijtsúcunúhi?

Áánélliihyéhjáa pámeere néé illuréjuco diibye dsíjíveíñe.

65 Ehdúhjáa ditye néénéllii tsaate díibye halluvú únichíhcyuméré ihyúmi
iñiinúubeke imyéenúne nééhií:

—Áyu cána waajácú caabyé uke méénune.

Téhduréhjáa duuruvájá tehméjté díibyeke wábáajcóhi.

Péédoro tóónúmeíñie

(Mt 26.69-75; Rc 22.56-62; Ja 18.15-18, 25-29)

66 Aanéhjáa Péédoro lláhájtsíri íjcyánáa llúuvájté avyéjúubé úníu múnáadítýú
tsáapille tsáahií.

67 Aalléhjáa díibyeke pihmírí íjcyáabeke iñitehíjcyárone nééhií:

—Úpée idyé éhéne ú ícyahíjcyá Jetsóoma Natsarée múnáájpiíma.

68 Árónáacáhjáa illure ityóónúne neébe:

—Tehdu o wáajácúúbedíjíí oóma ú ihjyúváhi. Ehdúhjáa iñééne lláhájtsí mijcó
lleeöhawu íjyócuúvetéébe.

Áánáacáhjáa tsúúca cáraca májtsiváhi.

69 Aabéhjáa tétsihvu úújetéébeke tsiiñe iñiténe tétsihyi íjcyámeke neéelle:

—Áánu muurá idyé tsaaapi Jetsóó mamyémúejpi.

70 Árónáacáhjáa idyé tsiiñe tóónuúbe. Ááné illúhwuúréhjáa idyé tsíjtyeréjuco
néene díibyeke:

—Áánerá ímiááné diibyejuco uu Jetsóó mamyémúejpi. Muurá eene Gariréa
múnaa ihjyuvádú u ihjyúvánetúré méwaajácú diibyejuco ú íjcyane.

71 Ehdúhjáa ditye néénéllii tsiiñe ityóónúne llíhcyámeíbýéré nééhií:

—Éje, ímiáánetúré tsá o wáajácutú díibyeke eene ámuha oóma díibyedi
meihjyúváábeke.

72 Ehdúhjáa dibye néénáa tsiiñe cáraca májtsivá míjyúcújuco. Ááné netúhjáa
ítsáaveebe Jetsóópe díibyeke illu nééne: "Muurá 3-ijyúvá ú tóónúméíi tahñéébé
u íjcyaróné cáracái míjyúcú májtsivátúné ihde." Ehdúhjáa Jetsóó nééne
ítsáávéne illuréjuco dibye táane ávyétá iñnahó.

15

*Pírááto éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene
(Mt 27.1-2, 11-14; Rc 23.1-5; Ja 18.28-38)*

1 Ááné tsitsíívevújháa llúuvájté avyéujtee, túkevéjtsojee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame tsiiñe dóbeeéhi. Aaméjháa Jetsóoke dóhjíuri tsajtyé avyéjuube Pírááto éllevu.

2 Aabéjháa dillópejtsó dííbyeke:

—¿A ímiááné uu jodíomú avyéjuúbe?

Áánélliihyéjháa neébe:

—Éée, diibyéjuco oó.

3 Áánáacáhjáa llúuvájté avyéujte dííbyé hallúvú mítyane ímityúné úúballéhi.

4 Áánélliihyéjháa Piráátó tsiiñe dííbyeke nééhi:

—¿Aca íveekí eene tsá u áñújcutú aatye díhyallúvú ímityunéhjí úúballéne?

5 Ehdújháa dibye Jetsóoke néérónáa tsá dibye áñújcutúne. Ááneríhjyáa iúllévenúne tsáhájuco dibye iiná néétune.

*Jetsóoke ditye dsíjivétsoíñé
(Mt 27.15-31; Rc 23.13-25; Ja 18.38-19.16)*

6 Teenéjháa pajtyété wañéhjí pañe paíjyuváré avyéjuube Piráátó tsáápiikye ichívyétsohíjcyá cúvélhóójari íjcyámedítýú dííbyé hallúvú míamúnaa lhjyúváábekéjuco.

7 Aanéjháa téijyu íjcyaaibe dsíjivétso múnáajpi 'Barabáa' némeíbyé cúvélhóójá pañe tsijtye dsíjivétso múnáama.

8 Áánáacáhjáa tsúúca tétsihvu míamúnaa píhcyaaavémé imyéénuhíjcyádú táúmeíjyucóó Piráátoke dibye iijchívyétso tsáápiikye diityédítuy.

9 Áánélliihyéjháa neebe diityéke:

—Íhya ámuha méimíllé ámuha jodíomú avyéjúubeke o ácádsíjcaáyóne.

10 Ehdújháa neebe diityéké illure iñómítááváne llúuvájté avyéujte ehdu dííbyeke dáriiivéné iwáájácúnema.

11 Árónáacáhjáa diitye llúuvájté avyéujte néé tétsihyi íjcyámeke ditye Barabáá hallúvüré iijhyúva dííbyekéré dibye iijchívyétso cúvélhóójatu.

12 Áánélliihyéjháa diibye Piráátó néé diityéke:

—¿Ácooca eene jodíomú avyéjuube dibye íjcyane ámuha menéhíjcyáábeke muhđú méméénuúhi?

13 Áánélliihyéjháa néémeé:

—Dííbyedívú ihdyu páwachékevu wátyétyehcútso.

14 Áánélliihyéjháa neébe:

—¿Aca iiná ímityúné méméénuúbe?

Árónáacáhjáa tsiiñe kékévanécoba néémeé:

—¡Muúbe, wátyétyehcútsó dííbyedív!

15 Áánélliihyéjháa awáá ijchívyétsoobe cúvélhóójatu Barabákéré diityémá ímí iijcyane iífmíllénema. Áánemájháa Jetsóodívú iwápáájcootsóne íhvéjtsoobe diityédívú diityéréjuco iwátyétyéhcú páwachékevu.

16 Áábekéjháa tsodáhómú dííbyé já llahájtsivu itsájtyéébedívú píhcyaaavéhi.

17 Aaméhjáa dííbyeke uácó wájyamu duujínuúdú nééjavu. Áhduréhjáa tsuhjíuuhónetu imyéénúné chahíwawu ávohjácómé dííbyeke.

18 Áanémáhjáa wáñejcójome:

—íÑoooj, áanu jodíómú avyéjuúbel!

19 Ehdúhjáa iñééne dííbyeke úníchíhcyuméré illaáyohíjcyá úmehéiyi lhñíwáutu. Áanémáhjáa dííbyé lliiñevú imíhmóúbáne avyéjútsohíjcyámé illure dííbyedi iúlhívaténéma.

20 Ehdúhjáa dííbyedi iúlhívaténé boone táchírúcúmé teeja duujínuúdú nééjaá. Áanémáhjáa uácómé pánétúeja dííbyé wajyámuvúréjuco. Átsihdyúhjáa tsajtyémé dííbyeke páwachékevu iwátyétyéhcúlhullévu.

*Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne
(Mt 27.32-44; Rc 23.26-43; Ja 19.17-27)*

21 Aanéhjáa téhullévú péeme cábuuvé tsirééne múnáajpi Arejáadorómá Róópómútsij caani Tsimóo íumihétú tsáábedívu. Áabekéhjáa lhbutsomé Jetsóoke iwátyétyéhcúwachékevu.

22 Aaméhjáa úújeté tsátsii ‘Niwáupááji’ néeyóné ‘Góogota’ némeítsihvu.

23 Átsihvúhjáa Jetsóoke íjchorómé ‘mííraá’ némeíñé duurúbájpacyoma bíinojpacyó iúménúnetu. Áronéhjáa tsá dibye ádotúne.

24-25 Áabekéhjáa tsúúca wátyétyehcúmé páwachékevu ááméjutúré nuhba íjcyánááca. Áané boonéhjáa tsodáhómú nehcójcatsí caatyé dííbyé wajyámúuné újcuíñé.

26 Aanéhjáa dííbyé níiwááu caamééhullétu téwachéketu picyóómé tsíeménetu icyáatunúné illu nééneé: “Áanu jodíómú avyéjuúbe.”

27 Téhduréhjáa téijiyo tsaatétsí imítymúmútsikye wátyétyehcúmé dííbyé úníutu panéjcvatú íjcyáwachékéécetu.

28 Ehdúhjáa imítymúmútsima dííbyeke wátyétyehcúmé Píiyéébe íwaajácúháámitu illu néhdújuco: “Ímítymé raahórí dsíjívériibye imítymúbedi ditye díilloobé.”

29 Aanéhjáa dííbyeke úújejmé dííbyedi iúlhívaténémáyé ‘wamíwamí’ nehíjcyáhi. Áanémáhjáa néemeé:

—Ehdíívaabéváa eene duurúvaja u wácávyáhcoja 3 coojivatúré tsiiñe ú pájáávétsoiyáhi.

30 Áyu cána bo pájyetétsaméij.

31 Téhduréhjáa llúúvájté avyéjutémá taúhbájú uwáábojte dííbyedi iúlhívaténé néjcatsíhi:

—Tsíjtyekée muurá ímiááné páyetetsohíjcyáabe. Árónáacáha tsá dibye píiyetetú iifye ipájyetétsameíñé.

32 Aabe cána óvíi ímiááné diibyéjuco Críjto mee ijraéémú avyéjuube iíjcyáhajchíi eene éwachékevúne ditye wátyétyehcúné ityábáhcyúmeíñé pájyeté botsíi dííbyeke mecáhcújtsoki.

Téhduréhjáa dííbyé úníutu ditye wátyétyéhcumútsí uuhiyaté dííbyedi.

*Jetsóó dsíjívéné
(Mt 27.45-56; Rc 23.44-49; Ja 19.28-30)*

33 Téijiúhjáa cójíipiinétu íjyuniúné cuuvé tujkévevújuco.

34 Áanáacáhjáa Jetsóó ávyétá ihnáhó illu wáníjcyámeíhi:

—Eróij, Eróij, ¿rama tsabatááni? Tápiivyéébej, Tápiivyéébej, ¿íveekíami oke ú íhvejtsoj? Ehdújhjáa néeyóné ehdú neébe.

35 Aanéhjáa tétsihyi íjcyámedítýu tsaate illéebóne nééhií:

—Éje, aadi Eríadi wáníjcyámeí Píívyéébé ihjyú uubálle múnáájipiúvudi.

36 Áánéllihiyhjáa tsaapi iicuí wájyámubádú nééne biiñójpacyó kiwátyetu iéenýojéné úmehéí níjcáutu ipícyoonévú cújuuvé dibye iihároki. Áánemáhjáa néébe:

—Bo óvíi Eríá niityétsová díbyeke.

37 Áánáacáhjáa tsiiñe ávyétá ihnáhó iwáníjcyámeítsihdyu illuréjuco dibye dsíjivéné.

38 Ááné tujkéverílhjyáa duuruvájá pañétú páñétúetsíi watájco wájyámuwácoba dóchéreevá cáámetu baavu panéjcuvávú wajítahnécu.

39 Aanéhjáa tsodáhómú avyéjuube tétsihyi íjcyaaabe ájtyumí muhdú dibye iwáníjcyámeíñe dsíjivéné. Áánetúhjáa néébe:

—Á ihdyúha ímiááné áanu Píívyéébé Hajchi.

40 Aanéhjáa tsaate walléémú díbyeke ditye dsíjívetsóné tsíhyullétúré iitähjyáhi. Áámemáhjáa ijcyámé Maaria Madarénaa, tsííñé Maaria Jacóóboma Jotséemútsíj tsííjuu, Tsaroméee, éhdume.

41 Diityéhjáa muurá Gariréari dibye íjcyácooca díbyeke piáábohíjcyámé téhullétú díbyema tsáá Jerotsaréevu. Áámemáhjáa téhdure ijcyámé tsijtye walléémú díbyemáa tsáámeé.

Jetsóo iitémeho ditye cíúlune

(Mt 27.57-61; Rc 23.50-56; Ja 19.38-42)

42-43 Aanéhjáa wáyeeévejcójíllí ditye ímibájkímyeíhíjcyajcóójí pejco íhtsútuube Jotséé Arimatéá cóómi múnáajpi péé Piráato éllevu, téhdure Jetsóoke cáhcújtsoobe Píívyéébé avyéjú ítsohíjcyáabe. Aabéhjáa diibye Piráatoke táumeí díbyeúvú iitémeho icyúúuki.

44 Áánerílhjyáa illure Piráato ullévenú ‘a ímiááné íhya dsíjivéjúcoóbe’ iinéenema. Áánemáhjáa tsodáhómú avyéjúúbeke ipíúváne dílloobe ímiááné dibye dsíjivéjúcohajchí iwaájácuki.

45 Aabéhjáa úúballé ímiááné tsíúca dibye dsíjivéné. Áánéllihiyhjáa Piráato néé diibye Jotséeké dibye iújcúne icyúúuki.

46 Ahdújucójíahjáa dibye téwachéketu tééhoúuke iñíityétsóné biijinúné imíwu néené wajyámuba iáhdóbari. Áánemáhjáa néewájitu bóhdómeíñé nikyéhéjú pañévú icyúúne wátájcoobe nééwayúvu.

47 Aanéhjáa Maaria Madarénamúpí tsíjpille Maaria Jotséemútsíj tsííjumá ájtyumí dibye cíúlune.

16

Jetsóo dsíjiveebe tsiiñe böhíine

(Mt 28.1-10; Rc 24.1-12; Ja 20.1-10)

1 Aaméhjáa wáyeeévejcójí pejco diille Maaria Madarénaa, Jacóóbój tsííju Maariaa, Tsaroméee, éhdume ahdó pácúúcújpacyóné Jetsóo iitémeho itsójtsotéki.

2 Áánemáhjáa tsíijyu tsíiñé tsemáánaréjuco tújkévajcójí pejcójuco dííbyé niíkylévé pééme úújeté tétsihvu tsúúca nuhba ájchúnááca.

3 Aaméhjáa néjcatsíhi:

—¿Aca múha iíne mééma téhejú watájcó nééwayu iiñétsoóhi?

4 Árónáacáhjáa iitécunúmé téhejú úmíwari teu íjcyájúcootúne.

5 Aaméhjáa téhejú pañévé úcaavémé ájtyumí tsaapi ováhtsá ímiánéjcuri ácuúcunúúbeke. Áábé wajyámúhjáa cááméjáacobá nééja ávyéta tsítsi. Áabédíhjyáa illityéme.

6 Árónáacáhjáa neebe diityéke:

—Méíllityédiñé. Muurá ó waajácú ámuha menéhcone Natsarée múnáajpi Jetsóoke éhnée páwachékevu ditye wátyétyéhcúúbeke. Árónáa tsá dibye íchii íjcyájúcootúne. Tsúúca bohíjucóobe. Cáhawáá méuujévá íchii dibyée íjcyatsíí pevetsíiyéjuco íjcyane.

7 Ahdícyane méúúballété Péedorómá tsijtye dííbyé mamyémuke tsúúca tsiiñé dibye böhijucóone. Méneeco dibye péjucóóné Gariréavu diityé ihde téhullévú diityémá iátyúmíjcatsí diityékée iñéhíjcyádújuco.

8 Ehdúhjáa dibye néenémáyé wájucóómé iillityéneri úúvécunúmére. Aaméhjáa tsá muucá úubálletu mítyane iillityénellíhje.

Maaríia Madarénadívú Jetsóó böhówaavéne (Ja 20.11-18)

9 Aanéhjáa iböhijcójí cùúvénétüré Jetsóó böhówaavé Maaríia Madarénadívú díillé pañétuu 7-meváké naavémuke iわágóóldedívu.

10 Aalléhjáa úubálleté dííbyé mamyémú dííbyeke kímóóvehíjcyámeke.

11 Árónáacáhjáa tsá díilleke ditye cáhcújtsotúne.

Ímamyémudítýú míityétsidívú Jetsóó böhówaavéne (Rc 24.13-35)

12 Aanéhjáa díillédívú iböhówaávéné boonétu tsiiñe böhówaáveebe tsíhdyuréjuco míityétsi ímamyémudítýú juuváyí péhíjcyámútsidívú.

13 Aamútsihjyáa idyé tsijtye iñahbéjteke úubálleróné tsá ditye cáhcújtsotúne.

Muhdú ditye wákímyétiñé ímamyémuke Jetsóó nééneé (Mt 28.16-20; Rc 24.36-49; Ja 20.19-23)

14 Átsihdyúhjáa böhówaáveebe pámehdívuréjuco ímamyémudítýú 11-meváréjuco íjcyame majchórí íjcyámedívú. Áámekéhjáa uhbáichoobe ímiáné böhííbeke iájtymíné tsijtye úubálleróné ditye cáhcútsohíjcyátúné hallútu.

15 Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Ahdícyane óvíi ámuha pámeekéré iíñújiri íjcyáné míamúnáake méúwaabó ditye pájtyetéíñé uwááboju.

16 Aane lléebome ímiáné icyáhcújtsóné uubállé tsójtsotsámeímyé ihdyu pájtyéteéhi. Áánetu cáhcújtsotúmé wágóóóveéhi.

17 Aane oke cáhcújtsomé tamyémeri waagooó tsaaté pañe naavémú íjcyámeke. Téhdure tsijtye ihjyu illéébotúrójuri ihjyúvaímye.

18 Téhdure iíñimyémuke ditye ékééverómé tsá iiná méénúityú diityéke. Téhdure námijtya ádorómé tsá dsijivéityúne. Aame chéméméhjike böhíítsohíjcyáahi.

*Níjkyejívú Jetsóó pééneé
(Rc 24.50-53)*

19 Ehdúhjáa Jetsóó ímamyémuke nééné boonétú tsúúca Píívyéébe dííbyeke ujcú njikyejívú dibye iávyéjuuté dííbyema.

20 Áabe déjuvúhjáa ímamyémú úwáábohíjcyá pahúlleváré teene dííbyé uwááboju. Aaméhjáa dííbyere píáábóneri méénúráityúronéhjí méénuhíjcyá dííbyé uwááboju iwáájácúmeíki. Áyu tehdújuco

RÓÓCAÁ

Róóca Jetsóodítýú cáátúnuháámi

Íhjyu tújkeváne

1-2 Tsúúca muurá tsaate uwááboje muhdúlhjáa Jetsóó méjiíne úllejéné pañetu ájtyumímé tééné uubállé caatúnuhícyá ímí tehdújuco.

3 Aane ícyooca ó imillé ooréjuco tééné uubállé o cáátunúné uke o wájyuube Téóópiró éllevu, diityéké o díllohícyánéj piinévú téhdure páneere ímí idyéjúcotu tsúúca o wájácúnellíhye.

4 Aane ó imillé tééné uubállé ditye méénune u lléébohícyáné ímíñéuvú u wáájacúne.

Tsojtsó múnáajpi Jóáá tsíimávámeíñé

5 Jodéá iiñújí avyéjuubéhjáa Heróódé íjcyáijyu íjcyabe tsaapi llúuváabe Tsacariá Abíámuúbe. Áábé táába méméhjáa Eritsabéé Aróój tsíiménémúháábelle íjcyalle.

6 Áamútsikyéhjáa Pívyéébe ímí ijtsúcunú díibye taúhaju néhdújuco dityétsí íjcyánellíhye. Aamútsihjyáa tsá íinetú néetsámeítýu míamúnáadívü.

7 Árónaacáhjáa ihdyu tsá dityétsí tsíimávátu mewa Eritsabéé ajchibá íjcyánellíhye. Ááné pañévúhjáa idyé tsúúca keémemútsíjyuco diityétsi.

8 Aanéhjáa tsáijyu diibye Tsacariá íjcyáha múnáake dómajcóné llúuvájte Pívyéébé úmiwávú pácúúcu péététsohícyaye.

9 Aanéhjáa imyéenuhícyádú nehcómé caabyé diitye llúuvájtedityú pañétuetsihvu úcááveíñé. Aanéhjáa diibye Tsacariake dómajcóné dibye úcááveíñé pañétuetsihvu duuruvájá pañévú teene imyéwu cúaane dibye ipyééttsoki.

10 Aanéhjáa dibye péétésóné tujkéveri tsaate áachi íjcyame Pívyéébema ihjyúváhi.

11 Áánaacáhjáa díibyedívú níjkyéjí múnáajpi böhöwaavé teene ditye péététsohícyáné waíjí ijcyátsihvu.

12 Áabekéhjáa iájtyúmíne mítyane illityéébe.

13 Árónaacáhjáa neebe diibye Tsacariake:

—Díllhilityédíñé. Tsúúca muurá Pívyéébe uke lleebó díibyema u ihjyúvahícyáne. Ahdícyane muurá dityáába Eritsabéé tsíimávaá wájpiíkye. Áabeke ú meménuú Jóáádivu.

14 Áaneri muurá mítyane ú ímíjyúúveéhi. Áhdure tsijtye ímíjyúúveéhi.

15 Aabe daachi Pívyéébedívú íhtsútuube íjcyabe tsá bíínojpacyó adóityúne. Áhdure tsíiñé avyéjpacyóné tsá dibye adóityúne. Muurá tsíijú iibuwá pañéréí íjcyáróóbé pañe tsúúca Pívyéébé Apííchó íjcyááhi.

16 Aabe mítyámeke ijraéemudityú Ávyéjuube Pívyéébé icyánejcúvú iibuwáávétsoóhi.

17 Muurá tsaatéké iitsíimemáyé cáánímuke dibye ímibáávyetsómé tsáimiyéjuco íjcyáíñé. Áhdure lléébohícyátúrómeke ímibáávyétsóiibye. Ehdu muurá Ávyéjuube Jetsóó ihde míamúnáake ímibájchóibye ditye ímí díibyeke

iwáátsúcúpéjso Eríaúvumáa ícyahíjcyáné Pívyéébé Apíichóré dííbyeke túkévéjtsóneri.

¹⁸ Ehdújháa níjkyéji múnáajpi néenéllii diibye Tsacariá néé dííbyeke:

—¿Aca múhdutú tehdu óoma íjcyáñé? Muurá tsúúca kékememútsíjyuc muhtsi átyáábama.

¹⁹ Áánellíihyéjháa neebe dííbyeke:

—Muurá Pívyéébe oke wallóó iúniú múnáajpi Gaabriéé o íjcyáábeke díéllevu uke ímiá uubállé o méenuki.

²⁰ Ahdícyane ícyoocátú tsáhájuco u pívyetéityú u íhjuyváné dááchikye tsiiju tsíimávanévújuco íveekí uke o úuballéné u cáhcújtsótúnélliíhye. Ehdu úuma pajtyéiñé iéévé úújetéijyu.

²¹ Ehdújháa néeneri Tsacariá duurúvájá pañe íjcyáábeke míamúnaa áachítýu ityéhméróne múhduréjuc íjtsámeíñé iiçui dibye tsáatúnélliíhye.

²² Aabéhjáa iíjchivyédú ímiááné tsáhájuco pívyetétú iíhjuyváne. Íhyótsiríyéjucóhjáa dibye úbáhcyohíjcyáné diityémá iíhjuyváróne. Aanéhjáa ijtsúcunúmé tsíeméné dííbyedívú bóhówaavéné tééjá pañévu.

²³ Aabéhjáa dííbyeke tene dómájcodújcoojivá tééjá pañe iwákímyeíñé péjucóó ihjyávu.

²⁴ Ááné boonétújháa ímiááné tsúúca mewa Eritsabéé eeváhi. Aalléhjáa ihjyátú tsá úlléjúcootú tsáhojtsí nuhbáva.

²⁵ Aalléhjáa nehíjcyáhi:

—Íhya óhti míamúnaa iíhjuyvahíjcyánetu iihvété íñe illu óoma Pívyéébe meenúhi.

Jetsóó tsíimávámeíñé níjkyéji múnáajpi úúballéne

²⁶ Aanéhjáa tsúúca 6 nuhbávájuco dille íjcyánáa idyé Pívyéébe tsiiñé wallóó níjkyéji múnáajpi Gaabriéeke Gariréare íjcyacóomí Natsaréevu dibye iúújeté wájpiikyéi úújétulle Maaríake.

²⁷ Dííllekéhjáa Jotséé ááabajáá ityáábáva Dabíiúvúj tsíiménémúhaabe íjcyáábe.

²⁸ Aabéhjáa níjkyéji múnáajpi díílle éllevu ipyééne néé díílleke:

—Maímijyu ihdyu u íjcyanej. Muurá Pívyéébe uke tujkéveellé tsijtye waléémú ehniíñevu.

²⁹ Ehdújháa dibye néeneri illure iúllévenúne íjtsámeíllé iiná néeyóné ehdu dibye néeneri.

³⁰ Árónáacáljháa neebe díílleke:

—Díhllityédiñé. Muurá Pívyéébe uke tujkéveelléhi.

³¹ Ahdícyane ú éevaáhi. Aane u tsíimáváábeke ú meménuú Jetsóodívu.

³² Aabe íhtsútuube íjcyáá Páñétúejpi Pívyéébé Hajchi íjcyáábe. Áábeke Pívyéébe ávyéjújtsoó dííbyé ihdé múnáajpi Dabíiúvuke íavyéjuptsóu.

³³ Aabe ijraéémú avyéjuube íjcyáá múijyú cápáyoovéítyuúbe.

³⁴ Ehdújháa dibye néenéllii diille Maaríá néé dííbyeke:

—¿Aca muhdú ó éevaá wájpiima o íjcyállejíívari?

³⁵ Áánellíihyéjháa neébe:

—Muurá ihdyu íhtsútuube Pívyéébere Íapííchoj tééveri ehdu úúma méénuúhi. Áánéllii diibye u tsíimáváabe dííbyé Hajchíyé íjcyááhi.

³⁶ Téhdure muurá dííelle Eritsabéé tsíimáváa tsáápiikye tsúúca kékemelléjuco íjcyárolle. Tsúúca muurá 6 nuhbávájuco dille éévane ajchílbá íjcyárolle.

37 Tsá muurá iiná Píivyéébedívú tūhuutúne. Páneere piivyéteébe.

38 Áánéllihiyéhjáa Maariá nééhií:

—Muurá díbyeke ó iicúvehíjcyáhi. Aabe ihdyu óví eene oke u néhdu óoma meenúhi. Ehdúhjáa dille nétsihdyu illuréjuco níjkyéji múnáajpi pééneé.

Maariá Eritsabéeke ááhíváne

39 Átsihdyúlhjáa iicúye múhdúj coojívatúrá diille Maariá péé Jodéá iiñújiri ijcyáné caméhbáuri ijcyácoomívu.

40 Aalléhjáa Tsacaríake iááhíváne díibýé taaba Eritsabéeke duurúváhi.

41 Ááné tujkéverlhjáa diille Eritsabéeke íjtsiiméné vááúmeí ihbáu pañe. Áánáacáhjáa Píivyéébé Apíichó tsúúca díillé pañe.

42 Aalléhjáa kéévánécoba néé Maariáke:

—Muurá tsijtye walléémú ehníiñevu uke Píivyéébe tujkéveelléhi. Aabe u tsiiimáváabeke ímí pícyoo panévatúre.

43 Aalle žmuhdú idátsohíválleke oke ú aahívevá Táavyéjuube Tápájtyetéébé ijcyáilbyej tsijju u ijcyalle?

44 Muurá oke u dúúruváváné tujkéveri tápañe tsiiimene vááúmeí iimíjyúuvnéj pééve.

45 Ahdícanye ihdyu maímijyu u ijcyane eene uke Píivyéébe tujkevéelléné u cáhcujtsódú ijcyalle. Muurá ímiááné méénúibye úuma muhdú uke iñéhduu.

46 Ehdúhjáa Eritsabéé néénéllii Maariá nééhií:

Ávyetáré táchíbúuri ó duurúvá Píivyéébeke.

47 Aabe Tápájtyetésoobe mítyane oke ímíjyúuvetsó táchíbuu.

48 Muurá íñe díibýé iicúve múnáalle idátsó o néérölleke oke ítsááveébe. Ahdícyane ícyoocátú pámeere míamúnaa óhdi ímíjyuuvéhi.

49 Muurá Píivyéébe ímiáábé ihtsútuube ijcyaaabe tajtyééveri meenú ímí tehdújuco.

50 Aabe pámeere míamúnáadítýú múhdumé díibýeke ávyejúullémeke píaabó diityédi ihdáatsóvénema.

51 Muurá ávyétá ihtsútú nénehjí imyéénúneri mítyájkímyeímyeke núcójpívetsoóbe.

52 Áhdure ihtsútujte ávyéjutédítýú íavyéjú idyójtúne ávyéjuutétsoobe idáatsóméhjikéréjuco.

53 Muurá ímiááneryé tsúúrámeíhíjcyámedívú éhníiñevu böhówájtsoobe teéne. Áánetu ihtsutumé ehnéva múnaa tééneriyé tsúúrámeíhíjcyámeke tsá dibye ímiáánevú ájcutúne.

54-55 Muurá ihñéjté ijraéémú meíjcyámeke iidaatsólléne ihevéjtsótuubéré meke píáábohíjcyá múijyú níjkéváityüné éhnéhjáa méidé múnáajpi Aavarááuvuke pámeere íjtsiiménémúháábema iñéhdújuco.

Ehdúhjáa neelle Maariá.

56 Aalléhjáa pápihchúú nuhbává Eritsabéema iijcyátsihdyu oomí ihjyávu.

Tsojtsó múnáajpi Jóááke tsijju tsíimaváne

57 Aanéhjáa Eritsabéé tsúúca itsiimáváíne éévéé úújetédú tsíimavá wájpiíkye.

58 Áíjyúlhjáa díille hájkíumáma tsijtye tééneri iimíjyúuvné duurúvá dille tsíimaváné Píivyéébere díilleke píaabóné iwáájácúnema.

59 Aaméhjáa tsúúca íhyoitsítú pápihchúúj coojívájuco íjcyáábewúuke íñaméhó níjcáuemíihé kíhdyahíróhi. Áánemáhjáa imíllerómé díibyewúuke imyémenúné cááni Tsacaríá déjuri.

60 Árónáacáhjáa tsíiju nééhi:

—Tsáhaá, Jóáa dííbye méme.

61 Áánélliihyéhjáa nééme díílleke:

—Árónáa tsá teene dídyohjiba múnáa mémé íjcyatúne.

62 Ehdúhjáa iñééne cááníkye úbahcyómé dibye imyéménu keená iimíllenévu.

63 Áánélliihyéhjáa cááni Tsacaríá tsíeméné ityáúmeíñetu caatúnú 'Jóáa dííbye mémé íjcyááhi' iñééneé. Ááneríhjyáa pámeere ullévenúhi.

64 Ajyyúhjáa tsúúca íhjyúvaabe Píívyéébeke duurúváhi.

65 Ááneríhjyáa teene Jodéá iiñújí caméhbaúne múnaa iúllévenúne úbálléjcatsíhi.

66 Áánemáhjáa Jóáádityu néémeé:

—¿Aca íhya iñne íhtsútuubéí dííbyewu? Muurá Píívyéébe ímí dííbyeke iítsúcunúhi.

Píívyéébeke Tsacaríá díúúruváne

67 Aanéhjáa téijyu diibye cááni Tsacaríá Píívyéébé Apíichó ípañé íjcyabé dííbyeke díúúruváabe nééhi:

68 Maímijyu ihdyu mee ijraéémú ávyéjuube Píívyéébe íjcyanej. Muurá meke piáaboobe mepájtyetéki.

69-70 Muurá iíicúve múnáajpi Dabíiúvúj tsíiménémúháábedítýú pícyóoibye tsaapi íhtsútuube meke pájtyetétsóiíbyeke tsúúcajátújucóo íhjyú uubálle múnáaj téveri iñéhduú.

71 Aabe meke pájtyetétsóo mémunáadítýu.

72 Muuráhjáa méihdé múnáauvudi iídáátsóvéne diityéké íhvéjtsótubé píaabó muhdú diityéké iñéhdújuco.

73-75 Muuráhjáa téhdure méihdé múnáajpi Aavaráauvuke ímiáánetúré neebe meke mémunáadítýú ipájtyetétsóiñé iínerí illityétumé díibyekéréjuco meíicúve müüjyú níjkévéityúne.

76-77 Ehdúhjáa iíhjyúvátsihdyu diibye illíwúuke neébe:

Ahdícyane uu hájchíwu ú íjcyáá íhtsútuube Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi.

Aabe díibyeéjteke ú ímílbáávyétsóó Ávyéjúubé ihde ditye iwáájácu tsúúca diityé imítyuháñé Píívyéébe diityédí iídáátsóvéne ábájíiíveíñé ditye ipájtyetéki.

78 Muurá meke iídáatsólléne cáámetu wállóóibye tsáápiikye meéllevu mepájtyetéñé mééma méenúííbyeke.

79 Aabe muurá waajácútsoó ímiájjítovú eene iwágooovéíyojíjtóré úráávye híjcyámé idátsó cíúvétssii műu íjcyadu wáájácúratumé ícyahíjcyámeke. Ehdu muurá ímiájjítovú meke waajácútsóiibye tsaímíyé meíjcyaki.

Ehdúhjáa neebe Tsacaríá.

80 Aanéhjáa diibye tsíimene tsaímíyé píívyeebe íjcyá Píívyéébe ímillédu. Aabéhjáa ícyahíjcyá iínéubárá píívyétuné iiñújiri imúnaa ijraéémú dííbyeke imíñeuvú wáájácútsihvújuco.

*Jetsóoke Maaríá tsíimaváne
(Mt 1.18-25)*

1 Áanetúhjáa Maaríá tsúúca tsíimávaíñé píihínáa páñétúejpi ávyéjuube Tséétsa Aogójtó táuhbá pámeere imyémeháñé icyáátúnútsámeíki.

2 Téijyúhjáa Tsíriá iiñújí avyéjuube Tsiréenio íjcyánáa méénútujkénümé teene páme méméré cáatúnúmeíñé.

3 Áanéllihyhéjháa pámeere pehíjcyá ímichi iiñújí comíñevu imyémeháñé icyáátúnútsoki.

4-5 Aanéhjáa Jotséé diille mewa Maaríá éevállema péé Gariréá iiñújí Nat-saréetu Jodéá iiñújiri íjcyacooomí Beréevu Dabíiúvúu tsíimávámeitsihu imyémé icyáátúnútsóo dííbyeúvúj tsíiménümáhaabe íjcyánellihye.

6 Aanéhjáa tétsii dityétsi íjcyánáa tsúúca Maaríá tsíimáváíñé éevé úújetéhi.

7 Aalléhjáa tujkénúejpi íjcyáábeke itsíimáváne wájyámubááneri biijinúubeke tódsijcáró jéémú éebutáwá pañevú kiá dityétsi íjcyályotsí íjcyátúnellihye.

Jéémú tehmé múnnaa Jetsóoke Ááhivéne

8-9 Áánáacáhjáa técoomí úníuri tsaate obééjámuke téhmehíjcyámedívú tépejco níjkyéji múnáajpi böhówáávéébedítýú Píívyéébé ámítsaráhcó diityéké ájchúcunúneri mítyane illityéme.

10 Árónáacáhjáa neebe diityéke:

—Méillityédiñé. Muurá ímiá uubállema o tsáá ámúha éllevu pámeere mítyane ímijyúuvéíñé uubállema.

11 Muurá tsúúca ámúhá avyéjuube ámúhakye pájtyetétsóiíbyeke tsáápille tsíimává Dabíiúvúu coomívu.

12 Aabe wájyámubááneri biijinúmeíbyé jéémú éebutáwá pañe íjcyáábeke ámuha maájtyúmínetúré méwaajácuú diíbyejuco íjcyane.

13 Áánáacáhjáa diibye níjkyéji múnáajjpí úníuvú tsijtye mítyame dííbyé nahbéjté böhówáavéhi. Aaméhjáa Píívyéébeke dúúruvámé nééhi:

14 Maímijyu Píívyéébe níjkyéjiri íjcyáabej. Muurá iiñújiri íjcyáné míamúnaa dibye ímíllédú íjcyame tsaímiyéjuco íjcyáñé iiná diityé hallúrí íjcyájúcootúme.

15 Aaméhjáa níjkyéji múnnaa tsúúca pééné boone diitye jéémú tehméjté néjcatsíhi:

—Cána bo metsu mepéé Beréevu Píívyéébe meke úúballéné maájtyúmíki.

16 Ehdúhjáa iñééne iicuí téhullévú pééme ímíááné ájtyúmité diille Maaríaa, Jotséee, diibye tsíiménéwu jéémú éebutáwá pañe íjcyábee, íjcyámeke.

17 Aaméhjáa dííbyeke iájtyúmíne úúballé níjkyéji múnáajpjí dííbyewúudítýú nééneé.

18 Áánerihjyáa ullévenúme.

19 Aanéhjáa Maaríake iiné imíjyaú pájtyelle tééneri ítsámeihjyáhi.

20 Átsihdyúhjáa diitye jéémú tehméjté oomí Píívyéébeke ávyéjújtsoméré diityéké tene némeídýújuco tene íjcyánellihye.

Jetsóoke ditye méménúne

21 Aanéhjáa 8 coojívá íjcyáábewúuke íñaméhó níjcáúemííhé kíhdyahíróme. Átsihvúhjáa dííbyeke meménúmé Jetsóodívú níjkyéji múnáajpíhjyáa Maariáke dilléi eévátúné ihdéjuco néhdu.

22 Téijyúhjáa diille Maariá ímíbájchómeííñe eévé úújeténellí pééme Jerotsaréevu Moitséeúvuj tééverlhjyáa Píívyéébe nééné taúhbaju néhdu imyéénuki. Áhduréhjáa téijyu Jetsóoke Píívyéébé hójtsí pañévú pícyoomútsi.

23 Ehdúhjáa meenúmé Píívyéébé taúhbaju illu néhdujuco: "Tujkéné paméváré wájpikiye tsíímávaaabe Píívyéébé wáábyutáabé íjcyáahi."

24 Aamútsihjyáa tsajtyé Maariá ímíbájchómeííñe halluvú Píívyéébeke iiicúveííñe míyítetsi wahpéjtetsikye dííbyé taúhbaju illu néhdujuco: "Múu tóómehémútsíubake ijúumútsíubake tsivá ímíbájchómeííñe iiicúve."

25 Téijyúhjáa Jerotsaréeri ímiáábé íjcyaaabe Tsimeóó tsaímiyé Píívyéébe ímillédú ícyahíjcyaaabe ítsohíjcyá ijraéémuke ímílbáávyétsóiibye tsáaiñe.

26 Áábé pañéhjáa Píívyéébé Apíichó íjcyane úúballé dííbyeke dibyéi dsííjvétúnáa Píívyéébe wállooííne meke pájtyetétsóiibyeke.

27 Aabéhjáa Píívyéébé Apíichóré túkévéjtsóneri péé duurúvajávu. Áánáacáhjáa Jetsóowúuma tsííjumútsí úcaavé tééjá pañévú Píívyéébé taúhbaju néhdujuco díibyéwúuke imyéénuki.

28 Áhullévúhjáa diibye Tsimeóó díibyéwúuke iíhbúcúne Píívyéébeke dúúrúvaaabe nééhi:

29 Ayúu Píívyéébeéj, tsúúca ííñe oke ú ájtyúmitsó okée u néénevü dííicúve múnáajpi o íjcyáabeke. Ahdícyane óvíi illuréjuco o dsííjivéne.

30-31 Tsúúca ó ájtyumí múúhakye pájtyetétsóiibyeke pámeere míamúnáadívú u böhówáávetsósóbeke.

32 Aabe peetédü néébe téhdure ijraéémú íjcyatúróné míamúnáake ímiájjítovú waajácútsoóhi. Áhdure ihñéjté ijraéémuke ávyéjújtsóiibye.

33 Ehdúhjáa Tsimeóó ihjyúváneri tsííjumútsí ullévenúhi.

34 Téhduréhjáa diityétsí halluvú piáabó táúmeíibyé ímí dityétsí iíjcyaki. Átsihdyúhjáa neebe Maariáke:

—Áánúdityu íjcyane muurá míyame memúnaa ijraéémudityú éhnííñevu tútavááveéhi. Aame illure dííbyeke ehdííválleé ávyejúullétúme. Árónáa íjcyáimyé tsaaate dííbyeke cáhcujsóme.

35 Ehdú dííbyeke tene pájtyécooca waajácúmeííñe muhdú míamúnnaa tsáápiitsá íjtsaméí íjcyane. Áijyu teene páneere u ítene uke tsííjuke ávyétá kimóhcó pájtyéé dííibútu. Ehdúhjáa neebe Tsimeóó Maariáke.

36-37 Áhduréhjáa íjcyalle tsáápille kéémelle Atséé dohjíba múnáajpi Panoééuvú ajyúwá Áánaá. Aalléhjáa bádsíjcaya íjcyácooca ityájíváábema ijcyá 7 pijcyábáre. Aanéhjáa tsúúca 84 pijcyábájuco ipííbjayúuvatétsihdyu íjcyalle tsá iínehíjcyatú duurúvájatu. Paijyuvárehjáa Píívyéébeke dúúrúvalléré ihjyúvahíjcyá díibyema. Tsáijyúhjáa áwhajcyalle majcho dííbyema iíhjyúvacoóca. Aalléhjáa Píívyéébere túkévéjtsóneri ihdéjuco iiná pájtyeííñe úúbállehíjcyalle tétsihvu itsááne duurúvá Píívyéébeke.

38 Ááné boonéhjáa úúbállelle Jetsóó Mépájtyetétssoobe íjcyájucóóné pámeere Jerotsaréevu múnnaa ipájtyetéííñe ítsohíjcyámeke.

Natsaréevu ditye óómiñē

39 Ehdújháa Píiyéébé taúhbaju néhdu Jetsóój tsiijumútsí imyéénúné boone oomí Gariréá iinjújivu ihcyóomi Natsaréevu.

40 Aanéhjáa Jetsóó Píiyéébé piáábójú pañe tsaímiyé píiyeebe panéváré waajácuhí.

Duurúvájá pañe Jetsóó ijcyane

41-42 Aabéhjáa tsúúca 12 pijcyábá ijcyáábema tsiijumútsí péé Jerotsaréevu pajtyété wañéhjivu ténevá pijcyábádú ipyéhijcyádújuko.

43 Aanéhjáa tééné pajtyétavu diityétsidítýu coévaabe Jerotsaréevu dityétsí wáájácútuné hallúri.

44 Ijtsúcunúmútsihjyáa dibye péjucóóné tsaatéma. Áánemáhjáa tsájcoojíjuco ipyééróne néhcóromútsí dííbyeke imúnáá pañe. Téhduréhjáa tsijtye iwáájácumé pañe néhcóromútsi.

45 Árónemáhjáa tsiiñé óómimútsí Jerotsaréevu dííbye néhcovu.

46 Aamútsihjyáa ájtyumí 3 coojívatu duurúvájá pañe taúhbajú uwáábojtéj piine ácuúcunúubé ditye ihjyúvájcatsíñé lléebúcunúhijcyáabeke. Aabéhjáa téhdure díllöhijcyá ijcyánéjcutu diityéke.

47 Áánerihjyáa ávyeta ullévenúmé muhdú kémúúbejíva wáájácúneri. Téhduréhjáa dííbyeke ditye díllone dibye áñúcuhijcyáneri ullévenúme.

48 Áhduréhjáa tsiijumútsí dííbyeke iájtyúmíne ullévenúhi. Áábekéhjáa tsiju nééhi:

—Llíhij, ¿aca íveekí ehdu múhtsikye ú dáríivéhi? Muurá muhtsi díícyáánidyu néébema uke ménéhcohijcyá tsíñehjíréjuco ijtsámeímútsíye.

49 Áánéllihiyhéhjáa neebe diityétsikye:

—¿Aca muhdú iiwané oke ámuhtsi ménéhcohijcyáhi? ¿Aca tsá ámuhtsi mewáájácutú Llíhíyó wákimyéi o ijcyádyújuko o ijcyane?

50 Ehdújháa diityétsikye dibye nééne tsá dityétsí wáájácutú nná iñééiyóné ehdu dibye nééneé.

51 Aabéhjáa botsí diityétsima oomí Natsaréevu. Aabéhjáa ícyahíjcyá tsaímiyé diityétsima muhdú dityétsí ímillédu. Aanéhjáa imíwu tsiju ijtsúcunúneri ijtsámeihijcyáhi.

52 Aabéhjáa tsúúca keéméveebe mítyanéjuco wáájacúúbeke ímí Píiyéébe ijtsúcunúubéke téhdure míamúnaa ímí ijtsúcunúhi.

3

Tsojtsó múnáajpi Jóáá úwaabóne (Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Ja 1.19-28)

1 Téijyújháa 15 pijcyábájuko Tibéério páñétúejpi ávyéjuube ijcyánáa Póótsio Piráátó Jodéá iinjújí avyéjuúbe. Áánetújháa Heróódé Gariréá iinjújí avyéjuúbe. Áánetújháa iñahbe Perípé Itoréaa, Taraconíítee, ijcyáné iinjújíicú avyéjuúbe. Áánetújháa Ritsaníá Abirííniá iinjújí avyéjuúbe.

2 Áánetújháa Anáama Caipáamútsí páñétúejtétsí llúuvájté avyéjutétsi. Téijyújháa Tsacaríá hajchi Jóáá iiñéubárá píiyétúné iinjújiri ijcyáabeke Píiyéébe néé dibye iúwááboki.

³ Ahdújucóhjáa dibye úwááboobéré péhijcyáné patsíhjivá múnáakéré Joodáá úníuri íjcyáné iñújíine múnáake. Nehíjcyaabéhjáa ditye íimítyuháñé iihvéjtísone Píívyéebé icyánejcúvuréjuco iibúwáávéne itsójtsótsámeí Píívyéebé diityédí iihdáátsóvéne diityé imítýu illuréjuco iábájíiveki.

⁴ Ehdúhjáa Jóáá úwáábohíjcyá Píívyéebé ihjyú uubálle múnáajpi Itsáiaúvú illu néhdújuco:

Méllééboó iinéubárá píívyétuné iiñujíri íjcyabe keeváwu illu úwaabóné:
“Méímibáávyé imítýu ámuha meícyahíjcyánetu tsaímiyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube iájtyumívaki.

⁵ Méímibáávyé ámúhá iítsaméí éhne múúne juuva nehníwu nénéhjíri péeroju meímibájchoju ímí tsatújkevéréjuco íjcyadu.

⁶ Muurá Píívyéebé wállóó meke pájyetétsóílbyeke pámeere míamúnaa iájtyúmiki.”

⁷ Ehdúhjáa Jóáá úwáábohíjcyánellii tsaate peecútéré dííbyedívú itsójtsótsámeí tsáámeke neébe:

—¡Ávyeta mía iifnímyémúeméjté ámuúhal ¿Múha ámúhakye néé peecútéré ámuha metsójtsótsámeíñeri mepállójcóiyoné Píívyéebé meke méímítyuháñé hallútú icúbáhraiñé méúmíwari íjcyánetu?

⁸ Tujkénúi méuwjétsó iimááné Píívyéebé icyánejcúvuréjuco ámuha meibúwaaavéné mewájácu iimááné tehdújuco ámuha meíjcyane. Tsá ámuha menémeíiyuró Aavaráaúvúj tsiiménémúhaabe ámuha meíjcyánellii iiná ámúhakye pájtyétyúne. Muurá iñé newayúúné íjcyárónetu Píívyéebé ipívyéjtsóiyá tsijtye Aavaráaúvúj tsiiménémúháábeke.

⁹ Aabe muurá téhmehíjcyá imítýumeke iwáágooíñé éhne múúne tsaapi ibájtsotu ímiñe néévátuhéhjí úwáájiri iillónne cójvajtsodu.

¹⁰ Ehdúhjáa dibye néenéllii tsaate néé dííbyeke:

—¿Aanéhaca muhdú muha meíjcyáiyáhi?

¹¹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Wájyamúúvámé ájcúiyá tsájaavu tsaate wájyamúúvátúmeke. Áhdure ma-jchómá íjcyame ájcúiyá imájchoma íjcyátúmeke. Ehdúhjáa neebe diityéke.

¹² Téhduréhjáa tsaate ávyéjúubé wáabyuta dsíidsike áhdótsohíjcyámé itsójtsótsámeí dííbye éllevu ipyééne néé dííbyeke:

—Uwááboobej, ¿aca muhdú muha meíjcyáiyá ímí Píívyéebema meíjcyaki?

¹³ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsá iifníjí avyéjúubé taúhbaju nééné ehníiñevu ámuha maáhdótsohíjcyáityuró míamúnaake.

¹⁴ Áhduréhjáa tsaate tsodáhómú néé dííbyeke:

—¿Ácooca muha muhdú meíjcyáiyáhi?

Áánélliihyéhjáa idyé neébe:

—Tsá tsaaté éhné peecútéré ámuha medótúcuhíjcyáityuróne. Áhdure tsá tsaaté halluvú ámuha maálliityuróne. Áhdure ámúhakye mûhduná ditye ámúhá wákyméí áhdone mûú ímí ijtsúcunú tehdújuco.

¹⁵ Ehdúhjáa diityéké Jóáá nénéllii dííbyedítýu míamúnaa ijtsámeí tsáijyu mûú diibyéjuco míamúnaake pájyetétsóílbye dibye íjcyane.

¹⁶ Árónáacáhjáa neebe diityéke:

—Muurá ihdu ámúhakye ó tsótsohíjcyá nújpácyori. Áánetu íjcyaaabe tsijpi tâhboone úwâábóiibye tâehnííñevu íhtsútuube íjcyáábeke íjtyúhápájíubáré o tacóriúcu dílbyedívú o píihivéityúroóbe. Diibye ihdu ímiááné cáhcújtsómé pañevú pícyoó Píívyéébé Apíicho. Áánetu cáhcújtsótúmeke cùújuwá pañevú waagóoiibye.

17 Muurá dówajcáróváiibye ímítýúmedítýú ímiáámeke éhne múúne bïivá pañétú trïigo meújcune maáähívetsódu. Muurá ímiáámeke iújcúne ímítýúmeke waagóoiibye cùújuwa mûjyú áábatéityúwá pañevú éhne múúne trïigo néévá meújcúné Boone téhiibájí bïivámá mecovajtsódu.

18 Ehdúhjáa Jóáá ímiáájú úwâábohíjcyá míamúnáake.

19 Aabéhjáa ávyéjuube Heróódeke néé íveekí ímíñejíí íñahbe Perípé táábake dibye táábaváne. Téhduréhjáa neebe dibye tsíñehjí ímítýúné méenuhíjcyáne.

20 Ehdúhjáa Jóáá úwaabóné illéébóiyótsihvu illure dílbyedívú tééné hallútú cuvéhoojánútsóóbe. Ááneríhjyáa éhnííñevúré ímítýúné méenuúbe.

Jetsóó tsójtsósámeíñé (Mt 3.13-17; Mc 1.9-11)

21 Aanéhjáa Jóáá míamúnáake tsótsohíjcyáábedívú téhdure Jetsóó tsójtsósámeíñi. Aabéhjáa Jetsóó Píívyéébema íhjyúvánáá cáámetu dílbyé Apíicho ijuúdú böhówaavéné niityé dílbyedívú.

22 Áánáacáhjáa Píívyéébe néé cáámetu:

—Uu Hájhíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó imíjyúúhií.

Jetsóó ihdé múnáaálvu (Mt 1.1-17)

23 Aanéhjáa Jetsóó 30 pijcyábá íjcyaaabe botsíi tujkénú íwákimyéi. Aabéhjáa tene némeíñijyádú Jotséé hajchi. Áánetúhjáa Jotséé Eríí hajchi.

24 Áánetúhjáa Eríí Matáá hajchi. Áánetúhjáa Matáá Revíí hajchi. Áánetúhjáa Revíí Mééki hajchi. Áánetúhjáa Mééki Jááná hajchi. Áánetúhjáa Jáána tsijpi Jotséé hajchi.

25 Áánetúhjáa Jotséé Matatiá hajchi. Áánetúhjáa Matatiá Amóó hajchi. Áánetúhjáa Amóó Naóó hajchi. Áánetúhjáa Naóó Ééri hajchi. Áánetúhjáa Ééri Nagái hajchi.

26 Áánetúhjáa Nagái Máá hajchi. Áánetúhjáa Máá tsijpi Matatiá hajchi. Áánetúhjáa Matatiá Tsemeíí hajchi. Áánetúhjáa Tsemeíí Jotséé hajchi. Áánetúhjáa Jotséé Jodáá hajchi.

27 Áánetúhjáa Jodáá Joanáá hajchi. Áánetúhjáa Joanáá Réétsá hajchi. Áánetúhjáa Réétsa Tsorobabéé hajchi. Áánetúhjáa Tsorobabéé Tsaratiéé hajchi. Áánetúhjáa Tsaratiéé Nééri hajchi.

28 Áánetúhjáa Nééri Mééki hajchi. Áánetúhjáa Mééki Áádí hajchi. Áánetúhjáa Áádi Cotsáá hajchi. Áánetúhjáa Cotsáá Emodáá hajchi. Áánetúhjáa Emodáá Ééré hajchi.

29 Áánetúhjáa Éére Jotsoéé hajchi. Áánetúhjáa Jotsoéé Erietséé hajchi. Áánetúhjáa Erietséé Jorií hajchi. Áánetúhjáa Jorií Matáá hajchi. Áánetúhjáa Matáá Revíí hajchi.

30 Áánetúhjáa Revíí Tsimeóó hajchi. Áánetúhjáa Tsimeóó Jodáá hajchi. Áánetúhjáa Jodáá Jotséé hajchi. Áánetúhjáa Jotséé Jonáá hajchi. Áánetúhjáa Jonáá Eriakíí hajchi.

31 Áánetúhjáa Eriakíí Meréá hajchi. Áánetúhjáa Meréá Maináá hajchi. Áánetúhjáa Maináá Matátá hajchi. Áánetúhjáa Matátá Natáá hajchi.

32 Áánetúhjáa Natáá Dabíí hajchi. Áánetúhjáa Dabíí Itsaíí hajchi. Áánetúhjáa Itsaíí Obéé hajchi. Áánetúhjáa Obéé Bóó hajchi. Áánetúhjáa Bóó Tsamóó hajchi. Áánetúhjáa Tsamóó Naatsóó hajchi.

33 Áánetúhjáa Naatsóó Aminadáá hajchi. Áánetúhjáa Aminadáá Aráá hajchi. Áánetúhjáa Aráá Ejróó hajchi. Áánetúhjáa Ejróó Pááré hajchi. Áánetúhjáa Pááré Jodáá hajchi.

34 Áánetúhjáa Jodáá Jacóóbó hajchi. Áánetúhjáa Jacóóbó Itsáá hajchi. Áánetúhjáa Itsáá Aavaráá hajchi. Áánetúhjáa Aavaráá Taréé hajchi. Áánetúhjáa Taréé Nacóó hajchi.

35 Áánetúhjáa Nacóó Tseróó hajchi. Áánetúhjáa Tseróó Ragáó hajchi. Áánetúhjáa Ragáó Perééké hajchi. Áánetúhjáa Perééké Hebéé hajchi. Áánetúhjáa Hebéé Tsáárá hajchi.

36 Áánetúhjáa Tsáára Caináá hajchi. Áánetúhjáa Caináá Apatsáá hajchi. Áánetúhjáa Apatsáá Tséé hajchi. Áánetúhjáa Tsée Noéé hajchi. Áánetúhjáa Noéé Raméé hajchi.

37 Áánetúhjáa Raméé Matotsaréé hajchi. Áánetúhjáa Matotsaréé Enóó hajchi. Áánetúhjáa Enóó Jaréé hajchi. Áánetúhjáa Jaréé Mararéé hajchi. Áánetúhjáa Mararéé Caináá hajchi.

38 Áánetúhjáa Caináá Enóó hajchi. Áánetúhjáa Enóó Tséété hajchi. Áánetúhjáa Tsééte Adáá hajchi. Aabéhjáa diibye Adááke Píívyéébe ípíívyéjtsó tujkénú ííñúbatúre.

4

Jetsóoke Naavéné mávárijchóne

(Mt 4.1-11; Mc 1.12-13)

1 Aanéhjáa Jetsóó pañe Píívyéébé Apííchó íjcyabe Joodáatu óómííbyeke téénere tsajtyé íínéubá píívyétúné iiñújivu.

2 Áhullévúhjáa Naavéné mávárijchó dííbyeke. Áijyúhjáa 40 coojívájuco májchótuube téhulle íjcyabe ajybáávatáhi.

3 Áábekéhjáa diibye Naavéné nééhií:

—Bo ímiááné Píívyéébé Hajchi u íjcyáhajchíí íu néewáyutu pááaho díípyéjtsóne majchoj.

4 Áánéllihiyéhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Muurá Píívyéébé waajacúháámitu nééneé: “Tsá apááñéré majchó tájpí meíjcatúne.”

5 Ehdúhjáa Jetsóó nééné boonétu dííbyeke tsajtyéébé cáméhbaúvu. Átsihdyúhjáa úújétsoobe páneere ííñújí avyéjuvu.

6-7 Áánemáhjáa neebe dííbyeke:

—Íñe páneevúré uke ó ájcuú u mímóúúvéne oke u dúúrúváhajchííjyu. Muurá tahñé páneere íñe imíwu nééne íhtsútunéhjí íjcyane. Áánevu muurá o ímíllémeke ó ájcuýyahí.

8 Aánellíihyéhjáa idyé neebe Jetsóó dííbyeke:

—Muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé: “Máavyéjuube Mépiivyéébekéré medúúrúváábeke mééícúváéiyáhi.”

9 Ááné boonétúhjáa idyé dííbyeke tsajtyéébé Jerotsaréevu. Áánemáhjáa duurúvájá hallúvú cáámevu itsájtyéébeke neébe:

—Áyu cána ímiááné Píívyéébé Hajchi u íjcyáhajchíí íchihdyu cátsiñívyé baavújuco.

10-11 Muurá dííbyé waajácuháámitu nééneé:

Píívyéébe wálloó níjkyéjí múnáake uke ditye ityéhme iiná uke ipájtyétuki. Aabe tsá iinéúbatú u wápújúúvéityúne.

12 Ehdúhjáa Naavéné Jetsóoke néénéllii neébe:

—Téhdure muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé: “Tsá Máavyéjuube Píívyéébeke memáváríjchóityúne.”

13 Aanéhjáa tsiiñe imáváríjchóiyóné ipíívyetéjúcóótúnéllii illuréjuco dibye íhvéjtsoiñúné dííbyeke.

Jetsóó úwáábótujkénúné Gariréá iiñújí múnáadítu

(Mt 4.12-17; Mc 1.14-15)

14 Átsihdyúhjáa óómiibye Jetsóó Gariréá iiñújivu Píívyéébé Apíichó dííbyé pañe íjcyáábe. Áiyúhjáa dibye méénúné uubállé tsújaavé páneere tééné iiñújiri.

15 Aabéhjáa tééné iiñújiri íjcyáné pihcyáávejááneri úwááboobéré péhíjcyáábeke duurúvahíjcyáme.

Jetsóó Natsaréri úwaabóne

(Mt 13.53-58; Mc 6.1-6)

16-17 Átsihdyúhjáa peebe Natsaréevu ípyée ipíívyécoomívu. Aabéhjáa imyéénuhíjcyádú wáyeéévejcójí pihcyáávédá pañévú eevé Píívyéébé ihjyú uubállé múnáajpi Itsaíauvú waajácuháamívú ditye ájcuháámi. Illúhjáa dibye éévetsí nééhi:

18 Píívyéébé Apíichó óóma ijcyáhi. Aabe oke picyóó ímiájijtó wáájácútúmeke o úubálleki. Muurá ídátsó ícyahíjcyámé ímítýúnéhjí pañe éhne múnáne hällúvatúmá íjcyadu ícubáhrajte. Áánetu diityéké o ijchíiyétsóohi.

19 Áámeke ó úubálleé Píívyéébe diityémá ditye pájtyetéiñé méénune.

20 Ehdúhjáa nétsii iéévéné boone téhaamívú téejá wákimyéi múnáájpikye iájcúne ácúúvéebe. Áábedívúhjáa pámeere téejá pañe íjcyame ullévenúhi.

21 Átsihdyúhjáa neebe diityéké:

—Ehdú Píívyéébe íwaajácuháámitu nééne éévé tsúúca úújetéhi. Aane muurá tsúúca ámuha mélleebó o éévene.

22 Ehdúhjáa Jetsóó diityéké nééne pámeere ímí ijsúcunúhi. Aaméhjáa iullévenúne néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne áánu Jotséé hajchi íjcyatúne?

23 Átsihdyúhjáa neebe diityéké:

—Behtyu ámuha oke méneéhi: “Taabóóbé u íjcyaaabe bo uure tááboroméjj.” Ehdu muurá ámuha méneé illu ámuha oke menééiyóne: “Capenaóó cóómiyíi

méénúráítyúronéhjí u méénuhíjcyádú cána meenu ícyoomíyí awáá úpéé u píipyécóómiyi."

24 Átsihdyúhjáa tsiiññe neébe:

—Cáhawáá ímiáánetúré ámúhakye o néékií: Tsá muurá cáábyekéikyé Píipyéébé ihjyú uubálle múnáadityú iiñúji múnaa ávyejúllléíturóne.

25 Muurahjáa ijraéémú pañe mítyame pílbájuyute walléémú íjcyará Eríaúvú Píipyéébé ihjyú uubálle múnáajpi íjcyácoóca. Téijyúu ájyaba tééné iiñújiri 3 pijcyábaj piinévú daari íjcyánááca.

26 Árónáacáa tsá Píipyéébe wállootú Eríaúvuke diityé éllevu dibyée diityéké nééne ditye lléébóíturóné iwáájácúnema. Áánemáa wálloobe Tsidóo iiñújiri íjcyacóomí Tsaréétari íjcyáné piibájyúlle éllevúré dííbyke.

27 Téhduréé ijcyámé mítyame ijpí chajááveri chémeme Eritséouívú Píipyéébé ihjyú uubálle múnáajpi íjcyáijyu. Árómedityúu tsá tsáapíuba böhíitsámeítyúne. Apáabyérée Tsíriá iiñúji múnáajpi Naamáá böhíitsámeí Eritséodívú ípyéé icyáhcujtsódújuco íjcyáabe.

28 Ehdúhjáa Jetsóó néénetu cayóbáávatémé pámeere pihcyáávéjá pañe íjcyame.

29 Áánemáhjáa dííbyke ijchívyetsómé técoomi íjcyáné caméhbáutu dííbyke iwááóroki.

30 Árónáacáhjáa müijyúrá péjúcoóbe.

Tsáápí pañétú naavéneke Jetsóó wáágoóne (Mc 1.21-28)

31 Aabéhjáa péé Gariréá iiñújiri íjcyacóomí Capenaóovu. Átsii múnáakéhjáa úwááboobe wáyéévejcóóji.

32 Aaméhjáa ullévenúhjcyá muhdícyánéjurí tujkévéwu dibye úwáábóneri.

33 Áijyúhjáa íjcyaabé tsaapi tétsihyi pihcyáávéjá pañe naavéné ípañe íjcyáabe.

34 Aabéhjáa kékévánécoba nééhi:

—Jetso Jetsóoj, Natsarée múnáajpi u íjcyáabe! ¿íveekí múúhakye ú pátsárijcyóváhi? ¿Mityá múúhakye ú waagóovaj? Muurá uke ó waajácú ímiáábe Píipyéébé Hajchi u íjcyane.

35 Ehdúhjáa naavéné dííbyé pañétú ihjyúvánélli Jetsóó néé dííbyke:

—¡Cúuvéhulléré diícyal! ¡Díjchivye áadí pañétu!

Ahdújucóhjáa dibye íjchívyéné diityéj piinévú iijcaáyóóbedityú dííbyke tútávájtsótuuqué.

36 Ááneríhjáa pámeere iúllévénúne néjcatsíhi:

—¿Aca múhdutú dibye néhdújuco naavémú íchívyehíjcyáné tsaaté pañétu?

37 Ehdúhjáa dibye méenuhíjcyáné uubállé tsújaavé pámeere tééné iiñúji múnáadívú.

Péedoró báábeke Jetsóó böhíitsóne (Mt 8.14-15; Mc 1.29-31)

38 Aanéhjáa pihcyáávéjá pañétu iijchívyédú Jetsóó péé ímamyémuma Tsimóo jávu. Áánacáhjáa dííbyé baabe áíívyeri chéménélli dííbyke nééme dibye iböhíitsoki.

39 Ahdújucóhjáa dibye teene cheme úhbánetu díílleke tene pájtyene. Aalléhjáa iböhíine diityéké májchotsóhi.

*Mítámeke Jetsóó bóhiitsóne
(Mt 8.16-17; Mc 1.32-34)*

40 Áíjyújháá meííjyunúrónáá tsívahíjcyámé páhduváré nééne chémeri chéméméhjike díibye éllevu. Áámekéhjáá idyócárájcóneri bóhiitsohíjcyáabe.

41 Aanéhjáá tsaaté pañétu dibye naavémuke íjchívyetsómé nehíjcyáhi:
—Uu muurá Píívyéebé Hajchi.

Waajácuméhjáá ímiááné diibyéjuco Pájtyetésoobe dibye íjcyane. Áámekéhjáá neebe tsiiñe ditye tehdu iihjyuvájucóótuki.

*Jetsóó úwaabóné pahúlleváré Gariréá iiñújí pañé
(Mc 1.35-39)*

42 Aanéhjáá tsitsívevu Jetsóó péé técoomítýú tsiéllevu múubárá íjcyátuhullévu. Áróñáacáhjáá míamúnaa néhcoméré pééme úújeté díibyedívu. Aaméhjáá wájyurá díibyeke dibyéi ipyéétu diityédíyu.

43 Áróñáacáhjáá neebe diityéke:

—Áróñáá ó imillé téhdure tsícyoomíjí múnáake o úúballéné Píívyéebé avyéjutu íjcyáné uwááboju. Muuráhjáá téenéllii Píívyéébe oke wallóóhií.

44 Ahdújucóhjáá dibye úwááboobéré péhijcyáné Gariréá iiñújiri pihcyáávejááné pañé.

5

*Mítayne amómeke ditye újcune
(Mt 4.18-22; Mc 1.16-20)*

1 Tsáiyújháá Jetsóó Genetsaréé unéú úníuri íjcyánáá mítayne míamúnaa díibyedívú pihcyáavé Píívyéebé uwááboju illéébúcunúné iimillénenema.

2 Áánáacáhjáá ájtyúmíibe míneecu íevemíícú tééú úníuri cátsuhjúcunumíícú témiíícúaabájajtéhjáá ítsinúcoohóné iñíjtyu íjchívyéné boonéemíícú.

3 Aanéhjáá Tsimóó éhmí pañévú iúcaávéne neebe ditye áyánéwu díibyeke piinéehívú icyátújcaáyoki. Aabéhjáá téémi pañétu diityéké iúwáábotsihdyu néé Tsimóoke:

—Áyu cána illuréjuco ípañétsí métsinúútej.

5 Áánélliihyéhjáá Tsimóó néé díibyeke:

—Ávyéjuúbej, ávyetáne pécóhajchótá muha metsínuurómé tsá meújcutú tsáapíúbake. Áróñáá ihdyu u néenéllii tsiiñe muha metsínúúhi.

6 Ahdújucóhjáá tsínuume mítayne újcune amómeke. Ávyetáhjáá tsínucóóhó illuréjuco móhtobáné diityé padúúcuri.

7 Áánélliihyéhjáá íhyójtsíneri bómihcómé iñahbéjté íhdyúémiri íjcyámeke ditye ípiáábotéki. Ahdújucóhjáá péémema ditye íjchívyetsóne. Aanéhjáá ávyeta ihmíneécu buúúvetu.

8 Aánerílyjyáá diibye Tsimóó Péedoró iúllévenúne Jetsóó Iliiñévú imímóóúúvéne nééhi:

—Ávyéjuúbej, ímítuuube o íjcyáabe tsá díúníuri o íjcyáityuróne.

9 Ehdúhjáá neebe ávyétá mítayáné amómeke iújcúneri iúllévenúnema.

10 Téhduréhjáá iñahbéjtétsí Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboma Jóáámutsi ullévenú téeneri. Áróñáacáhjáá Jetsóó néé Tsimóoke:

—Tsájúréévedíñe. Muurá íñe amómé lliiñája múnáajpi u ícyahíjcyabe ícyoocátú míamúnáakéréjuco Píiyéébé icyánejcuvú u íbúwáávétsoíñe.

11 Áánéllihiyháájaa icyátsúúvetsihvúré páneere iihvédtsóné Jetsóomáyéjuco ditye pééneé.

*Íjpi chájáávéebeke Jetsóó böhütsóné
(Mt 8.1-4; Mc 1.40-45)*

12 Aabéhjáa Jetsóó tsácoomiyí íjcyánáa tsaapi íjpi chájááveebe tsáábe dííbyeke iájtyúmíibé lliiñévú imímóóúvéné nééhií:

—Ávyéjuúbej, ¿aca muhdúiyó teene oke u böhütsóné?

13 Áánéllihiyháájaa Jetsóó dííbyeke dócárájcoobéré nééhií:

—Mu ihdu tehdújucoj.

Ehdúhjáa dibye nééinemáyé tsúúca böhüibe.

14 Áábekéhjáa boíjcyuube dibye muucá iúúbállétu muhdú iböhüine. Neebhéhjáa dííbyeke:

Tsapéhdúré llúúváábe éllevu pééne dííbyedívú dúhjétsámeítymoco. Ááne Moitsééuvúu néhdu Píiyéébeke tsíeméneri ú iicuveé téénetu míamúnaa iwáájácu u böhijucóóne.

15 Ehdúhjáa dibye néérónáa tsúúca pámeere tééné uubállé waajácúhi. Áánéllihiyháájaa mítyane míamúnaa píhcyáávehíjcyá dííbyé uwáábovu dibye diityéké iböhüítso ditye chéménéhjitu.

16 Árónáacáhjáa diityédítýu múha íjcyátúhullévú péhíjcyabe Píiyéébema iihjyúvaki.

*Íjpi vásááumeítýúúbeke Jetsóó böhütsóné
(Mt 9.1-8; Mc 2.1-12)*

17 Aabéhjáa Jetsóó tsáijyu úwáábohíjcyánáa ijcyámé tétsihyi paritséómuma taúhbájú uwáábojte Gariréaa, Jodéaa, íjcyáné iñújíicutu pahúllevátú tsáámeé. Áhduréhjáa ijcyámé tsaate Jerotsaréetu tsáámeé. Aaméhjáa iiténáa Jetsóó Píiyéébé ihnáhoori böhüítsohíjcyá chéméhjike.

18 Áánáacáhjáa tsaate tsivá iibotári íjpi vásááumeítýúúbeke. Áábekéhjáa imíllerómé Jetsóó tsájá pañe íjcyáábe éllevu itsájtyene.

19 Árónáacáhjáa tsá ditye píiyetétú múhdutú iúcáávénýóné mítyane míamúnaa íjcyánellíhýe. Áánéllihiyháájaa cáamevu iñérífyéne dííbyé tujkévetu idyóhejúróhéjitu niityétsómé dííbyeke míamúnáaj piinévu.

20 Aaméhjáa ímí cáhcujtsóné iwáájácúne neebe Jetsóó dííbyeke:

—Muúbej, tsúúca úhdi o idáátsovéne díimítyú ó ábájíivéhi.

21 Ehdúhjáa Jetsóó nééne taúhbájú uwáábojtémá paritséómú illéébóne néjcatsíhi:

—¿Muubáami aabye íveekí ímityúné ihjyúvá Píiyéébe ímí íjtsúcunúnejívari? Tsá muurá míamúnáá imityuháñé mewáágooíturóne. Apáábyéré ihdu Píiyéébe piivyéte teene iwáágoóne.

22 Ehdúhjáa ditye néjcatsíñé Jetsóó iwáájácúne néé diityéke.

—¿Aca íveekí ehdu ámuha méíjtsámeíhi?

23 Áánerá ó piivyété míamúnáadi o ídáátsóvéne diityé imítyuháñé diityémá o ímíbachjóne. Áánellii ó piivyété áánúke o nééneé: “Úhdi o ídáátsóvéne díimítyú úuma ó ímíbachjóhi.” Áhdure ó piivyété o nééneé: “Dímíjpyeténe dipye.”

24 Ahdícyane cáhawáá óvíi ámuha máájtyumí Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe muhdú o méénune.

Ehdúhjáa iñééne dibye íjpi vááúmeítyúubeke neébe:

—Dímíjpyeténe eene dííhbotámá dipye dihjyávu.

25 Ehdúhjáa Jetsóó néenemáyé diityéj píinétu ííjyocuúvéne péjúcoobe ihjyávú Píívyéébeke duúrúvaaquére.

26 Áánerihjáa pámeere tétsihyi íjcyame iúllévenúne téhdure duuruvá Píívyéébeke. Aaméhjáa itsájúréévéne nééhi:

—¿Aca muhdú aabye meke ullévenútsóhi?

*Revíkye Jetsóó újcune
(Mt 9.9-13; Mc 2.13-17)*

27 Atsihdyúhjáa péébe Jetsóó ájtyúmité Revíkye ííñújí avyéjúubé wáábyuta dsíidsike iáhdótsohíjcyátsihyi ácuúcunúubeke. Áábekéhjáa neébe:

—Muúbej, ookéréjuco duráávy.

28 Ahdújucóhjáa dibye páneere imyéénuhíjcyáné iíhvéjtsóne dííbyemáyéjuco pééneé.

29 Aabéhjáa Jetsóoma wáñehjívaté ihjyávu. Áánevúhjáa dibye míñutsómé mítyame tsáá tsijtye ííñújí avyéjúubé wáábyuta íjcyáne dsíidsí ahdótso múnaa. Áhduréhjáa tsíjtyehji ijcyá tétsihyi diityéma.

30 Áánelliihyéhjáa paritséomú taúhbájú uwáábojtémá néé dííbyé mamyémuke:

—¿Aca íveekí ámuha ménahbévá aatyé ímiáámemájíívari?

31 Áánelliihyéhjáa Jetsóó nééhi:

—Tsá muurá taabóóbé böhíime tsaímíyé néémeke táábotúne. Muurá ihdyu chémémekéré tááboóbe.

32 Ahdícyane tsáháá ímiááme wáábyú o tsáátune. Muuráhjáa ímítyúme wáábyú o tsáá diityéké o ímíbáávyétsó Píívyéébé icyánejcúvuréjuco ditye iibuwááveki.

*Jetsóó mamyémú majcho áwatyúne
(Mt 9.14-17; Mc 2.18-22)*

33 Ehdúhjáa Jetsóó néenellii nééme dííbyeke:

—¿Aca íveekí Jóáá mamyémuu, paritséomú mamyémuu, íjcyame tsáijyu majcho áwahíjcyá Píívyéébema iíhjyúvácoóca? Árónáa muurá dímmamyémú tsá tehdú méénuhíjcyatúne.

34 Áánelliihyéhjáa néebe diityéke:

—¿Aca tsaaatétsí táábavájcatsíñé wañehjivu tsáámeke ámuha majchotú mǎáwáchóiyáhi? Ehdú néeéne támamyémú tsá majcho áwáityuró diityémá o ijcyáné hajchóta.

35 Muurá ihdyu íjcyáñé diityédítýú o pééiñé. Áijyu ihdyu óvíi muhdú iñéhajchíí awámye.

36 Ehdúhjáa iñééne boone diityéké úwááboobe nééhi:

—Tsá muurá tene ímityú böhbatu tsúúcáaja wájyamu mepájaabóne. Muurá illure éhníñíevu tåváajcáruba.

37 Áhdure tsá tene ímityú béjpácyo bíinojpácyó mepícyoone tsúúcáau míihhéneu cahpáyú pañévu. Muurá béjpácyo iúhtsaráúúveneri táváajcó tsúúcáau. Áijyu muurá wágooovéné tsanéecújucu bíinojpácyoo, cahpáyuu, íjcyane.

38 Áánellii béjpácyo mépañénú béeú pañévúre.

39 Muurá tsúúcáajpácyóré iádone ímillémé tsá ádóítiyuró béjpácyo bíinojpácyo tsúúcáajpácyóré ímí diityédívú néenellílhye. Ehdújháa neeve Jetsóó dityéke.

6

Wáyeéévejcójí Jetsóó mamyémú majcho újcune

(Mt 12.1-8; Mc 2.23-28)

1 Aabéhjáa tsáijyu wáyeéévejcójí ímamyémuma úmihéj piinétú pájtyénáa bajtsóháñetu ujcumé imájchoki.

2 Aanéhjáa paritséómú iiténé néé diityéke:

—¿Aca íveekí ehdu ámuha mèmeenú íjcyooji wáyeéévejcójí meméénúíturón?

3 Áánelliiyhéhjáa Jetsóó néé diityéke:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú tsáijyuú iájyabáávaténellii íñahbéjtema Dabíiuvú téeméné méénune Píívyéébé waajácuháámitu cáátvaváne?

4 Muuráhjáa duurúvájá pañévú iúcááváne imájchóítiyuróné Píívyéébé iicuvé pááa majchómé apáámyéré llúuvájte máchohíjcyáne.

5 Áhduréhjáa neeve diityéke:

—Muurá íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébé wáábyuta téhdure téjcooji wáyeéévejcójí.

Tsáápi hójtsí Jetsóó ímíjpyetétsóne

(Mt 12.9-14; Mc 3.1-6)

6 Tsáijyuújháa téénere wáyeéévejcójí pihcyáávájá pañévú Jetsóó úwaabóhi. Áánáacáhjáa tsaapi tsánejcúehójtsí íhyójtsí múhdurá néébe tétsihyi.

7 Áánelliiyhéhjáa taúhbájú uwáábojtémá paritséómú Jetsóodívúré iitehíjcyá díibyeke téjcooji dibye böhítsóhachíi téénej tééveri ímityube dibye íjcyane iñéeroki.

8 Ehdújháa ditye íjtsámeíñé iwáájácúne Jetsóó néé diibye múhdurá íhyójtsi néébeke:

—Muúbej, cána dichaj.

Ahdújucóhjáa dibye pééne díibye éllevu.

9 Áábedítýuhjáa neeve diityéke:

—Ámúhake ó díolloó tsane: ¿Aca tsá íjcyooji wáyeéévejcójí mepíáábóítiyuró tsaatéké tsieméné pájtyemeke, mityá méisíhvéjtsóiyá ditye ídsíjívekij?

10 Ehdújháa iñééne diityéké iiteebéré néé díibyeke:

—Muúbej, cána ílllevu cujúúvá díhyótsíi.

Ahdújucóhjáa dibye cíjúúvénemáyé téhojtsí ímíjpyeténe.

11 Ehdújháa Jetsóó méénune díibyeke múnáátsohíjcyámé iiténé ávyétá ihnáhó cayóbáávatéhi. Áánemáhjáa pityácójcatsímyé muhdú díibyeke imyéénuíñé.

12-meváké Jetsóó meménú ímamyémú ditye ííjcyaki

(Mt 10.1-4; Mc 3.13-19)

12 Téijyújháa Jetsóó cáméhbaúvú péébe Píívyéébema ihjyúvápéjcovéhi.

13 Ááné tsitsíi'vevújháa pihjyúcuube dííbyema péhíjcyámeke. Áamedítýújháa újcuube 12-meváké páníétuejte ímamyémú íjcyame úwááboméré péhíjcyáimeke.

14-16 Aaméhjáa illúume: Tsimóójháa íjcyáabeke téhdure Pééedoródívú dibye méménuúbee, iílahbe Aderéee, Jacóóboo, Jóaaá, Perípee, Batoromée, Matéoo, Tomáaa, tsijpi Jacóóbó Apéó hajchii, cananítámúejpi Tsimóoo, Jacóóbó nahbe Jóodaá, tsijpi Jóoda Ijcarióté bónétuhjáa dííbyedívú méénútsóiibye, éhdume.

Jetsóo mítyámeke úwaabóne (Mt 4.23-25)

17 Aaméhjáa teene cáméhbáutu tsááme wajtsí ítyujkévétsihvu. Áijyújháa mítyane míamúnaa Jetsóo uwáábó illéebúcunú tsáacunú pahúllevátú teene Jodéá iññítiju Jerotsaréetuu, Tíirótuu, Tsidótuu, Íjcyane. Aaméhjáa tsivá chéméméhjike dibye ibohíítsoki.

18 Áamedítýújháa tsaaté pañe naavémú íjcyámeke dibye wáágóóné boone tsaimiyéjucu ditye íyahíjcyáne.

19 Paméváréhjáa chéméméhjí imíllehíjcyará dííbyeké idyómajcóné tsaatéhjáa dííbyeké idyómajcóneriyé bóhíhíjcyáne íajtyúmínélliíhye.

Muhdú nééné míamúnaa ímí íjcyane (Mt 5.1-12)

20 Aanéhjáa Jetsóó ímamyémuke iííténe nééhií:

—Maímijyu ihdu ámuha idáatsóméhjiúvú menéeme meíjcyanej. Muurá tehdu nééme wáábyuta Píívyéébé avyéju.

21 Maímijyu ámuha meíjcyane dibye imillédú ámuha meíjcyáiyóneri met-súráméhíjcyáme. Muurá ámúhakye piááboobe tehdu ámuha meíjcyaki. Maímijyu ámuha meíjcyane kímóhcó nénehjí ámúhakye pátyehíjcyáme. Píívyéébe muurá ámúhakye imíjyúúvetsóhi.

22 Muurá íñe Míamúnaájpidívúu o ípívyéévéebeéjté ámuha meíjcyáné déjúcotu oke cáhcújtsotúmé ámúhakye tsarílleéhi. Aame tsá ámúhakye lléebóityúne. Ámúhakye átéreéjtédi idillóné nehníwu ihjyúvahíjcyámyé ámúhadítyu. Árome ihdu maímijyu ámuha meíjcyanej.

23 Muuráhjáa téhdure éíjyuúvú diityé ihde múnáauvú Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadi ícúbáhrähíjcyáhi. Ahdu ámúhakye ditye dáríívéróné pañe óví ámuha illure méimíjyúúhi. Muurá ámuha meícúbáhrámeíñe áhdó iiné imíjyaú Píívyéébe ámúhakye pícyoóhi.

24 Áánetu ihdu íhtsutúmē ehnéva múnaa tééneriyé tsúúrámeíhíjcyámeke máidáátsoju tene pájtyeíñej. Muurá tééneri ditye imíjyúúveróné níjkévaá diityéma.

25 Ehdu iiné imíjyaú panévatúré íyahíjcyámeke máidáátsoju tene pájtyeíñej. Muurá idátsó diityémá níjkévaíñé iiné imíjyaú ditye íyahíjcyaróné. Muurá imíjyuuri íjcyárómema níjkévaíñé kímóóvewúréjuco.

26 Áhdure ditye ávyejúúlehíjcyámeke máidáátsoju tene pájtyeíñej. Ehdúu muurá diityé ihde múnáauvú iiye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadi dillómeímyeke tsaate ávyejútsohíjcyáhi.

Meke múnáájtsórómeke mewájyune Jetsóó úwaabóne (Mt 5.38-48; 7.12)

27 Ahdícyane ámuha oke melléébúcunúmeke o néé ámuha mewájyu ámúhakye múnájátsórómeke. Áhdure ámúhakye tsárillérómeke múu píaabohí.

28 Téhdure múu ámúhadítýu ímityúné ihjyúvárómema tsaímiyé ihjyúváhi. Téhdure ámúhakye áabohíjcyárómé halluvú múu táumeí piáábó Pívyéébeke.

29 Áhdure tsaate ámúhakye méénúhajchíí tsá múu piámeítýune. Téhdure ámúhá wajyámú díívane ditye ámúhadítýu újcúhajchíí múu ihvejtsó tsiijya ditye itsájtyeki.

30 Áhdure ámúhakye tsíeméné táumeímyeke múu ajcúhi. Áhdure tsaate ámúha éhné nánihajchíí tsá múu díllotúne.

31 Áhdure pamévamáyé ámuha ímí meíjcyane meímílléhajchíí múu íicyánéjcutu ímiááméré ijcyáhi.

32 Muurá ámúhakye wájyúmekéré ámuha mewájyúhajchíí tsá ímíá wájyú tene ijcyatúne. Muurá ímityúné míamúnaa ijcyarómé téhdure diityéké wájyúmemáyé wajyújcatsíhi.

33 Téhdure ámúhamá ímíáámé ijcyámemáyé ámuha ímíáámé meíjcyáhajchíí tsá tene ímityúne. Muurá ímityúmé ijcyarómé tehdu meenúhi.

34 Áhdure ámúhakye tsíeménevú ájcúmekéré tééné cápayóovéré ámuha maájcuhajchíí tsá tene ímityúne. Muurá ímityúmé ijcyarómé tsaatéké tsíeménevú ajcú ditye ipiámeíkíye. Ahdu tsá múu néétune.

35 Ámúhakye múu néhníllerómeke iwájyúne panévatúré ditye pihtónéhjitu píaabó ditye ámúhakye piámeítýúrónááca. Ehdu ámuha mepiáábóhajchíí ihntsútuube Pívyéébej tsíimé ámuha meíjcyame iiné imíjyaú méijcyáhi. Muurá Pívyéébe ímityúmé ijcyarómé iidaatsólléne piáábohíjcyáhi.

36 Ahdícyane óvíí ámuha pamévakéré meídaatsólléne mépiáábohíjcyá Méécááni Pívyéébe méénuhíjcyádu.

Tsíjtye múhdurá ijcyáneri meíhjyúvátyuróne

(Mt 7.1-5)

37 Tsá múu ihjyúvatú tsíjtye múhdurá néémedi Pívyéébe ámúhakye iñnéétu téhdure ímityúmé ámuha meíjcyane. Tsá múu tsíjtyedi ícubáhratú Pívyéébe ámúhadi iicubáhrátuki. Téhdure ámúhakye ímityúné tsaate méénuróné múu ihvejtsó iiná diityéké méénutúméré téhdure Pívyéébe ámúhakye iiná imyéénutuki.

38 Múu píaabó múhdurá néérómeke téhdure Pívyéébe ámúhakye ipiááboki. Muurá ímíáámeke piááboobe. Aabe muurá ámuha muhdú tsíjtyeke mepiáábohíjcyádúré ámúhakye piááboohí.

39 Téhduréhjáa tsíiñe Jetsóó úwááboobe nééhií:

—¿Aca tsaapi hálluvátuube tsíjpi téhdure néébeke tsajtyéiyá tsiéllevu? ¿Aca tsá tsamútsiyé áákityéítýuró wáhyéju dííváné pañévu?

40 Tsá muurá tsaapi mamye díibyeke úwáábohíjcyáábé ehniíñevu wáájácutúne. Muurá ihdyu páneeréi iníjkévácooca botsíi dibye wáájacúdú wáájácuúbe.

41 ¿Aca íveekí ámuha meíjyácunúhíjcyá ámúhá nahbémú hálluúúné pañe wááhyéwuúné ijcyáneri ámúhá hálluúúné pañe úménébááné ijcyane wáájácuumeítýume?

42 Muurá úménébaáné ámúhá hálluúúné pañe íjcyame tsá ámúhá nahbémuke ámuha menééityurón: “Cána muha ámúhakye mebóhdo eene wááhyene ámúhá hálluúúné pañe íjcyane.” ¡Ávyeta bañú múnaa ámuha meíjcyame pánehjídú ímiáámeúvudú ámuúla! Tujkénú méwaagóoméí eene úménébaáné ámúhá hálluúúné pañe íjcyane botsíí ímí ámuha maájtyumíímé mebóhdo teene wááhyene ámúhá nahbémú hálluúúné pañe íjcyane. Ehdu nééne tsá műu tsaaate wahdiííváné imítýuwu méénúneri íjyáculútú tsájyu műu éhnííñevu ímítýúné ámuha meméénuhíjcyáme.

*Muhdú meíjcyánetu méwaajácúmeí muhdíívamé meíjcyane
(Mt 7.17-20; 12.34-35)*

43 Tsá muurá oove néévhíjcyáné uméhé nééváityuró átéréene oove íjcyatúne. Áhdure oove íjcyatúné néévhíjcyáné uméhé tsá múijyú nééváityuró oove íjcyane.

44 Muurá iñéévatúré méwaajácú uméhééné kéeméhéljí íjcyane. Tsá muurá múijyú tsúhjívahe nééváityuró híigo. Áhdure tsá múijyú wacyónejke nééváityuró baáco.

45 Ahdu iívane muurá ímiáámé iibuwá pañe ímiá iítsaméí íjcyanéjuco ditye íhjyuváne. Áánetu ímítýumé ihjyuvá iibuwá pañe ímítýúné iítsaméí íjcyanéjuco. Muurá muhdú iibuuúúné iítsaméí íjcyadújuco ditye íhjyuváne.

*Míítyétsi ánúmeíñetu íjcyáné uwááboju
(Mt 7.24-27)*

46 ¿íveekí ámuha oke Ávyéjúbedi médíllohíjcyá ámúhakye o nééne ámuha melléébóne tehdu meíjcyámejíívari?

47 Cáhawáá ámúhakye o úubálle muhdú tahñéjté oke lléébome íjcyane.

48 Muurá tsaapi ánúmeííbyé cóhpéj nétsihdyu ávyéta páné itséhdíhyejújiri íapíhajcúné wáduhcúhi. Aaja tsá nújpabya wááóítýuró ávyéta cóhpé teja méénúmeíñellíihye. Ehdu muurá tahñéjté oke lléébome íjcyáhi.

49 Áánetu o nééne cáhcújtsotúmé íjcyá éhne műúne tsaapi ímíñeúvú ihjyá apíhajcúné wádúhcútuja dííbyedívú nújpabya wááóné boone dibye ídátsó íjcyadu.

7

*Tsodáhómú avyéjúubé únú múnáájpikye Jetsóó bóhiitsóne
(Mt 8.5-13)*

1 Ehdúhjáa míamúnáama Jetsóó iihjyúvátsihdyu péé ímamyémuma Cape-naóovu.

2 Ácoomíyíhjyáa romáánómú tsodáhómú avyéjúubé únú múnáajpi dibye wájyú néébe ávyeta chémeebe dsijíveríjyuco.

3 Áánáacáhjáa diibye íavyéjuube tsúúca waajácú Jetsóó técoomíyí íjcyane. Áánéllíihjyáa tsaatéké túkevítsojtédítýú wálloobe dííbye éllevu dibye ibóhíítsó iúnú múnáájpikye.

4 Ahdújucóhjáa ditye ipyééne néétene:

Ímiáábé diibye tsodáhómú avyéjuúbe. Áábeke íhya ihdyu tehdújuco u piááboíñie.

5 Muurá ímí meke wájyuube ijraéémú meíjcyámeke. Muuráhjáa dibye nééjuri mépihcyááveja ménénuimeíhi.

6 Ehdúhjáa ditye néénéllii Jetsóó péé diityémá téhullévu. Aaméhjáa píihjúcónáa tsiiñe tsodáhómú avyéjuube wallóó tsíjtyekéréjuco iñahbévajtédítýú ditye iñééte díibyeke:

—Ávyéjuúbej, tsáhaváne ávyeta díibye jávú u úújetéityú ídátsó dibye néénéllihyé.

7 Teénéllihyévané tsá dibye páñetu úúma íhjyúvatétúne. Áánéllihyévané ihduy íchihdyúré ú neé díibye úníu múnáajpi ibóhííki.

8 Muurévá téhdure tsíjtye íavyéjuje díibyeke nééne ménénuhíjcyáabe. Áhdurévá ítsodáhómuke dibye táuhbánéjuco ditye ménénuhíjcyáne. Téhdurévá úníu múnáajpi dibye néhdújucó ménénuhíjcyáne.

9 Ehdúhjáa diibye tsodáhómú avyéjuube nééne ditye úubálléneri Jetsóó ullévenúhi. Áánemáhjáa pámeekéré tétsihyi íjcyámeke iííténe neéébe:

—Muurá tamúnaa ijraéémú íjcyárómedítýú tsá tsáápíuba ehdú oke cáhcújtsotú eene romáánómuube íjcyároobe cáhcújtsódu. Ehdúhjáa neebe Jetsóó.

10 Aanéhjáa diibye tsodáhómú avyéjuube wáolloome téhullétú wájtsíme ájtyumívá tsúúca diibye úníu múnáajpi bóhííbeke.

Dsíjivéébeke Jetsóó bóhíitsóne

11 Átsihdyúhjáa Jetsóó ímamyémuma Naívu péébema tsíjtye mítyame pééhií.

12 Aaméhjáa técoomívú úújetémé ájtyumí tsáápille píibájyúllé hajchi apáábyére íjcyáabe dsíjivéébeke cùúutémeke.

13 Áámedíhjyáa Jetsóó iídáátsóvéne díílleke nééhií:

—Kímóóvedíñé.

14 Ehdúhjáa iñééne teene iítmeho dibye ékééveténéllii teevo íhbume íjyócuuvéhi. Aabéhjáa néé tééhoúvuke:

—Llíhi, dácuúve.

15 Ehdúhjáa dibye néénemáyé tsúúca iácúúvéne ihjyúvaabe diityéma. Aanéhjáa Jetsóó tsííjuke néé dille itsájtye díibyeke ihjyávú.

16 Ááneríhjyáa pámeere tétsihyi íjcyame itsájúréévéne Píívyéébeke dúúruvámé nééhií:

—Ícyooca ihduy Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi íhtsútuube ménéma ijcyáhi. Téhduréhjáa néémeé:

—Muurá iñé Píívyéébe píaabó ihñéjteke.

17 Ááné uubálléhjáa páneere Jodéa iñújí múnáadi tsújaavéhi. Aanéhjáa téhdure tsííñé iñújíne múnáwa waajácúhi.

Tsojtsó múnáajpi Jóáa Jetsóó éllevu wáolloomútsi

(Mt 11.2-19)

18 Ehdúhjáa dibye ménénuhíjcyáné tsojtsó múnáajpi Jóáake ímamyémú úúballéhi.

19 Áánéllihyéhjáa diityédítýú míityétsikye wáolloobe dityétsí idílloté díibyeke diibyejuco éhneváa míamúnáake pájyetétsóiibye tsááiibye íjcyáhajchíí iwaájácuki, áánetu diibyejuco íjcyátúhajchíí tsíjpiikyéi ityéhmeki.

20-21 Aamútsihjyáa Jetsóodívú úújeténáa bóhíítsohíjcyáabe mítyámeke páhduvárá nééne chémeháñeri chéméméhjike. Naavémúhjáa tsaaté pañé

íjcyámeke waagóohíjcyáabe. Áhduréhjáa hálluvátuméhjike ímípyetétsöhíjcyáabe. Áábekéhjáa neemútsi:

—Tsojtsó múnáajpi Jóáa múhtsikye wallóó diéllevu uke muhtsi medíllo Ɂava diibyéjuco uu Pájtyetétsöobe éhvneváa ííñujívú tsááílbye? ɁMityá tsáhái diibye u íjcyatúne?

22 Áánéllihiyhéhjáa Jetsóó néé diityétsikye:

—Wa meoómíñe méuubállé dííbyke muhdú o úwááboobe méenúráityúronéhjí o méenune ámuhtsi maájtyumíne. Páneere méúúbálleco hálluvátuméhjí hálluvájucóóne, ullétuméhjí ulléjucóóne, íjpi chájááveméhjí böhííne, lléebótuméhjí tsúúca lléébone, dsijivémé tsiiñe böhííne. Áhdure méúúbálleco idáátsoméhjike pajtyéteju tsúúca úwáábómeíñi.

23 Maímijyu ihdyu oke cáhcujsómé íjcyanej.

24 Ehdúhjáa Jetsóó néé Jóáa wállóomútsikye. Aamútsíhjyáa óómíñé boone diibye Jóáádityu neébe:

—Acáa Jóáa íinéubárá píívyétúné iíñújiri íjcyáábedívú ámuha mepíhcyáávehíjcyácooca muhdú ámuha méijtsúcunú dííbyke? ɁA ámuhaa méijtsúcunú éhne múúne úmehe kíjyébari vááumeídyú páhduváré dííbyé íjtsamí nééneé?

25 ɁA tsáimiyée úcáméihíjcyáabe? Muuráhjáa tehdu iújcámeícyá tsá ihdícyátsihyi dibye íjcyáítyuróne. Muuráhjáa ávyéjújté jaahááne pañéyo diibye. ɁAanée muubá ímiááné diibye?

26 ɁMityá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpí diibyej? Ímiáánée diibyéjuco. Árónaacáa tsíjtyé ehnííñevu diibye.

27 Dííbyedítýu muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé:

Ó pícyoó díihde tsáápiikye dibye iúúbálle míamúnáake ditye iímibáávyéne ímí uke iwáátsúcúpéjtsoki.

28 Aane ímiáánetúré tsá dííbyedu tsíjtye néétune. Árónáa níjkyéjiri íjcyáabe Píívyéébé avyéjúejtédítyú iidáátsöobe íjcyároobe avyéjúúlléméí diibye Jóáá ehnííñevu.

29 Ehdúhjáa Jetsóó néénetu ávyéjúubé wáábyuta íjcyáne dsíídsí ahdótso múnáama tsíjtye múhdumé Jóáádivu tsójtsósámeímyé waajácú ímiáábé Píívyéébé íjcyáabe tehdújuco méenune.

30 Áánetúhjáa paritséomuma taúhbájú uwáábojte Jóáádivu tsótsojtsásameítymé illure ehdiívállehíjcyá téhdure Píívyéébé diityémá méenúiyóne.

31 Áámekéhjáa Jetsóó nééhií:

—Aca muutédívú iñé ícyoocá múnáake ó meménúiyáhi? Íhya tsíimeditvuj.

32 Muurá múúne lláhájtsiri iicume úhbácatsíhíjcyádú ámuha páhduváré médáriívemeihíjcyáhi. Muurá múúne illu úhbácatsíhíjcyáme: “Chiyóró mellíjchúrónáa tsá ámuha meímilletú mewáhstsine tééneri. Áhdure máátyóba májtsí memájtsivárónáa tsá ámuha meímilletúmekímoovéne.” Ehdu múúne tsíime úhbácatsíhíjcyámé íjcyadu muurá ámuúha.

33 Muuráhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáa tsá májchópityúne. Áhduréé tsá dibye biínojpácyó ádohíjcyatúne. Áábedítýuu ámuha ménéhíjcyá mééílbye íjcyáábé pañé naavéné íjcyánellíi ehdu dibye nééneé.

34 Áábé boonétúu ó bólówaavé Míamúnáájpidívú o ípívyééveébe. Aabe panéváré o májchoobe téhdure ó adó bíinojpácyo. Áánetu idyé illuréjuco óhdityu ámuha menéhíjcyáné oova majchópíwu adópíwu o nééneé. Áhdure ámuha óhdityu ménehíjcyá oova ávyéjúubé wáábyuta íjcyáne dsíidsí ahdótso múnnaa ímítymé íjcyámedívú o náhbévalhíjcyáne.

35 Árónáa muurá Pííyyéébeéjté íjcyámedítýu bólówaavéné dibye diityémá méénuhíjcyáne. Ehdújháa Jetsóó néé paritséómumá taúhbájú uwáábojtéke.

Jetsóó paritséómúúbema májchone

36 Aanéhjáa tsaapi paritséómúejpi Tsimóó Jetsóoke míñutsó dibye ihjyávú díibyema imájchoki. Ahdújucóhjáa péébema dityétsí májchone.

37 Aánáacáhjáa tsáapille técoomiyí ímityulle íjcyalle Jetsóó tééjari íjcyane iwáájácúne péé tééjavu imyéwu cíuvááné pacúúcújpácyoma.

38 Aalléhjáa díibyé lliiñévú ícyánoovéváne tááhií. Aanéhjáa imáátyori díibyéj tuháacyú ipípajchóné íhñíwácoriyé ipáacyúné boone téjtuhácyú ichóhchóné teene pácúúcújpácyoríyéjuco dille műrijchóné.

39 Ehdújháa dille Jetsóoke méénune díibye eenée díibyeke ihjyávú tsájtyeebe iíténe illu íjtsámeíhi: "Muurá ímiááné Pííyyéébé ihjyú uubálle múnáajpi áánu iijcyaca waajácúiyá aalle muhdíívallé íjcyalle díibyeke ehdu méénune. Muurá ávyeta műhdurá díille."

40 Ehdújháa dibye íjtsámeíñé iwáájácúne Jetsóó néé díibyeke:

—Tsímo uke ó neé tsane.

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Bo ihdyu oke diñe, Ávyéjuúbej.

41 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsaatétsíhjyáa dsíidsí táúmeí tsáápiíkye. Áámútsidítýúhjáa tsaapi ujcú 500-jíva. Áánetújháa tsijpi ujcú 50-jíváre.

42 Aanéhjáa iáhdóiyóné dityétsí píívyetétúnélli illuréjuco dibye íhvejtsóné teene diityétsidi iídáátsóvénema. ¿Aane caabyé diityétsidítýú éhnííñevu díibyeke wájyune ú íjtsúcunúhi?

43 Áánélliihyéhjáa neebe Tsimóo:

—Íhya díibye eenéhjáa éhnííñevu dsíidsike táúmeiibyej.

Áánélliihyéhjáa Jetsóó nééhií:

—Tehdújoco.

44 Ehdújháa néébere díílleke iíténe néé Tsimóoke:

—Eje, muurá íñe uke o ááhvéváróóbema tsá nújpácyóubáré u pícyootú tájtyúhaacyu o njytáymeíki. Áánáa muurá íñe áámye oke tájtyúhaacyu imáátyori ipípajchóné paacyú íhñíwácori.

45 Áhdure keená oke u dúúruváné u chóhchone. Áánáa muurá áámye oke idyúúruváné chóhchohíjcyá tájtyúhaacyu.

46 Áhdure tsá oke táhníwau dúúrúbájpácyóúbari u műrígchotúne. Áánáa muurá oke műrígcholle pácúúcújpácyori tájtyúhaacyu.

47 Aane uke o néé mítyane dííllé imítýu íjcyaróné dííllé hallúrí íjcyájúcootúné mítyane oke iwájyune dille úújétsónélliíhye. Muurá wahdiíváné imítýu tsaaté hallúrí íjcyane diityédí meídáátsóvéne meíhvéjtsóneri tsá mítyane ditye

ímíjyúuvéityuróne. Áánetu ávyétá ihtsútú nééné imítýú diityé hallúrí ijcyaróné diityédí meídáátsóvéne meíhvéjtsóneri muurá mítyane ímíjyuuvéme. Aame meke wajyú mítyane.

48 Ehdúhjáa iñétsihdyu neebe dílleke:

—Ímityúné u méénuhíjcyanéhjí tsáhájuco díhyallúrí ijcyájúcootúne.

49 Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii tétsihyi tsijtye diibye Tsimóó miñútso múnaa ijcyame nééhií:

—¿Aca muubá aabye ijcyabe piivyété míamúnáadityú fíimítyuháñé iwáágoóne?

50 Árónáacáhjáa tsiiñe neebe dílleke:

—Oke u cáhcujtsódú ijcyalle tsúúca u pájyetéllé hallúrí tsáhájuco iiná ijcyatúne. Ahdícyane wa dipye tsaímiyéjucoj.

8

Jetsóoke piáábóné walléému

1 Ehdúhjáa imyéenúné boonétú idyé pehíjcyabe Jetsóó ímamyémuma tsícyoomíjiri patsíhjivári ijcyájáhji múnáake iúwáábo muhdú Pívyéébé avyéjú ijcyane.

2 Áabekéhjáa téhdure tsaate walléémú nahbénú panévari chémehíjcyámeke dibye böhütsóme. Áámemahjáa Maaría Madaréná díillé pañétú 7-meváké naavémuke dibye wáágóolle.

3 Téhduréhjáa diityé pañe Heróodé piááboobe Chóótsá taaba Jóáánaá, Tsotsáánaa, ijcyamúpi. Téhduréhjáa ijcyámé tsíjtyehjí panévatu majchó díívánetu dííbyeke piáábohíjcyáme.

Tsaapi bájtsónetu ijcyáné uwááboju

(Mt 13.1-9; Mc 4.1-9)

4 Áhduréhjáa mítyane míamúnaa tétsihyi ijcyácoomíjitu Jetsóodívú píhcyáávemeke tsaapi bájtsónetu úwááboobe illu úúballéhi:

5 —Tsaapihjyáa íwajcyohá tríigoúúhá bájtsoobe illure wávárajcóhi. Aanéhjáa dibye wávárájcónetu tsáuhjí dojcó juuváj piiñévu. Áuhjíhjáa míamúnaa tadirihcoiñuhíjcyáuhjí coomímú méhdojéhi.

6 Ááné tsiúhjíhjáa néwayúúné raahovú dójcoúhjí iíñeróné chemé tétsii piipátúnéllihye.

7 Ááné tsiúhjíhjáa tsuhjí ijcyátsihvu dójcoúhjí hallúvú tene wááménéneri iíñeróné duhcúvataéhi.

8 Áánetuhjáa ihdyu tsáuhjí dojcó imíwu iíñuji nétsihvu. Aanéhjáa imíwu piívyene neevá mítyane. Ehdúhjáa iúúbállétsihdyu kékévánécoba neebe diityéke:

—Aane ihdyu óvíi lléébome icyáhcújtsóne tehdú ijcyáhi.

Jetsóó íuwáábó túhítsohíjcyáne

(Mt 13.10-17; Mc 4.10-12)

9 Aanéhjáa ímamyémú dilló dííbyeke muhdú nééiyóné ehdu dibye úúballéne.

10 Áánéllihiyéhjáa neebe diityéke:

—Ehdu ó úúbálléhíjcyá Pívyéébe ámúhakye iwáájácútso muhdú íavyéjú ijcyanévu. Aane oke cáhcujtsótumédivú tsá böhówáávetúne. Muurá o

úwaabóné lléebójúcoorómé ícyahíjcyá teene lléebótumeúvúdu. Áhdure teene ájtyumíjúcoorómé ícyahíjcyá ájtyúmitumeúvúdu.

*Tsaapi bájtsónetu iúwaabóné Jetsóó bóhówajtsóne
(Mt 13.18-23; Mc 4.13-20)*

11-12 Aane illu néeyóné ehdu ó úwáábohíjcyáhi: Muurá triígóuhadú nééne Píiyéébé uwááboju tsaate ímí lléebone diityé íbuúné pañévu úcáávéiyóné Naavéné ditye ipájtyetétu diityédívú mútátsohíjcyáhi. Aane néeyóné eene juuváj piinévúhjáa dójcoúhjí coomímú méhdone.

13 Áánetu tsijtye teene uwááboju illéebone ímí íjtsúcunújúcoorómé páhduváré nééne mávaríjchojúúné iaábuçújúcoótúne illuréjuco téénetu íhvéténé ímí ícyahcújtsótúnélliíhye. Aane néeyóné eene néwayúúnépiinévúhjáa dójcoúhjí.

14 Áánetu tsijtye uwáábo lléebójúcoorómé muhdú iíjcyáneriyé itsúrámeihíjcyánéllii teene ábájíívehíjcyáhi. Aame mítyane iéhnéváiyóneriyé íjcyame tsá úraavyéjúcootú tééné uwááboju illéebójúcooróne. Aane néeyóné eene tsuhji íjcyátsihvúhjáa dójcoúhjí.

15 Áánetu ijcyámé tsijtye teene uwáábo illéebone ímí tehdújuco iibúuri iíjtsúcunúné tsaímýé úraavyéme. Aane néeyóné eene imíwuúhjáa ííñuji nétsihvu dójcoúhjí.

*Peetétú íjcyáné uwááboju
(Mc 4.21-25)*

16 Átsihdyúhjáa tsiiñe neebe diityéke:

—Tsá muurá peete mepéétetsóné tsímeménevü maávohjácóiýuróne. Tsá cuwáíhcyü lliiñévü mepícyooíturóne. Muurá ihdyu cáámevu mépicyoo tene iájchúcunü já pañe téénej tééveri meíjcyaki.

17 Ahdu muurá Píiyéébé uwááboju bóhówajtsó páneere muhdú meíjcyane. Muurá páneere téévéneúvú méenúmeihíjcyaróné tsá wáájácúratúné íjcyáityúne. Muurá páneere waajácuméííhi.

18 Ahdícane ímíñeúvú méítsoco íñe ímiá uwááboju ámuha tsúúca mewáájacúne. Muurá teene ímíllémedívü éhníñevü bóhówájtsóíibye ditye ímíñeúvü iwáájácuki. Áánetu teene ímíllétumédivü tsá dibye bóhówájtsóityúne. Muurá áyánéwu ditye wáájácuróné illure dojtúcúiibye diityédítü. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

*Jetsóoke tsiju díbyé nahbémuma újcutéróné
(Mt 12.46-50; Mc 3.31-35)*

19 Téijyúhjáa díbyé nahbémuma tsiju wajtsí tétsihvu. Aaméhjáa tsá píiyetétú díbyedívü iúújeténé mítyane míamúnaa íjcyánélliíhye.

20 Aanéhjáa tsaate díbyeke nééhi:

—Éhtsíhyi áachi dítsíjuma díñlahbémú íjcyame imíllé uke iájtyumíne.

21 Áánélliíhyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá téhdure íñe Píiyéébé uwááboju illéebone ímí tehdújuco úraavyémé wahárómú, táñahbémú, táñaaallémú.

*Kííjyébama nohji Jetsóó íhvétésóne
(Mt 8.23-27; Mc 4.35-41)*

22 Tsáijyúhjáa Jetsóó néé ímamýémuke:

—Métsu mepájtye éhnéjcúeúvu.

Ahdújucóhjáa ditye miiñeri pééneé.

23 Aaméhjáa péhíjcyánáa cùwaábe. Áánáacáhjáa kíijyébari mítyane nújpacyo nöhjíne úcaavé diityé miiñné pañevú ápíichówu diityéké pámaúcuiñédu.

24 Áánélliihyéhjáa dííbyeke iákyéjtsóne néémeé:

—¡Ávyéjuúbej, Ávyéjuúbej! Éje, tsúúca mémájcánuúhi. Áánélliihyéhjáa iácúúvéne teene kíijyébama nohjí íjcyane úlbaabe tene iihvetéki.

Ahdújucóhjáa tene iihveténé dálhañéréjuco.

25 Átsihdyúlhjáa neeve diityéke:

—¿Aca ihdyu tsáhái eene ámuha Pívyéébeke ímí mecahcújtsotúne?

Ehdúlhjáa dibye nééneri iúllévenúne néémeé:

—¿Muubáami áánu íjcyáábeke kíijyébama nohjí lleéboj?

Tsáápi pañe naavémú íjcyane

(Mt 8.23-34; Mc 5.1-20)

26 Aaméhjáa Gariréá iinjújitu péeme úújeté Gadáárá iinjújvu.

27 Átsihvúlhjáa Jetsóó íjchívyénáa tsaapi dííbye éllevu tsáá técoomí múnáajpi naavémú ípañle íjcyáábe. Diibiyéhjáa íeveebe wájyamúúvátuube ícyahíjcyá nílkjénéj piinére.

28 Aabéhjáa Jetsóó lliiñévú imímóúúvéne dííbyeke néé kéevánécoba:

—Jétsó Jetsóoj, ¿aca iiná ú imillé óhdityu ihtsútuube Pívyéébé Hajchi u íjcyáábe? Uke o néé óhdi u ícúbáhrátuki.

29 Ehdúlhjáa naavéné néé míamúnáajpi pañétú Jetsóoke dibyéhjáa dííbyeke 'díjchivye áadí pañétu' néénelliíhye. Ávyetáhjáa tsáijyu meívatétohíjcyáabe naavéné dííbyeke. Áábekéhjáa tsaate íhyójtsícuma íjtyúhaacyu úwáñehíñeri chíjchuróné távárícyohíjcyáabe. Áábekéhjáa diibye naavéné úúpíyíñuube pehíjcyá iinéubárár pívyétúné iinjújiri.

30 Aanéhjáa Jetsóó néé naavéneke:

—¿Aca muubá dimyéme?

Áánélliihyéhjáa neé:

—Tamyémé Píváánéejpi.

Ehdúlhjáa neeve mítyame dííbyé pañe iíjcyánélliíhye.

31 Aaméhjáa diitye naavémú néé Jetsóoke dibye iwáágóótu ditye ícúbáhrámeíyóhullévu.

32-33 Áijyúlhjáa tétsihyi jéémú meenímú majchóri. Áánélliihyéhjáa naavémú néé Jetsóó iwállo diityéké diityé pañevuréjuco. Ahdújucóhjáa dibye wálloome diibye míamúnáajpi pañétú iíjchívyéne újcámeíñé méénímú pañevuréjuco. Ááneríhjyáa úúpíyivymé téwajútú únélú pañevú cahpíyubámé májcanúhi.

34 Ááneríhjyáa diityé tehméjté iillityéne wááme úúbálleté técoomí múnáake. Áhduréhjáa técoomítýu kemuéllé íjcyájhíjí múnáake úúballéme.

35 Áánélliihyéhjáa míamúnaa téhullévú péécunú iájtyúmi muhdú tene pájtyene. Aaméhjáa úújetémé ájtyumí dííbyeke eenée naavémú dííbyé pañétú íjchívyéébeke íwajyámúúnmájaco íjcyáabe tsaímiyéjuco Jetsóó lliiñé ácuúcunúúbeke. Ááneríhjyáa illityéme.

36 Áámekéhjáa tsaate tétsihyi íjcyame úúbállépejtsó muhdú tene pájtyene.

37 Ááneríhjáa iíllityéne néeme Jetsóoke dibye ipyéé tétsihdu diityé iiñújitu. Ahdújucóhjáa dibye ímamyémuma óomiñe biwánejcúvúre.

38 Áábekéhjáa diibye eenée dííbyé pañétu naavémú ijchívyeebe néé dííbyema ipyééki.

39 Árónáacáhjáa neevee dííbyeke:

—Tsáhaá, dihjyávúré pééne duubállé páneere muhdú Pívyéébe uke böhütsóne.

Ahdújucóhjáa péébe úúballéné ihcyóomi múnáake páneere muhdú Jetsóó dííbyeke böhütsóne.

Tsaatépike Jetsóó böhütsóne

(Mt 9.18-26; Mc 5.21-43)

40 Aanéhjáa Jetsóó tsíñejcúéuri ímamyémuma iúlléjétsihdu wájtsííbeke tsaimiyé miámúnaa waatsúcúpejsó dííbyeke témhíjcyadúme.

41 Áánáacáhjáa 'Jáiro' némeííbyé tsáá tétsihvu pihcyaávéjá avyéjuube ijcyáabe. Aabéhjáa imimóóúuvéne néé Jetsóoke dibye ipyéé dííbye jávú apáálleré ídsi 12 pijcyábá ijcyalle dsijíveríjyuco ijcyánelliíhye.

42 Aanéhjáa téhullévú péébeke mítyane miámúnaa úraavyé ávyeta rááutúne.

43 Áámécóbá pañéhjáa tsáápille péé 12 pijcyábájuco ichémé tujpacyó ihvetépítýunerí icúbáhrameihjcyalle. Aalléhjáa ihñénéhjí pírujtsójucodó bañuháñé taabójteke iáhdohíjcyáneri.

44 Aalléhjáa idyéju éhnéjcutu Jetsóodívú ipíihivéne dííbyé wajyámú dómajcói. Aáné tujkéveríhjyáa tsúúca ichémé díílleke ihvetéhi.

45 Aanéhjáa Jetsóó iwáájácúne nééhi:

—¿Múha ámuha oke médómajcói?

Áróónáacáhjáa néeme dííbyeke idyómájcotúne. Aanéhjáa Pééedorómá tsijtye iñahbéjté néé dííbyeke:

—Uwááboóbej, ¿aca muhdú wahdyúré miámúnaa néétúnáa ú dilló múha uke dómajcóné?

46 Aánélliíhjáa neevee diityéke:

—Muurá ó waajácú tsaate böhüne illure oke idyómájcóneri.

47 Aanéhjáa Jetsóó wáajacújúcónellí illityécunúlleré dííbyé llíniñévú míimóóúvetétté pámeere lléebónáa úúballé muhdú néénéllí dííbyé wajyámú idyómájcóné tsúúca ibohíine.

48 Aánélliíhjáa neevee díílleke:

—Árone Wa ímí Pívyéébeke u cáhcujsódújuco ijcyalle íñe tsúúca u böhíine. Ahdícyane wa dipye tsáimiyéjucoj.

49 Ehdúhjáa dibye díílleke néénáa tsaate diibye pihcyaávéjá avyéjuube Jáiró jatu tsááme dííbyeke neeváhi:

—Tsúúca dáájyuwa dsíjivéhi. Aane iínélliíhjéecó báñú ú tsájtyeé aabye uwáábóóbeke.

50 Aanéhjáa Jetsóó illéebóné néé Jáiroké:

—Kímóóvedíñé. Cáhawáá ihdyu Pívyéébeke cahcujsó dáájyuwa úúma ibohííki.

51 Aanéhjáa tsúúca dííbye jávú ditye úújeténáa Jetsóó tsá ímilletú mítyame úcaavéné dííbyema tééjá pañévu. Apáámyéréhjáa Pééedoroo, Jóáaá, Jacóóboo, diityetsí dííllewúuuvúj caanímútsii, éhdume úcaavéné imílléébe.

52 Áánáacáhjáa pámeere tétsihyi íjcyame tahíjcyá díílleúvuke. Áámekéhjáa neébe:

—Métahdí dsíjívellekéjíívari. Muurá ihdyu illure cúwalle.

53 Ehdúhjáa Jetsóó nééneri uuhiyatémé dííbyedi tsúúca ímiááné dille dsíjívénellílye.

54 Árónáacáhjáa díílleúvú hójtsitu iékéévéne kíéevánécoba neébe:

—Wáhaj, dájkyeé.

55 Ahdújucóhjáa ibóhííne dille ácuuvéne. Átsihdyúhjáa neebe ditye imájchótso díílleke.

56 Ááneríhjyáa diityétsí cáánímutsi mítyane úllévenúmútsikye neebe dityétsí muucá iúúbállétu teéne.

9

Ímamyémuke uwáábovu Jetsóó wálloóne

(Mt 10.5-15; Mc 6.7-13)

1 Áhduréhjáa tsájyu Jetsóó pihjyúcú ímamyémú 12-meva íjcyámeke. Áámé pañevúhjáa pícyoobe itsíjpá dííbye mémeri tsaaté pañétu páhduváré nééme naavémuke ditye iwáágóohíjcyaki, chéméméhjike ditye ibóhíítsöhíjcyaki.

2 Áánemáhjáa wallójúcoobe muhdú Píiyéébé avyéjú íjcyane úwáábotémé téhdure chéméméhjike ibóhíítsöhíjcyaki.

3 Áámekéhjáa neébe:

—Métsajtyédí ámúhá cuujúii, ámúhá cahpáyuu, ámúha májchoo, ámúha dsíidsii, éhdune. Tsájaare ámúhá hallúéjamáyé mépeéco.

4 Aame tsaaté javu meúújetéjaryé méíjcyaco tétsihyi ámuha meíjcyáné ha-jchóta.

5 Aane tsátsii múnaa ámúhadí iicúvetúhajchíí diityédí iicúvetumé ámúháj tuhááñeri íjcyáne iifníú mépíchótijcáméicyo ‘tsá múnahá hallúrí tene íjcyatú ámúhakye muha meuwáábóiyóné ámuha meéhdiivállehíjcyáne’ nééiyóne. Ááne illuréjucó mépeeco tétsihdu.

6 Ehdúhjáa úwááboobe ímamyémuke. Ahdújucóhjáa ipyééne ditye ímiáájú úwaabóné patsíjíivá múnáake. Aaméhjáa böhíítsöhíjcyá chéméméhjike.

Tsojtsó múnáajpi Jóáa dsíjívéné

(Mt 14.1-12; Mc 6.14-29)

7 Ehdúhjáa Jetsóó méénuhíjcyáné ávyéjuube Heróódé iwáájácúne páhduváré iitsámeí dííbyedityú ‘tsojtsó múnáajpi Jóáa tsiiñe böhííbe’ tsaate néhíjcyánellílye.

8 Áánetúhjáa tsijtye nehíjcyá éíjyuúvúu íjcyame Píiyéébé ihjyú uubálle múnaa dsíjívemedityú tsaapi böhííbe dibye íjcyane. Tsaatéhjáa iitsúcunú Eriá dibye íjcyane.

9 Áánetúhjáa Heróódé nééhií:

—Ááneríhjáa Jóáádivu ó táuhbá ditye ílhñíwau ikípíyuúcuki. Aanéjíí žmuubáami tsáma diibye eene ehdu méénuhíjcyáabej?

Ehdúhjáa iñééne Heróódé imillé Jetsóoke iájtyúmíiyóne.

Majcho mítyámedívú Jetsóó úújjetétsóne

(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Ja 6.1-14)

10 Aanéhjáa ímamyémú Jetsóodívú iwájtsíne úúballé páneere muhdú téhulle imyéenuhíjcyanéhjí. Átsihdyúhjáa Jetsóó péé diityémá múha íjcyátútsihvu Betsáidáj piñhívu.

11 Aanéhjáa kiávú ditye pééne iwájácúne tsijtye úraavyé diityéke. Áámekéhjáa úwááboobe Pívyéébé avyéjutu. Áámedítýuhjáa böhíitsoobe chéméméhjike.

12 Aanéhjáa tsúúca meíjyunúnellii ímamyémú néé dííbyeke:

—Ílluréjuco wallo íjtyéke íchíij piihírí íjcyájähjí múnáadítýu tsíeménéuba ditye iñéhcone imájchónie iwáyééveki. Muurá iñe iñéubárá íjcyátútsihyi meé.

13 Árónaacáhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Ámuháyé bo mémajchótsó diityékej.

Aánéllihiyhéhjáa nééme dííbyeke:

—Árónaa méhdi 5-hováré páhóónema müityétsiye amóóbemútsi. Íhya ihduy tsiiñe kémúúneúvú maáhdoca úújetéiyóné pámehdívúre.

14 Ehdúhjáa ditye néérónáa neébe:

—Méne ditye páhadsíjí iáhcúba 50-mevátsa. Áijyúhjáa diitye 5,000-meváubáhjáa wajpiimúré íjcyaróme.

15 Áámekéhjáa ditye néhdújuko ditye áhcubáné páhadsíjí.

16 Áánáacáhjáa Jetsóó teene páhóónema amóóbemútsikye iékéévéne téhdujtsó Pívyéébeke cáámevu ícyárúúvénema. Átsihdyúhjáa idyóhdáhínunévú ácuube ímamyémuke ditye iwájtu pámekére.

17 Aanéhjáa pámeere imájchónetu oovéhi. Áánetúhjáa cőeváné ujcúmé 12-rujtsívá úvérurjtsíñé wáhpe.

*Péédoro néé mépájtyetéébé Jetsóó íjcyane
(Mt 16.13-19; Mc 8.27-29)*

18 Áhduréhjáa tsáijyu Jetsóó ímamyémudítýu tsátsihvu ipyééne Pívyéébema ihjyúváhi. Áijyúhjáa neebe diityéke:

—¿Aca muubá o íjcyane míamúnaa óhdityu nehíjcyáhi?

19 Aánéllihiyhéhjáa nééme dííbyeke:

—Tsaate nehíjcyá tsojtsó múnáajpi Jóáa u íjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá éíjyuúvúu íjcyame Pívyéébé ihjyú uubálle múnááuvudítýu Eriá tsiiñe böhíibe u íjcyane.

20 Átsihdyúhjáa diityékeréjuco dibye nééneé:

—¿Ácooca ámuha muubá o íjcyane menééhií?

Aánéllihiyhéhjáa Péédoro nééhií:

—Muurá, uu, Críjto Pívyéébe uke wálloobe míamúnáake u pájtyetétsoóbe.

*Idsíjíveíñé Jetsóó úúballéne
(Mt 16.21-28; Mc 8.31-9.1)*

21 Ehdúhjáa Péédoro néénetu bóíjcyuube ditye muucá iúúbállétuki.

22 Átsihdyúhjáa idsíjíveíñé úúbálléebe nééhií:

—Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe muurá ó ícúbáhráméí mítyane. Muurá túkevétsojee, llúúvájté avyéjujtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame oke ehdííválleéhi. Aame muurá oke dsíjívetsóroobe 3 coojívatu tsiiñe ó böhííhi.

23 Ehdúhjáa ímamyémuke iñééné boonétú neebe pámekére:

—Ahdícyane tsaate oke iúraavyéné ímillémé óvíi iímillédú iícyahíjcyánetu iíhvétene oke úraavyé wájyúmeítýumé tééné déjúcotu iícubáhrámeítýoné pañe.

24 Muurá iíñújiri iímillédú iíjcyáneriyé tsúúrámeímyé tsá pájtyetéityúne. Áánetu ihdyu teene iíhvéjtsóné oke iúráávyéíñeriyéjuco tsúúrámeímyé pájtyetééhi.

25 ¿Aca iínetú meke píáábóiyóné tsáijyu múu mewágooovénáa mítyane meéhneváne?

26 Muurá oke iúraavyéné núcojpíllemeke téhdure ó núcojpílleé Míamúnáajpidívú o ípívyééveébe. Áhdure táuwááboju tsíjtyeke iúwáábóiyóné núcojpíllemeke téhdure ó núcojpílleé Llihíyó avyéjuri níjkyéji múnáama tahñéjte éllevu o tsáácoóca.

27 Muurá iímááné ámúhadítýú tsáhái tsaate dsíjivéityú Píívyéebé avyéjú böhöwaavéné ájtyúmitúme.

Jetsóó tsílhyúreevéné

(Mt 17.1-8; Mc 9.2-8)

28 Átsihdyújháa 8 coojívatu Jetsóó péé cáméhbaúvú Píívyéebema iílhjyúvaki. Aabéhjáa nahbévá Péedoroo, Jacoóboo, Jóááá, éhdúmedívú.

29 Aabéhjáa Píívyéebema lhjyúvánáa díibye húmí tsílhyúreevéhi. Áhduréhjáa iwayjámu tsitsiinújá ajchúcunúhi.

30 Áánáacájháa Moitséemútsí Eríama böhöwáávemútsí ihjyúvá díibyema.

31 Aamútsihjyáa téhdure cáidiúcunúmútsí ihjyúvá díibyema muhdú Jerot-saréevu iícubáhrámeítñi dibye dsíjivéñeri.

32 Aanéhjáa Péedoroo íñahbéjtétsima iíhtsútúnetu cuwáháñema íjcyame ájtyumíhi.

33 Aanéhjáa tsúúca Jetsóodítýú kiávú diityétsí Moitséemútsí Eríama péíñúné Boone Péedoroo néé díibyeke:

—Ávyéjuúbej, maímijyu ihdyu mee íchij. Ahdícyane métsu meméénu 3-wava níjuwááné dílhñéwaa, Moitsée éhwaa, Eríá éhwaa, éhdune.

Ehdújháa Péedoroo iñééne tsá wáájácutú íveekí ehdu iñééneé.

34 Áánáacájháa ojtsó diityédívú níftyéné pañe iíjcyáneri illityéme.

35 Aaméhjáa tééné pañe íjcyánáa Píívyéébe nééhi:

—Áánu muurá Hájchíwu mítyane o wájyuúbe. Áábeke ihdyu tsáma méllééboco.

36 Ehdújháa Píívyéébe lhjyúvánáa iítecunúmé Jetsóó iiyéjuco íjcyáábeke. Aaméhjáa tsá muucá úubálletut teéne.

Tsáápíwúu pañétú naavéneke Jetsóó wáagoóne

(Mt 17.14-21; Mc 9.14-29)

37 Ááné boonéhjáa tsíjcyoojí téhbaútú ditye óoomíñáa téhbaú déjúcotu mítyane míamúnna Jetsóoke téhmehíjcyámé díibyeke waatsúcúpejtsóhi.

38 Áámedítýújháa tsaapi néé kékévánécoba díibyeke:

—Ávyéjuúbej, cána ihdyu óvíjyuco áánu hájchíwu apáábyéré íjcyáábeke duhhévaj.

39 Muhdú lhya naavéné díibyé pañe íjcyáabe díibyedi ícubáhrähíjcyáhi. Idáátsówu tsáijyu dibye wákyééhcoobe lhjyúcunúcooca lhjyútu uráhtsaba ichívyeħíjcyáhi.

40 Áánéllii díماميémuke ó neerá ditye óóma dííbyé pañétú iwáágoo dííbyeke. Áronáa tsá ditye pííyetétú iwáágooone.

41 Áánéllihiyhéjháa Jetsóo néé diitye íماميémuke:

—Juhúú, muuteráhana ihdyu ámuuha Píívyéébeke cáhcjutsópityúme! Aane iñe Ɂmúhajchótá ámúhá muhdúrá o áabúcúne ámúhakye ó úwááboohi? Ehdújháa diityéké iñéérone neebe dííbyeke:

—Áyu cána ííllevu tsiva dáachikyej.

42 Ahdújucóhháa dííbye éllevu dííbye tsájtyéébeke tsiiñe naavéné wákyéehcóné. Áánéllihiyhéjháa Jetsóó néé dííbye iíjchívyé dííbyé pañétu. Ahdújucóhháa dííbye iíjchívyéné boone tsúúca ímíjpyetéébé cááníma péé pevetsihjíduréjuco.

43 Áíjyújháa páameere tétsihyi íjcyame ullévenú Píívyéébé iíhtsútú iájtyúmíneri.

*Idsííveíñé tsiiñe Jetsóó úúballéne
(Mt 17.22-23; Mc 9.30-32)*

44 Áánácacáhháa Jetsóo tsiiñe néé íماميémuke:

—Ímíñeuvú méllebúcunúcó ámúhakye o nééneé. Muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébedívú tsaapi óhdivu ékéévétsóo ímítýúmeke.

45 Ehdújháa dííbye nééne íماميémú tsá wáájácutú iiná nééiyóné ehdu dííbye nééneé. Tsáhájháa tene ímillémeítyú ditye wáájácúiyóné. Aaméhháa nuhnévehíjcyá teene dííbyeke idillóiyóné.

*Jetsóoke íماميémú dilló caabyé iíhtsútubbe diityédítýú íjcyáiyóné
(Mt 18.1-5; Mc 9.33-37)*

46 Téijyújháa tähjácatsímyé caabyé diityédítýú iíhtsútubbe íjcyáiyónneri.

47-48 Aanéhháa iwáájácúne Jetsóó tsííménéwúuke iújcúne diityéké nééhií:

—Muurá íjtye tsííménéwúumú idásó néémeke iícvémé ookéjuco iícvéne. Téhdure okée wállóóbekéjuco ditye iícvéne. Ahdícyane caabyé ámúhadítýú idáátsóóbeuvú néébe muurá iíhtsútubbe. Ehdújháa Jetsóó néé íماميémuke.

*Meke tútávájtsotúmé meke píaabóne
(Mc 9.38-41)*

49 Áhduréhháa tsáíjyu Jóáa néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, muha máájtyumí tsaapi dimyémeri naavémuke wáágooíjcyáné tsaaté pañétu. Áábeke muha menéé dííbye tehdu imyéénújúcótó íveekí tsíípiye íjcyáabe tehdu méénúnélliíhye.

50 Árónácacáhháa Jetsóó nééhií:

—Íveekí ámuha mébóijcyúhi? Muurá meke píaabómé tsá meke tútávájtsotúne.

Jacóóbomútsikye Jóááma Jetsóó úwaabóne

51 Aanéhháa tsúúca níjkyejívú dííbye pééiñe éévé pííhíjúcónáa peebe íماميémuma Jerotsaréevu.

52 Áíjyújháa tsaatéké wállóobe íúmíwari ditye iñéhco tsátsii ditye cíwataétsíi. Ahdújucóhháa pééme Tsamáári iñújíri íjcyáné jaaháñé néhcoróne.

53 Árónácacáhháa tétsíi múnaa tsá ímíllétu ditye tétsii cíwane Jerotsaréevu ditye péénélliíhye.

54 Áánéllihiyhéjháa Jacóóbomútsí Jóááma Jetsóoke nééhií:

—Ávyéjuúbej, éhnéhjáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Eríaúvú cúújuwa tátuméidyú metsu metáúmei Píívyéébeke dibye cùújuwa diityé halluvú ijjcaáyo cáámetu ditye iáiívyeki.

55 Áánéllihiyhjáa diityétsidívú iíténe neébe:

—¿Aca íveekí eene ámuhtsi múhdurá méíjtsámeíhi?

56 Tsáháa Míamúnáájpidívú o ípívyééveebe o tsáátu míamúnáake o tútvájtsoki. Ópee o tsáá diityéké o pájtyetétsoki. Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu pééme tsícyoomíwuúvu.

Jetsóoke iúraavyéne ímíllerÓme

(Mt 8.19-22)

57 Aaméhjáa péhíjcyánáa tsaapi juuvávyú Jetsóoke nééhií:

—Ávyéjuubej, o imíllé úúmaye o péhíjcyáné kiávú u péhullévújuco.

58 Áánéllihiyhjáa neébe:

—Muurá iyámé ijcyarómé óówamu íhyéjúnema téhejújí pañe icyúwaki. Áhdure wahpéjté ijcyá icyúwáítsíhjíma. Áánetu iñe Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsá tahjyáúbamáyé o ijcyatúne.

59 Ehdúhjáa iñétsihdyu neebe tsáápiíkye:

—Muúbej, óókéréjuco duráávye.

Áánéllihiyhjáa neébe:

—Ávyéjuúbej, óvíi ihdyu müijiyú llihíyó óhdivu dsíjivé botsíi uukéréjuco o úráávyeki.

60 Áánéllihiyhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Óvi ihdyu tsamééré ímiájító wáájácutumé cùúújcatsí idsíjivécoóca. Áánetu ú uwááboó Píívyéébé avyéjutu ijcyáné uwáábojúréjuco.

61 Áánetúhjáa idyé tsijpi néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, téhdure ó imíllé uukéréjuco o úraavyéne. Áánélli tujkénú tahákímuke ó pítýájcóteéhi.

62 Áánéllihiyhjáa neebe dííbyeke:

—Muurá müúne caajáíhcyú tükévéjtsoobe tsá kiá iítetú caajáhó tsatújkewe pééiyóné ityútávájtsóiyónélliíhje. Ehdu nééne tsúúca Píívyéébé avyéjúejte ijcyarómé tsíñéhjíriyé ijcyame tsá dííbyé avyéjúejte ijcyatúne. Ehdúhjáa diityéké Jetsóó úwaabohí.

10

70-meváké uwáábovu Jetsóó wálloóne

1 Ááné boonétuhjáa 70-meváké iújcúmeke wálloobe müítyétsícyutsáké pacóómovávú dííbyé ihde ditye iúwáábo míamúnáake.

2 Áámekéhjáa neébe:

—Ímiáánéjuco ávyétá mityámé míamúnaa Píívyéébé avyéjúejte ditye ijcyáiyóné uwááboju uwáábómeíyóme. Áróónaa tééné wákímyéi múnáa uwáábojte áyáhreé. Áánélli ihdyu müú táúmei páné aabáaabéré ijcyabe Píívyéébeke dibye mityámeke uwáábojtéké ipícyo ditye iúwáábo míamúnáake dííbyé avyéjúejte ditye ijcyáíñé uwááboju.

3 Ahdícyane íñe ámúhakye ó wallóó oohímye éllevu obééjáwuúmuke mewállóóiyódú muhdú ámúhakye dáriívémeye éllevu.

4 Aame tsá ámuha metsájtyéityú ámúhá cahpámyuu, ámúha dsíidsii, ámúhá túhpaaajínee, éhdune. Áhdure tsá ámuha juuvávú tsaatémá tsíñéhjiri meihjyúvátyúne. Tsapéhdúré méülleco.

5 Aame ámuha tsájaavu meújetécoaca múu tééja múnáake nééhií: "A ámuha méijcyaraj. Óvíi Pívyéébe ámúhakye píaabó ímí ámuha meijcyaki."

6 Aane tééja múnaa ámúhakye ímí wáátsúcúpéjtsóhajchíí Pívyéébe ímí píaáboó diityéke. Áanetu ditye ámúhakye cátúhtsópéjtsóhajchíí múu ihvejtsó diityéké iiná néétumére.

7 Áanetu ámúhakye ímí wáátsúcúpéjtsómé jari múu ijcyáhi. Tsá múu tsíijyatuu, tsíijyatuu, péétúne. Aane óvíi diityéké ámuha mepiáábóne áhdó diityéré ámúhakye ájcúne tájpí ámuha meijcyáhi. Muurá wákimyéi múnáajpi iwákimyéi áhdó ujcuhi.

8 Aane ámuha tsácoomívú meújetécóomi múnaa ímí ámúhakye iwáátsúcúne májchotsóné mémájchoco panéváré ámúhakye ditye ájcune.

9 Aame mébóhiitsoco técoomí múnáadityú chéméméhjike. Áhdure meúúbálleco tsúúca Pívyéébe avyéjúejte ditye ijcyáiyóne.

10 Áanetu tsácoomí múnaa ámúhakye wáátsúcútuhajchíí múu ulléjijtónéj piinévú ijcyáne nééhií: "Íñe ámúhá cóomi ííñú muúháj tuhááñeri ijcyane ámúhadívú muha mépíchóújcaméi ámúhá hallúrí imityúné ijcyáné uubálle.

11 Aame ihdyu óvíi muhdú ámuha meijcyáhi. Muurá Pívyéébe avyéjúejte ámuha meijcyájúcóióyiáhi." Ehdú méneeco diityéke.

12 Aane ámúhakye o néé ehdú ámúhakye dáríívemeke muurá Pívyéébe ávyétá ihnáhó ícúbáhrrá muhdú miamúnaa ícyahíjcyáné íímibájchócoaca Tsodóóma múnáadi iicubáhrráíñé ehnííñevu.

Lléébópítýúné miamúnaa (Mt 11.20-24)

13 jMáidáátsoju tsáma tene pájtyeíñé Coratsíii, Betsáidaa, ijcyácoomícyu múnáake! Muurá íñe méenúráityúronéhjí o méenuhíjcyánée Tíiroó, Tsidóoo, ijcyácoomícyu o méenúca tsúúca íimityú ihvéjtsóné ímiánejcúvuréjuco ditye ibuwááváiyóne. Áanemáa muurá iatérééjahjívú iújcámeíñe bállíijyuri ávhucúiyómé teene ihvéjtsóné uubálle.

14 Áanéllii muurá ditye ícubáhrrámeíñé ehnííñevu ícubáhrrámeímye diitye Coratsíii, Betsáidaa, ijcyácoomícyu múnaa muhdú miamúnaa ícyahíjcyáné Pívyéébe nihñéétsihvúré íímibájchócoóca.

15 Ahdu muurá téhdure Capenaóo múnáake pajtyeíñe muhdumé 'mityámítýa' tsíñáávöhíjcyámeke. ¿ijtsúcunúméubá iihstsútúúváiyóne? Áánerá illure wágóóóváimeye.

16 Ahdicyane muhdumé ámúhakye lléebome muurá ookéjuco lléebone. Áanetu ámúhakye lléebotumé téhdure oke tsá lléebotúne. Aane oke illéebótúneri téhdure okéé wállóóbeke tsá ditye lléebotúne. Ehdúhjáa Jetsóó diityéké túkvejtsóhi.

70-meva iuwáábójétsihdyu óómiñe

17 Aanéhjáa diitye 70-meváké dibye uwáábovu wálloome mítyane imíjyúú iuwáábójétsihdyu iwájtsíneri. Aaméhjáa dííbyeke nééhií:

—Ávyéjuúbej, muurá naavémú múúhakye lléébohíjcyá tsaaté pañe íjcyámeke dimyémeri muha meíjhívyétsócoóca.

18 Áánéllihiyhjáa neeve diityéke:

—Éee, tehdújuco teene tsúuca páñétúejpi Naavéné íjcyároobe táhjátsámeíñélliíhye. Muurá ó ájtyumí éhne múúne chijchi rórihcyódú dibye ívéhóówatu ááktyéne.

19 Muurá ámúhá pañévú ó picyóó tatsíjpá tamyémeri ámuha diibye mémunáajpi Naavéneke metálhjaki. Áánélli tsá iiná ámúhakye tútavájtsóityúne. Téhdure iifnímyémuma óóvímu íjcyarómé tsá ámúhakye tútavájtsóityúne.

20 Árónáa ihdyu mémítýájkímyeídí tééneri eene naavémú ámúhakye ávyejúlléneri. Múu imítýájkímyeíiyódú iifvane Píívyéebékéré mítyajtsó tsúuca ámúha mémháñé dííbyé waajácuháámitu cáátuvánélliíhye. Ehdúhjáa diityéké neébe.

Jetsóó Cááníkye díúruváne

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

21 Aanéhhjáa Cááni Píívyéebé Apííchó Jetsóoke ímíjuuvu ájcuube dííbyeke díúruváabe neéhi:

—Ayúyu Taáccáani Píívyéébeéj, níjkyejii, iifníjuji, íjcyáné aabájaabe u íjcyáabej, uke téhdújtsoobéré ó duurúvá ímiájájú ídáátsojtéédívú u bólhwátsohíjcyáné hallúvu. Áánetu tehdújuco tsá waajácu múnnaa íjcyane ítsúcunúmeíhíjcyámedívú u bólhwájtsotú teéne. Ahdícyane ihdyu, Lli, óvíi ehdu teene muhdú u tujkevééllédu.

22 Ehdúhjáa Cááníkye idyúúrvávátsihdyu neébe:

—Muurá ihdyu Llihíyó oke picyóó tajtyééveri míamúnáake iwáájácútso muhdú diityédítýú iiftsámeíñé. Tsá muurá múha wáájácutú dííbyé Hajchi o íjcyáábé íjtsaméi. Apáabyéré diibye Llihíyó waajácú muhdú o íjcyane. Áhdure idyé apáabyéré ó waajácú muhdú dibye íjcyane. Áhdure teene tsaatéédívú o bólhwajtsóméré waajácúhi.

23 Ehdúhjáa iñétsihdyu ímamyémuke iifténe neébe:

—Maímijyu ihdyu ámuha meíjcyane o méenuhíjcyáné ámuha maájtyumíme.

24 Muuráhhjáa éíjyuúvú Píívyéebé ihjyú uubálle múnáama íhtsutúmé avyéejute oke ítsohíjcyará iíne ícyooca muhdú o méenuhíjcyáné ámuha maájtyumídú iájtyúmíroki. Áhduréhhjáa imíllerómé o íljyúváné illéébone. Árónáacáa tsáhái téijyu o bólhwáávetúne. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Tsamááriá múnáajpi piáábóné uwááboju

25 Tsáijyúhhjáa tsaapi taúhbájú uwááboobe diíbyeke imújtátsóro nééhií:

—Uwááboóbej, ¿aca muhdú ó íjcyáiyá müijyú o dsíjivéjúcóítýúne bólí o újcuki?

26 Áánéllihiyhjáa neébe:

—¿Muhdútá nééne taúhbajuj?

27 Áánéllihiyhjáa neébe:

—Muurá nééneé: “Múu wajyú Díipiivyéebé Díavyéjuube íjcyáábeke ávyeta dííbúutúré páneere muhdú u íjcyáneri dííjtsaméiyi. Áhdure múu pamévakéré wajyú muhdú u wájyúmeídyu.”

28 Ehdúhjáa dibye néénéllií Jetsóó néé diíbyeke:

—Éée, tehdújuco. Ahdícyane óvii tehdújuco. Ahdícyane óvii tehdújuco. Ahdícyane óvii tehdújuco.

²⁹ Áánélliihyéhjáa ityáhjátsámeítyu tsiiñe neebe dííbyeke:

—¿Aanéhaca caatyéké ó wájyúiyáhi?

³⁰ Áánélliihyéhjáa idyé Jetsóo néé dííbyeke:

—Tsaapíi Jerotsaréetu Jericóovu péébeke naní múnnaa imyéénúne dííbye éhnénéhjí dojtú píruné íwajyámúúnemájuco. Áánemáa péjucóómé dibye tétsíyé dsíjíveri íjcyánnaáca.

³¹ Áánáacáa llúuváábe tééjuri péébe úújeté dííbyedívu. Áróóbedíi iicuvétuuube pajtyéíñúhi.

³² Áhdurée duurúvájá pañe wákímyelhíjcyáabe péébe dííbyeke ájtyúmíroobe pajtyé tsapéhdúré dííbyedi iicuvétuuube.

³³ Áánetúu Tsamááriá múnáajpi péébe dííbyeke iájtyúmíbedi mítyane idáatsovéhi.

³⁴ Aabée ihdyu dííbyeke ditye túúvátsonéhjí ityáábóne biijinúhi. Áábekéé iijjudi tsajtyéebé tsaaté javu tépejco ityéhmeki.

³⁵ Ááné tsitsívevúu tééja múnáajpikye iáhdóne neébe: Áánúke téhmeco. Aane néhi tsiiñe tsíeméné dííbyema u áhdóhajchíi o óomídyu uke ó óomíchoóhi. Ehdúu méénuube Tsamááriá múnáajpi.

³⁶ ¿Aanée caabyé diityédítýu tsíjipiye íjcyároobe naní múnnaa icubáhraíñúubeke wajyúhi?

³⁷ Áánélliihyéhjáa neebe Jetsóoke:

—Íhya eenée dííbyedi iidáátsóvéne piáaboóbe.

Áánélliihyéhjáa neebe dííbyeke:

—Tehdújuco. Ahdícyane óvii tehdújuco.

Máatámúpike Jetsóó ááhivéné

³⁸ Ááné boonétuhjáa idyé Jetsóó ímamyémuma péébe úújeté tsáoomíwuúvu. Átsihyíljyáa íjcyalle Mááta tsaímíyé diityéké ihjyávú waatsúcúpejtsóhi.

³⁹ Áijyúhjáa díillé naalle Maariá Jetsóó lliiñévú ácuuvé dibye úwaabóné illéébúcunúki.

⁴⁰ Áánácacáhjáa diille Mááta tsíñehjí imyéénúneri íjcyalle Jetsóoke nééhií:

—Ávyéjuúbej, ¿iveekí aalle táñaalle fíne o méénúnéhjitu tsá oke piáábotúne? Díñe bo okéi dille ipiáabokij.

⁴¹ Áánélliihyéhjáa Jetsóo néé díilleke:

—¿Aca íveekí eenee tsíñehjí u méénúnéhjí ú ijyácunú táuwáábori iicuvétulle?

⁴² Muurá ihdyu tehdújuco Maariá méénune tsá múa díílleldívú cátúhtsóíturón. Ehdúhjáa Jetsóo néé Máátákeé.

11

Píívyéébema meihjyuváné Jetsóó úwaabóné

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Aabéhjáa tsáijyu Píívyéébema iihjyuvánetu níjkévánáa tsaapi ímamyémudítýu néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, cána műúhakye duwáábó muhdú műúne Píívyéébema meihjyuváné éhnéhjáa Jóáa ímamyémuke úwaabódu.

2 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Íllu műu íhjyúváhi:

Műuháj Caáni níjkyéjiri u íjcyáabej, uke muha máávyéjujsó dúúrúvamére.

Aabe ihdyu díavyéjuvu műuhakye dúúcúne u ímillédú műuhakye tükévéjtsó ííñújiri muha meíjcyámeke muhdú níjkyéjiri u méénuhíjcyádu.

3 Aabe óvíi műuhakye majchovú ú ácuhiíjcyá paíjyuváré tééne tájpí muha meíjcyaki.

4 Áhdure muha ímityúné meméénuhíjcyáné műuhadi dídáátsóvéne dábajíív vé műuhakye ímityúné méénuhíjcyámedi muha meídáátsóvéne teene maábajíívöhíjcyádu. Áhdure műuhakye íhvéjtsótubéré píáabohíjcyá mávárijchojúúnev muha métahjátsámeítyuki.

5-6 Ehdújhjáa diityéké iñétsihdyu tsiiñe neébe:

—Muurá tsaapi ámuha menáhbévahíjcyaa tsáijyu pécójpiine ámúhadítyú tsáápiikye neetéiyáhi: “Muúbej, cána okéi óvi daacu ámúha májchotu táñahbévaa tahjyávú wájtsííbbeke o májchotsoki. Ávyeta tsá iñneúbamá o íjcyatúne.”

7 Ehdú dibye néénélli ícyuwájá pañétú nééíyoobe dííbyeke: “Tsáhájuco o píívyetétu uke o ájcune. Tsúúca muha mécuwáhi. Tsúúcajáne llééhowa wátájcámeíhi.”

8 Ehdú muurá ámúhadítyú tsaapi íñahbéváábeke iñéérone ájcúiyá dibye tátumeíñevu éhnííñevúré dibye ipátsáriíjcyótuki.

9 Ahdícyane ihdyu műu tátumeí Píívyéébeke tééne tájpí ámuha meíjcyane ámúhakye dibye iájcu. Métsúúraméí ímí ámuha meíjcyáiyónneri ámúhakye dibye ipááboki. Áhdure métáuméí ámúhakye dibye ityukévéjtsoki.

10 Muurá tééne tájpí iíjcyane tátumeímyeke ájcúube. Ímí iíjcyáiyónneri tsúúrámeímyeke píáaboo. Dííbyeke túkevéjtsoo tátumeímyeke túkévéjtsoóbe.

11 ¿Aca iíjcyámé tsaate ámúhadítyú iíjtsíiméné majcho tátumeícyooca nééwayúvúré ájcúiyóme? ¿A amóóbeke tetsi tátumeíñää ájcúiyómé iíñimyédívúre?

12 Áhdure ¿aca ílhýúu tátumeítsike ájcúiyómé óóvihódívúre?

13 Muurá ámuha míamúnaa ímityúmá meíjcyarómé méimillé ámúháj tsíímeke ímíáánevúré maájcune. Aanéjíí awáá muurá ámúháj Caani níjkyéjiri íjcyaa be lapiíchó picyóó dííbyeke teene tátumeímyé pañévu. Ehdújhjáa Jetsóó úwaabó ímamyémuke.

Jetsóoke Naavéné píaabóné tsaate nééneé

(Mt 12.22-30; Mc 3.20-27)

14 Íjcyaabéhjáa tsaapi naavéné ípañé íjcyaa be íhjyúvátuu. Aanéhjáa naavéneke dííbyé pañétú Jetsóó wáágóóné boone tsúúca íhjyúváabe. Ááneríhjyáa míamúnaa ullévenúhi.

15 Áróñáacáhjáa Jetsóodítýú tsaate nééhií:

—Aadi muurá naavémuke waagóohíjcyá tsaaté pañétú diitye naavémú avyéjuube Betsebóó píáabóneríye.

16 Áhduréhjáa tsíjtye dííbyeke illure mávárijchómé nehíjcyá dibye ménénúráityuróné íévéhoowávú imyéenuki.

17 Áróñáacáhjáa diityé iítsaméí iwáájácúne neébe:

—Muurá tsáné avyéjute tsajítóré íjtsámeítyúmé ímytívné idyáríívégcatsíñe illuréjuco íhviejtsóné íavyéju. Áhdure muurá tsája múnnaa ímityú idyáríívégcatsíñe illuréjuco wáchajánújcatsíñe.

18 Ahdu ívane muurá Naavéné ihyákímkéré íwáágóoca illure íavyéjú újovéjtsóiyáhi. Ehdu íñe ámúhake o néé naavémú avyéjuubévá Betsebóó oke piáábóneriyé diityéké o wáágóohíjcyáné ámuha óhdityu menéenéllicílyhe.

19 Áánetúhaca ñmúubé piáaborí ámúhá mamyémú waagóohíjcyá diitye naavémuke? Áyu cána oke menej. Tsá muurá ámuha menééíturó Betsebóó piáábori ditye wáágóohíjcyáne. Illure ámuha mémujtá ehdu meíljyúváneri.

20 Muurá ihdyu Píívyéébe oke piáábóneri ó waagóohíjcyá naavémuke tsaaté pañétú téénetu ámuha méwáájácu tsúúca dííbyé avyéjú ííñújíri ámúhama íjcyájúcooróne.

21 Muurá íhtsútúubé jatu tsá iiná múa tsájtyéíturóne.

22 Árónaa dííbyé ehnííñevu íjcyáabe dííbyedítýú dójtúiyá páneere dííbyé méenujcátsiháñne. Áane dííbyé tsiéméné íímillédú méenúyoóbe.

23 Ehdu nééne muurá oke ipiaabóné ímíllétumé tawákimyéí illure imillé óhdifu ityútávajtsóne. Aame tahñéjté íjcyáiyómeke illure óhdityu mütátsohíjcyáhi.

Ípyée íjchívyémé pañévú tsiiñe naavéné óómiñe (Mt 12.43-45)

24 Átsihdyújháá idyé tsiiñe Jetsóó nééhi: Muurá múnne naavéné míamúnáajpi pañétú íjchívyeebe pehíjcyá íjcyáitsí néhcoobére. Aabe íjcyáiyotsí iájtyúmítúnéllí illu íjtsámeíhi: "Tsiiñe ó óomií bìwáábé pañévúr éopée o íjchívyéebé pañévu."

25 Ahdújuco muurá óómiibye ájtyumíváné diibye ípyée íjchívyéébeke imíwu peeveéebé éhne műu jaa llíjyahdu néébeke.

26 Áánéllíi múnne nahbévaabe tsijtye 7-meváké éhnííñevu ímityúmeke diityémá tsiiñe iúcáave dííbyé pañévu. Áábeke muurá íhdéé iicubáhráné ehnííñevu ícubáhraábe.

Finerí meímíjuuvné

27 Ehdújháá Jetsóó néénáa tsáapille míamúnáaj piinétú kékévanécoba nééhi: —¡Maímijyu ihdyu diille ukée itsíímáváábeke píívyétsolle íjcyanej!

28 Áánéllihyhéjháá néébe:

—Éée, tehdújuco. Áhdure ¡maímijyu Píívyéébé uwááboju cáhcujtsómé íjcyanej!

Míamúnnaa Jetsóoke néé dibye méenúráítyuróné imyéénuki. (Mt 12.38-42; Mc 8.12)

29 Téijyújháá mítyane míamúnnaa píhcyáavé Jetsóodívu. Áámekéhjáá úwááboobe nééhi:

—Ámuha muurá ícyooca íjcyáné míamúnnaa ímityúme. Aame Ɂíveekí ámuha méimillé méenúráítyuróné o méenune ámuha oke mecáhcújtsómejíívari? Óvíi ihdyu Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpí Jonáake pájtyedu nééne oke pájtyénetu ámuha méwajácu diibyéjuco míamúnáake o pájtyetétssoobe o íjcyanej.

30 Muurájháá dííbyeke muhdú tene pájtyénetu Níníbé múnnaa waajácú ímiáánéjuco Píívyéébe dííbyeke wálloóne. Ahdu muurá Míamúnáajpidívúu

o ípívyéévébeke tene pájtyénetu míamúnaa waajácuú dityée iímíjpyeténe ipájyeté Píívyéébe oke wálloóne.

31 Aane muurá Píívyéébe míamúnaa muhdú ícyahíjcyáné ímíbájhócooca tsáapille tsííñé iíñúji múnáalle ámúhadívú néétsoó ámuha mecahcútsöhíjcyatunévu. Muuráhjáa tsílyullétú tsaaalle Tsaromóó uwáábó illéeboki. Aallée muurá ímí cáhcujtsóhi. Áánáa ¿íveekí dííbyeuvú ehnííñevu o íjyaabe o úwaabóné tsá ámuha mecahcútsöhíjcyatúne?

32 Téhdure muurá Níinibé múnáauvú ámúhadívú néétsoóhi. Muuráhjáa Jonáá diityéké úwaabóné icyáhcújsóne ímíjpyetéme. Áánáa ¿íveekí dííbyeuvú ehnííñevu o íjyaabe o úwaabóné tsá ámuha mecahcútsöhíjcyatúne?

Méhálluúlcú peetédú nééneé (Mt 5.15; 6.22-23)

33 Tsá muurá peete tsíeménevu maávohjácóiýuróne. Muurá ihduy cáámevu íboohówátsihvu mépicyóó tene iájchúcunúki.

34 Ahdu muurá ámúhá hálluúuné peetédú nééneri ímiáánéré ámuha meííteneri metsúúrámeíhajchíí téénetúré ámuha mébóhówaúcúnuúhi. Áánetu ímityúnéré ámuha meííteneri metsúúrámeíhajchíí téhdure téénetúré ámuha mébóhówaúcúnuúhi.

35 Áánéllii téíibuwá méíjcyaco ímiáajú ámuha tsúúca mewáájacúné múhdurá meúráávyétuki.

36 Muurá ténejcu wáájacúmé ímityúné méénújúcootúmé iínné imíjyaúréjucó íjycane éhne műúne peete ájchúcunúnej tééveri méíjcyadu.

Paritséómuma taúhbájú uwáábojtéké Jetsóó núcójívetsóne (Mt 23.1-36; Mc 12.38-40; Rc 20.45-47)

37 Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóné boone paritséómuube dííbyeke tsajtyé ihjyávú imájchótsoki.

38 Aabéhjáa íhyójtsi níjtyámeítyuube májchóneri diibye paritséómuube ullévenúhi.

39 Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Ámuha muurá ámúhaj pi hálluure méimíbáchómeíhijcyáhi. Árónáa ámúhá iíjtsaméí ímityúne.

40 ¡Tsá muurá ámuha mewáájacúmeítyúne! ¿Aca tsá ámuha mewáájacutú téhdure méíjtsaméí metéhmémeíyóné méjpi menityámeíhijcyádúre? Muuráhjáa ímiáámé meíjcyá Píívyéébe meke ípívyejtsóhi.

41 Áánéllii műú íjpií, iíjtsaméíi, íjycane tehmé ímí iíjcyaki.

42 ¡Máidáátsoju ámuha paritséómuke tene pájtyeíñej! Muurá tehdújúcooro Píívyéébeke ámuha meíicúvehíjcyáné ámúha bájtsoháñeri. Árónáa ¿íveekí tsá ámuha meíjtsámeítyú dííbyeke mewájyúiyóneri? Áhdure ¿íveekí tsá ámuha míamúnáama ímíñeuvú meíjcyatúne? Tsá muurá tsáneeríyé dííbyeke meúráávyéne tsiiñe meíhvéjtsóíýuróne.

43 ¡Ahdícyane máidáátsoju ámúhakye tene pájtyeíñej! Muurá ámuha méimillé pihcyáávejááné pañe íboohówátsihjíriyé meíjcyane. Áhdure ámuha méimillé míamúnaa ámúhakye ávyejúulléne.

44 ¡Áameke ámúhakye taúhbájú uwáábojtémá máidáátsoju tene pájtyeíñej! Muurá ímityúmá ámuha meíjcyárómeke míamúnaa iítehíjcyá pánehjídú

ímiáámeúvúdú éhne múúne níkyéné pañe nehníwu néérone pánehjídú hallu imíwu meíitedu.

45 Ehdúhjáa Jetsóó néenélíi taúhbájú uwáábojtédítýú tsaapi néé dííbyeke:

—Uwááboóbej, ehdú aatyéké u nééneri múúhadívú ú wáájatsóhi.

46 Aánellíihjéhjáa neébe:

—¡Téhdure ámúhakye idátsó pajtyéíñé! Muurá ámuha íllure métúhútsohíjcyá míamúnáake ámúhá íjtsaméityúré ámuha meújcúné uwáábori. Muurá ámuha meíjcyarómé tsá tehdu meíjcyatú eene ámuha meuwáábohíjcyádu.

47 ¡Ahdícyane máidáátsoju ámúhakye tene pájtyéíñej! ¿íveekí ámuha eíjyuúvú Pívyéébé ihjyú uubálle múnáake ámúhá ihdé múnáaúvú dsíjívétsohíjcyámé níkyénetu diityéúvu náávé ménícyohíjcyáhi?

48 Ehdú ámuha meméenúnetu muurá méwaajácú ámúhá ihdé múnáaúvúú icyahíjcyajítóré ámuha meúraavyéne.

49 Muurá Pívyéébe nééhi: “Ó pícyoó o túkévéjtsóneri ihdétújuco iwashájacúné úubálléímyeke. Téhdure ó pícyoó uwáábojtéke. Áamedítýú muurá tsaatédí icubáhraiímye. Tsíjtyeke dsíjívétsoímye.” Ehdúu Pívyéébe nééhií.

50 Aane muurá téhdure ícyooca íjcyáné míamúnáake dómajcoó ííñujíí ipívyéévetsihdyu ícyocávú Pívyéébé ihjyú uubálle múnáake tsaate dsíjívétsohíjcyáné dibye diityémá imibájchoíñé.

51 Muuráhjáa Abéeka íñahbéré dsíjívetsóné boone tsíjtyeke ámúhá ihdé múnáaúvú dsíjívetsóhi. Muuráhjáa Tsacaríake dsíjívetsómé duuruvájama Pívyéébé iicuvé cójávásoméhíjcyáné waijíí ráhoúcunútsihvu. Aane ámúhakye o néé íñé ícyooca íjcyáné míamúnáake téhdure tééne ímibájchó dómajcoíñé.

52 ¡Ahdícyane máidáátsoju ámúhakye tene pájtyéíñej! Muurá ímiáájú míamúnnaa wáájácúiyóné ¿íveekí ámuha métúhútsohíjcyá tsílhyuréjuco meuwáábóneri? Ditye teene icyáhcújtsóne úráávyéiyóné ámuha métúhútsohíjcyáhi. Aane muurá ámuha meíjcyarómé tsá imíñeeúvú teene meúráávyetüne.

53-54 Ehdúhjáa Jetsóó íhjyuváné taúhbájú uwáábojtémá paritséómuke tsaríwu pajtyéhi. Aaméhjáa dííbyeke panévatu dilló tsane dibye múhdurá áñújcúhajchíí dííbyedítýú ímityúné iihjyúvároki.

12

Ímamyémuke Jetsóó téibúwajtsóne

1 Téijyúlhjáa ávyétá mityáné míamúnnaa píhcyavémé wájócójcatsíñáa Jetsóó néé ímamyémuke:

—Téibúwá meíjcyaco aatyé paritséómú bañú múnnaa ímiáámeúvúdú íjcyámeke.

2 Muurá téévéneúvú méénúmeiyóné tsá tétsihvúré níjkéváityúne. Muurá pámeere iiná méénuhíjcyáné böhówááveéhi.

3 Múha wáájácútúnáa ámuha míjcohó pañevú meíhjyúvaróné waajácuméííhi.

Pívyéébedi műu illityéhi

(Mt 10.26-31)

4 Ámuúha táñahbémuj, tsá műu illityétú míamúnáadi apááñéré méjpi dsíjívetsóyómedi.

5 Áánetu ihdyu műu illityé Píívyéébedi müijyú ámuha meíjchívyéítyuwa cùújúwá pañévú ámúhakye wáágóóiyóóbedi.

6 Muurá 5-meva coomímú mijihwuúcüré áhdómeiyómeke téhmeébe.

7 Aabe muurá téhdure waajácú ámúhá níwáujíiné mûhdújivá íjcyane. Áánéllii tsá műu iñnerí illityétúne. Muurá diitye coomímú ehníiñevu ámuha méwajyúmeíhi.

Jetsóoke meíraavyéné metóónúityuróne

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 Muurá Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébeke iúraavyéné tóónútúmeke ó böhówájtsoó níkyéji múnáadívu.

9 Áánetu illure tóónuhíjcyameke tsá o böhówájtsoóityúne.

10 Muurá iñe Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébedítýú ímityúné íhjyúvárómedi Píívyéébe iídáatsóvéne teene ábájivéhi. Áánetu ihdyu dííbyé Apííchotu ímityúné íhjyúvámedi tsá dibye müijyú iídáatsóvéityúne.

11 Ehdúhjáa iñétsihdyu neébe:

—Tsaate ámúhakye pihcyáávejááné tehméjtema ámúhá iiñújí avyéjujté éllevu tsájtyécooca tsá műu íjyáculútú muhdú iihjyúváíñeri.

12 Muurá ihdyu Píívyéébé Apííchóré ámúhakye túkévéjtsoó ámuha meíhjyúvaki. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Tsá műu íjyáculútú mítyane iéhnéváiyóneri

13 Téijiyháa tsaapi míamúnááj piñnevú néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, táñáhbeke diñe dibye oke idywajcáró mûhtsí wáábyuta mûhtsíj caani pícyohíjcyánetu.

14 Árónáacájháa Jetsóó néé dííbyeke:

—¿Aca műha oke pícyoo téeméné ímibájchoobe o íjcyabé ámúhtsikye o dòwajcáróki?

15 Tsá műu mítyane iéhnéváiyóneri úmúúpívyetúne. Tsá muurá mítyane meéhnéváne tájpí tsaímíyé meíjcyáityuróne.

16 Ehdúhjáa dííbyeke iñééné boonétú pámeekéré iúwaabóné úubálleebe ehnéva múnáájpidítyu. Íllúhjáa neébe:

—Íjcyabéé tsaapi ehnéva múnáajpi.

17 Áabe bájtsoháñíée mítyane néévánetu illu iítsáméíbye: “¿Aca kiávú iñe ó aahívétsoó tabájtsó áyánejjívari?”

18 Árónemáa neébe: “Óubá éhne teene áahívétsámeíhíjcyaja o wácávyáhcóné éhníiñevu mítyájácoba o áméjtsójá pañévú ó pícyoóhi.

19 Ááne illu ó iítsáméíhi: Ícyooca ihdyu tsá iiná óhdityu píhtotúne. Áánéllii pevétaréjuco iibúwajíi o íjcyáiñé óhdityu o májchoíñé, o ádoíñé, píhtójucóótunélliíhye.”

20 Ehdúu dibye iítsáméíhíjcyárónáa Píívyéébe néé dííbyeke: “Tsá mía u wáájácúmeítyúne. Muurá ípýejco tsúúca ú dsíjíiveéhi. ¿Ácooca eene u éhnévahíjcyánécoba muhdúíhyaja?”

21 Ehdu muurá pajtyéiñe ihdyunéré éhnévahíjcyámema. Aame Píívyéébedívú iídátsóhree.

*Ihñéjeteke Píívyéébe téhmene
(Mt 6.25-34)*

22 Ehdújháa diityéké iñétsihdyu Jetsóó néé imamyémuke:

—Tsá műu apááñeriyé íjtsámeítýú iiñe tájpí ijcyáneri.

23 Tsá apááñéré majchoo, wájyamuu, ijcyáne tájpí meíjcyatúne.

24 Cáhawáá méijtsúcunu muhdú wahpéjté ijcyane. Tsá muurá ditye műijyú wákímyeítýú tééne tájpí ijcyaki. Pane tsá ditye imájchó pícyootúne. Árome ijcyá Píívyéébe tájpi. Aanéjíi muurá diityé ehnííñevu ámuha míamúnaa méwajyúmeíhi. Áameke tsá ámúhakye dibye iiinetu píhtotsóityúne.

25 ¿Aca ijcyaaabe tsaapi ámúhadityú éhnííñevu icyáámenúné ímílleebe iiye cáámenútsámeíyoóbe? Tsáháá.

26 Muurá tsane tühúuturóné tsá ámuha meméénúityuróne. Aanéjíi tsá műu íjtsámeítýu tsane imyéenúiyóné ámuháyé mepiívyetéiyónejíívari.

27 Téhdure cáhawáá méijtsúcunu wajcöháñé muhdutú iiye tsaímýé píívyehíjcyáné pevétáré ijcyaróne. Muuráhjáa ávyéjuube Tsaromooúvú tsjijte ávyéujjté ehnííñevu ijcyáróóbé avyéjú wajyámu ímí tsá úújetétú teene wajcöháñé ímivu.

28 Ehdú muurá Píívyéébe tsaímýé téhmehíjcyá wajcöháñé wahájchotáré iími ijcyane íllúhwuúré tsúúca chémene. Aabéjíi awáá muurá ámúhakye éhnííñevu tsaímýé téhmehíjcyáhi. Ehdú teéne, ámuha cáhcujtsópítýúné míamúnaaj.

29 Ehdú nééne tsá műu áábímyeítýú tééne tájpí ámuha meíjcyane tsáijyu ámúhadityú píhtórónáaáca.

30 Muurá ihdyu Píívyéébeke cáhcújtsotúmá áábímyéi píhtócoóca. Áronáa muurá ámúháj Caani Píívyéébe waajácú iiiná ámúhadityú píhtone.

31 Áánéllii műu ámuha mepiíhtóróneri iičúvetúmá tsúúrámeí muhdutú tsaímýé Píívyéébeke iúráavyéne dííbyé avyéjuvú iúcáávýyóneri. Áijyu ihdyu tsá ámúhakye dibye iiinetu píhtotsóityúne.

*Ímí níjkyéjiri meíjcyane Jetsóó úwaabóne
(Mt 6.19-21)*

32 Muurá ámuha tahñéjté idátsó éhne műúne obééjámú áyáméwu ijcyadu. Árome tsá műu iiherí áábímyeítýúne. Muurá ámúháj Caani Píívyéébe imíllé ámúhakye iújcune íavyéjuvú.

33 Áánéllii műu ámúhá tsíeméné iñáhjihénúne píaabó idáátsóméhjike. Muurá iñe iiñújiri műhajchótá ijcyáityúné ámuha meéhnéváne tsaímýé meícyahíjcyádú nééne ijcyá níjkyéjiri műijyú muhdú ijcyáityumé ámuha meíjcyáñé. Téhulle muurá meíjcyane tsá tútaváávýeítýúne. Muurá iiñújiri naní műnaa ámúhakye tútavátsohíjcyádú nééne tsáhájuco téhulle ijcyáityúne.

34 Muurá kénejcú éhnííñevu ímí ámúhakye pájtyénéjcurýéjuco ámuha meíjiveíñé.

Jetsóó tsááñe metéhmene

35 Ahdícyane ímíñéuvú meíjcyátsíívyéne oke météhmeco éhne műúne ávyéjuube tsaatétsí táábávájcatsíñé wañéhjiri ijcyáábeke íúni műnaa téhmehíjcyádu.

36 Muurá műúne téhmehíjcyámé dibye llééhówatu díllóvácooca iičúi ipááyúcuki.

37 Ehdu muurá íavyéjúúbe íjtsóré íjcyámedívú dibye wájtsime iiné imíjyau ijcyá díibyeema. Muurá iwájtsidu tsaímýé diityéké imájchotsómema nahbévajcatsíbye.

38 Maímijyu ihdyu dítyle ijcyane tsáijyu múu pécójpinnéuba mityá cójiháñé pañévú tsáaroobe tsaímýé díibyeke téhmehíjcyámeke dibye ájtyumiváme.

39 Muurá tsája múnáajpi múijyú naní múnáajpi tsááiñe iwáájácuca cùwátuuibe ihjya téhméjá pañévú tsá dibye úcáávěítjuró iñániki.

40 Ahdícyane meíjcyátsíívyéne méítsohíjcyaco o tsááiñe. Muurá ámuha meíjtsámeítýúnáa Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsiiñe ó tsaáhi.

Tsaatétsí wákímyeíñetu íjcyáné uwááboju

(Mt 24.45-51)

41 Ehdújhjáa Jetsóó néenéllii Péedoró néé díibyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿a múuhakyéré ú úwáábohíjcyaj, mityá pámeekérej?

42 Árónáacáhjáa tsiiñe neébe:

—Muurá tsaapi tsáimýé íavyéjúúbema wákímyeíbyeke pícyoobe ihyájkímú tehméébedívú. Aabe muurá diityéké ímí iicuvé iiné tájpí dítyle íjcyáíñehjitu.

43 Ahdícyane maímijyu dibye ijcyane íwákímyeyi íjcyáábeke íavyéjuube ájtyumívaábe.

44 Muurá ímiááné ámúhakye o néé ímiáábé íjcyáábeke íavyéjuube ihñévú téhmetsóne.

45 Áánetu íjcyaaabe tsaapi ímityuube íavyéjuube “íicuí óómítyúné” iñééne íwákímyeyi iibuwá íjcyátuúbe. Ehdú néébe muurá illure ihyájkímuke imyéénúne iimillédu wañéhjineriyé pehíjcyá llíyíjcyáveebére.

46 Aabe muurá ehdú íyahíjcyánáa íavyéjuube óomiibye tuvááová díibyeke dibye íjtsótúñááaca. Áábeke illuréjuco dibye ícúbahráné tsaate íwákímyeyi múnnaa imityúmeke imyéénudu.

47 Ehdú muurá íavyéjuube íúníu múnáake ícúbahrá dibye ímillédú díibyeke wákímyeyi imyéénúiyóné wájácurómé tehdú méénútúhajchííjyu.

48 Áánetu iwáájácútúné hallúriyé ímityúné méénúmeke ihtsútáré ícúbáháraábe. Muurá mepiáábómedi méijyáculní ímí dítyle íjcyáíyóneri. Áhdure tsíeménevu meníwáávemedi méijyáculní ímí dítyle téhméíyóneri.

Jetsóó hallútú míamúnnaa tsárllejcatsíñ

(Mt 10.34-36)

49 Muurájháa iññujívú o tsáá táhallútú míamúnnaa itsárllejcatsíki. Aane ihdyu múhdutúiyó tééné pañéjuco meeé.

50 Muurá o ícúbáhrámeíñé níjcáutu ó dsíjíveéhi. Aane ávyeta múhduúvúrá ó ijsúcunúhi.

51 ¿Aca ámuha meíjtsúcunú tsaímýé míamúnnaa iijcyá o tsááne iññujívú? Muurájháa ihdyu o tsáá míamúnnaa tsajíjtóré ijsámeítýúmét táhallútú itsárllejcatsíki.

52 Aane muurá ícyocátú tsané múnnaa íjcyarómé tsarílléjátsí táhallútu. Muurá tsaatédítýú imunáajte oke cáhcújtsóhajchíí tsaatétsí cáhcújtsótumútsí tsarílleé diityéke. Áánetu diityétsiyé cáhcújtsóhajchíí imunáajte tsarílleé diityétsikye.

53 Muurá cááni tsarilleé illíkye oke dibye cáhcújtsóné hallútu. Áhdure illi tsarilleé cááníkyeé. Áhdure ídsi tsarilleé tsíijuke. Áhdure tsáápille íaajaké tsarilleéhi. Ehdu muurá panéjcuvávú míamúnaa tsarilléjcaatsí táhallútu.

*Iíná pájtyeíñé úúbállenéhji
(Mt 16.1-4; Mc 8.11-13)*

54 Téhduréhjáa tsíiñe Jetsoo néé diityéke:

—Muurá ámuha nuhba áábatéhíjcyánéjcutu ojtsó böhówáávécooca menéé maálleíñé. Ahdújuco tene állene.

55 Áhdure tsíñejcútú kíijyeba tsáácooca ámuha menéé pijcyaba íjcyáñé. Ahdújuco tene íjcyane.

56 Ehdu muurá ímiáameúvúdú ámuha méwaajácu muhdú néijyu muhdíívané cóójí íjcyáñé. Árome Ɂíveekí tsá ámuha mewáajácutú okée iwálloone Píívyéébe páhduváré nénehji imyéénúneri ámúhakye úúballéjúcohíjcyaróne?

*Meke múnáájtsórómeke mewájyune
(Mt 5.25-26)*

57 Ɂíveekí tsá ámuha meíjtsámeítýú ímiáámé ámuha meíjcyáiyóneri?

58 Tsaate múu ámúhadítyú ímityunéhjí ditye ímblájchóhullévú tsíjtyeke tsájtyéhajchíí ímíñeeuvú cánájánújcatsí téhullévú iúújetétúné ihde ávyéjujtédívú ámuha meecúvöhoojánútsójcatsítayuki.

59 Tsá muurá cùvöhójatu ámuha meíjchívyéítayuró páneere ámuha maáhdótúhajchííjyu.

13

Ímityúné meícyahíjcyáné meíhvjejtsóné

1 Téijyúhjáa tsaate Jetsoo éllevu ipyééne úúballé Píívyéébeke iiii cùvéné iyámeke ditye dsíjívétsohíjcyáhajtsívú Piráátó tsaate Gariréa múnáadívú llííhyánútsómé tujpácyo iyámé tujpácyoma mújtane.

2 Áámekéhjáa neéébe:

—¿Aca ámuha meíjtsúcunú ehdu diityéké tene pájtyene tsíjtyé ehnííñevu ímityúmé ditye íjcyánellíhye?

3 Muurá téhdure ámuha pámeere méicúbáhráméí diityédüré ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvjejtsóné Píívyéébé icyánejcúvú meibuwáávétúhajchííjyu.

4 Ácooca Ɂmuhdú ámuha meíjtsúcunú Jerotsarée múnáadítýúu 18-meváké ‘Tsiroée’ némeíñé nupáhyéjú únúrì íjcyaja cáámé cöhnauvú nééja áámune? ¿A dityée ehnííñevu ímityúmé íjcyánellii aamúné diityéke?

5 Muurá téhdure ámuha pámeere méicúbáhráméí diityédüré ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvjejtsóné Píívyéébé icyánejcúvú meibuwáávétúhajchííjyu.

Higyeérahe néévátúnetu Jetsoo úwaabóne

6 Ehdúhjáa Jetsoo iñétsihdyu tsíiñe diityéké úwááboobe nééhií:

—Tsaapílhjáa iúmhé pañétú higyeérahe ibájtsohe néévápityuhe úújéjehíjcyaráhi.

7 Árónmáhjáa tééné tehméébeke neébe: “Tsúúca 3 pijcyábájuco íhye tsá néévápityúne. Áánellii illuréjuco díhllo. Báñú úmhé pañétú teéhe.”

8 Árónaacáhjáa tépallí tehméébé néé díbyeke: “Ávyéjuúbej, cána óvíi íñé pijcyábá meíjtsoráhi. Óvíi ó wápijcoó tehe iñéévaki.

9 Tsáijyu műu tehdu meméénúneri néévahe. Tehe néévátúhajchíí botsíi illuréjuco meílloíñe."

Wáyeéévejcóójí tsáápilleke Jetsóó böhütsóne

10 Áhduréhjáa tsáijyu wáyeéévejcóójí úwááboobe pihcyclávédá pañe íjcyámeke.

11 Áánáacálhjáa tétsihyi tsáápille naavéné ípañe íjcyalle 18 píjcyájuco íbájui ipátúuvétúneri chémhíjcyalle.

12 Áállekéhjáa Jetsóó ipíúváne nééhi:

—Tsúúca ú bohíjucóohi, muúllej.

13 Ehdúhjáa néébere díilke dódarájçónetu ímiááné tsúúca íbájui pátúuvelle íjyócuuvé tsatújkewéjuco. Aalléhjáa duuruvá Píívyéébeke.

14 Aanéhjáa pihcyclávédá tehméébeke tsári pajtyé íveekí wáyeéévejcóójí dibye díilke böhütsóne. Aabéhjáa tétsii íjcyámeke nééhi:

—Muurá íjcyáné 6 coojívá wákimyéíjcyoojíi. Ájcoojíjí ámuha metsááiyá díibye éllevu dibye ámúhakye iböhütsoki. Tsá wáyeéévejcóójí ámuha díibye éllevu metsááityuróne.

15 Ehdúhjáa dibye néénéllii Jetsóó néé díibyeke:

—Bañu múnáajpi u íjcyabe pánehjídú ímiáábeúvudú uú. ¿Aca tsá wáyeéévejcóójí íjcyaróné ámúha jéémú döhjiváméke ámuha meíjchotéíturó téhí pañétu?

16 Ehdúhjáa nééne muurá áámye téhdure Aavaráauvúj tsiiménémúháábéelle íjcyalle ídátsos chémhíjcyá 18 píjcyájuco naavéné ípañe íjcyaabéré díilke tehdú metsááityuróne. Áálleke ¿aca tsá mepiáábóityuró wáyeéévejcóójí íjcyaróné?

17 Ehdúhjáa dibye nééneri pámeere díibyeke múnáátsohíjcyámé núcójpivéhi. Áanetúhjáa ihdyu tsijtye mítyane ímíjyuuvé dibye díilke piáábóneri.

Mojtáátsá neevááwíluti íjcyáné uwááaboju

(Mt 13.31-32; Mc 4.30-32)

18 Téhduréhjáa Jetsóó néé diityéke:

—¿Aca hínetú íñe tsiíñe ámúhakye ó úwáábo Píívyéébé avyéju?

19 Muurá díibye avyéjú éhne műúne mojtáátsá neeváá kémúútúróúwu mebájtsou mítyáhécoba kéémevédu. Aahe muurá wájcáváné halluvá wahpéjté píhtobáhi. Ahdu muurá teene Píívyéébé avyéju.

Pááá ooríchotu íjcyáné uwááaboju

(Mt 13.33)

20 Téhduréhjáa neébe:

—¿Aca hínetú íñe tsiíñe Píívyéébé avyéjú ó úwáábóiyáhi?

21 Muurá tsáápille haríínállíjyutu pááa imyéénúcooca áyánéwu tééné ooríchotu pícyooróné páneeréjuco óórichódú teene Píívyéébé avyéju.

Ímiáájito

(Mt 7.13-14, 21-23)

22 Aanéhjáa Jetsóó Jerotsaréevu péébe juuváyí íjcyácoomíji múnáake úwááboobéré pehíjcyáhi. Áhduréhjáa patsílhjivári íjcyájhíji múnáake úwááboobe.

23 Áábekéhjáa tsaate nééhi:

—Ávyéjuúbej, ¿a uhjéméré pájtyéteéhi?

24 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ihnáhó iúráavyé néérojító múu úraavyé Píívyéébé avyéjuvu ámuha meúújetéijíto. Muurá mítyame imíllerá iúcaavéné téénevu. Árome tsá úcáávéityúne.

25 Muurá tééibuwájí néétume áachi iimillédu íjcyámé halluvú ávyéjuube ihjyá lleehowá wátaahácohi. Ááné boone lléehowa wátótóhcoméré neéhi: “Avyéjuúbej, műuhakye paayúcu.” Árónaa nééíbye: “Tsá ámúhakye o wáajácutúne.”

26 Áánéllii neeímyé dííbyeke: “Áánerá úúma tsaméhjí mémáchohíjcyáhi. Áhdure muurá műuhá comíñeri úwááboobéré ú pehíjcyáhi.”

27 Ehdu dítye néérónáa nééíbye: “Muuráhjaná ámúhakye o néé ámúhakye o wáajácutúne. Ahdícyane méiíne óhdityu ímityúmé ámuha meíjcyame.”

28 Ehdu Píívyéébe waagooó dííbyeke cáhcújtsótúmeke. Aame kémuélletúré iiteé Píívyéébe avyéjuri dííbye ihjyú uubálle múnaa Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámeke. Áijyu illuréjuco dítye tááiñe ihwáñe iihdónema.

29 Ehdu waagoojtéréjuco íjcyánáa pahúllevátú tsijtye ímí Píívyéébeke cáhcujtsómé dííbyedívú pihcyááveé dííbyema iíjcyáa íavyéjuri.

30 Áijyu muurá iñe ícyooca idáátsóméhjíúvú nééme ávyéjúúteéhi. Áánetu iñtsutúmé ícyooca íjcyarómé téijyu idáátsónuúhi. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

Jerotsarée múnáake Jetsóó kímoovéne

(Mt 23.37-39)

31 Téijyúhjáa paritséomú tétsihvu wájtsime néé dííbyeke:

—Dípye íchihdyu tsíellevu. Muurá Heróódé imíllé uke idsíjívetsóne.

32 Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Mepééne dííbyeke ávyétá muubérá íjcyáábeke mene: “Óvíkyévá ihdyu nijkévaabe naavémuke tsaaté pañétu iwáágóone chéméméhjike ibóhíítsohíjcyánetu.”

33 Tsá muurá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi dsíjívétýuró Jerotsarée tsíellevúre. Óví ihdyu mühajchótá ó iíjcyáhi.

34 Áamuúha Jerotsarée múnaj, ihdyújuco tsáma ɿiveekí ámuha illure mellííhyánúpétsohíjcyáné ihjyú uubálle múnáake Píívyéébe ámuha éllevu wállóórómeke? Uwáábojtéké dibye ámuha éllevu wállóórómedi ɿiveekí illure ámuha méicübárahíjcyá néwayúúnevu maáámúneri? Muurá ó imíllerá ámúhakye o újcune éhne műúne cáraca iítsííméwuúmuke lhñúwáacyú lliiñévú újculu. Árónaa ɿiveekí tsá ámuha meímíllehíjcyatúne?

35 Ááné déjúcotu muurá ámuúha cóomí ápajyúréjuco cóévaíñe. Áhdure ámúhakye o néé oke ámuha maájtyumíjúcóiityúné műijyú tsiiñe o tsááíñévújuco. Téijyu muurá ámuha oke maájtyúmíne méneéhi: “Maímijyu áánu Píívyéébe mémeri tsááneéj.”

14

Ijpi óórííbyeke wáyeéévejcóójí Jetsóó böhütsóne

1 Tsáijyúhjáa idyé wáyeéévejcóójí Jetsóó péé paritséomú avyéjúúbe jávú dííbyema imájchoki.

2 Áábekéhjáa diitye paritséómú hálluváábohíjcyá tétsihyi íjpi óóríñeri chémeebe íjcyánellii ‘áádikye éhne íjcyooji böhíítsóiibye’ iñéénema.

3 Aaméhjáa taúhbajú uwáábojtémá íjcyámeke neébe:

—¿A wáyeéévejcójí tsaapi chéméébeke méböhíítsóiyáhi, mityá tsáhaá?

4 Ehdúhjáa dibye néérónáa tsá ditye iiná néétune. Aanéhjáa awáá tsúúca dibye íjpi órííbyeke iböhíítsóne neebe illuréjuco dibye ipyéékií.

5 Atsilhyúlhjáa neebe diitye paritséómuke:

—¿Aca ámúhá ocájí ámúha iijúuba wáyeéévejcójí wáhyéjú pañevú ááktyéébeke tsá ámuha meújcúíturóne?

6 Ehdúhjáa dibye nééne tsá ditye píívyetétu muhdú iáñujcúne.

Táábávajcátsí wañéhjivu ditye míñutsóne

7 Áhduréhjáa tsáijyu wañéhjivu tsaate míñutsómé imillé íboohówátsihjívüré iácuuvéne. Aanéhjáa Jetsóó múhdurá iítsúcunúne diityéké úwááboobe nééhií:

8-9 —Tsaate múu ámúhakye ityáábávájcatsíñé wañéhjivu míñútsócooca tsá ihdére ácúúvetú íboohówátsihvu tsáijyu múúne tsijtye ámúhá ehníínevú ávyejúúmé wájtsímekréjuco ditye tétsihvu ácújcóné boone iáteréétsihvúréjuco ámuha maácúúveneri menúcójípívétuki.

10 Áánellii múu tsaate iwañéhjivu ámúhakye míñútsócooca úújeté ihdícyátsihvúré diitye wañéhjíi múnna ámúhakye iájtyúmicooca íboohówátsihvu iácujcároki. Áijyu ihdyu tsá iínerí ámuha menúcójípívetsáméíhi.

11 Muurá iife íhtsutúmé ávyéujte iíjcyane némeíhjycámé núcójípívetsáméíhi. Áánetu idáátsóméhjíiúvú tsáííbuwáré íjcyame ávyéjúútééhi.

12 Ehdúhjáa diityéké iúwáábótsihdyu neebe dííbyekée iwañéhjivu míñútsóobeke:

—Tsá múu majchóvú míñútsotú íhtsútúmehjikéré uke ditye píámeíñé u imilléñellíiyére. Téhdure tsá múu míñútsotú dihyákí mudúnéré múhdumé tsijtye úuma náhbévahíjcyámekére.

13-14 Múu téhdure míñutsó idáátsóméhjike íjpíítyu tsátsihjí íjcyátúrómhéhjima hálluvátúmehjike ámúhakye ditye píámeiyóné iítsámeítyúméré. Muurá Píívyéébere ámúhakye áhdoó dibye ímillédú ámuha meíjcyame medsiívémé tsiíñé meböhíícooca.

Wañéhjíitu íjcyáné uwááboju

(Mt 22.1-10)

15 Ehdúhjáa Jetsóó néénellii tsaapi néé dííbyeke:

—Maímijyu ihdyu diitye Píívyéébé avyéjuvu úcaavémé íjcyanej.

16 Ehdúhjáa dibye néénellii Jetsóó tsaapi wáñehjívaténetu úwááboobe nééhií:

—Tsaapíhjyáa iwáñehjívaténevu míñutsó mítyámeke.

17 Ááme éllevúlhjáa iúníú múnáájpíkye dibye wálloobe neeté diityéke: “Tsúúcajávané majcho baabáhi. Waávané mepééne mémajchótej.”

18 Árónáacáhjáa tsá ditye ímilletú ipyééneé. Tsaapíhjyáa illure néé dííbyeke: “Ohné tsaatdítýu iinújí o áhdone ó imillé o úújeténe. Áánellii tsá oke dibye téhméityúne.”

19 Áánetújhää tsijpi nééhií: “10-meváké ócáiímuke o áhdómeke ícyooca ó imillé o wájájculléné muhdú ditye wákímyefíne. Áánéllii tsá oke dibye ijtsójúcóóityúne.”

20 Áánetújhää tsijpi nééhií. “Botsíi o táábávaabe muhdú ó peéhi. Tsáhái o péétune.”

21 Éhduréjhää ditye népejtsóné ióómíñe úubálleebe íavyéjuúbeke. Aanéjhää dííbyeke tsári pájtyeebe néé diibye iúniú múnáájpiíkye: “Ané cána míñutsóté idáásoméhjikéréjuco ijpi ímítyméhjí ímíñeuvú iúllene pííyetétuméhjima hálluvátuméhjike.”

22 Ahdújucohjää imíñutsójétsihdyu tsáabe nééne dííbyeke: “Ayúju ávyéjuúbej, tsúúca ó míñútsojéhi. Árónáa íñe jaa tsáhái wáhpetúne.”

23 Áánélliíhyéhjää íavyéjuube nééhií: “Ané cána tsíjtyekéi míñutsótej.

24 Tsáhájuco tujkénúu o míñutsorómé májchóváityúne.” Ehdújhää Jetsóó úwaabóhi.

Ihtsútúróne pañe Jetsóoke meúraavyéne

(Mt 10.37-38)

25-26 Aanéjhää mítyane míamúnaa dííbyeke úráávyehíjcyámeke neébe:

—Muurá oke úráávyerómé oke iwájyúné ehnííñevu méwámyuma ihýákímkéré wájyúhajchíí tsá ditye ímáááné tahñéjté ijcatúne. Áhdure iye éhnííñevu iwájyúmeíhajchíí tsá ditye tahñéjté ijcatúne.

27 Áhdure oke iúráávyéné déjúcotu iičubáhrámeíyóné ímíilletúmē tsá tahñéjté ijcatúne.

28 ¿Aca ámuha jaa memééenu tsá tujkénú meéévéityuró múhduná ámúha dsíídsí ijcyane tene úújetéhajchíí botsíi ámuha meméénuki?

29 Muurá dsíídsí úújetétúnáa ámuha meméénuróné meníjkévátúneri tsijtye uuhibatéyá ámúhadi.

30 Muurá nééiyóme: “Éje, ijtyémeíhjyáa íñe ánúmeíyómé tsá pánéévétsotúne.”

31 Áhdure ¿aca tsáné avyéjúubé tsodáhómú 10,000-meváré ijcyame tsíjpí tsodáhómú 20,000-meva ijcyámema imyéénújcatsí tsá tujkénú ijtsámeíityuró téhdúmema diityéké ityáhjáityuróne?

32 Muurá téhdúmema iihnáhooítyúrónéllii tsíhyulléréi ditye ijcyánáa wállójcatsíyómé diityé éllevu ditye iñééte imyéénújcatsíjyúcótuki.

33 Ehdú nééne muurá tsaaate iímillédü iícyahíjcyáné ihvéjtsotúmē tsá tahñéjté ijcatúne.

Cánáámatu ijcyáné uwááboju

(Mt 5.13; Mc 9.50)

34 Muurá cánááma iíímuma ijcyánéllii meke píaabóhi. Áánetu iíímútuca tsá iiinetú tene meke píaabóityuróne.

35 Pane mebájtso iíñuji meúménúiyónéúbatu tsá meke tene píaabóityuróne. Áánéllii tehdu nééne illuréjuco mewáágóone. Aane ihdyu óvíí ámúhadítýú lléébome icyáhcújtsóne tehdu ijcyáhi. Ehdújhää Jetsóó úwaabóhi.

1 Téijyúhjáa iiñújí avyéjúubé wáábyuta dsíidsike áhdótsohíjcyámema tsijtye ímityúmé píhcyaaavé díibyedívú díibyé uwáábó illéebúcunúki.

2 Áámedítýchjáa paritséómuma taúhbájú uwáábojte nééhi:

—¿Aca íveekí aadi ímityúmedívú nahbéváhi?

3-4 Ehdúhjáa díibyedítýu ditye ílhjyúvánellii obéejá mújtánetu iúwaabóné neébe:

—¿Aca ámuha jéémú obéejámú 100-meva íjcyámedítýu tsaapi mújtaca tsá ámuha 99-meváréjucu íjcyámeke iúmihéj piinévú mepícyóóne díibyeke menéhcóityuróne? Muurá ámuha ménéhcóiyáhi.

5-6 Áábeke muurá ámuha maájtyúmicooca mítyane meímíjyuuvéne ááhivu ámuha mewájtsidu mépihyúcúiyá ámuha menáhbévahíjcyámeke ditye téhdure iimíjyuuvéne mýjtáróóbeke ámuha maájtyúmíneri.

7 Ahdu muurá Píívyéébe níjkyéjiri íjcyaaabe mítyane ímíjyuuvé tsaapi ímityúné pañévú mýjtároobe tsiiñe ímíjpyetéébedi. Muurá ímí íjcyámedi iimíjyuuvné ehnííñevu ímíjyuuvéebé mýjtároobe tsiiñe ímíjpyetéébedi.

Dsíidsiji wágóóvénetu íjcyáné uwááboju

8 Téhduréhjáa dsíidsíjiu diityéké iúwaabóné neébe:

—¿Aca tsáapílledi 10-jiva dsíidsi íjcyánetu tsaji wágóóveca tsá dille choocowu peetéj tééveri llijyaalléré néhcóityuróne? Muurá néhcóiyolle.

9 Aají muurá iájtyúmíneri iimíjyuuvéne iñáállévahíjcyámeke pihhyúcúiyolle ditye téhdure iimíjyuuvéki.

10 Ehdu muurá ímityúné íyahíjcyaaabe teene iíhvéjtsóne Píívyéébé ícyánejcúvuréjucu iibúwáávédé níjkyéjí múnaa mítyane ímíjyuuvéhi.

Tsaapi cáánídityu mýjtáné uwááboju

11 Téhduréhjáa tsiiñe úwááboobe nééhi:

—Íjcyamútsíljyáa mítyétsi tsáápí hájchimútsi.

12 Áámútsidítýchjáa bóneebe néé cááníkyéé: “Llíhij, u dsíjivéné boone métssleméné mühtsidívuréjucu cójéváiñetu ó imillé apáhajchíí ícyoocájucu oke tsáneevu u ájcune.” Ahdújucóhjáa dibye iiná néétuubéré ájcune diityétsikye tsahdúnéécu.

13 Átsihdyúhjáa wahájchotáré tétsii dibye bóneebe iíjcyáróne páneere ihñe nahjíhenühi. Ááne dsíidsimáhjáa peebe cáánídityu tsíhyullévú tsííñé iiñújivu. Áhullévúhjáa teene idsiidsí illure ícúbáhraabe ímityúné iíjcyájcyáneri.

14 Aanéhjáa tsúúca páneere idsiidsí átéréénéhjiri dibye pírújtsónáa tééné iinújiri tsá majcho íjcatúne. Aijyúhjáa idátsó pevééberéjucu íyahíjcyáné iine tájíí iíjcyájúcótúube.

15 Áánéllíhyéhjáa tééné iiñújí múnáájpikye táúmeíbyé wákiméi. Aabéhjáa díibyeke téhmetsó ímyeenímadivu.

16 Aabéhjáa diityéké téhmehíjcyáábeke múha majchovú ájcútuube ájyaba wájyújúcótúnellii imíllerá diityé éébuta imájchone.

17 Átsihvúhjáa ikímóóvéméiñé illu íjtsámeíbye: “Ehdíívajúné tsáma áyátorómé llíhíyó wákimyéi múnáadítýu majcho pihtótúnáa ¿íveekí íchihvu ó dsíjiveehíubá ájyábari?

18 Tsáhaá, oo éhne llihíyo éllevu o óómíñe dííbyeke ó neéhi: Llíhij, ¿íveekíhyana ihdu Píívyéébe ímíllénejíí ímityúné ó meenúhi, áhdure u íjcyáróóbedívú ímíñejíívari?

19 Ahdícyane tsáhájuco díjtsiiméné o íjcyáityúne. Díwákimyéi múnáajpíyéjuco o íjcyáíne."

20 Ehdúhjáa iíjtsámeídýújuco dibye óómiñe cááni éllevu. Aabéhjáa téhullévú péébeke tsíhyullétéré cááni iájtýumííbedi mítyane iídáátsóvéne iícuí icyáhdahíróne ámabúcutéhi.

21 Átsihvúhjáa ípyée iíjtsámeídýújuco dibye cááníkye nééneé:

"Llíhij, ¿íveekíhyana ihdu Píívyéébe ímíllénejíí ímityúné ó meenúhi, áhdure u íjcyáróóbedívú ímíñejíívari? Ahdícyane tsáhájuco díjtsiiméné o íjcyáityúne."

22 Ehdúhjáa dibye néérónáa cááni néé iúníu múnáake: "Iícuí áánúke íwajyámúunema ítyúhápaajívú meújcóne hójtsíwápaajívú maájcú dibye ipícyámeíki.

23 Átsihdu iújcávaabe ócáiwúuke médsíjivétsó dííbyeke mewáñehjínuki.

24 Muurá íñe 'tsúúcajáubáhjáa dsíjíiveébe' o néhíjcyánáa ídátsó kiátú bóhdívaabe méhdivu." Ahdújucóhjáa ditye wáñehjívaténe.

25 Ájíyúhjáa iíñahbe ámíáabe úmihé pañétú óómiibye lleebúcunúvá wañéhjí ihjyári íjcyane.

26 Ááneríhjáa iúllévenúne kékmuélletéré iúníu múnáájpikye ipíuváne dílloobe íveeki ditye wáñehjívaténe.

27 Áánéllíhjéhjáa neébe: "Muurá díñahbe wajtsíhi. Áánéllíhyéne díícyááni llíihyánutsó iújcávaabe ócáiwúudívú dibyévané iiná pájtyétuube kiátú bóhdívánélli dííbyeke iwáñehjínuki."

28 Aanéhjáa ávyéta tsári pajtyé dííbyeke. Aabéhjáa ihnáhó cayobáávatéébé tsá áyánéwu ímíllétu iaáhivéné ihjyávu. Áánéllíhjéhjáa cááni dííbye éllevu ípyééne cánáájanú dibye iaáhíveki.

29 Árónáacáhjáa neebe cááníkyeé: "Llíhij, muurá íñe múhdúné pijcyábá úúma ó wákímyéí uke táchjállétuubére. Áróóbeke tsá mújyú oke u ájcutú obééjá hájchíúbadívúré ehdu o wáñehjívaté o náhbévahíjcyámema.

30 Aabe eene dááchikye ímíáábekéjíí ú wáñehjínú iújcáváábeke jeemúdítýu u dsíjivétsóóbé hallúrí ímityúné walléémudi didsíidsí pírujtsójéébeke."

31 Áánéllíhjéhjáa cááni nééhi: "Ímíáánéjuco, Lli, óoma tsatsíiyé u ícyahíjcyáne. Aane muurá páneere tátsíseméné dihñé.

32 Áánetu ihdu tehdújuco mewáñehjínúné díñahbeke ídátsó kiáhjí múhduháñé iícyahíjcyátsihdu 'tsúúcajáubá dsíjíiveébe' o néhíjcyánáa méhdivu bóhdíváábeke." Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

16

Íavyéjúúbema tsaapi ímityúné wákímyéíñetu íjcyáné uwááboju

1 Téhduréhjáa ímamyémuke úwááboobe nééhi:

—Íjcyaabéhjáa iíhtsútuube ehníeva múnáajpi. Áábé úníu múnáajpíhjyáa ímityuube íjcyáábé hallúvú tsaate úúballé diibye íavyéjúúbeke dibye ímityú téhmehíjcyáné dííbyé tsíseméne.

2 Áánéllihiyéhjáa íavyéjuube ipíúváábeke néehií: “Íiveekí ímityúné míamúnaa díhyallúvú úúballéhi? Ahdícyane oke ímíñleuvú duubállé muhdú tátsiéméné u téhmehíjcyáne. Átsihdu tsáhájuco óoma u wákímyeítyúne.”

3 Ehdúhjáa íavyéjuube néénetu illu íjtsámeíbye: “Aane ḡmuhdú iñe ó íjcyáa oke táavyéjuube wáágooóbe? Tsá muurá o pívyetétu tsííñé wákímyéí o méénune. Pane núcójítsó teene tsíjtyeke piáábó o táumeíñe tájpí o íjcyáiyóne.”

4 Ehdúhjáa íjtsámeíyóne neébe: “Tsúúca ó waajácu muhdú o méénuíñe. Oo éhne ó piááboó táavyéjúúbedítýuu iñáhjíhenúné áhdohíjcyátúmeke néhi dibye oke wáágooocooca diityéréjuco oke ipíáaboki.”

5 Ehdúhjáa íjtsámeíñé piúvaabe tsáápiitsadí diityéké eenée íavyéjúúbedítýu iñáhjíhenúné áhdohíjcyátúmeke. Áánemáhjáa o méénuíñe. Oo éhne ó piááboó táavyéjúúbedítýuu iñ tujkénú tsáábeke neébe: “¿Acáa múhduná táavyéjúúbedítýu u náhjíhenúné tsáhái u áhdotúne?”

6 Áánéllihiyéhjáa neébe: “100-hoojáváa oríívó duurúbájpacyóné ó ujcúhi.” Áánéllihiyéhjáa neébe: “Éée, iñée muurá u cáatunúné téhdunéjuco. Árónáa cána íicuí béháámítúréjuco picyo 50-hoojávaréjuco u áhdotúne.”

7 Ááné boonétúlhjáa idyé tsíjpi tsáábeke neébe: “Ácooca uu múhduná tsáhái u áhdotú ávyéjúúbeke?” Áánéllihiyéhjáa neébe: “100-babyáváa tríigo ó ujcúhi.” Áánéllihiyéhjáa neébe: “Éée, iñée muurá u cáatunúné téhdunéjuco. Árónáa cána íicuí béháámítúréjuco caatúnú 80-babyávaréjuco u áhdotúne.”

8 Ehdúhjáa ávyéjúúbé únú múnáajpi ímityúné meenúhi. Aanéhjáa bódónetu íavyéjuube iwáajácúneri ullévenú dííbyedi ayájú tujkévé ehdu ímyéénuíñé dibye íjtsámeíñeri. Ehdu muurá iñe ímíájító úráávyémé ehnííñevu ténejcu wáájácutumé tujkévéené íjtsámeíñé tsíjtyema iñáhbévájcatsíki.

9 Aane ihdyu ámúhakye o néé iñe ííñújiri ámuha meéhnévámé tsíjtyeke mepiáábo néhi ámuha medsiíivécooca Pívyéébe ámúhakye iúcúpéjtso müijyú muhdú íjcyáityúmé dííbyema ámuha meíjcyáílhullévu.

10 Muurá wahdiíváné wákímyéivu tsaatéké mepícyoome ímí wákímyeíhajchíí méwaaajácú téhdure ehnííñevu íjcyáné wákímyéí ímí ditye méénuiyóne. Áánetu teene átérééné wákímyéí múhdurá méénuhíjcyámé muurá ehnííñevu íjcyane téhdure dáríívéiyáhi.

11 Aane muurá iñe ííñújiri ámuha meéhnéváneri ímíáánéré ámuha meméénútúhajchíí téhdure Pívyéébé wákímyéí múhdurá ámuha médáriíváéhi.

12 Téhdure tsíjtye éhné ímíñeuvú ámuha metéhmétúhajchíí muurá ámúhá wáábyuta íjcyaróné tsá múa ámúhadívú íhvéjtsósíturóne.

13 Muurá tsá míityétsima tsaapi ímí wákímyeíítyuróne. Muurá tsáápiikye éhnííñevu iwájyúúbedíté iíicúvéne tsá tsíjpihdi dibye íicúvéityuróne. Áánélli tsá tene ímityú Pívyéébeke meúraavyémé metsúúraméiñé medsiíidsíváiyóneri.

14 Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóné paritséómú illéébóne íllure uuhívaté dííbyedi téneri itsúúraméíhíjcyánélliíhye.

15 Áámekéhjáa neébe:

—Bañú múnnaa ámuha meíjcyáameke míamúnaa itsúcunúhíjcyá ímíáámédu. Árónáa Pívyéébe waajácú ámúhá íjtsaméi. Muurá míamúnaa míyájkímyeíñé tsarílleébe.

Píívyéébé taúhbaju wágóóvéityúne

16 Muuráhjáa Jóáa böhówávétúné hajchótá Píívyéébé taúhbaju íhjyú uubálle múnáauvú úwáábohíjcyánéreri míamúnaa úráávyehíjcyáhi. Ááné boonétúu ihduu diibye Jóááuvúréjuco úwaabóné ímiáájú Píívyéébe míamúnáake íavyéjuu újcúné uwááboju. Áánéllihiyée mítyame tsúúráméhíjcyá téénevü iúcáávéri.

17 Muurá iíñújíma páneere íevéhóowari íjcyanéhjí wágóóvééhi. Áánetu Píívyéébé uwááboju tsá müijyú wágóóvéityúne. Muurá muhdú tene néhdújuco tene pájtyeíñé.

Táábávájcatsímyé wáágóójcatsíturóné Jetsóó úwaabóne

(Mt 19.1-12; Mc 10.1-12)

18 Muurá tsaapi méwakye iihvédtsóne tsíjpíllekréjuco táábávaabe ímityúné meenú íveekí mewa ímíubááné íjcyánáa tsíjpíllemáyéjuco iíjcyáneri. Áhdure tsaapi wáágóólleke táábávaabe ímityúné meenú íveekí ájyu ímíubááné íjcyánáa díillemä iíjcyáneri.

Ehnéva múnáajpi iítérónáa Ráátsaro ícúbáhrámeíñé

19 Téhduréhjáa tsiiñe Jetsóó úwááboobe nééhi:

—Íjcyaabéhjáa tsaapi íhtsútuube ehnéva múnáajpi tsanééré ímiá wajyámuunévú úcáméhíjcyáabe. Áábekéhjáa iiná pihtótuube paíjyuváre wáñelhíjvatéhíjcyáhi.

20 Áánáacáhjáa Ráátsaro áhllávatéébé ácuúcunúhíjcyá díibyé já lleeöhówá úmíwari.

21 Aabéhjáa ídátsó úmúúpívhíjcyá díibye májchónetu baavu dójcówaahyéji imájchóiyóneri. Áábedívúhjáa oohímé ipíhcyáávéne píjhähíjcyá díibye áhllaháñé.

22 Aabéhjáa ílluréjuco dsíjivéne. Áábe iibuuúhjáa níjkyéji múnaa tsajté Píívyéébe éllevu Aavaráá íjcyáhullévu. Ááné boonétúhjáa díibyeréjuco íhtsútuube ehnéva múnáajpi dsíjivéébeke tsaímýé cuuúme.

23 Áábe iibuuúhjáa úújeté Píívyéébeke cáhcújtsotúmē ícúbáhrámeíhullévú cùújúwá pañévu. Áhulléhjáa ícúbáhrámeíbyé ájtyumí Aavaráake Ráátsaro díibyemájuco íjcyáábeke.

24 Áábedlhjáa wáníjcyámeíbyé nééhi: “Múúhá ihdé múnáajpi Aavaráaj, óhdi ihduu díidáátsóvéne aabye Ráátsaroké diñe oke dibye íhyójtsíwáubáré nujpacyotu imúriúcúneri tahníjíwa ipípjachóvaki. Ávyeta íñe cùújúwá allóóco tsáhájuco o áábúcutúne.”

25 Áánéllihiyéhjáa Aavaráá néé díibyeke: “Cáhawáá, Lli, ditsáávé iiné imíjyaúhjáa u íjcyane u dsíjivétúné ihde. Áánetúu muurá áánu Ráátsaro ídátsó ícúbáhrámeíhíjcyáabe íñe ícyooca iiné imíjyaúréjucó íjcyane. Áánetu ihduu ú ícúbáhráméíhi.

26 Aabe piáábó u táúmeyónáa íjcyáné íñe műúhadítyú ámuha meráhoúcunútsihduu féveráhó ápichó nééne kiátú mepájtyéne meúújéjcatsíiyónénejívari. Muurá iñejcúrí íjcyame tsá píívyetétü énejcúvú ipájtyene. Áhdure énejcúrí íjcyame tsá píívyetétü iñejcúvú ipájtyene.”

27 Ehdúhjáa Aavaráá néénellii neébe: "Uu muurá Aavaráá műúhá ihdé múnáajpi u íjcyabe ihdyu óvíjyuco aabye Ráátsaroké wallo ííñujívú llihíyoke pámere tahákíkuma dibye iuwáábotéki.

28 Ijcyámé 5-meva táñahbemu. Áameke ó imillé dibye wáajácútsoténe illúhaca ícubáhraméí íjcyánáa íveekí ímityúné o ícyahíjcyáné níjcauvú o úújetéébé o ícubáhrámeídýu ditye iicubáhrámeítvuki."

29 Ehdúhjáa dibye néérónáa Aavaráá néé díbyeke: "Árónáa muurá ijcyáné diityédí Píívyéébé waajácúháamí íñne ícubáhramétyu úubállehháamí dílbyé ihjyú uubálle múnáape Moitséémú cáatúnuháamí. Téhaami óvíi iéévéne cáhcujtsómé ipájyetéki."

30 Ehdúhjáa Aavaráá néérónáa neébe: "Ihdyúhde ímiááné ijcyájúcooróné diityémá uwááboju. Árónáa ihdyu mee dsijíve múnáadityú tsiiñe böhübe diityéké uwáábotéébeke botsíi cáhcújtsóiyóme. Aaca ihdyu ímiááné ímityúné iícyahíjcyáné iihvéjtsóne íbúwáávýomé ímiánejcúvuréjoco."

31 Áánélliihyéhjáa Aavaráá nééhi: "Árónáa muurá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáape Moitséémú cáatúnuné uwááboju icyáhcújtsótuhajchíi téhdure tsá ditye cáhcújtsóityuró dsijívemedityú tsaapi tsiiñe ibóhówáávéne uwááboróne."

17

Tsaatéké ímityunévú meibúwajtsóné ápichó nééneé

(Mt 18.6-7, 21-22; Mc 9.42)

1 Áhduréhjáa tsiiñe ímamyémuke neébe:

—Tsá ííñújiri mávaríjchojúúné píhtóityú míamúnáake tútavájtsoiñne. Árónáa ihdyu máidáátsoju tene pájtyeíñé ímichi ténehjívú diityéké íbúwátsohíjcyámeke.

2 Muurá botsíi oke cáhcujtsómé ídátsó tsiiñedüréi néémedityú tsaatéké ímityunévú íbúwátsohíjcyámekéubá műu íjkyééháñetu néwáyúcobáné ióhbañúmeke wájojcó móóá pañevú ápichó diityé úmíwa nééné ihdétu.

3 Áánéllii téibúwá meíjcyáne ámúhá nahbe ímityúné méénúubeke měbóíjcyuco. Aabe teene iihvéjtsóne ímiánejcúvú tsiiñe íbúwáávýehajchíi illuréjoco máábajíi veco ímityúnée dibye méénune dílbyedi meídáátsóvénema.

4 Tsáijyu műúne 7-ijyúvá tsájcoojí méénúyoobe ímityúne. Áhdúijyúvá dibye ámúhadívú ídátsókjimeíhajchíi műu ídáátsové dílbyedi.

Píívyéébeke mecáhcújtsóneri páneere meméénune

5 Áábekéhjáa ímamyémú nééhi:

—Múúhakye piáábó éhnííñevu muha mecáhcújtsó Píívyéébeke.

6 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá mojtáátsá neeváuwúudúné áyánéwu ímí Píívyéébeke ámuha mecáhcújtsoca eehe úmehé ámuha ménééiyá étsihdyu tehe ityábáávyéne móóáj piinétú iíjyócuúvetéki. Ahdújoco muurá tehe iýjocuúvetéiyóné tétsihdyu.

Muhdú tsaaté wákímyéi műnaa íjcyane

7 ¿Aca ámúhá únú múnáajpi úmihé pañe caajári tsáijyu ócájimu téhméúbari iíjcyátsihdyu ááhivéébeke ámuha mémáchótsópéjtsóiyáhi? Tsáhaá.

⁸ Muurá illure ámuha ménépéjtsóiyá dííbyeke: "Majchóréjuco meénu. Aane u níjkevádú ú pícyoó tujkénú muha memájchoki. Áané boonétúi ú májchoóhi." Éhdure muurá ámuha ménééiyáhi.

⁹ Áhdure Ɂaca ámuha dííbyeke météhdújtsóiyá ámuha metáuhbánéré dibye méenúné hallúvu? Tsáhaá.

¹⁰ Ehdu téhdure Pívyéébe ámúhakye pícyóóné wákimyéí ámuha meníjkévacoooca tsá műu íjyáculnútú dibye ámúhakye téhdújtsóiyóneri. Illure műu nééhií: "Tsá muurá ímiá iicúve múnnaa muha méíjcyatú műúhakye dibye táuhbánéré muha meméénúnélliíhye." Éhdure műu nééhií. Ehdúhjáa neebe Jetsóo.

Ijpi chajávámeke Jetsóó böhütsóone

¹¹ Aabéhjáa Jerotsaréevu péébe pajtyé Tsamááriámá Gariréá iñújíicutu.

¹²⁻¹³ Aabéhjáa tsácoomíwuuúvú úújeténáa dííbye éllevu 10-meva tsáá ijpi chajáavéme. Ároméhjáa kékuméllevúré iwájtsíne dííbyedi wánijcyámeímyé kéévánécoba nééhií:

—Jlétoj, Jetsóoj, műúhadi dídaatsóve!

¹⁴ Aánélliihyéhjáa diityéké iitheeberé nééhií:

—Tsúúca muurá ámuha meböhíjucóóhi.

Aame cáhawáá lluúvájtedívú méúújétsámeítyej. Ahdújucóhjáa ditye pééne tsámiyéjoco néémeé.

¹⁵⁻¹⁶ Áamedítýúhjáa Tsamááriá iinúji múnáajpi oomí Pívyéébeke dúúrúvaabére. Aabéhjáa Jetsóó lliiñévú imímóúvéné dííbyeke téhdujtsóhi.

¹⁷⁻¹⁸ Áabékéhjáa Jetsóó nééhií:

—¿Aca tsá pámeere ámuha meböhíitúne? Muurá iñe tsíiñé iinúji múnáajpi u ijcyároobe ú oomí Pívyéébeke u téhdújtsoki. Áanetu Ɂkiá tsijtye?

¹⁹ Ehdúhjáa iñétsihdyu neebe dííbyeke:

—Wa díjyócúúvéné dipyej. Tsúúca ú bohíí Pívyéébeke u cáhcujtsódú ijcyáábe.

Pívyéébé avyéjú böhówááveíñé

(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Aanéhjáa Jetsóoke paritséómú dilló műijyú Pívyéébé avyéjú böhówááveíñé. Aánélliihyéhjáa neébe:

—Tehdu Pívyéébé avyéjú böhówááveróné ámuha maájtyúmíiyónejíívari.

²¹ Aánéllii tsá műha nééityuróne: "Íñe Pívyéébé avyéju." Muurá ihdyu ijcyájúcooróné ámúhamá.

²² Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu neebe ímamyémuke:

—Muurá ámuha méijyácuúnuú Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébeke ámuha maájtyumíjúcoóiyóneri. Ehdu ámuha meíjtsámeíyonáa tsáhái ámúhadívú o böhówáávétéyúne.

²³ Muurá ámúhakye tsaaate neéhi: "Tsúúca Mépájtyetétsobee tsájucóóhií." Áróónáa tsá műu cáhcújtsotúne.

²⁴ Muurá chijchi rórihcyóné maájtyumídú pámeere ájtyúmií Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe o tsáábeke.

²⁵ Áróónáa ihdyu ihnáhooíñé ícyooca íjcyáné míamúnaa óhdi ícúbahráne. Tsá oke ditye cáhcújtsóityúne.

26 Muuráhjáa Noéé íjcyáijyu íjcyáné míamúnaa íjcyadúré íjcyáimyé o tsááiñe íjtsotúme. Áánáa tsúúca ó tsaá Míamúnáájpidívúu o ípívyééveébe.

27 Muuráhjáa téijyu íjcyáné míamúnaa iimilléédúré ícyahíjcyá majchóháñeri, adóháñeri, táábavajcásyi. Áánáacáa ihdu Noéé tsúúca ihmíiné pañévú úcáávénáa ííñuji páneere caajávéjucóohi. Ááneríi pámeere cáhcújtsotúmé óuuuvé imájcanúneri.

28 Áhduréé muurá pajtyéné Róó íjcyáijyu íjcyámeke Tsodóóma múnáake. Muuráhjáa téhdure iimilléédú ícyahíjcyámé majchóháñeri, adóháñeri, náhjíheri, úmihéneri, ánuméiyi.

29 Áánélliihyée muurá Píívyéébe dííbye néé dibye iíjchívyé técoomítyu. Áhdújucóo dibye iíchíívyéné boone Píívyéébe cíújuwa iíjaáyóneri técoomi áiivýene.

30 Ahdu muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe ó tuvááovaá míamúnáake iimilléédúré íjcyámeke tsiiñe o tsáijyu.

31 Áijyu ihjyátu tsiéllé íjcyame tsá ihñenéhjí éllevu péjúcóiityúne. Áhdure iúmihérí íjcyame tsá ihjyávú péjúcóiityúne.

32 Cáhawáá méijsúcunu muhdúhjáa diibye Róó táábake tene pájtyene idyéjú dille révoúcunéné déjúcotu.

33 Muurá iíñujiri iimilléédú iíjcyáneriyé tsúúrámeíhjcyámé tsá pájtyetéityúne. Áánetu ihdu teene iíhvéjtsóne ookéréjucu úraavyémé pájtyéteéhi.

34 Muurá tsiiñe o tsáácooca míityétsi cíwámútsidítúu tsáápiikye o újcúnetu tsijpi coévaáhi.

35 Áhdure tsaatépí cáátsómúpidítúu tsáápilleke o újcúnetu tsijpille coévaáhi.

36 Téhdure tsaatétsí iúmihé pañe íjcyámútsidítúu tsáápiikye o újcúnetu tsijpi tétsihvúré coévaáhi.

37 Ehdúhjáa Jetsóó néénélíi ímamyémú nééhi:

—¿Aame kiávú úújéteéhi?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá éhne múnáe tsíeméjpí dsíjívéebedívú áñumu píhcyaaavédú tahñéjté óhdivu píhcyááveéhi.

18

Ímityúnéhjí ímibájcho múnáájpidítúu íjcyáné uwááboju

1 Áhduréhjáa Jetsóó tsiiñe ímamyémuke úwááboobe úúballé ímityúnéhjí ímibájchoobe ímityuube íjcyáábedítúu tééneri diityéké itsápijtsu Píívyéébema iílhjyúvahíjcyánetu ditye ióochévéetu.

2 Illúhjáa neébe:

—Íjcyabée tsácoomiyí ímityúnéhjí ímibájchoobe ímityuube Píívyéébeke ávyejúlléetu. Aabéhjáa tsá ímí píáábohíjcyatú míamúnáake.

3 Áábekée técoomiyí íjcyalle pílbájulle néé tsaatémá ímityúné dille dááriiivéjcatsiñé dibye iímbájcho díílema.

4 Ehdúu múhajchótajucó dille dííbyeke piáábó táumeiyóneri tsá dibye iícúvehíjcyatúne. Áánéj píinévúhjáa illu íjtsámeíbye: “Píívyéébeke o ávyejúlléetu néé tsáháturo míamúnáake o piáábóiyóné oke ávyetúne.”

5 Árónáa aalle pílbájyulle íjyévé éhníiñevúré oke pátsárijcyónellii óvíjyuco díilleke o piáaboíñé oke dille ipátsárijcyójúcótuki.”

6 Ehdúhjáa iúubálléné neébe:

—Ehdúu píinévúi piáaboobe ímityúnéhjí imibájchoobe ímityuube íjcyároóbe.

7 Aanéjjí ¿aca tsá ámuha mewáájácutú Píívyéébe ihñéjteke piáaboíñé dííbyeke piáábó táumeihíjcyámeke? ¿Mityá ámuha méijtsúcunú ditye piáábó táumeiñeri dibye iicúvetúne?

8 Tsáhaá. Muurá piáábóibye diityéké teenémáye. ¿Aca íhya míamúnaa ímí cáhcújtsómedívú ó wájtsíi Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsiiñe iíñujívú o tsáacoóca? Ehdúhjáa neevee Jetsoo.

Tsaatétsí Píívyéébema ihjuuvánetu íjcyáné uwááboju

9-10 Téhduréhjáa tsaatee ímiáámedi idíllómeiñe tsíjtyeke éhdíivállehiíjcyámeke úwááboobe úuballé tsaatétsí Píívyéébema ihjuuvánetu. Íllúhjáa neébe:

—Tsáijyúu míityétsi péé duurúvajávú píívyéébema iihjyúvaki. Tsaapíi paritseomuúbe. Áanetúu tsijpi iíñújí avyéjúubé wáábyuta dsíidsike áhdótsohíjcyáabe.

11 Aanée paritséomuube Píívyéébema ihjuuváabe nééhi: “Ayúju Tápiivýéébej, uke ó téhdujtsó ímiáábé o íjcyáné hallúvu. Tsá muurá tsíjtyedu ímityuube o íjcyatú naní múnáajpi. Tsá múijyú ihdícymámemá o dómacójcatsítýune. Pane tsá aabye iíñújí avyéjúubé wáábyuta dsíidsike áhdótsohíjcyáabe ímityuube íjcyadu o néétune.

12 Muurá tsáné tsemáánari míjcyoojícu májchótuube úúma ó ihjyúvahíjcyáhi. Téhdure muurá 10-jiva o dsíidsívánetu tsájihcoba ó dówacárohíjcyá uke o iicuvéne.” Ehdúu Píívyéébema ihjuuváabe paritséomuúbe.

13 Áanetúu diibye iíñújí avyéjúubé wáábyuta dsíidsike áhdótsohíjcyáabe tsá cáamevu icyárúuvéne Píívyéébema ihjuuvatúne. Íllurée kímóóvémeííbyé ijpíújitu iillaáyómeiñe nééhi: “Ayúju Tápiivýéébej, óhdi ihdyu dídáátsóvéne dábajíívé támítyu. Muurá imityuube ó ijcyáhi.” Ehdúu ihjuuváabe Píívyéébema iíñújí avyéjúubé wáábyuta dsíidsike áhdótsohíjcyáabe.

14 Aane muurá dííbyeke tsúúca Píívyéébe ímibájchóóbé hallúrí tsáhájuco ímityú íjcyatúne. Áanetu tsíjipiikye tsá dibye ímibájchotúne. Ehdu muurá iiye íhtsutumé ijcyane némeihíjcyámé núcójpívetsáméíhi. Áanetu ihdyu idáátsóméhjíuvú néeme avyéjúúteéhi. Ehdúhjáa Jetsoo úwaabóhi.

Tsiiméké Jetsooó llúuvanúne (Mt 19.13-15; Mc 10.13-16)

15 Aanéhjáa díibye éllevu iitsíimeke tsivámé dibye Píívyéébeke piáábó ityáúmei diityé hallúvu. Árónáacáhjáa ímamyémú diityéké néé iinevú ditye iitsíimeke tsivane.

16 Árónáacáhjáa Jetsooó diitye tsíiméké ijpíúváne néé ímamyémuke:

—Óvi ihdyu tsiváme. ¿íveekí ámuha mécátuhtsóhi? Muurá diitye tsíimé ijcyadu néemé wáábyuta Píívyéébé avyéjú.

17 Aane ímiáánéturé ámúhkaye o néé éhne műúne teetsi tsíimene meke cáhcujtsódú Píívyéébeke cáhcújtsotumé tsá dííbye avyéjúejte íjcyatúne.

Ováhtsá Jetsóoma ihjuuváne (Mt 19.16-20; Mc 10.17-31)

18 Aanéhjáa tsáijyu tsáné avyéjuube Jetsóoke nééhií:

—Uwááboóbej, ímiáábé ú íjcyabe cána oke diñe ḡmuhdú ó íjcyáiyóné műijyú o dsíjivéjúcóóityúne böhí o újcuki?

19 Áánéllihiyhjáa neébe:

—¿Aca íveekí eene oke ú dilló ímiáábedi? Muurá ihdyu apáábyéré Pívyéébe ímiáábe.

20 Muurá ú waajácú díisbyé taúhbajúúné nééneé: “Tsá múu ihdícyámema dómacójcatsítýúne. Tsá múu míamúnáake dsíjivétsotúne. Tsá múu nánívatúne. Tsá múu álliuutúne. Múu avyéjuullé díícyáánimútsikye.”

21 Ehdúhjáa Jetsóó néénélíi neébe:

—Muuráhjáa ihdyu tásyáábedítýuré tehdújuco o ícyahíjcyáne.

22 Áánéllihiyhjáa Jetsóó nééhií:

—Árónáa íjcyánéi tsane u méénúiyóne. Cáhawáá dítsíeméné náhjíhénúne piáábó idáátsóméhjikej. Áijyu ihdyu ú avyéjúúteé níkyéjiri íjcyabe Pívyéébe avyéjuvu. Aane cáhawáá ehdu méénúne ookéréjuco duráávyej.

23 Ehdúhjáa Jetsóó nééne kimóhcó pajtyé dííbyeke mítyane dibye éhnévánéllihiye.

24 Áabékéhjáa iiténé Jetsóó nééhií:

—Muurá mítyane éhnevámé íhtsútúnetu Pívyéébé avyéjuvu úcáávéiyáhi.

25 ¿Aca muhdú caméelló ánéétóhéjutu pajtyéiyáhi? Áhdure ¿aca muhdú diitye ehnéva múnnaa Pívyéébé avyéjuvu úcáávéiyáhi?

26 Ehdúhjáa dibye néénélíi tétsihyi íjcyame nééhií:

—¿Aca ihdyu múhdutúrá pájtyetéiyóme?

27 Áánéllihiyhjáa neébe:

—Ímiáánéjucóhde míamúnnaa tsá píiyetétú iiye ipájtyetétsámeíñe. Árónáa Pívyéébe piivyété diityéké ipájtyetétsóné iiná dííbyedívú tóhúútúnéllihiye.

28 Áánéllihiyhjáa Péédoro nééhií:

—Ávyéjuúbej, muuráhjáa páneere muha meíhvéjtsóne uukéréjuco méúraavyéne.

29-30 Áánéllihiyhjáa Jetsóó nééhií:

—Ímiáánetúré ámúhakye o néé páneere íjcyátsíhjima imúnáake cáánimuu, iñahbémuu, méwamyuu, iitsímee, íjcyámeke tsánejcuvú iíhvéjtsóne Pívyéébé wákiméí méénume muurá iiné imýjaú íjcyáá iññújiri. Aame újcuú műijyú dsíjivéjúcóóityúne böhí tsíijiréjuco iññuji Pívyéébe ípívyéjtsójí hallúrí iíjcyaki.

Idsíjíveíñé tsiiñe Jetsóó úúballéné

(Mt 20.17-19; Mc 10.32-34)

31 Ehdúhjáa iñétsihdyu Jetsóó ímamyémuke íhdyúétsihvu idyóbeúcúmeke nééhií:

—Mepéé iñé Jerotsaréevu. Ácoomívú muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébedityú tsúucajátújuco Pívyéébé ihjyú uubálle múnnaa néhjcyáné oke pájtyeéhi.

32-33 Muurá oke llúuvájté avyéjujtémá taúhbajú uwáábojte iíhvéjtsoó jodíómú íjcyátumé hójtsi pañévu. Aame óhdi iúúhívaténe oke únchíhcyuméré iwápáájcdóobeke illuréjuco dsíjivétsóiñe. Ároobe tsiiñe ó böhí 3 coojívatu.

34 Ehdújháa Jetsóó ímamyémuke nééne tsá ditye áyánéwu wáajácutú iínerí dibye ihjuyváne.

Hálluvátuibeke Jetsóó ímibajchóne (Mt 20.29-34; Mc 10.46-52)

35 Aabéjháa ímamyémuma péébe Jericóój piihírýyuco íjcyánáa juuvá úníuri hálluvátuube ácuúcunúubé táumeí piáabo.

36 Aabéjháa mítyane téeneri míamúnaa pájtýénellii dilló iínerí ditye úllene.

37 Áánéllihiyhéjháa úúballémé Natsarée múnáajpi Jetsóoma ipyééneé.

38 Áánéllihiyhéjháa díibyedi wáníjcyámeíbyé nééhií:

—Jlétoj, Jetsóoj, Dabíiúvúj tsuuménémúhaabe u íjcyáabej, óvíjyuco ihdyu óhdi dídaatsóve!

39 Ehdújháa dibye néénellii tsuulléri pééme díibyeke uhbá cùuvéhulléré dibye iíjcyaki. Árónáacájháa éhníñevúré tsiiñe neébe:

—;Dabíiúvúj tsuuménémúhaabe u íjcyáabe óvíjyuco ihdyu óhdi dídaatsóve!

40 Áánéllihiyhéjháa Jetsóó iijyócúuvéne néé ditye itsíva díibyeke. Áhdújucóhjáa ditye tsiváábeke dibye nééneé:

—¿tiná ú imilléhi?

41 Áánéllihiyhéjháa neébe:

—Ávyéjuúbej, ó imillé o hálluváne.

42 Áánéllihiyhéjháa neébe:

—Tehdújuco. Oke u cáhcujsódú íjcyáabe tsúúca ú hallúváhi.

43 Ehdújháa Jetsóó néenemáyé iitjéjúcoóbe. Aabéjháa díibyemáyéjuco pééne Píipyéébeke dúúrúvaabére. Aanéjháa tsijtye iájtyúmíne téhdure duurúvá Píipyéébeke.

19

Tsakyéoke Jetsóó ááhivéne

1 Aanéjháa Jetsóó ímamyémuma úújeté Jericóovu.

2 Ácoomíyhýjyáa ehnéva múnáajpi Tsakyéó iíñújí avyéjúubé wáábyuta dsüidsike áhdótsohíjcyámé avyéjuube íjcyáabe.

3 Aabéjháa imíllerá Jetsóoke iájtyumíne. Árónáacájháa tsá dibye píiyetétú díibyeke iájtyumíne míamúnááj piine íjcyáábeke báhrí iñéenélliíhye.

4 Áánéllihiyhéjháa iícúi dibye péélhullévú dsüinéríyé ipyééne nériívyeebe uméheri díibyeke iájtyúmiki.

5 Áánáacájháa Jetsóó tétsihdyu pájtyeebe tééhé níjcáuri íjcyáábeke iájtyúmíne nééhií:

—Tsákej, Tsakyéoj, iícúi niitye úúma o péékií. Muurá ó imillé dihjyári o cùwane.

6 Áánéllihiyhéjháa iícúi iñíityéne tsajtyéébé ihjyávú díibyeke.

7 Ááneríhýjyáa míamúnaa ihjyúvá Jetsóodi íveekí ímítyuube íjcyáábe jávú dibye pééneri.

8 Áánéllihiyhéjháa diibye Tsakyéó iijyócúuvéne néé Jetsóoke:

—Ávyéjuúbej, tátsímeménetu tsahdúnéécu ó dówajcáróo idáátsóméhjike. Áánetu tsaatékée o állíñe pevétssíyé o áhdótsohíjcyáné ó óómichoó éhníñevújuco.

9 Áánéllihiyhéjháa Jetsóó néé díibyeke:

—Tehdújuco, muurá Aavaráaúvúj tsuuménémúhaabe u íjcyáábedívú tsúúca uwááboju wajtsíhi.

10 Muuráhjáa Míamúnáájpidívú o ípívyééveebe o tsáá ímítýúné pañévú mújtámeke o pájtyetétsoki.

*Dsíidsitu íjcyáné uwááboju
(Mt 25.14-30)*

11 Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó míamúnáake. Aaméhjáa Jerotsaréevu píihínáa míamúnáa ijtsámeí tsúúca Píívyéébé avyéjú böhówááveíñé.

12-13 Áámekéhjáa uwááboobe nééhi:

—Tsaapíhjáa íhtsútúméejpi íjcyáabe tsícyoomívú ipyééíñé ihde 10-meváké iúniú múnáadityú ipíhjyúcumeke dsíidsidívú iwájtúne nééhi: “Éeneri méwákímyeícyó téhulle o íjcyáné hajchóta.” Ehdúhjáa diityéké ipítýácoíñúne técoomívú memévatéébé ihcyóómí avyéjuube ijcyaki.

14 Árónáacálhjáa díibyé cóomi múnaa tsá ímíllétu diityé avyéjuube dibye íjcyane. Áánelliihyéhjáa tsaatéké wallóómé díibye déjutu ditye iñéé ihcyóómí avyéjuube dibye íjcyane múha ímíllétúne.

15 Árónáacálhjáa tsúúca meménümé páñétúejpi ihcyóómí avyéjuube dibye ijcyaki. Átsihdyúhjáa óómiibye teene ihcyóómivu. Aabéhjáa iwájtsidu pi-hjyúcú iúniú múnáake dsíidsidívúu iwájtuíñúmeke múhduná ditye llíyaatétsóné iwáájácuki.

16 Áábekéhjáa ímí wákímyeííbyé nétujkénúhi: “Ávyéjuúbej, éhnée óhdivu u pícyoíñúne dsíidsi ó llíyaatétsóhi.”

17 Áánelliihyéhjáa íavyéjuube néé díibyeke: “Tehdújuco. Muurá eene múhdurá néérone ímí ú tehméhi. Áánellii uke ó pícyoó 10 coomívá avyéjuube u íjcyá imiáábé u íjcyánellíhye.”

18 Áhduréhjáa tsijpi nééhi: “Ávyéjuúbej, éhnée óhdivu u pícyoíñúne dsíidsi téhdure ó llíyaatétsóhi.”

19 Áánelliihyéhjáa idyé neeve díibyeke: “Tehdújuco. Áánellii téhdure imiáábé u íjcyáábeke ó pícyoó 5 coomívá avyéjuube u íjcyaki.”

20 Áanetúhjáa tsijpi nééhi: “Ávyéjuúbej, íñé didsíidsi éhnée óhdivu u pícyoíñúne o pícyohíjcyáne.

21 Ópee ó waajácú ímítyuube u íjcyáabe díwákímyéí halluvují dsíidsíjike ú ékéévehíjcyáne. Muuráhjáa íhtsútúnetu o llíyaatétsóné imiátsíí ú újcúiyáhi. Aanée o wájácúne illure ó pícyoó didsíidsi.”

22-23 Áánelliihyéhjáa íavyéjuube néé díibyeke: “Aanée idyé ímítyuube o íjcyane wájácú u néébe ¿iveekí tsá u pícyootú dsíidsi téhmémeíhíjcyája pañévú tétsihvu ditye wákímyeíchóné óóma llíyaatéýoki? ¿iveekí ímítyuube uu?”

24 Ehdúhjáa díibyeke iñétsihdyu tétsihyi íjcyámeke neébe: “Áánúdityu eene dsíidsi medójtúcúne maájcú eenée ihñé pámé ehnííñevúrélle llíyaatétsóóbeke.”

25 Áánelliihyéhjáa nééme díibyeke: “Ávyéjuúbej, árónáa tsúúca mítyanéjuco díibye dsíidsi.”

26 Áánelliihyéhjáa neébe: “Ehdu múúne méemeenúhi. Muurá ihñé llíyaatétsómeke éhnííñevu tsiiñé máajcú ditye illíyaatétsoki. Áanetu pevénéré pícyohíjcyámedítýú medójtúcúhi.”

27 Téhdure eene avyéjuube o íjcyane iimillétúne oke múnáátsohíjcyámeke ííllevu metsíváne o ííténáá médsíjivétso.”

Jerotsaréé pañévú Jetsóó úcaavéne
(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Ja 12.12-19)

28 Ehdúhjáá diityéké iuwáábóné boone Jetsóó péé ímamyémuma Jerotsaréevu.

29-30 Aaméhjáá úújeté Bepajéema Betáániá coomícyú únuri oríívo bájú íjcyátsihvu. Átsihdyúhjáá müítyétsikye ímamyémudítyú ípiihiré coomívú iwáállóómútsikye neébe:

—Cána écoomi ípiihiré cójomity óóma méujcúté íayáne íijuwúukej. Múikyé dííbyedi úllétuube dóhjiváábeke metsíñaáyóne métsívaco.

31 Aane tsaaate ámuhtsikye ‘ívéébeké ámuhtsi métsíñaáyó’ néhajchíí méneéco: “Ávyéjuubéne mühntsikye néénellílhye.”

32 Ahdújucöhjáá péémutsi dibye néhdújuco úújeténé dííbyedívu.

33 Áabekéhjáá dityétsi tsíñaáyórónáá áabáajte nééhií:

—¿ívéébeké ámuhtsi métsíñaáyóhi?

34 Aánellíihyéhjáá neemútsi:

—Ávyéjuubéne mühntsikye néénellílhye.

35 Aamútsihjáá tsajtyéjucóó dííbyeke. Áábé hallúhjáá wájyamúúnevu ííhbóne Jetsóoke néríjcyáróme.

36 Áijyúhjáá dibye péijyu juuva míamúnaa íhbó íwajyámuunévu.

37-38 Aaméhjáá dííbyeke úraavyémé tsúúca oríívo bajúvú pííhime méenúráítyuróné dibye méenuhíjcyáné hallúvú Píívyéébeke dúúrvámé kékávánecoba wáñécohíjcyá:

—¡Ñóoojo! Átsihdyúhjáá nehíjcyáme:

—¡Maímijyu áánu Píívyéébe mémeri tsááneéj! ¡Ahdícyane metsu ímíjyuuri Píívyéébeke maávyéjútsoki!

39 Ehdúhjáá ditye néénáá tsaaate paritséomú diityé pañe íjcyame néé Jetsóoke:

—Ávyéjuúbej, aatyé díuráávye múnáake duhba ditye cíúvéhulléré ííjcyaki.

40 Árónáacähjáá neébe:

—Muurá ditye dáíívyérónáá néwayúúneréjuco íhjyúcunúiyóne.

41 Aabéhjáá tsúúca Jerotsarééj piíhivú ímamyémuma úújetéébé tétsihdyu técoomi íítténe kímoovéhi.

42 Aánemáhjáá neébe:

—Múhdutú ihduu ámuha Jerotsarée múnaa méwaajácúiyá Píívyéébema ámuha tsaímýé meíjcyáiyóné íjcyájúcooróné. Árónáá tsá tene ámúhadívú böhówáávénityú ámuha mecáhcújtsótúnélliílhye.

43 Muurá ámúhakye ímityúné pájtyeeéhi. Ámúhá munáá ámúha cójomí imicáávéne ámúhakye méénuúhi.

44 Aame ámúhakye idsíjivétsóné páneere ámúhá jaaháñé wácávyáhcoó Píívyéébe ámúhakye piaabójúcooróné ámuha metáhjállehiíjcyáné déjúcotu. Ehdúhjáá neebe Jetsóo.

Duurúvájá pañétú náhjíhe múnáake Jetsóó bóayóne
(Mt 21.12-17; Mc 11.15-19; Ja 2.13-22)

45-46 Aabéhjáa duurúvájá pañévú iúcáávéne náhjíhénújcatsímyeke téjá pañétu ibóáyóne nééhi:

—Muurá Pívyéebé waajácuháámitu nééneé: “Íjya tahjya téejá lliiñévú míamúnaa óoma íljyúvahíjcyáijya.” Aaja ɿiveekí ámuha naní múnáá jarýéjuco medíllone?

47 Aanéhjáa paíjyuvaré téejá pañévú dibye úwaabóné tsarílehíjcyámé llúuvájté avyéujtee, taúhbájú uwáábojtee, tsijtye avyéujtee, íjcyame. Aaméhjáa ítsámeíhíjcyá ɿné hallútú díbyeke ídsíjivétsóiyóne.

48 Árónáacáhjáa tsá ɿné hallútú ditye díbyeke méenúíturó mítyaméhjáa ímí díbyé uwáábó ɿtsúcunúnélliíhye.

20

Jetsóó ihtsútu

(Mt 21.23-27; Mc 11.27-33)

1-2 Aabéhjáa Jetsóó duurúvájá pañévú pajtyéteju úwáábónáa llúuvájté avyéujtee, taúhbájú uwáábojtee, túkevéjtsojtee, íjcyame itsááne díbyeke nééhi:

—¿Aca múubé ihtsúturí u íjyaabe eene ehdu nénehjí ú méenuhíjcyáhi? Cána múúhakye duubállej.

3 Áánélliihyéhjáa neeve diityéke:

—Áyu cána téhdure ámúhakye ó díllone oke máaňújcu.

4 ¿Acáa múaá tsótsohíjcyá cáhcújtsómeke? ¿A Pívyéebépeé, mítyá míamúnaárée nééjuri?

5 Áánélliihyéhjáa tsamééré néjcatsíhi:

—Muurá ‘Pívyéebé’ nééjuri tsótsohíjcyáábe’ menéhajchíí meke nééíyoóbe: “Áabékéráhjáa ɿiveekí tsá ámuha mecáhcújtsotúne?”

6 Áánetu ‘míamúnaárée nééjuri’ menéhajchíí meke diitye míamúnaa tééné hallútú dsíjivétsóiyá néwayúúnevu iaámúneri. Muurá paméváré cáhcujtsó ímiáánéjucóo Pívyéebé ihjyú uu bálle múnáajpi diibye Jóáa íjcyane.

7 Ehdúlhjáa nééneri iñúhnévéne nééme iwáájácutúne.

8 Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Aanéjíiva idyé ámúhakye ó úubálle múubé ihtsúturí o méenuhíjcyáne.

Úmihé tehmé mínaa múhdurá dáríívemeñetu íjcyáné uwáábo

(Mt 21.33-44; Mc 12.1-11)

9 Téhduréhjáa tsiiñe úwááboobe nééhi:

—Tsaapíhjyáa iúmíhe bajtsó tsanééré óóvaá. Ápallívuhjáa tsaatéké ityéhmétoñúne peebe tsiéllevu tsúúcaja téhulle iíjcyáihullévu.

10 Áhullétúhjáa tsúúca tépalli néévane iwáájáctsuhvu wálloobe iúniú múnáájpike díbyema ditye iwállóóro ténetu díbye éhné íjcyadúne. Ahdújucóhjáa pééróóbeke ditye méenúpjejtsónetu dibye óómiñe íeveébe.

11 Áánélliihyéhjáa tsíipiikye dibye wállóóróbeke téhdure iúhbáne méenúpejtsóme. Aabéhjáa idyé oomí íeveebére.

12 Áróné pañéhjáa tsíipiikye dibye wállóóróbeke téhdure ditye túúvátsónetu illuréjuco dibye wááneé.

13 Áánéhjáa diibye úmihé aabájaabe nééhií: “¿Aane muhdúi íñe teéne? Áyu cána hájchíwu mítyane o wájyúróóbekéréjuco o wálloókij. Dííbyeke íhya avyéjúulléiyóme.”

14 Ehdúhjáa iñééne illíkyeréjuco dibye wállóóbeke iájtyúmíne néjcatsímye: “Aabye muurá illíyéjuco íñe cááníñúiyóne. Áánéllii metsu dííbyekéréjuco medšíjivétso mehnéréjuco tene ijcyaki.”

15 Ahdújucóhjáa tétsihdyu kékuméllevu itsájtyéébeke ditye dsíjivetsóne. Ehdúhjáa Jetsóo iúúbállétsihdyu nééhií:

—¿Aane íñe diibye tépallí aabájaabe itsáácooca muhdú méenuú diityéké eenée iúmihévú dibye téhmétsóiñúmíne ímityúné dáríivémeímyeke?

16 Muurá diityéké tééné hallútú iidsíjivétsóne tsíjtyekéréjuco dibye téhmétsóiñé tépallívú.

Ehdúhjáa Jetsóo néénéllii tétsihyi ijcyame nééhií:

—Óvíi ihdyu Píívyéébe múúhakye tehmé tehdu muha meíjcyátuki.

17 Áánéllihiyhéhjáa Jetsóo diityédívú iiiiténe nééhií:

—¿Aca muhdú nééiyóné Píívyéébé waajácuháamítu illu nééhií:

Tsaúpe nééwayu jááháñé wákimyéi múnua iñéhnilléne waagóórou pícyámeí ímichi tééetu jaa éjkéu?

18 Aane muurá teeu nééwayúdú o néebé uwááboju cáhcújtsotúmíne müjtaáhi. Áamedívú o cágobáávatécooca illuréjuco ditye wágóóóveíñé.

Íñújí avyéjúubé wáábyuta dsíidsike ditye áhdotsóne

(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mc 12.12-17)

19 Ehdúhjáa Jetsóo taúhbájú uwáábojtémá llúuvájté avyéjuktéké múú lléboobódú úwaabóné iwaájácúne imíllerómé téijyúré dííbyeke iékeevéne. Árónaacáhjáa illityémé míamúnáadi.

20 Aaméhjáa ímiáámédú tsaatéké dííbye éllevu wallóó ditye dííbyeke avyéjúubedityú díllone dibye múhdurá áñújcúhajchíi tééné hallútú dííbye éllevu itsájtyéroki.

21 Aaméhjáa neeté dííbyeke:

—Uwááboóbej, muha muurá méwaajácú tehdújuco u úwáábohíjcyáné keená Píívyéébe míamúnáadívú tújkevééllejító tsíjtye múhdurá úhdivu iítsúcunúróneri iicívétuuubére.

22 Aabe cána múúhakye diñle díicyánéjcutuj: ¿A tehdújuco ávyéjuube romáánómuube ijcyáábé wáábyuta dsíidsike ditye áhdótsohíjcyáné maáhdóiyóne, mityá tsáhaáj?

23-24 Ehdúhjáa ímityúné iítsámeíñemáyé ditye nééne Jetsóo iwáájácúne néé diityéke:

—¿íveekí ehdu ámuha oke médáriivéhi? Áyu cána oke méuujétsó dsíidsijivuj. Ahdújucóhjáa ditye úújétsoji iiiiténe neébe: ¿Aca múhúmi náávé eéne? Áhdure ¿mumémé eene tééjitu? Áánéllihiyhéhjáa néémeé:

—Tséétsá húmi náávé. Áabe méméré íñe tééjitu.

25 Áánéllihiyhéhjáa Jetsóo néé diityéke:

—Ané wa ihdyu diibye Tséétsáke mááhdohíjcyá dííbye éhnéjuco ijcyanévu. Áánetu ihdyu Píívyéébeke máácuhíjcyá dííbyé wáábyuta ijcyanévu.

26 Ehdúhjáa dííbyeke dárííverómé tsá píívyetétú dííbyedívú iñéétsóiyóne. Aaméhjáa ehdu dibye nééneri iúllévenúne tsá iiná ihjyuvájúcootúne.

*Dsíjivémé muhdú tsiiñe böhüne tsaate díllone
(Mt 22.23-33; Mc 12.18-27)*

27 Áané boonéhjáa tsadotséomudítýu tsaate péé dííbye éllevu medsiíjivémé tsiiñe meböhüne cähcújtsotúme.

28 Aaméhjáa néé dííbyeke:

—Uwááboóbej, Moitséeúvúhjáa muurá néé tsaapi méwadívú tsíimávátuube dsíjivéhajchíi íñahbéréjuco díílleke táábávaíne dííbyeréjuco itsíimáva díílledívú iñáhbeúvúu tsíimáváiyóne.

29 Aanée ijcyámé 7-meva tsané nahbémü. Áamedítýuu ámíaabé ityáábávárólléjtane dsíjivé tehdu tsíimávátuúbe.

30 Áané boonée bóneebe díílleke táábávároobe téhdure dsíjivé tsíimávátuubére.

31 Áané boonée tsijtye bónejte díílleke táábávarómé téhdure dsíjivé tsíimávatúme.

32 Áane nihñévúrée díílleréjuco dsíjivéne.

33 Aane cána múúhakye diñe Ɂcáábyé taabá ímichi dille íjcyáíñé tsiiñe ditye böhücoóca?

34 Áánéllihiyéhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Muurá ihdyu iíñújiri ijcyame táábávácatsíhi.

35 Áanetu ímiáámé dsíjivémé tsiiñe böhüime níjkyéjiri ijcyácooca tsáhájuco táábávájcatsíityúne. Tsíhdyuréjuco ditye íjcyáíñé.

36 Aame tsáhájuco dsíjivéityú Piívyéébej tsíimé ijcyame níjkyéji múnaáduréjuco néémeé.

37 Muurá ímiááné dsíjivémé tsiiñe böhühi. Muuráhjáa Moitséeúvú teene úúballé úmhéhéwu péétécumúné pañétu Piívyéébe dííbyeke illu nééneé: “Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, ijcyámé Piívyéébé ó ijcyáhi.”

38 Ehdúu Piívyéébe néénetu méwaajácú ditye ijcyane. Muurá ditye ijcyátuca tsá dibye nééityuró diityé Piívyéébé ijcyane. Muurá dííbyedívú tsá múha dsíjivetú tétsihjí daíhañe.

39 Ehdúhjáa diityéké dibye néénéllii tsaate taúhbájú uwáábojtédítýu nééhií:

—Uwááboóbej, tehdújuco u nééneé.

40 Aaméhjáa tsáhájuco dííbyeke tsiiñe díllotúne.

*Muubá Críjto ijcyane
(Mt 22.41-46; Mc 12.35-37)*

41 Áijyúhjáa idyé Jetsóó néé diityéke:

—Ɂaca muhdú iívane ámuha ménehíjcyá Críjto Dabííuvúj tsíiménémúhaabe íjcyáíñé?

42-43 Ááneráhjáa dííbyeúvú ijcyároobe dííbyedítýu néé iwaajácuháámitu: Ávyéjuubée néé Táavyéjúúbeke: “Cána táuniúvúi diicya dímunáake o táhjáné hajchóta.”

44 Ehdúhjáa muurá Dabííuvú dííbyeke Íavyéjúúbedi dillóhi. Aane Ɂmuhdú dííbyeúvúj tsíiménémúhaabe íjcyáibye Críjtoó? Ehdúhjáa Jetsóó nééhií.

*Tauhbájú uwáábojtéké Jetsóó núcójívetsoine
(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40; Rc 11.37-54)*

45 Aabéhjáa pámeere lléebónáa néé ímamyémuke:

—Téiihbúwá tsáma méíjcyaco.

46 Tsá múu iívatú eene aatyé taúhbájú uwáábojte míamúnaa diityéké iávyejúllékíyé cááméjacobájivu úcámefhíjcyánetu. Muurá pihcýáávejááné pañe imillémé iboohówátsihjívüré iácuuvéne. Áhdure wañéhji pañe imillémé iímitsihjívüré imájchone.

47 Aame pílbájyujte walléémudítýú dótuhíjcyá diityé jaaháñe. Ááné nucójí muurá cááménécobaúvú ihjyúvhahíjcyarómé Pívyéélbema. Ehdu muurá dáríívemeímyeke Pívyéébe ícúbáhraáhi. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

21

Pílbájyulle dsíidsike pícyoóne

(Mc 12.41-44)

1 Aabéhjáa duurúvájá pañe ijcyánáa míamúnaa picyóócunú dsíidsike Pívyéébé wáábyuta. Ehnéva müunaáhjáa mítyanéhji picyóóhi.

2 Áánáacáhjáa pílbájyulle idátsó picyóó mííhwuúcúre.

3 Aanéhjáa iíiténé neébe:

—Ámuúhaj, muurá áámye pílbájyulle idátsó néérolle picyóó pámé ehniíflévüre.

4 Muurá tsijtye dsíidsívarómé picyóó uhjénéhjíre. Áánetu pícyoolle páneere tééne tájpí iijcyáiyóne.

Duurúvaja wágóóvéiñé Jetsóó nééneé

(Mt 24.1-2; Mc 13.1-2)

5 Téijyúhjáa tsaate ímamyémudítýú ihjyúvá duurúvaja imíwu néwayúúnetu méméneíñeri, ditye bóhbánuhíjcyánéhjítu imíwu teja ícyáávetsámeíñéhjíri.

6 Áánélliíhyéhjáa Jetsóó nééhi:

—Ároja muurá wácavyáhcáméíhi.

Jetsóó tsááíñé ihde pájtyéiñéhji

(Mt 24.3-28; Mc 13.3-23)

7 Ehdúhjáa dibye néénelíñi diibyeke néémeé:

—Uwááboóbej, ¿aca müíjyú pajtyéiñé eene müúhakye u néhíjcyanéhji? ¿Aca iínetú muha méwaajácuú tsúúca tehdu tene pájtyeíñé?

8 Áánélliíhyéhjáa neébe:

—Ehdu nééme tsáma wajácútsi méíjcyaco ámuha maállitsámeítyuki. Muurá o tsááíñé tsúúca pííhícooca íjcyáimyé mítyame óhdi díllómeímye. Aame nehíjcyáa diibyejuco Críjto iijcyane. Árómeke mécáhcújtsodíñé.

9 Téhdure pahúlleváré méménujcátsí ijcyáné uubállé ámuha mellééboóhi. Áróneri méíllityédiñé. Pane méijtsúcunúdí téijyu tsúúca o böhówááveíñé. Tsáhái téijyu o böhówáávetyúne. Árónaa ihdyu ehdu nénehji tujkénú pájtyeéhi.

10 Muurá tsáné iíñújí münaa tsííñé iíñújí múnáama méménujcátsíhi.

11 Áhdure ávyétá ihnáhó iíñújí vááuméíhi. Áijyu íjcyáíñé ájybááne, cheméháñé, pahúlleváre. Áhdure iévéhoowávú apííchó nénehji böhówááveéhi.

12 Ehdu nénehji pájtyéiñé ihde cáhcújtsotúmé ámúhakye iícúbáhraméke tsájtyéé pihcýáávejááné pañévú muhdú ámuha meícyahíjcyáne ámúhakye

idílloki. Áhdure ámúhakye ííñújí avyéjujté éllevu itsájtyémeke cuvéhoojánuímye. Ehdu muurá ámúhakye míamúnaa dáríiveé oke ámuha meúráávyéné déjúcotu.

13 Ááné hóowari ámuha táuwááboju diityéké meúwááboóhi.

14 Árónáa ihdu tsá ámuha meíjyácunúityú muhdú ámuha diityémá meílhyúvááñneri.

15 Muurá ihdu ámúhakye ó ájcuú muhdú ámuha diityéké meúwáábóíné tujkévejúvu. Áijyu ámúhakye múnáátsohíjcyámé illure ámuha maálliñé néhíjcyámé ámúhadívú tähjátsáméíhi.

16 Muurá ámúháj caanímú, ámúhá nahbémú, ámúha hájkímú, tsijtye ámuha menáhbévhíjcyároméhjí ámúhakye téijyu ímityúné dáríiveéhi. Muurá tsaatéké ámúhadityú dsíjívétsoimye.

17 Ehdu muurá oke cáhcújtsotúmé ámúhakye tsarílleé oke ámuha meacáhcújtsóné hallútu.

18 Árónáa tsá ámúhá níwáujííne íjcyárnetu tsájíubáré wágóóvéeityúne.

19 Ahdícyane ihdu ámuha panéváré maáábúcúhajchíí měpájtyéteéhi.

20 Áhdure tsííñé iñújííne míamúnaa Jerotsaréé mícaavéné ámuha mewáájácúcooca műu néé tsúúca técoomi wágóóvéeíñé.

21 Áijyu méwáácunúcó cáméhbaúnevu Jodéa iñújí míamúnaa ámuha meíjcyame. Áhdure técoomi míamúnaa óvíi néhi wáácunú tsiéllevu. Aane íúmihé pañe íjcyame íoomíjyúcohdi técoomívu.

22 Ehdu íjcyáíñé ícúbahraméí míamúnáama ditye ímityúné dáríívemeíhíjcyáné déjúcotu Píiyééebé waajácuháámitu tene némeídyújuco.

23 ¡Máidáátsoju tsáma tene pájtyéíñé téijyu walléémú éevájtema tsijtye ñohñójtéréi iñtsíiméwuúmú íjcyámeke! Muurá ávyétá kimóhcó nééné ícúbahraméí pájtyeé téijyu ííñújiri íjcyáné míamúnáadívú Píiyéébe cágobáávatécoóca.

24 Tsaatéké muurá dsíjívétsoimyé méenujcásí pañe. Áánetu tsíjtyeke tsajtyéimye tsíñehjí iñújíinévu. Ááné boone jodíomú íjcyátúné míamúnaáréjuco teene Jerotsaréé cáávácuíñé Píiyéébe diityédívú técoomi ihvéjtsóné hajchótá tétsihyi íjcyaki.

Jetsóó tsáácooca pájtyéíñéhjí

(Mt 24.29-35, 42-44; Mc 13.24-37)

25 Aane ehdu nénehjí pájtyéne boone nuhba cóójiejpii, péjcoejpii, míícuruu, íjcyane múhduréjucó íjcyáíñé. Téhdure ávyétá ihnáhó móñañe nóljhíñeri cáhcújtsotúmé illílyééhi.

26 Éhdúcóbaúvú nénehjí ííñújiri íjcyácooca muurá míamúnaa iillityéneri illuréjucó wájácrátúúúveéíñé. Ehdu páneere íévéhóowari íhtsútunéhjí íjcyane mujtáraba íjcyááhi.

27 Áijyu ihdu Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe páneere táihstsútú táavyéjuma ojtsó pañétú ó böhówááveéhi.

28 Ehdu tene pájtyécooca műu illure ímíjyuuvéhi. Muurá tééné boone tsúúca ámuha máállíjchuú múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu. Áijyu ihdu tsaímiyéjuco ámuha meíjcyáíñé.

29 Téhduréhjáa tsíiñé diityéké neébe:

—Cáhawáá méíjtsúcunu higyeéráhema tsíiñé uméhéénené muhdú íjcyane.

30 Muurá térehjí béljívácooca tsúúca méwaajácú píjcyaba píihine.

31 Ahdu ííñújiri ténéhjí íjcyácooca méwaajácuco tsúúca Pívyéebé avyéjú böhówávéíñe éévé úújeténe.

32 Aane ímiááné ámúhakye o néé ehdu nénéhjí pájteiñé íñéi ííñújiri páhdure míamúnaa íjcyápíñáaáca.

33 Muurá ííñújima páneere iévéhóowari íjcyanéhjí wágóóveéhi. Áánetu íñe ámúhakye o néhijcyáné tsá máujyu wágóóvéityúne.

34 Áánéllii tsáma téibúwá méíjcyaco tsiiñe o tsáábe ámúhakye o túvaaovátu llíiyicyáveháñeri, tsíñéhjiri, ámuha meíjcyámeke.

35 Muurá iimillédüré íjcyámeke ó ábájínéjcuú éhne múúne iyáábeke dahpe ábájínejcúdu.

36 Áánéllii múu téibúwá iíjcyáne Pívyéebema paíjyuvaré ihjyuvá ténéhjí ámúhakye imújtátsótuki. Áijyu ihdyu ámuha méúújéteé óhdivu Míamúnáápidívúu o ípívyéevéébedívú iñerí núcójpívetúume.

37 Ehdúhjáa Jerotsáreeri íjcyabé Jetsóó duurúvájá pañévú úwáábohíjcyáhi. Aabéhjáa meíjyunúdú pehíjcyá oríivo bájú íjcyátsihvu tétsii icyuwaki.

38 Aanéhjáa paíjyuvaré cùuvénetúré míamúnaa pehíjcyá duurúvajávú dííbyé uwáábó illéébúcunúki.

22

Jetsóoke iékééveíñé ditye pítyáócjcatsíñé

(Mt 26.1-5, 14-16; Mc 14.1-2, 10-11; Ja 11.45-53)

1-2 Téijyúhjáa pajtyété wañéhjí oóriýtyúne pááá máchómeíhíjcyáné wañéhjí lleeváriýyuco íjcyánáa llúúvájté avyéjuytémá taúhbájú uwáábojte íjtsámeí muhdú Jetsóoke iidsíjivétsóiñe. Árónáacáhjáa íllityémé míamúnáadi.

3 Áánéacáhjáa Jóóda Ijcarióté pañévú tsúúca Naavéné úcaavé tsaapi Jetsóó mamyémüejpi íjcyáábé pañévu.

4 Aabéhjáa péé diutyé llúúvájté avyéjuytémá duurúvájá tehméjte éllevu dityémá ipítyáócjcatsí muhdú dííbyedívú iékéévetsoíñe.

5 Áánerihjyáa iimíjyúúvéne imíllémé dííbyeke iáhdone.

6 Áánélliihyéhjáa íjtsámeíjyúcoobe mítyane míamúnaa íjcyátsihvu dííbyedívú iékéévetsoíñe.

Ímamyémuma Jetsóó májchone

(Mt 26.17-29; Mc 14.12-25; Ja 13.21-30; 1Co 11.23-26)

7 Aanéhjáa tsúúca teene pajtyété wañéhjí oóriýtyúne pááá máchómeíhíjcyáné wañéhjí pañé tsájaatsá múnnaa obééjake dsíjivétsohíjcyáné wañéhjí lleevájucóóhii.

8 Áíjyúhjáa Pééedorómá Jóáámútsikye Jetsóó nééhi:

—Mééma méemeenúté wañéhjí májchó memájchoki.

9 Áánélliihyéhjáa neemútsí dííbyeke:

—¿Aane kiávú ú imíllé muhtsi meméénune?

10-11 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ámuhtsi Jerotsáreemu mepéémutsi tsaapi llíyíhyori nújpáñújéébedívú meúújetéébema mepééne tééja múnáájpikye méneéhi: “Múúhá uwááboobéne

múhtsikye néé kiává íchii tsaho míjcoho íjcyane tééhó pañevú dibye múúhama pajtyété wañéhji májchó májchóhíyo."

12 Áánéllii ámútsikye úujétsóoibye córiihócoba néého tsúúca ímíbájchómeíhyó cáámééijiri íjcyahóvo. Ááhó pañevú méménuco.

13 Ahdújucóljáa péémutsi dibye néhdújuco iúújeténe tééhó pañevú méénune majcho.

14 Aanéhjáa tsúúca ditye májchóíne éevé úújetédú majchójúcoobe ímamyémuma.

15 Átsihvúhjáa diityéké neébe:

—Ímí ó ijtsúcunú íñe pajtyété wañéhji májchó ámúhama o májchone ni-hnéréjuco. Tsúúca muurá ámúhadívú ó dsíjíveéhi.

16 Aane tsáhájuco tsiiñe ámúhama o wáñehjívatéityú íñe pajtyété wañéhji. Árónáa ihdyu páneere muhdú óhdityu úubállemeíhíjcyáné oke pájtyéné boone tsaméhjí Pívyéébé avyéjúrýéjuco meíjcyame mewáñehjívatéiñe.

17 Ehdúhjáa iñétsihdyu ado iékéévéne téhdújtsoobe Pívyéébeke. Áánemáhjáa neébe:

—Áju, íñe pámeere maádo.

18 Muurá tsáhájuco tsiiñe ámúhama o ádóityú íñe óovajpácyó Pívyéébé avyéjuri tsaméhjí meíjcyáiñévújuco.

19 Átsihdyúhjáa idyé pááaho iékéévéne téhdújtsoobe Pívyéébeke. Áánemáhjáa idyóhdáhínunévú diityéké iwájtúne neébe:

—Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho. Ehdu paíjuyuváré méménuhíjcyaco ámuha mepájtyeté o ícúbáhrámeíñé ámuha meítsaavéne.

20 Téhduréhjáa teene adówú diityéké iájcúne neébe:

—Íñe tátuypácyo náávé íjcyane úuballé muhdú ámuha meíyahíjcyáné pityájcoju tádsíjíveri tsíhdyuréjuco cápáyoovéiñé ámuha mepájtyetéki.

21 Aane muurá íchihyi mééma majchórí diibye óhdivu méénutsóoibye.

22 Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco óhdityu tene némeídýújuco oke tene pájtyeíñé Míamúnáajpidívú o ípívyéévéébeke. Árónáa ihdyu máídáátsóoju tene pájtyeíñé eene óhdivu méénutsóóbeke.

23 Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii díllójcatsímyé caabyé diityédítýú díisbyedívú méénútsoíñe.

Jetsóó mamyémú táchjájcatsí caabyé diityédítýú íhtsútuube íjcyáiyóneri

24 Átsihdyúhjáa táchjájcatsímyé caabyé diityédítýú íhtsútuube íjcyáiyóneri.

25 Árónáacáhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Muurá ííñújiri ávyéjuje imillé ityáuhbáné téénetu diityéké míamúnaa íhtsútuujedí idilloki. Ááne itsúcunúhíjcyámé tehdújuco imyéénune.

26 Tsá múu tehdú néétune. Muurá ihdyu idáátsóóbeúvú néébe tsaímíyé tsíjtyeke íicúvehíjcyaaibe íhtsútuube ijcyá pámé túkevítsoóbe.

27 ¿Aca caabyé íhtsútuube ávyéjuúbe? ¿A eene tsaímíyé ácuúcunúúbeke tsaapi majchótú íicúveébe? ¿Mityá eene díibyeke íicúveébej? Muurá míamúnaa ijtsúcunú eene tsaímíyé ácuúcunúúbeke tsijtye íicúveebe íhtsútuube íjcyane. Áánetu ihdyu eene íicúvehíjcyaabédú o néébe ámúhama o ijcyá ámúhakye o piááboki.

28 Muurá ávyétá imityú nénehji oke pátyehíjcyárónáa ímí ámuha óóma méijcyá oke íhvéjtsotúme.

29 Áánéllii ámúhakye ó picyóó Llihíyoo oke pícyohdu avyéujite ámuha meijcyaki.

30 Áámema muurá iiné imijyaú ámúhama ménahbévájcátsí táavyéjuri. Aame ámuha ijraéémú 12-hava íjcyámedítýú cáhcújsótúmemá méímibájchoó muhdú ditye ícyahíjcyáne.

*Jetsóó úúballé Péedoro tóónúmeiññ
(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Ja 13.36-38)*

31 Ehdúhjáa iñétsihdyu Jetsóó Tsimóoke nééhií:

—Tsímoj, Naavéné Píívyéébeke táúmeí ámúhadítýú iñéhco caabyé ímiáábé íjcyáabeke éhne múúne tríígotu iimí menéhcodu.

32 Árónáa tsúúca díhyallúvú ó tátumeí piáabó oke u íhvéjtsotuki. Aabe ihdyu óvíi díñahbémuke ú píaaabó téhdure ditye ímí oke iúráávyeki.

33 Áánélliihyéhjáa neevee dííbyeke:

—Tehdújuco, Ávyéjuúbej, ímiááné tsá uke o íhvéjtsóityúne. Muura uke ditye cùvéhoojánúcooca óómájuco ditye meke cùvéhoojánuíññ. Áhdure uke ditye dsííjivétsócooca óómájuco ditye meke dsííjivétsócooca.

34 Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Árónáa muurá, Tsimo, ípyejcójoco oke u úráávyeróné u tóónuúñé cáracái májtsíváatúné ihde 3-ijyúva.

Jetsóó ícúbáhrámeiññ pííhíjucóone

35 Átsihdyúhjáa tsiiññe neevee diiityéke:

—Éijyúu muurá ámúhakye uwáábovu o wállóócooca o néé ámúha dsíídsíma tsípaajíí ámúháj tühápajíné ámuha metsájtyétuki. ¿A téijyúu tsáneetu ámuha mévííohi?

Aánélliihyéhjáa néémeé:

—Tsáháa muha iinetú mevííotúne.

36 Áánélliihyéhjáa neevee diiityéke:

—Árónáa ícyooca métsajtyécó ámúha dsíídsii, ámúhá niitsúmuu, íjcyane. Áanetu nítsuwáávatúmé óvíi hállújea íwajyámú iñáhjíhénúne íniitsuwá ujcúhi.

37-38 Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Ávyéjuúbej, íjcyawáácú míwáácu múúhadi. Áánélliihyéhjáa neébe: Íhya téhdwuáácújuco. Muurá tsúúca oke pajtyeiññ tsúúcajátújucóo Píívyéébé waajácuháámitu illú óhdityu tene néhdújuco: “Muurá ímityúmé raahórí itsájtyéébeke téhdure ímityúúbedi dilloímye.” Ehdúhjáa óhdityu tene némeídýújuco muurá oke tene pájtyeiññ.

*Píívyéébema Jetsóó íhjuyváne
(Mt 26.36-46; Mc 14.32-42)*

39 Ehdúhjáa ímamýémuke iñétsihdyu ipyéhíjcyádú oríivo bájú íjcyátsihvu péébema téhdure péémeé.

40 Átsihvúhjáa iúújetédú neevee diiityéke:

—Píívyéébema méihjyúvaco ámuha mávaríjchojúúnevú metáhjátsámeítyuki.

41-42 Ehdúhjáa iñééne iiñeebe diityédítýú éhne műúne nééwayu maáámune úújeténé hajchóta. Átsihvúhjáa imimóóúvene Píívyéébema ihjyúvaabe nééhi:

—Ayúu Tááccáániíj, muhdú u néhajchíi óvíjyacooóné o ícúbáhrámeíñe. Árónáa idyé tsá o ímillédú u méénúityúne. Wa ihdyu muhdú u ímillédú óoma meénuj.

43 Áabedívúhjáa níjkyéjí múnáajpi böhöwaavé dííbyeke iipiááboki.

44 Aabéhjáa ihnáhó tééneri ávyevécunúúbé Píívyéébema ihjyúvaabe tówaane waapé tújpácyoma.

45 Átsihdyúhjáa ímamyému éllevu péébe úújeté dííbyeke ikímóóvéne pávyeenúmé cuwári íjcyámedívu.

46 Áámekéhjáa neébe:

—¿Muhdúami iiñane ámuha mécuwaj? Maájkyéne méihjyúvá Píívyéébema mávaríjchojúúnevú ámuha metáhjátsámeítüki.

Jetsóoke ditye ékeevéne

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Ja 18.2-11)

47 Ehdúhjáa dibye néénáa tsúúca mítyame míamúnaa wajtsí tétsihvu. Áámekéhjáa Jóóda tsuullé tsaapi dííbyé mamyémúejpi íjcyáabe. Aabéhjáa dííbyedívú iwájtsíne chohchócú dííbyeke.

48 Áánéllihiyéhjáa neébe:

—¿Aca muhdú eene, Joda, oke u chohchóneri óhdivu ú méénutsó Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéebedívú?

49 Aanéhjáa iitténe ímamyémú néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, métstu aatyéké meméénu méniiitsúmuri.

50 Árónáacáhjáa tsúúca tsaapi diityédítýú llúúvájté avyéjúúbé úníu múnáájpí núúmiho ímíánéjcéhe wállorihjúcuhí.

51 Áánéllihiyéhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Óvi íjcyáabe. Óvi ihdyu muhdú oke meenúme.

Ehdúhjáa néébere cámahjácó dííbyé núúmího.

52 Átsihdyúhjáa llúúvájté avyéjújtee, duurúvájá tehméjtee, túkevéjtsojee, íjcyámeke neébe:

—¿Aca muhdú éhne műúne ímityúné méenuhíjcyáabe éllevu ditye tsáhdu ámuha metsásá taéllevu niitsúmuma, cávaájcoháñema?

53 Áánerá íhyajchótá ámúhama duurúvájá pañe o íjcyáabeke keená muhdú ámuha oke meméénuhíjcyáne. Árónáa ihdyu ícyooca tsúúca ámúhaj tééveri Naavéné kyéhjíkímyelihi. Ehdúhjáa neebe Jetsóó.

Péédoro tóónúmeíñe

(Mt 26.57-58, 69-75; Mc 14.53-54, 66-72; Ja 18.12-18, 25-27)

54 Áábekéhjáa tsúúca iékéévéébeke llúúvájté avyéjúúbe jávú ditye tsájtyéébeke Péédoro úráávyeebe pehíjcyá diityé kemúellére.

55 Áíjyúhjáa lláhajtsívú tsaate icyújuwááñúnetu píhmílhíjcyáme élletu téhdure píhmííbe.

56 Áánáacáhjáa tétsíi wákimyéi múnáalle píhmírí íjcyáábedítýú nééhi:

—Áánúu muurá téhdure Jetsóoma ícyahíjcyáhi.

57 Árónáacáhjáa illure ityóónúne neébe:

—Tehdu, muulle, o wájácúnejíi dííbyeke.

58 Ááné boonéwuúréhjáa idyé tsijpi dííbyeke nééhií:

—Uu éhne téhdure diityéejpi.

Árónáacáhjáa neébe.

—Tsáha muúbej, tehdú diityéejpi o íjcyáábejíívari.

59 Ááné boonéhjáa idyé tsípiiyéjuco nééneé:

—Ímiááné muurá áánu diibyéjuco Jetsóomáa ícyahíjcyáabe Gariréa múnáajpi.

60 Áánélliihyéhjáa idyé neébe:

—Tehdu, muube, o wáájácúúbedijíí óoma ú ihjyúváhi.

Ehdúlhjáa dibye néénáa tsúúca cáraca májtsiváhi.

61 Áánélliihyéhjáa Jetsóó dííbyeke révoúcunúhi. Áánetúhjáa ítsááveebe dibyée nééneé: “¿Muurá ípyejco cáracái májtsivátuné ihde 3-ijyúvá ú tóónuú oke u úráávyeróne?”

62 Aabéhjáa tétsihduy áachívú ipyééne ávyétá ihnáhó tááhií.

Jetsóodi ditye úúhívaténe

(Mt 26.67-68; Mc 14.65)

63 Áánácacáhjáa Jetsóoke téhmeme dííbyedi iúúhívaténe meenúhi.

64 Dííbyé hálluúúcúhjáa iwátájcoóbeke iwábáájcóne néémeé:

—¿Cána waajácu múha uke ménunej?

65 Áánemáhjáa éhnííñevuré uu hívatémé dííbyedi.

Túkevéjtsojté úmíwari Jetsóó íjcyane

(Mt 26.59-66; Mc 14.53-65; Ja 18.19-24)

66-67 Ááné tsitsíívervúhjáa túkevéjtsojtee, lluúuvájté avyéjujee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame ipityácócatsíhíjcyátsihvu dííbyeke itsájtyéébeke nééhií:

—¿A ímiááné diibyéjuco uu míamúnáake pájtyetésoóbe? Cána múúhakye duubállej.

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá diibyéjuco o íjcyane ámúhakye o néérone tsá ámuha mecáhcújtsítýúne.

68 Pane ámúhakye o díllone ámuha maáñújcúne oke maácádsíjcaáyokíííva oke médiillóhi.

69 Aane cáhawáá óvíi ícyoocátú Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe íhtsútuube Píívyéébé úníuri ó ijcyáhi.

70 Ehdúlhjáa dibye néénéllii nééme dííbyeke:

—¿Áánélliihyéhaca ihdyu ímiááné Píívyéébé Hajchi uú?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Éée, diibyéjuco oó.

71 Ehdúlhjáa dibye néénéllii néjcatsímye:

—Íínélliihyécó tsijtye éhnííñevu dííbyé halluvú úúbálléiyáhi. Muurá íñe melléébóneriyé ímityúné ihjyúvaábe.

23

Pirááto éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene

(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Ja 18.28-38)

1 Aanéhjáa páméhcobáré Jetsóoke tsajtyé téené iiñújí ávyéjuube Pirááto éllevu.

2 Átsihvúhjáa dííbyé úmiwávú dííbyedívú iñéétsoro néémeé:

—Áánu míamúnáake íibórínuubéré pehíjcyáhi. Nehíjcyaaabe meeava íveekí ávyéjuube Tséétsa romáánómuubéré íjcyáábé wáábyuta dsíidsike ditye áhdotsóné maáhdohíjcyáne. Téhdure nehíjcyaaabe míamúnáakévá ipájtyetétsóñe. Áhdure nehíjcyaaabe muuhává jodíómú avyéjuube iíjcyane.

3 Áánelliihyéhjáa Piráátó néé dííbyke:

—¿Ava ímiááné uu jodíómú avyéjuúbej?

Áánelliihyéhjáa neébe:

—Éée, diibyéjuco oó.

4 Áánelliihyéhjáa Piráátó néé llúuvájté avyéjutémá pámeere tétsii tsijtye íjcyámeke:

—Áánerá tsá dibye iíné imítýúné méénúturóne.

5 Árónáacáhjáa tsíjpánécoba néemeé:

—Áánerá pámeere Jodéá iiñúji múnáake íibórínuubéré pehíjcyá múhdurá iuwáábóneri. Muuráhjáa Gariréá iiñúji múnáadityú tújkénuube iñé téenema ílléjuco tsááneé.

Heróode éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene

6 Ehdúhjáa ditye néénélli Piráátó dilló diityéké ímiááné Gariréa múnáajpi dibye íjcyáhajchíi iwáájácuki.

7 Aanéhjáa téhulle múnáajpíyuco dibye íjcyane ditye néénélli wálloobe dííbyke teéné iiñújí avyéjuube Heróode éllevu. Téiyúhjáa téhulle Jerotsaréeri dibye.

8 Aabéhjáa mítyane ímíjyuuvé Jetsóoke iájtyumíneri. Tsúúcajájucóhjáa dibye ímilleróné dííbyke iájtyumíné dííbyedityú ditye íhjyúvahíjcyáné illéebónema. Imilléroobéhjáa iájtyumíné dibye méénúrátyuróné méénune.

9 Áánemáhjáa mítyane panévráre díilloobe dííbyke. Árónáacáhjáa tsá dibye áñújcutúne.

10 Ájyúhjáa idyé tétsihyi llúuvájté avyéjutémá taúhbájú uwáábojte íjcyame imítýúné dííbyé hallúvú úúballéhi.

11 Áábedihjáa diibye Heróódé ítsodáhómuma iúúhívaténemáyé ujcó ávyéta ímí nééné wajyámuunévú ávyéjuube müúne úcáávéné wajyámuunévú. Áabékhjáa tsiiñe wálloobe Pirááto éllevu.

12 Téiyúhjáa diibye Piráátoma Heróódemútsí wajyújcatsí íhdée néhnillécatsílhíjcyáromútsi.

Jetsóoke ditye dsíjívétsóñe

(Mt 27.15-26; Mc 15.6-15; Ja 18.39-19.16)

13 Aanéhjáa Piráátó pihjyúcú pámeere míamúnáake llúuvájté avyéjutémá tsijtye avyéjutéke.

14 Áámekéhjáa neébe:

—Ámuha iñé áánuké taéllevu métsivá dibyévá míamúnáake imítýú dáríívehíjcyáné ámuha menéénema. Áábeke muurá iñé ámuha meéíteneríyé ó dílloráhi. Árónáa tsá dibye imítýuube íjcyatúne.

15 Muurá Heróódé íjcyároobe tsá wáájacute iíne imítýú dibye méénune. Áánellii muurá iñé óómíchoobe tsiiñe meéllevu dííbyke. Aabe iíne hallútú dsíjívélyónejíívari.

16 Áánéllii illure dííbyedívú o méénútsóne ó ácádsíjcaáyoóhi.

17 Ehdúhjáa Piráátó néé paíjyuvaré tsáápiikye cùvöhöójari íjcyámedítýú pajtyté wañéhjí pañe iichívyétsohijcyánellihye.

18 Árónáacáhjáa pámeere néé keévánécoba:

—¡Tsá muha meímilletú Jetsóoke maácádsíjcaáyónel ¡Barabáakéré muha meímillél meíchívyetsóne!

19 Ácocoahjáa diibye Barabáake cuvöhoojánúmé ávyéjujtéké dibye ímityúné dáríívehíjcyáné hallútú, téhdure dibye míamúnáake dsíjivétsohíjcyáné hallútú.

20-21 Aanéhjáa Piráátó Jetsóoke iácádsíjcaáyóné iimilléne tsiiñe diityémá lhjyúvárónáa éhniíñevüré néémeé:

—¡Wa ihdyu wátyétyehcútsó páwachékevu dííbyekj!

22 Áánellihyhéhjáa tsiiñe neébe:

—¿Aca iiné imityúné méenúube? Keenéiyó o wáájacúné dibye ímityúné méenune téené hallútú idsíjivéiyóné. Áánéllii ihdyu illure dííbyedívú o méénútsóne ó ácádsíjcaáyoóhi.

23 Árónáacáhjáa mítyane imillémé dííbyedívú dibye wátyétyehcutsóne.

24-25 Áánellihyhéhjáa awáá diibye Piráátó illuréjuco dííbyeké ihvejtsóné diityé hójtsí pañévú ditye iimillédu imyéenuki. Áánemáhjáa Barabáakéréjuco dibye iichívyetsóné imityuube íjcyánellii ditye cùvöhoojánúróobeke.

Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne

(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Ja 19.17-27)

26 Aaméhjáa Jetsóoke páwachékevu iwátyétyehcúihullévú tsájtyeme cábuuvé Tsirééne múnáajpi Tsimóó iúmihétu óómíbyedívu. Áabekéhjáa íhbutsómé Jetsóoke iwátyétyehcúiwachékevu.

27 Áiyúhjáa mítyane míamúnaa Jetsóoke úraavyéhi. Mít Yaméhjáa walléémú dííbyeké táamere pééhií.

28 Áámekéhjáa iiténé neébe:

—Ámuúha Jerotsaréé walléémuj, oke mékímóóvedíñé. Ámuháyé ihdyu mékímóóvemé. Pane ámúlháj tsíimékéré ihdyu mékímóóve.

29 Muurá ícúbáhraméí íjcyácooca ajchímú íjcyáné walléémú ímíjyúuveé itsíimávátúneri.

30 Muurá teene ícúbáhraméí íjcyácooca muhdú imyéénu míamúnaa neé muhdícyánécurí diityé hallúvú cáméhbaúné úhnóbáiyóné apáhajchíi idsíjíve apíchó diityéké tene pájtyéiyóné ihdétu.

31 Muurá iñe iiné imityú o méénútúróóbedi óhdi ícúbahráme. Aaméjíi mitáubá ámúhakte ditye méenúñé awáá múhdurá ámuha menéemeke.

32 Téhduréhjáa téjyu míityétsi ímityumútsikye tsajtyémé tsaijyú dííbyema idsíjivétsoki.

33 Aanéhjáa tsúúca ‘Niwáupáájí’ némeítsihvu iúújetétsóóbeke wátyétyehcúmé páwachékevu. Áábé únütúhjáa panéjcuvátú íjcyawachékéécetu wátyétyehcúmé diityétsi ímityumútsikye.

34 Áiyúhjáa neebe Jetsóo:

—Íjtyédi, Lli, díidaatsóve. Muurá tsá ditye wáájácutú iiná imyéenune. Áánáacáhjáa tsodáhómú néhcójcatsí caatyé dííbyé wajyámúúné újcuíñé.

35 Aanéhjáa mítyane míamúnaa iitehíjcyánáa ávyéjute dííbyedi iúuhívaténe néjcatsíhi:

—Tsíjtyeke muurá pátyetétsohíjcyáabe. Aabe cána óvíi pájtyetétsámeí ímiááné diibyéjuco Crijo míamúnáake pájtyetétsóóbyke Píívyéébe pícyooibe iíjcyáhajchííjyu.

36 Áhduréhjáa idyé tsodáhómú dííbyedi iúuhívaténemáyé biiñojpácyó kiwátyetu diibyeké ijchoráhi.

37 Aaméhjáa néé dííbyeké:

—Áyu cána bo pájtyetétsaméí ímiááné diibyéjuco jodíómú avyéjuube u iíjcyáhajchííjyu.

38 Áánemáhjáa dííbyé níiwáú caamééhullétú téwachéketu pícyóomé gríéegomuu, romáánómuu, jodíómuu, éhdúmé ihjyúrí illu icyáátunúne: “Áánu jodíómú avyéjuube.”

39 Áhduréhjáa dííbyé úníutu ímítumútsí iíjcyámútsidítýú tsaapi iúuhívaténemáyé néé dííbyeké:

—Áyu cána bo ímiááné diibyéjuco míamúnáake u pájtyetétsóibye u iíjcyáhajchíí meke pájtyetétsó.

40 Áánéllihiyhjáa iñahbéébé néé dííbyeké:

—¿Aca tsá eene u illityú Píívyéébeke? ¿A tsá u wáájácutú máhallúrí ímityúné iíjcyane?

41 Muurá ihdyu tehdújuco meícúbáhrámeíñé ímityúné meméénuhíjcyáné déjúcotu. Áánetu muurá áánú hallúrí tsá iínné imityú iíjcatúne.

42 Ehdúhjáa iñahbéébéké iñétsihdyu neebe Jetsóoke:

—Oke ihdyu dítsááveco díavyéjuri u iíjcyácoóca.

43 Áánéllihiyhjáa neebe dííbyeké:

—Tehdújuco. Muurá ímiááné uke o néé óoma u iíjcyáíñé táavyéjuri.

Jetsóó dsíjivéne

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Ja 19.28-30)

44 Téijyúhjáa cójíipñinétú iíñuji iíjyunú cuuvé tujkévevújuco.

45 Tsáhájucólhjáa nuhba ájchutúne. Áíjyúhjáa duurúvájá pañétúpañétútsíi watájco wájyámúwácoba dóchereeve tsahdúnéécú apáhajchíí wajítahnécu.

46 Aanáacáhjáa Jetsóó ávyétá ihnáhó illu wáníjcyámeíhi:

—Llíhij, Llihíyoj, oke duúcu. Ehdúhjáa iñééne dsíjivéébe.

47 Aanéhjáa tétsihvu ditye téhmétsoobe tsodáhómú avyéjuube teene iájtyúmíne Píívyéébeke dúúrúvaabe nééhií:

—Ímiáánéjucóha ihdyu áánu tsá iínné imityú méénuhíjcyatúne.

48 Téhduréhjáa tsijtye tétsihyi iíjcyame tééneri itsájúréévéne illuréjuco pééneé.

49 Áánetúhjáa dííbyeké náhbévhajchíímemá Gariréatúu dííbyema tsááme wal-léémú kékemuélletúré iitehíjcyáhi.

Jetsóó iitémeho ditye cíúune

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Ja 19.38-42)

50 Téijyúhjáa iíjcyabe ímiáábé Jodéá iíñújíri iíjcyacóómí Arimatéa múnáajpi Jotséé pítyácojcátsi múnááejpi iíjcyáabe.

51 Aabéhjáa ítsohíjcyá Píívyéébé avyéjuri iíjcyáíñe. Áánéllihiyháa tsá dibye úcáávetú ínahbéjté pityácojcátsi múnna Jetsóoke dsíjívetsóné pañévu.

52 Aabéhjáa Piráátoke táúmei dííbyeúvú iítémeho icyúuuki.

53 Aabéhjáa téwachéketu iñíityétsóne wájyámúbari ihjíiñúne cuuú néewájitu bhéhéjure bóhdómeíhyéjú pañévu tsaatékéi ditye cùúutuhéjú pañévu.

54 Dityéljháa wáyeéévéjcójí ihde ímibákimeílhíjcyajcójí cùúuwébe.

55 Aanéhjáa diitye Gariréatúu dííbyema tsááné walléémú iíténáa cùúuwébe.

56 Aaméhjáa ihjyáhañévu ipyééne pácuúcpacyóné iújcúne wáyéeevhíi teene wáyeéévejcójí Píívyéébé taúhbaju néhdújuco.

24

Jetsóo dsíjíveebe tsiíñe böhíine.

(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Ja 20.1-10)

1-2 Aanéhjáa tsíijyu cùúvénéturé tsííñe tsemáánaréjucu déjúcóóvejcójí tsiíñe pééme iítécunú níkyéhjéjú watájco néewayu tsítsiyéjucu ijcyane.

3 Aaméhjáa téhejú pañévu iúcáávéne iíterá pevetsiyéjucu Jetsóo iítémeho ijcyájúcootúne.

4 Ááneríhjyáa iíllityéne wájácárátuuuvémé ájtyumí miityétsi tsitsíwu íwajyámúuné néémutsi íjyócuuvévámútsikye.

5 Áámútsidihjyáa iíllityéne cáhnóbámeke neemútsi:

—¿Aca iiná ámuha níkyehjéjú ménehcó tehdu íchii ijcyácoóbekéjíívari?

6 Tsúúca böhíibe. Cahawáá méitsáávé Gariréaríi ámúhamá ijcyácooca muhdú ámúhakye dibye néhijcyáne.

7 Muuráhjáa nehíjcyaaabe Míamúnáájpidívú ípívyéévébedívú tsaapi ímityúmeke ájcume dííbyeke páwachékevü dsíjívetsóroobe 3 coojívatu tsiíñe iböhííñé.

8 Ehdúhjáa dityétsi néénetu ítsaavémé ímiáánée tehdu dibye néhijcyáne.

9 Aaméhjáa ióomíñe úubálleté 11-meváréjucu dííbyé mamymémú ijcyámeke. Áhduréhjáa tsíjyéhjike dííbyekée náhbévahíjcyámeke úuballéme.

10-12 Aanéhjáa tsá dííbyé mamymémú cähcújtsotúne. Ijtsúcunúméljháa íllure ditye álliñé. Áánetúhjáa Péédoro dsíinéríyé níkyéhejúvú ipyééne téhejú pañévu iúcáávéne iíté ímiááné dííbyekée ditye biíjínúné wajyámubááneréjucu téhejú pañé ijcyane. Ááneríhjyáa iúllévenúne ílluréjucu dibye óomiñé. Ílluméhjáa dityééké úuballé dibye tsúúca böhííñé: Maaría Madarénaa, Jóáánaá, tsiíñé Maariá Jacóóbój tsiíjuu, tsíjtehjíí, éhdume.

Ímamyémudítýu tsaatétsidívú Jetsóo böhówaavéne

(Mc 16.12-13)

13 Aanéhjáa téijyúré Jetsóo böhíjcyójí dííbyemáa íyahíjcyámedítýu tsaatétsí péé Jerotsaréetu Emaóovu 11 kiróómetro técoomítýu ijcyácoomívu.

14 Aamútsihjyáa juuváyí ihjyúvamútsíyé pehíjcyá muhdú dííbyeke tene pájtyéneri.

15 Áánáacáhjáa diityétsidívú böhówááveebe diityétsimájuco pééneé.

16 Aanéhjáa Píívyéébe diityétsikye íhyálluúúné pívyéetéjtsomútsí tsá wájácutú dííbyeke.

17 Áámútsikyéhjáa neébe:

—¿Aca iinérí íhjyúvamútsíyé ámuhtsi metsáhíjcyamútsí muhdú kehdóvémútsiúvu?

18 Aánélliihyéhjáa 'Créopa' némeíibye néé dííbyeke:

—Áánerá pámeere waajácú iiná Jerotsaréeri pájtyene. Aane muhdú úhduubéréjuco tsá u wáajácutúne.

19 Aánélliihyéhjáa Jetsóó néé diityétsikye:

—¿Aca iiná pajtyéhi?

Aánélliihyéhjáa neemútsí:

—Muurá dsíjívetsómé Natsarée múnáajpi Jetsóoke íhtsútuube Píívyéebé ihjyú uubálle múnáajpi íjcyabe panéváré méenuhíjcyáábeke. Áábekée Píívyéebé wájyúubeke téhdure tsaate míamúnaa ímí ijtsúcunúhi.

20 Áábekée llúuvájté avyéjújtémá tsííñé avyéjuje íhvejtsó ditye ídsíjívétso págachékevu iwátyétyéhcúneri.

21 Muháa méíjtsúcunúrá diíbyéjuco muha ijraéémuke pájtyetétsóiibye íjcyane. Aane íñe tsúúca 3 coojívájuco mee dibyée dsíjívétshidyu.

22-23 Áróónáacáne walléémú cùuvénetúré níkyehéjú úujejémé múúhakye néé dííbyé iitméhóvané téhejú pañe íjcyájúcootúne. Áámedívuváne níjkyéji múnáajtétsí böhówáávemútsí diityéké néé tsúúca dibye böhíine. Ááneríne muha méullévenúhi.

24 Ááné boonétuné idyé tsijtye téheju úujéjerómeváne ímiááné tsá ájtyúmitúne.

25 Aánélliihyéhjáa neebe diityétsikye:

—¡Aca ihdyu eene tsá ámuhtsi mewáájacúpityúne! ¿Aca muhdúikyé ámuhtsi mécáhcújtsó muhdúhjáa tene pájtyeíñé íhdéjuco iwáájacúné Píívyéebé ihjyú uubálle múnaa néhíjcyáne?

26 ¿Aca ámuha méíjtsúcunú míamúnáake pájtyetétsóiibye ícúbáhrámeítyuubéré avyéjuutéiyóne?

27 Ehdúhjáa diityétsikye iñééne úubállebe ímíñeúvú páneere muhdúhjáa diíbyeke tene pájtyeíñé tsúúcajátújuco Píívyéebé waajácúháámítu dííbyé ihjyú uubálle múnaa cáátúnuhíjcyáne. Moitséhjáa cáátúnúhaamíjí pañétú muhdú tene nééne úubállétujkénubé diityétsikye.

28 Áánáacáhjáa tsúúca úújetémé Emaóovu ípyée ípyécoomívu. Átsihvúhjáa Jetsóó pítayajcó diityétsikye pééiibyédu.

29 Áróónáacáhjáa diíbyeke neemútsí:

—Múhtsimáyái cuwa ípyejcoj. Muurá cùváhréjuco teéne. Áhdújucóhjáa dibye cöeváné diityétsima.

30 Aabéhjáa diityétsima májchoobe pááaho iékéévéne téhdujtsó Píívyéébeke. Áánémáhjáa tsahdúnéécú idyóhdahíróné ájcuube diityétsikye.

31 Áánetúhjáa botsíí wájácuméíívyemútsí éhne műu cuwátú ájkyevádu. Aamútsíhjyáa bótsíí diíbyeke wáajácúrónáa tsúúca kiávú peíñuube diityétsiditu.

32 Ááné boonéhjáa néjcatsímútsí:

—¡Áyúú, ehdúhacáne iivane juuváyí dibye meke Píívyéebé waajácúháámítu íjcyanéhjí úuballéné iiné imijyaú méíbúutu meke pajtyéhi!

33 Aamútsíhjyáa teenémáyé tsiiñe oomí Jerotsaréevu páñétúejte dííbyé mamýémuma tsijtye íjcyáme éllevu.

34 Áámútsikyéhjáa népejtsóme:

—Ávyéjuubéha Jetsóó ímiááné tsúúca bohíjucóóhií. Tsimóodívuva böhówáaveébe.

35 Áánellihyéhjáa úubállemútsí muhdú téhdure diityétsidívú dibye böhówáavéné juuvávyu. Áhduréhjáa úubállemútsí dibye pááaho idyóhdahíróne diityétsikye ájcúnetu botsíi dííbyeke iwáájacúne.

Ímamyémudívú Jetsóó böhówáavéne

(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Ja 20.19-23)

36 Aaméhjáa tééné úbállejátsiyi íjcyánáa Jetsóó tsiiñe diityédívú iböhówáavéne néé diityéke:

—Ámuúhaj, o tsájucóóhií. Maímijyu ihdyu ámuha meíjcyanej.

37 Áánerílhjáa itsájúréévéne íllyémé naavénekéré iwáábyúnema.

38 Árónáacáhjáa neebe diityéke:

—¿íveekí ámuha múhdurá meíjtsámeíñe méíllityé oke cáhcújtsotúme?.

39 Éje, cáhawáá oke meííté tähójtsícuma tájtýúhaácyuj. Muurá dííbyéjuco oo Jetsóo. Cáhawáá oke médomájcoj. Muurá naavéné tsá íjpíima íjcyatúne.

40 Ehdúhjáa iñééne úújétsoobe diityéké dityée dííbyeke wátyétyéhcunéhjí íhyójtsícutu, íjtyúháacytu, íjcyanévu.

41 Áánerílhjáa ímíjyúúverómé tsá cáhcújtsotúne. Áámekéhjáa neébe.

—¿A ijcyáné majcho ámúhadi o májchokij?.

42 Áánellihyéhjáa ajcúmé amóóbevííú wáhjámeíñema íímúhójpacyóvu.

43 Aanéhjáa ditye iíténeríyé idyóóné hallúvú ádoobe teene íímúhojpacyo.

44 Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Éhnée ámúhakye o néhíjcyáné muurá iñé tsúúca oke pajtyéhi. Ehdúu oke tene pajtyeíñé muurá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Moitséé caatúnúhi. Áhduréhjáa tsijtye dííbyé ihjyú uubálle múnaa caatúnúhi. Áhdure Tsááomoháámitu caatúváne.

45 Ehdúhjáa dibye néénetu botsíi waajácumé ímiááné tehdújuco Píívyéébé waajácuháámitu tene nééneé.

46-47 Átsihdyúhjáa idyé neébe:

—Muuráhjáa óhdityu nééne míamúnáake o pájtyetétsoobe o ícúbáhrámeíñe o dsíjiveebe 3 coojívatu tsiiñe o böhííbe mémeri tátuwááboju Jerotsaréetu tújkeváné páné iñújíne múnáake úwáábomeíñe, ditye íimítyú iíhvéjtsóne Píívyéébé icyánejcúvuréjuco iíhbúwááve diityé imítyú iábájíívemeíki.

48 Ááné uwááboju pahúllevávú ámuha métusújaúcuúhi.

49 Áánellii ámúha éllevu ó wáolloó Llihiyóo Íapííchovu ámúhakye iájcuíñé nééneé. Aane íchihdyu Jerotsaréetúréi météhmeco ámúhá pañéevú tene iúcááveki.

Jetsóó níjkyejívú pééneé

(Mc 16.19-20)

50-51 Ehdúhjáa diityéké ipityájcótsihdyu técoomítyú diityémá peebe Betáániávu. Átsihvúhjáa íhyójtsíciu iíhbúcúne diityé hallúvú piáábo ityáúmeíñe diityédytíú péjúcoobe níjkyejívü.

52 Ááné boonéhjáa tsiiñe Jerotsaréevu oomímyé ímíjyuuri dííbyeke díúrúvamére.

53 Aaméhjáa paíjyuváré duurúvájá pañévú duurúvahíjcyá Píívyéébeke. Áyu tehdújuco.

JÓÁAÁ

Jóáa Jetsóodítýú cáátúnuháámi

Míamúnáájpidívú Píívyéébe ípíyeevéné

1 Iíjcyadúréhjáa ihdu Críjto Ícyahíjcyá ipíívyema íjcyátuube muhdú Píívyéébe íjcyane bóhówájtsoóbe.

2 Aabéhjáa dííbyere Píívyéébe íjcyaaabe Ícyahíjcyá páné ihdéene íjcyaiñéi íjcyátúnááca.

3 Aabéhjáa ípívyejtsó páneere íñe múhduná íjcyane. Tsáháhjáa iiná iiye ípívyéévetúne.

4 Áánéllii dííbyedi ijcyáné múijyú dsíjívéítýúne bóhi. Áhdure ijcyáné ímiá uwááboju dííbyedi pámeere míamúnaa tééne tájpí íjcyáiyóne.

5 Aane peetédú nééne muurá bóhówaúcunú ííñújí hallúrí míamúnaa teene wáájácutúmé éhne múúne cùúvétssii íjcyadu néémedívu. Aame tsá píívyetétú teene iihvetétsóiyóne.

6-7 Aanée íjcyaaabe tsaapi 'Jóáaá' némeílbye. Áábekéhjáa Píívyéébe picyóó Jetsocríjtó uwááboju peetétú nééne dibye míamúnáake iúubálle ditye ícyáhcújtsoki.

8 Áróñácacáa tsá diibye Jóáa Jetsocríjtó íjcyatúne. Muuráhjáa ihdu dííbyé uubálle múnáajpíyé diibye.

9 Aane Jetsocríjtodi ímiáájú íjcyane tsá álliu íjcyatúne. Áánevúu míamúnáake iwáájácutso tsaabe ííñujívu.

10 Aamée míamúnaa ííñújiri íjcyame diibye páneere ípívyejtsóóbeke tsá wáájácutúne.

11 Aabée imúnáállii tsááróóbeke tsá ditye wáátsúcúpéjtsotúne.

12 Áróñácacáa íjcyámé tsaate ímí dííbyeke iwáátsúcúpéjtsóóbeke cáhcujtsóome. Aame ihduy ímiááné Píívyéébej tsíime.

13 Áróñáa tsá íñe míamúnaa metsíimávahíjcyádú meke dibye tsíimávatúne. Muurá ihduy meke dibye ímíbajchómé méijcyá dííbyej tsíime.

14 Muuráhjáa Críjto apáábyéré Píívyéébé Hajchi ímiáábé íjcyaaabe Míamúnáájpidívú iípívyéévéne méjpiine úlléjeebe míamúnáake wajyúhi. Áábé ámítsaráhcóo muurá máájtyumíhi.

15 Aabée bóhówáávébedítýú tsojtsó múnáajpi Jóáa nééhií:

—Áánúdityu éhne ámúhakye ó nehíjcyá tåehniiñevu íhtsútuube íjcyaaibe íjcyáiñe. Muuráhjáa ihduy iíjcyadúré Ícyahíjcyaaabe ipíívyema íjcyátuube ói o íjcyátúné ihdéjucó.

16 Áabej tééveri Píívyéébe meke piáábohíjcyáhi.

17 Muuráhjáa Moitsééúvuj tééveri méénuube ítyaúhbaju téénetu míamúnaa iwáájácu muhdú dííbyema iíjcyáiyóne. Áánetúu Jetsocríjtój tééveri meke iwájyúne ímiáájuvu ájcuúbe.

18 Aane muurá tsá múha ájtyúmitú Píívyéébeke. Apáábyéré Ílli ájtyumí dííbyeke. Aabée műúhakye waajácutsó dííbyedívu. Ehdúu Jóáa Jetsóodítýú nééhií.

*Jetsocrítoke tsojtsó múnáajpi Jóáa böhówajtsóne
(Mt 3.11-12; Mc 1.7-8; Rc 3.15-17)*

19 Téijyúhjáa avyéjuje Jerotsaréetu wallóo llúuvájtema ípiáábojtéké tsojtsó múnáajpi Jóáá éllevu dítye idíllo dííbyeke muubá dibye íjcyane.

20 Áánélliihyée úubálleebe muubá iíjcyane. Neebépéé:

—Tsá Críjto o íjcyatúne.

21 Áánélliihyée néémeé:

—*Aca ihdyu műúberá uú, mityá Eríá uu Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpí u íjcyáábej?*

Áánélliihyée neébe:

—Tsáhaá.

Áánélliihyée tsiiñe néémeé:

—Áánéllii diibyéjuco uu éhneváa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi tsááiíbye.

Áánélliihyée neébe:

—Tsá diibye o íjcyatúne.

22 Áánélliihyée néémeé:

—*Aca ihdyu műúberá uú? Muurá muha méimillé meúúballéné műúhakyéne wállóómeke muubá u íjcyane. Bo ihdyu műúhakye duubálle muubá u íjcyane.*

23 Áánélliihyée botsíi Jóáa nééhií:

—*Oo muurá éhne iinéubárá píívyétúné iinújiri keévánécóbaúvú o úwááboobe ó nehíjcyáhi: "Méimibáávyé ímityúné ámuha meícyahíjcyánetu tsáimiyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube iájtyumívaki." Ehdúlhjáa o úwááboíñé muurá tsúúcajátújuco Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Itsáia úúballéné.*

24-25 Ehdúu dibye néénéllii diietye eenée paritséomú dííbye éllevu wálloome néé dííbyeke:

—*Aanéhaca zmúha nééjuri íveekí ú tsótsohíjcyá idyé Críjto u íjcyáábejíiva, pane Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadítýú Eríáuba u íjcyáábejíivari?*

26-27 Áánélliihyée Jóáa nééhií:

—*Muurá ihdyu ímiááné nüjpácyori ó tsótsohíjcyá míamúnáake. Áánetu táehnífínevú iítsútuube íjcyaaabe tsúúca ámúhamá íjcyáróóbeke ámuha mewáájácútuube óhdityu cámááveé éhníínevú iúwááboki. Áábeke muurá tsá íjtyúhápáájíubáré o tácóriúcúítýuróné.*

28 Ehdúu pajtyéné Betáábarávú Joodáá ehnéjcvu diibye Jóáa tsótsohíjcyáhullévu.

Jetsóó obééjádú néébeé

29 Ááné tsíjcyóójíi diibye tsojtsó múnáajpi Jóáa Jetsóó dííbye éllevu péébeke iájtyúmíne nééhií:

—*Éje ámuúhaj, áánu muurá obééjádú néébe Jetsóooke Píívyéébe wallóó dibye míamúnáá imityuháñé iímbájchoki.*

30 Áánúdítýúu muurá éhne ámúhakye ó nehíjcyáhi: "Táhboone íjcyááibye táehnífínevú iítsútuube íjcyaaabe óikyée o íjcyátúné ihdéjuco ícyahíjcyáabe."

31 Téhdurée idyé tujkénú tsá o wáajácutú diibyéjuco meítsohíjcyaaabe dibye íjcyane. Aanée ihdyu ímiááné díibyé ihde ó tsótsohíjcyá mee ijraéémudítyú cáhcújtsómeke.

32 Ehdúu iñétsihdyu neébe:

—Téhdurée díibyek e tsójtsóijyu ó ájtyumí Píívyéébé Apííchó ijuuídú cáámetu díibyedívú níityene.

33 Aanée téhdure tsá o wáajácúityuró diibyéjuco meítsohíjcyaaabe íjcyane. Áróónaacáa ihdyu Píívyéébé o tsótsohíjcyáiñévú oke pícyoobe oke nééhií: “Tsáapiikye u tsójtsóóbedívú níjkyéjitu Táapííchó níityene u ájtyúmínetu ú waajácuú diibyéjuco míamúnáá pañévú Táapííchó pícyóóibye íjcyane.”

34 Ahdújucóo ímiááné díibyek e tsójtsóijyu o ájtyumíne. Áánéllii o néé diibyéjuco Píívyéébé Hajchi dibye íjcyane. Ehdúu neebe tsojtsó múnáajpi Jóáaá.

Jetsóó Úcútujkénú ímamyémú íjcyáímyeke

35 Ááné tsijcyóójíí tétsihyiyé muhtsi imámyemútsima dibye íjcyánáa tééneri Jetsóó tsiiñe pajtyéhi.

36 Áánélliihyée tsiiñe neébe:

—Éje, aadi muurá obééjádú néébe Jetsóoke Píívyéébé wálloóbe.

37 Ehdúu Jóáa díibyedítyú néénéllii muhtsi díibyemáyéjuco mepééneé.

38 Áánáacáa idyéjú révoúcunúubé mühtsikye nééhií:

—¿tiná ámuhtsi ménehcói?

Áánélliihyée muhtsi menééhií:

—Uwááboóbej, ¿aca kiá ú ícyahíjcyáhi?

39 Áánélliihyée neebe mühtsikye:

—Cáhawáá óóma mepe ámuhtsi mewáájácu kiá o ícyahíjcyáne.

Ahdújucóo muhtsi cúvéhrejuco néénáá díibyema mepéémutsi téhullévú mérijyunúhi.

40 Muhtsíi Jóáadityu Jetsóomáyéjuco mepééne Tsimóo Pééedoró nahbe Aderéema.

41 Aanée diibye Aderéé iñahbe Tsimóoke neetéhi:

—Muúbe muhtsi máájtyumíjucóo Críjto míamúnáake pájyetétsóóbeke.

42 Ehdúu iñééne tsajtyéébé díibyek Jetsóó éllevu. Áábekée Jetsóó népejtsóhi:

—Uu éhne Tsimóo Jonáá hajchi. Áróónaa téhdure dimyémé íjcyáá Pééedoró ‘néewayu’ nééiyóne. Ehdúu neebe Jetsóó Tsimóooke.

Tsíjtyétsikye Jetsóó újcune

43 Ááné tsijcyóójíí Jetsóó imillé ipyééne Gariréá iiñújivu. Aabée téhullévú péébe Betsáidá múnáajpi Perípeke iájtyúmííbeke nééhií:

—Muúbe ookéréjuco duráavye.

44 Téhdurée diityétsí Aderéema Pééedorómútsí técoomí múnáajtétsí.

45 Áíjyúrée idyé diibye Perípé Natanaáee éllevu ipyééne neetéhi:

—Muúbej, muha muurá máájtyumíjucóo éhnéhjáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Moitséeuvú díibyé taúlbaju ícyáatúnuhíjcyáhaamíjitu díibyedítyú cáátúnuhíjcyáábeke. Téhduréhjáa muurá tsíjtyehjí Píívyéébé ihjyú uubálle múnáaa caatúnú díibyedítyu. Aabe Jetsóó Natsaréé múnáajpi íjcyaaabe Jotséé hajchi.

46 Ehdúuhjáa Perípé Natanaáeeke néénéllii neébe:

—¿A ímiááne? ¿Aca íhya Natsaréeri ijcyámé tsaate ímiááme?

Áánélliihyéhjáa Perípé nééhi:

—Cáhawáá majo u ájtyúmi dííbyeke.

47 Aamútsíi péemutsi úújeténáa Natanaééke Jetsóó iájtyúmíne nééhií:

—Aánújuco pánétuejpi ijraéemuube ímiáábé íjcyáabe.

48 Áánélliihyée Natanaéé néé dííbyeke:

—¿Aca kiátú eene oke ú waajácúhi?

Áánélliihyée Jetsóó nééhií:

—Muuráhjané ihduv úhdivu Perípé úújetétúné ihdéjuco uke o ájtyumíné higyeéráhé déjúcori u íjcyáabeke.

49 Áánélliihyée Natanaéé nééhií:

—Uwááboóbej, uu éhne Pívyéebé Hajchi muuha ijraéémú avyéjuube u íjcyáabe.

50 Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—Higyeéráhé déjúcoríñe u íjcyane uke o néenélliihyéré oke ú cáhcujtsóhi.

Mityái éhnííñevu uke o úllévenútsoíñej.

51 Ehdúu iinétsihdu neebe dííbyeke:

—Muurá ímiááné ámúhakye o néé Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébe éllevu cáámetu níjkyéji múnnaa iiníítyéne tsiiñe néríívyémeke ámuha maájtyúmíñee. Ehdúu Jetsóó nééhií.

2

Canáá cójomiyi taabává wañéhjí íjcyane

1 Ááné boonée 3 coojívatu Gariréá iiñújiri íjcyacójomí Canáá múnáajpi ityáábáváné wañéhjí meenú téoomívu. Áánevúhjáa Jetsóój tsiijuké ditye míñútsolle tétsihyi.

2 Ahdurée Jetsóoke míñutsómé muuha ímamyémuma.

3 Áijyúu teene wañéhjí ádó biínojpácyó óúuvénéllii Jetsóoke tsiiju nééhií:

—Éje, tsúúca biínojpácyó diityédívú óuuvéhi.

4 Árónácacáa neebe díílleke;

—¿Aanéha, Wa, muhdú iivane oke ú úúballéhi? Tsáhái muurá iiná o méenúñee éévé úújetétúne.

5 Aáróneríi iicúvétulle tétsíi wákimyéi múnáake nééhií:

—Ámúhakye dibye néedu méméénuco.

6 Áijyúu ijcyáné tétsihyi 6-hova néwayúúnetu méenúmeíñé llíiyíhyóóné téhójí pañévúu tamúnaa iimlbájchómeíñé nujpácyóóné pícyohíjcyahóhjí.

7 Áánáacáa tsúúca neebe tétsíi wákimyéi múnáake:

—Cána eene llíiyíhyóóné nujpátyu méwahpétsoj.

Ahdújucóo ditye wáhpetsóne.

8 Átsihdyúu neebe diityéke:

—Áyu Cána áyánéwu meújcúne báñéjúúbeke meíjchoj.

Ahdújucóo iújcuúne ditye íjchone.

9 Aanée adúcuube imyéwu nújpacyóó íjcyaróné biínojpacyóvú dibye ípívyéévetsojpácyo. Aanée tsá dibye wáajácutú kiátú ditye téjpacyo újcune. Apáámyérée tétsíi wákimyéi múnnaa waajácú ípyée iñújpáñújénélliíhye.

10 Aanée báñéjuube wañéhjí múnáájpikye ípíúváne nééhií:

—¿Acáne, muube, muhdú iivane ímiájpácyóhacáne íjcyánáa peiyé átéréejpácyotu meke ú ijchóhi? Áánerá muúne tujkénú ímiájpácyó meíchone óuvvedú botsíi ihdicyájpácyotúréjuco meíchone. Ehdúu neebe iibañéjuube wañéhji múnáájpiíkye.

11 Ehdúu Jetsóo méenúráityuróné méenútujkénú Gariréari íjcyacóomí Canáavu. Ááneríi waajácútsoobe íavyéjú ihtsutúné íjcyane. Áánetúu muha ímamyémú mécáhcujtsó ímiááné diibyéjuco Críjto míamúnáake pájtyetétsoobe íjcyane.

12 Áané pajtyétavúu Capenaóovu muha díibyema mepéémema téhdure pééme tsíijuu, iñahbémuu, íjcyame. Ácoomíyíi tsúcájá muha méijcyáhi.

Duurúvájá pañétú náhjíhe múnáake Jetsóo líchívyetsóne

(Mt 21.12-13; Mc 11.15-18; Rc 19.45-46)

13 Aanée pajtyété wañéhji llééváiñéllii muha mepéé díibyema Jerotsaréevu.

14 Áijyúu duurúvájá pañévú míamúnaa nahjíhenuhíjcyá ócójimuke, obééjámuke, ijúumuke. Áánetúu tsijtye dsíidsike cápáyócócatslhíjcyámedívú teene wácháajcoóbe. Ááinemáa diityé metsawááné wájójcoóbe.

15 Aanée Jetsóo múhdurá iijtsúcunúne watsílcuyúúhó imyééñúneri diityéké boayó tééjá pañétú páneere iñahjíhemájuco. Dsíidsikée cápáyócócatslhíjcyámedívú teene wácháajcoóbe. Ááinemáa diityé metsawááné wájójcoóbe.

16 Áánetúu ijúumú nahjíhe múnáake neébe:

—¡Méijchívyetso iñe páneere íjyá pañétu! ¿íveekí Táácááni ja ámuha méipívyejtsó náhjíhejávuréjuco?

17 Ehdúu dibye néénetu muha méitsaavé Píipyéebé waajácuháámitu tene tsátsihduy nééneé: “Dihjya o wájyúneri ó dsíjíváeyiyáhi.”

18 Áané boonétúu tsaaate néé díibyeke:

—¿Aca múha nééjuri ehdu ú meenúhi? Cána méenúráityuróné meenu muha mewáájácu muihstsúturí u íjcyabe ehdu u méenuhíjcyáne.

19 Áánéllihyée néébe.

—Cáhawáá ijya duurúvaja méwácavyáhcó 3 coojívatúré tsíiñe o pánéévetsoki.

20 Áánéllihyée nééme díibyeke:

—¿Aca muhdú 46 pijcyábáa ditye wákímyeíjyá ú pánéévétsoó 3 coojívatu? Tsáháubá éhajchótatu u pánéévetsóíturóne.

21 Áróñáacáa ihduy Jetsóo ihjyúvá díibyeke ditye dsíjívétsoiñére iñééiyóne. Ijpiyée meménuube duurúvajávu.

22 Ehdúu dibye nééne muha méitsaavé idsíjívetsihduy dibye böhícoóca. Áijyúu muha mécáhcujtsó ehdúhjáa díibyema tene pájtyeíñé tsúúcajátújuco Píipyéebé waajácuháámitu cáatúnúmeíñé ímiáánéjuco dibye múúhakye néhíjcyáne.

Míamúnáá íjtsaméí tsá Jetsóo túhúúllletúne

23 Aabée Jerotsaréeri pajtyété wañéhji pañe méenúráityúronéhjí méenúnetu mítyame cáhcujtsó ímiááné diibyéjuco Críjto íjcyane.

24 Áróñáacáa waajácuube ímiáánétúré díibyeke ditye cáhcújtsotúné diityé íjtsaméí ityúhúúllétúnélliíhye.

25 Tsáháa múha díibyeke muhdú míamúnaa íjtsámeíñé úúbálléityuróne.

3

Jetsóoma Nicodéémó íjhyuváne

1 Íjcyaabée tsaapi paritséomuube Nicodéémó íhtsútuube íjcyaaábe.

2 Aabée tsápejco Jetsóo éllevu itsááne néé díibyeke:

—Uwááboóbej, muha méwaajácú múuhá uwáábovúu Píívyéébe uke wáolloóne. Aabe úúma íjcyánellii muurá ú méenuhíjcyá méenúráityúronéhjí múha méenúityuróne.

3 Áánéllihiyée Jetsóó nééhií:

—Imiáánetúré uke o néé béhnétu u tsíimávámeítyúhajchíí tsá Píívyéébé avyéjúejpi u íjcyáityúne.

4 Áánéllihiyée neebe díibyeke: ¿Aca mühdutú keeméjuco meíjcyaaabe tsiiñe méétsííjú iibuwá pañevú méúcáávéiyá dille meke itsíimáava biwáhdúré tsíimene meíjcyaki?

5 Áánéllihiyée Jetsóó nééhií:

—Imiááne uke o néé Píívyéébé Apííchoj tééveri ímibaavyémé béhnétu tsíimávámeítyúmé tsá díibye avyéjúejte íjcyáityúne.

6 Muurá míamúnaa tsíimávámé pañe diityé íjtsaméiyé ijcyáhi. Áánetu Píívyéébé Apííchó iijtsaméí cápáyoácmé ténejcúriyéjuco íjtsámeíñé.

7 Ahdícyane tsájúréévedí tsiiñe metsíimávámeíñé uke o nééneri.

8 Muurá iíñe uke o nééne kíijyebádu. Tsá muurá ámuha mewáájácutú kiátú kíijyeba tsááne kiávú péhijcyáne. Tehdu muurá Píívyéébé Apííchó maájtyúmituróné meke ímíbjachchóhi.

9 Áánéllihiyée Nicodéémó nééhií:

—¿Muhdúami ihya tsáma teénej?

10 Áánéllihiyée Jetsóó néé díibyeke:

—¿Aca muhdú ijraéémú uwááboobe u íjcyaaabe tsá u wáájácutú uke o nééneé?

11 Muurá ímiááné o ájtyumíné ímí o wáájacúné iíñe ámúhakye ó úúballéhi. Árone ¿iveekí tsá ámuha mecáhcújtsotúne?

12 Muurá iíñújiri íjcyánéhjitu ámúhakye ó uwáábohíjcyá ámuha ímíñeúvú mewáájácuropi. Árónáa illure ámúhakye túhútsohíjcyáne. Aanéjíí awáá muhdú ámuha méwaajácuú Píívyéébé icyánéjcutu ámúhama o íjhyuváne.

13 Tsá muurá múha úújetú dibye íjcyáhulle. Apáábyéré ihdyu Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe téhullé múnáájpi o íjcyánellii ó waaájácú téhulle.

14-15 Muuráhjáa iinéubárá píívyétúné iinújiri iijcyácooca Moitsééuvú pícyoo úmehéí níjcáutu iifimyéké úwááñéityu iñíjcyóóbeke páñétúejpi íhdome díibyeke iiténé idsíjivétuki. Ahdu muurá oke Míamúnáájpidívúu o ípívyéévébeke páwachéketu pícyooimyé oke cáhcujtsómé múijyú idsíjivéjúcóóityúne böhí iújuki.

Míamúnáake mítyane Píívyéébe wájyune

16 Muuráhjáa Pívyéébe mítyane míamúnáake iwájyúnéllii Ílli apáábyéré ijcyáabeke wallóo iíñujívú dibye idsíjíve diityé wájyuri ditye iwágooovétu teene cáhcujtsómé múijyú idsíjívéljúcoóityúne böhí iújcuksi.

17 Tsáháa Pívyéébe oke wállootú míamúnáake iicubáhraki. Muuráhjáa ihdyu oke wálloobe tajtyééveri diityéké ipájtyetétsoki.

18 Aane oke Pívyéébé Hájchikye cáhcujtsómé hallúrí tsá iiná ijcyatúne. Áánetu apáábyéré díibyé Hajchi o ijcyáabeke cáhcujtsótumeké icubáhráibye.

19 Ehdu pajtyéiñe peetédúu o néébe iíñujívú o tsááne cáhcujtsotumé ímityúné méénuhíjcyámeke.

20 Muurá ímityúné méénuhíjcyámé illure oke tsarillé ímiáájuvu diityéké o wáájácúsóiyónááaca. Aame tsá ímilletú óhdivu ipihine diityé imityú o böhówajcáróné iimillétúnema.

21 Áánetu ihdyu ímí iíjcyane ímilléméjuco taéllevu tsááne téénetu tsijtye iwáájácu ímiááné Pívyéébe ímillédú ditye ijcyane.

Tsojtsó múnáajpi Jóáa Jetsóo iíjcyatúné tsiiñe nééneé

22 Ehdúu Jetsóo nééné boonétu muha mepéé Jodéá iíñujivu. Áhullée muha meijcyánáa dibye úwaabóné cáhcujtsóméjuco tsójtsóméshíjcyáne.

23 Ááné tujkéveríhjyáa idyé tsojtsó múnáajpi Jóáa téhdure uwáábohíjcyá Enóori Tsarii cóomíj piíhíri ijcyácoómyi. Áábedívúhjáa míamúnáa píhcyáávémedítýú díibyé uwáábó cáhcujtsómeke tsótsohíjcyáabe tétsihdyu ijcyáhityu.

24 Téijyúu tsáhlái díibyeke ditye cùvöhoojánutúne.

25 Aanéhjáa tsáijyu díibyé mamymudítýú tsaate tsíjtyema táhjácatsíhíjcyá muhdú meímíjpyeténeri.

26 Áánáacáhjáa diibye Jóááke ímamyémú nééhi:

—Uwááboóbej, éhnée Joodáá ehnéjcuri maájtyúmíibedítýú múúhakye u úubállehhíjcyáabéha téhdure tsótsohíjcyáabe éllevu mítyame pehíjcyáhi.

27 Áánéllihiyéhjáa neevee diityéke:

—Muurá ihdyu Pívyéébe díibyeke pícyóóné wákimyéíjyuco dibye méénune.

28 Áánetúu oke pícyoobe díibyé ihde míamúnáake o úwáábohíjcyaki. Áánéllihiyée muurá ámúhakye ó nehíjcyá Críjto o ijcyatúne.

29 Muurá múúne taabává wañéhjí pañe diibye taabáva múnáajpi méwama iiné imíjyaú ijcyáhi. Ááneri muurá diityétsikye náhbenúmé imíjyuuvéhi. Ahdu ó imíjyuuvé mítyane tsúúca Críjto míamúnáake pájtyetésoobe ijcyáneri.

30 Diibye ihdyu táehniiñevu ávyéjúúteéhi. Áánetu ihdyu ídáátsoobéré ó ijcyáhi.

Pívyéébedítýú tsáábeé

31 Muuráhjáa Pívyéébedítýú dibye tsáánéllii tsá múha díibyé ihtsútuu úújetétúne. Áánetu ihdyu ijjejpíyé o ijcyánéllii ó ihjyúvhíjcyá míamúnaa ihjyuvádúre.

32 Áánetu ihdyu diibye Pívyéébeke iwáájácúnéllii díibyé uwááboju míamúnáake úubálleeroné tsá ditye cahcútsohíjcyatúne.

33 Árónáa ijcyámé tsaate díibyeke cáhcujtsómé. Aame böhówátsohíjcyá ímiááné díibyé ihjyu álliu ijcyatúne.

34 Muuráhjáa Píívyéébe wálloobe úúbállehíjcyá dííbyé uwááboju dííbyé pañe İapíichó íjcyánellíhye.

35 Aabée diibye Íllíkye iwájyúnéllii dííbyé hójtsí pañevú ihvejtsó páneere iñe múhdúné tsíleméné íjcyane.

36 Aabe Píívyéébé Háchikye cáhcujtsómé újcuú müijyú idsíjivéjúcóóiýúne bóhi. Áánetu dííbyeke cáhcújtsótumeke Píívyéébe ícúbahrámé tsá tééne böhí újcyityúne. Ehdúhjáa neebe tsojtsó múnáajpi Jóáaá.

4

Tsamááriá múnáállema Jetsóó íhjyuváne

1 Aanée diibye Jóáá ehnííñevu Jetsóoke míamúnaa úráávyehíjcyámedítýú cáhcujtsómé tsójtsósámeíhíjcyáhi.

2 Árónáacáa ihdyu tsá dibye pánnetu tsótsohíjcyatúne. Múúhayée ímamyémú métsótsohíjcyáhi. Aanéhjáa tsúúca paritséomú waajácúhi.

3 Áánetú muha méoomí Jodéá iññíjitu biwáhullévúre Gariréá iññíjivu.

4-5 Aamée muha Tsamááriá iññíjitu mepájtyeme méúújeté téené iññíjiri íjcyacóomí Tsicáá úniúvú Jacóóboúvhjáa illi Jotséeke ájcútsihvu.

6 Átsihyíi núpahyéjú 'Jacóóbó nupahyéjú' némeíhyéjú úniúvú Jetsóó wáyeeevé juuváyí muha metsááneri páyyeenúúbe. Téijyúu tsúúca cójijpiñéélléjuco meé.

7-8 Áánáacáa muha mepéé técoomívú majchó áhdovu. Ááné hallúríhjyáa teene Tsamááriá múnáalle téhejútú nújpañúvállekéváa Jetsóó nééhi:

—Muúlle, oke dijcho.

9 Áánéllíihyéváa neéelle:

—Aca muhdú iñvane oke nújpacyo ú táúmeí Tsamááriá múnáalle o íjcyálleke jodíómuube u íjcyáabe? Muurá jodíómú tsá íhjyúvatú Tsamááriá múnáama.

10 Áánéllíihyéváa neebe díílleke:

—Muurá Píívyéébema múhtsikye u wáájácuca téhdure oke ú táúmeíyá piáábó iñe uke nújpacyo o táúmeídyu. Aaca uke ó ájcúiyá bohí nujpácyovu.

11 Áánéllíihyéváa neelle dííbyeke:

—Aca kiátú u úcújpacyóvú oke ú ájcúiyá teene bohí nujpácyovu wáábyáuúbamáyé u íjcyáabejjívari?

12 Muurá iñe núpahyéjú pañewu méihdé múnáajpi Jacóóboúvú méhdivu pícyoññuhéju. Téhejútúvhjáa muurá iñtsímmema iádohhéjutu téhdure ijyéémuke íchohíjcyáabe. Aane ¿aca dííbyeúvú ehnííñevu uú?

13 Áánéllíihyéváa neébe:

—Árónáa téhejútú ádorómé tsiiñe adópívyenúhi.

14 Áánetu óhdi íjcyáné nujpácyó ádome tsá müijyú ádópívyenúityúne. Muurá o ájcúné nujpácyó óuvveratu diityé pañe íjcyajpácyó diityéké ímíjpyetétsómé újcuú müijyú idsíjivéjúcóóiýúne böhí.

15 Áánéllíihyéváa neelle dííbyeke:

—Ávyéjuúbei, ané cána oke daacu téjpacyótú müijyú o ádópívyenújúcóótuki, pane iñe núpahyéjúvú tsiiñe o tsájúcóótuki.

16 Áánéllíihyéváa neébe:

—Ané dítyájíkéi duucúte.

17 Áánéllíihyéváa neéelle:

—Tehdu o tájívállejíi kiá íjcyáábeke ó újcúteéhi.

Áánélliihyéváa idyé neebe dílleke:

—Tehdújuco u néérone.

¹⁸ Árónáa muurá 5-mevákéjuco u tájiváne. Muurá ícyooca tsíjpiimáyéjuco u íjcyabe idyé tsá ímiá tají ijcyatúne. Áánéllii ímiááné u néé u tájivatúne.

¹⁹ Ehdúváa Jetsóó dílleke néénéllii neelle díbyeke:

—Ávyéjuúbej, úubá mía Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi.

²⁰ Muuráhjáa műúha ihdé múnáauvú éhbáu cáméhbáutu Píívyéébeke dúúrvahíjcyátsihdyu muha téhdure méduurúvahíjcyá díbyeke. Aane ámuha jodíómú ¿iveekí ménehíjcyá apááñéreva Jerotsaréetu díbyeke medúúrváiyóne?

²¹ Áánélliihyéváa neebe dílleke:

—Muurá ihdicyátsihdyúréjuco ámuha díbyeke medúúrváíñé eévé tsúúca úújetéhi. Áánéllii tsáhájuco ámuha apátsihdyúré eene u nétsihdyuu, Jerotsaréetu, íjcyane Méécááni Píívyéébeke medúúrvavityúne. Aane cähawáá oke cahcújtsoj.

²² Muurá ámuha Tsamááriá múnaa ímíñeuvú mewáájácútúúbeke méduurúvahíjcyáhi. Áánetu ihdyu muuha jodíómú ímí mewáájácuúbeke méduurúvahíjcyá ímiááné műúhaj tééveri míamúnaa pájtyetéíñé muha mewáájácúnélliíhye.

²³ Aane muurá ímiááné Méécááni Píívyéébeke dúúrvahíjcyámé ícyooca díbyeke duurúvaá iibúuri. Tehdu díbyeke medúúrvaváné imilléébe.

²⁴ Tsá muurá dibye íjpíima íjcyatúne. Áábeke ihdyu óvíi műhdumé dúúrvavámé duurúvahíjcyá iibúuri.

²⁵ Ehdúváa Jetsóó néénéllii neelle:

—Tehdújuco, muurá ímiááné ó waajácú Críjto tsááiñé míamúnáake ipájtyetétsoki. Aabe ihdyu óvíi itsáácooca műúhakye ímíñeuvú waajácutsóhi.

²⁶ Áánélliihyée neebe dílleke:

—Muurá diibyéjuco Críjto o íjcyabe íñé úúma o ihjyuváne.

²⁷ Ehdúu dílleke dibye néénéáa tsúúca muha méwajtsíhi. Aamée muha méullévenú dibye díllema ihjyúváneri. Aanée tsá muha tsáápiuba medíllotú iinéri dityétsí ihjyúvájcatsíñé.

²⁸⁻²⁹ Átsihdyúu diille Tsamááriá múnáalle tétsihvúré illiyíhyó iwááoíñúne dsiinéríyé ímunáácoomívú ipyéénemájháa neetéhi:

—Ámuúhaj, éhtsíhi muubáhjáubá íjcyabe oke néé páneere muhdú o ícyahíjcyáné kiátuhjáubá iwáájacúne. Tsáijyu műú Críjto diibye. ¡Cähawáá metsu meúújetékj!

³⁰ Áánélliihyéhjáa tsáácunúmé műúha éllevu.

³¹ Áijyúu diibyeké muha méneerá dibyéi imájchoki.

³² Áróñáacáá neébe:

—Tsáhái o májchotúne. Ijcyáné muurá ihdyu tamájchó ámuha mewáájácútúne.

³³ Áánélliihyéé muha ménéjcatsíhi:

—Tsaatéubáhjané tsúúca diibyeké májchotsóhi.

³⁴ Áánélliihyéé neebe műúhakye:

—Muurá ihdyu teenéjuco tamájchódú nééne okée wálloobe Píívyéébé wákimyéí o méénune muhdú dibye ímillédú tene óoma iníjkévaki.

35 Áánáa muhdú ámuha ménehíjcyá 4 nuhbávatúi bajtsóháñé maáähivétsoiñe. Cáhawáá meííté teene bajtsóháñé műúne keémedu nééme míamúnaa ídátsó wágóóovéiyóné ímiájijtó diityéké pájtyetétsóiyóné meúúbállétuca.

36 Muurá teene bajtsóháñé áähivétsohíjcyamédú nééme úwááboméré péhíjcyámé újcuú tééne áhdo. Áhdure ditye úwaabóné cáhcujsómé újcuú tééne áhdó műijyú idsjíjivéjúcóóityúne bóhi. Ááneri bajtsó múnáama iñéevá áähivétsohíjcyamédú nééme uwááboje tsaméhjí imíjyúuveéhi.

37 Muurá tsaate nééhií: “Tsaate bájtsóne néévá műúne tsíjtyeréjuco áähivétsóne.”

38 Aanée muurá ámúhakye ó wallóó tehdu éhne műúne tsaate bájtsóne néévá tsíjtyeréjuco áähivétsonédú nééme éllevu, tsúúcajáá tsaate úwaabójúcooróné cáhcujsótúme éllevu ámuha tsiiñé meúwaabóné botsíi tsaímiyéjuco ditye icyáhcújtsoki. Ehdúu Jetsóó néé műúhakye.

39 Mítymáee téijyu teene Tsamááriátu tsááme cáhcujsó Jetsóoke eenéhjáa dille ‘páneere muhdú o ícyahíjcyáné oke neébe’ néénelliíhye.

40 Aamée néé dííbyeke diityémái dibye iíjcyaki. Áánelliíhyée muha técoomíyí méijcyá míjcyoojícu.

41 Áíjyú éhniíñevu mítyame cáhcujsó dííbyeke dibye úwaabóné illéebónema.

42 Aamée néé diille imúnáálleke:

—Tsá apááñéré műúhakye u néénetu muha mecáhcújtsotúne. Muurá tsúúca muha páñetu mélleebó dibye úwaabóné. Áánetu ímiááné muha mécáhcujtsó diibyéjuco Críjto íjcyane míamúnáake Pájtyetétsóóbe.

Tsáné ávyéjúubé hajchikye Jetsóó böhütsóne

43 Átsihdyúu téhdune míjcyoojícutu muha mepéé Tsamááriá iiñújítu Gariréá iiñújívu.

44 Aanée muha mepéhíjcyánáa Jetsóó néé Píívyéébé ihjyú uuabálle múnáájpíkye imúnaa ávyejúulléityúne.

45 Árónáacáa Gariréá iiñújí múnnaa ímí dííbyeke waatsúcúpejtsó Jerot-saréeríi pájtyété wañéhjiri ditye úlléjénáa dibye méénúráityúronéhjí méénune iájtyúmínelliíhye.

46 Átsihdyúu muha tsiiñé méoomí Canáavu tétsihvúu nújpacyo bíinójpacyovú dibye ípíívyéévétsócoomívu. Áánáacáhjáá tsaapi ávyéjúubé hajchi Capenaóori íjcyáabe cheméhi.

47 Aanéhjáá tsúúca Jodéá iiñújítu muha metsááme teene Gariréá iiñújírjyoco meíjcyane diibye ávyéjuube iwáájácúne tsáá Jetsóó éllevu. Aabée néé dííbyeke dííbyema ihjyávú ipyééne dibye illíkye ibóhíitso ávyeta dsíjíveríjyoco íjcyáábeke.

48 Áánelliíhyée neebe dííbyeke:

—Ámuha muurá tsá oke mecáhcújtsóityuró méénúráityúronéhjí o méénuhíjcyátuca.

49 Árónáacáa neébe:

—Ávyéjuúbej, árónáa ihdyu hájhíwu dsíjivétúné hajchótá ūcúi óóma tahjyávú pééne bohíitso.

50 Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—Tehdújuco, tsúúca muurá ícyooca bohíjúcoobe daáchi.

Ahdícyane wa dipyej. Ahdújucóo dibye óómiñe dííbyeke icyáhcújtsónema.

51 Aabéhjáa ihjyávú úújetéébeke iúníu múnua népejtsóhi:

—Tsúúca daachi bohíjucóohi.

52 Áánélliihyéhjáa díilloobe müijyú dibye böhíine. Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Iijyúijyu révóóvéébedi dííbyeke pajtyéné áíívyeeé.

53 Ehdúhjáa ditye úúbállénetu ítsááveebe ávyetáa tééne ééveri Jetsóó dííbyeke nééne tsúúca illí böhíjucóone. Áánélliihyée téhdure pámeere ihyákímú cáhcujtsó Jetsóoke.

54 Ehdúu Jetsóó méenúráítyuróné meenú Jodéá iiñújitu muha Gariréá iiñújivu meóómimye tétsihyi meíjcyánááaca. Téénemáá botsíi tétsihvu müijyúcürüéi méenúube méenúráítyuróné.

5

Ijpi vááúumeítyúúbeke Jetsóó bóiitsóne

1 Ááné boonétúu muha tsiiñe dííbyema Jerotsaréevu méuubámyenú wañéhjivu.

2 Áánáacáá técoomiyí tsátsii 'Obéejámú lleeöhowa' némeítsíi úníuri nújpacyo páábáwu heeberéómú ihjyúrì 'Betéjda' némeííba.

3 Áábá hallúrii 5-wava nújúwáwuúné ijcyawähjí pañétú hálluvátuméhjí, ullétuméhjí, ijpi vááúumeítyuméhjí, téhmehíjcyá teeba nöhjíiñne.

4 Tsáijyúhjáa níjkyéji múnáajpi iñíítyene téebáwu nöhjihíjcyáahi. Aanéhjáa dibye nöhjíné boone tujkénüré éniívyéméjuco ímípyetéhíjcyáne.

5 Téijyúu ijcyaaabe diityé pañe ávyetáhjáa 38 pijcyábájuco chémehíjcyáabe.

6 Aabée tódsiúcunúúbeke Jetsóó iñíténe waajácú téhajchótájuco dibye chémehíjcyáne. Áábekée neébe:

—Muúbe žmuhdúami ú ijcyaj? ¿A ú imillé u böhíine?

7 Áánélliihyée neébe:

Éeero Ávyéjuúbej, árónáa tsá o piívyetéhíjcyatú nújpacyo nöhjícooca ūcúi tujkénú o éniívyéiyóné. Íhya ihdyu tsaaate oke piááboca o éniívyéne ó bohíjúcoóiyáhi. Tehdu o méenúiyónáa tsijtye táihdéré éniívyehíjcyáhi.

8 Áánélliihyée Jetsóó néé dííbyeke:

—Ané wa illuréjuco eene dííhbotámá dipye dihjyávuj.

9 Ehdúu dííbyeke dibye néénemáyé tsúúca iböhíine ūhbotámá péjúcoóbe.

10 Téijyúu wáyeéévejcójí ijcyánáa dibye ūhbotámá pééne ávyéjuje iñíténe néé dííbyeke:

—Muúbe, tsá eene dííhbotáa ijcyoojí wáyeéévejcójí u tsájtyéítyuróné.

11 Áánélliihyée neébe:

—Árónáacáá oke böhíitsoobe néé téénema o péékií.

12 Áánélliihyée néémeé:

—¿Aca muubá ijcyaaabe íveekí wáyeéévejcójí uke táuhbáhi?

13 Árónáacáa tsá dibye wáájacújúcootú caabyé dííbyeke bóhiitsóné mítyanée míamúnaa íjcyámé pañe Jetsóó íjcyánellíhye.

14 Áané boonétúu Jetsóó dííbyeke duuruvájá pañe iájtyúmííbeke nééhií:

—Muúbej, tsúúca muurá ú bohíjucóohí. Aabe ímiááberéjuco díícyaco. Tsiiñe ímityúné meenújúcohdi éhnííñevu íjcyane uke ipajtyétuki.

15 Ehdúu Jetsóó dííbyeke nétsihdyu péébhéjáa botsii úúballé ímíñeuvú avyéujtéké Jetsóó dííbyeke bóhiitsóne.

16 Áané hallútúu imíllerómé téijyúré Jetsóoke idsíjívetsóne íveekiváhjáa wáyeéevejcóójí dííbyeke dibye bóhiitsóné hallútu.

17 Árónáacáa neebe diityéke:

—Muurá Llihíyó paíjuyváré meke píáabohíjcyadújuco o píaabóné ihdícáiyúre.

18 Ehdúu dibye nééne éhnííñevu diityéké tsárivyetsómé imíllerá dííbyeke idsíjívetsóne. Tsáháa apááñéré taúhbaju néhdu wáyeéevejcóójí dibye íjcyátúné hallútú ditye dííbyeke dsíjívetsóíturóne. Téhdurée Píívyéébeke ícyáánivahíjcyáábé tujkévevu íjcyane dibye néhíjcyáné hallútú imíllémé dííbyeke idsíjívetsóne.

Iiye iíjtsámeídýú Jetsóó méénutúne

19 Ehdúu éhnííñevúré ditye Jetsóoke pátsárijcyónellii neebe diityéke:

—Muurá ímiááné tsá Píívyéébé Hajchi o íjcyáabe iiná o méénúityuró oore o iíjtsámeídýu. Muurá ihdyu Llihíyó méénuiyónéjuco o méénuhíjcyáne.

20 Aabe oke iwájyúnellii waajácútsohíjcyá páneevúré muhdú imyéénúiñévu. Muurá tajtééveri éhnííñevu tsíñehji dibye méénúneri ámuha méullévénuúhi.

21 Muurá Llihíyó dsíjívémeké bóhiitsódú o ímíllémeke o bóhiitsóohí.

22-23 Tsá muurá Llihíyó míamúnaa muhdú íyahíjcyáné diityémá ímibájchóityúne. Muuráhjáa oke neebe teene o méénu pámeere oke iávyéjújtso dííbyeke iávyéjújtsódúre. Aane oke ávyéjújtsotúmé téhdure tsá diibye okée wállóóbeke ávyéjújtsotúne.

24 Muurá ímiáánetúré ámúhakye o néé iñe o néhíjcyáné lléébome okée wállóóbeke cáhcujtsómé múijyú idsíjívégúcóiityúne bóhí újcuíñe. Áámé hallúri tsáhájuco iiná íjcyáityúne. Muurá iwágooovéiyónetu tsúúca pajtyémé imí Píívyéébema iícyáiñejcívü.

25 Ahdícyane ímiááné ámúhakye o néé wágooovéiyómé Píívyéébé Hajchi o íjcyáábé uwááboju lléébóíñe éevé tsúúca úújeténe. Aane ímiááné cáhcujtsómé tsá wágooovéityúne.

26 Muurá Llihíyodítýu tsááne múijyú medsíjívégúcóiityúne bóhi. Áánevúu oke ájcuube oke cáhcújtsómeke o ájcuiki.

27 Muuráhjáa Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébeke neebe míamúnaa muhdú íyahíjcyáné diityémá o ímibájchoki.

28-29 Métsájúréévedí ehdu ámúhakye o nééneri. Muurá ímiááné iéévé úújetéjyu pámeere dsíjívehíjcyámé ílhñíjkyénetu ijchívyee pámeekéré o píúvácoóca. Áámedítýu ímiánéjcúu úráávyehíjcyámé tsáhájuco muhdú íjcyáityúne. Áánetu ímityunéjcúrée úráávyehíjcyámé ícúbáhráméíhi.

Iinetú Jetsóoke mewáájacúne

30 Muurá tsá iiná oore táíjtsaméiyi o méénúityuróne. Okée wálloobe Llihíyóré oke néhdújuco míamúnaa muhdú ijcyanejuco o néhíjcyáne. Tsá oore o ímillédú o méenuhíjcyatúne.

31 Muurá oore muubá o ijcyane o némeícyá tsá múha oke cahcújtsóityuróne.

32 Muuráhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáa óhdityu nehíjcyá ímiáánéjuco muubá o ijcyane.

33 Áabe éllevúu muurá ámuha tsaatéké méwallóó ditye óhdityu idíllo dííbyeke. Áánéllihiyée úubálleebe ímiááne muubá o ijcyane.

34 Árónáacáa tsá dibye úubálléneturé o wáajácumeítyú Píivyeébedítýú o tsááneé. Árónáa ihdyu o néé tehdújucóo óhdityu dibye néhíjcyáné ámuha mecáhcújtsóne mepájtyetéki.

35 Muuráhjáa ámúhakye waajácútsoobe ímiá uwáábojúvú éhne múúne peetéj téveri tsíeméné maájtyumíné mewáájacúdu. Aanée dibye uwáábohíjcyáné muurá wahájchotáré ímí ámuha méjitsúcunúráhi.

36 Árónáa dibyée oke bólhwátsohíjcyáné éhnííñevu páñetu ó bólhwátsámeíhíjcyá páneere okée Llihíyó níwaavéné o méenuhíjcyáneri. Téénetu muurá ámuha méwaajácújúcoorá ímiáánée oke dibye wálloóne.

37 Aabe ámuha maájtyúmítúroobe óhdityu nehíjcyá ímiáánéjucóo oke iwálloóne.

38 Áábé uwááboju tsá ámúhakye úcáávehíjcyatú dííbyeke ámuha mecáhcújtsótúnellíihye.

39 Muurá ámuha mééévehíjcyará Píivyeébé waajácuháámi muhdú óhdityu néhíjcyáné ámuha müijyú medsijivéjúcóiityúne bólí meújcúroki.

40 Árónáa tsá ámuha meímíllétü oke mecáhcújtsóne óhdivu meíhvéjtsámeíñé téénevu ámúhakye o ájuki.

41 Árónáa tsá o íjyácuńtú míamúnaa oke ávyéjújtsóiyóneri.

42 Muurá o waajácú múhdurá ámuha menééme Píivyeébeke mewájyutúne.

43 Muuráhjáa diibyéjuco Llihíyó nééjuri iíññujívú o tsáábé uwáábori tsá ámuha meíicúvehíjcyatúne. Áane eene tsijtye iíibúwaríyé ámúha éllevu itsásáne íhdityuré újcune úwáábónéríyé ámuha meíicúvehíjcyáhi.

44 ¿Muhdú ámuha oke mecáhcújtsóiyá kiá eene ámuha tsamééré maáyéjútsócatsíhíjcyáné ijcyánááaca? Tééneriyé ámuha meíjcyame tsá meíicúvehíjcyatú apáábyére ijcyaaibe Píivyeébe ámúhakye ávyéjújtsóiyóneri.

45 Aane méjitsúcunúdí ámúhá imityú ámúhá hallúvú Llihíyoke o úubálleíñé. Muuráhjáa ihdyu Moitséeúvúré tsúúca ámúhá hallúvú úuballé dííbyeke uwáábori ámuha mepájtyetéíñé meítsúcunúhíjcyároóbe.

46 Muuráhjáa dibye úwaabóné ímí ámuha mecáhcújtsoca idyé téhdure ímí oke ámuha mecáhcújtsóiyáhi. Muuráhjáa óhdityu ijcyáné uwááboju caatúnuhíjcyáabe.

47 Áané uwáábóó ámuha ímí mecáhcújtsómejíi ¿muhdú mecáhcújtsóiyá ámúhakye o néhíjcyáne? Ehdúu neebe Jetsóo.

1 Ááné boonétuu dííbyema muha mepéé Gariréá unéú tsaúúré 'Tibéeria' némeíú tsiñéjcuvi.

2 Áijyúu mítyane míamúnaa múúhakye úraavyé méénúráityuróné chéméméhjike dibye böhítsohíjcyáné iájtyúmínélliíhye.

3-4 Téiyjúu pajtyété wañéhjí tsúúca llééváíñáa muha caméhbaúvú mepééme téhbaú déjucovú meúújetetsihvu ácúúveébe.

5 Áánemáa diitye míamúnáake iítténe neebe Perípeke:

—¿Aca kiátú íñé majcho meúucuú íjtyéke memájchótsoki?

6 Ehdúu neebe muhdú dííbyeké dibye iáñújcuki. Waajácúroobée muhdú imájchotsoíñé diityéke.

7 Aanée dibye díllónéllii Perípé nééhi:

—Muurá 200-jivámá majcho meúcuróné tsá úújetéítyuró diityédívú áyánéwúújí maájcúrónááca.

8-9 Áánéllihiyée Tsimóo Péedoró nahbe Aderéé néé Jetsóoke:

—Áánuwúudíhya 5-hova tsebáadatu méénúmeíñé paáhóónema míityétsi amóóbemútsi. Árónaacáubá tsá tene úújetéítyuró áyámedívujíívari.

10 Árónaacáa Jetsóó nééhi:

—Méne pámeere iáhcúbaki.

Ahdújucóo muha menéénéllii ditye áhcubáné 5,000-meváubáljáa íjcyame.

11 Aabée teene páahóóné iékéévéne téhdujtsó Pívyéébeke. Áánemáa múúhakye dibye ájcune muha mewajtú pámeekére. Áhdurée amóóbemútsikye muha mewajtune úújeté pámhédivúre.

12 Aanée pámeere tsáímlyé óovéné boone múúhakye neébe.

—Cóeene mepílcyú tene iwágóóvétuki.

13 Ahdújucóo pátyeevéné muha mepílhycucúné 12-rujtsívá úverujsíñé wáhpe.

14 Ehdúu méénúráityuróné Jetsóó méénune iájtyúmíne tsaate néjcatsíhi:

—Ímiáánéha diibyéjuco áánu Pívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi éhnéváa ííñuijívú tsááíbye.

15 Áánemáa imíllerómé peecútéré dííbyeké pánétúejpi ávyéjúúbedívú ipícyóone. Aanée iwáájácúne múúhadítyú iiye peebe cáméhbaúvu.

Nújpácyó hallúrí Jetsóó ullene

(Mt 14.22-27; Mc 6.45-52)

16-17 Ááné iijyúñuvúu muha dííbyé mamyémú mepéé miíneri Capenaóovu tsíñejcúéuri íjcyáoomívu. Áijyúu tsúúca péjcóhréjuco néenáa tsá Jetsóó múúhama íjcyatúne.

18 Áánáacáa mítyane nohjí ávyétá ihnáhó kííjyeba íjcyáneri.

19 Aamée muha piínééuríjyuco meíjcyame máájtyumí dibye tsááne nújpácyó hallúrí ulleebéré múúhá tujkévetu. Áánerí muha méíllityéhi.

20 Árónaacáa neebe múúhakye:

—Oore, méíllityédiñé.

21 Áánéllihiyée muha méujcú dííbyeké miínné pañévu. Aamée tsúúca muha meúújeté muháa mepétsihvu.

Jetsóoke míamúnaa néhcone

22 Ááné tsijcyóójháa múúha déjuvu ítsaavémé apáámíréé miíne íjcyámíri muha mepéémemáa Jetsóó péétune.

23 Áánáacáhjáa tsímhjí Tibéériá cóómityu tsámihjí wajtsí dibyée Píívyéébeke ityéhdújtsóne áyaróné majcho mítyámedívú úújetétsotsíjí píihívu.

24 Aanéhjáa tétsihyi díibyeke iájtyúmítúnellíi témíjhíjíri pééme múúha déjutu Capenaóovu díibye néhcovu.

Medsíjívégjúcóiityúne bóhívu meke Jetsóó ájcune

25 Aamée tsúúca múúhadívú úújetémé díibyeke nééhií:

—Uwááboóbej, ¿zacáa műijyúrá u tsáá ííllevu?

26 Árónáacáa neebe diityéke:

—Ímiááné ámúhakye o néé ámúhakye o májchótsónéllihyéré oke ámuha menéhcohíjcyáne. Tsá ámuha oke menéhcohíjcyatú méénúráityúronéhjí o méénune iiná nééiyóné ámuha mewáájáculi.

27 Tsá múu ijyáculútú majchórí múhajchótá ámuha tééne tájpí meijcyáíñeríjívari. Múu tauráábori ijyáculun teene majchódú nééne műijyú ámuha medsíjívégjúcóiityúne bóhí meújcuíñeri. Áanevúu muurá ámúhakye o ájcu Llihíyó oke meménuube míamúnáájpidívú ó ípívyeeváhi.

28 Áánéllihyée nééme díibyeke:

—¿Aanéhaca muhdú muha Píívyéébe ímilléné méméénúiyáhi?

29 Áánéllihyée neebe diityéke:

—Muurá imíllebe okée dibye wállóónellíi iíñujívú o tsáábeke ámuha mecáhcujtsóne.

30 Áánéllihyée néémeé:

—¿Aca iiná díwákimyéi? Ané cána méénúráityuróné meenu uke muha mecáhcújtso diibyéjuco míamúnáake pájyetétsóibye u ijcyane.

31 Muuréváhjáa múúhá ihdé múnááuvú manáá májchohíjcyá iinéubárá píívyétüné iíñújíri ijcyácoóca. Muurá Píívyéébe waajácuháámitu nééneé: “Píívyéébe diityé éllevu majcho dójcotsó níjkyéjitu.”

32 Ehdúu Jetsóoke ditye néénellíi neébe:

—Ímiáánéjucóo Moitsééuvú tsá diityéké ácuhíjcyatú majchovú téijyu. Muuráhjáa ihdyu Llihíyóré dócótsohíjcyá diityé éllevu teene ‘manáá’ némeíneé majcho. Aabe muurá imíllé ámúhakye iájcune teene majchódú nééne műijyú ámuha medsíjívégjúcóiityúne bóhívu.

33 Muuráhjáa teene majchódú o néébeke níjkyéjitu oke wálooobe iíñujívú míamúnáake tééne böhívu o ájculi.

34 Áánéllihyée nééme díibyeke:

—Ávyéjuúbej, ané ihdyu múúhakye paíjyuváré dáácuhíjcyá téeméne májchotu.

35 Áánéllihyée neébe:

—Oo muurá teene majchódú o néébe műijyú medsíjívégjúcóiityúne böhívu ó ajcúhi. Aane ímiááné oke cáhcujtsómé tsáhájuco muhdú éhniíñevu tsaimiyé ijcyáyóneri iítsámeítyú éhne múúne memájchóne maádóne tsiiné maájyabáávatémé memájchólyóneri maádólyóneri meítsámeídyu.

36 Árónáa ihdyu iíñe ámúhakye o néhíjcyádú ¿iveekí ámuha tsá oke mecáhcújtsootú ímiááné diibyéjuco o ijcyáábeke tsúúca ámuha oke maájtyúmiróme?

37 Muurá Llihíyó nééjuri oke cáhcújtso meke tsá o cátúhtsóítyuróne.

38 Tsáháa níjkyéjitu oke dibye wállootú o ímilléné o méénuki. Muuráhjáa ihdyu o tsáá oke dibye táuhbáné o méénuki.

39 Aabe tsá ímíilletú ópée o pájyetetso óhdivu dibye íhvéjtsómedítyú tsaate wágooovéne. Imílleebé páneere nihñéétsihvúré tsíhdyuréjuco ímíbáávyécooca pámeeee pájyeteténe.

40 Muurá imílleebé okée dibye wállóóbeke cáhcujtsómé múijyú ídsíjivéjúcóóityúne böhí újcune. Muurá dsíjívemeke ó böhíitsoó páneere tsíhdyuréjuco ímíbáávyécoóca.

41-42 Ehdúu Jetsóó majchódú néébe níjkyéjitu itsááne diityéké néénetu díbyeke cáhcújtsotúmé díbyedítyú nééhi:

—Áánerá aabye Jotséé hajchi Jetsóó wájácú cáánímútsikye menéébe ¿muhdú iiwane néé níjkyéjitu itsááneé?

43 Áánéllihiyée neebe diityéke:

—Ayécó óhdityu ámuha meíhjuyuváne.

44 Muuráhjáa Lilihýó oke wálloobe míamúnáake óhdivu íbwájtsótua tsá múha pájyetetítyuróne. Aane muurá oke cáhcujtsómé dsíjívemeke ó böhíitsoó páneere tsíhdyuréjuco ímíbáávyécoóca.

45 Muurá Pííyéébé ihjyú uubálle múnáájpí waajácúháámitu nééneé: "Pííyéébere diityéké úwaabóhi." Ehdu dibye úwaabóné lléébome oke úraavyéhi.

46 Árónáa tsá múha ájtyúmitú díbyeke. Apáábyéré ihdyu ó ájtyumí díbyeke díbyedítyúu o tsáánelliíhye.

47 Aane ímiááné ámúhakye o néé oke cáhcujtsómé tsúúca újcune múijyú ídsíjivéjúcóóityúne böhí.

48 Áánevu majchódú o néébe ó ajcúhi.

49 Muuráhjáa ámúhá ihdé múnááauvú iiñéubárá píívyétúné iiñújiri iíjcyácooca 'manáz' némeíñé májchorómé dsíjívehíjcyáhi.

50 Áánetu iñe ícyooca o ihjyúvahíjcyá tsíiñtere níjkyéjíene íjcyáne májchori, teene májchome múijyú dsíjívítéyúne májchori.

51 Aabe ó ijcyá teenée majchódú o néébe níjkyéjitu o tsáábe míamúnáake bohíivú o ájcuúbe. Aane bohíivú o ájcuube míamúnaa ipájyeté ó dsíjíveéhi. Áánéllií tawááboju majchódú nééne cáhcujtsómé tsá múijyú dsíjivéjúcóóityúne.

52 Ehdúu Jetsóó néénetu tsaate múhdurá iijsámeíñé néjcatsíhi:

—Ináami aabye ehdu meke nehíjcyaj. ¿Aca muhdú meke íhyéécovu dóotsóíyoóbe?

53 Áánéllihiyée neebe diityéke:

—Muurá ímiááné Míamúnáájpíidívúu o ípívyéévéébe héécó dóótume tsá újcúityú múijyú ídsíjivéjúcóóityúne böhí. Téhdure tátujpácyó ádotúmé tsá újcúityú tééne böhí.

54 Áánetu ihdyu tátýééco dóóme téhdure tátujpácyó ádome újcúu tééne böhí. Muurá oke cáhcujtsómé dsíjívemeke ó böhíitsoó páneere tsíhdyuréjuco ímíbáávyécoóca.

55 Muurá tájpi ímiá májcho. Áhdure tátujpácyó ímiá ádo.

56 Áánéllií téneecu óveme ímí óoma nahbévájcatsíhi.

57 Muurá Llihíyó okée wálloobe ímiááné ijcyáhi. Áábe tájpí ó ícyahíjcyáhi. Áánéllii oke cáhcujsómé tatyájpí ijcyáhi.

58 Ehdu íñe ó nehíjcyá tsíñírére májchoma níjkyéjitu o tsááneé. Aane májchome újcuú müijyú idsíjivéjúcóóityúne bohi. Tsá ‘manáá’ némeíñé májchódú tene néétu éhnée méihdé múnáauvú teene májchorómé dsíjivéhíjcyáne májchódú.

59 Ehdúu Jetsóó úwaabó Capenaóovu pihcyáávzápa pañévu.

Medsíjivéjúcóóityúne bóhí meújcúné uwáábo

60 Aanée muha meíjcyarómé mewáájácútúnéllii ménéjcatsíhi:

—Tsáháubá múha lléébóítýuró muhdú tuhúwu dibye úwaabóne.

61 Ehdúu téénetu muha meíhjyuváné iwáájácúne neebe müúhakye:

—¿A múhdurá ámúhakye pajtyéné o úwaabóne?

62 Awááréjucóbá Míamúnáájpidívuu o ípívyééveebe ámuha meíjténeriyé cáámevu ópée o tsáhullévu o pééca múhduréjuco ámuha meíjcyáiyóné.

63 Muurá ihdyu Píívyéébé Apíichojo tééveriyé meújcú müijyú medsíjivéjúcóóityúne bóhí. Tsá meere teene meújcúítýuróne. Aane íñe ámúhakye o néhíjcyáné Píívyéébedítýú tsááne ímiááné meke ajcú tééne bóhíivu.

64 Árónáa ijcyámé tsaate ámúhadítýú teene icyáhcújtsóiyóné ímílletúme. Ehdúu neebe Jetsóó íhdéjuco caatyé díibyeke cáhcújtsóityúne iwáájácúnema. Áhdurée waajácuube íhdéjuco caabyé díibyedívú méénútsoíñé.

65 Áánélliihyéee neébe:

—Ehdúu míamúnaa múhdurá nééne o wáájácúne ó nehíjcyá Llihíyó óhdivu íbwájtsótua múha pájtyetéítýuróne.

66 Ehdúu dibye nétsihdyu müúhama péhíjcyámedítýú mítyame illuréjuco díibyeke iihvéjtsóne pééneé.

67 Áánétuu müúhakye neébe:

—¿A téhdure idyé ámuha méimíllé oke meíhvéjtsóne óhdityu mepééneé?

68 Áánélliihyéee Tsimóo Péédoro nééhií:

—Ávyéjuúbej, ¿aca múhdivú muha mecátsípáávéne uke meíhvéjtsóiyá apááñéré díuwááboju müijyú medsíjivéjúcóóityúne bóhíivu meke ájcúnáááca?

69 Muurá muha tsúúca uke mécáhcujsóhi. Aame muha méwaajáćú ímiááné diibyéjuco Píívyéébé Hajchi míamúnáake u pájtyetésoobe Críjtu u ijcyane.

70 Áánélliihyéee neebe müúhakye:

—Muuráhjáa ámúhakye ó ujcuú ámúhakye o mámyénuki. Árónáa ijcyaaabe tsaapi ámúhadítýú ímítyuube ávyétá naavéné ijcyáabe.

71 Ehdúu Jetsóó néé Tsimóo hajchi Jóódáke iñéérone müúháejpi ijcyároobéhjáa díibyedívú méénútsoíñé iwáájácúnema.

Íñahbémú Jetsóoke cáhcújtsotúine

1 Ááné boonétuu muha Jetsóoma mépehíjcyá pahúlleváré Gariréá iiñújiri. Tsáháa dibye ímílletú Jodéá iiñújiri ijcyane téhullé ávyéjuytée díibyeke dsíjivétsöllehíjcyánélliihye.

2-3 Árónáacáa téijyu ‘nújuwááné wañéhji’ némeíñé lleeváríjyuco íjcyánellii íñahbémú néé dííbyeke:

—Wa bo ihdu dipye Jodéá iiñújivu ukée cáhcujtsómé téhulle íjcyame iájtyúmi méénúráityúronéhji u méénuhíjcyáne.

4 Muurá ehdú nénehji méénuhíjcyabe tsá téévéneúvú méénúíturó dííbyeke pame wáájacúné iimílléhajchííjyu. Aanéjíiva wa ihdu méénuhíjcyá uke miámúnaa iwáájácuki.

5 Ehdúu íñahbémú Jetsóoke néé dííbyeke téhdure icyáhcújtsótúnélliíhye.

6 Áánélliíhyée neebe diityéke:

—Árónáa téhullévú o pééíne éévéi tsá úújetétúne. Ámuha ihdu mepiivyété ihdícyájyúré téhullévú mepééneé.

7 Muurá ámuha tsamééré iji múnnaa meíjcyame tsá metsárilléjcatsítyú tsahdúré ámuha menéenélliíhye. Áánetu oke tsaríllémé ditye ímityúné ícyahíjcyáné diityédívú o böhówátsohíjcyáné hallútu.

8 Áánéllií wái ámuháyé mieuubámyenuj. Óvíi ihdu taéévé úújeté o péékií.

9 Ehdúu Jetsóó íñahbémuke iñééne coévá tétsihvúré Gariréá iiñújivu.

Wañéhjiri Jetsóó íjcyane

10 Aabée bóbónétüi íñahbémü déjutu teene wañéhjivu péébema muha mepééhií. Árónáacáa tsá boohówáneúvu dibye úújetétúne. Wáájácúratúnée tétsii dííbye.

11 Áiyúu ávyéujute néhcohíjcyá dííbyeke. Díllohíjcyámée pamévakéré caabyé dibye íjcyane.

12 Áábedityúu miámúnaa ihjyúvahíjcyá páhduváre. Tsaatée nehíjcyá ímiáábé dibye íjcyane. Árónáacáa tsijtye nehíjcyá ímityuube íjcyabe illure miámúnáake állihíjcyáne.

13 Ehdúu dííbyedi téévéneúvúré ihjyúvahíjcyámé ávyéujutédí iillityénema.

14 Aabée Jetsóó wañéhjí pínéévénää duuruvájá pañévú úwaabóhi.

15 Aanée imíwu dibye úwáábóneri diitye ávyéujute iúlléevenúne néé dííbyedítyu:

—¿Aca kiátú aadi ehdíívañé wáájacúné waajácuháamíubárée iítehíjcyáábejíívari?

16 Áánélliíhyée neebe diityéke:

—Tsá oore táíibuwá íjtsaméityu o újcune o úwáábótúne. Muurá ihdu okée wállóóbé uwáábóré teéne.

17 Aane cáhawáá óvíi dibye ímillédú íjcyame waajácú kiátú tsááné uwáábó o méénuhíjcyáne.

18 Muurá tsaate íhdityúré iújcune úwaabó diityéké miámúnaa iávyéjújtsokíye. Áánetu ihdu okée wállóóbéke iávyéjuitsóné ímillémé ímiááné tehdújuco úwáábóhíjcyáne.

19 Muuráhjáa Píívyéébe muhdú ámuha meíjcyáñé taúhbajúvú ámúhakye ajcú Moitséeúvuj tééveri. Árónáa muurá tsá ámuha tsaatéubáré tene néhdu meíjcyatúne. Aame ¿ínné hallútú ámuha méimíllé oke mellííhyanúne?

20 Áánélliíhyée tétsii íjcyame néé dííbyeke:

—Naavénéhaca dípañe. ¿Aca múha uke imíllé illííhyanúne?

21 Áánélliíhyée neebe diityéke:

—Ááneráhjáa tsáneere wáyeéévejcójí tsáápiikye o bóhiitsóné múhdurá ámúhakye pajtyéhi.

22 Árónáacáa muurá Pívyéébe Moitséeúvuj tééveri méénútúróné taúhbaju ámúhá ihdé múnáauvú méenuhíjcyádújuco wápíj tsiiiméneke ámuha tsáijyu wáyeéévejcójí íjcyaróné mekíhdyahírotsohíjcyáne.

23 Ehdu muurá téhdure ámuha méméenuhíjcyá tsáijyu wáyeéévejcójí íjcyaróné teene taúhbaju ámuha mewáágóotuki. Aame ¿iveekí muhdú ámuha menééne óhdi méijyacúunuhíjcyá tsáápiikyérée téjcooji o bóhiitsóné hallútu?

24 Tsá múu peecútéré tsáápiikye 'íllu uú' néétune. Fmiááné múu dibye íjcyanéjuco nééneé.

Muubá íjcyane Jetsóo nééneé

25 Ehdúu Jetsóo néénéllii Jerotsarée múnaa néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne áabyeke ditye néhcohíjcyatú idsíjívétsooki?

26 Áróóbeke ¿keená tsaatéubáré iiná nééneé? Áánellihéubá bo ávyéujuje íjcyarómé cáhcujtsó ímiááné diibyejuco míamúnáake pájyetétsóoibye Críjо dibye íjcyane.

27 Árónáacáubá tsá diibye íjcyatúne. Muurá méwaajácú kiá múnáajpí dibye íjcyane. Muurá ihduy míamúnáake pájyetétsóoibye tsáácooca tsá múha wájácuítuube oke wállóónélliíhye.

28 Ehdúu Jetsóodityú ditye íhjyuváné iwáájácúne duuruvájá pañevú iuwáábotsihvu neébe:

—¿A ámuhává éhne méwaajácú kiá múnáajpí o íjcyane? Árónáacáa tsá oore táibúwaríyé o tsáátune. Muuráhjáa o tsáá ímiáabé íjcyáabeke ámuha mewáájácútuube oke wállóónélliíhye.

29 Áánetu ihduy ó waajácú diibyeke okée wállóóbeke.

30 Ehdúu Jetsóo nééné hallútú imillerómé díibyeke iékeevéne. Árónáacáa tsá ditye ékéévetú iéévéi úujetétúnélliíhye.

31 Áróóbekée tsijtye mytíame cáhcujtsómé néjcatsíhi:

—¿Aca íhya tsijpi itsááca áánú ehnííñevu méenúráityúronéhjí méenúiyáhi?

Paritséomú Jetsóo éllevu ekééve múnáake wállóóne

32 Aanéhjáa dibye méenuhíjcyánéhjíri míamúnaa íhjyúvhíjcyáné paritséomú lleebohí. Aanéhjáa múhdurá llúuvájté avyéjutémá diityéké pájtyénéllii wal-lómé duuruvájá tehméjteke díibye éllevu ditye iékéévébeke itsájtyeki.

33 Aamée díibyedívú wájtsínáa pámeekré neébe:

—Tsá ámúhama múhajchótá o íjcyáityúne. Muurá wahájchotáré o íjcyátsihdu ó oomíjyúcoó okée wállóóbe éllevu.

34 Ajyu muurá ámuha oke menéhcorómé tsá maájtyúmiityú kiá o íjcyáhullévú ámuha meúújetéityúrónélliíhye.

35 Áánellihéyye tsaate néjcatsíhi:

—¿Aca íhya kiávú péébeke maájtyumíjúcóóityúné eene neébe? Íhya mytíá íñe kiáhjí tsííñé iinújí múnáá pañe memúnaa jodíómú mújtáme éllevúréjuco dibye pééíñé.

36 ¿Aca íhya tsáma muhdú nééñe eene meke neebe díibyeke menéhcorómé dibye íjcyáhullévú meúújetéityúróné?

Pívyéébé Apíichó Jetsóoke cáhcujtsómé pañevú úcaavéne

37 Aanée nihñéejcójiréjuco tsúúca teene wañéhjí pájtyéijcyóójí Jetsóó kékévánécoba nééhi:

—Tsaate ádópiyémé taéllevu metsa o íjchoki.

38 Muurá Píiyéébé waajácuháámitu nééne oke cáhcújtsómé íbuúúné pañévú téhiñe ípívyééveíñé iñujpacyó bohívvú ájcúnéj tehíñe.

39 Ehdúu nehíjyaabe dííbyeke cáhcújtsómé pañévú Píiyéébé Apíichó úcaavéné diityéké tükévéjtsoíñé iñéeyíone. Árónáacáa tsáhái téijyu tene tsááñe évéé úújetétú diibyée Jetsóó teene wállóóiibye íavyéjuvúi óomityúnélliíhye.

Pahdúváré Jetsóodítýú míamúnaa íjtsámeíñé

40 Aanée tsaate dibye ihjyuváné illéébóné nééhi:

—Ímiáánéha diibyéjuco aabye éhneváa Píiyéébé ihjyú uubálle múnáajpi tsááñibye.

41 Téhdurée tsijtye nééhi:

—Diibyéjuco muurá aabye Críjto éhneváa míamúnáake pájtyetétsóiibye.

Árónáacáa tsijtye nééhi:

—Árónáa Gariréá iiñúji múnáajpi tsá Críjto íjcyáítyuróne.

42 Muurá Píiyéébé waajácuháámitu nééne Dabííuvúj tsíiménémúhaabe dibye íjcyáñé dííbyeuvúhjáa íyahíjcyacóomi Berée múnáajpi.

43 Ehdúu míamúnaa páhduváré íjtsámeí Jetsóodítýu.

44 Áijyúu tsaate imíllerá dííbyeke iékeevéne. Árónáacáa tsá ditye tehduméenutúne.

Ávyéjuite tsá Jetsóoke cáhcújtsotúne

45 Aanée diitye duuruvájá tehméjté dííbyeke iékééve tsáárome íevejtéré oomíhi: Aaméhjáa diitye paritséómuma llúuvájté avyéjutédívú úújetémeke népejtsóme:

—¿Kiávújuco diíbyej? ¿íveekí tsá ámuha metsívatúne?

46 Áánéllihiyhjáa néémeé:

—¿Muhdú iiñé hallútú meékkééveé túútaváné ihjyúváábekéjíívari? Tsá muurá múa muhájyú tehdumé ihjyúvatúne.

47 Áánéllihiyhjáa nééme diityéke:

—Áánéllihiyéha illure ámuha dííbyedívú máállítsámeíhi.

48 Tsá muurá avyéjuite íjcyárómedítýu tsaatéubáré cáhcújtsotú dííbyeke. Téhdure muha meijcyarómé tsá mecáchújtsotúne.

49 Apáamyéré ihdyu ímityúmé Píiyéébé taúhbaju wáájácutúmé ijtsúcunú diibyéjuco Críjto íjcyane.

50-51 Ehdúhjáa ditye néénélli diityéejpi Nicodéémó tsápejcóo Jetsóoke ááhívéejeebe néé diityéke:

—Muurá taúhbaju néé tsá peecútéré tsáápihdívú meícúbáhrátsóityú dibye iiñá méeñune ímíñéuvú mewáájácuitúhajchííju.

52 Áánéllihiyhjáa nééme dííbyeke:

—Úubá bo téhdure Gariréá iiñúji múnáajpij! Cáhawáá Píiyéébé waajácuháámi dehve u wáájácu tsá muurá Gariréá iiñúji múnáadítýu dííbye ihjyú uubálle múnáajpi íjcyáñé némeítyúne.

53 Ehdúhjáa dííbyeke iñééne ihjyáhañévuréjuco ditye pééneé.

8

Ihdícyámema ícyahíjcyáne wálle

- 1** Áánetúu Jetsóoma muha mepéé oríivo bájú íjcyátsihvu.
- 2** Aamée idyé tsíjcyooji tsiiñe muha méoomí duurúvajávu. Átsihvúu míamúnaa díibyedívú píhcyáávemeke iácvúuvéne úwááboóbe.
- 3** Áánácacáa taúhbájú uwáábojtémá paritséómú tsivá ájyúma íjcyárolle tsíjpiima íjcyálleke ityúvááolleke.
- 4** Áállekée Jetsóo tééjá pañe íjcyáábe éllevu itsájtyéne díibyeke néémeé:
- Uwááboóbej, áámye ájyúma íjcyárolle tsíjpiima íjcyálleke muha métuvááohi.
- 5** Muuráhháa Moitsééuvú taúhbajú néé ehdu nééné walléémuke medvíjivétsoiñé néwayúúnevu maáámúneri. ¿Ácooca muhdú u néé téénetu?
- 6** Áánélliihyée illure icyánóóvéne íhyójtsíwari caatúnuube ííñuji. Ehdúu Jetsóoke nééme muhdú dibye nééne díibyé hallúvú iúúbálléroki.
- 7** Aanée éhnííñevúré ditye dillónélli icyánohjúcunútsihdyu néébe:
- Ané óvíí ihdyu ámúhadityú müijyúubá ímityúné méenuhíjcyátuube áámútujkénú dílleke.
- 8** Ehdúu iñééne tsiiñe icyánóóvéne caatúnuube ííñuji.
- 9** Aanée ehdú dibye néérónáa waajácumé ímityúmé íjcyane. Aamée illuréjuco tsáapiitsádí péécunúne. Tujkénúu keémejte péécunúhi. Ááné boonée iiyéjuco díle cöevané tétsihvu Jetsóo úniúvu.
- 10** Aanée Jetsóo icyánohjúcunútsihdyu iitéecunú iiyéjuco tétsihyi íjcyálleke. Áállekée neébe.
- ¿Aca kiávújuco íñe díhyallúvuné úúballéme? ¿A tsá íñe uke muhdú ditye méénúityúne?
- 11** Áánélliihyée neélle:
- Íhya tsáhaj.
- Áánélliihyée idyé Jetsóo nééhií:
- Téhdure o íjcyároobe tsá muhdú uke o méénúityúne. Ahdícyane wa dipyej. Tsiiñe ihdyu ímityúné meenújúcohdíñé.
- Imiáájuvu míamúnáake Jetsóó wáájácutsóne*
- 12** Ááné tsíjyúu tsiiñe míamúnáake úwááboobe nééhií:
- Muurá peetédú o néébe ííñújíri o íjcyáábej tééveri míamúnaa ímiá uwááboju waajácuú peetédú nééne bohíívú diityéké ájcune. Aane oke cáhcuijsomé tsáhájuco éhne múu cùuvétsihyi íjcyadu ímityúné pañe íjcyatúne.
- 13** Áánélliihyée paritséómú néé díibyeke:
- ¿Aca íveekí eene ehdú ure ú némeíhi? Tsá muurá múha uke cáhcújtsóítyuróne.
- 14** Áánélliihyée neébe:
- Áánerá ímiááné o nééhií. Muurá ó waajácú kiátújháa o tsáhullévú o pééiñé. Aane tsá ámuha mewáájácutúne.
- 15** Muurá míamúnáá íjtsaméiyé ámúhá pañe íjcyánélli ehdú óhdityu ámuha méíjtsámeíhi. Áánetu ihdyu tsáhái ícyooca múhdityú o néétu muhdú ditye íjcyane.

16 Muurá muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné diityémá o ímibájchoca ó nééiyá ímiáánéjuco muhdú ditye ícyahíjcyáne. Áróónáa tsá oore o méenúityuróne. Okée wálloobe Llihíyoma muhtsi méméénúiyáhi.

17 Muurá ámúhá taúhbaju néé míityétsi iiná pájtyene úubállécoaca mecahcujtsóne.

18 Ahdu muurá íñe ó némeíhijcyá ímiááné muubá o íjcyane. Áábeke oke Llihíyó waajácú okée wálloobe.

19 Ehdúu Jetsóó néenéllii néeme dííbyeke:

—¿Aca kiá diibye Díícyáánií?

Áánélliihyée neébe:

—Oke ámuha mewáájácuméjjí méwaajácuiyá Llihíyoke. Muurá oke ámuha mewáájácuca téhdure méwaajácuiyá dííbyeke.

20 Ehdúu Jetsóó úwaabó duuruvájá pañe Píívyéebé iičuvé dsiidsi pícyámeíhíjcyátsihyi íjcyámeke. Áróóbekée téijyu tsá múha ékéévetú iéévéi úújététúnéllilihye.

Jetsóoke cáhcújtsotúmé tsá úújetéityú dííbyedívu

21 Áané boonétúu idyé tsíiñe neebe diityéke:

—Tsúúca muurá ámúhadítýu o péjúcoohi. Áábeke ámuha oke menéhcorómé tsá maajtymíityúne. Ámuha médsíjiveé ámuha imityuháñé ímibáávyetúméré. Áánéllii o péhullévú tsá óhdivu ámuha meúújetéityúne.

22 Ehdúu Jetsóó néenéllii tétsihyi íjcyame néjcatsíhi:

—Dsíjívétssameíibyeúubáhaja. Íjcyátúnéllii neebe dííbyedívú meúújetéityúne.

23 Áánélliihyée neebe diityéke:

—Ámuha muurá míamúnaa iji münaáre. Áánetu tsá iji múnáajpi o íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu níkyéjitu o tsááhií.

24 Áánéllii ámúhakye o néé diibyejuco míamúnáake o pájyetétsóóbeke cáhcújtsotúmé iimityú ímibáávyetúméré dsíjíveíñé.

25 Áánélliihyée néeme dííbyeke:

—¿Aca muubá uú?

Áánélliihyée neébe:

—Muurá tsúúca ámúhakye ó nehíjcyá muubá o íjcyane.

26 Aane téhdure mühdurá ámuha meícyahíjcyáné ámúhakye ó nééiyáhi. Áróónáa okée wálloobe ímiáábé íjcyánéllii oke dibye néénere ámúhakye ó nehíjcyáhi.

27 Ehdúu Jetsóó Cááni Píívyéebédítýu diityéké úubálleróné tsá ditye wáájácutúne.

28 Áámekée idyé neébe:

—Muurá Míamúnáájpidívúu o ipíyéévéébeke páwachékevu ámuha mewátyétyéhcúcooca botsíí méwaajácuú muubá o íjcyane. Tsá táíjtsaméityúré o újcune ámúhakye o néhíjcyatúne. Muurá ihdyu Llihíyó oke néénere ó nehíjcyáhi.

29 Muurá diibye okée wálloobe tsá kiá óhdityu íjcyatúne. Aabe tsá oke ihvéjtsotú dibye ímilléné o méenuhíjcyánéllilihye.

30 Ehdúu dibye néénetu mítyame cáhcujtsó dííbyeke.

31 Áámekée neébe:

—Muurá íñe ámúhakye o néhíjcyáné ámuha mecáhcújtsóne tehdu meíjcyáhajchii ímiááné tahñéjté ámuha méíjcyáhi.

32 Aame ámuha ímiá uwááboju tsúúca mewáájacumé múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu meímíjpyéteéhi.

33 Áánelliihyéé nééme dííbyeke:

—Áánerá muha Aavaráaúvúj tsuuménémúhaabe meíjcyámeke Ɂiveekí u néé iinétu muha meímíjpyetéíñe tehdu múhójtsí pañé muha meíjcyámekéjíívari?

34 Áánelliihyéé néébe:

—Muurá ímiááné imityúné méénuhíjcyámé tsá ímí ijcyatú éhne múúne tsíjtyé hójtsí pañé ijcyame ijcyadu.

35 Muurá tsaaté hójtsiri ijcyabe tsá diityéejpi ijcyatúne. Áánetu ihdyu diityé hajchi diityéejpi.

36 Ahdu Píívyéébe Hajchi o ijcyabe ámúhakye imityúnetu o imíjpyetétsómé ímiááné ámuha meímíjpyéteéhi.

37 Ímiáánéjucóhde ámuha Aavaráaúvúj tsuuménémúhaabe meíjcyarómé méimíllehíjcyá oke medsíjívetsové íñe ámúhakye o úwaabóné ámuha mecáhcújtsóiyóné meímíllétúnema.

38 Muurá ihdyu Llihíyó oke túkévéjtsóneri ámúhama ó ihjyuvahíjcyáhi. Ahdu muurá ámúháj caani ámúhakye túkévejtsódújuco ámuha meícyahíjcyáne.

39 Áánelliihyéé nééme dííbyeke:

—Áánerá ihdyu múúhá ihdé múnáajpi Aavaráaúvú múúháj caáni.

Áánelliihyéé Jetsóó néé diityéke:

—Muurá ímiááné dííbyeúvúj tsuuménémúhaabe ámuha meíjcyaca dííbyeúvúu ícyahíjcyadú ámuha méíjcyáiyáhi.

40 Aaca muurá íñe Píívyéébe oke túkévéjtsóneri ámúhakye o úwáábohíjcyáné hallútú tsá ámuha oke medsíjívetsoiyuróne. Tsáháa muurá ehdu Aavaráaúvú néétune.

41 Áróónáa ihdyu ámúháj caani ijcyadújuco ámuúha.

Áánelliihyéé nééme dííbyeke:

—Áánerá ijcyabe tsáápiye múúháj caani Píívyéébeé. Tsá tsijpi múúháj caani ijcyatúne.

42 Áánelliihyéé Jetsóó néé diityéke:

—Muurá ímiááné Píívyéébe ámúháj caani ijcyaca oke ámuha méwájyúiyáhi. Muuráhjáa dííbyedítýu o tsáá oke dibye wállóónélliíhye. Tsáháa táíibúwaríyé o tsáátune.

43 Aabe ámúhakye o úwaabóné Ɂiveekí tsá ámuha melléébohíjcyatúne?

44 Muurá ihdyu ámúháj caani Naavéné ijcyánellii dibye ímillédú ámuha mééméenuhíjcyáhi. Muuráhjáa iipívyeevédújuco imityuube dííbye dsíjivétso múnáajpi. Áábé pañé tsá ímiá ijtsaméí ijcyatúne. Apááñéré álliu dííbyé pañé ijcyáábedítýu ímichi teene tsahíjcyáhi.

45-46 Ahdu ámuha menéénellii tsá meímíllétú ímiááné ámúhakye o néhíjcyaróné mecáhcujtsóne. Áánetu ihdyu tsá múha oke nééityuró imityuube o ijcyane.

47 Muurá ihdyu ímiááné Píívyéébeéjté íjcyame imillé dííbyé uwááboju il-léébone. Áanetu ámuha dííbyeéjté meíjcyátúnellii tsá meímilletú teene mel-léébone.

Aavaráaúvú íjcyátúnáacájuco Críjto ícyahíjcyáne

48 Ehdúu Jetsóo néénellii nééme dííbyeke:

—Ihdyúha ímiáánéjuco muha menéhijcyáné Tsamááriá iiñúji múnáajpi u íjcyáábé pañe naavéné íjcyane.

49 Áánéllihiyée neébe:

—Áánerá tsá tápañe naavéné íjcyatúne. Muurá ihdyu iiñá o méénúneri Llihiyoke ó ávyéjútsohíjcyáhi. Áanetu ámuha tsá oke maávyejúllletúne.

50 Aane tsá o íjyáculútú oke ámuha maávyéjútsóiyónneri. Árónáa ihdyu Llihiyó imíllerá oke ámuha maávyéjujtsóne. Aabe ihdyu óvíi muhdú néé oke ávyejúllétumeke.

51 Aane ímiááné ámúhakye o néé o néhijcyáné cáhcujtsómé múijyú dsíjívégúcóóityúne.

52 Áánéllihiyée nééme dííbyeke:

—Ímiáánéhaca dípañe naavéné. Muurá eene ínehjíréjucó u íhjyuváne. Ááneráhjáa Aavaráaúvuma Píívyéébé ihjyú uubálle múnaa íhtsutumé íjcyaroméhjí dsíjívehíjcyáhi. Aanáa muhdú iiñvane u néé u néhijcyáné cáhcujtsómé múijyú dsíjívéityúne.

53 ¿Aca diibye méihdé múnáajpi Aavaráaúvú ehnííñevu uú? Áhdure ¿aca diitye Píívyéébé ihjyú uubálle múnááuvú ehnííñevu uú? Ááneráhjáa diitye íjcyarómé dsíjívéhi. Aanéjíi tehdu múha uke cáhcújtsóiyónejjívari.

54 Áánéllihiyée neébe:

—Ihdyu tehdújuco ímiááné oore o ávyéjútsámeíhíjcyaca tsá múha oke cáhcújtsóityuróne. Aaca idyé tsá tene ímíítyuróne. Árónáa ihdyu Llihiyóré oke ávyéjútsohíjcyá eene ámúhá Piivyéébé diibye íjcyane ámuha menéhíjcyáabe.

55 Áróóbeke tsá ímí ámuha mewáájácutúne. O ihdyu ó waajácú dííbyeke. Muurá dííbyeke o wáájácutúné o nééca ámuháduýó oo álliu múnáajpi. Árónáa ímiááné dííbyeke o wáájácúnellii oke diibye nééne ó cáhcútsohíjcyáhi.

56 Muuráhjáa diibye méihdé múnáajpi Aavaráaúvú ímí ijtsúcunú o tsááiñe ímiááné iwáájácúnellíhje. Ááneríi mítyane ímíjyúúveébe.

57 Ehdúu Jetsóo néénellii néémeé:

—¿Aca muhdú 50 pijcyábá u íjcyáabejjí ú waajácú Aavaráaúvuke?

58 Áánéllihiyée neébe:

—Ímiáánetúré ámúhakye o néé dííbyeúvúikyée íjcyátúnáacájuco o ícyahíjcyáne.

59 Ehdúu diibye néénellii néwayúúné éhkebámé dííbyeke iáámúroki. Árónáacáa diityédítýú duurúvájá pañétu múijyúrá wáájácúratúné ijchívyébe.

9

Hállúvátúúbe tsííju tsíímaaváábeke Jetsóó ímíjpyetétsóne

1 Téhdurée tsátsihdyu muha Jetsóoma mepjátyénáa ájtyúmiibe hállúvátúúbekéhjáa tsííju tsíímaaváábeke.

2 Áábedítýú muha menéé dííbyeke:

—Uwááboóbej, ¿acáá íveekí áánúke íllu tsiiju tsíimaváhi? ¿A cáánímútsí imityú déjúcotu, mityá díibye imityú déjúcotúrej?

3 Áánélliihyée neebe múúhakte:

—Tsáháa díibye imityú déjúcotu ehdu dibye íjcyatúne. Áhdurée tsá cáánímútsí imityú déjúcotu tene íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu díibyeke o íítétsónej tééveri Píívyéébe íhtsútuube íjcyane iwáájácuméi ehdu píívyéébe.

4 Aane ó imillé okée wálloobe níwaavéné o íjcyáné hajchótá o méénune. Muurá meíjyunúcooca tsá múha wákímyejyúcootúne.

5 Muurá peetédú o néébe ííñújiri o íjcyáné hajchótá ímiáájú míamúnáadívú ó böhówátsohíjcyáhi.

6 Ehdúu iñééne ííñújí halluvú iúníñeri ííñuba ityátsájcóneri diibye hálluvátúubeke íhyálluúúcú tááboóbe.

7 Áánemáa neebe díibyeke:

—Díllójcáméityé éhne ‘dityée wálloóné’ nééiyóné ‘Tsiroée’ némeíibawúutu. Ahdújucóo diibye téébatu illójácáméijyéne óomiñe tsaímiyéjuco íítéébe.

8 Áabékéhjáa wáájácuuhíjcyámé íajtyúmíne néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne áanu hálluvátuube ácuúcunúubé piáábó táúmeíhíjcyatúne?

9 Áánélliihyéhjáa tsaate nééhi:

—Diibyéjuco.

Áánetúhjáa tsijtye nééhi:

—Diibyéjíívari. Tsíjpiíye. Árónáa ihdyu paabéjuco diibye.

Áróñáacáhjáa díibyere páñetu nééhi:

—Muurá diibyéjuco oo.

10 Áánélliihyéhjáa néeme díibyeke.

—¿Aane műhdutú tsúúca ú íítéhi?

11 Áánélliihyéhjáa néébe:

—Okée Jetsóó iúúnyi ííñuba ityátsájcóneri táhálluúúcú ityáábóne wallóó ‘Tsiroée’ némeíibawúutu o illójácáméityeki. Ahdújucóo o péébe o illójácáméíñe tsúúca ó íítéhi.

12 Áánélliihyéhjáa néeme díibyeke:

—¿Aane kiá diibye?

Áánélliihyéhjáa néébe:

—Tsá o wáájácutú kiá ícyooca diibye íjcyane.

Paritséómú dilló hálluvátúubeke műhdutú diibye íítéjucóóne

13 Aabéhjáa tsaímiyéjuco íítéébeke tsajtyémé paritséómú éllevu.

14 Áíjyúu Jetsóó díibyeke ímíjpyetétsó wáyeéévejcójí.

15 Áánélliihyéhjáa tsiiñe dillómé díibyeke műhdutú diibye íítéjucóóne.

Áánélliihyéhjáa néébe:

—Okée Jetsóó ííñuba iúúrúnúneri táhálluúúcú táábone o illójácáméíñe tsúúca ó íítéhi,

16 Áánélliihyéhjáa paritséómudityú tsaate nééhi:

—Áánélliihyéhaca tsá diibye Píívyéébedityú tsáátune. Keená diibye wáyeéévejcójí áveyejúúlléne.

Áánetúhjáa tsijtye nééhi:

—Áróñáa imityuube tsá méénúútyuró méénúráityúronéhji.

Ehdúhjáa paritséómú páhduváré Jetsóodítýu íjtsámeíhi.

17 Aaméhjáa diibye hálluvátubéé ícyahíjcyaa tsaímiyéjuco iítéébeke tsiiñe nééhi:

—¿Aanéhaca diibye eene uke ímíjpyetétsoobe muubá íjcyane ú ijtsúcunúhi?

Áánéllihiyhéhjáa neéé:

—Ihdyu ó ijtscunú Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi dibye íjcyane.

18-19 Aanéhjáa tsaate diityédítýu tsá cáhcújtsotú diibyéjuco hálluvátubéé ícyahíjcyaa dibye íjcyane. Áánemáhjáa cáánímútsikyé ipíívámútsikyé néémeé:

—¿Ava diibyéjuco áanu éhneváa hálluvátúúbeke ámuhtsi metsíí máavaabe íñe múhdutú tsaímiyéjuco iítene?

20 Áánéllihiyhéhjáa neemútsi:

—Éée, diibyéjuco.

21 Árónaa ihdyu tsá muhtsi mewáájácutú múha dííbyeke ímíjpyetétsóne. Aane tsíímenécojíí tuhúúlleéhi. Cáhawáá ihdyu medílló ámúhakye dibye iúubálle muhdú iimíjpyeténe.

22 Ehdúhjáa cáánímutsi néé diityéké diibyéjuco Jetsóó Críjto íjcyane néémekéhjáa pihcyaávéjá pañétú iwáágooíñé ditye pítyájcámeíñé apííchori.

23 Áánéllihiyhéhjáa neemútsi dííbyekéré ditye idílloki.

24 Ehdúhjáa cáánímutsi néénéllii tsiiñe ipííváábeke néémeé:

—Píívyéébekéré tehdújtso, tsá idyé Jetsóoke. Muurá muha méwaajácú ímítyuube dibye íjcyane.

25 Áánéllihiyhéhjáa neebe diityéé:

—Árónaa tsáhátu o wáájácutú ímítyuube dibye íjcyane. Apáánéré ó waajácú ímíáánée hálluvátubé o ícyahíjcyáábeke oke dibye ímíjpyetétsóne.

26 Áánéllihiyhéhjáa tsiiñe nééme dííbyeke:

—¿Acáa muhdú uke ímíjpyetétsóbe?

27 Áánéllihiyhéhjáa neéé:

—Muuráhjané tsúúca ámúhakye ó úúballéhi. ¿íveekí ámuha méimíllé tsiiñe ámúhakye o úúballéné ámuha mecáhcújtsokjíívari? ¿Mityá ámuha méimíllé dííbyeke meúraavyéne?

28 Ehdúhjáa dibye néénéllii illuréjuco ditye dííbyeke iúhbáne nééneé:

—Wa ihdyu uure dííbyeke duráávyej. Muurá ihdyu muha Moitsééuvú uwáábóré méúraavyéhi.

29 Muurá muha méwaajácú dííbyeúvumáa Píívyéébe ihjyúvahíjcyáne. Áánetu eene u néébeke tsá muha mewáájácutú kiátúhjáa tsáábe muubá íjcyane.

30 Áánéllihiyhéhjáa neebe diityéé:

—¿Aca muhdú iívane tsá ámuha mewáájácúityú kiátúhjáa tsáábe oke ímíjpyetétsóbeke?

31 Muurá ímítyúmé Píívyéébeke piáábó táúmeiyóné tsá dibye lléébóítyuróne. Áánetu ihdyu ímíááné dííbyeéjté íjcyame dibye ímillédú ícyahíjcyámej tééveri tehdíívanéhjí méénuúbe.

32 Tsá muurá müíjyú mehdu nééme hálluvátuméhjike ímíjpyetétsóné mewáájácutúne.

33 Aane muurá diibye okée ímíjpyetétsóobe Píívyéébedítýu itsáátuca tsá tehdíívanéhjí méénúítyuróne.

34 Ehdúhjáa dibye néénéllii nééme dííbyeke:

—Aca muhdú eene ídaatsónée ímítuyube u píívyeebe ú imillé múúhakye u úwaabóne?

Ehdúhjáa néémere dííbyeméikye ijchívyetsó pihgáyavéjá pañétu.

Píívyéébeke ími cáhcújtsotúmé ijcyá hállúvatúmé ijcyadu

35 Aanée tsúúca Jetsóó waajácúhi. Áabekée tsáijyu iájtyúmííbe neébe:

—¿Aca ímiááné ú cáhcujsó Píívyéébé Hájchikye?

36 Áánélliihyéé neébe:

—Ávyéjuúbej, oke duubállé caabyé dibye ijcyane o cáhcújtsó dííbyeke.

37 Áánélliihyéé neébe:

—Diibyéjuco muurá ífne úúma o lhjuyváne. Aane tsúúca oke u ájtyumíhi.

38 Áánélliihyéé dííbyé lliiñévú imímóúuvéne neébe:

—Ávyéjuúbej, uke ímiááné ó cáhcujsóhi.

39 Ááné boonée Jetsóó nééhií:

—Muuráhjáa ííñujívú o tsáá muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné diityéké o wáájácutsóvaábe. Ópee o tsáá ímiáájú wáájácutúmé éhne múúne hállúvatúmé ijcyadu néemeke o wáájácutsoki. Áhdurée o tsáá panéváré iwáájacúné ítsúcunúhíjcyámeke o néé ímiá uwááboju ditye wáájácutúne.

40 Áánélliihyéé paritséómú tétsihyi ijcyame nééhií:

—¿Áca muha tehdu hállúvatúmé ijcyadu?

41 Áánélliihyéé neebe diityéé:

—Árónáa ámuha diityédú menééca tsá iiná ámúhá hallúrí ijcyáityuróne. Áánetu ámuha páneere mewáájacúné menémeihíjcyánéllii ámúhá hallúrí ijcyáné ímityúne.

10

Obééjámú míjcotu ijcyáné uwááboju

1 Muurá naní múnaa obééjámú míjcó pañévú lléehówatu úcáávetúmé ihdífýátsihdyúr úcaavéhi.

2-3 Áánetu ihdyu diityé tehméébé úcaavé lleeöhówatu téewá tehméébé páayúcúcoóca. Aabe diityéké píúvácooca ijkyéétu waajácume. Aaméjuco témjícó pañétú áachívú dííbye déjutu ijchívyécunúne.

4 Aabe kiávú diityéké tsúúlléhullévú úraavyémé dííbyeke iwáájácúnema.

5 Áánetu tsíjtyere diityéké píúváhachíí tsá ditye péétune. Illure wááame ditye píúvárónáa diityéké iwáájácutúnélliíhye.

6 Ehdúu Jetsóó diityéké nééne tsá ditye wáájácutú iiná iñééiyóné obééjámú mijcótú dibye lhjuyváne.

Jetsóó obééjámú tehméébédú

7 Aanée ditye lléebótúnéllii tsiiñe neebe íboohówájíjtori:

—Oo muurá ímiááné teene obééjámú míjcó lleehówádu.

8 Aabéikyée o tsáátúné ihde naní múnaádú nééme úwáábohíjcyá tsíjíjtóriye. Áróme uwáábóo tsá míamúnaa obééjámúdú nééme cáhcútsohíjcyatúne.

9 Aane ímiááné llééhowádú o néébeke cáhcujtsómé tajtyééveri pájtyetéhi. Aame ííne imíjaú ijcyá éhne műúne obééjámú ítyehméébema íjcyame íjcyadu.

10 Muurá naní múnáajpi illure ícúbahrá obééjámuke. Áánetú tsá o tsáátu tehdú miámúnáake o méénuki. Ópée o tsáá diityéké o pájtyetétso ídsíjivéjúcóóityúne böhí ditye iújcuvi.

11 Aabe ímiááné pánétúejpi oo oke cáhcujtsómé obééjámúdú néémé tehméébe. Muurá obééjámú tehméébé diityé wájyuri ícúbahrámeíhi.

12 Áánetu áhdóllihiyéré diityéké téhmehíjcyabbe tsá ímí téhmetúne. Muurá ooohíibyé díívaabe diityéké idyóó tsáábedítýú dibye wááné boone tsáápiikye dibye tábejcárnetu wácháaaavémé illréjuco műjtane pahúllevávu.

13 Ehdu muurá diityéjtane waabe ditye áhdónéllihiyéré téhméroóbe. Aabe tsá diityédí íjyácuunútú ihñéjté ditye íjcyátúnéllihiyé.

14 Áánetu ihdyu pánétúejpi diityé tehméébé íjcyadu tahñéjté tehméébé o íjcyámemma muha méwaajacújcatsíhi.

15 Ahdu téhdure Llihiyoma muhtsi méwaajacújcatsíhi. Aabe tahñéjte wájyuri ó ícúbahrámeíi ditye iwágóóvétuki.

16 Téhdure ijcyámé tsijtye jodíomú íjcyáaturómé tahñéjté íjcyáimye. Áámeke ó piljyúcuú pámeeore oke cáhcujtsómé tsamééréjuco íjcyámé tehméébé o íjcyaki.

17 Muurá Llihiyó oke wajyú diityé wájyuri o dsíjíveebe tsiiñe o böhíibyeké.

18 Tsá muurá muha oke dsíjívetsámeíturóné. Muurá ihdyu o ímíllénéllihiyéré o íhvéjtsámeíbyé o dsíjíveéhi. Ároobe tsiiñe o böhííhi. Ehdu táumíwa Llihiyoo néhdújuco.

19 Ehdúu Jetsóo néénetu páhduváré íjtsámeímyé dííbyedítyu.

20 Tsaatée nééhi:

—Muurá áábyé pañe naavéné íjcyáábé íjtsaméí műjtáábeke ¿íveekí ámuha mecáhcútsohíjcyá álliuuháñé dibye íhjyuváne?

21 Árónáacáa tsijtye nééhi:

—Tsáháubá ehdu naavéné ípañe íjcyabbe íhjyuváityuróné. Pane ¿aca naavéné ípañe íjcyame hálluvátumeke ímíjpyetétsóiyáhi?

Jodíomú Jetsóoke éhdiiválléné

22 Áhdurée tsáijyu Jerotsaréeri muha úúníjyá pañe meíjcyánáa duurúvaja Pívyéébé wáábyuta íjcyaja iwáñehjínhuhíjcyajcójí wáñehjínúme.

23 Áánáacáa Jetsóó patyéíñuhíjcyá tsátsii tééjá lleeöhówá úmiwa 'Tsaromoo' némeítsihyi.

24 Áábedívúu ímícáávéne néemeé: ¿Aanéhaca íñe műhajchótá műúhadívú tsá u wáájácútsámeíturóné? Bo ihdyu apáhajchíí ímiááné diibyéjuco Críjto u íjcyáhajchíí műúhakye duubállej.

25 Áánéllihiyée neebe diityéke:

—Tsúúca muurá ámúhakye o nehíjcyará diibyéjuco o íjcyane. Árone tsá ámuha oke mecáhcútsohíjcyatúne. Téhdure muurá Llihiyó mémeri méénüráityuróné o méénúneri o böhówátsómeíhíjcyará diibyéjuco o íjcyane.

26 Árone tsá ámuha oke mecáhcútsohíjcyatú táobééjámúdú néeme tahñéjté ámuha meíjcyátúnéllihiyé.

27 Muurá ihdyu tahñéjté oke waajácú oke icyáhcújtsónéllihiyé. Áámeke téhdure ó waajácúhi. Aame ímí tehdújuco oke uráávyejhíjcyáne.

²⁸ Áánellii diityéké ó ájcuú müijyú ditye dsíjivéjúcóóítýúne böhüvu ditye iwágóórvétuki. Áameke tsá múha óhdityu dójtúcúítýúne.

²⁹ Muurá Llöhýó okée diityédívú téhmétsöobe pámé ehnííñevu íhtsútuúbe. Áábedítýú tsá múha diityéké dójtúcúítýúne.

³⁰ Muurá muhtsi Llöhýoma tsáapíiyéro.

³¹ Ehdúu Jetsóó néénéllii tsiiñé éhkebámé néwayúúné dííbyeke téuhjiri ídsíjivétsóroki.

³² Árónáacáa neevee diityéke:

—Áánerá Llöhýó oke piáábóneri ámúhama méénúráítýuróné o méénuhíjcyáábeke ñíne hallútú ámuha méimillé oke medsijivetsóne?

³³ Áánelliihýée néeme dííbyeke:

—Tehdu tééné hallútú uke muha medsijivétsósíñejíívari. Muurá ihdyu íveekí míamúnáajpi u íjyaabe Píívyéébedi u díllómeñé hallútúré uke muha médsíjivétsóohi.

³⁴ Áánelliihýée neevee diityéke:

—Áánerá ámúhá taúhbaju íjcyáháámítu Píívyéébe néehíi: “Ámuha méijcyá ohdu.”

³⁵ Aane muurá dííbye uwáábó icyáhcujtsné úráávyémeke ímiáánéjuco dibye íwaaajácuháámítu néene dííbyedu ditye íjcyane.

³⁶ Aanéjíí muhdú dííbyerée oke íñujívú wálloobe tehdooore dííbyé Hajchi o íjcyane o néénejíívari. Aane ñíveekí ámuha méijtsúcunú ímityúné Píívyéébedítýú o íhjuyváne?

³⁷ Ihdyu méénúráítýúronéhjí ámúhama o méénuhíjcyáné dííbyedítýú tsáátuca tehdújuco ímiááné ámuha tsá oke mecahcújtsóítýuróne.

³⁸ Aane ihdyu okée dibye wálloone ámuha mecahcújtsótúrónáa mécahcújtsó o méénuhíjcyanéhjí dííbyedítýú tsááne ámuha mewáájácu Llöhýoma muhtsi tsáapihdyúré meijcyane.

³⁹ Ehdúu Jetsóó nééné hallútú idyé imíllerómé dííbyeke iékeevéne. Árónáacáa pálljocoobe diityéke.

⁴⁰ Áábemáa tsiiñé muha mepéé Joodáá ehnéjcuu tsojtsó múnáajpií Jóááuvu tsótsohíjcyáhullévu.

⁴¹ Áijyúu mítyane míamúnaa dííbyedívú píhcyavémé néjcatsíhi:

—Tsáháa muurá áánu méénuhíjcyádú Jóááuvu méénúráítýúronéhjí méénuhíjcyatúne. Árónáacáhjáa ihdyu ímiáánéjuco dííbyeúvú dííbyedítýú úubállehíjcyáne. Ehdúu néeme Jetsóodítýu.

⁴² Áábekée mítyame tétsíi múnaa cáhcujtsóhi.

11

Ráátsaro dsíjivéne

¹ Áijyúhjáa ‘Ráátsaro’ némeíibyé Betáániári íñáállemúpíma Maaríaa, Máátaá, íjcyámúpíma íjyaabe cheméhi.

² Diillée muurá Maaríá Ávyéjuube Jetsóoj tuháacyú pácúúcújpácyori imüríjhóne paacyú íhñíwácori.

³ Aamúpíhjáa wallóo tsaatéké Jetsóó éllevu dibye náhbévahíjcyaaibe íhnáhó chéménélliíhje.

4 Aamée úúballéyánetu neébe:

—Árone dibye dsíjivéné tsá iiná ijcyatúne. Ihdu Píiyéébe íhtsútuube ijcyabé iávýéjútsámeíkíyé ehdú diíbyeke pajtyéne. Áhdure diíbyé Hajchi o ijcyabé téénej tééveri o ávýéjútsámeíkí. Ehdúu neebe Jetsóo.

5 Mítyanée iivámeíibyé diityéké Máátaá, Maaríaa, Ráátsaroo, ijcyámeke.

6 Aabée Ráátsaro ihnáhó chémene ditye úúbállérónáa míjcyoojíicuí ijcyá tétsihyi.

7 Átsihdyúu botsíi neebe műúhakye:

—Métsu tsiiññe mepéé Jodéá iiñújívu.

8 Áánéllihiyée muha menéé diíbyeke:

—Uwááboóbej, muuráhjáa éíjyure téhullé múnaa uke imíllerá ídsíjívetsóné néwayúúnevu iáámúneri. Áhullévú muhdú ú imíllé mepééneé.

9 Áánéllihiyée neebe:

—Muurá cójí ímí máájtyumíhi. Áánélli cójí úllémeke tsá iiná pájtyetúne.

10 Áanetu pejco úlleme cábóhcámeíhi.

11 Átsihdyúu idyé műúhakye neebe:

—Muurá ihdu ménahbéébé Ráátsaro illure cuwáhi. Áróóbeke ó ákyéjtsóteé téhullévú meúújetédu.

12 Áánéllihiyée muha menééhi:

—Ávyéjuúbej, áánéllihiyéhaca böhííibye ehdú idyé illure cúaábe.

13 Ehdúu muha menéé ímíá cùwáré dibye nééne meíjtsúcunúnema.

14 Árónaacáa botsíi imíññeúvú neebe műúhakye:

—Muurá ihdu ímíááné tsúúca Ráátsaro dsíjívéhi.

15 Árónaa illure ó ímíjyuuvé dibye dsíjívénáa téhulle o ijcyátúneri éhnííñevu ámuha oke mécáhcújtsoki. Ahdicyane cähawáá metsu meúújetéki.

16 Ehdúu Jetsóó műúhakye néénélli Tomáá diíbyere 'Jemééro' némeíibyé nééhi:

—Ané wa ihdu metsu pámeere mepéé diíbyema téhullévú medsiííveki.

Dsíjívémeké Jetsóó böhütsóné

17 Aanée Betáániávú muha meúújeténáa úúballémé Jetsóoke tsúúca 4 coojívájucu pájtyene Ráátsaróúvuke ditye cùúúnetu.

18 Teenée Betáánia Jerotsaréetu míñéécú kiróómetrój piinévu.

19 Aanéhjáa mítyame péé diityépi Máátmáápike iñáhbénuki.

20 Aanéhjáa diille Mááta tsúúca tétsihyíjyucu muha meíjcyane iwáájácúne cáhdahíró Jetsóoke. Áanetúlhjáa Maariá ááhivu coéváhi.

21 Aallée Mááta néé diíbyeke:

—Ávyéjuúbej, úpée u ijcyaca tåñahbe dsíjívétýúroobe tsúúca dsíjívéhi.

22 Árónaa ihdu ó waajácú Píiyéébe uke píáaboíñe.

23 Áánéllihiyée neebe díílleke:

—Díñahbe böhííhi.

24 Áánéllihiyée neéelle:

—Éée, ímíááné ó waajácú dibye böhííñé páneere tsíhdyuréjuco ímíbáávyéijyu pámeere dsíjívémé böhíícoóca.

25 Áánéllihiyée Jetsóó nééhi:

—Muurá dsíjívemeke ó bóhiitsóhi. Áánéllii pámeere oke cáhcujsómé dsíjíverómé bóhihi.

²⁶ Aame tsá wágóóvityúne. ¿A ú cáhcujsó uke o nééneé?

²⁷ Áánélliihyéé neélle:

—Éée Ávyéjuúbej, ó cáhcujsó diibyéjuco éhneváa íñe ííñujívú tsááíibye Críjito Píiyéébé Hajchi u íjcyane.

Ráátsaróúvuke Jetsóó Kímoovéne

²⁸ Ehdúu iñééne Mááta íñaalle Maaría éllevu ipyééne áábánéwu neetéhi:

—Muúllej, Uwááboobe éhtsíhyi íjcyaaabe uke piuváhi.

²⁹ Áánélliihyéhjáa iíciuí peelle díibyeke iúújetéki.

³⁰ Téijyúu tsáhái muha meúújetétú técoomívu. Kémúélléhréikyée muuha Mááta múúhadívú úújetétsihyi.

³¹ Aanéhjáa Maariá diityépike náhbenúmé iíténáa ijchívyeiñú peecútére. Aanéhjáa iítsúcunúmé iñáhbeúvuke ikímóóvéne dille ijchívyeiñúne. Áánemáhjáa úraavyémé díilke.

³² Aallée múúhadívú wájtsille Jetsóó lliiñévú iimímóúúvéne néé díibyeke:

—Ávyéjuúbej, úpée u íjcyaca táñahbe dsíjívityúroobe tsúúca dsíjivéhi.

³³ Ehdúu iñééne taálle. Téhdurée díillemá pééme tááhií. Aanée Jetsóoke kímóhcó pajtyéhi.

³⁴ Aabée néé diityéke:

—¿Kiátúhjáa ámuha méccuuú díibyeúvuke?

Áánélliihyéé néémeé:

—Cáhawáá metsu meúújeté téníjkye.

³⁵⁻³⁶ Ehdúu ditye nétsiu Jetsóó táánéllii néjcatsímye:

—Mítyanée muurá wájyuube díibyeúvuke.

³⁷ Áánetúu tsaate nééhií:

—Áánerá hálluvátuméhjike iítetsohíjcyaabée ¿íveekí tsá múhdúubá méénutú díibyeúvuke dibye iidsíjivétuki?

Ráátsaróké Jetsóó bóhiitsóne

³⁸ Aamée díibyeúvú níkyé halluvú muha meúújeténáa tsiiñé Jetsóó kímoovéhi. Áíjyúu teene níkyehjú wátájcámeí mítyau nééwayúu.

³⁹ Aanée neebe diityéke:

—Cána eeu nééwayu méiinétsoj.

Árónáacáa díibyeúvú naalle Mááta nééhií:

—Ávyéjuúbej, árónáacáubá tsúúca toocújúcoóbe. Muurá tsúúca 4 coojívájuco mee díibyeúvúu dsíjivétihdyu.

⁴⁰ Áánélliihyéé néébe:

—Muuráhjané idyé uke o néé oke u cáhcújtsóhajchíí Píiyéébé ihtsútú u ájtýumiíñé.

⁴¹ Ehdúu dibye néénéllii awáá iinetsómé teeu nééwayu. Áánáacáa cáámevu icyárúúvéne Cááníma íljyúvaabe nééhií:

—Ayúju Táácaániíj, uke o téhdujtsó páneere uke o nééne oke u lléébohíjcyáné hallúvu.

⁴² Muurá ó waajácú oke u lléébohíjcyáne. Ehdu íñe uke o néé íjtye míamúnaa icyáhcújtsó ímiáánée oke u wálloóne.

- 43** Ehdúu Cááníma iíhjyúvátsihdyu tsíjpánécoba neébe:
—¡Rátsa Ráátsaroj, díjchivye eene níkyéhéjú pañétu!
- 44** Ehdúu dibye néénemáyé ijchívyéjúcoobe dityéhjáa bíijinúnéhjimáye.
Áánélliihyée neebe diityéke:
—Métsiñu eene íbíijinuháñe.

*Jetsóoke iékééveíñé ditye pityácójcatsíñé
(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Rc 22.1-2)*

- 45** Ehdúu dibye méénune iájtyúmínélli Maaríama péémedítýú mítyame cáhcujtsó dííbyeke.
- 46** Áánetúu cáhcújtsotúmá paritséómu éllevu ipyééne úúbálletéhi.
- 47** Ááné Iliiñétúhjáa píhcyaaavémé pámeere llúúvájté avyéjutémá tsijtye pañétuejte ávyéjuje ipityácójcatsí muhdú dííbyeke imyéénuíñé. Aaméhjáa néjcatsíhi:

—¿Aca muhdú íñe mééméénuú dííbyeke? Muurá ímiááné méénuhíjcyabe méénúráityúronéhji.

48 Muurá éhdure dííbyeke meíhvéjtsóhajchíí pámeere dííbyekéréjuco ávyejúúlleíñé. Áijyu muurá romáánómú méhdivu icyáyobáávaténe íñe méduurúvaja iwácávyáhcóné méhdi ícúbáhráiyáhi. Ehdúhjáa néjcatsímye.

49 Áijyúu tééné piocyábari diityédítýu tsaapi piañétuejpi llúúvájté avyéjuube íjcyaaabe Caipáá néé diityéke:

—Ávyétá muutérá míá ámuha íinéubárá wáájácutúme.

50 Muurá ihdyu tehdújaco tsáapiye dsíívégíyóné pámeere meóúúvégíyóné ihdétu.

51 Ehdúhjáa neebe Caipáá Pívyéébere íjtsámeíchónéri Jetsóó dsííjiveíñé jodíomu wájyuri. Tsáhálhjáa íhdityúré iújcune ehdu dibye néétune.

52 Árónáacáa tsá apáámye wájyuriyé dibye dsííjivetúne. Téhdurée dsííjeebe pámeere műhdumé Pívyéébej tsíímé íiñújíri íjcyame dííbyeke cáhcujtsómé ipájyetéki.

53 Aanée téijyu pityácójcatsímyé muhdú dííbyeke ídsííjivetsoíñé.

54 Áánélliihyée tsáhájaco dibye boohówáneúvú péhíjcyatú míamúnáaj piíne. Áábemáa muha mepéé Jodéá iinújitu Eeparaívu íinéubárá pívyétúné iinújíj piíhírí íjcyácoomívu. Ácoomíyi muha méicyahíjcyáhi.

55 Áijyúu lleevárijuco pajtyété wañéhjí muháa ténevá piocyábádú mewáñehjívatéhjcyáne. Ááné ihdéjecoo hállúécoomíjí múnnaa péecunúné Jerotsaréevu muhdú ícyahíjcyáne íímibájhómeíki.

56 Aaméhjáa duurúvájá pañe íjcyame Jetsóoke iájtyúmííyónéri íjcyame néjcatsíhi:

—¿Muhdú ámuha méijtsúcunúhi? ¿Aca íhya tsááiíbye, mityá tsáhaáj?

57 Áánáacáhjáa paritséómú llúúvájté avyéjutémá pámekéré néé ditye kiá Jetsóó íjcyane iwáájácucooca íicuí diityéké iúúbálle ditye dííbyeke iékééveki.

12

*Tsáápille pácúúcújípacyori Jetsóój tuháacyú tsójtsone
(Mt 26.6-13; Mc 14.3-9)*

1 Aanée téijyu íhyojsítú tsájcoojíturéjuco teene pajtyété wañéhjí llééváíñáa Jetsóoma muha mepéé Betáániávu dibyée böhütsöobe Ráátsaro íjyácoomívu.

2 Áijyúu diitye Ráátsarómú mítyane majcho meenú dííbyeke idyúúruváne. Áánevúu Mááta ájcune máchohíjcyamútsí diibye Jetsóoma.

3 Áánáacáa 'náádoó' némeíñé pacúúcupácyó mítyane áhdotsámeíjpácyó itsíváne Maariá műrijchó Jetsóój tuháácyu. Áánemáa páacyulle íhñiwácoriyé dííbyeke. Aanée pájá pañéré imyéwu cuvááhií.

4-5 Ájpacyó hallútúu műúhadítýú tsaapi Jetsóodívúhacáa méénútsóiibye Tsimóó hajchi Jóóda Ijcarióté néé műúhakye:

—¿Aca íveekí épacyo tsá menáhjihénutú 300-jiva tsáné pijcyábá wákimyéi áhdodúné tééne dsíidsíri ídáátsojtéké mepiáálbóiyoki?

6 Árónáacáa tsá imiááné ídáátsojtéké ipiáábóiyóneri iijyácuñunéllii ehdu dibye néétune. Ihdyúhacáa műúhama dsíidsike ityéhmehíjcyánetu iñánihíjcyánellihyré imilleroobe téjpacyo náhjihénúmeíñé.

7 Áabékée Jetsóó nééhií:

—Óvi ihdyu oke téjpacyorí műrijcholle. Muurá ihdyu oke ditye cùúúcooca oke itsójtsóiyonéjuco dille méénune.

8 Tsá diitye ídáátsojte kiávú ámúhadítýú pééityúne. Áánetu tsá paíjyuváré ámúhama o ijcyáityúne.

Ráátsaróké idsíjivétsóiyóné ditye pityácójcatsíñé

9 Aanéhjáa mítyame tsúúca waajácu Betáániári dibye íjcyane. Áánellihyéé tsáácuñumé dííbye éllevu. Áhduréhjáa imillémé Ráátsaróké iájtyumíné dsíjivéebéké dibye böhütsóóbeke.

10-11 Téijyúhjáa llúuvájté avyéejute néjcatsí téhdure Ráátsaróké idsíjivétsóiyóné íveekí dííbyeke Jetsóó böhütsónéllii mítyane míamúnaa dííbyekéréjuco icyáhcújtsóne úráávyéne hallútú.

Jerotsaréé coomívú Jetsóó úcaaavéne (Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Rc 19.28-40)

12-13 Ááné tsíijyúu Jerotsaréeu muha mepéénáa técoomiyí mítyame pahúllevá múnaa teenéhjáa pajtyété wañéhjivu péémeé. Aaméhjáa Jetsóó tsááne iwáájácúne wájyuhóónema dííbyeke cáhdahírómé illu wáñécohíjcyáhi:

—¡Ñóóooj, maímijyu áánu ijraéémú Piivyéébe mémeri tsáaneéj! Ehdúhjáa nehíjcyámé iwáñéjcónema.

14 Áijyúu böhdiibe íayáne iiijú hallúrí tsúúcajátújucóhjáa Píivyéébere iwáajácúháámitu illu néhdújuco:

15 Ámuúha Tsióó cóomi múnaaj, méíllityédíñé. Ámuha éllevu ámúhá avyéjuube tsáá íayáne iiijú hájchí hallúri.

16 Ehdúu dííbyedítýú némeíñé tujkénú tsá muha mewáájácutú iiñá tene nééiyóne. Árónáacáa bóbónetu cáámevu dibye iávyéjuuté péénetu muha méitsaaavé teenéhacáa nééiyóné ehdu dííbyedítýú tene néhíjcyáne.

17 Aanée tétsihyi íjcyame úúbállehiíjcyá muhdúhjáa Ráátsaro dsíjivéébeke dibye böhütsóne.

18 Aanée teene méénúráítyuróné dibye méénune iwáájácúñéllii mítyame cáhdahíró dííbyeke.

19 Áámekée iíténe paritséómú néjcatsíhi:

—Ehdíivane, ámuúhaj. Muurá mítyane míamúnaa dííbyekéréjuco úraavyéne. Aane tsá mepiívyetétu muhdú meméénune.

Gríéegomu imíllé Jetsóoke iájtyumíne

20 Áiyjúu Jerotsaréeri pajtyété wañéhjiri muha meíjcyámé pañe ijcyámé gríéegomu.

21 Aamée Gariréa iinújiri Betsáida ijcyácoómi múnáajpi Perípe éllevu itsááne nééhi:

—Muúbej, muha méimillé Jetsóoke maájtyumíne.

22 Aanée Perípé Aderéeke úúballéné tsamútsíjyoco úúballéné Jetsóoke.

23 Áánéllihiyée neebe diityétsikye:

—Tsúúca muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe o ávyéjuutéíñe éevé úújetéhi.

24 Muurá ímiááné ámúhakye o néé triigó neeváu mebájtsou dsíjiveudú ijcyátsihdu ííneu mítyanéjuco llíiyaaténe. Ahdu ó dsíjiveé mítyame Píívyéébé avyéjúejte ijcyaki.

25 Muurá muhdú ijíri iícyahíjcyajítóré ímillémé wágóóóveéhi. Áánetu ímityúné imyéénuhíjcyáné ihvejtísomé újcuú múijyú idsíjivéjúcoóítýúne bólí.

26 Ahdícyane tsaate tahñéjté ijcyane iimílléhajchíí óvíi ookéréjuco úraavyéne. Muurá oke iicuvehíjcyámeke Llihíyó ávyéjújtsoóhi.

Idsíjiveíñé Jetsóó úúballéne

27 Ehdúu iñétsihdu neébe:

—Muhdú ihyá múhdúuvúrá ícyooca táábuwa. ¿Aane muhdú íñe teéne? Óubá Llihíyoke ó táúmeíyá iiná oke pájtyénetu dibye oke ipájtyetétsoki. Tsáhaá. Muurálhjáa ímichi téenélíi oke wálloóbe.

28 Átsihdyúu neébe:

—Ayúju Llihíyoj, óvíi ihdyu ú böhówájtsómeíhi. Áánéllihiyée níkyéjitu Píívyéébe nééhi:

—Tsúúca muurá ó böhówájtsómeíhi. Áróńáa éhníínevü tsiiñe ó böhówájtsómeíhi.

29 Aanée tétsihyi ijcyame illéébóné nééhi:

—Chijchi ihjyúváhi.

Áánetúu tsijtye nééhi:

—Níkyéji múnáajpi dííbyema ihjyúváhi.

30 Áánéllihiyée neebe diityéke:

—Áánerá ihdyu ámúhakye iñéérone ookéré neébe.

31 Aane tsúúca míamúnaa ímityúmé iíjcyanévú néétsámeíñe éevé úújetéhi. Téhdure iinújí avyéjuube Naavéné tsúúca táhjátsáméíhi.

32 Muurá oke cáámetu wátyétyéhcumiýé pámere óoma iíjcyaki.

33 Ehdúu böhówájtsoobe Jetsóó muhdú ditye dííbyeke dsíjivétsóiñe.

34 Áánéllihiyée nééme dííbyeke:

—Áánerá muha mélléébohíjcyá Píívyéébé waajácúháámitu ditye évehíjcyáné míamúnáake pájtyetétsóibye Críjto muhdú iíjcyáitýne. Áánáa

muhdú u néé u dsíjíveíñé Míamúnáájpidívúu u ípívyééveébe. ¿Mityá tsíjpiiyéí diibyej?

35 Áánéllihiyée neébe:

—Muurá ihdu peetédú o néébe wahájchotáwuúré ámúhama ó íjcyáhi. Áánéllií ímiáámeréjuo meíjcyá ámúhama o íjcyáne tééveri péjcodu nééne ímityúné ámúhakye idyómájcótuki, ámuha éhne műúne cùuvétsihyi íjcyame wáájácumeítymé íjcyadu meíjcyatuki.

36 Ahdícyane peetédú o néébedi ímiá uwááboju íjcyane mécahcújtsó tééneréjuo ámúhadítýu iböhówáucunúki. Ehdúu Jetsóó diityéké iñétsihdyu péébe tsáhájuco tsiiñe diityédívú böhówáavétúne.

Jetsóoke jodíomudítýu tsaate cáhcújtsotúne

37 Mítymáej piinévú méenúráityúronéhjí dibye méenuhíjcyárónáa tsaate tsá diibyeke cáhcútsohíjcyatúne.

38 Ehdúhjáa ditye cáhcújtsóityúné Píívyéébe nééne diibye ihjyú uubálle múnáajpi Itsaíá caatunúné nééhi:

Píívyéébej, ¿a ijcyámé tsaate méuwáábori iiicuvémej? Muurá tsúúca ú úujetsójúcoorá diityéké diihtsútuu.

39 Muuráhjáa ímiááné tsá ditye cáhcútsohíjcyatú diibyeke. Íllúhjáa idyé tsiiñe caatnuube Itsaíá:

40 Píívyéébere ihdu diityéké pívyétejtsó hállúvatúmáe íjcyadu nééme iiibuuúné wáájácumeítymé iájtyumijúcooróné illéébójúcooróné ‘ehdúhaáca’ iñéetuki, aame diibyéjúcooro diityéké ímityúnetu ímíjpyetétsóiyóóbedi iiicuvétki.

41 Ehdúhjáa neebe Jetsóodítýu Itsaíá Píívyéébáe ihjyú uubálle múnáajpi tsúúcajatújuco diibye ihtsútú iátyúmhíjcyánelliíhye.

42 Áróné pañee mítymame cáhcujtsó tamúnaa jodíomú Jetsóoke ávyéejute íjcyáróméhjímájuco. Aamée diibyeke icyáhcújtsoróné tsá pámehdívüré böhówáavétsotú paritséomú diityéké pihcyáavéjá pañétú wáágooiyóné apííchori.

43 Imillerómée ímí Píívyéebema iijcyane. Árónáacáa éhniíñevu imillémé míamúnáamáyé ímí iijcyane.

Jetsóó uwáábó lléébotúmáe díllómeí ímityúmedi

44 Áijyúu Jetsóó keévánécoba nééhi:

—Muurá oke cáhcujtsómé tsúúca cáhcujtsó Llihíyoke okée wállóóbeke.

45 Áhdure oke ájtyumímé tsúúca ájtyumí diibyeke.

46 Muuráhjáa peetédú nééne ímiá uwáábójuma o tsáá iiñujivú teene cáhcujtsómé éhne műú cùuvétsii íjcyadu ímityúné pañe iijcyájúcótuki.

47 Aane iñe o úwaabóné illéébójúcooróné cáhcújtsótuméke tsá o nééityuró ímityúmáe ditye íjcyane. Tsáháa o tsáátu míamúnáadi o ícúbáhraki. Ópée o tsáá diityéké o pájtyetétsoki.

48 Árónáa ihdu muhdú míamúnáaa ícyahíjcyáné ímibájchómeícyooca iñe o úwáábohíjcyáné iéhdiiválléne cáhcújtsotúmáe tééné déjúcotu néétsáméiíhi.

49 Aane iñe ámúhakye o néhíjcyanéhjí tsá táájtsaméityúré o újcune o néhíjcyatúne. Muurá ihdu Llihíyó okée wáolloobe oke néhdújuco ámúhakye o úwáábohíjcyáne.

50 Aane ímiááné díibyé uwááboju lléébome újcuú műijyú iidsijivéjúcóóityúne böhí. Ehdu ámúhakye ó nehíjcyá Llihiyó oke néhdújuco. Ehdúu neebe Jetsoo.

13

Ímamyémúj tuhááñé Jetsoo nítyune

1 Aanée teene pajtyété wañéhjí lleevárijuco íjcyánáa tsúúca waajácuube műamúnáama iifníjiri iifyahíjcyátsihdyu Cáání éllevu ióomiíñne. Aabée mítyane műúhakye iwájyune úújétsohíjcyá műúhadityú ipyetsihvújuco.

2 Aánáacáhjáa tsúúca Tsimóó hajchi Jóóda Ijcarióoté iibuwá pañevú Naavéné úcaavé dibye díibyedívú méenútsosíñé ijtksaméima.

3 Aabée Jetsoo waajácú Cááni Pívyéébe éllevu tsiiñe ióomiíñne. Téhdurée waajácuube díibyeké dibye pícyoone páné avyéjuubéré dibye iijacyaki.

4 Aabée majchórí muha meijcyánáa hállújea íwajyámú ityácoríívéné ípáacyuméibávú ijpiinétu chiaavéhi.

5 Áánemáa llíyihlló pañevú nújpacyo ipícyójpacyori műúháj tuhááñé iñíjtyúne páacyuube eenée ijpiinétu ichiáávéhbari.

6 Aanée Tsimóó Pééedoréké dibye níjtyuíyónáa neébe:

—Ávyéjuúbej, ¿aca muhdú iivane oke ú níjtyuú tájtyúhaacyu cáábyekérá uke o níjtyúyóóbeke?

7 Aánéllihiyée neébe:

—Tehdújuco. Árónaá tsá u wáájácutú íveekí ehdu o méenune. Aane ihdyu cähawáá óvíi ú waajácuhí.

8 Aánéllihiyée neebe Pééedoró:

—Árónaá tsá oke u níjtyúityuróne. Muurá ihdyu uke o níjtyúiyáhi.

Árónaacáa neebe díibyeké:

—Muurá uke o níjtyútuca tsá u íjcyáityuró táavyéjúejpi.

9 Aánéllihiyée idyé neebe Pééedoró:

—Ávyéjuúbej, aanéjíiva tsá apááñéré tájtyúhaacyu u níjtyúityúne. Téhdure oke níjtyu tähnínwáuma tähjötsicu.

10 Aánéllihiyée Jetsoo néé díibyeké:

—Muurá iávúhcútsihdyu íjchivyémé íjtyúhaacyúréjuco níjtyámeíñé ijpi iíñuvájúcótúnéllihiyé. Ahdu muurá ícyooca ímíhyero ámuúha. Árónaá tsá pámeére.

11 Ehdúu neebe műúhadityúhacáa tsaapi díibyedívú méenútsosíñé iwáájácúnema.

12 Ehdúu műúháj tuhááñé iñíjtyúne tsiiñe íwajyámuvu iúcáávéne ácúúveebé műúháj piinévú ípyée iácuúcunúhíjcyátsihvu. Áánemáa neebe műúhakye:

—¿A ámuha méwaajácú íveekí ehdu ámúhakye o méenune?

13 Muurá ámuha oke médíllohíjcyá Uwáábóóbemáyé Ávyéjuube o íjcyane. Aane diibyéjuco o íjcyáábeke ihdyu tehdújuco ámuha oke medíllohíjcyáne.

14 Muurá ímiááné Uwáábóóbemáyé Ávyéjuube o íjcyároobe ámúháj tuhááñé ó níjtyúhi. Aane ihdyu óvíi tehdu ámuha ménityúcatsihjcyáhi.

15 Muurá ehdu ó meenú tehdu ámuha pamévakéré maávyejúülleki.

16 Muurá ímiááné ámúhakye o néé tsáné avyéjúubé úníu múnáajpi tsá diibye íavyéjúubé ehnííñevu íjcyatúne. Áhdure tsaate tsáápikiye tsiéllevu wálloobe tsá diityé ehnííñevu íjcyatúne.

17 Ehdu ámúhakye o néhijcyáné ámuha melléébóne tehdu meícyáhajchíí muurá iiñé imíjyaú ámuha meíjcyááhi.

18 Árónáa tsá pámeere tehdu ámuha meíjcyáityúne. Muurá ó waajácú caatyé ímiááné tahñéjté íjcyane. Árónáa ihdyu tehdújuco tene pájtyeíñé tsúúcajátújucóo Píívyéébe iwaajácúháámitu illu néhdújuco: “Dííbyema muhtsi memáchohíjcyároobe óhdivu méénútsoóhi.”

19 Ehdu oke tene pájtyeíñé ihdétújuco ámúhakye o úúballéné néhi tene pájtyeíjyu ámuha oke mecáhcújtsó ímiááné diibyéjuco o íjcyane.

20 Aane ímiááné o néé iñé ámúhakye o wállóómeke ímí iwáátsúcúpéjtsómedi iiçuvémé idyé muurá ookéjuco iiçuvéne, áhdure Llihíyó okée wállóóbekéjuco ditye iiçuvéne.

Jetsóó úúballé dííbyedívú Jóóda méénútsoóñ

(Mt 26.20-25; Mc 14.17-21; Rc 22.21-23)

21 Ehdúu Jetsóó müúhakye iñétsihdyu mühduúvúrá illíñemuúcunúmeíñé tsiiñe nééhi:

—Muurá ímiááné ámúhadityú tsaapi óhdivu méénútsoóhi.

22 Aanée tsá muha mewáájácutú cáabyedityú dibye nééneé. Áánéllihiyée muha illure mééítécatsíhi.

23 Téjjýuu muha memájchónáa mítyane dibye oke ívámeíibyé dííbyé úníuri ó ácuúcunúhi.

24 Áabékée oke Tsimóo Péédoro néé o díllo dííbyeke ímichi cáabyedityú ehdu dibye nééneé.

25 Ahdújucóo dííbyeke áábánéwu o nééneé:

—Ávyéjúubej, ¿aca caabyé ímichi úhdivu méénútsoóhi?

26 Áánéllihiyée neébe:

—Pááaho o éeníyohovú o ájcuúbe.

Ehdúu néébere iéeníyohovú ajcuú Tsimóo hajchi Jóóda Ijcarióóteke.

27 Áíjyúu tsúúca dííbyé pañévú Naavéné úcaavéné iwáájácúne Jetsóó néé dííbyeke:

—Wa bo iiçuí iiná u méénuíñé meénuj.

28 Ehdúu dibye nééne tsá muha dííbyema majchórí meíjcyámedityú tsáápiúbáré wáájácutú íveekí ehdu dibye dííbyeke nééneé.

29 Tsaatée ijtsúcunú dsiiidsí tehméébé dibye íjcyánélli ehdu dibye nééne wañéhjí wáábyuta tsieméné dibye iáhdoki. Áhdurée ijtsúcunumé idáátsojtéké dibye dsiiidsitu ájciuyóné ehdu dibye nééneé.

30 Aanée diibye Jóóda Jetsóó pááahovú ájcune imájchóne mūúhadityú péjucóó tépejco.

Jetsóó taúhbaju

31 Áabe déjuvúu Jetsóó nééhi:

—Ícyooca ihdyu Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe ó ávyéjúúteé Píívyéébé avyéjú iwáájácúmeíki.

32 Aane lléváhréjuco muhtsi maávyéjútsójcatsíñé Píívyéébema.

33 Muurá ámúhakye o pícyoíñumé oke ámuha menéhcorómé tsá maájtyúmiityú áátsiiméjuco ámuha meíjcyaróme. Aane ámúhá avyéjujitéké o néhdu tsá ámuha ícyooca mepééityú o péhullévu.

34 Ahdícyane ámúhakye ó tåuhbá muhdú ámúhakye o wájyudu ámuha mewájyúcatsíki.

35 Muurá ímiááné ámuha mewájyúcatsíhajchíi téénetu pámeere míamúnaa waajácuú ímiááné tahñéjté ámuha meíjcyane.

Jetsóó úúballé Péédoro tóónúmeíñne

(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Rc 22.31-34)

36 Ehdúu Jetsóó néénéllii Tsimóo Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca kiávú ú peéhi?

Aánélliihyée neébe:

—Ícyooca tsáhái óóma u pééityúne. Árónáa bóónétúi oke ú úráávyeehi.

37 Aánélliihyée Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿Aca íveekí tsá ícyooca úúma o pééityúne? Muurá téhdure ó dsíjivéiyá diwájyuri.

38 Aánélliihyée neébe:

—¿Aca ímiááné u néé tawájyuri u dsíjivéiyóne? Muurá ímiáánetúré uke o néé ípyejco cáracái májtsívátúnáa oke u úráávyeróóné u tóónuiñé 3-ijyúva.

14

Jetsóoj tééveríyé Méécáánidívú meúújeténe

1 Aane ihduu iinnerí maáábímyeídíñne. Llihíyoma mühtsidívú mécátsipááve.

2 Muurá dibye íjcyáhulle ijcyáné meíjcyáiyotsíhji. Muurá tene íjcyátuca idyé ó nééiyá tene íjcyatúne. Árónáa ijcyáne. Aánéllii o péé téhullévú ámúhá ihde o ímibájchoki.

3 Aane o ímibáávyetsódú ámuha tahñéjteke o ujcúvaá tsatsíhyí meíjcyaki.

4 Muurá ámuha méwaajácú kiávú o pééiñne. Áhdure ámuha méwaajácú muhdú téhullévú ámuha meúújetéiñne.

5 Ehdúu műúhakye Jetsóó néénéllii Tomáá nééhií:

—Ávyéjuúbej, tsá muha mewáájácutú kiávú u pééiñne. Téhdure tsá muha mewáájácutú muhdú téhullévú meúújetéiñne.

6 Aánélliihyée neebe dííbyeke:

—Oo muurá téhullévú úújeténe júúvádú o néébedi ímiá uwááboju íjcyane cáhcujtsómé ujcú müijyú idsíjivéjúcóiityúne bóhi. Aame tajtééveri úújeté Llihíyodívú.

7 Muurá ámuha oke mewáájácúhajchíi tsúúca téhdure méwaajácú Llihíyoke. Tsúúca muurá ámuha májtyumí dííbyeke.

8 Aánélliihyée Perípé nééhií:

—Ávyéjuúbej, cána müúhakye dájtyumítsó Díícyáánidívú muha tééneri meíjyáculújúcótuki.

9 Aánélliihyée neebe dííbyeke:

—¿Aca muhdú íhyachótá ámúhama o íjcyáábeke tsá oke u wáájacúpityúne? Muurá oke ájtyumíme tsúúca ájtyumí Llihíyoke. Aanéjíi ¿muhdú Llihíyodívú ámúhakye o ájtyumítsóiyóné oke u nééhií?

10 ¿Aca tsá u cáhcújtsotú díibyema tsáápihdyúré muhtsi meíjcyane? Muurá díibyere tajtyééveri ámúhakye úwáábohíjcyáhi. Tsá iiná óhdityúré o újcune o méenuhíjcyatúne.

11 Aane ihduy mécahcújtsó tsáápihdyúré muhtsi Llilihíyoma meíjcyane. Pane eene méenúráityúronéhjí ámuha meíiténáa o méenuhíjcyánéúbatu bo oke mécahcújtsoj.

12 Muurá ímiááné ámúhakye o néé oke ímí cáhcujsómé téhdure o méenuhíjcyadú méenúráityúronéhjí méenúñie. Muurá Llilihíyodívú o úújetéébé téhullétu diityéké o piaabómé éhníñevu íjcyanéhjí méenúúhi.

13 Aane panéváré ámuha díibyek tamyémeri metáúmeímyeke ó piááboó téneri díibyé ihtsútú o böhówájtsoki.

14 Ahdícyane panéváré piáábó tamyémeri ámuha metáúmeíñetu ámúhakye ó piááboohi.

Jetsóo néé Píívyéébé Apííchó iwállooíñé

15 Aane óvíi ímiááné ámuha oke mewájyúhajchíí mélleebó muhdú ámuha meíjcyáñé ámúhakye o néhíjcyáne.

16 Muurá Llilihíyoke ó táuméií dibye ámuha éllevu iwállo Íapííchó ámúhakye tene ipiáábohíjcyá panévatúré ímí ámuha meíjcyaki. Aane tsá ámúhadítýu kiá íjcyáityúne.

17 Muurá teene ímiájítovú meke waajácutsóhi. Aane tsá úcáávéityú íjíene úráávyeíjcyámé pañevú teene ditye wáájácútúnélliíhye. Áánetu ihduy ámuha tsúúca méwaajacú ámúhama tene íjcyánélliíhye. Aane ámúhá pañevú úcááveéhi.

18 Ahdícyane tsá ámúhakye o ihvégtsóityúne. Muurá tsiiñe ámúha éllevu ó tsaaáhi.

19 Aabe lléváhréjuco íjiitu o péébeke tsáhájuco múha oke ájtyúmíityúne. Árónáa ihduy ámuha oke májtyúmíí o böhíhdu ámuha mebóhííñélliíhye.

20 Aane cáhawáá óvíi ámuha méwaajacú muhdú Llilihíyoma muhtsi meíjcyane, téhdure muhdú ámúhama tsame meíjcyane.

21 Aane ihduy óvíi oke wájyume lleebó muhdú diityéké o néhíjcyáne. Ááneri úújétsóiymé ímiááné oke iwájyune. Áámedívú o wáájácútsámeímyeke muhtsi Llilihíyoma méwájyuúhi.

22 Ehdúu Jetsóo néénéllii tsijipi Jóóda Ijcarióté íjcyátuube néé díibyek:

—Ávyéjuúbej, ¿aca íveekí műúhadívúré ú waajácutsáméií tsíjtyedívú wáájácútsámeítyúube?

23 Áánélliíhyée neébe:

—Muurá oke wájyume o nééne lléebómedívúré ó waajácutsáméíhi. Áámeke Llilihíyó iwájyúne diityé pañevú Íapííchó pícyoó téénej tééveri ímí tsaméhjí diityémá muha menáhbévájcatsíki.

24 Muurá o nééne lléébotúmé tsá oke wájytúne. Ehdu iñé ámúhakye o néhíjcyáné tsá táíjtsaméi íjcyatúne. Muurá ihduy okée wálloobe Llilihíóré ehdu ámúhakye nehíjcyáhi.

25 Aane iñé ámúhakye ó nehíjcyá ámúhama o íjcyáné hajchóta.

26 Árónáa bóbónétu Llilihíyó Íapííchó ámúha éllevu wálloonéréjuco ámúhakye piááboíñé panévatúre. Aane ámúhakye túkévéjtsoó muhdú ámuha meíjcyáñé ámúhakye o úwáábohíjcyánetu. Téhdure tsíñehíjivú ámúhakye waajácutsoíñé.

27 Aane ámúhakye o pícyoíñumé tadyéjuvu ehdícyáróné pañe ímíñeuvú méíjcyaco iñnerí ijtsámeityúme. Árónáa tsá ámúhakye o néetu míamúnaa ímijyútsócatsílhíjcyádú nééné ijtsaméima ámúhakye o pícyoíñuiñe.

28 Aane muurá ámúhakye ó nehíjcyá lléváhréjuco ámúhadítýu o péébe idyé tsiiñe ámúha éllevu o tsáaiñe. Aane ímiááné ámuha oke mewájyúhajchíí méimíjyúuveé Llihiyó táehnúiñevu ijtsútuube ijcyáabe éllevu o pééneri.

29 Aane ámúhakye ó úúballé ihdéjuco néhi tehdú tene pájtyéijyu ámuha mecahcújtsó ímiááné o néhíjcyáne.

30 Aane íñe nihñéréjuco ámúhama o íhjuyváne. Tsúúca muurá íiñújí avyéjuube átérejjpíyé ijcyároobe tawáábyú tsáabe piíhíjucóohíí.

31 Áabédívú ihdyu ó íhvéjtsáméií Llihiyó ímillédújuco pámeere míamúnaa iwáájácu ímiááné díibyeke o wájyúnellii dibye oke néhdújuco o ijcyáine.

Ahdícyane illuréjuco metsu mepéekií. Ehdúu neebe múúhakye Jetsóo.

15

Jetsóó néé óóvahédú iñééneé

1 Aabée tsiiñe múúhakye úwááboobe nééhií:

—Oo muurá óóvahédú. Áánetu Llihiyó tééhé tehméébédú.

2 Aabe dóvacárohíjcyá tahñéjté ijcyájúcóóromedítýu táuwááboju böhówaúcunútumeke éhne múúne teehe óóváhetu néévahíjcyátúwajcáií tééné tehméébé wáágóohíjcyádu. Áánetu ihdyu ímiáánéjuco tahñéjté ijcyámedítýu táuwáábó böhówaúcunútumeke piááboobe éhniíñevu ímí ditye teene iúráávyeki.

3 Muurá tsúúca ámúhakye o úwáábohíjcyáne tééveri ámuha méímibaavyéhi.

4 Ahdícyane óóma ámuha meíjcyame óhdityu médowáávedíñé. Muurá úmehetu téwajca víúúvewájçá tsá néévájúcootúne. Ahdu muurá óhdityu ámuha medowááváhajchíí tsá ímiá uwááboju ámúhadítýu böhówaúcunújúcoóityúne.

5 Aane óóvahédú oó. Áánetu ámuha tééhewajcánédu. Aame óhdityu ámuha medowáávétúhajchíí ímiá uwááboju ámúhadítýu böhówaúcunuúhi. Áánetu óhdityu ámuha medowááváhajchíí tsá Píiyéébe ímillédú ámuha meíjcyáityúne.

6 Aame illuréjuco ámuha mewágooóveíñé éhne múúne teene óóváhetu néévahíjcyátúwajcáií mewáhdáhínúné mecovajtsódu.

7 Muurá tahñéjté ámuha meíjcyame óhdityu dówáávetúméré ímí táuwááboju meíjtsúcunúhajchíí tehdújuco ámuha meíjcyáíñé. Aame ámuha piáábó metáúmeíñevu ámúhakye ó ájcuúhi.

8 Muurá ímiá uwááboju ámúhadítýu böhówaúcunúhajchíí ímiááné Llihiyoke ámuha máávyéjújtsoóhi. Aame ámuha méíjcyáá ímiááné táuráávye múnaa.

9 Muurá ámúhakye mítyane ó wajyú Llihiyó oke wájyudu. Áánéllii oke méíhvéjtsodíñé.

10 Muurá tátayaúhbajúúné ámuha melléébóne tehdú meícyáhajchíí ámúhakye ó piááboó iñle Llihiyó taúhbajúúné o lléebónellii oke dibye piáábohíjcyádu.

11 Ehdu ífe ámúhakye ó nehíjcyá tsaméhjí tééneri meímíjyúuveki.

12 Áánéllii ámúhakye ó nehíjcyá ámúhakye o wajyudu ámuha mewájyújcatsíki.

13 Muurá o dsíjíveneri ámúhakye ó úújétsoó mítyane ámúhakye o wájyune. Tsáhájuco muurá tsiiñe muhdú éhniíñevu mewájyune meúújétsóityuróne.

14 Aane íñe ámúhakye o néhíjcyáné ámuha melléébóne tehdu meícyáhajchíí ímiááné táñahbévajte ámuha méijcyáhi.

15 Áameke tsá ámúhakye o díllotú táwákimyéi múnáadi. Muurá tsáné avyéjúubé wákimyéi múnaa tsá wájácutú muhdú íavyéjuube íjtsámeíñe. Áánéllii ihdyu ámúhakye o néé tāñahbévajte ámuha meíjcyane íñe páneere muhdú oke Llihíyó úwáábohíjcyáné ámúhakye o úubállehíjcyánélliíhye.

16 Tsáháa oke ámuha menéhcoobe íñe ámúhama o íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu oore ámúhakye ó ujcú tahñéjté ámuha meíjcyámedítýu ímiá uwááboju ibóhówaúcunú műijyú níjkéváityúne. Aame ámuha Llihíyoke tamyémeri panéva piáábó metáúmeícyooca ámúhakye piáábóiíhye.

17 Áánéllii ámúhakye o néé ámuha mewájyújcatsíki.

Jetsóoke cáhcújtsotúmé dííbyeéjteke tsárlilléne

18 Aane ámuha oke mecáhcújtsóné hallútú tsaate ámúhakye tsárlilléhajchíí műu ítsaavé okée itsárlillédújuco ditye ámúhakye tsárlilléne.

19 Muurá ditye íjcyadu ámuha meíjcyaca ámúhakye wájuyíyóme. Árónáacáa diityédítýu ámúhakye o újcúnéllii ámúhakye tsarílleímyé diityédú ámuha menéjúcoótúnélliíhye.

20 Aane cáhawáá mérijtsúcunu éhnée tsáné avyéjúubé wákimyéi múnáajpi íavyéjúubé éhnííñevu íjcyáityuróné ámúhakye o nééneé. Aane muurá oke iicúbahrádúré ámúhadi icúbáhraímye. Muurá táuwáábó illéeboca idyé ámuha meúwaabóné lléebóiyóme.

21 Ehdú páhduváré ámúhakye dáríívémeyé tahñéjté ámuha meíjcyáné hallútú okée wálloobe Píívyéébeke iwáájácútúnélliíhye.

22 Muuráhjáa diityé uwáábovu o tsáátuca tsá oke ditye tsárlilléityuróne. Aacáa tsá diityé hallúrí ímityúné íjcyáityuróné. Árónáa ícyooca diityé hallúrí teene íveekí oke cáhcújtsotúmé illure oke tsárlilléhíjcyánélliíhye.

23 Tsá idyé apáábyekéré oóke, muurá Llihíyomájuco múhtsikye ditye tsárlilléne.

24 Muurá diityéj piinévú méenúráityúronéhjí o méenuhíjcyátuca tsá diityé hallúrí iiná íjcyáityuróné. Árónáa ténehjí műubárá méenúityuróné o méenuhíjcyáné ájtyumíjúcoorómé ?íveekí illure múhtsikye tsárlilléhíjcyá Llihíyoma?

25 Árónáa ihdyu tehdújuco oke ditye tsárlilléne dííbyé waajácuháámitu illu tene néhdújuco: “Híné imityú o méenútúróóbeke oke tsárlilléme.”

26 Árone ihdyu óvíi Píívyéébé Apííchó ámúha éllevu o wáloonéréjuco ámúhakye tükévejtsóné táuwáábó ámuha meméénuki.

27 Ahdíjcyane óvíi ámuha teene méméenuhíjcyá íñée táwákimyéí o tükénútsihdyu óómaye ámuha meícyahíjcyadú íjcyame.

16

1 Ehdú íñe ámúhakye ó nehíjcyá ámuha meíjcyátsíívyéne oke meíhvéjtsótuki.

2 Muurá ámúhakye waagooímyé pihcyáavejááné pañétu. Áhdure tsaatéké ámúhadítýu iidsíjivétsoné ijtsúcunúimye tehdújuco Píívyéébe ímillédú imyéénune.

3 Ehdú muurá dáríívémeyé Llihíyoma múhtsikye iwáájácútúnélliíhye.

4 Aane ífle ámúhakye ó úúballé néhi tene pájtyéijyu ámuha meítsááveki. Tsáháa éíjyu ámúhakye teene o úúbálletú ámúhamayéikyée o íjcyánellíihye.

Píívyéébé Apíichó meke píaabóne

5 Aabe ícyooca tsúúca ámúhadityú o péjúcoó okée wállóóbe éllevu. Árónáa tsá tsáápiuba ámúhadityú oke díllotú kiávú o péeiñe.

6 ¿Muhdú ámuha kehdovéméhjííuvú ámúhakye o úúbállénélliíhye?

7 Árónáa ihdyu tehdújuco ámúhadityú o péeiñe. Muurá o péétuca tsá Píívyéébé Apíichó ámuha éllevu tsááityuró ámúhakye ipiááboki. Áánéllii ó peé ámuha éllevu teene o wáolloóki.

8 Muurá téénej tééveri míamúnaa waajácuú ímityúmé iíjcyane. Téhdure waajácuímyé ímiájító cáhcujtsómé ímíjpyetéiñe. Téhdure waajácuímyé teene cáhcujtsótúmemá Llihiyó muhdú ditye íyahíjcyáné ímibájchoíñe.

9 Muurá ímityúmé tsá oke cáhcujtsotúne. Aame wágóóóveé tééné déjúcotu.

10 Aame idyé waajácuú Llihiyó éllevu o péénetu ímiááné apááñéré táuwááboju icyáhcujtsóneri míamúnaa dííbyedívú úújeteyíóne. Aabe ámúhadityú o péébeke tsáhájuco oke ámuha maájtyúmíityúne.

11 Téhdure waajácuímyé Píívyéébé míamúnaa muhdú íyahíjcyáné diityémá ímibájchóijyu dííbyeke cáhcujtsómé pájtyetéiñe tsúúca iíññúí avyéjuube Naavéneke o tähjánellíihye.

12 Aane íjcyaróné mítyane ámúhakye o nééiyóne. Árónáa tsá ámuha mewáájácúityuróne.

13 Muurá ihdyu Píívyéébé Apíichó ímiááné ámuha éllevu itsáácooca ámúhakye waajácuutsóo keená ímiááné íjcyanévu. Tsá Ihdityúré iújcune tene ámúhakye úwáábóityúne. Muurá ihdyu Píívyéébere nééne ámúhadívú böhawájtsoíñé panévré muhdú pájtyeíñe.

14 Aane táuwáábojúvú ámúhakye iwáájácútsónej tééveri oke ávyéjújtsoóhi.

15 Muurá Llihiyóreró oó. Áánéllii ó nehíjcyá tahñévúré dííbyé Apíichó ámúhakye wáájácútsoíñe.

Kímóóve ímíjyuuvu níjkeváne

16 Aabe muurá lléváhréjuco ámúhadityú o péébeke tsáhájuco oke ámuha maájtyúmíityúne. Árónáa idyé llévá ámuha oke tsiiñe máájtyúmíí Llihiyó éllevu o pééiñé ihde.

17 Ehdúu Jetsóó néenéllii műúhadityú tsaate néjcatsíhi:

—¿Aca íhya muhdú iñééiyóné ehdu meke neéé?

18 Tétsii tsá mewáájácútúne.

19 Aanée dííbyeke muha medíllóiyoné iwáájácúne neebe múúhakye:

—Éhnené ámúhakye 'lléváhréjuco ámúhadityú o péeiñe, árónáa idyé llévá ámuha oke máájtyúmíí' o nééne muurá ámuha médíllójcatsíhi.

20 Muurá ímiááné ámúhakye o néé ávyétá ihnáhó ámuha oke mekímóóveíñe. Ááné tujkéveri muurá oke cáhcujtsótumé illure ímíjyúúveéhi. Árónáa ihdyu ámuha mekímoovéné ámúhama niikévaá ímíjyuuvúréjuco.

21 Muurá walle itsíimáváijyu avyéri ícúbhárámeíhi. Árónáa tsíimene tsúúca íjchívyéné boone tsáhájuco dille ávyevéjúcootúne. Illuréjuco dille ímíjyuuvéné tsíimeneke iújcúneri.

²² Ahdu muurá ámúhadítyú o pééneri ámuha mékímóóveéhi. Árónáa llévá ámuha oke májtyúmíneri meímíjuuvné tsá múha muhdú ménénutyúne.

²³ Aane téiju piáábó tsáhájuco oke ámuha metáúmeítyúne. Llhíyokréjuco ámuha tamyémeri metáúmeíñe ámúhakye dibye ipiááboki.

²⁴ Aane muurá tsáhái ámuha metáúmeítyúne. Cáhawáá métáuméí ámúhakye dibye piáábóneri ámuha meímíjuúveki.

Jetsocríjtó íjí imityú tsúúca táhjane

²⁵ Áhdurée idyé tsiiñe neebe múúhakye:

—Muurá ámúhakye ó úubállehíjcyá tsíeménéhjij tééveri. Aane cáhawáá ícyooca ímíñeuvú Llhíyodítyú ámúhakye o úubálleki.

²⁶ Díibyekréjuco ihdyu ámuha metáúmeíñe piáábó tamyémeri. Tsáhájuco ámúhama o táúmeítyúne.

²⁷ Muurá mítyane ámúhakye wájyuube oke iwájyudu díibyedítyúu o tsááne ámuha mecáhcújtsóne téhdure oke mewájyúnélliíhye.

²⁸ Muuráhjää díibyedítyú ííñujívvu tsáábe éllevu tsúúca ó oomíjyúcoóhi.

²⁹ Ehdúu Jetsóo néénéllii muha menéé díibyeke:

—Ícyooca ihdyu botsíí ímíñeuvú múúhakye ú úuballéhi. Tsáhájuco tsíeménéhjij tééveri múúhakye u úubálletúne.

³⁰ Aane muha méwaajacú ímiááné páneere u wáájácúúbeke tsá múha uke úwáábóíturóne. Áánéllii muha mécáhcújtsó ímiáánéjucóhjää Pívyéébedítyú u tsááneé.

³¹ Áánélliíhyée neebe múúhakye:

—¿A ícyooca botsíí ámuha mécáhcújtsóhi?

³² Árónáa tsúúca óhdityu ámuha metsújáaveéhi. Ááné boone ooréjuco o cóevaíñi. Árónáa tsá oore o íjcyatúne. Muurá Llhíyoma ó íjcyáhi.

³³ Ehdu íñe ámúhakye ó nehíjcyá óhdívu ámuha mecátsípáávéné iínerí maáábímyeítyuki. Ihdyúhde tehdújuco ííñujíri ámuha meícúbáhrámeíñe. Árónehjívvu métáhjátsámeídíñe. Muurá tsúúca tééjí imityú ámúhama ó tahjáhi.

17

Jetsóo ímamyémú hallúvú piáábó táúmeíñe

¹ Ehdúu iñétsihdyu Jetsóo cáámevu icyárúúvéne nééhií:

—Ayúju Táácáániíj, wa ícyooca oke Dááchikye dáveyjújtsó dííhtsútú óhdityu iböhöwaúcunúki.

² Muuráhjää oke ú picyóó pámé avyéjuubéré o íjcyabé múhdúmekéhjää u újcúmeke o ájcu müijyú ditye dsíjivéjúcóítýune böhíívu.

³ Aane muurá apáábyéré ímiá Piivyéébé u íjcyáábema oke Dááchikye íñee ííñujívvu wállóóbeke wáájacumé újcuú tééne böhí.

⁴ Aabe íñe uke íjiitú ó böhöwátsohíjcyá dííhtsútú okée u níwaavéné o méénuneri. Aane tsúúca ó njkéváhi.

⁵ Ahdícyané ihdyu, uu Táácááni, óvíí oke ú ávyéjujtsó meíjcyá éhnée ííñujíí jcyatúnneri meícyahíjcyádu.

⁶ Muurá ííñujíri íjcyáímeyeke u újcúmeke tsúúca úhdívu ó waajácutsóhi. Muuráhjää tsúúcajátújuco dihñéjté íjcyame íñe díuwááboju o úwaabóné tsúúca cáhcújtsóhi.

7 Aame tsúúca waajácú páneere o méénuhíjcyáné úhdityúré tsááneé.

8 Muurá okée u níwaavéné o úwáábohíjcyáné imilléme. Aame cáhcujtsó ímiáánée oke u wállónellii o tsááneé.

9 Ahdícyane uke ó táumeí piáábó dihñéjtéjuco íjcyame táchójtsiri íjcyámé hallúvu. Áánetu uke cáhcújtsótumé hallúvú tsá o táumeityúne.

10 Muurá pámeere tahñéjté íjcyame téhdure dihñéjté íjcyámedítýú táavyéjú böhówaúcurúhi.

11 Áámedítýú tsúúca ó peé diéllevu. Áámeke ihdyu, Táácacáani ímiáábé u íjcyabe, tehme díihstsúturi táchójtsiri íjcyame ímí tsaméhjí tsajítóré iijtsámeí íñe meíjcyadu.

12 Muurá iíñújiri diityémá o íjcyabe ditsíjpari diityéké ó téhmehíjcyáhi. Aame ijcyá pámeére. Árónáa tsáápiye diityédítýú wágooové tsúúcajátújucóo díwaajácúháámitu tene néhdújuco.

13 Áámeke ihdyu iíñújiri diityémá o íjcyáné hajchótá ó úwáábohíjcyá ditye iimíjyu íñe o ímijyúdu. Aabe tsúúca diityédítýú ó oomíjyúcoó diéllevu.

14 Muurá díuwááboju diityéké o úwáábómeke iíjenéré úraavyémé tsarillé téenéejpi o íjcyátúúbeke ditye úráávyénellííhye.

15 Árónáa tsá uke o néetu diityéké diityédítýu iínnétsoki. Illure uke o néé Naavéné diityéké mújtásóyónetu u téhmeki.

16 Tsá muurá iíñújíeneri o iícúvetú téenéejpi o íjcyátúnélliíhye. Áhdure tsáhájuco ditye tééneri iícúvetú tsúúca oke iúráávyénellííhye.

17 Áámeke ihdyu díuwáábójuj tééveri éhnííñevu dímibájchó tsáámiyé uke ditye iúráávyekí.

18 Muurá ó wálloó diityéké uwáábovu iíjenéré úráávyémé pañévú iñée diityé pañévú oke u wállohdú.

19 Muuráhjáa diityéké ó ímíbáávyetsó ímiájító icyánejcúvú ávyeta diityédí o íjyáculunélliíhye.

20 Aane tsá uke piáábó o táumeityú apáámyéré óóma íjcyámé hallúvu. Téhdure ó táumeí ditye táuwááboju úwaabóné lléebome oke cáhcújtsóimyé hallúvu.

21-23 Aame diityémá íñe meíjcyadu tsame íjcyame iわájácu oke u wájyudu diityéké téhdure u wájyune. Áámemá ímí menáhbévájcatsí téénetu iíjí icyánéjcú úraavyémé icyáhcújtsó ímiáánée oke u wálloone. Muurá oke u böhówatsohíjcyádúré idyé diityéké o böhówatsohíjcyá ditye ímí tsame iijcyá meíjcyadu.

24 Ahdícyane, Lli, uke ó táumeí dihñéjté táchójtsiri íjcyame óóma táavyéjuri iíjcyaki. Muuráhjáa iíñújíi u ípívyéjtsótúné ihdéjuco oke u ávyéjútsohíjcyáné oke u wájyúnélliíhye.

25 Aabe Táácacáani ímiáábé u íjcyabeke muurá iíjí icyánéjcú úraavyémé tsá uke wájájcutú iñee uke o wájájacúdu. Áánetu ihdyu íjtye tsúúca ímí uke waajácú okée u wállóóbeke icyáhcújtsónélliíhye.

26 Áámeke tsúúca ó waajácutsó úhdívu. Áánetúréi diityéké éhnííñevu o wájájcutsoiñé pámeere pahúllevávú mewájyújcatsíki.

18

*Jetsóoke ditye ékeevéne
(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Rc 22.47-53)*

1 Ehdúu Jetsóo Cááníma íhjyúvátsihdy muha dííbyema mépajtyé ‘Tsedoroo’ némeíñé téhiwánijke tsíñjejcúvu. Ánejcúrri oríivo bájú ijcyáné llíiñévú muha méúújetéhi.

2 Átsiípye Jóoda Jetsóodívú méénútsóiibye waajácú paíjyuvárée tétsihvu muha dííbyema meúújetéhíjcyánélliíhye.

3 Átsihvúu tsívaabe tsodáhómuma duurúvájá tehméjteke llúúvájté avyéjujtémájhää paritséómú wállóómeke. Áámée ímyéénujcátsiháñema, ipyééteháñema, tsááhií.

4 Aanée Jetsóo iwájácúne diityé éllevu ipyééne néé diityéke:

—¿Muucá ámuha ménehcóhi?

5 Áánélliíhyée néeme diíbyeke:

—Muha Natsarée múnáájpi Jetsóoke ménehcóhi.

Áánélliíhyée néébe:

—Oo muurá diibye. Téijyuu diityé pañe diibye Jóoda dííbyedívú méénútsóiibye.

6 Aanée ehdu Jetsóo diityéké néénetu idyéjuéhnejcúvú óómiyómé áákityéhi.

7 Áámekée tsiiñe neébe:

—¿Ímiááné muucá ámuha ménehcóhi?

Áánélliíhyée néemeé:

—Éje, Jetsóoke muha ménehcó Natsarée múnáájpiíkye.

8 Áánélliíhyée neebe diityéke:

—Tsúúcrajáne muurá ámúhakye ó néé diibye o ijcyane. Aane ihdyu ámuha oke meméénúhajchíí médómájcodí íjtyékeé.

9 Ehdúu pajtyéné dííbyerée illú néhdújuco: “Úpée, Lli, u újcume táchójtsiri íjcyámedítýú tsá tsáapíuba wágooóvetúne.”

10 Áánáacáa Tsimoo Péédoro íniitsuwá iwávítsuúcúne wállórihjícú llúúvájté avyéjúúbé úníu múnáájpi ‘Máácoó’ némeíbyé núúmího ímiánéjcúeho.

11 Árónáacáa Jetsóo néé diíbyeke:

—Íveekíami ehdu ú meénuj. Pícyo díniitsúwa. ¿Aca tsá u wáájácutú Llihíyoo néhdújuco o ícúbáhrámelíñé?

*Llúúvájté avyéjúúbé éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene
(Mt 26.57-58; Mc 14.53-54; Rc 22.54)*

12 Aamée diitye tsodáhómuu, íavyéjuúbee, duurúvájá tehméjtee, íjcyame tsúúca Jetsóoke iékéevéébeke dohjínúhi.

13 Áánemáa tsajtyémé dííbyeke Caipáá baabe Anáa jávu. Téijyuu tééné pijcyábari diibye Caipáá pánétüejpi llúúvájté avyéjuúbe.

14 Diibyée muurá diityéké nehíjcyá pámeere óúúvélýóné ihdétú tehdújuco tsaapi dsíjíiveiñé.

*Jetsóoke iúráávyeróné Péédoro tóónune
(Mt 26.69-70; Mc 14.66-68; Rc 22.55-57)*

15 Aanée Jetsóoke ditye tsájtyéébeke o úráávyéébema idyé Tsimóo Péédoro péé óoma pánétúejpi llúuvájté avyéjuube oke wájácú néebema. Áánelliihyéé oke pajtyétsoobe ihjyá llahájtsí mihllémeíñetu pán̄evu Jetsóoma o úcááveki.

16 Áanetúu diibye Péédoro coévá llééhowávúré áachí éhnejcúvu. Áánelliihyéé ó ihjyúvá lléelhówá tehméllema dibye téhdure iúcááveki. Áánelliihyéé botsíi pajtyétsolle dííbyeke.

17 Aallée néé dííbyeke:

—¿Aca tsá Jetsóó mamyméejpi u íjcyatúne?

Áánelliihyéé neébe:

—Tsáhaá, tsíjipiye oó.

18 Téijyúu tsuucówu tene néénellii llúuvájté avyéjúubé únúu múnáama tehméjté icyújuwááñuwatu píhmíme élletu idyé píhmíibe Péédoro.

Llúuvájté avyéjuube Jetsóoke dillone

(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Rc 22.66-71)

19 Áánacáa llúuvájté avyéjuube Anáá dilló Jetsóoke iiná dibye úwáábohíjcyáne. Áhdurée dílloobe ímamyémú iiná méenuhíjcyáne.

20 Áánelliihyéé neebe dííbyeke:

—Muurá duurúvájá pañévú téhdure pihcýáávejááné pañévú míamúnáaj piñévú ó úwáábohíjcyáhi. Tsá muurá muijyú téévéneúvú o ihjyúvahíjcyatúne.

21 Aanéjíi muhdú oke ú dillóhi. Cáhawáá dillo táuwááboju lléébúcunúhíjcyámeke ditye uke iñéé iiná o úwáábohíjcyáne. Muurá íchihyi ijcyámé tsaaate teene lléébúcunúhíjcyáme.

22 Áánelliihyéé duurúvájá tehméebé néé dííbyeke:

—¿íveekí ehdu ú áñujcú llúuvájté avyéjúubé? Ehdúu néébere wábáajcáró dííbyeke.

23 Áánelliihyéé Jetsóó nééhií:

—¿Aca ó allíhi? Cána oke diñej. Muurá ímíááné o nééhií. Aanéjíi ¿íveekí oke ú wábáajcóihi?

24 Átsihdyúu Jetsóoke diibye Anáá wallóó döhjíuri pánétúejpi llúuvájté avyéjuube Caipáa éllevúréjuco.

Tsiiñe Péédoro tóónúmeíñ

(Mt 26.71-75; Mc 14.69-72; Rc 22.58-62)

25 Áánacáa tétsihiyéí Péédoro píhmíri diityéj piine íjcyáábeke néémeé:

—¿Aca tsá áadí mamyméejpi u íjcyatúne?

Áánelliihyéé ityóónúne neébe:

—Tsáhaá, tsíjipiye oó.

26 Áánelliihyéé llúuvájté avyéjúubé únúu múnáadítýú dibyée iñúumího wáhdahíróóbé jééeebe nééhií:

—Ááneráhjané diityémá oríivó bájú llíiñe u íjcyáábeke ó ájtyumíhi.

27 Áronáacáa tsiiñe illure tóónuúbe. Áánacáa tsúúca cáraca májtsiváhi.

Pirááto éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene

(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Rc 23.1-5)

28 Aanée tétsihdyu Caipáa jatu tsajtyémé Jetsóoke tééné iñújí avyéjuube Pirááto jávu. Áánacáa tsúúca métsitsiivéhi. Áijyúu dííbyeke tsájtyeme tsá

úcáávetú téejá pañevú tééneríváa ímítyújtsámeímyé teene wañéhji májchó imájchójúcóítýúrónéllihye.

29 Áánélliihyée Piráátó diityé éllevu iíjchívyéne néé diityéke:

—¿Aca iiná ímityúné áánu méenune ámuha méúúballé dííbyé hallúvu?

30 Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Muurá díibye ímityuube íjcyátuca tsá muha metsíváityuró diéllevu.

31 Áánélliihyée neébe:

—Ané wa ihdyu metsájtyéébeke meméénú muhdú ámuha jodíomú taúhbaju néhduú.

Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Árónáa tsá muha metáúhbáityuró tsaaté dsíjivétsovu.

32 Ehdúu pajtyéné dííbyerée Jetsóó muhdú idsíjíveíñé néhdújuco.

33 Áabékée Piráátó ihjyá pañevú ipíúváabeke nééhií:

—¿A uu jodíomú avyéjuúbe?

34 Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—¿A uure ehdu oke u nééhií, mityá tsaate uke néhíjcyánéré oke u néé?

35 Áánélliihyée Piráátó nééhií:

—Tsá muurá jodíomuube o íjcyatúne. Muurá ihdyu dimúnaáré llúuvájté avyéujtémá žínné hallútútá uke tsiva taéllevuj? ¿Inétáhjáa ímityúné ú meénuj?

36 Áánélliihyée neébe:

—Tsá iíñújíene táavyéjú íjcyatúne. Muurá iíñújí avyéjúejpi o íjcyaca tamamyémú táhallútú méenúiyá oke ditye iékéévéetuksi.

37 Áánélliihyée Piráátó néé dííbyeke:

—¿Áánélliihyéhaca ihdyu diibyejuco uu ávyéjuúbe?

Áánélliihyée neébe:

—Éée, diibyejuco oo ímiáájuvúu míamúnáake o wáájácútso iíñújívú o tsíimávámeíbye. Aane ímilléméjuco táuwááboju illéébóne cáhcujtsóne.

38 Áánélliihyée Piráátó nééhií:

—¿Aca iiná teene ímiááju?

Ehdúu dííbyeke iñééne ihjyá pañétu iíjchívyéne neebe dííbyeke tsívámeke:

—Áánerá tsá dibye ímityuube íjcyatúne.

Jetsóoke ditye dsíjívétsoíñé

(Mt 27.15-31; Mc 15.6-20; Rc 23.13-25)

39 Muurá ámuha paíjyuva pajtyété wañéhji pañe cívéhóójari íjcyámedítýú tsáapí hallúvú méihjyúváabeke ó ichívyétsohíjcyáhi. Aane ¿íhya ámuha méimíllé diibye ámúhá avyéjúúbeke o ácádsíjcaáyóné téijyu?

40 Ehdúu Piráátó néérónáa páméhcobáré nééhií:

—¡Tsáhaá, tsá dííbyeke u ácádsíjcaáyóné! ¡Barabáakéré u íjchívyetsóné muha méimílléhi!

Acoocáa diibye Barabáá ávyétá ímityuube íjcyabe cívéhóójari téijyu.

19

1 Aanée ehdu ditye néénéllii awáá Piráátó ílluréjuco Jetsóodívú táuhbáné ítsodáhómuke ditye dííbyeke iwátsíhcyuki.

2 Aamée ánetóónetu cháhiwa imyéenuwávú ávojhácó dííbyeke. Áánemáa dííbyeke uácomé wájyamu duujínuúdú néejácobávu.

3 Áánemáa dííbyé úniúvú iijcyáne illu wáñécohíjcyáme:

—¡Ñóooj, maímijyu áánu jodíomú avyéjuúbel!

Ehdúu iwáñéjcóne néémere wábáácohíjcyá dííbyeke.

4 Aanée tsiiñe Piráátó dííbyekéé tsájtyéme éllevu ipyééne nééhií:

—Cáhawáá illuvu dííbyeke o íchívyétso ámuha mewáájácu ímiááné dibye ímítyuube íjcyatúne.

5 Ehdúu iñééne Jetsóoke dibye píúvaabe úújeté diityé úmiwávú ánetóóné chahíiwavu ditye ávojhácónema. Téhdurée wájyamu duujínuúdú nééjavu ditye úácojama dííbye. Áábedityúu neebe Piráátó diityéke:

—Éje, áánu muuráhaja.

6 Áábekée llúuvájté avyéujitémá duurúvájá tehméjté iájtyúmíne kékévánécoba nééhií:

—¡Áábyedívú wátyétyehcútsó párachékevu! ¡Tsáma wátyétyéhcútsoco!

Áánéllihyée neebe Piráátó diityéke:

—Wa ihdyu metsájtyéébeke ámuháyé méwátyetyéhcuj. Tsá muurá ímítyuube dibye íjcyatúne.

7 Áánéllihyée nééme dííbyeke:

—Árónáa ihdyu múuhá taúhbaju néhdújuco dibye dsíjíveíñé íveekí Píívyéébé Háchidi dibye díllómeíhíjcyáné déjúcotu.

8 Ehdúu ditye nééneri Piráátó mítyane illityéhi.

9 Áánemáa tsiiñe ihjyá pañévvu itsájtyéébeke neébe:

—¿Aca kiá múnáajpí uú? Aanée tsá dibye áñújcutúne.

10 Áánéllihyée neebe dííbyeke:

—¿Aca íveekí tsá oke u áñújcutúne? ¿Aca tsá u wáájácutú o nééjuri párachékevu uke ditye wátyétyéhcúiyóne? Téhdure ¿a tsá u wáájácutú uke téénetu o pájtyetétsóiyóne?

11 Áánéllihyée neebe Jetsóo:

—Áyeta muurá tsá muhdú oke u méénúityuró Píívyéébe ímíllétuca. Muurá iñé diélluvu oke tsívame díehnííñevu ímityúné meenúhi.

12 Ehdúu Jetsóó néénéllii Piráátó imíllerá dííbyeke iácádsíjcaáyóne. Árónáacáa nééme kékévánécoba dííbyeke:

—Muurá áádíkye u ácádsíjcaáyóhajchíí tsá páñétúejpi avyéjuube Tséétsáma ímí u íjcyáityúne. Muurá iiye ávyéjúúbedi díllómeímyé illure ehdíívallé dííbyeke.

13 Ehdúu ditye néénéllii ihjyá pañétú ijchívyétsoobe Jetsóoke. Áánemáa ácúúveebé íavyéjú ijyáwá néwayúúnetu níjcyómeíñé hallúvu. Tétsíi mémée heeberéomú ihjyúri Gabááta.

14 Téijyúu cójípiinne péjcore teene pajtyété wañéhjí llééváíñáaáca. Áijyúu Piráátó néé diityéke:

—¡Aabye ámúhá avyéjuúbel!

15 Árónáacáa kékévánécoba néémeé:

—¡Wa ihdyu dííbyedívú wátyétyehcútsó párachékevu dibye idsíjíveki!

Árónáacáa neebe diityéke:

—Árónáa tsáháubá ámuha jodíomú avyéjúúbedívú o wátyétyécútsóiýuró págachékevu.

Ehdúu dibye néérónáa llúúvájté avyéjuje néé dííbyeke:

—¡Árónáa íjcyaaabe apáábyéré páñétúejpi müúhá avyéjuube Tséétsaá!

16 Ehdúu éhniíñevúré ditye néénellii illuréjuco Piráátó íhvjeitsóné diityédívú ditye dííbyeke iwátyétyéhcu págachékevu. Áabékée tsajtyémé iwátyétyéhcuúlhullévu.

Págachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne

(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Rc 23.26-43)

17 Aabée Jetsóo tsajtyé dííbyeke ditye wátyétyehcúwachéké ‘Niwáupááji’ némeítsii heeberéómú ihjyúri ‘Góógota’ némeítsihvu.

18 Áabékée tétsihvu wátyétyehcúmé téwachékevu. Áhdurée téijyu tsaatétsikye wátyétyehcúmé dííbyé únítu panéjcuváácutu.

19 Áijyúu Piráátó néé ditye téwachéketu ipícyo illu nééneé: “Jetsóó Natsarée múnáajpi jodíomú avyéjuube.”

20 Aanée mítyame éévehíjcyá píhíré tétsii Jerotsaréetu íjcyánélliíhye. Caatúvánée heeberéómuu, gríéégomuu, romáánómuu, éhdumé ihjyúri.

21 Ehdúljáa Piráátó cáátúnúnellii dííbye éllevu llúúvájté avyéjuje ipyééne néé dííbyeke:

—Tsáháa u cáátúnúútyuró jodíomú avyéjuube dibye íjcyane. Úpée ú caatúnúiyá iije jodíomú avyéjúúbedi dibye díllómeíhíjcyáne.

22 Árónáacáhjáa neébe:

—Árónáacáa tsúúca o cáátunúné óvi éhduréjuco.

23 Aanée tsodáhómú dííbyeke iwátyétyehcúné iníjkevádú dííbyé wajyámúúné wátújcatsíhi. Áánetúu tsaja cááméjácoba tsá ditye píívyetétu muhdú iáújcatsíñi.

24 Áánélliíhyéé néjcatsímye:

—Íjyáhcoba tsá medováájcoítýune. Metsu menéhco muucá tene dómajcómé teeja itsájtyeki. Ehdúu pajtyéné tsúúcajátújucóhjáa Píívyéébé waajácúháámitu illu tene néhdújuco: “Táwajyámúúné wátújcatsímye. Áánetu ícyaaaméjácóbá halluvú nehcómé muhnéjá teja íjcyáñi.”

Ahdújucóo ímiááné tsodáhómú méénune.

25 Áijyúu tétsihyi dííbyéj tsííjuu, díillé naállee, Créopá taaba Maaríaa, Maaria Madarénaa, éhdume.

26 Téhdurée ivámeíwu oke dibye néhíjcyaaabe tsííjuu úníuri o íjyócunúúbeke iiíténe neebe díílleke:

—Wáhaj, aadi muurá tsaapi daáchi.

27 Átsihdyúu oke neébe:

—Aalle, muube, díítsííjuu.

Áánélliíhyéé tahjyávuréjuco díílleke o tsajtyene.

Jetsóó dsíjíivéne

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Rc 23.44-49)

28 Aanée téijyu tsúúca páneere pájtyéíñé éévé úújeténé Jetsóó iwáájácúne nééhi:

—Ó ádóiyáhi. Ehdúu neebe tsúúcajátújucóhjáa Pívyéébé waajácuháámitu tene néhdújuco.

29 Áánéllihiyée bíínójpácyó kiwátyé llíyihlló pañe íjcyánetu wájyámúihdsídú nééne ieéniyóné úmehéí níjcátu ipícyóóne cújuuvémé dííbyeke.

30 Aanée iíihátsihdu neébe:

—Áyu, ícyooca ihdyu páneere níjkévéáhi.

Ehdúu iñétsihdu illuréjuco dibye dsíjivéne.

Tsodáhó Jetsóoke cáváajcáróne

31 Ááné tsíiyúu pajtyété wañéhjí llééváíñéllii tsá ditye ímíilletú ítémeöhóné téwachékéjítüré íjcyane. Áánéllihiyée nééme Piráatoke dibye ityáuhba ítsodáhómuke ditye ítyájkiíñé iwáihyáñu iícú ditye idsíjíve ditye tétsihdu iñíityétsómeke tsiéllevréjuco ipícyoóki.

32 Ahdújucóo dibye néénéllii tsodáhómú péeme wáíhyañúné Jetsóó únítu panéjcvatú íjcyamútsí tájkiíñé.

33 Áanetúu Jetsóoke ditye wáíhyáñúiyónáa tsáhájuco dibye bóhiitúne. Áánéllihiyée tsáhájuco ditye wáíhyáñutú dííbyé tájkiíçyu.

34 Árónaacáa tsodáhó dííbyeúvuke iáámíhotu cáváajcáró aamúbari. Áhejútúu tújpácyoma nújpacyo ijchívyéhi.

35 Ehdúu ímiánané tene pájtyene o ájtyumíné iñe ó úúballéhi. Aane ihdyu óvíi ámuha mécáhcujtsóhi.

36 Ehdúu Jetsóoke tsodáhómú ítyájkiíçyu tsá wáihyáyatú tsúúcajátújucóhjáa Pívyéébe íwaajácuháámitu illu néhdújuco: “Tsá dííbyeke tsátsíiuba ditye wáihyáyóityúne.”

37 Téhdure téhaamítú nééneé: “Ditye cáváajcóbéke iíteímye.”

Jetsóó iítemeho ditye cíúúne

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Rc 23.50-56)

38 Ááné boonéhjáa Arimatéá cóomi múnáajpi Jotséé ávyéujté apííchoríi teevétaríyé Jetsóoke úráávyejhíjyaabe táméi Piráatoke dííbyeúvú iítemeho icyúúki. Ahdújucóo dibye ájcune dibye icyúúki.

39 Téijyúhjáa dííbye éllevu Nicodéémó tsáá tsíiyúu pejco Jetsóoma íhjyúvájeébe. Aabéhjáa tsivá mííraá, áároee, íjcyáné pacúúcumá úméváné duurúbajpacyó 30-áámú íjcyane.

40 Ááneríhjáa wájyámubááné imúrjchóne biijinumútsí dííbyeúvuke dityée iítemeho icyúúu méenuhíjcyadújuco.

41 Aanéhjáa dííbyeúvuke ditye wátyétyéhcúné úníuri bajtsóháñé íjcyátsihdu níkyehéjú bhéhéjure tsaatékéi ditye pícyóótuuhéjú.

42 Áhejú pañévúhjáa dííbyeke cíúumútsí píhíré tétsihdu téheju néénéllihye. Ehdúhjáa meenúmé wáyeeévéjcoójí ihde ditye ímíbáchómeíhíjcyajcójí tsíiyu téjcooji íjcyáíñéllihiyé.

1 Aanéhjáa teene wáyeévéjcójí boonétú tsíiñé tsemáánaréjuco déjúcóvejcójí Maaría Madaréná péé pejcójuco Jetsóó níkye úújetélle. Aalléhjáa úújeté téhejú watájcó néewáyúcoba iinétsámeíñevu.

2 Aánélliihyéhjáa iicuí dsiinéríyé tsáalle Tsimoo Péedorómá muhtsi meíjcyámútsikye neeváhi:

—Ávyéjúúbeuvú iitémehóha újcujemé níkyéhéjú pañétu! ¡Aane tsá mewáájacutú kiávú ditye tsájtyene!

3 Aánélliihyée muhtsi téhullévú mepéé dsiinéríye.

4-5 Aanée iicuí o dsíinneebe Péedoró ihdér o úújetéebé téhejú pañévú úcaávétuube iúmíwatúré o dújuúcunú ibijínubáánéréjuco téhejú pañe íjcyane.

6 Áánáacáa botsíi Péedoró tadyéjutu wájtsíibe tsapéhdú úcaavé páñééhéjúvu. Aabée idyé ájtyumí wájyámubáánéréjuco téhejú pañe íjcyane.

7 Íhdyuébárée ihníiwau biijinúmeibá bewánúmeibá ájtyumíibe.

8 Áabe déjutúu o úcaáveebe teene o ájtyumíne botsíi ó cáhcujtsó ímiááné Jetsóó böhíine.

9 Aanée tsáhái tsijtye wáájacutú ehdúhjáa dibye böhíiñé tsúúcajátújuco Píivýéébe néhíjcyáné dílbyé waajácuháámitu cáátváné iéévehíjcyaróne.

10 Ehdúu muhtsi teene maájtyumíne illuréjuco meóomiñe.

Maaría Madarénadívú Jetsóó böhówaavéne (Mc 16.9-11)

11 Áanetúu Maaría Madaréná tsiiñe níkyéhéjúvú péélléváa táállere téhejú pañe dójúcohíjcyáhi.

12 Aalléváa ájtyumí müityetsi níkyéji múnáajtetsi tsitsíj íwajyámúúné néémutsi ácuúcunúné Jetsóó iitémehó boonééhájtsíri panéjcváácuri ihníiwáú icyánéjcurii, íjtyúháácyú icyánéjcurii, ehdu.

13 Aamútsiváa néé díilke:

—Muúllej, žínerí ú tahíjcyáhi?

Áánélliihyéváa neelle diityétsikye:

—Ávyéjúúbé iitémehóha kiávú ditye tsájtyéneri ihdyu ó tahíjcyáhi.

14 Ehdúváa iinétsihdyu révoúcunúllé ájtyumí tsaapi íjyocunúúbeke. Áróónáacáváa tsá dille wáájacutú Jetsóó dibye íjcyane.

15 Aabéváa idyé néé díilke:

—Muúllej, žaca muuacá u néhcolle eene ú tahíjcyáhi?

Áánélliihyéváa tétsii íjcyane bajtsó tehméébekéré iwáábyúne neéelle:

—Tsáijyúne múu ure iitémeho tsitsihvu u iinétsóhajchíi ihdyu oke duubállé kiávúhjané u pícyoone o tsájtyeki.

16 Áróónáacáváa dílloobe imyémeri díilke. Áánélliihyéváa dílbyedívú iwááne ‘¡Rabónij!’ neelle muuha heeberéomú ihjyúrí ‘Ávyéjuúbej’ nééiyóne.

17 Áánélliihyéváa neeve díilke:

—Oke dácdádsíjcaáyo. Tsáhái muurá cáamevu Llihíyo éllevu o péétune. Áánéllii tahñéje éllevu pééne duubállé tsúúca o pééiñe Mépiivýéébe éllevu.

18 Ahdújucohjáa dille múúha éllevu itsáane múúhakye úúballéváné dílbyeké iájtyumíne. Áhdurée úúbállele muhdú dibye díilke nénehjí.

*Ímamyémudívú Jetsóó böhówaavéne
(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Rc 24.36-49)*

19 Aanée téjcoojíré tsemááná tújkévajcójí pejco muha tsatsíhyí tsájá pañe. Aamée cóhpé muha mewátajcó llehówááné tsíjtyé apííchori. Áanetúhjáa Jetsóó mühdtutú iúcáávéne múúhakye nééhi:

—¡Ámuúhaj! ¿A ámuha méíjcyaraj?

20 Ehdúu múúhakye iñééne úújétsoobe íhyójtsícutú ditye wátyétyehcúné añúííhyóhejúcu. Téhdurée tsaapi cáváajcáróhejúvú múúhakye úújétsoobe. Áanerí mítyane muha méímíjyuuvé Jetsóoke maájtyúmíneri.

21 Átsihdyúu neebe múúhakye:

—Óví ímí ámuha méíjcyáhi. Ókée iíñuijívú ámuha éllevu Llihíyó wállohdu idyé ámuúhakye ó wallóo táuwááboju wáájácútúme éllevu.

22 Ehdúu néébere múúhakye iibátsúhcúne nééhi:

—Óví ámuúhakye ó wallóo táuwááboju wáájácútúme éllevu.

23 Muurá tsaate ímityúné ménune diityémá ámuha meímíbájchómé hallúrítshájaco tene ijcyáityúne. Áanetu diityémá ámuha meímíbájchótumé hallúrítshájaco tene ijcyáityúne.

Tomáá Jetsóoke iájtyúmínemáyé cáhcujtsóne

24 Ehdúu Jetsóó múúhadívú böhówáávénáa tsá Tomáá múúhamá ijcyatú dííbyere 'Jemééro' némeííbye.

25 Áabékée muha meúúbállérónáa neebe múúhakye:

—Dííbyé hojtsícutu añúííhyóhejúcú ijcyáneri táhójtsíwa o úacótúhajchíí tsá o cáhcújtsótyú dííbyeke. Áhdure dityée cáváájcohéjuri o úacótúhajchíí tsá o cáhcújtsótyúne. Ehdúu neebe Tomáá múúhakye.

26 Átsihdyúu 8 coojívatu tsiiñe muha tsájá pañe meíjcyánáa tsúúca múúhamájaco diibye Tomáa. Aanée idyé cóhpé muha lléhowááné mewátajcónáa tsiiñe Jetsóó múúha éllevu iúcáávéne néé múúhakye:

—¡Ámuúhaj! ¿A ámuha méíjcyaraj?

27 Átsihdyúu Tomáake neébe:

—Ayúwa díhyójtsíwa duácó iñé añúííhyóhejúcú táhójtsícutu ijcyánerij. Téhdure ú uácoó iñéee oke ditye cáváájcohéjuri. Áane tsá éhnííñevúré cáhcújtsótuube u ijcyáityúne.

28 Áánéllihiyée Tomáá botsíi icyáhcújtsóne nééhi:

—¡míáánéjuco Tápiivyéébé uu Táavyéjuúbe!

29 Áánéllihiyée Jetsóó néé dííbyeke:

—Oke u ájtyúmínemáyé botsíi ú cáhcujtsó o böhíine. ¡Maímijyu ihdyu ditye ijcyane iájtyúmíturóné cáhcujtsóme! Ehdúu Jetsóó nééhi.

Íhyaamí pañe cáátuváné iinetú meke píaabóne

30 Aabée mítyane ménuráítyúronéhjí muha ímamyémú meíiténáa ménenuhíjcyáné tsá páneere o cáátunutúne.

31 Árónaa ihdyu téénetu tsáneetsa ó caatúnú ámuha mecahújtsó ímíáánée diibyéjuco Críjto Píívyéébé Hajchi míamúnáake pájtyetétssoobe ijcyane. Áánélli diibyéke cáhcujtsómé tsá wágóóovétyúne.

21

Tsiiñe ímamyémudívú Jetsóó böhówaavéne

1 Ááné boonétuu tsiiñe Jetsóó böhówaavé múúhadívú ‘Tibéeria’ némeíñé unéú úníuri muha illuume meíjcyámedívú:

2 Tsimóo Péedoroo, Tomáá dííbyere ‘Jeméero’ némeííbyee, Gariréá iiñújiri íjcyacóómí Canáa múnáajpi Natanaáeee, Tsebedéó hájchimútsí muhtsii, tsíjtyetsíi múúhajejtétsii, éhdúmedívú.

3 Áijyúu Tsimóo Péedororo ‘óí ó tsínuutéhi’ néénellii muha menééhií:

—Métsu bo tsaméhjí mepéékií. Ahdújucóo muha mííneri mepééme tépejco metsínuurómé tsá metááyatúne.

4 Aanée tsíúca metsítsívénáa tééú úníuri íjcyáábeke muha máájtyúmirómé tsá mewáájácutú dííbyeke.

5 Aabée múúhakye nééhií:

—¿A ámuha métaávaj?

Áánélliihyéé muha menééhií:

—Tsáhaá, keenéiyóhaja.

6 Áánélliihyéé neebe múúhakye:

—Cáhawáá tsíñejcu metsínuj. Ahdújucóo ténejcu muha metsínuume meújcune mítyane ámóomeke. Aamée ávyétá padúúcú néemeke tsá muha meíhnáhootú meíjchívyetsóné mííné pañévu.

7 Áánáacáa dííbyeke o wáájácúne Péedoróké o nééhií:

—¡Áánerá Ávyéjuube Jetsóó aábyel

Ehdúu o néénemáyé Péedoroo iícúi íwajyámuvu iúcaávéne cátsíñiivyé tééú pañévú dííbye éllevu ipyéékií.

8 Áanetuu ihdyu muha choocói tsínucóóhó llícyúhcoméré mepéé 100 éévetá hajchótáubájháa muha fúniitu meíjcyame.

9 Aamée muha meíjchívyémé máájtyumí tétsihyi cúújúwatu amóóbé wáhjámeíñé úníuri pááaho íjcyane.

10 Áánáacáa Jetsóó néé múúhakye:

—Ámúhaj táávatu tsaatéké metsíva.

11 Áánélliihyéé Péedoroo tsínucóóhó amómema lliúcú íjchivu 153-meva íjcyámema. Árómé padúúcuríi tsá técooho móhtóbatúne.

12 Átsihdyúu neebe múúhakye:

—Ayúwa mémajchóvaj.

Aanée tsá tsáápíuba díllotú dííbyeke múha dibye íjcyane pámeerée dííbyeke muha mewáájácúnélliihyé.

13 Áámekée múúhakye amóóbeke pááahoma wájtuúbe.

14 Ehdúu Jetsóó tsíñe múúhadívú böhówaavé tsíúca pápihchúú ijjyúvájuco ípyée ídsíjívétihdyu böhíibe.

Péedorómá Jetsóó ihjuyváne

15 Aanée muha memájchóné níjcáutu neebe Tsimóo Péedoróke:

—Tsímoj, Jonáá hajchi u íjcyabe, ¿a ímiááné oke ú wajyú íjtye díñahbéjté oke wajyúné ehnííñevu?

Áánélliihyéé neébe:

—Éée Ávyéjuúbej, muurá ú waajácú uke o wájyune.

Áánéllihiyée Jetsóó nééhi:

—Ané óóma táuráávye múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke ditye téhmedu.

16 Atsihdyúu idyé tsiiñe neébe:

—Tsímoj, Jonáá hajchi u íjcyaaabe, ¿a ímiááné oke ú wajyúhi?

Áánéllihiyée neébe:

—Éée Ávyéjuúbej, muurá ú waajácú uke o wájyune.

Áánéllihiyée idyé neébe:

—Ané óóma táuráávye múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke ditye téhmedu.

17 Atsihdyúu tsiiñe neébe:

—Tsímoj, Jonáá hajchi u íjcyaaabe, ¿a ímiááné oke ú wajyúhi?

Aanée Péedoróké ídátsó pajtyé 3-ijyúvájuco bíwáánéré dibye díllone. Aabée nééhi:

—Ávyéjuúbej, muurá tsá iiná u túhúlletúne. Aabe muurá ú waajácú ímiááné uke o wájyune.

Áánéllihiyée idyé neebe dííbyeke:

—Ané óóma táuráávye múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke ditye téhmedu.

18 Muurá u óváhtsáné hajchótá uure díwajyámuunévú u újcámeíñe ú üllehíjcyá u ímílléhulléhji. Aabe u kékémécooca muurá tsíjtyeréjuco uke díwajyámuunévú iújcóobeke tsájtyeíñé u ímíllétúröhullévú.

19 Atsihdyúu idyé neebe dííbyeke:

—Aabe wa ihdyu ehdu uke o néérónáa oke duráávyej. Ehdúu Jetsóó néé Péedoróké dibye iwáájácu muhdú dííbyeke iúráávyéné níjcauvú ídsijíveneri dibye Pívíyéébé ihtsútú böhówájtsoíñé.

Jetsóó ivámeíwu iñéébedityú úúballéne

20 Aanée tétsihdyu Péedoró révoúcunú Jetsóó déjutu ivámeíwuú oke dibye néébe o péébeke. Ópee muurá dííbyé úníuri nihñéré majchórí muha meíjcyánáa o íjcyaaabe ó dilló dííbyeke caabyé múúhadityú dííbyedivú méenútsoíñé.

21 Aábekée Péedoró oke iiiiténe néé Jetsóoke:

—Ávyéjuúbej, ¿ácooca áánu muhdú íjcyáahi?

22 Áánéllihiyée neébe:

—Muurá o ímílléhajchíí tsá dibye dsíjivéityú múijyú tsiiñe o tsááiñévújuco. Árónáa óvíjyacóóné tééneri u íjtsámeíñé. Wa ihdyu oke duráávyej.

23 Ehdúu Jetsóó óhdityu nééné uubállé tsújaavé cahcújtso múnáadi múijyúváhjáa o dsíjivéjúcóiityúné uubálle. Árónáacáa ihdyu tsá tehdú dibye néétune. Muuráhjáa ihdyu illure neebe dibye ímílléhajchíí o íjcyáíñé múijyú dibye tsááiñévújuco. Áánemáa neebe tééneri Péedoró iijtsámeíjyúcótuki.

24 Aane íñe tsaapi Jetsóo mámyé o íjcyaaabe íhyaami ó caatúnú muhdúhjáa páneere dibye méenuhíjcyanéhji o ájtýúmiibe dibye úwáábohíjcyanéhji o lléébone. Aane méwaajácú íhyaamítú cáátuváné ímiááné íjcyane.

25 Áhdure íjcyaróné mítyane tsíñehji Jetsóópe íjiiri iijcyácooca méenuhíjcyanéhji. Aane muurá páneere mecáátunuca iíñujívú tsá waajácúhaamíné úújetéítyuróne. Áyu tehdújuco.

HÉÉCHOÓ

Uwáábojte méenúnehjí uubálleháámi

Píívyéébé Apííchó tsááíñe némeíñe

¹ Muúbe Téóópiroj, ihdée diéllevu o cáatúnúháamí pañe ó úúballé páneere muhdúhjáa Cáání éllevu níjkejívú ipyétsihvújuco Jetsóó uwááboobéré méenuhíjcyanéhji.

² Muuráhjáa ímamyémuke iújcúmeke Píívyéébé Apííchoj tééveri níwááveebe iiná ditye méenúñííévu.

³ Áamedívúhjáa muráá ídsijívé boone böhówáávehíjcyáabe 40 coojivá hachótá ímiáánéjuco dibye böhíine ditye iwáájácuki. Áámekéhjáa Píívyéébé avyéjutu uwáábohíjcyáabe.

⁴ Aabéhjáa néé diityéke:

—Jerotsaréetúi kiávú mépehdíñe. Météhmecói tétsihdyu Llihíyo ámúhakye iájcuñé néhíjcyáne.

⁵ Ímiáánéjucóo Jóáá tsótsohíjcyáné nújpácyori. Áánetu ihdyu lléváhréjuco ámúhá pañevú Píívyéébé Apííchó úcááveíñe. Ehdúhjáa neeve Jetsóó ímamyémuke.

Jetsóó níjkejívú pééneé

⁶ Aaméhjáa tsiiñe dííbyema idybéévétsihvu néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿a ícyooca tsiiñe ú ímílbáávyétsoó méiiñújí tsíjtyé hójtsí pañe iíjcyájúcóotuki?

⁷ Áánéllihiyéhjáa neébe:

—Tsá ámuha teene mewáájácúityuró múúcoocá Llihíyo tehdu méenúñi. Óvíi ihdyu múijyú iimilléijyu méenuube páneere dííbye hójtsiri íjcyáabe.

⁸ Áánetu ihdyu dííbyé Apííchó ámúhadívú níítyene ámúhá pañevú úcáávécocá ámuha tééné ihnáhoori méuwááboó óldityu íjcyáné uwááboju Jerotsarée múnáakee, Jodéá iinújí múnáakee, Tsamááriá iinújí múnáakee, íjcyane. Aane téhdure tsújááveé pahúllévá múnáadívü.

⁹ Ehdúhjáa diityéké iinétsihdyu Jetsóó ditye iiténéríyé tsúúca cáámevu wátyóhiivéhi. Aabéhjáa ojtsó pañevú tsúúca tévééveíñúubeke tsáhájuco ditye ájtýumítúne.

¹⁰ Aaméhjáa cáámevu dibye péhullévúré iitehíjcyárónáa míityétsi ávyéta tsítsí íwajyámúúcú néémutsi böhówaaavé diityédívü.

¹¹ Aamútsihjyáa néé diityéke:

—Ámuúha Gariréá iinújí múnáa, ¿aca iiná caame ámuha méíítehíjcyáhi? Muurá ámúhamá ícyahíjcyáabe Jetsóó péjucóó ámúhadítýu níjkejívú. Aabéjuco idyé tsiiñe tsááíñe muhdúhjané ámuha méíítenáa ipyéhduú. Ehdúhjáa neemútsí diityéke.

Matíake ditye újcune Jóódáávú cápayóóvę

¹² Aaméhjáa oríivó bájú ijcyátsihyi iíjcyátsihdyu oomí Jerotsaréevu. Pííréréee técoomítýu téhbaju mühajchótá wáyeéévejcójí meúlléiyóné jodíómú tauhbaju nééné hajchótá.

13 Aaméhjáa técoomívú úújeté ípyée iícyahíjcyajávú cáámééíjiri íjcyáné mijcóhovu. Ílluméhjáa diitye: Péedoroo, Jacóóboo, Jóáaá, Adereree, Perípee, Tomáaa, Baatoromée, Matéeo, tsijpi Apéo hajchi Jacóóboo, tsáha múnnaa cananijtámuejpi Tsimóoo, Jacóóbó nahbe Jóódaá, éhdume.

14 Aaméhjáa paíjyuuváré dóbéévehíjcyá tééhó pañevú Píívyéébema iíhjyúvaki. Áamemahjáa ijcyámé Jetsóó nahbémuu, tsíjuu, tsijtye walléémuu, íjcyame.

15 Áijyúhjáa Péedoroo iñlahbéjté 120-meva ijcyáméj piinévú iíjyocúuvéne néé diityéé:

—Ámuúha táñahbémuj, tsúúca pajtyéné éhnéhjáa Píívyéébé waajácuháámitu Jóóda piáábóneri Jetsóoke ditye ékééveíñé cáátúnúmeíñé.

16 Ehdúhjáa muurá dibye dííbyedivú méénútsoiñé tsúúcajátujuco Píívyéébé Apíichó néhíjcyáné Dabííuvuj tééveri.

17 Diibyée muurá Jóóda Jetsóó mamýémú meíjcyáméejpi tsaméhjíi dííbyema mewákímyéhíjcyáabe.

18 Aabée ímityúné méénune ditye áhdóne dsíídsí dibye wájójcoíñúné iújcúnemma ahdómé tsátsii iíñnuji. Ááné boonétuhjáa muurá iiye dsíívétssoméíbyé áákityé apáhajchíi íhbáu áachívújuco.

19 Aanéhjáa Jerotsarée múnnaa iwáájácúne dityéé áhdotsíi meménú At-séedama ‘Tújpácyo Ájtsi’ nééiyone.

20 Muurá Tsááamóháámitu téénetu nééneé:
Íavajáréjuco dííbye ja cöévájari tsáhájuco múha ijcyáityúne.
Téhdure idyé tsiiñe nééneé:

Tsíjpiiyéjuco dííbyé wákimyéívu cápáyóóveíñé.

21-22 Ahdícyanne muurá ijcyámé tsaate éhnée Jóáa Jetsóoke tsójtsobee cáámevu pétsihvújuco meke náhbénuhíjcyáme. Áamedítuy ihdyu óvíi méujcú tsáápiikye dibyée ímiááné iidsíívétssihdyu böhíine úubállehíjcyáíbyke. Ehdúhjáa neebe Péedoroo.

23 Ahdújucóhjáa miityétsikye ditye pevénéréi mémenúné tsáápiikye diityétsidítýu iújcuki. Tsáápíhjáa Jotséé dííbyere ‘Batsabáa’ némeííbyé téhdure Jójto imyémé ijcyáabe. Áánetúlhjáa tsijpi Matía.

24 Áámútsí hallúvhjáa illu Píívyéébema ihjyúváme:

—Ayúju Ávyéjuúbe Píívyéébeéj, uu muurá pámé ibüuwáánéré ú waajácúhi.

25 Aabe ihdyu ú waajácú caabyé et tújkévelleebe ijtyétsidítýu úcááveíñé dílhjyú uwááboobe iíjcyá Jóódáuvúú ímityú níjcaúvú úújetéébé cápayóóve.

26 Ehdúhjáa Píívyéébema iíhjyúvátsihdyu nehcómé diityétsidítýu cáábyeké iújcuíñé. Aanéhjáa úújeté Matiadívu. Aabéjucóhjáa úcaavéné 11-meváréjuco ijcyame Píívyéébé uwááboju úwáábonéré péhíjcyáímyé pañevu.

2

Píívyéébé Apíichó nüútyene

1 Aaméhjáa pámeeré tsijtye cahcújtso múnáama ‘Pejtecojtée’ némeíñé wañéhjij coójí dóbeeveéhi.

2 Áánáacáhjáa peecútéré éhne múúne tsíjpáné kijjyébá tsááne ihjyuvadú nééne tsáá cáámetu. Aanéhjáa ávyeta wádóoové pájá pañére.

3 Árónáacáhjáa tsúúca cíújúwaj péétédú ‘níwáhníwá’ tsáápitsá hallúvú böhówaavéne.

⁴ Ehdúhjáa diityé pañevú Píivyéébé Apíichó úcaavéné diityéké ihjyúvatsó tsíjtyéhjí ihjyúháñeri ditye lléebótúrójúhjiri.

⁵ Téijyúhjáa ijcyámé tsijtye jodíomú tétsihyi Jerotsaréeri Méécáánikye muhdú iħitsúcunúdú úráávyehíjcyámé panévá iñújíinetu tsáameé.

⁶ Aaméhjáa mítyane tétsii ihjyuba ijcyane illéebóné diityédívú píhcyaaavéhi. Aaméhjáa úvánujátsí tsaatétsáhjí ditye ihjyúvájúhjiri ihjyuváné illéebónema.

⁷ Áanéríhjyáa úváltúuuvémé néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne ijtye Gariréa múnnaa ijcyatúne?

⁸ ¿Aca muhdú iħvane ávyeta meħħjyúvájúhjiri ihjyúváme?

⁹⁻¹⁰ Muurá íñe íchii mee panévá iñújíine múnnaa Páatiaa, Méédia, Eráaa, Metsopotáámiaa, Jodéaa, Capadóotsiaa, Póotóo, Áatsiaa, Pírlíjiaa, Pajpíriaa, Ejħlto, Tsiréené tukkéveri ijcyane Áapirícaa, éhdúné iñújíine múnnaa. Áhdure ijcyámé Róómátu tsáámedítýu tsaate páñetúejte jodíomu. Téhdure ijcyámé jodíomú ijcyátrómé diityé uwáábó úráávyehíjcyáme.

¹¹ Áhdure ijcyámé Créétama Aráabiá múnnaa. Illuume íñe mélleebó muhdú Píivyéébé iħtsútú diityéké ihjyúvatsóné meħħjyúvájúhjiri.

¹² Aaméhjáa téeneri úllévenúmé idyé tsiiñe néjcatsíhi:

—¿Muhdúam iħya tsáma teénej?

¹³ Árónáacáhjáa tsaate diityédí iúuhívaténe néhéhi:

—Íllure llíyíicyavéme.

Péedoror ihjyuváne

¹⁴ Áánellíihjáa diitye 11-mevádítýu Péedoror iifyócúúvéne kéevánécoba néé diityéke:

—Ámuúha tamúnaa íñe múhdumé Jerotsarée múnáama tsijtye ijcyamej, cáhawáá ámúħama o ihjyuváné ímíñeúvú mélleebúcunuj.

¹⁵ Tsá muha mellíyíicyávetú eene ámuha múuhadítýu menéhduú. Muurá llíyíicyáve múnnaa ijcyarómé tsá ícyooca ááméjutúréi nuhba ijcyánáa llíyíicyávetúne. Aanéjíi awáá muhdú muha mellíyíicyáveéhi.

¹⁶ Muuráhjáa Píivyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Joéé íñe ícyooca pájtyénetu néhéhi:

¹⁷ Muurá nihñéré míamúnáá pañevú Táapíichó ó pícyoohi. Ááméj tsiiġménémúħáábé iħbúwá déjúcotu tāuwááboju ijchíhyeéhi. Ováhtsámú naavédú nénehjí iħténé pañe diityémá ó ihjyúvaáhi. Áánetu kékémémuma ó ihjyúvaá ityúwaháñé pañe.

¹⁸ Ehdu ó ájcuú Táapíichotu pámeere múhdumé tāiicúve múnnaa ijcyámeke wajpíumáyé walléémuke. Aame tāuwáábó méénuúhi.

¹⁹ Áijyu caame iévéhoowávú ó újjetóó páhduváré nénehjí meullévenúnéhjí. Áánetu iññújiri ijcyáñé téené uubálleháñé mítyane méenújcátsiháñé pañe tūjpacyo wágooóvelíne. Áhdure ijcyáñé panéváré aíívyéne ójtso.

²⁰ Muurá cójiejpi nuhba áábáteéhi. Áánetu péjcoejpi ijcyáa tūjpacyóduréjuco. Ehdu páhduváré nénehjí pájtyéé Ávyéjuube Jetsóó tsááñe ávyétá iħtsútú nééiñé úmíwari.

²¹ Aane pámeere múhdumé díibyedi tsúúrámeihjyámé ihdyu pájtyéteéhi. Ehdúhjáa Joéé téeveri Píivyéébe néhéhi.

22 Ahdícyane, ámuúha tamúnaa ijraéémuj, cáhawáá mélleebúcunu tsiiñe ámúhakye o nééíñe: Muurá ámuháyé méwaajácu Jetsóo Natsarée múnáajpi íjcyáabej tééverí Píívyéébe panéváré méénüráityúronéhjí méénuhíjcyáné ámúháj piinévu. Téénerí muurá meke úújetsójúcoóroobe ímiááné Píívyéébe díibyeke wálloóne.

23 Áróóbedívuu ámuha ímítýumeke méméénutsó páwachékevu mewátyétyéhcútsóneri Píívyééberéhjáa ihdyu tsúúca dsíjívécocoaca tsaímíyé úúma ó íjcyáahi.

24 Áróóbekée muurá díibye Píívyéébe böhütsó tsúúca dsíjívécocoaca tsaímíyé úúma ó íjcyáahi.

25 Muuráhjáa Dabíiuvú díibyeedítyú nééhií:

Paíjyuvarée Ávyéjuube óómaye ú ícyahíjcyáhi. Aabe muurá oke ú téhmehíjcyá iiñerí o illityétuki.

26 Ááneri mítyane o ímíjyúúveebe uke ó duurúvahíjcyáahi. Áánéllii o dsíjívécocoaca tsaímíyé úúma ó íjcyáahi.

27 Muurá tsá tabóní u íhvéjtsóityú tene iwágooóveki. Áhdure tsá u íhvéjtsóityú díicúve múnáajpikye mítyane u wájyúúbej pi ícúbáhrámeíne.

28 Muuráhjáa oke ú waajácutsó ímiájítóvu. Aabe mítyane ó ímíjyuuvé óoma u íjcyánélliíhye.

Ehdúhjáa Dabíiuvú néé Jetsódityu.

29 Aabéhjáa muurá diibye Dabíiuvú dsíjívécocoaca tene díibyeúvú nijkye íjcyáhi, ámuúha táñlahbémuj.

30 Muuráhjaa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi íjcyáabeúvú ímiááné waajacú Píívyéébe díibyeke néhíjcyáné díibyeúvú tsíiménémúhaabe llíyaatémedítyú Críjto ávyéjuutéíñe díibyeúvú ávyéjuutédu.

31 Ehdúhjáa tene pájteíñé íhdétújuco iwáájacúdú íjcyáabeúvú nehíjcyá Críjto ídsíjívétihdyu böhübe wágooóvityúne. Áhduréhjáa nehíjcyáabeúvú díibyej pi muhdú íjcyáityúne.

32 Ahdújucóo muurá díibye Píívyéébe böhütsónere. Aane muha pámeere méwaajácuhí.

33 Áábekée Píívyéébe illuréjuco ávyéjuutsónere. Áábej tééveri muurá iñé ícyooca Cááni Iápíichó műúhá pañévú picyóó díibyekehjáa iñéhdújuco. Aane iñé páneere ámuha maájtyumíñé, melléébone, Píívyéébedítyúré tsáá Illi Jetsóoj tééveri díibye méenune.

34-35 Íllúhjáa muurá tsiiñe Dabíiuvú nééhií:

Ávyéjuubée néé táavyéjúúbeke: Íchihvu táúniuvú diicia dímunáake úúma o táhjáné hajchóta.

Ehdúhjáa néébeúvu. Árónáacálhjáa ihdyu tsá díibye íhdityu íljyúvatúne. Muuráhjáa tsá díibye cáámevu níjkyejivú péetu Críjto péhduú.

36 Aane ihdyu ámuha pámeere tamúnaa ijraéémú méwaajácuiyá Píívyéébée Mépájyetétsóobe Críjtoke pícyóóbeke ámuha páwachékevu medsiívetsóobeke.

37 Ehdúhjáa Péédoro nééne diityéké műhdurá pájtyénéllii pámeere diitye uwáábojtéké nééhií:

—¿Aanéhaca iñé muhdúí muúha, ámuúha műúhá nahbémuj?

38 Áánélliihyéhjáa Péédoro néé diityéke:

—Ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne ímiáámeréjuco meíjcyá ámúhá imityú ámúhá hallúri iíjcyájúcótuki. Áane métsójtsotsaméí Jetsocríjo mémeri Píívyéébe ámúhá pañévú ipícyo Íapíicho.

39 Aane muurá íne ihdétújucóo úubállémeíhijcyáné pámeere ámúhá tsüüménémúháábema ámúhá wáabyuta. Téhdure pámeere pahüllevá múnáake Méécáani Píívyéébe wábyújtsómé wáabyuta teéne.

40 Ehdúhjáa Péédoro diityéké iúwáábótsihdyu nééhií:

—Ímiánejcúvuréjuco mepájtyé míamúnaa ímityúné ícyahíjcyánetu.

41 Ahdújucóhjáa múhdumé dííbyé uwáábó cáhcújtsodumé tsójtsotsámeíne. Áijyúhjáa tsúúca cahcújtsó múnaa llíyaatémé 3,000-mevájuco.

42 Aaméhjáa diityé uwáábó úraavyémé tsaímíyé náhbévájcatsímyé tsatsíhvú idyóbéévéne Píívyéébema ihjyúvahíjcyáhi. Téhduréhjáa Jetsóó dsijivé iítsaavéné pááaho iwátújcatsíñé máchohíjcyáhi.

Tujkénúejte Jetsóó urááye múnaa muhdú ícyahíjcyáne

43 Aanéhjáa ímí ijtsúcunúme. Áámémáhjáa uwáábojte méenúráítyúronéhjí méenuhíjcyáhi.

44 Aaméhjáa tsaímíyé iñáhbévájcatsíñé panévatúré piáábócatsíhíjcyáhi.

45 Ihnénéhjíhjáa iñájhíhénúne piáábohíjcyámé píhtómeke.

46 Aaméhjáa paíjyuuváré dóbéevehíjcyá duurúvajávú Píívyéébeke idyúúrvaki. Tsaímíyéhjáa ihjyáháñeri íjcyame Jetsóó dsijivé iítsaavéné pááaho iwátújcatsíñé máchohíjcyáhi.

47 Ehdúhjáa Píívyéébeke ditye dúúrvahíjcyáné tsijitye ímí ijtsúcunúhi. Aaméhjáa éhnííñevu llíyaaté Píívyéébé piáábori tsúúca pájyetéme.

3

Úllehíjcyátuube úlléjucóÓne

1 Tsájcuuvéhjáa Péédorómútsí Jóááma péé duurúvajávú Píívyéébema ditye ihjyúvahíjcyáne ééveri.

2 Áijyúhjáa tsaapi tsiiimenedítyújuco úllétúúbeke pícyohíjcyámé tééjá lleeöhówavu 'Imíwu' némeítsihvu dibye ityáúmeíhíjcyá dsiiidsike tééjá pañévú úcáávemeke.

3 Aabéhjáa diityétsikye táumeí dsiiidsike tééjá pañévú úcáávémútsikye.

4 Áánellíliyhíjáa dííbyedívú iííténe neemútsi:

—Éje, cähawáá mühtsikye dihetej.

5 Aanéhjáa ijtsúcunúubé dityétsi tsíeménevu ájcuíñé.

6 Árónáacáhjáa Péédoro néé dííbyeke:

—Tsá muhtsi medsiidsívatúne. Árónáá ihdyu uke muhtsi mépiááboóhi. Ahdícyane Natsarée múnáájpi Jetsocríjo mémeri díjyócuúvéne duhle.

7 Ehdúhjáa néébere ímiánejcúéhójtsitu iékéévébeke íjyócujcárónemáyé tsúúca ímíjpyetéébe.

8 Aabéhjáa tsaímiyéjuco úlleebe cáhctsíñibaabéré diityétsima úcaavé tééjá pañévú Píívyéébeke dúúrvavaabéré.

9 Aanéhjáa tétsihyi íjcyame ájtyumí ímíhyéjuco úlleebe Píívyéébeke dúúrvaváne.

10 Aanéhjáa waajácumé diibyéjuco duurúvájá lleeħówarí 'Imíwu' némeítsihyi ácuūcunúubé piáábó táumeħħijcyaabe dibye íjcyane. Ááneríhjyáa ávyeta ullévenúmé díiphyedi.

Duurúvájatu tsátsii 'Tsaromoo' némeítsihvu Péédoro īhjuyváne

11 Aabéhjáa tsúúca ímíjpyetéébé tsá īhvéjtsotú diityétsí Pééedorómútsikye. Ááneríhjyáa míamúnaa itsájúrévéne dsinéecunú diityé éllevu duurúvájatu tsátsii 'Tsaromoo' némeítsihyi íjcyáme éllevu.

12 Áámekéhjáa Péédoro iájtyúmíne nééhi:

—Ámuúha tamúnaaj, ¿aca muhdú īvane ámuha meúllévenúne mühtsidiyví müiit teħdu mühtsi īhnáhooríyé muhtsi meméénúneri īvari? Áhdure ¿aca ímíájtétsí muhtsi meíjcyánellíi teħdu mémeenúhi?

13 Muuráhjáa téhdure méihdé múnáauvú Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, éhdume cáánivahíjcyabe Mépiivyéebé Ílli Jetsóoke tééneri ávyéjútsoħíjcyá éhnée ámuha ávyéjutjé hójtí pañevú meihvédjsóobeke. Muuráhjáa Piráátó díiphyek ácadsíjcaáyóiyónáa tsá ámuha meimilletúne.

14 Diibyée ímíáábé hallúvú īhjyúvatúmé ámuha cáábyerá dsíjivétso múnáájpí hallúvúr méihjyúvá dibye iijchivyeki.

15 Ehdúu ámuha méllihiyánutsó diibyéjuco meke bohíivú ájcúúbedívu. Áróóbekée muurá Pívyéébe bóhiitsóhi. Aane muha méwaajátcúhi.

16 Áabeke muhtsi meċáhcújtsónellíi muurá íñe áanu ímíjpyeté díiphye mémeri díiphyé īhnáhoori ámuha meiiteneriye.

17 Ahdícyane, ámuúha tamúnaaj, muurá ó waajácú ímíáánéjucóo ámuha pámeere ámúhá ávyéjutjémá díiphyek medsijivetsóné ámúhá ībuúúné aabáte.

18 Árónácacáa ihdyu téhdújuco dibye īcúbáhrámeiñé tsúúcajátújucóo Pívyéébe īhjyú uubálle múnáaj tééveri néhdújuco.

19 Áánellíi ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meihvédjsóné Pívyéébé icyánejcúvuréjuco méibuwáávé téneħji ámúħama iábájjivémei ímí Pívyéébema ámuha meíjcyaki.

20 Muurá meéllevu wállóóibye Ílli Jetsocrijtoke tsúúcajátújucóo meke dibye pájtyetétsóiñé iñéébeke meke dibye iújcvávki.

21 Aabe muurá níjkyéjiri íjcyáa páneere muhdúħjáa Pívyéébe īhjyú uubálle múnáaj tééveri tsúúcajátújucóo iñehħijcyné imibáħavyétsóné hajchóta.

22-23 Ílluhjáa muurá Moitsééuvú néé méihdé múnáauvuke: "Ávyéjuube Pívyéébe méhdityu pícyoó tsaapi īhjyú uubálle múnáajpi íjcyáħibyeke íñée oke ipícyohdu. Áabeke ihdyu tsáma mélléeboco. Muurá díiphyek cáhcújtsotúmé wággóóvēħi."

24 Áhduréhjáa tsijpi Pívyéébé īhjyú uubálle múnáajpi Tsamoéeuvú īhjyúvahíjcyá íñe ícyooca muhdú pájtyénħjitu. Áábeuvú boonéħjáa idyé tsijtje íjcyámehħiūvú īhjyúvahíjcyá téénetu.

25 Ehdúħjáa muurá Pívyéébe īhjyú uubálle múnáaj tééveri neħħijcya meeke pámeekére. Muuráhjáa méihdé múnáauvuma pámeekéré meke ipiáaboíñé Aavaráauvuke illu neébe: "Pámeere iíñújí cuwáábema íjcyáíñé piáábó díjtsiiménémħáabej tééveri."

26 Muuráhjáa Pívyéébe Íllíkye wallóó tujkénú mee ijraéémuke dibye ipiáábo méimítyuháñé meíhvéjtsoki. Ehdúhjáa neebe Péédoro.

4

Péedorómútsí Jóááma ávyéjuté úmíwari íjcyane

1 Aanéhjáa Péedorómútsí Jóááma míamúnáama íhjyúvahíjcyárónáa tsáacunúmé llúuvájteé, duuruvájá tehméjté avyéjuúbee, tsadotséomuu, íjcyame.

2 Aaméhjáa cayóbáávaté Jetsóópe dsíjíveebe böhíhdu idyé tsijtye dsijivémé böhiiñé dityétsí uwáábónetu.

3 Aaméhjáa iékévéemútsikye cuvéhoojánú cívéhréjuko tene néenéllihiye. Aamútsíhjáa téhulléré tsitsívvéhi.

4 Árónaacáhjáa diityétsí uwáábó lléebúcunúhíjcyámedityú mítyame cáhcújtsómemáubáhjáa tsúúca úújetémé 5,000-mevájucu tsamééré wajpíímu.

5 Aanéhjáa awáá tsíjcyooji píhcyaaavéjucóómé Jerotsaréevu ávyéjutée, túkevéjtsojee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame.

6 Áámémáhjáa ijcyámé llúuvájte avyéjuté Anáaa, Caipáaa, Jóááa, Are-jáádoroo, éhdume. Téhduréhjáa ijcyámé diityéjéeejte.

7 Aaméhjáa diitye ávyéjuté néé Péedorómútsikye ditye iíjchívyétsóne itsíva diityé éllevu. Ahdújucóhjáa ditye tsájtyémútsikye ditye nééneé:

—¿Aca iiñé ihtsúturi ámuhtsi ménénráityuróné méméénuhíjcyáhi, pane mumémeríhyaja?

8-9 Áánéllihiyéhjáa Péédoro Pívyéébé Apíichó ípañé íjcyabe néé diityéke:

—Ámuúha tamúnaa íjraéémú avyéjutéj, ámuha íñe múhtsikye médilló éhnée íayáábedityújucu ulléetuube áánu muhdú ímíjpyeténé ámuha mewáájácuki.

10 Áánélli ícyooca muhtsi ámúhakye méúúbálleé teéne. Muurá ihdyu Pívyéébere ímíjpyetétsó díibyeke éhnée ámuha páwachékevu Natsarée múnáajpi Jetsóoke medsiívetsóóbe ibohíítsóóbe mémeri.

11 Muuráhjáa diibyéjuco éhne múúne ímichi néewáyutu jaa éjkedu néébeke ámuha meéhdííválléroobe ícyooca ijcyá páñetúejpi teene jaa ímichi páñetúetsihdyu éjkedu néébeé.

12 Tsá tsíipi íjcyatú meke pájyetétsóóbe. Tsáháa muurá tsíjpiikye Pívyéébe méménutú míamúnáake pájyetétsóiíbyke.

13 Ehdúhjáa dityétsí íhjyúváneri diitye ávyéjuté ullévenúhi. Aaméhjáa waajácú dityétsí ídátsó nééméejtétsí íjcyane tsájjuúubáré waajácúhaamíné iitéhíjcyátumútsi. Árónaacáhjáa ítsaavémé Jetsóomáa dityétsí ícyahíjcyáne.

14 Aanéhjáa dityétsí ímíjpyetétsobee tétsihyi íjcyánélli tsáhájucu ditye iiñá néétu diityétsidítyu.

15 Áánéllihiyéhjáa illuréjuko ditye wállone diityétsikye tétsihdyu. Ááné boonéhjáa tsamééréjuko íhjyúvájcatsíñé muhdú diityétsikye imyéénúiyóneri.

16 Néjcatsímyéhjáapeé:

—¿Aanéhaca íñe muhdú méméénúiyá diityétsikye? Muurá pámeere Jerotsarée múnnaa waajácú ménénráityuróné dityétsí ménune. Aane muhdú metóónúiyónejíívari.

17 Árónáa ihdyu metsu meíllívyéébo diityétsikye dityétsí éhníñevu Jetsóodityú íjcyáné uwááboju pámehdívúré tsújaúcútúné ihde.

18 Ahdújucóhjáa tsiiñe ipíuvámútsikye ditye ávyeta bójcyúné dityétsí iúwaabójúcótuki.

19 Árónaacáhjáa neemútsí diityéke:

—Cáhawáá méíjtsaméí keená ímí Píívyéébe íjtsúcunúne. ¿A ámúhakyéré muhtsi melléébóne dííbyeke tsá melléébóitúne?

20 Tsáháubá muhtsi meíhvetéítýuró Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju meuwáábohíjcyánetu dibyée iúwáábóne méenuhíjcyanéhjí muhtsi maájtýumínélliíhye.

21 Ehdúhjáa dityétsí néenéllii ibóiçyúróne illuréjuco ditye ihvejtsóné diityétsikye. Tsáháhjáa ditye píívyetétú muhdú diityétsikye imyéénúiyóné tsáápiikyéhjáa dityétsí ímíjpyetétsónéllii mítyame Píívyéébeke ávyéjútsónélliíhye.

22 Aanéhjáa diibye dityétsí ímíjpyetétsobee 40 pijcyábá ehnííñevújuco.

Cahcújito múnaa piáábó táúmeíñé

23 Aamútsíhjyáa tsúúca ditye ácadsíjcaáyomútsí iñahbéjte éllevu ipyééne úúballé páneere muhdú llúúvájté avyéjújtémá túkevéjtsojte diityétsikye néeneé.

24 Áánélliíhyéhjáa tsaméhjí illu Píívyéébema ihjyúváhi:

—Ayúju müúhá Avyéjuube Píívyéébej, uu muurá ú ijcyá páneerée iévéhóówari íjcyánéhjíma iíñuji, nújpacyo, mühdúné tsímeméne íjcyane, u ípívyéjtsoóbe!

25 Aabée muurá dííicúve múnáajpi Dabíiúvudi Díapííchó íjcyánej tééveri u néehíi:
¿íveekí tsííñé iñújíine múnaa páhduváré idyáriívégatsíñé ítsámeíhíjcyá iñetú diityéké piáábóityúnéhjíri?

26 Muurá ávyéjujte pityácócatsíhíjcyá Ávyéjuube Críjtoke imyéénuki.

Ehdúhjáa muurá u néé Dabíiúvuj tééveri.

27 Aanée muurá téénéllii ícyoomívú píhcyáávehíjcyámé Heróódee, Póótsio Piráátoo, tsííñe iñújí múnaa, muuha ijraéémú avyéjujtee, ijcyame Daachi Jetsóoke imyéénu müúhakyée pájtyetétsóílbyeke u wállóóbeke.

28 Áabékée meenúmé tsúúcаяtújucóhjáa ihdyu u néhdújuco.

29-30 Aame muurá u iñtenáá téhdure müúhakye méenúllehíjcyáhi. Áánéllií ihdyu óví müúhakye ú tükévejtsó dííhtsútuuri muha meuwáábohíjcyá díuwááboju iñerí illityétúme. Áhdure müúhakye piáábó muha méenúráityúronéhjí chéméméhjike mebóhíítsohíjcyá Daachi Jetsóo mémeri.

31 Ehdúhjáa Píívyéébema iihjyúvánetu ditye níjkévánáa tétsii diityémá uvécunúhi. Aanéhjáa Píívyéébé Apííchó diityé pañe íjcyame iñerí núhnévetumé uwáábohíjcyá díibye ihjyu.

Pámé wáábyutáré íjcyane

32 Aaméhjáa pámeere cahcújtsa múnáama tsajíjtóré iítsámeímyé tsá néhíjcyatú ihñénéhjí ihdyúenéhjí íjcyane. Tsáápiitsá éhnéhjáa pámé wáábyutáré ijcyáhi.

33 Aaméhjáa diitye uwááboje úúbállehíjcyá Ávyéjuubée Jetsóó idsíjívétihdyu bólííne. Áámekéhjáa Píívyéébe mítyane piáábohíjcyáhi.

34 Aaméhjáa pámeere cahcújtso múnáama ímí piáábócatsíhijcyá iinétú píhtotsójcatsítýume. Tsaatéhjáa iinújiiñema, ihjyáháñema, ijcyame ténehji iñáhjihénúne dsiidsí pihjyúcuhíjcyá uwáábojtédívu.

35 Áanetújucóhjáa ditye ácuhiijcyáné tsaate diityédítýú píhtómeke.

36 Áijyúhjáa ijcyabe diityédítýú Revítamuube Jotséé Chiíperévúlhjáa ditye tsíimávaábe. Áabekéhjáa uwáábojte iúúhínúné meménú Benabéedívú 'imijyújtsoóbe' nééiyóne.

37 Aabéhjáa iinújí iñáhjihénúne áhdovu ajcú diitye uwáábojtéke.

5

Ananiamútsí mewa Tsapíírama ímityúné méénune

1-2 Áhduréhjáa Ananiamútsí mewa Tsapíírama iinújí iñáhjihénúne áhdotu tsane iújcúnéj coéénevu diitye uwáábojtéké ajcú pánéhíjtaráhdu. Aanéhjáa mewa waajácú dibye muhdú méénune.

3 Áabekéhjáa Ananiáake Péédoro nééhi:

—¿Aca íveekí Naavéné uke ibuwájtsónej péévé muhdú ú meenú díiñújí áhdo? ¿Áane pánehjídú ú tsivá céeéne? Ú imillé müúhakye u álliñé tehdújuco Píívyéébé Apíichó ímillédú u méénune muha meíjtsúcunúroki.

4 ¿Aca muhná teene iinújí? Áanéráa dihñé teéne. Áane áhdoo dihñéreíyo. Tsáháa tsane u újcúnéj coééne u tsiváityuró pánéhíjtaráhdu. Aanéhaca idyé müúhakyéré u állíñejíívari. Muurá téhdure Píívyéébeke ú allíhi.

5 Ehdúhjáa Péédoro néénemáyé Ananiá illréjuco dsíjiveebe áákityéné baavújuco. Áané uubálléhjáa lléebome mítyane illityéhi.

6 Áahoúvukéhjáa ováhtsámú ibíiñúné tsajtyé icyúúuki.

7 Áané boonétúhjáa mewa wajtsí iiná ajyúke pájtyene wáájácútulle.

8 Áallekéhjáa idyé Péédoro népejtsóhi:

—¿A téhdunéjucóo illúunéré ámuhtsi menáhjihenúné ámúhtsi iinújí?

Áanéllíihyéhjáa neélle:

—Éée, téhdunéjucópe.

9 Árónacáhjáa Péédoro néé díilleke:

—¿Íveekíhjyáa ehdu ámuhtsi méemeenúhi? ¿Aca ámuhtsi meíjtsúcunú Píívyéébé Apíichó wáájácúityuróne? Éje, aatyé muurá tsáá dítyájíívuke icyúújétsihdyu. Aame muurá ícyooca uukéréjuco cíúutéiñé.

10 Ehdúhjáa dibye néénemáyé tsúúca dsíjivelle áákityé dííbyé lliiñévu. Áálledívúhjáa diitye ováhtsámú wajtsí iitméhóvuréjuco. Áalleúvukéhjáa idyé itsájtyéné cuuúmá ájyú únfutu.

11 Ehdúhjáa Ananiamútsikye mewama tene pájtyéneri cahcújtso múnaa mítyane illityéhi. Áhduréhjáa tsijtye teene iwáájácúne illityéhi.

Méénúráityúronéhjí méénúmeíñé

12 Aanéhjáa diitye uwáábojte dóbéévehíjcyá duuruvájá pañévú tsátsii 'Tsaromoo' némeitsihvu. Aaméhjáa méénuhíjcyá mítyane méénúráityúronéhjí miámúnáaj piinévu.

13 Áámekéhjáa cáhcújtsotúmá diityémá náhbévhíjcyá turómé ímí ijtsúcunúhi.

14 Téijiýuhjáa idyé tsijtye wajpiíumamáyé walléémú cóbéévehíjcyá duuruvájá pañéahcujsó Píiyéébeke. Aaméhjáa éhnííñevu mítyaméjuco lliyaaténe.

15 Áanetuhjáa chéméméhjike iihbotáháñeri ijchívyetsómé hulléijjtónéj piinévú tééneríváa Péedoro pájtyéébe náávęubáré diityé hallútú pájtyéneri ditye ibóhiíki.

16 Téhduréhjáa idyé iúníúécoomíji múnaa Jerotsaréeri ijcyáábe éllevu tsivahíjcyá chéméméhjike. Áhduréhjáa tsivahíjcyámé naavémú ípañe ijcyame icúbáhrámelhíjcyámeke dibye ibóhiítsoki.

Uwáábojtéké ditye icúbahráne

17 Aanéhjáa páñétuejpi llúúvájté avyéjúúbema tsadotséomú nomiutáává diitye uwáábojtédi.

18 Aánéllihiyhéhjáa diityéké cuvéhoojánúme.

19-20 Áróñáacáhjáa tépejco níkyéji múnáajpi cuvéhóójá llehówááné ipáyúnetu iijchívyétsóméke néé ditye míamúnáake duuruvájá pañévú iúwááboté muhdú Píiyéébeke meúraavyéne.

21 Ahdújucóhjáa ditye cùúvénétüré tééjá pañévú ipyééne úwaabóne. Áánáacáhjáa diibye páñétuejpi llúúvájté avyéjuube íñahbenu múnáama piljyúcú túkevéjtsojtéke. Aánemáhjáa tehmé múnáake wallóómé diityé éllevu cuvéhóójá pañétu ditye iújcutéki.

22 Aaméhjáa pééme úújeté iávajávuréjuco.

23 Aánéllihiyhéhjáa ióomíñe néémeé:

—Muha méúújetérá cùúveja cóhpé wátájcámeíjyá tehmé múnaa lléhowááné téhmehíjcyámedívu. Áronáa muha lléhowááné mépaayú dáiháñeréjuco tsaatéubáré pañe ijcyájúcootúne.

24 Ehdúhjáa ditye úúbálléneri diibye páñétuejpi llúúvájté avyéjuúbee, duuruvájá avyéjuúbee, tsijtye llúúvájte, ijcyame iúllévenúne néjcatsíhi:

—Aca kiávú pééiyóme?

25 Áróñáacáhjáa tsaapi téhullétú tsáábe néé diityéke: Áánerá éhnéijyu ámuha mecúvöhoojánúmáé éhlle duuruvájá pañe uwááboríjyuco.

26 Áánéllihiyhéhjáa tehmé múnáá avyéjuube péé tsaatémá diityé éllevu. Aaméhjáa diityéké icúbáhratúmá tsajtyé míamúnáa néwayúúnevü diityéké áámúiyóné apííchori.

27-28 Aaméhjáa diitye ávyéjuitédívü wájtsitsóméke páñétuejpi llúúvájté avyéjuube nééhií:

—Ááneráhjáa muha ámúhakye mébóijcyú ámuha meúwaabójúcótú eene ámuha meíhjyúvahíjcyáábedítýú ijcyáné uwááboju. Áróñáa živeekí éhnííñevúré ámuha méúwaabóhi? živeekí ámuha Jerotsaréeri dííbyé uwááboju metsújaúcúne méimillé dibyéé dsíjivéné múuhá halluvú mewátyanúne?

29 Aánéllihiyhéhjáa Péedoro nééhií:

—Áróñáa ihdyu Píiyéébe múuhakye néhdújuko muha meméénune míamúnáa múuhakye bóiijcyúrónáááca.

30 Muuráhjáa téhdure méhhdé múnáauvú dííbyeke cáánivahíjcyáabe Mépiiyéébé Jetsóoke böhütsó éhnée páwachékevu ámuha mewátyétyéhcútsoobe dsíjivéébeke.

³¹ Áabékée muurá dibye ávyéjuutétsoobe ícyooca ijcyá díibyé úníuri Ávyéjuube Pájyetétsoobe íjcyáábej tééveri mee ijraéémú ímityúné meícyahíjcyáné meíhvéjtsóné ímiánejcúvuréjuco meíbúwááve ténehjí máhallúrí iijcyájúcótuki.

³² Aane muurá Píívyéébé Apííchó múuhadívú böhawajtsóné íñe muha meúubállehíjcyáhi. Muurá ímiááné díibyeké mecáhcújtsómé pañe díibyé Apííchó ijcyáhi.

³³ Ehdúhjáa Péédoro nééne diityéké cayobáávatétsómé imíllerá diityéké idšíjivetsóne.

³⁴ Árónaacáhjáa paritséómuube 'Gamariée' némeíibyé taúhbájú uwááboobe íjcyáábeke míamúnaa ávyejúlllehíjcyabe diityéj piinétu iijyocúuvéne néé dityéi iijchívyésto áachívú wahájchotáwu diitye uwáábojtéke.

³⁵ Aáné boonéhjáa neebe diityéke:

—Ámuúhaj, téiibüwá tsáma méíjcyaco. Áane ímíneúvú meíjtsámeítsihdyu aattyéké meméénnuo ámuha meméénúlhajchííjyu.

³⁶ Muuráhjáa 'Téoda' némeíibyé itsúcunúmeíhíjcyá íhtsútuube iijcyane. Áábemáhjáa muurá ijcyámé míamúnaa 400-meva. Áróóbekéhjáa tsaate dsjíivetsóné boone pámeere díibyema íjcyarómé pahúlllevávú tsújaavé tétsíhjí daiháñéréjuco.

³⁷ Téhduréhjáa Gariréa múnáajpi Jóódáke pajtyéné míamúnáake ditye éevehíjcyáijyu. Áábemáhjáa muurá téhdure mítyame íjcyáróóbeke idyé dsjíivetsóme. Ááné boonéhjáa díibyema íjcyarómé illuréjuco wáhhájabáne.

³⁸ Áánélli ámúhakye o néé diityéké éhnííñlevu ámuha mepátsárijcyójúcótuki. Muurá ihdyu ímiááné míamúnáadítýúré tsááné uwááboju ditye uwáábohíjcyáhajchíí diityémá nijkévaíñé muhdú ámuha diityéké meméénútúrónááaca.

³⁹ Áánetu Píívyéébedityú tsááné uwááboju ijcyáhajchíí tsá ámuha muhdú meméénútúrónááaca. Áánélli téiibüwá meíjcy.

Tsá tene ímityú Píívyéébeke ámuha ímityúné medáriivéne.

⁴⁰ Ahdújucóhjáa díibyeké ditye lléébone. Árónaacáhjáa ihdyu diitye uwáábojtéké ipíúvámeke wátsihcyúme. Áámekéhjáa iácádsícaáyo tsiiñe bójcyúmé ditye iúwaabójúcótú Jetsóodítýú iijcyáné uwááboju.

⁴¹ Aaméhjáa péé imíjyúwu Píívyééberéhjáa ihdyu íhvejtsódújuco Jetsóodítýú iijcyáné uwáábójú hallútú núcójpítsó iicubáhrámeiyónnááaca.

⁴² Aaméhjáa íhvéjtsotúmá éhnííñevúré pajcójiváré uwáábohíjcyá duurúvájá pañévu. Téhduréhjáa tsíjtyeke ihjyáháñévúré uwááboméré pehíjcyáhi.

6

Uwáábojté piáábojte ijcyáímyeke ditye méménúne

¹ Aanéhjáa téijyu tsúúca mítyaméjuco cahcújtsó múnáa llíyaaténe. Áánáacáhjáa tsaate jodíómú íjcyarómé gríéégómú ihjyúrí íhjyuvámé imúnáadítýú nehíjcyá dityéváa pílbájuytéké panévatúré piáábohíjcyatúne.

² Áánéllihiyéhjáa diitye méjtúhatyu míityétsi ijcyame uwáábojte pámeere cahcújtsó múnááke ipíhjyúcúmeke nééhi:

—Muurá íñe Píívyéébé uwááboju muha meúwaabómé tsá tsíñéhjiri metúhújkímyeítyuróne.

3 Áhdícyane, ámuúha múúhá nahbémuj, ámúhadítýú tsaate ímiáámé 7-meváké menéhcóne téénevü mepícyó Píívyéébé Apííchó diityéké túkévétsöhijcyámeke.

4 Áánetu ihdyu muha dííbyeke piáábó metáúmeíñe dííbyé uwááboju méúwáábohíjcyáhi.

5 Ehdúhjáa ditye nééne ímí tehdújuco iíjtsúcunúnéllii meménújucóómé Ejtéébake Píívyéébé Apííchó túkévéjsónéri ímí dííbyeke úráávyeöhíjcyáábeke. Áábé hallúvúhjáa meménúmé illúúmeke: Perípee, Próócoroo, Nicánóoo, Timóoo, Paméénaa, Ajtiokíia múnáajpi Nicoráá jodíómuube íjcyátúroobée diityé uwááboju tujkénú iúráávyeöhíjcyátsihdyu Jetsóokéréjuko cáhcújtsoóbee, éhdúumeke.

6 Aámekéhjáa tsajtyémé diitye uwáábojté éllevu. Áámé hallúvúhjáa íhyójtsine ipícyóóne táúmeímyé piáábo.

7 Ehdúhjáa Píívyéébé uwááboju Jerotsaréevu tsújaavéné mítyame cáhcujtsómé éhnííñevu llíyaatéhi. Áhduréhjáa mítyame llúúvájtedítýú cáhcujtsóhi.

Ejtéébake ditye ékeevéne

8 Áijyúhjáa Ejtéébá méenuhíjcyá méenúráityúronéhjí Píívyéébe piáábóneri.

9 Áábeméhjáa táhjácatsíhíjcyámé tsaate pihcyááveja ‘iicúve múnaa íjcyájúcootúme’ némeijya múnáama Tsirééne múnaa, Arejadriíia múnaa, Tsiríítsiá iiñúji múnaa, Áátsiá iiñúji múnaa, íjcyame.

10 Ároméhjáa tsá dííbyeke tálhjatú Píívyéébé Apííchóré túkévéjsónéri dibye ihjyúvahíjcyánélliíhje.

11 Áánélliíhyéhjáa ahdómé tsaatéké ditye dííbyé hallúvú iállíñe iñéé dibyéváa Píívyéébeé, Moitsééuvuu, íjcyámútsidítýú ímityúné ihjyuváne.

12 Ehdúhjáa ditye nééne túkevéjtsojtémá taúhbájú uwáábojtéké muhdú dáriivémé awáá dííbye Ejtéébake iékéévéébeke tsajtyé ávyéjujté éllevu.

13 Áábélliíhyéhjáa nehcómé tsíjtyeke dííbyé hallúvú ditye iálliki. Aaméhjáa néé dííbyedityu:

—Áánu ímityúné ihjyúvahíjcyá duurúvájatuu, Píívyéébé taúhbájutuu, íjcyane.

14 Áhdure nehíjcyaaabe Natsarée múnáajpíva Jetsóó duurúvaja iwáchájánúne Moitsééuvú uwáábó cápáyoácoíñé.

15 Ehdúhjáa ditye néénéllii ávyéjujtémá tsijtye tétsihyi ácújcatyémé iitécunú dibye Ejtééba húmí amítsárahcówu níjkyéjí múnáájpi humídu.

7

Íhyallúvú Ejtéébá ihjyuváne

1 Áábekéhjáa páñétüejpi llúúvájté avyéjuube nééhií:

—¿Ava ímiááné ehdu teéne?

2 Áánélliíhyéhjáa neeve diityéke:

—Ámuúha tamúnaaj, cáhawáá ámúhakye o nééne mélleebúcunuuj. Muuráhjáa Mépiiyéébé iítsútubube íjcyaaabe böhówaavé méihdé múnáajpi Aavarááuvudívú Haráávúi dibye péétúné ihde Metsopatáámiá iiñújiri íjcyáábedívu.

3 Áábekéhjáa neébe: “Pámeere dihyájkímuke díiñújíma díhvéjtsóné peeco uke o wállóóné iiñújivu.”

4 Ahdújucóhjáa muurá dibye íiñújí Caadéatu péébe úújeténé Haráavu. Ááné boonétúhjáa cááni dsíjivétsihdu Píívyéébare tsivá díibyeke ífne ícyooca meijcáné iiñújivu.

5 Aanéhjáa ímiááné díibyeúvuke iájcuíñé iñéérónaa tsáhái dibye díibyeke ájcutú tééné iiñújivu. Árónaacáhjáa ihdyu neebe dibye dsíjivéné boone iájcuíñé díibyej tsíiménémúháábekéréjuco díibyeúvúi tsíimávátúrónáaáca.

6 Áhduréhjáa neebe díibyeúvudítýú llíyaaténéj tsíiménémúhaabe tsííñé iiñújiri tsíjtyé hójtsí pañe íjcyame ícúbáhrámeiñe 400 píjcyá hajchóta.

7 Téhduréhjáa Píívyéébe néé diityédítuyu: "Eene kééné iiñúji múnáá hójtsirí ditye íjcyámema teene ó ímíbájchoohi. Ááné Boone ó ijchívyétsoo téhullétú diityéké ookéréjuco ditye iíicúve íchihvu."

8 Muuráhjáa Píívyéébe Aavaráaúvuma muhdú dibye íjcyáíñé pityájcoju imyééné néé pámeere díibyej tsíiménémúhaabe ikíhdyahírótásameíki. Ahdújucóhjáa dibye méénune illi Itsáake itsíimáváábeke 8 coojívá dibye íjcyátsihvu. Áhduréhjáa diibye illi Itsáaréjuco méénune illíkye Jacóóboke. Aabéhjáa idyé Jacóóbó meenú téhdure iítsíimeke 12-nevá dohjíba múnaa mee ijraéémú ihdéejtéke itsíimávámeke.

9 Aaméhjáa diitye méihdé múnaa Jacóóboúvuj tsíimé nomíutávahíjcyá iñahbe Jotséedi. Áánemáhjáa díibyedívú tsaatéké ditye náhjíhenúmé tsajtyé díibyeke Ejíhtó iiñújivu. Áróóbekéhjáa ihdyu Píívyéébe piáábohíjcyá panéváré díibyeke pátyehíjcyánéhjitu.

10 Aanéhjáa díibyeke dibye túkévéjtsónej péévré teene Ejíhtó iiñújí avyéjuube Paraóó ímí díibyeke pícyohíjcyáhi. Muuráhjáa díibyeke pícyoobe iiñújí túkevéltsóobe íjcyabé téhdure páneere díibye tsíeméné tehméebé dibye íjcyaki.

11 Ájíyúhjáa muurá mítyane míamúnaa ícúbáhrámeí ájyábari Ejíhtó iiñújii, Canaáá iiñújii, íjcyájícu múnaa. Tsáháhjáa téjyu méihdé múnáaúvudi majcho íjcyatúne.

12 Árónaacáhjáa Jacóóboúvú Ejíhtó iiñújiri tsátsii majcho íjcyane iwáájácúne wallóó iítsíime méihdé múnáaúvuke ditye téhullétú tsane iújcutéki.

13 Ááné hallúvúhjáa tsiiñe péémedívú botsí Jotséé waajácútsámeí diitye iñahbémudívú. Átsihdýuhjáa diibye Ejíhtó iiñújí avyéjuube waajácújucóó caatyé múnáajpi dibye íjcyane. Áánéllíihyéhjáa neebe dibye ipíúva pámeekéré imnínaáke.

14 Ahdújucóhjáa Jotséé píuváné cááni Jacóóboke pámeere ihyákímú 75-meva íjcyámema.

15 Aaméhjáa téhulle ícyahíjcyámé pámeere dsíjivé 12-nevá dohjíba múnáápe mee ijraéémú ihdéejte íjcyame diibye cááni Jacóóbomájuco.

16 Áámeúvukéhjáa tétsihdu ícyúúrómé tsúúcajátu tsiiñe iáábyúne tsajtyémé Tsikyéevu diibyéhjáa Aavaráaúvú Hamóoúvú tsíimedítýú áhdóné niжkyénetu ícyúúuki.

17 Aanéhjáa Píívyéébe Aavaráaúvuke pityájcóné éévé tsúúca píihínáa memúnaa éhníñevu llíyaaté mityáméjuco teene Ejíhtó iiñújivu.

18 Áijyúhjáa tsíjpiiyéjuco úcaavéné tééné iiñújí avyéjúúbedívú Jotséeúvuke wáájácantuúbe.

19 Aabéhjáa iállíñe ícúbáhrahíjcyá diityédi. Áánemáhjáa nehíjcyaaabe ditye iiñiméwuúmuke iwáámíuhíjcyá bhéhne re itsíimávámewuújike.

20 Téijyúhjáa Moitséeúvú tsíimáváméiýbyeke Pívyéébe ímí ijtsúcunúhi. Áábewúukéhjáa cáánímutsi téhmehíjcyá pápihchúú nuhbáva.

21 Áábewúukéhjáa tsúúca dityétsí wáágoojúcóróóbeke Ejíhto iiñújí avyéjúúbá ajuwáá iújcúúbeke keemévetsóhi.

22 Áabekéhjáa ditye úwááboobe waajácú páneere diityé múnáape wáájácuhíjcyanéhji. Aabéhjáa ávyétá tujkéveebé iiná imyéénúnetu, iíhjyúvánetu, panévatúre.

23 Aabéhjáa 40 pijcyábájuco íjcyaaabe ijtsámeí imúnáake iááhívetéiñe.

24 Aabéhjáa téhullévú péébe cábuuvé Ejíhto múnáajpi memúnáájpidi ícúbáhrahíjcyáábedívú. Áabekéhjáa lliihyánuúbe.

25 Áijyúhjáa ijtsúcunúúbá memúnáaúvú tsúúca wáájacúné díubyey tééveri Pívyéébe diityéké ditye ícúbáhraméiíhíjcyáánetu íjchívyétsóíñe. Árónáacáhjáa ihdyu tsáhái ditye wáájácutúne.

26 Ááné tsijcyóójíhjáa idyé úújetéébá tsamútsíyé memúnáajtétsí méenújcatsimútsidívú. Áámútsikyéhjáa imilléroobe idywajcáróne. Árónemáhjáa neeve diityétsikye: ¿íveekí ámuhtsi tsané múnáajtétsíyé meíjcyamútsi méméenújcatsíhi?

27 Árónáacáhjáa ímichi cáábyedityú tene tujkévaabe diibye Moitséeke nééhi: “¿Múha uke picyóó ímítýúnéhjí ímibájchoobe u íjcyaki?”

28 ¿Mityá oke ú lliihyánuú éhnéijyu Ejíhto múnáájpiyé u lliihyanúdu?”

29 Ehdúhjáa dibye néénetu illuréjuco Moitséé wááneé. Aabéhjáa úújeté Madiáá iiñújivu. Aabéhjáa téhulle tsííñé iiñújiri íjcyaaabe tsíimavá mítyétsikye téhullétú ityáábávállédívú.

30 Aanéhjáa 40 pijcyábájuco dibye iinéubárá píipyétúné iiñújiri íjcyánáa níjkyéji múnáajpi böhówaavé díibyedívú úmehéwu péétécunúné pañe ‘Tsinaí’ némeihbáájú píihivu.

31-32 Áanéríhjáa mítyane ullévenúúbe. Áánéllihiyéhjáa ímíñeúvú iite dibye píihivérónáa Pívyéébe díibyeke nééhi: “Oo ámúhá Piivyéébá ó ijcyá díihdé múnáaúvúu Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyame oke cáánívahíjcyáábe.” Áanéríhjáa iíllityéne útúvécunúúbá tsáhájuco tsiiñe iitéténé.

33 Áabekéhjáa tsiiñe neébe: “Díjtyúhápaaajíné tácoríjco íñe úhdivu o böhówáávénélliíhye.

34 Muurá ó waajácú tahñéjté Ejíhtori íjcyame wánícyámeíhíjcyáné iicubáhraméiñeri. Áámeke dijtyééveri o íjchívyétsó íñe úhdivu ó böhówaavéhi. Ahdícyane uke ó wallóó tééné iiñújivu.”

35 Ehdúhjáa Pívyéébe néé Moitséeke éhnéhjáa memúnáajtétsiúvú ‘¿múha uke picyóó ímítýúnéhjí ímibájchoobe u íjcyaki?’ nééróóbeke. Pívyééberéhjáa ihdyu néé úmehéwu péétécunúné pañe níjkyéji múnáajpi díibyedívú böhówáávéébej tééveri dibye memúnáaúvuke iíjchívyétsoki.

36 Ahdújucóhjáa ménénúráítyúronéhjí imyéénúnej tééveri dibye íjchívyetsóné méihdé múnáaúvuke Ejíhto iiñújitu. Aaméhjáa iinéubárá píipyétúné iiñújivu

péeme Tújpáñe Móoa pajtyé nújpacyo dówáávéjíjtori. Aabéhjáa téhulle 40 pijcyábá ijcyabe méenuhíjcyá méeénuráityúronéhji.

³⁷ Aabéhjáa mee imúnáadítýú nééhií: "Píívyéébere muurá pícyoó méhdityu ihjyú uubálle múnáajpikye íñe o ijcyadu nééílbyeke. Aabe ihdyu nééne méllééboco." Ehdúhjáa néébeévu.

³⁸ Aabéhjáa muurá iinéubará píívyétúné iiñújiri méihdé múnáauvuma ijcyáabedívú níjkyéjí múnáajpi böhówaavé 'Tsinaí' némeíhbaúvú. Áábemáhjáa iihjyúváne ájcuube dííbyeke Píívyéébé taúhbaju cáátúnúmeíñevu dibye iájcu méihdé múnáauvuke.

³⁹ Áróóbekéhjáa tsá ditye cáhcútsohíjcyatúne. Ílluréhjáa dííbyeke ityáhjálléne tsiiñe imílleromé ióómiñe Ejíhtó iiñújivu.

⁴⁰ Áánemáhjáa dííbyé nahbe Aróoke néémeé: "Mééma meenu Píívyéébedu néméhjike piéhullévúrэ meóómícyooca meke ditye ityúkévéjtsoki. Kiávú íñe dínahbe Moitséé úújeté mekée Ejíhtó iiñújitu ijchívyétsónema."

⁴¹ Ahdújucóhjáa ditye níjcyone jééú ocájíwuúdú néébeke. Áábekéhjáa iicuvehíjcyámé iyámeke illíhyánúmehjidi. Ááneríhjyáa mítyane ímíjuuvémé iiye iñíjcyóbéke iicuvehíjcyáneri.

⁴² Áánéllihiyéhjáa ílluréjuco Píívyéébe diityéké ihvejtsóné ditye awáá idyúúrvahíjya caame ífvéhóowari ijcyámehjike. Muurá dííbyé ihjyú uubálle múnáajpi waajácuháámitu nééneé:

¿Acáa ámuha ijraéémú oke méiicuvehíjcyá iyámeke mellííhyánúmedi 40 pijcyábá iinéubará píívyétúné iiñújiri ámuha meíjcyácoóca?

⁴³ Tsáhaá. Muuráhjáa oke iicuvetúmá ámuha méiicuvehíjcyá ámuháyé meméenúmehjike. Áánemáá ámuha métsatyéhíjcyá níjcyotáábé Moróoke ihjywávúuma. Áhdurée ámuha métsatyéhíjcyá níjcyotáábé miičuruwa Rejpáake Píívyéébedi ámuha medíllónema. Áánélli ámuhakye ámuhá iiñújitu o ijchívyétsómeke ó wálloó Babiróónia iiñújí ehnííñevu.

Ehdúhjáa muurá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi caatúnúhi.

⁴⁴ Aanéhjáa muurá téhulle iinéubará píívyétúné iiñújiri méihdé múnáauvudi ijcyaja iyámé miihénétu méeénúmeijyá duurúvaja dityéhjáa Píívyéébé taúhbaju cáátúnúmeíñé newáyuwááné pícyohíjcyaja. Ehdúhjáa méeenuube Moitsééuvú Píívyéébe dííbyeke néhdújuco muhdúhjáa iájtyumídu.

⁴⁵ Aajájucóhjáa dityéúvú iinetsóné tsíiñé iiñújivu Píívyéébhéhjáa Jotsoééuvuma tééji múnáake ibótoácóne dííbyeke ájcujivu. Áájareríkyéhjáa icyahíjcyá Dabííuvú ijcyáné hajchóta.

⁴⁶ Aanéhjáa diibye Dabííuvú waajácú ímí Píívyéébe dííbyeke píaabóne. Áánéllihiyéhjáa imilleroobe imyéénune béhja Jacóóboúvúu téhdure cáánivahíjcyabe Píívyéébé wáábyuta teeja iyámé miihénétu méeénúmeijyá cápayóóve.

⁴⁷ Áronéhjáa illíyéjuco Tsaromooúvú méeénune teéja.

⁴⁸ Áróónáa Píívyéébe tsá ijcyatú apááñéré duurúvaja míamúnaa méeénújá pañé. Muurá ihdyu ihdícyátsihjíriyé diibye. Muurá illu dííbyé ihjyú uubálle múnáajpi nééhií:

⁴⁹ Níkjyéjiri táavyéjú ijyáwá hallúrí o ijcyabe ó ejécunú páneere iifñuji. Aanéjíiva zmuhdiiváne já ámuha óoma méméenuú tétsihyi o ijcyaki?

50 Aanéjucóo páneere mühdúné tsíeméné íjcyane o ípívyejtsóne. Ehdújháa neebe Píívyéébe ihjyú uubálle múnáájpij tééveri.

51 Árónáa ámuha ávyétá nuuhéjutje meíjcyámé íbuúúné éhne Píívyéébeke wáájácútumé íbuúúnedu. Aame ámuha Píívyéébé Apííchó nééné tsihdyúré méícyahíjcyá méíhdé múnááuvúu ícyahíjcyádúre.

52 ¿Acáa cáabyeké Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadityú méíhdéejtéúvú pevénéré iítécunúhíjcyáhi? Muuráhjáa lliihyánuhíjcyámé ímiáábé Críjto iíñujívú tsááiñe úubállehíjcyárómeke. Aabée muurá Críjto tsááróóbeke ámuháyéjuo mellíhyanúne.

53 Muuráhjáa tsúúca ámúhama níjkyéjí múnáaj tééveri Píívyéébé taúhbaju íjcyájúcooróné tsá ámuha melléébohíjcyatúne.

Ejtééba dsíjívéné

54 Ehdújháa Ejtéébá néénélli dííbyedívú cayóbáávatémé íhwáñene iíhdónema.

55 Aanéhjáa diibye Ejtéébá Píívyéébé Apííchó ípañe íjcyabe ájtyumí níjkyéjíri Píívyéébe ávyéjuri íjcyáábé úníuri Jetsóó íjcyáábeke.

56 Aabéhjáa nééhi:

—Muurá ó ájtyumí Míamúnáájpidívúu ípívyéévebe níjkyéjíri Píívyéébé úníuri íjcyáábeke.

57 Ehdújháa dibye néérónáa íllure iíñuhejúúné iwátájcóne dííbyé tujkévetu túruuvémé ihjyúcunúmére.

58 Aaméhjáa técoomítýu tsiéllevu itsájtyéébeke áámuhíjcyá néwayúúnevu. Aaméhjáa íwajyámúúné ityácoríjcámeíjyahíjvú téhmetsó tsaapi ováhtsá ‘Tsáoro’ némeííbyke.

59 Aabéhjáa Ejtéébá ditye áámúroobéré Píívyéébema íllu ihjyúváhi: “Ávyéjuúbej, tabóhí duúcu.”

60 Átsihdyújháa imímóúúvéne kékévánécoba neébe: “Ávyéjuúbej, dííicúvedí iñe íjtye ímityúné méenúróneri.” Ehdújháa iñétsihdyu dsíjívéebe. Aanéhjáa Tsáoro imí iítsúcunú ditye dííbyeve llíhyanúne.

8

Cahcújtso múnáake Tsáoro ímityúné dáriiivéné

1 Téijyújháa Jerotsaréeri cahcújtso múnaa ícúbáhrámeíñi tujkéváhi. Áánetújháa tsújaavémé Jodéá iinújiri. Tsaatéhjáa péé Tsamááriá iíñújivu. Áróñacálhjáa ihdyu uwáábojte tsá kiávú péétune.

2 Aanéhjáa mí Píívyéébeke úraavyémé diibye Ejtéébaúvuke kímóóveméré cuuúhi.

3 Ááné tujkéveríjhjáa diibye Tsáoro cahcújtso múnáake wajpíínumáyé waléémuke ícúbáhraabéré ihjyáháñetu tsajtyé icyúvéhoojánuki.

Tsamááriá iíñújiri imíájú uwáábómeíñi

4 Áróñacálhjáa Jerotsaréetu pehíjcyámé pahúlleváré úwáábomére.

5 Áánetújháa Perípé Tsamááriá iíñújiri íjcyácoomívú ipyééne téhdure úubállehíjcyá diibyéjuo Críjto Mépájyetétssoobe íjcyane.

6 Áábedívújháa mítyane míamúnaa píhcyaaavémé lleebúcunúhíjcyá dibye úwaabóne. Aaméhjáa iítehíjcyá méenúráityúronéhjí dibye méenune.

7 Tsaaté pañétúhjáa naavémuke dibye wáagoómé íhjyúcunúméré diityé pañétú ichívyehíjcyáhi. Áhduréhjáa íjpi vááúmeítýuméhjima úllétúmhéhjike ímípyetétsöhjycyáabe.

8 Ááneríhjyáa técoomí múnnaa mítyane ímíjuuvvéhi.

9 Áíjyúhjáa íjcyabé tétsihyi 'Tsimóó' némeíibé ápíichoóbe. Aabéhjáa állibyéré pehíjcyá teene Tsamááriá múnáake. Nehíjcyabéhjáa pane iwáájacúne.

10-11 Áábedítúhjáa ícyátújtsiiméné illure diityéké dibye íapíichori álliñéhjí icyáhcújtsóne nehíjcyáhi:

—Áánúhaca ihdyu Píívyéebé ihnáhoóma.

12 Áánetúhjáa ihdyu Perípé Píívyéebé avyéjutu íjcyáné uwááboju Jet-socríjtodítýújoco pájtyene úwaabóné cáhcujsómé tsójtsotsámeí wajpímuu, waléemuu, íjcyame.

13 Áhduréhjáa diibye ápíichoobe Tsimóó íjcyároobe icyáhcújtsóne illuréjuco tsójtsotsámeíñé. Aabéhjáa Perípema íjcyabé ullévenúhjycyá méénúráityúronéhjí dibye méenúneri.

14 Aanéhjáa diitye Tsamááriá iiñúji múnnaa tsúúca Píívyéébeke cáhcujsóné uwááboje Jerotsaréeri íjcyame iwáájácúne wallóo diityé éllevu Péedoromútsikye Jóáámaá.

15 Aamútsihjyáa téhullévú ipyééne diityé hallúvú piáábó táúmeí Píívyéébeke díibyé Apíichó diityé pañévú iúcááveki.

16 Tsáháikyéhjáa diityé pañévú tene úcáávetú ditye Jetsóo mémeri tsójtsotsámeíjyúcórónááaca.

17 Áánélliihyéhjáa diityé hallúvú íhyójtsícu ipícyóóné dityétsí Píívyéébeke piáábó táúmeíñé tujkéveri botsí díibyé Apíichó úcaavé diityé pañévu.

18 Ehdúhjáa dityétsí méenune diibye Tsimóó iájtyúmíne néé diityétsikye iáhdóiyóné dsíidsidívu.

19 Neebhéhjáapeé:

—Cána oke maájcú éénevu ooréjuco tsaaté hallúvú táhójtsícu o pícyóóné tujkéveri Píívyéebé Apíichó diityé pañévú iúcááveki.

20 Áánélliihyéhjáa Péedoró néé díibyeke:

—¿Íveekí múhdurá díijtsaméi? Muurá teene didsíidsimáyé ú wágóóovéiyáhi. Úubá ú ijtsúcunú Píívyéébe téénevu meke ájcune maáhdóiyóné díibyeke.

21 Muurá tsá díwáábyuta tene íjcyatú Píívyéébe uke tújkevééllétúnélliifhye.

22 Ahdíciane eene ímityúné u íjtsámeíñé díhvéjtsóne díibyeke piáábó táuméi. Tsáijyu múúne úhdi iídáátsóvéne ábájííveebe ímityúné u íjtsámeíñé.

23 Muurá ó waajácu ímityúné dípañe íjcyane éhne múúne iyáábé nijpáyú nehníwu néhdu nééneé.

24 Ehdúhjáa Péedoró diibye Tsimóoke néénellii neebe díibyeke:

—Ané táhallúvú Píívyéébeke piáábó métáuméi eene oke u néhdu tene oke ipájtyétuki.

25 Ehdúhjáa Píívyéebé ihjyu Tsamááriá iiñújiri patsíhjivá múnáake iúwáábótsihdyu óómimútsí Jerotsaréevu.

Perípemútsí Etiopíúa múnáájpíma

26 Átsihdyúhjáa níjkyéjí múnáajpi diibye Perípeke nééhií:

—Díype Jerotsaréetu Gáátsávu pééju iinéubárá píívyétúné iiñújitu pájtyéjuri.

27 Ahdújucóhjáa téhullévú péébe cábuuvéné Etiopíía múnáajpi eonóócodívú tééné iinújí avyéjuulle 'Cadáátse' némeille dsíidsí tehméébedívu.

28 Aabéhjáa Píívyéébeke Jerotsaréevu idyúúrúvájétsihdyu íjchíémiri iinújívu óomiibye éevehbéré pehíjcyá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Itsaiaúvú waajácuháámi.

29 Áánáacáhjáa Píívyéébé Apíichóré diibye Perípeke nééhií:

—Éhmi íjchíemi dujhjéte.

30 Ahdújucóhjáa péébe lléébúcunúné dibye éévene. Áábekéhjáa neébe:

—¿A ú waajácú iiná nééiyóné u éevehíjcyáne?

31 Áánéllihiyhéhjáa neébe:

—Tsáhaá. Múhdutú ó waajácuú múha oke úwáábónejíívari.

Ehdúlhjáa iñééne píúvaabe díibyeke íjchíémí pañévu.

32 Aanéhjáa Píívyéébé ihjyu cáatúnúmeíñé dibye éevehíjcyáné illu nééhií: Obééjake múúne illíiyhánu ditye tsajtyedu tsajtymé díibyeke. Aabe pevetsihjídú íjcyáábeke dsíjivetsómé éhne múúne obééjáwu pevetsihjídú íjcyáábeke ditye níítsudu.

33 Áabeke idátsó meenúme. Aabe iinújíri tsá íjcyájúcootúne. Aane íñe ¿múha téijyú múnáadítýu úúbálléiyá muhdúlhjáa téijyu míamúnaa ícyahíjcyáne? Ehdúlhjáa nééne éevehíjcyáábe.

34 Átsihdyúlhjáa neebe Perípeke:

—Cána oke ímíñeuvú duubállé múhdityúlhjáa ehdu Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi nééneé. ¿A lhidityu, mityá tsíjpihdityúpeé?

35 Áánéllihiyhéhjáa teene dibye éevehíjcyánetu úwááboobe díibyeke ímiáájú Jetsoodítýu íjcyáné uwááboju.

36 Aamútsihjáa péhíjcyamútsí úújeté tsátsii nújpacyo íjcyátsihvu. Átsihvúlhjáa diibye eonóócó néé Perípeke:

—¡Éje, íchiíhya nújpacyo! ¿Aca tsá oke apáhajchíí u tsójtsóíturóne?

37 Áánéllihiyhéhjáa Perípé néé díibyeke:

—Ihdyu tehdújuco ímiááné u cáhcújtsóhajchííjyu. Áánéllihiyhéhjáa neébe:

—Muurá ímiááné ó cáhcujtsó Jetsocríjtó Píívyéébé Hajchi íjcyáábeke.

38 Áánéllihiyhéhjáa Perípé néé dibye íjchíemi idyáiívyétsoki. Áámitúlhjáa iñíiyéne peemútsí teene nújpacyo pañévú Perípé díibyeke itsójtsoki.

39 Átsihdyúlhjáa dityétsí íjchívyénáa Píívyéébé Apíichóré tsajtyéjucóó Perípeke. Áábekéhjáa tsáhájuco eonóócó ájtyúmitúne. Átsihdyúlhjáa iiyéjuco dibye péhíjcyáné tsáimijyúüre.

40 Áánáacáhjáa diibye Perípé Atsóótó códómiyíjyuco. Aabéhjáa pacódómiyáriyé úwááboobéré péhíjcyaaabe úújeté Tsetsaréavu.

9

Tsáoro Jetsóooke cáhcujtsóne (Hch 22.6-16; 26.12-18)

1 Ááné tujkéverílhjáa Tsáoro lliihyánúllehíjcyá cahcújtsó múnáake. Aabéhjáa péé llúúvájté avyéjúúbe éllevu waajácuháámi ityáúmeéki.

2 Aanéhjáa dibye ájcúháámíma peebe Damájcori íjcyáné pihcyaávejááné avyéjujté éllevu néhcoobéré Críjtodítýú íjcyáné uwááboju úráávyejhíjcyámeke Jerotsaréevu itsájtye wajplímumáyé walléémuke.

3 Aabéhjáa téhullévú juuváyí péébe tsúúca técoomívú piíhíronáa dííbyedívú peete cádiivýé cáámetu.

4 Aanéhjáa dííbyeke baavu íjcaáyóóbeke Jetsóó dibye ájtyúmítuubéré nééhií:
—¡Tsáoj, Tsááoroj! ¿Íveekíami oke ú pátsáriýohíjcyaj?

5 Áánéllihiyhéhjáa neébe:

—¿Múha uu Ávyéjuúbej?

Áánéllihiyhéhjáa neébe:

—Oo Jetsóó oke u pátsáriýohíjcyáabe. Árónáa muurá uure ú tútávátsámeihíjcyá éhne műúne ócái naatsóú iñúbijcóné iiye tútávájtsámeídyu.

6 Ááneríhjyáa Tsáoro illityéébé úúvécunúúbéré nééhií:

—Ávyéjuúbej, ¿aanéhaca iiná ú imillé o méénune?

Áánéllihiyhéhjáa Jetsóó dibye ájtyúmítuubéré nééhií:

—Wa ihduy dipye kiávúhjané u péhullévu. Téhullévúi uke neeímyé iiná u méénuúñie.

7 Ááneríhjyáa dííbyema pééme mítyane illityé ditye ájtyúmítuubéré dííbyema ihjyúváneri.

8 Aabéhjáa baatu iijyóćuúyétsihdu tsáhájuco hállúvatúne. Áábekéhjáa patóhcoríyéjuco ditye úújetétsóné teene Damájcovu.

9 Aabéhjáa téhulle pápihchúúj coojívá hállúvátuube íjcyaaabe tsá majchóubáré, adóubáré, méénutúne.

10 Áijyúhjáa tétsii tsaapi cahcújtso múnáajpi Ananiá íjcyáábedívú Jetsóó naavédú nééne ibóhówajcárótsihvu dilló dííbyeke. Áánéllihiyhéhjáa neébe:

—¿Muhdúhaja, Ávyéjuúbej?

11 Áánéllihiyhéhjáa neebe dííbyeke:

—Cáhawáá ‘Ímiánéjcu’ némeíñé ulléjítovú pééne Jóoda ja dillo Táátsó múnáajpi ‘Tsáoro’ némeííbyekej. Muurá tééjari íjcyaaabe piáábo táúmeihíjcyá Piívyéébeke.

12 Aabe téhdure naavédú nééne iiténé pañe ájtyumí dííbyé hallúvú díhyójtsicu u pícyoone dibye tsiiñe ihállúvaki.

13 Ehdúhjáa Jetsóó néénélli Ananiá nééhií:

—Ávyéjuúbej, mítyame oke úúbállehíjcyá díbyévá Jerotsaréeri díuwááboju cáhcújtso meke ímityúné méénuhíjcyáne.

14 Aabe muurá eene ííllevu tsáá llúuvájté avyéjujte nééjuri cahcújtso múnáake itsájtyeki.

15 Árónaacáhjáa Jetsóó nééhií:

—Wa ihduy dipye dííbye éllevuj. Muurá téhdure óhdityu íjcyáné uwááboju úwááboobéré pehíjcyáa tsííñé iñújíine múnáake íavyéjujtéhjimájuco. Áhdure ámuha imúnaa ijraéémuke úwááboíbye.

16 Áabeke ó waajácútsoó muhdú dibye tééné déjúcotu ícúbáhrámeíñie.

17 Ehdúhjáa Jetsóó néénélli péjúcoobe Ananiá diibye Tsáoro íjcyajávu. Aabéhjáa tééjá pañevú iúcáávéne dííbyé hallúvú ihyójtsicu ipícyoóne néé dííbyeke:

—Muúbej, Avyéjuube Jetsóó éhneváá juuváyí u tsáánáá úhdivu böhówááveebe oke wallóó diéllevu uuva tsiíñe u hálluváábé pañévé Píiyéébé Apíichó iúcaáveki.

18 Ehdúhjáá Ananíá néenemáyé íhyálluúcú pañétú amóóbé miihédú néene áákityéné boone hálluvájúcoóbe. Aabéhjáá illuréjuco tsójtsotsámeíñe.

19 Átsihdyúhjáá botsíi imájchóne tsíjpanúúbe. Aabéhjáá teene Damájcori ijcyáné cahcújtso múnáama múhdúj coojívárá ijcyáhi.

Tsáoro Damájcotu úwáábótukjékúne

20 Átsihdyúhjáá tsúúca úwáábótukjékunuube diityé pihcyaáavejááné pañévu. Aabéhjáá nehíjcyá ímiááné Jetsóó Píiyéébé Hajchi ijcyane.

21 Ááneríhjyáá pámeere iúllévenúne néjcatsílhi:

—¿Acáa tsá áánu éhne cahcújtso múnáake ímityúné dáríivehíjcyatú Jerot-saréeri? Diibéyéjuco muurá iñe tillevu tsááne lluúvájté avyéujté éllevu tsaatéké itsájtyeki.

22 Ehdúhjáá ditye néjcatsíyónáa éhníinevúré iúwáábóné pañe nehíjcyabé ímiááné diibéyéjuco Jetsóó Criito ijcyane. Ááneríhjyáá illure tsájúréévetsoobe imúnaa jodíómuke teene Damájcori ijcyámeke.

Tsáoro pállójcoone

23 Átsihdyúhjáá diitye imúnaa ijcyarómé pítyácójcatsí dííbyeke illííhyánúroki.

24 Áánemáhjáá pécóhajchótá cójihajchótá téhmehíjcyarómé técoomí llehówááné dííbyeke illííhyánuki. Áróñáacáhjáá waajácújúcoobe teéne.

25 Áábekéhjáá cahcújtso múnaa úvérútsí pañévú iúácoóbeke pejco nityétsó técoomí míhlletátú áachívújuco. Ehdúhjáá pállójcoobe Tsáoro ditye llííhyánúyónetu.

Tsáoro Jerotsaréeri

26 Aabéhjáá Jerotsaréevu úújetéébé imíllerá iñáhbévájcatsíñé técoomiyí ijcyáné cahcújtso múnáama. Áróóbedíhjyáá illure illityéme. Tsáháikyéhjáá ditye waajácutú dibye téhdure cáhcujsójucóóné Jetsóoke.

27 Áábekéhjáá Benabéé uwáábojté éllevu itsájtyéébedívú waajácutsó diityéké ímíneévu. Úubálleebéhjáá diityéké muhdú Jetsóó juuváj piinévú diibyedívú böhówáávénébema iíhjyúvátsihdyu péébe diibyedítýú ijcyáné uwááboju Damájco múnáake iiñerí illityétuube úubállehhíjcyáne.

28 Aabéhjáá Jerotsaréeri ijcyáabe diityémá úwááboobéré pehíjcyá tsijtye imúnaa cáhcujsótúmeke iiñerí illityétuúbe.

29 Aanéhjáá tsaate imúnaa ijcyarómé gríéégómú ihjyúriyéjuco íhjyuvámé diibyema ityáhjájcatsíñé lliihyánúllehhíjcyá dííbyeke.

30 Aanéhjáá iiñahbéjté cahcújtso múnaa iwáájácúne tsajtyé dííbyeke Tset-saréavu. Átsihdyúhjáá wallóómé dííbyeke Táátsóvuú.

31 Áíjyúhjáá Jodéaa, Gariréaa, Tsamááriaa, ijcyáné iiñúiiñerí ijcyáné cahcújtso múnaa tsaíniyéjuco ijcyane Píiyéébé Apíichóré diityéké piáábóneri. Aaméhjáá éhnííñevu lliyaatéhi.

Enáá ímíjpyeténe

32 Téhduréhjáá Péédoro pahúlleváré ááhívebéré péhíjcyáabe úújeté Ríidári ijcyáné cahcújtso múnáadívu.

33 Aabéhjáa téhulle ájtyúmité ‘Enéa’ némeíbyke 8 pijcyábájuco íjpi vááumeítýunerí chémehíjcyáabeke.

34 Áabékéhjáa neébe:

—Muúbej, tsúúca Jetsocríjtó uke böhütsóhi. Ahdícyane dácúuvnéne illuréjuco dicyuwá dímibájcho.

Ahdújucóhjáa dibye téijyúré ácuuvnéne.

35 Aanéhjáa Ríidaá, Tsaroo, íjcyáoomícyu múnaa iájtyúmíne muhdúhjáa iícyahíjcyanéhjí iihvéjtsóne Jetsóokéréjuco cáhcujtsóne.

Dóóca böhüne idsíjivétsihdyu

36 Téijyúhjáa íjcyalle cahcújtsó múnáalle Jóópéri Tabítá gríeégómú ihjyúrí ‘Dóócaá’ némeille. Aalléhjáa ávyétá ímiáállé íjcyalle piáábohíjcyá idáátsóméhjike.

37 Aalléhjáa téijyu chémelle dsíjivéhi. Áálleúvukéhjáa iñíjtyúne picyóómé cáamééjiri íjcyáné míjcohó pañévu.

38 Áijyúhjáa diibye Péédoro íjcyacóomí Ríida píhíré teene Jóópétuu. Aanéhjáa cahcújtsó múnaa dibye kiá íjcyane iwáájácúne wallóó mítyétsikye díibye éllevu. Aamútsihjáa neeté díibyeke:

—Uuva ú peé iicú muúha éllevu.

39 Ahdújucóhjáa dibye pééne diityétsimájuco técoomívu. Aabéhjáa úújetéébeke tsajtymé teene míjcohó pañévú kiá tééhoúvú íjcyáhullévu. Áánáacáhjáa tétsihyi pípbájuyute walléémú máátyóri íjcyame úújétsópejtsó díibyeke dílleúvúlhjáa dsícohíjcyáné wajyámuunévu.

40 Áané boonétuhjáa páameekéré áachívú iíjchívyétsóne Pívyéébema ihjyúvaabe ímímóóúvénema. Aabéhjáa dílleúvudívú iiteebéré nééhi:

—Tabítaj, múúhamá dacúúve.

Ehdúhjáa dibye néenemáyé iitójucoólle. Aalléhjáa díibyeke iájtyúmíne tsúúca ácuuvéhi.

41 Áallekéhjáa íhyójtsícetu iékéévéne íjyócujcároóbe. Áánemáhjáa cahcújtsó múnáama pípbájuyjtéké ipíúváne úújétsobbe tsúúca böhüllédívú.

42 Aanéhjáa teene Jóópér múnaa mítyame iwáájácúne cáhcujtsó Jetsóoke.

43 Átsihdyúhjáa Péédoro coéváhíi tsúcájá técoomívú ‘míihéné ímibájchoóbe’ némeíbyé Tsimóo jávu.

10

Pééedorómútsí Conééríoma

1 Íjcyaabéhjáa Tsetsaréari ‘Conéério’ némeíbyé tsáha múnaa ‘Itariáno’ némeíñé tsodáhómú avyéjuube íjcyáabe.

2 Aabéhjáa paíjyuváré Pívyéébeke piáábó ityáúmeíñé íyahíjcyá muhdú dibye ímillédu. Páameemáyéhjáa íhyájkíuma duurúvahíjcyámé díibyeke. Áhduréhjáa jodíómuke piáábohíjcyaba panévatúre.

3 Aabéhjáa tsájcuuve naavédú nééne iiténé pañe ájtyumí níjkyéji múnáajpi díibye éllevu tsááneé.

4 Aabéhjáa díibyeke díllónéllii illityécunúúbéré díibyedívú iiteebéré nééhi:

—¿Muhdúhaja, Ávyéjuúbej?

Aánélliíhyéhjáa neébe:

—Muurá Pívyéébe ímí ijtsúcunú piáábó dííbyeke u táúmeihjcyáne. Áhdure ímí ijtsúcunúubé idáátsóméhjike u piáábohíjcyáne.

5 Ahdícyane Jóópévu tsaatéké wallo ditye iújcuté Tsimóoke dííbyere 'Péédoro' némeííbyeke.

6 Téhulle muurá diibye tsijpi Tsimóó 'míihéné ímibájchoóbe' némeííbye ja únéd úníuri íjcyájari. Diibye uke neé iiná u méénuifé.

7 Ehdúhjáa níjkyéji múnáajpi Conééríoke iñééne pééné boone píúvaabe míiyétsi iúníu múnáajtetsikye. Áhduréhjáa píúvaabe tsaapi tsodáhó ímí Pívyéébeke úráávyeihjcyáábeke ityújkevéelléébeke.

8 Áámekéhjáa ímíñneuvú iúúbálléne wálloobe teene Jóópévu.

9 Aaméhjáa péhjcyámé tsíjyu tsúúca técoomíj piíhírjyuco íjcyánáa Péédoro nériivyé já hallúvú Pívyéébema iíhjyúva cójíipiinéjucu íjcyáíñááaca.

10 Téijiýuhjáa mítyane ajoabáávatéébe. Áábeméhjáa ditye majcho méenúné hajchótá tétsii íjcyáábedivú naavédú nééne böhówaavéhi.

11 Áané pañéhjáa ájtyúmiibe cáámetu wájyámúbáacobádú nééne téjtyóhjitu dóhjiváné dííbyedívú níítyene.

12 Áhbácóbá pañéhjáa pañévámé pamévá jodíómú dóótúné iyáme.

13 Áamedívúhjáa dibye úllévenúrónáa Pívyéébe dííbyeke nééhi:

—Aatyédítýu bo tsaatéké llííhyánúmeke tsájtyéne didyoj.

14 Árónaacáhjáa neébe:

—Tsáha, Avyéjuúbej, tehdúi muijyú ehdííváméhjike o dóónejíi doorátujtéke.

15 Árónaacáhjáa neebe dííbyeke:

—¿íveekí doorátujtédivú ú meménú ímiáámé íjcyámeke?

16 Ehdúhjáa dííbyeke Pívyéébe néé pápihchúújyúva. Áané boonéhjáa tsiiñe piéhullévré pééne cáámevu.

17 Ááneríhjáa dibye ítsameihjcyánáa tsúúca llééhowávú wajtsíjucóómé Conééríó wallóó múnaa dibye íjcyaja dílloméré péhjcyáme.

18 Aaméhjáa dilló tééjari dibye íjcyáhajchíjyu.

19 Aabéhjáa tééné ijtsaméiyíyéi íjcyánáa tsiiñe Pívyéébé Apííchó néé dííbyeke:

—Pápihchúúmeva uke nehcóhi.

20 Diityémá peeco iiná néétuubére. Muurá oore ó wallóó diityéké diéllevu.

21 Ahdújucóhjáa dibye diityé éllevu ipyééne nééneé:

—¿A oke ámuha ménehcóhi? ¿Aca muhdú néénéllii ímichi ámuha metsáá taélllevu?

22 Áánéllihiyhjáa nééme dííbyeke:

—Ihdyu muha metsáá tsodáhómú avyéjuube Conééríó ímiáábé Pívyéébe ímillédú ícyahíjcyáábeke ámuha múnaa jodíómú ímí ítsúcunúlhíjcyaa néejuri. Dííbyekéváa níjkyéji múnáajpi néé dííbye jávú u pééne dííbyema u iíhjyúvaki.

23 Ehdúhjáa ditye néénéllii Péédoro diityéké néé dityéi icyúwa tépejco tétsii. Átsihdyúhjáa botsíi tsíjcyooji diityémá péébeke tsaate cahcújtso múnaa nahbénúhi.

24 Aaméhjáa tsíjyu úújeté Tsetsaréavu eenée Conééríó ihyájkíumá íñahbévajtéké ípiúvámema dííbyeke téhmehíjcyátsilhv.

25 Aanéhjáa Péédoro dííbye jávú ááhívífýóné ihdéré iíjchívyeíñúne dííbyé úmiwávú mímóóúúvetéébé dííbyeke idyúúrvaki.

26 Árónáacáhjáa Péédoro dííbyeke nééhi:

—Díjyocúúve. Muurá úhdure oo míamúnáajpi.

27 Ehdúhjáa dííbyema íhjyúvaabéré tééjá pañévú úcááveebe úújeté mítyane míamúnaa tétsihvu píhcyáávémedívu.

28 Áámekéhjáa neébe:

—Aamuúhaj, muurá ámuha méwaajácú tsá múijyú jodíómuube tsííñé iiñújí múnáájpiima iñáhbévájcatsííne dííbyé já pañévú úcáávélityuróne. Árónáa Píívyéébe oke néé tsaatéké átérréejtéédí o díllótuki.

29 Ahdújuco muurá íñé o tsááne ‘tsííjyu’ néétuubéré oke ámuha mepiúvánélliíhye. Aane ícyooca ó imíllé o wáajacúné muhdú néénéllii ímichi ámuha oke mepiúváne.

30 Áánélliíhyéhjáa Conéério néé dííbyeke:

—Ícyoocáa cuuve íchihyi tahjyári májchótuube Píívyéébema o íhjyúvahíjcyáábedívú tsaapi óhdivu böhówaavé ávyeta íwajyámú áchaúcunúúbe. Áánetu tsúúca mee pííneehójtsíj coojívájuco.

31 Aabée oke nééhi: “Píívyéébe muurá lleebó dííbyema u íhjyúvahíjcyáne. Téhdure ímí íjtsúcunúúbe idáátsóméhjike u píáábohíjcyáne.

32 Áánélli wallo tsaatéké Jóópévu ditye iújcuté Tsimóoke dííbyere ‘Péédoro’ némeííbyeke. Téhulle muurá diibye tsijipi Tsimó ‘míihnéne ímibájchoóbe’ némeííbye ja únúú úníuri íjcyájari. Aabe ihdyu óvíi itsáácooca úúma íhjyúvahí.”

33 Ehdúu oke dibye néénélli diéllevu ó wallóó uke ditye iújcutéki. Aabe ihdyu tehdújuco u tsááne ímí tsame meíjya Píívyéébema. Aane ícyooca muha méimíllé Píívyéébée uke níwaavéné múúhakye u úúballéne.

Péédoro Conéériomuke úwaabóne

34 Áánélliíhyéhjáa Péédoro nééhi:

—Ícyooca ihdyu ímiááné ó waajácú Píívyéébe pámeekéré tsahdúré wájyune.

35 Muurá tsííñé iñújííne múnáadítýú múhdumé dibye ímillédú íjcyámeke ímí íjtsúcunúúbe.

36 Muuráhjáa tsúúcajátújuco dííbyere Píívyéébe muuha ijraéémú ihdéejtéúvuke néhíjcyáne tsaímíyé dííbyema meíjcyáiñé uwááboju mééma íjcyáiñé pámé Avyéjuubéré íjcyáabe Jetsocríjto tééveri.

37 Aane muurá ámuha páneere méwaajácú muhdúhjáa múúhá iiñújí Gariréatu tene tújkeváné éhnée Jóááluvu iúwáábóne tsotsohíjcyáné boonétu.

38 Muuráhjáa Jetsoo Natsarée múnáajpi íjcyáábé pañévú Píívyéébe Íapíichó picyóó dibye tééené iñáhhoori ibóhíitsohíjcyá naavéné túkevéjtsójú pañé íjcyame ícúbáhrámeíhíjcyámeke. Ehdúu muurá ímiáánéjuco dibye méénuhíjcyáné Píívyéébe dííbyema íjcyánélliíhye.

39 Aane muurá muha méwaajácú páneere muhdúhjáa dibye méénuhíjcyáné Jodéé iiñújírii, Jerotsaréerii, íjcyane. Ááné boonétúu dííbyeke llíihyánúmé páwachékevu.

40 Áróóbekée Píívyéébe 3 coojívatu tsííñé ibóhíitsóóbeke böhówajcáró múúhádívú.

41 Árónáacáa tsá paméevadívúré dibye böhówáávetúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco Píívyéébe múúhakye dííbyé uubállé muha meméénúímyeke méménúmedívúré böhówááveebe. Áábemáa muurá muha mémajchóhi.

42 Áijyúu műúhakye níwááveíñuube muha meúwáábo ímiáájú pámeekéré míamúnáake. Áhdurée neebe muha meúubálle Píívyéebée dííbyeke néhdújuco pámeere dsíjivéjúcóóróméhjíma muhdú ditye ícyahíjcyáné dibye ímibájchoíñe.

43 Téhduréhjáa muurá tsúúcajátújuco Píívyéebé ihjyú uubálle múnnaa néhíjcyáné dííbyeke cáhcújtsómé imítuháñé ábájíívémeliñe. Ehdúlhjáa neebe Péedoro.

Jodíomú íjcyátúlmé pañevú Píívyéebé Apíichó úcaavéne

44 Aabéhjáa iuwáábó pínéévénáa tsúúca Píívyéebé Apíichó úcaavé pámeere múhdumé dibye úwaabóné cáhcújtsómé pañevú.

45 Áanéríhjáa imúnnaa dííbyemáa péeme ullévenú jodíomú íjcyátúrómé pañevú Píívyéebé Apíichó úcázaveneri.

46 Aaméhjáa lleebúcunú Píívyéebé ditye dúúruváné tsíjtyéhjí ihjyúháñé iwáájácútúrójúhjíri.

47 Áámekéhjáa neebe Péedoro:

—Tsúúca muurá diityé pañe ijcyáné Píívyéebé Apíichó íñe mépañe ijcyadu. Áánellii tsúúca piivyétémé itsójtsósámeíñle.

48 Ehdúlhjáa iñééne neebe illuréjuco ditye itsójtsósámeí dííbyedívú Jetsocríjto mémeri. Áabekéhjáa nééme dibyéi diityémá ijcyá tsuucájáaneúvu.

11

Muhdú tene pájtyene Péedoro úúballéne

1 Aanéhjáa Jodéari íjcyáné uwáábojtémá tsijtye cahcújtsó múnnaa waajácujoó jodíomú íjcyátrómé tsúúca Píívyéebé uwááboju cáhcújtsóne.

2 Áánáacáhjáa Péedoro oomíjyucóó Jerotsaréevu. Áábedítýúhjáa tsaate cahcújtsó múnnaa íjcyájúcoorómé ihdééné taúhbaju úraavyémé ihjyúvahíjcyáhi.

3 Aaméhjáa nééme dííbyeke:

—¿Acáa íveekí memúnaa jodíomú íjcyátúmeke áahíveebéré u péébe diityémá ú máchohíjcyáhi?

4 Áánellihjéhjáa úúbálleebe páneere idyéjúcotu muhdúlhjáa dííbyema tene pájtyene.

5 Neebhéhjáapeé:

—Muuráhjáa ihdyu Jóópéri o íjcyabé Píívyéebema o ihjyúvahíjcyánáa óhdivu naavédú nééne böhówáávéné pañe ó ájtyumí wájyámúbácobádú nééne téjtyóhjitu dóhjiváné cáámetu óhdivu níítyene.

6 Áánevúu o úllévenúróne botsíi ímíñeúvú o ííteebe ó ájtyumí tééné pañe pamévá iyámé doorátujte ijcyane.

7 Áámedívúu o íítehíjcyárónáa Píívyéebé oke nééhií: “Aatyédítýú bo tsaatéké llíihyánúmeke tsájtyéne didyoj.”

8 Áróñáacáa o nééhií: “Tsáha, Ávyéjuúbej, tehdúi müijyú ehdííváméhjike o dóónejíí doorátujtjéke.”

9 Áánellihjéyé oke neébe: “¿íveekí doorátujtédivú ú mémenúné ímiááme íjcyámeke?”

10 Ehdúu oke pápihchúúijyúvá dibye nééné boone piéhullévúré pééne cáámevu.

11 Ááné tujkéveríhjyáa tsúúca o íjcyajávú wajtsíjucóómé pápihchúúmeva Tsetsaréatu ditye taéllevu wálloóme.

12 Áámémajucóo o pééne Píívyéébé Apííchóré oke tükévéjtsóneri iiná néetuubéré. Áábemajucóo idyé íjtye 6-meva óoma úújeténé oke pííváábe jávu.

13 Aabée múúhakye úúballé níjkyéji múnáajpíváá idyé dííbyedívú ihjyávú ibohówáávéne dííbyeke nééneé: "Jóópévu tsaatééké wallo ditye iújcuté Tsimóooke dííbyere 'Péédoro' némeílbyeke."

14 Diibye ihdu uke neé muhdú ámuha dihyájkímuma mewágóóovélyónetu mepájtyetéiñé." Ehdúu múúhakye úúbálléébe.

15 Ááné boonétúu diityéké o úwáábómé pañevú Píívyéébé Apííchó úcaavé éhnée mépañevú iúcaavédu.

16 Téijyúu o ítsaavé éhnée Ávyéjuube Jetsóó illu nééneé: "Ímiáánéjucóo Jóáa tsótsohíjcyáné nújpácyori. Áanetu ihdu ámúhá pañevú Píívyéébé Apííchó úcááveéhi." Ehdúu Jetsóó nééne ó ítsaavé téénetu.

17 Muuráhjáa dííbyeke ditye cáhcújtsónellii Píívyéébé Apííchó diityé pañevú úcaavé éhnée mépañevú iúcaavédu. Ehdúu Píívyéébe iímillédú méénune tehdu muhdú o méénúiyónejíívari.

18 Ehdúhjáa Péédoro Jerotsaréeri íjcyáné cahcújtsó múnáake néénellii tsáhájuco iiná ditye néétú dííbyeke. Aaméhjáa Píívyéébeke dúúruvámé nééhi:

—Píívyéébhaca téhdure jodíomú íjcyátúrómeke wajyúhi. Muurá eene muhdúhjáa iícyahíjcyáné iíhvéjtsóné ímiánejcúvú pajtyémé múijyú idšíjivéjúcóóítýúne böhí iújcuki. Ehdúhjáa nééme Jerotsaréeri íjcyáné cahcújtsó múnnaa.

Ajtiokííari íjcyáné cahcújtsó múnnaa

19 Muuráhjáa Ejtéébaúvuke ditye dsíjívétssóné boone téhdure tsijtye cahcújtsó múnáake ímityúné dáríívémé. Áanetu hjáa tsaate wáá Peníítsiávvu, 'Chíípere' némeíñé caapáhovuu, Ajtiokííavuu, íjcyane. Aaméhjáa téhulle úwáábohíjcyá Críjtodítýú íjcyáné uwááboju apáámyekéré imúnaa jodíomuke. Tsáháhjáa tsijtyeke ditye úwáábohíjcyatúne.

20 Árónáacáhjáa tsijtye Chííperétú tsááné cahcújtsó múnáama Tsirééne múnnaa Ajtiokííavu wájtsime úwaabóvá jodíomú íjcyátúrómeke.

21 Áámekéhjáa Píívyéébe píaabómé muhdú iícyahíjcyanéhjí iíhvéjtsóné dííbyekéréjuco cáhcújtsóné.

22 Aanéhjáa Jerotsaréeri íjcyáné cahcújtsó múnnaa iwáájácúne wallóó Benabééke téhullévu.

23 Aabéhjáa téhullévú úújetéébé waajácú muhdú ímiááné Píívyéébe diityéké píaabóné. Ááneríhjáa mítyane ímíjyúúveebe diityéké tükévétsohíjcyá ditye ímíñeuvú Jetsóoke iúráávyeki.

24 Ehdúhjáa diityéké neebe ímí Píívyéébe cáhcújtsóóbeke dííbyé Apííchó tükévétsohíjcyáabe. Aabéhjáa úwáábóneri tsijtye cáhcújtsóhi.

25 Átsihdyúhjáa Táátsóvu peebe Tsáoró néhcovu. Áábekéhjáa téhullétú iújcújéébema tsiiñe óómimútsí Ajtiokííavu.

26 Aamútsíhjyáa tétsíi cahcújtsó múnáama tsáné pijcyábá íjcyamútsí úwáábohíjcyá diityéke. Áíjyúhjáa botsíi cahcújtsó múnáake dillómé 'Críjtiánómudi' Críjtó uráávyé múnáake.

27 Áánáacáhjáa uwáábojtédítýú tsaate Pívyéebé ihjyú uubálle múnaa íjcyame péé Jerotsaréetu Ajtiokíavu.

28 Áamedítýúhjáa 'Agáábo' némeíbyé diityéj piinévú iijyócuúvéne néé ájyaba íjcyáñé iíñújíri Pívyéebé Apíichó tükévéjtsóneri iwáájacúne. Ahdújucóhjáa tene íjcyane Cáráóódio ávyéjuube íjcyáijyu.

29 Áánellíihyéhjáa Ajtiokíari íjcyáné cahcújtso múnaa íjtsámeí muhdú tsáápiitsa ipiááboíñé Jodéari íjcyáné cahcújtso múnáake.

30 Ahdújucóhjáa ditye méenune. Áanémáhjáa diityétsí Benabéemúsikye Tsáorómá wallóómé téhulle íjcyáné cahcújtso múnáá túkevéjtsojté éllevu.

12

Jacóóboke illíhyánúne Péédoróké ditye cívéhoojánúne

1 Áijyúhjáa ávyéjuube Heróodé ímityúné dáríivé tsaate cahcújtso múnáake.

2 Díibyéhjáa muurá néejuri Jóáá nahbe Jacóóboke llíhyánúmé icyáváájconeri.

3 Aanéhjáa ímí pajtyé imúnaa jodíomú Jetsóoke cáhcujtsótúmeke. Átsihdyúhjáa neebe Péédorókeréjuco ditye iékééveki. Ehdúhjáa meenúmé pajtyété wañéhjí pañé oóriýtyúne pááá máchómeíhjyáijyu.

4 Áabekéhjáa icyúvéhoojánúbedívú téhmétsoobe tsodáhómú 16-meva íjcyámeke ditye ityéhme píinéehjotsímevástsáhjidi. Áanémáhjáa íjtsámeíbyé téené pajtyétavúi iíjchívyétsósóbedívú iúújétsóíñé tsíjtyeke ditye muhdú iñéékií.

5 Áábé hallúvúhjáa cahcújtso múnaa piáábo táúmelhjyá Pívyéébeke.

Pívyéébe Péédoróké cívéhóójatu íjchívyetsóne

6 Aanéhjáa tsitsíivevu diibye Heróodé díibyedívú tsíjtyeke úújétsóíyo péjcéo cúaabe panéjcvuáácutu úwááñehityu tsodáhomútsidítýú dóhjívaábe. Áanetúhjáa tsíjtye imyéénuhjyádú téhmé péjcové tééjá lleeöhówa.

7 Áróñáacáhjáa níjkyéji múnáajpi díibyedívú úújetéébedítýú peete cádiúcunú páneere teene cívéhóójá pañé. Aabéhjáa díibyeke cávíhiñú 'muúbe, dájkyé' néébere. Ehdúhjáa dibye néenemáyé úwááñehi córiíveíñú díibyé hótsíjkejíicuttu.

8 Áabekéhjáa neebe dibye íwajyámúúné iimíbájkímyeíñé íjtyúhápaaínevu iújcámeíki. Ahdújucóhjáa iimíbájkímyeíbyke neébe:

—Ayúwa díwajyámú hállúejávú dávóóveíñíne dicha tadyéjurij.

9 Ahdújucóhjáa díibye déjutu péébe íjtsúcunú ímiááné íjcyátúneúvúdu. Íjtsúcunúúbéhjáa naavédú néenere iíténé pañé iájtyumíne.

10 Áróñáacáhjáa tsúúca pajtyémutsí tujkénúetsíii, hallúvúetsíii, téhmeíhjyámutsikye. Átsihdyúhjáa úújetémutsí ulléjítovuréjuco meíchívyéné lleeöhówá úwáñewáánetu méenúmeíwawu. Aawáhjáa iiye diityétsima páyúúvénetu íjchívyemutsí tsamútsíi peerá teene ulléjíjtori diibye níjkyéji múnáájpiíma. Aabéhjáa tétsihdyu illurejuko díibyedítýú pééneé.

11 Átsihvúhjáa botsíi ímiááné íjcyane iwáájácúne neébe:

—Aca muhdú íñé ímiááné Pívyéébe níjkyéji múnáájpikye taéllevu wallóó oke dibye ipájtyetétso Heróodé hójtsí pañétu? Áhdure oke pájtyetétsoobe tamúnaa íjcyarómé oke iímillédú méenúyónetu.

¹² Ehdúhjáa nééneri íjtsámeíbyéré péé Jóáa dííbyere 'Máácoó' némeíbyéj tsííju Maaríá jávu. Áijyúhjáa tééjavu cahcújtso múnnaa ipíhyáávéne Píívyéébema ihjyúvahíjcyáhi.

¹³ Áánáacáhjáa llééhówatu áachí éhnéjcutu díollohíjcyáabe diityéke. Áánéllihéjháa bádsíjcaja 'Róódeé' némeíllé iíjchívyéíñúne úújeté múha íjcyane iwáájácuki.

¹⁴ Aalléhjáa Péédorój ké illéebóne mítyane ímíjyuuvéhi. Áánemáhjáa dííbyekéi páayúcútulléré iícúi tsiiñe ióómíñe úúbálleté diityéke.

¹⁵ Árónáacáhjáa díílleke népejtsóme:

—Ílluréubá ú meívatéhi. Tsáháubá diibye íjcyatúne. Níjkyéji múnáajpíyéubá dííbyé uubállema tsáábeke ú nééhi.

¹⁶ Áánáacáhjáa Péédoro éhnííñevúré díollohíjcyá llééhówatu. Áabekéhjáa botsíí ipáayúcúübedi mítyane ullévenúme.

¹⁷ Áámekéhjáa ihyójtsiriyé neeve ditye cùúvöhulléré iíjcyaki. Átsihdyúhjáa úúbálleebe diityéké muhdú Píívyéébe dííbyeke cùvöhójatu íjchívyetsóne. Átsihdyúhjáa neeve diityéke:

—Aane tsáma méúúbálleco Jacóóboke tsijtye cahcújtso múnáama.

Ehdúhjáa iñééne tsiéllevúréjuo dibye pééne diityédíyu.

¹⁸ Aanéhjáa tsitsíívevu tsodáhómú eenée dííbyeke téhmehíjcyámé úvánujcátsí múhduutú kiávú dibye pééneri.

¹⁹ Ááme éllevúhjáa diibye Heróódé wallooó tsaatéké ditye teene cùvehoojá iúújeté dííbyeke. Aaméhjáa ájtyúmítúnéllí imíñeúvú diitye tehmé múnáake idillóróne illuréjuo dibye llííhyánutsóné diityédívu. Áánemáhjáa teene Jodéá iññújitu peebe Tsetsaréavu.

Heróódé dsíjivéné

²⁰ Aabéhjáa tsaríllehíjcyá Tííroma Tsidóó coomícyu múnáake. Ároméhjáa dííbyé iññújíturé majcho iúcuhíjcyánéllí imíllé dibye diityémá imíjyuuvéne. Áánéllihéjháa tsaméhjí imíñeúvú ipityájcatsíñe péé dííbyé piáaboobe Bárájto éllevu. Áabekéhjáa néeme dibye Heróódeke iñéé dibye diityémá iímíjyúúveki. Aanéhjáa imí iíjtsúcunúnéllí neetéébé dííbyeke dibye diityémá iímíjyúúveki.

²¹ Áánéllihéjháa diityéké éeveebe kéjcoojí diityémá iíhjyúvaíñe. Ájcoojíhjáa úújetédu íavyéjú wajyámuu iúcáávéne íavyéjú ijjywá halluvú ácúúveebe diityémá iíhjyúvaki.

²² Ááneréjucóhjáa tsaate keévánécoba nééneé:

—Aabye muurá eene íljyúvaabéubá tsá míamúnáajpi íjcyatúne. Píívyééberéubá dííbye!

²³ Ehdúhjáa ditye néenemáyé níjkyéji múnáajpi Heróódeke baavu iíjcaáyóóbeke chémetsóhi. Aabéhjáa illuréjuo dsíjivéné iúúvaténeri. Ehdúhjáa dííbyeke pajtyéné íveekí Píívyéébeke ávyéjújtsotúmé míamúnaa dííbyekéré ávyéjujtsóné imí dibye iíjtsúcunúné déjúcotu.

²⁴ Áijyúhjáa Píívyéébé uwááboju éhnííñevu tsújaavé pahúllevá múnáadívu.

²⁵ Áánetúhjáa Benabéemútsí Tsáorómá oomíjyucóó Ajtiokííavu tétsíí cahcújtso múnnaa Jerotsaréeri íjcyáné cahcújtso múnáake piáábóne dsíídsidívú

diityéké iájcújétsihdyu. Aamútsíhjyáa tsajtyé Jóááke dííbyere 'Máácoó' némeííbyeke.

13

Benabéemútsí Tsáorómá uwáábótújkenúne

1 Áijyúhjáa Ajtiokííari íjcyáné cahcújtsó múnáama ijcyámé Pívyéébé ihjyú uwáábojte illuúme: Diibye Benabéee, Tsimóó dííbyere 'Cúuvéébeé' némeííbyee, Tsirééne múnáajpi Róótsioo, Manaéé Gariréá iiñújí avyéjuube íjcyaabéhjáa Heróódema tsaíjyú píívyéébee, Tsáoroo, éhdume. Áamedítýuhjáa tsaate uwáábohíjcyá Jetsóoke cáhcújtsótúmeke. Áánetúhjáa tsijtye úwáábohíjcyá tsúúca dííbyeke cáhcújtsómeke.

2 Aaméhjáa tsájcooji májchotúmé Pívyéébeke dúúrúvámeke dííbyé Apííchó nééhií:

—Óoma mémeménú Benabéemútsikye Tsáorómá tsúúcajátújucóo diityétsidytíyú o íjtsámeíñé wákimyéí diityétsí imyéénuki.

3 Ahdújucóhjáa diityétsí hallúvú íhyót sine ipícyóóne ditye táúmeíñé piáábó Pívyéébeke. Átsihdyúhjáa ipítýájcómútsikye illuréjuco ditye wálloóne.

Benabéemútsí Chiíperéri Úwaabóne

4 Aamútsíhjyáa Pívyéébé Apííchó túkévéjtsóneri péé Tsereóótsiávu. Átsihdyúhjáa tsahíiyí peemútsi 'Chiípere' némeíñé caapáhovu.

5 Aamútsíhjyáa 'Tsaramína' némeí mujcívú úújetémútsí úwaabójucóo Pívyéébé ihjyu imúnaa jodíomú pihcyáávejaáné pañévu. Áámútsimáhjáa ípiááboobe Jóáa péé dííbyere 'Máácoó' némeííbye.

6 Aaméhjáa teene caapáhori péhíjcyámé Páápó coomívú úújetémé tétsii ájtyumí tsaapi imúnáajpi Bajetsóoke ápííchoobe íjcyáábeke. Diibyéhjáa illure iállíñé nehíjcyá Pívyéébé icyánéjcú uuballé imyéénuhíjcyáne.

7 Aabéhjáa ícyahíjcyá ávyéjuube Tsééjio Páorómá ímí dííbyema iñáhbévacatsíhíjcyánellííhye. Diibyéhjáa ávyéjuube píuvá Benabéemútsikye Pívyéébé uwááboju illéébúcunúné iímpíllenellííhye.

8 Aamútsíhjyáa dííbyeke úwáábórónáa diibye ápííchoobe dííbyere 'Eriíma' némeííbye tsá ímílletú dibye cáhcujtsóné Pívyéébé ihjyu. Áanemáhjáa illure téénetu bóíjcyuube dííbyeke.

9 Áánellíihjéhjáa Tsáoro dííbyere Páávoró íjcyáábé pañé Pívyéébé Apííchó íjcyabe dííbyedívú iííténe nééhií:

—Muúbej, uu muurá álliu múnáajpi Naavénéj tsíiméné u íjcyabe átéreéejpi.

10 Aabe ¿múijyúkyé ú ihvét eene Ávyéjúúbedítýú íjcyáné uwááboju ímíáájú u tútávátsohíjcyánetu?

11 Ahdícyane ícyooca Pívyéébere nééjuri tsáhájuco u hállúváityúne. Ehdúhjáa dibye néénemáyé tsáhájuco dibye állúvatúne. Áanemáhjáa tsaatéké neebe ditye itsájtye dííbyeke.

12 Aanéhjáa ávyéjuube Tsééjio Páoro iájtyúmíne illuréjuco cáhcujtsóné Pívyéébeke.

13 Átsihdyújháa Páávoro íñahbénujtétsima Páápótu péé tsahíiyí Pajpííriá iiñújiri ijcyacóomí Pééjévuú. Áámútsidítýuhjáa tétsihdu Jóáa oomí Jerot-saréeyu.

14 Aáné boonéhjáa iiyéjuco péémutsi úújeté Ajtiokíávu Pitsíidiá iiñújiri ijcyácoomívu. Aamútsíhjyáa téhulle wáyeéévejcóójí ijcyamútsí péé imúnáá pihcýáávejávu.

15 Aánáacáhjáa tééjá avyéjuje Píívyéébé ihjyu iéévene iníjkevádú néé tsaatéké ditye idillo dityétsí ihjyúválhajchíjyu. Áánélliihyéhjáa nééme diityétsikye:

—¿Ava tsá ámuúhtsidi tsáné túkevéjtsoju ijcyatú muúhakye ámuhtsi menééiyóne? Tenévá ijcyáhajchíi muúhakye mene.

16 Áánélliihyéhjáa diibye Páávoro iijyóccúuvéne ihyójtsiri néé ditye cùuvéhulléré ijcyaki. Átsihdyújháa neebe diityéke:

—Ámuúha tamúnaa ijraéémuj, cáhawáá ímíñeúvú mélleebúcunu ámuúhakye o nééiñe iñie múhdumé Píívyéébeke ámuha maávyejúüllémeke.

17 Muuráhjáa méihdé múnáauvú Piívyéébé idyé ijcyaaibe ihñéjté Ejíhtó iiñújiri ijcyámeke llíyaatétsó diityékée iñéhdújuco. Áámekéhjáa muurá iñhnáhoori ijchívyétsooibe tééné iiñújitu.

18 Aaméhjáa múhdurá içyahíjcyáronéhjí iáábúcúne diityéké piáábohíjcyaaabe panévatúré 40 píjcyá hajchótá ditye iñéubará piívyétúné iiñújiri ijcyácoóca.

19 Aáné boonéhjáa Canaáá iiñújivúréjuco péemeke idyé dibye piáábónej tééveríyé táhjahíjcyámé 7 coomíva múnaa tééné iiñújiri ijcyámeke. Diityékéhjáa ibóáyóné Boone iiyéjuco ditye cáávácuhiýcyáné diityé iñújíine. Ehdúhjáa muurá méénuhíjcyámé Píívyéébé piááboríye.

20 Áámekéhjáa tükévétsohíjcyaaabe ímítyúnéhjí imibájcho múnáaj tééveri 450 píjcyá hajchótá ihjyú uubálle múnáajpi Tsamoéeréjuco ijcyájcooívu.

21 Aaméhjáa idyé táumeí Piívyéébeke dibye imyéménu tsáápikye diityé avyéjuube ijcyáíbyke dibye diityéké ityúkévéjtsoki. Ahdújucóhjáa dibye méménúné ‘Bejamí’ némeíñe dohjíba múnáajpi Tsíí hajchi Tsaóoke dibye iíjcyá avyéjuube 40 píjcyá hajchótá.

22 Áabekéhjáa iíjchívyétsóné Boone Dabíkyéréjuco dibye tsiiñe pícyoone diityé avyéjuube dibye iíjcyaki. Dííbyedítýuhjáa muurá neébe: “Ópee o tujkevéélléébeke ó ájtyumí Itsáíí hajchi Dabíkye.”

23 Diibyéhjáa muurá Dabíij tsíiménémúháábedítýú Piívyéébe meménú Jetsóoke mee ijraéémuma pámé Pájtyetétsooibe ijcyáábeke tsúúcajátújucóhjáa iñéhdújuco.

24 Áabé ihdéhjáa Jóáa úwáábohíjcyá memúnaa ijraéémuke. Aabéhjáa nehíjcyá ímítyú iícyahíjcyánéhjí iñhvéjtsóné ditye ímiánejcúvuréjuco ipájtyéne illuréjuco itsójtsósámeiki.

25 Aabéhjáa teene íuwáábó nijkévaríjyuco ijcyaaabe nééhií: “Tsá muurá o ijcyatú eene ámuha meítsúcunúhíjcyáabe. Táhboonétúi ihduy úwáábóiibye. Áabeke muurá tsá ijtyúhápájíubáré o tacoríúcúítýuróne.”

26 Ehdúhjáa iñétsihdu Páávoro nééhií:

—Ámuúha, Aavaráauvúj tsíiménémúháábema múhdumé tsíjtye múnaa Piívyéébeke cáhcujsómej, muurá pajtyéte uwááboju méwáábyuta.

27 Muuráhjáa Jerotsaréeri íjcyame memúnaa íavyéjutémáyé tsá wáajácutú diibyéjuco Mépápýtyetésoobe Jetsóo íjcyane ténevá wáyeévéjcoojívadúné Pívyéébé ihjyú uubálle múnáa uwááboju dííbyedityú lhjyuváné éévehíjcyaróme. Aamée muurá illure ícúbahrá dííbyedi tsúúcajátújuco tene dííbyedityú némeídýújuco.

28 Tsáhaturóhjáa iiiné imítyné dibye méénutú tééné hallútú ditye dííbyeke llííhyánúyóne. Árónáacáhjáa néeme Piráátoke dibye illííhyánútso dííbyedívu.

29 Ehdúhjáa dííbyedityú tene cáatúnúmeídýújuco ditye méénune dííbyeke. Áabeúvú iitémehóhjáa tsíjtyeréjuco páwachéketu iñíítyétsóne cíúune.

30 Áróóbekée muurá Pívyéébere böhíitsóhi.

31 Aabéhjáa píváiyúvá böhówáávehíjcyá Gariréatúhjáa Jerotsaréevu dííbyema péhíjcyámedívu. Aame muurá iñe úubállehíjcyá míamúnáake dííbyedityú.

32 Aane iñe ámúhakye muha méúúbállehíjcyá ímiá uwááboju tsúúcajátújucóhjáa méihdé múnáauvuke úubállemeíhíjcyáne.

33 Muuráhjáa meke diityéuvúj tsíiménémúháábeke iñéhdújuco Pívyéébe böhíitsóné Jetsóoke. Muurá Tsááamóháámitu nééneé: "Uu Hájchíwu u íjcyáábeke uke ó böhíitsóhi."

34 Ehdúhjáa Pívyéébe néé dííbyeke iböhíitsóine dííbyej pi iiicúbahrámeítyuki. Áhdure idyé tsiiñe neébe: "Ámúhakye ó píááboó panévatúré Dabííuvukée o néhdújuco."

35 Téhdure idyé tsiiñe Tsááamóháámitu nééneé: "U íjcyátúcoocájíiva néhi díicúve múnáajipi íjcyáábej pi tóocuúhi."

36 Aanéhjáa muurá diibye Dabííuvuke Pívyéébe iñéhdújuco ími iiicúvehíjcyáné míamúnáake dibye íjcyáijyu íjcyámeke. Aabéhjáa muurá dsíjivéébeke cáaníívú únítu ditye cíúúúbej pi iiicúbahrámeíhi.

37 Áanétúu Jetsóoke Pívyéébe böhíitsóbej pi tsá iiicúbahrámeítyúne.

38 Aane ihdyu ámuha tamúnaa méwaajácíuyá diibyeé dsíjivéne tééveri tsúúca pámere míamúnáá imítuháñé Pívyéébe ábájíivéne uwááboju.

39 Aane muurá iñe múhdumé dííbyeke cáhcújtsómé imítuháñé tsúúca ábájíivémeíhi. Áanetu teene cáhcújtsotúmé Pívyééböhjáa Moitséeúvuj tééveri méénuné taúhbjájúré úráávyejhíjcyámé imítuháñé tsá ábájíivémeítyúne.

40 Ahdícyane téébúwá méjcyaco. Ámúhakye pajtéédínié éhméhjáa Pívyéébé ihjyú uubálle múnaa illu nééneé:

41 Áamuúhaj, múnánedi illure úuhívatéhíjcyámej, wa ihdyu mewágooóveoj.

Muurá ihtsútuube Pívyéébe o íjcyabe panéváré o méénune tsaate ámúhakye úuballéjúcooróné tsá ámuha mecáhcútsohíjcyatúne.

42 Ehdúhjáa Páávoro pihcyáávégá pañévú uwáábóné tsujáávevu tsaate dííbyeke néé tsiiñe dibye wáyeéévejcójí itsááne iúuwááboki.

43 Áanémáhjáa diityétsima nahbévahíjcyámé Pívyéébeke ími úráávyejhíjcyámé jodíómuu, tsijtye jodíomú íjcyátúmedityuu, íjcyame. Áámekéhjáa tükévétsohíjcyamútsí Jetsóodityú íjcyáné uwááboju dityétsí úwaabóné ími diityéké búuuvémé diityétsikye náhbévámeke. Aamútsíhjyáa nehíjcyá diityéké Pívyéébé piáábori ími ditye iúráávye dííbyeke.

44 Átsihdyúhjáa tsííñé tsemáánaréjuco déjúcóóvéneri wáyeéevejcóójí illúhwu pácoomí múnaáré dóbééverá Píiyéébé uwááboju illéebúcunúki.

45 Ááneríhjáa avyéjute mítyane iñómítááváne Páávoródítýú ihjyúvá dííbyé uwáábó icyátúhtsónema.

46 Áámekéhjáa núhnévétumútsiyé diibye Páávorómá Benabéemútsí nééhií:

—Muurá ihdu tehdújúcooro íñé Píiyéébé uwááboju Jetsóodítýú ijcyane mee jodíomudítýú úwáábómeí tujkénújúcooróné tsá ámuha meímíllétú mecáhcújtsóne meímíbaavyéné múijyú medsíjivéjúcóiityúne bólí ámuha meújuki. Áánéllii muhtsi mepéé jodíomú ijcyátúme éllevu diityékeréjuco muhtsi meuwááboki.

47 Muurá Píiyéébe ihjyú uubálle múnáaj tééveri nééhií:

Ukée ó picyóó peetédu u néébedítýú pajtyété uwááboju itsújááve páameere iññújiri ijcyáné míamúnáadívu.

48 Ehdúhjáa dityétsí nééneri jodíomú ijcyatúmé ímíjyuuvéhi. Aaméhjáa nehíjcyá Jetsóodítýú ijcyáné uwááboju ímiááné ijcyane. Áánemáhjáa cáhcújtsómé eenée múhdumé múijyú iidsíjivéityúne bólí iújcúñjejcúvuréjuco pajtyeme.

49 Ehdúhjáa tééné iññújiri úwáábómeíñé Ávyéjúbedítýú ijcyáné uwááboju.

50 Árónaacáhjáa pihcyáávédá túkevétsojtémá iñtsutúmé ijcyáné walléémú néé técoomí avyéjutéké diityémá tsaméhjí iijchívyétsó diityétsikye tétsihdu. Ahdújucóhjáa ditye iijchívyetsóné diityétsikye tééné iññújitu páhduváré idyáriiivémútsikye.

51 Áánéllihiyhéhjáa illuréjuco dityétsí diityédívú ijtyúhááñe iññú ipichóújcóne pééne Icóniövu.

52 Árónaacáhjáa ihdu tétsíi múnaa múhdumé tsúúca Jetsóoke cáhcújtsómé pañé Píiyéébé Apíichó ijcyame mítyane ímíjyuuvéhi.

14

Páávorómútsí Benabéema Icóniöri

1 Aamútsíhjáa Páávorómútsí Benabéema teene Icóniöri ijcyáné pihcyáávédá pañévú úwáábohíjcyáné mítyame cáhcújtsó imúnaa jodíomu. Áhduréhjáa tsijtye múnaa ijcyarómé cáhcújtsóhi.

2 Árónaacáhjáa tsaate jodíomú cáhcújtsotúmé bójcyú jodíomú ijcyátúmeke ditye icyáhcújtsótuki. Aaméhjáa ditye néhdújoco tsárllelhíjcyáné cahcújtsó múnáake.

3 Aróné pañéhjáa tsúúcajái tétsii ijcyamútsí úwáábohíjcyá Píiyéébedívú icyátsipáávéné iñnerí núhnévétumútsi. Áámútsikyéhjáa piáaboobe dííbyé iñnahoori dityétsí méenúráityúronéhjí imyéénu.

4 Áánáacáhjáa técoomí múnaa illuréjuco dówaavéne. Tsaatéhjáa pajtyé uwáábojté icyánejcívu. Áanéthjáa tsijtye coévá cáhcújtsótúmemá.

5 Áánéllihiyhéhjáa jodíomuu, tsijtye jodíomú ijcyátúmee, ijcyame íavyéjutémá pitýácójcatsí diityétsikye páhduváré idyáriiivémútsikye néwayúúnevu iáámuñé.

6 Aanéhjáa iwáájácúne úmívamútsí Ricaóoniá iññújivu. Aamútsíhjáa úwáábohíjcyá tééné iññújiri Ríítaraa, Déébeé, ijcyácoomícyuri.

7 Téhduréhjáa úwáábohíjcyamútsí hállúcuri ijcyámeke.

Páávoróké néwayúúnevu ditye áámune

8 Aanéhjáa Ríítararí ijcyabe tsaapi itsíimávámeítsihdyújuco úllétuúbe.

9 Aabéhjáa lleebúcunúhijcyá Páávoro úwaabóne. Áabékéhjáa Páávoro iájtýumíne waajácú dibye ímiááné cáhcujtsóné Píívyéébe dííbyeke ímíjpyetésoíñé.

10 Áánéllihiyéhjáa neebe dííbyeke:

—Dííyocúúve. Ahdújucóhjáa iíjyócúúvénemáyé dibye úllene.

11 Ááneríhjyáa teene Ricaóóniá iíñúji múnnaa iúllévenúne néé ihjyúrii:

—¡Píívyéébemútsíhya íñé mehdívu niityé míamúnáajtétsidívü íípívyéévénema!

12 Ehdúhjáa iñééne Benabéeke meménúmé 'Jóópíte' némeíñé miicúrúwake icyáánívahíjcyáabe déjutu. Áánetúhjáa Páávoróké meménúmé tsíipi 'Meecóório' némeíñé miicúrúwa déjutu ímichi dibye ihjyúvahíjcyánellíhje.

13 Ájyúhjáa diibye 'Jóópíte' némeíñé miicúrúwake cáánívahíjcyabe llúuváábel duurúvaja técoomí lleehówá úníuriye. Aabéhjáa tsivá ócájimútsikye wajcoháñetu iícyáávetsómútsikye. Áámútsikyéhjáa tsaméhjí imíllerá illííhyanúné tééneri Páávorómútsikye iíicúveki.

14 Aanéhjáa iwáájácúne iわやámúúné dóváríjcyómeímútsí tsári ehdú ditye méenúiyóné diityétsikye pájtyééllíhje.

15 Áánemáhjáa iícúi diityé éllevu ipyééne neemútsi:

—¿Aca íveekí ámuha ehdú méemeenúhi? Áánerá ámuhadúré muhtsi míamúnáajtétsi. Aamúsíi muurá íñé ámuha éllevu muhtsi metsáá ámuhakye meúwáábo ehdú nénehjí ámuha meúráávyeihíjcyáné meíhvéjtsóne Píívyéébekéréjuco ámuha meúráávye páneerée íevéhooíwari íjcyánéhjíma iíñuji tééjí hallúrí íjcyáméhjimájuco nújpacyó pañe íjcyameke íípívyéjtsóóbeke. Diibye ihdu meke bohíívú ajcúhi.

16 Dííbyerée muurá éíjyuúvú míamúnáake ihvejtsómé íyahíjcyá iímillédu.

17 Árónaacáa iíhnáhoovu diityéké úújétsoobe panévatúré diityéké iípiáábóneri. Dííbyere muurá mééma níijyáhañé állétsóneri mebájtsoháñé tsaimiyé píívyene meóóvéne méícyahíjcyá tsaimiyúúre.

18 Ehdúhjáa dityétsí néérónaa imíllerómé diityétsikye iíicúvéné ócájimútsikye icyóvájtsóneri. Árónemáhjáa ihvejtsóme.

19 Áánacáhjáa tétsihvu wajtsímé tsijtye jodíomú Ajtiokíiaa, Icóónioo, íjcyácoomícyutu tsáameé. Aaméhjáa diityétsí hallúvú diityéké állívánéllii Páávoróké aamúmá néwayúúnevu. Áabékéhjáa 'tsúúca dsíjíiveébe' iñééne lliúcuíñúmá técoomítýu iíwávuú.

20 Áábé hallúvúhjáa tétsíi cahcújtsó múnnaa mícaavérónaa iácuúvéné tsíiñé peebe diityémá técoomívu. Ááné tsíjyúhjáa Déébévuréjuco dityétsí pééneé.

21 Aamúsíhjyáa téhulle úwaabóné mítyame cáhcujtsóhi. Átsihdyúhjáa ómimútsí úwáábomútsíyé Ríítaraa, Icóónioo, Ajtiokíiaa, éhdú coomívari iíjcyáné cahcújtsó múnáake.

22 Diityékéhjáa tsápitsohíjcyamútsí ditye ímíñéuvú iúráávye Jetsóoke icyáhcujtsóné. Áhduréhjáa nehíjcyamútsí diityéké ímiáánéjuco mítyane meícubáhrámeíñé níjcáutu meúcaavéné Píívyéébé avyéjuvu.

23 Téijiýuhjáa meménuhíjcyamútsí pacóómvári íjcyáné cahcújtso múnáá túkevéjtsoje íjcyáímyeke. Ááné boonéhjáa tsaméhjí májchotumé Píívyéébema ihjyúvá dííbyeréjuco diityéké ityúkévéjtsoki.

Páávorómútsí Ajtiokííavu óómiñe

24 Aamútsíhjyáa Pitsídiá iiñújitu péémutsi úújeté Pajpííriá iiñújivu.

25 Aamútsíhjyáa Pééjéri iúwáábohíjcyátsihdyu idyé péé Atááriá coomívu.

26 Átsihdyúhjáa iwkimyéí iníjkévátsihdyu tsahíiyiyéjuco diityétsí óómiñe Ajtiokííavu, tétsihdyúu teene Píívyéébé wákimyéivu diityétsikye diitye wállótsihvu.

27 Aamútsíhjyáa cahcújtso múnáake úúballé muhdú Píívyéébe diityétsikye panévatúré piáábohíjcyáne. Áhduréhjáa úúbállemútsí dibye piáábóneri jodíomú íjcyáturómé cáhcujsóné Jetsoodítýú íjcyáné uwááboju.

28 Áamemáhjáa tsúcájá íjcyamútsi.

15

Jerotsaréevu ditye dóbeeévéne

1 Áijyúhjáa tsaate Jodéá iiñújitu teene Ajtiokííavu pééme tétsíi cahcújtso múnáake úwáábohíjcyá Moitséeuvú uwááboju néhdu kíhdyahírótssameítymé pájtyetéityúne.

2 Ááneríhjyáa diityémá Páávorómútsí táhjájcatsíhi. Ááné boonétúhjáa tsamééréjuco cahcújtso múnaa ihjyúvájcatsíñé diityétsí Jerotsaréevu tsaatémá ipyééne idyé iihjyúva tééneri técoomí cahcújtso múnáá túkevéjtsojtémá uwááboje íjcyámema.

3 Aaméhjáa pééme pajtyé Peníítsiámá Tsamááriá iñújíicutu. Aaméhjáa úúballé imúnáake jodíomú íjcyatúmá Píívyéébeke cáhcujsóné muhdú iícyahíjcyanéhjí iíhvéjtsónema. Ááneríhjyáa tétsíi cahcújtso múnaa mítyane imíjyuuvéhi.

4 Aaméhjáa Jerotsaréevu úújetémeke tétsíi cahcújtso múnaa tsaímíyé waatsúcúpejtsóhi. Áámekéhjáa úúballémé páneere muhdú Píívyéébe diityéké piáábohíjcyáné panévatúre.

5 Áijyúhjáa tsaate paritséomudityú tsúúca Críjtoke cáhcújtsorómé nééhi:

—Múu eene jodíomú íjcyatúmá cáhcújtsómedívú ikíhdyahírótssóné táuhbá diitye Moitséeuvú uwááboju iúráávyeki.

6 Áánellíliyhéhjáa pámeere uwáábojtémá túkevéjtsoje dóbeeévé tééneri iihjyúvaki.

7 Aaméhjáa mítyane tééneri táhjájcatsíñé níjcáutu Péédoro iíjyóćúúvéné nééhi:

—Ámuúha táñahbémuj, muurá ámuha méwaajácú tsúúcajátújucóhjáa oke Píívyéébe ámúhadityú imyéménúúbeke pícyoone o úúbállehíjcyá ímiáájú pajtyéteju jodíomú íjcyátróméke diitye téhdure icyáhcújtsoki.

8 Aabée muurá Píívyéébe iiná tühúullétuube téhdure diityé pañévú picyoó Iapííchó mépañévúu ipícyohdu. Ááneríi úújétsooibe téhdure diityéké iwájyune.

9 Áámekéé ímíbájchoobe Críjtoke diitye cáhcújtsónélli muhdúhjáa meke iimíbajchódu.

10 Ehdúu Píívyéébe diityéké ímíbajchó Críjtoke diitye cáhcújtsónéllihiye. Áámeke Ɂíveekí ámuha méimíllé illure metúhujsóné méihdé múnáaúvúu

íjcyarómé ímí úráávyehíjcyánejííva ditye iúráávye Moitséeuvú uwááboju, pane meíjcyarómé tene néhdu meíjcyáyónejíívari?

11 Aame muurá tsaméhjí diityémá tsúúca mépájtyetéjucóó apááñéré Críjtóo méhdi iídáátsóvéne mééma méénune mecáhcújsónélliíhye. Tsá ínehjí meméenúneri mepájtyetéúne.

12 Ehdúhjáa Péédoro néenéllii cùuvéhulléréjuko ditye lléébúcunúné Páávorómútsí úúballéné muhdúhjáa Píívyéébe méénúráityúronéhjí diityétsij tééveri méenuhíjcyáné jodíomú íjcyátúróme pañe.

13-14 Aamútsíhjyáa íhvéténé boone Jacóóboréjuko nééneé:

—Ámuúha táñahbémuj, cáhawáá idyé táicyánéjcutu ámúhakye o néé peíyené Tsimóo Péédoro meke úúballéjucóóné muhdúhjáa Píívyéébe téhdure jodíomú íjcyátúrómedívú íuwááboju úújetétsóné múhdumé teene cáhcujtsómé dííbyeéjté íjcyaki.

15 Muurálhjáa dííbyé ihjyú uubálle múnnaa cáátunúné illu nééhií:

16-17 Bóónetu tsiiñe ó tsaá Dabíiuvú avyéjúu tútavaavéné dííbyéj tsiiéménémúháábemáyéjuko o ímibájcho téénetu pámeere míamúnaa iwáájácúne Píívyéébé icyánejcúvuréjuko iibúwááve múhdumé dííbyé wáabyutájté íjcyame.

18 Ehdu neebé Píívyéébe tsúúcajátújucóó iíjtsámeíñe.

Ehdúhjáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnnaa caatúnúhi.

19 Áánéllii ámúhakye o néé tsáháubá menééityuró jodíomú íjcyátúróme Píívyéébeke úráávyemeke ditye Moitséeuvú uwááboju iúráávye diityéké tééneri metúhújtsótuki.

20 Árónáa ihdyu illure mécaatúnuú diityémá ditye illuune imyéenújúcóótuki: Tsá ditye dóóityú níjcyotájteke iicúvemeíñé iyámeke; tsá ditye tsíjtyéhjima dómáócjcatsítyúne; tsá ditye dóóityú dótsohcáorii, majcánurii, dsíjivéné iyámeke; tsá ditye dóóityú tújpacyo.

21 Muurálhjáa tsúúcajátújuko pacóómováriýé tsaate úwáábohíjcyáné téénetu Moitséeuvú uwááboju néhdújuko. Aanéjuko muurá ténevá wáyeéévéc oojívadú éévémeíhíjcyáné pihcyáávejááné pañévu.

22 Ehdúhjáa Jacóóbó néenéllii pámeere tétsíi cahcújtso múnnaa, uwáábojtee, túkevítsojee, íjcyame néé tsaatéké ihdityu iwállooiñé Ajtiokííavu Páávorómútsima. Áánemáhjáa meménúmá Tsííramútsikye Jóódáma dííbyere 'Batsabáá' némeííbyema ityújkevélémútsikye.

23 Áámútsimáhjáa waajácuháámí iwállóháámí pañe néémeé:

"Muha íille pámeere cahcújtso múnnaa meíjcyame ámúha éllevu ihjyu méwallóó jodíomú ámuha meíjcyatúmé Tsííriá iinújiri íjcyacóómí Ajtiokííari ámuha meíjcyáme éllevu, áhdure hállúcu múnnaa éllevu. Áhdure idyé Tsíírtíá iinújí múnnaá wáábyuta téhaámi.

24 Aame muha méwaajácújucóó muha mewállootúméré ámúha éllevu ipyééne illure ámúhakye mávárichohíjcyáne. Ámúhakyévá muurá nehíjcyámé Moitséeuvú uwááboju néhdu ámuha mekíhdhyahírótámeíki.

25 Áánéllii muha ímíñeuvú meíjtsámeíñe műúhadítyú meméménúmútsikye méwallóó ámúha éllevu muha maávyejúlllehíjcyamútsí Páávorómútsima.

26 Diityétsíi muurá Páávorómútsí ápichó néérónehíjvú pájáameíhíjcyá Máavyéjuube Jetsocríjtoke iwájyúnnélliíhye.

27 Áamútsima muha méwallóó ámúha éllevu Tsííramútsikye Jóódámaá. Aamútsi ihdu óví ímíñeuvú ámúhakye néé muhdú téhaamí pañe íjcyáné túkevéjtsoju nééneé.

28 Aane mítyane ámúhakye muha metúhújtsótú apáhdyúré Píívyéébé Apííchó műúhakye túkévéjtsóneri ámúhakye muha menééhií:

29 Tsá műu dóotu níjcyotájteke iicúvemeíñé iyámeke. Áhdure tsá műu dóotu dótsohcáorii, majcánurii, dsííjivéné iyámeke. Tsá műu tsíjtyéhjíma dómácojcatsítýúne. Áhdure tsá műu tujpacyo dóótune. Aane tehdu ámuha meíjcyáhajchíí ímí tehdújuco ámuha meíjcyaiñé. Áyu wáí meíjcyaj." Ehdúhjáa iñéhaami wallóómé Ajtiokííari íjcyáné cahcújtsó múnáa éllevu.

30 Aanéhjáa tsúúca técoomívú iúújeténe ipílhjyúcúmeke ájcumútsí téhaamívu.

31 Áhaamíhjáa iéévéne mítyane ímíjyuuvéme.

32 Ááné boonétuhjáa diityéké úwáá bomútsí Píívyéébé ihjyu diityéké tééneri éhnííñevu itsápíjtsoki. Piívyétemútsíhjyáa iúwaabóne.

33 Aamútsíhjyáa tsúcázáhréjuco diityémá iijcyátsihdu úúballé diityéké illuréjuco ióomiñé. Áánellíihyéhjáa pítyajcómé dityétsí tsaímíyé ióomíki.

34 Árónáacáhjáa Tsííra tétsihvúré coévánáa Jóoda iiyéjuco oóomiñé.

35 Áhduréhjáa Páávorómútsí coévá tétsihvúré Ajtiokííavu. Aamútsíhjyáa tétsíi múnáama úwáábohíjcyá Píívyéébé uwááboju.

Páávoro tsiiñe uwáábovu pééneé

36 Átsihdyúhjáa pívájcoojívájuco pájtyénetu Páávoro Benabééke nééhií:

—Cána majo ááhívemútsiyé mepéé éhnée Jetsódítýú íjcyáné uwááboju úwáá bomútsiyé mepéhíjcyá coomíjiri íjcyáné cahcújtsó múnáake mewáájácu muhdújuco ditye úráavyéne.

37 Ájyúlhjáa Benabéé imíllerá tsiiñe Jóáa pééne diityétsima dííbyere 'Máácoó' némeílbye.

38 Árónáacáhjáa Páávoro tsá ímíllétu dibye pééne diityétsima dibyéhjáa Pa-jpííriá coomívú diityétsidítýú coévánellíhje.

39 Ááné hallútuhjáa itsípájújcatsíñé illuréjuco dityétsí dówaavéne. Ááné boonéhjáa Benabéé diibye Máácoke iújcúúbema péé tsahíiyí Chííperévu.

40 Áánetúhjáa Páávoro Tsíírákeréjuco újcune dííbyema ipyéékií. Áamútsí hallúvuhjáa tétsíi cahcújtsó múnaa Píívyéébeke piáábó táúmeí ímí dityétsí ipyéékií.

41 Aamútsíhjyáa pehíjcyá Tsííriámá Tsííriitsíá iñújícuri íjcyáné cahcújtsó múnáake tsápijtsomútsiyé.

16

Páávorómútsikye Tsííráma Timotéó náhbenúne

1 Aamútsíhjyáa Páávorómútsí Tsííráma úújeté Déébeé, Ríítaraa, íjcyácoomícyuu. Átsíhjyáa ájtyúmimútsí tsapi cahcújtsó múnáajpi Timotéoke. Dííbyéj tsííjhjáa jodíomulle íjcyalle idyé cahcújtsó múnáalle. Áánetúhjáa cááni gríieégómuúbe.

2 Áábedityúhjáa Timotéodítýú tétsíi cahcújtsó múnaa nehíjcyá ímiáábé dibye íjcyane.

3 Áabekéhjáa Páávoro imíllé itsájtyene dibye iñáhbénu díibyeke. Áronáacáhjáa páméere waajacú cááni gríéégómuube íjcyánellíi dibye kíhdyahírótásameityúne. Áánellíihýéhjáa tujkénúi díibyedívú kíhdyahírótsoobe imúnaa jodíómú méénuhíjcyádú tééné hallútú diityémá ímityúné iíjcyátuki.

4 Aaméhjáa ipyéhíjcyátsíhjí múnáake úubállehíjcyá muhdú Jerotsaréeri íjcyáné uwááboje túkevéjtsojtémá diityéké úwáábohíjcyáné muhdú cahcújtso múnnaa íjcyáyóne.

5 Aanéhjáa illéébóne Píívyéébeke cáhcujtsómé llíyaaté éhnííñevu mítyaméjuco.

Naavédú nééné pañe Matsedóónia múnáajpi Páávoródívú böhówaavéne

6 Aaméhjáa Píívyéébé ihjyu Áátsiá iiñújí úwááboiyónáa díibye Apíichóré diityéké tükévéjtsónej péévé tsá ditye úwáábotú tééné iiñújí múnáake. Áánellíihýéhjáa Pííijáamá Garáátsiá iñújíicuturé pajtyéme.

7 Aaméhjáa Míítsiá iiñújí watsíívyevu úújetémé imíllerá ipyééne Bitúniá iiñújivu. Arónáacáhjáa téénere Píívyéébé Apíichó Jetsóópe diityéké ájcune tükévéjtsónej péévé idyé tsá ditye téhullévú péétune.

8 Áánellíihýéhjáa tsapéhdú Míítsiá iiñújitu pájtyeme úújeté 'Tóróoaá' némeí mujcónújuco.

9 Átsihvújháa Páávoródívú pejco naavédú nééne böhówáávéné pañe Matsedóónia iñújí múnáajpi díibyeke nééhi: "Muúbej, Matsedóónia iñújivu metsááne müúhakyéréjuco méuwáábo."

10 Ehdúu nééne díibyedívú böhówáávéné boonétú muha mepéé téhullévú Píívyéébere müúhakye wállóhullévú muha meuwááboki.

Páávorómú Pirípíri

11 Aamée Tóróáatu muha tsahíiyí mepéé tsapéhdú Tsamotaráátsiá caapáhovújuco. Ááné tsíjjýúu muha méúújeté Néááporívu.

12 Átsihdyúu muha mecohbaavémé méúújeté romáánómúlhjáa Matsedóónia iñújí pañévú lhícyóomi ípívyéjtsocóomi Pirípovu tééné iiñújí avyéjú coomívu. Ácoomííkyée tsúcájá muha méícyahíjcyáhi.

13 Aamée muha wáyéévejcóójí mepéé Píívyéébema ditye íhjyúvhahíjcyátsihvu téhí úníívu. Átsihvúu muha méúwaabó walléemuke müúhadívú píhcyáávemeke.

14 Áámé pañée íjcyalle Tiatírár cójomi múnáalle Ríidia ímiá wajyámúúné duujinuúdú néjáhjí nahjíhe múnáalle. Aalléhjáa ihdyu tsúúcajáttújuco Píívyéébeke úráávyejhíjcyárolle botsíi díibyeré piáábóneri cáhcujtsó Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju Páávoro úwaabóne.

15 Aallée illuréjuco tsójstsótsámeíñé pámeemáyé ihyákíuma. Ááné boonétúu müúhakye neéelle:

—Áyu cána tahjyávú mepe ímíááné Píívyéébeke o cáhcujtsóné ámuha menéhajchíjyu. Ehdúu müúhakye iñééne ihjyávú itsájtyemeke tétsihvúréi coévátsolle.

16 Áhduréé tsájyu Píívyéébema ditye íhjyúvhahíjcyáhullévú muha mepééme méúújeté bádsíjcájadívú naavénéhjáa ípañé íjcyáábej tééveríyé iiná pájtyeíñé wáájácuhíjcyállledívú. Aalléhjáa tsaaté hójtsí pañe íjcyalle mítyane dsíisike úcuhíjcyá diityémá tééné hallúvu.

17 Aallée müúha déjutu tsáalle nehíjcyáhi:

—Íjtye muurá íhtsútuube Pívyéebé wákimyéi múnaa ámúhakye pajtyéteju úwáábohíjcyáhi.

18 Ehdúu múúhakye nehíjcyalle píváijyúvájuco. Áánéj taíchoríi Páávoro illuréjuco úhbane dííllé pañe íjcyáabe naavéneke. Ílluu neébe:

—Üke o néé Jetsocríjto mémeri áállé pañétu u íjchívyekí.

Ahdújucóo dibye íjchívyéné teenémáyé díílledítyu.

19 Áánéllihiyée íavyéjuyte iiné hallúvcóo iidsíidsivájúcóiityúné maatyóbá dityétsí Páávorómútsikye iékéévéne tsajtyé técoomí avyéjuyté éllevu.

20-21 Áámútsikyée diityédívú iúújetétsóne néémeé:

Íjtyetsi jodíomútsí ¿iveekí méhcóómí pañe páhduváré nénehji úwáábohíjcyá tehdumee romáánómú teene mecáhcújtsóýónéjíívari?

22 Ááneréjucóo pámeere nééne ímiááné tehdumee dityétsí méénuhíjcyáne. Áánéllihiyée awáá avyéjute diityéké táuhbá ditye íwajyámúúné ityácoríjcómútsikye iwápáajcoki.

23 Ahdújucóo ditye diityétsikye imyéenúne icyúvéhoojánúmútsidívú téhmetsóné téejá tehméébeke.

24 Áánéllihiyéhjáa tsíhyooja pañe íjcyahóójá pañevú iúácómútsikye úmhewávú ihdótsoobe ítyúkejíínetu.

25 Aamútsíhjyáa téhoojá pañe íjcyamútsí Pívyéebema ihjyúvahíjcyá pécojíipinéjuco meíjcyárónááca. Téhduréhjáa dííbyeke idyúúrváné dityétsí májtsiváné tsijtye teene cívéhóójari íjcyame lleebúcunúhíjcyáhi.

26 Árónáacáhjáa peecútéré tétsii úúvécunúneri lléhowááné páhyúbáné tukjéveri pámeere téejári íjcyámedítyú úwáánehíiíne cöhribáhi.

27 Áánáacáhjáa téejá tehméébá icyúwátsihdyu ájkyeebe iitécunú páneere lléhowááné páyújcatyéne. Aanéhjáa iítsúcunúúbá tsúúca ditye úmiváne. Áánéllihiyéhjáa ícyáváajcój újcuube illíhyánúmeíki.

28 Árónáacáhjáa Páávoro nééhi:

—Ehdu bo méénúmeídíñej, íjtyérero muúha.

29 Áánéllihiyéhjáa peete ipíúváné iicuí diityétsi éllevu peebe illityécunúúbáre. Áánemáhjáa mímóúúvetéébá diityétsí lliiñévu.

30 Áánemáhjáa illuréjuco dibye iíjchívyétsómútsikye nééneé:

—¿Aca muhdú ó pájtyetéiyáhi?

31 Áánéllihiyéhjáa dííbyeke neemútsi:

—Ávyéjuube Jetsocríjtoke pámeere dihyájkíuma mécahcújtsó ámuha mépájtyetéki.

32 Ehdúhjáa dííbyeke iñétsihdyu úwáábomútsí dííbyeke pámeere ihyájkíumájuco.

33 Aabéhjáa tépejco nijtyú diityétsikye ditye túuvátsonéhji. Áánemáhjáa illuréjuco dibye diityétsidívú tsójtsósámeíñé diitye ihyájkíumájuco.

34 Átsihdyúhjáa diityétsikye ihjyávú itsájtyémútsikye májchotsóme. Aaméhjáa mítyane ímíjyuuvé Pívyéebeké tsúúca ícyáhcújtsóneri.

35 Ááné tsitsíívevúhjáa técoomí avyéjuyte wallóó tehmé múnáake ditye iñééte diibye cíúvéná tehméébeke illuréjuco dibye iíjchívyétsó diityétsikye.

36 Ahdújucóhjáa ditye dííbyeke nééténélli neebe Páávoróke:

—Ávyéjuytévá néé ámúhtsikye o íjchívyétsoki. Ahdícyane wa illuréjuco mepej.

37 Árónáacáhjáa Páávoro néé diityéke:

—Muurá íñe múhtsikye iiná néétuméré míamúnááj piinévú iwápáajcómútsikye cuvéjaanú romáánómúejtétsí téhdure muhtsi meíjcyáné waajácúháámima meíjcyámútsikye. Aame Ɂíveekí imillé múhtsikye iíjchívyetsóné teevétaríye? Aane tsá muhtsi áyánéwu meímílletúne. Óvíihdu iife itsááne múhtsikye ijchívyetsóváme.

38 Ehdúlhjáa dityétsí nééne úubálletémé ávyéjujtéke. Ááneríhjyáa mítyane illityémé romáánómúejtétsí iíjcyáné waajácúháámima dityétsí iíjcyáneri.

39 Áánellíliyhéjháa diityétsi éllevu ipyééne idásójkímyeímyé diityétsidívu. Áánemáhjáa choocréjuco ditye wálloone técoomítyu.

40 Aamútsíhjyáa teene cùuvéjatu iíchívyemútsí Ríidiá javu úújetémútsí cahcújtso múnáake itsápitsohíjcyátsihdu illuréjuco pééneé.

17

Tetsaróonicári ditye iiborívaténe

1 Aaméhjáa Páávoro, Tsííraá, Timotéoo, éhdume péhíjcyámé pajtyé Ajpííporii, Aporóóniaa, iíjcyácoomícyutu. Átsihdyúlhjáa pééme Tetsaróonicávú úújetétsihyi iíjcyaya imúnaa jodíomú pihcyááveja.

2 Áájá pañevúlhjáa wáyéévejcójí Páávoro imyéenuhíjcyádú úwaabóhi. Ehdúlhjáa ténevá wáyéévéjcoojívádú uwáábohíjcyaaabe pápihchúújyúva.

3 Uúbállelhíjcyaabéhjáa diityéké Píiyéebé ihjyú uubálle munaahjáa cáátunuuhíjcyáné néhdíjucu Críijo iicubáhrámeítsihdu dsíjíveebe tsiiñe bólííne. Téhduréhjáa nehíjcyaaabe diityéke:

—Muurá diibyéjuco Jetsóó Mépájtyetétsobee iíjcyáábedítyú ámúhakye o úubállelhíjcyáne.

4 Ehdúlhjáa Páávoro néénéllii tsaate imúnáadítyú tsúúca cáhcujtsómé diityémá nahbévahíjcyáhi. Téhduréhjáa mítyame gríéégomudítyú cáhcujtsó imiáámé iíjcyame tsúúcajátújucu Píiyéébeke úráávyehíjcyáme. Áhduréhjáa diityédítyú walléémú avyéjúmhéjíívú nééme cáhcujtsóhi.

5 Ááneríhjyáa tééjá túkevéjtsosje cáhcújtsotúmé iñómiutááváne juváñeri átéreéje óvéhe múnáa péhíjcyámeke iújcúmemá técoomí múnáake iífbórínútsihdu Jatsóo jávú péé Páávorómútsí néhcovu diityétsikye itsájtye técoomí avyéjujté éllevu.

6-7 Aaméhjáa diityétsikye iájtyúmitúnéllii diibye Jatsóokéréjuco tsijtye cahcújtso múnáama tsájtyene diityé éllevu. Áámekéhjáa diityédívú iúújetétsóne néémeé:

—Éhne míamúnáake tútavátsohíjcyamútsíhy Páávorómútsí Tsíírama wájtsímuútsikye áánu Jatsóó ihjyávú tsaimiyé iwáátsúcúpéjtsóne tsaméhjíjuco ihjyuváné imityúné mee romáánómú avyéjúubé taúhbajúúnetu. Nehíjcyámé tsíjpíá avyéjuube iíjcyane Jetsóo.

8 Ehdúlhjáa ditye nééne técoomí avyéjujtémá tsijtye tétsii iíjcyámeke múhdurá pajtyéhi.

9 Árónáacáhjáa diitye Jatsóómú műu áhdómeídýu meenú ditye iácádsíjcaáyo diityéke. Ahdújucóhjáa ditye ácadásjcaáyóne.

Páávorómú Beréari iíjcyane

10 Áijyúhjáa tépejco cahcújtso múnaa ijchívyetsó Páávoroo, Tsííraá, íjcyámutsikye diityétsí ipyéé Beréavu. Áamutsíhjyáa téhullévú iúújetédú péé imúnáá pihcyclávejávu.

11 Tsáháhjáa tétsíi múnaa Tetsaróonicá múnaadú néétune. Ímíhyéhjáa lleebúcunúhjcyámé dityétsí úwaabóne. Aaméhjáa néhcohíjcyá Piívyéébé ihjyú uubálle múnaápe cáatúnuhjcyánéhjí pañe iwáajácu ímiááné tehdújuco dityétsí úwáábohjcyáhjchííjyu.

12 Áamedítýuhjáa mítyame cáhcujtsó jodíómuu, gríéégómuu, íjcyame wapííumumáyé avyéjúmhéhjíuvú nééné walléemu.

13 Aanéhjáa tsúúca Tetsaróonicárí íjcyame jodíómú waajácú Páávoro Beréari úwáábohjcyáné Piívyéébé ihjyu. Áánéllihiyhéhjáa téhullévú ipyééne tsiiné iibórínutémé diityéke.

14 Áánéllihiyhéhjáa iicuí wallóómé Páávoroké dibye ipyéé móóá úniúvú tétsihyúré Beréavu Timotéomútsí Tsííráma cőevánáaáca.

15 Áabekéhjáa pícyohjémé Atéénavu. Aaméhjáa óomímyeke neebe ditye iñéé iicuí dityétsí ipyéé diíbye éllevu.

Páávoro Atéénari

16 Áamutsikyéhjáa téhmeebe iitehjcyá mítyane técoomiyí ditye dúúrvahjcyáné njycotajteke.

17 Aanéhjáa múhdurá iitsúcunúnellíi tééneri ihjyúvahjcyaaabe imúnáama tsijtye Piívyéébeke dúúrvahjcyámema pihcyclávejá pañévu. Ihdícyátsihjívuhjáa icybáuúvémema ihjyúvahjcyaaabe tééneri.

18 Áabemáhjáa ‘epicóóreo’ némeíñé uwááboju úráávyehjcyámema tsijtye ‘ejtóico’ némeíñé uwááboju úráávyehjcyámé ihjyúvahjcyáhi. Áamedítýuhjáa tsataate néjcatsíhi:

¿Muhdúami tsáama áánu líhjuuwábá meke nehíjcyaj?

Aánetúhjáa tsijtye nééhií:

—Tsííñé piivyéébémé ihjyú uubálle múnáajpíubá diíbye. Ehdúhjáa nehíjcyámé Páávorodítýu dibyée Jetsóó dsíjíveebe böhíibedítýu íjcyáné uwááboju úubállehjcyánéllílhye.

19 Áabekéhjáa tsajtyémé ipityáócatsíhjcyátsihvu ‘Areóópago’ némeítsihvu. Áánemáhjáa diíbyeke néémeé:

—¿Aca tsá műúhakye u wáájácútsóityuró ímíñeuvú béhné uwáábójuma u tsáánevú?

20 Muurá műúhakye u néhíjcyáné tsáhái tsáijyúubáré muha melléébotúne. Áánéllíi muha méimíllé mewáájacúné ímíñeuvú iiná nééiyóné műúhakye u néhíjcyáne.

21 Ehdúhjáa diíbyeke nééme Atééna múnáama tsííñé iinújí múnaa íjcyame. Aaméhjáa iinerí íjcyatúmé paíjyuváré úbállécatsíhjcyá páhduváré nééné uwáábó illéébone.

22 Áámekéhjáa Páávoro nééhií:

—Ámuúha Atééna múnaaj, muurá ó waajácú ámuha panéváré tsíñehjí mecaánivahjcyáne.

23 Muuráhjáa ámuha medúúrvahjcyátsihjíri o péhíjcyaaabe ó ájtyumí iicúvé waijí hallútú illu nééne cáatúnuumeíñé: “Mewáájácútúné Piívyéébé

wáabyuta." Aane muurá díibyedítýú ámúhakye ó úwáábohíjcyá eene díibyeke wáájácútuméré ámuha medúúrvahíjcyáábedítýu.

24 Diibye ihdu Píívyéébe páneerée múhdúné tsíeméné ípívyéjtsoóbe. Diibyeé muurá ípívyejtsó iíñújima páneere iévéhóówari ijcyanéhji. Áánellii páneere ijcyá díibye tájpíye. Aabe tehdu apátsiýé ijcyáiyónejíí míamúnaa méenúné duuruvájá pañe. Muurá ihdu ihdícátsihjírígé díibye.

25 Aabe tsá mutájpí ijcyatúne. Muurá ihdu díibyedítýúré tsááne böhíima méijcyáhi. Áhdure panéváré íñe múhduná tééne tájpí meícyahíjcyáné díibyedítýúré tsááhií.

26 Muuráhjáa tsáápihídítýúré íñe múhdumé iíñújiri meíjcyámeke lliyaatétsóobe. Áánemáa ihdétújuco dibye éevecúné kiáhjí meíjcyáíñé müijyúhaja.

27 Ehdúu méénuube díibyedi meítsámeíhíjcyáné níjcáutu ihstsútúnetu mewáájácu méhdityu kiá ijcyátúróóbeke.

28 Muurá díibyedítýúré tsááne böhíima méijcyá éhnéhjáa tsaate illu néhduú: "Muha méijcyá Píívyéébej tsííme."

29 Aane tsúúca díibyej tsííme meíjcyame tsá meítsúcunúityuró eene panévatúré míamúnaa oórotuu, néewáyutuu, dsíidsituu, nícyohíjcyánehjídú Píívyéébe nééneé.

30 Muuráhjáa ihdu éíjyuúvú pevénéré iitécunúhíjcyáabe míamúnaa iwáájácútúné hallúri ehdu méenuhíjcyáne. Árónáa ícyooca pámeere míamúnáake neebe ímityúné meícyahíjcyáné meíhvéjtsoki.

31 Muurá muhdú meícyahíjcyáné iwáájacúdú mééma imíbájhóibye ípyée imyémenuube Jetsóoj tééveri. Aanée muurá meke waajácútsoobe díibyeke iböhíitsóneri.

32 Ehdúhjáa Páávoro dsíívémé tsiiñe böhíínetu ihjyúváneri illure tsaate uuhíváte díibyedi. Áanetúhjáa tsaate nééhi:

—Muha ihdu méimillé tsííyu tsiiñe téénetu u ihjyuváné melléébúcunúne.

33-34 Áámedítýúhjáa tsúúca tsaaté múnaa cáhcujtsómé díibyema nahbévhíjcyáhi. Áámémáhjáa ijcyáabe Dionúitsio teene 'Areóópago' némeítsihvu dóbéévehíjcyáméejpi. Áhduréhjáa 'Dáámari' némeíllemá tsíjtyehjí ijcyá diityéma.

18

Páávoro Coríítori

1 Aanéhjáa Páávoro teene Atéénatu péébe úújeté Coríítovu.

2 Átsihdyúhjáa aahívetéébé imúnáajpi Akíírake Póótó iíñújí múnáájpiíkye. Téijyúhjáa téhdure botsii wajtsíibé Itááriá iíñújitu mewa Piritsírama, Ávyéjuubeváá Cáráóódio pámeere Róómári ijcyáné jodíomú ijchívyeíñé néénetu tsáámutsi.

3 Aanéhjáa Páávoro diityétsimáyéjuco ijcyane diityétsikye íwákimyéityu ipiáabo téeméné wákimyéí imyéénuhíjcyánélliíhye. Aaméhjáa méenuhíjcyá cuwájaanédú nééné nujúwááne.

4 Áijyúhjáa ténevá wáyeéévéjcoojívadú pehíjcyáabe imúnaa jodíomú pihcíyáávejávu. Aabéhjáa úwáábohíjcyá Jetsóodítýú ijcyáné uwááboju imúnáama tsíjtye imúnaa ijcyáutróomeke ditye icyáhcújtsoki.

5 Áánáacáhjáa tsúúca Tsííramutsi Timotéoma wajtsí Matsedóóniá iiñújitu. Áijyúhjáa Páávoro tsanééríyé uwáábori íjcyaaabe nehíjyá imúnáake diibyéjuco Jetsóó dityée témehíjyaaabe Críjto Mépájtyetésoobe íjcyane.

6 Ehdúhjáa dibye néérónáa diibyedítýu nehníwu ihjyúváme. Áánélliihyéhjáa illuréjuco dibye diityédítýu ipyéé íwajyámú wátsóújcoobéré nééneé:

—Árone tsáma ámúhá hallúriyéjuco teene ámuha med síjivécooca meicúbáhrámeíñi. Tsá táhallúrí tene íjcyatúne. Ahdícyane jodíómú íjcyátúróme éllevúréjuco o pééiñe diityékeréjuco o uwááboki.

7 Ehdúhjáa iñééne illuréjuco dibye tééjatu íjchivýéne. Átsihdyúhjáa péébe úújeté Jójto jávú teenéhjáa pihcyáávéjá únúrífé íjcyaaabe tsúúcajátújuco Píívyéébeke dúúrvahíjyáábe jávu.

8 Áijyúhjáa teene pihcyáávéjá avyéjuube ‘Críjpoó’ némeíibyé cáhcujtsós Jetsóodítýu íjcyáné uwááboju pámeere ihyákíuma. Aaméhjáa tsójstsámeíhi. Áhduréhjáa tsijtye Coríító cóómi múnáadítýu cáhcujtsós Métsótsámeíhi.

9 Átsihdyúhjáa Páávoródívú tsápejco Jetsóó naavédú nééné pañe ibóhówáávéne néé dííbyeke:

—Imichi díícyáne éhniíñevu dúwááboco iñerí illityétuubéré.

10 Ijcyámé mítyame ícyoomiyí tahñéjté íjcyáimye. Áánéllii ehdu uke o nééhií. Áábeke o íjcyátúcoacájíiva müha uke muhdú méénuúhi.

11 Ahdújucóhjáa tsáné pihcyábaj piinévú tétsii Coríítori íjcyaaabe diityéké uwáábohíjyáné Píívyéébe lhjyu.

12 Áijyúhjáa Acááyá iññújí avyéjuube Garióó íjcyánáa tsaate imúnaa jodíómú cáhcújtsotúmipityácójcatsíñi Páávoróké ékeevéhi. Áábekéhjáa tsajtyémé dibye ávyéjúúbe éllevu dibye ímítunéhjí ímíbáchohíjyátsihvu.

13 Áánemáhjáa dííbyé hallúvú úúballémé dííbyeke. Nééméhjáapeé:

—Áánu métaúhbaju nééné tsijíjtoriyé míamúnáake úwááboobéré pehíjcyá dityévá Píívyéébeke idyúúrúvaki.

14 Ehdúhjáa Páávoró hallúvú ditye úúbállénéllii dibye íhjyúváiyóné ihdéré diibye ávyéjuube Garióó diityéké nééhií:

—Ihdyúhde tehdújúcooíyó dííbyema o ímíbájchóyóné dibye ímítuné méénuca.

15 Áánetu ámúhá taúhbaju nééné tsijíjtoriyé dibye tsáápihdítýu íjcyáné uwááboju úwáábohíjcyáhchjíí wa ihdyu ámuháyé chooco méímíbáchojátsi. Tsá o ímíilletü átéreénenéhjí o ímíbajchóne.

16 Ehdúhjáa iñééne illuréjuco dibye diityéké wálloone tétsihdu.

17 Áróñáacáhjáa pihcyáávéjá avyéjuube Tsójtenéké tsaate gríéégomu iékéévéébeke wápáajcó diibye ávyéjúúbé úmiwávu. Áróneríhjyáa tsá dibye iícúvetúne.

Páávoro Ajtiokííavu ióómítsihdyu tsiiñe uwáábovu pééneé

18 Aanéhjáa Coríítori tsúcázá Páávoro ícyahíjyáhi. Aabéhjáa tétsihvu ‘Tséékeréa’ némeí mujcovú bérörmeí tsanéhjáa ímíáánetúré imyéénuíñé iñéené uubálle. Ehdúhjáa méenúmeíibyé Tsííriá iññújivu ipyéétúné ihde. Átsihdyúhjáa botsíi tétsíi cahcújtsos múnáake ipityájcoone peebe Akiíramútsima tsahííyi teene Tsííriá iññújivu.

19 Aaméhjáa Éépetsovú úújeté tétsihvu Akííramútsí mewa Piriitsírama cónéváítsihvu. Átsihvújháa Páávoro imúnaa jodíomú pihgáávavéjávú péébe úwaabó tééjavu pihgáávavémeke.

20 Áábekéhjáa neerómé dibye tsuucájááneuvú dityémá iijcyaki. Árónáacáhjáa tsá dibye ímíllétúne.

21 Áánemáhjáa diityéké pítájcoobe nééhií:

—Árónáa ó imíllé o pééne Jerotsaréevu. Aabe óvíi Píívyéébe ímílléhajchíí tsiiñe ámúhakye ó uujeváhi.

Ehdújháa iinééne péjúcoobe tsahíiyí teene Éépetsovú. Áánetújháa Akííramútsí díbyedítyú coévá tétsihvu.

22 Aabéhjáa Tsetsaréevu úújetéébé tétsihdu botsíi péé Jerotsaréeri ijcyáné cahcújtso múnáa éllevu. Átsihdýuhjáa peebe Ajtiokííavu.

23 Átsihyílhjáa tsúcájá iijcyátsihdu idyé tsiiñe pehíjcyaaabe Garáátsiámá Píírijá iinújícuri ijcyáné cahcújtso múnáake tsápíjtsoobéré técomívádu.

Éépetsoví Apóóró úwaabóne

24 Áijyújháa Arejadriiá cóomi múnáajpi jodíomuube Apóóró teene Éépetsovú wajtsíhi. Aabéhjáa imíá uwááboobe ijcyaaabe mítyane waajácú Píívyéébé ihjyu.

25-26 Aabéhjáa úwáábohíjcyá muhdú Jetsóoke meúráávyejító tsaate díbyeke úwaabóne. Úwáábohíjcyaabéhjáa apááñéré Jóáápe tsótsohíjcyánetu ijcyáné uwáábó iwáájacúné imúnaá pihgáávavéjá pañévú iinerí núhnévétuubére. Aanéhjáa dibye níjkevadú Akííramútsí díbyeke ihjyávú itsájtyéne botsíi imíñeeuvú úwaabó muhdújháa Píívyéébe Jetsóoj tééveri mééma méénune.

27 Aabéhjáa imíllé Acááyá iinújívu ipyééneé. Aanéhjáa cahcújtso múnaa imí iijtsúcunúnellíi caatúnú waajácuháámi téhullé cahcújtso múnáa éllevu ditye tsaímíyé iwáátsúcúpéjtso díbyeke. Aabéhjáa téhullévú úújetéébé Píívyéébere túkévéjtsónéri piáábohíjcyá mítyane cahcújtso múnáake.

28 Aabéhjáa imúnaa jodíomuke nehíjcyá diibyéjuco Jetsóó Críjto Mépájyetétsobee ijcyane Píívyéébé waajácuháámitúu tene néhdújuco. Ehdújháa dibye néenéllíi tsáhájuco ditye iiná néétune.

19

Páávoro Éépetsoví

1 Aabéhjáa Coríítori ijcyánáa Páávoro ijchí iinújiri pehíjcyaaabe úújeté Éépetsovú. Átsihyílhjáa ijcyámé tsaate Píívyéébé cahcújtso múnaa Jóááuvú uwáábó úráávyejícyáme.

2 Áámekéhjáa neébe:

—¿A ámuhápe Píívyéébeke mecáhcújtsotujkénúijyu tsúúca díbyé Apíichó ámúhá pañévú úcaavéhi?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Tehdu muha mewáájácúnejíiva díbyé Apíichó ijcyane.

3 Áánélliihyéhjáa neebe diityéé:

—¿Acáá iiné uwáábórá ámuha mecáhcújtsóne métsójtsótsámeíhi?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Mu ihdyúu éhne Jóááuvu tsótsohíjcyáné uwáábo.

4 Áánéllihiyéhjáa neébe:

—Ímiáánéjucóhdée diibye Jóáa tsótsohíjcyáné ímityúné iícyahíjcyanéhjí íhvéjtsómeke. Árónáacáa ihdyu diityéké nehíjcyáabe díibye boone Mépájtyetsoobe Jetsóo úwááboólbyeke ditye icyáhcújtsoki.

5 Áánéllihiyéhjáa botsíi Jetsóoke icyáhcújtsóne tsiiñe tsójtsósámeímyé díibye mémeri.

6 Áámé hallúvúhjáa Páávoro tsáápiitsá hallúvú ihyójtsi ipícyóóne Píívyéebema ihyjúváné tujkéveri díibye Apíichó diityé pañévú úcaavéhi. Aaméhjáa tsíjyúhjiri illéebótúrójhjiri Píívyéebeké duurúvahíjcyáhi. Áhduréhjáa téenere túkévéjtsóneri úubállehíjcyámé díbyée diityédívú úwááboju böhówajtsóne.

7 Aaméhjáa diitye Píívyéebé Apíichó diityé pañévú úcaavémé 12-meva.

8 Aanéhjáa Páávoro pápihchúu nuhbává imúnaa jodíomú pihcyáávégája pañévú úwáábohíjcyá iínerí núhnévéetuubére. Aabéhjáa míamúnáake téibúwáhtsohíjcyá Píívyéebé avyéjú icyánejcívu.

9 Árónáacáhjáa tsaate tsá ímilletü icyáhcújtsóne. Aaméhjáa nehníwu ihyjúvahíjcyá teene Jetsóodítýú íjcyáné uwáábotu pámé úmiwávúre. Áánéllihiyéhjáa Páávoro diityédítýú péé pámeemáyé cahcújtsó múnáama 'Tirááno' némeílbyé uwáábojávu.

10 Aabéhjáa tééjavdréjucu diityéké úwáábohíjcyáné míñéécú pijcyába. Aanéhjáa tsúúca pámeere Áátsiá iiñúji múnnaa lleebójucóó Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju díbye úwáábohíjcyáne. Áhduréhjáa tsijtye jodíomú íjcyároméhjí lléebóhjáa.

11 Ajiyúhjáa díibyej tééveri Píívyéébe méénuhíjcyá mítyane méénúráityúronéhjí.

12 Ávyetáhjáa díibye miñúbajáánema íwajyámúúné chéméméhjí éllevu ditye tsájtyéróneri tsúúca böhíhíjcyámé. Tsaaté pañéhjáa naavémú íjcyároméhjí ichívyehíjcyáhi.

13 Ajiyúhjáa tsaate téhullé múnnaa jodíomú naavémuke tsaaté pañétú ichívyétsohíjcyámé imíllerá Jetsóo mémeriyéjucu iíjchívyetsóne. Aaméhjáa néjcatsíhi:

—Ménée tsaaté pañétú ditye iíjchívyé éhne Páávoro úwáábohíjcyáabe Jetsóo mémeri.

14 Ehdúhjáa imíllerómé imyéénune jodíomuube Etséébá llúúvájté avyéjúúbej tsíimé 7-meva íjcyame.

15 Aaméhjáa tehdu méénúrónáa tsáápi pañétú diibye naavéné nééhií:

—Muurá ó waajácú Jetsóoke. Áhdure ó waajácú muubá Páávoro íjcyane. Áánetu Ɂmuutá ámuúha?

16 Ehdúhjáa néébere diibye míamúnáajpi naavéné ípañé íjcyáabe diityéké méénúnetu illréjucu ditye wááne tééjá pañétú íévejtéhjíréjucu wájyamúúvatúmé díbye túuvátsónéhjíma.

17 Aanéhjáa pámeere Éépetso múnnaa jodíomumáyé tsijtye jodíomú íjcyátumé iwáájácúneri mítyane iillityéne Jetsóoke ávyéjutsóhi.

18 Áhduréhjáa tsaate cáhcújtsójúcóiomedítýú úubállehíjcyá iíhdéhjáa ímityúné iícyahíjcyanéhjí.

19 Áánetúhjáa ápííchojte ténéhjí waajácúhaamíné illréjucu cójvajtsóné pámeere iíténeríye. Ááné pañéhjáa iítsúcunúmé dsíidsi wágooovéné 50 míi.

20 Ehdúhjáa téijyu Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju tsújaavé pámehdívúre.

21 Áané boonétuhjáa Páávoro íjtsámeí Matsedóoniámá Acááyá iñújíicú iáhívetétsihdu botsíi Jerotsaréevu ipyéeiñe. Áhduréhjáa nehíjcyáabe teene Jerotsaréetu ipyéeiñe Róómávuú.

22 Áánéllihiyhjáa ihde wálloobe ípiáábojtétsikye Matsedóóniávú Timotéoma Erájtomútsikye. Áanetúikyhjáa tsúcájá coévaabe Áátsiá iiñújivu.

Éépetsórí ditye iibórívaténe

23 Aabéhjáa Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju úwáábohíjcyáné hallútú cáhcújtsotúmá pahduváré dáriivehíjcyá cahcújtso múnáake.

24 Tsaapílhjáa 'Deméétrio' némeíbyedítýú tujkévéáne. Diibyéhjáa nícyohíjcyá úwáñfewáánetu 'Diána' némeíñé níjcyota píívyélledi idíllone idyúúrvahíjcyája nááve. Áané hallúvuhjáa mítyane dsiidsívhahíjcyámé pámeere íwákymyéi múnáama.

25 Aabéhjáa pámeere múhdumé téeménéhjí wákímyeíhíjcyámeke ipílhjyúcúne nééhi:

—Muurá ámuha méwaajácú íñe mewákímyeímyé tsaímiyé meícyahíjcyáné iiñetü píhtotúme.

26 Aane živeekí Páávoro nehíjcyá íñe menícyohíjcyámé píívyéébe íjcyatúne? Ehdu iñééneri muurá mítyámekéjucu dibye tsíñejcvúré ihúwajtsóne. Aane muurá tsá apátsiýé ichii Éépetsórí dibye tehdu méenutúne. Muuráhjáubá páneeréjucu Áátsiá iiñújíri ehdu dibye ménunue.

27 Aane múhdurá teene méémaá. Muurá méwákymyéi tééne tájpíjyuco meícyahíjcyáné méhdivu wágooóváiyáhi. Áhdure diille ihstsútulle píívyélleke Áátsiá múnáama pámeere iiñújíri íjcyáné míamúnaa dúúrvahíjcyálle ja tsáhájucu böhówaúcunújúcóiityuróne.

28 Ehdúhjáa dibye néénélli tsijtye ícyáyobáávaténe illu wáñejcóihi:

—iñóóoj, ehdíívájullé tsáma ihstsútulle Epéétsiomú piivyéllé Diánaj! Ehdúhjáa iwáñéjcóne néémeé.

29 Áíjyúhjáa ihdyu kiávú técoomiyí míamúnaa iibórínújcatsíhi. Áánáacáhjáa Matsedóoniá múnáájtétsí Gááyóma Arijtáácomútsí Páávoróké náhbénuhíjcyámútsikye lliúcuñúmá ditye pihcyáávehíjcyája pañévu.

30 Áájá pañévuhjáa Páávoro ipyééne diityémá ihjyúvatéiyónáa tsá cahcújtso míamúnaa dííbyeke ihvéjtsotúne.

31 Áhduréhjáa tsaate Áátsiá iiñújí múnaa ávyéjute dííbyeke wáájacumé néé tsaatéké ditye iñéé dííbyeke téhullévú dibye ipyéétuki.

32 Áánáacáhjáa ihdyu míamúnaa iibóriba teene pihcyááveri íjcyame. Aanéhjáa mítyame tsá wáájácutú iiñéllihiyé ímichi ipihcyaaavéne.

33 Áánáacáhjáa tsaate jodíomú imúnáajpi Arejáádoróké cátujcú dibye diityé úmiwávú ipyééne iihjyúvaki. Ahdújucóhjáa iihjyúva dibye íhyójtári diityéké néérone cuúváehulléréjucu ditye íjcyaki.

34 Árónáacáhjáa 'dájí' néétune tsiiñe illu wáñécohíjcyáme:

—iñóóoj, ehdíívájullé tsáma ihstsútulle Epéétsiomú piivyéllé Diánaj! Ehdúhjáa iwáñéjcóne nehíjcyámé míñéécu hóórá hajchótá jodíomuube dibye íjcyane iwáájácúnema.

35 Áámekéhjáa técoomí avyéjuube idyááívyétsómeke nééhi:

—Ámuúha tamúnaa íñe Éépetsoí meíjcyamej, pámeere muurá waajácú éhnée cáámetu áákityéné neewáyú píiyélle Diánadi medíllóné duurúvaja méhójtsí pañé íjcyane.

³⁶ Aane tehdu múha tóónúiyónejí vari. Áánéllii illuréjuco metáchúréévéne cùuvéhulléréjuco meíjcy. Aame iiná méemeenújúcohdi imíñeúvú íjtsámeítýume.

³⁷ Muurá íjtyétsikye ílllevu ámuha metsívamútsí tsá iiné imityúné méenutúne. Áhdure tsá dityétsí méduurúvaja tútavájtotsúne. Aamútsí muurá tsá iiná imityúné ihjyúvatú mépiiyélledityu.

³⁸ Ahdícyane Deméétrio iwkimyéi múnáama tsaatédityú imityúné iiyáculuhajchíi óví péé ténehjí imibájcho múnáa éllevu teene iimibájchoki. Muurá téenéllii ijcyáné ténehjí imibájchotsíiji.

³⁹ Áánetu ávyétá ihnáhó néene íjcyáhajchíi műu ihvejtsó páñétuéhullévú tene iimibáávyeki.

⁴⁰ Muurá ícyooca ápichó néene máhallúri téénetu menéétsámeítýone. Tsá muurá iiná menééítýuró íñe ícyooca pájtyene páñétúejte meke dílloca.

⁴¹ Ehdújháa iinéene illuréjuco dibye diityéké tsújaúcúne.

20

Páávoro Matsedóóniámá Gréétsiá iñújí:cívú pééneé

¹ Aaméhjáa iibórínújcatsíñetu ihvetédú Páávoro cahcújtsa múnáake ipihjyúcúne tükévejtsóhi. Átsihdyújháa diityéké ipityájcóne Matsedóónia iñújivúréjuco dibye pééneé.

² Aabéhjáa téhullé cahcújtsa múnáake áahíveebe diityéké tsapítsohíjcyáhi. Átsihdyújháa péébe Gréétsiá iñújivu iúújetétsihy iijcyá pápihchúu nuhbáva.

³ Aabéhjáa tsahíiyí Tsííriá iñújivu pééiyónaa tsaaate imúnaa díbyedityú imityúné pitýajcáméiñé iwáájácúne íjtsámeítýé Matsedóónia iñújivúré tsiiñe ióomíñé íjchityu.

⁴⁻⁵ Áábemáá o pééíñáa móltsikye náhbenuímé móltsí ihdéjuco Tóróóavu ipyééne téhullét móltsikye téhmeténé illúume: Beréa múnáajpi Tsóopatee, Tetsaróonicá múnáajtetsí Arijtáácomútsí Tsegoo domaa, Déébé múnáajpi Gááyoó, Timotéoo, Áátsiá iñújí múnáajtetsí Tííkicyómútsí Tóróópimómaa, éhdume.

⁶ Áánetúikyée muhtsi mecóévamútsí órityúne pááá májhómeihíjcyáné wañehjí pajtýétavu botsíi Pirípotu tsahíiyí mepéémutsi méújeté tsáhojtsíj coojívatu diityédívú Tóróóavu. Átsihyíi muha méijcyá tsané tsemáána.

Páávoro Tóróóa múnáake áahívéné

⁷ Aamée muha tsemááná déjúcóovejcójí medóbéévéne pááá mémajchó Jet-sóó dsíjivé meítsaavéne. Áijyúu Páávoro úwaabó ávyeta pécójpíñévújuco tsíijyu muha mepéjúcóiñélliíhye.

⁸ Téijyúu muha médóbeeév cáámééhó pañevú peetéháñej tééveri.

⁹ Áánáacáa ováhtsawu ‘Eóótico’ némeííbyé ácuúcunúhíjcyá páhoowa nétsihyi. Aabéhjáa icyúwaiñúné hallúrí baavu áákityéébé dsíjivéhi.

¹⁰ Áánéllihíyee Páávoro iicuí iñúityéne díbyeke iámabúcúne nééhií:

—Méíllityédíne. Muurá ihdyu böhíiroóbe.

11 Átsihdyúu tsiiñe cáámevu nérívyéébema muha pááa mémajchó Jetsóó dsíjivé meítsaavéne. Ááné boonétúu idyé tsiiñe íuwáábó cámahjácoobe tsitsijnécu. Átsihdyúu illuréjuco muha mepééneé.

12 Áanétúu tétsíi múnaa ihjyáhañévuréjuco péémemá diibye ováhtsáwu pééneri mítyane ímíjyuuvéme.

Tóróóatu Miréétovu ditye pééneé

13 Aamée muha mepéjúcoónáa Páávoro múúhadítýu coévéa tétsihvúré Tóróóavu ijchityúré ipyéé Atsóovu. Áanétúu muha íhde cíujúwámiri mepééme méúújeté técoomívú tétsihdyu díibyeke muha meújucu.

14 Aamée muha técoomítýu díibyeke meújcuñútsihdyu mepééme méúújeté Mitiréénevu.

15 Átsihdyúu muha mepééme tsíijyu 'Kíeo' némeíñé caapáhó tujkvetu mepájtyeme tsíjcyooji méúújeté 'Tsáamo' némeíñé caapáhó mujcóvu. Ámujcótúu muha mepájtyeme mécúwaté Trojííriovu. Ááné tsíijyúu botsíi muha méúújeté Miréétovu.

16 Ehdúu muha mepéhíjcyánáa Páávoro íjsámeí Jerotsaréeri muha Pejtecojtéé wañéhjí mepájtyeíñe. Áánellíihyéikyée tsá dibye ímíilletú muha Áátsiá iiñújiri íjcyacóomí Éépetsóvú mepééne iiçí muha téhullétú meóómítýu rónellíihye.

Páávoro Ihjyuváné Éépetsó cahcújtso múnáá túkevéjtsojtéma

17 Aabée Miréétori íjcyaaabe píuvá Éépetsóri íjcyáné cahcújtso múnáá túkevéjtsojtéke.

18 Áámekéé neébe:

—Ámuha muurá méwaajácú muhdúhjáa Áátsiá iiñújivu o wátsítujkénúijyu o ícyahíjcyáne.

19 Muuráhjáa tamúnaa jodíomú íjcyarómé oke páhduváré dáríívéneri táméíbyéré Píívyéébé wákimyéí ó méénuhlíjcyá iiñá néétuubére.

20 Árónáacáa tsá o íhvététu ámúhakye piáaboíñé patsíhjivávúré uwááboobéré o péhíjcyánetu.

21 Aabée ámúhakye pámeekéré tamúnaa íjcyátúrómhjima ó nehíjcyá ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne Máavyéjuube Jetsocríjtoke mecáhcújtso ímí Píívyéébema ámuha meíjcyaki.

22 Aabe iñe ícyooca tsiiñe o péé Jerotsaréevu Píívyéébé Apííchó oke túkevéjtsóneri muhdú táumíwa íjcyane wáájácútúúbe.

23 Muurá pahúlleva o péhíjcyá coomíjivu téénere Píívyéébé Apííchó tsúúca oke waajácutsójúcoorá Jerotsaréevu oke ditye cívéhoojánuube o ícúbáhrámeíñé.

24 Áróneri tsá o áábímyeítyúne. Apááñéré ihdyu ó imíllerá Píívyéébée meke iwájyúne mééma mepájtyetéíñe méénúné uwáábojúvú Jetsóó oke níwááveíñúné o níjkeváne.

25 Ahdícyane ámúhakye o néé iñe múhdúmémé piinévú Píívyéébé avyéjutu íjcyáné uwááboju uwááboobéré o péhíjcyámé ámuha oke maájtyumíjúcoóítýúne.

26 Téhdure ámúhakye o néé ámuha mewágooóvéhajchíí tsá táhallúrí tene íjcyáityúne.

²⁷ Muurá tsúúca páneere ámúhadívú ó böhówajtsójúcoorá muhdú Píívyéebé íjtsaméí ijcyane.

²⁸ Ahdícyane tsáma téibúwá méíjcyaco ámuha uwááboje meíjcyame. Ímíñeuvú météhmeco cahcújtso múnáake Illíí Jetsóo tujpácyó wágooóvénej tééveri dibye újcúmeke. Muurahjáa diityédívú ámúhakye níwááveebe Íapíchøj tééveri diityé túkevéjtsojte ámuha meíjcyaki.

²⁹ Árónáa ó waajacú íchihdyu o péené boone tsaate mühdurá iuwáábóneri illure diityéké tútavájtsóíñé éhne műúne oo híibyé obéjámuke tútavajtsódu.

³⁰ Áhdure ijcyáimyé tsaate ámúhadítýüré ímiá uwááboju tsijíjtoriyé átéreñehjí uwááboimyé. Ááneri illure cahcújtso múnáake műjtátsoimyé.

³¹ Áánéllii tsáma téibúwá méíjcyaco éhnée pápihchúú pijcyábá hajchótá tamaatyóo o wáágóóne ámúhakye o uwáábohíjcyáné meítsáávénema.

³² Ahdícyane ámuha Píívyéebéjéte meíjcyame óvíi díibye tájpiyéjuco ámuha meíjcyane meke iwájyúne dibye ácuhiíjcyáné uwáábójú pañe ihstutúmeréjuco.

³³ Cáhawáá méíjtsúcunuj, tsáháa muurá o ijyácunútú oke tsaate dsíidsidívú áhdoobe ehnéva múnáajpi o ijyáabe ímiá wajyámuma o ijcyáiyóneri.

³⁴ Muurahjáa ámuhyáé wájácú menééne oore tsáávanéréi ó wákímyeihíjcyá óoma ijcyámema muha mepihítone meújcuki.

³⁵ Aabée muurá ámúhakye panévatúré ó uwáábohíjcyá muhdú mewákímyeiyóné idáátsóméhjike mepiáábo éhnéhjáa Ávyéjuube Jetsóo illu néhíjcyáné o itsáávénema: "Muurá tsaatéké tsíeménevu ájcume imíjyúuvéiyá ditye ájcume imíjyúuvéené ehnííñevu."

³⁶ Ehdiú diityéké iñétsihdyu Páávoró Píívyéebema iihjyúva mímóúuvénéllii muha téhdure mémímóuuuvéhi.

³⁷ Áabékée pámeere ikímóóvéné ámábiñúhi.

³⁸ Aamée műúhakye pícyohjé cùújúwamívú dibyée 'tsáhájucoubá tsiiñe oke ámuha maájtyúumítyúne' nééneri kímóóvemére.

21

Jerotsaréevu Páávoró pééneé

¹ Aamée muha tétsihdyu mepéé tsapéhdú 'Cooó' némeíñé caapáhovu. Ááné tsíiyúu muha méúújeté 'Róodaá' némeíñé caapáhovu. Átsihdyúu botsíi muha méúújeté Páátarávu.

² Átsihvúu muha tsíimivúréjuco mepájtyene Peníítsiá iiñújivu péémivu. Áámíriyéjucóo muha mepééneé.

³ Aamée muha 'Chíípere' némeíñé caapáhó náníñéjcuri meííteíñútsihdyu mepéhíjcyámé méúújeté Tsííriá iiñújivu. Aaméikyée muha Tííró mujcójuvu mécátsúuveté tétsihvúu tsane píchuta ijchívyeki.

⁴ Átsihyíi muha tsaate cahcújtso múnáake maájtyúmitémemái méíjcyá tsáné tsemáána. Aamée Páávoróké néé dibye Jerotsaréevu ipyéétu Píívyéebé Apííchóréhjáa diityéké túkevéjtsoneri.

⁵ Aamée muha téoomiyí téhajchótá meíjcyánetu mepéémeke pícyohjémé pámeere mújcojúvu. Áámemáa muha pámeere memíhmóúbáne Píívyéebema méíljyúváhi.

6 Átsihdyúu muha illuréjuco diityéké mepítýájcóne meúcaavéné cíújúwámí pañévu. Ááné tujkéveríjyucóo ditye óomiñe ihjyáhañévu.

7 Aamée muha Tíírótu nihñéréjuco tsahiyíí mepééme mécátsúuveté Toremáidávu. Átsihyíí ijcyáné cahcújtso múnáadívú muha meúújetémema méijcyá tsájcooji.

8 Ááné tsíijyúu muha mepééme méúújeté Tsetsaréavu. Aamée muha mepéé Perípe jávú cahcújtso múnáá túkevéjtsojtéhjáa 7-meva ijcyámedítýu uwáabori úllehíjcyáábe jávu.

9 Áábej tsíimée píinéehójtsímeva walléémú tájívatumé ijcyame úubállehíjcyá Píívyéébere diityéké ájcúné ijtísaméiyi iiñá pájtyeñííew iわájacúne.

10 Aamée muha tétsihyi tsúcázáhrejuco meícyahíjcyánáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Agáábó wajtsí tétsihvu Jodéatu tsáabeé.

11 Aabée műúhakye ááhíveebe Páávoró ocájimííhé iújcumííheri íhyójtsicuu, ijtyúhaácyuu, ijcyane ichiácomeíñe nééhi:

—Píívyéébé Apíichó muurá nehíjcyá illuva ditye íne ócáiimííhé aabájáábeke Jerotsaréevu ichíjchúúbeke ihvétjsoíñé tsííñé iiñúji múnáá hójtsí pañévu.

12 Ehdúu dibye néénéllii muha teene Tsetsaréa múnáama méneerá Páávoroké dibye ipyéetu téhullévu.

13 Arónaacáa műúhakye neébe:

—¿ínerí ámuha mekímoovéné idátsó oke pajtyéhi? Tehdu apááñéré oke ditye chíjchúíñejíívari. Óvíi néhi ihdyu oke illíhyánúhajchíí lliihyánúmé Ávyéjuube Jetsóoke o cáhcújtsóné hallútu.

14 Ehdúu műúhakye dibye néénéllii muha dííbyeké menééhi:

—Óvíkyéhde muhdú Píívyéébe ímillédú ú ijcyáhi.

15 Átsihdyúu muha illuréjuco meímibákímyeñé mepééne Jerotsaréevu.

16 Áámemáa műúhama tsaate cahcújtso múnaa péé Tsetsaréatu. Aamée muha meúújeté Chiíperé múnáajpi tsúúcajátújucóhjáa Píívyéébeke cáhcújtsooobe Natsóo jávu.

Páávoro Jacóóboke ááhívéné

17 Átsihdyúu muha Jerotsaréevu meúújetémeke tétsíí cahcújtso múnaa tsáimiyé waatsúcúpejtsóhi.

18 Ááné tsíijyúu muha Páávoromá máaahíveté Jacóóboke. Áánáacáa tétsihyi pámeere cahcújtso múnáá túkevéjtsoje.

19 Áámedívúu muha meúújetémeke Páávoro úuballé ímíñeúvú muhdúhjáa Píívyéébe jodíomú ijcyátúrómé pañévu dííbyej tééveri méénuhíjcyanéhji.

20 Áánellihyée duuruvámé Píívyéébeke ávyéjújtsomére. Áánemáa nééme dííbyeké:

—Ehdíívane, muúbej. Muurá műhdúné míamúnáajpijyúcooró memúnaa jodíomudítýú cáhcujtsójúcoorómé úraavyépí Píívyéébée Moitséeúvuj tééveri ájcúné taúhajúúne.

21 Aame nehíjcyá úhdityu uuva u úwáabohíjcyáné téénetu műu bójcyúdú pámeekéré jodíomú tsííñé iiñújiri ijcyámeke ditye tééneri iíicuvéjúcótuki. Áhdurévá ú nehíjcyá ditye ihdéuvúu iícyahíjcyajító iíhvéjtsóne iítsíimeke ikíhdyahírotsójúcótuki.

22 Aane íñe ḡmuhdúu teéne? Muurá íñe tsúúca íchihyi u íjcyane iwájácúcooca píhcýááveímye.

23 Áánéllii ú méénuú uke muha menéhduú. Ijcyámé íchihyi müúhadítýú píñéehójtsímeva wajpiimú ípyée ímiánetúré imyéénuñé iñéénéi méénutúme.

24 Áámema tsaméhjí meúcújcatsíñé méímibájchótsaméí duurúvájá lluváabedívú memúnaa méénuhíjcyádu. Ááné boonétú ú áhdoó diityémá ditye ibyéérómeíki. Ajyu úhdytu ihjyúvhahíjcyarómé neé álliúré íjcyáneri iihjyúvhahíjcyáne. Áhdure neeímyé Píívyéebée Moitséeúvuj tééveri ájcúné tauhbajúúné téhdure u úraavyéne.

25 Áanetúu ihdyu tsúúca muha mécaatúnú jodíomú íjcyáutrórmé Jetsóoke cáhcujtsómé illuune imyéénútuki: Tsá ditye níjcyotájteke iíicúvemeíñé iyámeke dóóityúne; tsá ditye tújpacyo dóóityúne; tsá ditye dóóityú dótsohcáorii, ma-jcáruri, dsijivéné iyámeke; tsá ditye tsíjtyéhjíma dómácojcatsíityúne. Ehdúu nééme Páavoróke.

Páavoróké ditye ékeevéné duurúvájá pañévu

26 Ahdújucóo dibye diityémá píñéehójtsímevámá iúcújcatsíñé pééneé. Aaméhjáa úcaavé duurúvájá pañévu iúvbálle tééjá tehméébeke mühdúj coojivatú iímlibájchómeíñé iñíjkévaíñé botsíi páñétúétsihvu Píívyéébeke iíicúvemíñé iyáábeke itsájtyeki.

27 Aanéhjáa tsáné tsemáánatu iñíjkévaíñé ditye nééne tsúúca níjkévaríjyuco íjcyánáa Áátsiá iiñújitu tsááné jodíomú ájtyumí dííbyeke duurúvájá pañé íjcyáábeke. Áábekéhjáa pámeere tétsii íjcyámema páhduváráre idyáriívetsihdu ékeevéme.

28 Áánemáhjáa kéévánécoba néémeé:

—¡Ámuúha ijraéémuj, metsááne müúhakye mépíaabóval! Áánu muurá éhne pahúllevaré úwááboobéré péhíjcyaaabe ímityúné ihjyúvhahíjcyá méiñúji múnáadítýu. Áhdure Píívyéebée Moitséeúvuj tééveri ájcúné taúhbaju nééné tsíjítóríyé úwáábohíjcyáabe. Téhdure ímityúné ihjyúvhahíjcyaaabe duurúvájatu. Áánéréi íjcyáiyónáa muurá íñé íjtye gríéégómuke tééjá pañévu iúácóneri tútavájtsoobe tééjá pañé iñé imityúné úújéityúrotsíi.

29 Ehdúhjáa nééme Jerotsaréríi Éépetsoó múnáajpi jodíomuube íjcyátuube Tróópimómá dííbyeke iájtyúmínellíihye. Aanéhjáa iítsúcunúmé Páávoró dííbyeke úacóné tééjá pañévu.

30 Áánéríhjáa técoomí múnáa íbóriíbaavémé péé teeja duurúvajávu. Aaméhjáa Páávoróké iékéévéébeke lliúcuíñú áachívu. Áánemáhjáa wátajcómé tééjá llehówááne.

31 Aaméhjáa dííbyeke llííhyanújúcóóiyónáa tsúúca úvbálle úújeté técoomí tsodáhómú avyéjúúbedívú.

32 Áánélliihíjháa pámeekéré ítsodáhómuke íavyéjutémá ipílhjyúcúmema dsíñéncunúmé téhullévu. Áámekéhjáa iájtyúmíne íhvétémé dííbyeke iwápáácohíjcyánetu.

33 Átsihdyúhjáa diitye tsodáhómú avyéjuubéréjuco iékéévéébedívú táuhbáné ditye ichíjchu úwáñehíñferi. Áánemáhjáa tétsii íjcyámeke dílloobe muubá dibye íjcyane, áhdure iñé hallútú ditye ehdu dííbyeke méénune.

34 Ááneréjucóhjáa páhduváré mítyane ditye íhjyúváné pañe tsá dibye lléébotú muhdú ditye nééneé. Áánéllihiyhéhjáa itsodáhómuke neebe ditye itsájtye díbyke.

35-36 Áhdújucóhjáa ditye íhcyóómivu itsájtyéébeke tsájá niityéwaahyovú iúújetétsótsihdyu illuréjuco íhbúcuíñúné míamúnaa íjyévé ‘áadikye méllihiyahánu’ néémere úráávyénellíhje.

Páávoro ihyalluvú ihjyuváne

37 Áábekéhjáa ditye ihjyá pañevú ááhívétsóiýónáa neebe diityé avyéjúúbeke:
—¿A tsá o ihjyúváityuróne?

Áánéllihiyhéhjáa neebe díbyke:

—¿Aca eene ú piivyété gríéégómú ihjyúrí u ihjyuváne?

38 ¿Aca tsá Ejílto múnáajpi u íjcyatú éhnée ímítýumeke u újcúmema iinéubárá piívyétúné iiñújivu u pééne ímityúné műúhá iiñújí avyéjúúbedítýu u ítsámeihjícyáabe?

39 Áánéllihiyhéhjáa Páávoro néé díbyke:

—Muurá ihdyu oo jodíomuubéré Tsiriítsiá iiñújíri íjcyacóómí Táátsó múnáajpi. Ahdícyane ihdyu cána óvíjyuco oke daacu tsáraahovú o ihjyúva míamúnaama.

40 Ahdújucóhjáa diibye avyéjuube íhvéjtsoobe niityewááhyó hallútú diityéké íhyójtíri nééne ditye cútuvéhulléré iiíjcyaki. Aaméhjáa dáíiyénenemáyé ihjyúvaabe heeberéomú ihjyúrí.

22

1 Neebéhjápeé:

—Ámuúha tamúnaaj, cáhawáá ímíñeúvú mélleebúcunu ámúhakye táicyánéjcú o úúballéne.

2 Ehdújháa dibye heeberéomú ihjyúrí ihjyúvánellíi ímíñeúvú lleebúcunumé díbyke.

3 Áámekéhjáa neébe:

—Oo muurá jodíomuube Tsiriítsiá iiñújívúu Táátsó coomívú oke ditye tsíimáváabe. Ároobée ihdyu ó keemévé íchihvúré Jerotsaréevu. Áábekée oke Gamariéé úwáábohíjcyá méihdé múnáauvhýcháa úráávyehíjcyáné taúhbaju. Aabée ó imíllehíjcyará műhdutú tsaímíyé Píívyéébeke o iičuvéébeke o cáhcújtsóiýóné táíibúuri. Ahdu muurá ícyooca ámuúha.

4 Ároobée táwaajácútubááné ífne ímiájú cahcújtsó munaáhjáa íjcyámeke o dsíívétso ímityúné ó dáríívehíjcyá dityéváa téénetu iihveteroki. Opée ó tsatyéhíjcyá wajpíumumáyé walléémuke ditye icyúvéhoojánuki.

5 Aane muurá llúúvájté avyéjúúbema duurúvájá túkevétsojte waajácú okée waajácúhaamínema iwálloone Damájcori íjcyáne cahcújtsó múnáa éllevu. Aabée téhullévú tsúúca o péé oováa o dóhíñújémeke íchihvú Jerotsaréevu ditye iičubáhraki.

*Páávoro úúballé muhdú Jetsóoke icyáhcujtsóne
(Hch 9.1-19; 26.12-18)*

6 Aanée Damájcovu oke ditye wálloobe juuváyí o péhíjcyárónáa cójíjpiine técoomíj pihiivuréjuco péécutéré óhdivu ávyétá ihnáhó nééne pééte cádiivyéné cáámetu.

7 Aanée oke ijcaáyó baavújuco. Áabékée oke Jetsóó o ájtyúmítuube nééhi: "Tsáo Tsááoroj, ¿iveekíami oke ú pátsáriycyohíjcyaj?"

8 Áánelliihyée o nééhi: "¿Aca múa uu, Ávyéjuúbej?" Áánelliihyée oke neébe: "Oo Jetsóó Natsarée múnáajpi oke u pátsáriycyohíjcyáabe."

9 Aanée téijyu óoma ijcyame teene peete iájtyúmíneri illityéhi. Áromée ihdyu tsá lléébotú dibye óoma lhjyuváne.

10 Aanée awáá ehdu oke dibye néenéllii o néé dííbyeke: "Ávyéjuúbej, jaanéhaca iiná ú imillé o méénune?" Áánelliihyée oke neébe: "Wa ihdyu dipye Damájcovuj. Téhullévú uke neeímyé iiná u méénuúñe."

11 Aabée teene peete muhdú oke táchalluúucú cùuvetétsoobe o hálluvájúcоótúubeke óoma ijcyaméréjuco oke úújetétsóné téhullévu.

12 Ájyíyu 'Ananía' némeílbyé tsáá taéllevu Píiyéébée Moitsééuvuj tééveri ájcúné taúhbaju néhdújuco ícyahíjcyáabeke ímí míamúnaa ijtsúcunúube.

13 Aabée itsááne oke nééhi: "Muúbej, tsúúca ú halluvá tsíiñe." Ehdúu oke dibye néenemáyé iiné imíjyaú ó iitdjucóóhií.

14 Átsihdyúu oke neébe: "Muuráhjáa tsúúcagájtújuco méihdé múnááúvú cáánivahíjcyáabe Píiyéébe uke mémenuné ímiáábé Jetsóoke u ájtyúmíibe lhjyuváné u lléébóne dibye ímillédú u ijcyaki.

15 Áánellii ícyooca pámeekéré dííbyedityú ijcyáné uwááboju ú úubállehíjcyáahi.

16 Ahdícyane iinéri ijtsámeítyuube dííbyedivuréjuco cátóróovéne dííbye mémeri táuméí Píiyéébeke páneere díimítyú dibye iábájíiveki. Áane tsójtsótsaméí." Ehdúu oke neebe Ananía.

Páávoro úúballé Píiyéébe dííbyeke wálloone jodíómú ijcyátúme éllevu

17 Aabée Jerotsaréevu tsíiñe o óomiibye duuruvájá pañévú o úcaávéne Píiyéébema o lhjyúvahíjcyánáa óhdivu böhöwaavéné naavédú nééneé.

18 Áán pañée Jetsóoke o ájtyúmíibe oke nééhi: "Ícúi dipye tsíellevu ichihdyu Jerotsaréetu. Muurá tsá ditye iicúvēityú táuwááboju u úubálléróneri."

19 Áánelliihyée dííbyeke o nééhií. "Ávyéjuúbej, áánerá oke waajácumé ópée dícyahcújtso múnáake pihcyaávejááné pañévú o wápáajcómeke o cúvöhoojánuhíjcyáabe o ijcyane.

20 Áhdurée muurá díwákemyéi múnáajpi Ejtéébá díuwááboju méenuhíjcyáabeke ditye dsíjivétsóijyu diityémá o ijcyáábema tsaméhíjyuco muha tehdu dííbyeke meméénune. Téijyu muurá ó téhmehíjcyá diitye dííbyeke llíhyánúmé wajyámúúne."

21 Ehdúu o néérónáa tsíiñe oke neébe: "Árónáa ú peé ichihdyu tsíhullévú jodíómú ijcyátúrmé pañévú uke o wállóónellíhye." Ehdúhjáa úubálleebe Páávoro.

Páávoro tsodáhómú avyéjíúlbé hójtsí pañe

22 Aanéhjáa dííbyeke illéébúcumúhíjcyáróné kékévánécoba néémeé: ¡Tsáhájuco aabye ijcyáíturóne! ¡Ílluréjuco méllihiyánu!

23 Ehdúhjáa néémere íwajyámúúné cáámevu wájójcoméré téhdure bállijyu wájojcóhi.

24 Áánéllihiyéhjáa diibye tsodáhómú avyéjuube néé ítsodáhómuke ditye iáahívétsó páñeejávú dííbyeke. Áánemáhjáa neebe ditye iwátsíhcyúúbeke idillo iiné hallútú dííbyedítýú ditye ijyácuñuhijcyáne.

25 Ahdújucóljháa ditye iwátsíhcyu dóhjínuube tsaapi tsodáhómú avyéjuube tétsihyi ijcyáábeke nééneé:

—¿Aca ihdyu múúne eene ámuha romáánómuube iíjcyáné waajácúhámima ijcyáróóbeke iiná néétume méwátsihcyúhi?

26 Ehdúhjáa Páávoro nééne tsodáhómú avyéjuube pajtyétsó páñétúéjpihdív. Neebhéjháapeé:

—Tsáma téébúwá díícyaco áábyeke muhdú u méénúlhajchííjyu. Muuráhjáhaca ihdyu romáánómuube iíjcyáné waajácúhámima diíbye.

27 Áánéllihiyéhjáa páñétúejpi ipyééne néé dííbyeke:

—¿Ava úhdi ijcyáné romáánómuube u ijcyáné waajácuhámij?

Áánéllihiyéhjáa neébe:

—Éée.

28 Áánéllihiyéhjáa neebe ávyéjuube dííbyeke:

—Téhdurée muurá mítyane ó ahdó romáánómuube o ijcyáiñé waajácuhámí. Áánéllihiyéhjáa Páávoro nééhií:

—Árónáa ihdyu llihiyomútsidi téhdure tene ijcyánéllii ó néé pañétúejpi o ijcyane.

29 Ehdúhjáa dibye néénéllii íhvejtsómé dííbyeke. Áhduréhjáa ávyéjuube íllityé romáánómuube iíjcyáné waajácúhámíma ijcyáábeke ehdu imyéénúneri.

Jodíomú túkevéjtsojté úmiwari Páávoro ijcyane

30 Ááné tsiijyúhjáa imílleebe iwájacúné ímichi iiné hallútú imúnaa jodíomú diibye Páávorodítýu iíjyácuñúne dííbyé halluvú páhduváré úubállehijcyáne. Áánemáhjáa neebe ditye dííbyedítýú ijcyáné uwáñehííñé itsíñúúne ipíhyúcu pameekéré ávyéjuitéké llúuvájté avyéjuitéma. Áámé úmiwávúhjáa dííbyeke ijyócuçároóbe.

23

1 Aabéhjáa Páávoro diityédívú iiteebéré nééhií:

—Ámuúha tamúnaaj, muurá ijcyoojívújuco Píívyéébé húmíj piinévú tsáháturo ímityúné o méenutúne.

2 Ehdúhjáa dibye néénéllii llúuvájté avyéjuube Ananiá táuhbá tsaatéké ditye iwábáájco dííbyeke.

3 Árónáacáhjáa neebe dííbyeke:

—¿Aca taúhbaju néé muhdú o ijcyane óóma u ímibájchoki? ¿A tsá u wáájácutú teene taúhbaju nééné tsííjitoriyé óhdivu u táuhbáné oke ditye imyéénuki? Uke téhdure Píívyéébe méénuú bañú múnáajpi u ijcyáábeke.

4 Áánéllihiyéhjáa tsaate nééhií:

—¿Aca muhdú eene illure ú uuhiivaté Píívyéébere pícyoobe llúuvájté avyéjuube páñétúejpi ijcyáábedi?

5 Áánéllihiyéhjáa neébe:

—Árónáa tsá o wáájácutú dibye páñétúejpi llúuvájté avyéjuube ijcyane. Muurá Píívyéébé waajácúhámítu nééneé: “Tsá műú ímityúné ílhjyúvatú ávyéjuitédítu.” Ehdúhjáa neebe Páávoro.

6 Botsíkyéhjáa waajácuube tsadotséómuma paritséómúeje diitye ávyéjuje íjcyane. Áánelliihyéhjáa neeve kékévánécoba:

—Ámuúha tamúnaa, oo muurá paritséómú uwáábóo úráávyehíjcyáábé ha-jchi. Aabée téhdure tééné uwááboju ó úráávyehíjcyáhi. Áabeke iñe oke ámuha médillohíjcyá dsíjivémé tsiiñe böhüne o cáhcútsónéllihiye.

7 Ehdúhjáa dibye néénellii diitye ávyéjuje tsaamééré itsípájújcatsíñe illuréjuo pájúvanújcatsíñe.

8 Diityéhjáa muurá tsadotséómú nehíjcyá dsíjivémé böhíjúcootúne. Áhduréhjáa itsúcunúhíjcyámé níjkyéji múnáama panéváré ápííchoháñé íjcyatúne. Áánetúhjáa ihdyu paritséómú cáhcujtsó ténehjí íjcyane.

9 Aaméhjáa ihjyúbari íjcyánáa diitye paritséomudítýú tsaate taúhbájú uwááboje nééhií:

—Muurá tsá áánu iiná ímityúné méénutúne. Áábema tsáijyu múu ímiááné níjkyéji múnáajpi ihjyúvánáa ¿iveekí Píívyéébeke múhdurá médárii veyáihi?

10 Ehdúhjáa ditye táhjájcatsíñeri tsodáhómú avyéjuube iíllityéne iítsúcunú ditye Páávoroké méenúíñe. Áánelliihyéhjáa tsiiñe neeve itsodáhómuke ditye itsájtye biwáhullévúré ihcyóómvu dííbyeke.

11 Ápejcóhjáa Jetsóó dííbyedívú ibóhówáávéne nééhií:

—Imichi díicýáne iíneri áábímyeítyubéré iñe tátuwááboju íchii Jerotsaréeri u úwáábohíjcyádúré idyé dúwááboco Róómárií. Ehdúhjáa Jetsóó néé Páávoróke.

Páávoroké imíllerómé illíthyanúne

12 Ááné tsitsíívevúhjáa imúnaa jodíomú pítyácójcatsíyá ímiáánetúré dííbyeke iidsíjivétsoíñe. Áánemáhjáa néjcatsímyé iinéubará imájchóityúné dííbyeke ilílyánútúné hajchóta.

13-14 Ehdúhjáa dííbyedítýú pítyácójcatsímyé 40-mevá ehnííñevu íjcyame. Aaméhjáa llúuvájté avyéjujtémá ityúkevéjtsojté éllevu ipyééne neeté diityéke:

—Muha ímiááné Píívyéébe lleébónáa mépítyácójcatsí iinéubará memájchóityúné Páávoroké muha mellíhyánútúné hajchóta.

15 Áánellii méneeco tsodáhómú avyéjúúbeke dibye péjcore ámuúha éllevu itsíva dííbyeke. Árónáa ihdyu méneeco dííbyedítýú íjcyáné ihjyu ámuha medílo dííbyeke mepíuváne. Áijyu muha tsúúca máarúcónuu ámúhadívú dibye úújetétúné ihdéré muha mellíhyánuki.

16 Ehdúhjáa ditye pítyácójcatsíñé Páávoró beebe iwáájácúne iicuí tsodáhómú coomívú ipyééne úubálleté diibye iíñahnikye.

17 Áánelliihyéhjáa tsáápiikye tsodáhómú avyéjúúbeke ipíúváábeke neeve Páávoro:

—Áánu ováhtsáwúuke tsajtye páñétúejpi ámúhá avyéjúúbe éllevu dibyévá iináhjáubá iúubálle dííbyeke.

18 Ahdújucóhjáa dííbyeke dibye tsájtyene ávyéjúúbe éllevu. Aabéhjáa neeté dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, éhne cútuvéjari íjcyáabe Páávoro oke néénellii ó tsivá áánu ováhtsáwúuke diéllevu dibyévá ihya iiná uke iúubálleki.

19 Áánelliihyéhjáa ihdyúétsihvu itsájtyéébeke neébe:

—¿iiná ú imillé oke u úuballéne?

20 Áánelliihyéhjáa neébe:

—Tamúnaáne jodíomú pityácójcatsí ukévá iñééiñe péjcore u tsájtye Páávoroké diityé avyéjuté éllevu dityévá idíllo dííbyeke iiná dííbyedítýú ijcyáné ihjyu.

21 Áróneri tsá u iicuvéityúne. Ijcyámé 40-mevá ehnííñevu dííbyekéva illíhyánu árucóónuimye. Aame néjcatsí imiááneva imyéénuíñé Piívyéébe lléebónáa ipityácójcatsíñe. Aamévá dííbyeke illíhyánútúné hajchótá tsá iinéubárá májchoityúne. Aame ícyooca tehmé muhdú diityéké u nééneréjuco.

22 Ehdúhjáa dibye tsodáhómú avyéjúubeke úubálléné boone ipityájcóóbeke neebe dibye muucá iúubállétu teéne.

Ávyéjuube Péérí éllevu Páávoroké ditye wálloóne

23 Átsihdyúhjáa diibye ávyéjuube míityétsikye ítsodáhómú avyéjutédítýú ipiúváne néé dityétsí iújcu 200-meváké tsodáhómuke ullérí pééímyeke, 70-meváké iijumudi pééímyeke, 200-meváké cávaájcoháñema pééímyeke, ditye ipyéé Tsetsaréavu tépejcojuco.

24 Áhduréhjáa neebe ditye tsáápi iijke iimbájcho dííbyedi Páávoroké itsájtye ávyéjuube Péérí éllevu.

25 Áamemáhjáa waajácuháamí wálloobe illu iñéhaámi:

26 “Ávyéjuube Péérij, oo iñe Cáráóódio Ríítsia o ijcyáabe úúma ó ihjyúváhi.

27 Áanukée tsúúca imúnaa jodíomú iékéévéébeke illíhyanújúcóróóbeke tátodsáhómuma diityédítýú ó dojtúcú romáánómuube ijcyáné waajácuháamima dibye ijcyane o wáájácúnema.

28 Áánemáá ó tsajtyé dííbyeke diityé ávyéjuté éllevu iiné déjúcotú dííbyé hallúvú ditye páhduvaré úubállehíjcyáné o wáájácuki.

29 Aabée ó waajácu apááñéré ityáuhbajúúné hallútú ditye ehdú dííbyeke dáríívehíjcyáne. Aane tsá iiná ijcyáaturó ditye tééné hallútú icyúvéhoojánúubeke dsijivétsóiyóne.

30 Áabeke iñe diéllevu ó wallóó imúnaa ijcyarómé dííbyeke illíhyánuíñé pityácójcatsíñé o wáájácúnema. Áameke o néé ditye páñetu diéllevu ipyééne dílyúmíri iñéé iiné hallútú dííbyedítýú iijyacunúhíjcyáne. Ahdícyane wái diícyaj.”

31 Ehdúhjáa néhaamímá tsodáhómú pejco tsajtyé Páávoroké Ajtíípatírí coomívú ávyéjuube néhdújuco.

32 Ááné tsitsíívevúhjáa tsaate tsodáhómú ulléríyée pééme illuréjuco óómiñe ihcyóóminu. Áánetúhjáa tsijtye iijumudí péémeréjuco cöhbaavéne Páávoróma.

33 Aaméhjáa Tsetsaréavu ávyéjúúbedívú dííbyeke iúújetétsóne ajcú teene waajácuhamívú dííbyeke.

34-35 Áhaamíhjáa ávyéjuube iéévéné níjcáutu dilló Páávoroké kiá múnáajpi dibye ijcyane. Aanéhjáa Tsiríítsiá iinúji múnáajpi dibye ijcyane iwáájácúne neébe:

—Cána óvíi ímichíí díhyallúvú páhduvaré úubállehíjcyámé wajtsí mewáájácu muhdú úúma tene ijcyane.

Aánemáhjáa neebe ditye ipícyo dííbyeke ávyéjuube Heróódeúvu jávu.

1 Átsihdyúhjáa tsáhojtsíj coojívatu páñétúeji llúuvájté avyéjuube Ananía tsáá Tsetsaréavu túkevéjtsojtéma. Áámemáhjáa téhdure Téétoro tsáá ímityúné muúne méenúmé hallúvú lhjyúvaábe. Aaméhjáa diibye ávyéjúubedívú iwájtsíne úúballévá ímityúné Páávoró hallúv.

2 Áábekéhjáa diityé éllevu ditye tsajtéyéebé hallúvú Téétoro úúballéjucóo avyéjuube Pééríkyé. Neebhéhjáape:

—Ávyéjuúbej, mítyane uke muha météhdujtsó múúhá avyéjuube u íjcyabé pane u wáájácúubé túkevéjtsójú pañe muha tsaímíyé meícyahíjcyánellíhje.

3 Muurá muha páhduube dítyúkevéjtsójú pañe méijcyáhi. Áánéllii mítyane uke muha météhdujtsó múúhá avyéjuube u íjcyáábeke.

4 Aane mítyane uke o tühjitsótú uke o néé okéi u lléébúcunú múhajchótawuú úúma o lhjyuváne.

5 Muurá muha méwaajácú áánu ávyeta panévá iñújíneri íjcyáné jodíomuke ífbórínuubéré péhíjcyáne. Aabe natsarénómuube Jetsóoke úráávye híjcyámedítýú ímichi páñétúeji.

6 Muuráhjáa duurúvaja dibye tútavájtsóyónáa muha meékéévéébema méimíllerá teene meímíbajchóné muhdú múúhá taúhbaju néhduú.

7 Árónáacáa tsodáhómú avyéjuube Ríftia múúhá hójtsí pañétú dojtúcú díbyke.

8 Áánemáa neeve díibyé hallúvú úúbállehíjcyámé itsáá diéllevu. Ahdújuco íñé muha metsááne diéllevu díibyé hallúvú muha meúúbállehíjcyáméjuco. Aane cáhawáá óvíi páñetu ú dilló díibyke u wáájácu muhdú nééné déjúcotu muha meúúbállehíjcyáné díibyé hallúv. Ehdújháa neeve Téétoro Pééríkyé.

9 Téhduréhjáa tétsihyi íjcyame tsijtye jodíomú nehíjcyá ímiáánéjuco ehdu tene íjcyane.

10 Áánélliihyéhjáa ávyéjuube Pééri úbahcyó Páávoróké díibyeréjuco ílhjyúvaki. Ahdújucóhjáa dibye nééneé:

—Muurá ó waajácú múhdúné pijcyábájucó íñé iiñújiri ímityúnéhjí ímibájchoobe u íjcyane. Áánéllii mítyane ó ímíjyuuvé tájcyánéjcú o úúbálleneri.

11 Aane ihdyu cáhawáá óvíi apááñéré ú waajácú Jerotsaréevú Píívyéébeke o dúurúvájétsihdyu botsíi 12 coojíváré meíjcyane.

12 Tsáháa múa oke ájtyúmitu tsaatémá o tálhjácatsímyeke o ífbórínuhíjcyáné duurúvájá pañévu, pihcyáávejááné pañévu, tsiélllehíjvu.

13 Aane muurá íjtye ávyeta tsá wáájácutú iiñé hallútú táhallúvú iúúbállehíjcyáne.

14 Áánetu cáhawáá uke o úúbálle apááñéré táihdé múnááuvúu cáánivahíjcyabe Píívyéébeke o iiúvéebeke o úraavyéne. Díibyke ihdyu ó úráávye híjcyá böhjijtori eene múhdurá ditye óhdivu ítsúcunúhíjcyájíjtori. Aabe idyé ó cáhcujtsó díibyé lhjyú uubálle múnáá waajácúhaamínetu díibyé taúhbaju cáatúnnúmeíföhjima tsíñlehjí íjcyane.

15 Muurá ditye cáhcujtsóduré díibyke o cáhcújtsoobe ó waajácú ímiáméhjíma ímityúroméhjí dsíjivémé böhíiñé.

16 Áánéllii ó imíllehíjcyará tsaimíyé Píívyéébema o íjcyane. Áhdure idyé ó imíllehíjcyará tsaimíyé míamúnáama o náhbévájcatsíñé.

17 Aabée muurá múhdúne píjcyá lliiñé tsiélléhjí o péhíjcyátsihdy o tsáá tátiiñúji múnáake o píaabóvaabe idyé dííbyeke o iiçuve iyámeke o cójvájtsóneri.

18 Éhduréé nénéhjiri duuruvájá pañe o ijcyáábeke Áátsiá iiñújiri ijcyame tamúnaa oke ájtyumí dityée méénuhijcyádújuco tééjá lluuváábedívú o ímíbájchómeííbyeke. Áánáacáa tsá tétsihyi tsijtye ijcyáaturóne. Aabée tsáháturo téijyu muucáa o íibórínutúne.

19 Aane bo óvíi eene táhallúvú úubállehíjcyámé íillevu itsááne úuballévá ímiááné imityúné táhallúrí ijcyáhajchíjyu.

20 Óvíikyéhde aatyéré úuballé iiñé imityúnéhjáa tamúnaá avyéjútémá o méénnune iájtyumíne.

21 Ááneráhjáa apááñéré diityémá o ijcyabe pámeere lléébónáa o nééhií: "Oke iiñé ámuha médillohíjcyá dsíjivémé böhíine o cáhcújtsónélliíhye."

22 Ehdúhjáa Páávoro néenéllii ávyéjuube Pééri illuréjuco tééné ihjuu ihvejtsóné ímíhyéhjáa dibye úráavyenéjcú iwáájácúnélliíhye. Áánemáhjáa neebe diityéke:

—¿A ehdúhaca teéne? Ané óvíi tsodáhómú avyéjuube Ríítsia tsáá botsíí ámúhama meímíbájchoki.

23 Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu neebe tsáápi tsodáhómú avyéjúúbeke dibyéi tétsihvúré ipícyo dííbyeke. Áánemáhjáa neebe dibye iihvétso imúnaa dííbyeke iáhívehíjcyaki.

24 Átsihdyúhjáa tsúcájá iijcyánetu Pééri tsiiñe tsáá dííbye éllevu mewa Drot-sírama jodíomulle téhdure ijcyállema. Aabéhjáa píuvá díibye Páávoróké dibye diityétsima iihjyúva muhdú Jetsocríjtoke mecáhcújtsónetu.

25 Áánéllihiyéhjáa ihjyúvaabe muhdú tsaímíyé meíjcyá íimityúnéjcutu metéhmémeíñetu. Áhduréhjáa ihjyúvaabe nihñéétsihvúré Píívyéébe muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné ímíbájchóíñetu. Ááneríhjyáa ávyéjuube iillilityéne dííbyeke nééhií:

—Wa illuréjuco dipyej. Néhíjyáca idyé tsiiñe uke ó píúvaá múhtsima u ihjyúva ténetu.

26 Aanéhjáa díibye Pééri ijyáculúhíjcyá dsíidsidívú Páávoro áhdóiyóneri illuréjuco dííbyeke iijchívyétsoki. Téénéllihiyéhjáa wáájácúroobéré píúvahíjcyá díibyea iihjyúvaki.

27 Ehdúhjáa pajtyéné míñéécú pijcyábá hajchóta. Átsihdyúhjáa Pééri illuréjuco ihvejtsóné ávyéjuube iijcyane. Áábé cápayóóvöhjáa Póotsio Péjtöréjuco úcaavéne. Aanéhjáa Pééri jodíomuma ímí iijcyane iimílléne pícyoíñú cúúvejávúré díibye Páávoróké.

25

Páávoro Péjtó úmíwari

1 Aanéhjáa díibye Péjtöréjuco tééné iiñújí avyéjúúbedívú úcááveebe pápihchúúj coojívatu péé Tsetsaréatu Jerotsaréevu.

2 Áábekéhjáa téhullévú túkevéjtsojtémá llúúvájité avyéjujte úubállépejtsó ímityúné Páávoró hallúvu.

3 Áánemáhjáa néérne dibye ipíúva dííbyeke Jerotsaréevu. Aaméhjáa pityácojcatsiyá juuva iárucoónúne dííbyeke illíihyánúpéjtsóíñé.

4 Ehdúhjáa diibye ávyéjúúbeke ditye néérónáa neeve diityéke:

—Bo néhi caatyé ámúhadityú ávyéjuje íjcyame óoma Tsetsaréavu mepe ámuha téhullévú meúubálle diibye halluvú ímiáánée ímityúné dibye méénúhajchíjyu. Muurá téhulle diibye cùuvéjari. Áhullévú lléváhréjuco tsiiñe o pééhiñe. Ehdúhjáa neeve Péjtoó.

5 Aabéhjáa teene Jerotsaréeri ijcyá íhyotsítú pápihchúúj coojíváubáhjáapeé, íhjyáa mityá pahójtscúj coojivaj. Átsihdúhjáa péjúcoobe Tsetsaréavu. Ááné tsiijyúhjáa teene idillótsihvu iácuúvéne piuvájúcoobe diibye Páavoróke.

7 Áabekéhjáa ditye wájtsitsóóbedívú Jerotsaréetu pééné jodíómú ipihcyáávéne díibye halluvú úúballéjucóó ímityunéhji. Ároméhjáa illure báátlumeíhi.

8 Aabéhjáa Páavoro íicyánéjcutu nééhi:

—Tsáháturo tsáma iiná ímityúné o méenutú tamúnaa jodíómú taúhbájutu, téhdure diityé duurúvájatu. Téhdure tsáháturo pánétuejpi romáánómú avyéjúúbedityú ímityúné o íhjyúvatúne.

9 Ehdúhjáa Páavoro néérónáa Péjto díibye múnaa jodíómuma ímí ijcyane iimilléne néé díibyeke:

—¿Aanéhaca ú imillé Jerotsaréevu meímibajchóné eene iiná díhyalluvú ditye úubállehíjcyáne?

10 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Árnáá muurá tétsihyíjyuco oo ehdu nénéhjí ámuha romáánómú meímibáchohíjcyáitsí amúhá avyéjuube méménútsihyi. Aane muurá ú waajácurá iiné ímityúné o méenúturóné tamúnaa jodíómuma.

11 Muurá ihdu ímiááné ímityúné o méenuca ó pájámeíiyá oke ditye illíhyánuki. Keená ‘tsáháá’ o nééiyóne. Áánetu iñe táhalluvú ditye úubállehíjcyáronéhjí ímiááné íjcyátuhajchíi tsá oke múha íhvéjtsóityú diityé hójtsí pañévu. Áánéllii ó imillé ámúhá avyéjuube pánétuejpíyé óoma teene imibajchóné.

12 Ehdújáa Páavoro néénéllii Péjto pámeekéré ípityácócatsíhíjcyámeke ipíjyúcúmema idillójcatsiñe néé díibyeke:

—Ehdu idyé muuha romáánómú avyéjuube pánétuejpíyé úúma imibajchóné u imilléné ané óvíi díibye éllevúréjuco u pééneé. Ehdúhjáa Pejto néé Páavoróke.

Páavoro ávyéjuube Agríipá úmíwari

13 Átsihdúhjáa idyé múhdúj coojivatúrá tsijpi ávyéjuube Agríipá péé mewa Bereníitsema Tsetsaréavu Péjtoke áahívetémútsi.

14 Aamútsihjyáa téhulle íjcyámútsikye diibye Péjto úúballé Páavoro tétsihyi ijcyane. Neebhéhjápeé:

—Íjcyaaabe íchihyi tsaapi cùvöhöójari Pééríi pícyoíñuuúbe.

15 Áábé halluvúu jodíómú túkevéjtsojtémá llúúvájté avyéjuje ímityúné oke úubálleté Jerotsaréeri o íjcyáábeke oováa díibyedívú o méenútsoki.

16 Árómekée o nééhi: “Tehdu muha romáánómú peecútéré muucá medsjívétsóiyónejjí tsaate tsijtyé halluvú úubállémema ditye díllócatsíyúhajchíjyu.”

17 Ehdúu o néérónáa ditye óhdivu píhcyaaavéjúcónéllii awáá tsíjcyooji o díllótsihvu o íjcyáne ó piuvá díibyeke.

18 Áábe éllevúu tsááme ímityunéhjí díibye halluvú úubállehíjcyáme. Aanée ó ijtscunú ímiááné dibye ímityúné méenuhíjcyáné díibye halluvú ditye úubálleíñe. Árónacáa tsá tehdu tene néétune.

19 Apááñérée nehíjcyámé Jetsóó dsijivéjúcóóbeke dibye 'íjcyáabe' iñééne úráavyehíjcyáne.

20 Ehdúu nénehjí o ímibájchóítýurónéllii ó neerá díibyeke dibye ímílléhajchíí Jerotsaréevu muha díibyema teene meimibájchotéki.

21 Árónacáa imíleebe páñétúéjpimáyé Agójtoma teene iimibájchóne. Áánellíihyéé díibyeke o néé dibyéi cùuvéjaríyé iíjcyá díibye éllevu o wállótúné hajchóta.

22 Ehdújhjáa Péjto Agríípake úubállénéllii neebe díibyeke:

—Aane ihdyu ó lleebúcunúyá téhdure dibye íhjyuváne.

Áánellíihyéhjáa Péjto nééhi:

—Cáhawáá óvíí péjcore tsaabe dibye íhjyuváné u lléebúcunúki.

23 Ehdújhjáa Péjto díibyeke néénéllii tsíjcyooji tsiiñe tsaamútsí Agrípamútsí mewama. Ávyéta ímíljyáa iícyáávéne aahívemútsí díibye já pañévu tsodáhómú avyéjutémá tsijtye técoomí ihtsútujtéma. Áánáacáhjáa Péjto píuvájucóó diibye Páávoróke.

24 Aánemáhjáa neebe diityéke:

—Ayúu, ámuúha, pámeere iñé múhdumé ávyéjuube Agríípama meíjcyamej. Áánújuco íchii díibye halluvú ímityúné Jerotsarée múnáama Tsetsaréa múnaa oke úubállehíjcyáabe. Áánúdityu nehíjcyámé díibyekévá illílhýánúiyóne.

25 Arónáa iícyánejíí iñé déjúcotu dibye dsíjivéiyóne. Áábeke ó wállóo páñétúejpi Agójtó éllevu díibyema teene dibye iimibájcho díibyeréée ímíllénélliíhye.

26 Áábedítýu diibye páñétúéjpikye o cáatúnúiyóné o ítsámeíhíjcyárónáa iñé ámuu metsásánéllii ámúhadívú ó ijchívetsóhi. Áábeke cáhawáá óvíí aabye ávyéjuube Agríípá dilló muhdú dibye úuballéné botsíi mecaáátunúné páñétúejpi ávyéjúube éllevu mewálloóki.

27 Muurá tsá tene ímityú tsaapi cùuvéjari iícyáábeke pecútéré mewálloone páñétúejpi éllevu ímichi iñé déjúcotu díibyeke mewálloone úubálletúméré. Ehdújhjáa Pejto néé diityéke.

26

Agríípá úmiwávú Páávoro úuballé muhdú iícyahíjcyáne

1 Aanéhjáa Páávoróké diibye ávyéjuube Agríípá nééhi:

—Cána dihjyúvaj.

Ahdújucóljháa dibye íhjyuváne.

2 Neebhéhjáape:

—Ávyéjuube Agríípaj, mítyane ó ímíjyuuvé muhdú tamúnaa jodíomú íjcyarómé táchalluvú ímityunéhjí úubállehíjcyánetu ícyooca díúmiwávú o íhjyúváneri.

3 Muurá ú waajácú muhdú muha meícyahíjcyánéhjí hallútú metáhjácatsíhíjcyáne. Aane cáhawáá ímíñevú lleebúcunu úuma o íhjyuváne.

Muhdú Páávoro ícyahíjcyáné Jetsóóke icyáhcíjutsótúné ihde

4 Muurá waajácumé muhdúlhjáa diityémá o píiyene Jerotsaréeri műúhá iñíñjiri.

5 Téhdure waajácumé táováhtsadítyúré paritséómuube o íjcyaaibe íñe muha meúráávyehíjcyajító o úraavyéne. Aane téhdure iímílléhajchíí úubálléyóme.

6 Áabeke íñe oke íchihvu tsivámé Píívyéébée dsíjívemeke ibohíitsóiné méihdé múnáauvuke néhijcyáné o cáhcújtsónellii teene oke idillko.

7 Muurá 12-nevá dohjíba múnaa muha meíjcyame Píívyéébeke paíjuyuváré méíicúvehíjcyá dibyée nééne muha maájyúmiki. Ehdu nééné hallútú íñe tamúnaa táhallúvú ímityunéhíí úubállehhícyáhi, Ávyéjuúbej.

8 ¿Ácooca ámuha tsá mecáhcújtsotú Píívyéébe dsíjívemeke böhíitsóne?

Muhdú íhdéevu Páávoro Críjtó uráávyé múnáake pátsárícyohíjcyáne

9 Ópee muurá idyé o íjcyároobe Natsarée múnáajpi Jetsóodítyú ímityúné o íjtsámeíñé ó itsúcunúhíjcyá tehdújuco o méenune.

10 Ehdúu ó méenuhíjcyá Jerotsaréeri. Muuráhjáa llúuvájté avyéujite oke néhdújuco cüvejáanuuubéré o péhíjcyáné cahcújtsó múnáake. Téhdurée tsaméhíjyuco muha mepítájocatsíñe tsaatéké medsijívétsohíjcyáne.

11 Ehdúu diityéké ícúbáhraabéré ó pehíjcyá pihcýáávejááné pañevú diityéáva teene ímiá uwáábojúhacáa íjcyane icyáhcújtsóné ihvéjtsóroki. Áamekéé tsári o íjtsúcunúne pátsáríjcyoobéré ó pehíjcyá pahúlleváré tsiiñé iñújíneri íjcyárócoomíjiri.

Páávoro tsiiñé úuballé muhdú Jetsóoke icyáhcújtsóne

(Hch 9.1-19; 22.6-16)

12 Aabée idyé téénevúré ó peerá Damájcovu llúuvájté avyéujite oke wállóónellíihye.

13 Árónáacáa juuvávyú cójíipiine núhba ájchú ehnííñevu íámítsaráhcó íjcyane peete óhdivu cádiivyéné pámeere oke náhbénúmema múúhakye ajchúcunúhi.

14 Aamée muha máákityé baavújuco. Áánáacáa oke tsaapi muuha heebérómú ihjyúrí nééhií: “Tsáo Tsááoroj, ¿iveekíami oke ú pátsárícyohíjcyaj? Muurá uure ú tútávátsámeíhíjcyá éhne műúne ócáji naatsóú iñubíjcóne iiye tútávájtsámeídyu.”

15 Áánéllihiyée o néé dííbyeke: “¿Aca múa uu, Ávyéjuúbej?” Áánéllihiyée oke neébe: “Oo Jetsóo oke u pátsárícyohíjcyáabe.

16 Ahdícyane illuréjuco díjyocúuve. Muurá íñe ícyooca úhdivu ó böhówaavé óhdityu íjcyáné uwááboju u méenuki, áhdure böhónétu tsiiñé úhdivu o böhówájtsóné uwááboju u méenuki.

17 Aabe ijcyá uke ó llííñéé dimúnaa jodíómuma tsíiñé iñújí múnaa uke imyéénútuki.

18 Áánélli uke ó wallóó dityé éllevu diityéké u wáájácútso Naavéné hójtsí pañe ífcyahíjcyánetu ditye iíjchíye Píívyéébée icyánejcúvuréjuco diityé ímityuháñé illuréjuco ábájíívémeyé ímíáameréjuco iíjcyá dííbyeéjte.” Ehdúu oke neebe Jetsóo.

Páávoro naavédú nééne iítene cáhcújtsóne

19 Ahdícyane tsáháa naavédú nééne óhdivu böhówaavéné cáhcújtsótubé o íjcyatúne, Ávyéjuúbej. Muuráhjáa tééné pañe o iítene ó cáhcújtsóhi.

20 Aabée muurá Damájco múnáadítyú ó uwáábótkénúhi. Átsihdyúu uwááboobéré o péé Jerotsaréetújuco páneeriyé Jodéá iñújiri. Aabée

jodíómú íjcyátúrómeke ó nehíjcyá ditye ímityúné iícyahíjcyáné iihvéjtsóne Píívyéébekéréjuco iúráávyeki. Áhdurée ó nehíjcyá tééné uwááboju néhdújuco iíjcyáneri ditye iwáájácútso tsíjtyeke ímiááné tsíhdyuréjuco iíjcyane.

21 Éhdurée nééné hallútú tamúnaa íjcyarómé oke duuruvájá pañevú iékévéébeke imíllerá illííhyanúne.

22 Ároobe iíne íjcyoojívújuco Píívyéébe oke piáábóneri ímí dííbyeke o úráávyeebe o úwáábohíjcyáné dííbyé ihjyu pameekéré idáátojtémáyé iíhtsútujtéke. Aabe tsáháturo tsáma o néhíjcyatú éhnéhjáa Moitséévuma Píívyéébé ihjyú uubálle múnnaa iiná íjcyáñé úubállehiíjcyáné tsíjíjtoríye.

23 Muuráhjáa nehíjcyámé Críjto iičubáhrámeítsihdyu dsíjiveebe ibohííneri meke pameekéré tsíñé iñújííne múnáama úújétoñé tsúúca mééma pajtyété íjcyájucóone. Áhduréhjáa nehíjcyámé diibye tukkénéejpi íjcyáñé dsíjívetu böhííbe.

Páávoro imíllerá Agríipá cáhcujtsóné Jetsóoke

24 Ehdúhjáa Páávoro ihjyúvárónáa Péjto keévánécoba nééhií:

—¡Muúbe, mítyane u wáájácúneríubá illuréjuco u méívaténé!

25 Árónáacáhjáa neébe:

—Tsá o méívatétúne, Ávyéjuúbej. Imiááné o nééhií.

26 Muurá áánu ávyéjuube Agríipá ténehjí páneere ímí waajácúhi. Áánéllii dííbyé húmiriyé iiherí núhnévétuube ó ihjyúvá ténehjí teevétaríyé méénuméíhíjcyátúnéllíihye.

27 Ahdícyane, Ávyéjuube Agríipaj, ¿a ú cáhcujtsó éhnéhjáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnnaa néhíjcyanéhjí? Muurá ó waajácú u cáhcujtsóné.

28 Áánéllihiéhjáa neébe:

—Úubá ú imíllé áyánéwuúré u úwááboróné o cáhcújtsóné Críjtoéjpiyéjuco o íjcyáiyóne.

29 Áánéllihiéhjáa neébe:

—Muurá mítyane o úwaabóné u cáhcújtsóiyódúré idyé áyánéwu o úwaabóné ú cáhcújtsóiyáhi. Áánéllii muurá Píívyéébeke piáábó ó táúmeíhíjcyá o úwaabóné ámuha mecáhcújtso iíne múhdumé oke ámuha melléébúcunúhíjcyámé o íjcyadu ámuha meíjcyaki. Tsá idyé iíne úwáñehííñema o íjcyadu ámuha meíjcyáiyóné o néétune.

30-31 Ehdúhjáa Páávoro nééné boonétú pámeere tétsihyi íjcyame tsiéllevu ipyééne tsamééréjuco néjcatsíñé:

—Tsáháturo muurá dibye ímiááné iiná ímityúné méénutú tééné déjúcotu iidsíjívériyóne. Aabe tsá cúvöhöjári íjcyáityuróne.

32 Áhduréhjáa Agríipá Péjtoke nééhií:

—Muuráhjáa ihdyu tsúúca iíchívyéíyoobe páñétúéejpi máavyéjuúbemáyé teene iimíbajchóné iimillétuca.

27

Páávoróké ditye Róómávu wáolloóne

1 Aanée tsúúca müúhakye Itááriávú iwállóóiñeri ihjyúvájcatsímye. Áánáacáá Páávoródívú tsíjtye cùuvéjari íjcyámema ajcújucóómé tsodáhómú avyéjuube Jóorióké tsáha múnnaa ‘Agójto’ némeíñé tsodáhómúéjpkye.

2 Aamée muha méújcámeíjyucóó Adaramíítíój cuujúwami Áátsiá iiñújí mucójjuunévú pééímí pañévu. Áámemáa múúhama Arijtáácó péé Matsedóónia iiñújí múnáajpi Tetsaróónicárí ícyahíjycaábe.

3 Aamée tsíjcyoojí muha méújyeté Tsídóovu. Átsihvúu diibye tsodáhómú avyéjuube Jóorio Páávorodí iiddáátsóvéne íhvejtsó dibye iñahbéva múnáake iááhíveki.

4 Átsihdyúu muha tsíñejeçcúemóvú mepéémeke kíijyeba wááome ‘Chiípere’ némeíñé caapáhó ímiánéjcutu mépajtyéhi.

5 Aamée muha Pajpííriámá Tsiríitsiá iñújíicú tujkévetu mepájtyeme méújyeté Míírávu Ríítsiá iiñújí coomívu.

6 Átsihyií diibye tsodáhómú avyéjuube ájtyúmité tsíimi cùújúwami Are-jadrííáaemí Itááriá iiñújivu péémií. Áamiriyéjucóó muha mepééne téhullévu.

7 Aamée muha pívájcooijívájuco mepéhíjcyámé íhtsútúnetu Níidó cójomí tujkévetu mepájtyeme tsapéhdüré mepééiyónáa kíijyeba múúhakye tsiéllevúré wááome muha ‘Créétaá’ némeíñé caapáhó hallú éhnéjcutúréjuco mepééme mépajtyé ‘Tsaamóó’ némeítsíi tujkévetu.

8 Átsihdyúu íhtsútúnetu muha mepéhíjcyámé méújyeté tsátsii ‘Ímiá Mucójúúne’ némeítsihvu Ráátseá cójomíj piíhíjvújuco.

9-10 Ehdúu muha choocówu mépehíjcyáhi. Áijyúu ápíchóhréjuko teene muha meúlléiyóné tsúúcajáa níijyáréjuko íjcyáíñé piíhíjúcónélliíhye. Áánélliíhyéé Páávoro diityéké ityéibúwajtsóné neeráhi:

—Ámuúha Ávyéejutej, ó waajácú mepééne ápíchó nééíñe. Muurá tsá apáamíré cùújúwami wágóóvéíturóne. Téhdure muurá méwágóóvéiyáhi.

11 Ehdúu Páávoro néérone tsá tsodáhómú avyéjuube cáhcújtsótúne. Téémí aabájajtétsikyérée téémi avyéjúubema cáhcújtsoóbe.

12 Áijyúu muha meíjcyamújcó tsá ímityú tétsii muha úúnijya mepájtyéiyónááca. Áánélliíhyéé muha méíjtsámeí mepéjúco tétsihdyu muha meíhnáhohajchíí meújyeté Penítsé mujcívú Créétá caapáhó pañé nuhba áábatéhíjcyánéjçúéraahócuri íjcyácoomívú tétsii muha mepájtye úúnijyaá.

Kíijyébama nííjyaba mítyáne móóari

13 Áánáacáa tsíñejeçtú áyánéwu kíijyeba muha mepééihullévú íójcónéllii ijtsúcunumé múu péhdú tene nééneé. Áánélliíhyéé tsúúca muha mepéjucóó Créétá caapáhó úníúélleríye.

14 Áróné illúhwuúrée múúhakye ávyéta tsíjpá nééné kíijyébá waaó tsiéllevúre.

15 Aamée muha metükévéjtsómeíyónáa meíoovéjúcónéllii awáá muha meíhvéjtsómeímyeke waaóne.

16 Aamée ‘Cáráoda’ némeíñé caapáhó bóounáálletu muha mépajtyé imíchi kíijyeba íjcyátunéjcuri. Átsihvúu miínéwu muha metsátyehíjcyami méujeçú múúhá pañévú íhtsútúnetu.

17 Aamíí iñérijcyáróné boone ímunáamí cójhpéj chijchúmé wábyauúneri. Áánemáa niityétsómé téémi ihcyúháñé muháa ‘Tsííteé’ némeíñé newáyuuhávú mecaátsöhóóvetéiyóné apíchori. Áámekée kíijyebáréjuko múúhakye tsájtyene.

18 Ááné tsíjcyoojíí téhdure ápíchó tene néénéllii illuréjuko ditye téémi piíchutáháñé wájojcóné téhí pañévu.

19 Átsihdyúu pápihchúúj coojívatu páñetu téémi éhnéhjiréjuco idye ditye wájocjone.

20 Áijyúu tsúúca pívájcoojívájuco tsá muha cóójieipi núhbama miiçurúwáubakéré maájtyúmitúne. Aánáacáa kíijyeba éhníínevúré ávyétá iħtsúturéjuco íjcyánellii tsáhájuco muha meítsámeítýú mepájyetéiñé.

21 Aamée mágchotúmeréjuco muha meícyahíjcyánáa Páávoro iijyócuuvéne nééhi:

—Amuúhaj, ópée tsáma ámúhakye o nééne ámuha mecahcújtsoca tsá meke metsíváityuró Créétatu. Aacáa muurá tsá illu meícubáhrámeítýuróné.

22 Árónáa ihdu imíchi méíjcyaco. Tsá néhi tsaatéubáré méhdityu muhdú íjcyáityú méjcuujúwamí wágooóvérónááaca.

23-24 Muuráljané ípyejco o iħcūvehíjcyaaabe Píívyéébe njíkyéji múnáájpike wálloobe óhdivu ibóhówáávéne oke nééhi: “Tsáma díħħlityédiñé. Muurá ihdu tehdújuco páfítuejpi romáánómú avyéjúúbedívú u úujetéiñé. Aánéllii dijtyéeveri Píívyéébe ámúhakye pámeekéré pájyetetsoó cíújúwámíri ámuha mepéhíjcyámeke.” Ehdúne oke ípyejco njíkyéji múnáajpi nééhi.

25 Ahdícyane imíchi méíjcyo. Muurá ó waajácú oke dibye néhdújuco mééma tene pájteíñé.

26 Aane muurá mepámaavémé tsáné caapáhój tohívú méwáhtóbaáhi. Ehdúu neebé Páávoro.

27 Ajíjúu tsúúca míñéecú tsemáánájuco muha meúllene. Áámekée tsápejco kíijyeba múúhakye tsatyéhijcyá ‘Áadria’ némeiñé móóaráiyéjuco tsánejcútú tsíñejcúvújuco. Aánáacáa pécójpiñe téémi wákimyéi múnaa tsúúca waajácú muha iíñujívú mepííhine.

28 Áánélliihyée eevémé tétsíij páñé iwáájácuki. Aanée tétsíij páñé 36 ééveta. Átsihdyúu éhnííñewuúvú muha mepétsii tsíiñé eevémé 27 éévetáréjuco.

29 Átsihvúréjucoo ditye téémi dohjíwajcyóné níityetsóné téémi déjúcotu 4-wajcyóvá íjcyane muha néwayúúnetu mewápújúúvétuki. Aanée muha méijyáculuhijcyá metsítsiivéjúcóiyoñeri.

30 Áánáacáhjáa téémi wákimyéi múnaa tsuulléene téémi dohjíwajcyóné múu níityetsódú imyéénúnej tééveri míñéewu téhí pañévú niityétsójúcoorá téémiri iúmívaki.

31 Aánélliihyée Páávoro tsodáhómú avyéjúúbeke nééhi:

—Muurá áátye méhdity úmívhajchíi tsáhájuco mepájyetéityúne.

32 Áánélliihyée diitye tsodáhómú teemí míñéewu dohji wátsahjyúcú apáhajchíi téhí pañévújuco.

33 Aanée tsúúca metsítsiivénaa Páávoro nééhi:

—Tsúúca iñé míñéecú tsemáánájuco mee majchóubáré, cuwáubáré, méeñutúme.

34 Aánéllii metsu tsíeménéuba memájcho tééne tsíjpari meíjcyaki. Muurá tsá muhdú meíjcyáityúne.

35 Ehdúu néébere pááaho iékéévéne Píívyéébeke téhdujtsó pámeere iħténááaca. Ááné boonétúu idyóuháyóné májchoóbe.

36 Áánélliihyée díibye élletu muha mémajchó dibye múúhakye nééneri muha meímíjyúúvénema.

37 Aamée pámeere teene cíújúwámí pañé muha meíjcyame 276-meva.

38 Aamée muha memájchóné boonétú tsiiñe wájojcómé téémí píichutátuu tsáneetsa icyóeváné temi ivájhíconúki.

Cúújúwami wápíjuuvné

39 Áijyúu tsitsíívevu téémí wákimyéi múnnaa tsá wáájácutú kééné iinújirí muha meíjcyane. Árónáacáa muha máájtumí tsátsii páduja nétsihyi néwayúuhá ijcyane. Átsihvúu imíllerómé iihnahóhajchíi icyátsuhjácóné teémi.

40 Átsihvúu muha mepéé téémí dohjíwajcyóné wátsahcyúme. Áánemáa ítyúkevéjtsojíiné chíchuta icyácoroácóné tsuulléewa wájyámuwa picyóome. Átsihdyúu muha mepéjucóó teene néwááyúuhá tujkévetu.

41 Aamée muha tsátsii panéjcvátú iihnahó nóljítsihdyu mepájtyérónáa cúújúwámí tújuwa úújeté néwáyúuhatu apáhajchíi wáduhnécu. Aamíi ávyéta cóhpé úújetémí nohji wáváajcói.

42 Áijyúu tsodáhómú imíllerá illíhyanúné cúúvéja múnáake ditye iijchíñe iúmívvátki.

43-44 Árónáacáa Páávoróké diityé avyéjuube ipájtyetésóné iimilléne tsá imíllétu ditye tehdu méenune. Áánéllihiyéee neebe múhdumé iijchiñé píiyetédúmé iijchi iifluyivú diityé déjutu tsijtye úméhewáánéubá hallúri ipyéeki. Ehdúu muha mepájtyetéhi.

28

Páávoro 'Máátaá' némeiñé caapáhori

1 Aamée muha téijyu botsíi méwaajácú téjtohí mémé Mááta ijcyane.

2 Áámekée múúhakye tétsíi múnnaa ímí iwáátsúcúpéjtsómeke píuvá icyújuwááñúne éllevu muha mepíhmi níijyabáa téijyu állene tsúcó néénéllihiyé.

3 Áánáacáa Páávoro áyánéwu icyóovane cójátsóné pañétú iifluyime cájtúcuube díibyeke ihdó ihyójtsitu.

4 Aabée tétsihdyúré díibye hójtsitu wávýiúcunúúbeke tétsíi múnnaa iitténe néjcatsíhi:

—Aanéubá ímiááné áánu dsíjivétsa múnáajpi. Muurá eene nújpácyotu pájtyeteróóbeke tsiiñe Píiyéébe ehdu meenúhi.

5 Ehdúu ditye néérónáa diibye iifluyiméké wáchyoácoobe apáhajchíi cúújúwá pañévújuco. Ááné boonée pevétsihjídú diibye tsíhdyúwu néétuúbe.

6 Aanée iitsorómé 'díibyeke tene óóríñeri dsíjivéiibye' iñéénema. Aanée iitsohíjcyárone nééme tsaapi Píiyéébedu néébe dibye ijcyane.

7 Áijyúu teene caapáhó avyéjuube Póóbirió ijhya tétsihdyu píhíré nééjavu tsaimiyé múúhakye iwáátsúcúmeke panévatúré iicúvehíjcyá pápihchúúj coojíva.

8 Áábéj caaníi téijyu tsiiñáávema námedíjcyori chémeebe cuwájá pañé ijcyáábe éllevu Páávoro ipyééne Píiyéébema iihjyúvátsihdyu díibye hallúvú ihyójtsicu picyóóneri tsúúca böhíibe.

9 Aanée pámeere téjtohíi ijcyame chémehíjcyaméhíi iwáájácúne diibye Páávoró éllevu tsáámekéjuco dibye böhíitsohíjcyáne.

10 Aamée múúhakye idyúúrváne panévavu ajcú juuvá wáábyuta tsiiñe muha tsahíiyí mepééiñéllihiyé.

Páávoro Róómávú úújeténe

11 Aamée muha pápihchúú nuhbává teene caapáhori méijcyáhi. Átsihdyúu muha tsiiñe mepéé tsami Arejadriíáemí tétsihyi úúníjyaba pájtyémiri. Áámítuu imyémé kíjyúmeí míñéécu Píívyéébedi ditye díllohíjcyánéécu nááve. Tsáne mémée ‘Cájoo’. Tsííñle mémée ‘Póóroó’.

12 Aamée muha Tsiracooítsa mujcójuvu mecaatsúúvetémé tétsii méijcyá pápihchúúj coojíva.

13 Átsihdyúu muha tsané úníuélleri mepéhíjcyámé méúújeté Rééjió mujcovu. Ááné tsijcyóójíí tsaimiyé kíjyeba müúhakye muha mepéhullévú wááome tsíijyu méúújeté Poteoóri coomívu.

14 Átsihvúu muha tsaate cahcújtso múnáadívú meúújetémé müúhakye wajyú tsáné tsemáánái muha diityémá meijcyaki. Ahdújucóo muha téhachótá meijcyátsihdu botsíi mepééne Róómávuú.

15 Áánáacáhjáa teene Róómári íjcyáné cahcújtso múnaa tsúúca waajácú muha meúújetéiñe. Áánéllihiyéhjáa müúhakye cáhdalírómedítýu tsaaté múnaa úújeté ‘Áápió Nahjihetsíí’ némeítsihvu. Áánetúhjáa tsíjtye múnaa úújeté ‘Pápihchúuwava Nújuwááne’ némeítsihvu. Áámekéé Páávoro ‘bohíbóhiúvú’ iíitécunúne téhdujtsó Píívyéébeke mítyane.

16 Áánáacáa tsúúca tsodáhómú avyéjuube úújetétsó cíúvéja múnáake tehmé múnáá avyéjúúbedívu. Áámedítýuú Páávoroké idywajcáróóbeke picyóómé ihdyúétsihvúré ítyehméébé tsodáhoma.

Páávoro Róómari úwaabóne

17 Átsihdyúu pápihchúúj coojívatu Páávoro píuvájucóo teene Róómari íjcyame imúnnaa jodíomú pihcýáávejááné túkevítsojtéke. Aamée píhcýáávemeke neéébe:

—Ámuúha tamúnaaj, tsáháaturóo muurá iiná ímityúné o méenutú memúnáama. Áhdurée tsá ímityúné o íjtsámeítyuró méihdé múnáauvúu muhdú ícyahíjcyánéhjitu. Áróóbekée oke Jerotsaréevu iékéévéébeke ácádsíjcaáyómé romáánómú hójtsí pañévu.

18 Aamée oke idillóróné imíllerá iácdásíjcaáyóné iiná ímityúné o méenútúúbeke oke ditye llííhyánúiyónélliíhye.

19 Árónáacáa memúnnaa tsá ímíilletúne. Áánéllihiyéé awáá o néé diityéké pañétüejpiyéjuco óoma teene iimílbájchoki. Tsáháa iiná diityé halluvú o úubálle díibyeré óoma ímílbajchóné o ímíilletúne.

20 Ehdúu néénélíi ámúhakye o píuvá ámúhamá o lhíjyúva ímíñieévu. Muurá mee ijraéémú méwaajácú mepéé metéhmeíjcyáné Mépájtyetétsobee tsááiñe. Aabée muurá tsúúca tsááne o cáhcújtsóné déjúcotu iñé ícyooca oo dóhjíütu.

21 Ehdúu Páávoro néénélíi dííbyeke néémeé:

—Áánerá keenéiyó Jodéatu waajácúháámíri díuballé müúhadívú wájtsine. Keená memúnnaa téhullétú tsáárome ímityúné díhyalluvú úubállehíjcyáne.

22 Árónáá ihdyu muha méimíllerá müúhakye u úuballéné muhdú u iítsámeíñe. Muurá muha méwaajácú pahúllevá múnnaa békijíto úráávyémeíñetu ímityúné lhíjyúvahíjcyáne.

23 Ehdúu iñééne dííbyeke eevémé kéjcoojí dííbye éllevu itsááiñe. Ahdújucóo téijyu ditye tsááne dííbye éllevu mítyame. Áámémáa pajcójiváré lhíjyúvahíjcyáabe Píívyéébé avyéjutu. Aabée diityéké íbúwátsohíjcyá

ténejcúvú éhnéhjáa Moitséeúvúma Píivyéébé ihjyú uubálle múnaa Jetsóodítýú cáátúnuhíjcyáné uwááboj tééveri.

24 Ehdúu dibye úwáábohíjcyáné ímí tsaatéké pájtyeme cáhcujtsóhi. Áánetúu tsijtye tsá cáhcújtsotúne.

25 Aamée téénetu ipájúvanútsójcatsíñe péémekéréjuco tsiiñe dibye nééneeé:

—Ímiáánéjucóhjáa muurá Píivyéébé Apíichó méihdé múnáaúvuke ihjyú uubálle múnáajpi Itsaíaúvuj tééveri nééneeé:

26 Aatyé éllevu pééne diñe illu diityékej: Muurá uwáábó lléébjúcoorómé tsá cáhcújtsóityúne. Áhdure iájtyumíjúcooróné tsá ditye wáájácúityúne.

27 Diityé ítsaméí ímí néétúnellii tsá ditye imíñeúvú lléébohíjcyatúne. Aame ícyahíjcyá wáájácúmeítymé éhne múnáne hállúvatymé íjcyadu. Aaméjíi tehdúu óhdi íjyáculmekéjíi ó ímíjpyetétsóiyáhi.

Ehdúhjáa muurá Píivyéébé Apíichó néé méihdé múnáaúvuke.

28 Aane íñe ámúhakye ó úúballé Píivyéébée mééma pajtyété méénúné uwááboju téhdure jodiómú íjcyátúrómé wáábyuta íjcyane. Aane llééboímye.

29 Ehdúu Páávoro diityéke nééné hallútú tsamééréjuco úhbájcatsímyéré pééneé.

30 Aabéikyée tétsihyi ícyahíjcyá míñéécú pijcyábá tsaaté já iáhdójari. Átsihyií íjcyabe tsaímýé waatsúcúpétsohíjcyá íaahíve múnáake.

31 Áámekée úwáábohíjcyabe Píivyéébé avyéjú Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju múha iiná néjúcótutuúbe. Áyu tehdújuco.

ROMÁÁNO

Róómári íjcyáme éllevu Páávoro cáátúnuháámi

Duuriúvaju

1 Oo Páávoro o íjcyáábekée Píívyéébe picyóó Jetsocríjtoj tééveri mepájtyetéiñe mééma dibye méénúné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. Aabe íñe lhyaami ó caatúnú Jetsocríjtó iicuve múnáajpi o íjcyáábe.

2 Mekée ipájtyetétsoiñé tsúúcajátujuco Píívyéébe lhjyú uubálle múnáaj tééveri cáátunúné íwaajácuháámitu.

3 Aanéhjää Illi Jetsocríjtó Máavyéjuube tsííjí icyánéjcutu míamúnáajpi Dabíiúvúj tsíiménémúhaabe íjcyáábej tééveri méénuúbe.

4 Aabée dsíjíveebe tsiiñe bólíínetu méwaajácú ímíááné Píívyéebé Hajchi íhtsútuube dibye íjcyane Cááni ícyánéjcutu.

5 Áabej tééverí meke ímíbájchoobe méhdi iidáátsóvnema. Áánemáa meke pícyooibe díibyé uwááboju úwááboméré mepéhíjcyá panévá iñújííne múnáake diityédítýu cáhcujtsómé teene iúráávyeki.

6 Aane muurá tsúúca ámuha tsaate díibyeéjté meíjcyá Róómá múnáadítýu Píívyéébe ámúhakye tújkevéélléméjuco.

7 Ááme éllevu íñe lhyaami ó caatúnú ámúhakyée iwájyúnellii dibye újcúme éllevu. Aabe ihdyu Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri óvíi ámúhakye panévatu piaabó ímí ámuha meíjcyaki.

Róómávu Páávoro ipyéétiñeri íjtsámeiñé

8 Muurá ímí Píívyéébeke ámuha meúráávyéné uubállé tsúúca pahúllevá múnááré waajácúhi. Áánéllii ámúhá hallúvú mítyane ó téhdútsohíjcyá Píívyéébeke Jetsocríjtoj tééveri.

9 Áábeke ó iicuvehíjcyá Íllidityu íjcyáné uwááboju o úwáábóneri. Aabe waajácú ímíááné ámúhá hallúvú díibyeke piáábó o táumeíhíjcyáne.

10 Áhdure ó táumeíhíjcyá dibye imíllécocaa ámúhakye o ááhívetéki.

11 Mítyane ó ijyácuñu ámúhakye o ááhívetéyóneri íñe díibyeke meúráávyejító éhníiñevu ámúhakye o úwáábo ímí ámuha meúráávyeki.

12 Ehdú ó íjtsámei tsaméhjí panéjcvavú mepíáábójcatsí ímí díibyeke mecahcújtsoki.

13 Aane, ámuha, táñahbémuke ó úúballé mítyane ámúhakye o ááhívetéyóneri o íjyácuñuhíjcyároobéi ámúhakye o ááhívetétúne. Ó imíllé ámúhadítýu tsíjtyeke Píívyéébedívú o wáájácutsóné muhdú pahúllevá múnáá pañe o méénuhíjcyádu.

14 Muurá táhallúrí teene dibyée Jetsocríjtoj tééveri mééma mepájtyetéiñe méénunévú pamévakéré o wáájácutsóiyóné íhtsútjémáyé ídáátsojtéke.

15 Áánéllii mítyane ó imíllé ámuha Róómá múnáake o úúballéné dibyée mééma mepájtyetéiñe méénune.

Imiáájú meúraavyéné menúcojpíilletúne

16 Aabe tsá o núcojpíilletú Críjtodítýu ímíáájú íjcyane o úwaabóné íhtsutúnée Píívyéébe mewájyuri méénune íjcyánélliíhe. Aane pámeere cáhcujtsómé pájtyéteé jodíomuu, jodíomú íjcyáaturómee, íjcyame.

17 Ááné uwááboju meke waajácutsó muhdú ímiááné Píívyéébeke mecáhcújtsómeke dibye ímiáámedíyéjuco díllone. Muurá dííbyé waajácuháámitu néeneé: "Píívyéébeke cáhcújtsómeke ímiáámedi dibye díllome pájtyéeteéhi."

Míamúnaa ímityúné ijcyane

18 Muurá ímityúné ícyahíjcyámedívú icyááyóbáne diityédí ícúbáhrálibye ímiáájú ímíllétumé tééheriyé tsúúrámeíhíjcyáné hallútú.

19 Muurá waajácurómé Píívyéébeke dííbyere ímiááné iiijcyane böhówátsohíjcyánetu.

20 Muurá dííbyeke maajtymítúrónáa méwaajácú dibye ijcyane páneeréé mühdüné tsieméné dibye ípívyéjtsonetu. Aane ímiááné tsá tene téévéeturó müijyú níjkéváityuube dibye ijcyane íhtsútuúbe. Áánellii íimillédú ícyahíjcyámé tsá néétyuró dííbyeke iwáájácutúne.

21 Iwáájacújúcóróbeke tsá ditye ávyejúlllehíjcyatúne. Tsá ditye téhdútsohíjcyatú dibye diityéké panévatúré píáabohíjcyárónááca. Tehdu imyéenúíyótsihvu ítsameíhíjcyámé átéreénenéhjiri. Aame ídásó teene ímityú pañe ícyahíjcyá ímíaaane wáájácutúmé éhne múu cíúvetsii ijcyadu.

22 Aame ídásó bañuháñé némeíhíjcyá waajácu múnaa iiijcyane átéreéje itínéubárá wáájácutúmé ijcyame.

23 Muurá Píívyéébe müijyú muhdú íjcyááityúúbedi íícúvetúmé míamúnaama páhduváré nééné iyámé 'tsucátsúcá' íjcyááityúme náávé iiníjcyone díollohíjcyá Píívyéébedi. Ánehjíré duurúvahíjcyámé ímiáábeke idyuúrúváiyótsihvu.

24 Áánellii diityéké illuréjuco dibye íhviejtsóné ditye awáá íimillédú iiijcyaki. Aame méenuhíjcyá panéváré núcójpitsó nénehji.

25 Ehdu méenuhíjcyámé ímiáájú dííbyé uwááboju icyáhcújtsóiyótsihvu állíuháñéré ícyahíjtsónéllihye. Aame dííbyeke dúúrvatúmé kéénerá dibyée ípívyéjtsonéhjíré duurúvahíjcyáhi.

26 Áánellii diityéké íhvéjtsoobe ditye awáá íimillédú nucójpitsowu iiijcyaki. Muurá tsamééré walléémú dómáccatsíhíjcyáhi.

27 Téhdure tsamééré wajpiímú dómáccatsíhíjcyá nucójpitsowu wálléémuma ijcyáiyóné íimillétúnema. Ááné níjcaúvú muurá ícúbáhrámeíhíjcyáme.

28 Muurá Píívyéébedi ditye íícvéjúcótúnellii awáá íhvéjtsoobe diityéké ímityúneréjuco ditye imyéénu imyéénuítyuróne.

29 Ahdújuco muurá páhduváré nééné imityuháñé ditye méenuhíjcyáne. Mityane iehnéváiyóneri ijyáculuhíjcyáme. Ihdícyáméhjíma dómáccatsíhíjcyáme. Nomíutáávahíjcyáme. Dsíjivétsa múnaa ijcyame téhdure álliu múnaa. Caayóbáme. Átéreénenéhjiri ihjyúvahíjcyáme.

30 Píívyéébeke iéhdíivalléne tsíjtyedítyu nehníwu ihjyúvahíjcyáme. Uuhívatépwu néeme itsúcunúmeíhíjcyá íhtsutúmé iiijcyane. Ímityúnéré imyéénuíyóneri ijcyame tsá cáanímuke icyáhcújtsóiyóné ímíllétúne.

31 Wáájácúmeítyúmé imyéénuítyúnré ihjyúvahíjcyáhi. Muucá iwájyútúnellii tsá ditye mühdí idáátsóvehíjcyatúne.

32 Waajácurómé ehdú néemeke Píívyéébe wáágóoíñe. Árónáa éhnííñevúré tehdú dáríívéméihijcyáme. Ááneréi ijcyárónáa tsijtye ímityúné ijcyane duurúvahíjcyáme.

2

Míamúnaa ijcyanéjuco Píívyéébe nééneé

1 Aane ámuha diityédüré menéeme Ɂíveekí múhdurá ditye ijcyáneri méihjyúvahíjcyáhi? Tsá ámuha menééityuró diityédü ámuha menéétune. Muurá tsijtye ímityúné ijcyáneri ámuha méihjyúvahíjcyámé hallúrí téhdure ijcyáné ímityúné diityédüré ámuha menéénellííhye.

2 Muurá méwaajacú múhdurá íyahíjcyámema teene Píívyéébe ímíbájchoíñe.

3 Ámuháubá méijsúcunú ímityúné tsijtye ijcyáneri ámuha téhdure menééme méihjyúvahíjcyámé mepállójcoíñe Píívyéébe páameemáyé muhdú ditye íyahíjcyáné ímíbájchócoóca.

4 Muurá múhajchótajucó dibye ámúhá ímityúcoba áábúcuhíjcyáné ámúhakye iwájyúne teene ámuha méihvějtsópityú teéne? Áánellii illure ámúhá hallúvú llýájkímyeíñé Píívyéébe icyáyobáávatécooca míamúnáama teene ímíbájchócooca ámuha tééné déjúcotu meícúbáhrámeíñe.

6 Téijyu páameere méújcuu muhdú meíyahíjcyáne áhdo.

7 Muurá díibyé avyéjú müijyú níkjékáváityúneri tsúúrámeihijcyámé dibye ímillédü ijcyámeke ájcúuibye müijyú ditye dsíjivéjúcóóityúne böhíívu.

8 Áánetu teene ímilletúmē ímityujíjtöré úráávyehíjcyámeke icyáayóbáne waagóoíibye ditye ícúbáhrámeííhyullévu.

9 Muurá jodíómuma tsijtye jodíomú ijcyátúrómedítýú páameere múhdumé ímityúné íyahíjcyámé ícúbáhráméííhi.

10 Áánetu diityédítýú ímí Píívyéébeke cáhcújtsómeke ávyéjuutétsóibye tsáimiyéjuco díibyema ditye ijcyaki.

11 Muurá tsahdúré meke wájyuube páameekéré míamúnáake. Tsá dibye tsaatéké múhdurá ijtsúcunútúne.

12 Árónáa díibyé taúhbajú Moitséeúvudi ijcyane muhdú nééne wáájácúturómé ímityúné méenuhíjcyámeke waagóoíibye. Muurá teene taúhbajú muhdú nééne wáájácúturómé waajácurá ijjtsaméyi keená ímityúné ijcyane imyéénúityuróne. Áánetu teene wáájácurómé ímityúné íyahíjcyámeke awáá tééné déjúcotu waagóoíibye.

13 Muurá teene wáájácurómé tene néhdu ijcyátúmeke tsá ímiáámedi dibye díllotúne. Tene néhdu ijcyámekéré dílloobe ímiáámedi.

14 Muurá tsaate jodíomú ijcyatúmē teene wáájácúturómé ijjibúwaríyé tehdújuco ímí íyahíjcyáne.

15 Ijjibúwaríyé muurá waajácumé muhdú múu ímí ijcyane. Áhdure waajácumé ímityúné ijcyane.

16 Muurá Píívyéébe Jetsocríjtoj tééveri míamúnaa muhdú íyahíjcyáné ímíbájchoó muhdú ámúhakye o úwáábóne o néhijcyádu.

Píívyéébé taúhbajú jodíomú úraavyéne

17 Árónáa ɿiveekí ámuha jodíómú Píívyéébeéjté meíjcyámedi dííbyé taúhbaju íjcyájúcóngéneúvuri mémítákímyéihijcyáhi?

18 Aame ímiááné ámuha méwaajácurá kéjító meúráávyéiyóné dibye ímilléne. Muurá dííbyé taúhbájutu keená ímiáánee, ímityúnee, íjcyane tsúúca ámuha méwaajácíhi.

19 Áánéllii ámuha méítsúcunúmeí dííbyé icyánéjcú wáájácutúmé éhne múúne hällúvatúmé íjcyadu néémé túkevítsoje ámuha meíjcyane.

20 Ámuha méítsúcunúmeí dííbyé icyánéjcú wáájácutúmé tsíimédúréi néémé uwáábojte ámuha meíjcyane dííbyé taúhbaju ámuha mewáájacújúcóngéneúvuri.

21 Muurá ámuha méúwáábohíjcyá tsíjtyeke. Árónáa ɿiveekí tsá ámuha meícyahíjcyatú ámuha meúwáábohíjcyádu? Muurá ámuha méúwáábohíjcyá menáníváityuróne. Árónáa ɿiveekí ámuha ménánihíjcyáhi?

22 Áhdure ámuha méúwáábohíjcyá ihdícyáméhjima medómácojcatsíityuróne. Árónáa ɿiveekí ámuha méménuhíjcyá teéne? Áhdure ámuha ménehíjcyá níjcyotájteke mecaáníváityuróne. Árónáa ɿiveekí téhdure ɿvane ámuha diityé duuruvájááné pañétú tsíeméné méékéévehíjcyáhi?

23 Muurá ámuha dííbyé taúhbaju mewáájácúneri memítákímyéhíjcyarómé tsá tene néhdu meíjcyatúne. Ááneri ámuha tsá maáveyjúlletú Píívyéébeke.

24 Téénetu muurá dííbyé waajácuháamitu nééneé: “Ámuha jodíómú meíjcyarómé ímityú meícyahíjcyánetu jodíómú íjcyatúmé néhní ihjyúvahíjcyá Píívyéébedítyú.”

25 Muurá dííbyééjté meíjcyáné uubállé mékíhdyahírótásameíyómé dííbyé taúhbaju néhdu meíjcyátúhajchíí tsá ɿnetú meke tene píáábotúne. Aame ihdícyamédúré meíjcyáhi.

26 Muurá jodíómú íjcyatúmé kíhdyahírótásameítyurómé dííbyé taúhbaju néhdu íjcyámeke díilloobe ihñéjtedi tsíjtyere íjcyárómeke.

27 Áánetu mee jodíómú meíjcyarómé ménéétsáméí diityédívú ímichi mééma teene taúhbaju íjcyaróné ímí meúráávyéétunélliíhye.

28 Muurá Píívyéébeéjté meíjcyáné uubállé mékíhdyahírótásameíjyúcoorómé dííbyé taúhbaju néhdu meíjcyátúhajchíí tsá dííbyééjté meíjcyatúne.

29 Muurá ihdyu dííbyeke ímí cáhcujsómé dibye ímillédú íjcyame ímiááné dííbyééjté. Áámeke ímí ijtísúcunúubé tsájyu múúne míamúnaa ímityú ijtísúcunúrómeke. Tehdu Píívyéébe hállúejpi meke ɿtenejíívari. Muurá ihdyu ímichi ɿteebe méíibúuri muhdú meícyahíjcyáne.

3

1 ɬAca meke píaabóné jodíómú meíjcyane? ɬA téhdure meke píaabóné mekíhdyahírótásameíñé?

2 Ímiáánéhde meke píaabóné íñée íuwáábojúvú ímichi meke dibye níwááveíñúmedítyú tene böhówaúcunúnélliíhye.

3 Árónáa ijcyámé tsaaate dííbyeke ímí úráávyetúme. ɬA ehdu tsaaate múhdurá dííbyeke úráávyenélli tsáhájuco dibye ímiáábé íjcyáityúne?

4 Tsáhaá, muurá ihdyu ímiáábé dííbye. Áánetu mee míamúnaa álliu múnaa. Muurá dííbye waajácuháamitu nééneé:

Píivyéébe u íhjyuváné tsá álliu íjcyatúne. Áábedítýú tsá múha nééityuró ímítyuube u íjcyane.

5 Muurá ímítyúmé meíjcyárómeke Píivyéébe wájyúnetu méwaajácú ímíáábé dibye íjcyane. Árónaa tsaate nehíjcyá ímítyuube dibye íjcyane, Ɂíveekívá méimítyú hallútú méhdi ícúbáhrähíjcyaaabe téénetu ímíáábé dibye íjcyane böhöwaúcunúnááca? A téénellii ímítyuube diibye?

6 Tsáhaá. Muurá ímítyuube iijcyaca tsá dibye muhdú meícyahíjcyáné mééma ímíbájchóítýuróné.

7 Áhdurévá álliu múnna meíjcyánetu ímíáábé dibye íjcyane böhöwaúcunúnáá Ɂíveekí meke díllohíjcyaaabe ímítyúmedi?

8 Áánelliihyéubá ímítyúmeréjucu meíjcyaiyóné méimítyú mééma Ɂíjékáva ímíáánevu. Ehdu muurá nehíjcyáme. Áhdurévá ímítyúné o úwaabóné nehíjcyámé óhdityu. Árónaa álliúré teene ehdu óhdityu ditye néhíjcyáne. Muurá ihdu ímíááné tehdu méenuhíjcyámé wágooóveéhi.

Míamúnaa ímítyúné íjcyane

9 ¿Aanéhaca muhdú teéne? ¿A mee jodiómú ímíáámé tsijtye jodiómú íjcyátumé ehnííñevu? Tsáhaá. Muurá méwaajácú pámeere míamúnaa ímítyúmé meíjcyane.

10 Muurá Píivyéébé waajácuháámitu nééneé:

Tsá tsaatéubáré míamúnáadítýú ímíáámé íjcyatúne.

11 Tsá múha ímíilletú Píivyéébeke icyáhcujtsóne.

12 Pámeere muurá díibyedi Ɂícúvetumé ímítyúné pañe íjcyame tsá wáájácumeítyúne. Áánellii tsá tsaatéubáré ímíáámé íjcyatúne.

13 Muurá diityé íjtsaméí nehníwu éhne múúne níkyehéjú nehníwu cúvahdu. Aame allíúwu nééme íhjyuváné meke tútavajtsó éhne múúne Ɂíñimé namíjtyá meke tútavajtsódu.

14 Tsanééré ímítyúné imíllémé iihjyuváne.

15 Aame ímí ijtscunú míamúnáake múu dsíívetsóne.

16 Ehdu idyárii végcatsíñeri illure kímóvétsócatsíhíjcyáme.

17 Aame tsá wáájácutú ímí iijcyáyóne.

18 Áhdure tsá ditye illityú Píivyéébeke.

Ehdu nééne Píivyéébé waajácuháámitu míamúnáadítýu.

19 Muurá méwaajácurá muhdú dibye ímíllédú meíjcyaiyóné taúhbajúu dibye mééma méenúnetu. Árónaa tene néhdu meíjcyámejjí tsá menééityuró ímíáámé meíjcyane. Áánellii pámeere míamúnaa ímítyúmé meíjcyá Píivyéébedívu.

20 Muurá díibyé taúhbaju meúraavyémé ímíáámé meíjcyane meíjtsúcunúmeíyómeke tsá dibye díllotú ímíáámedi tene néhdu meíjcyátúnélliíhye. Illure téénej tééveri méwaajácú ímítyúmé meíjcyane.

Jetsocrítoke mecáhcíjtsónerléyé mepájyeteténe

21 Tsá Píivyéébe ímíáámedi meke díllotú ítyaúhbaju meúráávyérómeke. Muurá díibyé waajácuháámitu íhjyú uubálle múnnaa meke úúballé Ɂínetú meke ímíáámedi dibye díllone.

22 Muurá ihdyu Jetsocríjtóo mewájyuri dsíjivéné mecáhcújtsómeke dílloobe ímiáámedi. Árónáa idyé tsá apáámyekéré meéke. Muurá ihdyu pámeere míamúnaa múhdumé dííbyeke ímiááné cáhcújtsómeke dílloobe ímiáámedi tsaatéké múhdurá íjtsúcunútúube.

23 Muurá pámeere míamúnaa ímityúné meméénume tsá Píívyéébe ímillédú meíjcatúne.

24 Árónáacáa meke mítyane hídaatsólléne Jetsocríjtoj tééveri ímiáámedi dílloobe múhdumé dííbyeke mecáhcújtsómeke.

25 Muuráhjáa Críjtodívú pájaabe dííbyé tujpácyó wágóóovéneri méimityú iimibáávyé pámeere dííbyeke mecáhcujtsómé mewágóóovélyónetu mepájtyetéki. Téhdurée tééneri ímibájchoobe méihdé múnáauvú dííbyeke úráávyejhíjcyámé imityuháñé éíjyuúvú iáábúcuhíjcyáne.

26 Ehdu néénetu méwaajácú Píívyéébe iíjcyadúré ímiáábé íjcyane. Áánellii ímiáámedi dílloobe ímí Jetsóoke cáhcújtsómeke.

27 Aane íñe ¿iveekí mémityákímyeíiyáhi? ¿Aca meere meímibáávyémeke Píívyéébe ímiáámedi dillóhi? Tsáhaá. Muurá ihdyu Jetsóoke mecáhcújtsónéturé meke ímiáámedi dílloóbe.

28 Tsá teene dííbyé taúhbaju meúráávyérómeke dibye ímiáámedi díllítýuróne.

29 ¿Aanéhaca íñe apáámyéré mee jodíomuke pájtyetétsóiíbye? Tsáhaá. Muurá téhdure jodíomú íjcyátúrómeke pájtyetétsóiíbye.

30 Muurá tsáapiye Píívyéébeé. Tsá tsipí íjcyatúne. Aabe dilló ímiáámedi dííbyeke ímiááné cáhcújtsómeke pamévakéré mee jodíomuma jodíomú íjcyátúrómeke.

31 Árónáa idyé tsá dííbyé taúhbaju mewáágootú dibyée mééma mepájtyetéiñé Jetsóoj tééveri ménénune mecáhcújtsóné hallúhcuri. Muurá ihdyu téénej tééveri éhnííñevu ímí méúraavyé teéne.

4

Aavaráadítýú íjcyáné uwááaboju

1 Cáhawáá méijtsúcunu muhdúhjáa nétsihdyu méihdé múnáajpi Aavarááuvuke ímiáábedi Píívyéébe díllone.

2 Tsáháá dibye ímí íjcyánellii ímiáábedi dibye díllotúne. Tehdúu tene nééca muurá tééneri mítyákímyeíyoóbe. Árónáacáa ihdyu Píívyéébere piáábónellii tsá dibye mítyákímyeítyúne.

3 Muurá dííbyé waajácuháámitu nééneé: "Aavaráá Píívyéébeke ímí cáhcújtsónellii ímiáábedi dííbyeke dílloóbe." Ehdu nééne Píívyéébe waajácuháámitu.

4 Aane muurá tsaatéké diityé wákimyéi áhdó maájcune tsá pevénéré maájcutú meímillénema. Muurá ihdyu diityé wákimyéi áhdóré máajcúhi.

5 Ahdu muurá Píívyéébe tsá meke ímiáámedi díllotú meere iiná ímiááné íjcyane meméénúnéllihye. Ímiáámedi meke dílloobe apááñéré méimityutúu meke dibye ímíjpyetétsóné mecáhcújtsómeke.

6 Ehdúhjáa muurá dibye ménénune Dabíiúvú iwáájácúne néé iiné ímí ménénútúrómeke dibye ímiáámedi díllome ímí íjcyane.

7-8 Illúhjáa muurá neébe:

Maímijyu ditye íjcyane Píívyéébe diityédí iídáátsóvéne íimiyú diityédityú wáágóómé hallúrí iiná íjcyájúcootúme.

9 ¿Aanéhaca íñe apáamyéré mee jodíomú ímí méíjcyááhi? Tsáhaá. Muurá téhdure jodíomú íjcyáaturómé ímí íjcyááhi. Aavarááuvúhjáa muurá ímí Píívyéébeke cáhcújtsónéllii dííbyeke ímiáábedi dílloobe.

10 ¿Aanéhacáá múijyútú ímiáábedi dílloobe dííbyeke? ¿A díbyée dííbyeéjpí iíjcyáné uubállé kíhdyahírótásameíñé boonétu? Tsáhaá. Teenéikyée díbye méenúmeítýúné ihdéjuco díbye ímiáábedi díllone díbye ímí cáhcújtsónélliíhye.

11 Áané uubállée bóónétúi kíhdyahírótásameííhye. Áánéllii díibye ídýéjúcójepi kíhdyahírótásameítýurómé ímí Píívyéébeke cáhcújtsómeke ímiáámedi díbye díllomedítyu.

12 Téhdure kíhdyahírótásameímyé ímí Píívyéébeke cáhcújtsómedítyú ídýéjúcójepi díibye Aavarááuvú díbyéhjáa ímí cáhcujtsódú ditye cáhcújtsónélliíhye.

Aavaráá Píívyéébeke cáhcujtsóme

13 Píívyééböhjáa muurá dííbyeke néé pámere dííbyéj tsiiéménémúúháábema diityéké iíñuújvú íájcuíñé ímí díbye dííbyeke cáhcújtsónélliíhye. Tsáháa Píívyééböhjáa néhdu iíjcyánéllii díbye tééné piáábó újcutúne.

14 Muurá dííbyé tauréhjáa néhdu meíjcyáne tééveriyé meke díbye piááboca bañúháñé Críjto dsíjivéné mécáhcújtsóyááhi.

15 Muurá illure teene tauréhjáa méhdivu neetsó méimiyuvu. Teene íjcyátuca tsá iiná méhdivu néétsóítýuróné.

16 Áánéllii Aavaráakéhjáa íájcuíñé Píívyéébe nééné piáábó téhdure méújcuú íñe múhdumé dííbyeúvúj tsiiéménémúháabe meíjcyame Píívyéébeke mécáhcujtsóme. Tsá inehjí meméénúnetu meújcyítýú tééne. Muurá pámere múhdumé dííbyeúvú Píívyéébeke ímí cáhcujtsódú cáhcujtsómé újcuú tééné piáábo. Áánéllii díibye Aavarááuvú ídýéjúcójepi Píívyéébeke mécáhcújtsómedítyu.

17 Téénetuhjáa muurá Píívyéébe néé iwaajácuháámitu: "Uke ó meménú mítyame miámúnáaj caanídyú u néébe ímichi diityé déjúcójepi u íjcyaki." Ehdúhjáa neebe dííbyedítyú panévatúré iítsútuube íjcyáabe dsíjivémeke böhítsóóbeke díbye cáhcújtsóobe. Áhduréhjáa cáhcújtsoobe dííbyedítyúu miámúnáake illýaatétsóíñé díbye nééne tenéi pánéévetúrónááaca.

18 Áyetáhjáa múa cáhcújtsóítýuróné cáhcújtsoobe Aavaráá Píívyéébeke. Árodújucóhjáa díbye íjcyane pámere múhdumé Píívyéébeke cáhcújtsómedítyú ídýéjúcójepi. Téénetuhjáa idyé neebe dííbyeke: "Úhdityu llýaaténé miámúnaa mítyame íjcyááhi."

19 Ehdúhjáa díbye nééne cáhcújtsoobe 'muhtsi metsíímávácóóíñejí' néétuubéré keeméjuco 100 pijcyábá íjcyáróóbeuvu. Téhduréhjáa mewa Tsáára tsúúca itsíímáváiyotsíhjí pájtyérónáá cáhcújtsoobe dityétsí tsíímáváíñé Píívyéébe nééne.

20 Áyetáhjáa ímiááné dííbyema tene pánééveíñé iwáajácúne ihdére tééne hallúvú dííbyeke téhdújtsoobe dúúrúvaabére.

21 Muuráhjáa ímiááné waajácuube Píívyéébe iítsútuube íjcyáabe iñéhdu méénuíñé.

²² Ehdújháa ímí dibye cáhcújtsónéllii Píívyéébe dííbyeke ímiáábedi dillóhi.

²³ Árónáacáa tsá apáábyeúvuré ímí cáhcújtsónéllii dibye dííbyeke ímiáábedi díllone cááttúvatúne.

²⁴ Téhdurée caatúváné Máavyéjuubée Jetsóoke böhütsóóbeke mecáhcújtsómeke idyé dibye ímiáámedi dílloíñē.

²⁵ Muurájháa Jetsóo dsíjivé mewájyuri méimítyú iwáágóoki. Áábekéé Píívyéébe böhütsó dííbyej tééveri ímiáámedi meke idíloki.

5

Píívyéébe ímiáámedi meke díllone

¹ Muurá ímiááné Píívyéébeke mecáhcújtsómeke dílloobe ímiáámedi. Tsáhájcu múhdurá meke dibye íjtsúcunútú Máavyéjuubée Jetsocrító tsúúca méimítyú mééma ímíbájchónélliíhye.

² Muurá teene mecáhcújtsónej tééveri Píívyéébe meke píaabó tsaímíyé dííbyema meíjcyaki. Áánéllii méwaajácú dííbyeéjté meíjcyámeke dibye ávyéjújtsóneri meímíjyúúveíñē.

³ Téhdure méímíjyúúvéiyá meícúbáhrámeíyóneri. Muurá ténehji panéváré máaabúcuhíjcyá ímiááméré meíjcyaki.

⁴ Áánetu méwaajácú ímí Píívyéébeke meúráávyémema iñéhdújuco dibye méénuíñē.

⁵ Ááneri tsá menúcójípvétsámeítyú dibye meke báñúityúnélliíhye. Muurá méwaajácú dibye meke wájyune Íapííchó méíbuúúné pañévú dibye pícyónej tééveri.

⁶ Muurájháa méimítyú déjúcotu mewágooovéiyónetu tsá meere mepájtyetétsámeítyuróne. Árónáacáa Críjto dsíjivé pámeere ímítyumé meíjcyáme wájyuri meke ipájtyetétsoki.

⁷ Tsá muurá múha ímílléityuró tsíjtye wájyuri idsíjivéne. ¿Mityá ijcyámé tsaaate ímiáábé ijcyáabeke ipájtyetétsa dsíjívémé?

⁸ Árónáacáa muurá Píívyéébe Críjtoke wallóó dibye idsíjíve ímítyumé meíjcyárómeke ipájtyetétsoki. Áánerí meke úujétsoobe mítyane meke iwájyune.

⁹ Áánéllii meke dílloobe ímiáámedi dibyeé mewájyuri dsíjivénej tééveri. Aame dííbyej tééveriyé mépájtyeté dibye meke ícubáhráyónetu.

¹⁰ Muurájháa Píívyéebema tsá meíjcyáityuró ímítyumé meíjcyánélliíhye. Árónáacáa Illi Jetsocrító mewájyuri dsíjivéneri méimíbaavyéjucóó dííbyema. Aame méwaajácú mepájtyetéiñē dibye mépañé ijcyánélliíhye.

¹¹ Ááneri méimíjyúú Críjto méeema ímíbájchónéj tééveri ímí Píívyéebema meíjcyáneri.

Adáá tútávajtsóné Críjto ímílbajchóne

¹² Muurájháa tsáápihdítyúré ímítyúné ííñujívú ípívyeevéné tsówayúcú pámeere míamúnáake. Átsihdyúu ijcyane íñé médsíjívehíjcyá ímítyumé meíjcyánélliíhye.

¹³⁻¹⁴ Muurájháa Píívyééb taúhbajúi ijcyátúnáa tsúúca míamúnaa ímítyumé ícyahíjcyá Adááuvudítyú Moitsééuvudívújuco ijcyáné míamúnaa. Árómé hallúrihjyáa tsá iñá ijcyatú dityée muhdú meíjcyáiyóné Píívyéébe ímilléné wáájácútúnélliíhye. Árónáacájháa dsíjívehíjcyámé Adááuvúu méeénudu nééné.

imityú méenúturóme. Aanée muurá ímichi díibyedítýú íjcyane pámeere míamúnáake tútávajtsódú íívane téhdure Críjto dsíjivéneri pámeere míamúnaa ímíjpyetéjucóo múhdumé teene cáhcujtsóme.

15 Muuráhjáa diibye Adáaúvú Píívyéébe díibyeke bójcyúné lléebótuné déjúcotu íñe pámeere míamúnaa médsíjivehíjcyáhi. Áánéllihyhéjháa ihdyu Píívyéébe meke íidaatsólléne Ílli Jetsocríjtoj tééveri meenú mepájtyetéiñe. Aane tsá ínehjí meméénúneri mepájtyetítyuróne. Apááñéré díibyeke mecáhcújtsóneri mepájtyetéhi.

16 Aanée díibyeuvú imityúné méenúné déjúcotu pámeere imityúmeréjuco meíjcyame mewágooovéiyáhi. Árónaacáa Píívyéébe mééma imíbajchóhi. Áánéllii apááñéré ímiááné díibyeke mecáhcújtsómeke dílloobe ímiáámedi imityúmē meíjcyárómeke.

17 Muurá méwaajácú tsáápiiyée imityúné méenúné déjúcotu pámeere meímityuuvémé mewágooovéiyóne. Téhdure méwaajácú Píívyéébe Jetsocríjtoj tééveri ímiáámedi meke dílome dííbyé avyéjuri meíjcyáíñé müijyú dsíjivéityúmeréjuco.

18 Tsúúcajáa mééma imíbaavyéné tsaapi ímiáábé íjcyáábej tééveri Adáaúvú imityúné méenúné déjúcotu pámeere wágooovéiyóne.

19 Muuráhjáa tsáápi lleebótú níjcaúvú íñe imityúmē meé. Áhdurée idyé tsáápiyi ímiáábé íjcyáábej tééveri Píívyéébe dilló ímiáámedi díibyeke cáhcújtsómeke.

20 Muuráhjáa dibye teene muhdú meíjcyáyóné taúhbaju pícyóonjej tééveri éhnííñevu méwaajácú ímiááné imityúmē meíjcyane. Aane ehdu menéerómeke dibye ídaatsóllénetu méwaajácú mítyane meke dibye wájyune.

21 Aanée ímiááné imityúmē meíjcyáné déjúcotu pámeere mewágooovéiyáhi. Árónaacáa Píívyéébe mítyane meke iwájyúnéllii ímiáámedi dílloome tsúúca méujcú medsiíjivéjucóóityúne böhí Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri.

6

Críjtokéréjuco meúraavyéne

1 ¿A ehdu Píívyéébe meke mítyane wájyúnéllii tsá meíhveteityú imityúné meícyahíjcyánetu dibye meke éhnííñevu iúújétso muhdú meke iwájyune? Tsáháá.

2 Tsúúca muurá téénetu méijchívyé ímiáámeréjuco meíjcyaki. Áhdícyane tsáhájcuo tsiiñe meméénútyuró teene imityúné téénéejte meíjcyájúcótunéllihye.

3 ¿Aca tsá ámuha mewáájácutú mepée Jetsocríjtoéjteréjuco meíjcyáné uubállé metsójtsótsámeíñé?

4 Muurá tééneri mééúújetsó imityúnéjcutu dsíjivemédú meíjcyane. Téhdure tééneri ménáavénú Críjtóo dsíjivéébeke Píívyéébe íihnahoori böhíitsoobe tsíldyuréjuco íjcyadu ícyooca tsíldyuréjuco meíjcyane.

5 Muuráhjáa Críjto dsíjivédu íívane imityunéhjí meíhvéjtsóhajchíi idyé dibyée böhíhdu íívane tsámiyéjuco meíjcyáíñé Píívyéébema.

6-7 Muurá méwaajácú ímityúnée meíyahíjcyáné tsúúca Críjto méhdityu wáágóóné páwachékevu idsíjíveneri. Áánellii téénetu meíjchivymé tsahájuco téené pañe meíjcyatú éhne műúne tsaapi tsaaté hójtsí pañe íjcyadu.

8 Aanée méhdityu Críjto idsíjíveneri wáágóónellii méwaajácú dibye íjcyadu meíjcyáíñe.

9 Muurá méwaajácú ípyée idsíjívénetu bóhiibe müijyú tsiiñe dsíjivéjúcóóityúne.

10 Tsáneerée dsíjívheebe páneere méimityú iwáágóoki. Aabe ícyooca ijcyá Píívyéébema tsáimiyéjuco.

11 Ahdu dibye íjcyadu meíjcyá dsíjivemédú ímityúné icyánéjcutu. Áane ímiáameréjuco meíjcyá dibye ímillédú tsúúca dílbyeéjté ámuha meíjcyame.

12 Ahdicyane panéváré ímityúné ámuha meméénúiyóneri méumúúpivyéjúcohdíñi. Óvíjyacóóné ténehji ámuha meméénuhíjcyáne. Métáhjátsámeíjyúcohdí téénevu.

13 Píívyéébedívuréjuco méihvéltsaméí ámúhakye dibye ityukévéjtsa tsaímiyé ámuha meíjcyaki.

14 Tsá téénevu metáhjátsámeíityuró Jetsóoke mecáhcujtsóme. Muuráhjáa méhdi iídáátsóvéne dsíjívheebe téénej tééveri meke iimibájcho téénevu metáhjátsámeíjyúcótuki. Aame meíjcyá Píívyéébé piáábó pañe. Tsahájuco teene ihdénéené taúhbajú pañe meíjcyájúcootúne.

Ímityúnetu meíjchivymé

15 ¿A ehdu tene néénellii éhníiñevúré méméénúiyá ímityúne? Tsáhaá. Illuréjuco metsu téénetu meíhvétéki.

16 Muurá ámuha méwaajácú tsáné avyéjúúbema íjcyame dibye ímillédú íjcyane. Ahdu muurá ímityúné pañe meíjcyame téené níjcauvú illure mewágóooovéhi. Áánetu ihdyu Píívyéébe ímillédú meíjcyane ímí mééma níjkéváhi.

17 Ahdu ícyooca meíjcyá tsúúcajáa téénetu meíjchivymé dílbye uwáábójú pañéréjuco. Ááné halluvú ihdyu mítyane ó téhdujtsó dílbyeke.

18 Aane tsúúcajáa téénetu meíjchivymé ícyooca ímiááneréjuco meúraavyéne.

19 Áánellii teene ímíñeeuvú meúráávyé ihdée ímityúné íjcyaróné ámuha meúráávyehíjcyádu. Áijyu ihdyu ámuha meíjcyáá ímiááné Píívyéébeéjteréjuco. Ehdu iñe ámúhakye o néé ímíñeeuvú ámuha mewáájácuvi.

20 Muuráhjáa ámuha ímityúné pañe meíjcyácooca tsá meímíilletú ímiájító meúraavyéne.

21 Ehdúu éíjyu műhdurá núcójpítsó meíyahíjcyáné déjúcotu muurá mewágóóovéiyáhi.

22 Arónáa tsúúca téénetu meíjchivymé Píívyéébeéjté meíjcyame ímiáameréjuco meíjcyáiyóne.

23 Muurá ímityúné méénuhíjcyámé idásó wágóóóveé tééné déjúcotu. Áánetu Píívyéébeke ímí úráávyémeke ájcuui bye müijyú ditye dsíjivéjúcóóityúne bóhiivu Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri.

1 Ámuúha táñahbémuj, ámuha muurá méwaajácú tsaaté túkevéjtsójú pañe meíjcyane meíjcyáné hajchóta. Áánetu medsjívéné boone tsáhájuco tééné pañe meíjcyatúne.

2 Muurá walle ityájivácooca ijcyá ájyu túkevéjtsójú pañe. Aane dibye dílleldívú dsjíivéhajchíi tsáhájuco tééné pañe dille íjcyájúcootúne.

3 Ájyu ihdyu tsá muhdú tene néetu dille tsíjipiikyéréjuco tájiváiyóne. Áánetu ájyu dsjíivétünáa tsíjipiikye dille tájiváhajchíi ávyeta ímityúné méenulle íveekí ájyu ímíubááné íjcyánáa tsíjipiima íjcyáneri.

4 Ahdu ámuha táñahbémú tsáhájuco meíjcyatú taúhbájú pañe eene walle ájyu dsjíivéné boone díibyé túkevéjtsójú pañe íjcyájúcoótulle íjcyadu. Muurá meíjcyá Crítóo idsjíivénetu böhíbé uráávy munaáréjuco. Muuráhjáa mééma ímíbájchoobe Píívyéébe ímillédú meíjcyaki.

5 Ihdéuvúu muurá meímillédu meíjcyame ímityúné méméenuhíjcyáhi. Áánetúu teene Píívyéébé taúhbaju meke bóiijcyúrónáa éhnííñevúré méméenuhíjcyá ímityúné tééné déjúcotu mewágóóváiyóne.

6 Árónáa tsáhájuco tééné pañe meíjcyatúne. Aame ícyooca ímiááné meímilléne tsaímíyé Píívyéébeke méúráávyhíjcyá tsíhdyuréjuco meíjtsaméi mecápáyoovéme. Tsáhájuco taúhbaju néenellihyére dibye ímillédú meíjcyatúne.

Ímityúné méhdityu íjcyane

7 ¿Áánellihyéhaca teene taúhbaju ímityúne? Tsáhaá. Teene muurá ihdyu meke waajácutsó keená ímityúné íjcyanévu. Muuráhjáa tene íjcyátuca tsá o wáájácúíturó ímityúneri meúmúúpivyéné ímityúné íjcyane. Muurá illu néeneé: "Tsá muú úmúúpivyetú ímityúneri."

8 Téhdurée tene íjcyátuca tsá o wáájácúíturó kénehjí ímityúné íjcyane. Aane o wáájacújúcúoroobe éhnííñevúré ó imíllehíjcyá ténehjíré o méenune.

9 Ópée teene taúhbaju o wáájácútüné hajchótá ó itsúcunúhíjcyá ímí o íjcyane. Árónáacálhjáa ihdyu mühdurá ó dáriívemeíhíjcyáhi. Ááné níjcaúvúhjáa o wágóóváiyóné tsúúca ó waajácuhi.

10 Píívyéébée teene ítyaúhbaju mééma meenú tsaímíyé díibyema meíjcyároki. Árónáacálhjáa tehdu o íjcyátüné déjúcotu ó wágóóváiyáhi.

11 Ópée ó iptsúcunú ímí tehdújuco o ícyahíjcyáne. Árónáacáa téénej tééveri ó waajácú ímityúné o ícyahíjcyáné déjúcotu illure o wágóóváiyóne.

12 Árónáa tsá ímityúné teene taúhbaju íjcyatúne. Muurá ímí tehdújuco teene ímiáájú íjcyane.

13 Aane ¿íveekí o wágóóváiyónévu oke tene wáájácútsónáa ó nehíjcyá ímiáájú tene íjcyane? ¿Mityá ímityuube o íjcyanévu tene oke wáájácútsótua tsá o wágóóváiyuróne? Áánerá ihdyu ó wágóóváiyá tahlliíñé támityú déjúcotu. Muurá teene taúhbaju ímiáájú íjcyaróné méhdívu böhówajtsó méimityu.

14 Aane méwaajácú teene Píívyéébedítýúré tsááneé. Árónáa óhdityúré íjcyane ímityúné pañe ó ícyahíjcyáhi.

15 Aabe tsá o wáájácúmeítü muhdú o íjcyane. Ímiáánéré o méenune o ímillérónáa ímityúnéré ó méenuhíjcyá o méenúíturóne.

16 Aane ímityúné o méenuhíjcyánetu ó waajácú ímiááné Píívyéébé taúhbaju néhdu o íjcyaca ímí o íjcyáiyóne.

17 Árónáa teene ímityúné tápañe íjcyanéré oke íbwájtsóneri ó méénuhíjcyá teéne.

18 Aane ó waajácú ímiááné ímityuube o íjcyane. Ó imíllehíjcyará ímiáánéré o méénunee. Árónáa tsá o méénuhíjcyatúne.

19 Ááne ímityúné o méénúityurónré íveekíhjyáubá ó méénúhíjcyáhi.

20 Árónáa ihdyu téénere tápañe íjcyane oke íbwájtsóneri teene ó méénuhíjcyáhi.

21 Illú muurá ó ícyahíjcyáhi: Ímiáánéré o méénúiyócooca ímityúnéré óhdivu dsiinévahíjcyáhi.

22 Ó imíllehíjcyará Píívyéébé taúhbañu néhdu o íjcyane.

23 Árónáa ímityúné íjtsaméí tápañe íjcyane oke tútavátsohíjcyáhi.

24 ¡Aabe máidáátsoju ehdííváiibye o íjcyanej! ¿Aanéhaca íñe múha oke pájtyetétsoó ehdu o ícyahíjcyáné níjcaúvú o wágóóvénýonetu?

25 Muurá íjcyabe Píívyéébe apáábyéré tsúúca téénetu Máavyéjuube Jet-socríjtoj tééveri oke pájtyetétsoóbe. Áánellii mítyane ó téhdútsohíjcyá díibyeke. Aabe ihdyu óvíi ícyooca ó ijcyá dibye ímillédu. Árónáa taimityú tápañe íjcyane oke pátsárícyohíjcyáhi.

8

Píívyéébé Apíichó meke túkévejtsóne

1 Muurá Críjtoéjté iimillédú íjcyájúcootúmé Píívyéébé Apíichó túkevéjtsó pañeréjuco íjcyámé hallúri tsá iiná íjcyatúne.

2 Aane muurá Jetsocríjtoéjpí o íjcyánej tééveri Píívyéébé Apíichó tsúúca tápañe íjcyánellii tsáhájuco ímityúné pañe o íjcyatúne. Aabe tsáhájuco o wagóóvénýetyúne.

3 Muuráhjáa ítyaúhbañu meúráávyerómé mepájtyetéítýúrónellii Íllíkye wálloobe mehdú néébe dsíívénéj tééveri méhdityu méimityú iwáágóoki.

4 Ehdúu mééma méénuube muhdú teene taúhbañu néhdu meíjcyaki. Aame tsáhájuco meímillédú meíjcyatú Píívyéébé Apíichoréjuco meke túkévejtsóné pañe meíjcyánelliihje.

5 Muurá iimillédüré íjcyame tééneriyé tsúúrámeíhíjcyáhi. Áánetu ihdyu Píívyéébé Apíichó túkévejtsóné pañe íjcyame tsúúrámeí dibye ímillédú íjcyáiyóneri.

6-7 Muurá meímillédú meíyahíjcyáneriyé metsúúrámeímyé illuréjuco metútáavaéne. Ááneriyé muurá tsúúrámeímyé tsá ímílletú Píívyéébema ímí iijcyáiyón. Aame tsá ávyejúllétu díibye taúhbañu. Áánetu dibye ímillédú meíjcyáiyóneri metsúúrámeímyé tsáimiyé díibyeema meíjcyáhi.

8 Muurá iimillédüré íyahíjcyámé tééneriyé itsúúrámeíñellii tsá Píívyéébe ímillédú íjcyatúne.

9 Aane óvíi ímiááné Píívyéébé Apíichó túkevéjtsó pañe ámuha meíjcyáhajchíí tsáhájuco ihdee ámuha meíyahíjcyádú meíjcyatúne. Muurá Íapíichovu Críjto meke ájcune ípañe íjcyatúmá tsá díibyeéjté íjcyatúne.

10 Muurá médsjíveé méimityú déjúcotu Críjtoéjté meíjcyaróme. Árónáa tsá muhdú meíjcyáityú tsúúca Píívyéébe meke ímiáámedi díllónelliihje.

11 Aane ímiááné mépañe Íapíichó íjcyáhajchíí muurá téhdure meke böhíitsöibye Jetsóokée ibóhiitsóodu.

12 Ahdícyane tsáhajuco meímillédú meíjcyáityúne, ámuúha táñiahbémuj.

13 Muurá tehdu meíjcyahíjcyáné meíhvéjtsótúhajchíí mewágooóvehi. Áánetu Píívyéébé Apíichó piáabori teene metáhjáhajchíí mépájyéteeéhi.

14 Muurá iñe múhdumé tééné túkevéjtsó pañe meíjcyame ímiááné dííbyej tsíimé méjcyáhi.

15 Aane teene mépañe íjcyame dííbyeke mecaánivámé ménehíjcyáhi: "Llihíyo múuháj Caánij." Áánéllii tsá dííbyedi menúhnévéítýuróne.

16 Ehdu Píívyéébé Apíichó mépañe íjcyáneri méwaajácú ímiááné dííbyej tsíimé meíjcyane.

17 Aane tsúúca dííbyej tsíimé meíjcyame Críjtóo ícúbáhrámeídyú meícúbáhrámeímyé dííbyema máavyéjúúte Cááníi dííbyeke nééné avyéjuri.

18 Muurá ímiááné meícúbáhrámeíhíjcyámé iñé imíjyaúréjucó meíjcyáñé Píívyéébé avyéjuri.

19 Páneere muurá dibyée ípívyejtsóné téhmehíjcyá múijyú dibye ihñéjteke avyéjújtsóíñé.

20 Muurájháa páneere dibye ípívyejtsóné tútávaavé dibye ímillédúre.

21 Árónaa ihdyu ímíbáávyéiñéi iñtsíime meíjcyámeke dibye tsíhdyuréjuco ímíjyetétsóijyu.

22 Muurá páneere dibyée ípívyejtsóné tsá ímí néétune. Aane téhmehíjcyá múijyú iñmíbáávyéiñé éhne múúne walle iñtsíimáváné boone iñmíbáávyéiñé téhmehíjcyádu.

23 Árónaa tsá apááñéré teene ícúbáhrámeítyúne. Téhdure mee tsúúca Píívyéébeéjté meíjcyámé pañe Íapíichó íjcyarómé meícúbáhrámeíhíjcyáhi. Aame téhdure météhmehíjcyá iñtsíimedii meke idíllóomeke dibye tsíhdyuréjuco ímíbájchoíñé.

24 Ehdu méumíwa nééne mecahcújtsóhajchíí mééma pánééveiñé tehdújuco. Muurá tsane meítsohíjcyáné tsúúca maájtyúmícooca illuréjuco meíhvéténé meíjtsohíjcyánetu.

25 Áánetu meítsohíjcyáné maájtyúmítúné hajchótá tsá meíhvététú meíjtsónetu.

26 Muurá meíhnáhóótúnéllii Píívyéébé Apíichó meke piáábohíjcyá panéváré maáábúcuki. Muurá meere piáábó dííbyeke muhdú metáumeítyúrónéllii téénere wáajácuratúné mépañétu ihjyúvahíjcyáhi.

27 Aane Píívyéébe pámé iñtsaméiyé wájácú néébe waajácú iñá dííbyé Apíichó mépañe íjcyane taúmeíñé. Muurá taúmeíhíjcyáné ihñéjté meíjcyámé halluvú dibye ímillédú meíjcyaki.

Ihñéjteke Píívyéébe píaabóné

28 Muurá méwaajácú panéváré meke pájtyénej tééveri Píívyéébe meke píaabóné ímiááné dííbyeke mewájyúmeke tsúúcajátújucóo ipityájcámeídyú meke iújcúmeke.

29 Muurájháa tsúúcajátújuco dibye meke wáajacúné ihñéjté meíjcyame illídyu menééímyeke. Aame cahcújtsó múnaa meíjcyámedítýú diibye Illi ímichi idyéjúcőejpi.

30 Ehdúu tsúúcajátújuco meke iwáájácúmeke dibye ímiáámedi díllone díibyé avyéjúeje meijcyaki.

31 Áánélli Píívyéébe mééma ijcyá meke iipiááboki. Aanéjíi ḡmúha muhdú meke méénuiyáhi?

32 Muuráhjáa Íllíkye wájyútuubéré ihvejtsó mewájyuri dibye idsijíiveki. Aabéjíi muhdú tsá meke panévatúré piáábóityúne.

33 ḡMityá ijcyámé tsaate dibyée meke újcume mewágooovéiyóné néémeé? Muuráhjáa tsúúca dibye ímiáámedi meke dillómé hallúri tsáhájuco iiná ijcatúne.

34 Aanéjíi ḡmúha néejuri mewágooovéiyáhi? Muuráhjáa Críjto mewájyuri idsijíiveki böhiiibe ícyooca íavyéjuri Píívyéébé únuri ijcyabe máhalluvú táumelhijcyá piáábo.

35 Áánélli dibye meke wájyúmeke tsá iiná díibyedítyú dówajcáróityuróne. Muurá meicúbáhrámeíyonéhji, mávaríjchoháñe, ájyabááne, mewájyamúuvátunéhji, ápichó nééronéhji, téhdure dsijíivé ijcyaróné tsá meke dówajcáróityuró díibyedítyu.

36 Muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé:
Dihñéjté muha meijcyáné hallútú múúhakye dsijíivétsohíjcyáiyómé éhne múúne obéejámuke ditye dsijíivetsodu.

37 Ehdu ápichó nééronéhji métahjahíjcyá Jetsocríjtó meke wájyúúbej tééveri.

38-39 Aane muurá ó waajácú Píívyéébe meke wájyúmeke iiná díibyedítyú meke dówajcáróityuróne. Muurá dsijíivé ijcyaróné, böhiiime iinújí hallúri meijcyaróné, níkkyéji múnaa ijcyaróme, naavémú ijcyaróme, iinújiri ihstsútujte ávyéjute ijcyaróme, ícyooca tééné pañe meijcyáronéhji, boónétu meke pájtyéiñéhji, téhdure caame íévéhooowari ijcyánehjima iinújiri ijcyáronéhji tsá meke díibyedítyú dówajcáróityuró Máavyéjuubée Jetsocríjtó tééveri dibye meke iwájyune úujétsómeke.

9

Píívyéébe ijraéémuke ihñéjtédívú mémenúne

1 Aane Críjtoéjpí o ijcyánélli ámuha cáhcújtsótúmeke o néé ímiááné mítyane ámúhadi o idáátsovéné ímityúné ámúhá hallúri ijcyáneri.

2 Tápañe Píívyéébé Apíichó ijcyane waajácú teene múhduuvúrá o ijtsúcunúne idátsó o ijcyane.

3 Muurá ámuha tamúnaa ámúhá imityú déjúcotu mewágooovéiyónélli ámúhakye o wájyúne oore Críjtodítýú ó wágooovéiyá ehdu o méénúneri ámuha mepjátyetéca.

4 Muurá Píívyéébe meke tsúúca iitsímedi díllorómé tsá díibyeke melléébohíjcyatú Ijraééj tsiiménémúhaabe meijcyaróme. Árónáa ihdyu mewáábyutáró díibyé avyéju. Áánéllihiyéhjáa muurá méenúube muhdú meijcyáñé pityájcojuma taúhbaju. Áhduréhjáa neebe díibyeke medúúrvahíjcyámeke tsaímíyé meke ipícyooñé.

5 Muuráhjáa méihdé múnáauvúj tsíiménémúhaabe Críjto míamúnáajpi tsíijú icýánéjcutu. Aabe páné avyéjuube ijcyá Píívyéébe müíjyú níjkéváityúné dúúrvámeihíjcyáabe.

6 Árónáa Píívyéébée mééma imyéénuíñé nééne tsá tsaate méhdityu cáhcújtsotú diityejúcooro Ijraáej tsiiiménémúhaabe meíjcyárómedityu. ¿Íhya mityá paméváré díibyeéjté meíjcyátunélíi tsá ditye cáhcútsohíjcyatúne? Muurá itsúcunúhijcyámé ípyée iñéhdu dibye méénutúné tsúuca dibye méénújúcooróne.

7 Muuráhjáa tsá pámeekéré Aavaráaúvúj tsiiiménémúháábeke dibye wábyújtsotú diityej tééveri míamúnaa pájytéetiñe imyéénuíñé. Íllúhjáa muurá neebe díibyeke: “Daachi Itsáadítýú llíyaatémé íjcyáa pánétúejte díjtsiiménémúhaábe.”

8 Ehdú muurá néénetu méwaajácú ímiááné diibye Aavaráaúvúj tsiiiménémúhaabe íjcyarómé pámeere Píívyéébeéjté íjcyatúne. Muurá ihdyu ípyée iñéhdu dibye díibyeke ájcuube Itsáaúvudityú llíyaatémé pánétúejte diibyej tsiiiménémúhaábe.

9 Íllúhjáa muurá neebe díibyeke: “Ámúhtsikye o nééne éévé úújetéijyu dítyáába tsiiimávaá wájpiíkye.”

10 Ehdú muurá Píívyéébe diityétsikye néhdújuco tene pánéevéné diityétsima. Aanéhjáa diityétsí hajchi méihdé múnáajpi Itsáadívú mewa Rebécá tsiiimavá mítyétsikye tsaijyúre.

11-12 Aanéhjáa dillei diityétsikye tsiiimávátúné ihdéjuco Píívyéébe nééne dílleke: “Ámíáábé ehnííñevu bónneebe avyéjuúhi.” Ehdúhjáa neebe diityétsikye muhdú dityétsí íjcyáñé diityétsimái tene pánéevétúrónáa íhjyáa ipityájcaméidýújuco.

13 Téénetúréhjáa muurá idyé illu neebe tsiiñe íwaajacúháámitu: “Jacóóboke ó wajyú Etsaóoke o wajyúné ehnííñevu.”

14 ¿Aánellíihýehaca ímítyuube diibye Píívyéébeé? Tsáhaá, tsá ímítyuube dibye íjcyatúne.

15 Íllúhjáa muurá téhdure neebe Moitséeúvuke: “O ímillémedi o ídáátsówémeke ó píááboóhi.”

16 Tsá muurá méhdityu tene íjcyatú Píívyéébe méhdi ídáátsovéne. Muurá ihdyu iife ityújkevééllémedíjyuco dibye ídáátsovéne.

17 Muuráhjáa Ejíhtó avyéjuube Paraóoúvuke idyé neébe: “Oorée uke ávyéjúbedivú ó picyóó uke pájyténhjitu pámeere ííñújíri íjcyáné míamúnaa iwáájacu ímiááné íhtsútuube o íjcyane.” Ehdúhjáa Paraóoúvuke neebe Píívyéébeé.

18 Aabe ímiááné ityújkevééllémedi iídáátsówéne píaabóhi. Áánetu tsaate illéebone ímíllétúmeke pícyoobe ditye iimillédú iijcyaki.

19 Árónáacáubá tsaate nééiyáhi: “Díibyeré meke pícyohdújuco meíjcyámeke ¿iveekí nehíjcyaaabe ímítyúmé meíjcyane?” Árónáa tsá mee míamúnaa Píívyéébe iwáájacúdú méénune múhdurá meíjtsúcunúítýuróné.

20 ¿Aca muutá mee díibyema metáhjájcatsíki? ¿Aca núpájkiíhlló nééiyá téihllóo níjcyómeke íveekí múhdurá ditye níjcyone?

21 Muurá núpájkityu nícyohíjcyámé piivyété páhduváré iimillédú iñíjcyone. Piivyétémé ímiááné wáábyuta iñíjcyone. Áhdure piivyétémé átéreéné wáábyuta iñíjcyone.

²² Muurá Píívyéébe iimillédúré aabúcuhíjcyá dibye wáágooímyé múhdurá ícyahíjcyanéhji. Ehdu aabúcuhíjcyabe diityéj tééveri iúújétsou iihstsúuu, ícyayóbaa, íjcyane.

²³ Áanetu tsúúca dibye méhdi idáátsovémé méijcyá dííbyé avyéjúejte tsúúcajátújucóo meke dibye újcume. Ehdu méenuube mejtééveri íavyéjú ihtsútú iúújétsoki.

²⁴ Muuráhjáa ihdyu dííbyere meke ujcú íavyéjúejte meíjcyáímyeke jodíomudítyuu, jodíomú íjcyatúmedítyuu, íjcyane.

²⁵ Illúhjáa muurá dibye nééne Otséá caatúnúhi:

Tahñéjté íjcyátúné míamúnaa idátsó iicuvératúmé ícyahíjcyámeke ó újcuú tahñéjteréjuco ditye iíjcyaki.

²⁶ Téhdure tsiiñe nééneé:

Tahñéjté íjcyátúrómeke áátsiimedíyéjuco o dílloíñé imiáábé Píívyéébe o íjcyáábe.

²⁷⁻²⁸ Áanetu híja Itsáiá néé mee ijraéemudítyu: "Píívyéébe iicuvératúmé muhdú míamúnaa iifníjíri ícyahíjcyáné imílbájchócooca Ijraééj tsuuménémúhaabe ávyétá mityámé íjcyárómedítyú uhjéméré pájtyéteéhi."

²⁹ Áhduréhjáa tsiiñe nééne:

Páné ihdéene íjcyáné avyéjuube íjcyabe Píívyéébe méhdi idáátsóvétuca tsúúca meke waagóoyá tsaaté coéváratu éhnée Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomícyu múnáake imyéénudu.

Jodíomú tsá cáhcújtsotú Jetsóoj tééveri mepájtyeténe

³⁰ Aane žaca muhdú iñé teéne? Muurá jodíomú íjcyátúrómeke tsúúca Píívyéébe dilló imiáámedi éíjyúu ténéhji éllevu íjcyatúmé botsíi dííbyeke cáhcújtsórómeke.

³¹ Áanetu mee ijraéemú métsúúrámeíhíjcyará dííbyé taúhbaju meúraavyémeke dibye meke imiáámedi díllóiýóneri. Árónáa tsá meke dibye díllotú imiáámedi.

³² Aane živeekí tsá meke dibye díllotú imiáámedi? Muurá méijtsúcunúhíjcyá teene taúhbaju meúraavyénetu dibye meke imiáámedi díllóiýónene. Árónáa tsá tene néhdu meijcyatúne. Áhdure Jetsóope mééma méenune mecáhcújtsótúnéllii tsá dibye meke díllotú imiáámedi. Illure mebáñúmeíhíjcyá éhne múúne néewáyutu mecábhóhcámeíúdú néébeke mecáhcújtsótúnélliíhye.

³³ Illu muurá Píívyéébe néé íwajácúháámitu:

Tsióo múnáá pañevú ó pícyoó tsáápikye éhne múúne néewáyutu mecábhóhcámeímyé maáákitýéúdú néébeke. Áábeke cáhcújtsómé tsá iínerí báñúmeítýúne. Ehdúhjáa Píívyéébe nééhií.

10

¹ Ámuúha táñahbémuj, ó imillé memúnaa jodíomú pájtyeténe. Áánéllii ávyétá ihnáhó piáábó diityé halluvú ó táúmeíhíjcyá Píívyéébeke.

² Imiááné imillerómé dííbyeke iúráavyéne. Árónáa tsá imí ditye úráavyetúne.

³ Tsá ditye cáhcújtsotú Críjtóo mewájyuri dsíjivéné mecáhcújtsóméke imiáámedi dibye díllone. Imillerómé iiye imí iíjcyaiyóné diityéké imiáámedi dibye idilloki.

4 Árónáá tsá díibyé taúhbaju meúráávyémeke dibye ímiáámedi díllotúne. Muuráhjáá ihdyu Críjto mewáýuri dsíjivéné mecáhcújtsómeke dílloobe ímiáámedi.

5 Árónáacáhjáá ihdyu Moitséeúvú néé ímiááné Píívyéébé taúhbaju néhdu íjcyámeke dibye ímiáámedi díllóiyoné ditye ipájtyetéki. Árónáá tsá múha ávyeta tene néhdu íjcyáítyuróne.

6 Áánelliihyéé Críjtoj tééveri MEPÁJTYETÉIÑE dibye méénune mecáhcújtsómeke ihdyu dílloobe ímiáámedi. Aane tsá múu íjtsámeítýu Críjtoke níjkyéjí pañe iñéhcotéiyóné dibye meke ipiááboki.

7 Áhdure tsá múu íjtsámeítýu níjkyéné pañe díibyekе iñéhcotéiyóné dibye meke ipiáábo tehdu téhulle íjcyácóóbekéíívari. Muurá tsúúca méeema diíbye.

8 Illu muurá téénetu nééneé: "Tsúúca ámúhama ijcyájúcooróné pajtyété teene ámuha mecáhcújtsóne tsíjtyeke meúúbálléiyóné." Aane muurá muha mecáhcujtsómé iñe méúwáábohíjcyáhi.

9 Muuráhjáá Jetsocríjto dsíjivéébeke Píívyéébe böhütsóné mééibúuri mecáhcujtsómé díibyekе maávyejúúlléne teene tsíjtyeke meúúbálléhajchíí mépájtyéteéhi.

10 Muurá ímiááné mééibúuri mecáhcujtsóné tsíjtyeke meúúbálléhajchíí ímiáámedi meke dibye díllome mépájtyéteéhi.

11 Muurá díibyé waajácúháámitu nééneé: "Díibyekе cáhcujtsómé tsá iñerí báñúmeítýúne."

12 Ahdícyane pámeere tsíiñé míamúnáama mee jodíomú Jetsocríjtoke mecáhcujtsómé mépájtyéteéhi. Muurá tsáápiye pámé avyéjuubéré íjcyabé píáábohíjcyá pámeekéré díibyedi tsúúrámeímyeke.

13 Illu muurá nééneé: "Díibyedi tsúúrámeímyé pájtyéteéhi."

14 Árónáá ¿aca múhdutú díibyedi tsúúrámeíyómé díibyekе cáhcújtsómejííívari? Áhdure ¿múhdutú cáhcújtsóiyómé díibyekе wáajácúmejííívari? ¿Kiátú waajácúiyómé teene díibyedítýu íjcyáné uwááboju múha diityéké úúbállémejííívari?

15 Áhdure ¿múhdutú tsaate diityéké úúbálléiyá múha diityéké téénevú pícyóómejííívari? Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: "Maímijyu diitye ímiáájú úúbálléhíjcyámej."

16 Ehdu Píívyéébé waajácúháámitu tene néérónáá muurá tsá paméváré tééneri iícvéhíjcyatúne. Muuráhjáá Itsááuvú nééhi: "Píívyéébeej, ¿a ijcyámé tsaate méuwáábori iícvéhíjcyámej?"

17 Aane muurá Jetsocríjtodítýu íjcyáné uwááboju melléébone ímiñeúvú mewáájácúcooca tsúúca mécáhcujtsóhi.

18 ¿A tééné uwááboju tsáhái múijyú mee ijraéémú melléébotúne? Áánerá tsúúca mélleébohíjcyaráhi. Muurá tsíiñé Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: Tsúúca pahúlleévávú iíññújiri tsúúaavéné Críjtodítýu íjcyáné uwááboju.

19 Ehdu Píívyéébé waajácúháámitu néérónéubá mítýá tsá mewáájácutúne? Muuráhjáá díibyere Píívyéébe néé illu Moitséeúvuj tééveri:

Tsíiñé míamúnáakéréjuco o pájtyetétsóneri ámuha menómítááváne diityédívú mécayóbááváteé átéreéjte ditye íjcyane ámuha meítsúcunúhíjcyárómedívú.

20 Áhduréhjáa idyé tsiiñe dííbyeúvuj tééveri neébe:

Oke wáájácútúné míamúnaa táiihbuwá ijcyáturómé tsúúca tahñéjté ijcyáhi.

21 Áhduréhjáa mee ijraéémudítý Isaíauvúj tééveri neébe: “Ó nehíjcyará aatyé lléébópítýúné míamúnáake ditye ookéréjuco iúráávyekí.”

11

Tsaate ijraéémú pájtyeténe

1 ¿Aanéhaca ehdu menéénellii meke íhvéjtsoobe Píívyéébeé? Tsáhaá. Muuráhjáa oo ámuúha múnáajpi Aavarááuvúj tsíiménémúhaabe ímichi Bejamíí dohjíba múnáajpi o ijcyáábeke újcuúbe.

2 Tehdu meke íhvéjtsóiyoóóbejíí tsúúcajátújucóhjáa ihñéjté meíjcyáíñé iñéemeke.

3 Muuráhjáa Eríaáuvú nééhií: “Píívyéébeéj, díhjyú uubálle múnáake ídsjíivétsóne dííicuvé waíjíiné wácávyáhcohíjcyáme. Áánetu íñe apáábyeréjuco o ijcyáábeke téhdure oke dsíjívétolsollehíjcyáme.”

4 Ehdúhjáa dibye Píívyéébeke néérónáa neébe: “Árónáa muurá ijcyámé 7,000-meva tahñéjté ijcyame ‘Baáá’ némeíñé níjcyotáábeke cáánívahíjcyatúme.” Ehdúhjáa Píívyéébe néé Eríaáuvuke.

5 Aane muurá ijcyámé tsaate méhdityu dibyée iídáátsóvéne újcume ímí dííbyeke úráávyehíjcyáme.

6 Muuráhjáa meke iwájyúnellii meke pájtyetésoóbe. Tsáháá ínehjí meméénúnellii mepájtyetétüne. Muurá meeere mepájtyetétsómeícyá tsá dibye meke wájyúneri mepájtyetéityuróne.

7 Muurá mee ijraéémú mepájtyetéiyóneri meíjyáculúrómé tsáhái mepájtyetétüne. Árónáa ijcyájucóómé tsaate dibye újcume tsúúca pájtyetéme.

8 Áánetu dííbyé waajacúháámitu dííbyeke lléébohíjcyátúmedítýú nééneé: “Píívyéébere diityé íjtsaméí mújtatsó ditye iájtyumíjúcooróné iwáájácútuki. Áhdure illéébójúcooróné ditye icyáhcújstsótsuki. Aame muurá téhdupíé ícyoóca.”

9 Áhduréhjáa Dabííúvú nééhií:

Óvi ditye náhbévácatsílhíjcyáné wañéhjíñé dahpédú nééne diityéké mújtatsó ímí Píívyéébema ditye iíjcyátu diityémá ímítýú tene iníjkévaki.

10 Óvi ijcyámé éhne müúne hállúvatúmá ijcyadu ímítuháñé diityéké mújtatsómé ímímbáávyétuki. Ehdúhjáa neebe Dabiíúvu.

Jodíómú ijcyáturómé pájtyeténe

11 ¿Anéhaca íñe ávyéta müjtarejuco mee jodíómú Píívyéébedítýú meméénune? Tsáhaá. Muurá ihdyu dííbyere Píívyéébe nééjuri ehdu mééma teene jodíómú ijcyatúmá tééne hóówari pájtyeténetu meííváne botsíí tééneri metsúúrámeíki.

12 Ehdu Píívyéébeke melléébotúmá ímítýú meíjcyaróné píaabó tsíjtyeke jodíómú ijcyátúmeke. Aanéjíí awáá muurá dííbyeke meúráávyécooca éhniíñevu píááboíñé pamévakére.

13 Aane ícyooca diitye jodíómú ijcyáturómé o nééhií: Ámuúha éllevúu oke Píívyéébe wallóó ámuúhakye dííbyé uwáábojúvú o wáájácútsoki. Ááné wákimyéí o méénune ímí o íjtsúcunúhi.

14 Aane tsáijyu műu íñe ámúhakye o úwáábóneri ímí ámuha meíjcyane tsaate tamúnáadityú iiténé ámuhádú ímíjpyeté ipájtyetéki.

15 Muuráhjáa műúhakye műu íhvejtsódú Píivyéébe méénúné hóowari tsíjtye műnaa ámuha meíjcyarómé méimíbaavyé tsaímiyéjuco díibyema ámuha meíjcyaki. Aanéjii muurá muha díibyema meímíbáavyécooca mébóhítteé tsúúcajáa dsíjivemédú muha menéérome.

16 Muurá tsáoobíráutu pááaho meméénuho ímí néhajchíi páneere ímíhyeé. Áhdure úméhe bájkýé ímí néhajchíi páheere ímíhyeé. Ahduu muurá méihdé műnáajpi Aavaráauvú Píivyéébeéjpi íjcyánellii téhdure mee díibyedityú mellýaatémé meíjcyá Píivyéébeéjté íñe műhdumé díibyeké mecáhcujtsóme.

17 Muuráhjáa páñétütehe oríivohé wajcánédú muuha jodíomú menéérómedityú tsaatéké waagooobe diityéjúcooro páñétüejte ihñéjté muha meíjcyárómedityú. Áámé cápayóóvée ámúhakye dibye újcume ámuha meíjcyá éhne műúne bájú oríivohé wájcá ímiááhetu mecamahjácódu. Áánellii muurá ámuha téhdure Píivyéébeéjté íñe muha meíjcyadu.

18 Áronáa ihdyu méjtsúcunúmeídí muha páñétüejte meíjcyárómé ehníínevü ámuha meíjcyane. Muurá műúhadityú ámuha méejécunú éhne úmehe tébajkýejitu ejécunúdú ímichi tujkénüejte muha meíjcyánelliihye.

19 Íhya mityá ámuha menééhi: Diityéjúcooro páñétüejte íjcyárómeke iihvejtsóne meekéréjuco dibye újcune diityé cápayóóvę.

20 Ihdyúhdée tehdújuco műúhakye dibye íhvejtsóné muha mecahcújtsótúnelliihye. Áámé cápayóóvée ámúhakye újcubbe ímí díibyeké ámuha mecahcújtsónelliihye. Aame téibuwá meíjcyá. Mémítýákímyeídí tééneri.

21 Muuráhjáa páñétüejte ihñéjté muha meíjcyárómedi idáátsóvétubéré műúhakye iihvejtsóhi. Aabe téhdure ámúhadi idáátsóvéíyónejii ímityú ámuha díibyema meíjcyáhajchíjyu.

22 Muurá Píivyéébe ímiáábé díibyema ímí meíjcyámema. Áánetu ímityú meíjcyámeke műhdurá ijtsúcunúube. Áánellii ímiááméré meíjcyaco tsúúcajáa ámúhakye dibye újcume. Ímí ámuha meíjcyátuhajchíi tsáhájuco ámúhadi dibye iicúvityúne.

23 Muurá tamúnaa ímíbáavyéhajchíi diityéké újcúiibye. Muurá piivyéteebe tsiiñi diityéké iújcune.

24 Muuráhjáa ámuha tsíiñé miámúnaa meíjcyárómeke dibye újcume ámuha meíjcyá éhne műúne bájú oríivohé wájcá ímiááhetu cámaavédu. Aanéjii muurá tamúnaa ímichi awáá ihñéjté íjcyámeke tsiiñe újcúiibye.

Nihñéré ijraéémú pájtyeténe

25 Ámuúha táñhabémuj, ó imillé ámúhakye o úúballéné muhdúhjáa mepájtyetéiñe Píivyéébe wáajácúratúné Críjtoj tééveri méénune. Ároné tamúnaa tsá cáhcújtsotú tééné hóowari ámuha tsíiñe műnaa díibyeké cáhcujtsómé mepájtyetéki. Ááneri ihdyu mémítýákímyeídíñne.

26 Muurá téhdure tamúnáadi idáátsóvéne piáábóiibye diitye ipájtyetéki. Muurá díibyé waajácuháamitu néénee: Tsióo műnaa ijraéémudityú íjcyáiiibye tsaapi diityéké pájtyetésoóbe. Aabe waagooó diityé ímityu.

27 Ehdu diityéké ó ímíbájchoó ópée o néhijcyádújuco.

Ehdu nééne Píívyéébé waajácuháámitu.

28 Aane tamúnaa jodíómú tsarillé Críjtóo mepájtyetéiñe méenúné uwááboju téénej tééveri ámuha jodíómú meíjcyátúrómeke téhdure Píívyéébe ipiááboki. Árónaa ihduy tsá dibye íhvéjtsóturó müúhakye. Muurá mítyane müúhakye wájyuube müúhá ihdé múnáaúvukée ihñejtedívú imyéménúnélliylhye.

29 Aabe iñéhdu imyéenúnéllii tsá ihñéjteke íhvéjtsotúne. Téhdure meke ipiáabóné tsá dibye dójtúcutúne.

30 Áábekée muurá tsá ámuha melléébohíjcyatúne. Ahdu muurá ícyooca tamúnaa téénej tééveri dibye ámúhadí iídáátsóvéne ipiááboki.

31 Ááné boone téhdure ámúhadíi iídáátsovédú diityédí iídáátsóvéne piááboiibye ditye icyáhcújtsoki.

32 Muurá dífsbyere Píívyéébe meke pamévá míamúnáake íhvejtsó dííbyema mühdurá meíjya pámehdítéy méhdi iídáátsóvéne tsahdúré meke ipiááboki.

33 Aabe íhtsútuube íjcyáabe panéváré wájácuube muhdú meke túkévétsohíjcyáné mewáájácúyonévú tsá meíjtsaméi úújetétúne.

34 ¿Mityá ijcyámé tsaate dííbyé íjtsaméivu úújetémez? ¿A ijcyámé tsaate dííbyeke úwaabóiyóme?

35 ¿A ijcyámé tsaate tsíeménevü ditye dííbyeke ájcúnéllii tééné píaméi dibye piáábohíjcyáme?

36 Muuráhjää ihduy páneere dííbyere Píívyéébe ípíveyjtsóné dííbye tájpíyé ijcyáhi. Ááné avyéjuube dííbye. Ahdícyane metsu dííbyeke maávyéjújtsso paíjuyváré müijyú níjkévéaitýúne. Ehdu teéne.

12

Píívyéébé túkevéjtsójú pañe meíjcyane

1 Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, Píívyéébe mítyane meke ídaatsóllénéllii ámúhakye o néé dííbyedívú ámuha meíhvéjtsámeíñe dííbyé túkevéjtsójú pañéréjucu ámuha meíjcyame dííbyeke meúráávye muhdú dibye ímillédu. Ehdu muurá ámuha meíjcyáneri dííbyeke méduurúváiyáhi.

2 Tsá müú ijcyájúcootú iñé ijíri míamúnáaa mühdurá ícyahíjcyádu. Mécápayoové ámúhá íjtsaméí ámuha mewáájácu tsaímíyé meíjcyaiyóné Píívyéébe ímilléne.

3 Muuráhjää meke iídáatsóllédú íjcyáabe oke picyóó ámúhá uwááboobe o ijcyaki. Aabe ámúhakye o néé ámuha meíjtsúcunúmeítyu panéváré ámuha mewáájacúne. Müú imíñeuvú ijcyáne íjtsaméí dííbyeke icyáhcújtsóneri.

4 Muurá méjpi pívátsihíívá ijcyane tsá tsáné wáábyutáré ijcyatúne.

5 Ahdu Críjtoéjté pívámeva meíjcyarómé tsáapihdyúré menééme mépiáábócatsíhíjcyáhi.

6 Áámekée Píívyéébere ímillédú meke ájcúneri mépiiyété páhduváré nénehji meméénune. Áánéllii tehdu nénehji méméénuhíjcyá imíñeuvú meíjtsámeíñema. Muurá tsaate iiná pájtyeíñé ihdújucu iwáájacúné úúbállehíjcyámé tehdújucu úubállehíjcyáné dííbyeke icyáhcujtsódú ijcyame.

7 Áhdure tsíjtyeke ipiáabóné píívyetémé müú imíñeuvú píaabóhi. Áhdure iúwaabóné píívyetémé müú imíñeuvú úwaabóhi.

8 Áhdure múhdurá néemeke iimíjpyetétsóné píívyetémé műu ímíñeuvú meenúhi. Tsáneetu píhtómeke ipisaabóné píívyetémé műu píaabó pájúvatúmére. Tsaatéké ityükvéjeitsóné píívyetémé műu ímíñeuvú tükvéjeitsóhi. Idáátsómeke ipisaabóné píívyetémé műu píaabó ímíjyuuri.

Muhdú Crijoéjté íjcyáiyóne

9-10 Ámúhakye o néé ámuha mewájyújcatsí pamévamáyé muhdú tsané nahbémú wájyújcatsídyu. Áane máavyéjúüllejcaatsí panévatúre. Ímityúneri iicúvetumé ímiaánéré méuráávye ímí ámuha meíjcyaki.

11 Óvéheetumé ímíñeuvú meméénú Píívyéébeke ámuha meíicuvéné wákyméi.

12 Aame műu imíjyúu ímí ámúhá úmiwa néenélliíhye. Iicubáhramélyóné műu iáábúcúne óóchétumé paíjyuváré ihjyúvhájcyá Píívyéébema.

13 Áhdure tsijtye dííbyeéjté íjcyámeke mépiáábohájcyá ditye píhtónéhjitu. Ámúhakye áahívémeké műu tsaímíyé waatsúcuhí.

14 Tsaate ámúhakye tsárrillérómeke tsá műu tsárillletúne. Illure műu diityé halluvú piáabó táúmei Píívyéébeke.

15 Áanetu imíjyúumema műu téhdure imíjyúúhií. Kímóóveri íjcyámema műu kímoovéhi.

16 Mépiáábojcaatsí ímíñeuvú pájúvatúmére. Tsá műu iiye iéllevu ávyéjuuháñé ipiúváne 'mityáhímityá' néétune. Műu pamévamáyé tsahdúré nahbéváhi. Tsá műu ijtsúcunúmeítýu pámé ehníínevú iwájacúne.

17 Tsaate ámúhakye ímityúné méenúmeke tsá műu píámeítýune. Műu ímiaánéré meenú ímí ditye ámúhakye iijtsúcunúki.

18 Tsaímíyé meíjcyá pamévamáyé úhbájcatsítýume.

19 Ámuúha táñahbémuj, tsaate ímityúné ámúhakye méenúhajchíí tsá műu ijyácunútú diityéké iáhdó iújcúíñeri. Műu ihvejtsó Píívyéébere muhdú iwáájacúdú diityémá iimíbájchoki. Muurá dííbyé waajacúháámitu nééneé: "Ooréi ó icubáhraá ímityúné ámúhakye méenúmeke. Ehdu o néé Píívyéébe o íjcyáabe."

20 Áhdure idyé tsiiñe nééneé: "Ámúhakye múnáájtsórómeke mépiáábó panévatúre. Ditye áyabáávatéhajchíí műu májchotsóhi. Ditye iádóiyóneri íjcyáhajchíí műu ijchóhi. Ehdu ámuha diityéké tsaímíyé meíicuvéhajchíí muurá illeréjuco ditye núcójpíveíñé ámúhakye iñéhnllehájcyáneri." Ehdu muurá meke úwaabóné Píívyéébé waajacúháámitu.

21 Ahdícyane ímityunévú métájhásámeídíñe. Műu ímiaáméré iijcyáiyóneriyé tsúúrámeí ímityúné ámúhakye idyómájcótuki.

13

1 Műu avyéjuullé pámeere méiiñújí ávyéjujtéke. Muurá Píívyéébere diityéké pícyoome ijcyá patsihjivári.

2 Aame nééne lléébotumé muurá tsá Píívyéébeke ávyejúülletúne. Aane ehdu néemeke teéné hallútú icubáhrajmyé diitye ávyéujute.

3 Árómedi ímí meíjcyame tsá meíllityétúne. Áanetu ímityúné méenuhájcyámé diityéké illíhi. Aane ámúhá hallúrí ímityúné iifcyátu ímiaáméré meíjcyá muhdú diityé taúhbajúúné néhduú. Áijyu ímí ámuha meíjcyáahi.

4 Muurá Pívyéébere picyóó diityéké téénevu diityé túkevéjtsó pañe ímí meíjcyaki. Áánellii ímytúné méenuhíjcyámé diityéké illíhi. Muurá tsá pevénéré ditye úvanúíturó ímytúné méenúmeke.

5 Áánellii műu avyéjuullé diityéke. Tsá műu ditye ámúhakye ícúbáhráiyóné apííchoriyé ávyejúúlltetúne. Műu avyéjuullé diityéké muhdú Pívyéébeke maávyejúúllédú díibyerée diityéké picyóónellíihye.

6 Áane iiná néetuméré máhdoohíjcyá méiññújí avyéjúúbé wáábyuta ditye áhdótsohíjcyáné Pívyéébere diityéké picyóómé túkevéjtsó pañe meíjcyánellíihye.

7 Műu pamévakéré ajcú diityé wáábyuta íjcyanévu. Áhdure ámúhakye piáábó táumeímyeke mépiáábo. Méiññújí avyéjujite meke áhdotsóné műu diityéké iávyejúúlléné ahdóhi.

8 Tsá műu tsaatédítýu iñähjíhenúné áhdotúmé íjcyatúne. Műu áhdójucóóhií. Muurá Pívyéébé taúhbaju néhdu meíjcyame tsíjtyeke méwajyúhi. Imíllleebe muurá pamévamáyé mewájyújcatsíñi.

9 Muurá díibyé taúhbajúúné nééhií: "Tsá műu ihdícyméhjíma dómacójcatsítyúne. Tsá műu dsíjivétsotú míamúnáake. Tsá műu nánívatúne. Tsá műu allíuutúne. Tsá műu ímityúneri umúúpívetúne." Ehdu Pívyéébé taúhbajúúné néhdu meíjcyta tsíñne illu néé díibyé taúhbaju: "Pamévakéré műu wajyú muhdú u wajyúmeídyu."

10 Muurá ímiááné pamévake mewájyume tsá müijyú ímityúné meméénúíturóne. Aane tehdu meíjcyame meíjcyá díibyé taúhbaju néhduú.

11 Áánellii metsu meíjcyá téíibuwá muhdú dibye ímillédu. Tsúúca muurá piihíné mepájtyetémé tsíhyduryéjuco meímíbáávyeiñi.

12 Muurá ímityúné meícyahíjcyáné tsúúca nijkévaríjyuco. Áánellii óvíjyacóóné tehdu meícyahíjcyáne. Métsu metsúúrámeí muhdú ímí meíjcyáíyóneri téenetüréjuco mebóhówaúcunúki.

13 Métsu panévatúré ímiááméré meíjcyá ímityúnetu menéétsámeítyuki. Óvíjyacóóné mewáñehjívaténé pañe mellíyíícyávehíjcyáne. Áhdure óvíjyacóóné ihdícyméhjíma medómácójcatsíljíjcyáne. Óvíjyacóóné menéhnilléjcatsíñe menómíutáávahíjcyáne.

14 Métsu Ávyéjuube Jetsocríjtodívuréjuco meíhvéjtsámeí dibye meke túkévejtsómé ímí meíjcyaki. Óvíjyacóóné meímillédú meíjcyane.

14

Tsá meíhjyúváátyuró ménahbémudi

1 Tsaate Pívyéébeke cáhcújtsorómé ímí díibyé uwááboju wáájácútúmema tsá műu tálhájcatsítyú tééneri. Tsaímíyé műu nahbévájcatsí diityéma.

2 Muurá ijcyámé tsaate pamévakéré dóómeé. Áánetu ijcyámé tsíjtye Pívyéébé uwááboju ímí wáájácútúmé pamévakéré idyóóiyóné mühdurá iihtsúcunúne pevéné májchóré májchome.

3 Aane panéváré dóóme tsá műu mühdurá iihtsúcunútú tsíjtye ténehji dóótune. Áhdure panéváré dóótume tsá műu ihjyúvatú panéváré dóómedi. Muurá idyé diityéké Pívyéébe wajyú téhdure ihñéjté ijcyámeke.

4 ¿Aca muutá mee muhdú Píívyéébeke tsijtye úráávyéneri meíhjyúvaki? Óvíi ihdyu dííbyere néé ditye muhdú íjcyane. Tsáijyu műúne ímí iíjcyáme, ¿mityá tsáhaáj? Muurá ihdyu dííbyere piivyété diityéké iphiaabóné ditye ímí iíjcyáme muhdú iíjcyáiyódu.

5 Muurá iíjcyámé tsaate kékcoojí dííbyeke idyúúrvahíjcyáné éhnííñevu ímí iítsúcunúme. Áánetu iíjcyámé tsaate pajcóójiváré idyúúrvaváné ímí iítsúcunúme. Aane ihdyu óvíi iímllejcoójí dííbyeke dúúrvahíjcyámé téjcoojí duuruváhi.

6 Áhdure panéváré dóóme óvi dóóhií. Áánetu panéváré dóótume óvi tsá döötune. Muurá pevéne májchó iíjcyáróné halluvú Píívyéébeke téhdujtsóme. Áhdure tsijtye téhdujtsó dó halluvu. Ááneri muurá pámeere tsahdúré ávyéjujtsó dííbyeke.

7 Tsá muurá meere meímillédú meíjcatúne. Muurá Píívyéébere meke picyóo dííbyeke mebhóhwájtsoki. Aame médsíjivé dibye ímílléijyu.

8 Muurá mebhóhíiné hajchótá meíjcyá dííbyé hójtsiri. Aame medsiíjivécooca téhdure tsá kiávú dííbyedityú mepéétune. Muurá dííbyemáyé meíjcyá dííbyeéjté meíjcyánellihiye.

9 Téenélilihyée muurá Críjto dsíjíveebe tsiiñe bohíhií. Aabe muurá téhdure dsíjívetuméi dííbyé cahcújtsó munaa iíjcyámé avyéjuúbe. Áhdure dííbyé cahcújtsó munaaápe iíjcyame tsúúca dsíjívémé avyéjuube diíbye.

10 Aanéjíi tsá műu ámúhá nahbémú cahcújtsó munaa műhdurá iíjcyáneri iíhjyúvatúne. Tsá műu diityé piivyétetu néétune. Muurá pámeere mépíhcyááveé Críjtodívú dibye meke iñéé ímiááné muhdú meícyahíjcyáne.

11 Muurá Píívyéébé waajácuháámítu nééneé:

Píívyéébe o iíjcyáábeke pámeere míamúnaa iwáájácúne táúmiwávú ímíhmóóbáne oke duuruváhi.

12 Aane muurá pámeere méúúbálleé dííbyeke muhdú meícyahíjcyáné meke dibye dillóijyu.

Tsá ménahbémuke metútávájtsóityúne

13 Áánéllii tsá műu tsaate műhdurá iíjcyáneri iíhjyúvatúne. Métsu ímiááméré meíjcyá ménahbémú Píívyéébeke cáhcújtsónetu diityéké metútávájtsótuki.

14 Muurá Críjtoéjpi o iíjcyáabe ó waajácú panéváré medóórone muhdú néétune. Árónáa tsaate panéváré medóóne ímityúné iítsúcunumé óvi tsá döötune.

15 Aane teene dóótumeke ámuha medóóneri métútávájtsóhajchíí muurá tsá ámuha diityéké mewájytúne. Áánéllii műu téibuwá iíjcyá ámuha tsaatéké memújtásotu téhduré diityé wájyuri Críjto dsíjívemeke.

16 Aame tsáma ménéétsámeídí tehdújúcooro néérone ámúhadívú ímityú iítsúcunuhíjcyámedívü.

17 Muurá Píívyéébé avyéjúejte meíjcyame tsá apááñéré méjpi tééne tájpi iíjcyáneri metsúúrámeíítyuróne. Téhdure metsúúrámeíiyá dibye Iapíichó mépáñévú picyóónej tééveri ímíjyuuri tsaímíyé meíjcyáiyóneri.

18 Ehdu muurá Jetsocríjtoke meúraavyéné Píívyéébeke ímí iítsúcunúhi. Téhdure míamúnaa ímí iítsúcunúhi.

19 Ahdícyane metsu dííbyeéjté meíjcyame mepíáábójcatsíyóneri metsúúrámeí tsaímíyé meíjcyame dííbyeke meúráávyeki.

20 Áánéllii médohdí ámúhá nahbémú dóótunéhjí Píívyéébeke ditye úráávyénetu ámuha diityéké metútávájtsótuki. Tsáháturo dooháñé ímityúné íjcyatúne. Árónaa tsaate ménahbémú ímityúné íjtsúcunúné médohdí ditye iiténáa diityéké ámuha metútávájtsótuki.

21 Áánéllii tsá ditye dóótunéhjí medóóityuróne. Áhdure tsá maádóíturó ávyéjpcacyóné diityéké metútávájtsótuki. Panéváré ímityúné ditye íjtsúcunúnéhjí tsá meméénúityuró Píívyéébeke ditye úráávyénetu diityéké metútávájtsófýónéllílyhe.

22 Áánetu tsane ámuha meméénune ímí tehdújuco ámuha meíjtsúcunúné múu meenúhi. Árónaa ihduy tsá múu tééneri tsíjtyeke pátsáríjcyotúne. Muurá iiné imíjyaú méijcyá ímityúnetu menétsámeityúme.

23 Muurá tsaate ímityúné iíjtsúcunúróné idyóhajchíí tsúúca ímityúné meenúhi. Panéváré ímityúné meíjtsúcunúróné meméénúhajchíí muurá tsúúca ímityúné méemeenúhi.

15

Tsíjtyeke mepiabóne

1 Aane tsúúca ímí Píívyéébeke mecáhcujtsómé metsu mepiáábo eene dííbyeke cáhcújtsorómé múhdurá ítsúcunúhíjcyámeke ditye ímíñeúvú iwáájácuki. Tsá meere ímí meíjcyáyóneri metsúúráméítyuróne.

2 Áánéllii metsu mepiáábo tsíjtyeke ditye éhnííñevu ímí Píívyéébeke iúráávyeki.

3 Tsáháa muurá Críjto íjyacunútú iife tsaímiyé iíjcyáyóneri. Muuráhjáa dííbyeke pajtyéné Píívyéébé waajácuháámitu illu tene néhdújuco: "Úhdi úúhívatémé óhdiýyuco úúhívatéhíjcyáne."

4 Ehdúlhjáa páneere Píívyéébe caatúnútsohíjcyá meke tene úwáábónej tééveri óochévetúmé meítsohíjcyá iiné imíjyaú dííbyema meíjcyáíñe.

5 Muurá piivyéteebe meke ipiáabóné mávaríjchojúúné maáábúcuki. Aabe ihduy óvíi ámúhakye píaabó ámuha ímí meíjcyá panévatúré muhdú dibye imillédú Crijtóo ícyahíjcyádu.

6 Aame máávyejújtsó dííbyeke Máavyéjuube Jetsocríjtój Caaníkye.

Jodíomú íjcyátúróméke ímiáájú úwáábómeíñé

7 Ímíñeúvú múu nahbéájcatsí muhdúlhjáa Críjto meke náhbevádú tééneri Píívyéébeke maávyejújtsoki.

8 Muuráhjáa múúhá ihdé múnáaúvuke Píívyéébe néhdújuco Críjto tsááne muuha jodíomuke ipiáaboki. Áánetu méwaajácú muhdú iñéhdu ímíááné dibye mééñune.

9 Áhdurée tsaabe ámuha jodíomú meíjcyátúrómédi iídáátsóvéne dibye ámúhakye pajtyetétsóné hallúvú dííbyeke ámuha medúúrúvaki. Muurá dííbye waajácuháámitu nééneé:

Uke o ávyéjuijtsóné dúúrúvaabéré ó mátsívahíjcyáá jodíomú íjcyátúrómé pañétu.

10 Áhdure tsiiñe nééneé:

Pámeere jodíomuma jodíomú íjcyátúrómé méimijyúuvé tsamééré Píívyéébeéjté ámuha meíjcyame.

11 Téhdure tsitsihduy nééneé:

Pámeere panévá iñújíine múnnaa máávyejújtsó Píívyéébeke.

12 Téhduréhjáa Itsaiá dííbyere Píívyéébe túkévéjtsóneri illu caatúnúhi:

Itsaiíj tsíiménémúháábedítýú íjcyáiibye tsaapi téhdure jodíómú íjcyátúróme avyéjuube íjcyáabe. Áábedívú cátsípáaveímye. Ehdúhjáa Itsaiá caatúnúhi.

13 Ahdícyane óvíi Píívyéébeke ámuha mecahcújtsómeke ímíjyúúvétsoobe tsaímíyé ámuha meíjcyaki, dííbyé Apííchó ámúhá pañe íjcyánej tééveri ímí dííbyema meíjcyáifé ámuha meíjtsoki.

14 Muurá ó waajácú dííbyé icyánéjcú tsúúca ámuha táñahbémú mewáájácúnéllii mepiáábócatsíhíjcyáne. Aame ímí tehdújuco ámuha meúwáábócatsíhíjcyáne.

15 Aane íñe íhyaami ámúha éllevu o cáatúnúháámí pañe ámúhakye o néé ámuha maábájíívétu muhdú Píívyéébeke meúraavyéne. Illu íñe ámúhakye o úwáábohíjcyá iwáábyudúu múhdurá o nééróóbeke Píívyéébeke oke níwaavénéjuco.

16 Okée muurá níwááveebe ámúhakye jodíómú íjcyátúrómeke o úwáábo Jetsocríjtoj tééveri mepájtyetéiñe mééma dibye méénüné uwááboju. Aane tawákimyéí íjcyáabe ámúhakye ó úwáábohíjcyá Píívyéébema ámuha meímíjpyetéki. Muurá dííbyé Apííchoj tééveri ámuha meímíbáávyémeke ímí ijtscunúiibye.

17 Aane íñe Jetsocríjtoéjpí o íjcyáabe Píívyéébeke o iicuvéneri ó imíjyúúhií.

18 Muurá tajtyééveri méenuhíjcyáabe méenúráityúronéhjí téénetu ámuha jodíómú íjcyátúrómeke oceáhcújtsó dííbyeke.

19 Ehdu ó méenuhíjcyá panéváré dííbyé Apííchó piááboríye. Aane tsúúca pahúllevárvé ó úwáábohíjcyá Críjtóo mééma mepájtyetéiñe méénune Jerotsaréetu Irííricó iñújivújuco.

20 Aane ó imillé o úwaabóné dííbyeke waajácútumeke. Áánéllii tsá o úwaabójúcootu tsúúca tsaate uwáábohíjcyátsihji múnáake.

21 Muurá Píívyéébé waajácuháámítu nééneé:

Múijyú dííbyé uubállé lléébohíjcyatúmá dííbyedítýú íjcyáné uwááboju illéébone cáhcújtsóohi.

Róómáávu ipyééiñe Páávoro íjtsámeíñe

22 Ehdu íñe tsaate muijyúikyé Críjtodítýú íjcyáné uwááboju lléébótúmedi o iijivénéllii tsá o píívyetéhíjcyatú ámúhakye o áahíveténé mítyane o imillérónááaca.

23 Arone íñe muhdúne píjcyájucó ámúhakye o ájtyúmíyónneri o íjyáculuhíjcyabé tsúúca ó niжkévá iillé iñújíine múnáake o úwáábónetu.

24 Aabe Ejpááñá iñújivu o péécooca ámúhakye ó aahíveíñuúhi. Átsihdyu o péébeke óvíi ámuha oke panévatúré mépiaabó ímí o úujetéki.

25-26 Árónáa tujkénúi ó ulléjeé Jerotsaréeri téhulle ménahbémú íjcyámeke Matsedóoniámá Acááyá iñújícuri íjcyáné cahcújtsó múnnaa piáábóne dsíidsidívú o ájcutéébe.

27 Imillémé íjcyánéjcutu ipiaabóné téhulle íjcyáné cahcújtsó múnáake. Muuráhjáa ímichi diitye jodíomudítýú teene pajtyéte uwááboju tsújaavéné diityédívú úujetéhi. Áánéllii tehdújuco diityéké ditye panévatúré piáábóiyónne.

28 Ahdícyane óvíi teene dsíidsi Jerotsaréevu o pícyóhjéné boonétu Ejpááñavu o péébe ámúhakye ó aahíveíñuúhi.

29 Muurá ó waajácú ámúhadívú o úújetécooca meímíjyúúveíñé mítyane Críjto meke piáábohíjcyáneri.

30-31 Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, muurá íñe Máavyéjuube Jetsocríjtoéjté meíjcyame méwajyújcatsí Píívyéébé Apííchó meke piáábóneríye. Áánellii ámúhakye o néé táhalluvú dííbyeke ámuha piáábó métáúmeí oke dibye ityéhme cáhcújtsótúné míamúnaa ímityúmé íjcyame oke ityútavájtsotu téhulle Jodéá iiñújíri íjcyame. Áhdure métáuméí diitye Jerotsaréeri íjcyáné cahcújtsó múnáá halluvú ímí ditye iíjtsúcunú diitye éllevu dsíidsike o tsájtyene.

32 Aane óvíi Píívyéébe ímílléhajchíí ámúhadívú o úújetécooca ímí ménahbévájcatsíhi.

33 Ahdícyane óvíi ámúhakye piááboobe iibúwajíí ámuha meíjcyaki. Ehdu teéne.

16

Páávoro pítayajcóné

1 Téhdure ménáalle Péébe Tséékeréá cóómiyi íjcyáné cahcújtsó múnáake piáábohíjcyalle ámúhakye aahívéteéhi.

2 Áálleke ímíñeúvú méwaatsúcupo Máavyéjuube Jetsoo mémeri muhdú dííbyé cahcújtsó múnaa meíjcyame mewájyújcatsídú. Ááne mépiááboco ímíñeúvú panévatúré iíne tájpí dille íjcyáíñetu. Muurá tsaatéké ipiáábóné tsanéjcvu téhdure oke piáábohíjcyalle.

3 Téhdure ámúhakye o néé Piritsíírama Akiíramútsikye ámuha meúúbálle diityétsikye o duuruváne. Diityétsii oke piáábohíjcyá Jetsocríjtó uwááboju o úwáábónetu.

4 Áhdurée oke pájtyetétsomútsí ápíchó néénetu. Áánellii ó téhdujtsó diityétsikye. Téhdure tsíjtye jodíómú íjcyatúmé cahcújtsó múnaa téhdujtsó diityétsikye.

5 Téhdure diityétsi jávú diityétsima píhcyáávehíjcyáné cahcújtsó múnáake ó duuruváhi. Téhdure táñahbévaabe Epéénetoké ó duuruváhi. Diibyée muurá Acááyá iiñújí múnáadítýu cáhcújtsótuikénú Críjtoke.

6 Téhdure Maariake ó duuruvá éhnée mítyane ámúhamá wákímyélhíjcyálleke.

7 Téhdure ó duuruvá tamúnáajtétsí Adoróonicómá Joníamútsikye, diityétsimáá cùvéhóójari muha meíjcyámútsikye. Diityétsíljyáá táihdéjeuco cáhcujtsóné Críjtoke. Áámútsikye uwááboje ímí iíjtsúcunúhi.

8 Áhdure Píívyéébeéjíí tsíjpi táñahbévaabe Áapíríake ó duuruváhi.

9 Téhdure Obáánoke ó duuruvá Jetsocríjtó uwááboju muha meúwáábohíjcyánetu múúhakye náhbénuhíjcyáábeke. Téhdure mítyane o ívámeíbyeke Etáákikye ó duuruváhi.

10 Téhdure Apééré ímí Críjtoke úráávyejhíjcyáábeke ó duuruváhi. Téhdure Arijtóóboró hájkímuke ó duuruváhi.

11 Téhdure tamúnáajpi Herodióoke ó duuruváhi. Natsíítso hájkímú Píívyéébeéjté íjcyámeke idyé ó duuruváhi.

12 Téhdure ó duuruvá Tripéénamúpike Tripóótsama tééneré Píívyéébé uwááboju méénuhíjcyámúpike. Téhdure ménáalle Péétsida tééné wákímyéí méénuhíjcyálleke ó duuruváhi.

13 Téhdure ó duuruvá Róópóke Ávyéjuube Jetsocríjtoéjpí íjcyáábeke. Tsíijuke idyé ó duuruvá ávyeta waháródú o iíjtsúcunúlleke.

14 Téhdure ó duurúvá Atsíícritoo, Peregóótee, Hééremaa, Paatoróóbaa, Hééremee, éhdúmema pámeere tsijtye íjcyámeke.

15 Téhdure ó duurúvá Piróórogoo, Jójoriaa, Neróoke íñáállemaa, Oriípaa, éhdúmema tsijtye cahcújtso múnnaa íjcyámeke.

16 Téhdure pámeere ílle íjcyáné cahcújtso múnnaa ámúhakye duurúváhi. Ahdícyane óvíi téhdure ámuha mewájyújcatsíñe médurúvájcatsíhi.

17 Ámuúha táñahbémuj, téibúwá meíjcyá eene múhdurá iítsaméí nééme ímí Píívyéébeke ámuha meúráávyénetu ámúhakye tútavájtsóíyómeke. Muurá íne ámuha mewájácúné uwááboju tsíñejcúvúré uwáábohíjcyáme. Áánellii tsá múu tehdú néémedívú píihitúne.

18 Tsá muurá tehdú nééme Máavyéjuube Jetsocríjtoke iícúvetúne. Muurá iiye tsáimiyé iíjcyáyónéríyé tsúúrámeíhíjcyáme. Aame pánehjídú iílhjúváneri illure mútátsohíjcyá ímí wáájácútúmeke.

19 Árónaa tsúúca míyame waajácú ímí Píívyéébeke ámuha meúráavyéne. Ááneri ó imíjyúú míyane. Ahdícyane óvíi ámuha mébóhowaúcunú ímiáánéré ámuha meméénúnetu, tsá ímityúnetu.

20 Muurá Píívyéébe ámúhá pañéevú picyóó ámuha tsáimiyé meíjcyáíñé iítsaméí. Aabe ámúhama tähjaá Naavéneke ámúhakye dibye imújtátsótuki. Aane óvíi Máavyéjuube Jetsocríjto ámúhakye píaabóhi.

21 Téhdure ámúhakye ó úúballé tawákmyéitu oke píáábohíjcyáabe Timotéó ámúhakye dúúruváne. Téhdure tsijtye tamúnaa ámúhakye duurúvá Róotsioo, Jatsóoo, Tsotsíípatee, éhdume.

22 Téhdure páñietu íhyaami cááttunuube Téétsio ámúhakye duurúváhi.

23 Téhdure Gááyo ámúhakye duurúvá dííbyé jari o íjcyáabe. Tééjavu muurá cahcújtso múnnaa dóbéévehíjcyáhi. Téhdure ícyoomí dsíídsí tehméébé Erájtoma ménahbe Wáátómutsi ámúhakye duurúváhi.

24 Aane óvíi Máavyéjuube Jetsocríjto ámúhakye píaabóhi. Ehdu teéne.

Píívyéébeke medúúrváne

25 Ahdícyane metsu medúúrvá Píívyéébeke. Diibye ihdyu piivyété ámúhakye ityukévejtsóné ímí ámuha meúráávyé Ílli Jetsocríjto uwááboju ámúhakye o úwaabóne. Ehdújháa muurá mee miámúnáake ipájtyetétsóíñé tsúúcajátújuco iinékyé iípívyéjtsótúnáa dibye pítyájcámeíñé tsá ihdé múnááuuvú wáájácutúne.

26 Árone tsúúca dííbyé ihjyú uubálle múnááhjáa néhdújuco panévá iñújííne múnáake úwáábómeíñé ditye icyáhcújtso dííbyere Píívyéébe müijyú muhdú íjcyáityuube néhdújuco.

27 Ahdícyane metsu medúúrvá dííbyeke Ílli Jetsocríjtoj tééveri müijyú níjkévéityúné ihstsútuube íjcyáabe pane wáájácúúbeke. Áyu tehdújuco.

1 CORÍÍTIO

Tujkénú Coríítori íjcyáme éllevu Páávoro cáátúnuháámi

Duuriúvaju

1 Oo Páávoro o íjcyáábekée Píívyéébe picyóó Jetsocríjtodityú íjcyáné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki.

2 Aane íñe íhyaami muhtsi mécaatúnú ménahbe Tsójtenémá elle Coríítori ámuha meíjcyáné cahcújtso múnáakée Píívyéébe Jetsocríjtoj tééveri ímibájchóme éllevu. Áhdure idyé műhdumé pahúlvavá múnaa pámé avyéjuubéré íjcyáábedi íjyáculuhíjcyámé wáábyuta téhaámi.

3 Aane óvíi Méécááni Píívyéébema Máavyéjuube Jetsocrítomútsí ámúhakye píaabó tsaímýé ámuha meíjcyaki.

Críjtoj tééveri Píívyéébe píaabóné

4 Paíjyuváré o téhdútsohíjcyá Píívyéébeke Jetsocríjtoj tééveri ámúhakye dibye píaábohíjcyáné hallúvu.

5 Muurá dííbyema ímí ámuha meíjcyánej tééveriyé Píívyéébe ámúhakye píaabómé ámuha mépiivyété meúwaabóné keená ímiááné íjcyane tsúúca ámuha mewáájacúne.

6 Muuráhjáa dííbyedityú íjcyáné uwááboju ámúhakye o úwaabóné ámúhadityú böhówaúcunúhi.

7 Aánellii dibye tsááíñe ámuha metéhméné hajchótá méíjcyáá Píívyéébem piáábójú pañe.

8 Áámeke ámúhakye téhméiibye éhnííñevu ímí ámuha dííbyeké meúraavyémé iinetú menéetsámeítyu Máavyéjuube Jetsocríjtó tsáácoóca.

9 Muurá Píívyéébe ímiááné meenú iñéhduú. Aabée tsúúca meke ujcú Ílli Jetsocríjtó Máavyéjuube íjcyáábema dííbyé avyéjuri meíjcyaki.

Cahcújtso múnaa páhduváré íjtsámeíñe

10 Áamuúha táñahbémuj, Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri ámúhakye o bójcyú ámuha metáhjácatslhíjcyánetu. Óvíjyacóné páhduváré ámuha meítsámeílhíjcyáne. Tsajíjtóré meíjtsámeíñe ímíñeúvú ménahbávcátsi.

11 Ehdu ámúhakye o néé ámuhává meúhbácatslhíjcyáné oke Coroéémudityú tsaate úubállénélliílye.

12 Ámuhává tsaate ménehíjcyá Páávoróéjté meíjcyane. Áánetúvá tsijtye nehíjcyá Apóóroéjté iíjcyane. Tsijtyévá nehíjcyá Pééedoróéjté iíjcyane. Tsijtyévá nehíjcyá Críjtoéjté iíjcyane.

13 ¿Acáa ehdu Críjto pívámeva dówájcámeíhi? Pane ¿acáa o íhvéjtsámeí ámuúha wájyuri páwachékevu oke ditye iwátyétyéhcuki? ¿Acáa tamyémeri ámuha métsojtsósámeíhi?

14 Muuráhjáa tsá tsaatéúbake ámúhadityú o tsójtsotú Críjpoma Gáayómútsikye o tsójtsóné boóne. Aánellii o téhdujtsó Píívyéébeke.

15 Aane tsá múha nééityuró támamyémú íjcyame tamyémeri itsójtsósámeíñe.

16 Áhduréhacáa idyé o tsojtsó Ejtéépanáké imúnáama. Átsihdyúu tsáhájuco muucá o tsójtsójúcootúne. ¿Íhjyáa mityá o tsójtsorá? Tsáhájuco o ítsáávetúne.

17 Tsáháa Críjto oke pícyootú o tsótsohíjcyaki. Muuráhjáa ihduy oke pícyoobe mépée mepájtyetéiñe dibye ménune úwááboobéré o péhíjcyaki. Aabe tsá o úwáábohíjcyatú tájtsaméityúré o újcúné waajácuri. Muurá tehdu o ménuna dibyée páwachékevu dsijivéné tsá iñnetú meke piáábóityuróné.

Pívyéébe Críjtoj tééveri úújetsóné iñtsútuube iíjcyane

18 Muurá wágooovéímyedívú álliúré teene mekée ipájtyetétsó párachékevu Críjto dsijivéné uwááboju. Áanetu ihduy mecahcujtsómé mepájtyetéímyedívú tsá tene alliu íjcyatúne. Muurá Pívyéébé iñtsútuube teéne.

19 Muurá dílbyé waajácuháámitu nééneé:

Waajácu múnuaa iiye ipájtyetétsómeíyóneri tsúúrámeíhíjcyámedítýú ó waagooó tééne iñtsaméi. Ehdü ditye iñtsámeíyóné óhdivu atéréenére. Ehdü muurá Pívyéébe waajácuháámitu nééneé.

20 Aanéhaca iñne iñnetú diitye waajácu múnáake píaabóné ditye panéváré iñtsámeíñe? Áhdure iñnetú píaabóné ditye páhduváré úwáábócatsíhíjcyáne? Muurá mee míamúnáadívú imiááné íjcyaróné Pívyéébedívú átéreene.

21 Aabe muurá iñna tühúllléébejíí waajácu ehdü míamúnaa iiye páhduváré iñtsámeíyomé pájtyetéityuróné. Áanélliihyée muurá pícyoobe iñne míamúnaa állíuri díllohíjcyáné uwááboju cáhcujtsómé téénej tééveri ipájtyetéki.

22 Muurá tamúnaa jodíomú imillé íévéhoowávú Pívyéébe ménúráityuróné ménune iájtyumíné botsíi icyáhcújtsó tééne uwááboju. Áanetu gríéégomu iñtsúcunú iiye iñtsaméiyi panéváré iwáájacúne.

23 Árónáa ihduy muha imiááné íjcyane méúwáábohíjcyá dityee páwachékevu wátyetyéhcubee Críjtodítýú iíjcyáné uwááboju. Árone tamúnaa iñtsúcunúhíjcyá illure tééneri muha diityéké memáváríchohíjcyáne. Téhdure jodíomú iñjyatúmehíjcyá álliúré íjcyane iñnetú meke piáábotúne.

24 Árónáa tsúúca tsaatéké diityédítýú Pívyéébe újcume waajácú dibyée iñtsútuube pane wáajácuube iíjcyane Críjtoj tééveri úújetsóné.

25 Aabe Pívyéébé iñtsaméi míamúnaa állíuri díllohíjcyáronévú tsá diityé iñtsaméi úújetétúne. Áhdure dílbyeke iñtsúuvúdú ditye iñtsúcunúróóbé iñtsútuuvu tsá muha úújetétúne.

26 Cáhawáá méijsúcunu, ámuúha táñahbémuj. Muuráhjáa meke dibye újcumé pañe tsá mítymame iñtsutúmehíjcyatúne. Uhjéméré muurá diityédítýú cáhcujtsóhi.

27 Aane muurá míamúnaa meke éhdíiávállehíjcyárómeke újcuube mejtééveri diitye iñtsutúmehíjcyatúne. Muurá meke dibye iñtújópívétso.

28 Muurá meke ditye éhdíiávállerómeke újcuube meke dibye iñtsútújtsóné lliiñevú diitye iñtsutúmehíjcyárómeke újcuube mektééveri.

29 Téhdurée tsá iñnerí memítýákímyeíityuróné.

30 Muurá ihduy dílbyere Pívyéébe meke ujcú Jetsocríjtoéjté meítjycaki. Áanélliihyée dílbyeke pícyoobe meke dibye imiá tujkévejúvú iájculi. Áhdurée dílbyej tééveríyé imiáámedi meke idillómeke imibájchoobe mepájtyetéki.

31 Muurá dílbyé waajácuháámitu nééneé: "Imítýákímyeíñé imillémé múu mítymajtsó Pívyéébekére."

2

Críjtodítýú íjcyáné uwááboju

¹ Ámuúha táñahbémuj, muuráhjáa íñe Críjtodítýú íjcyáné uwááboju ámúhakye o úwáábócooca tsá o íljyúvahíjcyatú ihtsútúúnécóbaúvu.

² Téhdurée ámúháj piine o íjcyabe tsá tsíñehjiri o wátyánúmeíhíjcyatúne. Apááñerée ó imíllehíjcyá ámúhakye o úwaabóné dityée páwachékevu wátyétyéhcúubedityú íjcyáné uwááboju.

³ Ároobée tsá ámúhadívú o úújetétú 'mityáhmítya'. Idátsóhrée muurá ó úújeté ámúhadívú illityécunúúberé.

⁴ Aabée tsá ámúhakye íhnáhó o úwáábotú muhdú míamúnaa íhdityúré iújcúné íjtsaméiyi úwáábohíjcyádu. Píívyéébedityúrée tsááné íjtsaméiyi ámúhakye o úwáábónellii dííbyé Apíichó ámúhadívú bóhówatsohíjcyá ámuha mecáhcújtsokí.

⁵ Aane íñe ámuha mecáhcujtsó Píívyéébe íhnáhori ámúhakye piáábóneri. Tsá míamúnáá íjtsaméí ámúhakye piáábóneri ámuha mecáhcújtsotúne.

Píívyéébedívú Íapíichó meke wáájácutsóne

⁶ Muurá Píívyéébeke cáhcújtsómeke muha méuwáábohíjcyá ítyuhútsíhji. Áróńaa tsá ííñújiri íjcyáné míamúnaa íavyéjutémá wágooóvéimyé íjtsaméí muha meuwáábohíjcyatúne.

⁷ Muha méuwáábohíjcyá muhdúhjáa Píívyéébe pane iwáájacúdú íjcyabe míamúnáake ipájtyetétsóiñé tsúúcajátújuco ííñújíi iípíívyéjtsótúné ihdéjuco pítýájcámeíñé.

⁸ Ehdúhjáa dííbyé pítýájcoju nééne muurá tsá tsáápíubáré wáájácutú íñe ííñújiri íjcyáné avyéjutédityu. Muuráhjáa iwáájácuca tsá ditye Jetsocríjtoke páwachékevu wátyétyéhcúuityuró avyéjuube íhtsútuube íjcyáábeke.

⁹ Muurá Píívyéébe waajácuhámitu nééneé:

Tsá múha wáájácutú muhdúvané Píívyéébe méénune dííbyeke ávyejúullémé wáabyuta. Áánéllii tsá múha úubálléítýuró muhdúvané tene íjcyane.

¹⁰ Áronévú tsúúca meke dííbyere Píívyéébe waajácutsó mépañévú Íapíichó ipícyóónej tééveri. Muurá páneere dííbyé íjtsaméí Íapíichó waajácúhi.

¹¹ Muurá mee míamúnaa tsá mewáájácutú tsíjtyé íjtsaméí. Meere tsáápiitsa méwaajácú muhdú meíjtsámeíñé. Ahdu Píívyéébe íjtsaméí apááñéré Íapíichó waajácúhi.

¹² Aanée mépañévú pícyoobe meke iidaatsólléné téénej tééveri mewáájácu muhdú dibye mééma méénune. Tsáháa tsííñé apíichó dibye mépañévú pícyootúne.

¹³ Aane íñe muha méuwáábohíjcyá tsúúca dííbyé icyánéjcúejte muha meíjcyámeke dííbyé Apíichó tükévejtsódújuco. Tsá míamúnáá íjtsaméí muha meuwáábohíjcyatúne.

¹⁴ Muurá Píívyéébe icyánéjcúejte íjcyatúmé tsá cáhcújtsotú dibye Íapíichoj tééveri meke tükévejtsóné ténejcúejte iíjcyatúnélliíhye. Áánéllii íjtsúcunúmé allíúré tene íjcyane.

¹⁵ Muurá ihydu Píívyéébe Apíichó mépañé íjcyaméré méwaajácú dííbyé icyánéjcu. Áánetu dííbyé Apíichó ípañé íjcyatúmé tsá wáájácutú ténejcu.

16 Muurá díibyé waajácúháámitu néénéé: “¿A ijcyámé tsaate Píívyéébé iítsaméivu úújetéme? ¿A ijcyámé tsaate díibyeke úwáábóiyóme?” Aane muurá ihdu díibyeéjté muha meíjcyame méwaajácú Críjto iítsaméi.

3

Píívyéébé wákimyéí méénúmeíñé

1 Ámuúha táñahbémuj, muurá Píívyéébeke úraavyémé díibyé Apíichó tukévéjtsóné pañe íjcyámeke o úwáábohíjcyadúu tsá ámúhakye o úwáábotú díibyeke ámuha ímí meúráávyétúnellíhye.

2 Aánellíihyée muurá ítyuhúututsílhjíré ámúhakye ó úwáábohíjcyá éhne műúne tsíiméneke tsíiju majchótú ájcútulle ímujpáñetüréi ñohñótsohíjcyádu. Aamée ámuha tsá téijyu mepíívyetétú uwáábó meújcune teetsi tsíimene majchói méénútutsi íjcyadu. Aame ámuha téhduréi ícyoocápi.

3 Téénellíi muurá ámuha meúhbácatsílhjícyáhi. Áhdure ámuha ménomíutáávácatsílhjícyáhi. Ehdu múhdurá ámuha meítsámeílhíjcyánellíi muurá ámuha méíjcyá Píívyéébeke wáajácutúmé íjcyadu.

4 Muurá ámuha tsaate ménehíjcyá oo Páávoróéjté meíjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá Apóóroéjté íjcyane. Ehdu ámuha múhdurá médáríívemeílhíjcyá ihdícyame íjcyadu.

5 Aane ¿muubá oo Páávoro? Áhdure ¿muubá diibye Apóóro? Áánerá Píívyéébé iicúve múnáajtetsíyé muhtsi meíjcyamútsí ténevvú muhtsikye dibye pícyoone méméenuhíjcyáhi. Aanée muurá muhtsí wákimyéíyuco íjcyane Ávyéjuube Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju muhtsi meúwaabóné tsúúca ámuha mécáhcujtsóhi.

6 Ópée muurá ímichi ó úwáábohíjcyá éhne műúne tsíeméné mebájtsodu. Aanée diibye Apóóró éhnííñevu tsíiñé uwáábohíjcyá éhne műúne teene bajtsó ichémétu memúríchobíjcyádu. Aane muurá díibye Píívyéébe piáábóneri cáhcujtsómé díibyé uwááboju eene mebájtsone díibye píívyétsohíjcyádu.

7 Aane ímichi o úwáábohíjcyároobe tsá műúbé ihtsútuubé o íjcyatúne. Téhdure diibye eenée táuwáábó cámahjácoobe tsá műúbé ihtsútuubé íjcyatúne. Muurá ihdu Píívyéébe apáábyéré ihtsútuube íjcyáábé piááboríyé cáhcútsohíjcyámé díibyé uwááboju.

8 Muurá eene bajtsó műúne memúríchódú táuwáábó cámahjácoóbema muhtsi tsahdúré tsané tujkévevu. Árónáa ihdu muhtsikye Píívyéébe muhtsí tujkévevu áhdoó muhdú muhtsi mewákímyeílhíjcyádu.

9 Muurá ámuha úmihédu, téhdure jahdu. Ááné aabáaabédú néébe Píívyéébeé. Áábé wákimyéí múnáajtetsí muhtsi meíjcyamútsí ámúhakye meúwáábohíjcyá téneecúdú ámuha menéemeke.

10 Muuráhjáa meke iwájyúnellíi oke pícyoobe páñtúejpi jááháñé wákimyéí múnáajpídyú o néébe díibyé uwááboju o úwáábohíjcyá éhne műúne já apíhajcúné mewádúhcútujkénudú nééneé. Aane muurá bóóne tsíjtyeréjuco teeja wákímyeídýú nééne tsíjtyeréjuco táuwáábó éhnííñevu úwáábohíjcyámé ihdu óvíi tééibuwá úwaabóhi.

11 Muurá íjcyabe tsáápijiye éhne műúne jaa ímichi teene ápíhajcúnetu ejkedu néébe Jetsocríjto. Aane tsá múa nééityuró tsíipi íjcyane.

12 Áánéllii műu ímíñeúvú dííbyé wákimyéí meenú éhne műúne tsaapi jaa cöhpénéhjitu óórótú, imíwu nééné newáyúúnetu, tsítsíiné uwáñewáánetu méénudu. Áánetu muurá tsíjtye méénuyá 'tsucátsúcá' íjcyatúné úmhéhewáánee, úmhécoónee, ajii, éhdúnetu. Ahdu tsá műu íjcyatú átéreénéhjitu jaa méénuubédu. Műu ijcyá cöhpénéhjitu méénuubédu.

13 Muurá jaa ímichi ápíhajcúnetu éjkedu néébedítýu íjcyáné uwááboju muhdú meméénuhíjcyáné waajácuméí Píívyéébe teene mééma ímíbájchócoóca. Ímiá wákimyéí meméénuhíjcyáné coévaá éhne műúne cüújúwari átéreene áíívyéné boone ícyohpéneréjuco cöevádu.

14 Muurá ímí tééné wákimyéí meméénuhíjcyámé iáhdó méújcuúhi.

15 Áánetu műhdurá meméénuhíjcyámé tsá iáhdó meújcútyúne. Arónáa ihdyu mépájtyéete tsúúca dííbyeéjtéjuco meíjcyame éhne műúne tsaapi ihjya áíívyérónáa pájyetédu.

16 ¿Aca tsá ámuha mewáájácutú Píívyéébeéjté meíjcyame dííbyé duurúvajádú menéémé pañe dííbyé Apíichó ijcyane?

17 Muurá meke tsúúca dibye ímíbajchómé metútáváávhajchíí illuréjuco meke dibye íñé iiñújitu wáagooíñé.

18 Áánéllii tsá műu állímeyeítyúne. Tsaate ííñújíene iwáájácúhajchíí műu ijcyá ídaatsóméré iiñá wáájácutúmeúvudú ímiá waajácu műnaa ámuha meíjcyaki.

19 Muurá ijíene mewáájacúné Píívyéébedívú atéreene. Muurá dííbyé waajácuháámitu nééneé: "Waajácu múnáake Píívyéébe tééneriyé túhúúvetsómé illure báñúmeíhi."

20 Téhdure tsiiñe nééneé: "Waajácu múnáá ijtsaméí Píívyéébe waajácú átéreene ijcyane iiñetú diityéké piáábotúne." Ehdu nééne Píívyéébe waajácuháámitu.

21 Áánéllii tsá míamúnáajpi méhdure néébeke iíhtsútúúbedi medíllone meúráávyéítyuróne. Téhdure tsá dííbyedi memítyájímyeíftyuróne. Muurá páneere iiñújíri ijcyane méwáábyuta.

22 Muurá meke piáábohíjcyabé iiñújíri meíjcyáné hajchóta. Téhdure meke piáábohíjcyabé medsíjivémé ímí meíjcyaki. Aane íñé oo Páávoroo, Apóóroo, Péedoroo, ijcyámeke műúhakye pícyoobe ámúhakye muha mepiááboki.

23 Aane tsúúca méíjcyá Críjto Píívyéébeéjpí ijcyáábeéjte.

4

Uwááboje úwaabóne

1 Aane muurá ámuha méwaajácú ídátsó ámuhádúré muha menéérome Críjtó wákimyéí műnaa meíjcyane. Muuráhjáa műúhakye pícyoobe Píívyéébée muhdú meke ipiááboiñé pítyájcémeíñé uwááboju muha meméénuki.

2 Áánéllii tééné wákimyéí máhallúrí ijcyane ímíñeúvú méméénuyáhi.

3 Tsá muurá muhdú óhdivu tene néétu ámuha tsíjtyema muhdú o ícyahíjcyáné oke menééiyóne. Tsá muurá o némeíftyuró muhdú o ícyahíjcyáne.

4 Apáábyéré ihdyu Píívyéébe waajácú muhdú o ijcyane. Árónáa ihdyu o waajácú táhallúrí ímityúné íjcyatúne. Ároobe tsá o némeítyú ímiáábé o ijcyane.

5 Ahdícyane tsá műu Críjtó wákimyéí muhdú tsaaate méénune műhdurá diityédívú ijtsúcunútúne. Óvíi ihdyu páñetu tsaabe muhdú dííbyé wákimyéí

meméénuhíjcyáné meke iñéékií. Áijyu ihdyu muhdú mewákímyeíñé meke téhdújtsóiibye Pívyéébeé.

6 Aane iñé muhdú muhtsi Apóóroma meícyahíjcyáné ámúhakye ó úúballé tehdu ámuha meíjcyá tsíñehjí ijtsámeítýume. Tsá múu tsaatékéré ímí ijtsúcunúne tsíjtyeke éhdíiúvállétúne.

7 ¿Aca múha meke picyóó tsíjtyé ehnííñevu meíjcyaki? Áhdure žaca iñá méhdi Pívyéébé piáabori meújcutúne? Áánerá Pívyéébé piáaboriyé meíjcyáhi. Ááneri tsá memítýájkímyeítyuró méihnáhoriyé meíjcyánerííívari.

8 Ámuháubá méjitsúcunúmeí Pívyéébé icyánéjcutu iñé imíjyaúréjucó ámuha meíjcyane iñetú víiotúme. Ááne muurá tsáhájuco múúhadi ámuha meíicúvetúne. Imiááneíyó ihdyu ámuha ténejcútú meíhtsútuuvéné ímí tsaméhjí meíjcyaki.

9 Pívyéébéubáhjáa muurá ihdyu muuha uwáábojtéké picyóó ávyeta iñdáatsoje muha meíjcyaki. Aame muha méijcyá idaatsóné éhne múúne ditye dsíjívétsoímyé íjcyadu. Áámedi múúhadi míamúnáama níjkyéji múnaa ullévenúhíjcyáhi.

10 Muurá iñé Crítoke meúráávyénéjcutu ámuha múúhadítýú ménehíjcyá átéreéje iñá wáajácutúmé muha meíjcyane. Ááne ámuháyé méjitsúcunúmeí iñtsutúmé ámuha meíjcyame ímí tehdújuco dííbyeke meúraavyéne. Aane muurá míamúnaa múúhakye ávyejúúlletúmé ámúhakyeré ávyejúúlléneri ámuha mémitýájkímyeíhíjcyáhi.

11 Muurá ihdyu muha idátsó múúhá ajyábama meíljyunúhíjcyámedi idaatsóné tsájaare múúhá wajyámu. Áámedi míamúnaa ícúbáhrahíjcyá múúhá ijcyátsííúbamáyé muha meíjcyátúmedi.

12 Muurá muha meúwáábóné tsanéjcvu méwákímyeíhíjcyá tééne tájpí muha meíjcyaki. Áámeke míamúnaa páhduváré idyáriíívemedítýú nehníwu ihjyúvaróné muha maáábúcúne ímjyyuríyé méihjyúvhahíjcyá diityéma.

13 Ehdu múúhakye ditye dáríívérónáa imiááméré muha meícyahíjcyáhi. Áróne pañe ícyocápí múúhadítýú nehíjcyámé átéreéje muha meíjcyame illure míamúnáake metútávátsohíjcyáne.

14 Tsá ámúhakye o núcójpívetso edhu o néétune. Illure ámúhakye ó úwaabó áátsiimédú ámuha menéemeke o wájyúnema.

15 Muurá mítyame ámúhakye Críjtodítýú íjcyáné uwááboju úwáábórómedítýú ó ijcyá ámúháj caanídyú o néébe imichíi tåuwáábori ámuha dííbyeke mecahcújtsótujkénúnélliíhye.

16 Áánéllii imíñeúvú o íjcyadu meíjcyá.

17 Muurá tájtsiiménédú néébe Timotéo imiáábé íjcyáábeke ó wallóó ámuha éllevu. Aabe óvíí ámúhakye úúballé muhdú Crítoke o úráávyeebe o úwáábohíjcyáné o ááhívehíjcyátsíñjí cahcújtsó múnáake.

18 Áróñaa ¿íveekí ámúhadítýú tsaate múhdurá dáríívemeímyé mítyákímyeíhíjcyáhi? ¿Íhya mítyá ijtsúcunúmé ámúhakye tsiiñe o úújéítýúne?

19 Muurá Pívyéébe imílléhajchíi lléváhréjuco ámúhakye o ááhívetéiñe. Áijyu ó waajácuú iñá ditye méenuhíjcyáné eene 'mityáhmítyá' ihjyúvhahíjcyáme. Tsá imyéénutúnéré ditye ihjyúváftyuróne.

20 Muurá tsá Píívyéébé avyéjúejte meíjcyatú pevénéré meíhjyúvánéri. Apáámyéré ihdyu dííbyé ihstsúturi ijcyame tééneejte ijcyáhi.

21 Ahdícyane ¿muhdú ámuha méimillé ámúhakye ellévú o úújetécooca o túkévejtsóne? ¿A chooco ímíjyuúri? ¿Mityá ihnáhóónécoba múu úhbádu?

5

Ímityúné tsaapi méénune

1 Muurá ó waajácújucóo tsaapívá ámúhadítyú tsíijídúéllema íyahíjcyáne. Teene ihdyu tsáma ávyeta ímityúne. Muurá Píívyéébeke wáajácútúrómedívú idyé teene ávyétá imityúne.

2 Ááneréi ijcyárónáa ámuha mémítákímyeíhjcyá Píívyéébeéjté ámuha meíjcyáneri illure múu kímoovéme. Muurá tehdiíváné imityú méenúmeke ámuha méijchívyétsóiyá ámúháj piinétu. Tsáhájuco ámúhama ditye píhcyáávéítýuróne.

3 Aane ámúhama o ijcyátúroobe tsúúca ó waajácú muhdú meméénuíñé dííbyeke.

4-5 Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri mepíhcyáávéne méijchívyetso dííbyeke. Aane téhdure ámúhakye ó nahbénúu tajtsaméyi. Áábeke méihvéjtsó Naavéné hójtsí pañévuréjuco dibye iicubáhrámeíñé níjcauvú iidsíjive Máavyéjuube Jet-socríjto tsiiñe tsáacooca dibye ipájtyetéki.

6 Aane tsá tene ímityú Píívyéébeéjté ámuha meíjcyáneri memítákímyeíñé múhdurá ámúhama tene pájtyénááca. Muurá haríñallíjyú metátsajcóné pañévú áyánéwu tééné oorichotu mepícyooróné páneeréjuco óórichóne. Ahdu nééne muurá tsaapi ímityúné méenúubeke iiná menéétuhajchíí pámeekéréjuco dibye tútávajtsóne.

7 Áánéllii illréjuco dííbyeke méijchívyetso teene pááá oorichódú néébeke ámuha meimbláavyeki. Muuráhjáa Crijto Píívyéebé obéejáwuúdú néébe ipájámeíñé iicubáhrámeí mewájyuri mepájtyetéki.

8 Áánéllii metsu ímiááméré meíjcyáne meúráávye tsaímíyé dííbyeke. Ovíjyacóné átéreéné iitsaméi méhdityu böhówaúcunúhjcyáne. Métsu téneju meihvéjtsóne dííbyé ihju ímiá májchódú nééneréjuco menújtsoki.

9 Muuráhjáa ihde ámuha éllevu o wállháamí pañe tsúúca ámúhakye ó úwaabó ámuha menáhbevájúcóótuhdícyámema domácócatsíhjcyámedívú.

10 Árónaacáa tsá ámúhakye o boíjcyutú ámuha meíhjyuvájúcóótuhdítye ímityúmemá mítyane iéhnéváiyóneri tsúúrámeíhjcyáme, naní múnnaa, níjcyotájteke duúrúvahíjcyáme, ihdícyáméhjima domácócatsíhjcyáme, éhdumemá. Muurá ihdyu ehdu nééróméj piine mépiivyté meíjcyane tsají hallúrígé diityémá meíjcyánélliíhje.

11 Muuráhjáa ihdyu ámúhakye o néé eene 'cahcújtsomúnaa muúha' néérome ihdícyáméhjima idyómácojcatsíyónee, éhníínevúré iéhnévarónee, níjcyotájteke icýyáánívarónee, tsíjyedi iihjyúvarónee, illiyíícyáverónee, iñániyónee, éhduneméenuhíjcyámedívú ámuha menáhbevájúcóóityuróne. Áhdure tsá ámuha diityémá memájchóítýuróne.

12-13 Muurá tsá o iicúvetu cahcújtsomúnaa íjcyatúmé muhdú íyahíjcyáneri. Óvíi ihdyu Píívyéébere diityémá teene imíbajchóhi. Árónaacáa ihdyu ámuha

cahcújtso múnaa méíittéiyá ámúhadítýú múhdurá dárřivémeihíjcyámeke ámuha meíjchívyétsó ámúháj pínétu.

6

Cahcújtso múnaa ímityúné ímibáchójcatsílyóne

1 ¿íveekí ímityúné ámuha medáriiivéjcatsícyooca mépehíjcyá cahcújtso múnaa íjcyátúné ímibáchojté éllevu? ¿íveekí tsá ámuha tsamééré cahcújtso múnaa meímibáchócatsílyóne?

2 ¿Mityá tsá ámuha mewáájácutú Píipyéebé cahcújtso múnaa meíjcyame díibyeke cáhcújtsótumema muhdú ditye ícyahíjcyáné meímibájchoiñé? Aanéjíi muurá ámuha mépiivyété ámúhamma pájtyenéhíjí ámuháyé meímibáchójcatsínyé.

3 Áhdure muurá níjkyéji múnaa íjcyáromema muhdú ditye ícyahíjcyáné meímibájchoóhi. Aanéjíi muurá mépiivyété tsamééré cahcújtso múnaa meímibáchójcatsínyé.

4 Áánáa ¿íveekí ámuha mépehíjcyá cahcújtso múnaa íjcyátúné ímibáchojté éllevu ímityúné ámuha medáriiivéjcatsícyooca?

5 Ehdu iñé ámúhakye o néé ámuha tééneri menúcójpívéne tehdu meméénújúcoótuki. ¿Aca tsá ámuha elle meíjcyáné cahcújtso múnáadítýú tsaaatéuba íjcyatú teene ámúhamá ímibájchóyóme?

6 ¿íveekí ámuha páhduváré medáriiivéjcatsínyé cahcújtso múnaa íjcyátúme éllevu mépehíjcyá ditye ámúhamma teene ímibájchokí?

7 Ehdu ámuha medáriiivéjcatsíñetu illuréjuco ámuha metútáváávehíjcyáné ímí Píipyéebé ámuha meúráavyérónetu. ¿íveekí tsá ámuha maáábúcuhíjcyatú ámúhakye tsaaate iúhbarónee, iñániyónee, dárriivéne?

8 Tehdu ámuha meíjcyáiyótsihvu ¿íveekí diityéké ámuha mépiámeihíjcyáhi? Ehdu ámuha meméénúneri tsané nahbémú ámuha meíjcyarómé illure métútávátsócatsílyóne.

9-10 ¿A tsá ámuha mewáájácutú ímityúmá Píipyéebé avyéjuvu úcáávéityúne? Ahdícyane tsáma móbáñúmeídíñé. Muurá ihdícyméhjima dómacócatsílyjcyáme, níjcyotájteke cáánivahíjcyáme, tsamééré wajpíimú dómacócatsílyjcyáme, tsamééré walléémú dómacócatsílyjcyáme, naní múnaa, mítyane iéhnéváiyóneri íjyáculuhíjcyáme, llíyiicyáve múnaa, tsíjtyedi ícubárahíjcyáme, tsíjtyedítyú nehníwu ihjyúvhahíjcyáme, éhdume muurá tsá Píipyéebé avyéjúejte íjcyatúne.

11 Ehdúu muurá tsaaate ámúhadítýú ícyahíjcyáhi. Árómekée Píipyéebé Jetsóoj tééveri újcúmeke tsúúca díibye Apíichó ímibájchómé hallúrí tsáhájuco iiná íjcyatúne.

Méjpi metéhméiyóne

12 Muurá tsaaate nééhi: “Mépiivyété panéváré meímilléné meméénune.” Ihdyúhde tehdújúcoóro. Árónaa tsá panéváré ímí néétune. Áánéllii tsá ténéhjívú metáhjátsámeítyuróne.

13 Muurá ímíááné majcho íjcyá tééne tájpí meíjcyaki. Árónaa idyé tsá panéváré majcho ímí néétune. Muurá íjcyaiñé tééne tájpí meíjcyajúcoóityúne. Tsáháa Píipyéebé meke ípívyéjtsotú meímillédú ihdícyméhjima medómácojcatsíki. Mekée ípívyéjtsobee ihñéjté meíjcyame díibye túkevéjtsójú pañé meíjcyaki.

14 Muurá Píívyéébe ipíívyetédú íjcyaaabe iihnahoori meke böhütsöó tsúúca medšíjivérómeke Jetsóokéé iböhütsödu.

15 Aane qaca ímíiyóné tsúúca Críjtoéjté meíjcyame nahtsíwamééwake medómajcóné? Tsáhaa.

16 Muurá tsaapi dííllema íjcyahchíí tsahéécoréjuco dityétsí íjcyane. Muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé: "Tsahéécoréjuco dityétsí íjcyáñé tsáapiye íjcyáyódu."

17 Ahdu muurá Jetsocríjtoke mecáhcujtsómé meíjcyá dííbyeejteréjuco.

18 Ahdícyané óvíjycacóné ihdícymema ámuha medómáccatsíhjcyáne. Illuréjuco méihvété téénetu. Muurá ijcyáné tsane ímityúné meméénuróné méjpi dómájcotúne. Áanetu íñe méjpiyi ihdícyméhjima medómáccatsíñé tsáma ávyeta ímityúne. Muurá tehdu meméénúneri meere métútávájtsámeihi.

19 ¿A tsá ámuha mewáájácutú Píívyéébeéjté meíjcyámé pañe tsúúca dííbyé Apíichó íjcyane? Aane tsúúca ámúhá pañe íjcyame tsáhájuco ámuha meímillédú medáájivémeítyuróne.

20 Muuráhjáa Píívyéébe mééma mepájtyetéíñé meenú Íllíkye ditye dsíjivétsóneri. Áánellii metsu dííbyeke maávyejúllléne tsaímýéjuco meíjcyaki.

7

Metáábávájcatsícyooca meíjcyane

1 Aane ícyooca ámúhakye ó úuballé éhnée taéllevu ámuha mewállóháámi pañe oke medíllone. Imiááné ímí tehdújúcooro teene tsaapi táábávátuube íjcyane.

2 Árónáa ihdícyméhjima medómáccatsíñé ávyeta ímityúné íjcyánellii téhdure ímí teene metáábávájcatsíñé.

3 Aane ityáábávállema ihdyu múu ímí ijcyáhi. Áhdure idyé walle ityájiváábema múu ímí ijcyáhi.

4 Aane tsúúca ájyúma íjcyalle tsáhájuco iimillédú íjcyatú dííbyé wáábyutálleréjuco iijcyánellíhje. Téhdure diibye ájyu tsáhájuco iimillédú íjcyatú tsúúca diille méwá wáábyutááberéjuco iijcyánellíhje.

5 Aamútsí idyómáccatsíhjcyáné tsá ihevjtsóítyuró Naavéné téénej tééveri diityétsikye tsíñejcúvuréjuco iibuwájtsóneri ityútávájtsótuki. Árónáa ihdyu tsáijyu iihnahó Píívyéebema iihjyúvácooca muhdú iñéhajchíí wahájchotáwu ihevjtsóíyomútsí teéne.

6 Ehdu íñe ámúhakye tsánejcúvú o néé okée ámuha teene medíllónélliíhje. Árónáa tsá ámúhakye o táuhbatú ámuha metáábávájcatsíki.

7 Táicyánéjcutu ihdyu ímí ó íjtsúcunú pámeere ohdu táábávatúmé, tájívatúmé, íjcyáyóne. Árónáacáhjáa ihdyu Píívyéébe páhduváré meke ípívyéjtsónellii tsaaate piivyété iiye iijcyane. Áanetu tsijtye tsá píívyetétú iiye iijcyane.

8 Áánellii íyéejte íjcyámema pámeere píibájyjtéké o néé táábávájcatsíyúmeréjuco íjcyáyóné íñe o iijcyadu.

9 Árónáa ihdyu iiye iijcyane ipíívyetétuhajchíí múu apáhajchíí táábávájcatsí tééneri iicubáhrámeítyuki.

10 Áanetu tsúúca tájivámé walléémú tsá múu ihevjtsotú ájyúmuke. Ehdu Píívyéébé tauhbaju nééhií. Tsá oore ámúhakye o néétune.

11 Árónáa tsáijyu műúne tsáápille ájyúke iihvéjtsóhajchíí tsáhájuco műú tátivájúcootúne. Tsá tene ímityú tsíjpiiyéréjuco dille tájiváne. Áánetu tsiiñe ityájiváné iimilléhajchíí óvíi tsiiñe óómille ájyú éllevúre. Téhdure idyé wajpi ityáábáválleke tsá műú ihvéjtsotúne.

12 Aane ícyooca Píívyéébé taúhbaju néétune oore táicyánéjcutu ámúhakye o néé tsaapi cahcújtso múnáajpi taaba cáhcújtsótúrolle ímí dííbyema íjcyáhajchíí tsá dibye díílleke ihvéjtsóityuróne.

13 Áhdure tsáápille cáhcújtsóllé taji cáhcújtsótúroobe ímí dííllema íjcyáhajchíí tsá dille dííbyeké ihvéjtsóityuróne.

14 Muurá ímibáávyéíyoobe dille ímí íjcyáneri. Áhdure idyé cáhcújtsóóbé taaba ímibáávyéiyá dibye ímí íjcyáneri. Aane muurá ímí íjcyáromútsí ihvétsócatsíhajchíí tsáijyu műúne iitsiíme illuréjuco tútávaavéne.

15 Aane ihdyu cáhcújtsóllé taji cáhcújtsótube díílleke iihvejtsóné ímilléhajchíí óvi ihvejtsóhi. Téhdure idyé cáhcújtsótulle cahcújtso múnáajpi ájyu íjcyáabeke iihvejtsóné ímilléhajchíí óvi ihvejtsóhi. Aane tsá Píívyéébeke cáhcújtsómé hallúri íjyatúne. Muurá imílleebé tsaímíyé metáábávájcatsímyema meíjcyane.

16 Muurá tsá mewáájácutú cáhcújtsóllé taji dille íjcyadu cáhcújtsóihajchííjyu. Áhdure tsá mewáájácutú cáhcújtsóóbé taaba dibye cáhcujtsódú cáhcújtsóihajchííjyu.

17 Árónáa ihdyu óvíi muhdú paméváré meíjcyá Píívyéébée iimillédú meke pícyohdu. Áánéllii óvi tehdújuco tsaate úyéejtére íjcyane. Téhdure idyé óvi tehdújuco tsaate méwámyuma íjcyane. Ehdu páameere cahcújtso múnáake ó nehíjcyá ditye tehdú iijcyaki.

18 Muurá kíhdyahírótásámeímyeke Píívyéébe ujcúhi. Áhdure tehdú meénúmeítyúrómeke dibye újcume ihdyu óvi éhduréjuco.

19 Muurá tsá muhdú tene néétu tehdú meméénúmeítyúne. Áhdure tsá muhdú tene néétu tehdú meméénúmeíyóne. Muurá ihdyu apááñéré muhdú dííbyé taúhbajúúné néhdú meíjcyane imílleébe.

20 Áánéllii Píívyéébekée mecáhcújtsótujkénúijyu muhdú meíjcyadúré műú iijcyáhi.

21 Tsaaté hójtsí pañe íjcyame dííbyeké cáhcujtsómé tsá műú íjyacunútú diityédítýú iijchívyéíyóneri. Árónáa ihdyu műú ipíívyetéhajchíí diityédítýú iijchívyéhi.

22 Muurá tsíjtyé hójtsí pañe íjcyámema tsíjtyé hójtsí pañe íjcyatúrómeke Píívyéébe újcume tsahdúré ijcyá dííbyeejte. Aame tsaméhjí ijcyá Críjtó iicuve műnaa.

23 Muuráhjáa tsúúca Píívyéébe mééma meenú mepájtyetéiñ. Áánéllii tsá műú míamúnáá iijtsaméi cáhcujtsójúcootúne.

24 Ehdu teéne, ámuúha táñhabémuj. Ahdícyane tsá műú iinerí íjyacunútúne. Óvi ihdyu Píívyéébekée mecáhcújtsótujkénúijyu muhdú meíjcyadúré meíjcyame dííbyeké méúráavyéhi.

25 Ehdu íñe ámúhakye ó úúballé éhnée ámuha oke muhdú táábávatúmé íjcyáiyóné medíllone. Ténejcútú Píívyéébe tsá muhdú meke néétune. Árónáa ihdyu oke dibye piáábóneri o wáajacúné o néé ditye táábávájcatsítyúné téhdure ímí nééneé. Ehdu ímí dííbyeké o úráávyeebe ámúhakye o nééhií.

26 Aane ó ijtsúcunú ímí tehdújuco ditye íiyéejtére íjcyáiyóné íñe Críjtoke meúráavyenéjcú ihnáhó néénellihiye.

27 Árónáa ihdyu tsúúca táábavámé tsá múu íhvéjtsotú méwakye. Áánetu iiye íjcyame tsá múu ijtsámeítýú ityáábáváýóneri.

28 Aane tsaate ityáábávhajchíi ihdyu óvi táábaváhi. Téhdure tsáápille ityájivávhajchíi óvi tájiváhi. Tsá tene ímityúné íjcyatúne. Árónáa ihdyu ihnáhóóné táábaváméke ííñújí icyánéjcúne dómajcóné. Áánéllii ámúhakye o néé ámuha ténehjívú metáhjátsámeítýuki.

29 Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, muurá lléváhréjuco tsiiñe Críjto tsááiñe. Áánéllii ihdyu méwámyuma íjcyámeke o néé ditye ihnáhóóróné pañe íiyéejte wákímyeíyódú Píívyéébé wákímyéí imyéénuki.

30 Téhdure ámúhakye tsaatéké kímóóve pájtyérónáa tsá múu kehdovéméhjíuvú néétune. Téhdure wáñehjívatéhíjcyámé tsáhájuco téeneri íjcyáityúné. Áhdure tsíeméné áhdome tsá téeneri ijjivéityúné. Ténehjí íjcyárónáa méhvéjtsodí Píívyéébé wákímyéi.

31 Tsá múu ííñújíri muhdú ijcyáiyóneriyé itsúúrámeíñe íhvéjtsotú dííbyé wákímyéi. Muurá iñe ijjí hallúrí íjcyáné tsíeméné imíwu meíjsúcunúróné níjkévaáhi.

32 Áánéllii ó imillé ámuha téeneri meíjyácuñuhíjcyánetu meíhvétene. Muurá íiyéejte iñnerí íjcyatúmé imí Píívyéébeke iñicúvéníneriyé ijtsámeíhi.

33-34 Téhdure muurá walléémú tájívatúmé ijyácuñ tsaímýé dííbyeke iñicúvéníyóneri. Aame írnááné ténejcúrí iñjivémé tsá tsíñeljíri ijtsámeítýúné. Áánetu tájivámé ijyácuñ muhdú ájyúma ijcyáíñé wákímyéí imyéénúñíneriyé. Téhdure wajpíimú méwámyuma íjcyame ijyácuñ ijjí wákímyéiyíyé muhdú diityéké ipícyooíñeri.

35 Ehdu iñe ámúhakye o néé ámuúha wájyuri imí Píívyéébeke ámuha meíicúveki. Tsá idyé ávyeta ámúhakye taabávatu o bóijcyúné ehdú o néétune. Ámúhakye ihdyu o néé tsaímýé ámuha Píívyéébeke meíicúvéné wákímyéí meméénuki.

36 Áhdure idyé tsaate tsúúca ityáábávájcatsíñé éevevu úújetémé iiye íjcyane ipíívyetéhajchíi óvi táábávájcatsíhi. Tsá tene ímityúné íjcyatúne.

37 Aane tsaate ipíívyetéhajchíi óvi íiyéejtére íjcyáhi.

38 Áhdure ditye táábávácatsíhajchíi imí teéne. Téhdure ditye táábávájcatsítyúhajchíi awáá éhníñevu imí teéne.

39 Muurá tájívalle ijcyá ájyú wáábyutálle. Árónáa tsáijyu múúne ájyu díífilledívú dsíjivéhajchíi piivyételle iñimilléhajchíi tsíjpiikyéréjuco ityájiváne. Árónáa ihdyu tsá dille tájíváityuró ihdícyaábeke cahcújtso múnáajpi ijcyátúúbeke.

40 Árónáa ó ijtsúcunú iiye íjcyalle iñné imíjyaú íjcyáiyóné. Ehdu iñe ámúhakye o néé Píívyéébé Apíichó oke tükévéjtsóneri.

¿íveekí panéváré mewáájacújúcóóneúvuri mémítáyákímyeíhijcyáhi? Árone tsá íinetú meke píáábotúne. Apááñéré ihdyu mewájyújcatsíñé meke píaabohí.

² Muurá panéváré iwáájacúné íjtsúcunúmeíyómé tsá ímiááné wáájácutúne.

³ Muurá ihdyu Pívyéébe waajácú caatyé dííbyeke wájyune.

⁴ Aane njycotájtéke íícúvemeíñé iyámeke tsaate dóóne muurá tsá muhdú nééturóne. Atéréenéré íjcyane míamúnaa cáánívahíjcyaróné tsá diityéké íinetú píáábotúne. Muurá ihdyu íjcyaaibe tsáápiyiye Pívyéébedé.

⁵ Muurá caame íévéhóówarii, ííñújírii, íjcyanéhjí icyáánívahíjcyánellii ítsúcunúhijcyámé mítyame Pívyéébedu nénehjí íjcyane.

⁶ Árónáa ihdyu íjcyaaibe tsáápiyiye apáábyéré Méécáani Pívyéébe páneerée ípívyéjtsoóbe. Muuráhjáa meke ípívyéjtsoobe dííbyeke maávyéjújtsoki. Áhdure tsáápiyiye Ávyéjuube Jetsocrítoj tééveri páneere íjcyáábe tájpíyé méijcyáhi.

⁷ Árone muurá tsaate cahcújtsó múnaa íjcyájúcoorómé tsá ímí wáájácutúne. Muurá ítsúcunúhijcyámé ímiááné njycotájté ibóhíma íjcyámeke ííícúvehíjcyáne. Áánellii ténehjí íícúvemeíñé iyámeke idyóóiyóné múhdurá ítsúcunúhijcyáme.

⁸ Muurá teene medóórone tsá Pívyéébedívú muhdú néétune.

⁹ Árónáa ihdyu tsá múu dóótu eene dííbyeke ímí wáájácutúmé teene medóóne múhdurá ítsúcunúhijcyámeke ityútávájtsótuki.

¹⁰ Muurá tsaate ténehjí dóóneri tsijtye teene dóótume iúmúúpívyéne diityé élletu idyóóneri íítsaméi tútavájtsóiyáhi.

¹¹ Ehdu muurá ámúhá nahbémú ténejcu ímí wáájácutúmeke ámuha teene medóóneri métútávájtsóiyá ímí Pívyéébeke ditye úráávyéiyónetu téhdurée diityé wájyuri Críjto dsíjívemeke.

¹² Aane diityé ítsaméi metútávájtsóneri ímityúné meméénune tsá Críjto ímí méhdivu ítsúcunútúne.

¹³ Áánellii diityéké o tútavájtsótü tsá múijyú téeménéhjí o dóóityúne.

9

Uwáábojte iáhdó újcune

¹ Muuráhjáa Pívyéébe oke picyóó uwááboobe o íjcyaki. Aabée Máavyéjuube Jetsóoke o ájtyúmíibé uwááboju ámúhakye o úwaabóné ámuha mecáhcújtsónetu muurá méwaajácú ímiááné ténejcu uwááboobe o íjcyane.

² Árónáacáubá tsaate tsá cáhcújtsotú uwááboobe o íjcyane. Áánetu ihdyu ámuha mécáhcujtsó ópée o úwáábóneri Ávyéjuube Críjtoke ámuha mécáhcújtsónéllíhye.

³⁻⁴ Aane eene múhdurá óhdityu ítsameíhíjcyámeke o néé uwááboobe o íjcyáábeke oke ditye íícúvémeyóné panévatúre.

⁵ Muurá téhdure o táábávállema úwááboobéré ó pehíjcyáiyá eene tsijtye uwáábojte Pééedoroo, Jetsóó nahbémuu, íjcyame péhíjcyádu. Áábeke muurá idyé ámuha oke méíicúvémeyá diityéké ámuha meíicúvehíjcyádu.

⁶ Árónáa ¿íveekí muhtsi Benabéema mólhtsiye mewákímyeíñe tájpí méúwáábohíjcyáhi?

⁷ ¿Aca móóne tsodáhó iiye iáhdóne tájpí íjcyáhi? ¿Aca óóva bájtsome tsá iñéévá lléénetúne? ¿Aca obééjámuke éénume tsá diityé mujpáñejpácyó ádotúne?

8-9 Ehdu ámúhakye o nééne méijtsúcunúdí míamúnáá íjtsaméí tene íjcyane. Muuráhjáa Píívyéébe Moitséeúvuj tééveri íwaajácuháámitu nééhií: "Tríigó tátsoújcori íjcyáábeke ócákjyke tsá műu tsíeménevu ihjyu wátájcotú dibye imájchótuki."

10 Ehdu Píívyéébe néé dííbyé wákimyéí méénume tééne áhdó újcúiyóne iñééiyóne. Tsáháa apáámyéré iyámedityú dibye néétune. Muurá tsaate úmihé bájtsone keémene tsíjtyeréjuco ááhívetsóne. Árónáa téhdure teenéé bájtsómedívú tsane coévá tsahdúré ditye iújcuki.

11 Ahdu muurá Píívyéébé icyánéjú ámúhakye muha meúwáábohíjcyámeke žaca tsá ámuha műúhakye mepiáábóityuró tsíeménetu tééne tájpí muha meijcyaki?

12 Áánerá tsijtye uwáábojte ámuha mepiáábóne tájpí íyahíjcyáhi. Téhdure muurá műúhakye ámuha mepiáábóiyáhi. Árónáa ihdyu muha tsá tééneri meijyácunútúne. Tsájyu műu míamúnaa teene műhdurá iíjtsúcunúne tsá ímílléítyuró icyáhcujtsóné muha meúwaabóne.

13 Muurá ámuha méwaajácú duurúvajá pañe wákimyéímy tééjá wáábyuta ditye tsátyehíjcyánetu iújcúne tájpí íyahíjcyáne. Téhdure muurá Píívyéébeke ditye iyámedi iíccüvehíjcyánetu iújcune dohíjcyáme.

14 Ahdu iívane muurá Píívyéébe néé uwáábojte íjcyáñí cahcújtso műnaa diityéké piáábóne tájpi.

15 Ehdu iñé ámúhakye o néé pevénéré ámuha mewáájácuki. Tsá piáábó ámúhakye o tátuméítyúne. Aabe ihdyu óvíi o dsíjivéhajchíí ó dsíjivé ámuha oke mepiáábótuubére. Muurá ímí o íjtsúcunú oore o wákimyéíñíe tájpí o íjcyáabe o úwáábohíjcyáne.

16 Muuráhjáa ihdyu Píívyéébere oke pícyóóné wákimyéí o méénúneri tsá o mítyákjímyeíítyuróne. Aane muurá tsijtyeke o úwáábótúhajchíí idátsó oke pajtyéiyóne.

17 Íhya ihdyu oore tájtsaméiyi tééné wákimyéí o méénuka tééneri o mítyákjímyeíítyáhi. Árónáa tsá oore o ímílléne tééné wákimyéí o méénutúne. Píívyééberé oke pícyóó téénevu.

18 Áánellii ó imíjyúú tééné uwááboju pevénéré áhdotsúube o úwáábóneri. Tsá o íjyácnutú tééne áhdó oke ditye piáábóne tájpi o íjcyáíyóneri.

19 Aabe műiicüve műnáajpí o íjcyáityúroobe pamévá iíccüve műnáajpi o íjcyá téénej tééveri tsijtye Críjtoke íjcyáhcújtso.

20 Muurá iíhdéené taúhbaú o úraavyéjúcoótúroobe tamúnaa jodíómú muhdú íjyahíjcyádú idyé ó íjyahíjcyá diityémá o íjcyácooca téénej tééveri ímíñeúvú diityéké o úwáábo Críjtoke ditye íjcyáhcújtso.

21 Áánetu Píívyéébeke wáájácutúmemma o íjcyácooca téhdure ditye íjcyadu ó íjcyáhi. Ároobe ihdyu tsá műhdurá ditye íjcyáné pañevú o úcáávetú Críjtoéjpiyéjuco o íjcyánellílhye. Ehdu diityé pañe ó íjyahíjcyá téénej tééveri diityéké o úwáábo Críjtodítýú íjcyáné uwááboju.

22 Áhdure Píívyéébeke cáhcujtsójúcoorómé ímí tééjevu wáájácutúmemma o íjcyácooca ó íjcyá muhdú ditye íjcyadu téénej tééveri diityéké ímíñeúvú o wáájácutso tééjevu ditye ímí iúráávyeki. Ehdu ihdyu pamévamáyé ímiáábéré ó nahbévahíjcyá téénej tééveri diityéké o píaabómé ipájtyetéki.

23 Aabe pamévakéré ó úwáábohíjcyá tsaméhjí diityémá ímí meíjcyame meímíjyuúki.

24 Muurá tálhajcátsiyi dsíinémedítýú tsáápiye tálhaabe tééne áhdó ujcúhi. Ahdu iivane ímíñeuvú méuráávyé Píívyéébeke iáhdó ámuha meújcuki.

25 Áhdure muurá iihcua iáhdoma íjcyanévú úcááveímyé tééné ihde pííñúmeímyé tsá iiná dómájcotú diityéké tútavájtsóiyóne. Ehdu muurá pííñúmeímyé tééne áhdó imíwu néérone múhajchótá íjcyáityúné iújcuki. Áánetu ihdyu mépííñúmeíhijcyá múijyú muhdú íjcyáityúné meújcuki.

26 Áánéllii tsá pevénéré Píívyéébeke o úráávyeíhijcatú éhne múúne tsaate kiávú ipyééne wáájácutumé dsíinehíjcyádu. Aabe tsá ténejcúri o báñúmeítyú éhne múúne méenúcatsíibyé bañúháñé pevétshíjiré cátýetyehcúdu.

27 Áánéllii muurá Píívyéébedívú o ihvédtsámeíibyé ó ícúbáhrámeíhijcyáhi. Aabe o téhmémeíhijcyá keená oke ténejcútú müjtátsóiyónetu ímichi awáá ténejcu o úwáábohíjcyabe o báñúmeítyuki.

10

Níjcyotájteke Píívyéébedi medíllóíturóne

1 Áamuúha tálhahbémuj, cáhawáá méijtsúcunu muhdúljáa méihdé múnááuvuke Píívyéébe ojtsórí tükévejtsómé Tújpáñne Móóá pájtyene.

2 Ehdújháa dibye diityéké píaabómé ihvédtsámeí Moitséé hójtsí pañevú dibye diityéké ityukévéjtsoki.

3 Aaméhjáa ihdyu ícyahíjcyá Píívyéébere diityéké píáábóne tájpi.

4 Dílbyeréhjáa muurá diityéké ácuhíjcyá majchóvu, adóvu, íjcyane méenúráityuróné diityémá imyéénúneri. Áámemáhjáa téijyújuco nééwayúdú néébe Críjo íjcyabe diityéké tükévétsohíjcyáne.

5 Ehdújháa panévatüré ímíhyéjúcooro Píívyéébe diityéké tükévéjtsórónáa ímunáajte ímityúné dáríívémehíjcyáhi. Ááné déjúcotuhjáa mítyame dsíjivé iinéubárá píívyétuné iinújivu.

6 Ahdu meke tene ipájtyétu tsá ímityúnéhjiri meúmúúpíívyéítýúne.

7 Tsá dityée méenuhíjcyádú níjcyotájteke mecaánívaitýúne. Muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé: "Níjcyotájteke idyúúrváné wañéhjíné pañe imájchóné hallúvú ádohíjcyáme."

8 Ahdicyane tsá medómácójcatsíityú ihdícyméhjima dityéhjáa méenuhíjcyádu. Tééné déjúcotuhjáa muurá tsajcójiré diityédítýú dsíjivémé 23,000-meva.

9 Áánéllii tsá Píívyéébeke mepátsáíjcyóityú ímityúné meméénune dibye iáábúcuhíjcy aatalehjáa diityédítýú méenuhíjcyádu. Tehdújháa muurá méenúmeke tééné déjúcotu iinimyémú ihdome dsíjivéhíjcyáhi.

10 Aanéjjí tsá múu diityé díívame ímityúné ílhyúvatú Píívyéébedítýu. Tehdújháa néemeke muurá tééné déjúcotu dílbyere Píívyéébe wálloobe 'Dsíjíve' némeíibyé níjkyéji múnáajpi dsíjivetsóhi.

11 Ehdújháa nénehjí éíjyuuvú méihdé múnáake pátyehíjcyáné muurá Píívyéébé waajácuháámitu caatúvá iñe ícyooca meíjcyámema iinuji níjkévaríjyuco íjcyame teene meéévéne tehdú medáríívéméítýuki.

12 Áánéllii ímí Píívyéébeke iúraavyéné íjtsúcunúmé téibúwá méíjcyaco ámuha ímityúneri memújtátuki.

13 Muurá eene ámuha ímityúneri meúmúúpívhíjcyáné mávaríjchojúúné tsá apáámyekéré ámúhakye dómájcotúne. Muurá ihdyu pámeekéré patyéhíjcyáne. Árónáa mécatsípáávē Píívyéébedívu. Dibye íjcyátúcoocájíi; tsá néhi ávyétá ihnáhó nééné mávaríjchoju meke dómájcoityúne. Diibye ihdyu tehdíiváné mávaríjchoju meke dómájcoijyu meke piááboó maáábúcuki.

14 Ehdu teéne, ámuúha táñahbémuj. Áánéllii tsáhájuco níjcyotájteke ámuha medúurúváityúne.

15 Ehdu iñe ámúhakye o néé ámúhá íjtsaméima ámuha meíjcyámeke. Aane cáhawáá ihdyu ímíñeúvú méíjtsaméí ámuha mewájáucuki.

16 Muuráhjáa Píívyéébe mééma mepájtyetéiñe méénune meítsásávéne májchó meméénúcooca maádome météhdútsohíjcyá teene dílbyke. Aame méduurúvahíjcyá mewájyuríi Críjtó tujpácyó páwachákevu wágóovéne. Téhdure pááaho memájchóneri méduurúvahíjcyá mewájyuríi dibye ícúbáhrámeíñé meítsaavéne.

17 Muurá mítyame meíjcyarómé tsahóóré pááaho memájchome ímí menáhbévájcatsíhi. Ahdu muurá tsáapiyiye Críjtó íjcyáabeéjté mítyame meíjcyarómé meíjcyá tsáapihdyúre.

18 Muuráhjáa tamúnaa ijraéémú Píívyéébé iicuvé dóhíjcyámé tsame ijcyá téénéejte.

19-20 Muurá dílbyke wájácutúmē naavémukéré dooháñevu iicúvehíjcyá ímíubááné ditye iicuvéyoobe Píívyéébe íjcyánááaca. Áánéllii ámúhakye o néé tehdu ámuha naavémuke meíicuvétuki. Tsá ámúhakye o néhíjcyatú níjcyotájte meke piáabóne.

21 Ahdícyane tsá tene ímityú tsúúca Píívyéébema maádóneri, memájchóneri, menáhbévácatsíhíjcyámé Naavéneke iicúvehíjcyámema menáhbéváne.

22 ¿íveekí Píívyéébeke mepátsárijcyóiá ehdu medáriiivémeíñeri? ¿Aca dílbyé ehníñlevu meé?

Críjtoéjté wájújcatsílyóne

23 Muurá ímíááné panéváré meímilléné méméénúiyáhi. Árónáa tsá panéváré ímí néétune. Tsá páneere meke piáábotú Píívyéébeke meúráávyénéjcutu.

24 Áánéllii tsá múu tsúúrámeítýu iifye tsáímíyé íjcyáiyóneri. Téhdure múu íjtsámeí tsíjtyeke ipiáábóiyóneri pámeere ímí meíjcyaki.

25 Áhdure ditye dooháñé náhjíhénuhíjcyánetu múu cíúvhéhulléré iáhdone dóó tsáijyu múu iicuvé íjcyane ámuha medóóne múhdurá meíjtsúcunúiyónélliíhye.

26 Muurá iíñújiri páneere múhdúné tsíeméné íjcyane Píívyéébe éhné dibyée ípívyejtsóne.

27 Áánéllii múu cahcújtsó múnaa íjcyáturómé ámúhakye majchóvú píúvhajchíi cíúvhéhulléré majchó ínehjí ditye pícyoone ámuha múhdurá meíjtsúcunútuki.

28 Áanetu tsaaate idyóótune ‘iñe níjcyotájte iicuve’ néhajchíi tsá múu dóótu diityéké ámuha múhdurá meíjtsámeíchótuki.

29 Ehdu o néé ihdyu ámuha medóórone ímityú meíjtsúcunútúrónáa diityéké múhdurá ámuha meíjtsámeíchóiyónélliíhye.

Árónáa tsáijyu múu ámuha téénetu ménééiyáhi: “¿Aca muhdú iiivane mewáájacúdú meméénune tsijtye múhdurá ijtsúcunúiyáhi?

30 Muurá iiiná memájchóné halluvú météhdútsohícyá Píivyéébeke dibye ímillédu. Aanéjíi ñíiveekí tsijtye ihjyúváiyá imityúné ijcyáneríjíívari?”

31 Ihdyúhde tehdújúcoóro. Árónáa ihdyu múu panéváré iiiná imyéénúneri, imájchóneri, iádóneri, böhówajtsó Píivyéébeke.

32 Ánhéjiri ihdyu tsá múu tútavájtsotu jodíomuu, jodíomú ijcyáturómee, ijcyámeke pámeere cáhcújtsótúrómhjímajuco.

33 Muurá ihdyu ó imillé pamévamáyé ímí o ijcyane ditye téhdure ipájtyetéki. Tsá oore ímí o ijcyáiyóneri o ijyácunútúne.

11

1 Ahdu múu ijcyá muhdúhjáa Críjto ícyahícyáné o wáájáne díibyeke o úraavyédu.

Muhdú walléémú pihcyáávé pañe ijcyáiyóne

2 Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, mítyane ámúhakye ó duuruvá Píivyéébe icyánjecú ámúhakye o úwaabóné ímí ámuha meúráávyéne oke meítsáávehícyánellíhye.

3 Aane ó imillé ámúhakye o úúballéné Píivyéébe Críjto túkevétsoobe ijcyane. Áánetu Críjto wajpíimú túkevétsoóbe. Áánetu diitye wajpíimú méwámyú túkevétsojte eene Críjto túkevétsoobe Píivyéébe ijcyadu.

4 Aame wajpíimú ihñíwaúúné iwátájcómeíñie Píivyéébé uwááboju uwáábóhajchíi núcójpitsó teéne. Téhdure tehdú imyéénúmeíñie ditye Píivyéébema ihjyúváhajchíi núcójpitsó teéne.

5 Áánetu walléémú ihñíwaúúné wátájcómeítyúmé uwáábóhajchíi téhdure núcójpitsó teéne. Téhdure tehdú méenúmeítyúmé Píivyéébema ihjyúváhajchíi núcójpitsó teene ibyéérómeíñie ditye ijcyáiyódu.

6 Aane iwátájcómeíñie ímíilletümé óví illure bérómeíhi. Áánetu tehdú imyéénúmeíyoné núcójpitsó ijtsúcunúhajchíi óví wátájcómeímye.

7 Áánetu wajpíimú tsá Píivyéébé pihcyáávé pañe wátájcómeítyuró díibye náávé ijcyame díibyeke iávyejúlléébeke iböhówátsohícyánellíhye. Áhdure walle ájyúke iávyejúlléne böhówajtsóhi.

8 Tsáhháa muurá wájipikeye Píivyéébe ípívyéjtsotú wállehdítýu tsátsii iújcúnetu. Muuráhjáa ihdyu wálleekéré ípívyéjtsotu wájpihdítýu tsátsii iújcúnetu.

9 Tsáhháa muurá wálleeké tujkénú íipívyéjtsölleke dibye náhbénetú wájpihdívü. Muuráhjáa ihdyu wájpiikyéré tujkénú íipívyéjtsóóbeke nahbénubé wállehdívü.

10 Áánellii múu walléémú wátájcómeíhícyá ihñíwaúúné ájyúmuke iávyejúlléné uubállé níkyéji múnaa ímí ijtsúcunúki.

11 Muuráhjáa Píivyéébe ípívyejtsó wajpi wálleema iúcújcatsíñie ímí ipiáábójcatsíki.

12 Muuráhjáa ímiááné wájpihdítýuré walle ípívyeeváhi. Árónáa ihdyu ícyooca díibye Píivyéébe méenúne wállehdítýuréjucu míamúnaa ípívyeeváne.

13 Aane ¿muhdú ámuha méijtsúcunú diitye walléémú dobéévé pañe ihñíwaúúné wátájcómeítyúmé Píivyéébema ihjyuváne? ¿A tehdújucu teénej? ¿Mityá tsáhaaj?

14 Muuráhjáa ihdyu mepíívyedújuco íjcyane wajpi íhñíwácoma íjcyáiyóné múhdurá núcójpítsóhreé.

15 Áanetu ihdyu wállehdítýú uuvéné íhñíwácoma dille íjcyane íhñíwáú watájcodú tene néénlliíhye.

16 Aane íñe páneere ámúhakye o nééne tsaate múhdurá iíjtsúcunúhajchíi óvíi muhdú néé téénetu. Árónáa ehdu muha méúwáábohíjcyá pahúlleváré íjcyáné cahcújtso múáake.

Jetsóópe mépajtyété méénúne májchó múhdurá dáríívemeíñé

17 Áanetu ijcyáné tsane ámuha meméénuhíjcyáné múhdurá ámúhadívú o iíjtsúcunúne. ¿iveekí ámuha medóbéévénené pañe múhdurá médáriívécatsíhíjcyá ímiáaméré íjcyatúme?

18 Muurá oke úúballémé ámuhává metáhjácatsíhíjcyáné medóbéévécoóca. Ímiáánéubá tehdu ámuha méícyahíjcyáhi.

19 Árónáacáubá ¿mityá tsánejcútú tehdújuco teene, téénetu mewáájácu caatyé ímiááné Críjtoke cáhcujsóné?

20 Muurévá ámuha Ávyéjuubée Jetsóó mewájyuri mééma méénune meítsáávéné májchó memájchorómé tsá ímí meméénuhíjcyatúne.

21 Ámuhává muurá tsaatéjtane memájchome ídátsó ájyábari íjcyánáa múhdumé ámuha teene mekéwáñehdumé ílluréjuco mellíyíícyávehíjcyáne.

22 ¿Aca íveekí ehdu ámuha méméénuhíjcyáhi? ¿A tsá ámúhá jaaháñevúré ámuha memájchóítyuróné? Muurá ehdu ámuha meméénúneri tsá maáveyjúllétu Píívyéébejté ámuha meíjcyame medóbéevéne. Íllure ámuha ménúcópívtsohíjcyá ídáátsojtéke. ¿A ehdu ámuha meícyahíjcyámeke ó duurúváiyáhi? Tsáhaá.

Jetsóó mewájyuri méénune meítsáávéné májcho

(Mt 26.26-29; Mc 14.22-25; Rc 22.14-20)

23 Páñetúlhjáa Ávyéjuube Jetsóó úwaabóné íñe ámúhakye ó úúballéhi. Jóódáhjáa dílbyedívú ékéévétsóipyéjcó pááaho iújcúne téhdújtsoobe Píívyéébeke.

24 Átsihdyúlhjáa teeoho idyóhdañíróne neebe ímamyémuke: “Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho. Ehdu paíjyuvaré méméénuhíjcyaco ámuha mepájtyeté o ícúbáhrámeíñé ámuha meítsaavéné.”

25 Átsihdyúlhjáa idyé ado iékéévéne neebe: “Íñe tátuyjpácyó ícúbáhrámeíñej tééveri Píívyéébema tsíldyuréjuco ámuha meíjcyáñíne uubálle. Aane ámuha meítsaavéné tehdu méméénuhíjcyaco.”

26 Ahdícyane óvíi ámuha tehdu meméénúneri mélböhówátsohíjcyá dibyée miámúnáa wájyuri dsíjivéné müijyú tsiiñe dibye tsááñínevújuco.

Jetsóoke meítsáávéné májchori menáhbévájcatsíñé

27 Aane muurá Ávyéjuubée mewájyuri méénune meítsáávéné májchó tsaate múhdurá nééme meélletu májchome ímityúné meenúhi. Tehdu méénume tsá ávyejúllétu dibyee iícúbáhrámeíñé ítyujpácyó wáágoóne.

28 Áánellii múu tujkénú teene imyéenútúné ihde ímíñneúvú iíjtsámeí muhdú iiijcyane.

29 Muurá peecútéré teene meméénúhajchíi máhallúvúré ímityúné méémenúhi.

30 Ehdu nééné níjcaúvú muurá eene ámúhadítýú chémeme dúhcúmhéjíúvú néemedítýú tsaate dsíjívehíjcyáhi.

31 Áanetu ihdyu ímiááméré ímíñeúvú meíjtsámeíñe teene meméénúhajchíí tsá Píívyéébe iiné hallútú méhdi ícubáhráityúne.

32 Muurá ihdyu tsáijyu meke íhvétsohíjcyaaabe meícúbáhrámeí téénetu meíllíkjívýéne ímiáámeréjuco meíjcyá cahcújtsótúmemá mewágooovétuki.

33 Ehdu teéne, ámuúha táñahbémuj. Áánéllií müú téhméjcatsí pámeeréi píhcyáávécocoá ámuha ímíñeúvú memájcho teene Ávyéjuubée mewájyuri méénune ámuha meítsáávéne májcho.

34 Áanetu tsaate iájyabáávatéhajchíí óvíi ihjyávú majchóhi. Tsá ditye teene dómójcoítyuró Píívyéébe diityéké téené hallútú iicubáhrátuki. Áanetu eene tsíñehji ámuha meméénuhíjcyáné óvíi ámúhakye o áahívetéijyu méímíbajchóhi.

12

Píívyéébé Apííchó piááboríyé meméénuhíjcyanéhji

1 Ámuúha táñahbémuj, ó imillé ámuhakye o úúballéné ímíñeúvú ámuha mewájácu muhdú Píívyéébé Apííchó meke piáábónej tééveriyé ínehji meméénune mepíívyeténe.

2 Muurá ámuha méwaajácú dííbyekée ámuha mecahcújtsótúcooca níjcyotájtekéré medúúrúvahíjcyáné ibohíima íjcyátúmeke.

3 Aane ámuhakye o néé tsá muurá tsaate Píívyéébé Apííchó túkevéltsori nééíturóné: "Jetsóó nehníjyau." Áhdure tsá müha Ávyéjúúbedi Jetsóoke díllíótyuró Píívyéébé Apííchó diityéké túkevéltsotuca.

4 Muurá ihdyu Píívyéébere meke piáábónej tééveri mépiivyété páhduváré nénehji meméénune. Arónáa ihdyu Iapííchoj tééveriyé meke piááboobe ténehji meméénuki.

5 Muurá dííbyé wákimyéí páhduváré nénehji meméénúróneri tsaapííkyéré méíícuvéhi.

6 Muurá dííbyere Píívyéébe tehdu mééma meenú ihñéjté meíjcyámema.

7 Aane muurá dííbyé Apííchóré meke piáábóneri mépiivyété tehdu nénehji meméénune mejtééveri téhdure tsijtye cahcújtsó münáake dibye ipiááboki.

8 Muurá tsaate téénere piáábónej tééveri piivyété tsijtye ke ityúkéveltsóne. Ááné piááboríyé tsijtye piivyété ímí iúwaabóne.

9 Áhdure muurá tsaate téénere piáábónej tééveri ímí Píívyéébeke cáhcujtsóhi. Ááné piááboríyé tsijtye piivyété chéméméhjike ibohíitsóne.

10 Tsaate piivyété méénúráityuróné imyéénune. Tsijtye piivyété iiná pájtyeíñé ihdéjuco iwáájacúné iúúballéne. Tsijtye piivyété iwáájacúné caatyé pañé ímiááné Píívyéébé Apííchó íjcyane, caatyé pañé Naavéné apííchóré íjcyane. Tsijtye piivyété tsijtye ihjyu illéébótúrójuri iihjyuváne. Tsijtye piivyété tsijtye ihjyuváne illéébótúróné ihñéjuv ipájtyetsóne.

11 Ehdu muurá Píívyéébé Apííchó piáábónej tééveriyé mépiivyété páhduváré nénehji meméénune.

Pámeeré Críjtoéjétsáápihdyúré íjcyane

12 Muurá méjpi pívátsihjívá íjcyáné dobéévé méijcyá tsáápiíye. Ahdu téhdure Críjtoéjté mítyame páhduváré menéérome méijcyá tsáápihdyúre.

13-14 Muurá paméváré jodíomuu, gríéégomuu, tsíjityé hójtsí pañe íjcyamee, tsíjityé hójtsí pañe íjcyatúmee, éhdume pámeere méijcyá díibyeéjte. Muuráhjáa Píívyéébé Apííchó mépañévú úcaavémé méijcyá tsané munaáréjuco. Aame Críjtoma tsáápihdyúré méijcyá Cáaní Apííchó mépañe íjcyánej tééveri iñe méjpi pívátsihjívá íjcyáróné dobéévé tsáápiyi meijcyadu.

15 Muurá méjtúha iihjyúvaca tsá nééítyuró méjpíene iíjcyatúné hójtsí iíjcyátúnélliíhye.

16 Téhdure ménúúmího tsá nééítyuró méjpíene iíjcyatúné máhálluu iíjcyátúnélliíhye. Árónáa muurá páneere méjpíene.

17 Muurá páneere méjpi hálluúré íjcyaca ɿínerí melléébóiyáhi? Téhdure páneere ménúúhejúré íjcyaca ɿínerí máárahjúcúiyá tsíleménej cúa?

18 Ehdúhjáa tene múhdurá nééíyonéllii ihdyu Píívyéébe méjpi ípívyejtsó muhdú iíjtsúcunúdú ténéhjima.

19 Muurá tsáneere méjpi íjcyaca múhduréiyó teéne.

20 Aane muurá pívátsihjívá íjcyáróné dobéévé tsáápiíye.

21 Áánéllii máhálluúcú iihjyúvaca tsá nééítyuró mélhójtsicu ɿínetú piáábotúne. Áhdure méhníwau tsá nééítyuró méjtúhaacyu ɿínetú piáábotúne.

22 Muurá méjpíítyu iíhtsúuvúdú meíjtsúcunúrotsihjí ímichi éhnííñevu meke piáabóhi.

23 Áánéllii tétsihjí múhdurá néérotsihjí tsáimíyé météhmémeí múha meke iájtyúmituki.

24 Áánetu muurá ímí meíjtsúcunúrotsihjí tsá pahdu mewátájcómeítyúne. Píívyéébée ípívyejtsó méjpíítyu múhdurá néérotsihjí tsáimíyé metéhmeki.

25 Ehdúhjáa ípívyéjtsoobe méjpi patsihjiváré ímí meke piáábónetu tsátsii múhdurá meíjtsúcunútuki.

26 Muurá tsátsíyé metútáváávérónaa páneeréjuko méjpííyi avye búuuvvéne. Áánetu tsátsii metútáváávétúcooca pájipiye ɿíne imíjyaú mellííñemuúcunúmeíhi.

27 Ahdu muurá tsáápiitsa Críjtoéjté meijcyame méijcyá tsáápiyi meijcyadu.

28 Áánéllii díibyeé cahcújtsó munaar meijcyámeke Píívyéébe pícyoó ɿíná mewákmyeíñehjívu. Tsaatéké muurá pícyoobe Jetsocríjtodítýu íjcyáné uwááboju uwááboméré ditye ipyhíjcyaki. Áánetu tsíjtyeke pícyoobe ihdéjuko ɿíná pájtyeíñé iwáájacúné úubálleímyeke. Tsíjtyéhjike pícyoobe díibyeé ihjyú uwááboje ditye iíjcyaki. Téhdure tsíjtyeke pícyoobe méénúráityúronéhjí méénúmyeke, chéméméhjike bóhítsóímyeke, idáátsóméhjike piáábóímyeke, túkevítsojte íjcyámyeke, tsíiñé miámúnáá ihjyu illéébótúrójuri ihjyúváímyeke. Ehdu muurá páhduváré nééné wákmyéiháñevu pícyoobe Píívyéébe ihñéjté meijcyámeke.

29 ¿Aca pámeere díibyeéjté meijcyame Jetsocríjtodítýu íjcyáné uwááboju uwááboméré mépehíjcyáhi? Áhdure ¿aca pámeere ɿíná pájtyeíñé mewáájacúné méúúbálleíjcyáhi? ¿Aca pámeere mee uwááboje? ¿Aca pámeere méénúráityúronéhjí méméenuhíjcyáhi?

30 ¿Aca pámeere chéméméhjike mébóhíitsohíjcyáhi? ¿Aca pámeere méihjyúvahíjcyá tsíiñe múnáá ihjyu melléébótúrójuri? ¿Aca pámeere mépiiyéété téjhíjiri tsaate ihjyuváné mepjtyetsóné? Tsáhaá.

31 Ahdícyane cáhawáá métssúúraméí keená éhnííñevu ímí ámuha meíjtsúcunúneri Píívyéébe ámúhakye iájuki. Aane ó imíllé ámúhakye o úwaabóné muhdú éhnííñevu ímí meíjcyáiyóne.

13

Mewájyújcatsíñé

1 Muurá tsíiñé míamúnaa, níjkýéji múnaa, íjcyámé ihjyúrí o ihjyúvároobe muucá o wájyútúhajchíi atéréejpíyé o íjcyabe pevénéré ó ihjyúvahíjcyá éhne műúne cùumúbama chehkéú ihjyuvádu.

2 Téhdure iiná pájtyeíñé ihdéjuo o wáájacúné o úbállehíjcyabe páné ihdéene o wáájácúroobe tsíjtyeke o wájyútúhajchíi tsá ímíáábé o íjcyatúne. Áhdure Píívyéébeke ímí o cáhcújtsonéllíi cáméhbaúné tsiéllevu o iinétsóroobe tsíjtyeke o wájyútúhajchíi tsá ímíáábé o íjcyatúne.

3 Áhdure idáátsóméhjike tátsiémeméneri o piáábohíjcyabe Críjtodítýú íjcyáné uwááboju o úwáábohíjcyáné hallútú oke ditye cívájtsóroobe tsíjtyeke o wájyútúhajchíi tsá ímíáábé o íjcyatúne.

4 Muurá ihdyu pamévakéré meídaatsólléne mewájyume máaabúcú múhdurá nééronéhji. Aame tsá iinérí menómíutáváityuróne. Tsá ávyéjuuháñé mel-líñíítyuróne. Tsá 'mityáhmítýá' menééftyuróne.

5 Tsá átéreénehjí meíhjyúváityuróne. Tsá méhlliihyéré tsane meméenúityuróne. Tsá mecaáyóbáityuróne. Tsá tsiélleréjuco meíjtsúcunúityuró tsaate meke ímityúné méénune.

6 Áhdure tsaate ímityúné méénúneri tsá meímijyúúváityuróne. Iimíáneríyé meímijyúúváityáhi.

7 Muurá ímíááné pamévake mewájyume múhdurá tsaate íjcyámeke mépíaabó ditye iimíjpyetéki.

8 Ehdu mewájyúcatsíñé tsá müijyú mééma níjkéváityúne. Áánetu eene iiná pájtyeíñé ihdéjuco mewáájacúné meúubállehíjcyáné mééma níjkéváhi. Téhdure díibyé piááboriyé tsaate tsíjtye ihjyu illéébótúrójuri ihjyúvahíjcyáné níjkéváhi. Áhdure díibyé piááboriyé mewáájácuhíjcyáné tsáhájuco íjcyáityúne.

9 Muurá Píívyéébé icyánéjcú tsátsíhwuútsáré mewáájacúné méúubállehíjcyáhi.

10 Árónáa ihdyu íjcyáñéi páneere mewáájacúne. Áijyu tsáhájuco tsátsíhjítsáré mewáájácyúne.

11 Muuráhjáa tsíimene o íjcyácooca ó ihjyúvahíjcyá tsíimene ihjyuvádu. Aabée ihdyúhacáa múhdurá nééroné ó itsúcunúhíjcyá tehdújuco. Aanée o kékemeebe tsáhájuco tehdú o néjúcootú tsúúca o wájácuúvénélliíhye.

12 Ahdu muurá iñé ícyooca tsátsíhwuútsáré méwaajacú Píívyéébé icyánéjcú éhne műúne miiçumí pañé tsímeméne náávé meíítene mewáájacúdu. Árónáa ihdyu íjcyáñéi éhnííñevu ténejcu mewáájacúne. Muurá iñé ícyooca tsátsíhwuútsáré o wáájacúné téijyu botsíi ó waajácuú ímíñeuvú muhdú Píívyéébe oke wáájacúdu.

13 Aane muurá dííbyeke mecáhcújtsóne mewájyújcatsímyé meítsohíjcyáné tsá műíjyú níjkévéityúne. Áánetu ímichi páñétúene teene mewájyújcatsíñé.

14

Tsíjtyé ihjyúrí tsaate iihjyuváné píívyeténe

1 Ahdícyane műu tsúúrámeí pamévamáyé ámuha mewájyújcatsímyeke Píívyéebé Apíichó tükévejtsómé panéváré ámuha meméénúiyóneri. Műu tsúúrámeí ihdétújuco dibye ámúhadívú böhówajtsóné ámuha mewáájacúné meúúbálléiyóneri.

2 Muurá tsaate tsíjtyé ihjyu illéebótúrójuri ihjyuvámé Píívyéebemáyé ihjyúvá téjuri. Aane tsá műha lléebótútyuró iiná ditye nééne Píívyéebé Apíichóré diityéké tükévéjtsóneri ditye ihjyuvánellíhye.

3 Áánetu ihdyu dibye íuwááboju böhówajtsóné úubállehíjcyámé cahcújtso múnáake tsápijtsó éhnííñevu ímí dííbyema ditye iíjcyaki.

4 Muurá tsíjtyé ihjyu illéebótúrójuri tsaate ihjyuvámekéré píaabóné Píívyéebek ditye úráávyénéjcutu. Áánetu ihdyu dibye íuwááboju böhówajtsóné úubállehíjcyámé éhnííñevu tsíjtyeke píaabóhi.

5 Aane ihdyu ímí ó ijsúcunú tsíjtyé ihjyu ámuha melléebótúrójuri meíhjyúvaiyóne. Árónáa éhnííñevu ó imíllé ámuha meúúballéné Píívyéebé íuwááboju ámúhadívú böhówajtsóné. Teene ihdyu éhnííñevu píaabó cahcújtso múnáake. Áánetu tsíjtyé ihjyúrí ámuha meíhjyúvaróné tsaate diityé ihjyúv pájtyétsótúhajchíí tsá diityéké tene píáábotúne.

6 Ámuúha táñahbémuj, muurá ámúhakye o ááhíveebe tehdu tsíjtyé ihjyúrí ámúhama o ihjyúváhajchíí tsá ámúhakye tene píáábóityú ámuha melléebótúnellíhye. Áánetu ihdyu Píívyéebé óhdivu böhówajtsóné ámuha melléebójuri o úubállehajchíí ámúhakye píááboiñé.

7 Cáhawáá méijtsúcunuj, muurá míamúnaa íjcyáturóné cùúmúbama chiiyóró ímíñeúvú mellíjchúcooca mélleebó imíwu tsanéécú ihjyuváne. Áánetu múhdurá mellíjchúhajchíí tsá ímí melléebotúne.

8 Áhdure méenujcátsí íjcyácooca ímíñeúvú rojrócó llíjchúmeítýúhajchíí tsá műha íjcyátsíívyetúne.

9 Ahdu muurá tsaatémá ditye lléebótújuri meíhjyúváhajchíí tsá ditye lléebotúne. Pevénéré meíhjyúvá éhne műu pevetsíma ihjyuvádu.

10 Muurá iíñújiri míamúnaa páhduváré ihjyuvámé tsá wáájácúratúné ihjyúvatúne. Muurá ihdyu ditye ihjyuváné waajácúméfhi.

11 Muurá tsaate óóma tehdu o lléebótújuri ihjyúvaca tsá iinetú oke tene píáábóityuróne. Áámedítýú ó nééiyá tsíjtye munaáré ditye íjcyane. Áhdure óhdityu nééiyómé tsíjtye múnáajpíyé o íjcyane.

12 Aane Píívyéebé Apíichó ámúhakye tükévéjtsóneri páhduváré nénehj ámuha meméénúiyóneri meíjyácuñuhíjcyámé műu ijjacunú ámúhakye dibye píáábóneri cahcújtso múnáake ámuha metükévéjtsóiyóneri.

13 Áánetu tsíjtyé ihjyúrí iihjyuváné píívyetémé műu Píívyéebek píáábó táúmeí dibye tükévéjtsóneri teene ipájtyétsó tsíjtye illéeboki.

14 Muurá tsá oore tánítsaméyi tsíjtyé ihjyu o lléebótúrójuri Pífyéebema o íhjyúvhíjcyatúne. Díbyé Apíichóré ihdyu tápánétu ihjyúvhíjcyáhi. Áanéllii o íjcyároobe tsá o wáajácuhi jcyatú o ihjyuváne.

15 Aane íne ¿kééjuri méihjyúváiyá Pífyéebema? Méihjyúváiyá tsajúucuri melléebótúrójuri, melléebójuri, íjcyane. Áhdure díbyeke medúúruváné mémátsíváiyá tsajúucuri.

16 Muurá tsíjtye lléebótújuri díbyeke medúúrváhajchíí tsá múha meke náhbénúityú illéebótúnellíhye.

17 Ími tehdújúcooro Pífyéebema tééjuri meihjyúvaróné tsá tsíjtyeke píáabotú díbyeke ditye úráavyénetu.

18 Árónaa ihdyu ímí tehdújucu teene melléebótúrójuri díbyema meihjyuváne. Muurá ámúhá ehníiñevu ó ihjyúvhíjcyá Pífyéebema oore o íjcyacoóca. Áanéllii ó téhdujtsó díbyeke.

19 Árónaa ihdyu tsame cahcújtsó múnnaa mepíhcyávácooca ó imillé pámeere lléebójuri báhriñewúré o íhjyúvaróné diityéké píaabóne. Tsá muurá dityéké tene píáabóityuró cááménécóbaúvú tsíjtye ihjyúrí o ihjyuváné ditye lléebójurííívari.

20 Ahdícyane, ámuúha táníahbémuj, tsá múu ímíájító ámuha meúraavyémé tsíimédú néetune. Ímíñeuvú múu íjtsámeí keéemeje íjtsámeídyu. Áánetu ihdyu ímítýúné icyánéjcutu múu ijcyá diitye tsíime iiná wáajácutúmé íjcyadu.

21 Muurá Pífyéebé waajácuhámitu nééneé: "Tahñéjté jodíómuma ó ihjyúvaá tsíjtye múnáaj tééveri diityé ihjyúri. Árónaa tsá oke ditye cáhcújtsóityúne. Ehdu íne o néé Pífyéébe o íjcyáabe."

22-23 Aane muurá tsíjtye ihjyu melléebótúrójuri Pífyéebé Apíichó meke íhjyúvátsóneri cáhcújtsótúmeke méúújtsó íhtsútuwe Pífyéébe íjcyane ditye iwáajácuki. Árónaa muurá medóbeeveymé téjújhíri meihjyuváné illéebóne méhdityu nééiyómé illure meméívaténe. Áánetu ihdyu cahcújtsó múnáá wáábyuta méhdívu íuwááboju bóhówájtsoobe diityéké meúúbálleki. Tsá cáhcújtsótúmé wáábyuta tene íjcyatúne.

24 Árónaa tsáijyu múnúne tsááme meúwaabóné illéeboki. Aame muurá teene illéebóne waajácuyá ímíáné ímítýumé iijcyane.

25 Aane mühduuvúrá iijtsúcunúne botsí Pífyéébe mééma íjcyane iwáájácúne díbyeke duurúváiyómé ímíhmóúbánema.

Muhdú pihcyáávé pañe meíjcyáyóné

26 Ahdícyane, ámuúha táníahbémuj, ámuha mepíhcyávácooca Pífyéébeke ámuha medúúrváne májtsí méénuhíjcyámee, tsaatédívú díbye íuwááboju bóhówajtsóné úubállehi jcyámee, tsíjtye ihjyu illéebótúrójuri íhjyúvhíjcyámee, ditye ihjyuváné melléébojúvú pátyétsohíjcyámee, éhdume múu ímíñeuvú meenú cahcújtsó múnáake tene ipíáaboki.

27 Aane tsaate tsíjtye ihjyu illéebótúrójuri iihjyuváné pífyetéhajchíí óvíi míftyétsiye ihjyúváhi. Téhdure iimilléhajchíí tsíipi piiwyété iihjyuváne. Árónaa ihdyu tsá múu tsané tujkéveri ihjyúvatúne. Tsáápiitsádí múu ihjyúvá lléebóobe ipájtyétsoki.

28 Áánetu díbye íjcyátúhajchíí tsá múu ámuha mepíhcyáávéné pañe tééjuri ihjyúvatúne. Iiye múu iijcyácooca Pífyéébemáyé tééjuri ihjyúváhi.

29 Áhdure dibye íuwááboju tsaatédívú böhówajtsómé műu tsáné dobéévé pañe mítyétsíuba, 3-meváuba, úwaabó tsijtye illéébúcunúki.

30 Árónáa tsájyu műúne Píívyéébe lléébúcunúmedívú téhdure íuwááboju böhówajtsóhajchíi ovíi tujkénú úwááboobe ihveté diityéréjuco iuwááboki.

31 Ehdu műu Píívyéébe íuwááboju ámúhadívú böhówajtsóné tsáápiitsádí ímíñeúvú úwaabó tsijtye illéébóne dííbyedívú icyátsípááveki.

32 Dííbye uwááboju műu imyéenune píívyetémé ímíñeúvú meenúhi.

33 Tsá dibye ímilletú mûhdurá dííbye uwááboju medáriivéne.

Imílleeb tsaímýé pámeere metükévétsójcatsíñi.

34 Aane ihdyu óvíi ámuha mepíhcyáávécoca Píívyéébé taúhbaju néhdu walléémú ímiááméré ijcyáne cúuvéhulléré uwáábó lleebúcunúhi. Tsá ehdu nétsihjívú ditye ihjyúváítyuróne.

35 Tsane idíllone ífílléhajchíi óvíi ihjyáhañévúré dillómé ájyúmuke. Tsá tene ímityú Píívyéébé pihcyáávé pañe walle ihjyúváiyóne.

36 ¿Mítáy tsá ehdu tene néétune? Cáhawáá méijsúcunuj, tsáhái muurá ámuha pahdu dibye íuwááboju méhdivu böhówátsohíjcyáné mewáájácutúne.

37 Aane cáhawáá óvíi tsaate dibye íuwááboju diityédívú böhówátsohíjcyámé pañe dííbye Apíichó ijcyáhajchíi waajácú dííbyé taúhbaju néhdújuco o néhijcyáne.

38 Áánetu tehdújuco néérone ditye mûhdurá íjtsúcunúhajchíi muhdú idyé méméénuúhi.

39 Ehdu teéne, ámuúha táñahbémuj, Ahdícyane óvíi ámuha méúwáábohíjcyá Píívyéébe íuwááboju méhdivu böhówajtsóné. Tsá műu tsaate tsíjtyé ihjyú illéébótúrójuri ihjyúvánetu diityéké bólíjcyutúne.

40 Ímiááméré műu ijcyáne panéváré ímíñeúvú meenúhi.

15

Críjto dsíjíveebe böhíine

1 Ámuúha táñahbémuj, cáhawáá méitsáává muhdújháa pajtyéteju ámúhakye o úwaabóné ámuha mecáhcujsóné. Aane muurá ímí ámuha méúraavyéhi.

2 Aame tsúúca ámuha mépájtyeté ímiááné ámuha mecáhcújtsóhajchííju. Áánetu ámuha ímí mecáhcújtsótúhajchíi illure ámuha mебáñúmérihi.

3 Muurájháa Píívyéébé waajácúháámitu tene néhdújuco méimítyú iwáágoo Críjto dsíjívánetu ijcyáné uwááboju oke ditye úwaabódújuco ámúhakye o úwáábohíjcyáne.

4 Muurájháa tene néhdújuco dsíjívábeke ditye cúúuube pápihchúúj coojívatu böhíine.

5 Aane íñe ó úwáábohíjcyá muhdújháa Pééedoródívú iböhówáávéné boone tsijtye ímamyémudívú dibye böhówaavéne.

6 Ááné boonétúhjáa muurá böhówááveebe ihñéjté 500-mevá ehnííñevu ijcyámedívü. Áámedítyúu tsúúca tsaatétsáhjí dsíjívánetu muurá ijcyáméi mítyame.

7 Áhduréjháa muurá böhówááveebe Jacóóbodívü. Ááné boonétúhjáa böhówááveebe pámhédivúréjuco.

8 Ááné boonécóbaúvutúu téhdure óhdivu dibye böhówaavéne ó íjtsúcunú éhne műúne walle itsíimáváiyotsíhjí pájtyelle tsíimavádu.

9 Áánéllii tsá o íjtsúcunúmeíturó dííbyedítyú íjcyáné uwááboju úwááboméré péhíjcyáméejpi o íjcyane. Muurá ímiááné tsá o íjcyáityuró ténejcú uwááboobe cahcújtso múnáakée o ícúbáhrahíjcyánélliíhye.

10 Árónáacáhjáa ihdyu Píívyéébe páameekéré iwájyudu íjcyaaabe óhdi iiidáátsóvéne oke ímíbajchóhi. Aabe ihdyu óvíi tehdújuco o íjcyane dííbyé ícyánéjcú uwááboóbe. Áánéllii muurá ímiááné tsijtye uwáábojté ehnííñevu ó méénuhíjcyá tééné wákimyéi. Tsá idyé oore. Dííbyere ihdyu Píívyéébe méénuhíjcyá tajtyééveri.

11 Árónáa tsá muhdú tene néetu tsaate éhnííñevu tééné wákimyéi méénune. Aane ihdyu ímí tehdújuco ámúhakte muha meúwáábohíjcyáné ámuha mecáhcujtsóne.

Dsíjívémé böhíiíñ

12 Muuráhjáa Críjto dsíjíveebe böhíine muha meúwáábohíjcyáné ámuha mécáhcujtsóhi. Árónáa Ɂíveekí tsaate ámúhadítyú nehíjcyá dsíjívémé böhíjúcóiityúne?

13 Muuráhjáa ímiááné tehdu tene néeca Críjto dsíjíveebe tsáhájuco böhíiityuróne.

14-15 Aaca muurá ténejcú uwáábojte muha méíjcyáiyá álliu múnnaa dibyée böhíitúnéré muha meúubállehíjcyánélliíhye. Aaca téhdure tééné uwááboju mecáhcujtsóné tsá iiinetu meke piáábóityuróne.

16 Muuráhjáa tehdu tene néeca Críjtoke ditye cùúuube tsá böhíjúcóiityuróne.

17 Aacáa muurá íjcyáiyóné máhallúri méimítyuháñe.

18 Aamée dííbyeke ímí mecáhcújtsorómé medsíjívémé ávyétá wágoóóveréjuco meméénúiyóne.

19 Muurá dííbyeke mecáhcujtsóné apááñéré iiñújí hallúri meíjcyánetu meke piááboca tsíjtyéhjí ehnííñevu ávyétá idáátsó méíjcyáiyáhi.

20 Árónáacáa ímiááné Críjto idsíjívetsihdyu bohíi medsíjívémé meböhíiíñé mééma déjucóónuúbe.

21-22 Muuráhjáa tsáápiye Adáá ímityúné méénúné déjúcotu médsíjívehíjcyáhi. Ahdúu iiavane tsáápiye Críjto ímiáábé íjcyaaabe méénúnej tééveri medsíjívémé meböhíihi.

23 Árónáa tsá ihdícýájyu meböhíiityúne. Dibyéi tsiiñe tsáácooca méböhíi dííbyeéjté meíjcyame.

24-25 Áijyu pámé avyéjuubéré íjcyáá dííbyeke múnáátsohíjcyámeke ityáhjáné hajchóta. Ááné boone páneere Cááni Píívyéébé hójtsí pañévú ihvéjtsóiibye dííbyeréjuco páné avyéjuube íjcyaki. Téijyu páneere níjkévaáhi.

26 Dsíjívémé meke múnáátsohíjcyáné tsáhájuco íjcyáityúne.

27 Muuráhjáa dííbyere Píívyéébe picyóó Críjtoke páné avyéjuubéré dibye iíjcyaki. Ehdú muurá nééne dííbyé waajácúháámitu. Tsá tene néetu Cááni dííbyé túkevéjtsójú pañé íjcyane.

28 Muurá ícyooca páneere Críjto túkevéjtsójú pañé íjcyároobe téijyu íjcyáá Cááni Píívyéébé túkevéjtsójú pañéréjuco. Muurá Píívyéébe ávyeta páné avyéjuubéré ímichi dííbye tájpí páneere íjcyáábe. Áánéllii téijyu páneere dííbyé túkevéjtsójú pañéréjuco íjcyáíñe.

29 Áánetu ijcyáné tsane. Ehdu idyé medsíjivémé mebóhíjúcóóityúné néhijcyámé ɿiveekí tsójosmehijcyá imúnaa dsíjivéme mémeri ‘ditye ipájtyetéki’ néémere muhdú idyé medsíjivémé mebóhíjúcóóityúnáa ɿinetú diityéké tene ipiááboki?

30 Aane idyé ehdu tétsihjí daíhañéréjuco medsíjivéíñáa ɿíñe muha úwáaboméré mépehíjcyá tsáijyu tsaate múuhakye tééné hallútú dsíjivétsóhajchí muha mepájtyetéki ɿvari?

31-32 Áánéllihiyhacáa bañúháñé tééné hallútú Éépetsó cóomi múnnaa ápichó éhne műúne meke dóóné iyámédú néémema ó táljácatslíhijcyáhi. Aanéjíiva, ané metsu ímiááné tehdu tene néhajchíi meijcyáné hajchótá mewáñehjivaténé pañe panéváré meóvehíjcyá tétsihjí daíhañéréjuco medsíjivéíñéllihiye. Áróónáa muurá ímiááné medsíjivémé mebóhíine o úwáabohíjcyáné hallútú oke ditye dsíjivétsóllehíjcyároobe ó ícyahíjcyáhi. Áróneri ɿlure ó ímijyúúvehíjcyá eene ámuha Jetsocríjtoke meúráávyéneri o ímijyúdu.

33 Ahdícyane máallítsámeídí műhdurá ɿtsámehíjcyámedívu. Ámúhakye műjtátsodímýé ímí ámuha meijcyáiyómeke. Muurá tsaate nééhi: “Átérejtédívú menáhbevámé ɿlure meke műjtatsóhi.”

34 Ahdu ámuha meijcyáiyónellií ímíñieúvú meúráávyé ímíááju. Óvíjyacooné íimítyunéjcu. Muurá ijcyáméubá tsaate ámúhadítýú Píívyéébeke wáajácutúme. Ehdu ámúhakye o néé núcójpítsóróné pañe ámuha téénetu mewájácuúveki.

Muhdú dsíjivémé bóhíiñé

35 Árónaacábá tsaate ámúhadítýú neéhi: ɿAca íhya muhdííváj píhjímá medsíjivétsihdyu mebóhíihi?

36 ɿAca muhdú ámuha méijtsúcunúhi? Íllu muurá teéne: Muurá tsíeméné pañévau mebájtsou tsíhdyuréjuco icyápáyóóvétsihdyu ɿíñeu botsíi páneevé úmehéréjuco.

37 Tsá muurá apáhajchíi teeu mebájtsónemáyé pahéjuco íjcyáítyuróne. Tsáijyu muurá tríigó pañéváuma tsíñéhjí pañévahúúné mebájtsócooca tsáhái téuhjitu ipáhé böhówáávetúne.

38 Píívyéébere ihdyu ɿímillédú píívyetsóné tsaímiyé keemévé ɿinéhé neeváúhjáa íjcyahéjuco.

39 Tsá muurá panéváré tsahdúré néétune. Muurá úmehééné tsíhdyure. Áánetu mee míamúnaa tsíhdyure. Áhdure iyámé tsá tsahdúré néétune. Muurá baari úlléné iyámé tsíhdyure. Wahpéjté tsíhdyure. Amómé tsíhdyure.

40 Téhdure caame íevéhóowari íjcyanéhjí, ɿíñújíri íjcyánéhjí, tsíhdyúre.

41 Muurá cóojiejpi núhba ájchú péjcoéjpima miiçuru ájchúné tsíhdyúre. Áhdure miiçuruj péétet tsá tsahdúré néétune.

42-43 Ahdu muurá idyé tsíhdyuréjuco meijcyane medsíjivétsihdyu mebóhíime. Muurá medsíjivémeke ditye cíúume mechájááverómé tsíiñe mebóhíicooca tsíhdyuréjuco néjpiima meijcyame tsáhájuco muijyú muhdú meijcyájúcóóityúne. Muurá íñe ícyooca meijcyánej pi átéreénére.

44 Aane muurá ɿíñújíri meijcyánéj piima meijcyame téhdure méijcyáa tsíhdyuréjuco néénej pi muijyú medsíjivéjúcóóityúnéj piíma.

45 Muurá Pívyéebé waajácuháámitu nééneé: "Tujkénúejpí Adáake Pívyéebé iípívyétsóbé pañevú picyóó míamúnaa dibye íjcyáíñe bóhi." Áábé boonétuu Críjto böhówáaveebe ihduy meke ajcú müijyú muhdú meíjcyájúcóóityúne böhiíyu.

46 Arónaa tujkénúi méijcyá íñe ícyooca meíjcyánéj piíma. Ááné boonétú botsíi méíjcyáá tsíldyuréjuco néjpi müijyu medsíjivéjúcóóityúnej piíma.

47-48 Muuráhjáa tujkénú Pívyéebé meenú iíñúbatu Ádáake iíñújejpi íjcyáábeke. Áánéllii tééjí hallúri meíjcyame méjpílháñema mee dibyée ípívyéjtsoobédújuco. Áanetúhjáa ihduy Ávyéjuube Críjto tsáá níjkyéjitu. Áánéllii dílbyema meíjcyácooca tsíldyuréjuco meíjcyaiñé dibye íjcyadújuco.

49 Muuráhjáa Pívyéebé iíñúbatu méénuube ípjíma íjcyadújuco mee méjpíimaá. Áhdure idyé níjkyéjiri íjcyabé Críjtodúréjuco meíjcyaiñé dílbyema meíjcyácoóca.

50 Ámuúha táñahbémuj, muurá íñe ícyooca meíjcyánéj piiháñema tsá meíjcyáityú Pívyéebé avyéjuri. Muurá íñe dsíjivéíñéj piiháñé tsá múhdtutú dsíjivetúné íjcyáityuróne.

51 Cáhawáá ámúhakye o úubálle múa mewájácutúne. Tsá muurá pámeere míamúnaa dsíjivéityúne. Muurá dsíjivétuméj piiháñé cápáyóóveé tsíldyuréjuco néénéj piiháñevu.

52 Muurá áveta iicuíwuúré tsáneere metámihjyácóné hallúri méjpílháñe cápáyóóveé páneere tsíldyuréjuco iímibáávye nihñéré rojróóc llijchúmeícyoóca. Tene muurá íhjyúvácooca cahcújtso munaápe dsíjivéhíjcyámé tsíiñe böhüime tsáhájuco dsíjivéityúne. Ááné tujkéveri téijyu íjcyame dsíjivétuméj piiháñé tsíldyuréjuco cápáyóóveíñé.

53 Muurá íñe ícyooca medsíjivéhíjcyanéj piiháñé téijyu cápáyóóveé dsíjivéityúnej piiháñevúréjuco. Áijyu ihduy botsíi méíjcyá Pívyéebé avyéjuri.

54-55 Ehdu muurá íñe medsíjivéhíjcyánéj piiháñé tsíldyuréjuco cápáyóóveíñé Pívyéebé waajácuháámitu illu tene nehdújuco: "¿Aanéhaca kiávújucó teene dsíjivé meke wáágóóiyóne? Tsúúca tähjátsámeíñé tsáhájuco íjcyatúne." Ehdu Pívyéebé waajácuháámitu nééneé.

56 Muurá ímityúmé meíjcyáné déjúcotu médsíjivéhíjcyáhi. Aanée méhdivu Pívyéebé taúhbaju bohówajtsó ímityúmé meíjcyane.

57 Árónaacáa ihduy tehdújuco Pívyéebé méhdi iídáátsóvéne Máavyéjuube Jetsocríjto tééveri ímityúné mééma tähjane mewágóóvétuki.

58 Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, méíhvéjtsodí Pívyéebé icyánéjcú ámuha meúraavyéne. Óochévetúmré méméénuhíjcyá Máavyéjuube Jetsocríjto wákimyéi. Muurá méwaajácú dílbyé wákimyéi meméenume mebáñúmeíityúne.

16

Cahcújtso múnáá wáábyuta dsíidsi píhcyúmeiñé

1 Áanetu dsíidsike cahcújtso múnáállii ámuha mepíhcyuhíjcyáné müú ímíñeuvú meenú iinée Garáátsiá iíñújiri íjcyáné cahcújtso múnáake o néhduu.

2 Ténevá tsemáánadú müú wáyeéévejcójí idyóbéévécooca ámúhá wákimyéi hallúvú ámuha meújcúnetu tsánéhwu dówacárohíjcyá ámúhadívú o úújetécooca botsíi ámuha mepíhcyútuki.

3 Aane o úújetécooca tsaatéké ámuha metújkevééllémeke méwálloo Jerot-saréeri ijcyáné cahcújtso múnáa éllevu ámuha mewállóóné waajácúhaamínema ditye teene itsájtyeki.

4 Áámema téhdure muhdú o néhajchíi ó peéhi.

Muhdú ipyééiñe Páávoror ijsámeíñe

5 Árónáa ihdyu tujkénúi ó peé Matsedóóniá iiñújivu. Átsihdyu botsíi ámúhakye ó aahívéteéhi.

6 Aabe tsáijyu múúne ámúhama úúníjyá hajchótá ó ijcyá tsúcájáhree. Átsihdyu óvíi kiávú o péébeke ámuha oke mépíaabóhi.

7 Tsá o ímilletú ámúhakye iicúye o áahíveíñúne. Ó imillé tsuucájááneúvúi ámúhama o ijcyane Píiyéébe ímílléhajchíijyu.

8-9 Aabe íchihvúré Éépetsovú Pejtecojtéé wañehjí ó pájtyee tééné pañe íchíi múnáake o úwááboki. Tsáijyu múúne tsatare diityédítýu o úwaabóné cáhcujtsó tsijtye oke tééné hallútú tsárillérónááca.

10 Áánetu Timotéo iñe o ijcyadu Píiyéébé wákimyéí méenuhíjcyabe ámúhadívú úújetéhajchíi ímíñeúvú méwaatsúcúpéjtsoco dibye ímí iijtsúcunúki.

11 Áabeke ihdyu métsiiménéelldedíñe. Ímíñeúvú dííbyeke mépíáaboco elle iúlléjéne oke dibye iúújévaki. Muurá dííbyeke ó ítsohíjcyá tsijtye ménahbémuma oke ditye iúújévaki.

12 Téhduré ménahbe Apóóroke ó neerá dibye ámúhakye iáahíveté tsijtye menáhbémuma. Árónáa tsá dibye péétune. Óvíi múijyú iimíllécooca ámúhakye aahívetéébe.

Páávoror pítyajcóné

13 Ahdícyane ímíñeúvú Píiyéébeke méuráávyé ténejcútú ámuha ihtsutumé meíjcyame ímítyunévú metálhátsámeítyuki.

14 Múu iiná imyéénune ímíñeúvú meenú pamévakéré iwájyúnema.

15 Ámuúha táñahbémuj, muurá ámuha méwaajácu Ejtéépanáké éhnée Acááyá iiñúji múnáadítýu ihyájkímuma tujkénú Píiyéébé ijcyánejcúvú pájtyéébeke. Aabe muurá diitye ihyájkímuma ímí piáábohíjcyá téhulle ijcyame ménahbémuke.

16 Áámeke múu avyéjuulléhi. Áhdure tsijtye Píiyéébé wákimyéí méenuhíjcyámeke múu avyéjuulléhi.

17 Muuráhjáa diibye Ejtéépanaa, Potonáátoo, Acáicoo, éhdume tsáímíyé oke piáabó iilé ámuha meíjcyaca oke mepiáábohíyónetu.

18 Aame oke tsápítsohíjcyá ámúhakyée itsápijtsodu. Aane ímí ó ijsúcunú tehdújuco. Tehdu néemeke múu avyéjuulléhi.

19 Áhdure ámúhakye ó úúballé Áátsiá iiñújiri ijcyáné cahcújtso múnaa ámúhakye dúúrvaváne. Téhdure Akiíramutsí Piritsírama ámúhakye duuruváhi. Áhdure diityétsi jávú píhcyáávehíjcyámé ámúhakye duuruváhi.

20 Pámeere íchíi múnaa ménahbémú ámúhakye duuruváhi. Téhdure tsamééré méduurúvajcátsi.

21 Aane iñe ámúhakye o pítyajcóné páñetu oo Páávoro ó caatúnúhi.

22 Aabe o néé Ávyéjuube Jetsocríjtoke wájyútumé hallúri tsúúca ímityúné ijcyane. Aabe ihdyu óvíi tsájucóó Máavyéjuúbe.

23-24 Muurá mítyane ámúhakye ó wajyú dííbyeéjté ámuha meíjcyámeke. Ahdícyane ihdyu óvíí dííbyeréjuco ámúhakye píaabóne. Áyu tehdújuco.

2 CORÍÍTIO

Hállúvúeháámí Coríítori íjcyáme éllevu Páávoro cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Oo Páávoro o íjcyáabéké oke Píívyéébe picyóó Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwááboju uwááboobéré o péhíjcyaki. Aane íñe ícyooca muhtsi íhyaami mécaatúnú ménahbe Timotéoma elle Coríítori ámuha meíjcyáné cahcújtso múnáá éllevu. Téhdure pámeere Acááyá iinújiri íjcyáné cahcújtso múnáá wáábyuta téháámi.

² Ahdícyane óvíi Píívyéébe Ílli Jetsocríjtoma ámúhakye píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Páávoro ícúbáhrámeíñé

³ Áánéllii metsu Máavyéjuube Jetsocríjtój Caani Píívyéébeke medúúrvaki. Muurá meke ídaatsolléne íjcyabe paíjyuváré meke böhíitsohíjcyáhi.

⁴ Muurá meícubáhrámeíñetu meke ibohíjtsóne píáábohíjcyabe téhdure tsíjtyeke mepiáábo muhdú meke dibye píaabódu.

⁵ Ehdú Críjtoéjté meíjcyame dibyéé ícúbáhrámeíñijcyadújuco meícubáhrámeíñijcyáne. Áameke díibyej tééveri Píívyéébe meke ímíjyuuvu ácuhíjcyáhi.

⁶ Muurá muhtsi meícubáhrámeiyómútsikye ímíjyuuvu ácuhíjcyabe téhdure ámúhakye muhtsi meuwáábóneri meböhíjtsómé tehdííváné ícúbáhraméí ámuha maáábúcúne mepájtyetéki.

⁷ Muurá muhtsi méwaajácú ámuha ímí Píívyéébeke meúráavyehíjcyáné panéváré ámúhakye pájtyéróné pañe. Muhtsi meícubáhrámeídýú ámuha meícubáhrámeíñéllii téhdure ámúhakye böhíitsohíjcyabe mühtsikye iböhíitsohíjcyádu.

⁸ Ámuúha táñahbémuj, ó imillé ámúhakye o úúballéné muhtsíí Áátsiá iinújiri meícubáhrámeíñé. Ávyetáa muhtsi meícubáhrámeí múha áábúcúityuróne. Tsáhajcóo muhtsi meíjtsúcunútú mepájtyetéiñé.

⁹ Idásóhrée muhtsi éhne müúne ditye dsíjívetsoímyé íjcyadu. Ehdú mühtsima pajtyéné Píívyéébedívú muhtsi mecátsípááve panévatúré íhtsútuube íjcyabe dsíjívérómeke böhíitsóóbedívú.

¹⁰ Aabée ihdyu mühtsikye pájtyetétsó téijyu muhtsi medsjívéyónetu. Áánéllii díibyedívú muhtsi mecátsípáávehíjcyá éhnííñevu íjcyárónéhjitu dibye mühtsikye ipájtyetétsoki.

¹¹ Aane óvíi ámuha piáábó métáúmeí dibye éhnííñevu mühtsikye píaabóné tsíjtye iájtyúmíne díibyeke ityéhdújtsoki.

Coríító cóomivúi Páávoro péétune

¹² Muurá muhtsi méwaajácú ímí tehdújuco muhtsi meíjcyane míamúnááj piine ímichi ámúhama. Píívyéébere mühtsikye píaabóneri ímí muhtsi

méícyahíjcyáhi. Tsá muhtsiye tehdu meíjcyatúne. Ááneri mítyane muhtsi méimíjyúuhíi.

13 Aane íñe ámúhakye muhtsi mecaátunuhiíjcyáné tsá tühú íhjyúvatúne. Cáhawáá óvíi ámuha méwaajácú téhaamíjí meéévnema.

14 Muurá ámuha méwaajácú Máavyéjuube Jetsocríjtó tsáácooca ámuha muhtsidi meímíjyúuveíñé ténejcúvúu ámúhakye muhtsi mewáajácútsónélliíhye. Áhdure ámuha méwaajácú ámúhadi muhtsi meímíjyúveíñé muhtsi uwáábóo ámuha melléébónélliíhye.

15-16 Aanée ámúhadívú ímí o íjtsúcunúnéllii tujkénú ó imíllerá Matsedóónia iinújivu o péébe ámúhakye o ááhíveíñúne. Aabée téhullétú o óómiibye ó imíllerá tsiiñé ámúhadítú o pájtyene Jodéa iinújivu o péébeke ámuha oke mepiááboki. Árónáacáa tsá tehdu tene néétune.

17 ¿A téénetúu ámuha méijtsúcunú pánehjídú o pityácámeíhíjcyáne? ¿A ámuha méijtsúcunú cahcújtsó munaa íjcyatúmē pánehjídú imyéénúityúné íhjyúvhahíjcyádú o íhjyúvhahíjcyáne?

18 Tsáhaá, muurá Píívyéébe múhtsikye waajácú tehdu muhtsi menéétune. Áánéllii muurá muhtsi menéhdújuco meméénune.

19 Muurá Críjto Píívyéebé Hajchi íjcyaaabe tsá müijyú iijsaméí cápáyoovéíturóne. Muurá muhdú iñéhdújuco dibye méénune. Áábedítýú íjcyáné uwááboju íñe muha méuwáábohíjcyá oo Páávoroo, Tsibáanoo, Timotéeo, éhdume.

20 Áabej tééveri muurá páneere Píívyéébe mééma meenú muhdúhjáa iñéhdújuco. Áánéllii díbyeke medúúrváne météhdútsohíjcyáhi.

21 Téhdure díbyere Críjtoj tééveri dibye meke ímbajchómé méijcyá díbyeéjté ihstsúme.

22 Aabe meke iiitsímedi idillómé pañevú Íapíichó pícyóóneri ímiááné méwaajácú meke iñéhíjcyanévú dibye ájcuíñé.

23 Aabe waajácú iiñéllihyéikyé elle Coríítori ámuha meíjcyámeke o ááhívetétúne. Ímiáánée ó imíllerá ámúhakye o ááhíveténe. Árónáacáa tsáhái o péétu ámúhakye uhbádúré o tükévéjtsotéiyónélliíhye. Áánélliíhyée tsáhái ámúhakye o ááhívetétú ámúhakye o kímovéjtsóiyónélliíhye.

24 Árónáa tsá ámúhakye o táuhbáityuró íñe mecahcújtsónejcúvu. Muurá tsúúca ámuha ténejcu méwaajácújucóohíi.

2

1 Apááñéré ó imillé ámúhakye o tsápijtsóneri o píaabóné ámuha meímíjyuúki.

2 Muuráhjáa diityédíjyoco ámúhadi o ímíjyúuvéiyómeke o kímovéjtsoca ñmúhdí ó ímíjyúuvéiyáhi?

3 Áánélliíhyée muurá ámúha éllevu íhde o caátúnúháamí pañe ámúhakye ó úwaabó ámuha meímibáavye ellévú o péécooca oke ámuha meímíjyúuvétsóiyótsihvu illure oke mekimovéjtsótuki. Muurá ó waajácú oke ámuha meímíjyúuvétsoca tsaméhjíjoco meímíjyúuvéiyóne.

4 Muuráhjáa tujkénú ámúha éllevu o wálloháamí ó caatúnú múhdurá ámuha meícyahíjcyáné kímóhcó oke pájtyéneri táábere. Árónáacáa tsá ámúhakye o kímovéjtsó o caátúnutúne. Mítyanée ámúhakye o wájyúnéllií ámúhakye ó caatúnú ámuha meímibáavyeki.

Ímityúné méénúmedi meídáátsovéne

5 Áanetu eene ímityúné imyéénúneri oke kímovéjtsoobéubá awáá éhnííñevu ámúhakye kímóvejtsóhi. ¿Mityá tsá ámúhakye dibye kímovéjtsotúnej?

6 Áabeke téhdunéjuco ámuha téené hallútú meúwaabóne.

7 Ílluréjuco dííbyedi meídáátsóvéne máábajíívé teéne. Áane mécánaajánú dibye iíjtsaméí icyátóróóvéne iímibáávye ávyétá tútavááveréjuco Píívyéébedítýú dibye imyéénútuki.

8 Áánellii ámúhakye o néé ámuha tsiiñe ímí dííbyema menáhbévaki.

9 Ehdúu ámuha meíjcyane o wáájácúne éíjyu téené uwáábó o cáátunuhamí ámúha éllevu ó wallóó ámúhakye o nééne ámuha mecáhcújtsóhajchíí o wáájácuki.

10 Muurá ímityúné méénúmedi ámuha meídáátsóvéne teene maábájiívéné ímí ó ijtsúcunúhi. Áánellii téhdure táicyánécutu ámuha meídáátsóvémedi ó idáátsóvehíjcyá Críjto mémeri.

11 Ehdu mépíáábójcatsí Naavéné meke imújtásotuki. Muurá tujkéveebe meke imújtásoki.

Tóróóá cóómiyi íjcyaaabe Páávoro múhdurá iíjtsámeíñe

12 Tóróóavúu muurá o úújetéébé tétsúi múnáake Críjtodítýú íjcyáné uwááboju o úwááboca míyame cáhcújtsóiyá Píívyéébé piááboríye.

13 Árónáacáa técoomiyí ménahbe Tíito íjcatúné múhduuvúrá o iíjtsúcunúnellii o péé diityédítýú Matsedóóniá iinjújivu dííbye néhcovu.

Críjtomá iíhtsutúmé meíjcyane

14 Árónáa ihdyu Píívyéébeke ó téhdútsohíjcyá Críjtoj tééveri panéváré metájhahíjcyáné hallúvu. Muurá mejtééveri iuwááboju pahúllevávú tsújaúcuhíjcyaaabe éhne műúne pácuúcuj cúvá pahúllevávú tsújaavédu.

15 Ahdu Críjtoj tééveri meímíbáávyémeke Píívyéébe ímí iíjtsúcunúmá dííbyé uwááboju métusújaúcuhíjcyá pámhéhdívúré pájtyetéímyema wágooóvémeyedívu.

16 Áané uwááboju muurá wágooóvémeyé iíjtsúcunú éhne műúne meke dsjíivétsóiyóné meijtsúcunúdu. Áanetu pájtyetéímyedívú iíne imíjyaú teene bohíívvu diityéké ájcune. Aanéhaca iíñe ¿caatyé úwáábóiyá téené uwááboju?

17 Muurá tsá teene muha meúwáábohíjcyatú tsaate méénuhíjcyadú muha medssiidsivakíye. Áhdure tsá tsíldyhuhíjiré muha meúwáábohíjcyatúne. Muurá tene néhdújuco muha meúwáábohíjcyáné Píívyéébée műúhakye níwáávéné wákimyéí Jetsocríjtó műúhakye piáábónej tééveri dííbyeke muha meíicuvénéjuco.

3

Béhné pihtyájcoju

1 ¿Aanéubá ámuha méijtsúcunú illure muhtsi memítýájkímyé ehdu ámúhakye menéhíjcyáne? ¿Áhduréubá ámuha méijtsúcunú tsaate méénuhíjcyadú uwáábojtétsí muhtsi meíjcyáné waajácuháámivu ámúhakye muhtsi meúújétsoiíne? ¿Panéubá ámuha méijtsúcunú téeméháámí ámúhakye muhtsi metáuméiíne?

2 Áánerá ihdyu ámuháyé teene waajácuháamí tujkévéejte múhtsí uwááboríi tsíhdyuréjuco ámuha mecapáyoovéme. Áámeke ámúhakye pámeere iíténe waajácú ímiááné tehdújuco ámúhakye muhtsi meuwáabóne.

3 Aame ámuha Críjtóo műúhaj tééveri cáátúnúné waajácuháamídu. Árónaá ihdyu tsá ámuha mecaátuvatú caatúnújpácyori. Áhdure tsá ámuha mecaátuvatú éhnéhjáa néwáyuwáácutu cáátúvanédu. Muurá ihdyu íhtsútuube Píiyéébé Apíichóré ámúhá pañevú úcaavéné ámúhakye ímjpyetétsómeke tsijtye iíténetu waajácú dííbyeéjté ámuha meíjcyane, waajácuháamí cáátuvané iéévéne iwáájácúiyódu.

4 Ehdu iñe ámúhakye o nééne ímiááné tsá álliu íjcyatúne. Muurá Píiyéébere Críjtoj tééveri műhtsikye piáábohíjcyánellii o waajácú ímiááné tehdújuco o néhíjcyáne.

5 Tsá műhtsí waajácúriyé muhtsi meuwáábohíjcyatúne. Píiyéébere ihdyu műhtsikye tükévéjtsóneri muhtsi méuwáábohíjcyáhi.

6 Áhdure dííbyere műhtsikye piáábohíjcyá iñe muhdú meíjcyaiñé béhné pityájcoju muhtsi tsijtyeke meuwááboki. Muurá dííbyé Apíichó mépañe íjcyánej tééveriyé mépájtyetéhi. Tsá ihdeéné taúhbaju meúráávyéneri mepájtyetétúne. Muurá teene meúráávyerómé illure méwágoovéiyáhi. Áánetu ihdyu Píiyéébé Apíichó meke ajcú medsi jivéjúcoóityúne böhíívu.

7 Muuráhjáa teene tujkénú Píiyéébe pícyóóné taúhbaju meke pájtyetétsóíturóné néwáyuwáácutu cáátuvané tamúnaa ijraéémudívú wajtsí dííbyé íhtsútuma Moitséeuvuj tééveri. Ááné ámítsaráhcójáa dííbyeuvú húmiri íjcyánellii tsá imúnaa iítehíjcyatú dííbyeke. Aanéikyéhjáa chooco dííbyedítýú áábanúhi.

8-9 Ehdúhjáa muurá meke pájtyetétsóíturóné taúhbaju tujkénú Píiyéébe pícyoone iiné imíjyaú böhówaavéhi. Aanéjíi mityáubá awáá mepájtyetéiñé uwááboju dííbyé Apíichó mépañétu böhówájtsoiñej. Ááné pityájcoju iñe ícyooca mééma dibye méénune muurá meke ímjpyetétsóhi.

10-11 Áánevu tujkénú dibye méénúné taúhbaju ímí néérone tsá úújetétúne. Áánetu iñe ícyooca mepájtyetéiñé pityájcojuu dibye méénune awáá éhníñevu meke piaabóné tsá müijyú níjkéváityúne.

12 Aane muha mewáájácúnellii méuwáábohíjcyá iínerí núhnévetúme.

13 Tsá muha meméenuhíjcyatú éhnéhjáa Moitséeuvú ditye iájtyúmitu Píiyéébé ámítsaráhcó íhyúmiri íjcyane áábanútúné hajchótá wájyámubávú wátacámeihíjcyádu.

14 Téijyúhjáa íjcyáne miámúnaa tsá wáájacúpityúne. Áhdure ícyooca íjcyáne miámúnaa teene ihdeéné pityájcoju éévéjúcoorómé tsá wáájácutúne. Aame íjcyá éhne müúne tsane tsíeménu maávohjácóné íjcyadu wáájácúmeítyúme. Muurá ihdyu apááñéré Críjtóo mééma méénune mecapájtsóneri méwaajácúiyáhi.

15 Aane ícyoocápí tsaate téénere Moitséeuvúu cáátunuuhíjcyanéhjíré icyáhcújtsóné itsúcunuhíjcyá ipájtyetéiñe. Tsá ditye wáájácúpityú Píiyéébé muhdú mepájtyetéiñe Jetsóoj tééveri méénune.

16-17 Árome muurá dííbyé icyánejcúvuréjuco pájtyemeke piááboobe Íapíichoj tééveri ditye iwáájácu muhdú ipájtyetéiñe.

18 Muurá Píívyéébejté meíjcyame tsúúca dííbyé icyánéjcú méwaajácúhi. Aame miiicumídú menéemedítýu dííbye ímí böhówaúcunúhijcyámé icyóhbodu méjcyaa Críjtodu Iapíichoj tééveri meke dibye ímíjpyetétsóme.

4

1 Aane téénetu íjcyáné uwááboju ímiájú íñe muhtsi méuwáábohíjcyáhi. Áánetu tsá muhtsi meóóchévéityurómekéé iidaatsolléne Píívyéébe múhtsikye pícyóóné wákimyéityu.

2 Áánellii muurá páneere núcójpitsó nénehjí muhtsi meíhvéjtsóne dííbyé uwááboju méuwáábohíjcyá muhdú tene néhdújuco. Tsá muhtsi tsíjijtóríyé meuwáábotúne. Aane Píívyéébe waajácú muhtsi maálilityúne. Aane téhdure míamúnaa waajácuiyáhi.

3 Aane íñe meke pájtyetétsoiñé muhtsi meuwáábohíjcyáné tsá böhówáávetú wágóóvémeyedívu.

4 *Ijjí caani Naavéné diityéké tühútsohíjcyá ditye icyáhcújtsótú Píívyéébere íjcyaaabe Críjtodítýu íjcyáné uwááboju.*

5 Muurá tsá múhtsidiyú muhtsi meuwáábohíjcyatúne. Muhtsi meuwáábohíjcyá Jetsocríjtó Máavyéjuube íjcyáábedítýu. Áábeke muhtsi mewájyúnellii méjcyá ámúhá iicúve múnajtétsi.

6 Muuráhjáa Píívyéébe néhdújuco peete íjcyane. Áábere muurá íñe ícyooca mépañévú téénedu néeneé iuwááboju pícyóó téénej tééveri dííbyé ámítsaráhcó Jetsocríjtodítýu böhówáúcunúné mewáájácuki.

Mecáhcujtsóné meke túkévejtsóhi

7 Aane muurá Píívyéébé ámítsaráhcó núpájkíihllódú menéérómé pañe tsúúca íjcyánetu ámuha méwaajácú dííbyé ihnáhooríyé muhtsi meuwáábohíjcyáne. Tsá múhtsí ihnáhoori muhtsi meuwáábohíjcyatúne.

8 Muurá múhtsikye tsíñehjí páhduváré dáriívéronévú tsá muhtsi metáhjátsámeityúne. Tsáíjyu múhtsikye ihnáhó tene íjtsámeíchórónáa tsá muhtsi iinérí maáábímyeíhíjcyatúne.

9 Tsáíjyu muurá múhtsikye ditye méénúrónáa tsá muhtsi meíhvétsohíjcyatú téénené uwááboju. Ehdu múhtsidi ditye ícúbáhrárómútsikye Píívyéébe piáábohíjcyáhi.

10-11 Muurá paíjyuva kiávú muhtsi mepéhullévú múhtsikye dsíjívétsohíjcyarómé Jetsóokée imyéénudu. Ehdu muhtsi dsíjívetu mépáyetéhíjcyá dííbyeke muhtsi meíicúvéné wákimyéí meméénúné déjúcotu Jetsóó múhtsikye panévatúré téhmene iwáájácumeíki.

12 Ávyeta múu dsíjívénetu muhtsi méuwáábohíjcyá teene ámuha mecáhcujtsóné müijyú medsiíjivéjúcóóityúne böhí ámuha meújcuvi.

13 Muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé: "O cáhcujtsónetu íñe ó ihjyúvahíjcyáhi." Ahdu idyé muhtsi mecáhcujtsónellii íñe ámúhakye ménehíjcyá iinérí núhnévétumútsí ímiááné panévatu Píívyéébe meke píaabóné muhtsi mewáájácúnellíhye.

14 Muurá muhtsi méwaajácú muhdúhjáa Ávyéjuube Jetsóoke ibóhiitsódú medsiíjivémeke ibóhiitsóné dibye meke tsájtyeíñé iúniúvu.

15 Aane muhtsi mewáájácúnéllii méicúbáhrámeihijcyá ímí ámuha Píiyéébeke mecáhcújtso mítyame meíjcyame dííbyeke metéhdújtso dibye meke piáábohíjcyáne hallúvu.

16 Áánellii tsá múijyú meíhtsunúityuró tééné wákimyéí meméénúnetu. Muurá ídásó menéérome Píiyéébeke meúráávyénéjcutu íhtsutúmé meíjcyámeke téjcoojivádú meke piáábohíjcyáabe.

17-18 Aane íñe ícyooca páhduváré nénéhjiri meícúbáhrámeihijcyaróné tsá múhajchótá íjcyáityúne. Áánetu ihdyu ténéhjiri meícúbáhrámeiyómé nihñévüré Píiyéébema meíjcyame tsá múijyú muhdú meíjcyáityúne. Áánellii meeere tsaimiyé meíjcyáiyóneri tsá meijyacunúityuróne. Apááñeriyé meíjyacunúiyá múijyú níjkévéityúné Píiyéébé avyéjuvu meúújetéiyóneri.

5

1 Muurá méwaajácú méjpi jahdu néjiima múhajchótá meíjcyáityúne. Aane wágooóvéné boone ihdyu Píiyéébe mééma tsíldyuréjuco méénúnéj piima meíjcyáá níjkyejiri múijyú muhdú íjcyáityúme.

2 Ááneri íñe métsúúrámeihijcyá téénéj piivu mepájtyéiyóneri ídásó meícúbáhrámeihijcyánetu mewáyééveki.

3 Muurá téhulle tsá méjpíima íjcyatúmé meíjcyáityúne.

4 Múhdutúiyó íñe ícyooca meíjcyánej píiyé cápáyovéné múijyú medsijivéjúcóóityúnéj piifu. Tsáháityuro ihdyu medsijivécooca múhajchótá méjpíima íjcyatúmé meíjcyáityuróne.

5 Árónáa ihdyu Píiyéébere méenudújuco méjpíhañe tsíldyuréjuco cápáyóóveíñe. Aanée mewáájacu mépañévú pícyoobe Íapíicho.

6 Aane ehdu méúmiwa íjcyane tsúúca méwaajácuhí. Árónáa íñe ícyooca meíjcyánéj piimayéi meíjcyáne hajchótá tsáhái Ávyéjuube Jetsóó úníuri meíjcyatúne.

7 Aane ímiááné iñéhdújuco Píiyéébe mééma méénune muurá maájtyumíturóné meáhcucjtsóhi.

8-9 Aame medsijivétúné hajchótá métsúúrámeihijcyá muhdú dibye ímillédú meíjcyáiyóneri medsijivécooca tsaimiyé dííbyema meíjcyaki. Áánellii tsá meíllityéityú dsijíveri. Aame ihdyu médsijivéjúcóóiyá Ávyéjuube Jetsóomáyéjuco meíjcyaki.

10 Muurá dííbyedívú pámeere miámúnaa mépíhcyááveé dibye meke idillo muhdújháa medsijivétúné hajchótá ííñújiri meícyahíjcyáne. Áíjyu meke áhdóibye muhdújháa meícyahíjcyáne. Ímiáámée ícyahíjcyámé tééne áhdó ííne imíjyaú ijcyáhi. Áánetúu imityúné méenuhíjcyámé tééne áhdó ícúbáhráméiíhi.

Píiyéébema ímí meíjcyane

11 Áánellii muhtsi Píiyéébeke maávyejúullédú íjcyamútsí méimillé tsijtye cáhcujtsóné dííbyeke. Aane waajácuube ímiááné tehdu muhtsi meméenuhíjcyáne. Áhdure cáhawáá óvíí ámuha méwaajácuhí.

12 Ehdu ámúhakye muhtsi menééneri tsá memítyájkímyeityúne. Íllure ámúhadívú muhtsi mébóhówátsohíjcyá mühtsidi ámuha méfmíjyúúveki, teene

ámuha mewáajácúne eene iibúuri icyáhcújtsóturóné míamúnaa iitérókiyé iuwáábóneri mítyákímyeihíjcyámedívú téhdure ámuha mebóhówájtsoki.

13 Ehdu íñe ámúhakye muhtsi menééne méijtsúcunúdí muhtsi meméívatémutsí meihjyúvahíjcyáne. Ehdu muhtsi meúwáábónej tééveri éhníifnevú Píívyéébeke máávyéjujtsó ámúhakye tene ipiááboki.

14-15 Muuráhjáa Críjto pámeekéré meke iwájyúne idsíjivétsihdyu bóhiine mewáajácúne dííbyedívú méihvédjtsámei dibye meke ityukévéjtso meimillédu meijcyájúcótuki. Aame dííbyeke mecáhcujtsómé medsíjivéjúcóiityúne bóhiima meijcyame ímítýunehjívú dsíjivémédú meijcyáhi.

16 Aame tsá meijyácunúítyuró tsaate muhdú ijcyáneri eene cáhcújtsotúmé ténehjíré iitehíjcyádu. Ehdúikyée Críjtoke o cáhcújtsótúné ihde tájtsaméí néébe dííbyeke ó itsúcunúhijcyá ihdícyaabédúre. Áronáa ícyooca tsáhájuco tehdru o ijtscunújúcootúne.

17 Muurá íñe tsúúca dííbyeéjté meijcyame ihdée múhdurá meícyahíjcyánetu tsíhdyuréjuco mecapááyóóvemedityú ímíáájuréjuco böhówaúcunúhijcyáne.

18 Ehdú muurá Píívyéébere meke ímílbáávyetsó Críjto tééveri tsaímíyé dííbyema meijcyaki. Áámékée meke níwááveebe tsíjtyeke meúwaabómé téhdure iimíbáávyeki.

19 Muuráhjáa Críjto tééveri Píívyéébe méimítyú ímílbajchó ímí dííbyema meijcyaki. Aabée múltsikye níwaavé tééné uwaábovu.

20 Aamútsí íñe Críjto méméri dííbyé uwáábójuma muhtsi méüllehíjcyá múhtsij tééveri ámúhama dibye iihjyúvaki. Aane dííbyere Críjto méméri ámúhakye muhtsi menéé ámuha meimílbáávyéne ímí Píívyéébema meijcyaki.

21 Muuráhjáa Críjto ávyétá ímíáábé ijcyáabe müijyú ímítýúné méénútúróóbeke Píívyéébe ímítýúubedi dilló méimítyú déjúcotu dííbyeéjté meijcyámeke ímíáámedifyéjuco idílloki.

6

1 Áánéllii íñe muhtsi dííbyé wákimyéí meméénuhíjcyamútsí ámúhakye menéé ámuha mebáñúmeítyu dííbyé piááboju mééma ijcyane ámuha mewáajácújucióóme.

2 Muurá dííbyé waajácuháámitu nééneé:
Míamúnáakée o pájtyetétsóiñeri o ijyácunúnáa piáábó oke ámuha metáumeíñéllii ámúhakye ó piaabóhi.
Ehdu néénetu méwaajácú ícyooca tsúúca mepájtyetéíñe mééma ijcyane.

3 Áánéllii muurá íñe muhtsi dííbyé wákimyéí meméénuhíjcyamútsí météhmémeihíjcyá múhdurá muhtsi medáriivémeíñeri tsíjtyeke metútávájtsotuki.

4 Muhtsi méimíllehíjcyá Píívyéébé iicuve múnáajtésí muhtsi meijcyamútsí ímíáámútsiyé meijcyane. Muurá muhtsi iiná néétumútsí maaabúcuhíjcyá panévariýé meicúbáhrámeíyonéhji.

5 Muurá tsáijyu muhtsi cuwáháñeri, ájyaháñeri, méicúbáhrámeihíjcyá 'wayée' néétune mewákímyeícyooca. Áámútsikye tsáijyu múltsikye iicubáhráne iwátsíhcyúmútsikye cuvöhoojánuhíjcyáme.

6-7 Áronéhjí muhtsi maaabúcuhíjcyá Jetsocríjtodítýú ijcyáné uwááboju muhtsi mewáajácúne tééveri Píívyéébe imillédú muhtsi meícyahíjcyánéllihye.

Aamútsí tsíjtyeke muhtsi mépiáábohíjcyá díibyé Apíichó múhtsi pañe íjcyáne tééveri. Ehdu muhtsi díibyé wákimyéí meméénumútsí díibyé ihnáhoori méícyahíjcyá tsaímíye. Áánellii tsáijyu tsaate muhtsi halluvú ímityúné ihjyúvaróné tsá pánéévehíjcyatúne.

8 Árónáa ihdyu tsaate muhtsikye ímí iíjtsúcunúne duurúvahíjcyáhi. Áánetu tsíjtye muhtsidi úuhívatémé nehíjcyá álliu múnájtétsí muhtsi meíjcyane.

9 Áane muhtsikye wájácurómé tsá muhtsidi iícúvehíjcyatúne. Muurá tsáijyu ávyétá ihnáhó muhtsidi ditye iícubáhramútsí tsá muhtsi medsjívehíjcyatúne. Áróné pañe muhtsi méícyahíjcyá idátsó muhtsikye ditye dsjívetsóllehíjcyáromútsi.

10 Idátsó muhtsi meíjcyáromútsí mítyámeke mépiáábohíjcyá Pívyéébé avyéjueje ditye iíjcyá iítsutúme. Ááneri muhtsi méimíjyuhiíjcyá iíneúbamá íjcyátúromútsí tsáijyu kímóhcó muhtsikye tene pájtyérónááaca.

11 Ámuúha Coríito múnaa muhtsí nahbémuj, ámuúhakye muhtsi mewájyúne méúúballé muhdú muhtsi meíjcyane tóonútumútsi.

12 Tsáhátuero muhtsí icyánéjcutu ímityúné ámuúhadítyú muhtsi meíjtsámeítyuró tsáijyu múnue ámuúh icyánéjcutu múhdurá ámuha muhtsikye meíjtsúcunúrónááaca.

13 Árónáa ihdyu ámuúhakye muhtsi mewájyúne méúwáábohíjcyá éhne múnue iítsíimeke cááni iwájyúne úwaabódú ámuha téhdure muhtsikye mewájyuki.

Pívyéébe jádú menéémeé

14 Aane tsá menáhbéváityuró cahcújso múnaa íjcyátúmema tsahdúré diityémá meíjtsaméí néétúnélliíhye. Cáhawáá meíjtsúcunuj, tsá muurá pejco cóójima tsahdúré néétune. Ahdu iívane tsá tene ímityú ímiájú meúraavyémé ímityúmema menáhbeváne.

15 ¿Aca Críjtoma Naavéné iítsaméí tsahdúre? Aanéhjíiva tsá tene ímityú Críjtoéjté íjcyame Naavéné icyánéjcuéjtémá náhbéváiyóne.

16 Áhdure ¿aca ímíiyóné ímiá Piivyéébeéjté meíjcyame díibyé jáhdú menééme menáhbeváné níjcyotajíté ibóhiíma íjcyátúmeke dúúrúvahíjcyámema? Muurá illu méhdityu neébe:

Tahñéjté íjcyámé Piivyéébé o íjcyáabe tsá kiá dityédítýú o íjcyatúne.

17-18 Téhdure tsiiñle neébe;

Méadowáávé ímityúné miámúnáadítýu. Ááne méemeenúúcohdi ímityúné ditye méénuhíjcyadú ímí ámuúhakye o iítsúcunú ámuha tahñéjtéj Caani o íjcyáabe. Ehdu o néé Pívyéébe panévatúré iítsútuube o íjcyáabe.

7

1 Ehdu íñe Pívyéébe nehíjcyá meke iújciíñe, ámuúha táñahbémuj. Áánellii illuréjuco metsu meíhvété panéváré ímityúné méjpíiyí, meíjtsaméiyii, meméénuhíjcyánéhjitu. Ááne metsu meíhvéjtsámeí díibyedívu.

Coríito códómiyi íjcyame cahcújso múnaa ímíjpyeténe

2 Ahdícyane óvíjyuco muhtsimá méimibáávyé tsaímíye meíjcyaki. Muuráhjáa tsáhátuero iínerí ámuúhakye muhtsi metutávájtsotúne. Áhdurée tsáhátuero ámuúhakye muhtsi maálíñíe hallúri ámuúhá tsímeméné meékéévetúne.

3 Tsá íñe ehdu ámúhakye o néetu ímytíumé ámuha meíjcyánellíhye. Éíjyúu ámúhakye o néhdu mítyane ámúhakye o wájyúnellii ó nehíjcyá ímí tsaméhjí meíjcyá muijyú medsíjivétsihvújuco.

4 Aane ó waajácú ámuha tehdújuco meíjcyane. Áánellii mítyane ó imíjyúu ámúhadi panévarífýe o ícúbáhrámeýoobe ténevu o cátóróóvénema.

5 Muuráljháá Matsedóóniá iiñújívu muhtsi meúújetémútsí ávyétá ihnáhó meícúbáhrámeííferi muhtsi mítyane méíllityéhi.

6 Áróñáacáá Píívyéébe imyéenuhíjcyádú píáábónej péévé Tíito múhtsidívú 'bohíbóhiúvú' úújeténeri muhtsi méímíjyuuvéhi.

7 Áróñáacáá tsá apááñéré dibye múhtsidívú úújeténeri muhtsi meímíjyúuvetúne. Ímichíi muhtsi méímíjyuuvé muhdú ámuha meíjcyane dibye múhtsikye úúbálléneri. Múhtsikyée úúbálléebe ámuhává ímítyú meícyahíjcyánetu tsúúca meíhvétémé meíjyácuñuhíjcyáné ámúhakye muhtsi maááhívetéiyóneri. Áhdurévá ámuha ímí o íjcyáyóneri méíjyácuñuhíjcyáhi. Ehdúu dibye múhtsikye úúbálléneri mítyane muhtsi méímíjyuuvéhi.

8 Áróñáacáá tsánejcívú ámúhadi o ídáátsové éhnée tujkénú ámuha éllevu o wállóháamí pañe ihnáhó ámúhakye o úwaabóné kímóhcó ámúhakye pájtyéneri. Áronée óvíjyoco múhajchótawuúrá ámúhakye tene kímóvejtsóné ámuha meímíjpyetéki.

9 Áánellii o imíjyúu tééneri. Áróñáá tsá ámúhakye kímóhcó tene pájtyéneri o imíjyúuné o néétune. Ó imíjyúu ámúhakye kímóhcó tene pájtyétsihdyu ímí tsíldyuréjuco ámuha meíjcyáneri. Aane ámuha maáábúcuhíjcyáné ímí Píívyéébe ijtsúcunúhi. Aanée tsá tééneri ámúhakye o tútavájtsotúne. Muuráhjáá illure ámúhakye tééneri ó píaabóhi.

10 Muurá tsáijyu dííbyere Píívyéébe meke íhvejtsó tsáné kímóové meke ipájtye téénetu meíllíjkívyéne ímítyú meícyahíjcyáné meíhvéjtsóné dííbyé icyánejcívuréjuco mepájtye mewágóóvétuki. Áánellii tsá múu kímóové íjcyácooca iiná íjtsámeítyú dííbyedítyu. Áánetu ihdyu cáhcújtsotsúmé ehdu nénehjí diityéké pájtyéneri kímóóverómé wágóóvéehi.

11 Muuráhjáá Píívyéébe ímillédú ámúhakye ihnáhó o úwaabóné kímóhcó ámúhakye pájtyeróné ámuha máaabúcuhi. Aanée ímiáánéjuco múhdurá ámuha meícyahíjcyánevú ámúhakye wájájcutsóné tsári ámúhakye pájtyéróneri ámuha meíllityéne méimíllerá ámúhamma teene o ímíbájchoténe. Áróñáacáá ámuha tsamééréjuco eenée ímytíuné méénúubeke ihnáhó meúwáábóneri meimíbájchónellii tsáhájuco ámúhá hallúri tene íjcyatúne.

12 Ehdúu ámúhakye ó caatúnú Píívyéébedívú o bólhwájtsó ímiááné ámuha múhtsikye mewájyune. Tsáháá apáámútsikyéré ímytíuné dáríívécatsímútsikyé tene ipiáabo o cátútunutúne.

13 Aane muurá muhdújháá ámúhakye muhtsi menéhdújuco ámuha meíjcyánetu muhtsi méwaajácú ímiááné múhtsikye ámuha mewájyune.

Ááneri mítyane muhtsi méímíjyuuvéhi. Áhduréé Tíito ámuháváa panévatúré dííbyeke meíicúvénellii imíjyúwu múhtsidívú wájtsíneri éhnííñevu muhtsi méímíjyúuhíi.

14 Áábekée muhdú ámuha meíjcyane o úúballéné ímí ijtsúcunúúbe. Tehdu tene íjcyátújijtori múijyú o ílhjyúváyónejíívari. Muuráhjáa o néhdújuco ámuha díibyeke meíicuvéné tehdújuco.

15 Áánellii mítyane éhnííñevu ámúhakye wájyuube ámuháváa dibye nénehji mecáhcújtsóné ímí díibyeke meíicúvehíjcyánélííhye.

16 Téhdure mítyane ó ímíjyuuvé ímí ámúhama menáhbévájcatsíiñe o wáajácúneri.

8

Píáábojcátsi

1 Téhdure ó imíllé ámuha táñahbémuke o úúballéné muhdú Matsedóoniá iinújiri íjcyáné cahcújtsó múnnaa ícúbáhrámeímyeke Píívyéébe píáábohíjcyáné diityédí iídáátsóvénema.

2 Aame muurá tsaimiyé íjcyame mítyane píáábohíjcyá tsijtye ménahbémuke.

3 Aane ó waajácú ímiááné ditye píáábohíjcyáné íjcyátúrónetu diityéké ipíaaabóné iimíllénélííhye.

4 Aamée mühtsikye néé téhdure Jerotsaréeri íjcyáné cahcújtsó múnáake ditye píáábóne dsíidsí muhtsi diityé éllevu metsájtyeki.

5 Ávyetáa tsá muhtsi meíjtsúcunútú ditye tsíjtyeke píááboiñe. Árónáacáhjáa ihdyu muhtsi meúwaabóné illéebóne Píívyéébe ímillédú ícyahíjcyámé díibyedívuréjuco iíhvéjtsámeíñema.

6 Ehdúu Matsedóoniá iinújiri íjcyáné cahcújtsó múnnaa méeénune imíwu muhtsi meíjtsúcunúne Tiítóke menéé ámúhadítyú tsíiñe dibye dsíidsike iújcuté ihdée imyéénudu.

7 Muurá ámuha tehdújuco meméénuhíjcyáné íñe Píívyéébeke meúráávyenéjcu. Aame ámuha ímí téjijtóríjyuco meuwáábohíjcyámé mühtsikye méwajyúhi. Ahdícyane óvíi ámuha meméénuhíjcyadú dsíidsidi mépiáábójcatsíhi.

8 Árónáa ihdyu tsá ámúhakye o táuhbatúne. Íllure ámúhakye ó waajácutsó muhdú ménahbémú píáábócatsíihíjcyáné tehdúu ámuha tsíjtyeke mepíáábónetu mewáajácu ímiááné ámuha diityéké mewájyune.

9 Muurá tsúúca ámuha méwaajácú Máavyéjuubée Jetsocríjtó íhtsútuube íjcyároobe mewájjuri ihdícyaabédú ícúbáhrámeíñé téénej tééveri tsaimiyé díibyemaa maaávyéjuutéki.

10 Áánellii ó imíllé ámúhakye o úwaabóné éhnííñevu ámuha meúráávye dsíidsidi mepíáábócatsíihíjcyáné muhdúhjáa éhné pijcyábari ámuha metújkenédu. Árónáa tsá műu iimíllétúróne pañe píáábotúne. Műu píaabó ímiááné ipíaaabóné iimíllénema.

11 Ahdícyane óvíi ámuha tsaimiyé mépiáábójcatsí muhdúhjáa tujkénú ámuha meméénudu.

12-13 Árónáa tsá ámúhakye o néetu ámuha mepíáábóne bóónetu ílluréjuco mepíhtóveki. Muurá Píívyéébe ímí ijtsúcunú műhduná meíjcyátsodúneri tsaatéké mepíaaabóné. Tsá meke dibye éhnííñevu táumeítyúne.

14 Muurá ámuha mepíhtótúijyu tsíjtyeke mepíááböhíjcyá tsáijyu téhdure ámuha mepíhtónetu ditye ámúhakye ipíáábo tsahdúré ímí ámuha meíjcyaki.

15 Muurá Pívyéébé waajácuháámitu nééneé: "Mítayne újcúmema áyánéwu újcúrómedívú tsahdúré úujeténe." Ehdu nééne Pívyéébé waajácuháámitu.

Tíítóke tsatétsí náhbénúne

16-17 Muurá íñe ámúhadi o ijyacunúdúré Pívyéébe tükévéjtsóneri Tíito ámúhakye ípiáábóiyóneri ijyacunúhi. Áánéllii muurá ávyeta imílleebe ámúha éllevu o wálloóne. Aabe cáhawáá óvíi ámúhakye aahívetéhi. Áánéllii mítyane ó téhdujtsó Pívyéébeke.

18 Áábema ó wallóó tsijpi dííbyeke náhbénúíbyeke dííbyedítýu cahcújtso múnaa ímí dibye úwaabóné néhíjcyáábeke.

19-20 Áabeke téhdure meménúmé mepiáábójcatsíñe dsíidsí Jerotsaréevu muhtsi metsájtyécooca dibye mühtsikye iñáhbénu tsáimiyé muha teene metsájtye míamúnaa iíjtsúcunútu muhtsi menáníiyón. Aane ímí muha meúújetétsóneri Pívyéébeke muha maávyéjújtsoki. Áhdure diityéké muha mepiáábóiyóneri meíjyacunúhíjcyán téénetu ditye iwáájácuki.

21 Áánéllii muha méimillé tsáimiyé teene metsájtyene ímí Pívyéébe müúhakye iíjtsúcunúki. Árónáa tsá apáábyéré diibye ímí müúhakye iíjtsúcunú ímí muha metsájtyéityúne. Téhdure muha méimillé míamúnaa ímí müúhakye iíjtsúcunúne.

22 Aane íñe Tíítómútsima ó wallóó ménahbe panéváré Pívyéébé icyánéjcú wálkyméí tsáimiyé méénuhíjcyáábeke. Aabe téhdure waajácú ímí ámuha meíjcyane.

23 Aane tsáijyu müúne tsataate muubá Tíito íjcyane díllóhajchíí müú néé tápiááboobe dibye íjcyane. Áhdure tsíjtyétsikye ditye díllóhajchíí müú néé Críjtoke ímí úráávyehíjcyámútsikye iíllé cahcújtso múnaa wálloóne.

24 Ahdícyane óvíi ámuha diityéké mewájyúne mééíícvé ímí ámúhakye muhtsi meíjtsúcunúmedi idyé tsijtye cahcújtso múnaa iímlíjyúúve teene iwáájácúnema.

9

Cahcújtso múnáá wáábyuta dsíidsi píhcyúmeíñé

1 Áánetu dsíidsike mepihcyúneri mepiáábócatsíhíjcyánéjcutu tsáhájuco ámúhakye iin o nééityuróne.

2 Árónáa ó waajácú ímiááné ámuha Acááyá iñújí cahcújtso múnaa meímillehíjcyáróné mepiáabóné tsijtye cahcújtso múnáake éhné píjcyábatújuco. Ááneri mítyane o ímíjyúúvéne Matsedóóniá iñújí cahcújtso múnáake ó úuballéhi. Aane diityéké imíwu pájtyeme éhnííñevu ímí piáábócatsíhíjcyáhi.

3 Aane o nééne íñe ícyooca ó wallóó ménahbémuke ditye ámúhakye iñéé apáhajchíí ámuha mepihcyújúco dsíidsi bañúháñé ámúhadityú diityéké o úubállehíjcyátuki.

4 Tsáijyu müúne tsájíubáréi ámuha meújcútúnáa ellévú o péébema muurá tsataate diitye Matsedóóniá iñújí múnáadityú péhajchíí tsaméhíjyuco menúcójpíveíñé tééneri.

5 Ááné ihdétu ó imillé ménahbémú Tíítomu ámúhakye áahíveténé ámúhakye ditye piáábóneri ámuha meúújetétsójúco mühdúneríhíjyáá ámuha diityéké mepiááboíñé menéhíjcyáne. Ahdícyane óvíi ámuha méúújetétsó ímiááné ámuha

mepíaabóné meímillénema. Tsá idyé muha menééné iijyéveríyé ámuha meméenúityuróne.

6 Cáhawáá méijtsúcunuj, illu muurá tsaate nééhií: Áyánéwu bájtsome áyánéwu ujcúhi. Áanetu mítyane bájtsome mítyane ujcúhi.

7 Ahdícyane ihdu óvíi tsáápiitsa mepíáabohíjcyá ímiááné mepíaabóné meímillénema. Tsá meímillétúné pañe mepíáabóityuróne. Áhdure tsá tsijtye meke néenéllihiyéré mepíáabóityuróne. Muurá Píiyéébe ímí ijtsúcunú ímiáánetúré meímilléne mepíáábómeke.

8 Aabe ihdu íhtsútuube íjcyaaabe óvíi meke panévatúré píaabó iiná méhdityu ipíhtótú téhdure tsíjtyeke mepíááboki.

9 Muurá díibye waajácuháámítu nééneé:

Ídáatsojtéké píáábómedityú tsá múijyú tene ábájíívémeíityúne.

10 Aane muurá iíne díibyere panéváré bajtsóháñé píiyétsóne tájpí meícyahíjcyaaabe ámúhakye píááboó ámúhá wákimyéityu.

11 Ehdu ámúhakye éhníiñevu panévatúré píáábóiibye tsíjtyeke ámuha mepíáabohíjcyaki. Aane ámúhakye muha meúwaabódújuco ámuha ménahbémuke mepíáábónellii téhdújtsoímyé díibyeke.

12 Tsá pevénéré diityéké ámuha mepíáábótú ditye pihtónetu. Muurá ámuha mepíáábóné hallúvú idyé téhdújtsoímyé Píiyéébeke.

13 Aane diityéké ámuha mepíáábóneri méwaajácutsó ímiááné Críjtodítýú íjcyáné uwááboju ámuha mecáhcujtsóne. Áánellii Píiyéébeke iávyéjújitsóne duurúvahíjcyámyé pamévakéré ímí ámuha mepíáabohíjcyánéllihiye.

14 Aame ámúhakye iwájyúne ámúhá hallúvú píáábo táuméí ámúhaj tééveri dibye diityéké píáábohíjcyánéllihiye.

15 Ahdícyane metsu metéhdújtso Píiyéébeke ávyetáa méíjtsaméí pirúuvé íjcyáné píáábó Jetsocríjtoj tééveri dibye mééma méénúné hallúvu.

10

Páávoro míamúnáake túkévejtsóne

1 Ehdu iíne ámúhakye ó uwáábohíjcyá ímíñeúvú Críjtóo meke iidaatsólléne uwáábohíjcyádu. Árónáa muurá ó waajácú óhdityu ámuha múhdurá meihjyúvahíjcyáne. Muurévá ámuha ménahíjcyá ámúhama o íjcyácooca iiná ámúhakye o néetuube tsílletúré waajácuháámí o cátúné pañe núhnévetuube ihnáhó ámúhakye o uwáábohíjcyáne.

2 Aane ámúhakye o áahivetécooca tsá o ímíilletú ámuha óhdityu menééne cáhcújtsotúmé íjcyadu o íjcyane. Ehdu ílhjyúvámema ihnáhó tééneri o ílhjyúváahi.

3 Muurá ihdu oo míamúnáajpi. Árónáa tsá ehdu nénehji tatsíjpariyé o méénúityuróne.

4 Muurá Naavéné icyánéjcú ó tähjahíjcyá íhtsútuube Píiyéébé ihnáhooriye.

5 Muurá míamúnaa Píiyéébeke iéhdíivállédúré iívame imítyájkímyéiñé óhdityu ílhjyúváronéhjí ó tähjahíjcyáhi. Áámeke ó uwáábohíjcyá Críjtodítýú íjcyáné uwááboju ditye icyáhcújtsóne iimíbáávyeki.

6 Ahdícyane tsúúca díibyeke ámuha mecáhcujtsójúcórómedityú tsaate dibye ímillédú íjcyátúmeke ihnáhó ó uwááboohi.

⁷ Muurá ámuha méjitsúcunú átéréejpi o íjcyane. Árónáa táítsaméí tsá ámuha mewáajácutúne. Muurá Crítoéjpí o íjcyabe dííbye mémeri ó úwáábohíjcyá tsijtye dííbyeéjté méenuhíjcyádu.

⁸ Aabe míyájkímyeítyuubéré dííbyeke meúráávyénéjcutu ámúhakye ó tükévétsohíjcyá iinérí núcójpívétuubéré. Ááneri tsá ámúhakye o tútvájtsotúne.

⁹ Ehdu ámúhakye waajácúháamí pañe o nééne méjitsúcunúdí o méenúityúné o íhjuyváne.

¹⁰ Muurá ó waajácú tsaate óhdityu néhíjcyáné atérejjívá o íjcyabe ámúhadívú o úújetécooca iiná ámúhakye o nééityube waajácúháamírýé ámúhama o íhjuyvahíjcyáne.

¹¹ Áánéllii ámúha éllevu o péécooca íhnáhó ámúhakye ó úwááboó muhdú waajácúháamí pañe o néhíjcyádu. Áijyu botsíí waajácuímyé óhdityu íhjuyvahíjcyáme.

¹² Árónáa tsá o némeítyú ímiáábé o íjcyane eene tsaate íhjuyvahíjcyádu. Muurá pámé ehníínevú ímiáámé íjcyane íjtsúcunúmeyómé illure báñúmehíjcyáhi.

¹³ Áánéllii tsá múijyú tehdú o íjcyátúneri o míyájkímyeítyuróne. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébere oke néhdújuco íñe dííbyé ihjyu o úwáábohíjcyáne. Aabée elle Coríitorí ó úllejé dííbyere oke tükévéjtsóneri.

¹⁴ Aane ímichíí ámúhakye Críjtodítyú íjcyáné uwááboju o úubállétujkénúnéllii ámúhakye ó nehíjcyá ámúhá tükévéjtsóobe o íjcyane.

¹⁵ Árónáa tsá o néetu apáábyéré ámúhá tükévéjtsóobe o íjcyane téhdure tsijtye ámúhakye úwáábohíjcyámé íjcyánááca. Apááñéré ó imíllé ámuha ímíñeuvú mecahcujtsóné Píívyéébé uwááboju dibye nééné hajchótá ámúhama o íjcyabe o úwaabóne.

¹⁶ Aabe bóbónetu téhdure tsícyoomíí múnáakéréjuco o úwáábotéiñé pajtyéte uwááboju. Árónáa ihdyu ó úwáábotéé tsáijyúubái tsaate úwáábohíjcyátútsííí múnáakéréjuco tsijtyé wákimyéí o cáavácutuki.

¹⁷ Ááné wákimyéíyi tsaate imíyájkímyeíñé ímillémé ihdyu óvíí dííbyekéré míyátkohíjcyáhi.

¹⁸ Árónáa ihdyu tsaímíyé tééné wákimyéí méenume tsá iiye némeítyuró ímiáámé íjcyane. Muurá ihdyu Píívyéébere diityéké böhówajtsó ímí ditye íjcyane.

11

Múhdurá tsaate úwaabóne

¹ Ehdu íñe ámúhakye o nééne ihdyu óvíjyuco ehdícyáróné pañe mélleebúcunu.

² Muurá ávyeta ámúhadi ó ijyáculúhíjcyá muhdú Píívyéébe méhdi íjyáculúdu. Áábekée oke Críto níwaavé ámúhakye o tükévéjtsó dibye ímillédú ámuha meíjcyá éhne műúne wájpiikyéí úújétúné badsíjcaja ájyu íjcyáhibye ímillédú íjcyadu.

³ Áánéllii ámúhadi míyane ó ijyáculú Naavéné ámúhakye Críjtodítyú műjtátsósóyónéri éhnéhjáa Éébáke iifnímyéí tééveri imyéénu.

⁴ Muurá Jetsocríjtodítyú íjcyáné uwááboju ámúhakye o úwáábóné únítu tsílhyuréjuco ámúhakye tsaate úwááboróné ímí ámuha mélleebúcunúhíjcyáhi. Áhdure ámuha méimíllehíjcyá melléebúcunúne Naavéné apííchotu ámúhakye ditye úwaabóné tsúúca Píívyéébé Apííchó ámúhá pañe íjcyaróme.

5 Muurá tsá tāehnīñevu ditye íjcyatú eene ímí ditye úwaabóné ámuha meíjtsúcunúróme.

6 Ihdyúhde ímiááné tsá eene ditye imíwu ‘cátó’ néétune úwaabódú o úwáábóturóne. Árónáa muurá ámuha méwaajácú ímiáánéjuco íjcyane ámúhakye o úwáábohíjcyáné panéváré ámúhama o méénuhíjcyánetu.

7 ¿Mityá ámuháa méijtsúcunú átéreéjpi o íjcyánéllii ámúhakye áhdótsótubé pajtyéteju o úwáábóneri ímityúné o méénuné?

8 Muuráhjáa ihdyu tsijtye cahcújtsó múnnaa oke piáábóne tájpí o íjcyabe ámúhakye ó úwáábohíjcyá áhdótsótubé.

9 Aanée óhdivu óúuvérónáa tsá ámúhakye iinérí o pátsáríjcyotúne. Tehdu muucá iinérí o pátsáríjcyóíñejívari. Áróóbekée Matsedóoniá iinújitu tsááné nahbémú tsiiñe oke piáabohí.

10 Ehdu íñe ímiáájú Críjtodítýú íjcyáné uwááboju tápañe íjcyabe muhdú o ícyahíjcyáné ó úubálleé Acááyá iinújí múnáake.

11 ¿Aanéhaca íñe ámúhakye o wájyútúne íjcyabe ehdu ámúhakye ó nehíjcyáhi? Muurá Pívyéébe waajácú mítyane ámúhakye o wájyune.

12 Aabe o méénuhíjcyádú éhníñevu ó úwááboó áhdótsótubére. Áánetu eene o úwaabódú iúwaabóné néhíjcyarómé tsá pevénéré úwáábóíturóne.

13 Muurá álliu múnnaa íjcyame Pívyéébé uwáábojtédí idillómeíñe pánehjídú méénuhíjcyá ímiáámé Críjtó wákyméi múnnaa méénuhíjcyádu.

14 Aane ehdu némehjí tsá píhtotúne. Muurá dííbyere Naavéné ímiá uwáábóóbedi idillómeíñe méhdivu bólhwáávehíjcyáhi.

15 Áánéllii muurá dííbyé iicúve múnnaa ímiá uwáábojte méénuhíjcyádú méénuhíjcyáhi. Árone idátsó diityémá nijkévaáhi.

Páávoro ícúbáhrámeíñé

16 Áánetu tsiiñe ámúhakye o néé ámuha óhdityu menéetu mééídyu o íhjyúvahíjcyáne. Ehdu ámuha óhdityu meíjtsámeíyóné pañe ihdyu óvíjyuco ámúhama o íhjyúvahíjcyáné eene tsijtye mühdurá iúwáábórónéri mítyákímyelhíjcyádú téhdure o mítyákímyeíki.

17 Árónáa tsáháturo tene ímityú Pívyéébeéjpi o íjcyabe o mítyákímyeíñe. Árónáa íñe muhdú o mítyákímyeí mééídyu o íhjyúváné pañe.

18 Iinéteró mítyá ijenéré imyéénúróneri tsaate mítyákímyeíhíjcyáhi. Aanéjíi muhdú tsá o mítyákímyelityú awáá Pívyéébé wákyméi o méénuúbe.

19 Áánetu idyéjuva ámuha panéváré mewáájacumé ¿iveekí máallítsámeíhíjcyá iwáájácutúnéré íhjyúvahíjcyámedívu?

20 Ditye muurá ámúhadi páhduváré ícúbáhraróné ámuha máaabúcuhíjcyáhi. Muurá ámúhakye iúníu múnnaadú iijtsúcunúmeke ityáúhbáne ámúhá tsíeméné ihnériyéjuco ditye díllohíjcyáne. Ááne ámúhakye méénuhíjcyámé iávyejúullétúnema.

21 Áhdúwu muucá o méenutúné muhdú núcójpítso ó ijtsúcunúhi. Óubá o ihtsúhi. Ároobe ihdyu téhdure mééídyu o íhjyúváné pañe o mítyákímyeí eene mühdurá imyéénúróneri ditye mítyákímyelhíjcyádu.

22 Muurá mítyákímyelhíjcyámé heeberéomú Pívyéébeéjté Aavaráauvúj tsíiménémúhaabe iijcyáneri. Árónáa muurá téhdure oo diityé múnáajpi.

23 Áhdure mítyákímyeíhijcyámé Críjtó iicúve múnaa ijcyáneri. Muurá téhdure dííbyé iicúve múnáajpi o ijcyabe diityé ehníiñevu tééné déjúcotu ó icúbáhrámeíhijcyáhi. Muurá oke iwátsihcyurónee, icyuvéhoojanurónee, dáríiñvehijcyáme. Ánéhjitu píváijyúvájuco o pájtyeténé dsijívetu.

24 Muuráhjáa oke 39-neva wátsihcyúmá tamúnaa ijcyarómé imyéenuhíjcyádújuco. Aane tsáhojtsíijyúvájuco tehdu oke ditye méénune.

25 Áhdure pápihchúúijyúvájuco oke ditye úmehéyi wápáajcóné. Áánetu tsáijyúréi néwayúúnevu oke aamúme. Áhdurée pápihchúúijyúvá cíújúwami óoma pámááveebe tsáijyu nújpácyó pañe ó ijcyá tsájcoójii, tsápejcoo, ijcyane.

26 Ehdúu úlleebéré o péhíjcyáábeke patyéhijcyáné pahúllevávú nújpácyój piinévvu, cómíñévvu, műubárá ijcyátútsihvvu, ijcyane. Aabe tsáijyu ápichó nééróméhjíj piine ó ícyahíjcyá naní múnaa, tsíjtye múnaa, tamúnaa, ijcyáméj piine. Téhdure ó ícyahíjcyá cahcújtsa múnaa ijcyáturómé ménahbémudi díllómeímyéhjíj piine.

27 Ehdúu nénéhjíri o icúbáhrámeíbýé idátsó o májchóiyónéhjíri, o adóiyónéhjíri, ó ícyahíjcyáhi. Áhdurée tsáijyu cíuwatuube tsuucórí ó icúbáhrámeí o wájyamúúvátuúbe.

28 Aabée tsánejcúvú muhdíívané tsíjtye cahcújtsa múnaa ijcyáneri o iitsámeíñé oke múhduuvúrá patyéhijcyáhi.

29 Muurá tsaate ímityúné ijcyáneri o idáatsóvehijcyáhi. Áhdure ditye ténejcúvú mütátsójcatsíñeri o idáatsóvérónáa tsátsii tsári oke patyéhijcyáne.

30 Aabe muurá o mítyákímyeíñé o ímilleca o mítyákímyeíyá idátsó o nééróobej tééveri Píívyéébe böhówájtsómeíñeri.

31 Muurá Máavyéjuube Jetsocríjtó Caaníkyé múijyú níjkéváityúné medúúrvahíjcyabe waajácú ímíáánéjuco o néhijcyáne.

32 Muuráhjáa tsáijyu Damájcori o ijcyácooca ávyéjuube Areétá tsíjpiikye pícyoobe téhmetsó tsaatéké técoomí llehówaanévú okéváa ditye iékééveki.

33 Árónáacáa técoomí mijcótú cáámetu páheju néénetu oke tsaate úvrújtsiyi niityétsó áachívújuco. Ehdúu téijyu o pállojcóihi.

12

Píívyéébe Páávoróké úújjetsóne

1 Aane tsá iinetu oke tene piáábóityuró o mítyákímyeíñé. Árónáa ámúhakye ó úubálleé iináhjáa nééiyóné Píívyéébe oke úújjetsóné naavédú nééné pañe.

2-3 Muuráhjáa ihdyu oke tsajtyéébé páñétúéhullévú níjkyejívú dííbyeéjpi o ijcyáábeke. Aane muurá tsúúca tétsihdyu 14 pijcyábájuco pájtyene. Árónáa ihdyu tsá o wájácutú páneerée tájpíima o péhajchííjyu, ílhjyáa mítyá apáánéré taíibuu péhéhi. Tsá o wájácutúne. Apáábyéré ihdyu Píívyéébe waajácúhi. Árónáacáa ihdyu ímíááné ó ullejéhi.

4 Aabée muurá téhulle tsáimiyéjuco meijcyáítsihyi o ijcyabe ó lleebúcunúhijcyá tsaate ílhjyuváné tsáijyúubáré melléébohíjcyátúnéhjíri. Áánetúu oke bójcyúmá muucá o úubállétuki.

5 Ááneri o mítyákímyeíyóné muurá tsá o ímilletúne. Apááñeríyé ihdyu ó mítyákímyeíyá iñé idátsó o nééróobej tééveri Píívyéébe böhówájtsómeíñeri.

6 Árónáa tsá pevénéré o mítyájkímyeífyuróne. Ó mítyájkímyeíiyá ímiáánéjuco o méenuhíjcyáneri. Árónáa tsá o ímlilletú oore o böhówájtsómeíne. Óví ihdyu o úwaabóné illéebónetu míamúnaa waajácú muhdú o ícyahíjcyáne.

7 Muuráhjáa tééneri o mítyájkímyeíyóné ihdétu Píívyéébere íhvéjtsoobe Naavéné oke tútávájtsoobe ó ícúbáhrámeí éhne múúne metójááveneri meícúbáhrámeídu.

8 Áánéllihiyée Píívyéébeke 3-ijyúvá o táúmeiyá dibye oke ibóhiitsóroki.

9 Árónáacáa oke neébe: "Óví uke o piáábóneri ú aabúcúhi. Muurá ehdu ídátsó ícyámej tééveri o böhówájtsómeí íhtsútuube o ícyane." Ehdúu oke dibye néenéllii ífne ídátsó o néeroobe o imíjyuhiyá tajtýééveri dibye míamúnáake íhnáhoovu iúújétsoki.

10 Aabe íñe ícyooca panévariyé o ícúbáhrámeíyoobe o imíjyuhií. Muurá Críjtoke o cáhcújtsóné hallútú óhdi míamúnaa iicubáhrábeke nehníwu úlbahíjcyáhi. Aabe panévatúré o pihtóhi. Ehdu panévari o ícúbáhrámeíñeri o íhtsunúroobe Críjtodívú o cátspáávehíjcyá o íhtsútuuveki.

Coríftó cahcújtso múnáadi Páávoro íjyáculnúne

11 Ároobée ihdyu ímiááné méeídyu o íhjyúváné pañe o mítyájkímyeíhi. Ámuháa oke mítyájtsotúmē tsíjtyéhjikéré maávyéjútsohíjcyánéllii oore o böhówájtsómeíhi. Árome ámuha maávyéjútsorómé ífne oke ámuha meéhdiivállehiyáábé ehnííñevu tsá íjcyatúne.

12 Muuráhjáa ámúháj piine uwáabori o íjcyaaibe panévariyé o ícúbáhrámeíyonéhjí ó aabúcuhíjcyáhi. Áijyúu páhduváré nénehji méeénúráityúronéhjí o méeénúneri o böhówájtsómeí ímiááné Píívyéébé uwááboobe o ícyane.

13 Ároobée tsá ámúhakye tsíeméné o táúmeíñeri o íjyévéjtsotú tsíjtyekéé o méeenudu. Aanéubá ámuha méijtsúcunú ámúhakye o éhdiiválléne iiná o táúmeityúne. Árone ihdyu óvíjyacóone.

14 Aabe ícyooca tsíiñe o íjyátsíiivyé tsúúca pápihchúújyúvájuco ámúhakye o áahívetéki. Aabe tsá iinérí ámúhakye o íjyévéjtsotýúne. Tehdu ámúhakye dsiidsike néhcotéébé o pééíñejíívari. Íllure ihdyu ámúhakye o piáábo o peé éhne múúne tééne tájpí iitsíime íjcyáñé cáánímutsi méeenudu. Tsá muurá iitsíime wákímyeítyuró cáánímutsi tééne tájpí íjcyáñé.

15 Aane ihdyu óví o ícúbáhrámeíyóné pañe ámúhakye o piáabó ímítýúné pañévú ámuha memújtátuki. Mítayne muurá ámúhakye o wajyú íhya ihdyu oke ámuha mewájyútúrónááaca.

16 Muurá o waajácú tsaate ámuha óhdityu menéhíjcyáné íllurévá o állíñe iinérí ámúhakye o íjyévéjtsotúné o néhíjcyároobe iiné hallúvúrá o dsiidsívahíjcyáne.

17 ¿Acáa íllure ámúhakye o állíñe o wallóó tsaatéké ámúha éllevu?

18 ¿Mityá téijyúu ámúhakye álliibye Tíitoó? Áánerá tsahdúré muhtsi dííbyema méijyáculúhíjcyá ámúhakye mepiáábóyóneri. Áánéllihiyée dííbyeke o néé tsijpi ménáhbema dityétsí ámúhakye iáahívetéki.

19 Ámuháubá méijtsúcunú ámuha oke mewájukiyé ehdu ámúhakye o néhíjcyáne. Muurá Píívyéébe waajácú Críjto mémeri ámúhakye mepiáábo

ehdu ámúhakye o néhijcyáne. Aane muurá ámúhakye táñahbémuke éhnííñevu ó piááboó dííbyeke ámuha ímí meúráávyeki.

²⁰ Muurá tsá ímí oke tene pájtyéíturó ámúhakye o áahívetéébé múhdurá ámuha meíjcyánáa o úújeténe. Áhdure tsá ámúhakye ímí tene pátyéíturó tééné hallútú ámúhakye o nééneé. Áánéllii ó ijjycunúhijcyá ámuha meúhbájcatsítyúróneri, ámuha menómíutáávájcatsítyúróneri. Áhdure ó ijjycunúhijcyá iíye tsaate ímí iíjcyáyóneri tsúúrameíityúróneri, ámuha maálliúúnújcatsítyúróneri, ámuha memítýájkímyeíityúróneri. Tehdu ámuha medáriívégcatsíñé níjcaúvú ámuha mewáchájánújcatsíyónéllii ihdyu ámúhadí ó ijjycunúhijcyáhi.

²¹ Aane tsáijyu műúne ténehji ámuha meíhvejtsótúnáa ámúhakye o áahívetéhajchíí muurá Píívyéébé úmiwávú kímóhcó oke tene pájtyéneri ó núcójpíveéhi. Muurá ámuha ímíñejíí ihdícyméhjima medómácócatsíhijcyáné tsá meíhvejtsópityúne. Áhdure tsíñehji panéváré ímityúné ámuha mémeméénuhijcyáhi.

13

Páávoro pityajcóng

¹ Muurá pápihchúúijyúvájuco ámúhakye o áahívetéíñe. Áijyu eene ímityú ícyahijcyámé hallúvú mítyétsuba, pápihchúúmeváuba, úúbálléhajchíí tehdjújcooi teéne.

² Muuráhjáa éíjyu ámúhakye o áahívéejeebe tsúúca íhnáhó ámúhakye ó úwaabó pámeere ímityúné méénuhijcyámeke. Aane íñe tsiiñe piéhduré tsíhyullétú ámúhakye ó úwaabóhi. Aabe ícyooca ámúhakye o áahívetéébé tsaate páhdure néémedi tsáhájuco o iíccuvéityúne.

³ Áijyu ámuha méwaajácuí muhdú tajtyééveri Críjto íhjyúvahíjcyáné ámuha méwaajácuíyóneri meíjycunúhijcyáne. Dibye tajtyééveri nééne álliu íjcyátúnéllii imílleebe muhdú dííbyé ihtsútú iíjcyane ámuha méwaajacúne.

⁴ Dííbyekée ímiááné páwachékevu dsíjivetsómé átéreéjpidi idíllónema. Áróóbekée Píívyéébe íhnáhoori bóhíitsoobe iíjcyá ícyooca iítsútuubéréjuco. Aane dííbyekée pájtyedu iívane tsáijyu ó ícúbáhrámeíhijcyáhi. Árónáa dííbyedívú o cátsípáávhéjcyánéllii oke piáábohíjcyaaabe téhdure ámúhakye o piááboki.

⁵ Aane cáhawáá ihdyu ámuhyáé ímíñeúvú méíjtsaméij. ¿A ímiááné tsúúca ímí ámuha mécáhcujtsó Píívyéébeke? ¿A ámuha méwaajácurá Jetsocríjtó paíjuyváré ámúhamá iíjcyane? ¿Mityá illure ámuha maálliñé ménehíjcyá dííbyeéjté ámuha meíjcyane?

⁶ Árónáa íhya mityá ícyooca tsúúca ámuha méwaajácuí ímiááné dííbyeéjpí o iíjcyane eene álliu múnáajpidi oke ámuha medíllohíjcyáme.

⁷ Muurá Píívyéébeke piáábó ó táúmeíhijcyá ámúhá hallúvú ímityúné ámuha meíjcyátuki. Aane tsá teene o méénuhíjcyatú míamúnaa ímí oke iíjtsúcunúkí. Muurá oke ditye múhdurá iítsúcunúroobe ó imíllehíjcyá ámuha ímiááméré meíjcyane.

⁸ Aabe tsá múijyú állíuri o íhjyúvatúne. Ímiááneríyé ó íhjyúváhi.

9 Áánéllii íllure ó imíyuhíjcyá oke ditye éhdiiválléroóbe. Ehdu oke ditye íjtsúcunúroobe ámúhakye ó piáábohíjcyá ímí ámuha Píívyéébeke mecahcújtsoki. Ámúhá hallúvú piáábó ó táúmeíhíjcyá ímí dííbyke ámuha mecahcújtsoki.

10 Ehdu iñe ó caatúnú ámuha meimíbáávye ámúhakye o ááhívetécooca íhnáhó ámúhakye o úwáábótuki. Píívyéébée muurá íihnáhoovu oke ajcú dííbyke meúráávyénéjcutu ámúhakye o piááboki. Tsáháa téénevu oke dibye ájcutú ámúhakye o tútávájtsoki.

11 Aane óvíi ámuha táñahbémú ímí meíjcyame métsúúrámeí Píívyéébema ámuha tsaímíyé meíjcyáiyóneri. Aane óvíi dííbyeréjuco ámúhakye iwájyudu íjcyaaabe píaabóné tsaímíyé ámuha meíjcyaki.

12 Áánéllii ámúhakye o néé ámuha íniááméré meíjcyáne medúúrvájcatsíki.

13 Téhdure pámeere ílle íjcyame ménahbémú ámúhakye duurúváhi. Ahdícyane ihdyu óvíi Píívyéébe pámeekéré iwájyudu íjcyaaabe Jetsocríjtoj tééveri Íapíichó mépañévú ipícyónneri meke tehméhi. Áyu tehdújuco.

GÁÁRATA

Garáátsiáráí íjcyáme éllevu Páávoro cáátúnuháámi

Duurúvaju

1 Oo Páávoro o íjcyáábekée Píívyéébe oke picyóó uwáábóóbedívú Jetsocríjtoke ibóhíitsóóbej tééveri. Tsáháá miamúnaa oke pícyootú téénevu.

2 Aabe iñe ílle óoma íjcyámema íhyaami ó caatúnú elle Garáátsiá iiñújiri ámuha cahcújtso munaan meíjcyáme éllevu.

3 Áameke óvíi ámúhakye Méécááni Píívyéébe piaabó Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

4 Muuráhjáa dibye ímillédújuco mewájyuri Jetsocríjtó dsíjivéné íjí imityú meke mújtatsójúcóórónetu meke ipájtyetétsoki.

5 Áánellii metsu díibyeke maávyéjújtsu müijyú níjkévéityúne. Ehdu teéne.

Tsá tsiiñe íjcyatú meke pájtyetétsóiýóné uwááboju

6 Árónáá mühdurá oke pajtyéné Píívyéébeke ámuha mecáhcújtsónetu tsíldhyuréjuco meíjtsámeíñe. Ááneráhjáa tsúúca ámuha ímí mécáhcujtsó mekéé iwájyúne Críjtoj tééveri mééma dibye méénune. Ááné mutsíienéréjuco ámuha tsíijítójiriyé meuwáábócatsíhjcyáne.

7 Ááneráa tsá tsiiñe íjcyatú meke pájtyetétsóiýóné uwááboju. Íllure ámúhakye tsaate iálliñe tsíijítójiriyé iuwáábóneri máváríchohíjcyá Críjtodítyú íjcyáné uwáábójutu ámúhakye imújtásóroki.

8 Ehdu úwááböhjcyámé hallúri apíchó teéne. Muurá o íjcyároobe tsíijítóríyé o úwááboca téhdure Píívyéébe óhdi ícúbáhráiyáhi. Áhdure níkjéyií múnáajpi íjcyáróóbedi ícúbáhráiyooibe tehdu dibye méénuna.

9 Aanée tsúúca éljyu ámúhakye o úúbálleróné iñe tsiiñe ó úúballé tsaate Críjtodítyú íjcyáné uwááboju tsíijítóríyé úwáábóhajchíí Píívyéébe diityédí ícúbáhraíñe.

10 Ehdu iñe ámúhakye o nééne méijtsúcunúdí miamúnaa ímí oke iíjtsúcunúrokíyé o íhjyúvhájcyáne. Píívyéébere ihdyu óhdivu tujkevéélleneríjyuco o tsúúrámeihjcyáne. Muurá miamúnáamayé tsaímíyé o íjcyane o ímílleca tsá Críjto iicúve múnáajpi o íjcyáítýuróne.

Páávoro uwááboobe íjcyane

11 Aane ihdyu ó imíllé ámuha táñahbémú mewáájacúné iñe díibye uwááboju miamúnáá íjtsaméí íjcyatúné o úwááböhjcyáne.

12 Tsáháá müha oke úwáábotú teéne. Díibyerée ihdyu páñetu Jetsocríjtó óhdivu böhówajtsóné iñe ó úwááböhjcyáhi.

13-14 Muurá ámuha méwaajácú muhdúlhjáa tujkénú o dářívémeihjcyáné tamúnaa mühdurá Píívyéébeke úráávyehíjcyajító o úráávyéijyu. Téjijtóo ávyéta ímí ó waajácú tsijtye tátujkévéejte íjcyárómé ehnííñlevu. Aabée téijyu ímiáánéhacáa Críjto cahcújtso munaan íjcyámedi ó ícúbáhráhíjcyá dityéváa téénetu iihvetéroki.

15 Árónáacáhjáa ihdu pámeeke iwájyudu íjcyabe Píívyéébe tsúúcajátújuco ói o tsiiimávámeítýúné ihdéjuco oke iújcuíñé wábyujsóne.

16 Aabée oke waajácutsó Ílli Jetsocríjtodívú dííbyedítyú íjcyáné uwáábojúvú ámúhakye jodíomú íjcyátúrómeke o wáájácútsoki. Ááneríi tsá múúmá o ihjyúvatúne.

17 Muuráhjáa Jerotsaréeri dííbyé uwáábo múnaa táchidéjuco íjcyaróme éllevu tsá o péetu diityémá téeneri o ihjyúvaki. Aráábiá iinújivúrée o péébe téhulle iinéubará píívyétútsihy o ícyahíjcyátsihdu tsiiñe ó oomí Damájcovu.

18 Átsihdyúu botsíi Jerotsaréevu tsiiñe pápihchúu pijcyábatu o wájtsiibé o péé Péedoró éllevu dííbyema o ihjyúvaki. Áábemáa técoomiyí ó íjcyá 15 coojíva.

19 Áijyúu tsá tsijtye Jetsoouwáábó méénuhíjcyámeke o ájtyúmitúne. Apáábyekérée o ájtyumí iñahbe Jacóóboke.

20-21 Átsihdyúu o péé Tsííriámá Tsiríítsiá iinújicúvú. Ehdu íñe ámúha éllevu o cáátúnúné pañe o nééne Píívyéébe waajátcú imiáánéjuco íjcyane ámúhakye o úúballéne.

22 Áábekée oke tsúúca téhullé múnaa waajacúhi. Áánetúikyée tsá Jodéá iinújiri íjcyáné cahcújtsó múnaa oke wáájácutúne.

23 Apááñéreváa lléébohíjcyámé tsaate óhdityu néhíjcyáne: "Éhnée éíjyu Críjtoke mecáhcújtsóné hallútú ávyétá ícubáhrá méhdi méénuhíjcyaabévá muhdú ícyooca teene úwááboobéré pehíjcyáhi."

24 Ehdúváa tsaate óhdityu néhíjcyáné illéébóne mítyane Píívyéébeke duurúvahíjcyáme.

2

Páávoróké uwáábojte wáájacúne

1 Átsihdyúu tsúúca 14 pijcyá pájtyéné boone tsiiñe Jerotsaréevu o péébema Benabéemúsí Tíítoma pééhií.

2 Áámútsimáa o péé téhullévú Píívyéébere oke tükévéjtsóneri. Áijyúu tsamééré técoomi cahcújtsó múnaáa tükévéjtsóje phíjcyáávéméke ó úúballé íñe ámuha jodíomú íjcyátúrómeke o úwáábohíjcyánetu muhdú oke ditye iñéékií.

3 Árónáacáa oke nééme tehdújuco o úwáábohíjcyáne. Aamée tsá iiná néétu Tíito óoma íjcyabe kíhdyahírótssámeítýúnetu. Tsáháa dibye kíhdyahírótssámeítýú jodíomuube iijcyátúnélíihye.

4 Árónáacáa iijcyámé tsaate illure iállíñé imiáámédú múúhakye náhbévhahíjcyáme. Aamée imíllé Críjtoéjté muha meíjcyame tééné taúhbaju meméenújúcóótumeke tsiiñe múúhakye téénevu iibúwajtsóne.

5 Áróneríi tsá muha meíjúcúvetú Críjtdítýú íjcyáné uwááboju mecáhcújtsóneriyé mepájtyeténetu ámúhakye muha memújtatsótuki.

6 Aamée táehnííñevu íjcyarómé tükévéjtsóje tsá oke béhné uwáábó téénetu méenutúne. Árónaa tsá o ijyácumútú ditye táehnííñevu íjcyáneri. Muurá Píívyéébe tsahdúré meke iijtsúcunúhi.

7-8 Aamée imí iijtsúcunú Péedorókée tamúnaa jodíomú uwááboóbédívú ipícyohdu téhdure oke Píívyéébe pícyoone ámuha jodíomú íjcyátúróme uwááboobe o íjcyaki.

9 Aanée páñétúejte Pééedoroo, Jóóaa, Jacóóboo, íjcyame ímí iijtsúcunúne mûhtsikye Benabéema mítyane dûúrvaméré néé muhtsi téené wákyméí meméénu jodíomú íjcyátumé pañe téhdure tamúnáá pañe téené wákyméí ditye méénúné tujkéveri.

10 Aánemáa mûhtsikye nééme muhtsi mepiáábohíjcyá idáátsóméhjike. Aanée ímí ó iijtsúcunúhi.

Pééedoroké Páávoro úhbane

11 Árónáacáá Pééedoroké Ajtiokiíavu ó tsijpajúú dibye múhdurá íjcyáné hallútu.

12 Muurahjáá ámúha mûnaa jodíomú íjcyátumema dibye májchórónáa tsaate mûúha mûnaa Jacóóbo hájkímú ihdénéne taúhbaju úráávyehíjcyámé técoomívú wájtsímedítýú waabe diityédí iillityénema.

13 Áábedityúú iiváne tsijtje tamúnaa tsúúca cahcújtso mûnaa íjcyarómé téhdure wááhií. Áhduréé táñahbéebé Benabéé diityédítýú iiváne wááhií.

14 Ehdúu tsúúca cahcújtso mûnaa íjcyarómé dáríívemeííé hallútú Pééedoroké pámeere pihcyááve múnáaj piinévú o nééhií: "Muúbej, uu muurá jodíomuube u íjcyároobée tsúúca ú ihvejtsó ihdénéne taúhbaju u úráávyehíjcyáne. Aabe ¿iveekí ténevu ú taúhbahíjcyá memúnaa íjcyátumeke teene u úráávyécóóbejjívari?" Ehdúu o néé Pééedoroke.

Mecáhcújtsóneriyé mepjátyeténe

15-16 Muurá muha jodíomú páñétúejte Píívyéébemá meíjcyame tsúúca méwaajácú Moitsééuvuj tééveríi mûúhá ihdé múnáauvuke dibye ájcúné taúhbaju muha meúráávyeróné mûúhakte pájtyetétsóíturóné. Apááñéré ihdyu Jetsocríjtóo mewájyuri dsíjivéné paméváré mecáhcújtsómeke ímiáámedi dílloobe.

17 Aane díibyej tééveri Píívyéébemá meímíbáávyéýóneri met-súrámeihíjcyámé méwaajácú ímiááné ímityúmé meíjcyane. ¿Aánellíihyéhaca Críjto nééjuriyé ímityúmé méicyahíjcyáhi? Tsáhaá. Tsá tehdu tene néétune.

18-19 Muurá teene taúhbaju o úráávyéroobe tsá Píívyéébemá ímí o íjcyáítyuróné. Aánellíi ténejcútú ó ijcyá dsíjíveebédú teene o úraavyéjúcoótúnellíhye. Aabe ihdyu ícyooca ó tsúúrámelihiíjcyá muhdú Críjtoj tééveri tsaímíyé Píívyéébemá o íjcyáíyóneri. Muurá o ihvejtsójúcooróné tsiiñe o úráávyéhajchíí ooore o tútavájtsáméííhi.

20 Aánellíi tsá o ímillédú o íjcyájúcootúne. Ícyooca ó ijcyá Píívyéébé Hajchíí tawájyuri dsíjivéébeke o cáhcújtsoobe oke túkévéjtsóné pañe.

21 Aane tsá müijyú o ihvejtsósíturó mekéé iidaatsólléne mééma dibye méénunee. Muurahjáá teene taúhbaju néhdu meíjcyánej tééveriyé ímiáámedi meke dibye dílloca Críjto dsíjivéné tsá iinetú meke píáábóíturóné.

3

Críjto meke pájtyetétsóne

1 ¡Áyu ámuúha Gááratá cahcújtso mûnaaj! ¿Múamíi ámuúhakte tútavájtsómé tsáhajuco ímí ámuha meúráávyetú Jetsocríjtóo mewájyuri páwachékevu dsíjivéné mecáhcújtsóneriyé mepjátyeténe ámúhakte o úwaabóne? Áánerahjáá tsúúca ámuha ímí méúraavyé téené uwááboju.

2 ¿Acáa tsá Píívyéébé Apíichó ámúhá pañevú úcáávetú teene ámuha mecáhcújtsóijyu? ¿Mityá ítyaúhbajúree ámuha meúráavyénellii ámúhá pañevú úcaavéne? Áyu cána oke menej.

3 ¿íveekí ayájú allíurá ámuha menéeme múhdurá médáriívémei tsúúcajáa Píívyéébé Apíichó túkevéjts pañe ámuha meíjcyame? ¿Aca ámuha méijtsúcunú ámúhá ihnáhooríyé tsáimiyé dííbyema ámuha meíjcyáyóne?

4 ¿Muhdú bañuháñé ámuha téené hallútú meícúbáhrámeíhíjcyáné íveekí méíhvejtsóhi?

5 ¿Mityá ámuha méijtsúcunú Píívyéébé taúhbaju néhdu meíjcyánellii dibye mééma méenúráityúronéhjí méenuhíjcyáne? Muurá ihdyu Críjtoke mecáhcújtsómé pañevú Íapíichó ipícyóonej tééveriyé mééma méenuhíjcyaabé tenehji.

6 Muuráhjáa Aavaráaúvú ímí dííbyeke cáhcújtsónellii ímiáábedi dílloobe dííbyeke.

7 Áanéllii ímí Píívyéébeke mecáhcújtsómé dííbyeúvúj tsüüménémúhaabe meíjcyáhi.

8 Tsúúcajátújucóhjáa muurá mee pámeere ámuha jodíomú meíjcyátúrómemá tsáimiyé dííbyema meíjcyaiñé Aavaráaúvuke dibye illú nééneé: “Ímí oke u cáhcújtsónellii dijtyééveri pámeere iinújiri íjcyámeke ó piááboohi.” Ehdúhjáa neebe Aavaráaúvuke.

9 Aane muurá téhdure Jetsocríjtoke mecáhcújtsómeke piááboobe dííbyekée ipíiaabódu.

10 Áanetu eene taúhbaju iúráavyéneriyé ipájyetéiyóné ítsúcunúhíjcyámé hallúrí ápichó teéne. Muurá Píívyéébé waajácúháamitu nééneé: “Píívyéébé taúhbaju múhdurá úráavyehíjcyámé hallúrí ápichó teéne.”

11 Aane muurá méwaajácu teene taúhbaju néhdu iijcyáiyóneri tsúúrámeiyómé tehdü iijcyátúmeke Píívyéébe ímiáámedi díllityúne. Illu tsiiñe nééne dííbyé waajácúháamitu: “Píívyéébeke ímí cáhcújtsómeke ímiáámedi dibye díllome pájtyeteéhi.”

12 Árónáa teene taúhbájutu Píívyéébée Moitséeúvuj tééveri meke iájcúnetu neeráhi: “Páneere taúhbajúúné néhdu tsáimiyé íjcyame ihdyu pájtyetéiyáhi.”

13 Árónáacáa tehdü meíjcyátúné déjúcotu méhdi dibye ícúbáhráiyóné ihdétú tsúúca Críjto meke iwájyúne pájtyetétsóhi. Muurá dííbyé waajácúháamitu nééneé: “Ímityumé átéreéjtéké cáámetu úmáhájcutu pícyóome.”

14 Ahdújucóhjáa muurá Píívyéébe Críjto tééveri pámeekéré píaabóné jodíomú íjcyátúrómhéjima Aavaráaúvukée iñéhdújuco. Áhdure Críjto pámeere dííbyeke cáhcújtsómeke ájcuú Íapíichotu ípyée iñéhdújuco.

Píívyéébe Aavaráaúvuke pítyajcóné

15 Aane cáhawáá ámuha táñlahbémuke o néé muhdú maállityu meméénune. Muurá tsaatémá tsáné wákyméí meméénu téené waajácúháamitu memémé mecáátúnúné boone tsáhájuco múha tsíhdyuréjuco meíjtsaméí cápáyoácoíturóne.

16 Ahdúhjáa muurá Píívyéébe Aavaráaúvuke néé dííbyéj tsüüménémúháábedityú tsáápikye ipícyooñé míamúnáake pájtyetétsóííbyeke.

Tsáháhjáa dibye íwaa jácúháámitu néetu pívámeváké ipícyooíñe. Neebéhjáa tsáápiikyéré ipícyooíñé Jetsocríjtoke.

¹⁷ Muuráhjáa dííbyeúvuke Píívyéébe ipítýajcóné boone 430 pijcyábatu ítyaúhbajúvú jodíómuke ajcú Moitséeúvuj tééveri. Árónáacáa tsá tééné hallúhcuri dibyée Aavaráaúvuke pítýajcóné wájácúratúné íjyatúne.

¹⁸ Muuráhjáa teene taúhbaju meúráávyéneriyé mepájtyetéca álliúreíyó teene dííbyeúvukée Píívyéébe pítýajcóné. Árónáacáa muurá dííbyeke iñéhdújuco dibye méénune.

¹⁹ ¿Aanée íveenévúrá ájcuube teene taúhbajúvú meke tene ipájtyetétsokjíívari? Muuráhjáa ihdyu teene níjkyéji múnáaj tééveri pícyoobe mewáájácu múhdurá meícyahíjcyáné Jetsocríjtói böhówáávétúné hajchóta.

²⁰ Árónáacáa tsá tehdu Píívyéébe Aavaráaúvuke tsíjtyej tééveri pítýajcotúne. Muuráhjáa ihdyu ávyeta dííbyere dííbyeúvuma ihjyúváhi.

Píívyéébé taúhbaju

²¹ ¿Áánellíihyéhaca Moitséeúvuj tééveríi dibye meke ítyaúhbajúvú ájcune tútavajtsó dibyée mééma imyéénuíñé nééneé? Tsáháá. Muuráhjáa tene néhdu meíjcyáneriyé mepájtyetéca ímiáámedi meke díllóyoobe teene meúráávyémeke. Aacáa tsá mepájtyetéiñe tsíjijtóriyéjuco dibye méénúityuróne.

²² Árónáa muurá dííbyé waajácúháámitu nééne ímityúné pañe meíjcyame Jetsocríjtoke mecáhcújtsómeke dibye pájtyetétsoíñe.

²³⁻²⁴ Muuráhjáa ímiááné éhne múúne tsíiméké metükévejtsódú taúhbaju meke túkévéjtsóné pañe méícyahíjcyá Jetsocríjtói méhdívu böhówáávétúné ihde. Aabéé méhdívu böhówáávéebeke mecáhcújtsómeke bótssi Píívyéébe ímiáámedi dillóhi.

²⁵ Aame ícyooca tsáhájuco taúhbajú túkevéjtsó pañe meíjcyájúcootúne.

²⁶ Ícyooca méíjcyá Píívyéébej tsíímeréjuco pámeere Críjtoke mecáhcújtsóme.

²⁷ Muuráhjáa ímiááné dííbyeéjté meíjcyáné uubállé metsójtsótsámeímyé meíjcyá dííbyedúréjuco.

²⁸ Áánellii tsá menééityuró tsíjtyere jodíómú íjcyane. Téhdure tsá menééityuró tsíjtyere gríéégómú íjcyane. Áhdure tsá menééityú tsaate ímí íjcyáánáa tsaate tsíjtyé hójtsí pañe íjcyane. Muurá ihdyu pámeere tsííñé miámúnaa íjcyáróméhjima wajpiínuma waalléémú méíjcyá tsamééré Críjtoéjte.

²⁹ Ehdu paméváré dííbyeéjté meíjcyame méíjcyá Aavaráaúvuj tsíiménémúhaábe. Áánellii téhdure méwáábyuta teene dííbyekée Píívyéébe íajcuíñé nééneé.

4

¹ Cáhawáá méíjtsúcunuj, muurá tsaapi tsíimene cááni dsíjívéné boone dííbyé tsíeméné aabájaabe íjcyáiibye iáyáné hajchótá ihdícyaabédú ijcyá tsaaté hójtsí pañe.

² Aabe íbúwajíí ícyahíjcyá cáániuvúú diityéké téénevü níwaavémé dibye kékémoocoa dííbyeke ájcuíibye.

³ Ahdúu muurá éíjyu méícyahíjcyá taúhbaju meke túkévéjtsóné pañe Críjtoke méhdívu böhówáávétúné hajchóta. Aamée méitsúcumúhjcyá teene meúráávyéneriyé mepájtyetéiyóne.

4 Árónáacáa Píívyéébe Íllíkye meéllevu wállóiíñe éevé úújeténellii böhówááveebé wállé iibuwá déjucovú iípívyéévénema. Áabékéé dille tsíimávaabe keemévé téénere Moitséeuvuj tééveríi dibye ájcúné taúhbajú pañe.

5 Ehdúu Jetsocríjtó méhdivu iböhówáávéne meke ímíjpyetétsó taúhbajúu meúráávyerómé ímityúmé meíjcyámeke botsíi Píívyéébe iitsíi medi idíllloki.

6 Aane ímíááné díibyej tsíimé meíjcyane méhdity iböhówáúcunú mépañevú pícyoobe Iapííchó Íllij tééveri. Áanere muurá meke tükévéjsóneri díibyeke mecáánivámé ménéhíjcyáhi: "Llilihíyo múúháj Caánij."

7 Aane ícyooca díibyej tsíimé meíjcyámé hallúrí tsáhájuco iiná íjcyatúne. Áánellii meke ájcúuibye áavyéjuvu Jetsocríjtoke mecáhcújtsónnej tééveri.

Cahcújtsu múnáadi Páávoro íjyáculúne

8 Muuráhjáa ihdyu éíjyu ámuha Píívyéébeke mewáájácútúnellii ihdícyanéhjí mecaáániváné méíicúvehíjcyáhi.

9 Áánetu ícyooca tsúúca ámúhakye dibye wáájacumé ámuha meíjcyá díibyeéjte. Árónáa ¿iveekí ámuha méimillé tsiiñe ihdéené taúhbaju meúraavyéne? ¿Mityá ámuha méimillé tsiiñe téénéne pañe meíjcyane?

10 Muurá ámuhaí méíjtsúcumúpí eene ténevá pijcyábádú, tenuhbáavadú, kéjcoojíí ámuha Píívyéébeke medúúrvahíjcyánetu ámúhakye dibye ímíáámedi díllöiyóne.

11 Ehdú ámuha múhdurá medáriívemeíñetu ámúhadítýú o néé bañúháñéubáhjáa ámúhakye o úwáábohíjcyáne.

12 Árónáa ihdyu ámuha táñahbémuke o néé ihdéé ámuha meíyahíjcyáné meúraavyéjúcótuki. O íjcyadúréjuco meíjcyá. Muuráhjáa tujkénú ámúhakye o úwááboocooca tsá oke ámuha metsárillétu tsíijítóréjuco o úwááborónááca.

13 Muuráhjáa téijyu ámúhakye ímíáájú ó úwáábohíjcyá tähallúúneri o chéméroóbe.

14 Áróóbekéé muurá ámuha oke éhdíi välletüméré tsaímíyé mewáátsúcúpéjtsóóbeke méíicúvehíjcyá muhdú Jetsocríjtomútsikye njíkyéji múnáájpiima ámuha meíicúvégíyódu.

15 Muuráhjáubáhjáa ámuha mepiívyetécá tähallúúúcú oke mecápáyoácóiyá ámúhá hálluúúnetúréjuco. Áameke iiná ámúhakye pájtyeme íveekí tsáhájuco óhdi ámuha meíicúvetúne?

16 ¿Amuháubá méíjtsúcunú ámúhakye o tsáílléné ehdu o néhíjcyáne? Muurá ihdyu ímíááné tehdújuco ámúhakye o néhíjcyáne.

17 Muurá eene ámúhakye iiné imíjyaú úwáábohíjcyámé tsá ímíá uwáábó móneñuhíjcyatúne. Illure muurá ámúhakye óhdityu imújtátsóro úwáábohíjcyámé diityé uwááboréjuco ámuha meúráávyeki.

18 Árónáa ihdyu tehdújúcooíyó ímíá uwáábó ámúhakye imyéénu ámúhadi ditye tsúúrámeíñe. Tsá idyé ámúhamá o íjcyánelliihyére ámúhadi ditye tsúúrámelíjcyáítyuróné.

19 Aane ámuha áátsíimédú menééme tsiiñe múhdurá medáriívemeíñe idátsó oke pajtyé éhne múúne walle itsíimaváne ávyeri ícúbáhrámeídyu. Aabe ámúhadi ó íjyáculúhíjcyá Críjtokéréjuco ámuha mecáhcújtsónnej dibye íjcyadu meíjcyályóneri.

20 Múhdutuuvúrá ó iijtsúcunú ehdu ámuha meícyahíjcyáne. Áánellii ihdyu múhdutuuyó ícyocáré ámúhamo o íjcyane ímíñeuvú ámúhakye o úwááboki.

Agáama Tsáárámúpidítýú íjcyáné uwááboju

21 Muurá ámuha méijtsúcunú Moitséeuvuj tééveríi Píívyéébe meke ájcúné taúhbaju néhdu meíjcyáneri mepájtyeténe. ¿Aca tsá ámuha mewáájácutú muhdú díibyé waajácuháámitu tene cáátuváne?

22 Muurá téhaamitú néene Aavaráauvúlhjáa míityétsikye tsíimaváne. Páñétuelle méwadívúlhjáa tsíimávaabe tsáápiíkye. Áánetúlhjáa tsíipiikye tsíimávaabe iúníu múnáálledívu.

23 Aanéhjáa iúníu múnáálle Agáadívú dibye tsíimávaabe ihdícyaabéré íne meíjcyadu. Áánetúlhjáa páñétuéllédívú dibye tsíimávaabe diibyéjuco Píívyéébélhjáa diityétsikye iájcuíñé néhíjcyáabe.

24 Ehdúlhjáa tsíimavamúpí Píívyéébe míamúnáake míijítócuri túkévéjtsoíñé. Dilléhjáa muurá Agáaj tsíiménémúhaabe tsíjtyé hójtsí pañe ícyahíjcyádújuco Moitséeuvukée Tsinaíi caméhbauvú Píívyéébe ítyaúhbajuvú ájcúné pañe íjcyame ícyahíjcyáne.

25 Áánellii muurá téhbau Aráábiá iiñújiri íjcyahbáú memévá díillevu déjutu. Muurá Jerotsaréeri íjcyame taúhbajú pañe ícyahíjcyá díillevuvú tsíiménémúhaabée tsíjtyé hójtsí pañe ícyahíjcyádújuco.

26 Áánetu ihdyu níjkyéjiri íjcyáné Jerotsarée múnaa meíjcyame tsáhájuco tééné pañe meíjcyatúne.

27 Muurá Píívyéébé waajácuháámitu néene Tsáárádityu:
Ajchibá u íjcyárolle kímóóvétulléré ímíjyuuri diícy. Muurá úi ú tsíimávaáhi.

Aame díitsíime ávyétá mityámé llíyááteé díuníu múnáállej tsíimé llíyaaténé éhnííñevu.

Ehdu néene Píívyéébé waajácuháámitu.

28 Ámuúha táñahbémuj, Píívyéébélhjáa néhdújuco Itsáake cáánímutsi tsíimaváne. Áhduréhjáa dibye néhdújuco íne tsúúca díibyej tsíimé meíjcyane.

29 Árómeke íne tsaaate meke muhdú dáríívehíjcyá íhdééné taúhbaju iúráavyéneri éhnéhjáa Píívyéébere píáábóneri Aavaráá páñétuéllédívú tsíimáváábeke iúníu múnáálledívu dibye tsíimávaabe tsárllehlíjcyádu.

30 Téénetu muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé: “Díuníu múnáálleke dijchívyetsó dihjyátu illímájuco. Tsá páñétuelle dítyáábadívu u tsíimáváábé wáábyuta íjcyane díibye éhné íjcyatúne.” Ehdu néene Píívyéébé waajácuháámitu.

31 Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, tsá meíjcyatú iúníu múnáálledívu Aavaráauvú tsíimáváábéj tsíiménémúhaibe íjcyadu. Muurá ihdyu meíjcyá páñétuéllée Tsáárádivu dibye tsíimáváábéj tsíiménémúhaabe íjcyadu tsúúca páñétuejpi Píívyéébé Háchikye mecáhcújtsónélliíhye.

Jetsocríjtokéré meúraavyéne

1 Muuráhjáa Jetsocríjtó tsúúca meke ijchívyetsó taúhbaju meke túkévéjtsóné pañe meícyahíjcyánetu. Áánellii metsu díibyekéréjuco

meúrááye ímíñeúvu. Óvíjyacóóné ámuha tééneri metsúúrámeíhijcyáné meke pájtyetstsólyóneríjíívari.

² Aane cáhawáá ímíñeuvú melléébó ámúhakye o nééneé. Muurá ámuha mekihdyahírótsámeíñetu ímiáámedi Piívyéébe ámúhakye díllóiyoné ámuha meíjtsúcunúne tehdu meméénúmeíhajchíí tsá Críjto ámúhakye pájtyetétsóityúne.

³ Áróanáa ihdu o néé tehdu imyéénúmeíñe ímí Piívyéébema iíjcyáiyóneri tsúúrámeílijcyámé óvíi ávyeta muhdú teene taúhbaju néhdu iíjcyáhi.

⁴ Árónaá illure ámuha tééneri mémújtásameí Píívyéébée meke iwájyúne Críjtoj tééveri mepájtyetéíñé méénúnetu.

⁵ Muurá ihdu imiáámedi meke dílloobe Íapíichó meke tükévéjtsóneri Jet-socríjtoke mecáhcújtsómeke.

⁶ Áánéllii mekihdyahírótáameítýúné tsá muhdú néétune. Áhdure mekihdyahírótáameítýóné tsá meke piáabotúne. Apááñéré ihdyu ímíááné Jetsocríjtoke mewájyúne mecáhcujtsóné meke píaabóhi.

⁷ Aanée muurá tsúúca tehdújuco ámuha meúraavyéne. ¿Ááné mutsíhdyújháá íveekí tsáhájuco ámuha téené uwááboju ímí mecáhcújtsotú múa nééjuri?

⁸ Ááneráhjáa tsúúca Píiyéébe ámúhakye ijchívyetsó ténejcútú Jetsoríjtoj téveri. Aane tsá díibyedítyú tene lícyatú eene piéénéré ámuha meúráavyéne.

⁹ Muurájhábá ihdyu ámúhadityú tsáápihdityúré íjcyane ehdu ámúhakye dáriivé éhne múúne harínnallijyú metátsajcóné pañévu iooríchotu áyánéwu mepícyooróné páneeríyéjuco mújtadu.

¹⁰ Árónaá ó waajácú Píipyéébe tsiiñe ámúhakye piáaboíñé ámuha meíhvété taúhbaju nédu ámuha meíjcyáneri mepájtyetíyóné ámuha meíjsámeihíjcyánetu. Áánetu ihdyu íhnáhooíñé dibye ícúbahráne ámúhakye mütátsohíjcyámedi.

¹¹ Muurá téhdure óhdityu nehíjcyámé oova mekíhdyahírótásameíñeríy ímí Píiyéébema meíjcyane o úwáábohíjcyáne. Áróñáa teene o úwááboca tsá oke ditye tsárílléityuróne. Muurá ihdyu Críjtoj tééveríyé mepájyeténé o úwáábohíjcyánellíi oke tsaríllehíjcyáme.

¹² Aame ihdu óví illuréjuco ámúhadítýú dówaavéné téeneri ámúhakye pátsárícyohíjcyáme.

¹³ Muurähjää tsúúca Pívyéébe ámúhakye ijchívysó téénetu. Aame ámuha tsáalmiyéjuco meíjcyame tsá ímityúné meméénújúcóiityúne. Ímíñeuvú pamévamáyé mewájyújcatsífe mépiáabojcátsi.

¹⁴ Muurá tsane díibýé taúhbajú néehíí: "Pamévakéré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu." Ehdu muurá pamévakéré mewájyúhajchíí tsúúca méemeenú páneere díibýé taúhbajúúné muhdú meíjcyáiyóné meke néhijcyáne.

15 Áánetu tehdu ámuha mewájyújcatsíne mepiáábójcatsíiyótihvu íllure ámuha meícubáhárájcatsíhajchíí muurá íllure ámuha métútávátsójcatsíí.

Píívyéébé Apíícho meke túkévejtsóne

¹⁶ Áánéllii ámúhakye o néé Píívyéébé Apiíchó túkevéjtsó pañéréjuco ámuha meíjcyá ímítýunéhíjí ámuha meméénújúcótuki.

17 Tsá díibyé Apííchó ímílletu meímillédu meíjcyane. Téhdure ténehji méhdivu cátuhtsó teene meke tükévéjtsóné pañe meíjcyáiyóne. Ehdu panéjcuvávú

téneecu cátúhtsójcatsíñellii éhnííñevu métsúúraméí Píívyéébé Apííchó túkevéjtsó pañe ámuha meíjcyáiyóneri. Óvíjyacooné ámuha meímillédú meíjcyane.

18 Aane ímiááné ámuha díibýé Apííchó túkevéjtsó pañe meíjcyáhajchíí tsáhájuco ámuha íhdééné taúhbájú túkevéjtsó pañe meíjcyájúcootúne.

19 Muurá ímillédúré ícyahíjcyámé tsá téévetúne. Panéváré muurá ímítunéhjí méénume ihdícyáméhjíma dómáccatsíhíjcyáhi.

20 Aame níjcyotájtekéré duurúvahíjcyáhi. Nomíuuwáwu nééme tsané úhbajcásiyíyé íjcyame itsárllejcatsíñne waabyénúcatsíhíjcyáhi. Iiye ímí iijcyáiyóné imilléme. Ehdu idyáriívégcatsíñne ílluréjuco ditye dóhwábahíjcyáné lhdyúeháhjiréjuco.

21 Aame nomíutááváwu nééme dsíjivétso múnaa, llíyiicýáve múnaa, íjcyame majchó ávyétá mityáne. Áhdure tsíñehjí panéváré ímítyné méénuhíjcyáme. Aane éíjyúu ámúhakye o néhdu tsá műu tehdíívanéhjí ménénutúne. Muurá tehdú nénehjí méénume tsá Píívyéébé avyéjúje íjcyatúne.

22-23 Áánetu ihdu Píívyéébé Apííchó meke túkevéjtsóné pañe meíjcyame mewajyújcatsíhi, méimíjyúúhi, tsíñehjí meke pájtyeróné máaabúcúhi, tsáiñímé pamévamáyé méíjcyáhi, tsíjtyeke mépíaabóhi, panéváré óóchevelletumé méemeenúhi, ídaatsómé méíjcyáhi, tsá ímítynéhjívú metáhjástsámeítyúne. Ehdu Píívyéébé Apííchó meke túkevéjtsóné pañe meíjcyame tsá íhdééné taúhbaju néénétsíjjitoríyé meíjcyatúne.

24 Muurá Críjtoke mecáhcujtsómé ímítyné icyánéjcutu méíjcyá dsíjívemédú téneljí éllevu meíjcyájúcótúnélliñye.

25 Aame méíjcyá Píívyéébé Apííchó meke túkevéjtsóné pañe. Áánellii metsu meíhvéjtsámeí tééneréjuco meke túkevéjtsóné pañe meíjcyaki.

26 Tsáhájuco ávyéjuuháñé mellíñéítýuróne. Tsá ímítyné medáriívégcatsíítyuróne. Tsá ímítyné medáriívégcatsíítyuróne.

6

Mepíáábójcatsíñne

1 Aane tsaaate ámúhadítyú ímítyné pañevú müjtähajchíí mépiáábó ditye tsíiñne iimíjpyetéki. Árónáa ihdu ímíñeuvú chooco méuwáábó diityéke. Ááne téibúwá meíjcyá ámuháyéjuco tehdú meíjcyátuki.

2 Ehdu mépiáábojcátsí múhdurá ámuha meícyahíjcyánéhjitu Críjtoke ímillédú ámuha meíjcyaki.

3 Muurá iiye íhtsutumé iijcyane íjtsúcunúmeímyé tsíjtyeke ípíáábóiyónéhjí éllevu íjcyatumé állímyéhlí.

4 Cáhawáá ihdu ámuha tsáápiitsa métsúúraméí Críjtoke ámuha meúraavyémé tsáiñímé meíjcyáiyóneri. Árónáa ihdu tsá műu íjtsúcunúmeítyú tsíjtye ehnííñevu ímí iijcyane.

5 Muurá ijcyánéi páméere ímítyné meméénuhíjcyáné meméénújúcótíyuróne.

6 Áhdure ámúhakye o néé íñne Píívyéébé ihjuu ámúhakye úwáábohíjcyámeke ámuha mepíáabo panévatúré íñne tájpí ditye íjcyáññetu.

7 Aame tsá múu állímyeítýúne. Méíjtsámeídí Píívyéébe wáájácúityúné ímityúné ámuha meméénuhíjcyáne. Muurá ímityúné méénuhíjcyámeke tééne áhdovu ájcuíbye.

8 Aame illeréjuco wágóóvyeíñé iimillédu ícyahíjcyáme. Áánetu Píívyéébé Apííchó meke túkévéjtsóné pañe meícyahíjcyámé méújcuú múijyú medsijivéjúcóóityúne bóhi.

9 Áánéllii metsu óóchevélletúmé ímiáánéré meméénuhíjcyaki. Ehdu muurá ímiáámé meíjcyáhajchíi tééne áhdó tsaímiyéjuco meíjcyáiñe.

10 Áánéllii metsu pamévamáyé ímiááméré meíjcyaki. Tsá Críjtoke mecáhcujtsómé tsané nahbémú meíjcyame ímityúné medáriiivéjcatsíityuróne.

Páávaro pítyajcóné

11 Aane íñie ámúhakye o pítyajcóné ooréjuco páñetu o cáátunúne.

12 Muurá eene tsaate Críjtoke úraavyémé tééné hallútú diityéké tsijtye ímityú ijtsúcunúyónélliihyéré ámúhakye táuhbahíjcyá ámuha mekíhdyahírótssámeíki.

13 Árome muurá tsá panéváré teene taúhbaaju nénehji méénuhíjcyatúne. Muurá illure imityákímyeí ámúhakye téénevu táuhbahíjcyáme.

14 Áánetu ihdyu tsá o ímíilletú iinérí o mítyákímyeíyóne. Apááñéré ihdyu ímí o ijtsúcunú mewájyuríi Críjtoke págachékevu dsijivéébeke o cáhcújtsónéllii taimityú táhallúri ijcyájúcootúne. Aabe tééné pañe o ijcyájúcoótúnéllii ténejcútú o ijcyá dsijivéebédu.

15 Ahdícyane tsá muhdú tene néétu mekíhdyahírótssámeítýúne. Áhdure mekíhdyahírótssámeítýóné tsá iinetú meke píáabotúne. Áánetu ihdyu Críjtoke mecáhcujtsómé tsíhdyuréjuco mecápáyoovéné meke píaabóhi.

16 Aane óvíi Píívyéébe meke iidaatsóllédú ijcyaaabe pámeere pahúlleváré ihñéjté ijcyámema ámúhakye píaabó íbwajíi ámuha meíjcyá muhdú ámúhakye o úwáábohíjcyádu.

17 Óvíjyaocóné ámuha oke mühdurá medáriiivehíjcyáne. Muurá íñie Máavyéjuube Jetsocrijtoke o cáhcújtsóné hallútú oke dítye méénuhíjcyáné matyáwááné tájpíyi ijcyánetu méwaajácú díbyé wákimyéi múnáajpi o ijcyaaibe ímiááné ámúhakye o néhíjcyáne.

18 Ahdícyane óvíi díibyeréjuco ámúhakye pámeekéré panévatu píaabóne. Áyu tehdújuco.

EPÉÉTSIO

Éépetsórí íjcyáme éllevu Páávoro cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo íñe Páávoro íhyaami ó caatúnú elle ámuha Éépetsórí meíjcyame Jet-socríjtoke meúráávyéme éllevu Pívyééberée dííbyedítyú íjcyáné uwááboju o úwáábóiñevú oke pícyoóbe.

² Áameke óvíi ámúhakye piáábohíjcyamútsí íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Críjtoke mecáhcíljúsóne áhdo

³ Ahdícyane ihdyu óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtój Caani Pívyéébeke méduurúváhi. Muurá ímí Máavyéjuube Jetsocríjtoma meíjcyámeke tsaímíyé níjkyéjitu panévatúré piáábohíjcyáábe.

⁴ Tsúúcajátújucóhjáa ííñujíí iípívyéjtsótúné ihdéjucu dibye wábyujtsóné Jet-socríjtoj tééveri meke iújcúmeke iímibájchoíñé méimítyú máhallúrí iíjcyájúcoótu dííbyeéjté meíjcyame iínetú menéétsámeítyuki.

⁵ Mítyanéhjáa meke iwájyúnéllii iítsámeííbyé dííbyej tééveri meke ipájtyetétsómeke iítsíímedíyéjucu idílloíñé. Ahdújucóo dibye meke tsíílavámé dííbyeéjté meíjcyame dibyéhjáa méhdityu iítsámeídyújucu.

⁶ Áánéllii paíjyuváré dííbyeke méduurúvahíjcyá ávyetáa méhdi iídáátsóvéne dibye meke piáábónéllihye. Mekéé muurá piááboobe Ílíkye mítyane dibye wájyúúbeéjté meíjcyaki.

⁷ Muuráhjáa ávyétá ihnáhó meke iwájyúnéllii dibye dsíjívénéj tééveri méimítyuháñé mééma ímibájchoobe mepájtyetéki.

⁸ Áánerii meke úújétsóobe mítyane meke iwájyune. Áánemáa meke ájcuube panéváré mewáájácúíñé tujkévejúvu.

⁹ Téhdurée meke waajácútsoobe tsúúcajátújucóo muhdú meke ipájtyetétsóíñé iítsámeíhíjcyáné tsúúca mééma ipánéévetsonévu.

¹⁰ Aane ehdu ípityájco páneere pájtyéné boone Críjtoke pícyóóibye pámeere níjkyéjima ííñujíri íjcyámé avyéjuube dibye iíjcyaki.

¹¹ Dííbyej tééveríhjyáa muurá tsúúcajátújucu dibye meke újcune íavyéjújeite meíjcyaki.

¹² Ehdúhjáa méénuube muhdú iíjtsúcumúdú íñée tujkénú muha Críjtoke mecáhcíjúsómemá ámuha bóónétu mecáhcíjúsómé pámeere dííbyeke maávyéjújtsó dúúrúvamére.

¹³ Muurá Críjtodítyú pajtyéteju íjcyane ámuha mecáhcíjúsómé pañe tsúúca Pívyéébé Apíichó íjcyame ímíááné ámuha meíjcyá dííbyeéjté dibyée néhdújucu.

¹⁴ Aane muurá dííbyé Apíichó tsúúca mépañe íjcyánetu méwaajácú ímíááné meke dibye müíjuyú íñéijuyú pícyooíñé íavyéjuvu tsaímíyéjucu dííbyema meíjcyaki. Ahdícyane metsu dííbyeke medúúrúvahíjcyá ávyéjújtsomére.

Cahcújtsó múnáá hallúvú Páávoro Pívyéébeke tújkéveeju táúmeíñé

¹⁵ Muurá ó waajácú tehdújucu ámuha Máavyéjuube Jetsóoke mecáhcíjúsómé ímí pamévamayé cahcújtsó múnáama mewájyúcatsílhíjcyáne.

¹⁶ Áánéllii paíjyuváré ámúhá hallúvú Pívyéébeke ó téhdútsohíjcyáhi.

17 Téhdure ó táúmeihijcyá dííbyeke Máavyéjuube Jetsocríjtój Caani íjcyáábeke dibye ámúhakye iájcu ítyujkévé íjtsaméityu dibyée Jetsóoj tééveri méhdivu úújétsámeiñé imíñeuvú ámuha mewáájácuki.

18 Aane óvíi ámúhakye tújkévejúvú ájcuube dííbyé avyéjúejtée ámuha meíjcyáámyeke dibye újcumé úmiwa iñné imíjyaú nééne ámuha imíñeuvú mewáájácuki.

19 Áhdure idyé óvíi ámúhakye waajácútsoobe muhdíívané iíhtsútú íjcyáne tájpi iñé dííbyeke mecáhcujtsómé meícyahíjcyanévu.

20 Áanevúu muurá meke újjetsoobe Críjto dsíjivéébeke tsiiñe ibohíítsóne iúniúvú níjkyejívú itsájtyéébeke iávyéjújtsóneri.

21 Áábekéé pícyoobe iñé múhdumé ávyéjujte níjkyejírii, iíññújírii, íjcyámé avyéjuube páñétuejpi dibye iíjcyaki. Áábedívú muurá tsá múha úújetétu iñé ícyooca íjcyáné avyéjutédítu. Áhdure bóóne íjcyárómedítýu tsá múha úújetéityú dííbyedívú.

22 Áánéllihiyée muurá dííbyé hójtsí pañévú pícyoobe páneere iñé múhdúné tsíleméné íjcyane. Áhdurée dííbyeke pícyoobe múhdumé dííbyé cahcújtso múnaa íjcyámé túkevéjtsoobe dibye iíjcyaki.

23 Muurá dííbyé cahcújtso múnaa méíjcyá tsané múnaa dííbyema. Aabe páneere ejécunú iñé múhdúné tsíleméné íjcyane.

2

Píívyéébe meke pájtyetétsóne

1 Muuráhjáa dííbyere Píívyéébe ámúhakye pájtyetétsó Críjtoj tééveri ámúhá imítuháñé déjúcotu ámuha mewágóóvýómeke.

2 Muuráhjáa iñde ámuha ímityúné méícyahíjcyá iñé iji éhné Naavéné túkevéjtsoju Píívyéébedítýu míamúnáake múhdurá ítsámeíchohíjcyánéréi ámuha meúráávyénellíihye.

3 Ehdúu ímiááné méícyahíjcyá ímityumé eene ícyooca tsaate íjcyadu. Mépée meímllejítóré meúráávyehíjcyá méhdityüré íjchívyéné allíujúúne. Ááné déjúcotúu muurá máhallúrí ijcyájúcooróné Píívyéébe méhdi ícúbáhráyóné eene ícyooca tsíjtyé hallúrí tene íjcyadu.

4 Árónaacáa ihdyu mítyane meke iwájyúnellii méhdi iídáátsóvéne meke pájtyetétsóobe Críjtoj tééveri mewágóóvétu dííbyedúréuco meíjcyaki.

5 Ehdúu Píívyéébe méhdi iídáátsóvéne meke píaabó mepjátyetéki.

6 Muuráhjáa Críjtoke ibohíítsóneri meke ávyejújtsoobe dííbyema meíjcyá níjkyejíri iávyéjuri.

7 Ehdúu mééma méénuube Críjtoj tééveri bóónetu íjcyáné míamúnáake iwáájácútso ímiááné meke iwájyune.

8 Aane iñé tsúúca mepjátyeténé tsá meere meíhnáhorí meméénutúne. Píívyéébere ihdyu meke iídáátsóllénellii pájtyetétsó Íllíkye mecáhcújtsonej tééveri.

9 Tsá mepjátyetétu ínehjí meméénúnellíihye. Áánélli tsá tééneri memítýákímeíftyuróne.

10 Muuráhjáa Píivyéébe Jetsocríjtoj tééveri méítsaméí cápáyoácó ímiáneréjuco meméénuhíjcyaki. Ehdúhjáa tsúúcajátújuco meke iimibájchoíñé iihtsámeídýújuco dibye méénune.

Críjtoke cáhcujtsómé ímí íjcyane

11 Aane cáhawáá méítsúcunu muhdúhjáa ámuha meícyahíjcyáne. Muuráhjáa tamúnaa jodíomú ihdícyamedíyé ámúhakye díllohíjcyáhi. Áánemáa iije díllómeihíjcyámé ímiáámé Píivyéébeéjté ijícyane ijípíye ikíhdyahírótásameíñélliíhye.

12 Téijyúikyée muurá ímiááné tsá ámuha mewáájácutú Mépájtyetétsobbe Críjtoke. Áánélliíhyée tsá ámuha Píivyéébeéjté meíjcyatúne. Idátsóhrée ámuha waagoojte meíjcyame tsá mewáájácutú muhdúhjáa Críjtoj tééveri meke dibye ipájtyetétsóiñé pítýájcámeíñé.

13 Árónáa ihdyu ícyooca Jetsocríjtóo mewájyuri dsíjivéebema ámuha meíjcyánéllii tsúúca ámuha meíjcyá Píivyéébema.

14 Áhdure muurá dííbyej tééveriyé ícyooca muuha jodíomuma ámuha meíjcyá tsái Miyéjuco ihdée múhdurá medárii vécatsihíjcyaróme. Aame ícyooca ámuha jodíomú meíjcyátúrómema meíjcyá tsamééréjuco.

15 Muuráhjáa Moitsééuvuj tééveri Píivyéébe ájcúné taúhbajúúné hallútú jodíomú íjcyatúmema tamúnaa jodíomú tsárlílcatsihíjcyanéhjí Críjto idsíjivéneri níjkévatsóhi. Ehdúu mééma méénuube iñé pamévá míamúnaa meíjcyarómé dííbyeke mecáhcújtsómé tsame dííbyeéjté meíjcyame ímiáameréjuco meíjcyaki.

16 Muuráhjáa múhdurá medárii vécatsihíjcyanéhjí Críjto mééma níjkévatsó páwachékevu idsíjivéneri. Ehdúu ímibájchoobe pamévá míamúnaa meíjcyarómé tsamééréjuco meíjcyame tsái Miyé Píivyéébema meíjcyaki.

17 Ehdúu Críjto itsááne muuha jodíomuke waajácutsó muhdú tsái Miyé Píivyéébema muha meíjcyaiñé tsúúca dííbyeke muha mewáájacújúcórómeme. Áhdurée ámuha jodíomú meíjcyatúmá awáá dííbyeke mewáájácutúmeke muurá waajácutsoóbe.

18 Áánéllii dííbyej tééveri Méécááni Píivyéébema tsaméhjí menáhbévájcatsí dííbyé Apíichó mééma íjcyane meke piáábóneri.

19 Áánéllií tsáhájuco ámuha tsíjtye múnaa meíjcyajúcootúne. Muurá ícyooca meíjcyá tsané múnaáréjuco Píivyéébé avyéjúehte tsúúca dííbyeéjté meíjcyame.

20 Muuráhjáa muha Jetsoo mamymémú Píivyéébé ihjyú uubálle múnáama uwáábó medéjucóónúné pañéevú tsúúca ámuha méúcaavéhi. Aane muurá ímichi pañétuejpi Jetsocríjtó dííbye tájpí meíjcyaaabe éhne múúne jaa ímichi apíhajcúné hallúrí íjcyadu néébeé.

21 Aame iñé ícyooca éhníñevu dííbyema méllíyaatéhíjcyá ímiááméré Píivyéébema meíjcyaki.

22 Aane muurá Críjtoma meíjcyame jahdu menéémé pañe Píivyéébe ijcyá Íapíichoj tééveri.

3

Jodíomú íjcyatúmá uwááboobe Páávoro

1 Ááné hallútú iñé oo Páávoro o íjcyáábeke cuvéhoojánumé ámuha jodíomú meíjcyatúmeke Críjtodityú íjcyáné uwááboju o uwáábohíjcyáné hallútú.

2 Tsúúca íhya ámuha méwaaajácu Píívyéébée meke iidaatsólléne oke níwaavéné ámuha jodíomú meíjcyátúrómeke téénevu o wáajácútsoki.

3 Muuráhjáa ihdyu dííbyere óhdivu böhöhawjtsó ámúhakye téhdure Críjtoj tééveri ipiáaboñé wáajácúratúné ipityájcámeíñé. Aanée muurá tsúúca ámúhakye ó úuballé áyánéwu éhnée ihde ámúha éllevu o cáátúnúháamí pañe.

4 Téhaamii ámuha meéévénetu íhya tsúúca méwaaajácu imiáánéjucóo oke dibye téénevu wáajácútsóne.

5 Tsáháa muurá teene éíjyu múnáauvdívú dibye böhöhawjcárotúne. Aanée iñé ícyooca tsúúca böhöhawjcároobe Íapíichoje tééveri ihjyú uubálle múnáama dííbyeéjté muha meíjcyame Jetsósó manyémú meíjcyámedívú.

6 Ahdícyane ámuha jodíomú meíjcyáturómé tsúúca meíjcyá Píívyéébé avyjéuje muha meíjcyadu Jetsocríjtodítýu imiáájú uwáábómeíñé ámuha mecáhcujtsódú íjcyame. Aame ícyooca meíjcyá tsamééréjuco Píívyéébée Críjtoj tééveri iájcuñé nééne meújcuimy.

7 Ehdu nééne iñé uwááboobéré ó pehíjcyá o méénúityuróné Píívyéébée téénevu oke pícyoonéjuco. Aane ihdyu ó méénuhíjcyá dííbyé piáaboríye.

8 Aabe oo pámeere múhdumé Píívyéébeéjté meíjcyámedítýu idáátsoóbe. Áróóbéké oke ityújkevéllene níwááveebe Críjtodi iñé imíjyaú meíjcyáné uwááboju íjcyanévú ámuha jodíomú íjcyátúrómeke o wáajácútsoki.

9 Ahdújuco muurá o böhöhátsohíjcyáné pámehdívúré teene wáajácúratúnée Píívyéébe páneere ípívyéjtsoobe tsúúcajátújuco pítyájcámeíñé.

10 Aane muurá Píívyéébe meke úchuhíjcyá paméváré dííbyeke mecáhcujtsómé tsamééréjuco meíjcyá téénetu níjkyéjíri íjcyáné ihtsútujte iwáájácu muhdíívané dííbyé tujkéveju íjcyane.

11 Ehdúhjáa imyéénuíñé pítyájcámeííbyé tsúúcajájuco. Ahdújucóo muurá dibye teene méénune Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri.

12 Ahdícyane dííbyej tééveri tsúúca Píívyéébema menáhbévájcatsí iñerí illityétumé imiáánéjuco Críjtoke mecáhcújtsónélliíhye.

13 Áánéllii ámúhakye o néé ámuha meíhvéjtsótú iñé tééné déjúcotu ámúhállii o icúbáhrámeíhíjcyáné uwááboju. Íllure méímijyúuvé tééneri múhdurá iñtsúcunútúme.

Críjto meke wájyune

14 Ehdu Méecááni Píívyéébé tujkéveju mééma íjcyánéllii dííbyé úmiwávú o mímóóúvéné ó ihjyúvahíjcyá dííbyema dúúrúvaabére.

15 Áábé cahcújtsó múnaa meíjcyame muurá tsúúca meíjcyá dííbyé dohjíba múnaa tsaate tsúúca níjkyéjírijuco íjcyámema iñé iññújíri meíjcyame.

16 Áánéllii ó táúmeíhíjcyá dííbyeke Íapíichoje tééveri dibye ámúhá pañevú ipícyo iñhnáhó ámúhakye tene iñtsípájtsoki.

17 Áhdure ó táúmeíhíjcyá Críjto éhníñevu ámúhakye ipiáabo imí dííbyeke ámuha meúráávyeki.

18 Aame óví ámuha tsijtye cahcújtsó múnáama méwajyújcatsí imíñneuvú ámuha mewáájácu ávyeta muhdú imiááné Críjto meke wájyune méítsaméí pirúuvé íjcyane.

19 Aane ámúhá hallúvú ó táúmeíhíjcyá piáábó Píívyéébe imiáábé íjcyáábeke muhdú dibye íjcyadu ámuha meíjcyaki.

20 Áánéllii ihdyu metsu dííbyeke medúúrúva ávyéjútsomére. Muurá meke piááboobe dííbyeke metáúmeíñé ehnííñevu meíjtsámeítyúrónemájuco. Ehdu muurá meke piáábohíjcyáabe Íapíichó mééma íjcyánej tééveri.

21 Aane ihdyu óvíi dííbyeke méduurúvahíjcyá dííbyé cahcújtso múnnaa meíjcyame paíjyuváré müijyú níjkéváityúné ípyée ipítýájcámeídyújuco Jet-socríjtoj tééveri mepájtyetéiñé dibye méénúnélliíhye. Ehdu teéne.

4

Píívyéébeéjté meíjcyane Íapíichoj tééveri

1 Aane muurá Máavyéjuube Jetsocríjtodityú íjcyáné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyáné hallútú íñee cùvhéhóójari oo ícyoóca. Aabe ámúhakye o néé tsúúca Píívyéébe ámúhakye újcume ímíñeúvú ámuha meíjcyá muhdú meíjcyáiyódu.

2 Áhdure idyé ámúhakye o néé tsañibuwáré idáátsóméhjíúvú ámuha meíjcyáne mewájyújcatsí pamévamáye. Aame ímityúné ámúhama íjcyaróné määaabúcuhíjcyá ímí ámuha meíjcyaki.

3 Ááne métsúúraméí tsané munaáréjuco ámuha meíjcyame dííbyé Apíichó piáábori tsaímíyé ámuha meíjcyáiyóneri.

4 Muurá íñee tsané munaáréjuco meíjcyámema ijcyáné tsáneere Píívyéébé Apíichó meke ityúkévéjtsoki. Áánéllii téhdure ijcyáné tsáneere dííbyé avyéjú mewáábyuta.

5 Aabe tsáápiyiye Máavyéjuube apáábyéré íjcyáábeke mecáhcujtsóhi. Áabe mémeriyé muurá métsójtsómeíhíjcyáhi.

6 Áánéllii diibye tsáápiyiye Mépiivyéébé ijcyá apáábyekéré pámeere mecáánivahíjcyáabe. Áábé hójtsiri pámeere meíjcyá dííbye tájpíye. Aabe kiá méhdity iíjcyátúnélli panéváré mejtééveri méénuhíjcyáhi.

7 Árónáa ihdyu tsáápiitsa mépiivyété muhdú nénehji meméénune Píívyéébée Críjtoj tééveri meke ájcune.

8 Muurá dííbyé waajácuháámitu nééneé:
Naavénékée ityáhjáne dííbyé hójtsí pañe ícyahíjcyámeke iíjchívyétsóne peebe cáámevu. Aame ihñéjteréjuco íjcyame diibye nééjuríyé piivyété páhduváré nénehji imyéénune.

9 ¿Aanéhaca iiná nééiyóné teene dibyée cáámevu pééneé? Téénetu muurá mewaajacú íhtsútuubée íjcyároobe iíñujívú iñíítyéne idáátsonúne.

10 Árónáacáa bóónétu tsiiñe peebe cáámevu níjkyejívú páñétúétsihvu ávyéjuube iíjcyáki.

11 Áabe tájpí muurá páneere íjcyáabe meke ihñéjteke ájcúné waajácuriyé mépiivyété páhduváré nénehji meméénune. Muurá tsaate piivyété dííbyé ihíjyu úwááboméré ipyéhíjcyáne. Áhdure tsijtye piivyété iwáájacúné muhdú méúmiwa íjcyane. Tsijtye piivyété tsúúca Píívyéébeke cáhcújtsómeke ímíñeúvú muhdú műúne téjijo meúraavyéné iúwaabóne.

12-13 Ehdu muurá Críjto meke piáábohíjcyá ihñéjté meíjcyame dííbyé wákimyéí ímí meméénue éhnííñevu dííbyé cahcújtso múnnaa illíyaaté pámeere dííbyeke mecáhcujtsómé mewáájácu muhdúhjáa Píívyéébé Hajchi íjcyane dibyée íjcyadu meíjcyaki.

14 Áijyu ihdyu muurá tsá múha meke müjtátsóityú íhdityúré iújcúné uwáábori muhdú tsiméké memüjtátsóiyódu.

15 Aane ihdyu cáhawáá metsu ímiááméré meíjcyáne ímíñeúvú meúráávy teene ímiááju. Áijyu ímiááné Críjto métúkevéjtsoobe íjcyáabeéjté meíjcyame éhnííñevu méímíbáávyéehi.

16 Áabe tájpí pámeere dííbyééjté meíjcyame mewájyújcatsíñe panévatúré mepiáábójcatsímyé muurá éhnííñevu mellíyaatémé ímí Píívyéébeke méúraavyéhi.

Críjtoke meúraavyéne

17 Áánéllii ámúhakye o néé Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri Píívyéébeke wáájácutumé ícyahíjcyádú ámuha meíjcyájúcótuki. Muurá ímityúné diityé íjtsaméí íjcyánéllii iimillédú ícyahíjcyáme.

18 Tsá ditye wáájácutú muhdú ímí iíjcyaiyóné Píívyéébé íjtsaméí diityé pañe íjcyátunéllílhye. Aame tsá íjcyáityú dííbyema ímiánéjcú iwáájácúiyóné iimilletúnéllílhye.

19 Muurá éhnííñevúré ‘nucójpi’ néétune méenuhíjcyá panéváré ímityúne.

20-21 Árónaacáa ihdyu tsá ámuha teene mewááyatú Críjto ímiá uwááboju ámúhakye úwáábócoóca.

22 Ahdícyane ámúhakye o néé ámuha meíhvéjtso ímiájító ámuha mewáájácutúné hajchótá ímityúné íjcyaróné ímiááneúvúdú ámuha meítsúcunúhíjcyáne tsáijyu műu ámúhadi íjcyáhréi nééneé.

23-24 Ámúhá íjtsaméí mecapáyoovéne ímiánejcúvuréjuco mepájtyé muhdú meíjcyaiyóné Píívyéébe ímíllénejcúvú tsaímiyéjuco ámuha meíjcyánetu mebóhówaúcunúki.

25 Óvíjyacóóné ámuha maállícyatsíhíjcyáne. Műu ímiáánéré ihjyúvá pamévamáyé íñahbémuma. Tsamééré meíjcyame tsá metútávatsójcatsílyuróne.

26 Tsá műu tsaatédivú icyáyobáávatéhajchíi páñetétsójcatsítyúne. Hécíi műu ímibáchójcatsíhi. Tsá műu tsiélleréjuco íjtsúcunútú teéne.

27 Tsá műu Naavénédivú táhjátsámeítýúne.

28 Áhdure tsáijyu műúne tsaate ámúhadítyú nánihíjcyámé illuréjuco méihvéteté téénetu. Mewákímyefíne tsijtye vífóméhjike mépiáábo.

29 Áhdure tsá műu ihjyúvatú ímityúneri. Ímiááneriyé műu ihjyúvá éhnííñevu tsíjtyeke tene ipiáábo Píívyéébeke ditye úráávyénetu.

30 Ahdícyane óvíjyacóóné műhdurá medáriíveméshíjcyáné Píívyéébé Apíichó mépañe íjcyane mekímóvéjtsótuki. Muurá teene mépañévú díbye pícyoonej tééveri méwaajacú ímiááné díbyeéjteréjuco meíjcyámeke dibye újcúvaiñé.

31 Ahdícyane illuréjuco méihvéteté ímityúné ámuha medáriívéméjcatsíñe páhduváré nehníwu meúhbácatsílhíjcyánetu.

32 Áane ímiááméré meíjcyáne ténehjí méímibáchojcátsí muhdúhjáa Píívyéébe ámúhadi iídáátsóvéne Críjtoj tééveri ámúhakye ímibajchódu.

5

Píívyéébeéjté meíjcyaiyóné

1 Muurá ámuha ímiááné tsúúca Píívyéébej tsíimé meíjcyámeke wájyuúbe. Áánéllii métsúúraméí díbyedi dibye íjcyadu ámuha meíjcyaki.

2 Áane mewájyujcátsí muhdú Críjto meke wájyudu. Muuráhjáa meke iwájyúnellii meke ipájyetetso íhvéjtsámeíbyeke dsíjívetsómé éhne műu obééjake dsíjívetsódú. Áánerí Píívyéébe mítyane ímíjyuuvéhi.

3 Ahdícyane tsúúca dílbyeéjté ámuha meíjcyame tsáhájuco műu íjtsámeítyú ihdícyámema idyómácójcatsíiyóneri. Óvíjyacóóné panéváré ímityúné ámuha meméénune.

4 Áhdure tsá műu átéreénehjí úbálléjcatsítýúne. Műu Píívyéébeke ityéhdújtsóneriyé ihjyúváhi.

5 Muurá ihdícyámehjima dómácócatsíhjycámé tsá Píívyéébé avyéjúejte íjcyatúne. Áhdure tsíñehjí imityuháñé méenuhíjcyámema panéváré ímityúneri úmúúpívhjycámé tsá dílbyé avyéjúejte íjcyatúne. Aane muurá tsúúca ámuha mewaajacúhi. Ténéhjiriyé muurá íjcyame tsá dílbyeke icyááníváiyóné éllevu íjcyatúne.

6 Ahdícyane máállítsámeídí műhdurá íyahíjcyámé átéreénehjí úwáábohíjcyámedívu. Muurá ehdu ditye íyahíjcyáné hallútú Píívyéébe ícubáhraá avyétá ihnáhó diityédí dílbyeke ditye lléébohíjcyátúné hallútú.

7 Áánellii tsá műu tehdú néémema náhbévatúne.

8 Muuráhjáa ihde ámuha tehdú imityúné pañe méícyahíjcyá ímiáájú ámuha mewaajacútúnellíihye. Árónaa ícyooca tsúúca ámuha mewaajacújucód Ávyéjuube Críjtoéjté ámuha meíjcyame. Aame ihdyu óvíi ámuha méíjcyá ímiáámeréjuco.

9 Muurá téjito mewaajacumé ímiáámeréjuco meíjcyame tsíjtyeke mépíaabóhi.

10 Áánellii ihdyu métsúúraméí Máavyéjuube Críjtoke ámuha meímijyújtsóneriyóneri.

11 Aame ihdyu tsá műu náhbénutú ímiáájú wáajácutumé imityúné méenuhíjcyáne. Illure műu úwaabó keená ímiáájú íjcyane ditye iwáájácuhi.

12 Ehdu muurá teevétari wáajácratúné ditye méenuhíjcyáneri meíshjyúváiyóné nucójpitsóhi.

13 Aane muurá íñe Jetsocríjtó uwááboju diityédívú böhówajtsó páneere imityúné ditye méenuhíjcyáne.

14 Muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé:

Muhdú éhne műu dsíjívémé íjcyadu wáajácméityuube u íjcyabe cána wájácúuvéne ímíñeúvú díjtsaméí Críjto uke iwáájácuhi ímíájítóvu. Ehdu nééne Píívyéébé waajácuháámitu.

15 Aane cána metéibuwáávéne ímíñeúvú méíjtsaméí muhdú ámuha meícyahíjcyáneri. Tsá műu ímíánécú wáajácutumé íyahíjcyádú íjcyatúne. Műu ímíñeúvú íjcyá tsúúca ímíánécú ámuha mewaajacumé.

16 Muurá ihnáhóné Píívyéébeke meúraavyéné panéváré műhdurá néénellíihye. Áróné pañe műu tsúúrámeíhjycá ténejcúriye.

17 Tsá műu ávyeta pevé iibuwáré íjcyatú wáajácméityúme. Műu tsúúrámeí muhdú meíjcyáiyóné Píívyéébe ímílléneri tehdú ámuha meíjcyaki.

18 Tsá műu llíyíjcyávetúne. Muurá tehdú meíjcyáhjchíí illuréjuco metútáváaveíñe. Áánellii ámúhá pañévú dílbyé Apíichó meújcú ámúhakye tene ityúkévéjtsoki.

19 Áane múu ámúhá íbuúúnetu íjchívyéne májtsiyi dííbyeke dúúrúvaméré ihjyúvájcatsí ténejcúri.

20 Áhdure idyé múu dííbyeke paíjyuváré téhdútsohíjcyá panévá hallúvú Máavyéjuube Jetsocríto mémeri.

Métáábama mewájyújcatsíñē

21 Múu Píívyéébeke ámuha maávyejúúllédú panéjcuvávú avyéjúúlléjcatsíhi.

22 Ahdícyane óvíi ámúhá taabámú ámuha ájyúmuke avyéjúullé Máavyéjuube Jetsocrítoke iávyejúúllédú.

23 Muurá ájyu mewá túkevéjtsoobe Mépájtyetétsoobe Críjto ihñéjté meíjcyámé túkevéjtsoobe Íjcyadu.

24 Áabeke ihñéjté meíjcyame maávyejúúlléne mecáhcujtsódú óvíi walléémú téhdure ájyúmuke iávyejúúlléne cáhcujtsóhi.

25 Áhdure idyé wajpíímú íícyánéjcutu múu mewámyuke iávyejúúlléne wajyú Críjtóo meke ihñéjtéke mítyane iwájyúnélíi wájyúmeityuubéré dsíjivédu.

26 Muuráhjáa dsíjíveebe mewájyuri dííbyé uwááboju mecáhcújtsónej tééveri meke iíimbájchoki.

27 Aame tsúúca méímibaavyé iíne imítýu méhdi íjcyájúcootúmé ímiááméré dííbyemá meíjcyaki.

28 Ahdícyane múu ímíñeúvú wajyú mewakye muhdú ámuha mewájyúmeídyu. Muurá ímí meíjcyane meímílleebé métáábake mewajyúhi.

29-30 Tsá muurá méjpi meere meícubáhráítyuróne. Muurá mewájyúmeíñellíi ímí météhmémeí panévatúré muhdú Críjto ihñéjté meíjcyámeke téhmehíjcyádu.

31 Muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééne wajpi cáánímútsidítýu iínnéne ityáábávállema tsahéécoréjuco íjcyáíñē.

32 Ehdu ámúhakte o nééné pañe ijcyáné muhdú Críjto ihñéjtema ijcyáné uwááboju.

33 Ahdícyane tsiiñé ámúhakte o néé ámúhá taabámuke ámuha mewájyu muhdú ámuha mewájyúmeídyu. Áhdure idyé diitye ámúhá taabámú óvíi íícyánéjcutu ámúhakte iávyejúúlléne wajyúhi.

6

1 Áhdure tsiiñé me múa lleebó cáánímuke. Ehdu Píívyéébeéjté meíjcyane ímílleébe.

2-3 Muurá dííbyé taúhbaju nééhií: “Ámúháj caanímuke mewájyúne máavyéjuulle cáámene iíñújí hallúrí ámuha meíjcyaki.” Ehdu muurá ítyaúhbaju néhdu ijcyámeke piááboóbe.

4 Áánéllíi cáánimu tsá múa uhbádúré úwáábotú iítsíímeke. Muurá tehdu nééné uwáábo diityéké ímítýúnejcúvúré iítsámeíchóiyáhi. Áánéllíi múa ímíñeúvú choocoré úwaabó diityéké Píívyéébé icyánéjcú dííbyeke diitye icyáhcújtsoki.

5 Áhdure idyé tsíjtyé hójtsí pañe ijcyame múa diityéké iávyejúúlléne diitye táuhbáné meenú Críjtoke iíicúvénéyoðu.

6 Tsá múa íavyéjuje iítecoocáré ímí wákímyeítyú diitye ámúhakte ímí iíjtsúcunúrokíye. Múa diitye ámúhama ijcyátúrónáa tsáiñiyé wákímyeí ímiááné Críjtoke iícúve múnnaa ámuha meíjcyaki. Ehdu meíjcyane imílleebé Píívyéébeé.

7 Áánéllii műu ímiááméré meenú íwákimyéí Máavyéjuube Jetsocríjtoke iíicuvénéjuco.

8 Muurá tsaaté hójtsí pañe íjcyámema tehdú íjcyátúromeke tsahdúré áhdóiibye muhdú ditye Íjcyadújuco.

9 Áánéllii műu íavyéjute íicyánéjcutu ímíñeúvú picyóó ícúbáhratúméré íúníu múnáake. Cáhawáá méíjtsúcunuj, muurá pámé Avyéjuube Píívyéébe níjkýejiri íjcyabe tsá tsaatéké éhnííñevu ímí íjtsúcunútúne. Muurá tsahdúré meke wájyuube pámeekére.

Ímítynéhjí metájhane

10 Ámuúha táñahbémuj, ícyooca ihdyu méítsutúúvé Máavyéjuube Jetsocríjto tééveri dííbyé ihnáhoóri.

11 Aame Píívyéébe ámúhakye tújkévejtsódú ímíñeúvú météhmeméí Naavéné ámúhakye mújtátsóiyóné ámuha metájhaki.

12 Tsá muurá míamúnáama memúnáátsócatsíljcyatúne. Muurá ihdyu mémúnáátsócatsíljcyá diibye Naavéne ájkímú ijppíma íjcyátúné míamúnaa ímítymé íjcyame Píívyéébeke wáájácútúméke iímillédü dáriívehíljcyámema.

13 Áánéllii ámúhakye o néé muhdú Píívyéébe ámúhakye túkévejtsódú ímíñeúvú ámuha meíjcyä tehdíívanéhjí ámuha maáábúcúne íhtsutúmé meíjcyaki.

14 Ahdícyane imíchi meíjcyáne ímiáájú ímíñeúvú ámúhá pañévú mepícyó éhne műúne cöhpene ócájimííhé méhdityu chíúcunúdu. Áane ímiááméré meíjcyá ímítynévú ámuha metájhátsámeítyu éhne műúne méenujcátsi műnaa ityájhátsámeítyu túémiíhovú pícyámeídyu.

15 Ímíñeúvú meíjcyátsíívyéne méúwáábohíljcyá tsaímíyé meíjcyáné uwááboju éhne műúne tsodáhó íjtyúhápaajínevü iújcámeíñe íjcyatsíívyédu.

16 Aame ímíñeúvú mécahcújtsó ámúhá watájcodú nééne téénej tééveri ámúhakye Naavéné mújtátsóiyóné ámuha metájhaki.

17 Aane íñe tsúúca pajtyété mééma íjcyane tsáma méíhvéjtsodí éhne műúne tsodáhoke iwatájcoji piaabódú nééne ímítynéhjitu meke téhmehíljcyáne. Áhdure Píívyéébél ihjyu mériitsuwádú nééne Iapííchoj tééveri mééma íjcyane ímíñeúvú meíjcyú ámúhá pañévu.

18 Aane ámúhá pañe íjcyánej tééveri óóchevélletúmé dííbyema paíjyuváré méíhjyúvhájcyá. Métauméí dííbyeke piáabó ímí ámuha meíjcyaki. Áhdure métáuméí pahúlleváré dííbyeéjté íjcyámé hallúvú dibye diityéké iipiááboki.

19 Téhdure táhallúvú métáuméí dibye oke ityukévétsö muhdú mepájyeténé úwáábojúvú pamévakéré o wáájácútsoki.

20 Muuráhjää tééné wákimyéivu oke Píívyéébe pícyoobe íñe tééné déjúcotu ícyooca oo cívöhöójari. Áronáa ihdyu táhallúvú métáuméí piáabó núhnévetuubéré o úwáábohíljcyá ímíñeúvú muhdú tene néhdújuco.

Páávoro pítyajcóné

21 Aane cähawáá ihdyu óvíi ménahbe Tííkico tééné wákimyéityu oke piáábohíljcyabe ímíñeúvú ámúhakye tátubállé meenúhi. Diibye waajácú pâneere muhdú o íjcyabe iiná o méenuhíljcyáne.

22 Áánéllii dííbyeke ámúha éllevu ó wallóó dibye ámúhakye iúúbálle muhdú muhtsi meícyahíjcyáné ámuha mewáájácúne metsájpínúki.

23 Ahdícyane óvíi Méécááni Píívyéébe Máavyéjuube Jetsocríjtoma ámúhakye píaabó ímí ámuha dííbyeke mecáhcujtsómé mewájyújcatsíñé íbúwajíí meijcya íínerí íjtsámeíjyúcootúme.

24 Áameke ihdyu óvíi ámúhakye píáábohíjcyaaabe múhdumé ímiááné ámuha Máavyéjuube Jetsocríjtoke mewájyúmeke. Áyu tehdújuco.

PIRIPÉÉTSE

Pirípori íjcyáme éllevu Páávoro cáátúnuháámi

Duurúvaju

1 Oo Páávoroo, Timotéoo, íjcyamútsí Jetsocríjtó iicúve múnáajtétsí íhyaami ámúha éllevu muhtsi mécaatúnú elle Pirípori dííbyé cahcújtsó múnáa Píívyéébeéjté ámuha meíjcyáme éllevu, áhdure ámúhá uwáábojtémá túkevéjtsojté éllevu.

2 Áameke ihdyu óvíi ámúhakye piáábohíjcyamútsí iibúwajíí ámuha meíjcyaki.

Cahcújtsó múnáá hallúvú Páávoro piáábó taúmeíñé

3-5 Muurá paíjyuváré ámúhakye o ítsáávécocaa ímíjyuuri Píívyéébeke téhdújtsoobéré ámúhá hallúvú ó táúmeíhijcyá piáábó ímiáájú mecáhcújtsóné wákímyeityu ícyoocápí oke ámuha mepiáábohíjcyánellííhye.

6 Aane muurá ó waajácú Píívyéébe ámúhakye tsaímíyé piáábohíjcyáné ímí dííbyeke ámuha meúráávye műíjjú tsiiñé Máavyéjuube Jetsocríjtó tsááññévújuco.

7 Ehdu íñe ámúhadítýu o néé oke ipiaabódúré Píívyéébe ámúhakye piáábohíjcyámeke o wájyúnema. Muuráhjáa ihde oke ipiáábohíjcyadúré íñe cívéhóójari o íjcyáróóbeke oke piáábohíjcyabe tsíjtyeke o úubállehlíjcyá dííbyé ihjuu tóónutuubére.

8 Muurá Píívyéébe waajácú ímiááné ámúhakye o wájyune muhdú Jetsocríjtó meke wájyudu.

9-10 Aabe ámúhá hallúvú ó táúmeíhijcyá piáábó ámuha mewájyúcatsíñé mewáájácu muhdú dííbyeke tsaímíyé meúráávyeyíyone. Ááme ímiáameréjuco ámuha meíjcyame iinéri menéétsámeityu Jetsocríjtó tsiiñé tsáacoóca.

11 Ehdu dííbyere Jetsocríjtó piáábori tsaímíyé ámuha meíjcyame Píívyéébeke máávyéjútsohíjcyáhi.

Críjtokéré iicúvéiyóné Páávoró íjtsaméi

12 Áamuha táñhabémuj, ó imíllé ámuha mewáájacúné íñe páneere műhdurá oke pátyehíjcyáronéhjí illure oke piaabóné éhnííñevu ímiáájú pajtyéteju Críjtodítýu íjcyane o úwáábohíjcyaki.

13 Áábeke tsúúca oke pámeere páñétúejpi avyéjúúbé já tehméjté íjcyámema tsíjtyehjí íjcyame waajácújucóó Críjtoéjpí o íjcyáné hallútú cívéhóójari o íjcyane.

14 Aabe teene cívéhóójari o íjcyároobe ímí o úwáábohíjcyáné tsaate ménahbémú iwáájácúne téhdure úwáábohíjcyá iinéri núhnévetúme.

15 Árónáa íjcyámé tsaate tsíjtye ímí méénuhíjcyáneriyé iinómíutááváne íhnáhó úwáábohíjcyáme. Áánetu ihdyu tsíjtye úwáábohíjcyá ímiááné tehdújuco.

16-17 Ímí úwáábohíjcyámé oke iwájyúne íñe tééné déjúcotu cívéhóójari o íjcyane iwáájácúnellííhye. Áánetu tsíjtye úwáábohíjcyá illure oke éhnííñevu ityútávájtso íñe cívéhóójari o íjcyáábeke. Tsá ditye ímíá uwáábó méénuhíjcyatúme.

18 ¿Aanéhaca idyé muhdú o méénúiyónejívari? Árónáa eene ímytuné iíjtsámeíne ímiájájú Críjtodítýú íjcyane ditye úwááboróné tsúúca míamúnaa lléébúcunuhíjcyánellii ó imíjyuhiíjcyáhi.

19 Áhdure ó imíjyuhiíjcyá iñne panéváré ímítyunéhji oke pátyehíjcyaróné tsáiimiyé óoma níjkévaíñé o wáajácúnema. Ehdu óoma tene níjkévaíñé ó waajácú ámuha táhallúvú piáábó metáúmeíhíjcyánellii Jetsocríjtó oke piááboíñé Íapíúchoj tééveri.

20 Aabe ihdyu ó imíllehíjcyá tsáneetu o núcójpivétsámeítyuróné iiná táhallúrí íjcyatuube panévaríyé Jetsocríjtoke o böhówátsohíjcyá dibye iítsútuube íjcyane pajiyuva o böhówátsohíjcyádu. Áábeke tééné hallútú oke ditye dsíjivétsóhajchíí óvi ó dsíjivéhi.

21 Muurá iñne o böhíibe dííbyeke o úraavyéné o imillédúré idyé ó imillé o dsíjivéné tsáiimiyéjuco awáá dííbyema o íjcyaki.

22 Árónáa ihdyu ó imilléhíi o íjcyane éhniíñevu dííbyedítýú íjcyáné uwááboju tsíjtyeke o úwááboki. Ahdícyane tsá o wáajácutú muhdú o íjcyáiné.

23 Muurá iítsútú óhdivu teene muhdú o íjcyáiyóne. Tsánejcútú ímí tehdújúcooro teene illuréjuco o dsíjivéné tsáiimiyéjuco Críjtoma o íjcyaki.

24 Árónáa idyé ímí óhdivu teene ói o íjcyane éhniíñevu ámúhakye o piááboki.

25 Aane tsúúca ó waajácú ói o íjcyáiné ámúhakye o piáábo ámuha ímíñeúvú Críjtoke mecáhcújtsóneri meímíjyuúkí.

26 Ehdu muurá ámúhakye éhniíñevu ó imíjyuúvétsoo tsiiñe ámúha éllevu o péijyu dííbyere Jetsocríjtó oke piáábóneri tééné hallúvú ámuha maávyéjújtsó dííbyeke.

27 Ahdícyane ihdyu ámúhakye o néé ámuha tsáiimiyé meíjcyá muhdú dííbyé uwááboju meke úwáábohíjcyádu. Áánellii ó imillé ámúha éllevu o péétúroobe o wáajacúné tsáiimiyé ámuha meíjcyáné uubálle. Árónáa idyé tsá ámúhama o íjcyánellihíyére ímiáámé ámuha meíjcyáityuróné. Ó imillé ámuha tsaméhjí ímíñeúvú tééné uwááboju mecáhcújtsóné ímí meíjcyane.

28 Aame tsá múu illityétú ámúhakye múnáátsohíjcyámedi. Muurá eene Críjtoéjté ámuha meíjcyámeke ehdu ditye dáríívehíjcyánetu méwaaajácú ditye wágooóveíñé. Áánetu tsúúca méwaaajácú Píívyéébé piáábori ámuha mepjájyeténe.

29 Aane tehdújúcooro ímí ámuha dííbyeke mecáhcújtsóné dííbyedívú mecátsípáávehíjcyáne. Árónáa íjcyáné téhdure tééné déjúcotu ámuha meícúbhárámeíñé.

30 Aane ihdyu óví ámuha máaabúcuhiíjcyá páneere ámúhakye pájtyenéhjí muhdújháa o áabúcuhiíjcyádu. Ááneriyéi muurá iñne ícyocápí o íjcyane ámuha méwaaajácúhi.

2

Muhdú Ávyéjuube Jetsocríjto íjcyane

1 Ahdícyane ímiááné oke ámuha meídaatsólléne mewájyúhajchíí óví oke ámuha éhniíñevu méímíjyuúvetsó ímí tsajíjtóré ámuha meíjtsámeímyé mewájyúcatsíñé mepiáábócatsílhíjcyáneri.

2 Óvíi Críjto ámúhakye wájyúneri ámuha meímíjyúuvémé pañe dííbyé Apíichó íjcyane ámúhakye tsápítsohíjcyáhajchíi ámuha oke méímíjyúuvetsó ímiáámérē meíjcyáneri.

3 Aame ihdu tsá múu tsaate tehdíívane méénúne ímíiyé idyé méénutú illure tééneri imítyákímyeíki. Tsáííbuwáré múu iíjcyáne píáábójcatsí panéjcvávú iávyejúulléjcatsíñema.

4 Tsá múu iiye tsáiymíyé iíjcyáiyóneri tsúúrámeítyúne. Téhdure múu tsúúrámeí muhdú tsíjtyeke iípiáábóiyóneri.

5 Múu iítsámeí muhdú Jetsocríjtó iítsámeídyu.

6 Muuráhhjáa Píívyéébere iíjcyároobe tsá ávyeta tehdú iñééiyóneri iíjyacunútúne.

7 Muuráhhjáa iíhtsútuube iíjcyároobe míamúnáajpídyú iitsíimávámeíñe ihdícyaabéduréjuco iíjcyane meke iípiááboki.

8 Aabée iíhtsútuuháñé llííñétuube iiná nééetuubéré idátsó iíhvéjtsámeííbyeké nucójpítsó wátyétyehcúmé páwachékuvé éhne múu átéréejpi imítyúúbeke méénudu.

9-11 Ehdúhhjáa méénuuube ‘tsíijyu’ nééetuubéré muhdú Píívyéébe dííbyeké néhdújuco. Áánélliihyéé dííbyeké Píívyéébe iávyéjuutésóóbeke meménú pármé ehnííñevüré dibye iíjcyaki, dííbyé umíwávú páhduube níjkyéjiri iíjcyámemá iínnujíri iíjcyame naavémuháñemáyé imíhmóúlbáne iávyéjújtsóóbeke iwaájácu imíááné avyéjuube dibye iíjcyane tééneri Méécááni Píívyéébeke iávyéjújtsoki.

Cahcújtsa múnnaa peetédu nééneé

12 Ahdícyane, ámuúha táníahbémuj, éhnee ámúhama o iíjcyabe ámúhakye o nééne ámuha melléébohíjcyádú idyé oke melléébó iñé tsíhyulle ámúhadítýú o iíjcyároobe ámúhakye o néhíjcyáne. Ááne muhdú Píívyéébe imillédú meíjcyá teenéjuco ámuha mepájtyetéiñe iíjcyáneri.

13 Muurá ihdu dííbyere ámúhakye ácuhíjcyá imíá iítsaméivu muhdú dibye imillédú ámuha meíjcyaki.

14 Aane ihdu méméénuhíjcyá iíjyevéllétumé úhbájcatsítyúmére.

15 Áíjyu ihdu ámuha Píívyéébeéjté meíjcyame imíá uwááboju úwáábooméré mepéhíjcyámé mébóhówaúcúnuú imítyúné míamúnáaj piinétú éhne múúne miiçcuru cùúvéttsihdu péeétcunúdu.

16 Ehdu ámuha meméénuhajchíi mítyane ámúhadí ó imíjyúúveé Críjto tsáácooca ópée dííbyemba bañuháñé o wákímyeíhíjcyátúneri.

17 Aane mítyane tééneri o imíjyúúnellii ámúhakye o néé téhdure ámuha meímíjyuúki. Áánéllii eene ámuha mecáhcújtsóné hallúvú ihdu ó dsíjíváeyá éhnííñevu imí ámuha mecáhcújtsó dííbyeké.

18 Aane ihdu metsu tsaméhjí meímíjyuúki.

Timotéoma Epaporodítomútsikye Páávoro úwáábovu wálloóne

19 Aane óvíi Ávyéjuube Jetsoo ímílléhajchíi Timotéoke ó wálloó ámúhakye dibye iúújeté muhdú ícyooca ámuha meíjcyane oke dibye úúballéváneri éhnííñevu o imíjyúúveki.

20 Muurá apáábyéré dííbyé iítsaméí táíjtsaméídyú néénéllii iíjyacunúúbé ámúhakye iípiáábóiyóneri.

21 Áánetu tsíjtyehjí iíjyacunúhíjcyá iiye imí iíjcyáiyóneri. Tsá ditye iíjyacunútú Jetsocríjtó imillédú iíjcyáiyóneri.

22 Áánetu muurá ámuha méwaajácú diibye ávyétá mityáné oke piáábohíjcyáné ímiáájú Críjtodítýu íjcyáné wákimyéityu éhne műu cááníkye íjcyadu.

23 Aane óvíi ífne ícyooca o íjcyane muhdú óóma péé o wállo dííbyeke ámúhakye dibye iúújetéki.

24 Árónáa ó ijtsúcunú tsáijyu műúne Píívyéébé piáábori lléváhréjuco oore ámúhakye o úújeténe.

25 Téhdure ó ijtsúcunú ménahbe Epaporodítóke ámúha éllevu o wállooíñé téhdure mítyane panévatúré oke piáábohíjcyáábeke éhnée ámuha oke mepiáábónema taéllevu mewállóóbeke.

26 Aabe téhdure mítyane imillé ámúhakye iájtyumíné dibyée chéméné uubállé ámuha méwáájacúné műhdurá dííbyeke ijtsámeíchónélliíhye.

27 Ímiáánée muurá dsíjivéróóbe. Árónáacáa ihdyu Píívyéébe dííbyema műhtsidi iiddáásóvéne böhütsó dííbyeke iñée muhdú ícyooca kímóhcó o íjcyánáa dibye dsíjivéné oke éhnííñevu ávyénéjcúyónélliíhye.

28 Áábeke ámúha éllevu ó wálloó ámuha meímíjyúvéné tujkéveri o állíjchu eene dííbyedi ámuha mekímóóvehíjcyáné műhdurá oke íjyáculuhíjcyánetu.

29 Áábeke ihdyu óvíi ámuha ímíjyuri méwaatsúcúpejtsó Ávyéjúúbeéjté meíjcyáméejpi ménahbe íjcyáábeke. Áhdure tsijtye dííbyedu néméhjike idyé műu wajyúhi.

30 Muuráhjáa ávyeta wájyúmeítyuubéré ámuháa oke mepiáábóiyóné Críjtó wákimyéí imyéénúneri illúhwu dsíjíveráhi.

3

Muhdú Críjtoéjté téhmémeíjyóné

1 Ámuúha táñahbémuj, tsáháturo muhdú tene óhdivu néetu tsiiñe biwáánéré ámúhakye o úwaabóné ámúhakye tene piááboíñélliíhye. Ahdícyane műu imíjyú Ávyéjúúbeéjté ámuha meíjcyame.

2 Aame ihdyu tsáma téiibuwá meíjcyaco oo hímyédú néeme ímityúmé íjcyame eene kíhdyahírótssámeítyúmé pájtyetéityúné úwáábohíjcyámeke.

3 Árónáa tsá téénetu Píívyéébeéjté meíjcyatúne. Muurá ihdyu dííbyé Apíichó meke tükévéjtsóné piáábori dibye imillé dííbyeke maávyéjútsohíjcyámé ímiááné dííbyeéjté meíjcyá Jetsocríjtóo mééma méénunéjuco. Áánéllii dííbyeke ímíjyuri méduuruvahíjcyáhi. Muurá tsá meere iiná meméénúneri mepjátyetétsámeíftyuróne.

4 Muurá tehdu tene nééca oore ó pájtyetétsámeíyáhi. Aaca muurá tsá műha óhdivu úújetéityuróne.

5 Muuráhjáa idyé oke waháró tsíimávátsihdyu íhyojoitsítú pápihchúúj coojívatu óhdivu kíhdyahírotsómé ijraéej tsíiménémúhaabe heeberéomuube o íjcyabe páñéétújeu műúhá ihjyúri o ihjyúváábedívu. Diityéejtétsí llihiyomútsi. Aabe muurá oo Bejamíi dohjiba műnáajpi. Áhdure paritséómuube oo muuháa jodíómú taúhbaju o úráávyehíjcyáabe.

6 Aabée ó ijyáculuhíjcyá Jetsooéjtéhacáa íjcyámeke o ícúbáhráiyóneri. Áábekée muurá tsá műha oke iiná nééityuró taúhbajúu néhdújuco o íjcyánélliíhye.

⁷ Ehdúu o dárii vémeihijcyanéhjí ó ijtsúcunúhijcyá íhtsutúné o méénuhíjcyáne. Árone ícyooca Críjtoéjpiyéjuco o íjcyánellii óhdivu atéréenéréjuco iinéubatú meke piáábóityúne.

⁸ Áhdurée panéváré tsíñehjí íjcyaróné dííbyé hallúhcuri ó íhvejtsó dibye páné ehníínevu íhtsútuube íjcyane o wáajácúnellíihye. Ehdúu muurá panéváré o imilléronéhjí ó íhvejtsó éhne műúne tsíeméné átéreene meihvejtsódú Táavyéjuube Jetsocríjtokeréjuco o iičuveki.

⁹ Ehdúu ó meenú tsáimiyéjuco dííbyema o íjcyaki. Tsáháa muurá Píívyéébe oke ímiáábedi díllóiþuró taúhbaju néhdu o íjcyáróobeke. Muurá ihdyu apááñéré Críjtoke o cáhcújtsónej tééveriyé oke dílloobe ímiáábedi. Aabe apáámyéré díibyeke cáhcújtsómeke pájtyetésoohi.

¹⁰ Áánéllii ó imillé Críjtoke o wáajacúné tsúúcajáa dsíjivéjúcóróóbeke Píívyéébe böhítsóné ihnáhó téhdure óoma iičyaki. Muuráhjáa dibye imillédújuco iičubáhrámeíñe dibye dsíjivéne. Ahdu idyé ó imillé o icubáhrámeíñe dibyeé dsíjivedú iičvane téhdure Píívyéébe imillédú o íjcyane o imillénellíihye.

¹¹ Áane éhne műú dsíjíveebe tsiiñe böhíibe íjcyadu o néébe ímiááberéjuco o íjcyaki.

Tsaímiyé meíjcyáiyóneri metsúúrámeíñe

¹² Árónáa idyé tsá ámúhakye o néetu panévatúré tsaímiyéjuco ímiáábé o íjcyane. Muurá ihdyu éhníínevu ó tsúúrámeihijcyá műhdutú ávyeta tsaímiyé Jetsocríjtó imillédú o íjcyáiyóneri. Tehdúu dííbyema o íjcy oke újcuúbe.

¹³⁻¹⁴ Ámuúha tañahbémuj, tsáhái muurá ávyeta ímiáábé o íjyatúne. Áánéllii ihdée műhdurá o íyahíjcyáné o íhvétsóné ícyooca ó tsúúrámeihijcyá muhdú dibye imillédú o íjcyáiyóneri botsii tééne áhdó o újcu iiče műhdumé ímí dííbyema íyahíjcyámeke tééne áhdollii níjkyejívú Píívyéébe piúvácooca.

¹⁵ Áánéllii íñe műhdumé tsúúca ímí Críjtoke ámuha mecáhcújtsómeke o néé ámúhakye ímí tene ibúúve íñe ámúhakye o néhíjcyáne. Áánetu tsásii tsíhduryure ámuha meíjtsúcunúhajchií óví Píívyéébe ámúhakye waajácutsó téénevu.

¹⁶ Áánéllii ámúhakye o néé ímíneuvú ámuha meíjtsámeíñe meúráávye muhdú tene íjcyane tsúúca ámuha mewáájacúdu.

¹⁷ Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, íñe muhdú o íjcyadu meíjcyá. Áhdure tsíjtye óhdityúu iwáájáne ímí úráávye híjcyámé íjcyadu meíjcyá.

¹⁸ Áánetu ámúhakye o néhíjcyádú íjcyáméi muurá mítyame Críjtóo páwachékevu dsíjivéneri mepjátyeténe uwááboju illure tsárllehíjcyáme. Aane íñe idátsó táábere tsiiñe ámúhakye ó úúballéhi.

¹⁹ Aame muurá ímityúné íyahíjcyámé tééné déjúcotu illure wágooóveéhi. Muurá Píívyéébeke ítsáávetumé muhdú tsaímiyé iiňújiri iimillédú iijcyáiyóneriyé tsúúrámeihijcyáhi. Ááneri illure mítyákímyeihíjcyámé műú núcöpívehíjcyánááca.

²⁰ Áánetu ihdyu mee níjkyejítérejuco meíjcyame íñe météhmehíjcyá Mepájtyetésoobe Jetsocríjtó meke újcúvááibyeke.

21 Aabe muurá íñe idátsó meícyahíjcyánej pi meke cápáyoácómé meíjcyáá díibyedréjuco dsíjivétyúnéji piháñema. Ehdu meke ímíbájchóibye panéváré ipíívyetédú íjcyáábe.

4

Múu imíjyúú paíjyuváre

1 Ámuúha, táñahbémú mítyane ámúhakye o wájyúmeke o ájtyumíiyónéri o ijyáculuhíjcyámej, ámúhadi ihdyu mítyane ó ímíjyuhíjcyá tawákmyéi áhdódú nééné ímí ámuha tawúwáábó mecáhcútsohíjcyánellíihye. Áameke ihdyu ámúhakye o néé tsáiimiyé ámuha meúráávye Máavyéjuube Jetsocríjtoke.

2 Téhdure Ebóodiamúpíke Tsíitikyémá o néé dityépi ímiáámúpíréjuco iíjcyá tsárlillécatsítymúpi. Tsá ehdu meíjcyáítyuró Jetsocríjtoéjté meíjcyame.

3 Aane ífie uke o néé tawákmyéitu oke u náhbénuhíjcyáabe diityépike u piááboki. Muurá mítyane oke téhdure piáábohíjcyamúpi ímiáájú Críjtó uwáábójutu. Téhdure Creméétema tsíjtye oke tééné wákimyéityu piáábohíjcyáhi. Áame mémeháñé tsúúca ijcyá müijyú medsíjivéjúcóióityúne böhí újcúimye mémeháñé cáatuváné waajacúháámitu.

4 Áánellii ámúhakye o néé ámuha paíjyuváre meímíjyu tsúúca ávyéjúúbeeéjte ámuha meíjcyame. Áánellii tsáma méimíjyu híjcyá.

5 Muurá piíhíjucóné tsíiñe Máavyéjuube tsááíñe. Áameke ihdyu óvíi ámúhakye paméváré waajácú ímiáámé ámuha meíjcyame pamévakéré mepiáábohíjcyámeke.

6 Aame ihdyu tsá múu ímityúné iítsámeítyú tsíeméné ámúhakye pájtyécoóca. Múu paíjyuváre Píívyéébeke úubállehíjcyá muhdú iíjcyane. Áhdure múu dííbyeké téhdútsohíjcyá panévá hallúvúre.

7 Ehdu ihdyu ámuha meíjcyácooca dííbyere Píívyéébe ámúhakye piááboó iínerí iítsámeíjyúcootúmé tsaímiyé ámuha meíjcyá muhdumé Críjtodívú ámuha mecátsípáávehíjcyáme. Ehdu meke Píívyéébe piáábonévú méíjtsaméí tsá úújetéityuróne.

Imiááneriyé meíjtsámeíñe

8 Ahdícyane méíjtsaméí ímiááneriyé muhdú tsíjtyema ámuha maávyejúúlléjcatsíñe tsaímiyé meíjcyáíyónéri ámuha téénetu mebóhówaúcunúmeke ímí Píívyéébe iítsúcunúki, ámuúha táñahbémuj. Ehdu múu nénéhjiriyé iítsámeíñe tsáhájcuo átéreénéhjiri iítsámeíjyúcootúne.

9 Áánellii ménútsohíjcyá ímíñneúvú ámúhakyée o úwáábohíjcyáné tehdú ámuha meíjcyaki. Muuráhjáa tsúúca ámuha mélleebó muhdú ámúhakye o néhíjcyanéhji. Áhdurée tsúúca ámuha máájtyumí muhdú ténehjí o méénuhíjcyáne. Ahdu méméénuco Píívyéébe ámúhama ijcyame ímí ámuha meíjcyaki.

Pirípó cahcújtso múuna Páávoróké píaabóné

10 Muurá ávyeta ó téhdujtsó Píívyéébeke íñe ícyooca tsíiñe ámuha oke mepiáábóneri mítyane o ímíjyúúvénema. Aabe tsá o nééetu íveekí ámuha oke meítsáávehíjcyatúne. Muurá ímiááné oke ámuha mepiáabóné meímíllerónáa tsá ámuha mepíívyetéhíjcyatúne.

¹¹ Árónáa idyé tsá ámuha oke maájcúne tájpí o íjcyáiyóné o ímílléné ehdu ámúhakye o néétune. Muurá óhdi íjcyane tsúúca téhdunéjuco.

¹² Aabe ó piivyété o íjcyane éhnévátúroóbe. Áhdure idyé ó piivyétéiyá o íjcyane ehnéva múnáajpi. Téhdure ó piivyété íbúwajíi iiná májchótúroobe o íjcyane óoma tene íjcyáocooca o ícyahíjcyadúre.

¹³ Aabe ó piivyété panéváré o táljane Jetsocríjtó oke píáábóne tsíjpari.

¹⁴ Áábeke ihdyu tehdújuco ámuha oke mepiáabóné iñe ídatsó mühdurá o íjcyáábedi ámuha meídáátsóvénema.

¹⁵ Aame ímiááné apáámyéré ámuha Pirípori íjcyáné cahcújtso múnnaa tsúúcajátújuco meítsámeíñé muhdú oke ámuha mepiáábóiñeri. Muuráhjáa éhne tujkénüré Críjtodítýú íjcyáné uwááboju ámúhakye o úwáábótsihdyu Matsedóóniá iññítitu tsiéllevúréjuco o péébeke apáámyéré ámuha oke mépiáabó Píívyéébé ihjyúvú ámúhakye o úwaabóné tsaimiyé ámúhakye búúuvénélliíhye.

¹⁶ Téhdurée Tetsaróonicári o íjcyáocooca ámuha taéllevu mewállohíjcyá oke mepiáabóné.

¹⁷ Árónáa idyé tsá ámuha oke maájcúiyóneri o íjyacunúnéllií ehdu ámuha meméénuhíjcyatúne. Muurá ihdyu ó imillé ehdu ámuha meméénúneri éhnííñevu tsalmiyé Píívyéébema meíjcyane.

¹⁸ Muurá ámuha oke maácuhíjcyanéhjí mítyanéjuco éhnée Epaporodítoma ámuha mewállónema. Aane ímí Píívyéébe ijetsúcunú éhne múúne ávyéta ímyé cúvááné pacúúcú meítsúcunúdu.

¹⁹ Áámeke ámúhakye ájcúiibye iiná ámúhadítýú píhtonévú íhtsutúné íavyéjú íjcyaaabe Jetsocríjtoéjté ámuha meíjcyánélliíhye.

²⁰ Aane ihdyu óvíi dííbyeke méduurúvahíjcyá paíjyuváré múijyú níjkéváityúne. Ehdu teéne.

Páávoro pítyajcóné

²¹ Ahdícyane Jetsocríjtó uráávye múnnaa elle íjcyámeke méuubállé mítyane diityéké muha íílle meíjcyame medúúrvaváne.

²² Áhdure ávyéjuube Tséétsá únlú múnnaa ámúhakye duurúváhi.

²³ Aane óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhakye píaabóhi. Áyu tehdújuco.

COROTSÉÉTSE

Coróótsari íjcyáme éllevu Páávoro cáátúnuháámi

Duurúvaju

1 Oo Páávoro Jetsocríjtodítýu ímíáájú pajtyéteju íjcyáné uwááboobe Píívyééberée ihdyu oke ityújkévéellédú íjcyabe tééné wákimyéivu pícyoóbe.

2 Aabe íñe íhyaami o cáátúnuháámi muhtsi ménahbe Timotéoma méwallóó ámuha elle Coróótsari meíjcyame Críjtoke meúraavyémé múuhá nahbému éllevu. Áameke óvíi Méécáani Píívyéébe ámúhakye píaabó ibúwajíi ámuha meíjcyaki.

Cahcújtsu múnáá hallúvú piáábó Páávoro táúmeíñé

3 Paíjyuváré Píívyéébe Jetsocríjtój Caaníkyé muhtsi météhdútsohíjcyá ámúhá hallúvú dííbyema muhtsi meíjyúvacoóca.

4 Muuráhjáa mühtsikye úúballémé ímí Jetsocríjtoke ámuha mecáhcujtsónéllii tsáímíyé mewájyúcatsíhíjcyáné pámeemáyé Píívyéébeéjté íjcyámema. Áánéllii muhtsi météhdútsohíjcyá dííbyeke.

5 Ehduvá ímí ámuha meícyahíjcyá iiné imíjyaú meíjcyaiñé Píívyéébe mewáábyuta níjkyejívú méenune ámuha mewáájácúnema. Muuréváhjáa Jetsocríjtodítýu pajtyéteju íjcyáné uwááboju ámuha melléébótsihdyújuco teene ámuha meítsohíjcyáne.

6 Ááné uwááboju muurá tsúúca tsújaavé pahúllevávú iinújiri. Aane mítyame icyáhcújtsóne ímí úráávyehíjcyá éhnée ámuha tujkénú meíjcyadu. Muuráhjáa Píívyéébe mítyane meke wájyune ámuha mewáájácúne ímí mécáhcujtsóhi.

7 Téénevúu muurá Epáápara muhtsi wájyú menéébe ímichi ámúhakye úwaabóhi. Aabe ímí Críjtoke úráávyeebe mühtsikye píáábohíjcyá ámuha mühtsikye mepiáábóiyóne.

8 Aabée müúhakye úúballé ímí ámuha mewájyúcatsíñé.

9 Áánée muha mewáájácútsihdyu paíjyuváré ámúhakye ímíñeúvú iwáájácútsó iijtsaméivu.

10 Áhduréé idyé muha métáúmeíhíjcyá ámúhakye dibye iájcu dííbyé icyánéjcú ámuha meíjtsóiñé waajácvu ímí dííbyeke ámuha mewáájácúne muhdú dibye ímillédú meíjcyámedítýu ímíáneréjuco ibóhówaúcunúki.

11 Ehdu nééné piáábó muha métáúmeíhíjcyá ámúhá hallúvú Píívyéébeke dibye iihnáhoori ámúhakye tsípajtsómé panévá imítyuháñé ámuha maáábúcuhíjcyaki.

12 Aame dibye ámúhakye ímíbájchóné hallúvú ímíjyuri ámuha dííbyeke metéhdújtsoki.

13 Muuráhjáa dííbyere Píívyéébe meke ijchívyetsó Naavéné hójtsípañétú éhne müu cíúvétihyi íjcyadu meícyahíjcyámeke. Áánemáa meke pícyoobe mítyane iwájyuube lílí avyéjuvúréjuco.

14 Dibyée muurá dsíjivénej tééveri mééma ímíbájchoobe méimítyuháñé méhdi iídáátsovénema.

Jetsocríjtó dsíjivénej tééveri ímí Píívyéébema meíjcyane

15 Muuráhjáa Píívyéébeke maájtyúmítuube Ílli Jetsocríjtoj tééveri méhdivu böhówaavé páñé piivyeébéré íjcaâbe.

16 Diibyéhjáa muurá Jetsocríjtoj tééveri ípívyéjtsoobe páneere mûhdúné tsieméné ííñújiri íjcyánéhjima íévéhówari íjcyanéhjí maájtyumínee, maájtyúmitúnee, íjcyane. Téhduréhjáa ípívyéjtsoobe níjkyéji mûnáama naavémuke pâmeere íavyéjuitéma. Ehdúhjáa panéváré ípívyéjtsoobe Íllij tééveri ténhéhjiri dibye íavyéjútsameíki.

17 Aabéhjáa ihduy Críjto ícyahíjcyá tsúúcajátújuco ííjcyadúré iiñéubárélikyé íjcyátúné ihdéjuco. Áabe tájpí muurá íñe páneere mûhdúné tsieméné íjcyane íjcyáhi.

18 Aabe muurá dííbyé cahcújtsa mûnaa meíjcyámé túkevétsoobe íñe méhníwau meke tükévétsohíjcyádú néébeé. Muuráhjáa dsjíveebe tsiiñe bohíi téhdure medsíjívémé mebóhíiñé tújkénuúbe. Áabekée Píívyéébe picyóó páné avyéjuubéré dibye íjcyaki.

19 Ehdúu Píívyéébe imíllé ibóhówájtsameíñé Críjtoj tééveri.

20 Muuráhjáa pâwachékevu ítyujpácyó waagooobe páneere íñe mûhdúné tsieméné ííñújiri íjcyánema íévéhówari íjcyanéhjí iiñíbáávyeki, téhdure tsaímíyé míamúnaa Píívyéébema íjcyaki. Aanée Píívyéébe ímí ijtscunúhi.

21 Muuráhjáa ihde ámuha Píívyéébeke mémúnáatsohíjcyá ímityúné ámuha meméénuhíjcyánélliíhye. Árómeke tsúúca ámúhakye iiñíbájchómeke újcuube tsaímíyéjuco ámuha dííbyema meíjcyá Críjto míamúnáájpidívú iiípívyéévéne dsjíjívénej tééveri.

22 Ehdúu méénuube iiñé imityú máhallúrí íjcyájúcootúmé tsaímíyéjuco menéémeke iújcuki.

23 Áánéllii ámúhakye o néé iiñevú tâhjátsameítyúmé tsaímíyé ámuha meúráávye muhdú mepájtyetéíñé uwááboju tsúúca ámuha mewáájacúne. Ááné uwááboju muurá íñe üwááboobéré o péhíjcyáné tsúúca ííñújiri pahúllevávú tsújaavéhi.

Cahcújtsa múnáá piáábooobe Páávoró

24 Áánéllii ó imiyúú ámúhakye o piáábóné wákmyéí o mééñunerí o ícúbáhrámeíyoóbe. Ehdúu muurá Críjto mewájyuri ícúbáhrámeídyújuco o ícúbáhrámeíhíjcyáne.

25 Muuráhjáa Píívyéébe oke níwaavénéjuco íñe cahcújtsa múnáake o piáábohíjcyáne. Aabe ámúhakye ó üwáábohíjcyá tene íjcyadújuco.

26 Muuráhjáa tsúúcajátújuco dibye pityájcámeíñé tsá mûha wáájácuhíjcyatúne. Méihdé mûnááuuvúhjáa íjcyarómé tsá wáájácutú teéne. Áánevu íñe ícyooca tsúúca meke waajácútsoobe ihñéjté meíjcyámeke.

27 Aane Críjto mééma íjcyánerí tsúúca méwaa jácú tsaimíyé Píívyéébemé avyéjuri meíjcyáíñé. Eene muurá wáájácratúné íjcyanévú imíllleebe téhdure ámúhakye iwáájácutsóné jodíomú ámuha meíjcyátúróméke.

28 Aane íñe muha méuwáábohíjcyá pámeekéré panévatúré tükévéjtsoméré ditye Críjtoj tééveri éhniíñevu iwáájácúne imiááméré Píívyéébema íjcyaki.

29 Áánéllii muurá íñe ávyétá ihnáhó ó üwáábohíjcyá ícúbáhrámeíbyéré Críjto oke piáábóneri.

2

1 Aane ó imíllé ámuha Raoditséá cóómi múnaa tsijtye oke wáajácútúrómemá mewáájacúné ávyétá ihnáhó ámúhá hallúvú piáábó o táúmeihjcyáné Píívyéébeke ímíñeuvú ámuha Críjtoke meúráávyeki.

2 Aabe ó imíllé ámuha tsaímýé mewájyújcatsíñe ímíñeuvú mewáájacúné muhdújháá Píívyéébe mééma Críjto tééveri wáajácúratúné méénuhjcyáne.

3 Dííbyedi ihduu páneere ímiá tujkéveju ijcyáhi.

4 Ehdu iñe ámúhakye ó téibúwátsohjcyá tsaate ámúhakye iállíñeri imújtásotuki.

5 Muurá tsá ámúhama elle o ijcyáturóne. Árónáa ámúhama ó ijcyá táíjtsaméiyi. Áánéllii ó imíjyúú ímí ámuha Críjtoke mecáhcujtsómé tsaímýé meíjcyáneri.

6 Aame muhdújháá ámuha tujkénú dííbyeke mecáhcújtsóijyu meíjcyadu tsahdúré ímíñeuvú meíjcyá dííbyema.

7 Ahdícyane ímíñeuvú mecáhcújtsóóbedívú meíhvéjtsámeíñe paíjyuváré Píívyéébeke météhdútsohjcyá muhdúlháá ámúhakye o úwaabódu.

Críjtoke cáhcujtsómé tsíhdyuréjuo ijcyane

8 Téibúwá tsáma meíjcyaco tsaate iíjtsaméityúré iújcúné uwáábori ámúhakye imújtásotuki. Muurá míamúnáá iíjtsaméityúré tsáane méénuhjcyáme. Tsá Críjtodítúy tsáané iíjtsaméiyi ditye úwáábohjcyatúne.

9 Muurá muhdú Píívyéébe ijcyane méwaajácú Críjto míamúnáájpidívúu ípívyééveébej tééveri.

10 Aabe muurá pámeere níjkyéji múnaa naavémuu, ijcyámé éhníñevu iíhtsuutúube. Áánéllii dííbyema meíjcyámema téhdure ijcyáabe Píívyéébe.

11 Aabe tsúúca ámúhakye ijchívyetsó ímityúnetu Críjto ámúhama ijcyánéllíhye. Tsá idyé mekihdyahírótssámeíñeri meímíbáávyetúne. Muurá ihduu Críjto tééveriyé meke ímíbájchoóbe.

12 Muuráhjáá metsójtsósámeíñeri ménaavénú dsíjivéébekée ditye cúúune. Ááneríi méúújetsó iíhdée múhdurá meícyahíjcyáné tsúúca meíhvjejtssóne. Aame ícyooca tsíhdyuréjuo mee Píívyéébée iíhnáhoori böhíitsósóbeke mecáhcújtsónema.

13 Muuráhjáá éíjyu ámuha éhne múu dsíjivemédú meícyahíjcyá ámuha ímityúné meícyahíjcyáné meíhvjejtssótúnéllíhye. Árónáa ícyooca tsúúca Píívyéébe ámúhakye ímíjpyetétsó téénetu Críjto tééveri ámúhadí iídáátsóvénema.

14 Muuráhjáá dííbyé taúhbaju néhdu meíjcyátúné déjúcotu méhdi ícúbáhráíyoóbe. Áronáacáa mééma ímíbájchoobe Ílli Críjtoke ditye páwachékevu wátyétyéhcubee dsíjivénej tééveri. Ehdúu mééma ímíbájchoobe mewágooóváyónetu meke ipájtyetétsoki.

15 Muuráhjáá páwachékevu ditye wátyétyéhcubee Críjto iidsíjivéneri tsúúca tahjá Naavéneke ihyákíumájuco. Áánetu méwaajácú tsúúca ditye tahjátsámeíñe.

Níjkyéjíeneri metsúúráméíñe

16 Ahdícyane méíicúvedí tsaate ámuha memáchohíjcyánéhjitu íhjyúváneri. Ahdure méíicúvedí eene béébe nuhba ijchívyécooca ditye wáñehjívatéhíjcyáneri

ámuha meíicúvétúneri ditye ámúhadi íhjyúvahíjcyáneri. Áhdure méíicúvedí kékcoojí Píívyéébeke idyúúrúvahíjcyáneri ditye íhjyúvahíjcyáneri.

¹⁷ Éhduhíjíkyée muurá meméénúneri Píívyéébeke méúráávyeöhíjcyáhi. Ááneríhjyáá ménáavénuhíjcyá Críjtoke dibye méhdivu bóhówáávétúné hajchóta. Áróónáá Ícyooca tsáhájuco tehdú meméénújúcootú tsúúca dibye mééma íjcyánellílhye.

¹⁸ Ahdícyane tsáma máállítsámeídí eene níkyéji múnáakévá ámuha medúúrúvátúhajchíí ámuha mewágóóóveíñé tsaate ímiááneúvúdú úwáábohíjcyámedívu. Muurá iwáájácutúnéré bañuháñé méénuhíjcyámé naavéváá diityédívú bóhówáávéné pañe iájtyumíne. Ehdu imyéenúne pánehjídú ícyahíjcyámé idáátsóméhjiúvu. Áróónáá mítyákímyeöhíjcyámé iiye iíjtsámeíñé imyéenúneri.

¹⁹ Ááne diibyéjuco Críjto ítyúkevéjtsoobe íjcyáiyóóbedi tsá ditye iícúvehíjcyatúne. Muurá díibye tájpíyé méijcyá díibyeéjté meícyame. Aame méúráávyeöhíjcyá Píívyéébeke muhdú dibye imillédú díibye piááboriye.

²⁰ Muuráhjáá mewájyuri dibye dsíjivéné ámuha mecáhcújtsóneri tsúúca métahjá míamúnáá iítsaméí álliúré íjcyane. Aame ámuha ténejcu mewájacújúcótúnélíi méijcyá ténejcútú éhne múu dsíjivemédu. Áróónáá Ɂíveekí Píívyéébeke wáájácutúmé íjcyadu ámuha iíjenévú métáhjátsámeöhíjcyáhi?

²¹ Ɂíveekí majchóháñetu ámuha mébóícyúcatsíhíjcyáhi? Óvíjyacóóné ehdu ámuha meíllívyéébócatsíhíjcyáne.

²² Muurá ténéhjitu ámuha mebóícyúcatsíhíjcyaróné iíjcyá memájchoki. Muurá míamúnáá iítsaméityúré tsááne ámúhakye úwáábohíjcyáme.

²³ Aane pánehjídú meke báñuhíjcyá ímiááné ímí Píívyéébeke ditye úráávyeúvúdu. Muurá itsúcunúhíjcyámé iícúbáhrámeíñé idáátsóméhjiúvú iíjcyáneri tehdújuco Píívyéébeke iávyéjútsohíjcyáne. Áróónáá tsá diityéké tene piáábotú ditye iímibáávyeki.

3

¹ Ahdícyane Críjtóo dsíjiveebi tsiiñe böhíinej tééveri ímityúmé ámuha meícyahíjcyánetu tsúúca meíjchivyémé métsúúraméí níkyéjíene íjcyáneri díibyeke ámuha meíicuvémé díibyema Cááni úniúvú maávyéjuutéki.

² Áánéllíi tééneríyé métsúúraméí. Óvíjyacóóné iíñújíene.

³ Tsúúca muurá ámuha Críjtoke mecáhcujtsómé Píívyéébeéjtéréjuco meícyame ténejcúrí meíicuvéjúcótúnélíi ámuha ténejcútú méijcyá dsíjivemédu.

⁴ Aabe muurá tsiiñe tsáácooca díibyema tsáimiyé méijcyáá iávyéjuri.

Tsihdyúréjuco meíjcyane

⁵ Ahdícyane illuréjuco méihvédtsó páneere ímityúné ámuha meméénuhíjcyáne. Óvíjyacóóné ihdícyáméhjima ámuha medómáccatsíhíjcyáne. Áhdure tsínehjí ámúhakye tútavájtsóiyónéri ámuha meúmúúpívyeöhíjcyanéhjí illuréjuco méihvédtsó. Áhdure mítyane ámuha meéhnéváiýónéri meítsámeöhíjcyáné

méihvjtso. Muurá njcyotájteke medúúruváné ímityúné íjcyáné tujkévéenéré teéne.

6 Ehdu nénehji lléébotúmé méenuhíjcyámedi ihnáhooíñé Pívyéébe ícúbahráne.

7 Tehdúu muurá nénehji téhdure ámuha méméenuhíjcyáhi.

8 Árone illuréjuco méihvjtso ámuha mecááyóbahíjcyáne, ímityúné ámuha medáávécatsíhíjcyáne, néhní ámuha menéáyócatsíhíjcyáne, núcójpítso nénehji ámuha meíhjyúvahíjcyáne. Énehji panéváré illuréjuco méihvjtso.

9 Ténéhjitu tsúúca ámuha tsíñeçcúriyéjuco meíjcyame tsáhájuco műu álliuúnujcatsítyúne.

10 Métsúúraméí éhnííñevu ámuha meímjpyetéiyóneri ímíñeúvú ámuha Pívyéébeke mewáájácu díibyedu ímiáámeréjuco ámuha meíjcyaki. Muurá ímiááné tsúúca ámuha tsíhdyuréjuco.

11 Tsá díibyeéjté meíjcatú jodíomú meíjcyanéllihiye. Muurá ihdyu paméváré díibyeéjté ijcyá jodíomú ijcyáturómé kíhdyahírótssámeíturóme, tsííñne iñújíne műnaa íjcyaróme, iñnéubárá wáajácúturóme, tsaaté úníu műnaa íjcyaróme, tsaatéubamáyé wákímyeíturóme. Muurá pámeere Críjtoke mecáhcujtsómé tsahdúré díibyeéjté meíjcyáhi.

12 Muuráhjää Pívyéébare ámúhakye ujcú mítyane ámúhakye iwájyúnélli díibyeéjté ámuha meíjcyaki. Aame műu ímiánejcúvú iñtsaméí icyápáyóóvéne wajyújcatsíhi, piáábójcatsíhi, idáátsóméhjíiuvú ijcyáhi, ímiááméré pamévamáyé ijcyáhi, ámuha meícúbáhrámeiónéhjí aabúcúhi.

13 Ááne műu tsájyu műhdurá ámúhama pájtyéronéhjí ímíbáchójcatsí iñdaatsolléjcatsíñé Críjto měhdí iñdáátsóvéne meke ímíbajchódu.

14 Áhdure műu éhnííñevu wajyújcatsí tsaímíyé ámuha meíjcyá iñnevú tähjátsámeítýume.

15 Áámeke ihdyu óvíi ámúhakye Pívyééberéjuco túkévejtsóne. Muurá ímílléebe Críjtoj tééveri ámúhakye ipiaabóné ímí tsame meíjcyaki.

16 Ááné hallúvú műu díibyeke ityéhdújtsóne ímíjyuuri duurúvahíjcyá ámúhá iñbuúnetu íjchívyéne májtsiyi. Aame ihdyu wajácúnejcútsi meíjcyáne méuwáábohíjcyá Críjto uwááboju ámúhá pañe íjcyane tsápítsójcatsímyére.

17 Panéváré műu iñá imyéénunee, iñhjyuvánee, íjcyane méenuhíjcyá muhdú ímiááné Ávyéjuube Jetsooéjté meíjcyame meméénúiyódú tééné hallúvú Méecááni Pívyéébeke díibyej tééveri téhdújtsomére.

Muhdú cahcújtsó műnaa íjcyane

18 Ámuúha walléémuj, tsúúca Ávyéjuube Críjto uráávyé műnaa ámuha meíjcyame műu avyéjuullé ámúhá tajimuke.

19 Áhdure idyé ámuha wajpíímü műu wajyú ámúhá taabámuke. Tsá műu ímityúné dáríívécatsítyúne.

20 Áhdure tsíime mécahcújtsó ámúháj caanímuke. Ehdu muurá ámuha meíjcyane Pívyéébe imilléhi.

21 Áhdure ámuha cáánimu tsá műu ámúháj tsíimeke úmécójtsotú ditye ityútáváávétuki.

22 Téhdure idyé tsáné avyéjújtémá wákímyeímyé múu cáhcujtsó diityéke. Tsá múu ditye iittérokýé tsaímíyé wákímyeítyúne. Múu Pívyéébeke iávyejúulléne tsaímíyé wákímyeíhi.

23 Áhdure panéváré iiná ámúhá wákímyéí íjcyane múu meenú ímíñeúvú óvéheetúmé díbyeke ámuha meíicuvénéjuco.

24 Muurá tsúúca ámuha méwaajácú Máavyéjuube Jetsocríjtoke meíicuvéne áhdó díbye meke újcuíñé íavyéjuvu tsaímíyéjuco díbyema meíjcyaki.

25 Áánetu ímityúné íjcyámeke téhdure ájcúibye tééne áhdovu. Muurá Pívyéébe meke pámeekéré tsahdúré wájyúroobe áhdoó muhdú meícyahíjcyádújuco.

4

1 Aabe níjkyéjiri íjcyabe Máavyéjuube meke iitehíjcyá muhdú meíjcyane. Áánéllii múu ávyéjuje íjcyame ímíñeúvú íwákímyéí múnáake picyóó icubáhratúme.

2 Ahdícyane múu téibúwá iíjcyáne paíjyuváré Pívyéébeke piáábó táumeíhíjcyá óochévetúmé panévá hallúvú téhdújtsomére.

3 Téhdure múúhá hallúvú métáuméí díbye múúhakye piáábónej péévé múúhakye múha iiná néétume éhníñevu míamúnáake muha meúwáábo Críjtóo mééma pajtéteju méénune. Teene o úwáábohíjcyáné hallútú muurá iñé ícyooca oo cívéhoojari.

4 Áánéllii ámúhakye o néé táhallúvú piáábó ámuha Pívyéébeke metáúmeí díbye oke ipiáábo míamúnáake téénevu o wájájáctsoki.

5 Téhdure ámúhakye o néé panévatúré ímiááméré ámuha meíjcyáne cahcújtsó múnaa íjcyátúmeke tééjuvu mewájájáctsoki.

6 Aame ihdyu múu ímíñeúvú ihjyúvahíjcyá tsaate ámúhakye díllócooca tsaímíyé diityéké ámuha meúúbálleki.

Páávoro pítyajcóné

7 Ahdícyane óvíi ménahbe Tííkico ámúhakye táubállé meenú díbyema muhtsi Ávyéjuube Jetsocríjtó wákímyéí meméénuhíjcyáabe. Diibye muurá oke tsaímíyé tééne wákímyéitu piáábohíjcyáhi.

8 Áábeke ámúha éllevu ó wallóó ámúhakye tsápítsoobéré iúubálle muhdú iílle muha meíjcyane.

9 Áábema téhdure tsaapi ménahbe ímiáábé íjcyabe Onéétsimo péé ámúhadítýúu tsáábee. Aamútsí óvíi ámúhakye úúballé páneere muhdú iílle íjcyane.

10 Áánetu iñé díbyema muhtsi cívéhoojari meíjcyabe Arijtáácó ámúhakye dúúruváné ámúhakye ó úúballéhi. Áhdure Benabéé nahbe Máácó uubállé ámuha wájácu menéébe ámúhakye duurúváhi. Aabe ámúhakye áahívetéhajchíí ímíñeúvú méwaatsúcuco.

11 Téhdure idyé Jetsoo díbyere 'Jójtoó' némeííbyé ámúhakye duurúváhi. Éhdume tamúnaa jodíómudítýú cahcújtsó múnaa íjcyame oke piáábohíjcyá Pívyéébé avyéjú wákímyéí o méénúnetu. Aame oke mítyane tsápítsohíjcyáhi.

12 Téhdure ámúhadítýúu tsáábe Epáápara Críjtó wákímyéí méénuhíjcyabe ámúhakye duurúváhi. Téhdure ámúhá hallúvú mítyane piáábó Pívyéébeke táumeíhíjcyabe ámuha tsaímíyé díbyeke meúráávye muhdú díbye imillédu.

13 Aane ímiááné ó waajácú ámúhá hallúvú mítyane piáábó dibye táúmeíhíjcyáne. Téhdure Raoditséá cójomiyi íjcyámema Hieráaporíyí íjcyámé hallúvú táúmeíhíjcyáabe.

14 Téhdure wájyú menéébe taabóóbé Róócáma Déémámutsi ámúhakye duuruváhi.

15 Áhdure táicyánéjcutu Raoditséari íjcyame ménahbémuke o dúúruváné méuuubálle. Áhdure Níhpáke pámeere díibye jávú dóbéevehíjcyáné cahcújtso múnáama o dúúruváné méuuubálle.

16 Aane íhyaami ámúha éllevu o wálloháamí ámuha meeévéné boone méwáollooco diitye Raoditséari íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu téhdure ditye iééveki. Áhdure téhullétú ámúha éllevu ditye wálloháamí ímíñeúvú meeéveco.

17 Áánetu Aklípoke mene dibye ímíñeúvú iníjkéva Píívyéébée díibyeke pícyóóné wákemyéi.

18 Ehdu íñe ámúhakye pámeekéré o dúúruváné ó caatúnú páñetu oóre. Áábeke ihdyu oke máábájíívedí íñe cúvéhóójari o íjcyáábeke. Ahdícyane óvíí Píívyéébe ámúhakye piaabóhi. Áyu tehdújuco.

1 TETSARONITSÉÉTSE

Tujkénú Tetsaróónicári íjcyáme éllevu Páávoro cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Ámuúha Tetsaróónicá múnaa múúhá nahbémuj, íhyaami íñe muha mécaatúnú ámuúha éllevu oo Páávoro, Tsibáánoo, Timotéeo, Íjcyame elle ámuha meíjcyame tsaímíyé Máávyéjuube Jetsocrítomútsikye Méécááni Píívyéébema meúráávyeöhíjcyáme éllevu. Aamútsí ihdu óvíi ámúhakye píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Tetsaróónicá múnaa cáhcujtsóne

² Ímí ámuha Píívyéébeke meúráávyeöhíjcyánellii paíjyuváré muha dííbyeke météhdútsohíjcyáhi.

³ Áhdure muha méítsáávehíjcyá Jetsóoke ámuha mewájyúne mecáhcujtsómé tsaímíyé dííbyé wákimyéí ámuha meméénume meítsohíjcyáné tsiiñe dibye tsááíñe. Áané hallúvú muha téhdure Píívyéébeke météhdútsohíjcyáhi.

⁴ Muurá muha méwaajácú ámúhakyeée táñahbémuke iwájyúnellii dibye újcune.

⁵ Muuráhjáa ámúhakye muha pajtyété tsúúca mééma íjcyáné uwááboju meúwáábocooca tsá pevénéré meúwáábohíjcyatúne. Muuráhjáa ihdu Píívyéébé Apííchó múúhakye píáábóneri panéváré méénúráityúronéhjí muha méméénuhíjcyá ímíáánéjuco íjcyane muha meúwáábohíjcyánelliíhye. Aane muurá ámuha méwaajácú muhdújháa ámúhama muha meíjcyame ámúhakye mepiáábohíjcyáne.

⁶ Muuráhjáa Píívyéébé Apííchóré ámúhakye ímíjyuuvu ájcume tsaímíyé ámuha mécáhcujtsó dííbyé uwááboju ámúhakye muha meúwaabóne. Aame muurá eene muhdú muha dííbyeke meúráávyeöhíjcyádújuco ámuha meúráávyeöhíjcyáné ámuha meícúbáhrámeiyóné pañe.

⁷ Ehdu neéróné pañe ámuha dííbyeke tsaímíyé meúráávyeöhíjcyámedítyú muurá Matsedóóniámá Acááyá iñújíícu cahcújtso múnaa ámúhadítyú iñváne tehdú úráávyeöhíjcyáhi.

⁸ Áané uwáábojúu muurá ámúhadítyú tsújaavéné tsá apáámyéré tééné iñújíícu múnaa wáájácutúne. Muuráhjáa tsúúca pahúllevá munaáré waajácúhi. Téhdurée waajácumé ámuha ímí Píívyéébeke mecáhcujtsóne. Áanéllii tsáhájuko muha muucá teene meúúballéíturóne.

⁹⁻¹⁰ Muurá téhdure múúhakye úúbállehíjcyámé éhnée ámúhakye muha maááhívégemeke tsaímíyé ámuha mewáátsúcúpejtsóne. Áhdure múúhakye úúbállehíjcyámé níjcyotájtekérée ámuha mecáánívahíjcyámé ícyooca botsíi ímíáábé Píívyéébekéréjuko ámuha mecááníváábeke meíícvémé metéhmehíjcyáné muijyú tsiiñe Illi tsááíñe éhnée dsíjivéébeke dibye böhíítsóóbe. Diibyée muurá tsúúca meke pájtyetétsó méimítyú hallútú meícúbáhrámeiyónetu.

2

Tetsaróonicárí Páávoro úwaabóne

1 Aane muurá ámuha táñahbémú méwaajácú bañúháñée ámúhakye muha maáhivéjetúne.

2 Muuráhjáa Pirípovu múúhakye ditye ícúbáhráróné pañe iinérí illityétumé ámúhakye muha méuwááboté Píívyéébedívú muha mecaatsípáávénema. Áamedíi múúhadi tsaate úuhívateróné pañe ámúhakye muha meúwaabóné muurá ámuha mécáhcjutsóhi.

3 Tsáháa ímityúné ámúhadítyú muha meíjtsámeíñé illure ámúhakye muha maállityúne.

4 Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe pámé íjtsaméiyé wájácú néébe múúhakye ityújkevééllémekéjuco níwáávéné uwááboju íñé muha méuwáábohíjcyá ámúhakye dibye ímillédújuco. Tsá muha meuwáábohíjcyatú míamúnaa múúhakye ímí iijtsúcunúki.

5 Aane wájácú ámuha menééne tsáháa múúhakye ámuha maáhdórokíyé tsáimiyé ámúhakye muha meuwáábohíjcyatúne. Aane Píívyéébe waajácúhi.

6 Áhdurée tsá muha meíjyacunútú míamúnaa múúhakye mítyájtsóiyóneri. Muuráhjáa ihdyu ímiááné múúhakye ámuha mémítájtsóiyá Críjtorée múúhakye uwáábojtédívú pícyóómeke. Árónáacáa tsá muha meíjyacunútú tééneri.

7-8 Muuráhjáa ihdyu ámúhakyére muha tsáimiyé mépiáábohíjcyá éhne múúne tsiijméké tsiiju téhmedu ámúhakye muha mewájyúnema. Aamée ámúhakye muha méuwáábohíjcyá ímiáájú ápichó nénehjí múúhakye pátyehíjcyáróné pañe.

9 Aane cáhawáá méitsásávé muhdúlhjáa ámúhakye muha meuwáábo ámúhaj piine muha meíjcyame mewákímyeihíjcyáné pécohajchótá cójihajchótá tééne tájpí muha meíjcyaki. Tsáháa iinérí ámúhakye muha meíjyévtsohíjcyatúne.

10 Áhdure muurá ámuha méwaajácú tsáimiyée ámúhama muha meícyahíjcyánéllii iinetú muha menéétsámeítyúne. Aane téhdure Píívyéébe waajácúhi.

11 Áhdure ámuha méwaajácú ámúhakyée muha meúwaabómé mecaánájánuhíjcyáné éhne múúne tsiijméké cááni ménudu.

12 Muuráhjáa ámúhakye muha ménehíjcyá Píívyéébema ímíñéuvú ámuha meíjya muhdú dííbyéejté íjcyáiyódú íavyéjúejtéé ámuha meíjcyáiñevú ámúhakye dibye méménúmeke.

13 Ááné hallúvú muha paíjyuváré météhdútsohíjcyá dííbyeke. Muuráhjáa dííbyé uwááboju míamúnáá íjtsaméí íjcyatúné muha ámúhakye meuwáábónéllii ámuha ímí mecaáhcjutsómé tsúúca méímíjpyetéhi.

14 Ahdícyane ámuúha múúhá nahbémuj, muurá Críjtoke ámuha mecaáhcjutsóné hallútú ámuha múnáráé ámúhadi ícúbáhrähíjcyádúu idyé múúhadi Jodéari muha meícyáné cahcújtsó múnáadi múúha múnáráé jodíómú ícúbáhrähíjcyáhi.

15 Diityérée muurá dsíjívetsó Ávyéjuube Jetsóoke íhdée múúha múnáráé idyé íjcyámeke Píívyéébé ihjyú uubálle múnáake idsíjívetsódu. Aame tsá Píívyéébe ímillédú íjcyáityuróne. Áánéllii pamévakéré tsarilléme.

16 Aame muurá tsá ímíllehíjcyatú jodíómú íjcyátumeke muha meúwaabóne. Ááneri íhyalluvúré éhnííñevu ímityúné méénuhíjcyáme. Árómeke tééné hallútú Píívyéébe ícúbáhraáhi.

Páávoro imillé Tetsaróonicári íjcyáné cahcújtso múnáake iáhíveténe

17 Ámuúha múúhá nahbémuj, éhnée ámúhadítýú muha metsátsihdyu muurá tsúcájáhréjuco meé. Aame íñe ámúhadítýú tsíhyulle muha meíjcyarómé ámúhakye méítsáávehíjcyáhi. Áánellii muha méimíllerá ámúhakye maáhíveténé tsiiñe maátyúmíjcatsíki.

18 Éíjyújúcooroo o ítsámeíhíjcyaróné oore ámúhakye o áahívetéiyóneri. Árónaacáa Naavéné tájtsamé tútavajtsóhi.

19-20 ¿Aane íñe iinevú muha mecátóróovéne méímíjyúuveé Máavyéjuube Jet-socríjtó tsiiñe tsáacoóca? Muurá ihdu Diityéjuco ámuha ámúhadi téíjyu muha méímíjyúuveímye.

3

1 Áámekée ámúhakye muha maájtyúmíyóneri meíjyácunúhíjcyánellii ámúha éllevu tsúúca muha mepéjúcooráhi. Árónaacáa muhtsi mécoévá Atéénavúre.

2-3 Átsihdyúu ménahbe Timotéó téhdure Píívyéébé iicúve múnáajpi íjcyáabékéréjuco muhtsi mewálloone ámúhakye díbye Críjodítýú íjcyáné uwáaboju iuwáábóneri itsápjtsoté éhnííñevu ímí ámuha díibyeke mecáhcújtso tsaate ámuha múhdurá meíjtsámeítyu íñe ícyooca meícúbáhrámeíhíjcyánéhjitu. Muurá tsúúca ámuha mewaaajácu Píívyéébeéjté meíjcyame ehdu nénéhjiri meícúbáhrámeíñne.

4 Muuráhjáa ámúhamá muha meíjcyácooca ménehíjcyá meícúbáhrámeíñne. Ahdújuco muurá meícúbáhrámeíhíjcyáne.

5 Ááneríi mítyane ámúhadi o íjyácunúnellii Timotéoke ó wallóó díbye ámúhakye iújújeté muhdújucó ámuha Críjtoke mecáhcujtsóné o wáájácuki. Ópée mítyane ó illityé bañúháñé ámúhakye muha meuwáábohíjcyámeke Naavéné ícýánejcúvú llííúcúiyóneri.

6 Árónáa Timotéó ámúhadi Tetsaróonicári úlléjeebe mühtsikye úúballévá ímíhelyea ámuha Píívyéébeke mecáhcújtso pamévamáyé mewájyúcatsíhíjcyáne. Téhdure mühtsikye úúblleebe ámúhadi muha meíjyácunúhíjcyádúreva idyé múúhakye ámuha maájtyúmíyóneri meíjyácunúhíjcyáne.

7-8 Ááneri mítyane muha méímíjyuuvé panévariyé muha meícúbáhrámeíyómé ímí tehdújuco ámuha Ávyéjuube Jet-socríjtóke meúráávyéneri.

9 Ááné halluvú mítyane muha Píívyéébeke météhdútsohíjcyáhi.

10 Muurá paíjyuváré muha díibyeke piáábó métáúmeíhíjcyá tsiiñe ámúhakye muha maáhívetémé éhnííñevu ámúhakye meuwáábo díibyeke mecáhcújtso néjcutu tsátsii ímífeuvú ámuha mewáájácutúne.

11 Aane ihdu óvíi Máavyéjuube Jet-socríjtoma múúhakye piáábomútsí ámúhakye muha maáhívetéki.

12 Áhdure óvíi ámúhakye piááboobe íñe ámúhakye muha mewájyudu ámuha pamévamáyé mewájyújcatsíki.

13 Aane óvíi ámúhakye píááboobe tsaímíyé dííbyeke ámuha meúráávye műijyú Máavyéjuube Jetsocrító ihñéjteke újcúvacooca iiné imityú ámúhá hallúrí ijcyatúmé ámuha dííbyedívú meúújetéki.

4

Píívyéébe ímillédú meíjcyane

1 Áánéllii ámúhakye műúhá nahbémuke muha menéé Máavyéjuube Jetsoo mémeri panévatüré tsaímíyé ámuha meíjcy Píívyéébe ímillédú muhdúhjáa ámúhakye muha meúwaabódú. Aane óvíi ámuha méúraavyé éhnííñevu.

2 Muurá ámuha méwaajácú Ávyéjuube Jetsoo taúhbajúré ámúhakye muha meúwáábohíjcyáne.

3 Muurá Píívyéébe imillé dííbyedívú ámuha meíhvéjtsámeíñe dibye ímillédú meíjcyane. Áánéllii tsá műu ihdícymema dómácojcatsítyúne.

4 Műu ityáábavájycatsíñe tsaimíyé ijcyáhi.

5 Tsá műu Píívyéébeke wájácutúmé dáríívécatsíhijcyádú átéreénéhjí hallútú ícúbahrájcatsítyúne.

6 Tsá műu iñáhbé táábake pátsárijcyotúne. Muurá ehdu dáríívéméihijcyámeke téené hallútú ihnáhoofíñé Píívyéébe ícúbahráne. Téenéllihiyée muurá tsúúca ámúhakye éíjyu muha méúúballé teéne.

7 Tsaháa imityunéhjí meméénu dibye meke újcutúne. Mekée újcuube ténehjí meíhvéjtsóne meímíjpyetéki.

8 Ááné uwááboju tsaaate éhdiívállehíjcyámé tsá míamúnáake éhdiíválletúne. Píívyéébekéré ehdíívallémé mépañévúu Íapíichó ipicyóneri meke imíjpyetétsóóbeke.

9 Áánetu iñé muhdú ámuha tsané nahbémú mewájyújcatsíñetu tsáhájuco ámúhakye o cáátúnúityú tsúúca Píívyéébé túkevéjtsójú pañe ámuha meíjcyame tehdújuco mewájyújcatsíñélliíhye.

10 Muurá Matsedóniá iññúji műnaa ménahbémuma ímí tehdújuco ámuha mewájyújcatsíhijcyáne. Áróńáa ámúhakye muha menéé éhnííñevu ámuha pamévamáyé mewájyújcatsíski.

11-12 Aame ihdyu tsaímíyé iibúwajíí ámúhá wákimyéiyi meíjcyá iiná ámúhadítyú ipíhtótú muhdúhjáa ámúhakye muha meúwaabódú tsijtye cahcújtso műnaa ijcyatúmé ámúhakye iávyejúülleki.

Ávyéjuube Jetsoo tsiiñe tsááíñe

13 Ámuúha műúhá nahbémuj, téhdure muha méimillé ámúhakye meúúballéné iñé tsúúca cahcújtso műnaa ijcyame dsíívehíjcyámé muhdú ijcyáiñé ámuha ídátsó meíjtsúcunúne mekímóóvétu eene pájtyetéityúmé ídátsó kímóóvöhíjcyádu.

14 Muuráhjáa Jetsoo dsííveebé tsiiñe böhüne mecáhcujtsómé méwaajácú téhdure Píívyéébe meke böhüítsoiñé dííbyeke mecáhcujtsómé medsiívémeké.

15 Muurá tsiiñe dibye tsáácooca téijyu ijcyame tsá pééityú medsiívémé ihdéré dííbye éllevu. Ehdu Píívyéébere nééne iñé ámúhakye muha meúúballéhi.

16 Aabe Jetsóoma wálloó níjkyéji múnáá avyéjúúbeke dííbyé rojrócori dibye meke ipiúva dííbyé cahcújtso múnaa meíjcyámeke. Áijyu muurá páméere múhdumé dííbyé cahcújtso múnaa meíjcyame tsiiñe mébóhiíhi.

17 Átsihdyu ihdu botsí téijyu íjcyámema tsaméhjíjuco mepééiñe cáámevu Máavyéjúúbema maátyúmíjcatsíki. Aame dííbyema méíjcyáa muhdú íjcyáityúmeréjuco.

18 Aánéllii téénevu mecatóróovéne métsípátsócatsíhíjcyáa.

5

1 Ehdu teene Ávyéjuube Jetsóo tsááiñe, ámuúha múúhá nahbémuj. Árónáa ihdu tsá mewáájácutú múijyú dibye tsááiñe.

2 Muurá tsúúca ámuha méwaajácú meíjtsótúnáa dibye tsááiñe éhne múúne naní múnáajpi pejco meke ábájínejcúcúdu.

3 Muurá míamúnaa nehíjcyáa iiné imíjyaú iijcyáaíñe. Áhdure ijtsúcunúimye múijyú iiná pájtyéityúne. Árónáa illúú néétutsihdyu íjcyáaíñe ícubáhraméí éhne múúne wállehdívú peecútéré tsiiimáva ávyé wájtsidu. Áanetu muurá tsá múa pällójcoityúne.

4-5 Árónáa tsáhájcuo ámuha meíjcyatú éhne múa cíuvétsii meíjcyadu. Muurá tsúúca ámuha méwaajácú teene éhne múúne cóóji páneere iiná maájtyumíné mewáájacúdu. Aánéllii tsáhájcuo ámúhakye tene ábájínejcúcúityúne.

6 Ahdícyane metsu ímiááméré meíjcyáa téibúwaréjuco. Tsáhájcuo tsaatédú wáájácúmeítymé meíjcyáityú éhne múúne cíuwame íjcyadu.

7 Muurá cíuwamee, llíyílcavémee, éhdume tsá wáájácúmeítymé éhne múa cíuvétsii íjcyadu.

8 Áanetu ihdu mee péétetsihyi múa íjcyadu menééme tsúúca teene mewáájacumé metsu ímiááméréjuco meíjcyáne Píívyéébeke mecatórcíjtsó ímítýunehjívú metáhjátsámeítymé éhne múúne tsodáhó ityáhjátsámeítymé cóhpénéuvú wátajcáméidyu. Ááne metsu ímíñeuvú meúráávyé iiné mepájtyeténé uwááboju éhne múúne tsodáhoke íwatájcoji wátajcódú iinávane mewágooóvýónetu meke pájtyetétsoiíñé.

9 Tsáháa Píívyéébeke meke újcutú meícubáhraméiki. Muuráhjáa ihdu illure meke téénetu pájtyetétsobee Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri.

10 Aánéllihiyéé dííbyeke wálloobe mewájyuri dibye idísíjive múijyú meke dibye újcvácooca páméere téijyu íjcyámema medisíjivéjúcoorómé tsaméhjí dííbyema meíjcyaki.

11 Aánéllii ámuha meméenuhíjcyadú éhnííñevu métsípátsojcátsí tsaímíyé Píívyéébema ámuha meíjcyaki.

Cahcújtso múnáake Páávoro túkévejtsóne

12 Ahdícyane ámuúha múúhá nahbémuj, ámúhakye muha menéé ámuha maávyejúülle ámúhá túkevéjtsojtéke.

13 Ímiááméré meíjcyáne mewájyú diityéke. Tsá múa múnáátsójcatsítymé.

14 Téhdure ámúhakye muha menéé tsaate wákímyéityu óvhééemeke ámuha metáúhbaki. Téhdure panévatúré íhtsunúmeke mépiáábo. Ehdu múa piáábohíjcyá pamévakéré múhdurá ditye íjcyáronéhjí iáábúcúnema.

15 Aame ihdyu téiihbuwá méíjcyaco. Tsá múu tsaate ímityúné ámúhakye méénuróné piámeítýúne. Iimiaáméré meíjcyáne illure mépiáábojcátsi.

16-17 Paíjyuváré Píívyéébema meíhjyúváne méimíjyuhiýcya.

18 Météhdútsohíjcyá panévá hallúvúré dííbyeke. Muurá íñe Jetsocríjté meíjcyame panéváré meke pátyehíjcyánéhjí hallúvú dííbyeke metéhdujtsóné imílleébe.

19 Aábé Apíichó ámúhá pañe íjcyane ámúhakye túkévétsohíjcyáné tsáma méíhvéjtsodíñne.

20 Áhdure íñe dííbyere tsaatédívú böhówájtsóneri iiná pájtyeíñé ditye úubálléneri tsá múu iicúvetúmé íjcyatúne.

21 Árónáa ihdyu múu ímíñeúvú ijtsó keená iimiaáné íjcyane iúráávyeki.

22 Aame ihdyu méemeenújúcohdi ímityúné.

23 Ahdícyane óvíi Píívyéébe ámúhakye píaabó iiné imityú ámúhá hallúri iíjcyájúcótuki. Aabe ihdyu óvíi ámúhakye tehmé ámúhaj pi, ámúhá ijtsaméi, ámúhá iibúúné, muijyú tsiiñe Ávyéjuube Jetsocríjtó tsáácooca ámuha iinérí menéétsámeítuyki.

24 Tsá muurá iinérí meke dibye báñuityúne. Muuráhjáa iñéhdújuco meke dibye újcune. Aabe muurá téhdure páneere mééma méénuu muhdú iñéhdúu.

Páávoro pítyajcóné

25 Ahdícyane ámuha muijyú nahbémú meíjcyame muijyú hallúvú Píívyéébeke piáabó paíjyuváré métáuméi muijyú nahbémú meíjcyame.

26 Téhdure ámúhakye muha menéé ámuha tsané nahbémú meíjcyame medúúrvájcatsíki.

27 Téhdure ámúhakye muha méníwaavé Ávyéjuube Jetsoo mémeri íñe íhyaamí pañe ámúhama o ihyuváné ámuha mewáájácútso pámeekéré elle íjcyáné cahcújtso múnáake.

28 Ahdícyane óvíi dííbyeréjuco Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhakye píaabóne. Áyu tehdújuco.

2 TETSARONITSÉÉTSE

Hállúvúeháámí Tetsaróonicárí Ijcyáme éllevu Páávoro cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Ámuúha Tetsaróonicá múnaa múúhá nahbémuj, íhyaami íñe tsiiñe muha mécaatúnú ámuúha éllevu oo Páávoroo, Tsibáánoo, Timotéeo, ijcyame elle ámuha meíjcyame tsáimiyé Máavyéjuube Jetsocríjtomsikye Méecááni Píívyéebema meúráávyehíjcyáme éllevu.

² Aamúsí ihdyu óvíi ámúhakye píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Ímityúmemá Píívyéébe ímibájchoju méenúñé

³ Ámuúha múúhá nahbémuj, muurá Píívyéébeke muha météhdútsohíjcyá ámuúha hallúvú ímí dííbyeke ámuha mecáchujtsómé mewájyújcatsíñellíihye.

⁴ Mítayne muha méímíjyúú ámuha meícubáhrámeíjyóné pañe ímí dííbyeke ámuha mecáchujtsóne meúráávyéneri. Aane muha méúúbállehíjcyá tsijtye dííbyé cahcújsto múnáake.

⁵ Ehdu muurá ámuha meícubáhrámeíhíjcyáneri ámúhakye waajácútsoobe ímiááné tsúúca dííbyé avyéjúejte ámuha meíjcyane. Áánellii ámuha meícubáhrámeíhíjcyá ímiáámeréjucu ámuha dííbyema meíjcyaki.

⁶ Árónáa ihdyu eene ámúhadi ícúbáhráhíjcyámeke téhdure ícúbáhráílhye.

⁷ Áánetu ihdyu meícubáhrámeíhíjcyánetu meke állíjchútsóoibye múijyú Máavyéjuube Jetsóó íhtsutumé níjkyéjí múnáama cíújuwádú péétécunúnéj piine tsáácoóca.

⁸ Ehdu tsááibye íñe Píívyéébeke iéhdiiválléne dííbyedítyú ijcyáné uwááboju ímiááné ijcyáneri íícúvehíjcyáutemeke íícúbáhraki.

⁹ Aame illuréjuco wágóóóveíñé múijyú níjkéváityúné íícúbáhrámeíhullévu. Aame tsá múijyú dííbyé avyéjú íhtsutúné ijcyane ájtyúmíityúne.

¹⁰ Ehdu muurá méenúibye Ávyéjuube Jetsóó tsiiñe itsáácoóca. Áijyu dííbyeéjté meíjcyame dííbyeke maávyéjujtsómé méduurúvaáhi. Muurá téijyu tsaméhjí dííbyema méíjcyaa dííbyé uwááboju muha ámúhakye meúwáábohíjcyáné ámuha ímí mecáchujtsónellíihye.

¹¹ Áánellii paljuyváré muha Píívyéébeke piáábó ámúhá hallúvú métáúmeíhíjcyá ámúhakye dibye újcume tsáimiyé dííbyema ámuha meíjcyaki. Áhdure muha métáúmeíhíjcyá dííbyeke ámuha mecáchujtsómé ímiáánéré meméénúyóneri metsúúrámeíhíjcyáné ámúhama dibye ipánéévétsoki.

¹² Ehdu néénéhjiri máávyejújtsó Máavyéjuube Jetsocríjtoke. Muurá meke ávyéjújtsóoibye Píívyéébée meke íidaatsólléne dííbyej tééveri újcumeke.

2 Áánéllii ámúhakye muha menéé íñe Píívyéébé uwáábódú nénehjí tsaate naavédú nééne iíténé pañe iájtymíné uwáábóneri ámuha meíllityéne memújtátuki. Áhdure tsaate műúha mémeri illure iállíñe icyáátúnúháamí pañe 'tsúúca Ávyéjuube tsájucóóhií' iñéhaamí ámuha éllevu wállóhajchíí méíicúvedí tééneri.

3 Tsáma tsaatédívú máállítsámeídíñe. Muurá ihdyu ímiááné dibye tsááíñe iñde tsaate Píívyéébé uwááboju állírúyéjuco dílloíñe. Téijyu muurá böhówááváiibye ímítyuube Naavéneéjpí íjcyáábeke Píívyéébe ícúbáhráíibye.

4 Aabe páhduváré dárííveé Píívyéébeéjteke dííbyekéré ditye dúúrúváiyóneri iíjyácunúnema. Muurá Píívyéébedi idillómeíñe dííbyé duuruvájá pañevú úcááváiibye.

5-6 Aane muurá ámuha méwaajácú íveekí ícyooca dibyei böhówáávetúne. Muurá ihdyu iéévéi úújetécooca böhówááváiibye. ¿A tsá ámuha meítsáávetú éhnée ámúhakye ehdú mééma tene pájtyeíñé o néhíjcyáne?

7 Tééné pañéjúcooro muurá mee ícyoóca. Áróńáa ihdyu tsáhái dibye méhdivu böhówáávetu Píívyéébere néhdújuco. Dibye ihdyu dííbyeke íhvéjtsócooca botsíi böhówááváiibye.

8-12 Aabe muurá Naavéné ihnáhooríyé méénúráityúronéhjí méenúu tééneri míamúnáake imújtatsoki. Ehdú imyéenúneri müjtatsóibye Críjtodítýú íjcyáné uwááboju ímiájú cáhcújtsotúmé wágooovéímyeke. Áánéllii Píívyéébe diityéké íhvéjtsóo ditye awáá iímillédú teene icyáhcújtsoki. Aame tééné déjúcotu illuréjuco wágooovéíñe. Áróńáa Ávyéjuube Jetsóo itsáácooca eene ténejcúvú diityéké íbwáhtsohíjcyáábeke íámítsaráhcori iícúbáhráábeke illure iíbátsuhjácóneri dsíjivétsoohí.

Muhdú mepájtyetéíñe

13 Áánetu ihdyu ámúhakye Píívyéébe wájyúnéllii ámuha dííbyeke ímí mecahcújtsóné hallúvú muha dííbyeke météhdútsohíjcyáhi. Muuráhjáá tsúúcajátújuco dibye meke újcune Iapííchó meke ímíjpyetétsónej tééveri dííbyeke mecahcújtsómé mepájtyetéki.

14 Ahdújucóo muurá íñe ámúhakye muha meúwáábónej tééveri dibye ámúhakye újcune Máavyéjuube Jetsocríjtoma tsaméhjí dííbyé avyéjuri meíjcyaki.

15 Ehdú teéne, ámuúha műúhá nahbémuj. Ahdícyane tsáma máábájíívedí éhnée ámúhadi muha meúléjécooca ámúhakye muha meúwáábohíjcyáne. Áhdure íñe waajácuháamí pañe ámúhakye muha menéhíjcyáné méíhvéjtsodíñe.

16-17 Aane óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtomútsí Méécááni Píívyéébema ámúhakye píaabó tsaimiyé ámuha meíjcyame ímiáánéré meméenuhíjcyaki, áhdure ámuha ímiáánéré meíljyúvahíjcyaki. Muuráhjáá mítayne meke iwájyúnéllii méhdi iídáátsóvéne meke újcuube műijyú níjkéváityúné meímíjyu dííbyema íavyéjuri meíjcyáñévú mecactsípáávnemá.

3

Páávoro néé piááboju diityé hallúvú ditye ityáúmeíki

1 Ahdícyane ámuúha műúhá nahbémuj, műúhá hallúvú téhdure Píívyéébeke piáábo métáuméí dibye műúhakye ipiáábo Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwááboju

muha pahúllevá múnáadívú metsújaúcúné ditye tsaímíyé icyáhcújtso ámuháa mecáhcujtsódu.

² Áhdure métáuméí dibye múúhakye ityéhme ímityúmé múúhakye imyéénútuki. Tsá muurá paméváré díibyé uwááboju cáhcújtsotúne.

³ Árónáa Píifyéébe ímiáábé íjcyabe ámúhakye píáaboó tsaímíyé ámuha meíjcyaki. Áhdure idyé ámúhakye téhméibye ímityúnéhjitu.

⁴ Muurá muha méwaajácú ámúhakye muha meuwáábohíjcyáne ámuha meméénuíñé ámúhakye dibye túkévejtsóneri.

⁵ Aabe ihdyu óvíi ámúhakye píáabo ímíñeuvú ámuha mewáájácu mítyane meke dibye wájyune. Áhdure idyé óvíi ámúhakye píáaboobe ímityunéhjí ámuha maáábúcu muhdúlhjáa Críjto áábúcuhíjcyádu.

Muhdú mewákímyeíñé

⁶ Ahdícyane ámuúha múúhá nahbémuj, Máavyéjuube Jetsocríjtó mémeri ámúhakye muha menéé iñe ámúhakye muha meuwáábohíjcyádú íjcyátúmema ámuha menáhbévátu eene iwákímyeíñé ímillehíjcyátúmema.

⁷ Muurá tsúúca ámuha méwaajácú muhdú muha meíjcyadu ámuha meíjcyáiyóne. Muuráhjáa elle ámuhamá muha meíjcyácooca tsá wákímyeítymé muha meíjcyatúne.

⁸ Aamée tsá muha mumájchó pevénéré áhdóratúné memáchohíjcyatúne. Muuráhjáa muha méicúbáhrámeíhíjcyá wákímyéyi cójihajchótá pécohajchótá tééne tájpí muha meíjcyaki. Ehdúu muha mewákímyeíhíjcyá iñnerí ámuhakye muha meíjyévéjtsótuki.

⁹ Muuráhjáa ihdyu ímiáánéjuco múúhakye ámuha mepiáábóiyóné iñe Píifyéébé wákímyéí muha meméénúmeke. Árónáacáa ihdyu múúhaye mewákímyeíñé tájpí méícyahíjcyá tehdu ámuha meíjcyaki.

¹⁰ Muuráhjáa ámuhamá muha meíjcyácooca ménéhíjcyáhi: "Iwákímyeíñé ímilletúmé tsá műu májchotúne."

¹¹ Áánáacává muurá ámuha tsaaate pevétáré tsíñéhjiríyé méícyahíjcyáhi.

¹² Áánéllii ehdu ícyahíjcyámeke Máavyéjuube Jetsocríjtó taúhbaJu íjcyane muha menéé ímiááméré iijcyáne iwákímyeíñé tájpí iijcyaki.

¹³ Ámuúha múúhá nahbémuj, méoochévedí ímiáánéré ámuha meméénuhíjcyánetu.

¹⁴ Ehdu iñe ámúhakye muha waajácuháamí pañe meúwaabóné tsaaate lléébótúmemeke méwáájaco caatyé íjcyane. Áámema ménahbévájúcohdi ditye tééneri iñúcójpívéne iwájácúuve múhdurá idyárihvémeíhíjcyáne.

¹⁵ Árónáa ihdyu tsá műu diityéké tééne hallútú múnáájtsotúne. Íllure ihdyu chooco ímíñeuvú meuwáábó ditye iimíjpyeté ménahbémújuco íjcyámeke.

Páávaro pítyajcóné

¹⁶ Aane óvíi Píifyéébe ímiáábé íjcyabe ámúhakye túkévejtsó íbúwjíí ámuha meíjcyaki. Aabe ihdyu óvíi ámúhakye panévatúré píaabóhi.

¹⁷ Aane iñe ícyooca ámúhakye pámekéré o dúúruváné páñetu oore ó caatúnúhi. Ehdu muurá níñééré ooréjuco o cáátunuhiíjcyáné páneere táwaajácúhaamínetu.

¹⁸ Ahdícyane óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhakye píaabóhi. Áyu tehdújuco.

1 TIMOTÉO

Tujkénú Timotéo éllevu Páávoro cáátúnuháámi

Duuriúvaju

1 Oo Páávoro o íjcyáábekée Mépájtyetétsoobe Píívyéébe picyóó Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki.

2 Aabe íhyaami diéllevu ó caatúnú ópée o úwáábóneri Píívyéébeke u cáhcújtsónellii ávyeta tájtsiiménédú uke o ijtscunúubé Timotéo éllevu. Aane ihdyu óvíi meke iidaatsollédú íjcyamútsí Máavyéjuube Jetsocríjtoma uke píaabó iibuwajíi u íjcyaki.

Átéreéné uwáábotu Páávoro teibuwajtsóne

3-4 Muuráhjáa Matsedóónia iinjivu o péébe uke ó neíñú Éépetsóvvú u cōévéne tétsii átéreénéhjí ihdé múnáauvúu ícyahíjcyanéhjí úwáábohíjcyámeke u bójcyu ditye teene iúwaabójúcóotuki. Muurá bañúháñé ténéhjiríyé meíjcyame tsá meméénúityuró Píívyéébée tsíjtyeke ímiáájuvu mewáájácútsóiñévú meke níwaavéné.

5 Áánéllii uke o néé diityéké u úwáábo iiné íjtsaméi iibuuúneri íjcyájúcootumé tsaímíyé Píívyéébeke icyáhcújtsóne iwájyújcatsí muhdú ímiááné mewájyújcatsíhdyu.

6 Ehdú iijcayaíyótsihvu tsaate iinetú diityéké piáábóityúnéhjiríyé ityáhjájcatsíñe tsá tehdú ijcyatúne.

7 Aame muurá imíllerá Píívyéébé taúhbajú uwáábojte iijcyane. Árónáa tsá ditye wáájácutú iinéllihiyéhjáa ímichi meke téénevú dibye ájcune. Úwáábohíjcyámé íevenéré iwáájácutúne.

8 Muurá iinéllihiyéhjáa meke dibye téénevú ájcune mewáájácúhajchíi tehdújuco teéne.

9 Tsá teene taúhbajú tsaímíyé íjcyámé wáábyuta íjcyatúne. Muurá ihdyu meúwaabóné cáhcújtsotumé ímityunéhjí méenuhíjcyámé wáábyuta teéne. Píívyéébeke ávyejúülletumé dsíjivétso muúnaa, cáánimuke, tsíijumuke, dsíjivétsohíjcyámé wáábyuta teéne.

10 Áhdure ihdícyméhjima idyómácojcatsíñe, tsamééré wajpiimú walléémú dómacócatsíhíjcyámé wáábyuta teéne. Míamúnáadívú náhjihénuhíjcyáme, állíu muúnaa, pánehjídú imyééñúityúné ihjyúvhahíjcyáme, ímiá uwááboju illure éhdiivállehhíjcyáme, éhdumé wáábyuta teéne.

11 Ááné uwááboju muurá íñe ímiáájú pajtyéteju úwááboobéré ó pehíjcyá Píívyéébée oke níwaavéné.

Páávoro duuriúvá Píívyéébe díibyedi idáátsovéné

12 Áánéllii mítyane ó téhdujtsó Máavyéjuube Jetsocríjtoke áyetáa múhdurá o nééróóbeke oke téénevú ipicyóóbeke dibye tsípátsohíjcyánélliíhye.

13 Díibyedíi o úuhívaténe díibyé cahcújtsó muúnáadi o ícubáhrahíjcyáróóbeke oke téénevú pícyoóbe. Árónáacáa ihdyu tawaajácútubááné ehdú o

dárii vèmeihijcyá díibyekéikyée o wáajácútúnélliíhye. Áróóbedíi ihdyu Píívyéébe óhdi idáátsovéhi.

14 Aabe oke mítyane piáábóneri íñe Críjtoke o cáhcújtsóóbedívú o cátsípáávéne botsli pamévakéré ó wajyúhi.

15 Áánéllii ó ijyácuñúhijcyá pámeere díibyeke cáhcújtsóiyóneri. Muuráhjáa ímiááné mewájyuri tsaabe ííñujívú ímityúmé meíjcyámeke ipájtyetétsoki. Aanéhjáa muurá oo pámé ehníínevúrél ávyétá imityuúbe.

16 Áróóbedíi óhdi Píívyéébe iiddáátsóvéne oke ímíjpyetétsó muhdú pámeere ímityúmé íjcyárómeke iwájyune tajtyéeveri iúújétsoki. Áánetu méwaajácú pámeere ímityúmé íjcyarómé Críjtoke ícyáhcújtsócooca újcuíñé muijyú idšíjivéjúcóóityúne bóhi.

17 Áánéllii metsu Píívyéébe apáábyéré íjcyáabe muijyú muhdú íjcyáityuube pane wáajácúubeke maávyéjútsohíjcyá maájtyúmítúróóbeke. Ehdu teéne.

18 Ahdícyane Llihíu Timotéoj, imíchi díícyáne íhnáhóóróné pañe ímíñeúvú tsáiíbuwáré díícyáne dúwááboco Píívyéébél ihjyúvúu uke o níwaavéné muhdúhjáa ménahbémú díibyere tükévéjtsóneri úhdityu néhijcyádu.

19 Muurá tsaate ímí iijcyáiyóné wáajacújúcoorómé tehdu iijcyane iimíllehíjcyátúné níjcauvú illuréjuco tútaváávehíjcyáne. Ááne illuréjuco Críjtodi ditye úuhivatéhíjcyáne.

20 Tehdúu Himenéomútsí Arejáádorómá dárii vèmeíñéllii diityétsikye ó íhvejtsó Naavéné hójtsí pañévú dityétsí iwáajácu Píívyéébeke múhdurá idyáriivehíjcyáne.

2

Muhdú Píívyéébema meíjhyuváne

1 Aane uke o néé pámeere míamúnáá hallúvú Píívyéébeke piáábó ámuha métááumeihíjcyá panévá hallúvúré téhdújtsomére.

2 Múu táúumeihíjcyá múhdumé méiñújí avyéjuje íjcyámé hallúvú Píívyéébe diityéké piáábónej péévé ímí ditye meke ityúkévéjtsó tsaímíyé díibyema meíjcyame maávyejúulléjcatsíki.

3 Ehdu meíjcyane ímí ijsúcunúubé Mépájtyetétsooibe Píívyéébeé.

4 Muurá imílleebe pámeere míamúnaa díibyé uwááboju icyáhcújtsóne pájtyeténe.

5 Muurá tsáápiye Píívyéébe ijcyáhi. Áábemáa ímí meíjcyáíñé téhdure tsáápiye mééma ímíbajchó Jetsocríjtó míamúnáájpidívú iípívyéévnemá.

6 Muuráhjáa wájyúmeítyuubéré dsijivé pámeere míamúnaa ipájtyeté Píívyéébée díibyeke nééne éévé úújetétsihvu.

7 Ááné uwáábojúu jodíomú ijcyátúrómeke uwááboobéré o péhíjcyá oke dibye pícyoobe íñe o uwáábohíjcyá teene mecáhcujtsómé mepájtyeténe. Ehdu íñe uke o nehíjcyá ímiáánéjuco ijcyane Jetsocríjtó cahcújtsó múnáajpi o ijcyánélliíhye.

8 Áánéllii uke o néé pahúlleváré ijcyáné cahcújtsó múnnaa ímiááméré iijcyáne iinevú táchjájcatsítyúmé tsaímíyé Píívyéébema iihjyúvahíjcyá ihyójtsine cáámevu iihbúcúnema.

9 Aane walléémú waajácutábáré ímíbájkímyeíiyáhi. Tsá ditye mítyane áhdómeijyahjívú iújcámeíñe páhduváré íhñíwaúúné idyáriívéne ícyáávéíturó téhdure mítyane áhdómeíñé icyáávevu.

10 Píívyéébedívúré iíhvéjtsámeíñe dibye ímillédúré íjcyáiyóme.

11 Aame dííbyé uwááboju iávyejúúlléne cùúvöhulléré lleebúcunúiyáhi.

12 Tsá muurá walle úwáábóíturóne. Áhdure tsá dille wájpikiye ityáhjálléne dííbyeke tükévéjtsóíturóne. Áánéllii o néé walléémú cùúvöhulléré iíjcyá pihcyaávé pañe.

13 Muuráhjáa Píívyéébe tujkénú Adáake iípívyéjtsóné boone Éébáke ípívyejtsóhi. Ehdu néénéllii tsá walle wájpí túkevéttsolle íjcyáíturóne.

14 Tsáháa muurá Adáá Naavénedívú állítsámeítyúne. Muuráhjáa ihdyu Éébáre iállítsámeíñéllii ímityúné meenúhi.

15 Ehdu néénéllii muurá walle itsíimáváneri ícúbáhrámeíhijcyáhi. Árólleke ihdyu Píívyéébe pájtyetétsoo dííbyeke icyáhcújtsóne dille ímiáálléré íjcyáhajchííjyu.

3

Muhdú cahcújtsó múnáá uwáábojte íjcyane

1 Áánetu cahcújtsó múnáá uwáábojte tsaate iíjcyane ímílléhajchíí tehdújuco ímiá wákimyéí íjcyane ditye ímilléne.

2 Árónáa ihdyu tééné wákimyéí méénume iínetú néétsámeítyúmé panévatúré ímiááméré íjcyáne úwáábóiyáhi. Aame tsáápíllekeré táábáváiyáhi. Áhdure tsáímíyé íaahíve múnáake waatsúcúpétsohíjcyáiyóme.

3 Aame tsá llíyiíjcyávíturóne. Tsá ditye tsaatémá úhbájcatsíityuróne. Tsá mítyane ídsíidsívályóneri ditye íjyacunúíturóne. Ímiááméré íjcyáne píáábóiyá pamévakéré iídaatsóllénema.

4 Áhdure piivytéiyómé méwámyuma iítsíimeke ímíñeúvú ityúkévejtsóné ditye ímiááméré íjcyáne pamévakéré iávyejúülleki.

5 Muurá iítsíimeke ityúkévejtsóné píívyetétumé tsá Píívyéébé cahcújtsó múnáake tükévéjtsóíturóne.

6 Áhdure botsíi béhnére cáhcujtsómé tsá uwáábojte íjcyáíturóne. Muurá béhméréi íjcyame tsáijyu műúne illure imítájkímyeíñeri tútavájtsámeíyá muhdúhjáa Naavéné tútavájtsámeídyu.

7 Áhdure panévatúré ímiááméré íjcyáiyá cahcújtsó múnaa íjcyárturómé diityéké iávyejúülleki. Áijyu tsá iínej tééverí Naavéné diityéké íjcyánejcúvú lliúcuíturóne.

Muhdú tükévéjtsojte íjcyane

8 Téhdure idyé tükévéjtsojte ímiááméré íjcyáiyá pame diityéké iávyejúülleki. Tsá ditye állíúúíturóne. Áhdure tsá ditye llíyiíjcyávíturóne. Tsá ditye átéreénéhjí hallúvú dsíidsívályúíturóne.

9 Tsá ditye iínetú néétsámeíityuróne. Aame íñe mecáhcújtsónéjcú ímíñeúvú waajácuiyáhi.

10-13 Áánéllii műu tujkénú diityéké tsáneeri waajáculle ímí ditye méénúhajchíí botsíi diityéké tééné wákimyéívu ipícyoóki. Aame tsáápíllekeré táábáváiyáhi.

Téhdure piivyétéiyómé méwámyuma iitsiimeke ímíñeúvú ityukévejtsóne. Áhdure méwamyu panévatúré ímiááméré íjcyáiyá ditye diityéké iávyejúllleki. Tsá ditye álliúúnújcatsíftyuróne. Ehdu muurá tsaimiyé téené wákimyéi múnnaa íjcyámeke pame avyéjuulléhi. Aame ihdyu Jetsocríjtoke icyáhcújtsóné uwááboju éhnííñevu iinérí núhnévetúmé úwaabóhi.

Muhdú néjito meúraavyéne

14-15 Aane lléváhréjuko uke o áahívetéiñe. Árónáá ihdyu tsájyu műúne iicuí o péetúnellii iñe uke apáhajchíí ó nehíjcyá muhdú Píívyéébeéjté íjcyame díibye uwááboju íhvéjtsotúmé úráávyehíjcyámema u íjcyáiñe.

16 Muurá iñe meúraávyehíjcyajító ímiááné ihtsutúné íjcyánellii illu nééneé: Píívyéébée méhdívu böhówaavé míamúnáajpidívú iípívyéévénema. Aabéé ímiáábé íjcyane Íapíicho böhówátsohíjcyáhi. Áabékée níjkyéji múnnaa iícúvehíjcyáábé uwááboju pámhédyé tsúaaavéné cáhcujtsóme. Átsihdyúu tsiiñe peebe íavyéjuvu níjkyejívu.
Ehdu muurá nééneé.

4

Píívyéébeke icyáhcujtsóné tsaate íhvétsóiñe

1 Aane Píívyéébe Íapíicho tééveri meke boohówawu nehíjcyá páneere tsíhdyuréjuko cápáyóóvéiñé iñde nihñéétsihvúré tsaate díibyeke icyáhcújtsoróné iíhvéjtsóne naavéneéjté átéreénehjí úwaabóneréjuko úráávyéiñe.

2 Aame illuréjuko mújtaíñe eene iíjtsaméiúvú wáajácúmeítyúmé pánehjídú ímiáameúvudú úwáábohíjcyáné icyáhcújtsónema.

3 Muurá téeméjtéjuko úwáábohíjcyáné metáábávájcatsíñé ímityúné íjcyane. Áhdure tsáneetsa majchóháñé ímityúné íjcyane nehíjcyáme. Árónáacáa muurá Píívyéébe páneere majcho ípívyejtsó díibye cahcújtsóme múnnaa meijcyame tééne tájpí meijcyáné hallúvú díibyeke metéhdútsohíjcyaki.

4-5 Muuráhjáa páneere tsaímiyé ípívyéjtsoóbe. Áánellii tééne tájpí meícyahíjcyánéhjitu tsáneetsa tsá mühdurá meijtsúcunúityuróne. Muurá panéváré díibyedívú ímí néénellii ténehjí méóovéiyá díibyeke téhdújtsomére.

Muhdú uwáábojte íjcyane

6 Ehdu iñe uke o úwaabóné ménahbémuke ímí u úwáábohajchíí ímiááné Jetsocríjto wákimyéi múnáajpi ú íjcyáhi. Aabe díibyedítyú íjcyáné uwááboju u cáhcujtsóné ímí u úráávyehajchíí éhnííñevu ímí ú íjcyáhi.

7 Áánellii éhnííñevu ténejcúri piíñuméi ímíñeúvú u wáajácuki. Tsá műu iícúvetú átéreénehjí lhdiityúré iújçune tsaate úubállehíjcyánéhjiri.

8 Muurá iínetú meke piáábóityúnellii meihnáho méjpi mépiiñúhi. Ááné éhnííñevu muurá panévatúré meke piáabóné Píívyéébée icyánéjcuri mepiíñumeíñe. Muurá meke piáabóné iíñújí hallúrí meijcyánetu. Téhdure meke piáábóné díibyema tsaímiyéjuco meijcyáíñetu.

9 Ehdu iñe uke o néé ímiááné íjcyane. Aane ihdyu óvíí pámeere cáhcujtsóhi.

10 Muurá méwaaajácu iíné imíjyaú tsaimiyé Mépájyetétsobee Píívyéébema meijcyáíñé díibyeke mecáhcujtsóme. Áánellii muurá nehníwu méhdityu

míamúnaa íhjyúvahíjcyámé panévariyé meícúbáhrámeíyóné pañe téénéne wákimyéí méméénuhíjcyáhi.

11 Aane páneere íñe uke o néhíjcyanéhjí óvíi ú úwaabóhi.

12 Arónaa ihdyu uke tsiihménéelldímyé ováhtsáré u íjcyáábeke. Áánellii uke o néé cahcújtso múnáake u úujétso muhdú műúne ímiáábé Críjtó cahcújtso múnáajpi íjcyadu u íjcyáneri, u úwáábóneri, pamévakéré u wájyúneri, panévatúré ímiáábé u íjcyáneri.

13 Áámema íñe ílle o íjcyáné hajchótá Píívyéébé waajácuháámí déhvéné dúwáábohíjcyá tsápijtsoobére.

14 Aabe ihdyu ímíñeuvú méenuhíjcyá Píívyéébée uke ájcúné waajácuri iiná u méenune u píívyeténe. Muuráhjáa dílbyere tükévéjtsóneri cahcújtso múnáá túkevétsojte díhyalluvú íhyójtsine ipícyóóne dílbyoke piáábó táumeíné tujkéveri ténevu uke ájcuúbe.

15 Ááné wákimyéí ihdyu ímíñeuvú méenuhíjcyá pámeere iwáájácu téneju ímí u úraavyéne.

16 Áánellii uke o néé u úwáábohíjcyánéjcutu panévatúré ímíñeuvú u téhmémeíñe tsaímýé téneju u úráavyeki. Ehdu u íjcyáhajchíí ámuha tsaméhjí mépájtyéteé múhdumé díluwáábó illéébone cáhcújtsómema.

5

Muhdú cahcújtso múnáama meíjcyane

1 Aabe múu kéemeke díícyáánidyu iitsúcunúne ímíñeuvú chooco tükévejtsóhi. Tsá múu ubhádúré tükévéjtsotúne. Áhdure ováhtsámuke díñahbémudú díjtsúcunúne ímíñeuvú túkevétso.

2 Kéémelleke díítsíjudu díjtsúcunúne ímíñeuvú túkevétso. Bádsíjcake díínaallémudú díjtsúcunúne ímíñeuvú túkevétso ímityúné diityédítýú íjtsámeítyuubére.

3 Téhdure píibájyutéké piáábó téene tájpí ditye íjcyáíñetu.

4 Áánetu iitsímemma íaac'híuma íjcyámeke óvíi diityéré piáabó cáánímutssí diityéké píívyétsóne áhdódú iivane. Ehdu néene Píívyéébe ímí iitsúcunúhi.

5 Áánetu ímiááné iiye íjcyáné piibájyulle óvíi Píívyéébedívú icyátsípáávéne paíjyuváré piáábó táumeíhíjcyá dibye díllike piááboki.

6 Áánetu iimillédu íjcyáné piibájyulle ímityúné méenuhíjcyálleke tsá múu piáábotúne.

7 Íllu íñe uke o néhíjcyanéhjí páneere duwáábó cahcújtso múnáake ditye iinetú iñéétsámeítyuki.

8 Muurá tsaate íhyájkímu ke íñahbéjteke ipiáábóiyóné ímlletúmé tsá ímiá cahcújtso múnaa íjcyatúne. Ímityúmé diitye cáhcújtsótumé ehniíñevu.

9-10 Téénéllii mépiáábóhíjcyá píibájuyte walléémudítýú tsúúca 60 pijcyábájucu íjcyame ímiááméré iijcyánetu böhówaúcunúmeke, tsáápiikyérée tájivámeke, tsaímýée iitsímeke píívyétsómeke, íaac'híve múnáake tsaímýé wáátsúcuhíjcyámeke, cahcújtso múnáake piáábóhíjcyámeke, tsaatéké kímohcó nénehjí pájtyémeke piáábóhíjcyámeke, ímiáánéré méenuhíjcyámeke. Éhdu ícyahíjcyáné piibájuytékéré múu piáabóhi.

11 Áánetu badsíjcáichóméhjiúvú nééné piibájuyjtéké mépiáábodí tsáijyu műúne bañúháñé ámuha mepiáábohíjcyánáa tsiiñe ityájiváne tútávaavémé Críjtoke icyáhcújtsónetu.

12 Aame tééneri ityútáváávéhajchíi ihallúvúré ímityúné meenú tééné déjúcotu iwágóóóveíñé ípyée iñéhdü iíjcyátünélliíhye.

13 Muurá téeméjté jááháñeri pehíjcyá tsíjyatúréjuco óvéhe műnaa íjcyame. Aame tsíjtyedi ihjyúvaméré pehíjcyá átéreénehjí úbálléjcatsímyére.

14 Áánellii o néé ditye ityájiváne itsíjmávámeke tsaímýé ityéhme múa diityédítýú iiná iihjyúvátuki.

15 Muurá tehdu nééné piibájuyjtédítýú tsaatétsáhjí Críjtoke icyáhcujtsóné iihvégtsóne Naavénekéréjuco úraavyéne.

16 Ahdícyane ámuha cahcújtsó múnáadítýú ámúha hájkímú píibájuyjté íjcyáhajchíi műu iiye píaabó tsíjtyedívú tájpityúme. Áánetu ihyákímuma íjcyátúmeke műu pámeere cahcújtsó műnaa píaabóhi.

17 Áhdure műu túkevítsojtémá uwáábojtélké avyéjuulléhi.

18 Muurá Píiyéébé waajácuháámítu néeneé: "Tríigó tátsoújcori íjcyáábeke ócákikye tsá műu tsíleménevü ihjyu wátájcotú dibye imájchótuki." Áhdure néeneé: "Wákímyéi múnáajpi íwákímyéi áhdó ujcúhi." Ehdu néene Píiyéébé waajácuháámítu.

19 Téhdure uke o néé tsaapi cahcújtsó múnáá túkevítsoobe tsáijyu műhdurá íjcyane tsáápiye díibyé hallúvú úbálléhajchíi tsá műu iicúvetúne. Áánetu ihdyu míityétsíuba pápihchúúmeváuba úbálléhajchíi műu iicúváhi.

20 Műu pámeere cahcújtsó múnáá húmíj piinévú ihnáhóónécoba úwaabó ímityúné imyéénuhíjcyáné íhvejtsópítyméke tsíjtye tééneri iñúhnévéne tehdu iíjcyátuki.

21 Aane íñe Píiyéébeé, Ávyéjuube Jetsocríjtoo, níjkyéjí műnaa, íjcyámé húmíj piinévú uke o níwaavéné tsáma ímíñeuvú dúwáábohíjcyá műhdí núhnévétuubére.

22 Árónáa ihdyu tsá műu tsaatéké peecútéré méménutu cahcújtsó múnáá túkevítsoje ditye iíjcyaki. Muurá peecútéré tsáijyu ímityumé íjcyámeke u méménühajchíi tsaate uke ijsúcunúiyá téhdure ímityuube u íjcyane. Áánellii uke o néé panévá ímityunéhjitu u téhmémeíki.

23 Áánetu eene díhbáu uke ávyéneri u chémehíjcyánellii uke o néé áyánéwu biiñójpácyotu u ádo uke tene ipliááboki. Tsá műu tsanééré nújpacyo ádotúne.

24 Muurá tsaate ímityúné ménénune tsá téévetú diityémái tene ímíbájchómeityúrónááaca. Áhdure tsíñehjí wájácúratúné íjcyaróné páneere ímíbájchómeicyooca böhówááveéhi.

25 Muurá ímíánéhjí meméénuhíjcyáné tsá téévetúne. Áhdure tsíñehjí wájácúratúné íjcyaróné böhówááveéhi.

6

1 Áánellii műu tsaaté hójtsí pañé íjcyame ímíñeuvú diityéké panévatúré avyéjuullé ímityúné Píiyéébedítýú múa iihjyúvátu muha meúwáábohíjcyánetu.

2 Ahdícyane tsaaté avyéjuute cahcújtsó műnaa íjcyáhajchíi műu avyéjuulléhi. Tsá ditye cahcújtsó műnaa íjcyánellii ávyejúllétumé íjcyáátyuróne. Awáá tsame

íjcyame műu ímíñeúvú píáábójcatsíhi. Muurá cahcújtso múnnaa meíjcyame mewájyújcatsíñe tsaímíyé mépiáábójcatsíiyáhi. Ehdu íne uke o néhíjcyanéhjí dúwáábohíjya.

Pívyéébeke meúraavyéne

3 Muurá Máavyéjuube Jetsocríjtó uwááboju ímiáájú meúráávyéné tsijítoríyéjuco tsaate úwáábohíjcyáne.

4 Ehdu úwáábohíjcyámé atéréejte íjcyame íinéubárá wáájácúturómé illure téeneri imítájkímyeíki. Áámé íibúwari muurá tsaanééré atéréené íjtsaméí íjcyame tálhácatsíhíjcyá ténéhjiri. Áámedítýú ímichi dóhéjúúvehíjcyáné ímítunéhjí íjcyane nómítááva, úhbajcátsi, áábojcátsi, tútavátsojcátsi.

5 Aame ímiáájú wáájácútumé méénúcatsíhíjcyá íjtsaméí wáájácúmeítyúme. Aame itsúcunúhíjcyá tééné halluvú medssíidsíva meuwáábohíjcyáné Pívyéébe uwááboju. Tsá műu ehdu néemedívú náhbévatúne.

6 Muurá ihdyu íne méhdi íjcyadúnéwúuma tsíñéhjiri íjtsámeítyumé tsaimíyé Pívyéébeke meúráávyejíjtó meúraavyémé niñnéétsihvúré íné imíjyaú méijcyaáhi.

7 Tsáháá muurá ehnémá ííñujívv metsíimávámeítyúne. Áhdure medssíjivécooca tsá ínná metsájtyetúne.

8 Áánéllii műu tééne tájpíjyoco memájchoma méwajyámuma, meíjcyane, ímí íjtsúcunú tehdjújuco.

9 Muurá éhníiñevúré iéhnéváiyóneri tsúúrámeíhíjcyámé tsá áábúcutú panévá umúúpi. Aame éhníiñevu ídsíidsíva atéréenéhjí wákímyeíhíjcyámé illuréjuco tútávaavémé tééné níjcaúvú wágooóveéhi.

10 Muurá medssíidsíváiyóneriyé meijyacunúhíjcyánetu ímichi tsááne panéváré ímityúne. Muurá tsaate Pívyéébeke cáhcujsójúcoorómé téeneriyé íjyacunúhíjcyámé illuréjuco teene íhvejtsóne. Aame ídatsó ijcyáhi.

Tsaímíyé mecáhcujsóne

11 Áánetu ihdyu tsúúca Pívyéébeéjpí u íjcyabe tsá műu téeneri íicúvetúne. Ímiáábéré díicýáne ímíñeúvú díibyeke mecáhcujsójúcoorómé duráavye. Ááne pamévakéré wajyu. Aabe panéváré ímityunéhjí uke pátyehíjcyáronéhjí ímíáábéré díicýáne daabúcuhíjya. Tsá műu "mityáhmítyá" néétune.

12 Aabe ímichi díicýáne íinevú tálhátsámeítyuubéré ímíñeúvú Máavyéjuube Jetsocríjtoke cahcújtsó müijyú medssíjivéjúcoóítyúne böhí u újculi. Muuráhjáá téénéllii Pívyéébe uke ujcuhi. Áábeke ímí u cáhcujsóné tsúúca mítyame waajácúhi.

13-14 Ahdícyane ícyooca díibye tájpí páneere íjcyabe Pívyéébé húmíj piinévu, éhnée Póótsio Piráátó úmiwávú íhtsútuube íjcyane úubállemeíbyé Jetsocríjtó húmíj piinévu, íjcyane uke o néé íne muhdú uke o néhíjcyádú u úwáábohíjcyá ínetú néétsámeítyuubéré müijyú tsiiñe dibye tsááíñevújuco.

15 Muurá Pívyéébe páñétuéjpi íhtsútuute ávyéjuje íjcyáróméhjí avyéjuube íjcyabe Críjto tsááíñe eévé úújetécooca wáollo díibyeke.

16 Aabe apáábyéré Pívyéébe ijcyá muhdú ijcyáityuúbe. Áábé ámítasaráhcovu muurá tsá műha píihivéityuróne. Áhdure tsá műha díibyeke ájtyúmíityuróne.

Áábeke ihdu metsu íhtsútuube íjcyáábeke medúúrvahíjcyá múijyú níjkéváityúne. Ehdu teéne.

¹⁷ Ahdícyane ícyooca uke o néé téhdure ehnéva múnáake u úwááboki. Tsá ditye ítsíeméné múhajchótá íjcyáínevújíi icyátsípáávéne mítyájkímyeítyuróne. Píívyéébe ímíáábé íjcyabe íinetú meke píhtotsótúúbedívúré cátsípáávéiyóme.

¹⁸ Dúwaabo diityéké iéhnevádú íjcyame tsaate píhtóméhjike ítsíeméneri ípíáábóiyóneri íítsámeíki.

¹⁹ Áijyu muurá panévatúré tsaímýé íjcyámé úmiwa íiné imíjaú nééme újcúiyá múijyú ídsíjivéjúcóiityúne bóhi.

Timotéoke Páávoro téibúwajtsóne

²⁰ Ahdícyane uke o néé Timotéoke Píívyéébée uke níwáávéné wákimyéí imíñeúvú u méenuki. Tsá múu íícúvetú átéreénenéhjí íjienéré íjcyane míamúnaa iwáájácúneri táhjácatsíhíjcyáneri.

²¹ Muurá ténehjí iúráávyéne tsaate tsáhájuco Píívyéébeke cáhcújtsotúne. Aabe ihdu óví uke piaabóhi. Áyu tehdújuco.

2 TIMOTÉO

Hállúvúeháámí Timotéo éllevu Páávoro cáátúnuháámí

Duurúvaju

1 Oo Páávoro o íjcyáábekée Píívyéébe oke ityújkevéélléne picyóó Jetsocríjtoke mecahcujtsómé múijyú medsíjivéjúcóóityúne bóhí meújcúné uwááboju uwááboobéré o péhíjcyaki.

2 Aabe íñe tsiiñe líhyaami diéllevu ó caatúnú ávyeta tájtsiiménédú uke o íjtsúcunúúbeke mítyane o wájyuube Timotéo éllevu. Aane óví uke Máavyéjuube Jetsocríjtój Caani Píívyéébe páemeke iidaatsóllédú íjcyaaabe píaabó ímí u íjcyaki.

Crijtodítýú Páávoro Úwaabóné

3 Áánéllii paíjuyváré Píívyéébeke piáábó díhyallúvú ó táúmeihijcyá panévá hallúvuré téhdújtsoobéré. Áábeke tsaímíyé ó iicúvehíjcyá iinérí íjtsámeítyuube méihdémúnáávúu iicúvehíjcyáábeké.

4 Aabe ó ítsáávehíjcyá éhnée uke o pícyoíñúneri idátsó u kímoovéne. Áánéllii ó imillé uke o ájtyumiñé o ímíjyúúveki.

5 Muurá ó waajácú ímí Píívyéébeke u cáhcujtsóné díityáállée Róoidámúpí díitsíjú Eonúítsema cáhcujtsódu.

6 Muuráhjáa díhyallúvú tähójtsicu o pícyóone dííbyeke piáábó o táúmeíñé tujkéveri uke dibye piááboobe ú piivyéte dííbyé wákyméí u méénune. Áánéllii uke o néé ímíñleúvú teene u méénuki.

7 Tsáháa Píívyéébe laptíchó mépañévú pícyootú meíllityéki. Mépañévúu pícyooibe téénej tééveri ihtsutúmé meíjcyá iinevú tähjátsámeítyúmé ímíáaméré meíjcyame mewájyúúcatsíki.

8 Ahdícyane núcojíllétuubéré dúwáábohíjcyá Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwááboju. Áhdure íñe tééne déjúcotu cívöhóójari o íjcyáneri núcójpívetuubéré Píívyéébedívú cátsípáávéné téhdure tééne déjúcotu u icúbáhrámeíyóné daabúcu.

9 Muuráhjáa tsúúca meke ipájtyetésómeke ímíáámedi dibye díllome méijcyá dííbyeéjte. Tsáháa idyé iiná ímíááné meméénúnéllii meke dibye újcutúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco ííñují íjcyátúné ihdéjuco meke iwájyúne dibye íjtsámeíñé Crijto tééveri meke iújcuúñé.

10 Áhdújucóo dííbyeke iwállóné meke dibye úújetsóné ímíááné meke iwájyune. Aabée mééma ímíbajchó mépée mewágóóvéiyóné. Áánemáa méhdivu bóhówajcáróobe múijyú medsíjivéjúcóóityúne bóhí meújcúíñé uwááboju.

11 Aane íñe úwááboobéré ó pehíjcyá jodíomú íjcyátúmeke okée Píívyéébe níwaavéédújuco.

12 Aabe tééne déjúcotu páhduváré nénéhjiri o icúbáhrámeíyooibe tsá o núcójpívetú dííbyedívú o cátsípáávénéma. Muurá ó waajácú oke dibye piááboíñé tsiiñe Jetsocríjtó tsááíñévújuco.

13 Ahdícyane ímíñleúvú dííbyé uwááboju cáhcújtsóné duráávyé muhdúhjáa uke o úwaabódu. Áane pamévakéré wajyu Crijto meke wájyudu.

14 Aabe óvii Píívyéébée uke ityújkevéélléne níwáávéné wákimyéí ímíñeuvú ú meenú dííbyé Apíichó mépañe íjcyane uke píáábóneri.

15 Áanetúu Áatsiá iiñújí cahcújtso múnáadítýu tsaate oke náhbénuhíjcyarómé óhdityu péémemá téhdure Pijééromútsí Hemóójenémá pééhií. Aane muurá tsúúca ú waajácúhi.

16 Áanetúu Onetsííporo pívájyúvá oke aahívejé ‘bohíbóhiúvú’ cúvéhóójari o íjcyane núcojpíllétuubére. Áabedi óvii Píívyéébe iídáátsóvéne píaabó panévatúré páameekéré iitsíimema.

17 Ííllevhjáa Róómávu wájtsiibe íjcyátútsihdyu oke néhcoobéré ipyéhíjcyáné níjcaúvú ájtyúmité cúvéhóójari o íjcyáábeke.

18 Aane muurá uure ú waajácú muhdúlhjáa meke dibye píáábohíjcyáné Éépetsoí meíjcyámútsikye. Ahdu óvii dííbyeke Píívyéébe píaabó Ávyéjuube Jetsóó itsáacooca tsaímíyé dííbyeke iújcuki.

2

Muhdú uwááboje íjcyane

1 Aane ovii Píívyéébe uke píaabó iñe Críjtoke mecáhcújtsónéjcutu u íhtsútúúveki, Llihiú Timotéoj.

2 Aabe ihdyu muhdúlhjáa mítyáméj piinévú o úwaabóné u wáájane tsíjtyeke ímíñeuvú duwáábó téhdure diityéréjuco iúwáábo tsíjtyeke.

3 Ááné wákimyéiyi u ícúbáhrámeíyonéhíjí imíchi díícyáne daabúcuhíjcyá diibyéjuco Jetsocríjtó wákimyéí múnáajpi u íjcyáábe.

4 Tsá muurá tsodáhó iímillédú íjcyatú pevéjté íjcyadu. Muurá ihdyu íavyéjuube muhdú néhdújuco dibye íjcyane.

5 Muurá tsáne iícuri ímíñeuvú iícutumé tsá tééne áhdó újcutúne.

6 Áánetu úmihéneri wákimyéimýé ibájtsó kékémécooca ujcú tééne tájpí iíjcyaki.

7 Íllu iñe uke o néhíjcyáné cähawáá ímíñeuvú dijtso Píívyéébe páneere úhdivu ibohówájtsoki.

8 Cähawáá dijtsúcunu muhdúlhjáa Jetsocríjtó míamúnáá icyánéjcutu Dabííuvúj tsíiménémúhaabe íjcyaaabe idsííivétsihdyu tsíiñe böhíine. Áábedítýu íjcyáné uwááboju iñe méúwáábohíjcyá pajtyéteju.

9 Ááné hallútú muurá éhne múúne dsííjivetso múnáajpikye icyúvéhoojánúdú oke míamúnaa cúvéhoojánuube ó ícúbáhrámeíhíjcyáhi. Árónáa tééne uwááboju tsúúca pahúllevávúrél tsújaavéné tsá múha muhdú méénúityuróne.

10 Áánéllii o ícúbáhrámeíyonéhíjí ó aabúcuhíjcyá Píívyéébée újcúmeke o úwáábo múijyú muhdú íjcyáityúmeréjuco Jetsocríjtó tééveri ipájtyetéki.

11 Íllu muurá nééne ímíáánéjuco:

Críjtoke mecáhcujtsómé medsííivécooca iíné imíyaú dííbyema meíjcyááhi.

12 Áhdure meícúbáhrámeíyonéhíjí maáábúcuhajchíi dííbyema máávyéjúútééhi. Áánetu dííbyeéjté meíjcyane metóónúmeíhajchíi téhdure tóónúiibye ihñéjté meíjcyaróne.

13 Muurá múhdurá medáriiivémeiyónáa iíjcyadúré ímíáábé iíjcyánéllii meke píáábohíjcyáábe.

Ímíá uwááboje

14 Áánéllii ímíñeúvú duwáábó míamúnáake Ávyéjuube Jetsóó mémeri ditye átéreénéhjiri ityáhjácatsíjyúcótuki. Muurá ténéhjiri illure tútávátsohíjcyámé ímiá uwááboju lléébóyómeke.

15 Áanetu ímiá uwááboobe u íjcyabe ímíñeúvú dúwáábohíjcyá ímiá uwááboju íinéri núcójpívetuubéré Píívyéébedívú u úújetéki.

16 Átéreénéhjí ditye úbállécatsíhíjcyáneri díícúvedíñe. Muurá ténéhjiri éhnúúñevu iijye tútávátsámeíhíjcyámé.

17 Ááné uwááboju muurá míamúnáadi tsújaavéné illure diityéké tútávátsohíjcyá éhne műúne cheme méjípiyi llíyaaténé meke tútávajtsódu. Muuráhjáa Himenéomútsikye Piréétoma tééne uwááboju tútávajtsóhi.

18 Aamútsí muurá nehíjcyá meeava med síjivémé tsíiñe mebóhíjúcóióityúne. Ááneri cahcújtso múnáake tsíiñejcúvuréjuco dityétsí íbúwátsohíjcyámé tsíhdyuréjuco iúwáábóneri.

19 Áróñáa méwaajácú illu tene nééneé: "Píívyéébe waajácú ihñéjteke." Áhdure nééneé: "Pámeere Crijoéjté tsáhájuco ímityúné méenúútyuróne." Ehdu Píívyéébé waajácuháámitu nééneé.

20 Muurá tsájá pañe tsá apááñéré ímiááné wáábyuta óórótuú, tsítsíiné uwáñewáánetuu, méenúmeíñé llyílhllóné íjcyatúne. Téhdure muurá ijcyámé átéreénéhjí wáábyuta úmehetuu, núpájkityuu, méenúmeílhllójí.

21 Ahdu muurá ímityunéhjí méenújúcootúmé ímiáámeréjuco ijcyámej tééveri Píívyéébe meenú iwákimyéi.

22 Ahdícyane ihdu díícúvedí ováhtsámú íbúwatu ímityúné íjtsaméi tsíiñáávehíjcyáneri. Ímiáábéré díicyáne ímíñeúvú duráávyé u cáhcújtsojíjto. Ááne pamévamáyé wajyújcatsi múhdumé ímiááméré iijcyáne díibyedi tsúráameíhíjcyámema íbúwajíí ámuha meijcyaki.

23 Tsá műu díícúvetú átéreénéhjiri míamúnaa táhjácatsíhíjcyáneri. Muurá ú waajácú téeménéhjí njíkeváné úhbájcatsivúréjuco.

24-25 Tsá tene ímityú Píívyéébé wákimyéi méénume úhbájcatsíñe. Pamévamáyé ímiááméré iijcyáne aabúcuhíjcyáiyá ímityunéhjí ijcyaróne. Ímiááméré mítyájkímyeítyúmé chooco úwáábóiyá tsaate ímityúné ijcyámeke Píívyéébé piáábori ditye iimíjpyeténe iwáájácu ímiá uwááboju.

26 Ááne ditye iijchívy Naavéné hójtsí pañétú iimillédú dibye diityéké dáriívehíjcyánetu.

3

Muhdíívané míamúnaa ijcyáíñe

1 Áanetu wajácútsi díícyaco. Muurá nihñéétsihvúré páneere tsíhdyuréjuco cápáyóóvéíñé úmíwari míamúnaa ímityúné íjcyááhi.

2 Imílleímyé tsaímíyé iijcyá mítyane idsíidsíváiyóne. Mítýákímyeíhíjcyáímye. Ááne nehníwu Píívyéébedítýu ílhjyúváne díibyeke meúrááveyejíjto tsá ditye áveyejúúlléityúne. Áhdure tsá ditye cáánimu ijcyárómeke áveyejúúlléityúne.

3 Tsá muucá ditye wájyúútyúne. Míamúnáadi nehníwu ihjyúvahíjcyáímye. Ímityúnéhjiri úmúúpívhíjcyáímye. Illure tsaríllehíjcyáímye páneere ímiááné ijcyane.

4 Iñáhbévahíjcyárómeke ímityúné dáríiveímye. ‘Meíhméí’ néeme Píívyéébedi iícvetúméré iiye tsaímýe ijcyáiyóneri tsúurámeílhíjcyáahi.

5 Pánehjídú dííbyeke meúráavyejító úráávyéímye. Árónáa tsá ditye ímiáanetúré cáhcújtsóityúne. Áámedi tsá műu iícvetúne.

6 Muurá téeméjtéjuco míamúnáake iáhhíivéne álliúré úwáábohíjcyáne. Ááneri walléemuке mütátsohíjcyámé ímityúné iíjtsaméí ijcyame ténehjíré llííñémeke.

7 Aane diityé uwáábó úráávyerómé tsá műijyú wáájácúityú keená ímiááné ijcyane.

8 Tehdúhjáa muurá ápiíchojtétsí Jáánémutsi Jááberémá Moitsééuvú úwaabóné ehdíívállehíjcyáhi. Ahdu néeme iíjtsaméíuvú wáájácúmeítymé tsá iícvéhíjcyatú Píívyéébé uwááboju ímiáájú ijcyáneri.

9 Ároméi wájácúúvetsáméí ímityúné imyéénuhíjcyanévú diityétsíhjyáa ápiíchojtétsí imyéénuhíjcyanévú wájácúúvetsáméidyu.

Timotéoke éhnííñevu Páávoro úwaabóne

10 Áánetu ihdyu ímí tehdújuco u ícyahíjcyáné ukée o úwaabódu. Aabe muurá ú waajácú muhdú o ícyahíjcyáne, muhdú o iíjtsameíñe, muhdú Críjtoke o cáhcujtsóne, panéváré oke pájtyéronéhjí o áábúcuhíjcyáne, pamévakéré o wájuyuhíjcyáne, o úwáábóné déjúcotu o ícúbáhrámeíyonéhjí o áábúcuhíjcyáne.

11 Muurá ú waajácú muhdúhjáa Ajtiokíia műnaa, Icóónio műnaa, Rítará műnaa, óhdi ícúbáhráronéhjí o áábúcuhíjcyáne. Áhdure ú waajácú muhdúhjáa Píívyéébe oke ténéhjitu páyetétsohíjcyáne.

12 Aane ímiááné ihnáhóóné Jetsocríjtoke meúraavyéné meímillémé tééné déjúcotu meícúbáhrámeíñe.

13 Áánetu ímityúmé álliu műnaa ijcyame ávyétá tútavááveréjuco méénume míamúnáake éhnííñevúré állihíjcyá muhdú ímityúnehjívú iállítsámeílhíjcyádu.

14 Áánetu ihdyu ímíñeuvú duráávyé ukée o úwaabóné tsúúca u wáájacúne.

15 Muurá ímí tehdújuco tsíiménédítýúré u wáájacúné Píívyéébé uwááboju muhdú íwaajácúháámitu néeneé. Aane uke túkévéjtsóneri tsaímýé Jet-socríjtoke u cáhcújtsóobe ú pájtyéteéhi.

16-17 Muuráhjáa Píívyéébé uwááboju íwaajácúháámitu ihjyú uubálle műnaa caatúnú dííbyere túkévéjtsóneri meke tene iúwáábo keená ímiáájú ijcyane, téhdure meke tene ityúkévéjtsó keená álliúré ijcyánetu, áhdure meke tene iúwáábo műhdurá meícyahíjcyánetu meímíbáávyéne ímiáámé dííbyema meíjcyame ímiánéhjiréjuco meméenuki.

4

1 Muurá Ávyéjuube Jetsocríjtó iíhtsútuube ijcyaaabe tsiiñe tsaá pámeere míamúnaa dsíjivéjúcöróméhjíma muhdú ícyahíjcyáné iímlíbhájchoki. Áánellíi dííbyee, Píívyéébeé, ijcyámutsí úmíwávú uke o néé dííbyedítýú ijcyáné uwááboju paíjyuváré u úwáábohíjcyá ihdícyajcójí ijcyaróne.

2 Ímíñeuvú műhdurá néérónéhjí pañe óvhéhéetuubéré cáhcújtsótumekе chooco duwáábó muhdú tene néhdújuco. Áánetu cáhcujtsójúcoorómé műhdurá ícyahíjcyámeke ihnáhóónécoba duwáábó ditye iímlíjpyetéki.

3 Muurá íjcyaiñé míamúnaa ímiá uwááboju iihvédtsóne iimíllehíjcyadú átéreñéhjí uwáábojtékeréjucu néhcoíñé.

4 Aame úubállénéhjiríyéjucu íjcyame illuréjucu iihvédtsóiné ímiá uwááboju.

5 Áánetu ihdyu ímiáábéré díicýáne daabúcuhíjcyá ímítunéhjí uke pájtyeróne. Ááne dúwáábohíjcyá ímiáájú pajtyéteju míamúnaa icyáhcújtsoki. Ehdu ímíñeúvú méenuhíjcyá díwákimyéjijucu íjcyane.

6 Muurá íñe tsúúca tééneri o icubáhramelhíjcyánetu ó wáyeeevéhi. Aabe wahájchotáréjucu o íjcyánetu o dsíjiveíñé.

7 Tsúúca íñe okée Píívyéébe níwáávéné wákimyéí o méenúnetu ó njikévéahi. Aabe dííbyeke o cáhcujsóné tsá o iihvédtsotúne.

8 Áánélli Jetsocríjtó ímiáábé íjcyabe tsiiñe itsáácooca tééne áhdó oke ávyéjújtsóohi. Árónáa tsá apáábyekéré oke dibye ávyéjújtsóityúne. Pámeere múhdumé ímiááméré iíjcyáne tsaímýé dííbyeke téhmehíjcyámeke téhdure ávyéjújtsóíbye.

Timotéoke Páávoro túkévejtsóne

9 Aane óvíjyuco iicuí oke duhjéva.

10 Muurá oke náhbénuhíjcyarómé péjucóó óhdityu. Dééma péjucóó Tet-saróonicávú iíjenré iimíllehíjcyáñelliñhye. Áhdure Cretséété péjucóó Garáátsiá iinújivu. Áhdure Tíito péjucóó Damáátsiá iinújivu.

11-12 Áánetú Tííkicyóké ó wallóó Éépetsovu. Apáábyeréjucu Róóca óhdivu cöeváne. Áánélli uke o néé kiá Mááco íjcyáábeke u néhcóne óhdivu u tsíva oke dibye tawákimyéitu ipiááboki.

13 Aabe néhi u tsáácooca óhdivu tsiva Tóróóavúu Cáápo jávú tátsuucójama tawaajácúhaamíné o pícyoíñúne. Tsáma dábájíívedí imichi tappañétúehaamíí íjcyane.

14 Áánetu uke ó úuballé Arejáádoro ímityúné oke dáriiivéné éhne uwááñewáánetu panéváré méenuhíjcyáabe. Áábema ihdyu óvíi Píívyéébe ímibajchó teéne.

15 Áábeke téiibuwá díícyaco. Uke mújtátsódiíbye. Muurá íñe meuwáábohíjcyáné ehdíívállehíjcyáabe.

16 Aanée muurá pámeere oke náhbénurómé óhdityu pééné boone ímityúnéhjí ímibájchojté úmiwávú o íhjyúáábeke tsá múha oke piáábotúne. Árómeke néhi tsá iiná pájtyéityú tééné hallútu.

17 Muurájháa ihdyu Píívyéébe oke piáábóneri pajtyéteju o úwaabóné tsújaavé pámeere jodíomú íjcyátürómedívu. Áhdurée oke pájtyetétssoobe oohímyé oke dööiyónetu.

18 Aabe muurá oke panévatúré téhmeé tsaímýé íavyéjuri dííbyema njikyéjiri o íjcyaki. Áábeke metsu maávyéjújtso múijyú njikévéalityúne. Ehdu teéne.

Páávoro pítyajcóné

19 Aane óóma duubállé Píífcama Akiíramútsikye o dúúruváne. Téhdure Onetsíiporoké pámeere iitsíímemá ó duuruváhi.

20 Téhdure uke ó úuballé Coríítovúu óhdityu Eráátó cöeváne. Áánetú Tóróópimo chéméébeke ó pícyoíñú Miréétovu.

21 Áánéllii uke o néé ֒íicuí úúníjyabái íjcyátúné ihde u tsáákií. Téhdure uke ó úúballé ííletu uke ditye dúúruváné Eobóóroo, Podéétee, Ríinoó, Cáráóódiaa, íjcyame. Téhdure pámeere tsíjtyehji ménahbémú uke duuruváhi.

22 Ahdícyane óvíi Píiyéébema Ávyéjuube Jetsocrijtomútsí pámeekéré ámúhakye píaabóhi. Áyu tehdújuco.

TÍÍTOÓ Títo éllevu Páavoro cáatúnuháámi

Duurúvaju

1 Oo Páavoro Píivyéebé iicúve múnáajpi o íjcyabe íñe Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwááboju úwááboobéré ó pehíjcyá dibyée tsúúca újcúmeke ditye imíñeeuvú iwáájácu téjijo meúraavyémé müijyú medsijivéjúcoóityúne bólí meúcune.

2 Tsá muurá Píivyéebé állíututúne. Aabée téénevu meke iájcuíñé néé tsúúcajátujuco iíñujílkyyé ípívyéevétúné ihdéjuco.

3 Áané uwáábojúu mewáájácúíñé éevé úújetétsihvújuco muurá íñe meke dibye wáájácutsóné téénevu. Aane úwááboobéré ó pehíjcyá Mépájyetétsoobéé Píivyéebé oke néhdújuco.

4 Aabe íñe íhyaami ó caatúnú, uu, Tíito éllevu táuwááborí Píivyéebéke u cáhcújtsónéllii tájtsiiménédú uke o íjtsúcunúúbe éllevu. Aane ihdyu óvíi pámeeke iidaatsóllédú íjcyamútsí Mépájyetétsoobé Jetsocríjtoma uke píaabó ibúuwajíí u íjcyaki.

Cahcújtsa múnáake Tíito píaabóne

5 Muuráhjáa uke 'Créétaá' némeíñé caapáhovu ó pícyoíñú tétsii íjcyácoomíjiri íjcyáné cahcújtsa múnáake panévatúré u píááboki. Áhdurée uke o néé diityémá túkevéjtsotéké u méménuki.

6 Aame diitye túkevéjtsojte íjcyáiyá panévatúré ímiááméré iinetú néétsámeítyúme. Tsáápíllekeré táábáváiyóme. Áámez tsíimé cahcújtsa múnaa íjcyáiyá cáánímudívú iñéétsótuki.

7 Muurá túkevéjtssoobe páneere Píivyéebé icyánéjcú wákemyí ejécunúhi. Áánéllii tééné wákemyí méenume panévatúré ímiááméré íjcyáiyáhi. Tsá ditye ávyéjuuháñé llíiñéítyuróne. Tsá ditye cááybáityuróne. Tsá ditye llíícyáváityuróne. Tsá ditye átéreénenhjí hallúvú dsíidsíváityuróne.

8 Keená ímiááné íjcyane Píivyéebé ímilléneréjuco ditye méenúiyóné iinevú táhjátsámeítyúme. Aame tsáiimiyé íahíve múnáake waatsúcúiyáhi.

9 Tsáiimiyé ímiá uwááboju tsúúca iwáájacúné úráávyéiyóme. Ááne úwááboiyómé téénetu ímityúné íhjyúvhájcyámeke ímí diityéké tene ibúúuveki.

10 Muurá ijcyámé mítyame tamúnaa jodíómú ímiáájú úraavyéjúcoorómé úwáábohíjcyáné míamúnaa kíhdyahírótásameíyónetu. Ááneri illure míamúnáake állihíjcyáme.

11 Áánéllii múu diityéké bójcyú téénetu. Múhdurá úwáábohíjcyámé tééné hallúvú idsiidsívakíye. Muurá pívájavá múnáakéjuco ditye mújtatsóné ímiájító ditye úráávyénetu.

12 Aanéhjáa muurá tétsii múnáajpíyé uwááboobe nééhií: "Crééta múnaa ávyétá allíuje iyámédú nééme ovhé múnaa íjcyame mítyane majchóhi."

13 Ímiáánéjucóhjáa dibye nééneé. Áánéllii uke o néé ihnáhóónécoba tétsii múnáake u úwáábo ditye imíñeeuvú Críjtoke íjcyáhcújtsoki.

14 Aame tsá iicuvéjúcóóityú átéreénéhjí iitsaméityúré iújcune ditye úubállehiýcyáneri. Áhdure tsá ditye iicuvéityú ímiájító úraavyéjúcootumé diityéké tsíñejcúvuré tukévéjtsóneri.

15 Muurá cahcújtso múnnaa ímiáánéré ijtsámeíhi. Áánetu cáhcújtsotumé tsá müijyú ímiááné ijtsámeíityuró ímityúnéré diityé iibuwari íjcyánellíhye.

16 Tehdu néeme muurá bañuháñé nehíjcyá Píivyeébeke iwáájacúne. Árónaá múhdurá ditye ícyahíjcyánetu méwaajácú illure ditye állihíjcyáne. Aame ímityúmé íjcyame tsá müijyú ímiááné méénúityuróne.

2

Ímiá uwááboju

1 Áánetu ihdyu ímíñeúvú dihjyúvahíjcyá muhdú ímiá uwááboju néhduú.

2 Ááne dúwáábohíjcyá keémemújuco íjcyáné nahbémuke ditye tsá iibuwáré iijcyáne pamévakéré iávyejúlliki, ímityúnehjívú ditye ityáhjátsámeítyuki, Críjtoke ditye ímí icyáhcújtsoki, ímityunéhjí íjcyaróné iáabúcúne ditye pamévamáyé iwájyújcatsíki.

3 Áhdure keémemújuco íjcyáné naallémuke duwáábó pamévakéré iávyejúlléne tsíjtyedítyú állíunéhjí ditye iihjyúvátuki. Áhdure tsá ditye llíylícyávěityuróne. Ímiáánetúré böhóhwaúcunúiyóme.

4 Aame úwáábóiyá bádsíjcake muhdú műúne walle ájyúma iwájyújcatsíne tsái míyé iitsíimeke téhmene.

5 Úwáábóiyómé ímityunévú ditye ityáhjátsámeítyuki, panévatúré ímiááméré ditye iijcyaki, tsái míyé ihjya ditye ityéhmeki, tsíjtyeke iidaatsólléne ditye ipiááboki, ájyumu tukévejtsódú tsái míyé ditye iijcyaki. Ehdu íjcyáiyómé Píivyeébé uwáábójutu múa ímityúné iihjyúvátuki.

6 Áhdure ováhtsámuke ímíñeúvú duwáábó ditye ímiááméré iijcyaki.

7 Ááne panévatúré ímiáábé diityémá diicia tehdu ditye iijcyaki. Tsá műú májchíjyuri díllotú diityéké iúwaabóne.

8 Tsaate úhdityu ímityúné iihjyúváneri díicúvedí ditye tééneri iñúcójipívéne tsiiñe iihjyuvájyúcótuki.

9 Téhdure idyé uke o néé tsaaaté hójtsí pañe íjcyameke u úwáábo ditye ímiááméré iijcyáne íavyéjuje táuhbáné imyéénuki. Tsá tene ímityú llíñetúré diityéké ditye áñújcúyóne.

10 Tsá ditye nániítyuró diityé éhne. Panévatúré ímiááméré iijcyáiyá Mépájtyetétsooke Píivyeébé uwááboju diityédítyú iböhóhwaúcunúki.

11 Muuráhjáa meke iidaatsólléne iwájyúmeke waajácútsoobe muhdú mepájtyetéiñé.

12 Aánéllii tsúúca méwaajácú páneere iíjí imityuháñé meíhvéjtsóne tsái míyéjuco díibyeke meúráávyéiyóné iinevú táhjátsámeítyúme.

13 Áhdure tsúúca méwaajácú ípyée iñéhdu iítsútuube Mépiivyeébé Mepájtyetétsooke Jetsocríjtó iiné imýjaú tsááiñe metéhmehíjcyáne.

14 Diibyéé muurá dsijivé mewájyuri mépée mewágoovéyónetu meke ipájtyetétsoki. Ehdúu meke ímíjpyetétsooke díibyeéjté meíjcyame ímiááné meimílléne ímiááneréjuco meméénuki.

15 Ehdu múu úwaabó míamúnáake tsápítsoobére. Áhdure múu ihnáhónécoba úwaabó múhdurá ícyahíjcyámeke diityédívú tähjátsámeítyubére.

3

Muhdú múúne cahcújtsa múnaa íjcyane

1 Áhdure idyé duwáábó cahcújtsa múnáake ditye pámeere ííñújí avyéjuptéké íavyejúlléne muhdú ditye néhdu iíjcyáne imyéénuhíjcyá ímiááneréjuco.

2 Áane ímiááméré iíjcyáne mítyájkímyeítymé míamúnáake iidaatsólléne iipiáábohíjcyaki. Aame tsá múhdityú ímityúné ihjyúvátyúne.

3 Muuráhjáa tujkénú múhdurá menéénellii tsá Pívyéébeke melléébohíjcyatúne. Idátsóhrée ímityúnéhacáa íjcyane páhduváré nénehjí pánehjídú imíwu meíjtsúcunúné méúráávyejhíjcyáhi. Ehdúu ímityúnéhjí pañe meíjcyame tsíñéhjiri ménomíutáávahíjcyáhi. Áhdurée tsíjtyéhjima métasaríllécatsíhíjcyáhi.

4 Árónáacáa Pívyéébe Mépájtyetétsoobe ímiááné pámeekéré míamúnáake iwájyune úújetsó meke ipájtyetétsóneri.

5 Tsáháa iiná ímiááné meméenúnellii meke dibye pájtyetétsotúne. Mekée iidaatsóllénellii pájtyetétsoobe Iapíicho tééveri meke dibye ímíbajchómé béhne iitsaméimáyéjuco meíjcyaki.

6-7 Teenée Iapíichó mépañévú pícyoobe Mépájtyetétsoobe Jetsoríjtoj tééveri ímiáámeréjuco meíjcyame müijyú medsíjivéjúcóiityúne böhí meítsohíjcyáné meújuki.

8 Aane éhnííñevu dúwáábohíjcyá Pívyéébeke cáhcujsómé keená ímiááné íjcyanéré imyéénúíñeri itsúúrámeíki. Ehdu iíne uke o néé pámeekéré píáaboíñé.

9 Áanetu eene átéreénenhjí meke piáábóityúné muhdúhjáa méihdé múnáauvú ihdéénéne tauhbáju úráávyejhíjcyáneri ditye tähjácatsíhíjcyáneri díicúvedíñé. Illure ténehjí meke müjtatsóhi.

10 Áánellii múu tsaate ténehjíri tähjácatsíhajchíi bójcyúrá müijyúcúre. Aane ditye lléébótúhajchíi múu illuréjuco íjchívyetsóné diityéké tsíjtyeke ditye imüjtatsótki.

11 Muurá ehdu dáríívemeímyé tsálhájuco ímlilletú ímí iíjcyane. Aame waajácurá ihallúvúré ímityúné imyéénunue.

Tíítóke Páávoro túkévejtsóne

12 Aane diéllevu Tííkcyómá Atéémamútsidítýú tsáápikye o wálloobe úújetécooca iicuí oke dúhjetéco Nicóóporíyí o íjcyáábeke. Técoomiyí úúníjyaba o pájtyeíñé ó wábyujsóhi.

13 Áanetu ihdyu óvíí muhdú u pívyetédu ú píaabó Apóóromútsikye ímityúné müúne méenúmé hallúvú ihjyúvaabe Tséénáma dityétsí kiávú ipyéhullévú péécoóca.

14 Aane ihdyu óvíí éhnée méuwáábori cáhcujsómé iwáájáne téhdure tsíjtyeke píaabó ímiájú diityédítýú ibohówaúcunúki.

Páávoro pítyajcóné

15 Ahdícyane óvíí Pívyéébe pámeekéré ámúhakye píaabóhi. Pámeere ménahbémú ílle íjcyame uke duuruváhi. Áhdure elle íjcyámeke o duuruváhi. Áyu tehdújuco.

PIREMÓO

Piremóo éllevu Páávoro cáátúnuháámi

Duurúvaju

1 Oo Páávoro Críjtoke o úráávyéne déjúcotu cúvéhóójari o íjcyáábema ménahbe Timotéo íjcyáábema muhtsi íhyaami diéllevu mécaatúnú Píívyéébé wákimyéí muhtsi meméénuhíjcyádú téhdure téené wákimyéí u méénúúbeke mítyane uke muhtsi mewájyuube Piremóo éllevu.

2 Téhdure idyé dihyávú píhcyáávehíjcyáné cahcújtsa múnáá wáábyuta téhaámi. Áhdure uwáábotu meke piáábohíjcyabe Akíípoo, ménalalle Áápiaa, íjcyamútsí wáábyuta téhaámi.

3 Áameke ihdyu óvíi ámúhakye Máavyéjuube Jetsocríjtomútsí Méécááni Píívyéébema píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Piremóo ímí cáhcujtsóne

4-5 Muurá paíjuyváré Píívyéébema o íhjyúvácooca díhyallúvú ó téhdútsohíjcyá uuva ímí Máavyéjuube Jetsocríjtoke u cáhcújtsóne pámeekéré cahcújtsa múnake u wájyuhíjcyáné uubállé o lléebónelliíhye.

6 Áánellii díhyallúvú ó táméihíjcyá piáábó iñe Jetsocríjtoke mecáhcújtsóne téveriyé mééma piáábó íjcyane éhnííñevu u wáájácúne tsíjtyeke u úwááboki.

7 Muurá mítyane ó ímíjyuuvé ímí tehdújuco ménahbémuke u wájyúne panévariyé diityéké u ímíjyuuvétsohíjcyáneri.

Páávoro Onéétsimó hallúvú íhjyuváne

8 Áabeke muurá uke ó piivyéterá o táuhbáné iiná u méénúiñévú Críjtorée oke uwáábóóbedívú pícyoóbe.

9-10 Aabe iñe ídátsó keeméjuco o íjcyabe dííbyeke o cáhcújtsóné déjúcotu cúvéhóójari o íjcyabe úúma ó íhjyúvá Onéétsimó hallúvú táuwáábori dibye Píívyéébeke cáhcújtsónellií tájtsiiménédú o íjtsúcunúúbé hallúvu. Áánellii uke o néé oke u wájyúhajchíí dííbyeke u piááboki.

11 Muuráhjáa ihdyu éíjyu díhyójtsí pañe íjcyabe tsá iinetú uke piáábohíjcyatú átéreerjpi iijcyánelliíhye. Ároobe ícyooca tsúúca ímíjpyetéhi.

12 Áabeke iñe tsiiñe diéllevu o óómichóóbeke ihdyu ímíñeuvú waatsúcúpéjtsoco muhdú oke u wáátsúcúiyódu.

13 Ó imíllerá dibyei óómaye íjcyane iñe ímíá uwáábójú déjúcotu cúvéhóójari o íjcyáné hajchótá oke dibye ipíáábo oke u píáábóiyoódu.

14 Árónáa tsá o imíllétu u wáájácútúnáa dibye óhdivu cóeváne. Ihdyu díicyánéjcutu u imílléhajchíí tehdújuco óhdivu icyóéváne oke dibye píáábóiyoóne.

15 Muuráhjáubáhjáa ihdyu úhdityu úmívaabe iimíbáávyéne úúmaye iijcyaki.

16 Aabe ihdyu tsiiñe díhyójtsí pañévú úújetéébeke éhnííñevu ú wájyuúhi. Muurá téhdure dííbyeke mítyane ó wajyuúhi. Áané ehnííñevu dííbyeke wajyu tsúúca Píívyéébeke cáhcújtsoboe díñnahbéduréjuco néébeke.

17 Ahdícyane tsáma ímíñeuvú dííbyeke waatsúcucu muhdú oke u wáátsúcúiyódu ímíááné díñnahbéébé o íjcyáábeye u wájyúhajchííjyu.

18 Aabée uke ímytíuné dáríivéhajchíijyu, dibyée tsíeméné úhdityu áhdótubé újcúhajchíí néhi páneere ookéréjuco dahdótso.

19 Aane uke o áhdóiñé o nééne oo Páávoro ó caatúnúhi. Árónáa ihdyu tsá uke o néétu téhdure oke u áhdóiñé ukée o píaabóne.

20 Ehdu teéne, muúbej. Ahdícyane óvíi Ávyéjuube Jetsocríjtoke mecahcújtsónéjcutu táñahbe u íjcyaa be oke ú tsípajtsóhi.

21 Ehdu íñe diéllevu ó caatúnú panévatúré ímiáábé u íjcyane o wáájácúnellíihye. Áánéllii ó waajácú uke o néhíjcyáné ehnííñevu panéváré tsaímíyé u méénuíñé.

22 Aane uke o néé táihde tsátsii u ímíbájchoki. Tsáijyu múúne Píívyéébeke ámuha táhallívú piáábó metáúmeíhíjcyánej péévé ámúhadívú ó úújetéhi.

Páávoro pítyajcóné

23 Áhdure uke ó úúballé Epáápara uke dúúruváné téhdure Jetsocríjtoke iúráávyéné déjúcotu óóma cuvéhóójari íjcyaa be.

24 Áhdure uke duuruvámé Máácoó, Arijtáácoo, Déémaá, Róócaá, ehdume muha mewákímyeíhíjcyáme.

25 Ahdícyane óvíi Máávyéjuube Jetsocríjtó ámúhakye píaabóhi. Áyu tehdújuco.

HEEBERÉO

Heeberéómu éllevu cáatúnúmeíháámi

Píívyéébe Illij tééveri míamúnáama ihjyuváne

1 Éíjyuúvúlhjáa Píívyéébe ihjyúvahíjcyá méihdé múnáaúvuma páhduváré nénehjí ihjyú uubálle múnáadívú ibóhówajcáronej tééveri.

2 Áanetu ícyooca íjcyáné míamúnáama ihjyúvaabe Ílli Jetsocrítoj tééveri. Aanéhjáa dílbyej tééveri pâneere mûhdúné tsieméné iípívyéjtsóne dílbyé hójtsí pañévú pícyoobe tééné avyéjuube dibye iíjcyaki.

3 Aabéhjáa Cááni Píívyéébeke böhówájtsoobe meke úújetsó muhdú dibye íjcyane. Áabedítyú dílbyé ámítsaráhcó böhówáucunúubé íhtsútuube íjcyáabe tájpí pâneere iíjcyahi. Muuráhjáa idslííveneri méimítyuháñé iímlbájchóne Cááni éllevu níjkyejívú ipyééne illuréjuco dibye ávyéjuuténe.

Níjkyéjí múnáá ehnííñevu Píívyéébé Hajchi ávyejúúne

4 Aabe níjkyéjí múnáá ehnííñevu íhtsútuube Cáániye Píívyéébe dílbyeke ávyéjújtsoóbe.

5 Tsáháhjáa muurá múijyú dibye tsáápiikye níjkyéjí múnáadítýú néétune: Uu Hájchíwu u íjcyáábeke uke o ávyéjujtsóhi.

Áhdurée tsá dibye dílbyedítyú néétune:

Dílbyéj caani o íjcyánéllii tájtsiiméné diíbje.

6 Árónáacáhjáa ihdyu Illíkye apáábyéré íhtsútuube íjcyáábeke iíñujívú ibóhówajcáróbedítýú neébe:

Óví pâmeere tahñéjté níjkyéjí múnaa Hájchíwúuke iávyéjújtsóóbeke duurúváhi.

7 Áanetúlhjáa ihdyu diitye níjkyéjí múnáadítýú neébe:

Tápiááboje níjkyéjí múnaa kíijyebádu. Áhdure cútújuwádú diitye.

8 Téhduréhjáa tsiiñe Íllidityu neébe:

Uu íhtsútuube Píívyéébe u íjcyáábé avyéjú tsá múijyú níjkéváityúne. Aabe ímiáábé u íjcyaabé muhdú tene íjcyadújuco míamúnáama u méenuíñé.

9 Muurá ímiáábé u íjcyánéllii tsá ímityúné u ímíllétúne. Áánéllii oo Dípiivýéébé o íjcyaabé uke pámé ehnííñevu ó piááboó iíñé imíjyaú u íjcyaki.

10 Téhduréhjáa tsiiñe dílbyedítýú neébe:

Uu íhtsútuube ávyéjuube u íjcyaabéé ú ípívyejtsó pâneere ívéhóówari íjcyánéhjíma iíñuji.

11-12 Áronéhjí wágóóvéé wájyamu nójcanújá wágóoovédu. Ehdu ténehjí u wáágóóné boone béhnéréjuco u ípívyéjtsóíñé éhne mûúne wájyamu nójcanúné boone bélháréjuco ditye cápáyoácódu. Árónáa ihdyu dííjtsaméi tsá múijyú cápáyoovéityúne. Áhdure tsá múijyú muhdú u íjcyáityúne.

13 Téhduréhjáa tsá múijyú dibye tsáápiikye níjkyéjí múnáadítýú néétune:

Íchihvúi táuniúvú diicya dímunáake úúma o tálháné hajchóta.

14 Muurá diitye níjkyéjí múnaa Píívyéébé piááboje íjcyame tsá ijpíima íjcyatúne. Aame panévatúré piáábohíjcyá pájtyetéímyeke.

2

Tsá meíhvéjtsóityú mepájtyetéiñé mecáhcujtsóne

1 Áánéllii metsu téiibuwá meíjcyáne ímíñeúvú meúráávyé íñé mepájtyetéiñé uwááboju melléébohíjcyáné téénetu memújtátuki.

2 Éijyuúvújháa muurá diitye níjkyéji múnáaj tééveri Píiyéébe úwáábohíjcyá ímí tehdújuco. Aanéjháa tsaate lléébotumé ímityúné méenuhíjcyámeke tééné hallútú ícúbahrahíjcyáábe.

3 ¿Aane íñé teenéjuco mepájtyetéiyóneri meíicuvétuhajchíi múhdtú mépájtyetéehi? Muuráhjáa dííbyere Ávyéjuube Jetsocríjtó úúballé tsúúca teene mééma imyéénune. Ááné uwáábojúu lléébotujkénümé méhdivu pajtyétsóhi.

4 Áanevúu Píiyéébe meke ímíñeúvú waajácutsó páhduváré nénehjí méenúráityuróné imyéénúneri. Muuráhjáa dííbyeke cáhcújtsómé pañévú Íapíichó ipícyónej tééveri páhduváré piáábohíjcyáabe muhdú iíjtsúcunúdu.

Jetsocríjtó míamúnáájdyú íjcyane

5 Árónáacáa tsá dibye néetu béhné iíñújíri meíhjyúvahíjcyaji iípívyéjtsoji níjkyéji múnáá hójtsí pañévú ipícyooíñé.

6 Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

¿Aca muhdú iívámedi míamúnáadí ú ijyáculuhíjcyáhi? Áhdure zmuhdú iíváábedi Míamúnáájpidívúu ipívyéévéébedi ú ijyáculuhíjcyáhi?

7 Muuráhjáa dííbyeke ú picyóó wahájchotáwu dibye níjkyéji múnáá ihtsútú lliiñévréjuco iíjcyaki. Áróóbekée bóónétu u ávyéjútsóne ú picyóó páné avyéjuubéré dibye iíjcyaki.

8 Ehdu Píiyéébé waajácúháámitu nééne páneere Críjtó hójtsí pañé íjcyane. Árónáa tsáhái panéváré dííbyé hójtsíri íjcyatúne. Íjcyáñéi ihdyu műijyú páneere dííbyé hójtsíriýéjuco íjcyane.

9 Muuráhjáa ihdyu Píiyéébe dííbyeke wahájchotáwu picyóó níjkyéji múnáá lliiñévréjuco míamúnáá wájyuri dibye iidsíjiveki. Ároobe ícyooca illuréjuco ávyéjuuténe.

10 Dííbyej tééverí páneere Píiyéébe ípívyejtsó tééneri iávyéjújtsámeíki. Áánéllihéé mewájyuri dííbyeke íhvéjtsoobe Mépájtyetétsóobe íjcyáabe ícúbahrámeíñéj tééveri meímibáávyeki.

11 Aame dííbyema tsané nahbémuréjuco meíjcyame tsaaapiíkyéré mécaaníváhi. Áánéllii Píiyéébé Hajchi tsáhájuco meke núcojpíilletú tsúúca iñahbémú meíjcyámeke.

12 Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Uke ó böhówájtsoó táñahbémudívú. Aame tsaméhjí uke muha medúúruváné mémátsívaluhíjcyáahi.

13 Téhdure nééneé:

Píiyéébedívú ó cátsípáávehíjcyáahi.

Téhdure tsiiñé nééneé:

Tsúúca okée Píiyéébe náhbénúmema oó.

Ehdu nééne Píiyéébé waajácúháámitu.

14 Muurá íñé míamúnáa meíjcyadúrée idyé Jetsocríjtó iíjcyá ijpíima, ítyujpácyoma. Ehdúu míamúnáájpidívú iípívyéévéne dsíjiveebe mépéé mewágóóvýónejcúvú meke íbúwátsohíjcyáabe Naavéneke ityáhjaki.

15 Ehdúu dííbyé hójtsí pañétú meke pájtyetétssoobe mewágooovéiyónetu.

16 Tsáháa Críjto tsáatu njkyéji múnáake ipiááboki. Tsaabée Aavaráaúvújutsiiménémúaabe meíjcyámeke ipiááboki.

17 Áánéllihiyée miámúnáajpidívú ípívyéevebe ímiá lluuuváábé íjcyáabe ínfmuhdú meíjcyááné iwáájácu méhdi iídáátsóvéne máhallúvú Píívyéébeke piáábó ityááumeíki. Aabée mewájyuri pájámeílbyedi ícúbahrámé méimítyuháñé iábjíiivémeíki.

18 Téhdurée dííbyeke Naavéné máváríjchónéri iicúbáhrámeíñellii waajácuube muhdú ténehjí meke dómácohíjcyáne. Aabe piivyété meke téenetu ipiáabóne.

3

Moitséé ehnííñevu Jetsóó ávyejúúne

1 Ehdu teéne, ámuúha táñahbémuj. Áánellii Píívyéébeéjté meíjcyame metsu ímíñeuvú meúráávye uwááboobe Jetsocríjtoke, dííbyeke meúráávyehíjcyánéjcú lluuuváábé páñétuejpi íjcyáábeke.

2 Muuráhjáa Píívyéébe dííbyeke níwáávéné wákimyéí tsaímýé njkévaabe Moitsééuvukéhjáa dibye ihñiéjtedívú níwáávéméke dibye tsaímýé téhmehíjcyádu.

3 Árónáa ihdyu Moitsééuvú ehnííñevu avyéjúllémeílbyé páneerée dibye ípívyéjtsónellii éhne múúne jaa méénuube téjáa ehnííñevu ávyejúllémeídyu.

4 Muurá miámúnaa jaa meenúhi. Árónáacáa ihdyu páneere Píívyéébere ípívyéjtsónellii éhnííñevu diibye avyéjúúhi.

5-6 Ehdu muurá Críjto Moitsééuvú ehnííñevu ávyéjútsámeíhi. Muuráhjáa dííbyeuvú Píívyéébeéjté jahdu néemeke ímí téhmehíjcyáhi. Ároobée dííbyé iicúve múnáajpíye. Áánetu ihdyu Ílli Críjto dííbyeéjté avyéjúúbe. Áábedityúu muurá diibye Moitsééuvú meke úúballéhi. Aane ímiááné dííbyeéjté meíjcyame dííbyedívú mecátsípáávéné nihñéétsihvúré ímí dííbyeke meúráávyéhajchíí tsaímýé méíjcyááhi.

Píívyéébeéjté tsaímýé íjcyane

7 Muurá Píívyéébé waajácúháámitu dííbyé Apííchó túkevéjtsóneri dííbyé ihjyú uubálle múnáajpi nééhi:

Píívyéébe o íjcyáabe ámúhakye o nééne melléébo.

8 Tsá múú oke táhjállétu éhnée ámúhá ihdé múnáauvú iinéubá píívyétúné iiñújiri ijcyácooca oke dáriivehíjcyádu.

9 Ehdúu téhulle íjcyame dáriiivémeíhíjcyá 40 píjcyá hajchótá diityémá méénúrááityúronéhjí o méénuhíjcyáné ájtyumijúcooróme.

10 Aanée oke cágobáávatétssoobe diityédítýú o nééhi: “Íjtsaméí tútávaavémé tsá ímíllétu diityéké o túkévejtsóné illéebone.”

11 Ehdúu diityédívú o cágobáávaténe ímiánetúré o néé diityéké tsaímýé o pícyooíñé o néhíjcyátsihvu ditye úújetétyúne.

Ehdúhjáa Píívyéébé waajácúháámitu dííbyé ihjyú uubálle múnáajpi néé dííbyé Apííchóré túkévéjtsóneri.

12 Ahdícyane tsáma téhóbúwá méíjcyaco, ámuúha táñahbémuj. Ámúhá íjtsaméí métútáváávedí diibyéjucu ímiá Piívyéébé íjcyáábeke ámuha mecahcújtsónetu ámuha memújtátuki.

13 Múu tsápítsójcatsí teenéjuco ícyooca meíjcyáráhori meíjcyáné hajchótá ímityúné ámúhakye imújtátsotuki.

14 Muurá tujkénutújuco nihñéétsihvúré tsaímýé Píívyéébedívú mecátsipáávéne dííbyeke meúráávyéhajchíí iiné imíjyaú Críjtomá méíjcyáá íavyéjuri.

15 Áánellii máábájíívedí Píívyéébe íwaajácúháámitu illu nééneé: Píívyéébe o ijcyaaabe ámúhakye o nééne melléébo. Tsá múu oke tähjálletú ámúhá ihdé múnáaúvúu oke tähjállehhíjcyádu.

16 ¿Acáa caatyé Píívyéébeke ímityú dáríívehíjcyáhi? Muuráhjáa Ejílto múnáá hójtí pañétú Moitsééuvú íjchívyetsómé Píívyéébeke ímityúné dáríívehíjcyáhi.

17 ¿Acáa caatyédí Píívyéébe icyááyóbáne ícubáhrá 40 píjcyá hajchótá? Diityérée muurá ímityú níjcaúvú úújetémé iinéubárá píívyétúné iiñújivu dsíjívehíjcyáhi.

18 ¿Acáa caatyéké neebe tsaímýé diityéké ipícyooíñé iñéérótsihvu ditye úújetéityúne? Diityédítýürée ehdu neebe ditye dííbyeke lléébohíjcyátúné déjúcotu.

19 Áhdújucóo muurá tsá ditye úújetétú dibyée diityéké néhíjcyátsihvu ípyée icyáhcújtsótúnélliíhye.

4

1 Áhdure muurá ícyooca mééma ijcyájúcooróné Píívyéébe meke néhíjcyáné tsaímýé dííbyema maávyéjuutéiyóne. Áánellii téíibuwá méíjcyaco tééneri mebáñúmeítyu dityéhjáa báñúmeídyu.

2 Muuráhjáa diityéké iúwáábohíjcyádúré ícyooca Píívyéébe méhdivu muhdú mepájyetéíñé uwááboju böhówátsohíjcyáhi. Aane muurá dityée ijcyadúré melléébójúcoorómé mecáhcújtsótúhajchíí tsá iinetú meke tene piáábóityúne.

3 Áanetu ihdu ímíááné cáhcujtsómé tsaímýé ijcyáá Píívyéébema. Muurá cáhcújtsótúmedítýú neébe:

Cáhcújtsótúmedítýú o cágobáávaténe o néé múijyú ditye úújetéityúné diityékée tsaímýé o pícyooíñé o nétsihvu.

Ehdúlhjáa cáhcújtsótúmedítýú neebe iíñujíí iípívyéjtsóijyújuco pámeere míamúnaa iiné imíjyaú dííbyema ijcyáíñé iñéijyu.

4 Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Páneerée Píívyéébe íwákimyéí iníjkévátsihdu 7 coojívá úújetéjcóójí illuréjuco wáyéeevéné.

5 Áhdure nééne cáhcújtsótúmedítýu:

Tsá múijyú ditye úújetéityú diityékée tsaímýé o pícyooíñé o nétsihvu.

6 Árónaa ijcyámé tsaaate pajtyété uwááboju icyáhcújtsóne ímí Píívyéébema ijcyame. Áanetu tujkénú tééneé uwááboju illéébójúcooróné cáhcújtsotúmé illure báñúmeíhi.

7 Áánelliihyée Píívyéébe meke íyaahovú iájcúráhori Dabíiúvuj tééveri íwaajácúháámitu nééhií:

Píívyéébe o ijcyaaabe ámúhakye o nééne melléébo. Tsá múu oke tähjálletúne.

Ehdúu Píívyéébe néé íwaajácúháámitu.

8 Aanée muurá méihdé múnáaúvuke tsaímýé ipícyooíñé iñééne Jotsoéeúvuj tééveri imyéénuka tsáhájuco Dabíiúvuj tééveri mééma dibye íhjyúváíturóne.

9 Áánellii muurá ijcyánéi méumíwari tsaímýé Píívyéébema meíjcyáíñé. Tsáhái mééma tene pánéévetú mekée iájcúíñé dibye nééneé.

10 Muurá ihdyu dííbyema tsaímiyé meíjcyácooca illuréjuco mewáyééveíñé dibyée panéváré iípívyéjtsóné níjcáutu wáyéeevédú.

11 Áánéllii metsu tsaímiyé Píívyéébeke meúráávyé ímí dííbyema meíjcyá méihdé múnááuvújháá báñúmeídýú mebáñúmeítýuki.

12 Muurá dííbyé ihju íhtsutúné iíjcyánéllií páneere míamúnáá iibuwá iíjtsaméí bóhówajtsó éhne múúne nütsúwari tsíeméné mewáhdahíróné pañe muhdíívané íjcyane maájtyumídu.

13 Dííbyeréé páneere ípívyéjtsónéllií tsá iiná dííbyedívú téévetúne. Páneere muurá waajácuúbe. Áábé úmíwari meíjcyácooca páneere mééma ímíbájchóóibye muhdú meícyahíjcyáne.

Jetsóó páñétúejpi llúúváabe íjcyane

14 Áábé Hajchi muurá Jetsocríjtó páñétúejpi méhlluuvváábé íhtsútuúbe. Aabe dííbyema íjcyaaabe máhallúvú piáábó táúmeíhíjcyáhi. Áánéllii metsu ímíñeúvú dííbyeké meúráávyekí.

15 Muurá meke iidaatsólléne piáábohíjcyaaabe mávaríjchojúúnevú metáhjátsámeítýuki. Muuráhjáá téhdure iíjiiri iíjcyácooca ténéhjíri iícúbáhrámeíñéllií waajácuube muhdú meícúbáhrámeíñé. Árónaacáá ihdyu tsá dibye ímityúné méenutúne.

16 Ahdícyane cähawáá metsu dííbyedívú mecátsípáávéne Píívyéébeke piáábó metáúmeí méhdi iídáátsóvéne meke dibye ipiááboki.

5

1 Muurá mee míamúnáadítyú páñétúejte llúúvájte íjcyáímyeke meménuhíjcyámé ityújkevéeillémeke ditye Píívyéébema tsaateé hallúvú iíhíjyúváne dííbyeké iícúvéné iyámeke icýovájtso diityé imityú iábájíívéméíki.

2 Árónaa llúúváábe íjcyároobe míamúnáajpi iíjcyánéllií waajácú muhdú mávaríjchó íjcyane. Áánéllii tsaate ímíñeúvú wáájácutúmé mújtámeke piívyéteebe chooco iúwaabóne.

3 Aabe tujkénú ihyallúvú Píívyéébeke iícúvéné iyáábeke cóvajtsó ímityú iábájíívéméíki. Ááné boonétú tsíjtyé hallúvú méenúube diityé imityú iábájíívéméíki.

4 Tsá tsaapi iiye méménúmeítyuró llúúváábedívu. Píívyéébere ihdyu ityújkevéeillémeke téénevu picyóó Aróoúvkéhjáá ipícyohdu.

5 Ahdúu Críjtoke Píívyéébere picyóó páñétúejpi llúúváábe dibye iíjcyaki. Tsáháá iiye dibye méménúmeítýúne. Áábedítýú muurá neebe iwaajácúháámitu:

Uu Hájchíwu u íjcyáábeke uke ó ávyéujtsóhi.

6 Téhdure tsíiñe neébe:

Uke ó picyóó níjkéváityúné íhtsútuube llúúváábe u íjcyá Mekitsedéé íjcyadu. Ehdu Píívyéébe néé iwaajácúháámitu Críjtodítýu.

7 Aabée Críjto iíjcyácooca Cááni Píívyéébema ávyétá ihnáhó kímóóveebéré ihyjúvahíjcyá dibyée dsíjívéeíñetu dibye muhdú iñéhajchíí dííbyeké ipájtyetétsoki. Árónméhjáá ihyéjtsámeíibyé muhdú dibye ímillédú dííbyema tene ipájtyeki. Áánélliihíjcyá Píívyéébe dííbyeké píaabóhi.

8 Aabée muurá díibyé Hajchi íjcyabe páñetu iicúbáhrámeíñéllii waajácú muhdú mecáhcujtsóne.

9 Ehduhjáa ímiáábé iijcyánéllií mepájtyetéiñe méénuube díibyeke cáhcujtsómé muhdú ijcýáityúmeréjuco díibyema iijcyaki.

10 Áánéllihyhéjháa Píívyéébe díibyeke picyóó ihctsútuube páñétúejpi llúuváábe dibye iijcyáa Mekitsedéé ijcýadu.

Mecáhcujtsóné meíhvéjtsómé úmiwa ápíchó nééneé

11 Íjcyaróné téénetu mítyane ámúhakye o úwáábóiyóne. Árónáa tsáhájuco ámúhakye o úwáábóityú tééneri ámuha meíhcúvehíjcyatúnélliíhye.

12 Tsáhájuco békite ámuha meíjcyájúcóoturóne. Muurá ícyooca ámuha tsíjtyekéréjuco meíuwáábóiyóne. Árónáa muhdú ihvane ámúhakye túhuutúné piéénéréi tsiiñe ó úwáabohíjcyá éhne múúne tsíimene majcho méénútutsi tsanééré mújpañe óóvedu.

13 Aane ehdu tsíimenédú nééme tsáhái ímíñeúvú wáájácutú muhdú ímíájjító meúráávyéiyóne.

14 Áanetu ihdyu kékemejte tsanééréjuco majcho méénudu nééme tsúúca waajácú ímítýúnetu keená ímíááné ijcýane.

6

1-2 Áánéllii metsu ímíñeúvú Píívyéébé uwááboju meúráávye éhníñevu ténejcu mewáájácuki. Tsá apááñeriyé meíhjyúváityuró Píívyéebema meímíbáávye meíjtsaméí mecápáyoovéneri, díibyeke mecáhcujtsómé ímítýunéhjí meméénúné déjúcotu mewágooóvéiyóneri, metsójtsotsámeíñeri, cahcújtsos múnáá hallúvú méhójtsíne mepícyóone díibyeke piáábo metááumeíñeri, med síjivémé meböhíñíñeri, dibye muhdú meícyahíjcyáné mééma ímíbájchóíñeri. Éhdúneri tsá apááñeriyé tsúúca Críjtodítýú ijcýáné uwááboju mewáájácúneri meíhjyúváityuróne.

3 Aane óvíi meke piááboobe éhníñevu tsíñehjí mewáájácuki.

4 Muurá díibyé uwááboju tsúúca iwáájacúné ímí ihctsúcunúné úráávyémé pañe ijcýajucóóné díibyé Apíicho.

5 Aame tsúúca waajácú díibyé ihnáhoori békíjiréjuco iíñuji cápáyoovécooca muhdú meíjcyáíñe.

6 Árónáa ihdyu téénetu ávyéta mújtá imyéénúhajchíi tsáhájuco ditye múijyú tsiiñe ímíbáávyéityúne. Ehdu dáríívemeímyé Píívyéébé Hájchikye múu tsiiñe dsíjivetsódú meenú míamúnáake díibyedívú iúúhívatétsóneri.

7 Áanetu ihdyu ímíááné díibyeke cáhcújtsómeke ímí ihctsúcunúúbé éhne múúne tsáápi bájtsos níijyaba pípájchónéri imíwu iíñene dibye ijcýuné.

8 Áanetu éhne ímí iíñuji néérótsihdyu tsanééré biiva iíñedu ímítýú Píívyéébeke meúráávyéhajchíi cíújúwá pañévú meke waagooílbye.

Tsaímíyé meíjcyáíñé meíjtsone

9 Ehdu iñé ámúhakye ó nehíjcyáhi, ámuúha táñahbémuj. Árónáacubá tsá ámuha tehdú meíjcyatúne. Muurá ó waajácú ímí tehdújuco ámuha meíjcyame mepájtyetéiñe.

10 Muurá Pívyéébe ímiáábé íjcyabe tsá ábájíivéityú tehdújuco ámuha mewákímyehijcyáne. Áhdure tsá dibye ábájíivéityú tsijtye cahcújtso múnáake ámuha mewájyúne mepiáábóné raahóvú tsínehji ímiáánéré ámuha meméénuhíjcyáne.

11 Ahdícyane ó imíllé ámuha óochévetúmé meítsohíjcyáné iiné imíjyaú meíjcyánié méumíwari íjcyane ámuha tééneri mebáñúmeítyuki.

12 Méóochévedí téénetu. Ihnáhóóróné pañe ímíñeúvú mécahcújtso éíjyuúvhjáa tsaate ímí icyáhcújtso dibyée diityéké néhíjcyádú tsaímiyé díibyema íjcyadu téhdure ámuha meíjcyaki.

13 Pívyéébhjáa muurá ihtsútuube iíjcyánellii Aavaráaúvuke pánetu iiye néé ímiááné díibyeke ipiááboíñe. Tsáháhjáa tsaatéj tééveri díibyeke ipiááboíñe dibye néétune.

14 Illúhjáa neevee díibyeke: "Uke panévatúré mítyane ó piááboohi. Áanellii díjtsiiménémúhaabe mítyane llíiyááteéhi."

15 Ehdúhjáa muurá Pívyéébe Aavaráaúvuke nééne icyáhcújtsone óochévetuube ítsohíjcyánellii ímiááné iñéhdújuco díibyema dibye méénune.

16 Muurá tsáijyu tsaate ímiáánéré iñéécooca iehnííñevu ihtsútuube méémé dómajcó tsijtye icyáhcújtso. Ehdú díibye mémé dómajcómé 'ovii oke muhdú méénuube o állíhajchíjyu' iñéénema.

17 Ahdúhjáa ímiááné imyéenuíñé pánetu iiye Pívyéébe néé ditye icyáhcújtso. Aanéhjáa imíllebe diityéké iwáájácutsóné ávyeta iñéhdu imyéenuíñé iíjtsaméí cápáyoáctouúbe.

18 Ahdícyane muurá tsúúca mewáajácú ihtsútuube íjcyabe muhdú iñéhdu mééma méénuiñe. Tsá dibye meke állítyúne. Áanellii díibyedívú metájpime tsáímiyé méijcyá ipyée iñéhdu meke dibye ipájtyetétsoki.

19 Aane mewáajacumé tsáímiyé díibyeke meúraavyémé ímí méijcyá éhne műúne cüújúwamí dólhívamí ioovéjúcótumí íjcyadu. Áanellii tsúúca ícyooca mépiiyéété meeréjuco Pívyéébema meíhjuyváné muhdú pánétuejpi llúúváábe duuruvájá pañévu pánétueátsihvú díibyema ihjyúvahíjcyádu.

20 Ehdúu meeréjuco Pívyéébema meíhjuyváíñé mééma Jetsóó ímíbajchóhi. Aabe pánétuejpi llúúváábe íjcyá Mekitsedéé íjcyadu müijyú muhdú íjcyáítyuúbe.

7

Mekitsedéé íjcyadu Jetsóó pánétuejpi llúúváábe íjcyane

1 Diibyéhjáa Mekitsedéé Tsááré cóomí avyéjuube íjcyabe idyé llúúváábe pánétuejpihjáa Pívyéébere pícyoóbe. Aabéhjáa tsáijyu cábuuvé Aavaráaúvúu ihtsútúrméhjike ávyéujitéké ityáhjájétsihdyu méénujcásityu óomííbyedívú. Áabé hallúváhjáa Pívyéébeke piáábó táúmeííbye.

2 Áabéhjáa Aavaráaúvú ajcú tsáneevu ipyée ityáhjámé tsíeméné itsívánetu. Áabe mémé Mekitsedéé 'ímiá avyéjuúbe' nééiyóne. Áánetu dibyée íjcyácoómi mémé Tsááre 'ibúwajíí meijcyane' nééiyóne. Áanellii téhdure díibye mémé 'tsáímiyé meke pícyoóné avyéjuúbe' nééiyóne.

3 Diibyéhjáa Mekitsedéé pevetsihdyúré böhóowaavénellii tsá mewáajácutú dibyée cááníma, tsíijuma, iihdé múnáama, íjcyáhajchíjyu. Tsá mewáajácutú

muhdúhjáa dibye ípívyeevéné. Áhdure tsá mewáájácutú dibyée dsíjivéhajchíjyu. Ahdúu muurá Píívyéébé Hajchi páñétuejpi llúuváábe múijyú muhdú íjcyáityuube böhówaavéhi.

4 Aane méwaajácú ímiááné Mekitsedéé íhtsútuube íjcyane. Muuráhjáa méihdé múnáajpi Aavaráaúvú íjcyároobe dííbyeke ajcú tsáneevu méénujátsiyíí íhtsutumé íjcyárómeke ityáhjámé tsímeménetu.

5 Muuráhjáa Moitsééuvuke Píívyéébe néé Revííuvúj tsíiménémúháábedítýú llúuvájte íjcyámeke imúnaa itsímeménetu iácuhíjcyaki. Ehdúu neebe Aavaráaúvúj tsíiménémúhaabe íjcyame ipiáábójcatsíki.

6 Muuráhjáa Mekitsedéé Revííuvúj tsíiménémúhaabe íjcyatúróóbeke Aavaráaúvú ajcú itsímeménetu tsáneévu. Áiyúu díibye Aavaráaúvú hallúvú táumeíbýé piáábó Píívyéébée panévatúré dííbyeke ipiááboíñé néhíjcyáábe hallúvú.

7 Tsáháa Aavaráaúvú Mekitsedéé hallúvú piáábó táumeítyúne. Muuráhjáa Mekitsedééré táumeí díibye hallúvú. Áánéllii méwaajácú Aavaráaúvú ehnííñevu dibye íhtsútuube íjcyane. Muurá tsáápí hallúvú ímí dibye íjcyáíñé piáábó táumeíbýé ehnííñevu avyéjúúllémeíhi.

8 Muurá llúuvájteke métsímeménetu maácuhíjcyarómé dsíjíveéhi. Áánetúu Mekitsedéé íhtsútuube llúuváábe íjcyáábedítýú Píívyéébée waajácuháamí néé dibye ícyoocápi íjcyane.

9 Áánéllii méwaajácú Aavaráaúvúhjáa Revííj tsíiménémúhaabe Revííj tsíimávámeítyúne.

11 Aanée Revííj tsíiménémúhaabe Aróodítýú llúuvájte íjcyame Píívyéébée taúhbaжу meúráávyéneríyé mepájtyetéíí ímílbájchoca muurá tsáhájcuo Críjtoke Píívyéébe Mekitsedééhjáa ícyahíjcyadú íhtsútuube llúuváábedívú pícyooíturóone. Árónáacáhjáa ihdu tsá dibye Aróoúvú íjcyadu néébeke pícyootúne. Tsíldhyuréjucóhjáa néébeke dibye pícyooíne.

12-14 Aabée Críjto Máavyéjuube tsá Revííuvú dohjíba múnáajpi íjcyatúne. Muuráhjáa ihdu Jodáá dohjíba múnáajpíyé íjcyáróóbeke Píívyéébe llúuváábedívú pícyooónéllii ítyáuhbaжу cápáyoové tsíldhyuréjuco. Árónáacáá tsá Móitsééuvú nééetu tsaate diityé dohjíba múnáadítýú llúuvájte íjcyáíñé.

15 Áánetu méwaajácú Mekitsedééhjáa íjcyadu íhtsútuube llúuváábedívú Píívyéébe Críjtoke ipícyooónéllii tsíldhyuréjuco ítyáuhbaжу cápáyoácóne.

16 Tsáháa dibye llúuváábedívú mémévatú Revííj dohjíba múnáadítýúu tsaate llúuvájte íjcyáíñé némeihíjcyadú dííbyedítýú tene némeíñélliíhye. Muuráhjáa ihdu memévaabe múijyú muhdú íjcyáityuubéréjuco íhtsútuube iíjcyaki.

17 Muurá Píívyéébe dííbyedítýú iwaajácúháamitu nééhií:

Uu íhtsútuube llúuváábe ú íjcyá Mekitsedéé íjcyadu múijyú muhdú u íjcyáityuube.

Ehdú Píívyéébe néé dííbyedítýú.

18-19 Muuráhjáa íhdééné taúhbaжу Píívyéébe Moitsééuvuj tééveri méénune meúráávyerómé mepájtyetéítyúrónéllii tsíldhyuréjuco mééma dibye teene

cápáyoácóne. Áánéllihiyée Críjtoj tééveri meke éhnííñevu píááboobe ímí dííbyema meíjcyaki.

20-21 Muuráhjáa tsíjtyehji llúuvájte pevénéré memévahíjcyáhi. Áánetúu Críjtoke páñetu Píívyéébere meménú müijyú muhdú ijcyáityúné lluuuváábé dibye ijcyaki. Muurá dííbyé waajácuháámitu nééneé:

Píívyéébe ímiáánetúré nééhií: “Uke ó pícyóo Mekitsedéé ijcyadu müijyú muhdú u ijcyáityube llúuváábé u ijcyaki.”

Tsáháhjáa müijyú ehdu tsíjtyedítýu dibye néétune.

22 Aabée Jetsóo mééma béhné pityájcoju meenú íhdééné taúhbajúu meúráávyehíjcyáné ehnííñevu tsaímíyé Píívyéébema meíjcyaki.

23 Muuráhjáa éíjyuúvú mítyame llúuvájte ijcyame tsaapi dsíjíivécooca tsíjpi cápáyóóvehíjcyáhi.

24 Áánetu ícyooca íhtsútuube Jetsóo müijyú muhdú ijcyáityube llúuváábé ijcyáabeke tsá múa cápáyóóvéityúne.

25-26 Aabe piivyété meke ipájtyetétsóné ímiáábé ijcyánélliíhye. Tsá dibye ímityube ijcyatúne. Áánéllihiyée tsá dibye müijyú ímityúné méénutúne. Aabée Cááni éllevu níjkyejívü ipyééne ílluréjuco ávyéjuuténe. Aabe ícyooca dííbyedi tsúráméimyé hallúvú Píívyéébeke piáábó táúmeíhíjcyá muhdú ijcyáityúmeréjuco tsaímíyé dííbyema ijcyaki.

27 Tsáháa míamúnaa llúuvájte méénuhíjcyádú dibye méénutúne. Dityéhjáa murá Píívyéébé úmiwávú tujkénú cójvátsohíjcyá iyáabeke ímityú iábájíívemeíki. Ááné boonétúhjáa botsíi tsíjtyé hallúvú méénuhíjcyámé diityé imityú téhdure iábájíívemeíki. Ahdúu tsá Jetsóo méénutúne. Muuráhjáa ihdyu tsáneere páñetu iiye pájámeííbyé dityée iyámeke cójvátsohíjcyádú íívane pámé hallúvuréjuco.

28 Muuráhjáa éíjyuúvú Píívyéébe Moitséeúvuke néhdújuco ditye míamúnaa ímityúmé ijcyárómedityú méménuhíjcyáné páñétútuejte llúuvájte ditye ijcyaki. Áróńáacáa ihdyu Píívyéébe iñéhdújuco Illí iñé imityú méénutúubeke pícyoone páñétútuejpi llúuváábé dibye ijcyá müijyú cápáyóóvéityubéréjuco.

8

Jetsóoj tééveri béhné pityájcoju ijcyane

1 Aane iñé meíhjyúvahíjcyánetu éhnííñevu ímí méíjtsúcunú páñétútuejpi Críjto mélluuváábé ijcyane. Aabe ícyooca ijcyá Cááni Píívyéébé úníuri níjkyejíri.

2 Aabe téhulle ijcyaja duurúvájá pañétú páñétútuejpi Cákánkye máhallúvú piáábó táúmeíhíjcyáhi. Tsá míamúnaa méénújari dibye ijcyatúne. Píívyéébere méénújari diitye.

3 Muuráhjáa míamúnáadityú páñétútuejte llúuvájte ijcyame Píívyéébé úmiwávú iyámeke cójvátsohíjcyá tsíjtyé imityuháñé iábájíívemeíki. Ahdúu Críjto páñétútuejpi llúuváábé ijcyánéllií meenú míamúnáama. Áróńáacáa tsá dibye diityéé méénuhíjcyádú méénutúne. Muuráhjáa ihdyu iiye pájámeííbyé pámé imityuháñéré iimíbájchoki.

4 Muuráhjáa iñíñíjejípíyé ijcyaca tsá dibye llúuváábé ijcyáityuró tsúúcajáa Moitséeúvuj tééveri Píívyéébe pícyóóné taúhbaju néhdújuco tsaate llúuvájte dííbyeke iicúvehíjcyámé ijcyánélliíhye.

5 Muuráhjáa diitye lluuvájté Píívyéébeke iicuvehíjcyá páñétúeja duurúvaja níkyéjiri íjcyajádú imyéenújá pañévu. Píívyéébhéjáa muurá Moitséeúvuke nééhi: "Ímíñeúvú tsáma méénuco éhnée 'Tsinaí' némeíhbaúvú páñétúeja nááveu uke o úujetsóné u ájtyumídu." Ehdúhjáa Píívyéébe néé Moitséeúvuke.

6 Árónaa éhníiñevu ícyooca páñétuésihyi Jetsóo llúuváabe íjcyabé máhalluvú Píívyéébeke piáábó táúumeíhjcyáhi. Dííbyej tééveríhjyáa muurá Píívyéébe mééma béhné pityájcoju meenú tsaímíyé dííbyema meíjcyaki.

7 Tujkénúhjáa dibye méénúné pityájcoju néhdu meíjcyáneriyé mepájtyetécá tsáhájcuo béhné pityájcoju dibye méénúityuróne.

8 Tujkénúné pityájcoju néhdu míamúnaa íyahíjcyátúnéllií béhné pityájcojúréjuco dibye méénune. Muurá íwaajácúháámitu neébe:

Béhné pityájcojúréjuco o méénuiñé tahñéjtema ijraéemuu, jodáámuu, íjcyámema.

9 Tsáhájcuo o méénúityú diityé ihdé múnáauvukée Ejíhtó iiñújitu o íjchívyétsócooca diityémá o méénudu nééné pityájcoju. Dityée tééné pityájcoju néhdu íjcyátúnéllií diityéké múu ihvejtsódú ó meenúhi. Ehdu o néé Píívyéébe o íjcyáahi.

10 Ahdícyane tsíldhyuréjuco nééné pityájcoju o méénuiñé ijraéémuma ditye ímíñeúvú tééné uwááboju iwáajácúne muhdú tene néhdu iijcyaki. Áijyu ímíááné tahñéjté íjcyámé Piívyéébé ó íjcyáahi.

11 Téijyu tsáhájcuo múha óhdivu wáajácútsójcatsítyú pámeere ihtsútúrómhjimáyé ícyátújtsií méné oke wáajácúiñélliíhye.

12 Áámedi o idáásóvéne illuréjuco diityé imítýu o ábájííveíñé. Aane tsáhájcuo müijyú o ítsáávéityúne.

13 Ehdúhjáa Píívyéébe béhné pityájcojúréjuco bóhówajtsóné ihdééné pityájcoju pañe meíjcyarómé mepájtyetéítýúrónélliíhye. Aane tsúúca mééma cápáyoovéhi.

9

Níkyéjiri páñétúeja duurúvaja

1 Teenee tujkénúné pityájcoju túkévétsohíjcyá iiñújiri íjcyáné duurúvajá pañétu muhdú dííbyeké ditye iicuvehíjcyaki.

2 Aanéhjáa teeja imyéenúcooca meenúmé míhyóocu míjcohóócú ímichi tétsihvu Píívyéébeke iicuveki. Tujkénúetsíi méméhjáa 'Ímiátsíi'. Átsihyíhjyáa imíwu nééné peetéihcyú úníuri méétsawá hallúri pááa dííbyé iicuve.

3 Ááné bounáálleríhjyáa íjcyaho wájyámuwávú wátájcámeítsíi mémé 'Páñétuetsíi Ímiátsíi'. Átsihvúhjáa apáábyéré páñétúejeji llúuváabe Píívyéébema ihjyúvhahíjcyáhi.

4 Átsihyíhjyáa óórótú méénúmeíñé waijí téjíi halluvú ditye Píívyéébeke idyúúrváné imyéwu cúvaane cójvátsohíjcyáji. Ááné úníuríhjyáa cajónaba imíwu téenere óórótú hálluú, pañee, méénúmeíba. Áhbá pañéhjáa Píívyéébemé taúhbaju cáatúumeíñé newáywáácuu, Aróoúvú cuujúi béhjivaii, 'manáá' némeíñle pááa óóróílllo pañe íjcyane, éhdune.

5 Áhbá hallúrhjyáa níkyéjí múnáajtétsí níjcyota 'tétsihyi Píívyéébe íjcyane' nééiyóne. Áámútsí nuwáácyúhjáa wállúrijíícunúné lliiñévú páñétúejeji

llúuváábe iyáábé tujpácyó pícyohíjcyá míamúnáá imítýú iábájjivémeíki. Aane óvíi éhdunéré tééneri méihjyúváhi.

6 Ehdúhjháá duurúvaja imyéénújá pañevú paíjyuváré llúuvájte tujkénúéhó pañevú iúcáávéne Píiyéébeke iičuvehíjcyáhi.

7 Áanetuhjháá páñétuétsihvu tsáné pijcyábá lliiñe tsájyúré páñétuejpi llúuváábere úcáávehíjcyá iyáábé tujpácyoma íimítuju, tsíjtyé imítuju, íjcyane iábájjivémeíki.

8 Ehdúú méénuhíjcyámé paméváréi Píiyéébema meihjyúváiné imibáávyétúné hajchóta. Aane méwaajácú Píiyéébé Apíichó túkevéjtsori.

9 Muuráhjháá ihdyu Críjto mééma méénúñé náávē iyámeke icyóvájtsóneri panévaríyé Píiyéébeke iičuvehíjcyáme. Árónáacáhjháá tsá diitye teene imyéénúneri imibáávyéítýuróné.

10 Muuráhjháá panéváré majchóháñé, dooháñé, adoháñé, téibuwáré méénuhíjcyámé Píiyéébe diityéké néhdújuco. Áhdurée ijpi ityútáváávécocca nítýámeihíjcyámé iimibáávyeki. Ehdúú méénuhíjcyámé imyéénuhíjcyadú Píiyéébe tééné taúhbaaju Críjtoj tééveri icyápáyoácotúné hajchótá ímí diityéké iihtsúcunúki.

11 Aabée Críjto böhówááveebe ícyooca páñétuéjpi llúuváábe ijcyá tsaímíyé meijcyaíñé mééma méenúube. Aabe ícyooca míamúnnaa méénútuja tsaímíyé Píiyéébere méénúné duurúvájá pañétú máhallúvú piáábó táúmehíjcyáhi.

12 Téejá pañevúú úcááveebe páñétuétsihvu. Ároobée tsá llúuvájtée méénuhíjcyadú ténevá pijcyábádú ócáiñwuu, cáávara, ijcyámeke idšíjivétsómé tujpácyoma úcáávetú tééneri Píiyéébeke iičuveki. Muuráhjháá ihdyu páñetu ityujpácyóré waagooobe tsájyúré pámé hallúvuréjuco tééneri mepjátyetéki.

13 Muuráhjháá éíjyuuvú imítýúvemeke ócáiñmuu, cáávarámuu, ijcyámé tujpácyori wáchiyáhcuhíjcyámé diitye iimíjpyetéki. Téhduréhjháá ócáiñmeewáwúuke icyóvájtsóné ballíjyú iúürúnúneri wáchiyáhcuhíjcyámé diitye ijpi iimibáávyeki. Árónáacáhjháá tsá diityé imítýú imibáávyehíjcyatúne.

14 Áanetúu ihdyu Críjto ityujpácyori meke imíjpyetétsó méimítuytu. Píiyéébé Apíichóo müiijyú muhdú ijcyáityúné díibyeke piáábóneri pájámeihíbyé mewájyuri iiné imítýú méénútúroóbe. Aánéllii díibye tujpácyó tsúúca meke imíjpyetétsó imítýúnéhjitu tsaímíyéjuco Píiyéébeke meiicuvéebema meijcyaame mewágooóvétuki.

15 Diibyée muurá Jetsocríjtó tsáá béhné pityájcojúréjuco mééma imyéénuki. Muuráhjháá tujkénú Píiyéébe méénúné pityájcojú pañe ijcyámé imítuyháñé téhdure tsúúca imibaavyé dibye dsíjivéneri. Aánéllii ícyooca pámeere Píiyéébée tsúúca meke újcumé tsaímíyéjuco díibyema meijcyaíñé dibyé néhdúú.

16 Muurá müúne medsijivétúné ihde mécaatúnú métsieméné caatyé újcuíñé úubálléné waajácuháámi. Aane medsijivécocca botsíi ujcumé teéne.

17 Áanetu méi medsijivétúné hajchótá tsá múha dómajcóiityuró tééné waajácuháámi mecaatúnúrónááaca.

18 Ahdúhjháá iiwané Jetsocríjtói dsíjivétúné hajchótá Píiyéébe ihdé múnáávuma tujkénéné pityájcoju méénune néhdújuco diitye díibyeke iičuvehíjcyáné iyámeke illíhyánúmé tujpácyori.

19 Téijyúhjáa Moitséeúvú Pívyéébé taúhbajúúné úubállehíjcyáhi. Átsihdyúhjáa obéejámú ihjíné tujpáihdsiúvú nééne úmehéí ničautu ipícyoone ócáiwuúmuke, cáavarawuúmuke, idsíjívetsómé tujpácyó nujpácyotu icyátahbóné pañevú iéeniyóneri wáchiyáhcuube teene taúhbajú ijcyáné waajácuháámi. Téhduréhjáa míamúnáake wáchiyáhcuúbe.

20 Ánaméhjáa neebe diityéke: “Ámúhakye ífle tujpácyori ó wáchiyahcú muhdú meijcyáíñé pityájcoju Pívyéébe mééma méénüné uubállle.”

21 Áhduréhjáa duurúvaja wáchiyáhcuube páneere téejá pañe ijcyánéhjimájuco.

22 Muuráhjáa teene Pívyéébé taúhbajú néé páneere tútávaavéné tujpácyoríyé ímibájchoméhíjcyáíñé. Áánellii tsá míamúnáá imítyuháñé pevénéré ímibáávyéityuróne.

Críjo mewáyuri pájámeíñé

23 Ehdúhjáa iyámeke idsíjívetsómé tujpácyori duurúvaja ímibáchohíjcyámé téejá pañevú iúcáávehíjcyá Jetsocrijtóo mééma ítyujpácyori méimítýú ímibájchomé dílbyema pánétúétsihvu meúújetéíñé nááve.

24 Tsáháá dibye úcáávetú míamúnaa méénüné duurúvajá pañevú méimítýú íimibájchoki. Muuráhjáa ihduy pánétúéjea njkyéjiri ijcyájá pañevúré úcááveebe máhalluvú Pívyéébema iihjyúvaki.

25 Árónáacáa tsá dibye míamúnáajpi llúuváábe méénuhíjcyádú ténevá pijcyábádú iyámé tujpácyoma pánétúétsihvu úcáávehíjcyatú míamúnáá halluvú Pívyéébema iihjyúvaki.

26 Muuráhjáa ditye méénuhíjcyádú imyéénuca ííñujíí ípívyéévetsihdu mühdúijyúvájúcooyó dibye méimítýú halluvú dsíjivéne. Árónáacáa iéévé úújetétsihvu íbóhówáávéne tsáneere pájámeíbýé pámé halluvuréjuco.

27 Téhdure mee míamúnaa tsáneere medsiívémema Pívyéébe muhdú meícyahíjcyáné ímibájchoohi.

28 Muuráhjáa Críjo tsáiyúré pájámeí pámé imítyuháñéré íimibájchoki. Aabe tsiiñe itsáácooca tsáhájuco ténevu tsááityúne. Tsáibye tsáímíté dílbyeké téhmehíjcyámeke itsájtyeki.

10

1 Muuráhjáa Moitséeúvuj tééveri Pívyéébe ájcúné taúhbajú Jetsocrijtó mééma méénüíñé náávére. Áánelliihyée ténevá pijcyábádú iyámeke illííhyánúmedi Pívyéébeke ditye iičúvehíjcyárónáa tsá ditye ímibáávyehíjcyatúne.

2 Muuráhjáa tehdu tsáneere imyééñúneri tsúúca íimibáávyeca tsáhájuco tsiiñe ditye tehdu méénuhíjcyáityuróne. Áácáa diityé hallúrí tsáhájuco iiñá ijcyáityuróne.

3 Árónáacáhjáa ténevá pijcyábádú íhyalluvú iyámeke idsíjívétsohíjcyánellii waajácuhíjcyámé ímityúmé iijcyane.

4 Árónáá tsá ócáiimu, cáavarámuu, ijcyámé tujpácyó méimítýú ímibájchóityuróne.

5 Muuráhjáa Críjo ííñujívú itsáácooca néé Pívyéébeke:

Míamúnaa ímítýú halluvú iyámeke illííhyánúmedi uke iičúveróné diityéké tsá ímibáávyéotsotúne. Áánellii fñe oke míamúnáajpidívú ú ípívyéévetsó o dsíjivéneri botsí diityéké o ímibájchoki.

6 Muurá íimítyuháñé íímibáávyéro ditye iyámeke cóvátsohíjcyaróné tsá diityéké piáábotúne.

7 Áánellii uke o nééhií: “Áánu oo, Tápiivyéébej. Óvíi muhdú óhdityu díwaajácuháámitu tene cáátuvadú u ímillédú ó ijcyáhi.”

Ehdúhjáa Críjto néé Píívyéébeke ííñujívú itsáácoóca.

8 Tujkénúhjáa neeve míamúnaa Píívyéébé taúhbaju néhdújúcooro iyámedi díbyeké iícúveróné diityéké ímibáávyétsotúne. Áhduréhjáa neeve tsíñehjiri ditye iícúveróné diityéké ímibáávyétsotúne.

9 Áánán boonétúhjáa tsiiñe neébe: “Áánu oo, Tápiivyéébej. Óvíi muhdú u ímillédú ó ijcyáhi.” Ehdúhjáa Jetsocríjtó iñééne ihdééné pítýájcoju tsíhdyuréjuco cápáyoácone.

10 Aabée Píívyéébe ímillédújuco mewájyuri tsáneere pájámeíñé pámé hallúvuréjuco. Ehdúu dibye dsíjívéné tééveri Píívyéébe méimítyuháñé tsúúca ímibajchóné tsá máhallúrí ijcyájúcootúne.

11 Áanetúu éíjyuúvú ihdééné taúhbaju néhdújuco llúuvájte paíjuyváré Píívyéébeke iyámedi iícúvehíjcyáne. Áronée tsá múijyú míamúnáá imítyuháñé ímibájchóityuróne.

12 Áánelliihyéhjáa Jetsocríjtó mewájyuri tsáneere idsíjívéné boone Cááni Píívyéébé úniúvú ávyéjuutéhi.

13 Aabe tétsihdyu téhmehíjcyá Píívyéébe díbyema ímunáake tálháiñé.

14 Muuráhjáa tsáneere dsíjíveebe pámeere díbyeké mecáhcujtsómé téénej tééveri Píívyéébema meímibáávyekí.

15 Aanéhjáa éhníñevu Píívyéébe Íapííchoj tééveri méhdivu bólhwájtsoobe nééhií:

16 Ícyooca tsíhdyuréjuco nééné pítýájcoju diityémá o méénuíñé ditye ímíñeúvú tééné uwááboju iwáájácune ímiááñé íímilléne muhdú tene néhdú ijcyaki.

17 Áhdure tsiiñe neébe:

Dityé imítyuháñé o ábájíivéné tsáhájcuo múijyú o ítsáávéityúne.

Ehdú muurá Píívyéébe méhdivu bólhwajtsó Íapííchoj tééveri.

18 Áánellii tsáhájcuo díbyeké méimítyú hallúvú tsíeménéhjiri meíícúvéityú tsúúcajáa mééma dibye teene ímibajchóné ábájíivéjúcónélliíhye.

Tsaímíyé Píívyéébema meíjcyáne

19 Ámuúha táñahbémuj, ícyooca tsúúca mépiivyété paméváré Píívyéébema meíhjuyváné iínerí núhnévetúmé Jetsocríjtóo dsíjívéné tééveri.

20 Teenée nééiyóné dibye dsíjívéné tujkéveri duuruvájá pañétú tsátsii pánétúetsíí watájcó wájyámuwa dóchéreevé wajítahnécu. Ehdúu mééma ímibájchoobe iícúbáhrámeíñeri téénej tééveri Píívyéébema ímí meíjcyaki.

21 Aabe Jetsóo páñétúejpi méhlluvváábé Píívyéébeéjté meíjcyámé avyéjuube íhtsútuúbe.

22 Áánellii metsu ímiáámré meíjcyáne ímíñeúvú díbyeké mecáhcujtsó tsaímíyé Píívyéébema meíjcyaki. Muuráhjáa tsúúca páneere méimítyuháñé mééma ímibájchoobe idsíjívénéri. Ehdúu meke ímibájchoobe Píívyéébé Apííchoj tééveri.

23 Ahdícyane óvíi ímíñeúvú méúraavyé tsaímíyé Píívyéébema meíjcyaiñé mééma dibye méenujíto. Muurá Píívyéébe páneere méenuú muhdú iñihíjcyádu.

24 Áánellii metsu keená ímiááné íjcyanéréjuco meméenuhíjcyaki. Métsu ímiááné mewájyújcatsíñe panévatúré mepiáabójcatsíki.

25 Tsá tsaate méhdityu íyahíjcyadú pihcyaávevu tsáatuméréjuco meíjcyáityuróne. Métsu metsápitsójcatsíñe paíjyuváré mepihcyáávehíjcyaki. Muurá méwaajácú lléváhréjuco tsiiñe Máavyéjuube Jetsocríjtó tsááiñe.

26 Muurá tsúúca ímiájító meúraavyéjúcoorómé meímillédúré ímityúné meméenuhíjcyámé tsá múhdutú meimíbáávyéítýuróne.

27 Tehdu néemeke Píívyéébe waagooó díibyeke icyáhcuitsóné ímíllétúmeke iicubáhráíñé cuujuwá ávyétá ihnáhó pétécunuwá pañévu.

28 Muuráhjáa éíjyuúvú Moitséeúvuj tééveri dibye ájcúné taúhbaju néhdu tsaate ícyahíjcyátumé halluvú míiyétsíuba, pápihchúúmeváuba, úubálléhajchíí tsúúca dsíjivétsohíjcyámé idáátsóvetúmére.

29 Aanéjíiva awáá muurá éhníiñevu ícubáhrámeímye Íllíi mewájyuri ítyupácyó wáagoóné icyáhcútsótúne díibye Apíichó meke piáábóneri úuhivatéhíjcyáme.

30 Muurá Píívyéébe néehií: "Oorei ó ícubáhraá ámúhá hallútú ímityúné ámúhakye méenúmeke." Téhdure tsiiñe neébe: "Tahñéjteke ímityúné méenúmema teene o imílbájchoóhi."

31 Muurá ápichó teene Píívyéébe mééma imílbájchoóñe.

32 Áánellii máábájíívedí muhdúhjáa Críjtoke ámuha mecáhcútsótujkénúcooca ámuha meícubáhrámeíyonéhíí maáábúcuhíjcyáne.

33 Muuráhjáa ámúhadí tsaatédi tsijtye nehníwu iúuhivaténe míamúnáaj piinévú ícubáhrahíjcyáhi. Áhdurée tsijtyeke ditye méenúneri ámuha méidáátsóvehíjcyáhi.

34 Dityee cívéhoojánúmedi ámuha méidáátsóvehíjcyáhi. Ámúhá tsíeménée ditye dójtúcürónáa illure ámuha méimíjyuhíjcyá njíkyéjiri ímiátsíi iiné imíjyaú müiyú njíkéváityúné ámuha meíjcyaiñé mewáájácúnema.

35 Áánellii Críjtoke ámuha mecáhcútsónetu méihvetédíñe. Muurá díibyeke ámuha mecáhcuitsóné imí ámúhama njíkévááhi.

36 Áánellii műu iicubáhrámeíyonéhíí panéváré iáábúcúne Píívyéébe ímíllédú ijcyá meke dibye néhíjcyádú tsaímíyéjuco díibyema ámuha meíjcyaki.

37 Muurá díibye waajácúháámitu Críjtodítýú nééneé:

Lléváhréjuco dibye tsiiñe tsááiñe.

38 Ahdícyane díibyeke cáhcútsómeke imí tehdújuco o ijtsúcunúmé pájtyéteéhi. Áánetu díibyeke cáhcuitsójúcoorómé tsiiñe ímítyúnejcúvú óomímyeke tsá imí o ijtsúcunúityúne.

Ehdu nééne Píívyéébé waajácúháámitu.

39 Áánellii tsá tsiiñe ímítyúnejcúvú meóomíjyúcóióityú tsaate ímiááné cáhcútsotúmé wágóóvémeyé méenuhíjcyádu. Muurá ihdyu ímiááné díibyeke mecáhcuitsómé mépájtyéteéhi.

11

Cahcújtsø

1 Muurá ímiááné Píívyéébeke mecáhcujtsómé méwaajácú muhdú iñéhdu méméma dibye méménuíñé teenéi maájtyúmitúrónááca.

2 Tehdúhjáa méihdé múnááuvudítýu tsaate ímí dííbyeke cáhcújtsómeke ímí ijtsúcunúúbe.

3 Ahdu muurá íne páneere múhdúné tsíeménéhjáa dibye meéíténáa ípívyéjtsóturóné mécáhcujtsó ímiáánée dibye ípívyéjtsóné pevétsihdyúré illure iíhjyúváneri.

4 Abééhjáa muurá ímí Píívyéébeke icyáhcújtsónéllii íñahbe Caíi ehníínevü tsaimiyé dííbyeke iícvéhíjcyáhi. Aanéhjáa ímí Píívyéébe iíjtsúcunúne dííbyeke dilló ímiáábedi. Ehdúhjáa ímí Abéé cáhcújtsónéllii ícyocapí dííbyeke méítsáávehíjcyá tehdure ímí iíjtsúcunúki.

5 Áhduréhjáa Enóó ímí cáhcújtsónéllii dsíjivétúúbekéré dibye újcúúbeke tsáhájuco múha ájtyúmitúne. Áábedítýu Píívyéébe néé ímíhyeváa dibye ícyahíjcyáné dibye imillédu.

6 Tsá muurá Píívyéébe ímí ijtsúcunútú dííbyeke cáhcújtsótúmeke. Áánéllii ihdyu dííbyema tsaimiyé menáhbévájcatsiñé meímílléhajchíi mécáhcujtsó ímiááné dibye iíjcyane. Áíjyu meke píáaboobe dííbyedi metsúúrámeímyeke.

7 Téhduréhjáa Noéé ímí cáhcujtsóhi. Áánélliihýéhjáa Píívyéébe nújpacyo icyájávétsoiñé dííbyeke nééne cáhcújtsoboe tsájyúubáréi tehdíívane ájtyúmitúroóbe. Áánemáhjáa mísíncoba méménuube téemiri iítsíímemá ipájtyetéki. Ehdúhjáa icyáhcujtsódú iíjcyaaabe pájtyeténáa tsijtye míamúnaa iícubáhrámeíhi. Áábekéhjáa ímí Píívyéébe ijtsúcunú dibye ímí dííbyeke cáhcújtsónéllíihye.

8 Téhduréhjáa Aavaráá ímí cáhcujtsóhi. Muuráhjáa Píívyéébe kiá dííbyé iíñújí iíjcyáihullévú dííbyeke wállónéllii iwáájácútúróhullévú peebe dííbyeke icyáhcújtsónema.

9 Aabéhjáa úújeté Píívyéébe dííbyeke iñéhdujuco ájcúné iíñújivu. Áróñáacáhjáa ihdyu tétsii ícyahíjcyaaabe éhne múúne ullé múnaa iíjcyadu níjuwááneríye. Téhduréhjáa Itsáamútsí illí Jacóóboma níjuwááneríyé ícyahíjcyá tééné pityájcojú pañéré iíjcyánéllíihye.

10 Ehdúhjáa Aavaráá ícyahíjcyaaabe ítsohíjcyá múijyú muhdú iíjcyáityucóómí páñetu Píívyéébere méménuoomívú iúújetéiñé.

11 Téhduréhjáa mewa Tsáára ímí icyáhcújtsónéllii tsíímová ajchibá iíjcyalle kékemelléjuco iíjcyárolle. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe ímiááné dille tsíímová iñéne icyáhcújtsónéllii tsíímovalle.

12 Ehdúhjáa ávyeta kékememútsíjyuco iíjcyáromútsí tsáápíwúuke tsíímováábedítýu mítyane míamúnaa llíyaaté mísícuruma néwayúúhá iíjcyadu eevératu.

13 Aaméhjáa pámeere dsíjivé Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóbboo, iíjcyame Píívyéébée diityéké nénehji ájtyúmitúmére. Áróñáacáhjáa ihdyu cáhcujtsómé ímiááné diityéké iñéhjcyádú dibye diityémá méménuíñé dibyei méménuítúrónááca. Aaméhjáa nehíjcyá iíñújiri ullé múnaáre iíjcyane.

14 Ehdúhjáa ditye néénetu méwaajácú tsiiji íiñuji ditye ítsohíjcyáné téejiri botsíi híné imíjyaú iijcyáiji.

15 Muuráhjáa tsáháturo muhdú tene néétu tsiiñe ditye íiñuji íítsáávéne óomíiyóne.

16 Árónáacáhjáa ihdyu ávyeta imíllémé éhnííñevu ímí ditye íjcyáiñé iiñuji Pívyéébe njíkyejívü diityémá méénuji iájtyumíne. Áánéllihiyéhjáa tsá Pívyéébe núcójpítso iítsúcunútú diitye Piivyéébé iijcyane.

17-18 Tsáijyúhjáa muurá Aavaráake illí Itsáadítýu neébe: "Daachi Itsáadítýu lliyaatémé iijcyáa pánétúejte díjtsiiménémúhaábe." Ehdúhjáa Pívyéébe iñééróöbedi Aavaráake waajácollé dibye ídsíjivétsóne icyóvájtsóöbedi díbyeke iíicúveki. Ahdújucóhjáa dibye méénújúcooróné díbyeke iimiááné icyáhcújtsónéllihiyé.

19 Iimiáánée cáhcújtsoobe Pívyéébe íhtsútuube dsíjivémeke tsiiñe böhíitsóne. Áánéllihiyéhjáa iítsúcunúubé tsúúca illíkye dibye llííhyánúubéke Pívyéébe tsiiñe böhíitsoúvúdu.

20 Áhduréhjáa Itsáá cáhcujtsó íllímutsi Jacóóboo, Etsaóoo, iijcyámútsí halluvú piáábó Pívyéébeke dibye táumeídýu diityétsikye dibye piááboíñé.

21 Áhduréhjáa Jacóóbó cáhcujtsó íáachimútsí Jotséé hájchimútsí halluvú piáábó dibye táumeídýu Pívyéébe piááboíñé. Aabéhjáa idátsó dsíjíverijyuco iijcyabe ícyuujujutyu icytároróvéne Pívyéébeke duurúvahíjcyáhi.

22 Áhduréhjáa diibye íaachi Jotséé ímí icyáhcújtsónélli idátsó dsíjivéiñé ihde néé ihyákjmú ijráéemuke Pívyéébe diityéké iíchívyétsóiñé Ejíhto múnáá hójtsí pañétu. Téhduréhjáa neebe diityéké ditye tétsihdyu ipyéécooca díbyé bajcúné tééné iíñujivu iúújeiñútuki.

23 Áhduréhjáa Moitsééj caanímútsí ímí Pívyéébeke icyáhcújtsónélli tsá íllityétu tééné iíñuji avyéjuube diityéj tsíimé wapímúj tsíiméwúumudívú dsíjivétsótsóneri. Aamútsíhjáa diibye Moitséé imíwu néébewúuke ítsíimáváabeke páatanú pápihchúú nuhbává hajchóta.

24 Aabéhjáa ikyéémévéne téhdure ímí Pívyéébeke icyáhcújtsónélli tsá ímíllétu teene Ejíhto avyéjuubé ajyúwá hájchidi idíllomeíñé diityémá ímí iijcyáiyónááaca.

25 Imílleebehéhjáa ihdyu imúnaa ijráéémú Pívyéébeéjté iijcyame idátsó ícúbáhrámeíhíjcyárómemáyé iijcyane. Tsáháhjáa dibye imílletú íñe iíñujiene ímityúné múhajchótá díbyeke ímíjyúuvétsóiñeríjíva iijcyáiyóne.

26 Waajácuubéhjáa imúnáama iijcyabe iícúbáhrámeíyónáa nihñéétsihvúré Crijtoma tsáimíjyéjuo iijcyaiñé Ejíhto iíñuji avyéjuri ímí iijcyáiyóné ehnííñevu.

27 Aabéhjáa Pívyéébeke iájtyúmitúróöbeke ímí icyáhcújtsóöbedívú icýatsípáávéne iíchívyé tééné iíñuji avyéjuube díbyedívú cayobáávatéróneri íllityétuubére.

28 Aanéhjáa iimiááné icyáhcújtsónélli ihyákjmuke néebe ditye obééjámuke il-lílyánúmè tujpácyori ihjyáháñé llehówááné iwáchíyahcu njíkyéji múnáájipikye Pívyéébe wálloobe Ejíhto múnáaj tsíimé ámíajtéké dsíjivétsóiñetu diityéj tsíimé ipájtyetéki.

29 Aaméhjáa idyé ímí icyáhcújtsónellii tsaímýé Tújpáñe Móóá pajtyé nújpacyo dówáávéjijtori. Áame déjutuhjáa diitye Ejíhto múnnaa péérómé halluvú nújpacyo wátáhaavémé májcanúhi.

30 Áhduréhjáa ímí icyáhcújtsónellii Píívyéébe néhdújuco ditye Jericoo hallúri pápajtsi péhíjcyánéj piinévú 7 coojívatu técoomí mijco cähvyabáne.

31 Áhduréhjáa Raáá nahtsíwaméewá ijcyárolle ímí icyáhcújtsónellii tsaate diityédityú técoomí wáájavu péémeke tsaímýé ihjyávú waatsúcúpejtsóhi. Áánéllihyháa muurá técoomí múnnaa icyáhcújtsótúné níjcauvú úújetémé dsíjívémedityú pájtyetélle.

32 Áánetu ijcyarómé tsijtye téhduréhjáa ímí Píívyéébeke cähcújtsómedityú o úubálléiyómé Jedeóoo, Baráaa, Tsajtsóoo, Jetéee, Dabíii, Tsamoéee, ijcyame. Áhduréhjáa tsijtye Píívyéébé ihjyú uubálle múnnaa ímí cähcujsóhi.

33 Ehdúhjáa ímí Píívyéébeke ditye cähcújtsónellii panévatúré dibye píaabómé tsaate tsijtye múnáá iñújínné caavácuhiijcyáhi. Aaméhjáa tsaímýé tükévétsócatsíhjhíjcyáhi. Tsáijyúhjáa tsaatéké bájú oohímyé dóóiyómeke pájtyetétsoóbe.

34 Áánetúhjáa tsaatéké cúujuwá pañevú ditye wájójcórómeke pájtyetétsoóbe. Tsaatéhjáa pátyetéhjhíjcyá niitsúmuri ditye llíhyánúiyónetu. Áhduréhjáa iñnahóótúrómé ímunáake táhjhíjcyá dííbyere Píívyéébeke piáábóneri.

35 Áhduréhjáa tsaate walléémú ímí dííbyeké cähcújtsónellii iñtsíime dsíjíverómé tsiiñe bóhiijcyáhi. Áánetúhjáa tsijtye Píívyéébeke icyáhcujtsóné iñhvéjtsótúné hallútú iñcúbáhrámeke dsíjívetsohíjcyáme. Ehdúhjáa wájyúmeítýuméré dsíjívehíjcyá dsíjíverómé Píívyéébema ímí iñjcyaiñé icyáhcújtsónellíhje.

36 Áhduréhjáa tsijtyeke tééné hallútú iñcúbáhrámeke úwáñehíñneri ichíjhúmeke cuvéhoojánuhíjcyáme.

37 Tsaatékéhjáa dsíjívetsohíjcyámé néwayúúnevu iáámúneri. Tsíjtyekéhjáa tsahdúnéhjí wáchérécöhíjcyáme. Áánetúhjáa tsijtyeke ditye cähcújtsónetu ibóijcyúróne dsíjívetsohíjcyámé niitsúmuri. Áánetúhjáa tsaate idátsó iñnéúbamá ijcyatúmé úlleméré pehíjcyá obéejámuu, cáávarámuu, ijcyámé miihénénu ibíjívánéhjima iñcúbáhrámeimyére.

38 Ehdúhjáa idátsó iñnéubárá píívyétúné iñújíri, cáméhbaúneri, pevétsihjírí, páhejújí pañe cùwaméré pehíjcyá Píívyéébeke cähcújtsotúmé diityéké cáávájúcótúnetu.

39 Ehdúhjáa mítyame ímí Píívyéébeke cähcújtsómeke ímí tehdújuco dibye iñtsúcunúrómé tsáhái újcutú diityéké iájcuíñé dibye nééneé.

40 Muurá imílleebe tsaíjyú meke téénevu iájcune tsaímýé dííbyema meíjcyaki.

12

Jetsóópe ijyahíjcyádú meíjcyáiyóne

1 Aane tsúúca méwaajácú méihdé múnnaáuvúhjáa iñnahóóróné pañe tsaímýé Píívyéébeke úráávyejíjcyáne. Ahdu metsu panéváré meke müjtátsóíyonéhjí meihvéjtsóne tsaímýé óochévetúméré dííbyeké meúráávyeki.

2 Muuráhjáa tsúúca Jetsóó mééma ímíbajchó tsaímíyé dííbyema meíjcyáñé núcojpítsó páwachékevu ídsíjíveneri. Áronée muurá tsá dibye núcojpíilletú bóónetu ííne imíjaú Píívyéebema iávyéjuutéíñe iwájácúnema. Áábeke ihdyu metsu imíñeuvú mecáhcújsóne dibyeé ícyahíjcyádú meíjcyaki.

3 Cáhawáá méíjtsúcunu muhdúlhjáa dibye míamúnáake iwájyúne ímítýumé hójtí pañévú ihvéjtsáméíbyedi ditye ícúbahráne. Aane múu íitsáávéné ihvéjtsotumé tsaímíyé dííbyeké úraavyéhi.

4 Tsáhái muurá ámuha ímítýúnéhjiri meícúbáhrámeíñe medísíjivetúne.

5 ¿A tsá ámuha meítsáávetú muhdú Píívyéébe íitsíime meíjcyámeke úwaabóne? Muurá iwaajácuháámitu neébe:

Tsá múu, Lli, múhdurá íjtsúcunútú Díavyéjuube o íjcyáabe uke o túkévejtsóne.

6 Muurá áátsíime meíjcyámeke íhnáhó ó úwaabó diityéké o wájyúnema.

Ehdu muurá Píívyéébe neéhi.

7 Ahdícyane ovíi ímiááméré meíjcyáne maaabúcuhíjcyá éhne műúne méétsíimeke meúwaabódú meke dibye úwaabóne. ¿Mityá ijcyámé tsaate ítsíimeke úwáábotumé? Pámeere muurá méétsíimeke meúwaabó mewájyúnema.

8 Muurá Píívyéébe méétsíimeke meúwaabódú meke úwáábótúhajchíi tsá dííbyej tsíimé meíjcyatúne. Aame meíjcyá ídátsó caánívatumé ijcyadu.

9 Muurá tsíimene meíjcyácooca méécáánimúsí meke úwaabóné mélleebó diityétsikye mewájyúnema. Aanéjíiva ¿iveekí tsá Méécááni Píívyéebeme mecáhcújtsóityú awáá muhdú meíjcyáityumé dííbyema meíjcyáíñéllii meke dibye úwáábohíjcyáne?

10 Muurá méécáánimu meke úwáábohíjcyá wahájchotáré ííñújí hallúrí ímí meíjcyaki. Áánetu Píívyéébe meke úwaabóné éhníñevu meke píaabó dibye ijcyadu ímiáámé meíjcyaki.

11 Muurá íhnáhó meke ditye úwaabóné ávyé meke pájtyene múhdurá téijyu méíjtsúcunúhi. Áróñáa téénetu meíllíjkívyéne bóónetu tsaímíyéjuco meíjcyane.

Píívyéebeme éhdiivállémé hallúri ápíchó nééneé

12 Áánéllii imíchi meíjcyá tsaímíyé Píívyéebeme ámuha meúráávyeki.

13 Métsúúraméi tsaímíyé dííbyeké ámuha meúráávyéiyóneri tsíjtye ámúhakye íítiéne ílmibáávye ímí tsaméhjí ámuha dííbyeké meúráávyeki.

14 Aame pamévamáyé ímiááméré meíjcyá ímítýúné dáríívécatsítýume. Muurá ímiáámé meíjcyátúhajchíi tsá múijyú Píívyéebema meíjcyáityumé.

15 Áánéllii panévráé ímítýúnéhjitu météhmeméí ámúhakye dibye ipiááboki. Tsá múu tsíjtyeké tútávájtsotú éhne műúne námijtya meke tútávajtsódu.

16 Ihdícyáméhjima médómáccójcatsídíñe. Tsá múu ihvéjtsotú ímí Píívyéebema ámuha meíjcyáiyóné éhnéhjáa Etsaóó ámíaaabe piáabó iújcúiyóné íbonéébedívú dójtúcútsámeídyu.

17 Muurá ámuha méwaajacú dibyéhjáa újcúiyóné piáabó íñahbe újcúné boonéréjuco téénevu cáání éllevu péeroobe ílluréjuco báñúmeíñe. Ááneríhjyáa ávyétá íhnáhó támeíyoobe tsáhájuco újcutúne. Ahdu ámúhakye tene ipájtyétu imíñeuvú météhmeméí.

18 Muuráhjáa méihdé múnáaúvuma ‘Tsinaí’ némeíhbaúvú Píívyéébe íhjyúváijyu tétsii ííjyunúnáa cùújuwa peetécunúhi. Áhduréhjáa apíchówu kíijyébama nííjyaba íjcyáné tujkéveri ííñuji vásáumeíhi.

19 Áijyúhjáa lleebómé Píívyéébe diityémá íhjyúváné tujkéveri rojrócó íhjyuváne. Ááneríhjyáa iflilityéne nééme éhnííñevu dibye íhjyúvátuki.

20 Ihdétújucóhjáa muurá dibye téénetu nééneé: “Tsaate ihdícýame iyáábéuba íñe cámehbáu túváámeke néwayúúneri, hójtsívari, médsíjívétso.” Ehdúhjáa íhdétújucó Píívyéébe nééne ápichó iijsúcunúnéllii mítyane illityémé téijyu diityémá dibye íhjyúvánéri.

21 Diibyéhjáa Moitséeúvú íjcyároobe téijyu muhdú tene pájtyene iájtyúmíne nééhi: “Muhdú íhya o illityéneri ó uuvécunúhi.” Ehdúhjáa diityéké tene pájtyedu nééne muurá tsá ámúhakye pájtyetúne.

22 Árónáa ihdu tsá ámuha Píívyéébedi meíllityéjúcootúne. Muurá mítyame níjkyéji múnaa ámúhakye náhbenúmé ámuha méúújetéjucóo pánétúétsihvu Tsíóo caméhbaúvú díibye cójomí Jerotsaréé níjkyéjíri íjcyácoomívu. Áánéllii ámuha tsúúca mépiivyéte díibyema meíhjyuváne.

23 Aame ámuha pámeere íhdéejte cahcújso múnáaúvuma téhullétú ámúha mémemháñé tsúúca cáátvámé ímí méijcyá Píívyéébema muhdú meícyahíjcyáné pámeemáyé ímíbájchóóibyema.

24 Áhdure tsúúca ámuha Jetsóoma ímí méijcyá ítyujpácyoo iwáágóóneri mééma béhné pityájcojúréjucó méenúúbema. Tsáháa dibye pevénéré ítyujpácyó iwáágóóne dsíjivétu Abéeúvúhjáa dsíjivédu. Muuráhjáa ihdu dibye ítyujpácyó wáágóónej tééveri Píívyéébe meke ímíbajchóhi.

25 Áánéllii tsá múu táhjállétu dibye meke iwájyúne úwaabóne. Éíjyuúvúhjáa muurá Moitséeúvuj tééveri dibye úwaabóné lléébohíjcyatúmé ícúbáhrámeíhjcyá tééné déjúcotu. Aanéjíi muurá díibyere níjkyéjíri íjcyáabe meke úwaabóné melléébótúhajchií téhdure meke ícúbáhráíibye.

26 Muuráhjáa ‘Tsinaí’ némeíhbaúvú diibye Moitséeúvuma dibye íhjyúváijyu ííñuji ávyétá ihnáhó vásáumeíñetu neébe: “Tsíiñéi ávyétá ihnáhó ííñuji ó vásáumeíchoó páneere iévéhóowari íjcyánéhjímájucó.”

27 Ehdúhjáa neebe páneere ípyée iípívyéjtsóné tsíeméné níjkévaíñe. Áánetu ihdu tsane coévaá mújyú muhdú íjcyáityúne.

28 Áánevúu tsúúca meke ájcuube íavyéjuvu muhdú meíjcyáityúmé díibyema meíjcyaki. Áánéllii metsu dibye ímillédú meíjcyáne díibyeké dúúrúvaméré metéhdújtsoki.

29 Muurá íhtsútuube Mépiivyéébé íjcyáabe ímítyméke waagóó éhne múúne cùújuwa tsíeméné áiúcúdu.

13

Píívyéébema ímí meíjcyáiyóne

1 Ahdícyane tsáma ámuha cahcújso múnaa meíjcyame mewájyújcatsíñé méíhvéjtsodíñé.

2 Mákájájjivedí tsaímíyé ámúhá aahíve múnáake ámuha mewáátsúcúpétsohíjcyáne. Muuráhjáa ehdu íaahíve múnáake wáátsúcuhíjcyámé wáájácúratúné níjkyéji múnáake íicúvehíjcyáhi.

3 Áánéllii cúvöhóójari íjcyámeke mépiáábohíjcyá diityémá ámuha meíjcyáiyódüré meíjtsúcunúmeíñema. Áhdure múu ídáátsové ícúbáhrámelhíjcyámedi téhdure ámuha diityédüré meíjcyane meíjtsúcunúmeíñema.

4 Téhdure ámuha metáábavájcatsímyema múu wajyújcatsíhi. Tsá múu ihdícyáméhjíma dómácójcatsítýune. Muurá tehdu néémema Píívyéébe ihnahooíñé teene ímíbajchóne.

5 Áhdure tsá múu mítyane ídsíidsíváiyóneri íljyacunútúne. Muhdú iíjcyane múu ímí ijtsúcunú tehdújuco. Muurá Píívyéébe néehí: "Oke cáhcújtsómeke tsá o íhvéjtsóityúne. Aame tsá iínerí báñumeíityúne."

6 Áánéllii muurá diíbyedívú mecátsípáávéné iínerí áábímyeítyúmé ménéhíjcyáhi:

Píívyéébe tápiááboobe íjcyánéllii tsá o íllyétú míamúnaa óhdi ícúbáhráiyóneri.

7 Ahdícyane tsáma máábájíívedí muhdújháa tujkénú Píívyéébé ihju ámúhakye úwaabómé iícúbáhrámeíyóné pañe tsaímýé dííbyeke úráávyejhíjcyáne. Ahdu tsaímýé dííbyeke mécahcújso.

8 Tsá muurá Jetsocríjtó múijyú tsíhdyuréjuco íjcyatúne. Iíjcyadúré diibye pájyuvaré.

9 Áánéllii máállítsámeídí tsíhdyuhjíré úwáábohíjcyámedívu. Muurá Píívyéébere meke iwájyúne tsípátsohíjcyá tsaímýé dííbyeke meúráávyeki. Tsá muurá meke dibye éhnííñevu piáábóíturó tééne tájpíjyuco meíjcyáiyóné tsane majcho maáwahíjcyámeke. Ehdu méenuhíjcyarómé illure báñumeíhi.

10 Áanetúu ihdyu Críjto mewájyuri pájámeí iíne imíjyaú Píívyéébema meíjcyaki. Muuráhjáa duurúvájá pañevú dííbyeke iíicúveneri tsúúrámelhíjcyarómé tsá ímí dííbyema íjcyatúne.

11 Muuráhjáa pañétúejpi llúuváábe iyámé tujpácyoma téejá pañevú pánétúétsihvu úcáávbehíjcyá imítyuu, tsíjtyé imítyuu, íjcyane iímíbáávyeki. Ehdújháa imyéénúne diitye iyámeke tsiéllevu itsájtyéne cówátsohíjcyáme.

12 Ahdújháa muurá Jetsóoke cóomítyu tsiéllevu itsájtyéébedi iícúbáhráne dsíjívetsómé ítyujpácyó wágóóvénéri pámeere míamúnaá imítyuháñé iímíbáávyeki.

13 Áánéllii óvíjyacóóné tsíjijtóríyé úwáábómeíñé meúráávyejhíjcyáne. Métsu Jetsóokéréjuco meúráávy tsíjtye meke dííbyekée itsáríllehíjcyádú tsárílléróné paña.

14 Tsá iíñújiri meíjcyatú paíjyuvaré muhdú íjcyáityúme. Píívyéébe ihdyu meke újcúcooca botsí dííbyema méíjcyáa muhdú íjcyáityúmeréjuco.

15 Áánéllii metsu Jetsocríjto tééveri dííbyeke medúúrváne dííbyé uwááboju tsíjtyeke meúúbálléneri dííbyeke meíicúveki.

16 Ahdícyane méíhvéjtsodí ámuha tsíeménetu tsíjtyeke mepíáábohíjcyáne. Ehdu meméénune ímí ijtsúcunúube.

17 Áhdure idyé múu ámúhá túkevéjtsojtééké iávyejúulléne lleebó ditye ámúhakye úwaabóne. Muurá Píívyéébeke úubálleímyé muhdú imyéénuhíjcyáne. Áánéllii panévatúré ímíááméré meíjcyá diityéké ámuha mekímovéjtsótuki. Ímityúné ámuha medáriívémelhajchíi tsá iínetú ámúhakye tene piáábóityúne.

18 Muurá ícyooca muha ímí tsaī̄buwáré meíjcyámeke Píívyéébe ímí ijtsúcunúhi. Aánellii múuhá hallúvú piáábó métáuméi ehdícyárónéhjí pañe ímí muha meíjcyaki.

19 Ímichi táhallúvú métáuméi ūcúi ámúhadívú o úújetéki.

Dibye pítajcóné

20 Ahdícyane ovíí Píívyéébe Máavyéjuubée Jetsocríjtobé obééjámú tehméébédú néébe dsíjivéébéké tsiiñe böhí̄̄tsoobe ámúhakye ímíbajchóhi. Muuráhjáa Jetsocríjtó ítyujpácyó iwáágóóneri mééma béhné pítajcoju meenú muijyú níjkévéityúne.

21 Áábej tééveri ihdyu óvíí meke túkévéjtsoobe muhdú dibye ímillédú meíjcyaki. Aánellii metsu Jetsocríjtoke maávyéjútso muijyú níjkévéityúne.

22 Ámuúha táñahbémuj, illu íñe íhyaamí pañe ámúhakye o túkévejtsóné tsáma tsáriyóné pañe melléébo.

23 Téhdure ámúhakye ó úúballé ménahbe Timotéó tsúúca cùvöhöójatu íjchivyéne. Aabe óhdivu ūcúi wátsíhajchíí dííbyema muhtsi ámúhakye máaahívétééhi.

24 Téhdure ámúhakye ó úúballé Itááriá iiñújí múnaa ámúhakye dúúruváne. Téhdure idyé ámúhá túkevéjtsojtémá pámeere cahcújtso múnáake ó duuruváhi.

25 Ahdícyane óvíí Píívyéébe ámúhakye píaabó pámeekére. Áyu tehdújuco.

TSAJTIÁGO

Tsajtiágó cáátúnuháámí

Duurúvaju

1 Oo íñe Tsajtiágó Avyéjuube Jetsocrijtoma Píívyéébemúsí iicúve múnáajpi o íjcyabe ámúhakye ó duurúvá 12-nevá dohjíba múnaa ijraéémú meíjcyámedítýú ámúhakye ditye wáchájanúmé panévá iñújünévú ámuha memútameke.

Píívyéébedítýú tsááné waajácu

2 Ámuúha táñahbémuj, páhduváré nééne evéllejúúné ámúhamá íjcyáróné pañe múu illure imíjuyhíjcyáhi.

3 Muurá méwaajácú Píívyéébeke mecáhcújsómema íjcyáné evéllejúúné meke pátsárljcyoróné illure meke píaabóné éhnííñevu ímí dííbyeke meúráávyek. Ááneri muurá mépiiyété imítyunéhjí meke pájtyeróné maáábucúne.

4 Áánéllii ímíñeeuvú météhememéí ténehji ámuha maáábucúne ímiááméré meíjcyaki. Áijyu muurá ímí ámuha meíjcyaa íiné imítyú ámúhakye táhjatúmeréjuco.

5 Áánetu tsaate ámúhadítýú muhdú meíjcyáiyóné wáajácutúmé múu Píívyéébeke táúmeí ámúhakye dibye iwáajácútsoki. Diibye ihdyu ámúhakye waajácutsoó panévavúré iiná néetuubéré.

6 Árónáa ihdyu ámuha metáúumeícyooca tsá múu íjtsámeítyú dibye ámúhakye piáábóityúne. Múu cáhcujsó dibye ámúhakye piááboíñe. Muurá páhduváré ámuha meíjtsámeíhajchíí ámuha méijcyá éhne múúne mooa kíijyébari nöhjine íjcyadu.

7 Aane ehdu nééme tsá íjtsotú Píívyéébeke ityáúmeíñé iújcuíñe.

8 Muurá ehdu páhduváré íjtsámeímyé tsá műijyú tsajíjtóré íjtsámeíítyuróne.

9 Áánetu ihdyu idáátsóméhjíúvú ímiááméré íjcyáné cahcújtso múnaa imíjyúhií. Muurá tehdu néémeke Píívyéébe ímí íjtsúcunúhi.

10 Téhdure íhtsutumé ehnéva múnaa íjcyame imíjyúúiyá idáátsónúcoóca. Muurá diitye tsaímíyé ijcyá műhajchótawuúrá éhne wajco íiné imíjyaú néérone wáhjchotawuúré íjcyadu.

11 Muurá núhba ájchuri íjtone illuréjuco tsóuuuvéne. Ehdu muurá diitye íhtsutumé ehnéva múnaa dsíjivécooca diityé tsíeméné illuréjuco níjkeváne.

Ímítyúné úmuupívháñé

12 Áánetu ihdyu maímijyu diitye eene ímítyúneri iúmúúpívyeróné áábúcuhíjcyámé íjcyanej. Muurá tehdu néémeke tééne áhdó Píívyéébe ajcú műijyú ditye dsíjivéjúcóóityúne bóhiívu dííbyekée wájyúmeke iájcuíñé iñéhdújuco.

13 Áánetu tsaate ímítyúné imyéénúúyóneri úmúúpívháñéámé tsá nééityuró Píívyéébe nééjuri tééneri iúmúúpívháñéámé. Tsá muurá műijyú dibye úmúúpívháñéámé imyéénúúyóneri. Áhdure tsá dibye muucá úmúúpívháñéámé ditye ímítyúné imyéénuki.

14 Muurá ihdu méhdityúré íjcyane meere ténéhjiri meíjtsámeíñéllii méúcáávehíjcyá tééné pañévu.

15 Aane téénevúréjuco meíbúwáávéné níjcaúvú muurá illuréjuco mewágooóvéiyóne.

16 Ehdu teéne, ámuúha táñahbémuj. Ahdícyane tsáma ténehjívú máállítsámeídíñe.

17 Muurá ímiááné íjcyane tsáá caame íjcyabe Píívyéébedítýú íyévéhoowávúu peetéháñé ípívyéjtsóóbedítýu. Aabe muurá tsá múijyú iihtsaméí tsíhdyuréjuco cápáyoáccóityuróne.

18 Muuráhjáa iimíllénéllii meke ímíjpyetétsobbe múhdurá menéérómeke dííbyeéjté meíjcyaki.

Píívyéébeke meúrááviejíto

19 Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, műu ímíñeúvú lleebúcunú tsaate ámúhama íhjuyváne. Tsá műu pecútéré íhjyúvatúne. Téhdure tsá műu cáyóbatúne.

20 Muurá cáyobámé tsá Píívyéébe ímillédú íjcyatúne.

21 Áánéllii ímityúné ámuha meméénuhíjcyáné meíhvéjtsóne Píívyéébedívú meídátsójkímyeíñé dííbyé uwááboju ímíñeúvú méuráávye. Teene muurá ihdu meke pájtyetétsó mewágooóvéiyónetu.

22 Árónáa ihdu tsá műu teene uwáábó ávyétá lleebúcunúré méénutúne. Tene néhdu műu ijcyáhi. Muurá tene néhdu ámuha meíjcyátuhajchíi ámuháyé máállímyeíhi.

23 Muurá tsaate ávyétá lleebúcunúré meenú éhne műúne miihcumíri méhúmi meíítémeídyu.

24 Muurá meíítémeícyoocáré méwaajácúmeí muhdíívamé meíjcyane. Áánetu meíítémeítyúcooca tsáhájuco mewáájácutú muhdíívamé meíjcyane. Ehdu muurá diiye uwáábó ávyétá lleebúcunúré méénuhíjcyáme.

25 Áánetu ihdu Píívyéébe ímityúnéhjitu meke tükévejtsóné ábájíívetúméré tsáímíyé meúráávýemeke piááboobe panévatúré ímí meíjcyaki.

26 Áánetu ‘tsáímíyé Píívyéébeke ó úraavyéhi’ menééróme peecútéré ímityúné meíhjyúvahíjcyáhajchíi meere máállímyeíhi. Aane tsá iiinetú meke piáábotúne.

27 Muurá ihdu ímiááné Méécáánikye meúraavyémé mépíaabó úujóveke. Téhdure mépíaabó písbájyujtéké panévatúré iiñá diityéké pátyehíjcyánéhjitu. Aame tsáhájuco meíhcívetú múhduná íjíene ímityúné íjcyánéhjiri.

2

Tsahdúré pámeekéré meíhcívégíyóne

1 Ámuúha táñahbémuj, ímiáábé Máavyéjuube Jetsocríjtoke ámuha mecáhcujtsómej, tsá tsaatékéré ímí meíjtsúcunúítyuróne. Tsahdúré pámeekéré meíjtsúcunúiyáhi.

2 Tsájyu muurá tsaapi ehnéva múnáajpi imíwu nééné wajyámuma óóropáájí íhyójtsíwapáájí íjcyabe ámuha éllevu úubámyénúubé raahórí téhdure tsíjpi idáátsoobe átéréaja íwajyámuma uubámyénúiyáhi.

3 Aane diibye ehnéva múnáájpikyéré ámuha ímí mewáátsúcúne ‘íchihvu ímítsihvu dacúúve’ menééne diibye ídáátsósóbeke ‘étsihjívüré baavu dacúúve’ menéhajchíí muurá ímityúné ijtsaméiyé ámúhá pañe.

4 Aane muurá ehdú ihtsútúúbekéré ímí mewáátsúcúhajchíí tsúúca ímityúné méemeenúhi.

5 Aane cáhawáá íñe ámúhama o ílhjuyváné ímíñeúvú mélleebúcunu, ámuúha táñahbémuj. Muurá Píívyéébe ídáátsójtéké ujcú díibyeke ditye icyáhcújsóne iávyéjuutéki. Muurá neebe díibyeke wájyúmeke iávyéjújtsoíñé iávyéjuvu.

6 Áánáá ¿iveekí ámuha diityéké meéhdiívvalléneri ménúcópívetohíjcyáhi? ¿Aca tsá ámuha mewáájácutú téhdure ihtsutúmé ámúhadi iicubáhráne ávyéjujté éllevu ámúhake tsátyehíjcyáne?

7 Áhdure ¿aca tsá ámuha mewáájácutú ditye túútávátuube Mépájtyetétoobe Críjtoke meúráávyehíjcyáábedi úuhívatéhíjcyáne?

8 Áánetu ihdyu Píívyéébé taúhbaju íwaajácúháámitu ‘pamévakéré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu’ néhdu ámuha meíjcyáhajchíí ímiááné tehdújuco ámuha meméénune.

9 Árónáá tsaatékéré ámuha ímí meíjtsúcunúhajchíí ímityúné ámuha méemeenúhi. Ááneri ámuha ménéétsámeí Píívyéébé taúhbaju néhdu ámuha meíjcyátnneri.

10 Muurá tene néhdu meúráávyerómé tsane néhdu meíjcyátúhajchíí tsúúca ijcyáné ímityúné máhallúri.

11 Muurá Píívyéébe nééhi: “Tsá múu ihdícyámema dómacójcatsítýúne.” Téhdure tsiiñe neébe: “Tsá múu míamúnáake dsíjívétotsotúne.” Aane muurá ihdícyámema medómacójcatsítýurómé tsaatéké medsíjívétosóhajchíí tsúúca ímityúné méemeenú tsane Píívyéébe taúhbaju néhdu meíjcyátúnélliíhye.

12 Áánéllíí múu ímíñeúvú iijtsámeíñé ímiáánéré meenúhi. Muurá Píívyéébe mééma ténehji ímíbájchoó muhdú béhné pityájcoju néhduú.

13 Muurá tsíjtyedi meídáátsóvétúmedi téhdure tsá dibye ídáátsóvéityúne. Áánetu tsíjtyedi meídáátsóvemedi téhdure ídáátsóvéiibye pámeere muhdú meícyahíjcyáné ímíbájchócoóca.

Píívyéébeke mecáhcujtsóne

14 Ámuúha táñahbémuj, ¿a ímí tehdújuco teene ‘Píívyéébeke mécáhcujtsóhi’ menéérome dibye ímillédú meíjcyatúne? ¿A ehdú meíjcyame mépájtyetéiyáhi?

15 Tsáíjyu muurá tsaate ménahbémú ídátsó imájchoma íjcyatúmé idyé wájyamúúvátúmeke ámuha ménééiyáhi: “Ámúhá wajyámuunévú tsaímíyé meíjcaméiñé memájcho.”

16 Ehdú diityéké iinetú ájcutúméré ámuha menééne ¿aca iinetú diityéké piáábóiyáhi?

17 Ehdú muurá ‘Píívyéébe ó cáhcujtsó’ menéérómedítýú ímiáánéré meméénune böhówaúcunútúhajchíí tsá iinetú meke tene piáábotúne.

18 Muurá tsaate meke nééiyáhi: “Ú nehíjcyá apááñéré Píívyéébeke u cáhcújsóneri tsúúca díibyeéjpí u ijcyane. Áánetu ó nehíjcyá téhdure díibyeke o cáhcújtsoobe ímiááné o méénúneri díibyeéjpí o ijcyane.” Ehdú muurá tsaate meke nééiyáhi. Aane iñe ¿muhdú méúújétsoo Píívyéébeke mecáhcujtsóné dibye

ímillédú meíjcyátúhajchííjyu? Muurá ihdyu apááñéré ímiááné meméénúneri méúújetsó dííbyeke mecáhcujtsóné.

19 Aane íhya ihdyu tehdújuco ámuha mecáhcujtsóné tsáápiye Píívyéébe íjcyane. Muurá idyé naavémú dííbyeéjté íjcyáaturómé téhdure dííbyeke iwáájácúúbeke illíhi.

20 Aanéííva žmuhdú ámuha méíjtsúcunú pevénéré dííbyeke mecáhcujtsómé dibye ímillédú meíjcyáaturómé dííbyeéjté meíjcyane? Tsá ehdu tene néétune.

21 Muuráhjáa méihdé múnáajpi Aavaráauvuke Píívyéébe ímiáábedi dilló dibyée dííbyeke icyáhcújtsóóbeke iífcúve illi Itsáake dsííjvétsósíyónellíihye.

22 Aane muurá méwaajácú ímiáánée Píívyéébeke díbyeúvú ímí cáhcujtsóné dibyéhjáa néhdu dibye méénúnellíihye.

23 Muurá Píívyéébé waajácuhámitu nééneé: "Aavaráá Píívyéébeke ímí cáhcujtsónellíí ímiáábedi dííbyeke díilloóbe." Ehdúhjáa dibye ímí cáhcujtsónellíí Píívyéébé nahbévaabe dííbye.

24 Ahdícyane íhya tsúúca ámuha méwaajácú Píívyéébe meke ímiáámedi díllone dííbyeke mecáhcujtsómé dibye néhdu meíjcyámeke.

25 Téhduréhjáa muurá nahtsíwaméewá Raáake díolloobe ímiáálledi dilléhjáa ijraéemudítýu waajá múnnaa íhcyóómvu úújetémeke técoomí múnnaa dsííjvétsósíyónetu pájyetétsónellíihye.

26 Aane muurá Píívyéébeke mecáhcújtsorómé dibye ímillédú meíjcyátúhajchíí tsá iínetú meke tene piáábotúne. Aame meíjcyá idátsó wáájácúmeítýumé éhne műúne medsiívéné boone pevénéréjuco méjpi íjcyadu.

3

Meíhjyuváne

1 Ámuúha táñahbémuj, tsá műu uwáábojtédí iifye idíllómeíñe peecútéré tsíjtyeke ímityúné ditye íjcyane néétune. Muurá méwaajácú uwáábojte panéváré wáájácurómé ímityúné méénúhajchíí éhnííñevu íhnáhó diityémá tene ímibájchómeíñne.

2 Muurá pámeeee ímityúné méemeenúhi. Áánetu ihdyu tsaate tsáijyúubáré ímityúné íhjyúvátúhajchíí ímiáámé diitye. Aame piivyété panévatúré ityéhmémeíñne.

3 Muurá iíjúmuke métsajtyé meímílléhullévú íhjyúháñetu úwáñéíwuúné mepícyóóneri.

4 Téhdure muurá cójuwamííne témhjí túkevéjtsoje kékumúúturóné ítyúkevéjtsojííneri iímílléhullévú túkévejtsó íhnáhó kííjyeba íjcyárónááaca.

5 Ahdu muurá méjpiítyu méhníjíwa áyárówari ímityúné méemeenú meihjyúváneri. Cáhawáá méjtsúcunu muhdú cójuwari tsátsílhwiúré pééteróné llíyaaténé báju áiúcúne.

6 Ehdu muurá ímityúné meihjyúváneri métútávájtsámeí teene cójujuwa báju tútávajtsódu. Aane tsahíjcyá cójuwá pañévú wágóóóvériibye Naavénédituyu.

7 Muurá pamévá íyámedítýu iíñújíri úllemee, wahpéjtee, nújpácyó pañé úllemee, íjcyámedítýu ápichó néérómeke ímí metéhmeme ívámeímyé tsá meke tútávájtsotúne.

8 Áánetu tsá műijyú méhju metéhméíturó meke dsííjvétsóné námijtyádú nééne néhní meihjyúvahíjcyaju.

9 Muurá tééjuri Méécáánikye medúúrvahíjcyájuríyé idyé dííbyerée ípívyejtsómé míamúnáake méuhbáhi.

10 Ehdu míñéecu tééjuri méihjyúvhahíjcyá ímiáánee, ímityúnee, íjcyane. Tsá tehdu tene nééityuróne, ámuúha tñähbémuj.

11 ¿Aca ímiá nujpacyó íjchívyétsihdyúré idyé nehníwu néjpacyo ijchívyéiyáhi?

12 Áhdure ¿aca higyeérahe nééváiyá atseitóóna? Áhdure ¿aca óvahé nééváiyá híugoó? Áhdure muurá tsá tsahéjutúré núpáhyéjutu ímiá nujpacyoma cánáámajpacyó meújcúityuróne.

Ímiá waajácu

13 Aane ímiááné waajácu múnnaa ámuha meíjcyáhajchíi óví ímiááméré ámuha idáátsóméhjíuvú meíjcyane ámúhadítýú bólhówaúcunúhi.

14 Áánetu ámuha tsíjtye íjcyari menómítááváne ámuhayé ímí meíjcyáiyóneri metsúúrámeíhajchíi tsá ímiá waajácu múnnaa ámuha meíjcyatúne. Íllure ámuha mällíhi. Aame tsá iñnerí ámuha memítýájkímeíityuróne.

15 Muurá ehdu nénehji tsá Píívyéébedítýú tsáátune. Ijienéré teene Naavéne éhne.

16 Muurá iile ímí iijcyáiyóneri tsúúrámeíhijcyámé tsíjtye íjcyari iñómítááváne panéváré ímityúné méenuhíjcyáhi.

17 Áánetu ímiá waajácu Píívyéébedítýú tsáánema íjcyame ímityúné méenutúmé pamévamayé ímí ijcyáhi. Aame tsá tsíjtyeke éhdiiválletúne. Áhdure tsá ditye álliuutúne. Pamévakéré iidaatsolléne píaabóme.

18 Ehdu ímí ícyahíjcyámema teene niijkévaá tsaímíye.

4

Iíñújíene

1 Áánetu ¿aca kiátú ijcyane ámuha mémúnáátsócatsíhijcyáhi? Muurá ihdyu ámúhadítýúré ijcyane ámuhayé ímityúnéhjíiri meúmúúpívhíjcyánellii ámuha mémúnáátsócatsíhijcyáhi.

2 Muurá ámuha tsíjtyé tsíeméné múhdutú diityédítýú meújcúityúróné nomííú téené hallútú diityémá méméenúcatsíhijcyáhi. Aane muurá tsáíjyu ámuha médsíjívétsohíjcyá diityéké téené hallútú ámúhadítýú píhtone Píívyéébeke ámuha ímíñeúvú metáúmeíhíjcyátúnellíihye.

3 Muurá ámuha diíbyeke metáúmeíyónaa tsá dibye ámúhakye ácuhíjcyatú ímityúné ámuha metáúmeíñelliíhye. Muurá ámuha métáúmeíhíjcyá illure téenerí ámuha meímjyúúveki.

4 Ámuúha, Píívyéébeke ímíñeúvú úraavyépítýúné míamúnaaj, ¿aca tsá ámuha mewáájácutú ímityúné iíñújíene meméenúneri illure Píívyéébeke memúnáátsóhíjcyáne? Muurá diíbyeke wájyutúmé téeneríyé tsúúrámeíhíjcyámé tsá ímí diíbyema íjcyatúne.

5 Muurá diíbyé waajácuháámitu nééneé: “Píívyéébe Iapíichó mépañéevú pícyoone meke iwájyúne nomíuuuváhi.”

6 Aane meke iwájyudu ijcyabe meke piáábohíjcyá ímityúné metáhjaki. Muurá tsiiñe diíbyé waajácuháámitu nééneé: “Píívyéébe píaabó idáátsóméhjíuvú néémeke. Áánetu ‘mityáhmityá’ néémedi tsá dibye iicúvetúne.” Ehdu muurá nééne Píívyéébé waajácuháámitu.

⁷ Áánéllii dííbyeke maávyejúulléne dííbyedívú méíhvéjtsaméí Naavéné ámúhadi tsúúrámeíyóneri iicúvetúmére. Áijyu muurá illuréjuco ámúhadítýu dibye íhveteíñe.

⁸ Ahdíciane ímityúné ámuha meméénuhíjcyánéhjiitu meímílbáávyéne ímíñeúvurejuko Píívyéebema meíjcyá téhdure dibye ímí ámúhama iíjcyaki. Téhdure mijijtócú ámuha meúráávye híjcyánetu meímílbáávyéne dííbyekéréjuco méuráávye.

⁹ Aame mékímóóveméí ímityúné ámuha meméénuhíjcyáneri metsárívyénema. Óvíjyacóné ámuha meímíjyuhíjcyáne.

¹⁰ Illure méidátsójkimyéí Píívyéébedívú dibye ámúhakye iipiááboki.

Ménahbémudítýu meílhjuyváné ímityúne

¹¹ Ahdíciane, ámuúha táñahbémuj, tsá múu ímityúné ílhjyúvatú íñahbémudítýu. Tééneri muurá illure ámuha méehdiiivállehíjcyá Píívyéébé taúhbaju. Muurá meke neebe méwájyújcatsíki. Aane mecáhcújtsóiyótsihvu ímityúné meíjcyáneri dííbye taúhbaju méehdiiivállehíjcyáhi.

¹² Muurá ihduy ápáábyéré diibye téénéne taúhba júvúú meke ájcuube néeyiá muhdú meíjcyane. Áábere ihduy meke pájtyetétsóhi. Áhdure meke waagooóbe. Aanéjíi va ámuha Ɂmuhdú tsijtye íjcyáneri méílhjyúváiyáhi?

Tsá mewáájácutú méúmiwa

¹³ Cáhawáá ímíñeúvú melléébóne méíjtsaméí eene ‘técoomívú mépeé tsáné piacyábá náhjihé memééñúneri medshidsívaki’ ámuha menéhíjcyáme.

¹⁴ Muurá tsá ámuha mewáájácutú muhdú méúmiwa íjcyane. Muurá éhne cùuvénetúré íjcyáne ójtsó iicúiyé kiávú péiñúdú meé. Aame tsá mewáájácutú muhajchótá iinjújiri meíjcyáñe.

¹⁵ Áánéllii múu illure néehii: “Óvíi Píívyéébe ímílléhajchíi teene méemeenúhi.” Éhdure múu ihjyúváhi.

¹⁶ Árónaa Ɂiveekí ímíñejíi illure ámuha metúmeíñe ménehíjcyá ámuháyé meímillédú memééñúiyóne?

¹⁷ Muurá ímíááné íjcyane imyééñúiyóné wáájácurómé teene méénútúhajchíi tsúúca ímityúné meenúmétééneri.

5

Muhdú ehnéva múnáake tene pájtyeíñ

¹ Ahdíciane, ámuúha ehnéva múnáaj, mékímóóveméí ímityúné ámúhakye pájtyeíñeri.

² Muurá ámúhá tsíeméné ámuha mewájyuhíjcyaróné nójcánuúhi. Ámúhá wajyámúúné ímíájáhjí máharúmú májchoóhi.

³ Áhdure ámúha dsíidsí ámúhadívú tútváváveéhi. Aane múhdurá ámúhama níjkevámé ámuha méíjcyáá wáájácuratúmeréjuco éhne múúne cùújuwa tsíeméné áiúcúdu. Ehdú ámúhama níjkéváñé nihñéétsihvúré ímityúné hallúvú bañúháñé ámuha medshidsívahíjcyáne.

⁴ Muurá ámúhá wákimyéí múnáake ámuha ímí maáhdohíjcyátúneri ditye ílhjyúvahíjcyáne ihtsútuube Píívyéébe waajácúhi.

5-6 Áhdure waajácuube ííñújiri íiné imíjyaú ámuha meíjcyame iiná ámúhakye píhtotumé íiné imityú ámúhakye méénútúrómeke ámuha medsíjivétsohíjcyáne. Árome ámuha méníjkévaá éhne múúne ócójímuke iújcávástsómeke ditye llíhyanúdu. ¡Ehdú ámúhama tene níjkéváiñévu tsúúca méújéteéhi!

Píívyéébema meílhjuyváne

7 Ámuúha táñahbémuj, oóchávetúmré ihdyu Jetsóoke météhmehíjcyá müijyú tsiiñe dibye tsááñévújuco éhne múúne úmihé múnáajpi ibájtsó téhmehíjcyádu. Muurá oóchávetuubéré téhmehíjcyá níijya áálléneri kékémevéné iújcuki.

8 Ahdu műu ijcyáhi. Muurá Jetsóo tsááñe tsúúca píihijucóohií.

9 Áánéllii imityúné médáriiñéjcatsídi ámúhá hallúri teene ijcyátuki, ámuúha táñahbémuj. Muurá ténehji mééma imibájhóibye tsúúca meke tehméhi.

10 Áánéllii műu ijcyá ihdée Píívyéébé ihjyú uubálle múnáauvú ícyahíjcyádu. Muuráhjáa panévari iicubáhrámeíyonéhjí aabúcuhíjcyáme.

11 Aane méwaajácú ícyooca tsáimiyéjuco ditye ijcyane ípyée iáábúcuhíjcyánélliíhye. Muurá ámuha méwaajácú muhdúhjáa Jóóuvu téhdure iicubáhrámeíyonéhjí áábúcuhíjcyánéllii Píívyéébe dííbyeke íiné imíjyaúréjucó pícyoóne. Muurá ímiááné mítyane meke idáátsólleébe.

12 Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, tsá műu níjkyejii, ííñujii, ijcyánema tsínéhjí méémé dómájcotú ímiááné ámuha maállityúné menéécoóca. Tsá műu óvíi muhdú níjkyejima ííñuji ijcyá o állíhajchííju néetu téené hallútú Píívyéébe ámúhakye iicubáhrátuki. Műu ímiááné tene ijcyáhajchíí 'éée, tehdújuco teéne' nééhií. Áanetu ímiááné tene ijcyátúhajchíí műu 'tsáháá' nééhií.

13 Aane ámúhadítýú tsaatéké imityúné pájtyeme iicubáhrámeíhajchíí műu ihjyúvá Píívyéébema ámúhakye dibye ipiááboki. Áane műu imíjyuri májtsivá dííbyeke idyuúruváne.

14 Téhdure ámuha mechémécooca műu píuvá cahcújtsos múnáá túkevéjtsojtééké ditye ámúhakye Píívyéébe mémeri dúúrúbájpacyori ipípájchóne ámúhá hallúvú piáábó ityáumeí ámúhakye dibye iböhíitsoki.

15 Áijyu muurá ámúhakye böhíitsóiibye ímiááné ámuha mecáhcújtsóne dííbyeke metáumeíhajchííju. Áhdure imityúné ámuha meméénuhíjcyáné ámúhadi iidáátsóvéne ábájíívériibye.

16 Áánéllii imityúné ámuha meméénuhíjcyáné tóonutúmré míamúnáá úmíwávú Píívyéébeme meúúbálléne dííbyeke piáábó métáuméí ámúhakye dibye ipiááboki. Muurá ímiááné imí dííbyema ijcyame tsá báñúmeítýú iiná ityáumeíñeri.

17 Muuráhjáa éíjyuúvú méhdure néeroobe Eríáuvú dííbyé ihjyú uubálle múnáajpi dííbyeke táúmeí tene iáállétuki. Ahdújucóhjáa tsá tene áalletú 3 pijcyábj piinévu.

18 Áané boonéhjáa idyé tsiiñe táúmeíbyé dibye iállétsoki. Ahdújucóhjáa tsiiñe maálléneri panévré iíñéne néévane.

19-20 Aane ámuúha táñahbémuj, tsaaate ámúhadítýú ímiáajú iúráávyénetu müjtámeke tsijtye imíjyjetétsóhajchíí muurá diityéké píaabómé Píívyéébe diityédí iidáátsóvéne diityé imityuháñé iábájííve ditye iwágooovétuki. Áyu tehdújuco.

1 PÉÉDORO

Tujkénú Péédoro caatúnuháámi

Duuriúvajü

1 Oo Péédoro Jetsocríjtóo úwááboobéré o péhíjcyáíñé wákimyéivu oke pícyoobe íñe ihyaamí ámuha éllevu ó caatúnú dííbyékée ámuha mecahcújtsóné déjúcotu méiiñijitu ámúhakye ditye wáchajánúme éllevu, Póotoó, Garáátsiaa, Capadóotsiaa, Áátsiaa, Bitííniaa, éhdúné iñújíneri ámuha meíjcyáme éllevu.

2 Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátlujuco Méécááni Píívyéébe ámúhakye iñéhdújuco újcune dííbyeéjté ámuha meíjcyaki. Aane muurá Iapíichojo tééveri ámúhakye piáábohíjcyaaabe Jetsóópe mewájyuri ítyupácyó wáágóónej tééveri ámuha meímíjpyeténe dibye imillédú meíjcyaki. Aabe ihdyu oví ámúhakye panévatu piáabó iibúwajíi iñerí iítsámeítýumé ámuha meíjcyaki.

Ímí méúmíwa nééneé

3 Muuráhjáa mítyane meke iidaatsólléne béhnétu meke tsíimávaabe Jetsocríjtóo idsiíjvéne tsiiñe böhíinej tééveri. Áánellii iñé imíjyaú méúmíwa ijcyane méítsohíjcyáhi. Ahdícyane ihdyu metsu Jetsocríjtój Caani Píívyéébeke medúúrúváne metéhdújtsoki.

4 Muurá ijcyáné níjkyejíri iítsiíme meíjcyámé wáábyuta múijyú muhdú ijcyáityúné dibye pícyoone meke téhmene.

5 Ímí dííbyeke mecahcújtsónéllii iihnahoori meke piáábohíjcyaaabe niññéétsihvúré téhullévú meúújetécooca teene meújcuki.

6 Áánellii műu illure imíjyúú dííbyeke ámuha mecahcujtsómé ámuha meícübáhrámeítýónááca.

7 Muurá tééneri meke waajácülleebe ímíááné dííbyeke mecahcújtsóhajchíí éhne műúne óoro cíújúwari ditye wáajáculledu. Muurá teene óoro meke piáábóné ehnííñevu Píívyéébeke mecahcujtsóné meke piáabóné tsá múijyú mééma níjkéváityúne. Áánellii dííbyeke ámuha mecahcujtsómé iñnetú menéétsámeítýuhajchíí iñé imíjyaú ámúhakye ávyéjújtsóibye dúúrúvaabéré tsiiñe Jetsocríjtóo tsáacoóca.

8 Muurá Jetsocríjtoke ámuha maajtyúmítúróóbeke méwájyúúbedívú ámuha mecaátsípáávéne méimíjyúúhií.

9 Áábeke ámuha mecahcújtsónéllii tsúúca ámuha mépájtyetéhi.

10 Muuráhjáa éíjyuuvú Píívyéébé ihjyú uubálle műnaa ihjyúvájúcoorá muhdú dibye meke iidaatsólléne pájtyetétsóiñeri. Ároméhjáa tsá pahdu wáajácutú muhdú tene ijcyáíñe.

11 Áánelliliyhéhjáa díllócatsíhijcyámé caabyé Críjto ijcyaaabe múijyú muhdú iícióbáhrámeíté ávyéjuytáiñe Píívyéébé Apíicho diityéké néhijcyáne.

12 Áánelliliyhéhjáa Píívyéébe diityéké waajácutsó ditye ijcyáijyú tene pájtyéityúne, bólónétúi tene pájtyeíñe. Áánée muurá tsúúca ámúhakye tsaaate úúballé muhdú mepájtyetéiñe Píívyéébé Apíicho níjkyejitu tsááne piáábónéj

tééveri. Aane muurá idyé níjkyéji múnaa téhdure imíllerá páñetu iwáájácúiyóné muhdú mepájtyetéíñé.

Imiááméré meíjcyáiyóne

13 Aane ímiááméré meíjcyáne métsúúraméí tsiiñe Jetsocrító tsácooca Pívyéébe ámúhakye iidaatsólléne ájcúíñeri.

14 Aame tsúúca Pívyéébej tsíímé ámuha meíjcyame múu dibye ímillédú ijcyáhi. Tsá múu dííbyekéé ámuha mewáájácútúcooca ímityúnéhjiri meumúúpívye híjcyádú néjúcootúne.

15 Muurá meke újcuube ímiááméré meíjcyaki. Áánéllii múu ímiáámé ijcyá dibye ijcyadu.

16 Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Ímiáámé meíjcyá ímiáábé o ijcyadu.”

17 Aane dííbyeke ámuha mecáánívahíjcyámé múu ííñújiri ámuha meíjcyáné hajchótá dibye ímillédú ijcyáhi. Muurá tsahdúré mééma ímblájchóibye muhdú meícyahíjcyáné tééne áhdovu meke iájcuki.

18 Muurá ámuha méwaajacú mépée mepájtyetéityúrojító méihdé múnáauvú úráávyehíjcyánetu meke dibye pájtyetétsóne. Árónaacáa ihdyu tsá meke dibye pájtyetétsotú dsiidisdidívú iáhdóneri.

19 Muuráhjáa ihdyu mééma áhdoobe mítyane iwájyuube Críjtó tujpacyó wágooóveneri éhne múúne obééjáwu imíwu néébeke míamúnáá imityuháñé halluvú ditye dsíjívetsódu.

20 Pívyéébhjáa ihdyu tsúúcavatjúuco dííbyeke méménúné ííñuji iípívyéjtsotúné ihdéjuco dibye mewájyuri idsíjíveki. Ahdújucóhjáa dibye tsááne meke ipiááboki.

21 Áánéllii dííbyej tééveri Pívyéébeke mecáhcujtsómé dííbyedívú mécátsípáávehíjcyá dibyée dsíjívéebeke ibohíítsóne ávyéjuutétsónélliíhye. Aame méwaajacú dííbyema meíjcyame iinérí mebáñúmeítyúne.

22 Ahdícyane tsúúca Pívyéébé Apííchó ámúhakye piáábónej tééveri ímiáájú ámuha mecáhcujtsómé óvíi ámuha mewajyúcatsí ámúhá iibúuri.

23 Muurá Pívyéébeke mecáhcujtsómé tsíhdyuréjuco meíjcyane. Tsáhájuco meúráávyetú méecáánimúu meke tsíímávátsihdyu meíjcyajító illure níjkévájíjto. Áánetu ihdyu Pívyéébé ihju mecáhcujtsóné tsá múuijyú níjkéváityúne.

24-25 Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Pámeere míamúnaa wahájchotáré ijcyá tsójcómaji ijcyadu. Téhdure ijcyámé wahájchotáré iiné imíjyaú wajco ijcyadu. Áánetu ihdyu Pívyéébé tsá múuijyú níjkéváityúne.

Ááné uwááboju ímiáájú muurá tsúúca ámúhakye úwáábómeíhi.

2

1 Ahdícyane óvíjyacóóné ímityúné ámuha meméénuhíjcyáne. Tsá múu álliuutúne. Tsá múu pánehjídú ímiáámé ijcyatúne. Tsá múu nómíutáávatúne. Tsá múu ímityúné iíhjyúvatú tsíjtyedítyu.

2 Iimiá uwááboriyé métsúúraméí éhne műúne tsiiimene ñohñórí ijyácunúdu. Áane tééné uwáábó ímíñeuvú méuráávyé ámuha mepájyetéki.

3 Aane óvíi ehdu meíjcyá Jetsocríjtó ímiáábé meke wájyune tsúúca mewáájacúme.

Críjto pánétuéjpi

4 Aame ihdyu ímíñeuvú meíjcyá dííbyema nééwayúdú néébe meke bohíivú ájcúúbema. Muuráhjáa dííbyeke míamúnaa éhdiiválléróobeke Píívyéébe picyóó ávyeta íhtsúuube pánétuéjpi dibye iijcyaki.

5 Ahdu óvíi meke téhdure nééwayúdú menéemeke pícyoobe ihjyádú meíjcyaki. Téhdure óvíi meke llúuvájtedívú pícyoobe dibye ímillédú meíjcyame dííbyeke meíicuvémé ímí dííbyema meíjcyá Jetsocríjto tééveri.

6 Muurá dííbyé waajácuháámitu nééneé: Tsioó cóomi múnáá pañévú ó pícyoó ávyeta wájyúmeíbyeke éhne ímichi tééetu jaa éjkeu nééwayúdú néébeke. Áabeke cáhcujtsómé tsá iínerí báñúmelityúne.

Ehdu nééne Píívyéébé waajácuháámitu.

7 Aane dííbyeke cáhcujtsómé dííbyeke wajyúhi. Áanetu dííbyeke cáhcújtsotúmé tsá wájyutú Píívyéébé waajácuháámitu illu tene néhdújuco:

Tsaúpe nééwayu jááháñé wákimyéí múnaa iñéhnilléne waagóórou pícyámeí ímichi tééetu jaa éjkéiu.

8 Téhdure tsiiñe nééneé:

Dibye muurá éhne műúne néewáyutu ávyé mecábóhcámeímyé maáákityéúdú néébeé.

Ahdújuco muurá dííbyé uwááboju ímí cáhcújtsotúmé mújtámeke tene pájtyene.

Píívyéébejte

9 Árónáa ihdyu tsá ámuha ehdu menéétune. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébere ámúhakye iújcumeke picyóó llúuvájtedívú dííbyé wákiméí ámuha ímiááméré meíjcyáne meméénu dííbyeke duúrúvamére. Aane imíleebe míamúnáake ámuha meúúballéné muhdú dibye ámúhakye ímítýúnetu ímiánejcúvú íchívyetsóne.

10 Muuráhjáa íhde ámuha ihdícyaméréi meíjcyame tsá dííbyé piáábójú pañe meíjcyatúne. Árónáa ícyooca tsúúca dííbyeéjté ámuha meíjcyame tééné pañe meíjcyáhi.

Píívyéébekéré meíicuvéiyóne

11 Ahdícyane tsá iíñújéjte ámuha meíjcyájúcootúne, ámuúha táñahbémuj. Muurá ihdyu Píívyéébé avyéjúejtérejuco ámuúha. Áánéllii ámúhakye o néé meke tútavájtsóyónéhjíri ámuha meúumúúpívyétuki.

12 Iimiááméré meíjcyá Píívyéébeke wáajácutúmé ímítýúné ámúhadítyú lhjyúvárónáa ímí ámuha meíjcyáné hallúvú dííbyeke ditye iávyéjújtso tsiiñe Jetsóó tsáácoóca.

13-14 Téhdure műú avyéjuullé páñétuéjpi méiiñújí avyéjúubeke pahúlleváré dííbyé piáábo múnaa ícyámemájuko. Muurá Píívyéébere diityéké picyóó ditye ímítýúmeke iúwááboki, áanetu ímiááméré ditye iipíááboki.

15 Muurá imíleebe ímiááméré meíjcyane ténejcu wáajácutúmé ímiáájú meúráávyénetu ímítýúné lhjyúvátuki.

16 Áánéllii ímiááméré meíjcyá tsúúca ímityúnetu ámuha meíchivyéme. Aame ihdyu ímityúné méemeenújucohdí tsúúca Píívyéebé hójtsí pañéréjuco ámuha meíjcyame.

17 Aame műu dííbyeke iíllíñe dibye ímillédú íjcyame pámévakéré avyéjuullé méiiñújí avyéjúubemájuco. Téhdure műu pámeere Píívyéébeéjtema wajyújcatsíhi.

Muhdú ícúbáhraméí maáábucúne

18 Áhdure műu tsaaté hójtsí pañe íjcyame diityéké íavyejúlléne meenú ditye táuhbáne. Tsá műu ímiáámémayé ímí íjcyatúne. Ímityumé íjcyárómema műu ímiáámé íjcyáhi.

19-20 Muurá ihdyu Píívyéébe ímillédú meíjcyáné hallútú meke ditye ícúbahráné maáábúcúhajchíí ímí meke iítsúcunúube. Áánetu ímityúné meméénúné hallútú meke ditye ícúbahráné maáábúcúrónáa ɿaca meke ímí iítsúcunúube? Tsáháa.

21 Muuráhjáa Píívyéébe meke ujcú Críjto mewájyuri ícúbáhrámeíbýé ímiáábé íjcyadu meíjcyaki.

22 Tsáháa muurá dibye műijyú ímityúné méenutúne. Áhdurée tsá muucá dibye állityúne.

23 Muuráhjáa dííbyedítyú ímityúné íhjyúvárómeke tsá dibye píámeihíjcyatúne. Áhdurée dííbyeke ícúbáhrárómeke tsá dibye méenüllehíjcyatúne. Íllurée íhvéjtsámeíbýé Píívyéébedívú dibye teene diityémá iímibájcho muhdú tene íjcyadújuco.

24 Aabée muurá Críjto dsíjivé páwachékevu mépée medsíjivéiyóné tsúúcajáa méimityú déjuco dsíjivemédú meíjcyarómé meímibáavyeki. Ehdúu mewájyuri dibye ícúbáhrámeíñej tééveri méimibaavyéhi.

25 Muuráhjáa éíjyu ídátsó méícyahíjcyá Píívyéébeke wáájácutúmé éhne műúne obéejámú műjtame íjcyadu. Árónaa ícyooca tsúúca météhméébé Críjtomá meíjcyáhi.

3

Muhdú métáábama meíjcyane

1 Ámuúha walléemuj, ámúhá tajímuke máavyéjuúlle. Tsaímíyé meíjcyá diityémá Críjtó uwááboju tsaate cáhcíjtsóturómé ímí ámuha meíjcyane iítténe botsíi icyáhcújtsó iiná diityéké ámuha menéétúrónáaáca.

2 Muurá ímiááméré ámuha meíjcyane iítténe imilléiyómé téhdure Píívyéébeke iúraavyéne.

3 Tsá műu ávyeta iímibájkímyeíyóneri íjyácuńutúne. Téhdure tsá műu íjyácuńutú íhñíwaco idyoíhdsínúmeíñe tsaímíyé iíphdáméíyóneri, mítyane áhdómeíñé icyááveháñevu iícyááváéiyóneri, ímiá wajyámuunévú iújcámeíyóneri.

4 Apááñeriyé műu ijyácuńutú tsáíbuwáré iíjcyáíyóneri. Ehdu ihdyu íjcyámeke Píívyéébe ímí iítsúcunúhi.

5 Tehdúhjáa muurá éíjyuúvú íjcyáné walléémú Píívyéébedívú iíhvéjtsámeíñé dibye ímillédú ícyahíjcyáhi. Aaméhjáa ájyúmuke avyéjúlllehíjcyáhi.

6 Tsááráuvújháa muurá ájyu Aavaráaúvuke icyáhcújtsóne avyéjúúllehíjcyáhi. Aane dillée ijcyadu ámuha ímiááméré ámúhá tajimuma meíjcyáhajchíi tsá ámuha iinérí meíllityéityúne.

7 Áhdure ámuha wajpiimú ámúha táábáumma ímíñeúvú meíjcyá. Tsá műu diityédi ícubáhratúne. Műu iitsámei diityéké iávyejúlléne muhdú ipiáábóiñeri ámúha tsíjpá tujkévevu ditye ijcyátúnélliíhye. Muuráhjáa Píívyéébe wajpii, wallee, picyóo dityétsí ipiáábójcatsíñe ímí ijcyaki. Aane ehdu ámuha meíjcyáhajchíi Píívyéébema ámuha meíhjyúvácooca tsá iiná ámúhakye pátsáríjcyoityúne.

Ímiááné hallútú meícúbáhrámeiñé

8 Ahdícyane ihdyu pámeere tsaimiyé meíjcyá pamévamáye. Tsá műu pájúvatúne. Meidaatsólléjcatsíñe mewajyújcatsi tsané nahbémú műúne wájyújcatsídýu mítyájkímyeityúmére.

9 Tsá műu piámeítü ámúhakye ímityúné méénumeke. Téhdure ámúhakye úhbámeke tsá műu úhbatúne. Íllure diityé hallútú piáabó métáuméi Píívyéébeke. Ehdu dibye ímillédú ámuha meíjcyáhajchíi ámúhakye piáabóiíbye.

10-12 Muurá díibye waajácuháámitu nééneé:

Ímí ijcyane ímillémé tsá ímityúné íljyúvatúne. Áhdure tsá ditye álliuutúne.

Muurá ímityúné imyéénuhíjcyánetu iihveténe ímiááneréjuco ditye méénune. Aame ijcyá tsaimiyé pamévamáye. Muurá Píívyéébe ímiáámeke piaabóhi. Aabe díibyeke ditye táumeiñé lleebohi. Aánetu ímityúmedi tsá dibye iicúvetúne.

Ehdu nééne Píívyéébemaaajácuháámitu.

13 Aane ehdu ímiááméré ámuha meíjcyáhajchíi jaca iiné hallútú múa ámúhakye ímityúné méénuyáhi?

14 Muurá ehdu ímí ámuha meíjcyáné hallútú meícúbáhrámeiñé maímijyu ámuha meíjcyanej. Ahdícyane tsáma iinérí maáábímyeídíñé. Muurá Píívyéébe ámúhakye piaabóhi.

15 Műu Máavyéjuube Críjtodívú icyátsípáávéne ijcyátsíivýé ámúhakye díllómeke ámuha mewáájácútso íveekí díibyedi ámuha meíjyacunúhíjcyáne. Árónáa ihdyu műu ímíñeúvú chooco úúballé mítyájkímyeityúmére.

16 Aame téiibuwá meíjcyá Críjtoke ámuha meúráávyénetu tsaate ímityúné iihjyúváneri iñúcójipíveki.

17 Aane ihdyu óvi meícúbáhrámei ímiáánéré meméénúné hallútú Píívyéébe ímílléhajchííjyu. Muurá téené hallútú meícúbáhrámeiñé maáábúcuhajchíi ímí meke ijtsúcunúube. Áánetu ímityúné meméénúné hallútú meícúbáhrámeiñé maáábucúrónáa tsá dibye meke ímí ijtsúcunútúne.

18 Muuráhjáa Críjto műijyú ímityúné méénútúroobe ícubáhrámei méimityú hallúvu. Aabée tsáijyúré dsíjivé méhllii pámeere ímityúmé meíjcyáme wájyuri téénej tééveri meímílbáávyéne ímí Píívyéébema meíjcyaki. Aabée dsíjivérónáa iibuu ibohí ijcyáhi.

19 Aanéhjáa péé éíjyuúvúu dsíjivémé iibuuúné ijcyátsihvu diityéké iúwááboki.

20 Muuráhjáa éíjyuúvú Noéé miiinécoba méénuhíjcyánáa Píívyéébe téhmehíjcyará míamúnaa dílbyeke icyáhcújtsóne téemí pañevú iúcákáve ipájtyetéki. Árónáacáhjáa apáamyéré 8-meva pájtyeté pámeeee ííñuji cáájáveneri májcanúnetu. Áameúvú íbuúúnéhjáa íjcyátsihvu Jetsóó ūbuu pée diityéké iúwááboki.

21 Aanéhjáa téijyu nújpácyotu ditye pájtyeténé naavénú íñe ícyooca metsójtsotsámeímyé mepájtyetéiñe. Aane tsá metsójtsomeítýú méjpi ííñu iñityááveki. Muurá ihdyu tééneri méúújsetsó Píívyéébedívú mecatáspáávéébeke metááumeíñé dibye meke iimibájchoki. Aane ihdyu meke ímibájchoobe Jetsocríjtóo dsíjiveebe tsiiñe böhííbej tééveri.

22 Diibye muurá ícyooca íhtsuubéréjuco níjkyéjiri Cááni Píívyéébé úníuri íjcyáábeke pámeeee níjkyéji múnáama naavémú avyéjuulléhi.

4

Muhdú Píívyéébeke meíicuvné

1 Aanée muurá Críjto ííñújiri iíjcyácooca ícúbáhrámeí mewájyuri. Áánellii metsu meícúbáhrámeíyóné maáábúcu dibyée áabucúdu. Muurá meícúbáhrámeíyóné maáábucumé tsá ímityúné meméénújúcootúne.

2 Aame tsáhájuco meúmúúpívyetú ímityúné meméénúlýóneri. Píívyéébe ímillédú meíjcyáiyóneriyéjuco metsúúrámeíñé.

3 Ahdícyane óvíjyacooné Píívyéébeke wáájácutúmé íjcyadu ímityúné ámuha meméenuhíjcyáne. Muuráhjáa ímityúneri ámuha meúmúúpívyehíjcyáhi, ámuhaá ménéahstívatéhíjcyáhi, ámuhaá mewáñlehjívaténé pañe mellíiyíjcyávehíjcyáhi, níjcyotájtekée ámuha méduurúvahíjcyá ámuha meméénúlýturóne. Ánehjí óvíjyacooné.

4 Muurá ténehjí ámuha meíhvéjtsóneri ámúhakye náhbévahíjcyámé tééneriyé íjcyame illure ámúhadi uuhívatéhíjcyáhi.

5 Árómemá Píívyéébe muhdú ditye ícyahíjcyáné ímibájchoóhi. Muurá pámeeee dsíjivétúmemá ímibájchóiibye tsúúca dsíjivéjúcóóróméhjímájuco.

6 Téénellíliyhéhjáa muurá éíjyu múnááúvuke téhdure úwáábómeíñé diityé íbuúúné ibohí ímí iíjcyá Píívyéébe íjcyadu.

7 Muurá tsúúca ííñuji mééma níjkévaríjyuco. Áánellii ímiááméré meíjcyáne paíjyuváré Píívyéébema méihjyúvahíjcyá.

8 Aame múu wajyújcatsíhi. Muurá tsíjtyeke mewájyume ímityúné meke méenúrómeke mepiámeíyóneritá meíjyáculútúne.

9 Ahdícyane múu ímíñeúvú waatsúcúcatsí ámuha maááhívégcatsícyooca iiná íjtsámeítymére.

10 Mepiáabojcátsí muhdú ámuha mepiívyetédú Píívyéébe meke ájcúné píáábori bañúháñé dibye meke ipiáábótuki.

11 Áánellii ámuha meuwáábócooca ímíñeúvú méuwááböhíjcyá dílbye ihjyu néhdújuko ámúhaj tééveri dibye iílhjyúvaki. Áhdure ámuha tsíjtyeke mepiáábócooca ímíñeúvú mepiáábó muhdú dibye ámúhakye tükévejtsódu. Aane pánere iiná ámuha meméenune múu ímíñeúvú meenú dílbyeke ámuha Jetsocríjtój tééveri maávyéjujsóne. Áábedívú ihdyu metsu meíhvéjtsámeíñé dílbyeke maávyéjútso múijyú níjkeváityúne. Ehdu teéne.

Críjtoéjté ícúbáhrámeíñē

12 Ámuúha tāñahbémuj, tsá műu mávaríjchojúúné ámúhamma íjcyánetu íjtsámeityú tene ámúhamma íjcyáityuróne.

13 Íllure műu imíjyúú Críjtóo ícúbáhrámeídyú ámuha meícúbáhrámeíñeri tsiiñe íavyéjuma dibye tsáácooca ámuha meímíjyúúveki.

14 Áánéllii dííbyeeéjté ámuha meíjcyáné hallútú ámúhakye tsaate úhbáhajchíí műu imíjyúú Píívyéébebé Apííchó ámúhá pañé íjcyánélliíhye.

15 Árónáa ihdyu núcójpítsóhreiyó teene ímityúné ámuha tsíjtye éhné menániñee, tsaatéké ámuha medsijívetsónee, tsíjtyé ihjyú pañéevú ámuha meúcaavénee, éhdúné hallútú ámuha meícúbáhrámeíñē.

16 Áánetu ihdyu Críjtoéjté meíjcyáné hallútú meícúbáhrámeíñē tsá núcójpítsotúne. Íllure Píívyéébeke tééné hallúvú dùúrúvaméré météhdujtsó dííbyeeéjté meíjcyánélliíhye.

17-18 Muurá tsúúca muhdú meícyahíjcyáné dibye mééma ímibájchóiñē éevé úújéteéhi. Aane méhdityu tujkénúiibye ihñéjté meíjcyámedityu. Aabéjíí awáá ázmuhdíívanéami íhya tsáma ímibájchooi eene dííbyé uwááboju cáhcújtsótúmema, ímiáamé íjcarómé íhtsútúnetu pájtyetéínaáaca?

19 Ahdícyane dííbyedívú meíhvéjtsámeíñē dibye ímillédú meíjcyá ámuha meícúbáhrámeíyonááaca. Muurá meke ípívyéjtsoobe iñéhdújuco méénune.

5

Cahcújtsa múnáá túkevéjtsoju

1 Téhdure ó imillé cahcújtsa múnáá túkevéjtsojteké o úwaabóné téhdure túkevéjtsoobe o íjcyaaabe muhdúhjáa Críjto ícúbáhrámeíñé o ájtyúmííbe. Aabe téhdure o íjcyaa dííbyé avyéjuri tsiiñe dibye tsáácoóca.

2 Áánéllii ámúhakye o néé ímíñeuvú ámuha metükévéjtsa Píívyéébeéjté ámúhá hójtsí pañé íjcyámeke. Tsá műu dibyée ámúhakye níwáávéné iiyyéveríy tééné wákimyéí méénutúne. Áhdure tsá műu tééné hallúvú ámuha medsidsivakíyé méénutúne. Műu ímíñeuvú meenü Píívyéébe ímillédú.

3-4 Tsá műu tsíjpánécoba diityéké úwáábotúne. Choocóré műu úwaabó pánétuéjpi Métehméébebé tsáácooca ámuha maávyéjuuté dííbyema műijyú níjkéváityúne.

5 Téhdure oválhtsámú máavyéjuulle ámúhá túkevéjtsojteké. Panéjcuavú máavyéjúlljejcátsí mítyájkímyeityúmére. Muurá Píívyéébebé waajácuháámitu néeneé:

Píívyéébe píaabó idáátsóméhjiúvú néemeke. Áánetu 'mityáhmítá' néemedi tsá dibye iicúvetúne.

6 Áánéllii mítyájkímeityúméré méíhvéjtsaméí íhtsútuube Píívyéébedívú dííbyere ámúhakye ityúkévéjtsoki. Áijyu muurá ámúhakye ávyéjújtsóiibye dibye meke ávyéjújtsóiíne éevé úújetéijyu.

7 Áánéllii iinérí áábímyeityúméré dííbyedívú mécátsipááve. Muurá imíllleebe meke ipíaabóne.

8 Árónáa ihdyu téiibuwá meíjcyá Naavéné ámúhakye imújtásotuki. Muurá mémunáajpi íjcyaaabe meke imújtásóiyónéri ijyáculnú éhne műúne bájú oohíibye iyámeke idyooiyóneri ijyáculnúdu.

9 Áróóbeke ihdyu metáhjá Píívyéébeke ámuha mecáhcújtsónej tééveri. Muurá méwaajácú pahúlleváré iíñújíri ménahbémú téhdure ténéhjíri ícúbáhrámelhíjcyáne.

10 Árónáa ícyooca wahájchotáré meícubáhrámeíñé níjcáutu Mépiivyéébé meke ávyéjuutétsoó múijyú níjkéváityúné Jetsocríjtoj tééveri. Aabe muurá mewájyuri meke ímíbajchó íhtsutúmé meíjcyame iínevú metáhjátsámeítyuki.

11 Áánéllii ihdyu metsu íhtsútuube íjcyáábeke maávyéjújtso paíjyuváré múijyú níjkéváityúne. Ehdu teéne.

Nihñéenéré pityájcoju

12 Aane ífne íhyaamí o cáátúnuháámí ámúha éllevu ó wallóó ménahbe Píívyéébeke ímí úráávyeebe Tsibáánoma. Áhaamí pañe ámúhakye ó ítsáávetsó ímiááné ímí Píívyéébe ámúhakye piáábohíjcyáne. Áánéllii múu tsaímíyé dííbyema ijcyáhi.

13 Ámúhakye Babiróoniá cójomiyi íjcyáné cahcújtso múnaa duuruvá ámúhakyée iújcuđu téhdure Píívyéébe diityéké újcume. Téhdure tájtsiiménédú néébe Mááco ámúhakye duuruváhi.

14 Téhdure ámúhakye táicyánéjcutu o néé ámuha Críjtoéjté tsané nahbémú meíjcyame medúúrvájcatsíki. Ahdícyane óvíi iibúwajíí ámuha méijcyáhi. Áyu tehdújuco.

2 PÉÉDORO

Hállúvúeháámí Péédoro cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Oo Tsimoo Péédoro Jetsocrijtó iičuve múnáajpi o íjcyáábekée oke dííbyere picyóó uwááboobéré o péhíjcyaki. Aabe iñie ihyaami ámúha éllevu ó caatúnú Mépájtyetétssoobe Jetsocrijtó tééveri Píívyéébe meke ájcúné uwááboju muha mecáhcujtsódú idyé ámuha mecáhcujtsóme éllevu.

² Aane óvii Píívyéébe tsúúca ámuha mewáájácuube Jetsocrijtó tééveri ámúhakye píaabó tsaímýé ámuha meíjcyaki.

Muhdú Críjtoéjté íjcyane

³ Muurá dibye iihnahori meke píaabómé ímiááméré meíjcyá dibye ímillédu. Muuráhjáa meke újcuube dibye íjcyadu meíjcyá dííbyema maávyéjuutéki.

⁴ Aabe meke iñéhdu píábohíjcyá dííbyedu meíjcyá ííñújiri ímityúné meke tútavátsohíjcyánéhjiri meumúúpíívyétuki.

⁵ Áánellii ímiááméré Píívyéébeke mecáhcujtsóné méwaajácú muhdú ámuha tsaímýé meíjcyaiyóne.

⁶ Ááne météhmeméí ámuha panéváré ímityunéhjí maáábúcúne iinevú tájhátsámeítýumé dibye ímillédú meíjcyaki.

⁷ Múu wajyújcatsí pamévamáyé muhdú tsané nahbémú wajyújcatsídyu.

⁸ Ehdu ámuha tsaímýé Máavyéjuube Jetsocrijtóke meúraavyémé ímí dííbyé wákymyéí meméénúhajchíi tsá ámuha dííbyedi mebabñúmeítýune.

⁹ Áánetu ehdu iijcyáiyóné ímíllétumé ijcyá hálluvatúmáe íjcyadu. Aame illuréjuco ábájiivéné muhdúhjáa Píívyéébe diityéké ímíjpyetétsóné iimityutu.

¹⁰ Ahdícanye ihdyu tsúúcajáa dibye ámúhakye újcume métsúúraméí ímiááméré ámuha meíjcyáiyóneri ámúhadítýu tene ibóhówaúcunú dííbyedítýu ámuha memújtátuki, ámuúha táñlahbémuj.

¹¹ Áíjuu ihdyu ámúhakye waatsúcúpéjtsóibye ímíjyuri Máavyéjuube Mépájtyetétssoobe Jetsocrijtó avyéjuri muijyú níkjéváityúné dííbyema tsaímýé ámuha meíjcyaki.

¹² Áánellii éhníiñevu ámúhakye ó ítsáávétsohíjcyáa muhdú Píívyéébeke meúraavyémé tsúúca ámuha mewáájácuné tehdújuco meíjcyárónááaca.

¹³ Ímí ó ijsúcunú ói o dsíjívétúné hajchótá ámúhakye téénevü o ítsáávétsohíjcyáne.

¹⁴ Muurá tsúúca Máavyéjuube Jetsocrijtó oke úúballé lléváhréjuco o dsíjíveíñé.

¹⁵ Áánellii ó imíllé ímíñeuvú ámúhakye o úwaabóné o dsíjívéné boone ámuha teene maábájiivétuki.

Críjto ávyéjújtsámeíñé

¹⁶ Tsá muurá alliu tene íjcyatú Máavyéjuubée Jetsocrijtó íhtsútuube íjcyabé iñíñújiri ulléjéébedítýu ámúhakye muha meúúbállehíjcyáne.

17 Muuráhjáa ávyeta muha meíiteneriyé Cááni Píívyéébe dííbyeke ávyéjuitsóhi. Áhdurée muha mélleebó dibye dííbyedítyú nééneé: "Áánu Hájchíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó imíjyúúhi."

18 Ehdúu níjkyéjitu dibye nééne muha mélleebó cáméhbaúvú Jetsóó múúhadívú tsíhdyúréévécooca dííbyema muha meíjcyame.

19 Áánellii Píívyéébé ihjyú uubálle múnáhjáa dííbyedítyú néhijcyáné tsá álliu íjcyatúne. Áánellii melléebó dííbyedítyú ditye úwaabóne. Muurá ditye úwaabóné meke waajácutsó mewáájácútúnehjívú éhne múúne peete cùuvétsihdyu ájchúcunúdu. Áánetu méwaajácú imiáábé dibye íjcyane éhne múúne iiné imíjyaú tsítsivé miicúruwa ájchúcunúdu.

20 Téhdure muurá méwaajácú Píívyéébé ihjyú uubálle múnáhjáa dííbyé waajácuháámitu cáátunúné diityé tujkéveeju íjcyatúne.

21 Tsáháhjáa iitsaméiyíyé iiná pájtyeíñé iwáájacúné ditye cáátunutúne. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébé Apíichóré diityéké tükévéjtsóneri caatúnuhíjcyáme.

2

Álliu múnáá uwááboju

1 Árónáacáhjáa téhdure íjcyámé téijyu álliu múnaa iiye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadi díllómeíhjcyáme. Téhdure ícyooca diityédú nééme ámúháj piine íjcyáá ámúhakye álliúné átéreénéhjí úwááboímye. Aame illure ehdiíválleé Määvyéjuube Jetsocrító diibyéjuco ípájtyetétsoobe íjcyáróóbeke. Ááneri iiye iéllevu illycúhcoímyé Píívyéébé diityéké icúbáhraiñé.

2 Aane mítyame diityéké ícyáhcújtsóné ímityúné méénuúhi. Críjtoke cáhcújtsotúmé ímityúné ihjyúvaá dííbyé uwáábotu.

3 Aane diitye átéreénéhjí uwáábojte illure ámúhakye állihíjcyáá ámúháa dsíidsí iújcúroki. Árómé hallúrí tsúúca íjcyáné icúbáhraméí Píívyéébée tsúúcajátújuco ehdu néémé wáabyuta méénune.

4 Muuráhjáa níjkyéji múnaa íjcyárómedítyú ímityúné méénuúmedi idáátsóvetubéré illure diityéké waagoo ditye iicúbáhraméiki. Aame ícyooca cùuvétsii döhjíñumeímyé téhmehíjcyá muijyú Píívyéébe pámeemáyé muhdú ditye íyahíjcyáne imílbájchoíñé.

5 Téhduréhjáa muurá éjyuuvú ímityúmé íjcyámedi tsá dibye idáátsóvetúne. Muuráhjáa iinúji dibye cáájávetsóneri májcanúmedítyú apáábyekéré pájtyetétsoobe dityée iimíjpyetéro diityéké úwáábohíjcyáabe Noéeke 7-meva iitsíimema.

6 Téhduréhjáa idyé Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomícyu múnáake áiúcuúbe. Ehdúhjáa imyéénúneri meke úújétsoobe iiné ícyooca téhdure ímityúné méénuhíjcyámeke muhdú iicúbáhraiñé.

7-8 Téhduréhjáa muhdú imiáámeke ipájtyetétsoíñé úújétsoobe ípyée iáiúcúrócoomícytu Róóke ipájtyetétsóneri. Muuráhjáa diityej piine íjcyároobe imiáábé iijcyánellii múhdurá itsúcunúhíjcyá ímityúné imyéénúneri ditye ihjyúvhíjcyáne.

9 Áánellii muurá méwaajácú Píívyéébe meke pájtyetétsóné meke mújtátsóiyónetu dííbyedívú meihvájtsámeímyeke. Áánetu ihdyu ímityúmé

tsúúca ícúbáhraméí pañe ijcyá dibye muhdú meícyahíjcyáné mééma ímíbájhchóiñevújuco.

10 Muurá ícúbáhriibye eene iimillédú ímityúné imyéénúne dííbyeke ávyejúüllehíjcyátúmedi. Muurá uuhívatéhíjcyámé íhtsutumé níjkyéjiri ijcyárómedi nühnévetúmére.

11 Muurá níjkyéjí múnnaa diitye ehnííñevu íhtsutumé ijcyarómé tsá múijyú ávyéjuytédítýu ímityúné lhjyúvatú Píívyéebé úmiwává.

12 Árónáa diitye álliu múnnaa átéréénéhjí uwáábojte nehníwu uuhívatéhíjcyá iwáájácútúneri. Ávyeta iyámédú nééme wáájácúmeityúmá iimillédú dáríívémehíjcyáhi. Árome wágooóveé diitye iyámé wágooóvehíjcyádu.

13 Muurá iimillédú ijcyáne itsúcunúhíjcyámé ímí tehdújuco ijcyane. Árome mühdurá iicyahíjcyáneri tsíjtyeke ityútávátsohíjcyáne áhdó újcuúhi. Aame ávyétá nucójpitso nééme ámúhamaa nahbévahíjcyá ímíáameúvudu.

14 Muurá tenáhtsíré iitème. Aame tsá múijyú íhveteityú ímityúné imyéenuhíjcyánetu. Muurá dúhcú iibuwámeke ténejcúvuré iibuwátsohíjcyáme. Aame panéváré iéhnéváiyóneri úmúúpívyelíjcyá ímityúmá ijcyame.

15 Muurá ímíájító iúráávyérónetu imújtáne ímityúné pañéréjuco ditye ícyahíjcyámé tsaapílhjyáa Píívyéebé ihjyú uubálle múnáajpi Beooúvú hajchi Baraáá ijcyadu. Diibyéhjáa imillerá ímityunéhjí imyéenúné halluvú idsiidssiváne.

16 Árónáacáhjáa iiju múijyú lhjyúvahíjcyátuube íñe meíhjyúvájuri dííbyeke úhbánetu íhveteéebé ténetu.

17 Aane muurá diitye álliu múnnaa átéréénéhjí uwáábojte éhne műúne nújpacyo ijcyátúné nupáhyejúdu, áhdure diitye éhne műúne ojtsó kíijyeba ihdífýahullévú tsájtyedu. Aame bañú múnnaa ijcyame tsá iinetú píáábotúne. Aame wágooóveé ávyéta cúúvé néhullévú múijyú níjkéváityúne.

18 Muurá ímityunéhjí iihjyúváneri tsúúcajáa ténetu íhvetejúcóórómeke tsiiñe iibuwátsohíjcyámé ténejcúvu.

19 Muurá nehíjcyáme: "Tsúúca mepájtyetémé hallúri iiná ijcyajúcótúnélíi mépiivyétét meímillédú meíjcyane." Árónáa tsá ditye wáájácúmeityú ímityúné pañe ijcyane. Muurá tsáneevu metáhjátsámeíñé pañe méijcyáhi.

20 Aane muurá ímityúné meícyahíjcyánetu Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtoke mecáhcújtsónej tééveri meímíjpyetjúcoorómé biwáhdúré ihdée meícyahíjcyádú meíjcyáhajchíi éhniíñevu idátsóréjuco meíjcyane.

21 Aame tsáháa ihdyu ímíájító Píívyéebé taúhbaju méhdivu böhówájtsónejecúvú meíbúwááváityuróne. Muurá teene mewáájacújúcooróné meéhdiivállehíjcyámé úmiwa idátsóhree.

22 Ehdu méijcyá illu tsaate néhdújuco: "Oohímyé ííllímutúhcú tsiiñe majchóhi. Téhdure méénimu nítyááverómé biwáhdúré iñújcáámíri cávihyíñumeíhi."

3

Jetsocríjto tsiiñe tsááíñe

1 Ahdícyané, ámuúha táñahbémuj, lhyaami ámúha éllevu o cáátúnúháamí pañe tsiiñe ámúhakye ó úwaabó ihdée háamí pañee ámúhakye o úwaabónére.

2 Aane ihdyu tsáma máábájíivedí Píívyéébé ihjyú uubálle múnaáhjáa tsúsúcajátújuco meke néhijcyáne. Téhdure máábájíivedí Mépájtyetétsoobe Jet-socrító uwááboju dííbyé uwáábojte ámúhakye úwáábohíjcyáne.

3 Áánéllii wajácútsi méíjcyaco dityée nééne Jetsóó tsiiñe tsááíñé ihdéwu tsataa íimillédu ímityúné imyéénúne dííbyedi úúhhívatéiñe.

4 Muurá neeímye: “¿Múújyúami tsááíibye Críjto idyéjuváa tsááíibye? Muurá iñé méhdé múnááuvúu íjcyáijyu íicyahíjcyadúré iíñuji ícyoocápivu ípyée iípívyéévetsihdyu.”

5-6 Ehdu neeímyé Píívyéébélhjáa iíñujiima páneere íevéhóówari íjcyanéhjí iíhjyúváneriyé ípívyejtsóné wáájácuróme. Muuráhjáa dibye nééjuríyé nújpacyo tsatsíhvú dóobeev ííñuji ibhóhwááveki. Téhduréhjáa muurá iñéhdújuco dibye éíjyuúvú iíñuji icyájáávetsóneri míamúnáake májcanútsóné diityé imityú hallútú. Aane wáájácurómé álliu múnaa átéréenéhjí uwáábojte tsá téeneri iícúvehíjcyatúne.

7 Árónáa muurá Píívyéébe néé iímilléiju iíñujiima páneere íevéhóówari íjcyanéhjí iwáágooíñé cùújúwari. Áíjyu muhdú meícyahíjcyáné mééma dibye ímíbájchócooca dííbyeke cáhcújtsotúmé imityú ícyahíjcyámé illuréjuco wágooóveíñe.

8 Cáhawáá méijtsúcunu, ámuúha táñahbémuj. Muurá Píívyéébedívú 1,000 píjcyá tsájcoojí hajchótáre. Muurá tsájcoojíuvudúré ijtsúcunúubé éhdúné pijcyábá íjcyaróne.

9 Áánéllii tsá műu néétu íveekí Jetsóó iícúi tsáátune. Muurá ihdyu téhmehíjyaabe míamúnaa imityúné iícyahíjcyánetu iíhveténe imíjpyeténe. Tsá dibye ímilléturó tsaatéuba wágooovéne.

10 Aabe muurá ihdyu meíjtsótúnáa tsaá éhne műúne naní múnáajpi meke ábájínejcúdu. Téijyu páneere íevéhóówari íjcyanéhjí áiivyéné ihjyúvaá ávyétá apíicho. Téhdure iíñuji cámárááuúveé páneere tééjí hallúr íjcyánéhjímájuco.

11 Ehdu páneere cùújúwari wágooóveéhi. Áánéllii téébúwá meíjcyáne imíñeuvú Píívyéébeke méuráávyé dííbyedívuréjuco mecaátsípáávénema.

12-13 Áane météhmehíjcyá műijyú tehdru tene pájtyeíñé dibye nééneé. Muurává páneere íevéhóówari íjcyanéhjí iíñujiimájuco cùújúwari chócoovéné wágooóvéné boonétú bélhíréjuco iíñuji dibye ípívyejtsóíñé páneere íevéhóówari íjcyánéhjímájuco. Áájí hallúriva páneere tsámiyéjuco íjcyáíñe. Tsáhájucová iiná imityúné íjcyáityúne.

14 Ahdícyane teene ámuha metéhméné hajchótá ímíááméré meíjcyá iínetú ámuha menéétsámeítyúmeke Críjto iájtyúmívaki, ámuúha táñahbémuj.

15 Muurá Píívyéébe téhmehíjcyá pámeere míamúnaa ipájtyetéíñé uwááboju cáhcujsóne. Áánéllii tsáhái Críjto tsáátune. Ehdu téhdure ménahbe mítyane mewájyuube Páávoró ámúhakye caatúnuhíjcyá Píívyéébe dííbyeke tükévéjtsóneri.

16 Muurá pahúlleváre íjcyáné cahcújtsó múnáá éllevu iwállóhaamíjí pañe tééneri ihjyúvahíjcyáábe. Árónáa tsane túhú dibye úwaabóné tsá páneere imí melléébohíjcyatúne. Aane ijcyámé tsaate dííbyé uwáábo wáájácurómé tsíñejcúvúré úwáábohíjcyáné Píívyéébeke imí iúrarávyéétúnélliílyhe. Aame ehdu dííbyé ihjyú fúniutúré iúwáábóneri ihyallúvúré imityúné méénuhíjcyáhi.

17 Ahdícyane ámuha táñahbémú tsúúca ámuha íñehjí mewáájacumé ímíñeuvú météhmeméí álliu múnaa ámúhakye ímiáájú ámuha mecáhcújtsónetu imújtátsótuki.

18 Áánéllii éhnííñevu Mépájtyetétsobee Jetsocríjtodívú mécaatsipáávén ámúhakye dibye ipiáábo ámuha mewájyújcatsíki. Ahdícyane ihdyu óvíi dííbyeke máávyéjujtsó müijyú níjkéváityúne. Áyu tehdújuco.

1 JÓÁA

Tujkénú Jóáa cáátúnuháámí

Mepájtyeténé uubálleju

1 Ámúhakye ó caatúnú Críjtodítýú díibyej tééverí Píívyéébe meke pájtyetétsóóbedítýú íjcyáné uubálle. Diibyéhjáa ihdyu iíjcyadúré ícyahíjcyá ipíívyema íjcyátuube iíñujií ipíívyéévetúné ihdéjucu. Áabekée muha maájtyumiíbe ihjyuváné muha mélleebóhi.

2 Aabée bólhwáávédítýú íjcyáné uwááboju íñe ámúhakye ó úubállehíjcyá müijyú medsjivéjúcóóityúne böhí díibyedítýú meújcúné uwááboju. Aabéhjáa ihdyu iíjcyadúré Cáánima ícyahíjcyároobe botsíi méhdívu bólhwáavéhi.

3 Aanée páneere dibye méénunéhjí muha máájtyumíhi. Áhdurée dibye ihjyuváné muha mélleebóhi. Aane ámúhakye ó úuballé ímí tsame meíjcyame menáhbévájcatsí íñe muhdú muha Cááni Píívyéébeé, diibye Ílli Jetsocríjtoo, íjcyámútsima meíjcyadu.

4 Aane ámúhakye ó úuballé tééneri ámuha meímíjyuúki.

Píívyéébedi ímiááju

5 Ááné uwáábojúu díibyere Jetsocríjtó múúhakye úwaabóné íñe ámúhakye ó úuballé Píívyéébe ímiáábé íjcyáábedi iiné imityú íjcyatúne.

6 Áabeke ‘ímí ó úraavyé’ menéérome imityunéhjí meméénuhajchíí illure máállíhi.

7 Áánetu ímiáábé dibye íjcyadu meíjcyáhajchíí ímí ménahbévájcatsí pamévamáye. Áíjuu tsá iiná máhallúrí íjcyájúcootú tsúúcajáa Ílli Jetsocríjtó ítyupácyo iwáágóóneri páneere méimityú imibájchónélliíhye.

8 Áánetu imityúmé meíjcyaromé ‘tsá imityuube o íjcyatúne’ menéhajchíí illure máállímyeímyé pañe tsá ímiáájú íjcyatúne.

9 Árónáa ihdyu Píívyéébe ímiáábé íjcyaaabe iñéhdu méénúúbeke méimityuháñé meúubálléhajchíí méhdi iidáátsóvéne mééma imibájchoobe páneére.

10 Áánetu ‘tsá müijyú iiné imityú o méénutúne’ menéhajchíí Píívyéébeke állíu múnáájpidi médillóhi. Aane ehdu menééme tsá ímí díibye uwááboju mecáhcújtsotúne.

2

Críjto mépiááboobe

1 Ámuúha Llihíúmuji, ícyoooca íñe ámúhakye o cáátúnúné pañe o néé ámuha imityúné meméénútuki. Árónáa ihdyu imityúné meméénuhajchíí Jetsocríjtó ímiáábé mépiááboobe íjcyaaabe meke Mécáání húmíj piinévú píaabóhi.

2 Muuráhjáa pájámeííbyé méimityuháñé mééma iimibájchoki. Árónáacáa tsá apáámyéllihyeré méhllií dibye dsíjivetúne. Muuráhjáa pámeere míamúnaa iíñujií íjcyáméllií dsíjiveébe.

3 Aane muurá ihdyu Píívyéébé taúhbajúúné néhdu meíjcyánetu méwaajácú ímiááné díibyeéjté meíjcyane.

4 Áánetu tsaate 'dííbyeéjté muúha' néérome dííbyé taúhbajúúné néhdu íjcyatúmē álliu múnnaa. Áámé pañe tsá ímiáájú íjcyatúne.

5 Muurá ihdyu Píívyéébe néhdu meíjcyame dííbyeke méwajyúhi. Áánetu méwaajácú ímiááné dííbyeéjté meíjcyane.

6 Áánellii műu tsaate 'Píívyéébeke ímí ó úraavyéhi' nééme ijcyá muhdúhjáa iinújiri Jetsocríjtó ícyahíjcyádu.

Tsiiñe taúhbaju böhöwaavéne

7 Ámuúha táñahbémuj, íñe ámuúha éllevu o cáátunúné tsá béhné taúhbaju íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco ámuúhama tene íjcyane. Áánellii tsúúca ámuha teene méwaajácúhi.

8 Áróńaa böhneuvúdú ámuúhakye ó nehíjcyá muhdú Críjto meke wájyudu ámuha mewájyújcatsíki. Muurá tsúúca ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvéjtsóné ímiáájuréjuco meúraavyéne.

9 Aane muurá 'ímiáájú ó úraavyéhi' menéérome ménahbémuke menéhnilléhajchíi ímityunéjúcüréi méúraavyéhi.

10 Áánetu ihdyu ímiááné ímiáájú meúraavyémé méwajyú ménahbémuke. Aame tsáhájuco ímityúné pañévú memújtatúne.

11 Áánetu ménahbémuke menéhnillémé ímityúné pañe meíjcyáhi. Aame teene meke mítatsómé meíjcyá éhne múúne hálluvatúmē íjcyadu wáájácúmeityúme.

12 Aane íñe ámuha áátsiimédú menéémeke ó caatúnú tsúúca Jetsocríjtoj tévéri Píívyéébe ámuúhadi iidáátsóvéne ámuúhá imityú ímíbájchómeke.

13 Aane ámuha kékemejtéké ó caatúnú tsúúca Jetsocríjtoke páneerékyée ípívyéévetúné ihdéjuco íjcyáábeke ámuha mewáájácúnellíihye. Áhdure ámuha ováhtsámuke ó caatúnú tsúúca ámuha Naavéneke metáhjánellíihye. Áhdure ámuha tsíiméké ó caatúnú tsúúca Mécáánikye ámuha ímí mewáájácúnellíihye.

14-15 Ahdícyane pámeere kékemejtémá ováhtsámú tsúúca Píívyéébeke ímí ámuha meúraavyémé Naavéneke metáhjame tsá múu íjyacunújúcootú iinújíenéhjíri. Muurá tsaate ténéhjiriyé íjcyame tsá Píívyéébeke wájytúne.

16 Muurá páneere iinújiene tsá Píívyéébedityú tsááttune. Naavénedityúré tsááne méjpíyi ímityúné meméniúyóneri meúmúúpivyéne, iiná meíitteneri meúmúúpivyéne, meéhnéváneri memítyákímyeíñé.

17 Árónéhjí muurá páneere tééjima wágooóveéhi. Áánetu ihdyu Píívyéébe ímillédú ícyahíjcyámé tsá müijyú muhdú íjcyáityúne.

Ímiáájú

18 Ahdícyane, ámuúha Llihíúmuj, tsúúca iinúji mééma níjkévaáhi. Muurá tsúúca ámuha méwaajácú tééné ihde Críjtoke múnáátsohíjcyaaabe böhöwááveiñé. Muurá tehdu nééme mítyaméjuco méhdívu böhöwáávénetu méwaajácú tsúúca iinúji mééma níjkévaíñé.

19 Muuráhjáa tujkénú meke iináhbévahíjcyáróne méhdityu íhvétémé ímiá nahbémú iijcyátúnellíihye. Ímiá nahbémúu iijcyaca tsá ditye méhdityu dówáávétýuróne. Áánetu méwaajácú ménahbémú ditye íjcyatúne.

20 Áánetu ihdyu tsá ámuha diityédú menéétune. Muurá ihdyu tsúúca Píívyéébé Apííchó ámuúhá pañe íjcyánellii ámuha méwaajácú ímiááju.

21 Tsá idyé ámuha mewáajácútúnéllii ámúhakye o cáátúnutúne. Muurá tsúúca ámuha méwaajácú keená álliúré íjcyane. Áánéllii ámúhakye ó caatúnú ámuha maállítsámeítyuki.

22 ¿Aane caatyé íñe diitye állíu múnaa? Jetsóó Críjto Mépájyetétssoobe íjcyatúné néhijcyámé muurá állíu múnaa. Aame illure díibyeke ehdíívállehíjcyá Cááni Píívyéebema diityétsikye icyáhcújtsótúnéllíihye.

23 Muurá Íllkiye cáhcújtsótúmemá tsá Cááni Píívyééle íjcyatúne. Áánetu ihdyu díibyeke cáhcújtsómema íjcyaaábe.

24 Aane muhdújhää ámuha tsúúcajátújuco teene melléébone ímí mecáhcújtsóhajchíi ííné imíjyaú ámuha méíjyaá Méécááni Píívyéébeé, Illi Jetsocríjtoo, íjcyámútsima.

25 Muuráhjää díibyeke Jetsocríjtó néé múijyú medsíjivéjúcóóityúne bóhiívu meke iájcune.

26 Ehdu ífle ámúhakye ó caatúnú tsaate ámúhakye müjtásóiýóné ihdétu.

27-28 Árónáa tsá múha ámúhakye álliítýuró Píívyéébé Apííchovu tsúúca Jet-socríjtó ámúhakye ájúcumeke. Áánéllii tsá múha ámúhakye úwáábóítýuró téénere ámúhakye úwáábohíjcyánéllíihye. Ááné uwááboju muurá tsá álliu íjcyatúne. Ahdícyane, ámuúha Llihíúmu, ímíñeúvú meíjcyá Críjtoma muhdú Píívyéébé Apííchó ámúhakye túkévejtsódú múijyú tsíiñe dibye tsáacooca ínerí núcójpívetúmé tsaímiyé díibyeke ámuha mewáátsúcúpéjtsoki.

29 Muurá ámuha méwaajácú Jetsocríjtó ímiáábé íjcyaaabe múijyú ímityúné méenutúne. Ahdu íjcyame Píívyéébej tsíiñé íjcyahi.

3

Píívyéébej tsíiñé

1 Cáhawáá méíjtsúcunu muhdú Píívyéébe mítyane meke iwájyúnéllii íítsíiñmedi díllone. Aame ímiááné díibyej tsíiñé meíjcyahi. Áánetu díibyeke cáhcújtsotúmé tsá wáájácutú díibyeéjté meíjcyane díibyeke iwáájácútúnéllíihye.

2 Ámuúha táñahbémuj, ímiááné tsúúca díibyej tsíiñé meíjcyarómé tsáhái ímí mewáájácutú muhdú meíjcyáñé nihñévüre. Árónáa méwaajácú Críjto meke újcúvácooca díibyedúréjuco meíjcyáñé díibyeke maájtyúmníñéllíihye.

3 Muurá ímiááné díibyeke mecáhcujtsómé métsúúrámeíhijcyá ímiáámeréjuco meíjcyályóneri dibye íjcyadu meíjcyaki.

4 Áánetu ímityúné meméénuhíjcyámé Píívyéébé taúhbaju illure méhdíívalléhi. Muurá tsá dibye ímlíletú ímityúné meméénune.

5 Muurá ámuha tsúúca méwaajácú Jetsocríjtóo múijyú ímityúné méenútuube ííñujiívú tsááne méimityuháñé méhdityu iwaágóoki.

6 Aane pámeere ímí díibyema íjcyame tsá ímityúné méenutúne. Áánetu ímityúné méénuhíjcyámé tsá díibyeéjté íjcyatúne. Aame tsá díibyeke wáájácutúne.

7 Ahdícyane, ámuúha Llihíúmu, tsáma tsaatédívú máállítsámeídíñé. Muurá ímiáánéré méénuhíjcyámé ímiáámé íjcyá Jetsóó íjcyadu.

8 Áánetu Naavéneéjté íjcyame ímityúné méénuhíjcyá tsúúcajátújucoo dibye íjcyadu íjcyánéllíihye. Áánélliihyée muurá Píívyéébé Hajchi tsáá ííñujiívú díibyeke ityáhjáne dibye tútavájtsonéhjí íímibájchoki.

9 Aane ímiááné Píívyéébej tsíimé meíjcyame tsáhájuco ímityúné meméénutú béhné íjtsaméivúréjuco dibye meke ájcúnélliíhye. Aame tsáhájuco ímityumé meíjcyatú tsúúca hítsímedi dibye meke díllome.

10 Aane muurá méwaajácú caatyé Píívyéébej tsíimé íjcyane. Áhdure méwaajácú caatyé Naavénej tsíimé íjcyane muhdú ditye íjcyánetúre. Muurá ímityúné meméénuhíjcyámé ménahbémuke mewájyutumé tsá Píívyéébeéjté meíjcyatúne.

Méwájyújcatsíñé

11 Muurá ámuha méwaajácú tujkénúu meúwáábójcatsíñé muhdú mewájyújcatsínyóne.

12 Aame tsá meíjcyatú Caíuvúlhjáa íjcyadu. Muuráhjáa Naavéneéjpí iijcyánellíi íñahbeke llíihyánuúbe. Aanée Ɂíveekí llíihyánuube íñahbeke? Dibýéhjáa múhdurá méenúnáa íñahbe ímí méenune itsárilléne dííbyeke llíihyánuúbe.

13 Ahdíciane múhdurá méjtsúcunúdí ámúhakye Píívyéébeke cáhcújtsotúmē nehnílléhajchííjyu, ámuúha táñahbémuj.

14 Muurá méwaajácú Píívyéébeéjté meíjcyame ménahbémuke mewájyume müijyú medsjíivéjúcóiítyné böhíma meíjcyane. Áánetu íñahbémuke wájyutumé tsá téenema íjcyatúne.

15 Muurá dsíjivétso múnaádú néeme íñahbémuke nehnílléhi. Aane muurá ámuha méwaajácú tsíjtyeke ídsíjivétsóiýoneri íjyacunúhíjcyámema müijyú medsjíivéjúcóiítyné böhí íjcyatúne.

16 Muurá méwaajácú muhdúlhjáa Jetsocríjtó meke iwájyune úújetsóné ídsíjivéneri. Ahdu téhdure ménahbémuke méúújétsóiýá diityéké mewájyune.

17 Ditye píhtónetu diityédí meídáátsóvéne mepiáábótúhajchíi tsá ímiáánetúre Píívyéébeke mewájyutúne.

18 Ámuúha átsíimédú ámuha menéémeéj, tsá műu apááñéré íhjyúri íñahbémuke wájyutúne. Műu ímiááné diityéké iwájyune úújetsó diityéké ípiáábóneri.

Píívyéébema ímí meíjcyane

19 Ehdu meméénume ímiáánéjuco ímiáájú meúraavyéne. Aame méwaajácú ímiááné ímí Píívyéébema meíjcyane.

20 Muurá ímityúné meméénune méwaajácúhi. Aane Píívyéébe iiná tûhúulléébejíí waajácú muhdú meícyahíjcyáne.

21 Ámuúha táñahbémuj, muurá ímityúné meméénútúcooca méwaajácú ímí Píívyéébe meke íjtsúcunúne.

22 Aabe meke ajcú páneere dííbyeke metáúmeíñé dííbyé taúhbajúúné mecáhcújtsóne dibye ímillédú meíjcyámeke.

23 Meke muurá táúhbaabe Ílli Jetsocríjtoke mecáhcújtsóne mewájyújcatsí muhdú meke dibye wájyudu.

24 Dibye meke néhdú meíjcyame ímí dííbyema meíjcyáhi. Aame méwaajácú mééma dibye íjcyane Íapíichó mépañévú ipícyóónej tééveri.

1 Ámuúha táñahbémuj, tsá múu peecútéré cáhcújtsotú tsaate ámúhama Píívyéébé icyánéjcuri ihjyuváne. Tujkénú múu ímíñeuvú ijtsó iwáájácu ímiááné dííbyedítýu tene ijcyáhajchíjyu. Muurá mítyame álliu múnnaa dííbyé ihjyú uubálle múnáadi idillómeíñie úwáábohíjcyáhi.

2 Aane cáhawáá ámúhakye o néé muhdú mewáájacúné ímiááné Píívyéébé Apííchó túkevéjtsori úwáábohíjcyámeke. Muuráhjáa ihdyu Jetsocríjtó Píívyéébé Hajchi ijcyáabe Míamúnáájpidívú iípívyéévéne iíñujívú tsááne cáhcujtsómé úwáábohíjcyá Píívyéébé Apííchó túkevéjtsóneri.

3 Áanetu teene cáhcújtsotúmé tsá tééné túkevéjtsori úwáábotúne. Críjtó munáajpi Naavéné apííchó túkevéjtsoríyé úwáábohíjcyáme. Aane diityé uwááboju tsúúca ijcyá iíñujíri éhnée éíjyújoco tééné uuballé ámuha melléébone.

4 Ámuúha Llihífumuj, muurá Píívyéébeéjté ámuha meíjcyame tsúúca diityéké métahjá diityémá ijcyáábé ihnáhó éhnííñlevu ámúhama ijcyáábé ihnáhó ijcyánélliíhye.

5 Iji múnááré iíjcyánéllií mímamúnáadityúré tsááné ijtsaméí ditye úwaabóné diitye mímamúnaa lleebúcunúhijcyá téhdure tééji múnnaa iíjcyánélliíhye.

6 Áanetu ihdyu Píívyéébeéjté meíjcyánéllií téhdure dííbyeke wáájacumé meke lléébohíjcyáhi. Áanetu dííbyeke wáájacutúmé tsá meke lléébotúne. Áaneturé mewaajacú caatyé ímiááné Píívyéébé Apííchó túkevéjtsori úwáábohíjcyáne, áanetu caatyé álliúré Naavéné apííchó túkevéjtsori úwáábohíjcyáne.

Píívyéébe meke wájyune

7 Áánéllií metsu Píívyéébedítýu tsááné ijtsaméima meíjcyame mewájyújcatsíki, ámuúha táñahbémuj. Muurá mewájyújcatsíñeri méúújetsó ímiááné dííbyej tsíímé meíjcyame dííbyeke mewáájacúne.

8 Áanetu tsíjtyeke wájyutúmé tsá dííbyeke wáájacutúne. Muurá dííbyej tsíímé iíjcyaca tsíjtyeke wájyúyá muhdú dibye meke wájyudu.

9-10 Muuráhjáa méicyánéjcutu dííbyeke mewájyútúrónáa meke mítyane iwájyune újújésoobe apáábyéré Illí ijcyáábeke iíñujívú dibye wáolloobe dsííjvénéj tééveri méimítyuháñé ábájíívéméimyé múijyú medsiójivéjúcóóityúné böhí meújuki.

11 Áánéllií mewajyújcatsíyáhi, ámuúha táñahbémuj.

12 Muurá dííbyeke múijyú maájtyúmiturómé mewájyújcatsíhajchíí mewaajacú Ipííchó mépañe ijcyane.

13 Áanetu meke dibye ájcúnéllií mewaajacú ímiááné dííbyeéjté meíjcyane.

14 Muuráhjáa muha Jetsocríjtoke maájtyumímé íñie méúúbállehíjcyá Méécáání dííbyeke iíñujívú wáolloone dííbyej tééveri pámeere mímamúnáake ipájyetétsoki.

15 Aane Jetsoo Píívyéébé Hajchi ijcyane mecáhcújtsóné dííbyedívú mecátsípáavémé tsaímíyé Píívyéébema meíjcyámé pañe ijcyáabe Ipííchoj tééveri.

16 Aane dibye meke wájyune mewáájácúnéllií dííbyeke mecáhcújtsóné dííbyedívú mecátsípáavéhíjcyáhi. Muurá ihdyu iíjcyadúré meke wájyúube. Aane pámeekéré mewájyume ímí dííbyema meíjcyámema idyé ijcyáabe Ipííchoj tééveri.

17 Muuráhjáa muhdú Jetsocríjtó ííñújiri íjcyadu meíjcyáneri méúújetsó ímiááné dííbyeke mewájyune. Aabe meke wájyúnellii tsá meílliyétú ni-hnēétsihvuré mééma dibye muhdú meícyahijcyáné ímíbájhóíñeri.

18 Muurá meke wájyúmedi tsá meílliyétúne. Áánetu meke wájyútúmeke méillí ditye meke ímityú dáríívéyónellííhye. Muurá tsaate meke wájyune mewáájácútúnellíi diityéké meílliyáhi.

19 Árónáacáa ihdu Píívyéébe tsúúcajátújuco meke wájyune mewáájácúnellíi dííbyeke mewajyúhi.

20 Áánetu ‘Píívyéébeke ó wajyúhi’ menéérome ménahbémuke menéhnilléhajchíí illure máallíhi. ¿Muhdú maájtyúmirómeke mewájyúmejííva Píívyéébeke mewájyuú awáá maájtyúmííbekéjíívari?

21 Árónáacáa meke neebe dííbyeke mewájyúne téhdure ménahbémuke mewajyuki.

5

Ímityúné metáhjane

1 Muurá Jetsóó Mepájtyetétsóóbeke mecáhcújtsóobedívú mecátsípaavémé meíjcyá Píívyéébej tsííme. Aane dííbyeke wájyume téhdure íítsíímeke wajyúhi.

2 Aane dííbyeke mewájyúnellíi dibye meke néhdu meíjcyame téhdure tsijtye dííbyej tsíímé íjcyámeke ménahbémuke mewajyúhi.

3 Muurá dibye néhdu meíjcyáneri méúújetsó dííbyeke mewájyune. Aane tsáhátu ro tóhuutúne.

4 Muurá dííbyej tsíímé meíjcyame ííñújí imityuháñé métahjá Jetsóoke mecáhcújtsóneri.

5 Píívyéébé Hajchi dibye íjcyane mecáhcujtsómé métahjá panéváré meke tútávájtsójyóne.

Jetsóó Píívyéébé Hajchi

6 Muurá méwaajácú Jetsóó Píívyéébé Hajchi íjcyane dibyée tsójtsótsámeícyooca Illí dibye íjcyane dííbyere Píívyéébe cáámetu néénéllííhye. Áhdurée dibye dsííjivécooca úújétsoobe Illí dibye íjcyane. Aane muurá Íapíichó méhdivu bóhówatsohíjcyá ímiááné tene íjcyane.

7 Muurá íjcyámé níjkyéjiri pápihchúúmeva Píívyéébé Hajchi Jetsóó íjcyane néémeé: Dibye pánetu Illí Jetsocríjttoo, Cáánií, Íapíichoo, éhdume. Aame pápihchúúmeva íjcyame tsáápiiyéro.

8 Téhdure íñe ííñújiri pápihchúúneva teene bóhówajtsóhi: Dibyée tsójtsótsámeícyooca Cááni nééneé, dibyée dsííjivécooca tsiiñe dííbyere nééneé, Íapíichó meke néhíjcyánee, éhdume. Aane pápihchúúneva íjcyane tsanééré méhdivu bóhówajtsóhi.

9 Muurá mécáhcujtsó míamúnaa meke nééneé. Aanéjíí muurá mecáhcújtsójyá Píívyéébe meke nééneé. Muurá dííbyere meke néé Jetsóó Illí íjcyane.

10 Áánellii pámeere dííbyeke cáhcujtsómé waajácú íílbúuri ímiááné Píívyéébé Hajchi dibye íjcyane. Áánetu teene cáhcújtsotúmé állíu múnáájpidi dilló dííbyeke.

11 Árónáa neebe Íllij tééveri meke iájcuíñé múijyú medsíjivéjúcóóityúne bóhiívu.

12 Aane pámeere dííbyé Hájchima íjcyame tsúúca teene ujcúhi. Áánetu díibyema íjcyátúmedi tsá tene íjcyatúne.

Nihñéenéré túkevéjtsoju

13 Ehdu íñe ámúhakye ó caatúnú Píívyéébé Hájchikye ámuha mecáhcújtsómeke ámuha mewáajácu tsúúca ámuha múijyú medsíjivéjúcóóityúne böhüma meíjcyane.

14 Muurá méwaajácú Píívyéébe ímillédújuco tene néhajchíí dííbyeke metáúmeíñé dibye meke lléébone.

15 Áánéllií méwaajácú dibye meke píáaboíñé páneere dííbyeke metáúmeíñetu.

16 Aane tsaapi ménahbe ímityúné méénúhajchíí műu dííbyé halluvú piáábó táúmeí Píívyéébeke dibye dííbyedi iídáátsóvéne dííbyé imityú iábájíive dibye téené déjúcotu ídsíjivétuki. Árónáa ijcyáné tsane ímityúné meméénúné déjúcotu medsíjivéiyóne. Aane téenéeméné dibye méénúhajchíí métáúmeídí piáábó dííbyé halluvú.

17 Muurá páneere Píívyéébe ímílletúné meméénunéhjí ímityúne. Árónáa ijcyáné tsane téené déjúcotu medsíjivéiyóne.

18-19 Árónáa méwaajácú ímiááné Píívyéébeke mecáánívahíjcyámé ímityúné pañévú meúcaavéjúcootúné dííbyé Hajchi meke Naavéné müjtátsóíyonetu téhmehíjcyánélliíhye. Áánéllií muurá tsá dibye meke müjtátsóíyuró Píívyéébeéjté meíjcyámeke. Áánetu íñe mühdumé íñújiri ijcyáné míamúnaa Píívyéébeke cáhcújtsotúmé diibye Naavéné hójtsí pañe.

20 Muurá méwaajácú Píívyéébé Hajchíí tsááne ííñujívú meke iwáajácútso muhdú ímiáábé Cááni ijcyane dííbyema ímí meíjcyaki. Aame ícyooca ímí dííbyema meíjcyá Ílli Jetsocríjtomá meíjcyánélliíhye. Aane ímiáábé Píívyéébe ijcyaabé meke ajcú múijyú medsíjivéjúcóóityúne bóhiívu.

21 Ahdícyane, ámuúha Llihiúmuj, óvíjyacóóné dííbyedítýú ámúhakye müjtátsóíyonéhjí ámuha mecáánívahíjcyáne. Áyu tehdújuco.

2 JÓÁA

Hállúvúeháámí Jóáa cáátúnuháámi

Muhdú mewájyune

1 Muúllej, Píívyéébé cahcújtso múnáá túkevéjtsoobe o íjcyaaabé díítsíímemá ámúhakye o wájyúmeke tsúúca Píívyéébe újcúime éllevu íñe ihyaami ó caatúnúhi. Aane tsá apáábyéré ámúhakye o wájyutúne. Pámeere ímiáájú úraavyémé ámúhakye wajyúhi.

2 Aane ímiááné ámúhakye ó wajyú ímiáájú múijyú muhdú íjcyáityúné mépañe íjcyánellílhye.

3 Ahdícyane óvíi Méécááni Ílli Jetsocríjtoma ámúhakye wájyumútsí ámúhadí iídáásóvéne píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

4 Mítayne ó ímíjyuuvé tsaate díítsíímedítyú íílle ímí tehdújuco ímiáájú úráávyéméke o iíténema. Muurá Píívyéébé taúhbaju néhdújuco ditye íjcyane.

5 Aane, muulle, uke o néé mewájyújcatsíki. Tsá béhné taúhbaju tene íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco Píívyéébe meke taúhbáné mewájyújcatsíki.

6 Muurá ímiááné dííbyeke mewájyúhajchíí dibye meke néhdu méijcyáhi.

Álliu múnna

7 Aane téíibúwá méijcyaco álliu múnáake. Muurá mítyame ijcyá ííñújíri Jetsocríjtóo ííñújívú itsááne ímiááné mehdu míamúnáajpi íjcyane cáhcújtsotúme. Aame illure dííbyeke ehdíívvállehíjcyá icyáhcújtsótúnema.

8 Ahdícyane téíibúwá méijcyaco ámuha mebáñúumeítyu ámúhá wákimyéi áhdori Píívyéébe meke ájcune ámuha meújuki.

9 Muurá ámuha Críjtó uwááboju íjcyáné tsíijitoréjuco meúráávyéhajchíí tsá Píívyéébé icyánéjcuri ámuha meíjcyatúne. Áánetu tééné uwáábóré ímí ámuha meúráávyéhajchíí Píívyéébeé, Ílli Jetsocríjttoo, íjcyámútsima ímí ámuha méijcyáhi.

10 Aane tsaate Críjtó uwááboju cáhcújtsotúmá ámuha éllevu ámúhakye iúwáábo péhajchíí tsá műu ihjyávú wáátsúcúpéjtsotúne.

11 Muurá diityéké ámuha mepiáábóhajchíí tsúúca ímityúné ámuha méemeenúhi.

Jóáa pítyajcóné

12 Aane íjcyaróné mítyane ámúhakye o nééiyóne. Áróńáa tsáhájuco ó ímíilletú éhnííñevu ihyaamí pañétú o cáátunúné lléváhréjuco ámúha éllevu o pééíñélliílhye. Téíjyu botsíí ámúhakye ó neé éhnííñevu meímíjyuúki.

13 Aane díñaalle ímí Píívyéébeke úráávyélleré tsííme mítyane ámúhakye duurúváhi. Áyu tehdújuco.

3 JÓÁA

Nihñéeháámíré Jóáa cáátúnuháámi

Gááyo ímiáábe

1 Oo Píívyéébé cahcújtso múnáá túkevéjtsoobe o íjcyaaabe íhyaami diéllevu ó caatúnú uke o wájyuube Gááyó Éllevu.

2 Aane Píívyéébeke, muube, piáábó ó táúmeíhjcyá díhyalluvú panévatúré ímí u íjcy muhdú tsaímíyé dííbyeke u úraavyédu.

3 Mítayne ó ímíjyuuvé uuva tsaímíyé ímiáájú u úraavyéné tsaate ellétu tsááme oke úubálleneri.

4 Téhdure ávyétá mytáné ó ímíjyuuvé ópée ímiáájú o úwaabómé ímí úraavyéné oke ditye úubálleneri.

5 Aane, muube, ímí tehdújuco u piáábohíjcyáné ménahbémuke ímichi tsiélletu tsááme Píívyéébé ihjyu úwááboméré péhíjcyámeke.

6 Muurá íllevu ménahbémú dóbéévémeke úuballémé muhdú diityéké u wájyúne u píaabóné. Aane ímí tehdújuco diityéké u piáábohíjcyáné Píívyéébe ímílldédújuco.

7 Muurá dííbyé ihjyú uwáábori úllehíjcyámé tsá ímílléturó cáhcújtsotúmé diityéké píaabóné.

8 Áánellii metsu meere mepiáábohíjcyá diityéké ditye ímiáájú iúwááboki.

Dióóterépé ímityuné íjcyane

9 Muuráhjáa éíjyu waajácuháámí ó wallóó elle íjcyáné cahcújtso múnáá éllevu diityéké o túkevéjtsoháámi. Áronéváa tétsíi túkevéjtsoobe Dióóterépé iíjyé íhtsútuube iíjcyane iímíllénéllii tsá lléebotú táuwáábo. Imílleebéváa iíye iúwaabóné.

10 Áánellii téhullévú o péécooca dííbyeke ó díolloo táhallúuvváa dibye álliñé. Aabévá muurá tsá wáátsúcuhíjcyatú Píívyéébé ihjyú uwáábo múnaa téhullévú úújetémeke. Muurévá ímí diityéké wáátsúcúmeke ibóiýcyúróne tsaméhjikéjuco dibye íchívyétsohíjcyáne.

11 Tsá múu ihdyu, muube, eedu ímityuube íjcyatúne. Ímiáábéré múu ijcyáhi. Muurá ímiáánéré méénume Píívyéébeéjte. Áánetu ímityúné méénume tsá dííbyeke wáájácutúne.

Deméétrio ímiáábe

12 Áánetu pámeere nehíjcyá Deméétrio ímiáábé íjcyane. Téhdure o íjcyároobe ó waajácu ímí dibye íjcyane. Aane ímiááné tehdújuco dííbye. Muurá uure wájácú u nééne tsá műjyú álli o ihjyúvatúne.

13 Aane íjcyaróné mítyane uke o nééiyóne. Árónáa tsá o ímíllétu éhnííñevu o cáátunúne.

14 Muurá lléváhréjuco maájtyúmjcatsíiñe botsíi ímíñeuvú meíhjyúvájcatsíki.

15 Ahdícyane óvíi ibúwajíi ú ijcyáhi. Ílle íjcyame ménahbémú uke duurúváhi. Áhdure óoma duubállé ménahbémuke diityéké o dííbyeke.

JÓÓDAÁ

Jóóda cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Jóóda Jacóóbó nahbe Jetsocríjtó iičuve múnáajpi o íjcyaaabe íñe íhyaami ó caatúnú ámúhakyée Méécááni iimíbájhóne újcúmeke Jetsocríjtó téhmehíjcyáme éllevu.

² Aane ihdyu óvíi ámúhakyé iidaatsólléne piááboobe ibúwajíi ámuha meíjcyame mewájyúcatsíki.

Állítú uwáábo múnaa

³ Ámuúha táñahbémuj, ó imillerá éhnííñevu ámúhakyé o cáátunúné muhdúhjáa mepájtyetéíñe Píívyéébe méema méénúnetu. Árónáa tsaate ámúhakyé pátsárícyohíjcyánéllii ó imillé illure ámúhakyé o tsápijtsóné Píívyéébebé meke ájcune ímíájú icyánéjcutu ámuha meítsútúúveki.

⁴ Muurá ijcyámé tsaate ímityúmé Píívyéébeke cáhcújtsóturómé illure iállíñé ámúhá pañévú úcaavéme. Aame Máavyéjuube Jetsocríjtoke iéhdiiválléne nehíjcyá Píívyéébe meke iwájyúnéllii muhdú meke méénúityúné ímityúmé meíjcyárómeke. Tehdu néeme muurá wágóóveé Píívyéébé waajácuháámi pañétúu tsúúcajájuco tene néhdu.

⁵ Aane ó imillé tsúúca ámuha mewáájacújúcooróné ámúhakyé o ítsáávetsóné muhdúhjáa Píívyéébe ijraéémú ihñéjté ijcyárómeke méénune dííbyeve diyte cáhcújtsótúnéllihye. Muuráhjáa Ejíhtó iinúji múnáá hójtsí pañétú diityéké dibye ijchívyétsórónáa diityédityú tsaate dííbyeve cáhcújtsótúmeke dsjíivétsóóbe.

⁶ Téhduréhjáa muurá níkýéji múnaa ímí dííbyema íjcyatúmé múhdurá dáríiivémeímyeke waagooobe íjcyátsihdyu. Áámekéhjáa pícyoobe cúúvetsíí pañévú úwáñehííñeri ichíjhúmeke diyte tétsii ijcyá dibye muhdú meicyahíjcyáné ímíbájhóinévújuco.

⁷ Téhduréhjáa muurá Tsodóómaa, Gomóóraa, iúníúéecoomíji múnaa, ijcyámeke ícúbáhraabe cúújúwari ihdícyáméhjíma diyte dómacócatsíhíjcyáné déjúcotu. Áanetu méwaajácú Píívyéébe ímityúmeke ícúbahráné cúújúwari műijyú nílkévéatyúne.

⁸ Ehdúhjáa íhdé múnáaúvuke dibye ícúbáhránáa živeekí dííbyé taúhbajúúné iéhdiiválléne ímityúné ihjyúvhíjcyámé níkýéjiri íhtsútujte íjcyámedityú? Aame ímityúné ijcyáneri ijpílháñe illure tútvátsohíjcyáhi.

⁹ Muuráhjáa íhtsútuube níkýéji múnáá avyéjuube íjcyároobe Migyééré tsá ímityúné ihjyúvatú Naavénédityú dííbyema Moitséeúvú iitéméhó hallúvú ityáhjácatsícyoóca. Tsáháa dibye dííbyedi iúúhívaténe néetu dibye ímityúube íjcyane. Illuréhjáa neebe dííbyeve: "Óvíi ihdyu muhdú Píívyéébe uke nééhií."

¹⁰ Árónáa muurá diitye állíu múnaa tsá tehdu néétune. Muurá ímityúné ihjyúvhíjcyámé iwáájácútúnéhjíri iúúhívaténema. Aame iyámédú dáríiivémeíhíjcyáhi. Ehdú iimillédu iijcyáneri iiye íhyallúvú llícyúhcohíjcyámé iwágóóvefiíne.

11 ¡Máidáátsoju ihduy diityéké tene pájtyeíñej! Éhnéhjáa Caíí iñáhbeke dsíjivetsó díívane muurá méenuhíjcyáme. Áhdure éhnéhjáa Baraáá ímityúné méenu díívane idsíidsíváiyóneri ijyáculúhíjcyáme. Aame muurá múhdurá idyárii vèmeihíjcyáné níjcauvú wágóóveé éhnéhjáa Coréé ílleebótú níjcauvú dsíjiveebé wágóooovédu.

12 Muurá eene ámuha menáhbévájcatsíñé wañéhjinévú nucójpitsówu ímiáameúvudú múúbaké ávyejúúllétumé ipyééne majchóháñé iiye óróhcohíjcyá tsíjtyéjtane diityéké ítsáavetúme. Aame éhne múúne maálléítýúcooca ojtsó kíjyeba pevénéré tsájtyedu. Áhdure diitye éhne úmehééné iñéeváiyótsihu néevátúnellii lluréjuco meíllone tébajkyéjimájuco mewáágoódu.

13 Áhdure diitye éhne nohji páne ihdéene móóá úniúvú íjchívyetsódu. Áhdure diitye éhne míicuru wájácúráityúmeréjuco iijcyálhullévú áákityedu. Aame wágóóveé cùuvétsíi pañévú múijyú níjkéváityúne.

14-15 Muuráhjáa Enóó Adááuvúj tsíiménémúhaabe 7-ijyúvájucóo dííbyeúvudítyú ditye llíyaaténáa íjcyaaabe Píívyéébe túkévéjtsóneri néé ehdu néémedítyu: “Ávyéjuube tsájucóo mítyame ihñéjtema pámeere míamúnáama muhdú ditye ícyahíjcyáné iimílbájchoki. Muurá pámeere ímityúné méenuhíjcyámema ímityúné dííbyedítyú lhjyúvahíjcyámé iáhdó újcuúhi.” Ehdúhjáa Enóóuvú nééhi.

16 Aame muurá tsá múijyú íjtsúcunútú tsíeméné ímí tehdújuco íjcyane. Páneere múhdurá íjcyane nehíjcyáme. Ááne iimillédu ímityúné iijcyáne mítyákímyeihíjcyáme. Aame ímiáameúvudú tsaatémá tsaimiyé lhjyúvahíjcyá diityé tsíeméné diityédítyú iújcúroki.

Cáhcújtsó múnáá túkevéjtsoju

17 Áamuúha táñahbémuj, cáhawáá méitsáávé éhnéhjáa Jetsocríjtó mamyémú nééneé:

18 “Muurá Jetsocríjtó tsiiñe tsááiñe pííhícooca íjcyáimyé tsaate iimillédu ímityúné íjcyame llure dííbyedi úúhívatéimye.”

19 Aaméjuco muurá eene míamúnáake páhduváré iijtsámeíchóne ímityúnerié tsúúráméihíjcyáne. Áámé pañe tsá Píívyéébé Apííchó íjcyatúne.

20 Áanetu ihduy imichi meijcyáne Píívyéébema méihjyúvahíjcyá dííbyé Apííchó piáábori ámuha metéhmémeí Críjtoke mecáhcújtsónetu ámuha memújtátuki, ámuúha táñahbémuj.

21 Ahdícyane ímiááméré meijcyá dibye ámúhakte iwájyúne ipiááboki. Óochévetuméré météhméhíjcyá Jetsocríjtó meke iidaatsóllédú íjcyaaabe múijyú medsjivéjúcóóityúne bóhiívu iájuki.

22 Múu tsaate páhduváré iijtsámeímyeke úwaabó ditye iwájácúúvéné ímíñéuvú icyáhcújtsoki.

23 Ehdu műu pájtyetétsó cùújúwá pañévú ditye wágóóváiyónetu. Árónáa ihduy műu téibúwá ijcyá ditye ímityúné méenúnetu ámuha meéhvátuki.

Duurúvaju

24-25 Aane ihduy óvíí Píívyéébe Mépájtyetétsobee Jetsocríjtó teéveri ámúhakte tehmé ámuha dííbyedítyú memújtátuki. Áhdure óvíí ámúhakte túkévéjtsoobe iinetú ámuha menéétsámeítyu dííbyedívú ámuha meúújetécooca ímíjyuuri ámuha

meíjcyaki. Áánéllii metsu Píívyéébeke apáábyekéré maávyéjújtso panévatúré íhtsúuube íjcyaaabe müíjyú níjkéváítyúúbeke. Áyu tehdújuco.

APOCARÍHTSI

Muhdú pájtyéiñéhjí Jóáa ájtyumíne

Jetsocrító úúballéné tujkeváne

¹ Oo Jóáa Jetsocrító iicúve múnáajpi o íjcyabe íñe íhyaami o caatunuube ó úúballé muhdú lléváhréjuco tene pájtyeíñe. Píívyéébhjáa Jetsocrítoké néé dibye iicúve múnáadív teene ibóhówájtsoki. Áanée óhdivu bóhówájtsoobe naavédú nééné pañe níkyéji múnáajpij tééveri.

² Aane íñe ícyooca o úúballéné muurá ímíááné Píívyéébé ihjyu Jetsocrító óhdivu bóhówajtsón o ájtyumíne.

³ Aane ihdyu maímijyu teene éevemej. Áhdure maímijyu teene illéébone cáhcujtsómej. Muurá lléváhréjuco téhaamí úúbállenéhjí pájtyeíñe.

7-hava cahcújtsó múnaa íjcyáme éllevu Jóáa cáátunúne

⁴ Aane íñe ó caatún ámuha 7-hava elle Áátsiá iiñújiri meíjcyáné cahcújtsó múnáá éllevu. Aane óví Píívyéébe ipíívyema íjcyátuube iíjcyadúré íjcyabe ámúhakye píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki. Áábé Apííchó 7-nevádú nééné óví téhdure ámúhakye píaabóhi.

⁵ Téhdure óví Jetsocrító páñétuéjpi dsijívetúu böhítujkénubé ámúhakye píaabó pámeere iiñújiri íjcyáné avyéjuytē avyéjuube íjcyáabe. Diibye ímíáábé íjcyabe méhdivu ímíáajú böhówátsohíjcyáhi. Muuráhjáa mítyane meke iwágyúnéllii ítyujpacyó waagóoobe téénej tééveri méimityú méhdityu iwáágóoki.

⁶ Aabée meke picyóó Cáani Píívyéébé avyéjúejte meíjcyaki. Áhdurée meke pícyoobe llúuvájte meíjcyame dílbyeke méícúveki. Aabe íhtsútuube avyéjuube íjcyáabeke ihdyu metsu maávyéjútsohíjcy paíjyuváré múijyú níjkéváityúne. Ehdu teéne.

⁷ Ámuúhaj, muurá pámeere míamúnaa dílbyekéé cáváájcómema maájtyumíí ojtsó pañe tsáabeke. Aane dílbyeke cáhcújtsotúmé iájtyumíne taáhi. Ehdu pajtyéiñé ímíááne.

⁸ Muurá Píívyéébe nééhi: "Oo panévatúré íhtsútuube tapíívyema o íjcyátuube iíjcyadúré o íjcyabe muurá ímichi téhjpi oo páneerée o ípíívyéjtsóóbe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóiþby." Ehdu muurá Píívyéébe nééhií.

Críjtoke Jóáa ájtyumíne

⁹ Aane íñe ámuúhá nahbe o íjcyabe ámuha meícúbáhrámeídyúré ó ícúbáhrámeliþjcyá téhdure dílbyé avyéjúejpi o íjcyáabe. Áhdure ámuha teene maáábucúdúré ó aabúcuhíjcyá Jetsocrító oke píáabóneri. Okée muurá waagóómé móóaj piinétúu páhbaa 'Páhmoó' némeitsihvu Píívyéébé ihjyu Jetsocrítodityú íjcyane o úwáábohíjcyáné hallútu.

¹⁰ Aabée tétsihyi o íjcyabe Píívyéébé wáábyuta íjcyajcói dílbyeke o dúúrúvahíjcyánáa tsaapi táhallú éhnéjcutu kékévanécoba óoma ihjyúvá éhne műúne rojrócc mellíjhunge íhjyuvádu.

¹¹ Okée neébe:

—Ímichi oo téhijpi páneerée o ípívyéjtsoóbe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóiibye. Ahdícyane páneere ícyooca u ájtyumíné waajácuháámitu u cáatunúné ú wálloó Áátsiá iññújiri 7 coomívá Éépetsoo, Ejmíínaa, Péégamoo, Tiatííraa, Tsáádií, Piradéépiaa, Raoditséaa, éhdú coomívari íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu.

12 Ehdúu oke dibye néénéllii ó révoové múha óoma íhjyuváné o wáájácu.

13 Aabée ó ájtyumí 7-ihcyúvá órótu méénúmeíñé peetéihcyúné piine tsaapi míamúnáajpidyú néébe íjtyúháacyú hallúvú íwajyámú íjcyaaabe íjyócumúúbeke. Áábéj piinétuu óoro mííhé chiúcunú íjpíujívújuco íjcyamííhe.

14 Áábé níuwacoo ávyéta tsítsí obéejá ihjínédu. Áánetúu íhyálluúúcú éhne múu cùúwa péétécunúdu.

15 Téhdurée íjtyúháacyu ávyeta 'rutúrútú' éhne múune cùújúwari úwááñewa péétécunúdu. Áánetúu dibye íhjyuváné keeváwu téhiñe níivácuñúne íhjyuvádu.

16 Aabée ímiánéjcúehójtsiri ejécunú 7-meváké míicúruke. Áánetúu íhjyútu nítsúwá kéhiúcunú 'pajtyo' néewa panéjcvaváré tsúlhíjawa. Áábé húmí ámítsaráhcóo nuhba ájchúcunúdu.

17 Áábekée o ájtyúmíne dííbyé lliiñévú ó áákityéiñú múu dsíjívéedu. Árónáacáa íhyójtsi ímiánéjcúehójtsi táhallúvú ipícyóone oke neébe:

—Díhllityédíñé. Muurá ímichi téhijpi oo páneerée o ípívyéjtsoóbe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóiibye.

18 Muuráhjáa o dsíjíveebe tsíiñe ó bohíi. Aabe tsáhájuco múijyú o dsíjívéityúne. Aabe míamúnáake cùújúwá pañévú ó waagóóhi.

19 Ahdícyane páneere iñé ícyooca tsúúca íjcyánema bóónétu pájtyeíñé u ájtyumíné caatúnú waajácuháámitu.

20 Muurá támiánéjcúehójtsiri 7-meva míicúruke u ájtyumíné 7-hava cahcújtso múnáa uwáábojte íjcyane nééiyóne. Áánetu 7-ihcyúvá peetéihcyúné u ájtyumíné diitye 7-hava cahcújtso múnaa íjcyane nééiyóne.

2

Éépetsorí íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu cáatúnúmeíñé

1 Ahdícyane Éépetsorí íjcyáné cahcújtso múnáá uwáábóóbe éllevu illu caatúnu: "7-meva míicúruke ímiánéjcúehójtsiri ejécunúúbé 7-ihcyúvá órótu méénúmeíñé peetéihcyúné piine úllehíjcyaaabe ámúhakye nééhi:

2 Ó waajácú muhdú ámuha meíjcyame ímí tawákyméí meméénuhíjcyáné panéváré ámuha maáábúcúnema. Téhdure ó waajácú ímí tehdújuco ámuha meúwáábohíjcyáné ímítýúmeke. Muurá Píívyéébé uwáábo múnáadi iiye díllómeíyómeke ámuha méwaajácuhíjcyá álliu múnááre ditye íjcyane.

3 Aane ímiááné ó waajácú tawájyuri ámuha meícubáhrámeíhíjcyáné oke íhvéjtsotúmáre.

4 Árónáa íjcyáné tsane ímityúné ámúhá hallúri: ¿íveekí tsáhájuco oke ámuha mewájyutú tujkénúu oke ámuha mecáhcújtsóiyyu mewájyudu?

5 Aane meítsáávéné méihvété ímityúné ámuha meméénuhíjcyánetu. Ááne méímibáávyé éíjyúu ámuha meícyahíjcyádu. Muurá ámuha meímíjpyetétuhajchíí illuréjuco ámúhakye o íhvéjtsóiñé wáájácuíratúmeréjuco ámuha meíjcyaki.

6 Árónáa tehdújuco ámuha metsárillehíjcyáné nicoraítámú ímityúné méénuhíjcyanéhjí téhdure idyé o tsárrilléne.

7 Aane ihdu óvíi ímiááné lléebome cáhcujtsó Pívyéébé Apíichó cahcújtso múnáake néhíjcyáne. Muurá iiherí táhjátsámeítymé ímí íyahíjcyámeke nihñéétsihvúré ó ájcuú müijyú ditye dsíjivéjúcóiityúne böhívu Pívyéébé avyéjuri tsáimiyé ditye ijcyaki.”

Ejmíínaari íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñi

8 Téhdure Ejmíínaari íjcyáné cahcújtso múnáá uwáábóobe éllevu íllu caatúnu: “Ímichi téhjipi páneeréé ípívyéjtssoobe téhdure níjke íjcyáabe páneere níkjévéatsóoibye éhnéeé dsíjiveebe tsiiñe böhíibe ámúhakye nééhií:

9 Ó waajácú idátsó ámuha meícubáhrámeihíjcyáné oke ámuha meúráavyéné déjúcotu. Muurá tsaate illure iállíñi Pívyéébeéjtedi díllómeiyómé nehníwu ámúhadítýu ihjyúvahíjcyá Naavénééjtéré ijcyánellíhye. Ehdu idátsó ámuha iinjújiri meíjcyáronnáá ámúhá avyéjú njkyéjiri ijcyáhi.

10 Ahdícyane mááábímyeidí elhíiñevu ámuha meícubáhrámeíñiheri. Muurá ámúhadítýu tsaatéké Pívyéébere wájácullémeke Naavénéé cùvöhoojánutsómé ámuha meícubáhráméíí pahójtsicúj coojíva. Árónáa ihdu ihvejtsotumé tsáimiyé oke méúráavyeco ámuha medsíjivétsihvújuco ámúhakye o ávyéjuitsómé ámuha meíjcyá müijyú dsíjivétyúmeréjuco.

11 Aane ihdu óvíi ímiááné lléebome cáhcujtsó Pívyéébé Apíichó cahcújtso múnáake néhíjcyáne. Muurá iiherí táhjátsámeítymé tsá nihñéétsihvúré wágooóvityúne.”

Péégamórí íjcyáné cahcújtso múnaa éllevu cáátúnúmeíñi

12 Téhdure Péégamórí íjcyáné cahcújtso múnáá uwáábóobe éllevu íllu caatúnu: “Niitsuwá ‘pajtyo’ nééwa panéjcváráre tsuhjívawama íjcyáabe ámúhakye nééhií:

13 Ó waajácú ámuha muhdú meíyahíjcyáné Naavénéé ávyéjújkímyeiñé iinjújiri. Árome ímí tehdújuco oke ámuha meúráavyehíjcyáné oke ámuha mecahíjcyánsóma. Muuráhjáá tátubállé méénuhíjcyáabe Atíipake ditye dsíjivétsörónnáá tsá oke ámuha meihvájtsotúne.

14 Árónáa ijcyáné tsane ímityúné ámúhá hallúri: Ámúháj piine ijcyámé tsatae Baraáá uwáábó cáhcujtsóme. Muuráhjáá diibye Baráake úwááboobe ijráéémuke ímityunévú íbúwajtsómé njycotájté iicuvé máchohíjcyáhi. Téhdurée ihdícyámema dómáccatsíhíjcyáme.

15 Áhdure idyé ijcyámé tsatae ámúháj piine nicoraítámú uwáábó o tsárrilléné cáhcujtsóme.

16 Aane ímityúné ámuha meméénuhíjcyáné ihdu meihvájtsóne méimibáávye. Muurá ámuha meímibáávyéétuhajchií lléváhréjuco ámúha éllevu o pééiñe illuréjuco ámúhadi o ícúbáhraki.

17 Aane ihdu óvíi ímiááné lléebome cáhcujtsó Pívyéébé Apíichó cahcújtso múnáake néhíjcyáne. Muurá iiherí táhjátsámeítyméke ó ájcuú ímiájjuvü wájácúratúné majchódú néénevü. Áhdure diityéké ó ájcuú tsítsíj nééné neewáyuvu wájácúratúné mémé tééetu cáátúvaávu. Aane apáamyéré teeu újcumé waajácuú mumémé ijcyane.”

Tiatíírari íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñi

18 Téhdure Tiatíírari íjcyáné cahcújtso múnáá uwáábóóbe éllevu illu caatúnu: "Píívyéébé Hajchi cíújuwa péétécunúdú ihyálluúúcú néebéj tuháacyú ávyeta 'rutúrtú' éhne múúne cíújúwari úwááñewa péétécunúdú néébe ámúhakye nééhií:

19 Ó waajácú páneere muhdú ámuha meíjcyame tehdújuco mewájyúcatsíhíjcyáne, ímí oke ámuha mecáhcujtsóne, ímí tawákimyéí ámuha meméénúné déjúcotu ámuha meícúbáhrámeýóné maáábúcuhíjcyáne. Áhdure ó waajácú tawákimyéí ímí tehdújuco ámuha meméénuhíjcyáné tijkénúu ámuha meméénuhíjcyáné éhnííñevu.

20 Árónaá ijcyáné tsane ímityúné ámúhá hallúri: Ámúháj piine Jetsabéé ijcyalle Píívyéébé ihjyú uubálle múnáálledi díllómeilleke iiná ámuha menéétulle taicúve múnáake iuwáábori állihiíjcyáhi. Muurá nehíjcyalle ihdícyáméhjíma ditye dómacójcatsíyóné ímityúné ijcyatúne. Áhdure nehíjcyalle ditye níjcyotájté iicuvé májchoróné ímityúné ijcyatúne.

21 Aane ó téhmehíjcyará dille múhdurá iícyahíjcyáné iihvédtsóne ímiáálleréjuco ijcyaki. Árónaá tsá dille ímílletú iimíjpyeténe.

22-23 Áánéllii o iihvédtsóo dílleke dille cheméri ávyétá ihnáhó iicúbáhrámeíki. Téhdure dílliej tsíímé dsííiveéhi. Áhdure díllema ímityúné méenuhíjcyámé iicúbáhráméíi teene iihvédtsótúhajchíjyu. Áanetu pámeere cahcújtso múnaa waajácuu ímiááné miámúnáá iibúúné íjtsaméí o wáájacúne. Aabe ámúhakye ó ájcuú muhdú ámuha meícyahíjcyáne áhdovu.

24 Árónaá ijcyámé tsaate ámúhadítýú Tiatíírari diille Jetsabéé uwáábó úráávyetúme. Aame tsá wáájácutu álliúré ijcyane Naavénedityúré tsááne ihtsútúneri idíllone ditye úráávyehíjcyáne. Áyu éhdunéré téeneri ámúhamá ó ihjyúváhi.

25 Ahdícyane tsúúca oke ámuha meúraavyémé ímíñeeuvú météhmémeícyó tsiiñe o tsááñíñevújuco.

26 Muurá iinerí táljátsámeítyúmé o ímillédú nihñéétsihvúré ícyahíjcyámeke ó pícyoó iñujíñé avyéjuje ditye ijcyaki.

27 Aame miámúnáake ihtsútú táuhbaá éhne múúne núpájkityu méenúmeíñé lliylíllóné úmehéyií mewápújuhcódú. Ehdu ávyéjuutéímye Lilihýoo oke ávyéjujtsódu.

28 Áámeke ó ájcuú éhne tsítsívé miicúruwa imíwu ájchúcunúdú néébedívu.

29 Aane ihdyu óvíí ímiááné lléebome cáhcujtsó Píívyéébé Apíichó cahcújtso múnáake néhíjcyáne."

3

Tsáádíyi íjcyáné cahcújtso múnáá éllevu cáátúnúmeíñé

1 Téhdure Tsáádíyi íjcyáné cahcújtso múnáá uwáábóóbe éllevu illu caatúnu: "Píívyéébé Apíichó 7-nevádú nééne díibyedi íjcyabe 7-meváké miicúruke ejéecunúhíjcyabe ámúhakye nééhií: Ó waajácú muhdú ámuha meícyahíjcyáne. Muurá ámuha mékévaúcunúhíjcyará Píívyéébeke ámuha meúráávyénetu. Árónaá tsá ámuha ímí meúráávyetúne.

2 Áánéllii téébúwá meíjcyáne métsúúraméí ímí díibyeke ámuha meúráávyéiyóneri díibyedítýú ámuha memújtátuki. Muurá ó waajácú dibye ímillédú ámuha meíjcyatúne.

3 Méitsáávé éíjyúu ámúhakye ditye úwaabóné tsúúca ámuha mecahcujsóne. Ááne meímibáávyéne tsiiñe ímíñeuvú díbyeke méuráávye. Muurá ámuha meímibáávyétuhajchíi éhne múúne naní múnáajpi wáájácúratúné tsáhdu o tsáábe ámúhakye ó tuváávoáhi.

4 Árónáa ijcyámé tsaate ámúhadítyú ímityúné méenutúme. Aame ímiáámé iijcyánéllii óóma ijcyaaá tsaímíyé tsitsíj nééné wajyámuunévú iújcámeíñema.

5 Hínerí táhjátsámeítýumé ehdü ijcyaaáhi. Ááme mémeháñé tsá o páacyúityú wágóórvéítýumé mémeháñé cátátváné waajácúháámitu ijcyane. Áámeke ó böhówájtsoo Llihíyodívu, téhdure níjkyéji múnáadívu.

6 Aane ihdyu óvíi ímiááné lléebome cáhcujsó Píívyéébé Apííchó cahcújtso múnáake néhijcyáne."

Piradéépiári ijcyáné cahcújtso múnáá éllevu cáátúnúmeíñ

7 Téhdure Piradéépiári ijcyáné cahcújtso múnáá uwáábóóbe éllevu illu caatúnu: "Ímiáábé állííútuube Dabííuvú avyéjú díbyedi ijcyaaabe pááyucúné tsá múaha wátájcoíturóne. Áhdure dibye wátajcóné tsá múaha pááyúcúíturóne. Aabe ámúhakye nééhi:

8 Ó waajácú muhdú ámuha meíyahíjcyáne. Muurá dúhcú iibuwá ámuha menéérôme imí tawáábó móúráávyeihíjcyá oke tóonutúmére. Áánéllii ámuha meuwáábóíñé uwááboju ámúhama o pááyucúné tsá múaha wátájcoíturóne.

9 Árónáa ijcyámé tsaate jodíómú ijcyarómé Naavéné icyánéjcüré úraavyémé illure iállíñé tahñéjtedi díllómeímye. Árome iicubáhraméíñetu ámúhá lliiñévú iñihmóóbáne ámúhakye ávyéjútsoo ámúhakye o wájyune iwáájácúnema.

10 Muurá ihnáhóóróné pañe imí oke ámuha mecahcujsónéllii ámúhakye ó téhmeé iíñújiri icubáhraméí ijcyánetu.

11 Aane llévahréjuco o tsááñi. Áánéllii múa muhdú ámuha meíyahíjcyádú tsáimíyé ijcyá ámúhá wáábyutájuco ijcyáneri ámuha mebáñúmeítuki.

12 Muurá hínerí táhjátsámeítýumeke ó pícyoó Tápiivyéébé duuruvájá apíhajcúnédú nééme ditye ijcyaki. Aame tsá müíjyú díbyedítyú híneítýúne. Áámedítýú ó caatúnuú díbye mémema ihcyóomi béhne Jerotsareé níjkyéjiri ijcyacóomi méme. Áhdure ó caatúnuú béhne tamyémé diityédítyu.

13 Aane ihdyu óvíi ímiááné lléebome cáhcujsó Píívyéébé Apííchó cahcújtso múnáake néhijcyáne."

Raoditséari ijcyáné cahcújtso múnáá éllevu cáátúnúmeíñ

14 Téhdure Raoditséari ijcyáné cahcújtso múnáá uwáábóóbe éllevu illu caatúnu: "Píívyéébe páneerée ípívyéjtsoobe ijcyadúré ícyahíjcyaaabe allíútuube ámúhakye nééhi:

15 Ó waajácú muhdú ámuha meíyahíjcyáne. Muurá imí oke ámuha meúráávyéturómé tsá oke meíhvéjtsotúne. Aane ihdyu ó imíllerá tsáimíyé oke ámuha meúraavyéne. Aane ámuha meímíllétuhajchíi óvíjyacóone.

16 Ehdü múhdurá oke ámuha medárii vénéllii illuréjuco ámúhakye o wáágooíñle.

17 Muurá ámuha ménehíjcyá ihutsútumé ámuha tsáimíyé meíjcyame iinetú mepihtotúne. Árónáa tsá ámuha mewáájácúmeítýú nucójpitsowu íevejte múnúne

íjcyadu ámuha meíjcyane. Áhdure tsá ámuha mewáájácúmeítýú hállúvatumé múúne íjcyadu ámuha meíjcyane.

18 Áánélli oke métáuméí ámúhakye o ímílbájcho núcójpítsó nénéhjitu ámuha mebóhówaúcumújúcótuki. Muurá ámúhakye o piáábóneri botsíi ámuha méwájácúúveé ímiánejcúvú éhne múúne ihyálluúúné ímytymé ityáábótsámeíne botsíi ímíñeúvú iitedu. Óhdi ímiá uwááboju íjcyane ímíñeúvú mecáhcújtsóne méimíjpyeté éhne múúne óoro cúújúwari chócóóvánetu iñéhni wágóóvéné boone iñé imíjyaú tene íjcyadu ámuha meíjcyaki.

19 Muurá o wájyúmeke ó úwaabó ditye óóma iimíbáávyeki. Ahdícyane ímiááméré meíjcyáne méimíbáávyé múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu.

20 Ámúhakye ó piúvahíjcyá éhne múúne lléehowatu mepíuvádú oke ámuha mecáhcújtsóhajchíi ámúhakye o ímílbájcho tsaímíyé menáhbévájctsíki.

21 Muurá iñerí tájhástsámeítýumé ímí ícyahíjcyámeke ó pícyoó táuniúvú muhdú llihiyó oke iúniúvú íavyéjuvú pícyohdu.

22 Aane ihdyu óvli ímiááné lléebome cáhcujsó Píívyéébé Apíichó cahcújtsó múnáake néhíjcyáne.” Ehdúu oke neebe Jetsoo.

4

Píívyéébe ávyéjútsámeíñé

1 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí níjkyéjitu lléehowa páayúcunúne. Ááné pañétuu oke tsiiñe éhnée ihde rojróco mellíjchúnej keévádú ihjyúvaabe nééhií:

—Cáhawáá taéllevu dicha muhdú pájtyéínehjívú uke o úújétsoki.

2 Áijyúu Píívyéébé Apíichó piáábori ó ájtyumí teene níjkyéjí pañe ávyéjú ijywáá hallúri tsaapi ácuúcunúübeke.

3 Áábé ámítsaráhcóo jájpeé, conarínaa, íjcyáné neewáyúúcú ‘rutúrútú’ nééné ámítsaráhcóo. Aanée teewa ijywáá hallútú tuuhi pajtsicunú imíwu ‘ejmerááda’ némeíñé neewáyú áchaúcunúdu.

4 Áawá úniúúcuríi tsíwahji 24-wava íjcyane idyé ó ájtyumíhi. Áwáhjí hallúri téhduméré 24-meva túkevítsojte oóro chahíwáánema íjcyame ácújcatyémé wajyámúúné tsitsíjáhjíívu.

5 Aanée pañétuéwatu rórihcyóné ihnáhó ihjyúvá éhne múúne chijchi ihjyuvádu. Áánetúu téewá úmíwari 7-neva peetéháñé 7-nevádú nééne Píívyéébé Apíichó íjcyáne nááve.

6 Téhdurée téewá úmíwari nújpacyódú ‘raúráú’ nééneé. Átsihyií 4-meva iyámédú néémé hállúúúné panéjcvátú íjcyame téewá hallúri panéjcvári.

7 Áámedítýúu tsaapi bájú oohíbýécobádu. Áánetúu tsíjpi jééú ocájídyu. Áánetúu tsíjpi húmí míamúnáájpi humídu. Ááne tsíjpií méwáájícobádú néébe wállúrjííúcunúhi.

8 Áámedítýúu 6-wava ihñúwaane tsáápiitsádítýú íjcyámé hállúúúné patsihjivátûre. Aamée ‘dájí’ néétune cójíhajchótá pécohajchótá nehíjcyáhi:

Panévatúré íhtsútuube Píívyéébé ímiáábé u íjcyabe iíjcyadúré ú íjcyá dipíívyema íjcyátuúbe.

9 Ehdúu diitye 4-meva íavyéjú ijywáá hallúri ácuúcunúúbé múijyú dsíjíváéityúúbeke duurúvahíjcyá téhdújtsomére.

10 Áhdurée idyé diitye 24-meva túkevéjtsojte díibyé úmiwávú imíhmóubáne díibyeke duuríváhi. Aamée íchahíwááné díibyé lliiñévú iwájójcóné nééhi:

11 Píívyéébe múúhá avyéjuube u íjcyabe ihdyu tehdújuco panévatúré ihstsútuube u íjcyabe u ávyejúúne. Áábeke ihdyu uke muha máávyéjútsohíjcyá páneerée u ímillédú u ípívyéjtsonéhjí dityájpíyé íjcyáábeke.

Ehdúu nehíjcyáme.

5

Obééjáwuúdú néébeé

1 Áhdurée ó ájtyumí diibye íavyéjú iijyáwá hallúrí ácuúcunúúbé panéjcuváré cáátúvaháámí waajácuuháámí ejécunúné ímiánéjcúéhójtsiri. Áhaamii 7-neva wáúmíñúmeiháámí ténevádú ejké múha ihdícyame téhaami ipááyútuki.

2 Áijyúu níjkyéji múnáajpi ihstsútuube keévánécoba nééhi:

—¿A íjcyámé tsaate ímiáámé téhaami pááyúcúiyóme?

3 Tsá muurá tsáápíuba níjkyéjima iíñujíri íjcyámedítyú ímiáábé íjcyatú téhaami ipááyúcúne éevéiyóme. Téhdure tsúúcajáa dsíjívemedítyú tsá tsáápíubáré íjcyatúne.

4-5 Ehdúu dibye nééneri o táhíjcyárónáa tsaapi diitye túkevéjtsojtedítyú oke nééhi:

—Tahdíñé bóhoj. Muurá íjcyabe tsaapi Jodáá dohjíba múnáajpi Dabííuvúj tsíiménémúhaabe bájú oohíbyédu ihstsútuube íjcyáabe. Aabe ihdyu óvíi téhaami paayúcú ímiáábée iíjcyane úújétsoóbe.

6 Ehdúu oke dibye néérónáa teene ávyéjú iijyáwá úníuri diitye túkevéjtsojtémá 4-meva iyámédú nééméj piíne ó ájtyumí obééjáwuúdú néébe íjyócupnúúbeke. Áábekée boohówáné dityée idsíjívetsó díibyeke méénunéhjí. Áabejtóónée 7-jtoova íjcyáábé hälluuúné téhdunéré 7-uva Píívyéébé Apíichó 7-nevádú nééne páneere iíñujívú wállomeíñé náávé íjcyane.

7 Aabée diibye obééjáwuúdú néébe íavyéjú iijyáwá hallúrí ácuúcunúúbe éllevu ipyééne ujcu téhaami díibyé ímiánéjcúéhójtsiri íjcyaháámi.

8 Aabée téhaami újcuúbé lliiñévú diitye 24-meva túkevéjtsojtémá 4-meva iyámédú nééme míhmóubáhi. Aamée ítyujkévevu íjcyumúbáánema íjcyámedi téhdure óróriöhllóne. Áihllójí pañee tsanééré pácúúcu wahpécunú muhdú Píívyéébema díibyeéjté meílhyuváné díibyedívú úújetéhíjcyáne nááve.

9-10 Aamée díibyeke idyúúrváné békju majtsíjyú májtsívaju illu nééhi:

Apáábyéré ímiáábé u íjcyabe ihdyu ú piivyéjté téhaami u pááyucúne. Úpée muurá múúha wájjuri u ícubáhrámeíñé u dsíjívethi. Aabée dítyujpacyó u wáágóónej tééveri múúhakye panévá iíñújíne múnaa páhduváré íhjyúvámema ú ímíbajchó ímí Píívyéébema muha meíjcyaki. Áanemáa múúhakye ú picyóó díibyé avyéjúejte muha meíjcyaki. Áhdurée múúhakye ú picyóó llúuvájte muha meíjcyame díibyeke meíicúveki. Aame muha meíjcyáá ávyéjúje iíñújíri.

Ehdúu nééju májtsiváme.

11-12 Áámekée o iítehíjcyánáa ávyétá mytámé níjkyéji múnaa eevératu íjcyame téhdure keévánécoba illu nééju májtsiváhi:

Obééjáwuúdú néébée ícúbáhrámeíbyé ihdyu tehdújuco panévatúré íhtsútuube íjcyabe pane wáájacúne. Áhdure tehdújuco dibye ávyejúune. Áábeke ihdyu metsu maávyéjútso dúúrúvamére.

Ehdúu nééju májtsiváme.

¹³ Téhdurée idyé ó lleebo páábé ihdéejpi níkkyéjiri, ííñújiri, ííñújí pañe, nújpacyó pañe, íjcyame illu nééju májtsiváne:
Eene ávyéjú ijyáwá hallúrí ácuúcunúúbee, obééjáwuúdú néébeé, íjcyamútsí panévatúré íhtsútuube íjcyámútsikye ihdyu tehdújuco metsu maávyéjútso dúúrúvamére mújuyú níjkéváityúne.

¹⁴ Ehdúu nééju ditye májtsiváné boone diitye 4-meva iyámédú nééme nééhi:
—Ehdu teene tehdújuco. Áánetúu diitye túkevéjtsöje imíhmóúbáne diityétsikye duurúváhi.

6

Waajácuháámi páyuuvné

¹ Átsihdyúu o ííténáa tsúúca diibye Obééjáwuúdú néébe teene waajácuháámi ejketa tujkénúne idyováajcárone paayúcúhi. Áánacáá ó lleebo chijchi múu lhjyuvádú oke tsaapi diitye 4-meva iyámédú néémedityú nééneé:

—Éje, cáhawáá dihtécunuj.

² Ahdújucóo o íítécunúné dibye páayúcuháámi pañe tsitsíibeuvú ijjú hallúrí tsaapi tubóówama íjcyáábeke. Aabée íhtsútuube méenujcásituu íjcyáábeke chahíiwávú ditye ávhójácoobe péé méenujcásisu tsíjtyeke ityáhjaki.

³ Ááné hallúvúeháámi ejketáa idyováajcárone dibye páayúcúnáa idyé oke tsijpi diitye 4-meva iyámédú néémedityú nééhi:

—Éje, cáhawáá dihtécunuj.

⁴ Ahdújucóo o íítécunúné téhaamí pañe tsijpi iiju tújpáábyeuvú néébeke. Áábé hallúrí íjcyáábeke némeíñé dibye pámeere ííñújiri míamúnaa íjcyámeke ityútávájtso ditye illíhyánújcatsíki. Áábedíi ávyétá íhtsútú nééné cáváajco.

⁵ Ááné hallúvúeháámi ejketáa idyováajcárone dibye páayúcúnáa idyé diitye 4-meva iyámédú néémedityú tsijpi oke nééhi:

—Éje, cáhawáá dihtécunuj. Ahdújucóo o íítécunúné téhaamí pañe tsijpi iiju cùuvéébeuvú néébée hallúrí íjcyabe eevéjí éjécunúúbeke.

⁶ Áánacáá ó lleebo diitye 4-meva iyámédú nééméj piinétú tsaaate nééneé:

—Ícyooca tsájcoojí wákemyéí hallúvú tsáne áámuréjuco tríigo újcúmeíñé. Áánetu tsebáádá 3 áámuréjuco újcúmeíñé. Áánellii tsáhájuco múu íjyácuñújcootú bíinójpacyoma dúúrúbajpacyó iújcúiyónéri.

⁷ Ááné hallúvúeháámi ejketáa idyováajcárone dibye páayúcúnáa idyé diitye 4-meva iyámédú néémedityú niñéejpíyé oke nééhi:

—Éje, cáhawáá dihtécunuj.

⁸ Ahdújucóo o íítécunúné téhaamí pañe tsijpi iiju llíjcyáábeuvú néébée hallúrí Dsíjívé imyémé íjcyáábeke. Áábe déjutúu tsijpi tsáábe mémé Icúbáhraméi. Áámútsikyéé némeíñé tsahdúnéécuélle míamúnaa ííñújiri íjcyámeke dityétsí idsíjívétso méenujcásii, ájyabaa, chemee, íjcyáneri. Áhdurée diityétsikye némeíñé iyámedi diityétsí idsíjívétso téhdure tsahdúnéécuélle.

9 Ááné hallúvúéháámí éjketáá idyóváajcárone dibye páayúcúháámí pañe idyé ó ájtyumí Píívyéébe iicuvé waijí lliiñe díibyé ihjyúú ihvéjtsotúmé ímí úwáábohíjcyáné hallútú ditye dsíjívetsóméhjike.

10-11 Áámé wajyámúúnée tsítsíjáhjí íjcyame wáníjcyámeí kéévánécoba illuú:

—Ávyéjuube Píívyéébe ímiáábé u íjcyaaabe muhdú u néhdújuco u méménúúbeke uke muha menéé žmúijyú iíñuújiri íjcyame míamúnaa múúhakyée dsíjívetsóméke téené hallútú u ícúbáhraíñé? Áánéllihiyée diityéké némeíñé diityékéé dsíjívetsódú téhdure íñahbémú Críjtó iicuve múnáake dityei dsíjívetsóné ditye ityéhmeki.

12 Ááné hallúvúéháámí éjketáá idyóváajcárone dibye páayúcúháámí pañe ó ájtyumí ávyétá ihnáhó iíñuji váumeíñé tujkéveri cójiejpi nuhba cíúvenúné áyeta kímóové wajyámuj cíúvédü. Áanetúu péjcóejpi tújpacyoduréjuco íjcyane.

13 Áánáacáa míícuru dojcó iíñuújivú éhne múúne higyeéráhe néévá tsíjpáné kiijyébari dójcodu.

14 Áijyúu caame íevehóowá pevétssiyéjuco éhne múúne waajácuháámí mepívíyoácodu. Áhdurée cámewajúnema móóaj piine íjcyáhbaújí iiné tsíéllevüréjuco.

15 Áijyúu pámeere míamúnaa iíñuújiri íjcyame ávyéjujee, ehnéva múnaa, tsíjtyé hójtsi pañe íjcyamee, tsíjtyé hójtsi pañe íjcyatúmee, éhdume páátánúmeí néwáyúcobáné raahovú wáhyejuné pañevu.

16 Aamée teene néwáyúcobáneke, cámewajúneke, nééhií:

—Múuhá hallúvú méuhnóbá íavyéjú ijyáwá hallúrí ácuúcunúubé múúhakyé iájtyumítuki, áhdure Obééjáwuúdú néébe múúhadi ícúbáhráiyóné ihdétu.

17 Muurá tsúúca múúhadívú ícúbáhraméí wajtsí múha áábúcúityuróne. Ehdúu nééme téhaamí pañe o iiteme.

7

Ijraéémudítyú tsaate Píívyéébeéje

1 Átsihdyúu idyé tsiiñe naavédú nééné pañe ó ájtyumí 4-meva níjkyéjí múnaa iíñuújiri patsíhjivári íjyóócújcatyéméke. Téhmehlýcyámée iíñuújí, móañee, bájunee, íjcyane kíijyeba ivááútuki. Áámekée némeíñé iíñuújima nújpacyo ditye ityútávájtsoki.

2 Árónáacáa tsíjipi diityédítyú nuhba tsáhícyánéjcutu Píívyéébe mémé cááttúnúmeíñema tsáábe néé kéévánécoba;

3 —Métútávájtsodíñéi iíñuújí, móañee, bájunee, íjcyane Píívyéébé iicuve múnáá úmicóónetu díibye mémé mepícyóótúné hajchóta.

4 Aanée oke tsaate néé 12 dohjíba múnaa ijraéémú íjcyámedítyú 144,000-meva úmicóónetu teene Píívyéébe mémé tsúúca pícyámeíñé: Jodáá dohjíbatu 12,000-mevaa, Robéé dohjíbatu 12,000-mevaa, Gáá dohjíbatu 12,000-mevaa, Atséé dohjíbatu 12,000-mevaa, Netaríí dohjíbatu 12,000-mevaa, Manatséé dohjíbatu 12,000-mevaa, Tsimeóó dohjíbatu 12,000-mevaa, Revíí dohjíbatu 12,000-mevaa, Itsacáá dohjíbatu 12,000-mevaa, Tsaboróó dohjíbatu 12,000-mevaa, Jotséé dohjíbatu 12,000-mevaa, Bejamíí dohjíbatu 12,000-mevaa, ehdu.

Tsítsíjáhjima íjcyame

9-10 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tétsihyi diibye íavyéjú ikyawá hallúrí ácuúcunúúbee, Obéejáwuúdú néébeé, íjcyámutsí úmíwari ávyétá mityáné míamúnaa eevératu panévá íñuijíne múnaa íjcyame páhduváré íhjyúvámeme. Áámé wajyámúúnée tsítsíjáhjíuvú nééme wájyuhóónema íjcyame kékévánécoba nééhi:

Muurá pajtyéteju tsáá íavyéjú ikyawá hallúrí ácuúcunúúbee, Obéejáwuúdú néébeé, íjcyámútsidítyu.

11-12 Téhdurée idyé tétsihyi diitye túkevéjtsojtémá 4-meva iyámédú nééméj piine pámeere níjkyéji múnaa íjcyame imíhmóúbáne Píívyéébeke dúúrvámé nééhi: Tehdújoco ihdyu Mépiiyéébé múijyú níjkéváítyuube panévatúré íhtsútuube ávyéjuube íjcyaaabe pane wáájacúne. Áábeke ihdyu metsu maávyéjútso dúúrvámére. Ehdu teéne.

Ehdúu nééme níjkyéji múnaa.

13 Áánáacáá tsaapi túkevéjtsojtédítýu oke nééhi:

—¿Aca aatyé eene tsítsíjáhjima íjcyámeke ú waajácú kiátú ditye tsááneé?

14 Áánélliihyéé o nééhi:

—Tsáha, Ávyéjuúbej, u ihdyu ú waajácú diityéke.

Áánélliihyéé oke neébe:

—Íjtye ímíbaavyé Obéejáwuúdú néébé tujpácyó wágóóvénéj tééveri. Aamée ávyétá ihnáhó nééné ícubáhraméí ííñújiri íjcyánetu pajtyéhi.

15 Áánéllii ícyooca Píívyéébema íjcyame díibyeke iicúvehíjcyámeke iiné imíjyaú pícyoóbe.

16 Aame tsáhájoco múijyú ájybááváteityúne. Téhdure tsáhájoco ditye ádópívyenúityúne. Tsáhájoco múijyú nuhba diityéké áññúityúne.

17 Muurá ávyéjú ikyawá únluri íjcyaaabe diityé tehméébé Obéejáwuúdú néébe tsáimiyé diityéké túkevejtsómé iiné imíjyaú íjcyáhi. Áámedítýu Píívyéébe kímóóve wáágoómé tsá iinérí kímoovéjúcootúne. Ehdúu oke túkevéjtsojtédítýu tsaapi néé naavédú nééne o iiténé pañe.

8

Nihñéeháámíré waajácúháámí páyuuvvéne

1 Áijyúu idyé nihñéeháámí éjketáré idyóváajcáróne diibye Obéejáwuúdú néébe pááyúcúháámí pañe ó iite níjkyéji dáíhañéréjoco íjcyane wahájchotáwu.

2 Áánáacáá ó ájtyumí 7-meva níjkyéji múnaa ítyujkévevu rojrócónema íjcyame Píívyéébé úmíwari íjcyámeke.

3 Áánetúu tsaapi díibye iicúvé wájí úniúvú íjyócuuvévá díibyeéjté díibyema íhjyúvahíjcyáne náávé mityane pácuúcu óóróíhlló pañe íjcyánema teene icyóvájtsóneri díibyeke iicúveki.

4 Aanée teene pácuúcu dibye cójvájtsóne ójtsó úújeté Píívyéébedívu.

5 Átsihdyúu díibyeke iicúvájtsónitu teene llíyihlló pañévú cójúwayúúhá iújcune dibye iinújí hallúvú wááónemáyé apíichówu chíjchímuba ‘roríhrórí’ dóvájaavéhi.

Rojrócóné llíjchúmeñne

6 Áánáacáa diitye 7-meva níjkyéji múnnaa tsúúca ímíbájkímyeí írojrócoóné illíjchuki.

7 Aanée tujkénú tsaapi írojróco llíjchúné tujkéveri cúújúwama tújpacyo úmaváné páwahji nééne dójcóneri tsahdúnéécuéllé ííñuji áiviyé bájúnemájuco.

8 Ááné boonétuu idyé tsijpi írojróco llíjchúné tujkéveri cáméhbáúcobádú nééne péétécunúné móóá pañevú áákityéné nújpacyo tsahdúnéécuéllé pívyetétsó tújpacyovuréjuco.

9 Ááneríi tsahdúnéécuéllé téjpacyó pañe íjcyame dsíjivéhi. Áhdurée tsahdúnéécuéllé téjpacyórí ullénéj cujúwamíiné wágooovéhi.

10-11 Ááné boonétuu idyé tsijpi írojróco llíjchúné tujkéveri níjkyéjitu 'Paapáwa' némeíñé miicúruwácoba áákityé péétécunúúbéré páneere téhíñé pañevú. Ááneríi tsahdúnéécuéllé nújpacyo páápañújpacyó mítyame míamúnaa iádóne dsíjivéhi.

12 Ááné boonétuu idyé tsijpi írojróco llíjchúné tujkéveri nuhba cójiepii, péjcóejpii, miicúruu, íjcyame tsahdúnéécuéllé áabatémé tsá ímí ájchújúcootúne.

13 Áíjyúu méwaajídú néébe íevéhóowari wáhpreebe kéévánécoba nééhi:

—¡Máidáátsoju ihduu ííñuji hallúrí íjcyáné míamúnáake tene pájtyeíñé ni-hínejtére 3-meva níjkyéji múnnaa írojrócoóné llíjchúcoóca!

9

1 Áróne illúhwuúrée tsúúca tsijpi írojróco llíjchúné tujkéveri miicúruwa níjkyéjitu ííñujiwú áákityé wáhyéjúcoba ávyéta páñé néhejú watájcó ipáayúcuki.

2 Aabée téhejúcoba pááyúcúnetu mítyane ojtsó ijchívyé éhne műúne wájcyoha péétene ójtsodu. Aanée cójiepii núhbake wátajcó cùúvénécobaúvuréjuco.

3 Aanée teene ojtsó pañétú tséreemu cájtume tsújaavé páneere ííñuji óóvamu nüúoqu míamúnáake ííñuúoki.

4-5 Aámekée némeíñé apáámyekéré Pívyéébe mémé íúmicóónetu íjcyatúmeke ditye iicubáhra 5 nuhbává hajchótá diityéké dsíjivétsotúméré. Téhdurée diityéké némeíñé ííñuji páneere úmehéénema bajtsóháñé íjcyane ditye iicubáhratuki.

6 Ehdu tene pájtyécooca míamúnaa idsíjivéiyóneri íjyacunúrómé tsá dsíjivéityúne.

7 Aamée diitye tséreemu panéjuco míamúnáá humínédú íhyúmine nééme óóró chahíwaanédú néenema íjcyame tsúúca íjcyátsíiwyé éhne műúne méenujcátsíllii iijumlahu íjcyátsíiwyédu.

8 Áámé níwacóónée walléémú níwacóóné hajchónéhji íjcyámé ihwájíiné bájú ooħíibyécóbá ihwájíinédu.

9 Ááméj píujíinée úwáñé miihónédú néénevú wátajcáméimyé wáhpene ihjyúvá apíchówu éhne műúne méenujcátsivu íjchíemíiné iijumlahu llícyuhcóné ihjyuvádu.

10 Áámé nuówáánée óóvímú nuówaanédú tééneri ditye míamúnáake tsáhojtsí nuhbává hajchótá ícubáhraiñé.

11 Áámé avyéjuubéé íjcyáabe téhdure wáhyéjúcoba ávyéta páñé néhejú avyéjuube íjcyáabe mémé heebéréomú ihjyúrí Abadóo. Áánetúu gríégómú ihjyúrí Aporiò 'tútavájtsó múnáajpi' nééiyóne.

12 Ehdúu ó ájtyumí téhaamí pañe ícúbáhraméí pájtyene. Árónáacáa némeíñé tsiiñei míñéecu íjcyane.

13-14 Átsihdyúu idyé tsiiñe téhaamí pañe tsijpi diitye níjkyéji múnáadítýu írojróco llíjhchúné tujkéveri Pívyéebé iiçuvé waijjí órótu méénúmeijí hallúri ócájjí tóónédú néénéj piinétu tsaapi dílbyke neéhií:

—Tsíñaaácó aatye 4-meva naavémuke eene Eoparáátej tééhí únítu dóhjivámeke.

15 Ahdújucóo dibye tsíñaaácómé tsahdúnéécuéllé míamúnáake dsíjívetsóné ímichíi ihdyu téijyú wáabyutájuco pícyámeímye.

16 Áijyúu némeíñé diityé tsodáhómú iiçumudi úlleme 200 millóóné íjcyane.

17 Ááméj píujíinetúu ímyéénujcátsí miihóné chíajcatyé páhduváré némihójí tujpámihójíüvvu, llíjcyámiihójíüvvu, ajtyúvámiihójíüvvu, íjcyane.

18 Áánetúu diityé iiçumú níwaúúné bájú oohimýe níwaúúnédú néémé ihjyúháñetu cúujuwaa, ojtsoo, atsóóperee, íjcyane íchívyéneri tsiiñe mítyane míamúnaa dsíjivé tsahdúnéécuélle.

19 Muhdú ihjyáa ihjyúháñema íbowaañe iiñimyémú níwaúúnédú nééneri míamúnáake lliihyánuhíjcyáme.

20 Árónáacáa dsíjívetumé tsá ímityúné imyéénuhíjcyáné ihvéjtsotúne. Tsáháa ditye naavémuke icyáánivahíjcyáné ihvéjtsotúne. Áhdurée tsá ditye ihvéjtsotú ibohíúbamáyé íjcyátumeké órotu, úwááñéwatu, néewáyutu, úmehetu, méénúmeímyéhjike icyáánivahíjcyane.

21 Áhdurée tsá ditye ihvéjtsotú iidsíjívetsócatsíhíjcyáne, idyómáccatsíhíjcyáne, iñánícyatsíhíjcyáne. Ehdúu ó ájtyumí téhaamí pañe.

10

Níjkyéji múnáajpi waajácúháámima íjcyane

1 Átsihdyúu idyé tsiiñe naavédú nééné pañe ó ájtyumí tsijpi ihtsútuube níjkyéji múnáajpi íhyallútú tuuhi cápatsíucunúubé ojtsó pañe cáámetu níítyéébeke. Áábe húmíi ajchúcunú cóójiejpi nuhba ájchúcunúdu. Áánetúu íjcyúbaacu peetécunú cùujuwa péetécunúdu.

2 Aabée waajácúháámíwu wájihítucunúháamí éjécunúubé ímiánéjcúejtúhá túvaúcunú móóatu. Áánétúu náníñéjcúejtúhá túvaúcunúubé iiñíjüitu.

3 Aabée éhne múúne bajú oohíibyécoba ihjyuvádú ávyétá ihnáhó ihjyúváné tujkéveri 7-meva chíjchimu ihjyúvá ávyétá ihnáhó.

4 Aanée ditye muhdú nééne o cáátúnúiyónáa tsaapi oke cáámetu nééhií:

—Caatúnudí ditye ihjyuváne. Téhdure muucá díúbállédí teéne.

5 Ááné boonétúu diibye níjkyéji múnáajpi eenée móóama iiñújitu tárvájaúcunúubé ímiánéjcúehójtsí cáámevu ihbúcúhi.

6 Áánemáa mújyú dsíjívéítuyube páneere íevéhóowari íjcyánéhjíma iiñuji, nújpacyo, múhdúné tsíeméné íjcyanéhjí ípívyéjtsóóbe mémeri neébe:

—Ímiááné tsúúca páneere níjkéváíñe éévé úújetéhi.

7 Muurá 7-meva níjkyéji múnaa íjcyámedítýu nihñéejpíyé írojróco llíjhchúcúcooca páneere illuréjuco níjkévalíñé Pívyéebée múha wáájácutúné

íhjyú uubálle múnáake néhdújuco. Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi eenée móóama iíñújitu tárivájaúcunúúbe.

8 Áánetúu cáámetu óoma íhjyúvaabe tsiiñe oke nééhií:

—Aadi níjkyéji múnáajpi eene móóama iíñújitu tárivájaúcunúúbedítýú éhaami waajácuháamíwu duúcu.

9 Ahdújucóo o pééne o táúmeíñé téhaamíwu dííbyeke. Áánéllihiyée oke neébe:

—Áju, májcho téhaámi. Muurá u májchone iimúwu néérone díhbáu pañevú pääpääñuułhi.

10 Ahdújucóo o újcuháamíwu o májchone ímiááné iimúwu néérone táhbáu pañevú pääpañúhi.

11 Átsihvúu oke neébe:

—Íjcyánéi díhyallúrí tsiiñe pámeere míamúnáake u úubálleíñé iiná dityéké pájtyeíñé panévá iñújíine múnaa páhduváré íhjyúvámeke pámeere íavyéjutémájuco.

11

Míityétsi uubálle múnáajtétsi

1 Ehdúu oke iñéené boonétu eevéivu oke iájcúne neébe:

—Íiyyi dehvété Pívyéebé duuruvájama dííbyé iicuvé waiji. Áhdure ú éeveé muhduméva tééjari dííbyeke dúuruvahíjcyámeke.

2 Áánetu ihdyu tééjá llahájtsí tsúúca tsííñé iñújí múnáá hójtsí pañe íjcyane tsá u éevéityúne. Muurá 42 nuhbává tétsii Pívyéebé cóomiyi íjcyame técoomi tútavájtsoohi.

3 Áíyu ó wálloó míityétsi kímóové wajyámuma íjcyamútsí táuubállé méénúímútsikye dityétsí tamyémeri 1,260 coojívá hajchótá iúubálle iiná pájtyeíñé. Ehdúu oke neebe cáámetu óoma íhjyúvaabe.

4 Aane dityétsí íjcyane nééiyóné eene páné iñújí avyéjuubéré Pívyéebé íjcyáabé úmíwari orívohéécuma míñéécu peete íjcyane.

5 Áámútsikye múnáájsörómeke dsijivétsóimútsí cíújuwa diityé halluvú iíripiácóneri.

6 Ehdúu iiná pájtyeíñé iúubálléné hajchótá nééimútsí tene iállétuki. Téhdure nújpacyo tújpacyovuréjuco dityétsí piívyetétsóiné iñújíri íjcyámeke páhduváré nééje chémháñeri ichémétsoki.

7 Arónáa teene iúubállehíjcyáné dityétsí níjkévácooca iyáábécobádú néébe teene wáhyéjúcóbá déjúcotu íjchíívyeebe diityétsima imyéénújcatsímútsikye dsijivétsóohi.

8 Áámútsí itémehóócú dómájcoratúné ícyahíjcyáá íhtsútu cóomí Máavyéjuubée wátyétyécúmeícyóomí uullejíjtónéj piine técoomiyé Tsodóóma, Ejlhto, némeícóomí pañe.

9 Áhoócuúuke pápihchúúj coojíváj piinévújuco panévá iñújíne múnaa iítehíjcyahóóuke tsá múha ímílléityú tsaate cíúune.

10 Aame ávyeta tééneri iímíjyúuvéne iwáñehjívaténé pañe tsíeménehjívví bohbánújcaatsihli. Ehdúu ímíjyúuvéimyé íjyévéhreváa dityétsí diityéké Pívyéebé ihjyú iúwáábóneri pátsáricyohíjcyánellíhye.

11 Áróónáa téhdune 3 coojíváj piinévú Pívyéebé tsiiñe diityétsikye böhíitsómútsikye iájtyúmíne míamúnnaa ávyétá ihnáhó illityeéhi.

12 Áámútsikye tsaapi cáámetu kékévánécoba neéhi:

—Métsa íllevu. Ahdújuco diityétsí pééiñe cáámevu ojtsó pañevú ímunáá diityétsikye ííténááca.

13 Áijyu ávyétá ihnáhó ííñuji vááúmeíñeri técoomítyú tsátsii jááhañé cáhvýábáneri 7,000-meva míamúnaa dsíjíveéhi. Ááneri cőejte ávyétá ihnáhó ifillityéne Píívyéébe níjkyéjíri íjcyáábeke ávyéjújtsoóhi.

14 Ehdu míijyúcújuco ícúbáhraméí pájtyéiñe. Árónáá íjcyanéi tsiiñe íícuíye téénéé boonétú pájtyelíñe.

Níhñéejpíyé írojrócó llíjchune

15 Aanée níhñéejpíyé níjkyéjí múnáajpi írojrócó llíjchúné tujkéveri cáámetu tsaaite kékévánécoba nééhi:

Naavéné avyéjú ííñuji íjcyaróné Mépiivyééberéjuco cáávacúné iiyéjuco Críjtomá iávyéjuutéki. Ááberéjuco tééjí avyéjuube íjcyáñé múijyú níjkéváityúne.

16-18 Áánáacáá 24-meva túkevéjtsojte Píívyéébé úmíwari iávyéjú ijyáwááné hallúrí ácújcatyémé díibyé lliiñevú imíhmóúbáne díibyeke dúuruvámé nééhi: Tehdújuco Ávyéjuube Píívyéébe íhtsútuube íjcyaduré u ícyahíjcyáabe díihnahori u ávyéjuuténe. Aabe ííñuji íjcyáné míamúnaa úhdivu cááyóbahíjcyámeke u ícúbáhráñé eévé úújetéhi. Áhdure tsúúca dsíjivéjúcórómema muhdúhjáá ditye ícyahíjcyáné u imílbájhóíñé eévé úújetéhi. Aabe dííicúve míamúnaa íhtsútjítémáyé idáátsojte uke iávyejúúlléne ímí díwákimyéí méenuhíjcyámeke tééne áhdovu ú ájcuúhi. Áánetu illure ííñuji míamúnáake tútávátsohíjcyámedi ú ícúbáhraháhi.

19 Ehduo Píívyéébeke ditye dúuruvánáa níjkyéjíri íjcyaja díibyé duuruvaja páyúcúuvnéené pañe ó ájtyumí díibyé pityájcoju téhbá pañe íjcyáné cajóónaba. Áánáacáá chíjchímuba dóvájaavéné ávyeta ‘roríhrórí’ néénáa ííñuji vááúmeíhi. Áhdurée mítyane nújpácyowááné dojcóhi.

12

Wálleemútísí ápíchóh nééné iyáábema

1-2 Ááné boonétúu idyé tsiiñe muhdú tene pájtyéiñé uubállé ó ájtyumíhi: Tsáapillée eévalle íévéhoowávú óhdivu böhówaavé cőójiejpi núhba ájchúdú íwajyámú néélleé. Aallée péjcoejpi núhbá hallúrí íjyócumúllé chahíiwá 12-meva míicuru. Aallée ihjyúcunúhíjcyá iávyéneri.

3 Áánáacáá idyé apíichówu níhbácobádú néébe tújpáábyécoba böhówaavéhi. Áábé níwaúúnée 7-uga íjcyánetu íchahíwááné ávójcatyéhi. Áánétúu íjtyóone 10-jtoova.

4 Aabée íibówari tsahdúnéécuállé míicúruke wájojcó ííñuji hallúvu. Átsihdyúu íjyócupetéebé diille eenée itsíimáváíñeri íjcyállé úniúvú dille tsíimávátsike idyóóki.

5 Áánáacáá tsúúca tsíimávalle wájpíwúuke páné iñújííñé avyéjuube íhtsútuube íjcyáíbyke. Áábekée Píívyéébe iávyéjuvu ujcú dibye díibyemáyéjuco iíjcyaki.

6 Ááné boonée tsíiju úmivá íinéubárá píívyétúné ííñuji vu tsátsii Píívyéébe díillemá íhdénútsihvu. Átsihyi íjcyálleke díibyere tehmé 1,260 coojívá hajchóta.

7 Ááné boonée níjkyéjiri níjkyéji múnáá avyéjuube Migyééré ihyákíumuma diibye apíichówu níhbácobádú néébe téhdure ihyákíumuma ijcyáábema méenújcatsíhi.

8-9 Aabée Migyééré dííbyeke ityáhjáne waagóó tétsihdyu iíñújí halluvú pámere ihyákíumumájoco éhnéhjáa éíjyuuvú iíñimyédí miámúnáake tútvátsohíjyaabe Naavéneke.

10 Ááné boonétuu tsaapi níjkyéjitu keévánécoba nééhií:

—Tsúúca Píívyéébe íhtsúuube ijcyabe íavyéjúejtéké pájtyetétsósíñé éévé újjetéhi. Muuráhjáa Illi Críjtoke pícyoobe tééné avyéjuube dibye iíjcyaki. Aane tsúúca dííbyeke dííbyé cahcújtsó múnáá halluvú paíjuyváré cójihajchótá pecóhajchótá álliúúnuhíjyaabe wágooovéjucóo níjkyéjitu.

11 Diibyée tsúúca táhjátsámeí Obééjáwuúdú néébe tujpácyó wágooovéneri. Aané diibye Obééjáwuúdú néébe uwááboju cáhcujsómé téhdure tsúúca dííbyeke tahjáhi. Áánellílihyée tsá ditye illityétu ídsijívériñeri.

12 Ahdícyane méimíjyúú pámere níjkyéjiri ijcyame. Áánetu ihdyu máidáatsoju tene pájtyeíñé iíñújiri ijcyámeke. Muurá tsúúca Naavéné wahájchotárejoco iúmiwa ijcyane iwáájácúne ávyétá ihnáhó icyáyobáávaténe nihnéréjoco miámúnáadi icúbáhraíñé.

Ehdúu tsaapi keévánécoba néé níjkyéjitu.

13 Aabée diibye níhbácobádú néébe tsúúca iíñujívú iwágooóveíñé iwáájácúne imíllerá eenée wájpíwúuke tsiijmáválleke ídsijívetsóne.

14 Árónáacáa Píívyéébere néjuri méwáájí núwáacobácúdú nééne dííllledítýú ijcyáneri wááménelle ípyée iícyahíjcyáhullévú iíñebárá píívyétuné iíñujivu tsiiñe iíñimyédíyéjoco dibye díílleke ipátsáríjcyotuki. Aallée 3 pijcyábaj piinévú téhulle ijcyálleke dííbyere Píívyéébe téhmehíjcyáhi.

15 Áánellílihyée idyé diibye níhbácobádú néébe dííbyere iíñimyé ijcyabe illímútuhjáco nújpacyo páneere icyájávátsóneri díílleke imájcanútsóroki.

16 Árónáacáa iíñují wácaavéné nújpacyo adúcúhi.

17-18 Áánetúu awáá éhníñevu dííllledívú icyáyobáávaténe díílle hájkíumamájéjoco dibye méenújcatsíñé Jetsocijtó uwááboju tsaimiyé úraavyémé Píívyéébé taúhbaju néhdújoco ícyahíjcyámema.

13

Ápíchó neéné iyáábemútsícyobácu

1 Átsihdyúu móóá úniúvú dibye ijyócúúveténáa téémó pañétú apíichówu neéné iyáábécoba ijchívyéhi. Áábé níwaúúnée 7-uga ijcyáuhjitu nehníwu Píívyéébedítýú lhjyuváné caatuváhi. Áánetúu ijtyóóne 10-jtoova ijcyánetu íchahíwááne.

2 Aabée bájú oohííbyécobádú néébék tuhááñé bájú iíjúj tuhááñédú néébék ihjyu apíichówu. Áábekéé diibye níhbácobádú néébe picyoó ávyéjuube dibye iíjcyaki.

3 Áábé níwaúúnétuu tsau tsaate cáváájcou dsíjívéróu tsiiñe böhííneri panévá iñújíne múnáa mítyane iúllévénúne dííbyeke ávyéjujtsóhi.

4 Áhdurée diibye níhbácobádú néébeke ávyéjujtsómé dibye iyáábécóbake ávyéjuutétsónellílihye. Áánemáa diibye iyáábécóbadítýú néémeé:

—¿Aca íhya íjcyaaabe tsaapi áádidívú úújetéébe? Tsáháubá muurá múha íjcyatú díibyeke tähjáiyóme.

5-7 Áábékée diibye níhbácobádú néébe picyóó dibye ííñújí avyéjuube iíjcyá 42 nuhbává hajchóta. Áánemáá táuhbaabe dibye ímityúné Píívyéébedítýú iíhjyúvaki. Ahdújucóo ávyéta néhní dibye ílhjyuváné díibyedítýuu, díibyé duuruvájatuu, níjkyéjiri íjcyámedítýuu, íjcyane. Áánemáá díibyeéjitema imyéénúcatsímyeke táljaábe. Áábé hójtsí pañée pámeere páné iñújíne múnnaa páhduváré ílhjyuváme.

8 Aamée pámeere díibyeke ávyéjuutsó dúúrúvamére. Áánetúu apáámyéré tsá díibyeke ávyéjújtsotú ííñújíkyée ípívyéévetúné ihdéjuco idsíjíveíñé pítýájcámeííbyé Obééjáwuúdú néébedi íjcyáháamitu imyémeháñé íjcyame.

9 Aane ihdyu óvíi ímiááné lléebome cahcújtsóhi.

10 Muurá tsíjtyeke cùvöhoojánúmeke téhdure cuvéhoojánúmye. Tsíjtyeke dsíjívétsoimeke idyé dsíjívétsoímye. Ahdícyane tsúúca Píívyéébeéjté íjcyame múu imíñeúvú díibyeke icyáhcújtsóne ehdú néeronéhjíaabúcúhi.

11 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsíjpi iyáábécoba ííñújí pañétú íjchivyéné obééjáwúuj tódú íjtyóócu néébeé. Aabée ihjyuvá ávyétá apííchó níhbácobádúu néébe ílhjyuvádu.

12 Aabée íhtsútuube éhnée tsau íhñíwau cáváájcámeíú tsiiñe böhüübe iyáábécoba íhtsútuube íjcyadu. Aanée diibye obééjáwúuj tódú íjtyóócu néébe táuhbá pámeere míamúnaa ííñújiri íjcyámeke ditye diibye eenée íhñíwau tsau cáváájcámeíú tsiiñe böhüübeke idyúúrúvaki.

13-14 Áánemáá díibye úmiwávú méenúráítyuróné méenuhíjcyáábe. Aabée míamúnaa iit'éneriyé cáámetu niityétsó cíújuwa ííñújívu. Áánerili míamúnáake iállíñé táuhbaabe ditye diibye íhñíwau cáváájcámeíú tsiiñe böhüüuma íjcyáábe níjcyota imyéénuki.

15 Ahdújucóo ditye níjcyóné pañévú dibye iihnahoori ibohí pícyoobe ihjyuváhi. Áánemáá neebe pámeere múhdumé diibye níjcyotáábeke dúúrúvatuméke idsíjívétsoíñé.

16 Téhduréé táuhbaabe pámeere idáátsojte tsíjtyé hójtsí pañe íjcyamee, tsíjtyé hójtsí pañe íjcyatúmee, íhtsutúmé éhnéva múnnaa, íjcyámeke iúmicóónetu iimánéjécuéhojtsíjíúbatu díibye mémé iíjcyaki.

17 Áijyúu teene díibye mémema íjcyatúmé tsá píívyetétú iiná iñáhjíhenúne. Apáámyérée díibye mémema, díibye nóómerómá, íjcyame piivyté tsíleméné iñáhjíhenúne.

18 Aanée díibye nóómero 666 íjcyane ihdyu óvíi wájácúnejcúmé waajácú imichi cáábyé nóómeró teene íjcyane, iiná nééiyóne.

14

144,000-meva májtsiváne

1 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí Obééjáwuúdú néébe Tsíoó camewájú hallúrí íjyócumúubeke. Áábemáá 144,000-meva míamúnaa íjcyámé úmicóónetu díibye mémema Cááni mémé caatuváhi.

2 Áánáacáa níjkyéjitu tsane ihjyúvá éhne múu teehi níívácunúné ihjyuvádu. Áhdurée ó lleebó chijchi ihjyuvádu. Áróñáacáa botsii ímíñeuvú ó lleebó éhne múu cùmubááné ditye áámune ihjyuvádú tene ihjyuváne.

3-4 Áánáacáa Píívyéébe íavyéjú ijyáwá hallúrí ijcyáábé úníuri 4-meva iyámédú néémema túkevéjtsoje ijcyámé úmíwari diitye 144,000-meva ijcyame májtsivá béhju majtsíyu. Aajúu tsá múha tsijtye píívyetétu imájtsiváne. Apáámyérée tsúúca Píívyéébe újcume tsaímíyé Obééjáwuúdú néébeke úraavyémé ímityúné méénújúcootúmē piivyété teeju imájtsiváne. Muuráhjáa dííbyej tééveri iíñújiri ijcyáné míamúnáadítýú tsúúca pájtyetémeke Cááni Píívyéébema ímí ijtsúcunúmútsí tehdújuco ímiá iicúvédü.

5 Aamée tsá álliuutúne. Áhdurée tsá ditye iínerí néétsámeítýúne.

Níjkyéji múnaa úúballéne

6 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsijpi níjkyéji múnáajpi iévéhóówari wáhpéébeke. Aabée panévá iíñújíine múnaa páhduváré ihjyúvámeke ímíájú pajtyéteju müíjyú níjkéváityúné úwaabóhi.

7 Aabée kéévánécoba nééhi:

—Píívyéébeke ímíñeuvú mecáhcújtsóne máávyejútso. Muurá tsúúca mímamúnaa muhdú íyahíjcyáné diityémá dibye ímíbájhóíñé eévé úújetéhi. Ahdícyane dííbyeké méduurúvá páneerée iévéhóówari ijcyánéhjíma iíñuji, móañe, téhíwuúné, méénúúbeke.

8 Aané boonée idyé tsijpi böhówááveebe nééhi:

—Tsúúca Babirónia iítsútú códómí ijcyárocóomí wágooové panévá iíñújíine múnáake técoomí múnaa ímítyúnejcúvúré iíuwátsohíjcyáné déjúcotu.

9-11 Átsi ehóówari ijcyánéhjíma iíñuji, móañe, téhíwuúné, méénúúbekehdyúu idyé tsijpi böhówááveebe téhdure kéévánécoba nééhi:

—Téhdure pámeere múhdumé diibye iyáábécóbama iíñjcyota dùúrúvahíjcyámé úmicóónetu, ihjyójtsíneúbatu, díibye mémé cáatúnútsámeímyedívú Píívyéébe ávyétá ihnáhó icyáyobáávaténe cùújuwa atsóóperémá péetéecunuwá pañévú diityéké waagooohi. Aame icúbáhráméií müíjyú níjkéváityúné Obééjáwuúdú néébema níjkyéji múnaa ijcyámé úmíwávu. Aane ditye téewá pañé icúbáhráméií ójtsó tsá müíjyú níjkéváityúné.

12 Ááné ihdétú múu pámeere iñé múhdumé tsúúca Píívyéébeéjté ijcyame dííbyé taúhbaaju néhdú ícyahíjcyámé ímíñeuvú Jetsóoke úraavyé panéváré mávarijchojúúné iáábúcúnema.

13 Átsihdyúu idyé tsaapi oke níjkyéjitu nééhi:

—Íllu nééne caatúnu: “Maímijyu ihdyu diitye Ávyéjuube Jetsocríjtoke cáhcujtsómé dsíjivémé ijcyanej. Muurá Píívyéébé Apííchó néé íwákimyéityu ditye wáyéeevéné. Ááné wákimyéí ímí diityémá níjkéváhi.”

Iíñújiri ijcyame újcúmeiñé

14 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí iévéhóówari tsitsíwu nééne ójtsó hallúrí tsaapi mímamúnáajpídýú néébe ácuúcunúúbeke. Aabée imíwu óóró chahíiwama ijcyabe ejécunú tsuhjívwáwu nééwa niitsúwa.

15 Áánáacáa tsijpi níjkyéji múnáajpi Píívyéébé dùúrúvájá pañétú ijchíívyeebe kékévánécoba dííbyeké nééhi:

—Tsúúca íiñújiri bajtsóháñé íjcyane keeméhi. Aaneajpídýú néébe ácuúcunúúbeke. Aabée imíwu óró ró chahíwama íjcyabe ejécunú tsuhjív illuréjuo wáhdáhínúne daahívetso. Tsúúca teene u áahívétsoíñé éévé úújetéhi.

16 Ahdújucóo dibye iwáhdáhínúné áahívetsóne.

17 Ááné boonée idyé tsijpi Píívyéebé duurúvaja níjkyéjiri íjcyájá pañétu ijchívyé téhdure tsuhjíváwu nééwa niitsuwá ejécunu.

18 Áábekée tsijpi cíújúwá tehméebé Píívyéebé iicuvé waíjjí íjcyátsihdyu tsáábe kékévánécoba nééhi:

—Tsúúca óóva néévá naamé íiñújiri. Aane illuréjuo pééne daahívetsóte.

19 Ahdújucóo dibye ipyééne iújcune wájojcóné tééné dotsúhcílhcyú pañévú muhdú Píívyéebé ímítýúmedívú icyáybáávaténe diityéké ícúbáhráíñé nááve.

20 Ahdújucóo dibye míamúnáake Jerotsaréé tsiéllevúré ícúbáhrámé tujpácyó caajávé tétsii iijumu íjcyámé ihjyúháñé tujkévevu 300 kiróometró hajchótá íiñújí hallúri.

15

Nihñéenére 7-neva ícúbáhraméí íjcyane

1 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsiiñe apíichówu nééne íevéhóowari. 7-meváa níjkyéjí múnaa böhówaavé Píívyéebé icyáybáávaténe nihñéré míamúnáadi páhduváré ícúbáhráíñéhjima tsáámeé.

2 Áhdurée ó ájtyumí éhne múúne tsane nújpacyo ávyeta 'raúráú' néhdu nééné pañétuú cíújjuwa péétécunúne. Ááné únúrúl diitye iyáábécobá níjcyotáa dúúrvahíjcyatúmé téhdure diibye mémema íjcyatúme.

3-4 Aamée Píívyéebé diityéké ájcúné cumúbáánema íjcyame májtsivá diibye iicuve múnáajpi Moitsééuvú majtsíjú Obééjáwuúdú néébedítýú illú nééjuu:

Panévatúré íhtsútuube Píívyéebé apáábyére ímiáábé u íjcyabe u állíúútuube páné avyéjuubéré u íjcyáhi. Áábeke uke panévá iñújííne múnaa iávyejúúlléne duurúvahíjcyáhi. Muurá waajácumé ímiáábé u íjcyánéllii muhdú u néhdújuco u méénunue.

Ehdúu nééju májtsiváme.

5 Ááné boonée idyé ó ájtyumí Píívyéebé duurúvajá pañétu páñétúeho míjchoho páyúcuuvéné diibye taúhbajúúné cáátuváné tééhó pañé íjcyaho.

6 Téhdurée tééjá pañétu diitye 7-meva níjkyéjí múnaa ijchívyé Píívyéebé míamúnáadi ícúbáhráíñéhjima. Áámé wajyámúúnée ávyéta 'namínámí' néémé ocajímiihnéne óórómiihnéne diityéké ijpíujíínevújuco íjcyane.

7 Áámekée diitye 4-meva iyámédú néémedítýú tsaapi ajcú diityé tujkévevu órórotu méénúmeihllójivu. Áihllójí pañée teene Píívyéebé muijyú muhdú íjcyátyuube míamúnáadi ícúbáhraméí.

8 Áánáacáa diibye íhtsútu ojtsódú nééne wahpécunú duurúvajá pañé. Áijyúu tsá múa tééjá pañévú úcáávetu diitye níjkyéjí múnaa míamúnáadi iicubáhráné níkévátúné hajchóta.

16

Icubáhraméíhllóne

1 Áánáacáa téejá pañétú tsaapi kéevánécoba diitye 7-meva níjkyéji múnáake nééhi:

—Íñujívú mepééne eene éihllójí pañe íjcyane Píívyéébe míamúnáá wáábyuta méénune mécahpíñú ditye iicúbáhrámeíki.

2 Ahdújucóo tsaapi ipyééne ihñéihlló pañe íjcyane cáhpíóneri pámeere iyáábécóbá níjcyotáa dúúrúvahíjcyámé téhdure dííbye mémema íjcyame áhllávatéhi.

3 Ááné boonétuu tsijpi ihñéihlló pañe íjcyane móóácóbá pañévú cáhpíóneri éhne műúne dsíjívémé tujpacyódú nújpacyo íjcyáneri pámeere téjpacyó pañe íjcyame dsíjivéhi.

4 Ááné boonétuu idyé tsijpi ihñéihlló pañe íjcyane íayáhíhjí pañévú cáhpíóneri nújpacyo píívyeté tujpacyóvuréjuco.

5 Áánemáa neébe:

—Tehdújuko ihdyu Píívyéébe ímiáábé iijcyadúré u íjcyabé míamúnáake u iicúbahráne.

6 Muuráhjáa díhjyú uubálle múnáama tsijtye ímí uke cáhcútsómé tujpacyó waagóóme. Áánéllii tehdújuko diityéké tujpacyóvú u íjchone.

7 Ááné boonée tsijpi Píívyéébé iicúvé waíjí ijcyátsihdyu nééhi:

—Tehdújuko ihdyu Píívyéébe panévatúré iíhtsútuube ávyéjuube u íjcyabé míamúnáake u iicúbahráne.

8 Átsihdyúu idyé tsijpi ihñéihlló pañe íjcyane cójiejpi núhbá halluvú cáhpíóneri nuhba éhnííñevu állóócoténé míamúnáake áiúcúhi.

9 Áánej tsárii nehníwu Píívyéébedítýu iíhjyúváne ímityúné imyéénuhíjcyánetu tsá ditye ímilletú iíhvæténé. Áánemáa tsá dííbyeke ditye ávyejúúlltetúne.

10 Átsihdyúu idyé tsijpi ihñéihlló pañe íjcyane diíbye iyáábécoba eenée móóá pañétú iíjhíívyéébé avyéjú ijyáwá halluvú cáhpíóneri dííbyé avyéjú tútávaavéhi. Áíjyúu míamúnaa ávyeta iicúbáhrámeífe ávyeri iíhníjíwááñé ihdóhi.

11 Aamée éhnííñevuré nehníwu iíhjyúvá níjkyéjíri íjcyabé Píívyéébedítýu ahlláháñema tsíñéhjiri iicúbáhrámeíñé déjúcotu. Áánemáa tsá ditye iíhvéjtsotú ímityúné imyéénuhíjcyáne.

12 Átsihdyúu idyé tsijpi ihñéihlló pañe íjcyane Eoparááté pañévú cáhpíóneri teehi áraavé ávyéjute nuhba tsáhícyánéjcutu ítsodáhómuma méénujcátsivu tsááme tsíñejcúehívú ipájtyeki.

13 Áánáacáa diibye níhbáacobádú néébeé, tsijpi iyáábécobádú néébeé, Píívyéébé iíhjyú uubálle múnáajpidi díllómeílbyee, éhdumé iíhjyúháñetu naavémú ahcómúdú némeħħji cátjume méénüráítyúronéħħji méénuhíjcyáhi.

14 Aamée panévá iñújíne múnáake íavyéjujtémá pihjyúcú iíhtsútuube Píívyéébe muhdú ditye ícyahíjcyáné diityémá ímibájchócooca dííbyema imyéénújcatsíki.

15 Áánáacáa Jetsóó oke nééhi:

—Peecútétsihdyúré muurá ó bóhdíí múa íjtsótúnáá éhne műúne naní múnáajpidi tsáhduú. Aane ihdyu íjtsome maímijyu tsá iínerí núcójpívitéityú éhne műúne íevejte íjcyame núcójpívédéu.

16 Aanée diitye naavémú tsúúca pihjyúcú pámeekéré míamúnáake íavyéjujtémájuco tsátsihvu heeberéomú iíhjyúrí ‘Amagedóó’ némeitsihvu.

17 Átsihdyúu idyé nihñéejpíyé ihñéfhlló pañe íjcyane íévéhoowávú cáhpíóné tujkéveri Píívyéébe níjkyéjitu idyuurúvájá pañétu kéévánécoba nééhií:

—Áyu ícyooca ihduy tsúúca páneere níjkéváhi.

18 Áánáacáa ávyétá ihnáhó chíjhímuba dóvájaavéné ‘roríhrórí’ nééné tujkéveri ávyétá ihnáhó ííñuji váúmeí ihdée ivááúmeíhíjcyáné ehnííñevu.

19 Ááneríi Babirónia íhtsútu códómí íjcyárocóomí wáhcabá 3-neva panéjcvávu. Ehdúu técoomí múnaa ímityúné méenuhíjcyáné déjúcotu Píívyéébe icyáyobáávaténe ávyétá ihnáhó diityédí ícúbahráhi. Ahdurée páneere ííñújiri íjcyácoomíjí wáhcávyabáhi.

20 Áhdurée páneere móáñej piine íjcyáhbaújima íjchí iiñújí caméwajúné tsáhájuco íjcyatúne.

21 Áiyúu Píívyéébedítýu nehníwu míamúnaa uhbá dibye diityé halluvú nújpacyówacobáné dójcootsóneri iicúbahrámeíñé déjúcotu.

17

Nahtsíwaméewa ícúbahrámeíñé

1 Átsihdyúu tsaapi diitye níjkyéjí múnaa 7-meva íjcyámedítýu oke nééhií:

—Dícha uke o úújétsa aalle eene nújpacyó hallúrí íjcyalle íhtsútulle nahtsíwaméewá muhdú ícúbahrámeíñé.

2 Muurá panévá iiñújíne múnaa íavyéjutémáyé ímityúné díílema imyéénúneri iiñtsaméí tútávajtsóhi.

3 Ehdúu naavédú nééne o iiñtené pañe oke iiñééne tsajtyéébé iiñéubará píívyétúné iiñújivu. Áhullée ó ájtyumí tujpáabyécoba néébe iyáábeke ihñíwaúúné 7-uvá íjcyáábej tóóné 10-jtoova íjcyáábeke. Áábedítýu mítyane meméháñé caatúvá nehníwu Píívyéébedítýu ihjyuváne.

4 Áábé hallúrí diille walle ácuúcunúllé wajyámú ávyéta ímí duuójnuúdú nééja tsáníiñe tújpájaúvu. Aallée ícyavé tsaimiyé oórótu, péérátu, páhduváré imíwu nééné newáyúúnetu, méenúmeíñehjívu. Aallée ejécunú oórófhllo pañe páhduváré nééné imityuháñé imyéénuhíjcyanéhjí wáhpécunúne.

5 Áállé úmícotúu caatúváné ihñáhjáubáhjáa nééiyóné illíuu: “Íhtsútu códómí Babirónia pámeere nahtsíwaméewámúj tsiiju; téhdure páneere ímityunéhjí iiñújiri íjcyánéj tsiiju técoomi.”

6 Áállekée o iiñtené ó waajácú Píívyéébeéjté ímí Jetsóoke iúráávyéné déjúcotu dsíjívehíjcyámé tujpacyori dille llíylíjcyavéne.

7 Ááneríi mítyane o ullévenúúbeke oke níjkyéjí múnáajpi nééhií:

—¿Íveekí ayájú ihñáhórá u ullévenúne? Cáhawáá eene dííbyé hallúrí dille íjcyáné iyáábé 7-uvá ihñíwaúúné íjcyáábej tóóné 10-jtoova íjcyáábema diityétsidítýu uke o úubálleki.

8 Muurá diibye tsáhájuco íjcyájúcootúne. Ároobe tsiiñe ibohííne wáhyéjúcóbá pañétu ijchívyéé müijyú tsiiñe ibohíjúcóiityúhullévú iwágooóveki. Áábedi míamúnaa ullévenúu iiñújíípíívyéévijyújuco pájyetéme mémeháñé cáátúváné waajácúháámitu imyémeháñé íjcyatúme.

9 Aane ihduy óvíí wájácúnejcúmé waajácú iiñerí tene ihjyuváne. Muurá eene 7-baúvá cáméhbaúné hallúrí diille walle ácuúcunúhbaújí nééiyóné eene 7-uvá ihñíwaúúné.

10 Áhdure 7-meva ávyéjuje íjcyane nééiyóne. Áámedítýú ícyooca tsaapi ávyéjuube ijcyáhi. Áánetu 5-meva tsúúca téénetu pajtyéhi. Áánetu tsijpi nílhñéejpíyé ávyéjúuteé wahájchotáwuüre.

11 Áábedítýú diibye iyáábécoba tsúúcajááa dsíjjivéroobe tsiiñe bóhiibbe cámáávéehi. Áábema 8-mevájúcooi teene 7-neva íjcyáné avyéjutu pájtyeíñe. Aroobe bóónétu ávyétá wágooóveréjuo méénuíñe.

12 Áábema tsijtye 10-meva wahájchotáwu ávyéjuutéíñe nééiyóné eene 10-jtoova íjtyóone íjcyane.

13 Aame ipityácójcatsíñe dííbyeke piááboó dibye éhnííñevu iíhtsútúúveki.

14 Aame Obééjáwuúdú néébema méénújcatsíyómeke tsanéjcuúré tähjáaibye pámeeere ávyéjúte ehnííñevu iíhtsútúube ávyéjuube íjcyáabe. Áánetu ihduy ípyée ityújkevéellémeke dibye újcumé ímí dííbyeke úráávye híjcyámé dííbyema íjcyáabi. Ehdúu oke neebe níjkyéjí múnáajpi.

15 Átsihdyúu idyé tsiiñe oke neébe:

—Muurá eene nahtsíwaméewá nújpacyó hallúrí ácuúcunújpacyó ú ájtyumí mítyane míamúnaa panévá iñújíine múnaa páhduváré íhjyuvámé dóbéeveíñé nééiyóne.

16 Áánetu eene iyáábé 10-jtoova íjtyóone íjcyáábema téhduméré ávyéjuje íjcyame diille nahtsíwaméewake nehnílleéhi. Aame díílleke ityútávájtsóne iíhvéjtsolle íjcyáa iícúvérátulléréjuo. Áálleke bóónétu illuréjuo ditye cóvájtsoíñe.

17 Píívyéébare diityéké tééné iítsaméivu ájcuú dibye muhdúu néhdújuco tene ipájtyeki. Áánéllii diitye ávyéjuje 10-meva iyáábeke iíhtsútúúvétsoó dííbyere Píívyéébe néhdújuco.

18 Áánetu diille wálleeke u ájtyumíné panévá iñújíine avyéjú comíñé nééiyóne. Ehdúu oke neebe níjkyéjí múnáajpi.

18

Babiróónia wágooovéne

1 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsijpi iíhtsútúube íjcyáabe cáámetu níítyéébé ámítsaráhcó iíñuji ájchúcunúúbeke.

2 Aabée kékévanécoba nééhi:

—Tsúúca Babiróónia iíhtsútu cóomí íjcyárocóómí wágooovéné boone téápajyúrí naavémuréjuco nehníwu nééné wahpéjtema. Aane ihduy óvi tehdújuco técoomi wágooovéne.

3 ¿íveekí panévá iñújíine múnáake ímítynévú íbúwátsohíjcyacóomi? Téhdure ¿íveekí técoomiyí álliúré úwáábómeíñé iñújíine avyéjuje íjcyáhcújtsóne ávyétá imítyné méénuhíjcyáhi? Áhdure técoómi múnaa mítyane iéhnéváiyóneri iíjyácuñune panévá iñújíine nahjíhe múnáake mítyane dsiidsinuhíjcyáhi.

4 Ehdúu dibye néénáa idyé tsijpi téhullétúré cáámetu nééhi:

—Méijchívýé écoomítýú múhdumé tahñéjté íjcyame técoomí múnaa ímítyné méénuhíjcyáné ámuha meméénútuki, áhdure tééné hallútú ditye iícubáhrámeidyú ámuha meícubáhrámeítyuki.

5 Muurá técoomí múnáá imítýúcoba éhnííñevúré llíyaaténé oo Píívyéébe múhdurá o iítsúcunúnéllii tééné déjúcotu diityéké ó iícubáhraáhi.

6 Ahdícyane óvi ihdyu diityéké ó ícúbahrá muhdúlhjáa ditye tsíjtyeke ícúbáhráhíjcyáne áhdó ditye iwáájácuki.

7-8 Muurá iibuwá pañe imítájíkímyeíñne nehíjcyámé íhtsutúmé íjcyámeke müijyú kímóóve pájtyéityúne. Áhdure nehíjcyámé müijyú muhdú íhcyóómi íjcyáityúne. Áámeke ihdyu tééne áhdó óvi o kímóvejtsómé ícúbáhrámeí ájyáhñéma dsíjiveri. Muurá panévatúré íhtsútuube Pívyéébe o íjcyáabe diityé imítýú déjúcotu diityéké o ícúbáhráme códómí áífyeeéhi.

9 Aane muurá panévá iinújjiné avyéjuje técoomi múnáama ímityúné méénuhíjcyámé tsáiñiyé ímíjyuuri íjcyarómé técoomi ámopácyoovéne íájytumícooca kímóóveéhi.

10 Aame tééneri iillityéne tsíhyullétúré iiteme neéhi:

—¡Máidáátsoju muhdú íveekí íhtsú códomíjjí Babirónia iiná pajtyej! ¡Avyeta muhdú meíjtsótútsihdyu peecútéré tsúúca wágóóóvecóomi! Ehdú neeímye.

11 Ááneri panévá iinújjiné nahjíhe múnaa mítyane kímóóveé ihñénéhjí kiá iináhjíhenújúcóóityúneri.

12 Muurá técoomi nahjíhénuhíjcyámé óóroó, páráátaá, bóróótseé, iééroó, pééraá, tsíñlehjí panéváré mítyane áhdómeíñé néwayúúnee, íjcyane. Téhdure nahjíhénuhíjcyámé ímiá wajyámúúné ríinoó, tséedaá, íjcyane tújpájhíjúvú néénema duwínuúdúnéjahji. Áhdure nahjíhénuhíjcyámé páhduváré nénehjí imywú cúvááné uméhéénema imíwu nééné néwáyúúnetu méénúmeifnéhjí.

13 Áhdure páhduváré nééné pacúúcuháñé imywú cúvanéhjí míraá, iitsiéétsoo, íjcyane nahjíhénuhíjcyáme. Majchóháñé nahjíhénuhíjcyámé biínoó, dúúrubaa, haríinna, tríigoó, íjcyane. Téhdure teene majchó uménú nahjíhénuhíjcyámé canéérama tsíñlehjí. Téhdure nahjíhénuhíjcyámé jéémú ocájímuu, obééjámuu, iijumuú, ijchíemíínee, míamúnaa, íjcyane. Ánehjí kiá iináhjíhenújúcóóityúneri kímóóveímye.

14 Aame técoomiúvutu neéhi:

—¿Kiávújuco ícyooca técoomiúvú íhtsútuuj? Tsúúca páneemáyé técoomi wágóoovéne tsá müijyú maájtyumíjúcóóityúne.

15-16 Aame tééneri iillityéne técoomiúvú ijcyátsíí kémuélletúré iiteme ikímóóvéne neéhi;

—¡Máidáátsoju íveekí íhtsú códomíjjí Babirónia muhdú ijcyá éhne múnáne walle imíwu nééné wajyámúúnema íjcyalle tsáiñiyé ícyáávellédú nécoomi! ¡Avyeta muhdú meíjtsótútsihdyu peecútéré tsúúca wágóóóvecóomi! Ehdú neeímye.

17 Aane muurá muhdú técoomi wágóoovéne cójúwamííneri úllehíjcyámé pámeere íavyéjujtémá íwákimyéí múnaa ájtyumííhi.

18 Aame técoomi áiivýéné ámopácyooúcunúné iiténé neéhi:

—¿A íjcyacóómi tsícyoomi écoomiúvúdú nécoomij?

19 Aame ikímóóvéne íhñíwáuúúné ibállííñúmeíñne neéhi:

—¡Máidáátsoju muhdú íveekí écoomi íhtsú códomíjjí iiná pajtye técoomiúvjuco müúhá wákimyéí cójúwamííneri muha metsájtyéné hallúvú medssíidsívahíjcyacóomi! Ácoomi ¿íveekí peecútéré tsúúca wágóoovéhi?

20 Ehdú ditye kímóóvénáa pámeere níkjyéjí múnáama mûhdumé tahñéjté íjcyame táuwááboju úwáábohíjcyámé imíjyuúhi. Áánetu técoomi múnáadi ó

ícúbáhraá tahñéjteke dibye ímityúné dáríívehíjcyáné déjúcotu. Ehdúu Píívyéébe nééhií.

21 Atsihdyúu idyé o iíténáa tsijpi íhtsútuube níjkyéji múnáajpi néewáyúcoba móóá pañevú iwááóne nééhií:

—Eene móóá pañevú néewayu o wááodu muurá íhtsútu cóomí Babiróónia wágooóvecóomí tsáhájuco müijyú maájtyúmíityúne.

22 Tsáhájuco müijyú técoomí múnaa iwáñehjívaténe cùmubáánema chiiyóró llíchune mellébóityúne. Téhdure tsáhájuco técoomiyí ípyée imyéénuhíjcyádú panévá wákymyéí ditye méenune maájtyúmíityúne.

23 Tsáhájuco müijyú técoomi tsaímíyé péétécunúityúne. Tsáhájuco técoomívú ditye ityáábávájcatsíñé wañehjíne méenúityúne. Páneere técoomí íhtsútu níjkévaáhi. Muuráhjáa técoomí nahjíhe múnaa íhtsutumé tsijté nahjíhe múnáá ehnííñevu íjcyame panévá iñújíine múnáake mútátsohíjcyá waabyénujúúneri.

24 Áhdurée técoomívú Píívyéébé ihjyú uubálle múnáama pámeere dííbyeéjteke dsíjívetsóme. Ehdúu níjkyéji múnáajpi néé naavédú nééne o iíténé pañe.

19

1 Atsihdyúu idyé tééné pañéré ó lleebo cáámetu mítyame míamúnaa kékévanécoba nééneé:

Métsu Mépiivyéébé íhtsútuube ávyéjuube íjcyáábedítýú pajtyéteju tsáábeke maávyéjújtsoki.

2 Muurá muhdú tene íjcadújuco dibye muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné ímíbjachhóne. Muuráhjáa nahtsíwaméewá panévá iñújíine múnáake ímityúneri ityútávájtsóne dííbye iicúve múnáake dsíjívetsóné déjúcotu díllledi ícúbáhraábe.

3 Atsihdyúu idyé tsiiñe néémeé:

—¡Métsu maávyéjújtsa Píívyéébe! Muurá técoomi íhtsútu cóomí áíívyéne ójtsó tsá müijyú íhveteityúne.

4 Áhdurée idyé diitye 24-meva túkevítsojtémá 4-meva iyámédú nééme Píívyéébe íavyéjú ijyáwá hallúrí ácuúcunúúbé llíiñévú imíhmóúbáne nééhií:

—¡Métsu maávyéjújtsa Píívyéébe!

5 Áhdurée idyé tsijpi tétsihyi íjcyame nééhií:

Métsu pámeere ídáátsojtémá íhtsútuube mühendumé Mépiivyéébé iicúve múnaa meíjcyame dibye ímillédú meíjcyame dííbyeke maávyéjújtsoki.

Obééjáwuúdú néébe wáñehjívaténe

6-8 Atsihdyúu idyé tsiiñe ó lleebo éhne múúne teehi níívácunúné tujkéveri mítyane chíjchimu íhjyuvádú míamúnaa íhjyuváne. Íllúu néémeé:

Panévatúré íhtsútuube Áyyéjuube Píívyéébe íjcyáábeke ihdyu metsu maávyéjújtsóneri meimíjyuúki. Muurá Obééjáwuúdú néébe tsúúca ihñéjtema wáñehjíváteé éhne múúne tsaapi ityáábáváné wañehjí méenudu. Áánélli tsúúca íjcyátsíiivýémé ímiá wajyámúúné tsítsíjahíjvú iújcámeíñema.

Ehdúu néémeé. Aane teene tsítsíjahíjí Píívyéébeéjté ímiáámé meíjcyane nééiyóne.

9 Atsihdyúu tsaapi níjkyéji múnáajpi oke nééhií:

—Íllu caatúnu: “¡Maímijyu ihdyu Obéejáwuúdú néébe méwadyu nééme ihñéjteke imíñútsómema wáñehjívatnéej!”

Átsihdyúu oke neébe:

—Ehdu ímiááné Píívyéébare nééhi.

10 Áánéllihiyée dííbyé lliiñévú o mímóóúuvéne dííbyeke o dúúrúváiyónáa oke neébe:

—¡Oke duurúvadíñ! Muurá ámuha díínahbémuma Jetsocríjtoke ímí meúraavyémé meíjcyadu. Áánélli ihdyu dííbyekéré Píívyéébeke duurúvá dííbyé uwááboju Jetsóodi íjcyane ámuha meúwáábohíjcyáábeke. Ehdúu oke neebe njíkyéji múnáajpi.

Tsítsííbeuvú nééne iíjú hallúri íjcyáabe

11-13 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí njíkyéjí iíju tsítsííbeuvú néébeke. Áábé hallúrii ácuúcunúube mémé Imaáábé Állíúútuúbe. Tsiiñée dííbye mémé Píívyéébé Ihjyu. Aabe muurá míamúnaa muhdú meícyahíjcyáné mééma ímíbájchoó muhdú meícyahíjcyádújuco. Aabée íchahíwáanema íjcyáábé hálluúúcú cíújúwayúdú peetecunúhi. Áánetúu imyémé dííbyedítýu cáátúnúmeíñé iiná nééiyóné tsá múa wáájácutúne. Apáábyérée diibye waajácúhi.

14 Áábekéé mítyame míamúnaa tsítsijte iíjúmudi úraavyé ímiá wajyámúúné tsítsijáánema íjcyame.

15-16 Aabée tsuhjíváwu nééwa niitsuwá díibeúcunú téewari panévá iñújíine múnáake iícubáhráwi. Áábedítýuú íwajyámutuu, íjcyúbatuu, caatúváné illú nééneé: “Páné avyéjujté éhníiñevu íhtsútuube avyéjuúbe.” Aane muurá dííbyé hójtsí pañe panévá iñújíine múnaa íjcyáahi. Áhdure dííbyej tééveri íhtsútuube Píívyéébe icyáyobáávatné míamúnáadi ícubáhraá éhne múúne óóva íjtyúhari ditye dótsuhcúdu.

17-18 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí njíkyéji múnáajpi cóójíejpi núhbá hallúri iíjyócumúúbeke. Aabée wahpéjteke kéévánécoba nééhi:

—Píívyéébe néé páameekéré idáátojtékee, íhtsútujtékee, iíjumuke diityédí méenújcatsímyéhjimáyé ámuha medóókií. Áámeke wa metsááne medóóvaj. Ehdúu neebe njíkyéji múnáajpi wahpéjteke.

19 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí diibye iyáábécóbama ihyájkímú panévá iñújíine avyéjujté píhcyaavéné diibye iíjú hallúri íjcyáabe téhdure ihyájkínuma íjcyáábema imyéénújcatsíki.

20 Áróñáacáa diibye iyáábécóbama Píívyéébé ihjyú uubálle múnáájpidí díllómeííbyé méenúráityuróné méenúúbema tsúúca diityétsikye ékeevéeme. Diibyée eene Píívyéébé ihjyú uubálle múnáájpidi díllómeííbyé illure állihíjcyá míamúnáake diibye iyáábécóbama mémemá íjcyame dííbyé njycota dúúrúvahíjcyámeke. Áromútsíi böhíimútsíyé wágooové ávyétá ihnáhó atsóóperémá péétécunúne cuujuwá pañévu.

21 Áánetúu tsijtye ímunáajtéke diibye iíjú hallúri ácuúcunúúbe iñiitsuwari dsíjívétsooke diitye wahpéjté dóóhií.

1 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsijpi níjkyéji múnáajpi cáámetu ííñujívú níityene ápichó néheju wáhyéjúcóba lláávee, úwááñéhícyobaa, ijcyánema.

2 Aabée níhbácobádú néébeke díibyeré ííñimye ijcyáabe Naavéneke tééhiyi idyóhjínúubeke waaó teene wáhyéjúcóbá pañévu.

3 Áábé hallúvúu cóhpéj wátájcoobe dibye míamúnáake 1,000 píjcyá hajchótá iállíjyúcoótuki. Ááné boonétúu tsiiñe ácádsíiveebe wahájchotáwuúréjuco.

4 Áhdurée ó ájtyumí muhdú míamúnaa íyahíjcyáné ditye ímibájchóíñevú Pívyéébe niwaavémé íavyéjú ijyáwááné hallúrí ácújcatyémeke. Téhdurée idyé ó ájtyumí Pívyéébé ihjyu Jetsóodi ijcyane úwáábohíjcyámeke tééné hallútúu ditye ihñíwaúúné kípíyúúcuhíjcyámeke. Diityée muurá tsá múijyú diibye iyáábécóbake íñíjcyotámá dúúrúvatúne. Áánéllihiyée díibye mémé tsá diityéké iúmicóónetu íhyójtsinéúbatu ijcyatúne. Aamée tsiiñe bóhiíme Críjtoma ávyéjuuté téhdune 1,000 píjcyá hajchóta.

5 Aane cahcújtsos múnaa dsíjivémé bóhitukénéíne nééiyóne. Áánetúu tsijtye cahcújtsotúmé téhdune 1,000 píjcyá boonéturejucu bóhiíne.

6 Maímijyu ihdyu tsáímíyé Pívyéébema íyahíjcyámé tujkénú bóhiícunuíñej. Áameke tsáhájuco bóónetu ijcyáné ícúbahraméí dómájcítýúne. Aame Pívyéébema Críjtomutsí ijcyánéjcé luuvájté ijcyame ávyéjúúteé ííñújiri téhdune 1,000 píjcyá hajchóta.

7 Ááné boone tsiiñe Naavéné ácádsíjcaáyóméiíhi.

8 Aabe ípyée imyéénuhíjcyádú tsiiñe páné iñújííne múnáakéré iállíñe müjtátsoohi. Ááne Gooó, Magooó, ijcyáné iñújíícu múnaa ávyétá mityámé eevératu ijcyame Críjtoke néhníllehíjcyámema iúcújcatsíñe díibyema méenújcatsímye.

9 Aanée naavédú nééne o iiténáa pahúllevátú tsááme Pívyéébe ihcyóomi wájyú nécoomi tsúúca mícaavévá pámeere díibyeéjteke ipírujtsóroki. Áróñáacáa Pívyéébe cúújuwa cáámetu diityé hallúvú ijcaáyoné pámeekéré áiúcú tsáápiúbá coévráratu.

10 Áánetúu diibye Naavéné míamúnáake állihíjcyáábeke waagooobe cúújuwa atsóóperémá peéfécunuwá pañévu téewá pañé tsúúca iyáábécobaa, iiye Pívyéébé ihjyu uubálle múnáajpidi díllómeihíjcyáabee, ijcyamútsí ijcyawá pañévu. Aamée tsúúca téewá pañé ícúbahrámeí múijyú níjkéváityúne.

Ímibájchoju

11 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsítsíj nééné avyéjú ijyáwá hallúrí tsaapi ácuúcunúúbeke. Áábedítýúu ííñújíma íévéhóówari ijcyanéhjí peíñú pevetsíiyéjuco.

12 Áijyúu díibyé úmíwari íhtsútuméhjimáyé idáátsojte dsíjivehíjcyámé tsiiñe bóhiímedívú páayuube muhdú ditye íyahíjcyáné cáátuváné waajácúhaamíne. Áhdurée paayúcuube pájyetetéme mémeháñé ijcyaháámi. Áánemáa diityémá ímibájchoobe téhaamíí pañétu muhdú ditye íyahíjcyáné cáátúnúmeídýujuco.

13 Téijyúu pámeere dsíjivémé ijchívyéecunú móáñé pañétuu, ííñújí pañétuu, ijcyane. Áámemáa ímibájchoobe muhdúhjáa ditye íyahíjcyánéhjí.

14 Áijyúu tsáhájuco dsíjivé ijcyájúcootúne. Téhdurée ímityúmé dsíjivémé úújetéhíjcyatsí tsúúca wágooové cíújúuwá pañévu ditye wágooovéiwá pañévu.

15 Áawá pañévúu wágooovémé íñe múhdumé pájtyetéme mémeháñé ijcyáháamítu imyémé ijcyatúme.

21

Béhné iiñújima níkyeji

1 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí béhné iiñújí íevéhóowari ijcyánéhjíma böhöwaavéné ihdeénéhjí tsúúca wágooovéné boóne. Árónaacáa tsáhájuco móañe ijcyatúne.

2 Áijyúu o iiténáa béhné Jerotsarée niityé níkyéjitu Píivyéébedítyu. Ácoomíi tsaímiyé iiné imíjyaú éhne múúne walle ityájiváné wañéhjí pañe imibákímyeídyyu.

3 Áánaacáa tsaapi níkyéjitu kékévánécoba nééhií:

—Ícyooca Píivyéébe ihñéjtéj piine ijcyaabréjuco diityéké túkévéjtsoíñne. Áábema ijcyáimyé tsaímiyéjuco.

4 Áámema tsáhájuco kímóóve, dsijívá, panévá ícubáhraméí, ijcyájúcóóityú tsúúca dibye páneere tsíhdyuréjuco cápáyoácónélliíhye.

5 Ehdúu dibye nééné boone íavyéjú ijyáwá hallúri ácuúcunúúbé nééhií:

—Panéváré báhnéréjuco o Ipívyejtsóne.

Átsihdyúu oke neébe:

—Cáátunu íñe úuma o íhjyuváne. Tsá álliu tene ijcyatúne. Muurá ímiáánéré teéne. Aane múú cahcujsóhi.

6-7 Átsihdyúu tsiiñe oke neébe:

—Áyu tsúúca páneere muhdú o néhdújuco pájtyene. Aabe panévatúré ihtsútuube tapívyema o ijcyátuube iijcyadúré o ijcyabé imichi téhíjpi oo páneeré o ipívyéjtsoóbe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóóibye. Aabe áátsiimédú nééme imityunévú táhjátsámeítymé tsaímiyé iijcyáiyóneri tsúúrámélyeke ó ájcuú ímiá bóhiivu áhdorátúne. Áámé Piivyéébé o ijcyááhi.

8 Áanetu oke iúráávýéné déjúcotu iicubáhraméiyóneri iíllityéné cáhcújtosotúmee, dsijivétsa múnaa, ihdícymámemá dómáccatsíhjycámee, níjcyotájteke dúúrúvhjycámee, waabyénu múnaa, álliu múnaa, éhdume wágooovéé cúujuwa atsóóperémá péétécunuwá pañévu. Ehdu botsíi ávyétá wágooóveréjuco ditye méenúíñne. Ehdúu oke Píivyéébe nééhií.

Béhcóomi Jerotsaré

9 Átsihdyúu tsaapi níkyéji múnáajpi éhnée 7-mevádítýú nihñéenéré ícubáhraméí ijcyáhlloma ijcyabé oke nééhií:

—Cáhawáá uke o úújétso Obééjáwuúdú néébé uráávye múnaa éhne múúne tsáapí taaba ijcyadu néémedívu.

10 Aanée teene naavédú nééne o iiténé pañe oke tsajtyéébé cáméhbáú níjcaúvu. Átsihdyúu oke úújétsoobé Píivyéébe cóomí Jerotsarée imíwu nécoomi níkyéjitu iiñujivú níityécoomívu.

11 Ácoomítyúu ávyeta Píivyéébé ámítsaráhcó cádiúcunú éhne 'jájpeé' némeíñé neewáyú 'raúrará' nééu imíwu 'rutúrútú' néhdúu.

12-13 Ácoomí míjcóo cáámé míjcócoba ávyéta piimí némjicotú 12-wava lléhowááne. Panéjcuvátuu 3-wavátsá 4-tsihjívatu. Áwáhjítuu ijraéémú dohjíbá

12-neva íjcyáne mémeháñé caatúvá téwawádu. Áwahjíi níjkyéji múnaa tsáápiitsa tehméhi.

¹⁴ Áhdurée idyé témijcótú 12-uva néwáyúcobáné ímichi témijco éjkeúlji. Álhjítúu idyé téuvádú tsáápiitsa Obéejáwuúdú néébé mamýemu mémeháñé caatúváhi.

¹⁵ Áijyúu diibye níjkyéji múnáajpi óoma ílhjyúváábedi óórówa eevewá dibye téewari técoomi ífíeve páneere témijco illehówáánemájuco.

¹⁶⁻¹⁷ Ácoomí áveta tsahdú cójomíyé páhjyáwá nécoomi muhdú míamúnaa meéévehíjcyádú panéjcuvaré icyaámema íwatýúuve éhnéjcú ééveebe tsahjchotáré 2,200 kiróómetro. Áánetúu técoomí mijcój píími ééveebe 64 éévetá.

¹⁸ Ámijcói móenúmeí tsanééré 'jájpeé' némeíñé newáyúúnetu. Áánetúu ipácóómí tsanééré óórótu móenúmeícyóómí míicúmijídú iiné imíjyaú 'rutúrútu'.

¹⁹⁻²⁰ Ácoomí mijcói ímichi éjkéné newáyúcobáné ícyáávetsámeí 'jájpeé', tsapíiroo, áágataa, ejmeráádaa, óónitsee, coonaríínaa, critsóóritoo, beríiroo, topáátsioo, critsopráátsaa, jatsíjtoo, amatíjtaa, némeíñé newáyúúne imíwu páhduváré néuhjíitu.

²¹ Áánetúu técoomí mijcój llehówááné 12-wava móenúmeí téhdunéré 12-uva péérá newáyúúnetu. Áánetúu pañétuéjító técoomí ulléjító téénere óórótu móenúmeíjító míicúmijídú imíwu 'rutúrútu'.

²² Áróñacáa ihdyu tsá o ájtyúmitú duurúvaja técoomíyí panévatúré iítsútumútsí Obéejáwuúdú néébema Píívyéebemútsí tééjadu néemutsi íjcyánélliíhye.

²³ Ácoomi muurá tsáhájcuo núhbamútsí ájchúnej tééveri íjcyáityúne. Muurá ihdyu Píívyéebé ámítsaráhcoréjcuo Obéejáwuúdú néébedityú ájchúcunúnej tééveri técoomi íjcyáíñé.

²⁴ Áábej tééveri pámeere míamúnaa panévá iinújíiné avyéjuitémá tsáímíyé íjcyame técoomi ávyéjújtsoóhi.

²⁵ Ácoomí llehówááné tsá wátáhájcatyéityú tene müíjyú iíjyunúityúnélliíhye.

²⁶ Muurá técoomívú panévá iinújíiné avyéjú dóbéévééhi.

²⁷ Ácoomíyí tsá iiná imityúne íjcyáityúne. Tsá núcójpítsó nénehjí móenúmemá álliuúmá téhullévú úújetéityúne. Apáamyéré ihdyu múhdumé pájyetéme mémeháñé Obéejáwuúdú néébedi íjcyáháámitu cáátuvámé técoomívú úújéteéhi.

22

¹ Átsihdyúu diibye níjkyéji múnáajpi oke úújetsó tééhivu Obéejáwuúdú néébema Píívyéebemútsí avyéjú íjcyátsihdyu iíñécumúhí pánétuéjító técoomí ulléjítój piinétú níívháihu. Aahí nujpacyoo ávyéta ímí 'raúráú' néjpacyo meke bohívvu ajcúhi.

² Ááhí úníuríi tsanéjcúcuri úmehééné meke medsiójivéjúcóóityúne bóhívvu ájcuhéhjí ténuhbávadú néévhájcyahéhjí. Áhhéhjíhaamínée panévá iinújíiné múnáake bohívvu ajcúhi.

³ Aane Obéejáwuúdú néébema Píívyéebemútsí avyéjú técoomí pañe íjcyánélliítsá iiné imityú íjcyáityú téhulle. Aane téhulle Píívyéebé iicúve múnaa íjcyame díibyeke duurúvááhi.

4 Aame dííbyeke ájtyúmií múhdumé dííbye mémé íúmicóónetu cáátuváme. Aame ávyéjúuteé dííbyema müijyú níjkéváityúne.

5 Tsáhájuco müijyú téhulle ííjyunúityúne. Áánellii tsáhájuco peetéháñé íjcyáityúne. Áhdure tsáhájuco nuhba íjcyáityúne. Píívyéébe íítsúube íjcyaabéréjuco peete íjcyáiñe.

Jetsocríjtó tsááiñe pííhíjucóóne

6 Átsihdyúu diibye níjkyéji múnáajpi oke nééhií:

—Íñe uke o nééne muurá ávyeta ímiááne. Tsá álliu tene íjcyatúne. Aane müu cáhcujtsóhi. Píívyéébe Íapííchoj tééveri íhjyú uubálle múnáake iiná pájtyeíñé ihdétújuco wáájácútsohíjcyaaabe oke wallóo téhdure dííbyé iicúve múnáake o úubálle muhdú lléváhréjuco tene pájtyeíñé.

7 Muurá Jetsóó nééhií: “¡Lléváhréjuco o tsááiñe! Ahdícyane ihdyu maímijyu ditye íjcyáíñé íñe íhyaamí pañétú muhdú tene pájtyeíñé cáátuváné cáhcujtsóme.” Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi.

8-9 Aanée ó ájtyumí ehdu páneere muhdú pájtyeíñé oke úúbállémeíñéhji. Áánelliihyée diibye níjkyéji múnáajpi oke ténehjívú úújétsóóbé lliiñévú o mímóúúvéne dííbyeke o dúúrúváyónáa oke neébe:

—¡Oke duurúvadíñé! Muurá ámuhádúré oo Píívyéébé iicúve múnáajpi ámuha díñahbémuma dííbyé íhjyú uubálle múnaa meíjcyame íhyaamí pañé íjcyáné uwááboju ímí ámuha mecáhcujtsómé meíjcyadu. Áánellii ihdyu dííbyekéré Píívyéébeke duurúva.

10 Átsihdyúu idyé oke neébe:

—Tsá müu íñe u cáátúnuháamí páátanutúne. Muurá muhdú téhaamí pañé tene nééne lléváhréjuco pájtyeíñé.

11 Ahdícyane óvíi Píívyéébema ímí iíjcyáiyóneri tsúúrámeímyé ímíñéuvú iíjcyá dííbyema. Áánetu ihdyu óvi ímityúmé iímillédú iíjcyáhi. Ehdúu níjkyéji múnáajpi oke nééhií.

12 Ááné boonétúu idyé Jetsóó oke nééhií:

—¡Muurá lléváhréjuco o tsááiñe! Aabe ó ájcuú pámeekéré muhdú ditye ícyahíjcyáne áhdovu.

13 Aabe panévatúré íítsúube o íjcyaaabe tapíívyema o íjcyátuube ímichi téhíjpi oo páneerée o ípívyéjtsoóbe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóiíbye.

14 Ahdícyane maímijyu ditye íjcyáíñé tsáímiyé ícyahíjcyáme. Muurá béhné Jerotsaréevu iúújetécooca bohíívú ájcúné uméhe néévá llééneímye.

15 Áánetu ímityúmé waabyénu múnaa, íhdícyámema dórmáccatsíhíjcyámee, dsíjivétso múnaa, níjcyotájteke dúúrúvhájcyámee, álliu múnaa, íjcyame tsá técoomívú úújetéityúne.

16 Aane íñe níjkyéji múnáajpiye diéllevu ó wallóó dibye úhdivu ibóhówájtso páneere muhdú pájtyeíñéhíi uuréjuco tácahcújtso múnáake u wáájácútsoki. Muuráhjáa páneere o ípívyéétsóroobe Dabííuvúj tsíiménémúhaabe ó iíjcyá tsítsívé miicúruwádú o néébeé. Ehdúu Jetsóó oke nééhií.

17 Ahdícyane Píívyéébé Apííchó íhjyú uubálle múnáaj tééveri míamúnáake píuváhi. Áhdure Obééjáwuúdú néébé cahcújtso múnaa éhne müúne tsáápí

taaba íjcyadu nééme míamúnáake píuváhi. Aane ihdyu óvíi lléébome itsááne adóvá bohí nujpácyotu áhdóratúne.

18 Aane iñe tsúúca íhyaamí pañe cáátuváné uwááboju lléébómeke o néé ditye éhnííñevu iiyéjuco tsíñehji iaméjtsótuki. Muurá tehdú meénúmeke Píívyéébe ávyétá ihnáhó ícúbáhraá muhdú téhaamí pañétú tene néhdújuco.

19 Áhdure idyé tééné uwáábójutu tsane wáágóóme mémé páacyúiibye tsúúca pájtyetéme mémeháñé cáátuváháámitu. Aame tsá dííbyé cóóminu úújetéityú iñe íhyaamí pañétú úúbállémeícyoomívu.

20 Aanée diibye íhyaamí pañe dííbyé uwááboju íjcyabé nééhií:

—Ímiááné lléváhréjuco o tsááiñe.

Áánéllihiyéé dííbyeke o nééhií:

—Juújuj, tehdújuco Ávyéjuube Jetsóoj, wa iiçúi tsaácoj.

21 Aabe ihdyu óvíi ámúhakte píaaabó paíjyuváre. Áyu tehdújuco.